

منتدى إقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

تەفسىرى نوور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

پا شنبہ ندہ کان

سەرچەمی پایامە کانی نور

۵

پاشبندە کان

بە دیعۆززە مان

سە عەیدی نورسی

دایناوه

فاروق رە سوول یە حىا

کردوویە بە کوردى

Nawrasi, Said

نورسی، سعید، ۱۸۷۳ - ۱۹۶۰ م.

پاشنه کان / بدیع الزمان سعید نورسی؛ و هرگیر فاروق رسول یعنی. -- تهران: احسان، ۱۳۸۷.

[۱۰۱] ص.

ISBN: 978-964-356-660-9

لهرستنامه بر اساس اطلاعات فیبا.

گتابخانه: به صورت زیرنویس.

۱. اسلام -- تجدید حیات فکری. الف. یعنی، فاروق رسول، ۱۹۵۰ - م، مترجم.
ب. عنوان.

۲۹۷/۴۸ BP ۲۳۳/۷

۱۳۸۷

م ۱۵۱۷۷-۱۵۱۸۳

کتابخانه ملی ایران

پاشنه کان

بدیع الزمان سعید نورسی

مؤلف:

فاروق رسول یعنی

مترجم:

نشر احسان

ناشر:

۲۰۰۰ نسخه

تیراز:

اول - ۱۳۸۷

نوبت چاپ:

چاپخانه همارت

چاپ:

ISBN: 978-964-356-660-9

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۵۶-۶۶۰-۹

تهران، خ. انقلاب، خ. صفری طبله، کوچه شریعتی، پلاک ۲۶، تلفن ۷۷۵۳۷۰۵

تهران، خ. انقلاب، خ. دربروی داشنکه، تهران، مجتمع فروزنده واحد، تلفن ۷۷۵۳۷۰۴

به ناوی خوای بهخشنده و میهرهبان

پاشبهنده کان چین؟

به پیشوایی:

مامؤستا ئیحسان قاسم صالحی
و هرگزیری سەرجمى پەيامەكانى نور
بۇ زمانى عەرەبى

الحمد لله والصلوة والسلام على رسول الله ومن والاه. وبعد:
لای خوینەری بەریز ئاشکرايە كە مدەبەست لە (پاشبەند) ئەو كورتە باس و
نامىلىكانىيە كە دواى تەواوبۇونى دانانى كېيىتىك دەكرىن بە پاشكۈزى ئەم كېيىتە.
بەلام نۇرسىنى ئەم پاشبەندانەي بەردەستمان بە جۆرە نىيە، بەلكو ھاوكات بۇوە
لە گەل دانانى (پەيامەكانى نور)دا، هەر لە سەرەتاي دەستكىردى مامؤستا نۇرسى
بە نۇرسىييان لە "بارلا" سالى ۱۹۲۷ زەرتاڭىچى مالقاوالى لەم دنیايدە و رۇشتىنى
بەرەو ئامىزى سۆزى خوای میهرهبان لە سالى ۱۹۶۰ (ز)دا.
ئەم پاشبەندانە كۆملە نامەيە كن لە نیوان مامؤستا نۇرسى و يە كەم دەستەي
قوتايانىدا، كە بە شىۋەيە كى گىشتى مۇركى رېنمائى و ئامۇزگارىيابان پىوهە و،
گىرنگىي "پەيامەكانى نور" و رېبازان لەمەر بانگەوازى خەلکى ئەم چەرخە بۇ
لای خوای گەورە پۇون دەكەنەوە. ھەروەك چەندىن نامەي دۆستانەشيان ئاوىتە

بوروه که قوتاییانی مامۆستا نوورسی لە لایەن خۆیانەوە پادھى دەستكەوتى "گیانى" و سوودى "ژیرى" يان لە پەيامە کانى نوور دەرەبېن و، لەمە دەدۋىن كە چۈن ئەم پەيامانە پەتىرى ژيانى ئەوانى گۇزپىوه و چەندىن ئاسۇي زانىنى فراوانى لە بەردەمدا اولاً كردوون..

جىڭىلەمانە، چەند بىر و ئەندىشىھە كى لەخۇز گىرتۇوه كە هاتۇنەتە دلى مامۆستا نوورسی يەوە، ئەويش بەپەرى پاستى و دلىسىزى بۇ قوتاييانى دەربېپۇه. سەربارى كۆزمەلتىك رېنمانى و ئامۇزگارى بۇ پاستكىردىنەوەي ھەلسوكەمۇت و، چىنپىسى پەفتار لە گەل كەسانى تردا و، ھاندانىان بۇ بەدەستەتەنائى ئىمانى قۇول و كارى بەردەوام و پەيوهندىي توندوتۇل و پابەند بۇون بە قورئان و سوننەتەوە. ھاوکات لە گەل جەختى تەواو لە سەر خوابەرسى و، بارگاۋى كەدنى دل و دەرروون بە دوعا و يادى خواى گەورە و، تىقكەننى ئىمانى و، داواى لېپوردى بەردەوام لە حوزوورى خواى گەورەدا و، دەختىنى كۆلەوارى و دەستەسەنانى لە بەردەميدا و.. واتاکانى ترى ھاۋوينى ئەمانە، كە جىنى بايەخ پىدانى ھەمۇ باڭگەواز كارىنەكە بۇ لای خواى گۇمورە، زەنانەت توپشۇرى ھەممۇ مۇسلمانىكىشە.

(پاشبه‌نده‌کان) سى كېپىي جىا جىا و سەرېدەخۇن، كە بىرىتىن لە:

پاشبه‌ندى بارلا.. پاشبه‌ندى قەستەمۇنى.. پاشبه‌ندى ئەميرداغ.

لە پاستيدا ئەم پاشبه‌ندانە ھەنگارىمە ھەنگاۋ پىنكەھاتۇون و، دواتر نامە و وەلامە كان پىنكەمە خېرىخەنەتەوە، پاشان خراونەتەوە بەردەستى مامۆستا نوورسى. ئەويش ئەوانە لى ھەلبىزاردۇون كە بۇ بىلەوە كەنەت بىدەن.

ئىنجا ھەريەك لەم سى پاشبه‌نده قۇناغىيکى ژيانى مامۆستا نوورسى پۇون دەكاتەوە، لە ھەمان كاتىشدا دەورانىيکى جىا و سەرېمەخۇزى مېزۇووی بانگەوازى پەيامە کانى نوور لە تور كىيا، ھەر لە سەرتايى سەرەھەلـاـانىيەوە، دەردەخات. دەبىن ئەۋەش بىزائىن كە ھەرىدەك لەم دەوران و قۇناغانە بە ئىزمۇونىيکى دۇزار و پالفتە كەنەتكى ئىمانىي ورد بۇ كار گۇزارانى بوارى ئىمان و بانگەوازى قورئان دەست

بین ده کات، له گرتن و به ناواره کردن و نهفی و ئەشكەنجە و ئازاردان.. ئىجا قۇناغىيکى ترو، پاشان قۇناغىيکى ترو..

بۇ غۇونە:

(پاشبندى بارلا): ئمو نامانەي لەخۇز گىرتوووه كە لە سەرەتاي رەھەندە بۇونى مامۇستا نۇورسى بۇ "بارلا" لە سالى ۱۹۲۷ از و نىشته جىنى كردىنى زۇرەملېنى لەوئى، نۇوسران.. تائە و دەمەي كە سالى ۱۹۳۵ از لەگەل قوتايياندا بىران بىز دادگای گەورەي جەزا لە شارى "ئەسكى شەھر" و بە بەندىخانەي ئەۋى سېئرلان.

(پاشبندى قەستەمۇنى)ش: ئمو نامانەي نېوان مامۇستا نۇورسى و قوتاييانى ئەۋى لەخۇز گىرتوووه كە دواى بەسەربردى ماوەي حۆكمە كەي لە بەندىخانەي "ئەسكى شەھر" و نەفى كردىنى بۇ "قەستەمۇنى" لە سالى ۱۹۳۶ از و نىشته جىنى كردىنى زۇرەملېنى لەوئى، دەگرىتىمۇ.. هەتا بىردى خۆى و قوتاييانى نۇور بۇ دادگای "دەنیزلى" لە سالى ۱۹۴۴ ازدا.

(پاشبندى ئەمیرداغ) يش دوو بەشە:

بەشى يە كەميان: ئمو نامانەي مامۇستا نۇورسین كە دواى دەرچۈونى بېيارى بىن تاوانى لە دادگای "دەنیزلى" سالى ۱۹۴۴ از و نىشته جىنى كردىنى زۇرەملېنى لە شارى "ئەمیرداغ" نۇوسيونى. ئەم بەشە بە تەمواوبۇونى سالى ۱۹۴۷ از كۆتلىپى دىلت، كە لەو بەروارەدا بىران بۇ بەندىخانە تىرسا كە كەي "ئافىوون".

بەشى دووهەمبىشى: لە سالى (۱۹۴۸) يەوه دەستت پى دەكات، واتە دواى تازاد بۇونى مامۇستا نۇورسى و قوتاييانى لە بەندىخانەي "ئافىوون" و گەرانمۇوه بۇ ئەمیرداغ و نىشته جىنى كردىنى زۇرەملېنى لەوئى هەتا كۆچى دواى.

ئەم بەشميان نامە كانى ترى مامۇستا نۇورسى تىدایە كە لە ماوەي بىست مانگى بەند بۇونى لە بەندىخانەي "ئافىوون" بۇ قوتاييانى نۇوسيوھ و، ئەوانمش كە ماوەي مانمۇوه دوو مانگى لە "ئەسكى شەھر" و، سى مانگى مانمۇوه لە ئەستەمبۇول (بۇ

دوو جار: ۱۹۵۲-۱۹۵۳ (ز) نووسیونی کاتنی که رُوشت بُز ئەستەمبۇول لەبرئۇ داوايەی لەسەر پەيامى (پابرى لاران) لەۋى لەسەرى تۆمار كرابۇو.

بەلام ئەو نامە بەنرخانەتىر كە مامۇستا نۇورسى لە بەندىخانە کاتنى (ئەسکى شەھر و دەنیزلى و ئانپۇون) دا نووسیونى، ئەوالەسەر حەز و خواستى خۇزى خراونەتە ناوەندى كۆمەلە پەيامى (تىشكە كان) ھو.

شاياني باسە ئەم پاشبندانە مۇركىكى تايىەتىي بانگۇوازيان لەخۇز گرتۇوه لەمەر ئاراستە كەردىنى گوفتار بُز خۇشەويستان و پشتگەرانى ئايىن، تەنانەت نەيارانىشى و، ھاندانى ھەموويان بُز بەرگى كىردىن لە ئىسلام و باوھەر و مېزۈوه كەدە، لە بەرامبەر ئەو بارودۇخە نامۇز و دۈزارەت كە خەلتكانى كۆمەلگەن توركىبا پرووبەرپۇرى بۇ بۇونەوه و، لە ئاسايى تىرىن چەمكى تىنگەيشەن لە ئايىنى ئىسلام بىنى بىش كرابۇون، لە قۇناغىنگىدا كە هېچ كارىنگى توندوتۇل و پېنگۈپەك بُز خزمەتى ئىسلام لە گۇزپىدا نەبۇو كە ئەركى ھەلگەرنى ئەمانەت و پېنلىپەي پۇلە كانى نەتهوھ بىگىنە ئەستۇ.

جا بُز ئەوهى خۇينىرى بەرپىز لە بەرپۇومە شىرىنە كانى ئەم پاشبندانە بەھەمند بىيىت، ئەوالە خوارەوەدا ھىلە سەرە كى يەكانى بارودۇخى ئەو سەردەمە و رەنگ و رۇخسارى بەرجەستە ھەرىيەك لەو قۇناغانە دەخەينە بەر دەستى، بُز ئەوهى بە تەواوى شىۋەتى ئەو سەردەمانە لە لا پۇون بىيىتەو و، ھەر بُز خۇزى لە گەرنگىي ئەو شنانە تىپگەت كە مامۇستا نۇورسى لە "پاشبندنە كان" دا لېيان دواوە.

ولاتى توركىا لە ماوەيدا (۱۹۵۰-۱۹۲۵ ز) لە تارىكايىھە كى رەشى سەتم و زۇردارى و دوڑمنايەتىي ئاشكراي ئايىندا دەزىيا؛ دەستەلاتدارانى ئەو دەمە دەيانویست گەل و نەتهوھ لە بىرۇ باوھە كەدە داپېرن..

ئەوهبۇو بلاپۇونەوهى قورئانىيان قەدەغە كەردى، خۇينىنگا ئايىنى يەكانىان داخست و، بە چەند بروپىانوو كى جۈرۈجۈرپى ئەنجامدانى فەرزى حەجيان لە مۇسلمانان گەرت و، بانگ و نويژ و قامەت و وتارى ھەينىيان لەسەر شىۋە

شەرعى يەكەن خۆزى نەھىشت و گۇرپىيان بە زمانى توركى و، پۇشاڭى ئەوروپائى و سفوروئى ئافرهتىان بە زۇرەملى بەسەر خەلکىدا سەپاندۇ، پىتى ئىسلامىي نۇو سىنیان گۇرپى بە لاتىنى و، لە بىرى پۇزانى ھەينى پۇزى يەك شەمەيان بە پشۇرى حەفتە بەسەر جەماۋەردا سەپاندۇ، ياساكانى ئەوروپايەن خستە جىنى ئەحکامە كانى شەرعى ئىسلام و، لە سەرانسەرى ولاتدا چەندىن دادگایان بۇ پىادە كەردىنى ئەو ياسايانە دامەزراند كە تۈقاندىن و ترس و لەرزىيان خستبۇرە دلى جەماۋەرە و، سىدارە كانىيان لە ھەمو شۇينىكىدا بۆ زانىيان و ھەمو ئەو كەسانە دانا كە رەخەنەيان بەرامبەر دەستەلەتداران لە زار دەرېچوايە! لە لايەكى تىرىشمەو بانگەشە بۆ "نەتموايەتىي تۈرك" دەكرا و لافى باشى و جىاوازىي نەتمەوەي تۈرك لەچاۋ نەتمەوە كانى تىلى دەدرا و، سەرکردە كانىيان تا پادەي "خوايەتى" پەنا بە خوا تەقلىيس دەكرا و، فەلسەفەي ماددى و، ئىنكارىي بۇونى بەديپېنەر و پۇزى دوايى لە قوتا بىخانە كاندا بە دەرس دەۋترايە و، گىانى سەرسوورمان بەرامبەر شارستانىتىي ئەوروپا تا پادەي توانەوە لەناو خەلکىدا بېرەوي بىن دەدرا.

لەبىر ئەو بارودۇخانە بۇوە كە هەردوو قۇناغى "بارلا" و "قەستەمۇنى" بە تايىەتى (1927-1944 ز) ھەروەها "ئەمېردا غ" يش، لە مېڑووی بانگەوازى پەيامە كانى نۇوردا، پىز بەمۇ لە قۇناغە كانى تىرىجىا دەبنەوە كە كارى تەواو پەنھان و دامەزراندى ھېمنانىي بىن دەنگى لە خۇز گىرتۇوە. ھاودەم لە گەلن جەخت كەردىمە لەسەر توندو تۆل دارپىشىنى بىناغە و پەرورىدەي چەندىن قوتايى لەسەر ئىخلاسى تەواوەتى و، توانەوە لە كار و خزمەت و، وەفای يېگەرددۇ، شەيدا بۇونىان بۇ بانگەوازە كەيان و، پېيوەندىي تۆكمە و نەپچۈرۈپ يەوە و، ھىممەت بەرزىيەن لە پىناوى بىلەو كەردىمە و پەيامە كانى نۇوردا كە تەفسىرى قورئانى پىرۇزىن و، ھەولى بىن وچانپان لە دامەزراندى پاستى يەكانى ئىمان لە دل و دەررۇونى خەلکىدا و، دوور خستەوەي گۇمانە كان لېيان..

پرودانی هممو نهمانه لهو ماوهیدا بwoo که به دژوارترین قوناغی میژروی تور کیا داده‌نریت، چونکه جهنگیکی بین نامانی درندانه له دژی ئیسلام له ناو خزدا سازکرابوو که رژو له دواي رژو پهره‌ی دهسه‌ند، سهرباری گیرو گرفته‌کانی "دووهم جهنگی جیهانی" که هاوکات بwoo له گەل قوناغی قەسته‌مۆنیدا و، برسیتی و هەزاری و ترس و لەرزی دەرخواردی خەلکی دا، هەرچەندەش تور کیا لهو جەنگەدا به بین لایه‌نى مابۇوه.

ئەم وشكە سالى و كەشه تاريکانه هەر مايهەوە هەتا خواي گەورە چەند قوتايى يەكى چاپوك و ليھاتووی له دەستەي يە كەمى قوتاييانى ن سور ھيتايە مەيدان كە قۆلى ليپرانيان بۇ كارى سەرومپەر و مەردانه لىنى ھەلمالى، لهو قوتاييانەي كە دلانيان بە ئىمان ھاتبورو جۇش و، گىانيان تېر و پاراو بwoo به خۆشەويىتى خواي گەورە و پىغەمبەرى ئازىز ھەللىق و، سنگ و دەرروونىشيان له خۆشۈسىتى باڭھەوازى ئىمان و قورئاندا بە رادەيەك قولىي دەدا كە هي و ايان تىدا بwoo به درىزايى شەو هەتا رژو دەبۇوه - دوور لە چاودىران - بەناو چۈلائى هەرد و چياكاندا دەرۋشت تاکو بگاتە گۈنلىكى تر و لەوى پەيامېك بگەيەننە دەستى نەو كەسەي كە بە دەست دەينو سېتىوه و له بەرى دە گرىتىوه!

بە درىزايى هممو نەو سالانە مامۇستا نورسى بە نەھىنى له نامە گۇرپەنەوەي بەردهواما دا بwoo له گەل قوتاييانى، هەرچەندە لييانەوە دوور بwoo و گەلنى چاودىرىي ورد و بەردهواميши لەسەر دانراوه. دەينىت له نامانەدا ئامۇز گارىي يەك لە دواي يەكىان دەكەت بۇ كار و كۆشش لە پىناوى قورئاندا، هاودەم له گەل حەزەر و وريائى زۇر و، پابەند بۇون بە تەقۋا وزوھەد و قەناعەت و غېرەت لەسەر ئىمان، هممو نەمانەش له ناوەندى تەوازۇع و خۆنەويىتى تەواوهتى و، ليپرانى يەكجاريدا بۇ باڭھەوازى ئىمان و قورئان.

بە كېڭىك لە شستانەي سەرنج رادە كېشىت ئەوەي كە مامۇستا نورسى لە ناوەندى نامە كانى خۆى لەم پاشبەنداندا هەندى نامەي قوتاييانىشى داناوه، كە لە

باره‌ی جوش و کولی "دل و دهروون" و پژوهه‌ی "گیان" و توشووه کانی لمبر "زیری" یهوده دهدوین که له ده‌می خویندنمهوهی پهیامه کانی نور له خویاندا هستیان بین کردوه و، هتا زیاتر خویندیتیانوه پتر هزر و دهروونی ئهوانی له خلته و گومانه کان پالاوتووه و، بهره دهستگرتی زیاتر به قورئان و سوننه‌تموه بردونی و، هانی داون که به حمز و تاسه و خوشمویستی یهوده بز بهرز پاگرتی ئایینی نیسلام تېیکۈشىن. جا نامه کانی ئەمۇ بهپیزانه پیزازىن و وفادرىييان ده‌رده‌خات بهرامبر بھو چاکىيە که پهیامه کانی نور پىشكەشى کردون.

بەلام لە (پاشبندى ئەمېرداغ) دا ھەست بە ھەندى ئالوگۇر و جياوازى دەكەين، چونكە لە دواى سالى (۱۹۵۰ از) یهوده ئازادى يە كى پېۋەمى بز موسىمانان پەخسا. بۆيە لەم پاشبندەدا ھەندى پۇھەر و تەرازووی سیاسى و دەستورى كۆمەلايەتى دەبىين، بە تايىەت لە بەشى دووهەميدا. هەروەك چەندىن نامە لە خۇ گرتۇوه کە ئاراستەي کاربەدەستانى لات کراون، هەر لە بەپیوه بەرى ئاسايشى پارىز گاوه بز بەپیوه بەرى ئاسايشى گشتى و دادگاي تمىز و دادگاكانى تر و سەرۋەك وزیران و سەرۋەك كۆمارىش، تەنانەت بز دەرمەھى لات تادەگانە وەلامنامەي پاپاي ۋاتىكان. ھاودەم لە گەل بەرپەرچدانوهى پۇزىنامە بە كىرى گىراوه کاندا لەوانەي کە هانى كاربەدەستانيان لە دىزى موسىمانان دەدا و ئاشۇوبيان دەنایەوە و پەروپاڭنەدەيان دەخستە ناوەندە كانەوە..

ئىنجا لە بەر ئەۋەي مامۇستا نورسى لە نامە يە كجار زۇرانەي ئىوان خۇي و قوتاييانىدا تەنها ئەوانەي بز ئەم پاشبندانە ھەلبىزاردۇوه كە بز بلاو كردنەوە دەست بدهن، ئىمەش لە ده‌می وەرگىپانى ئەم پاشبندە ھەلبىزاردانەي مامۇستا نورسىدا ئەوانەمان بز وەرگىپان ھەلبىزارد كە لە بوارى پېنمائى و بەرچاۋ پۇشنىدا كاريگەرىيان ھېيدە، شىوازە کانى بانگماواز لە قۇناغە جىاجىا كاندا دەردهخەن، يان شىوازى كار و مامەلە لە گەل ھەممۇ بەش و چىنچى دۆستان و نەياراندا رۇون دەكەنەوە، ياخود چەندىن پەند و ئامۇزگارى و دانايى و دەستورو و پۇھەر و

تهرازووی راست و دروستیان لەخۇز گرتۇوه و، ھەممو خاوهن بانگەوازىك پېویستى پېیان دەبىت. چونكە کاروبارە کانى بانگەواز، بە ھەممو خۇشى و ناخۇشى يەكىمە، لە ھەممو كات و شويىنىكدا دووبات دەبنووه. بۇيە ئەم نامانە بە چەند نۇونەيدەكى سەركەوتواھەن و زىندۇ دادەنرېن لە بوارى بانگەوازى ئىمان و قورئاندا و، ناكىرى پشتگۇئى بخىن و سوودىيان لىنى وەرنە گىرىت.

ھەر لەبەر گەرنگىي ئەم پاشبهندانىيە كە مامۇستا نۇورسى لە ناوهندى "پەيامە کانى نۇور" دا جىنى بۇ داناون و، ناوى: "مەكتۇوبى يىست و حەوتەم" ئى كۆمەلە پەيامى (مەكتۇوبات) ئى لىنى ناون.

ئەوهى لىزەدا جىنى تېبىنى يە ئەوهىدە كە:

ھەر كەسىك "باھەتە ئىمانى يە کان" ئى پەيامە کانى نۇور بە وردى و سەرخەدانەوە دەخويىتەوە، زەينى خاۋىن دەبىتەوە و گىانى دەگەشىتەوە و ئىمانە كەشى پوخىت و پالفتە دەبىت و بە پلە کانى ئىماندا سەرددە كەۋىت.. ئەم كەسەش كە بەردەوام "بەرگرى" يە کان دەخويىتەوە، كە ھەر لەناوهندى پەيامە کاندان، ھېنلە پېچەك دەبىت كە بتوانىت لە بەرامبەر شەيتانە کانى جىنىسى و ئىنسىدا بەرگرى لە بانگەوازە كەى بىكات.. ھەر كەسىكىش بە وردى لە "پاشبهندە کان" بکۈلىتەوە، سەرجەم ھەلسو كەوت و بارودۇخ و تىپواپىنە کانى بۇ ۋواداوه کان يە كاۋىدەك دەبن لە گەل دىدى قورئانىيەنە پەيامە کانى نۇوردا!

ئىز لەم رېيەوە ھەست و نەستە کانى ژىرىيى فراوان دەبن و تىڭگەيشتە كەنەشى رپۇناك دەبنەوە و، دل و ھەست و سۆزە كەنەشى دىنە جۈش و لە ئىمان پې دەبن و بىنېنە کانى هەتا دوور بې دە كەن.. ئىجا - بە پشتىوانىي خوايى گەورە - ھەوا و تارەزووە کان لە رى نايىزازىن.

پەمان باشە لىزەدا دەقى ئەم نامەيدى مامۇستا نۇورسى بۇيە كېڭىلە قوتايىانى پېشىنى بھىنەن كە تىايىدا گەرنگىي ئەم پاشبهندانە دەخاتە ٻوو، تاڭو بىكەن بە دوا قومى بۇ مېسىكى ئەم پېشە كى يە.

ئەوەتا مامۇستا نۇورسى لەو نامەيەدا كە بىز "خەسرەو" ئى نۇوسيو، دەفرمۇنى: ئەم پەيامە (واتە مەكتۇوبى يىست و حەوتەم - پاشبندە کان) ئەنجۇمەنىكى نۇورانىي گەورەيە و قوتايىانى بېرىزى قورئانى بىرۋۆز وانە كانى تىدا دەخويىن و، لە نىوان خۇياندا ئەو بىر و رايانە ئالىو گۇرپى دەكەن كە تايىەتن بە ئىمانەوە، لە واتا كانىان دەكۈلنىوە..

كەواتە ئەم پەيامە هەيوان و حوجرهى قوتابخانەيەكى مەزن و بەرزى ئەوتۆيە كە هەلىگرانى قورئانى بىرۋۆز بىرۋۆرا و بىزچوونە كانى خۇيانى تىدا دەگۇزىنەوە، و، هەريە كەيان لەو وانەيە دەدۋى كە لە قورئانى بىرۋۆزەوە بەھەمەندى بۇوە.

ھەروەھا - ئەم پەيامە - وە كە خانۇويەكى مەزن و بە وينەي پىشانگايدىكى فراوان وايە بىز فرۇشتىنى پەيامە كان، كە سندۇوقى گەوھەرە كانى گەنجىنەي خاۋىپنى قورئان و، ھەر قوتايىيەك ئەو گەوھەرانە دەخاتە پىش چاوى كېياران كە لەو گەنجىنە بەنرخەوە بەدەستى ھېتىاون.

دەسا ئافەرين و "بارك الله" بىز ئىيە ئەى خەسرەوى برام - كە ئەو مەنzel و پىشانگايدەتان بە جوانلىق ئارايىشت رازاندۇوهتەوە.

بىز زياتر րۇونكىردىنەوە ئەوهەش دەلىنин كە بە مەبەستى ئاسانكارى بىز خۇينەرى بېرىز لە سەرەتاي ھەموو يەكىن لە نامە كاندا ناوニشانىكىمان لە نىوان دوو كەواندا داناوه كە لە دەقه توركى يەكەدا نەبۇو.

لە خواي گەورە داوا كارىن كە نىازى جوان و ئىنگەيشتنى پاست و راستىمان لە گۇفتار و كىرداردا بىن بېخشىت.

وصل اللهم على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم.

پا شنبه ندی

بارلا

﴿إِنَّمَاٰ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

پیشہ کی

پنج هز کار هدن که بز چوونه کانی "خلوصی"^(۱) و "صهبری"^(۲) سه باره
پدیامه کانی نور - که له نامه کانیاندا نووسیویان - له نیوان پدیامه کانی نوردا
بلاؤ بکرینه وه:

یه که میان: غیره ت و لیپرانی "خلوصی" گرنگترین هز کاری نووسینی دوا
پدیامه کانی کتیبی "وته کان" و زوربهی "مه کتووبات" بیوون. ئنجا تاسه مهندسی
گدر مو گوری هلتقولاوی ناخی دلی "صهبری" ش بوو به هوی نووسینی مه کتووبی
"نوزده هم" که سئی یه کی "مه کتووبات" پتکده هینیت.

هز کاری دووههم: ئم دوو برا بەریزه نهیاندەزانی ئم بپگانهی نامه کانیان
بلاؤ ده کرینه وه. ئم نه زانینه شیان هز کاریڭ بیوو بز نهوده که سەنعت سازی و
مهرابی تو خنی نووسینه کانیان نه کدویت و لموپېرى "ئىخلاص" دا بیت و پله کانی

(۱) "خلوصی یە حیا گیل" بە کىنکە له قوتاییانی دېرینى مامۆستا نورسى له "بارلا" کە ئەو دەمە
لەفسەر بیووه له پلەی نەقىدا. هەر پرسیارىنى بیوايە سەبارەت باپتە ئیمانى بە کان دەپناردن بز
مامۆستا نورسى، نەویش وەلامى بز دەنورسى بیووه. پاشان بە پېشمەنی مامۆستا خىزى ئم وەلامانە
كۆز كر انھو و ناونزان: "مه کتووبات". ناوبر او له سالى (۱۹۸۶) و له تەمەنی نەوە دویەك سالىدا
كۆزچى دوايى كرد. خوالىنى خۇش بىت. (وەرگىز)

(۲) (۱۹۵۴-۱۹۹۳) زانايە كى بەرز و بەرنز و، پىش نويزى مزگۇتى گۈندى "بەدرە" ئى تىزىكى
بارلا بیووه. هەر پدیامىنى نورى لە لايەن مامۆستا وە بەدەست دەگەشت بە كىسر لە بەرى
دەنورسى بیووه و بە پەنامە كى و لە پىنگاى چەند قوتايى بە كى گور جو گۈلى نورىمە دەپناردن بز
"حافظ عمل" و برايانى لە قوتايیانى نورى لموانىش دەيان نووسى بیووه و بە نەھىنى بە سەر تاسەمەندانى
پدیامه کاندا دابەشیان دە كردن. (وەرگىز)

چیز و هر گرتنی هست و گیانیان بهرامبر پهیامه کان دهربیریت و، له همان کاتدا شهوق و تاسهیان بۆ راستی یه کانی ئیمان بخاته ropyo. له بر ئهوده، پیزلىنان و دهربیرینی سهرسوورمانیان بهرامبر به پهیامه کان وەک ئهود پاھەلگوتون (تقریظ) ھ ئاساییانه نین که بۆ کتیبی تر دهنوسرین، بەلکو هست دهربیرینیکی خاوینه و، ئهود راستی یانه دهده خەن که له پهیامه کاندا دیویانه و چەشتولویانه.

ھۆکاری سی ھم: ئەم دوانه له قوتایی یه راسته قینه و ھاوەلە راست و جددی یه کاغانن و، سی تاییه تکاری قوتایی ن سور و کار گوزاریان له پیناوی قورئاندا تیدایه، که تاییه تکاری "قوتايم" و "برا" و "ھاوەل" ن. تەنانەت لەم سی سیفەتەدا پیش ھەموو کەسیکیان داوه تەوه. ئەو سی سیفەتەش ئەمانەی خوارەوەن: تاییه تکاری یه کەم: هەردوو کیان ھەموو ئەو پهیامانەی نور ده گرنە خۆیان کە به ھی من دادەنرین، وەک بلىئى ئەوان خاوەنی راسته قینه یان بن. چونکە هەروتییەک له "وته کان" کە دهنوسریت، ئەوان به چەشنبىکی يېڭىرد تامى ده چیز، دەلەنی خۆیان نووسیویانه و دایان ناوه، بۆیە شوکوتەی خوای لە سەر پیشکەمش دەکەن. ئەم دوانه وەک گیان وان له دوو جەستەدا و، میراتگری راسته قینه ی مەعنەویی من.

تاییه تکاری دوو ھم: هەردوو کیان له باوەرەدان کە مەزنەرین و بەنرخازین ئاماڭىز ژیانیان خزمەت گردنى قورئانى پیروزە له پىئى ئەو و تانەی پهیامه کانی نوره و، هەست دەکەن کە خزمەتكۈزارى ئیمان گۈنگۈرین حەقىقەتى ژیانى دنیان و مەزنەرین ئەرکى ئەستۆزى سروشىيانه لەم دنیايدا.

تاییه تکاری سی ھم: هەردوو کیان - وەک من - پەی بە زامە کانیان دەبەن و وەک منىش بەو دەرمانانە سارپىزیان دەکەن کە له دەرمانخانەی قورئانى پیروزە و ھیناومەن و، له پىشدا لە سەر خۆم تاقىم كردوونەتەو. ئىجالە هەمان کاتدا هەردوو کیان خاوەنی غىرەتىكى گەلى بەرزن بۆ پاراستى ئیمانى ئیمانداران. له بر ئهوده، شەفقەتىكى زىادیان تیدایه بۆ سارپىز كردنى ئەو زامانەی ئیمانداران کە بەھزى گومان و دوودلى یه کانمۇه له دل و دەرەوەنیاندا دروست بۇون.

هۆکارى چوارەم: "خلووصى" وە کو تاقانە کورپى معنەوى من و چەشنى "عەبدۇرپەھمان"ى برازام وايە^(۱) كە مايەى دلنهوابى و شادمانىم و مىراتگرى راستەقىندىم بۇو، هەروەك چاوهپروانى ئەمە لى دەكرا كە زېرە كى و وريايىسە كى نۇوراتىي بىي. بەلام كە كۈچى دوايى كىرد "خلووصى" شوينى ئەمە گرتەمە، چونكە بە راستى و دروستى ئەمە خزمەتگۈزارى يانە ئەنجام دەدات كە من لە خوا لىخۇشبووه چاوهپروانم دەكىد.

كە ماوەيە كى زۇر لە پىش دېتى "خلووصى" خەرىكى نۇوسىنى "وته كان" بۇوم، وام ھەست دەكىد كە سېنکى معنەوى خاوهەن كارمەندى يە كى سەربازى لە بەرامبەرمەھىيە و قىسە و گۇفتارە كانى ئاراستە دەكەم، بۆزىھ زۇرەي نۇونە كام بەپىئى ئەركى سەرشان و پىياز و فەرمانبەرىي ئەمە ھېنزاون و باس كراون. بەم واتايى كە خواي گەورە ئەمە كە سەي كىردىبوو بە قوتايى و يارمەتىدەرم لە خزمەتى قورئان و ئىماندا. منىش - بى هېچ ھەست و شعور و مەبەستىك - ئەمە كە سەم وەك قىسە بۆزكراو (خاطب)ى خۆم دانا و پىش ئەمە بىبىنم و دەرسى بىن بلېم لە "وته كان" دا رۇوى گۇفتارە كام ئاراستە كردا

سەبارەت بە "صەبرى" شەوه، ئەوا نىشانىيە كى جودا كەرەھەي سروشتىي ھەيم كە لە منىشدا ھەيدە و تايىتە بە منمۇھ و جىڭە لە مولە هېچ كە سېنکى تىرى ئەم شۇينانەدا نەم دىيە كە تىاياندا گەرپاوم^(۲). ئىنجا ئەمۇش پەز لە سېلەي پەھم، ھەست بە پەيەنلىي خزمایەتى دەكەت لە گەل منداو، لە بەر ئەمە تازە كى لە خەموى بىن ئاگائىي يىدار بۇوەتەمە، چاوهپروانى خزمەتىكى كەمم لى دەكىد بتوانىت ئەنجامى بەدات، كەچى پىش ھەموان كەمەش ئاماژەيە كە بۆز ئەمە كە "صەبرى"

(۱) ناوى "عەبدۇرپەھمانى كورپى عەبدۇللا" يە و برازاي مامۇستا نۇورسى يە. لە سالى ۱۹۰۳ لە گۈندى "نۇورس" لە دايىك بۇوه و، لە سالى ۱۹۲۸ زىشدا لە گۈندى "زولفەزلى" نزىكى ئەنقرە كۈچى دولايى كەردىووه، خوالنى خۇوش يېت. زىيانامىيە كى مامۇستا نۇورسى نۇوسىيە كە هەر لە سەرەتاي زيان و لە دايىك بۇونى مامۇستاوه تا سالى ۱۹۱۸ از باسى زيانى ئەمە تىدا كەردىووه، لە كېپىنگدا كە لە ئەستىمپۇل چاپى كەردىووه، بڵاوى كەردىووه. (وەرگىز)

(۲) ئەوا نىشانىيە بىرىتى يە لە پۇھەلکانى پەنخە گەورەي پىئى بەمە ئەنىشىتىمە. (وەرگىز)

خولووصی دووهم و دهستیشانکراوی ئەم خزمەتىه و خواوهندى گەورەدی بەتوانا ئەم ئەرکە گەرنگە خستووه تە ئەستۆی و كردووېتى بە قوتاپى و هاوارپىمان لە خزمەتى قورئاندا.

ھۆکارى پىتجىم: ھەرگىز سەبارەت بە خۇم بە مەدح و ستايىش و دەرىپىنى سەرسوورپمان و پىزلىتىنان، رازى نىم. چونكە زيانى زۇرملىنى دىۋوە. ھەر لەبەر ئەمە يە كە زۇر بە توندى نەفرەتى لىنى دەكەم و لە دەستى ھەلدىم، تەنانەت خۇمى لىنى دەپارىزىم، نەبادا ئەم پىزنان و سەرسوورپمانە بىنە مايەى شاناپى و لەخۇ باپى بۇون..

بەلام لەو رۇوهە كە من "بانگەوازكار" و "خزمەتگۈزارى قورئانى پىرۇز"م، ئەوا ئەو چەشىنە پىزلىتىنان بۇ من ناگەپىتىم، بەلكو بۇ "وته" نۇورانى يەكان، تەنانەت بۇ راستى يەكانى ئىمان و نەھىنى يەكانى قورئان دەگەپىتىم. لەبەر ئەمە، لە گۆشەى "شوکرانەبىزىرى" يەوه بۇ خواى گەورە - نەڭ شاناپى و لەخۇ باپى بۇون - بەم جۇرهە پىزلىتىنان رازى دەم.

جالەبەر ئەمە كە ئەم دوو كەسە زىاتىلە چاوشانى تىلىم راستى يە تېڭىشتوون، ئەوا نۇوسىنى پىزلىتىنان و سەرسوورپمانىان لە پەيامە كانى نۇور - بە ھاندانى و يۈزدان و بىن ئەمە ھەست بىكەن كە نۇوسىنى كانىان بلاو دەكىنەمە - تاۋىتىمى پەيامە كان بۇون و لە نىۋائىاندا بلاو كرائنوە.

لە خواى گەورە داوا كارىن كە هاۋويىتىيان زۇر بکات و، بۇ كارى خېز و چاکە كارى سەريان بىخات و، لە سەر راستە شەقامى ئىمان نەيانۋازىنىت.. ئامىن. اللَّهُمَّ وَقَنَا وَإِيَاهَا وَأَمْثَالُهَا مِنْ إِخْرَانَا لَخَدْمَةَ الْقُرْآنِ وَالْإِيمَانِ كَمَا تَحْبُّ وَتَرْضَى، بحق من أنزلت عليه القرآن، عليه أفضـل الصـلاة وأتمـ التـسلـيمـاتـ ما اخـتـلـفـ المـلـوـانـ وـ ما دارـ القـمرـانـ.

سەعىدى نۇورسى

مه‌کتووبی بیست و حه‌وتهم

و

پاشکۆ‌کانی

ئەم مەكتۇوبە بىرىتى يە لەو پېگەى پىز و
ستايىشانەي نامە تايىھەتى يە كانى "خلىووصى" ،
كە يە كەم كەسە "وته كان" ئى نۇورى ئاراستە
كراوه.

بەشى دووهەمى ئەم مەكتۇوبى بىست و
حەوتەمەش، واتە پاشکۆكەى، چەند
پېگەيەكى نامە كانى "صەبرى"ن كە
"خلىووصى" ئى دووهەمە و، لەو پېگانەدا پىز و
سەرسوپەمانى خۇزى سەبارەت بە "پەيامە كانى
نۇور" دەرپېپەيە^(۱).

(۱) پاشبەندى بارلا و پاشکۆكەنى بەشىنگى مەكتۇوبى بىست و حەوتەمن. ئەم مەكتۇوبە - لە دوايدا - بە تەماوى ئامادە كرا بەوهى كە هەر سى پاشبەندە كە خەرانە سەر: پاشبەندى بارلا و، پاشبەندى قەستەمعزۇنى و، پاشبەندى ئەميرداغ. (دانەر)

(ئەر کى سەرشانى بانگەواز كار كۆتايى بىن نايەت)

"پرگەي يە كەم بە پىنۇسى خلۇوصى"

بسم الله الرحمن الرحيم
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بعدد ذرات الكائنات أبداً دائمًا
ئەى مامۇستاي بەرپىزم!

من لەم مەرۋە ئەمانلەنە نىم كە لەم دەمەي ھەزارى و بىن نەخىي خۇيان لە بەردەم خواي گەورەدا دەيىنەست بە شادمانى و خۇشى دەكەن. نەخىر.. بەلكو من لەم جۈزە كەسانەم كە دەيانەويت خۇيان لە راستىدا چۈننەن ھەر وەھايش لە پېش چاودا دەربىکەون.

من پەر بە دەلى بەختمۇھەرى ئاپەر لىيىدانەوهى پەر لوتق و مەرخەمدەتى جەنابتم كە بە: "قوتابىم.. برام.. برازام" لە گەلتەم دەدوينىت و پۇروي گۇفتارم ئاراستە دەكەيت. بە راستى - ئەى مامۇستاي ئازىزم! - من لە پۇروي مەعنەوىيەوە لە دۆخىكى يەكجار نزىدمام و گەلنى پۇيىstem بە دوغا و نزاى بەرپىز تانە.

ويستى خواي گەورە وا بۇوە كە ھەندى بىرىسکانەوهى نۇورى قورئانى بىرۇز - كە نۇورى راستەقىنەيە - بۇ گەرۈي مەرۋە ئەم سەردىم بە چەشىنىكى ھىنەدە پۇون و ئاشكرا بېخىنە پېش چاود كە تەنانەت بېراتە ناو چاوه كۈنۈرە كانى گومپايانىشىوە. ئىنجا مامۇستاي بەرپىزىشمان بۇو بە ھۆكاري ئەنجامدان و راگەيىاندى ئەم ئەركە گەرنگە..

ئا لەم پىنگەيەو و بەھۆزى لوتق و چاکە و چاودىرىي خواي گەورەوە، ئەم قوتايى يەھىج و بە "نەبۇو" حساب بۇوهى خۇتان ئەركىنلىكى جوزئىي خراوەتە ئەستۇ لە خزمەتى مامۇستاكىيدا، كە بە راستى و دروستى ئەر كى خزمەتگۇزازىي قورئانى بىرۇز ئەنجام دەدات.

لەبەر ئەوە، ھەرچەندە لە شوڭرانەي خواي گەورەدا بەردەوام بىم، ھېشتالە ئاستى ئەو نىعەتە مەزنەي كە پېسى بەخشىيەم ئەو شوڭرانەيەم بە كەم دادەنرېت.

که و آنه من به ئەندازەی گەردىلە يە كىش مافى شانا زى دەرپىنەم لەم خزمەتەدا نى يە، بەلكو داوايلىپۇردن دەكەم لە سەر ئەو ھەلە و گۇناھانەم كە لەوانە يە لە دەمى بە جىھەينانى خزمەتكۈزارى يە كاندا دووچاريان بوبىتەم.
مامۇستاي بەرپىزما لە دواھەمەن دوو نامەتاندا گەلى سوورن لە سەر وەلامدا نەوهى پرسىيارىڭ كە پىشىر فەرمۇوبۇوتان..

دەلىم: بە سەرچاۋ. بەلام بەرامبەر بەم پەرسىيارە سەختە، جىگە لە هانا بىردى بۇ چاودىزىلى خوايى گەورە و.. دەستگىر كىردى لە سۆز و كەرەمى خواوهندو.. يارمەتى وەرگەرن نەبىت لە رۇحانىيەتى پېغەمبەرى خۇشەويىت ئەلەھى ھىچى تر شك نابەم. چونكە من لەپەرى دەستەۋسانى و ھەۋارىدام.

جا بۇ ئەوهى وەلامدا كەم لە گەل حەق و راستىدا يە كاوىيەك دەربچىت، دەلىم:
بىن گومان "وته" پىرۇزە كان، كە بىرسكانەوهى نۇورى قورئانى پىرۇزىن،
ھەرچەند بەھۆزى شىۋاژە بەرز و بىلندە كەيانەوه لە ھەندى شويندا پىويسىتىان بە
پۇونىكىردىنەوه و لىنكەنەوه ھەيدى، بەلام - بە گشتى - ھىچ كەمو كورى يە كىان تىدا
نى يە و، گشت توپۇز و چىنچىكى خەللىكى دەتوانى بەشى خۆپىان لىنى بەھەرەوه بىن و
سۇودى لىنى وەرېگەن. بەلگەمش لە سەر راستىي ئەم بۇچۇون و قەناعەتمان ئەوهەيە
كە تا ئىستا ھىچ كەسىك رەخنەي لىنى نەگرتۇون، بەلكو گشت مەشرەب و
پەيازە كان رەزامەندى يان لە ئاستدا دەرپىيە و، مولھىدانىش لە بەرامبەريانەوه
كەر و لال ماونەتەوه.

والە خوارەوهدا بەپى بىر و بۇچۇونى خۆم ئەو بەلگانە دەنۇوسم كە دەيسەلمىن
ئەركى سەرشانى بەرپىز تان تەواو نەبۈوه:
يە كەم:

ئەو كارەي خراوه تە ئەستۆزى زانىيانەوه بىرىتى يە لە ئاشكرا كەرنى "حەق" و بىن
دەنگ نەبۈون لە ناھەقى لە دەمى بلاۋىبۇنەوه و پەرەسەندىنى يىدەعەتە كاندا،
ھەروەك لە فەرمۇودەي پىرۇزدا ھەپەشەي سزاى خوايى گەورە كراوه لەو كەسەي
كە لە ئاستى ئاشكرا كەرنى "حەق" دا بىن دەنگ دەبىت.

دووهم:

ئىمە شوين بىن هەلگرنى پىغەمبەر مان ئىللىك خراوه تە ئەستۇ. جا ئەنجامدانى ئەم ئەركە گرنگە پىويستى يە كە هەتا كۆتالى تەممەن بەردەۋامە.

سىھم:

پاپەر اندى ئەم خزمەتە بە را و بۇچۇونى جەناباتانەوە نەبەسزراوه، بەلكو ئەم خزمەتە ئەركىنکە ئىيە ئىدا خراونەتە كار و هەرگىز دەستى ئىيە ئىدا نى يە. بۇيە من لە قەناعەتىكى وەتا تەواودام كە ئەگەر ئەركى سەرشانى مامۇستاي بەپىزىم تەواو بىيىت خواى گەورە ئىلھامى دلى دەكتە كە تەواو بۇوه، هەروەك راگەيەنەرى قورئانى پىرۇز: خۇشەويىستى پەرەردەگارى جىهانيان مەھمدى پىغەمبەر و سەرۋەر مان ئىللىك بە ئايەتى: **(أَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيَنَكُمْ)** (المائدة: ۳۰)

ھەوالى تەواوبۇونى ئەركى پىغەمبەرتىسى بىن راگەيەنرا.

چوارەم:

ئاراستە نەكىرىدىنى رەختە تا ئىستا لە "وته كان" ئەوه ناگەيەنىت كە ئەم بارە تا دوايى هەروا دەمېتىتەوە. نەخىر.. ئىيە - ئەي مامۇستاي بەپىزىم! - هەتالە ژياندا ماين ئەركى وەلامدانەوە ئەو ھېر شانەتان لە ئەستۈزدەيە كە لەواندە بىكىتىنە سەر "وته كان".

پىنجم:

پىنم وايد ئىيە وەلامى ئەو پرسىيارانە پشتىگۈنى ناخەن كە سەبارەت بە ۋۇونكىرىدىنەوە "وته كان" لە لايدەن ئەو كەسانەي پەيوهندى يان پىيانەوە ھەمە، ئاراستەت دەكىرىن، خۇ ئەگەر ھېچ ھۆكارينىكى ترى جىڭ لەمە لە گۈزپىدا نەبىن، ئەوا هەر ئەم ھۆكارە سەرۈزىيادە بۇ ئەوهى كە نەتوانن دنيا فەرامۇش بىكەن، ھەرچەندەش خۇزان واتان بىن باش بىت.

شەشم:

ئەو كەسانەي لەبىر خواى گەورە تۈپىان خۇش دەۋىت، گەلىٽ پرسىيارت لە بارەي ھەندى لايەنى نۇرسىنە بەنرخە كانت و ۋۇونكىرىدىنەو بەرزە كانى كۇرە

زانستی یه کانت ئاراسته ده کەن، خۇھەمۇ ئەو پۇونکىرىدىنۋانەش لە "وته کان" دا
بلاو نەكراونەتەوە. ئەمشى بەلگىيە كى بىنى گومانە دەرى دەخات كە ئەركى
سەرشانان ھېشتا تەواو نەبۇوه و خزمەتگۈزاري ئىمانىش كۆتايى بىن نەھاتووه.
واچەند شىئىك بۇ بەرپىز تان دەخەمە پۇو:

لەو كاتانەدا كە خواى گەورە دەرفەتم بۇ دەرەخسىنىت "وته کان" ئى نۇور بۇ
برايام بخۇينمەوە، ھەست و نەستە كامى جوش دەخۇن. جا ھىۋادارم بوارم بىدەن كە
بىاخەمە پىش چاوى بەرپىز تان:

يە كەم: ھەر كە پىنۇس بە دەستمە دەگرم تاكو ئەو ھەستە جوش خواردووانم
بۇ ئىۋە مامۇستاي بەرپىز بىنوسىم، ھەست بە فراوان بۇونىك دەكەم لە "گىان" ئى
خۆمدا، بە رادەيەك كە لەو دەمانەدا - بە بىن وىست و ئىختىيارى خۆم -
پىنۇسە كەم ئەو ھەست و نەستانە دەردەپېت!

دۇوھەم: بىرم كەردهو لەوەي كە ئەگەر ھەمۇ كەسىك بىھەۋىت دۇورەپەرپىزى
بىگىرت و لە سووجىنلىكى تارىكىدا گۆشەگىر بىت، تاكو لە دەستى فېرىتلى دەررونى
بەدھوازى - دوزمنى ھەرە مەزنى خۆزى - قوتار بىت و، لە فيلى شەيتانە كانى
جىتنى و ئىنس خۆزى رېڭار بىكەت و بېۋاتە ناو گۆشەي فەرامۇشى يەوه و، بەو
جۇرە گشت ئەو بارودۇخە ناھەموار و سەختانە پشتگۈز بىخات كە بەسەر جىھانى
ئىسلامدا ھاتۇن بە رادەيەك كە هېيج كەسىك سوودى بۇ كەسى تر نەماوه..

گەر ھەمۇ كەسىك بەم جۇرە خۆزى بىكىشىتە دواوه، ئەوا بېرىار بىت لە كاتىتكى
ئاوادا، من ھەر عىنەمەوە و ئەم راستىيانە بە برایانى ئايىنم راپاڭىيەنم، تاكو خواى
گەورە بە فەزىل و بەخشىش و شىكتۇمەنلىي خۆزى رەفتار و مامەلمەم لە گەلدا بىكەت.
جا من وام پى باش و بەسۈودە كە لەو چەشىنە كاتانەدا ئاول لە خۇدى خۆم
نەدەمەوە و ھەر بېرى لىنى نە كەمەوە. ئايا حىكىمەت لەمەدا چى يە؟

سىھەم: بۇچى ھەر دۇو ناوى: "الرَّحْمَنُ وَ الرَّحِيمُ" رۇشتۇنەتە ناو
"بەسمەلە" وە؟ ئايا ئەم دوو ناوه لە مەزىتىن پىلەي ناوه جوانە كاندان؟ يَا خۇد
ھۇكەر و حىكىمەتىنىكى تر لە ئارادا ھەيدە؟

ئم پرسیارەم لە دەمی نووسینى ئام نامەيە بە زەینداھات^(۱).

مامۆستای ئازىز و بەرپىزم!

نەك تەنها ئىمە، بەلكو سەرچەمى جىهانى ئىسلامى پۇيىسىتى بە بۇنى ئىۋەيە. چونكە بە فەزلى و بە خىشى خواى گەورە ئىۋە بۇن بە ھۇكارى سەرھەلدىنى ئەم "وتە" بەرزانەي كە لە نۇورى قورئانى پېرۇزەوهە لقۇلاؤن و برىسکاونەتەوە و.. بۇ مەبەستى پىنمەلى گومپايان رېنى راست پىشان دەدەن و.. بىن ئاگايىان بە خەبىر دەھىتىن و.. بۇ دەمكوت و گەرفتارى سەرسامى و حەپسان دەكەن.

لە خواى پەروەردگارى مىھەبان دەپارىمۇوه كە درېزە بە لەشساغى و تەندىروستىي مامۆستاي بەرپىزمان بىدات و، بۇ نەتەوەي پىغەمبەرى خۇشەویست يەھىلتىت.

آمين بىرمە سيد المرسلين

خلووصى

* * *

(خواى گەورە ويستى لەسەر ھەر شىتىك بۇو، ئەنجامى دەدات)

پشت بە خواى گەورە، ھەر لە يەكم شەھى گەيشتىم بە ئىرە دەستم داوهەتە خۇيندنەوەي "پىامەكانى نۇور" بۇ ميوانە كامن لە نیوان نویزى شىوان و خەوتاندا، لە ژۈورە كە باوکم بۇ ميوان تەرخانى كردووە.
مامۆستاي خۇشەويستىم!

ھەروەك زووتر عەرزم كىردىن، لە باوھەدام كە من بۇ يەك ئاسانج دەزىم، ئوپىش يارمەتىدانىنىكى جوزئى يە بۇ بە جىهەننانى ئەركى گەرنگى سەرشانى مامۆستاي بەرپىزم كە باڭگەھىشتى خەلکى يە بۇ لاي قورئانى پېرۇز. واتە من تەنها بۇ خزمەتىكى جوزئى دەزىم لە پىناوى قورئانى پېرۇزدا..

(۱) لە مەكتوبىي ھەشتەمدا وەلامى ئام پرسیارانە دراوەتەوە. (وەرگىز)

له بهر ئوه، تکای تایه‌تیم له بەرپیزدان ئوهیه که هەتا لەمۇ ماون لەو پىزۇنە و پىت و بەرهە كە تانەي قورئان بى بېش نەم کە لە پىناواي بلازى كە دەنەمەند راستى يە كانى ئىمان و ئىسلامدا لە قورئانى پىرۇز دەرى دەھىنەن و لىنى بەھەرەمەند دەبن. پشت بە خوا و بە دوعاى بەرپیزدان لەمەولا خواي گەورە دەمگەيدىتە ئەم ئاكامەي كە ئاواچە و ئومىدەوارم پى بگەم لە هەمول و تەقالامدا بۆ پىيامە كانى نۇور، تا كو منىش وە كو "عەبدۇررەھمان" ئى خوا لىخۇشبووم لىنى بىت و، تا دوا هەناسە ئىيام ئىمان و پشتگىرى خواهەندىم دەستكىرى بىت و، شوين پىنى پىغەمبەرى مایەي شانازىي ھەمو جىهان حەزرەتى "محمد المصطفى" ﷺ ھەلبگرم و، بە بەختمۇرلىي ھەميشهي شاد بىم و، جىنگەدار و ھاوستىي مامۇستاي بەرپىز مە سەردارى بۇونەوران پىغەمبەرى ئازىزمان حەزرەتى محمد ﷺ ھۆزى راگەياندنى قورئانى پىرۇز بۇ بە سەرچەمە ئادەمېزاد. ئىۋەش - ئەم مامۇستاي بەرپىزم - لەم سەردهەمدا و بە ناوى خواي گەورەوە، لە پىزۇنە ئەم قورئانە پىرۇزەوە و لە پىنى پىيامە كانى نۇورەوە - ھەرچەندەش دانراوى خۇتانان - ropyوى گوفتار ئاراستەي مەرۇنىي بىن ئاگاي ئەم سەردەم و پۇزگارە دەكەن.

له بهر ئوه، من لەو باوەرەدام ئەو پەروەردگارە دانا و مىھەرەبانەي كە ئىۋەي لەم بوارەدا خستووهتە كار، ھەرگىز نايەللىت ئەم نۇورانە فەرامۇش و پى شىيل بىكىن، بەلكو لە نىوان كەسانى و افانىدا كە ھەرھىچ حسائىكىان بۆ ناكارىت، چەندىن كەس بە چەندەها پىلەي جىاجىيا دەنېرىت كە ئەم نۇورانە بىگەنە ئەستزىيان و بىانپارىزىن و رايىان بىگەيەن و بلازىان بىكەنەوە.

خلوصى

* * *

(داخوازى يە كانى پىزگار كە دەنەمەند ئىمان)

بەلتى، سوپاس بۇ خوا، من رىنگايمە كى راست و بەرزم گرتۇوەتەبەر كە ئايىنى ئىسلامە و.. سەرچاوهە كەم ھەيە لىپى ھەلەدە گۈزىم كە مەشرەبىي "كۆلەوارى" و

"هزاری" یه له بردم میهره‌بانی خوای گهوره‌دا و.. دوای پیشه‌وایه کی مهزن که هو تووم که پیغه‌مبهربی نازیزمان سمرداری پیغه‌مبهربانه للّٰه و.. رینمای له رابه‌رینکی گهوره و هرده گرم که قورئانی پیروزه و.. رینازینکی و ها به نرم گرت و توهه بر که چه شنی سر بازی نیشکگری سنوری ئیسلام (مُرابط)، له یه ک خووله کدا ده مگهیدنیت پله‌ی "ویلایت". چونکه مامؤستاکم من و همه مهو مرؤفینکی ژیری نیگه‌باندووه که ئم سمرده‌مه سمرده‌مه ده ریاز کردنی ئیمانه نه ک هی گرتنه‌بهربی پنی ته سه‌ووف. ئوهه‌تا ده لیت:

(مانی ته او او به پیشج فهرزه کانی نویزی پیروزیت بده و، زیکره کانی دوایان بخوینه و، شوین سوننه‌تی پیروز بکمه و، له حموت گوناهه گهوره کان دووره په‌ریز ب).

منیش به سه‌رجه‌می "گیان" و "دل"‌ی خرم به گوینم کرد و، به‌دهم ناموزگاری یه که یه و روشتم و، و تم: "به‌لئی ئهی مامؤستای به‌ریزم!"

ئم "به‌لئی" یه‌شم ج بزوئم وانه‌یه و ج بزوانه کانی تروت که له پدیامه کانی نووره‌وه و هر مگرت‌سوون.. "به‌لئی" م بزوئه راستی بانه و ت که مامؤستا له نووری قورئانی پیروزه‌وه هله‌ی گزیبون و منیش پر به دل ته‌سديقم کردوون.

جا نیز وشهی "مامؤستا" له گفتون گزدا بزوئه که سه به کارهینا که ئم وانه‌ی حدقيقة‌تهی دادام، ئه و شهیه که له سمران‌سمری ژیان‌مدا جگه له و بزو که‌سی ترم به کار نه‌هیناوه. لمه‌شدا پنکاومه و به‌هم‌لده‌دا نه‌چووما

خلوصی

* * *

(ده‌بین گوی بیست بزو وانه‌ی پدیامه کان بدوزمه و)
به فهزلی خوای گهوره دیاری مانگی ره‌مزدان، واته: "هله‌نیستی یه که‌می و ته‌ی سی و دووه‌هم" م به ته‌واوی نووسی‌یه‌وه. خوئه گه خوای گهوره پشتگیرم بیست ئه‌واله و ماوه‌یهی ده‌ستنیشان‌تانا کردووه پدیامه کانی تریش ده‌نووسمه وه.

ئەم و تە بەرز و بەنرخ و نۇورانى يانە شاياني ئەوهەن بە جوانلىقىن خەت، تەنانەت بە ئاوى زېرىپ بىنۇسىتىھە. كەچى ئەم كۆزلىوارە دەياننۇو سىتىھە كە دەستخەت و نۇو سىنى مەگەر ھېنلىدە بىخۇينىتىھە دەنا جوانى يان تىدا نى يە، تەنانەت ھەلەش لە نۇو سىنىھە كانىدا دەكەت. جا نۇو سىنىھە ئەم پەيامە بەنرخانە لە لايمەن كەسىكى كۆزلىوارى وەك منھە، هامى دەدات پەز سوپاس و شوکرانەم بۇ خواي گەورە زىاد بىكمە.

لەبەر ئەوهە كە لەمەولا بە جەستە دوور دەم لە ئاپەلەدانەھە ئەپە سۆز و مىھەرە بايتان و، لەو سلاۋە گەرمۇ گۈرەنە كە بە ھەممۇ رېڭىاھە دەياننىزىن و، لە فەرمانە كانىدا كە وەك پۇونىكىرىدىنەھە و لېكىدانەھە و پاشكۇ و پەراوىز وان بۇ پەيامە كانى نۇور.. ئەوا گەلنى ئازار دەچىزىم..

بەلام نايىت بەم جۈرە بىر بىكمەوە، بەلكو دەلىم: لە ھەر شۇيىتكىدا ھەمۇل دەدەم كەسانىڭ بىلۇزمەوە گۈنى بۇ ئەدە دەرسانە رابىگەن كە بەپېزىتان لە ژېرى چاودىزىي خواي گەورەدا دەيانلىتىھە، بىن ئەوهە لە پېنىي بلاۋى كىرىدىنەھە حەقىقە تدا ئاپەلە كۆزلىوارى و ھەزارىي خۆم بەدەمەوە. بەلتى، دەبىت، بە فەزلى خواي گەورە و پاشان بە بەرە كەتى دوغا و نزاي ئىئۇ، لە دەرگانە ھەممۇ ھۆكاريڭ بىدەم. ھەر تەنها بەمە دىلدانەھە و دلىنەوانى خۆم دەكەم.

لە گەل ئەمەشدا، من لە پۇويە كى تىرەھە خەفەتبارم، چونكە كارمەندى و فەرمانبەرى يە كانى دنيام تا پادەيدەك پېنىي سەرقال بۇونم بە "و تە كان" وە لى دە گرىيەت، ئەم و تە نۇورانى يانە كە فيۋەتم پېيان دەحەۋىتىھە و كەمەندىكىشى پەستى يە كانىيان دەم. بەلام چار نى يە، ھەر رۇزىلەك لە تەمنەن دەپروات بە شىۋە كى پاشكەراتر پۇوي بىن كەللەك و فانىي دنيام لى دەر دە كەھۋىت و خەفت بۇ ئەم كاتانەي پېشىۋى ئىيام دەخۆم كە لە پېتاۋى ئىيانى ھەمىشەيدا بە كارم نەھىناؤن. لەبەر ئەوهە، خەمە زۆر بۇ لېكىدا بىرەنلىقىن ناخۆم، بە تايىمەت دواي ئەم مۇدەيدە كە مامۇستاي خۇشەۋىستىم لە دوا وانەيدا بۆم - بە دلىنایە كى تەمەواو -

سه باره ت به تام و چیزی همیشه بی نهودنیا رایگه باند که: به چهندین پله‌ی لهزاره بهدهر له سه روی تام و لمزته کانی ئم زیانه فانی یهی ئیره و یه.

خلوصی

* * *

(لەنگەر گرتن لە کەناری ئارامى و ئاسايىشدا)

ئو كىنبىه - وەك ھاۋىنە کانى - نۇو سراوينىكى پۇوناك و پې لە داتسته و، پشت بە خوا دەيىت بە دەرمان و مەلھەمنىكى ساپىزىڭ كارى شىقابەخش بۆ دەرىنگىكى كۆمەلایتى كە نەتەوهى پىغەمبەر ﷺ پىوهى دەتلىيەدە.

ھەر وەك خۆتان فەرمۇوتان: كىنبىي "وەكان"م - كە پاستۇ خۆلە نۇورى قورئانى پىرۇزەوە ھەلگۈزۈراون - پىشانى (فلاں كەمس) دا و چەند و تىيە كەم بۆز خويىندهو، ئەويش تەسىدىقى كىردن. لەمۇلاش ھەر كاتى دەرفەتم بۆ بېرە خىسەت ھەر بۆزى دەخويىنمەوە.

من لە شو كرانى ئو نىعەتە زۇرە لە ژمارە بەدەرانەي كە خواي گەورە پىى بە خشىوم كۆلۈوار و دەستە و سانم، چونكە لە كاتىنگىدا كە من گىرۈزەي گۇناھ و تاوان بورو بۇوم، ئىۋە - ئەي مامۇستاي بەرپىزم! - بە ئىزنى خواي گەورە و بەھۇي "وەكان"وە لە تارىكىيەوە بەرە و پۇوناكى دەرتان هيئانم.

لە كاتىنگىدا كە تەمەنلى پىشۇوم لە سۇراخى دۇزىنەوەي پاستىدا بەسەر دەبرىد، پىنج سال لەمەوبەر قەدەرى خواي گەورە منى لاواز و گۇناھبارى بەرە و تەرىقەتى نەقشبەندى دايىبەر، ئۇ تەرىقەتى كە پۇوى لە "شىخ محمدى كوفەوى" يە^(۱) و، ئەويش لە شاهى نەقشبەندى وەرگەرتۇوە^(۲). بەلام پاش ماۋەيمەك و دوايى

(۱) زانايەكى معزن و پياوچا كىنكى ناودارى كوردستانى باكىورە. خەلکى گوندى "كوفە"ى سەر بە بارىزگاى "سېعدە". دواتر لە "بەتلىپىس" نىشته جىن بۇوە تا كۇچى دوالى لە سالى (۱۸۷۹- ۱۳۱۳).

(وەرگىز)

(۲) شاهى نەقشبەند ناوى (محمدى كورپى محمدەدە) و ناسراوە بە (خواجە محمدەد بەھالدىن) و

سەرھەلدارى تارىكى يەكى كۈپىرى بەسەر دىلدا، پىملىنىڭىراو، لە ناوهندى رېنگايەكى تارىك و ھەلت و در كاویدا ئەم بىن دەستەلاتە دەتلايمۇه. ئالەم كاتىدا، بىمعۇى نۇورى "وته كان" وە كە لە لاپەن جەناباتانەوە دانساواھ، لەمۇ تارىكى و گىزلاۋە خىنكىنەرانە رىزگار بۇوم و، بەرھە رووناڭى و بەختەورى.. بەرھە كەنارى بىن وەيى، پەرىمەوە و لەنگەرم گىرت.
كەواتە:

الحمد لله.. هذا من فضل ربنا

ئىۋە فەرمۇوتان: ئەم كات و سەردەمە سەردەمى رىزگار كەردىنى ئىمانە..
بەلىنى مامۇستاي بەرىزم! فەرمایشىتە كەتان لە سەرچا و سەرمانە.

خلووصى

* * *

(گۈنگۈ خۇينىنەوەي پەيامى: مو عجيزاتى نەحىمەدى)

ئەم پەيامە(مەكتۇوبى نۆزىدەھىم) مو عجيزە مەزنە كانى پىغەمبەرى ئازىز و خۇشەويىتى چەللە گىرتۇرۇتە خۇ. ناردىشى - بە تايىھەتى - بۇ من، ژيانىكى نوبى ئىدا بۇۋازاندەمۇھ. جىگە لەھە ئەم خۇينىنەوەشى سەرچەمى ھەست و سۆزە كامى دەورۇۋۇزىنىت و، بەخۇر فەمىسىكى گەرمۇگۇرم بىن ھەلەدەپىزىت.

خلووصى

* * *

دامەزىزىنىرى (تەرىقەتى نەقشەندى) يە. لە مانگى مۇھىپەمى سالى ٧١٧ لە گۈندى (قەصرى عاريفان) ئىزىكى (بۇخارا) كە پىشى دەوتىتى: (قەصرى هېنلىوان) لە دايىك بۇوه و لە (سەمدەقەند) خۇينىدۇوەنى و چەندىن شۇيىنى تر گەپاراھ و بەرەمنىدى دەرس و پەرومەندەي گەلنى زانا و پياواباشى سەردەمى خۇزى بۇوه، پاشان گەپاراھ تەۋە بىن بۇخارا و لە تەمنى ھەزىدە سالىدا زىنى هيتاباھ. دووجارىش حەجى كەدۇوه و تا كەنابى زيانى لە بۇخارادا ماۋەتمۇھ و، ھەر لەوېيش (تەرىقەتى نەقشەندى) ئى دامەزىزاندۇوه. لە بەروارى (شەوى دووشىمە ٣/پەيىعى يە كەم ٧٩١ لەك) و لە سەرەتاي تەمنى حەفنا و چوار سالىدا كۆچى دوايى كەدۇوه و لە گۈندە كەى خۇزى (قەصرى عاريفان) ئەسپارادەي خاڭ كەراوه. چەند بەرەمەنەكى دوايى خۇزى بەجى هيشتۇرۇ، وەك: (رسالة الواردات)، (الأوراد البهائية)، (حياتنامە)، (دليل العاشقين). (وەرگىز)

(چهند را به ریکی معنوی)

"بر گهید که نامه به کی عه بدوله جیدی برام"^(۱)

دهسته کانتان ماج ده کم و ثو میده واری دوعا و نزاتام. نووسراوه تازه که تمام به
دهست گهیشت که لمه مولا دهیست به ماموزتا و را به رینکی به رزو و به توانا باز
عه بدوله جیدی کوزلهوار و دهسته سان که وازی له دنیا هیتاوه.

به ممش مژده به خزم دهدم و دلنه‌ای خزم ده کم و دهیتم: گهر ماموزتای کم
لدهست چوویست پرو بپرو قسم له گدل بکات، ئهوا چهندین را به ر و ماموزتای
معنوی زور و زه بندم دهست که و تووه.

به راستی ئه پیامانه چهند نووسراویکی نورانی و همان که مرؤف بز پنی
راست پیشانی ده کهن. ده ک خواتان لئی پازی بنت.

عه بدوله جید

* * *

(پله کانی خوشیستان له پشاوی خوای گهوره‌دا)

به لئی، دوو لایه هدن که دلنه‌ای خومیان بین ده کم:
یه کم: هاوده میمان پنکوه به چهشنبیکی معنوی و له پنی "وته" پیروزه کانهوه
که له بدر دهستاندان.

دووهم: باوره مان بمهه که خوشم ویستی نیوانان - به فهزلى خوای
گهوره - له پله: "الحُبُّ فِي اللَّهِ" دایه!

له سمر بناغه‌ی له مه، مه زنترین دیاری که ج سه مژو ج سبې بینی پیشکه ششی
به پیزنانی بکم بریتی یه لمهه که ئه و وانه ئیمانی یانه یئوه فیرتان کردین له بربی

(۱) بجود کتبینی بر اکانی ماموزتا نورسی یه. بهشنبکی له پیامه کانی نور کردووه به عدره‌ی، هه رووه ک "إشارات الإعجاز" و "المثنوي العربي النوري" یشی کردووه به تور ککی. له پیشدا ماموزتای زمانی عدره‌ی و، پاشان موافقی و، نججا ماموزتای زانسته پیسلامی یه کان ببووه له پیمانگاری بالای شاری "قونیا". له سالی ۱۹۶۷ از له تمدنی هشتاد و سی سالیدا کزچی دوایی کردووه. خوالینی خوش بنت. (وهر گیز)

خوستان و به گوینده‌ی توانا، به ئیماندارانی پابگه‌یه‌نم و، ئەم خۆشەویستى يە راستەقىنه‌يەش كە خواي گەورە پى بەخشىوين، تا ئەبەد و هەتاھتايە ھەلى بىگرم و پارىزىگارى لى بىكم.

جا بەرامبەر بەمە، لە دەرگانەي پەروەردگارى بەخشىنەي مىھەبان كە "أحسن الحالين وأكرم الأكرمين وأرحم الراحمين" دەپارىمۇوه كە بە ئەنجامەكاني ئەم خۆشەویستى يە شاد و بەھەمنىدمان بىكات، ئەوانەي كە لە "ھەلۋىنىسى سىھمى و تەسى سى و دووهەم" دا پۇون كراونەتەوه.

من و "سەيد حەققى" كە لە پىي "ئىمانى تەحقىقى" دا بە يەك گەيشتووين، بېيارمان داوه پىيازى حق و پاستگۈي و ئىخلاص بىگرىنەبەر.

خلوصى

* * *

(نۇورەكان فەرامۇش ناکرېن)

ئەو وتنەي كە وەك ئەمانەتىڭ بە من سېپرراون، پې بە دل ئومىنەوارم كە بە ئېزنى خواي گەورە و بەرە كەتى دوعايى بەپىزتەن بە گۇنى كەسانى قەدرزان و نرخ شناسىياندا بىدەم و بېيان بىگىيەنم.

ئەي مامۇستاي بەپىزىم! دەليا بن كە ئەم نۇورانە ھەرگىز پشتگۈنى ناخىزىن و فەرامۇش ناکرېن، چونكە ئەو بەدىھەنەرە بەخشىنە و مىھەبانەي كە لە پىنگاي خزمەتكۈزارە كە قورئانەو خستىنە بەرچاوى جىهان، ھەر ئۇيىش دەيانپارىزىت، تەنانەت بە كەسانىنگى دەستەوسان و كۆزلەوارى وەك ئىمە و ئەوانەش كە ھەر بە خەپالدا نايەن.

من لەو قەناعەتەدام كە ھەركات خزمەتكۈزارانى قورئان بلىن: بەھۇى ھەول و كۆششى خۆمانەوە ئەم بەھەيەمان بەدەست ھيناوه، ھەر لەو دەمەدا خواي گەورە ئەو خزمەتە لەوان دەسىنەتە و بە كەسانىنگى ترى دەسېپىرىت كە شايانى بن، با لە پوالەتىشدا لاواز دىyar بن و بە شايىستەي ئەو خزمەتە مەزنە دەرنە كەمون.

له بدر ئوه، تکاله برايانى ئوهيم ده كم:
به پهيوهندى يه كى پتهو پهيوهستى په يامه کانى نور ببن و خويانى پنهو گرن
بدهن.

خلوصى

* * *

(كاته پرۆزه کان)

لەو کاتانهدا كه به چاودىرى و توانا و لوتقى خواى پەروەردگار دەتowanم
خەرىكى خويندنوهى پەيام و نۇو سراوه کانى نور بىم و، بىانتۇوسمەوه و، بلازىان
بكمەوه و بەپىنى توانا بە خەلکىيان رابگەيەنم و، ئەم چەشىنە كاره پېر لە خىزى و
چاكانه ئەنجام بدهم، ئا لەو دەرفەتanhدا كه بىز سوودى خەلکى دەيانقۇزمەوه،
ھەست دە كم منى هەزار يە كەم كەسم كە سووديانلىق و مردە گرم و لييان
بەھەمدەند دەھم.

لە بدر ئوه، پىم وايد ئەو کاتانم گەلىي پەرۈزىن و، كە تواو دەبن و بەسەر دەچن
گەلىي خەميان بىز دەخۇم و ئازارى جودايىان دەچىزىم و، لە ناخى دلىمەوه
ئاواه خوازم كە ھەميشه لە سايىھى ئەو ساتانهدا بىنەمەوه و ھەرگىز كۆتايان پى
نەيدەت.

بەلام چار چى يە؟ تەنها ئوهندەم لە توانادايە كە لەو کاتە سوودەندانەي ئاوا بە
خىرايى تىپەر دەبن زەينى خۇم خاونىن بكمەوه و بىرۇھ نورە كان خۇم رابگرم.
چونكە لە دەمانهدا خۇم لە بەرامبەر چەند پەيامىكى وەھا دەيىنەمەوه كە لە
موعجىزاتى قورئانى پەرۈز دەدويىن و، ھەست دە كم لە قوتايانەي مامۇستاي
ئازىزم و لە باخچە(روضە) خاونىنى سەردارى گەردوون پىغەمبەرى ئازىزماندا
ئامادەم و، لە كۆتايدا ھەست دە كم كە بىز حوززورى خواوهندى خاونىن لە^{جى}
جنى و شوين بەرز دەبىمەوه!

له بهر ئەم ھۆيە، ئومىدەوارم كە ئەم دەم و ساتانە تىايىاندا خەرىكى پەيامە كانى
نۇور نام، لەسەر ئىيانم حساب نەكىزىن!

خلووصى

* * *

(پەنجەرە كانى نۇور)

حەفتەي پېشىو "پاشكۆزى يە كەم و دووهەمى مەكتۇوبى بىست و چوارم"م
بەسەر دوو كۆملەلدا - بە جىا جىا - خويندەوە و، گۈنى يىستان لە سەرسوپماندا
وەك مەستىانلىقى هات و، منى ھەزارىش بەر تىشكى نۇورى ئىعجازى قورئان
كەوتىم و، لە دەمى خويندەوەدا پۇوناڭتىنى ئەپەيامانه موتالا دەكەم كە لە
"وته كان" و "مەكتۇوبات"ى نۇوردا درەخشاشتىزىن پەيامن.

ئەمپۇزى ھەبىنى وتهى يازىدەھەم و سيازدەھەم بىز "كاك فەتكى"ى ھاوسيمان
خويندەوە.

لەو كاتانەدا كە دەرفەتم بىز دەپەخسىت خۆزمە كار و سەرقالىي دنيا
بىكىشىمەوە، خىرا دەپۇمە بەر پەنجەرە كراوهە كانى نۇور(وته كان) و، خۇراكى
مەعنەوبى گىانى خۆمبانلىقى وەردە گرم و، ھەولۇ دەدەم كەسىك بىدۇزمەوە تاکو
بەويشى رابگەيمەم.

خلووصى

* * *

(پەيامە كان پېۋىستى يە كانى سەردىم جىي بەجى دەكەن)

بە دلىتكى شادمانمۇھە مەكتۇوبى بىست و شەشەمم بەدەست گەيشت و، زۇر بە
وردى و لەسەرخۇنى و بەپەرى تاسەمنىدە و لەزەت و خۆشەويسى و شەوقۇھە
چەندەها جار خويندەمەوە. لە كۆتايدا لە دەرگانە ئەپەرەردگارە بەدىيەنەر و

میهره‌بانه‌دا لالاموه که ده فرمونی: «**فَلْ مَا يَعْبُرُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ**» (الفرقان: ۷۷) و، له ده می کزله‌واری و هزاری به کی ته او دا و به تاسه و شهوقیکی گرم‌گور و نیخلاص و نیازی خاوین و به زمانی پهیوه‌ندی بندایه‌تیم بهو خواوه‌نده‌وه، لیکی پاراموه که له سره‌جمی خزمته ماددی و معنوی و ناشکرا و پنهان و دنیا و قیامه‌تی به پر نیخلاص و بینگه‌ردکه انتاندا سه‌رتان بخات و، به پرونی و ناشکرانی ثه و نورانه به ناو هله‌لی ئیمان و قورئاندا بلاؤ بکاتمه‌وه و، به لوت و که‌رمی فراوانی، لای خوی تو ماریان بکات و، له هم‌دو دنیادا عیزه‌ت و سره‌برزی به ماموستای بدپریزیشان بیه‌خشیت.

ئومیده‌وارم ثم نزایم بکه‌ویته بدر نوری ئایه‌تی:

«**أَذْغُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ**» (غافر: ۶۰).

ماموستای بدپریزما

ئایا ئه و شته‌ی له ئیمه‌وه چاوه‌پوانی ده که‌یت هدر دعوا و پارانده‌نه نی به ۱۹
ئم هزاره به تاقیکردن‌وهی خوی دلنيایه کی ته او بز دروست ببووه که
ئایه‌تی پرورزی: «**وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَرَزَقَ الْبَاطِلُ**» (الإسراء: ۸۱) دارای گهلى
موعجیزه‌ی نهمر و همیشه‌یه. ئه و بزو خوای گهوره بتوی ره‌خساندم که ئه و
پیامانه‌ی ئم جاره بزت ناردم، بز چه‌نده‌ها تاقم و کۆمه‌تی جیاجیا و
جزراو جوزریان بخوینمه‌وه که هندینکیان زانیانیشیان له نیواندا بسون.

هدره‌موویان پریز و سره‌سور پمانی مزنى خزیان له ئاستیاندا نواندا
من پیش وایه که هدرچی بیک له کۆمله پیامه کانی "وته کان" و "مه کتوبات"ی
نوردا هن، بز پیویستی به کانی ئم سرده‌مهن و، ده‌توانن قه‌ناعمت به سره‌جم
ده‌سته و چینه کانی ئایینداران بیه‌خشن، بـلـکـو مولـحـدـانـیـش دـهـمـکـوـتـ بـکـهـنـ،ـ بهـ
مهرجنی لـهـ عـبـنـادـ وـ سـرـسـهـختـیدـاـ بـهـ تـهـ اوـیـ رـوـ نـهـچـوـوـ بنـ.ـ لـهـ گـهـلـ ئـمـهـشـداـ،ـ بهـ
دووری نازانم کـهـ سـانـیـ دـوـ چـارـ بـوـوـیـ خـوـشـوـیـستـیـ ئـهـ دـنـیـاـیـهـ کـهـ خـهـلـکـیـ بـزـ

سعود و برژهوندی و هله کردن بژیان هان دهدات و، گرفتار بروانی کوفرو
سرمهختی و بین ناگایی و تمبلی و شیرک و گومبایی و ئەم چەشەن گوناھانە.. به
دووری نازانم کە چاویان له ئاستى ئەو نۇورانەدا بنوقىن و ئىنكارى و نەفامى و
شىتى بەرامبەر بەو حق و راستى يانە بىۋىن كە بە چاو دەيانبىن.
بە واتايەی كە ئەم ميوانخانەيە خواى گمورە لەو جۈزە ئازەلەنە خالى نى يە
كە لە پۇخسارى ئادەمیز اددان!
بىن گومان گەر خواى گمورە كەسانىكى واى بىناردايە كە ئەم نۇورانەيان بلاو
بىكرايدەتەوە، ئەوا ئەو وېئە و گەلۈسىانە پەز دەكتەنە پۇو.

خلوصى

* * *

(پله کانى سەرسوورمان و رېزنان له پەيامەكان)

"ئەمش بېگىدە كە لە نۇوسىنى عەبدولەجىدى برام"

ئەم پەيامانە لە لايەن بازىگان و كاسېكاران و سەرجمەن چىن و توپۇزەكانى
كۆملەوه رېز و سەرسوورمانيان بەدهست ھىناوه و، ھەر كەسىك دەيانبىنت
سەرى لييان سوور دەمېنىت، چونكە بوارى رەخنەيان بۆ كەس نەھېشتۈوه تەوە.
بەلام پله کانى سەرسوورمان و رېز دەرىپىن بەپىي پەى بىردىن و تىڭەيشىن
دەگۈزىت و جياواز دەردەچىت.

ھەممو كەسىك دەتوانىت بە ئەندازەي پلهى تىڭەيشتنى لييان، نرخىان
بىزانىت و رېزيان لەن بىت.

عەبدولەجىد

* * *

(دوا نامه بۆ مامی بەریز)

نامه کەی "عەبدوبەرە حان"ی برازام کە لە پىش
"خلووصى" داقوتايم بۇو، لە تەمەنى بىست و شمش سالىدا
وھفاتى كردۇ، دوو مانگ پىش كۈچى دواىي نۇرسىويەتى:

باىمه سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسْبِحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

دەستە پىرۇزە كانت ماچ دەكەم و تکاكارى نزا خاوينە كانتام.
لە رېئى بەریز كاڭ "تەحسین" وە هموالى سەلامەتىتام لە گەل پەيامى "و تەى
دەھم" دا بەدەست گەيشت، ئەو و تىيەتى كە مەرۆف بۇ لای خىر و رېئى راست
پىشىمايى دەكات. پىزانىن و سوپاسى زۇرى خۆمەن پىشكەمش دەكەم.
ھەرچەند پەشىمانم لەمۇسى كە بىن فەرمانىم كردىن و لىتانا جىا بۇومەوە و لەم
پۇوهە شاييانى ھەممۇ گەلەيە كم، بەلام دەبىن بىزانىن كە ئەم لىنگدا بېرانە به
و پىست و تەقدىرى خواى گەورە رۇوى داوه و خىرى ھەر دوولامانى تىدا بۇوه.
جا بەم لىتىك جىابۇونمۇھىدى كە بە نەزانى من رۇوى دا، سووج و گۇناھىتكەم
ھاتە ئەستۇر و لە ئەنجامى ئەۋەشدا سزا درام. بەلام پشت بە خواھەمەلا كارى
ناكەم لە سەرى سزا بدرىم. بۇيە داواى لېپۇوردىتانا لى دەكەم و ئۆمىدەوارى
دوغاناتام.

مامى ئازىزم!

واڭمەتى خوارەوەشتنان بۇ رۇون دەكەمەوە:

بە فەزلى خواى گەورە و بە چاودىرى و ھىيمەت و غېرىتى ئىيۇه، خۆمەن لە
ھەممۇ كەردار و بەفتارىتكە پاراستۇوە كە زيان بە دواپۇرم بىگەيەنتىت. پشت بە خوا
ھەر وەهاش دەمېنەوە. ھەرچەند من گەلنى دەردىسەرلىي بىن نرخىسى دنيا و تالى و

شترینی و خوشی و ناخوشی زورم چهشت و همموویام به سه بردن. له گهل ئوه شدا، هیج کاتیک ئوهوم له یاد نه چووه که همموو ئوهانه تهواو ده بن و تیا ده چن و بی ئەنجامن و ته پ و توزی دهم بان و، زانیومه که ئوه خیز و لهزهت و خوشی یانهی دنیا که بز خوای گهوره و له پیناوی ئوهدا نین ئەنجامی ناهه مواريان همیه، که نابووتی و سزای سختی خواوهنه. بەلام ئوه ئەرك و ماندووی و ئازارانه که له پیناوی خوای گهوره و فرمانه مەزنە کانیدا دینه پنی مرۆف، ئەنجامه کانیان چەندین لهزهت و پاداشتی هەمیشییه.

جاله بدر ئوهی من لەو باوهەدا بروم و بهو جزوره بیرم ده کردەوه، ئوهوا به فزلى خوای گهوره خۆم لە همموو کرداریکی خراب و ناپهوا پاراستووه. ئەم هەست و پەروەردە پەمش ئەنجامی ماندوو بونی ئیوهن له پىنگەياندن و پەروەردەی مندا. لە بدر ئوهی من ئەم راستی يە ئاوا به پوونی دەبىنم، ئوهاله پیناوی خوای گهورەدا ئارام لە سەر گشت ئوه ئازار و پەزارانه ده گرم کە پینانه و دەتلیمەوه.

ئىستاش ئەی مامى ئازىز و مامۇستاي بە توانام!

موجاھەدەی دەرروونى بە دخوازم و ملنە دام بز ئارەزووه بە دئەنجام و ئازار بە خشە کانى، ناچارى ژنهينانيان كردم. ئىستا بە فەزلى لوتىف و مىھرو كدرەمى خوای گهوره لە همموو پۈويە كەوه حەساومە تەوه، چونكە بز ئوهی هېيج قسمىيە کى نابەجى نەبىستم و تۇوشى پەفتارى ناپهوا نەم تىكەلاؤيى خەلکى ناكەم و کاتە کانى دواى دەوامى پەسىم لە مالۇوه بە شو كر انە بىزىرى خوای گهورە بە سەر دەبەم.

لە كۆتايىدا - ئەی مامى ئازىزم! - مامۇستا و پابەرى هەرە مەزنى من ئوه هەست و نەستەيە کە بەھۆى ئەم ئايەتە پەرۋەزهەوە لە مندا دەھەزىت: ﴿أَلْيَوْمَ نَخِتَمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتَكَلَّمَنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشَهَّدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (س: ٦٥).

بەلى، هەر ئەم ئايەتە بۇ کە لە خەوى بىن ئاگابىي بىندارى كردىمەوه و، پاش پىنمایىھ کانى جەناباتان، پىنى تاوان و كردارى چەپەل و خراپى لى گرەم. لەو

باوه‌ردادم که ئەو پۇزە گەلىنى نزىكە^(۱) و دوعاى بەردەوام ئەم نزايدىيە كە: "اللهم لا تخر حنا من الدنيا إلا مع الشهادة والإيمان" و، ئەو ئىمانىش كە بىروم لەسىرى دامىزراوه بىرىتىيە لەوهى كە^(۲): "آمنت بالله وملائكته وكعبه ورسله واليوم الآخر وبالقدر خيره وشره من الله تعالى والبعث بعد الموت حق. أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أنَّ محمداً عبدُه ورسولُه"^(۳).

برازاتان

عبدورپرە حمان

* * *

واته "وتهى دەھم" بۇ ئەو وەك راپەرنىكى پاستەقىنە لىيەت كە راستەوخۇ "عبدورپرە حمان" ئى بۇ پلەي "وپلايەت" بەرز كردهوھو، زمانى بەم سى كەرامەتە خستە گوفتار.. هەشت سال پىش ئىستا بەجىنى هيشتم.. بەلام توانيى وتهى دەھمى دەست بىکەۋىت و، وەك خۆزى لە سەرتاتى نامە كەيدا دەلىت، سوودى زۆرى بىن گەياند و خۆزى لەو گۇناھانە بىن پاك كردهوھ كە لە ماوهى هەشت سالى راپوردوودا كەلە كە بۇبۇون.

لە شوينىنىكى ترى نامە كەيدا - كە پىچرايەوە و نەھىئرا - لە بوارى دەرخستى شەوق و خۆشمەوېستىدا بۇ "وتهى دەھم" دەلىت:

"گىشت ئەو و تانەم بۇ بىنېرە كە داتتاون، تاڭو ج بە دەستى خۆم و ج بە دەستى كەسانى ترى يە كى سى دانىيان لەبەر بنووسىنەوە، بۇ ئەوهى بىلەو بىنەوە و نەفوتىن". بەم جۇرە، میراتىڭرىنىكى پالماوانى وەك ئەم قارەمانەم لەدەست دەرچوو.. دەسا "فاتىحە" بۇ پۇزە حيانەتى.

سەعىدى نۇورسى

(۱) شابانى سەرخىدانە: هەوالى مەردنى خۆزى رادە گەيدىت! (دانەر)

(۲) راپىدە گەيدىت كە بە ئىمانەوە كۈزج دەكتات. (دانەر)

(۳) باسکەردىنى ئەو و شە ئىمانى يانە كە مەرۇف لە سەرەمەر گەدا دەيانلىت لە دوانامە كەيدا، ئامازەيە بۇ ئەوهى كە بە قارەمانى يە كى ناوازە و بىن وىنە ئىمانە كەى لەدەست ئەم دنیا يە دەرپاز كردووھ و، هەر تاواش دنیا بەجن دەھىلىت. (دانەر)

پاشکوی مه کتووبی بیست و حه و تهم

(چیزی کولهواری و ههزاری)

"بر گمیه که به پنوسی خلووصی"

همو ئیمانداریک، هر که سه و بیتی پلهی چیز و تینگه یشتی خوی، له پنی
به سیره تی ئیمانه که یه وه پهی بمو شتانه ده بات که له راستیدا "جوان" ن. به لام ئه و
چیز و لمزه تهی که له "کولهواری" و "ههزاری" دان و، ئه و بزری یمش که
"شده قفت" و "بیر کردنوه" بمره میان ده بیتین، هیندې بلند و بمرزن که له گەل هیج
شیئکی تردا بمراورد ناکرین.

له پهروه دگاری میهره بان و به خشننده ده لالیمه وه که ئه م ئه بخامه بمرزو و
بلنده مان پیشان برات. واته بینینی ئه و پارچه ئه لاما سانهی که ئیوه له گەنجینهی
تا یه تی قورئانی پیروزه وه ده ریان ده بیتین و پاشان به ده ستھوازه و دارشتنی بمرزی
خۇزان ده ریان ده بیرن، بق زور کەسی خاوند به سیره تاسان بکات و.. مەست و
بنی ئاگایانیش بیدار بکات وه و.. سەرسام و سەرگەردانانیش رىزگار بکات و..
خۇشی بختان ناو دلى ئیماندارانوه و.. مولحیدان و کافران و موشريکانیش بھەپتە
ناو بازنهی حق و راستی و ئىرى و ویژدانوه.

ئەی مامۇستاي بېریزم!

جه ناباتان تا چەندە شوکرانه بیزىرى زیاتر پىشكەشى خواي گەورەی بە توانا
بکەن، هر له جىنى خۇيدا ياه!

چونكە خواي گەورە يارىدە دەر و پشىوان تان بۇوه که له پنی "دەستھوسانی" و
"ههزارى" يه وه له دەرگای كۈشك و تەلارى قورئانى پیروز را بۇوه سەن و، له
گەنجینه تا یه تی بە كەيدا يەڭىدە دوايى يە كى ئه و گەورە و مروارى بانه دەر بەپتىن کە
نە بە چاۋ بىنراون و نە گۈنىي هېج كەسپىكىش بىستۇنى، به لام ئیوه دەيانىتىن و

مۆلتەت دەدرىن کە دەريان بەھىن و، لە پىشدا خۇزان تاوتۇيان دەكەن و تىاياندا رادەمېن، ئىنجا دەلىن:

(خەلکىتە بىروانن کە چۈن خواي گەورەي بەخشىنە دەرگاكانى ميواخانە كەى خۇزى بۇ خستوونەتە سەرىشت و، بە مىھەربانى يە گىشتى يە كەشى جىهانە كانى دروست كەردووه و، بە دانىتى خۇشى ئىۋەي بەدىھىناوه و بۇ ئەم جىهانە ناردوون..)

جا پەروەردگارى ھەموو جىهانە كان: ھەزار و سى سەد سال پىش ئىستالە پىنى پىغەمبەرە خۇشەویستە كەيمەوە ئەمەنلىك حىكمەتى بەدىھىنان و، ئامانجى هاتتان بۇ ئىرە و، ئەمەندركىش كە خراوهتە ئەستۇزان و، سەرجمى كارمانەندى و خزمەتگۈزارى يە كانى بەندايەتى و، شتانى ھاواچەشنى ئەمانەى بۇ پەرون كەردوونەتەوە.. وا منىش لە لايەنى خۇزمەوە ئەم فەرمانە بەرزا و بېرىارە بېرۇزەتان بە زمانى خۇزان و بە چەشىنى كە بتوانن لييان تېڭەن، پى رادە گەيمەن.. دە فەرمۇن گۈزىيان لىرى رابىگەن. ئەگەر ئىۋە ئىر و ھۆشىمند و خاوهە دل و بەسىرت و داراي ھەست و شعور و پەھوشت و رەفتارى مەرۋقانە بن، ئەوالە "پاستى" تىنەگەن و دە گەپىنهوھ بۇ ناو بازىنە ئىمان).

بەلتى مامۇستاي بەپىزىم!

ئىۋە تەنها ئەم فەرمانانە رادە گەيمەن و، ئىمەش سوپاس بۇ خوا بەپىنى توانا و لە نزىكىمە گۈزى يېستى ئەم فەرمانانە بۇون و كەسانى تىرىشمان بۇ بىنن و پىشاندانيان هان داوه. چونكە ئىۋە ئەم پارچە ئەلماسانەتان پىشچاوا خىستىن و لە بىن ئاگاىي بىدارتان كەرىنەوە و، راستىان تېڭەياندىن و، بۇون بە ھۆكارينىكى خىزى تاڭىو ئىمەش پىنى پاستى و دروستى بىلۇزىنەوە و پىنى ئاشتا بىن. دەسا خواي گەورە - ھەتا ھەتايە - لېت رازى بىت.

ئىمەمە ھەرچەنلە هيستا لە شەر و زيانى دەرروونى بەدخواز و فەوفىل و داوه كەنلى شەيتانە كەنلى جىتنى و ئىنس رىزگارمان نەبۇوه، بەلام كاتى لىنە بېرىن بۇ كار و كۆشش لە بوارى ئەم خزمەتە قورئانى يە خاۋىنەدا، ھەست بە چىز و لەزەت

ده کمین. خو ٿئه گهر لهم کارهدا قسورو و ناته اویمان ههیت و نه مانتوانیبیت له ئاستی شایسته‌بی ئه مخزمه‌ته مهزنه‌دا کار بکمین، ئهوا هیندہمان بهسه که - سوپاس بز خوا - کاری تیدا ده کمین. دیاره پاداشتی کرداره کانیش بهپئی نیازه کانه.

خلوصی

* * *

(له باره‌ی وتهی بیست و یه که‌مهوه)

پر گمیه که له نامه که‌ی "صمه‌بری" که له ده‌می نووسینه‌وهی وتهی
به کم و، بیست و یه کم و، بیست و دووه‌مدا نووسیویه‌تی.

گشت پهیامه کانی نور، بهلکو هموو یه کنکیان، تهنانه‌ت همر یهک له باس و
با بهت کانیان، گهلى کیش و گیرو گرفتی زور و زه‌بهنده چاره‌سمر ده کم و، لمو
با وره‌شدام که ئه دیارده‌یه شتیکی بیزاو و سملیتزاوه. له بر ئهوه، همر که‌سینک
یه‌ویت له ده‌ریای ئه رپوناکی یانه نزیک بیت‌هوه، ئهوا وتهی "یه کم و بیست و
یه کم و بیست و دووه‌م" سه‌روزیادن بز لابردنسی نه‌خوشی یه کانی "دل" ی و
رپوناک کردنوه‌ی "گیان" ی و شادمانی و دلخوشی پئی به‌خشینی، هر چه‌ندمش
هیشتا ده‌ستی به پهیامه کانی تری - جگه له‌مانه - نه گدیشتیت.

چونکه وهک زانراوه:

"وتهی یه کم": کلیلی توحیده و ..

کدرتی یه که‌می وتهی بیست و یه که‌میش: پلیکانه‌یه که بدروه به‌هشت و ..
کدرتی دووه‌میشی: ده‌مانخانه‌یه کی بین وینه‌یه له رپوی سارپیز کردنی زامه کانی
دلی مرؤفه‌وه، به چه‌شنیک که له پینی ئیکسیری ده‌مان و چاره‌سمره کانیه‌وه
سه‌رجمنی ئه و وسوه‌سانه سه‌رکوت ده کات که به ده گممن مرؤف پزگاری
ده‌بیت لیبان. که‌واته ئه کدرتی دووه‌می وته که پینگایه کی پزگار بعونی
نه‌وتزیه که مرؤف ده گدیه‌نیته لیوار و که‌ناری پزگاری و سلامه‌تیی هه‌میشی،

بمهۇى ئەو پېزىنە بەردهوام و پۇوناڭى يە نە كۈزاوه و هەتاھەتاييانە قورئانى پەرۇزەوە كە ئاراستە دل و پۇحى مۇزقى دەكەت.. بەلام "وتەي بىست و دووھم" بىرۇباوهەر لە دىلدا دادەمەززىتىت و، لە پىنى بەلگە و بىرىسکانەوە بىن وينە كائىمە توندوتولى و هىز و پىز بە "ئىمان" دەدات.

صەبرى

* * *

(بەيامە كان چۆن دەخويىرنەوە؟)

ئەمە بېرىگىمە كى نامە كەى كاك "پەتفەت"^(۱).

"وته كان" تان گەلىنى بەرز و بىلندن و، رېنگاى راست پىشانى سەرگەردان و سەرسامان دەدەن و، دەبى زۇر بە وردى و سەرخىدان و ھاودەم لە گەل شىكىردنەوە فىكىرى و بە گەرخىستى ئىرى، بخويىنەنەوە. چونكە ئەو بەلگە عەقلى و تەرازووە مەنتىقى يانە كە ئىۋە لە و تانەدا دەيانخەنە روو ھەروەك چىزىكى بەقام و لەزەتىان تىدايە، سەرسوورمانى مۇزقىش بە رادەيەك دەورووزىنەن كە هەتا زىاتر بىانخويىنەتەوە تاسەى بۇ خويىنەنەوە كى تر زىاد دەبىت و، ھەست بە تام و لەزەتىكى مەعنەوىي نەپراوه دەكەت و، ھىنەدە ھۆگۈريان دەبىت كە ناتوانىت دەستيان لىنى ھەلبگۈرتىت.

بۇيە تەنها يەك خويىنەنەوە بەمش ناکات، بەلکو دەبىن بە بەردهوامى بخويىنەنەوە.

پەتفەت

(۱) پەتفەت بارودچى (۱۸۸۶-۱۹۷۵) زىعەيلەنەكى خانەنshire و لە بارلادا پەميرەندىمى بە مامىستا نورسى يەوه ھەبۇوه و، لە بەندىخانە كانى "لەسکى شەھر سالى ۱۹۳۵" و "دەنیزلى ۱۹۴۳" و "ئافىيون ۱۹۴۸" لە گەل مامىستا نورسىدا بەند كراوه. لە وانەوتەنەوە و فېركارلى قورئانى پەرۇزدا گەلىنى شارەزا بۇوه. پاشان لە مزگۇتىكى ئەستەمبولدا و تا كاتى لە دىندا دەرچۈونى پىشىنۈز بۇوه. خواي گەمورە لىئى خۇش بىت. (وەرگىز)

پاشکۆی دووهەم

ئەمەی خوارەوە ھەست و نەستى "بە کر ئاغا" ئى براي قيامدىمە، كە لە دەمى خۇينىنەوەي و تە كاندا ئەو ھەست و نەستانەي هاتۇونەتە جۈش. ھەر ئەم برايمىش بىوو بەھۇى يىندار كەرنىنەوەي خەلکى "ئىسپارەت" و پاکىشانى سەرخىيان بىز لاي نەينى يە كانى قورئان و، بەم خزمەتەشى ئەركى چەند زانايەكى مەزنى راپەراند، ھەرچەندەش بۇ خۆى نەخۇينىدەوار!

(كلىلى رۇوناکى يە كان)

بۇ جەنابىي مامۇستاي بەرپىزىم!

گەورەم! پىش ھەمو شىتىك بەپەرى پىز و پىزانىنەوە دەستە بېرۋەزە كانت ماج دە كەم و، لە ھەمو كاتىكىدا ئە دوعا خاونىن و يىڭىرداخت بۇ دە كەم كە بىسىر زماندا دىن، ھەروەك تکام وايە ئىۋەش دوعامان بۇ بەفرمۇون.

گەورەم! لە جەناباتان شاراوه نى يە كە ئەم قوتايى و برايەتان كەسىكى نىزان و نەخۇينىدەوار، بەلام بە سايەي خواوه گۇنى بۇ خۇينىنەوەي ھەمو پەيامە بى وينە و نايابە كانتان گىرتۇوه.

جا ھەروەك ناگۇنجى رۇوناکى خۇر بە هيچ شىتىك داپېزىشىت، ناتوازىت ئەم پەيامە نۇورانى يانەي ئىۋەش لە پىش چاوى خەلکىدا داپېزىشىن و ھەلبىرىن.. هيچ گىريمايتىك بۇ ئەمە لە كايىدە نى يە.

لە دەمى گۈئ راگرتىمدا لە پەيامە كان، چاودىرىي "دەل" ئى خۆزم كرد و حالەتە كانى "گىان" ئى خۆزم پىشكىنى.. يىنىم: كەفو كولىنىكى گەورە لە "گىان" مەوه و، جۈش و خرۇشىكى مەزنيش لە "دەل" مەوه ھەلەدقۇلىن و، تەنانەت ھانىشم دەدەن كە - بى ئەمە خۆزم ھەست بىكەم - كارىتكى بۇ خزمەتى ئىمان ئەنجام بىدەم، وەك بلىنى بانگم دەكەت و پىم دەلىت: ھەلسە.. خىراكە!

جاله‌مو کاته‌دا که چاودیزی ئەم حالتە سەرھەلداوهى ناو پۇزى خۆزم دەکرد، ئەو كلىلانەم بىنى كە ئەم پەيامە نۇورانى يانە پىش چاويان خىستم. وەك بىنی پىم پاگەيەنرا بىت بەم كلىلانە ئەو دەرگايانە بكمەمەوە كە پۇيىتن بىكىنەمەوە. وەك ئەمەي فەرمامىم پى درايىت بە دواى برايانى نۇورمدا بگەپىم و پېئۇنى ئەو رووناکى يانە بە كەسانى شاياني خزييان بگەيەنم. تەنانەت ئەركى بىلاو كردنەمەوە ئەو رووناکى يانەم - كە لەو پەيامانەمەوە تىشك دەدەن - بە كارى سەرشانى خۆزم دانا.

ئنجا دواى وەرگرتى كلىلە كان لەو نۇور و رووناکى يانە و، بۇ مەبەستى لە كارخىستى دەستى مولحىدە خيانەتكارەكان، بە دواى ئەو برايانەمدا گەپام و، سوپاس بۇ خوا دۆزىمنەوە و، ئەو رووناکى و نۇورانەم پى سپاردن كە راسپارده و ئەمانەتى خواى گەورە و پىغەمبەرە خۆشەويىتە كەى ئەون ئىلىك. دەسالە سەرەتا و كۆتابىدا حەمد و سەنا و سوپاس بۇ خواى گەورە لە سەر ئەم سەركەوتى كە لەم كارەدا پىي بەخشىين.

بىن هېچ گومانىكەر كەسىك - بە مەرجى مەرۋى پاستەقىنە بىت، تەنانەت پەيەندىيە كى كەمىشى بە مەرۋى قايەتى يەوە بىت - گەر نۇوسراوه بەنرخە كاتان بخۇينىتەوە، دەرواتە ناو بازنه ئىمانەوە. دەنا دەپىي واز لە مەرۋىتى خۆزى بەھىنەت و بلىت: من مەرۋى نىم!

ھەرىمەك لەم نۇوسراوانە لە خۆياندا وەك "فاتىج" يىك وان و - پشت بە خوا - لە سەرانسەرى زەوبىدا دەرگاي دلە كان دەكەنەوە. لە خواى گەورە دەپارىنەمەوە كە لە دواپۇزدا پاداشتى ئەم كارە بىدرىنەمەوە. ئامىن.

جارىنەكى تر - گەورەمە - دەستە پىرۇزە كاتان ماج دە كەممەوە و تىكاي دوعاي خىيرتانلىنى دەكەم.

بە كە نەمەرۇتلا ئۆغلۇ
لە شارى "عادل جەمواز" و
لە نەوهى عەبدۇل جەلەللىل

(هیوا و ناوایتیک بز تیگمیشتن له پیامه کان)

بر گمیه کی خه سرهوه^(۱)

تا ئیستا هیچ دانراویکی وەڭ ئەو "وته" جوان و بەرزانەم نەدیوه. ھیوادارم کە خواى گمۇرە - پاش دعوا و نزاي بەریزتان - يارمەتىم بىدات کە بگەمە ئەو رۈزەي بتوانم لە ھەموو يان تى بىگم، چونكە ھەموو كەسىك بۆئى ناپەخسیت كە لە گشت واتا کانیان تى بىگات.

حمد و سوپاسى نەبراوم پېشىكەش بە خواى گمۇرە لە سەر ئەمەي كە جەناباتان بوار تان دام ئەو و تانە بنوو سەمەوە.

خه سرهو

* * *

(لە بارەي پیامى موعجىزاتى ئەحەمەدى يەھو)

ئەمەي خوارەوە بر گمیه کی "حافظ زوھلىي بچىزلى" يە.

بە فەزلى خواى گمۇرە توانيم دوو بەروبوو مىش لە بەرە نۇورانى يە كانى باخ و يىستانى نۇور بىكمەمەوە، بەلام لە دەرىپىنى تام و لەزەتى يىن وينەي ئەو بەروبوو مانەدا دەستە سانم.

من ھەرگىز لە تامى خويىندەنەوەي "مەكتۇوبى نۆزدەھەم" تىز نام كە دەمگەيەنیتە

(۱) خەسرەو سالى ۱۸۹۹ لە ئىسپارتە لە دايىك بوروه و سالى ۱۹۷۷ يىش لە ئەستەمبۇرلۇ كۈزجى دولىي كەردووە. لە پېشەنگى ئەو كەسانەوە بوروه كە لە ناخۆشىزىن و سەخت تىرىن بارودۇ خىدا سەدان پیاميان نۇرسىۋەتەوە و بىلەرىان كەردووەتەوە. زۇرىبەي زىيانى خىزى لە گەل مامۇستا كەيدا لە بەندىخانە كانى "ھەسكى شەھر" و "دەنیزلى" و "ئافىيون" دا بەسەر بىردووە، بە فەرمان و بېنەمانىي مامۇستا نۇرسىۋەش موصىحەفيكى بۆ دەرخستىنى يىعجازى لمەپ تەواووقى جوانى "لەفظى جەلالە" ئى ناو يەڭ بە كە لەپە كانى قورئانى بەرۇز، نۇرسىۋەتەوە. خواى گمۇرە لىنى خۇش بىت. (وەرگىزى)

نائی شهشتی شهربی ثاماده‌بیون له کوپری نهبه‌وبی پیرۆزی پیغمبری ئاخرا
زهمان پلکان و دانیشتن له مه‌جلیسی پر بخته‌وربی ئهودا.

پینووسه کم گەلنی کورت و دهسته‌وسان و ناتهواوه له ده‌برپینی پیز و
سدرسوور‌مانم برامبهر به "پیامه کانی نور" به گشتی. له خوای گهوره‌ی
بخشنده ده‌پارینمه‌وه که له چهشتني هممۇ بەروبومە پىڭگىشتووه کانی باخ و
پیستانی نوردا يارمه‌تیم بادات، وەك ئهودی که برا خۆشمۇيسته کانم دەیچىز.

حافظ زرهدىي بچوروك

* * *

(نوری میعراج)

پرگىيە كى ئو "زەكانى" يە زىرىه كىيە كە پشت به خوا
دەيىت به خەسرەوي دووهەم و صەبرىي بچۈزلى.

ئەمپۇ خواي گهوره بىر خويندنەوهى ئەو كىيە مەزىنە يارمه‌تىي دام، بەلام
پینووسه کم يە كىجار دەسته‌وسانه له ده‌برپینی مەوداي ئەو خۇشحالى و
بخته‌ورىيە کە دواي خويندنەوهى تەواوى "پیامى میعراج" هەستم پى كرد.
له گەلن ئەوهشدا ھەول دەدم لە رىستىيە کى پۇخت و كورتدا ئەو ھەست و نەستانەم
پېش چاوجىخەم کە له خويندنەوهى ئەم پیامەوە سەريان ھەلدا.

كاتى پیامى میعراجم دەخویندنەوهە، رۇوناکى يە كم بىنى كە دلى مەۋۇشى پر لە
نور دەكردۇ، له ناوەندى رېبازار سەرلىنى شىۋىتە كانى دەريايى ژياندا پىنگاي
سەلامتى و بى وەيى پۇشىن دەكردەوە، مەۋۇشى دە گەياندە ئەو دەرياي
مەعنەویيە کە بەرەو بەخته‌وربىي هەمىشەبىي دەپروات و خور دەپىتەوە.

بەلتىن، ئەو پاستى يە زۆر و زەبەندانەي کە بە بەلگە گومان بېرە كان چەسپاون و لە¹
يەك بە يە كى غۇونە كانى ئەو كىيەدا ھېنزاون، له بەرچاوماندا ژيان دەكەنۋە بەبەر
سەرددەمى بەخته‌وربىي باشتىن سەدە و زەمەنلى پۇودانى موعجزە كاندا، كە
ژيانىكە ھەر تەنها ياد كەرنەوهى - بە ئەندىشە - گىانە كامان لە نور و پۇوناکى پر

ده کات و به شادمانی و دلخوشی ده پنهانیت، به تایه‌ت لمو کاتانه‌دا که له بیرینکه‌وه بزو بیرینکی تر دهیگوئیزیت‌مه. کتیبی "میعراج" گرفتاری حالتی سمر سوورمان و حمپه‌سانی کردم. پنم وايه له ههموو کاتیکدا سه روزیادی ئوهه‌یه که بزوچون و قسه و گوفتاره کانی شیدایانی فلسه‌فه پووچەل بکاته‌وه، تهنانه‌ت بەلگه‌کان و شیوازه‌کانی چه سپاندن لمو پەیامه‌دا هیندە بهیزىن که هانی ئوانه بدانات ئیفلاس و نابوتی خۆیان را بگەیەننا!

کتیبی "میعراج" پەراونکی میزۇوبى بەنرخە و، ئەو راستی يانه‌ی ئوسوولى عەقیده و باوەر دەچەسپىتىت که تهنانه‌ت له لاي ئەھلى ئىمانىش پەنھان و شارراوه‌ن و، به شیوازىنکی ژيرە‌کى و منه‌تىقىنکى هیندە ساغ و تەواو دەيانچەسپىتىت کە مرۆڤى بەويژدانى بى لايەن دەتوانىت بىانبىت و پەرىيان بىات.

ئەو فەيلەسووفەی کە نوقمى بى ئاگايىه و، تەسلیمی گومرايى بۇوه و، دەشيمويت له شوينىكى بەرز و له بەرچاوى خەتكىدا بە ژير و خاوه‌ن فام دەربىکەويت، له بەرامبەر ئەو کتىبە رەنگىنە‌وه بە وينه‌ئى ئەو پادشاھ سەر تەخت لاپراوه دەرده كەۋىت کە هەمۇو پۇتبە و نىشانە‌کانى لىنى داماڭلارىت و، ئەميش وەك ئەو بزو ھەتاھەتايى نائومىتىي بەسىردا زال دەيىت! بەلام ئەو فەيلەسووفەی کە خاوه‌ن ئىدراك و پەرى پى بردنە، بە خوينىنە‌وه ئەم كتىبە و له بەرامبەر ئەو راستى يانه‌وه، هەمۇو كۈز و زنجىرە‌کانى فەلسەفە بەلايمە وردو خاش دەبن و، يەك لە دواى يەكى كۈز و زنجىرى ئەو رەخنە و ئىعىتىز ازانەشى دەشكىن کە بىرى ئەويان كەله پېچە كردىبوو. ئەو كاتەش پەرى بەوه دەبات کە لاف و دەعوا كانى بەتالىن و، يەكسەر لە بەردهم مەزنىتىي بەديھەتىرى بەتوانادا سەر دەباته سوژەدەي رېزلىنان و شىكمەندى و، داواى لېبوردن لە خواى گەمورە دەکات.

زە‌کانى

(پیگایه‌کی هاوراز)

پرگمیه کی "دکتۆر"ه

من نووسراوه بەزخە کانتان دەخوینمه و دەرفەت و هەل بۆ ئەم مەبەستىش دەقۇزمەوە، ھەرچەندەش ناتوانم پەی بە ھەموو واتاکانىان يىم. چونكە نووسراوه کانتان چەند سەوانىيچىكى رەنگىن و پېنمايى بەرزن. ئەم نووسىيانە - بە راستى - بەسەر ھەموو ھەست و نەستە كامىدا زال بۇون و چىزە كانيشيان مىيان پابەندى خۇزىان كردۇوە. پشت بە خوا بە درىزايى ژيان و تا ناو گۇپىش ئەو چىزانە ھەر دەمىن.

مامۇستاي بەرپىزىم!

"وته کان" تان ئالو گۇپىزى راستەقىنەيان لە بىرى ئايىنى مندا ئەنجام داوه و، بەرھە پىگایه کى خۇشويىست و دلخۇشكەريان داومەتە بەر. ئىستا من بە وينەي پوانىنى پېيشىكە كانى تر ناپواڭە ژيان ا

دکتۆر يۈوسف كەممەل^(۱)

* * *

(سى كەسايدى)

ئەم بېرگە درىزانىش هي كاك "خلوصى" ن

باشىه سبحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بعد الملك والانس والجان

مامۇستاي ئازىزىم!

(۱) دکتۆر يۈوسف كەممەل سالى (۱۹۰۰) لە "بولو بورلىو"ى سەر بە پارپىزىگاى يىسپارته لەدایك بۇوه و، سەرۇكى پېيشىكە كانى نەخۇشخانەي يىسپارته بۇوه و، جار بە جارىش لە "بارلا" ئامادەي وانە كانى مامۇستا نۇورسى دەبۇو. لە سالى (۱۹۶۹) دا كۆزچى دوايى كردۇوە. خواي گەمورە لېنى خۇش يېت. (وەرگىن)

بهمنی هاتنی مه سله‌ی چواره‌می مه کتووی بیست و هشتمن که چوار پرور
پش پیستا پیم گهیشت و، مه سله‌ی دووهم و سینه‌میشی که دونینی گهیشته
دهستم، خوم به بهخته‌ور دهزانم.

یه کم: تکام وايه ریم پی بدهن شتیک له باره‌ی ئاور لیدانه‌وهی پر له
مه‌رحمه‌ت و ئهو پیزلىتانه مه‌زن‌وه بنووسم که برای به‌پیزم کاک "صه‌بری"
سه‌باره‌ت به که‌سی کوله‌واری من ده‌ری بپیوه و، له تموازع و خونه‌ویستی
له‌راده‌به‌ده‌ری خویمه‌ه سرچاوه‌ی گرتووه. ئه‌ویش بدم جوزه‌ی خواره‌وه:
ئم برا پر قسوروه‌تان دلتپنکی له ده‌ریای سیفه‌تنه کانی مامؤستا نازیزه‌که‌ی
خوی تیدایه. واله پوانگه‌ی ئم رسته‌یه‌وه حالتی خۇستان پیش چاو ده‌خشم.
یه کەمیان:

بمهنی لوتقى بەدیهینه‌ری میهره‌بانه‌وه، هەر لە مatalیم‌وه من بە دوای
"پاستی" دا گەراوم و تاسمه‌ندی "پاستی قورئانی مەزن" بوم. سوپاس بۆ خوا کە
له قەزاي "ئەگریدر" و لەو كتىبەدا كە ناوی "وته‌كان" و مامؤستاي به‌پیزم
دایناوه، ئەو شتەم دۆزىيەوه کە بە شوينىدا دەگرام و بۆى عمودال بوم! چونكە
ئم كتىبە منى لە گىرو گرفت و گىۋاوه کانى زيان پزگار كرد و گەياندىمې كەنار و
لىوارى سەلامتى و، لە هەلدىز و تاريکايىه کان دهربازى كردم و منى گەياندە
بەخته‌ورى و رووناکى يە كان. لە ئەنجامى ئەمەشەوه خۆشەویستى يە كى گەورە و
نە گۈرى لە رۇح و هەست و هەناومدا بەرامبەر بلاو كەرەوهى ئم رووناکى يانەمى
قورئان دامەزراشد كە منيان - بە ئىزنى خوا - لە بىن ئاگايى پزگار كرد و، خۆيشى
بە كەسانى ترى چاگەياندوون و پىنمابى خەلکىي بۆ لا كردوون. هەر لەو ساتەوە
ھەستم بە پەيوەندى يە كى بەھىز و توندوتۇل كردووه لە ئاستىدا. كەواتە سەد هەزار
ھەزار جار سوپاس و ستايىش بۆ خواي گەورە.

من هەركات بەو رووناکى يانەوه سەرقاڭ دەم، هەست بە شەوقىكى بەخورەم و
چىزىكى ناسكى ئەوتۇ دەكەم کە بە چەندىن پله‌ی زۆر لە سەررووي ھەممو چىز و
لەزەتە کانى دنياوهن.

دوروهمیان:

ئوهی که "بندایه‌تی" داخوازیه‌تی و ئمو دەرسانش کە ئەم پۇوناکى يانە دېيانلىنەوە، تىئىم دەگىيەن كە: بىزانم هەرچى قسۇرۇ و ھەلە و گۇناھبارىم ھەن ھەموو يان ھى دەررونى بەدخوازى خۆمن، بەلام ھەست دەكەم كە هەرچى چاكە و رەشت و رەفتارى بەرز ھەن ھەموو يان ھى فەزل و چاكە كارىي خواى گەورەن. لەبىر ئوه، لە پىناوى خواوهنددا و بىز دەرىپىنى شوڭرانەم لە بەردەم خواى گەورەدا لە سەر ئەم حال و بارەى كە تىايىدام: پىز بە دل حەز دەكەم پاپەپىنە ناو مەيدانى كارى خزمەتكۈزۈرەن نۇور و قورئانى پەرۈز. بەلام لەبىر ئوهى لە بلاۋى كەردىنەيەندا سەركەوتن بەدەست ناھىيەن ئەمدا خەم و ئازارم بە سەردا زال دەبىت، چونكە ناگەنە ناو دەستى سەرانسەرى ئىمانداران.

حالەتى سىھەم و كەسايەتى راستەقىنەم:

من لە پىناساندىنى ئەم كەسايەتى يەمدا شەرمەزارى دەمگۈزىت. بۇيە لە خواى گەورە دەپارىمەوە كە خۇم و برايام لە شەر و خراپەى دەررونى بەدەخواز و فۇفيلى شەيتانە كانى جىتنى و ئىنس پارىزىت و، نائومىد و گومەرامان نەكەت. برا بەرپىزە كامىن! بىن ھېچ گومانىك ئەم مەرۇفە بەرز و بەرپىزانە كە برا و قوتايى مامۇستاكمەن، حالەتى يە كەم و دوروھەم لە رۇحى خۇيىاندا ھەست پى دەكەن. كەواتى ئەم كەسانە كە تەنها بۇ يەك جارىش ھاتىنە ناو ئەم رېنگايەوە - پشت بە خوا - وەك ئەم كۆلەوارە لە بەردەم دەررونى بەدەخوازىان و شەيتانە كانىاندا شىكىت ناھىيەن و، بە رېزە سەركەوتىيان بە سەر دەرروون و شەيتانە كانىاندا، بە تەوفيق و يارمەتىي خوا، ھەست و نەست و لە تائىيفە كانىشىيان دەكەنەمەوە دەپشكۈن، چونكە لە تائىيفى مەرۇف بە تايىەت لە ئىمانداراندا سنورىيکىان نى يە. پۇوتىنگىردىنى پې سۆز و مىھرى مامۇستاى بە پېزىم لەم قوتايى يە تەقسىر بارەى خۆزى، غۇونە و بەلگەى پلەى شەفقەتە فراوانە كەيەتى سەبارەت بە خەللىكى، بە تايىەت ئىمانداران، بە تايىەت تر كەسىنگى وەك من كە لەپەرى پۇريستىدا يە بەر شەدقەتە.

به پوختی:

بهرامبر بهو تاورلیدانهوه و خوش باوه‌پری به زیاد له پیوسته‌ی که برای به‌پریز و موتوازیع "کاک صه‌بری" سه‌باره‌ت به من ده‌ری پرپیوو، ده‌لیم: من به‌نده‌یه کی گوناهکاری ته‌قسیرباری کوله‌وار و هدزارینکی دهست به‌تالی نابووم و، یه‌کنکم له نه‌ته‌وه که‌ی حه‌زره‌تی محه‌مد پیلله‌و، گلنی پیوستیم به دعوا و نزای ئیوه‌یه.

گموره‌ترین ئاوات و بدرزترین ئمو نیازانه‌ی له خوای گموره‌یان داوا ده‌کم بربیتی‌یه لمه‌هی که منی کوله‌واری هدزار بیم به یارمه‌تیده‌ری خزمه‌تگوزار و بانگمواز کاره که‌ی قورئان له خزمته خاوینه‌کیدا، که بربیتی‌یه له خزمه‌تگوزاری قورئان و ئیمان و، له ده‌هینانی مرواری‌ی پاستی‌یه کانی ئمو قورئانه و، راگمیاندنیان.

جاله‌بهر ئم نیازه بهرزه و، لمو خوله کانه‌دا که بهم پرووناکی یانهوه سه‌قال ده‌م و هدست به بخته‌وری ده‌کم، چهند و شمیده‌ک دینه ناو دلم و سدر نوو کی قملمه‌که‌مهوه، بیت ئوه‌ی خوم بیرم لی کردیتنه‌وه، یان له حسابدا بوبوینن. جا ئم زانین و ناسینه‌هی من نین، بدلکو تایه‌تن بهو پرووناکی یانه‌ی که له نوره کانی قورئانی پیروزه‌وه ده‌بریسکینه‌وه.

له‌بهر ئوه، مامؤستای پاسته‌قینه تنه‌ها ههر قورئانی پیروزه.

مامؤستای بپریزیشمان شایانترین کدسه که ئمو قورئانه پیروزه بناسینیت و راییگدیه‌نیت و به ده‌رس بیلتنه‌وه.

کدواته - برا بپریزه کامن! - ده‌بین ئیمه ئم ده‌رفته بقززینه‌وه و، ئمو گه‌مهره گرانه‌ها و بمنرخانه بکرین و، له دل و میشکی خۆماندا بیان نەخشینین، چونکه ئم پرووناکی یانه ده‌بن به مایه‌ی دلنه‌وابی و دلدانه‌وهمان له هەردوو دنیادا.. هەروه‌ها ده‌بین بـهـپـی توـانـامـان بـۆـبـلـاوـکـرـدـنـهـوـهـیـان تـیـکـوـشـین و، لـهـ هـمـرـ کـارـیـگـهـرـیـنـکـیـ دـهـرـهـ کـیـ، کـهـ بـیـنـهـ پـیـانـ، بـیـانـپـارـیـزـینـ.

و من اللہ التوفیق.

خلوصی

(پیامه گان ده بن به سروودی سه رزازه گان)

"پرگمه کی ئهو کاک سوله مانمیه"^(۱) که به وفاداری به کی
ینگه رد ماوهی شمش سالی په بق له کاروباره کاندا یارمه نسی
دام و، تورپه بی منی نور و و زاند که مرز فیکی به سروشت
تورو پرم و، به برد و امی ئه رکی نووسینه وهی په شنوو سه کانی
پا په زاند".

بهریز.. گهوره ما!

پیشنه کی دهسته کانتان ماج ده کم و ئومینده واری دوعاتانم.
من که "سوله مان"ی قوتایی و براو یارمه تیده رتاغ له کاره کانتاندا، پهیام له
دوای پهیامی ئهو پووناکی و نورانم خویند ووه تموه که جه نباتان تائیستا
داتان ناون و، له هممو يه کیکیاندا هیندہ پووناکی دره خشامن ینیوه که وه کو
خوری پووناک وان و سوودینکی يه کجارت زورم لئی به دهست هیناون. چونکه ئهو
نورانه پنی دوا پژیان پیشان دام و بزیان پووناک کردمه وه و، گدلی شتی لم پر
تم پینگایه یان تیگیاندلم که پیشتر نه مده زانین.

دهسا خوای گهوره لیتان رازی بیست و، داواي لیبور دنیش له ئیوهی بهریز
ده کم که من له سوپاسی ئیوهدا دهسته و سانم.

لبه رئوهی من ناتوانم له "ده روون"ی خۆمدا نموونه بهو پووناکی یانه
بھینمه وه، ئهوا دهستم له داوینی "گیان" م گیر کرد و ئهويش بهم شیوه بی خواره وه
ههست و نهسته کانی "دل"ی منی دهربپی که پیشکه شتاني ده کم. تکام وايه له
بهریز تان که له ناتهواوی و هله کام بورن:

بهریز و گهوره ما!

(۱) لعم سوله مانه به: سوله مان کاروانچی بناویانگه و، له پیشنه نگی خزمەتگوزارانی نیمان و
نمونه بھرجه ستھی راستی و وفا و بخلاس بووه. سالی ۱۹۶۵ از کزچی دوايی کردووه. خوانی
خۆش بیست. (وهر گنپر)

نمودام چیز و بهخته و هر ییانه که له دهرگای پهیامه کانی نووردا بینیو من له
درینزایی ژیاندما هر گیز هاووینه یا نم نه دیوه. چونکه دوای داوه ری به ویژدانی به کانی
خزم به دلنياییه و تیگه یشتم لمه وی که:

هممو یه کیک لمو پهیامانه تهفسیرینکی قورئانی پیروزه و، خویندنده و شیان
منه معنیکی خاوهن کاریگه ری خیرا و دهرمانی کی سوود به خشی زامه
معنیوی به کانی هممو ئه و که ساندیه که لمه سر شیوه و پوشاری مرؤشدان و له
مرؤفایه تی بی بهش. من به سه لیقه بچووک و لاوازی خرم هستم بهمه
کردووه و، لمو باوه ره شدام که روزگار نرخی ئه پهیامانه پیز دهرده خات و، ده بن
به سرورو دیک لمه سر زاره کاندا و، به خوره هلات و خورئا و ادا بلاو ده بنده و،
پشت به خوا بز ئهورو پاشی روون ده کنه و که چون نایینی ئیسلام نوورینکی
دره خشانی خوابیه.

جارینکی تر دهسته کانتان ماج ده کمه و، ئومینده واری دوعا خاوننه کانی
بنوه و گهوره و به ریزم.

قوتابی خوان

سوله یان

* * *

(ماهیه تی پاشکن کان)

بز برای بهخته و هرم کاک خه سره و ا

ئم پهیامه (واته مه کنووبی بیست و حموتهم - پاشبهنده کان) ئه جمومه نیکی
نوورانی گهوره و قوتایانی به ریزی قورئانی پیروز و انه کانی تیدا ده خوینن و، له
نیوان خزیاندا ئه و بیز و رایانه ئالتو گتپی ده کهن که تایه تن به ئیمانده و، له
واتا کانیان ده کۆلتنه و.. که واته ئم پهیامه همیوان و حوجرهی قوتا بخانه و کی
مزن و بزری ئه تویه که هەلگر انی قورئانی پیروز بیرون و بز چوونه کانی خزیانی

تیدا ده گزرنده و، هر یه که میان لمو و آن یه دهدوی که له قورئانی پیروزه و به هرمه‌ندی بوروه.

هر وها - ئم پیامه - وه کو خانویه کی مهزن و به وینه‌ی پیشانگایه کی فراوان و ایه بزو فروشتنی پیامه کان، که سند و قوی گه و هره کانی گهنجینه‌ی خاوینی قورئان و، هر قوتایی یه که ئه و گه و هرانه ده خاته پیش چاوی کرباران که لمو گهنجینه به نرخه و بددهستی هیناون.

ده سا ئافه‌رین و "بارک الله" بزوئیه - ئهی خه‌سره‌وی برام - که ئه و مه‌نژل و پیشانگایه‌تان به جوان‌زین ئارایشت رازاندووه‌تموه.

سەعیدی نورسی

* * *

(من به دواى نوریکدا ده گەرام)

ئم بپگمیه هی عقیدی خوالیخۇشبوو کاڭ "عاصم"^(۱).

ھېچ نرخیك نی يە شایانی بەھای ئم پیامه پیروزانه بیت کە پیان دەو تریت: "ونه کان" چونکە له بەلگە و تمرازووه کانی قورئانی پیروزه و سەرچاویان گرتۇوه. زۇر له مېزە به دواى پۈوناکى یە کى وەک ئەمەدا ده گەرام. سوپاس و

(۱) "عقید عاصم" لە سالى (۱۸۷۷) لە شارى "ئىزمىت" لە دايىك بوروه، بە پوتەي سەربازىيەمەن لە تەرابلوسى لىبىا و لە شام و چەند شارىنىكى تۈركىيادا كارى كردووه. سالى (۹۳۵) لمو كاتىدا كە لە دادگا لىتكۈلىنەمەن لە گەلدا دە كرا گىانى سپاردووه.

مامۆستا نورسی لە بارىمەن دەلتىت: كاتى لىتكۈلىنەمەن لە گەل بەرىز "عقید عاصم" دا كرد بىرى كردووه لەمەنی كە ئەگەر بىت و پاستى بىلت زيان بە ماڭىستاكەن دەگات. ئەگەر درۈيش لە زارى دەربچىت ئەمەپالە بەر پاستگۈرى و پاستچوئى یە كەن دە كەن دەگەن كە نزىكەن چىل سالى رەبىقى خزمەتى سەربازى بە سەربازى و كەرامەتى پاراستۇرىتى. بزوئە و تى: "خوايە گىان ا گىان بىكىشە".

ئەمە وەت و، دواى دە خولەك گىانى سپارد و، بۇ بە شەھيدى ئىستيقامەت و پاستگۈرى ا (وەرگىپ)

پنざانین بز خواي گهوره که به نيعمهت و کهره می خوی ئم و تانه‌ی پن بهخشيم.
زمان و پنوسه‌کم دهستموسانن له دهربپيني ئه و ههست و سوزانه‌ی له دلمندا
هن برام بهريان.

عاصم

* * *

(سيفه‌تى ده لان)

بز گميه که به پنوسى "صهبرى"

بەلى، دەپىن دان بەم راستى يەدا بىرىت:
گەنجىنه‌ي گەوهەر و مروارى يەكان چەندەش بز و بەنرخ بىت، ھېشتا ھەر دەپىن
ده لان و فرۇشيارە كەيان شارەزاي ئوسوولى كېرىن و فرۇشان بىت! دەنا گەر لەم
توانما و شارەزايىه بى بىش بىت، ئەواھەمەو گەنجىنه بەنرخە كانى و كەرسە
بەھادارە كانى ناويان له پىش چاوى خەلتكىدا دەشاررىئەوە. واتە پىزى شاييانى لىنى
نەناون!

لەسەر ئەم بناغەيە دەلىم:

ئەو كەسەي کە بە شىۋەيە كى خاونىن و يېڭىردى و تەنها لە بەر زەمامەندىي خواي
گەورە راستى يە كانى قورئان پىش چاوى ھەمەو خەلتكى دەخات و، نەك شەمش
سال بەلكو چىل سالە لە ناوه‌ندى ئەم بارودۇخە شەلەزاوه پىلە ئاتۇگۈزەدا
خەلتكى يان بز لا بانگ دەكەت و، لەم كاتمەو ئەم فەرمانە پەروەردگارى يە مەزن و
بانگە بلنده بە گۈنى ئەھلى ئىسلامدا دەدات كە دەفرمۇئى:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّ كُمْ عَلَى تِجَارَةٍ ثُجِيْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ (الصف: ۱۰) ..

ئەو كەسە، نەته‌وەي حەزرەتى مەمەدە خەلەت خستووه تە بارى شوکرانى يە كى
گەورەو بز خواوه‌ند، لەسەر ئەو رۇوناکى يانەي ئىمان كە پىشكەشى
موحتاجانى يانى كە دووه!

صەبرى

پاشکۆزى سىھەمى مەكتۇوبى بىست و حەوەتم

بېرىگەمەيەكى سەعىد

بسم الله الرحمن الرحيم

(ئەمە خوارەوە دەقى نامەيە كە بۆ پزىشىكىت كە گەلنى تاسەمنىدى پەيامە كانى نور بۇوە، دواى ئەمەسى كە لە ئەنجامى خويىنلىنەوە ئىزۈرى ئەمە بەيامانەوە بىداربۇونەوە يە كى پۇچىسى تىدا دروست بۇوە.. هەرچەندەش پەيوهنلىرى ئەم نامەيە بەم پاشكۆزىمە پەيوهنلىرى يە كى لاوازە، بەلام با بىست بە پېرىگەمەيە كى نىوان بېرىگە كانى برايانم).

سلالو ئەى هاۋىرىنى دلىسۇز و ئەى پزىشىكى بەختە وەرى ئازىز كە پەمى بە دەستىيشان كەردىنى نەخۇشى خۇرى بىردوووا! ئەم بىداربۇونەوە پۇچىسى يە كە نامە كە تان دەرى دەخات، شايانى پىرۇزىبابى لېڭىردىن.

برام! بىزانە كە: "زىيان" بەنرخترىن شتى ناو جىهانى بۇونەوە رانە. هەرشىتىكىش خزمەتى "زىيان" بىكەت بەرزىرىن ئەركى سەرشانە و ھەولتاينىش بۆ بە كارھىناني زىيانى لەناوچووئى فانى لە پىناوى زىيانىنىكى ھەمىشە بىدا بەنرخترىن فەرمانبەردارى زىيانە.

بىشزا نە كە پۇختە و گەنگىي تەواوى "زىيان" لەودايە كە "تۇر" و بىنما و سەرەتاي گەشە كەردىنى زىيانىنىكى نەمرى ھەمىشەيى بىست. بە رادەيەك كە بۆزچوونى

پنجهوانه‌ی ئامده، و اته تەرخان کردنی هەممو خەم و بىر و زانينىك بۆ ئەم ژيانه لەناوچووه‌ی دنيا، تىكدايىكى تەواوه‌تى ژيانى هەميشەيە، شىتى و نەفامى يەكى وەك ئەوه وايە كە: يەكىك "خۇر" يېكى هەميشەيى بە بىرىشكانەوە يەكى كەپپى بىگزېتەوه.

پىشىشكانى بىن ئاگالە دواپۇز و نوقم بۇوانى ناو لىتاوى ماددە گەرى، لە پوانگەر پاستى يەوه، لە ھەرجى كەسە نەخۇشتەن! بەلام ئەگەر ئەوانە بتوانن چارە سەرى ئىمانى و دەرمانە دىز بە ژەھەرە كان لە دەرمانخانەي قورئانى پىرۇز وەربىگەن و بە چەند ژەھەتكە بەكارى بەھىن، ئەواجىگە لەوهى كە زامە مەرۋافانە و نەخۇشى يە تايىەتى يە كانى خۇيانى بىن چارە سەر دەكەن، دەشىن بە ھۆزى ساپىزىز كردنى تىكىپا زامە كانى مەرۋافايەتى بە گشتى.

لە خواى گەورە دەپارىمەوه ئەم بىداربۇونوھ پۇحى يەتان بىكەت بە مەلھەمەتىكى شىفابەخشى زامە كانى خۇوت و، غۇونەيە كى زىندىو و خاۋىن و پەچەشكىن لە بەردمە پىشىشكانى تردا و يېكەت بە دەرمانى دەردى ئەوانىش.

لاتان ئاشكرايە كە دىلدانەوە دلىنەوابى نەخۇشىكى ناتۇمىدىلە هەممو تروسكايىكى هيواى ژيان چەندە كارىنکى گەرنگە، كاتى وادەبى ئەم دىلدانەوە يە بۆ ئەو جۈزە نەخۇشانە لە ھەزار دەرمان و چارە سەر سوود بەخشتى دەيىت. بەلام پىشىكى نوقم بۇوي ناو سروشتى دلىپەق و لىتاوى ماددە گەرى، ناتۇمىدىيە دلىتىزىنە كەى ئەو ھەزارانە پىز دەكەن، بە رادەيەك كە ژيان لە بەرچاۋى ئەواندا بە تارىكستانىكى رەش پىشان دەدەن. بەلام پاشت بە خوا ئەم راپەرین و بىداربۇونوھ پۇحى يەتى تۇ دەيىن بە مايەي دلىنەوابى دلىنەوابى ئەم ھەزارانە و كەسانى ترى ھاواچەشىيان و، دەتكات بە پىشىكىكى راستەقىنە ئەوتۇ كە ۋۇناكى ئاراستە دلآن بىكەت و شادمانىش بە دەرروونى خەللىكى بېخشىت!

وەك ئاشكرايە تەمن يەكجار كورتە و ئەركە پۇيىستە كانى سەرشانىش گەلىنى زۆرن. كەواتە ئەركە كامان لە چاۋ كاتە كاماندا گەلىنى زۆر و زىاترن. جائە گەر توش - وەك من - زانبارى يە كانى ناو مىشكت پېشكىت و لېيان ورد بىتەوه،

دهینیت هندی لوزانیاری یانه بین که لک و بین سوودن و وه کو خوله میش وان.
من بش به حالتی خزم ئم چه شنه پشکین و لینکدانه و تنه تله کردنم ئه نجام
داوه و، گهلى زانیاری بین سوود و بین بایه خم بز ده رکه و تووه.

بهلى، پیویست ده کات مرؤف به دواى چاره سر و هز کارینکدا بگه پیت تاکو
بتوانیت ئهو زانیاری يه زانستی و فەلسەفی یانه بکات به چەند زانیاری يه کي
سوود به خش و پرووناک و پرووناک گیده و زیندوو و تېر و پاراو و بەرھم بەخش.
برام! تۇش وە کو من بلالىرە و له خواي دانايى شىكۈمىند پارپىرە و كە
بىر كردنە و كانت بز خۆى و له پىناوى خۆيدا بالفتە و خاونىن بکات و، ئاگر
بەرىداتە ئهو ليژنە دارە، تاكو ئهو زانیتە زانستی يه بىن سوودانە بەم ئاگرە پرووناک
بىنە و بىگۈررېن بە چەند زانستىكى بەنرخى خواناسى.

هاوبىنى زىره كم!

لە دلەوە گەلى ئارەزو و مەندم كەسانى ھاوبىنى "خلوصى" لە زانیانى
تاسەمەند و تامەززۇي نورە كانى ئىمان و نەھىنى يە كانى قورئان، دەرىپەرنە مەيدان.
جا لە بەر ئەوهى كىنېي "و تە كان" دەتوانیت لە گەل و يېزدان و دل و دەر ووتدا
بدۇينت، ئەوا نەك هەر تەنها بە نامەيە كى تايىەتى لە منھو بز تۇ، بەلكو ھەمو
و تەيەك لە و تە كانى ئەو كىنې بە نامەيە كى ئاراستە كراو دابىنى لە كەسىكى
بانگمۇاز كارى قورئان و پىنمەلى كەرى خەلتكى يەوه بز لاي ئەو قورئانە پىرۇزە.
ھەروەها بە رەچەتەيە كى دەرمانخانە كەدى قورئانى حەكىمى وەربىگە. ئەو كاتە بەم
كارەت و دووراودوور كۆپىنکى فراوانى خاونىن و دانىشتىكى پىرۇزى پرووبەرپۇو
ساز دە كەيت!

تۇ لە نامەنۇرسىندا بز من هەركات بتمەۋىت سەر بەستىت، بەلام تکام وايە لە
وەلام نەدانەوهى دلگەران نەيىت! چونكە من لە مىزە لە سەر نەنۇرسىنى نامە
- مە گەر بە دەگەمن - راھاتووم، تەنانەت واسى سالە لە يەك وەلام زىاترم بز
براڭمەن نەنۇرسىو، هەرچەندەش ئەو نامە زۇرم بز دەنیرىت.

سەعىدى نورسى

(پیامه کان نوقمی دهربای نوریان کردین)

برگیه کی خه سرهو

ماموزتای بپریز و خوشبوستما

پیامه که تان روناکی ماددی و معنوه بیان پن به خشین و، بولای چهند
پریزنه و بهره که تیکی بلندی لهو تیان بر دین که دهستی که سیان پن ناگات و،
نوقمی دهربای نوریان کردین. سوپاسینکی بی کوتایی بخواه گهوره که له پنی
جهنابانه و ئەم شەرفمندی يە مەزنه مان بدهست هینا و له سەر مژده دانسی
بپریزیستان بھو پشتگیری و سەركەوتى کە له ئەنجامی خزمە تگوزارى قورئانى
پرۆزه و له رۇزانى ئايىنده دا دېنە دى.

ئەی ماموزتای ئازىزم! من ھەمبىشە دوعاى ئەوه تان بۇ دە كەم کە خواي گەوره
نیعمەت و پاداشتىنگىتان بى بەخشىت کە ھېچ چارىڭى نەيدىبىت و بە ھېچ گۈنى يەك
نەيسىزايىت و بە ئەندىشە و بىرى كەسىشدا نەھاتىت!

ماموزتای بپریزما

زۇر زۇر يادتان دە كەم، بەلام خيانەتكارە له پى ترازاوه کان لە ھەموو لایە كەمە
پىمانلى دەگرن و ناهىلەن بە خزمە تان شاد بىن، ئەمەش گەلنی ئازارم دەرخوارد
دەدات. بارودۇخى کاتى ئىستانمان دىلمان لە خەم و پەزارە پېرى دە كات، بەلام ھېچ
چارە و دەستە لاتىكمان نى يە.

ھەر مەۋھىت ئەو پەيامانە نورى بە دەست بگات کە پریزنه
روناکى يە كان، پەيوەندى يە کى پەتھيان لە گەلدا دەبەستىت. كەواتە ئەم پەيامانە
لەناو كەسانى موشتاق و شاياني خزياندا دەستاودەستيان بى دە كرىت.

الحمد لله.. هذا من فضل ربى.

خه سرهو

(پهیامه‌کان بئنگاییان رهواندووه‌تهووه)

مامۆستای بەرپیزم!

پهیامه‌کەتان، کە بە پووناکى و پېزىنەى قورئانى بىرۇز دانراوه و دەلتىي ئاوىنەى نۇورە کانى ئەمۇ قورئانىيە، بەلگىيە كى سەرۈزىادە لەسەر بەرزىي پلسى مامۆستايەتىان. چونكە - ئەمە مامۆستاي ئازىزا - ئەم پەيامانە سەرانسەرى ئەم تارىكاييانەيان رەواندەوە كە بەسەر مۇسلمانانوھ پەلە ھەورىنىكى رەشيان پىكھەتىابوو، ھەروھا پەرده کانى لە خوا بئنگاییان دراند كە بەسەر خەلتكىدا دادرابۇونوھ و، بە فەزلى خواي گەورە چەندىن راستىي درەخشان و بىرسكاؤھيان لە ژىز ئەمۇ پەرده چىلکن و چەپلەنەوە بۆ خەلتكى دەرخست.

پشت بە خوا ھىممەت و عەزمى مەحکم و، توندوتۇلى و، ھەول و كۆششى بەرده اوامتىان بىن سوود و بىن بەرھەم نايىت. چونكە جەناباتان - ئەمە مامۆستاي بەرپیزم! - سەرچاوهى كى بەخۇرى ئاوى ژياتان لە ناوجەرگەي ئەنادۇلدا تەقاندووه‌تهووه^(۱).

جا سەرچاوه و كانگاى بەرده اوامى ئەمۇ پەيامانە تەنها دەريايى قورئانى بىرۇزە. پشت بە خوا گاتى كە لەم خانە تاقىكىردىنەوە يەوە بەرھو خانە بەختەورى كۈز دەكەن، ئەم كېبە بەنزىخانە بەرده اوامى بە ژياتان دەبەخشن و ناوتان بە نەمرى دەھېلىنەوە. دەسا خۆشىبەختى بۆ قوتايى بەختەورە كانت كە تو خۆشت دەۋىن و ئەوانىش پېزى شايان لەم كانياوە بەخۇرەمە دەگىرن كە جەناباتان تەقاندووتانەتەوە و، بە راگەياندىن و پىناساندىنى ئەمۇ سەرچاوهى بەرگرى و پارپىز گارىلىنى دەكەن و، گەرپۇيىتىش بىكەت بە ھەزاران گىيانى خۈزىان بېرىارە کانى ئەمۇ چاوهى كە گۇنى خەلتكىدا دەدەن.

(۱) گەر من تەنها يەك لە ھەزارى ئەم پاداشت و شەرفەمنىدىيەم بىيىت كە ئېنۋە لە كار و كۆششى نېوان ئەم خزمەتە بەرزەدا تەسىورى دەكەن، ئەوا شوڭرەنەي زۇرم پىشىكەش بە خواي گەورە دەكەم لەسەر ئەم يەك بەشە. بەلام خاوهنى فەزلى و جوماپىرى، كەسانى وەك ئېنۋەن كە لەم خزمەتەدا يارمەتىم دەدەن و بە قەلەمە ئەلماسى يە كانيان لەم پىتاوهدا ئىتىدە كۆشىن. (دانەر)

ده سا نهی ماموزتای ئازیزم اچاوه کانت پوون! دلنيابه ئهو مورده جو امیرانه
هدگیز کاریکی ئوتولان لئی ناوەشىتموھ کە لە دواپۇرۇدا دلگرانت بکەن.
قوتابىي يە کانت بە هەموو پۇح و هەناوى خۆيانەوە منهبار و سوپاسگۈزارى
فەزل و چاکەي بەریزتان، لەوەدا کە بەریزتان گەلنى كلىلى نەھىنى يە کانى
قورئاتنان داوه تە دەستيان.

بەلنى، ئهو رېئنە و پووناکى يانەي کە جەنابتان لەمپۇرۇدا بلاۋيان دە كەنەوه،
دلىخۇشى يە كى لەپادەبەدەر بە مرۇقە راستەقىنە كان دەبەخشىن، چونكە
ھەنگاوه کانى كار كەردىيان فيز دەكەت سەبارەت بە ئەركە سەرە كى يە کانى ژيانيان
لەم سەر زەھرى يەدا.

پشت بە خواھەول و كۆشىش و خزمەتگۈزارى يە کانتان لاي خواى گەورە
گىرا دەبىت و، فيداكارى يە کانىشستان تابلەتى گەورە و مەزنن.

ماموزتای بەرپېزم!

دەبا بەرەمە مەزنە کانتان ھەر بلاۋ بىنەوە و بىگەنە ئاسۇى ئاسمانە كان و
زمانە کانىشيان بىت بکەنۋىتە گۈز^(۱).

ئەو کارە دنیايانەي کە هيچ بەشىنکى ئايىيان پىۋە ئىيە و لەناو خەلتكىدا
بە گشتى دەستيان بە بلاۋپۇونەوە كەردووە و تاريکىي "بى ئاگاىي" غافلان و
"مەستى" يان پىزىاد دەكەت، تەنانەت خۆيان لە خۆياندا برىتىن لە "مەستى"،

(۱) من بەشدارىي ئەم برايم ناكەم لەم ھەست و نەستانىيدا، ئىيمە رەزامەنلىي خوامان سەرۈزىيادە.
چونكە ئەگەر رەزامەنلىي خوامان لە گەلتادا بىت ئەمە شەنەنلىكىمان لە گەلتادىيە، دەنا ھەموو دنیا
ھېچ سوودىنلىكى تىندا ئىيە. قەدرزانى و پېزلىنلىكى خەلتكى سەبارەت بىم چەشىنە كارە و ھەر كارىنەكى
تىرى سەر بە قىامەت، گەر بىن بە ھۇز و عىليلتى ئەو كارانە ئەمە پاداشتە كانىيان بەتال دە كەنەوه و، گەر
تەرجىحدەر بىن ئەمە بىخلاسى كارە كە دەشىپەتن و، گەر ھاندەرىش بىن ئەمە خاۋىپىنى كارە كە ناھىلەن ا
بىلام گەر خواى گەورە، وەك نىشانىيدىك لە سەر قۇبول بۇونى ئەو كارە و بىن داواكارىي مەرفە،
ھەر شەنەنلىكى لەم پۇوهە بە بەندە كەي بەخشى، ئەمە شەنەنلىكى باشە، بە مەرجى لە پىشاوى
پۇونكەرنەوەي كارىگەرىي ئەو كەرددەمە يان ئەو زانستە لە خەلتكىدا، بە كار بەھىرتىت. وەك ئەم ئايەتە
پەرۈزە ئاماژەي بىز دەكەت: (وَأَجْعَلْ لِي لِسانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ) (الشعراء: ۸۴). (دانەر)

مه گهر به کتیبه بهنرخه کانی ئیوه و پینمايیه راست و دروسته کانتان، دهنا ناتوانیت به هیچ شتیک لا ببرین و بپروینهوه.
ئهودتا به چهندین بەلگەی ژیرى و مەنتیقى چەسپاوه کە دەولەتە مولحیدە کان ناگەنە ئاستى مرۆفایەتى و لە توانايادنا نى يە بگەن ھەتا لە سەر ئەمە حالتىان بن و، لە ئەنجامدا گرفتارى رووخان و دارپمان دەبن.
كتیبه بهنرخه کانتان گشتى و بەرز و بلندن و، سيفەتە کانى "گیان" بەرزە كەت دەردەخەن.

مامۇستاي خۆشەويىستم!

بە تەواوى دلتىا بن لەوهى کە هەول و كۆششە کانتان جىنگاى خۆيان دەگرن و،
ھەرگىز بى ئەنجام دەرنەچىن و، دەستە زۇر و زەبەنەدە کان دەيانگەرنەوه و، تا ئەبەد دەيانپارىزىن و، مولحیدانى ئەمروش لە سنورى خۆياندا راەدە گەرن و، لەوانەشە نورى ئىمانيان بى يەخشىن. ئايا ئەمە هيوا و ئاواتى ئیوه نى يە؟ ئايا كار و ئاماجختان برىتى نى يە لە بىدار كەرنەوهى خەلتكى و پىنمايىان بۆ لائى ئىمان؟
ئەدىيەنەي کە بە پاشماوهى سەرخوانى فەيلەسۈوفە کان پەرورىدە بۇون و لە ئەدەب بىن بەشىن، بە حەتمى ئەدەبى پاستەقىنە لە پەيامە کانى ئیوهدا دەدۇزنىەوه و ئەم كارە لە پاستىدا دېتەدى. ئیوهش لە لايەنى خۆتائەوه و بە ئەنجامدانى ئەم ئەركەتان خزمەتى مەزن و شايىتە ئىمان" بە تەواوى جى بەجى دەكەن. ئەم نەتەوه و نىشتمانە ھەتا ھەتايە ھەر قەرزاز و منهبارى ئیوهيدە و ھەرگىز ناتوانىت مافى شاييانى خۆتائان بى يەخشىن، چونكە ئەم نەتەوهە لە توانايادنا نى يە پاداشتى خزمەتە بەرز و بلنده کانتان بەداتەوه، بەلکو ھەر تەنها خواي گەورە پاداشتى شاييانى ئەم خزمەتگۈزارى يانەت دەداتەوه. دەسا خواي گۈورە لە دنيا و قيامەتىدا لە ئیوهش و لە خزمەتگۈزارە گۇناھبارە کانى وەك ئىمەش پازى بىت.

زەكى

هاورىنى قوتايى يە دېرىنەكەي پەيامە کانى نورى:
لوتفىي خوالىخۇشبوو

(پیامه کان خوینه ارانيان له ههست و نهسته نزمه کان دور دهنه نده) پرگدیده کي "کاك عاصم"

با اسمه سبحانه

نه هممو خوله کينکي تهمه ندا حمد و سوپاسي نه پراوه و بين کوزتاي پيشكش
نه خاوهن توانيتني رهها و پادشاهي ئازهله و ئابده و خواوهندى حمهلى و قمهبيوم
نه كمم له سر ئوهى كله دهرياي كهره مى فراوانى خوييهه نيعمهتى: "مامۆستاي
بعريز" مى بدم هه زاره به خشى. خۇھەتا حمد و سوپاسي زياتر پيشكش به خواي
گموره بكم هيشتا هر ناتوانم مافى ئەم قەرزەي به سەرمەۋە يېدەمەوه. كەوانە:
"ە خەمد واللە.. هذا من فضل ربى".

منى هەزارى نوقمى گوناھبارى، بەپى خواتى سروشتى بەشەرىم و بە
درىزايى زيانى سى و چوار سالىسى سەربازىم، زريانى گوناھ لە هممو لا يە كەوه
بە سەرمداھلى كرد، شەپۇلە كانى گوناھبارىش منيان بەم لا و ئەملادا
هاويشت و، لم پۇوهه زيانى ئايىنى و قيامەتىم يە كچار هەزار مايەوه و، زيانم بەم
چەشىنە بىر دە سەر كە پەر دەي بىن ئاگايى بەرچاوى داپۇشىبۇوم. وائىستا دەزانم چىم
نەدەست دەرچووه و ئاخى پەشىمانى يان بۇ ھەلدە كېشىم، تەنانەت بۇ ئەم شستانەي
زيانى رابور دووشم دەگۈريم كە لە ووپىش منيان دە خستە يېكەنин ا ئەم ئەنجامىش
ھى چاپىنكەوتى بەرپىز تان و پەيامە بەنرخە كانتان بۇو. دەسا هەزار حمد و سوپاس
بۇ خواي گموره لە سەر ئەم چاکە و بە خشىشە مەزن و گشتى يەى.

چوار سال پىش ئىستا و لە دەمى هاتىمدا بۇ بوردوور و لە پىنى بىراي بەرپىزمان
شيخ محمد ئەفەندى يەوه بە فەزلى خواتى گموره نامە گۇرپىنەوەم لە گەل بەرپىز تاندا
دەستى بىن كەرد. ئەم پەيامانە چەند كلىلىنىكى ئەتوپيان دايە دەستى ئەم هەزاره كە
بۇوناڭى يە كان دادە گىرسىن و، سەرتاپا داناسىن و، گىر و گرفتە كان چارە سەر
دە كەن و، مەتلۇن و گۈرى كۈزىرە بۇونەوە رانىش شى دە كەنەوه.

بەلنى، ناتوانىرىت بەھاى ئەم كلىلانە بە هېچ نرخىك دەستىپىشان بىكىت. چونكە
لە گموھر و ئەلماس گەلنى بەنرخىن، تەنانەت قەلمەن و زمانم دەستە و سانن لە

پناساندن و دهربینی هست و نهستی دل و دهروونم برامه بهو پهیامانه، بؤیه پشم باشته که به کۆلەوارى و دەستەوسانى خۆمەوە بسرەوینم.

وهسفي من لە کۆئى و ئەم پهیامانش له کۆئى كە گەنجىنە كانى شەرىعەتى خاۋىن و، حدقىقەتى راست و، ناسىنى خواى گەورەيان لە خۇز گرتۇوە؟ تەنانەت هەريەك لەو پهیامانه لەوانى تر پۇوناڭتۇ درەخشانىدا بە تايىھەت پهیامى "يىعجازى قورئان" كە تىشكى نۇورە كانى لىنى پەخش دەيىتەوە. لە راستىدا ئەم پهیامانه باخىيکى رەنگىنى ئەوتۇن كە خۇشى و شادمانى بە دەهەرەيان دەبەخشىن و، چەندىن گولى ناسك و ناوازە و ھەيايان لە ئامىز گرتۇوە كە مەرۆف سەرسامە بۇنى كاميان بکات و كاميان لىنى بکاتوھ تاكو سەرسامىي نەمىيەت و بە كامى دل تىنۇيىتى دلى خۇزى بشكىيەت، بؤیە چارەيە كى ترى لە بەردەمدانى يە جىگە لەوهى كە لە هەر ھەموويان پىكمەوە چەپكە گولىنى كە نۇورانى پېكىھىيەت.

ئەم پهیامە پىرۇزانە خۇيندران و نووسدران و گۆئى بىستانيان لە باخ و گولزارى نۇوردا نوقمى دەرياي نۇور دەكەن و، ھاودەم لە گەل مەستىي سەرسوورمان و پىزلىناندا، بۇ بىر كەرنەوە و تىپامان ھانيان دەدەن و، مەرۆف بۇ چەند مەنزىلگايە كى ھېنەدە بلند دەبەن كە گەلىنى دوور و بەرزىن لە ئاستى سەرجەمى پەوشتە نزەم و چەپلە كانەوە و، دەرۈنى بەدخوازى مەرۆف لەناو دەبەن.

بەلىنى، دەتوانم بلىيم: ئەم پهیامە نۇورانى يانە باخچەيە كى بەھەشتەن، بەلام ھەزاران داخ بۇ ئەو بەدبەختانە كە ناتوانى بەرچنى بەشى خۇيان لەم باخچە بۇن خۆشە بکەن. گەلىنى ھيوادارم كە ئەم ئىلھامە پەروردگارى بە بگاتە دەستى ئەوانىش تاكو بتوانى خەويى بىن ئاگاييان بگۇرۇن بە يىندارى و وريابى، وەك ئەوهى لە كۆتايى "وەتى بىست و سىھەم" دايە.

لە خواى گەورە و بەتوانا و "واجب الوجود" دەلاتىمەوە كە ئىماندارانى يە كاپەرسەت بختاتە سەر راستى و دروستى و، بە كرده وەش لىيى دەپارىمەوە كە ھەمەر ئەو پهیامانە لە بەردەستىدان لە رۈزآنى ھەينىدا بىاننۇرسەمەوە و لە خۇيندەنەوە شىاندا دەستاودەستىان بىن بىكم كە ھەندى جار خۇيندەوەيان تا ئىوارە

بردهوام دهیست، بهشکو به فهزلی خوای گموره مافی بهندایه تیمان بزئو خوایه
نمیخام بدهین. له خوای گمورهش ده پارینه و که ههتا زهوي ده مینیته و تهمنه
ماموستاشان بerdeham بکات و هم را به ری پهیامه کانی نورینت و پرینه
حملکی بان بزلا بکات و کاروباری بانگه واژی نور له هستو بگرنیت. هم
دو عایش قفرزینکه له هستوی همووماندا بمرامبه به ماموستا.

ئیمه هموومان - خوم و خیزانه کم - له دوای هموو نویزینکوه بهم دوعایه له
دمرگانه خوای گمورهدا ده لالینه و.

عاصم

* * *

(ئو دهرگایم دوزی یمه و که بزی ده گمراهم)

برگمیه کی "بابا جان محمد مهد عمل" يه

ئی ماموستای بەرپیز و ئی ئو کەسەی کە لە گیانی خزم بەلامەوه ئازیز و
بەنرخزیت!

من بە تھاوی دەستە سانم لەمەدا کە مافی رەواو شایان بە ئەركى "قوتابیتى"
بىلەم و، ناتوانم خزمەتىكى راستەقىنە پېشىكەش بە "پەيامه کانی نور" بکەم. چونكە
دەرگانی بىر لەو ھېز و توانا و نەھىنى و پۇوناكى بانە دە كەمەوه کە لە پەيامه کانی
نورەوە دەر دە كەون، لە ھۆشى خۆم دەچم!

كەواتە من ناتوانم بزئم چەشىنە لوتكە بەرزانە سەر بکەم، بەلام پشت بە خواو
بەھىنى توانا ھەول دەدەم سوود لەم پەيامانە وەربگرم کە نەھىنى يە کانى قورئان
دەر دەخەن و بەلامەوه ھەزاران جار لە گەوەدرە بەنرخە کان بەھادارت و بەنرختن.
ئەمەش فەزلى و چاکمیه کی خوای گموره يە بەسەر بەندە ئیماندارە کانیه و. لەمەولا
بەشىكى شەمە کانم بە نورە کانی ئو پەيامانە پۇوناك دە كەمەوه، چونكە بە پۇزدا
نەبىر سەرقالىم بە داخوازى يە کانی زيان و گۈزەر انەوه بوارىنکى ئەوتۇم لەبىر
دەستدا نى يە.

هر کاتیک ثو رووناکی یانه دهنو سمهوه، له دلی خۆمدا هست به شادمانی و خوشحالی یه کی لدو پری شیرینی و تام و چیزدا ده کەم.
به لئى، من له پىشکەش كردنى شو كرانه بىزىرىمدا بۇ خواي گەوره و بەتوانا كە ئەم
ھەموو نىعەمەتە زۇرانەي بىن بەخشىوين، دەستەو سانم.

كاتى وا ھەمە لە بەرامبەر ئەم رووناکى يە مەزنانەو "ويست" ئى خۆم لەدەست
دەدەم. چونكە ھەر كاتى بىر لە پۇز گارانە ئىيام دە كەمەو كە بە غەفلەت بەسەر
چۈون، خەم و خەفت دام دە گەرتىمە. بەلام لەو كاتىمە كە ئەم نۇورانم دەست
كەوتۇوه، بۇ دوا پۇز دەپروانم و بە دلىنىكى گەشەمە پىنە كەنم و دلخۇشى پۇوم
تىنە كات. پازدە سال بۇو من چاۋەپنى ئەم خزمەتە مەزنەي قورئانم دە كرد، چونكە
ھەموو جۆرە خۇشى و لەزەتىكى ئىيانى دنيام چەشت، بەلام ھىچ كاميان ئەم
ئارەزووھ قۇولە بۇ تەبد مۇشقاھە مەيان تىر نەدە كرد. وا ئىستا خۇراكى تەواوى
ئەم ئارەزووھم و دلىنائى تەواوم بەدەست ھىننا.. فالحمد لله أولاً و آخرأ.

بەلئى، "دەرروون" م تا ئىستا بە چەند چىزىكى روالەتىي دنيا خەلتاولە خشته
چۈو، تائەو چىزانە مەيان گەياندە دەرگا كانى بەندىخانەي ساماناكى دوا پۇز.
"دەرروون" م تا ئىستا ھەر سوارى ملەم بۇوه و ھەوا و ئارەزووھ كانى خۇزى لەسەر
ئەستۇم داناوه. بەلام وا ئىستا - شو كرو سوپاس بۇ خواي گەوره - خواهەند بە¹
نەيىنى يە كانى قورئانى بېرۇز و لە بىن مامۇستا سەعىدەوە فريام كەوت و بە ھانامەوە
ھات و، بە فەزلى خواي گەوره لە چىلەك و چەپەلى يە كانى ئەم "نەفسە ئەمەرە" يە²
پزگارم بۇو.

بەلئى، بە درىزايى ئەم بازدە سالە لە گەلەن دەرگاى زۇرم داو، بە دواى ئەم
پىنگايدا دە گەرام كە مرۇف دە گەيەنېتە "راستى". بەلام دەستم لە زۇربەيان
داشۇرد، چونكە ئارايىشتى ئىيانى دنيام تىدا دەيىنن! بەلام ئىستا - سوپاس بۇ خوا -
ئەم دەرگايم دۆزىيەوە كە بە راستى دەمۈيىت و بە شوينىدا دە گەرام.
لە خواي گەوره دەپارىمەو كە بىخاتە پىزى خزمەتگۈزارانى ئەم دەرگايدە و،
بە دەوام بۇونىشىم لەسەر ئەم خزمەتە بەرزە بىن بە خشىت.

مه گهر تنهها به "نهزانی" دهنا هرگیز ناتوانیت ینکاری مهودای ئهو سووده
موزنانه بکریت و چاویان له ئاستدا بنووقیتریت که "پیامه کانی نور" پیشکەشيان
ده کەن، لە پرووی بلاو کردنمهوهی پاستی يە کانی ئیمان و، رەواندنهوهی
تاريکايىه کانی ئەم چەرخە تارىك و نووتە كەوه.

ئىتمەم ارفع الغشاوة عن أبصارنا وأرنا الحق حقاً وارزقنا اتباعه.

باباجان محمد مهد عەلی

* * *

(ئايا شىنىكت لە دلىدا ھەلگرتۇوھ؟)

ئەم نامەيە بە بۇنەي پرسىيارىنکەوه نۇوسرا كە لە مەسىلەيە كى بچۈرۈكدا بەم
جۈزە ھاتبوو:

"ئايا شىنىكت لە دلى خۇتىدا ھەلگرتۇوھ؟"

ئەى مامۇستاي بەرىز و بەتوانام!

تۆ لە ھەموو ژياغىم بەنرختىت و، ھەموو كات و ساتىڭ ئامادەم بۇ جى بەجى
كىرىدىنی ھەر فەرمانىڭ لە فەرمانە كانت ژيانى خۇم بەخت بىكم!
بەلى، ھەرگىز دوودلى نىم لە بەخشىنى ئەم دىيارى يە مەزىنەي "ژيان" لە پىناوى
پەروەردگارى مەزىندا كە ھەر خۇزى ئەم نىعەمەتى بەخشىۋو.
ئەى مامۇستاي بەرىزىم!

ئىتمە لە ھەموو كاتىنکدا ئامادەين كە نىعەمەتى ژيان - كە ئەمانەتىكە و نازانىن ج
كاتىنک ليمان دەسىرىتىدۇ - بە نىعەمەت بەخشە پاستەقىنە كەى پېشىكەش بىكەين.
من لە ھەموو كاتىنکدا و بىن ھىچ دوودلى يەك و بۇ مەبەستى جى بەجى كىرىدىنی ئەم
فەرمانە خوايى گەورە، ئامادەم. جەنابىشتان لە بەر ئەمەي فەرمانە كانى ئەم
پەروەردگارە مەزىنە پادە گەيدەن، ئەوا گۇفتارە شىرىنە كانتان ھەروەك حەق و
بەموايە، سۆز و مىھە بانىيىشە لە ھەمان كاتدا.

پاشان گهورم! پهله نزمه کانی درهخت دهقرتینرین و دهپرین تاکو قهدی
درهخته که بهرز بیتهوه و له زیندهوهره زیانبه خشنه کان پاریزرت. ئیز ئوه پهلانه به
هیچ جوزریک مافی پهخنه گرتیان لمو کاره نی يه. چونکه ئه گهر همرو امانایتموه
لماوانیه زیندهوهرینکی زیانبه خش بیپایاه و په گه کانی بېزینایه و به تمواوی
لەناوبچوونایه.

مامۆستای بەتوانام!

بىن هیچ زیاده بەرھوی بەك دەلیم:

باوهرم وايه که هیچ كەسیک نی يه وەکو من نوقمى گوناھ- و تاوانبارى
بۇویت. تەنانەت ھەندى جار "دەرۈون" يشم قەناعەتى بەمە كردووه. ئىنجا نەك ھەر
تا ئەئىز و پشت و لامل و سەرشارىم، بەلكو ھەر لە پاژنەي پىنمەوه تا دەگاتە تەقى
سەرم، تەنانەت تا دەگاتە قۇولالىي ناخى وجودم، ھەر ھەممۇي نوقمى چلکاوى
ئەو تاوان و گوناھانىدە.

جا لەو کاتەدا کە رېزىن و گەنيوی لە ھەممۇ و جوودمدا دەستى پىنى كرد،
جەناباتان - بە ئىزى خواو بە وينەي خضر و لوقمانى حەكىم، درووديان لەسەر
پىت - دەستان دايە چارە سەر كردىم و، مەلھەمى شىفابەخشى دەرمانخانە كەمى
قورئانى پىرۇزتانا لەسەر بىرىن و زامە بۇن كردووه كام دانا. واتە: ئىۋە ھۆزكارى
بەخشىنى ئەو زيانەن كە شايابىنى ئەمە بېنى بو تىرىت: "زيان"!

كەواتە ھەرگىز كارىتكى ژيرانە نى يه كە لە پىناوى بەخشەرى ئەو زيانەدا و بىز
ئەو كەسىش كە ھۆزكارى ئەو بىن بەخشىنى مەزى نە بۇوە، "زيان" بەخت نە كرىت.

بەلى، دەبى نەخۇش بزانىت كە پىويسىتى بە نەشتەر گەرى ھەيدە، قەرزازى
شۆكىر و سوپاسى ئەو كەسىدە كە بە شەم و بە پۇز چاودىرىي چارە سەر كردى
دەكەت. تەنانەت قەرزازى شو كرانە بېزىرى و حەمد و سەنایە كى بىن سەنورى ئەو
دانا و زانا بىن وينەيدە كە ئەو دەرمانە لە دەرمانخانە قورئانە پىرۇزە كەمەوه
بەخشىوە.

به لام نهی مامؤستای بدریزم!

من گلنی دلگرانی ثومم که نهم قهرزهی نهستزم نهداوه تموه. دهسا هه تاهه تایه
خوای گهوره لیت رازی بیت، نهی مامؤستا بدریزه کهم!

حافظ عهل^(۱)

* * *

(بايه کانی ئیمان له پهیامه کاندا)

نهم ئاسمواره نوورانی يانه له لایه کمهو شیوازی "تدرغیب" و له لایه کی ترهوه
شیوازی "تهرهیب" به کار دههین. و انه "تدرغیب" و "تهرهیب" يان پنکمهو تیدایه.
گومانیش لمودا نی يه که همر يه کیک لام دوو هۆکاره کاریگەری گرنگ له
مرؤفدا بهجى دههیلیت. جا پهیامه کان له ٻوونا کیي نهم راستی يهدا نه هلى
فورئان و قوتایانی بهخه بمر دههین و، شمش بناغه یان دهخنه پیش چاو تاکو له
خشته نهبرین و نخه له تین:

۱ - له بربی "خۆشویستی پله و پایه"، ههولدان له پیساوی "رەزامەنلىي خوا"
نه دلى مرۇقدا داده نین، که ئامېش له "باوه ٻوونه و به خوای گهوره" سەرچاوه
دەگرىنت.

۲ - له بربی "ترس" و دووچار بونوی مرۇف به وەهم و گومانه کان، "باوه بە
قەدر" له دلىدا داده نین.

۳ - له بربی هەلپە و تەماع، ئەو ئیمانه له دلى مرۇقدا داده مەزرينىن کە: هەر
تەنها خوای گهوره رۈزىلەر و بەھىز و بەتوانايە.

۴ - له بربی هەست و نەستە کانی دەمار گىرى، باوه بە پىغەمبەرە بدریزه کان
- دروودى خوايان له سەر بىت - له پىشەنگىيانوھ پىغەمبەرى سەردار مان ئىلھىلە له

(۱) "حافظ عهل" له پىشەنگى قوتاي يه دىرىپە کانی مامؤستا نوورسى يه و، بەھىز ئەو خەدت خۆشى و
ھىممەت بەرزى يەھى که خوای گهوره پىشەنگى نووسىنەوە لە نووسىنەوە پەيامە کاندا گلنی چوست و
چالاك بوره. سالى ۱۹۴۴ لە بەندىخانە دەنیزلى لە تەمعەنلى ۴۶ سالىدا زەھرى دەرخوارد دراوه و
شمەيد كراوه. خواي گدۇرە نۇقىمى مىھەرە بانى فراوانى خۇزى بکات. ئامىن. (وەرگىز)

دلی مرؤفدا داده‌نین که بزو هممو گرزوی جیتنی و ئاده میزادر پهوانه کراوه. ئەمشجی بھجى کردنى فرماني ئەم ئايته پېرۇزانه‌مان بزو دەھینىتە دى:

(إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ) (الحجرات: ۱۰) ..

(وَاعْتَصِمُوا بِحَلْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا) (آل عمران: ۱۰۳) ..

۵ - لە بىرى خۇويىستى و خۆشويىستى زات، فيرمان دەكەن كە دان بە دەستەوسانى و ناتەواوبى خۆماندا بىيىن، ھاودەم لە گەل پەى بىرىدىكى تەواوەتى بەوهى كە ئىمە ئەنجامدانا ئەركى خزمەت و كار كەردىغان بزو قورئانى پېرۇز خراوهەتە ئەستۈز لە پىنى بلاو كردنەوە و پاراستى ئەم پەيامانە ئەم كە لە قورئانەوە پالىۋاراون، بە بىي چاوه‌پوان كەردى ئەنجامە كانى ئەم كار و خزمەتە. واتە دەستبەرداريپۇن - تا رادەيمەك - لە ھاندەرە مەۋىيە كان و چاوه كەردى لە مەلاتىكەتائى ئەم كە لە رىيانەوە كەنیب و صوحوفە ئاسمانى يە كان پهوانە كراون. ئىز بەم شىۋىيە پايە ئىمان بە مەلاتىكەت" دەھينىتە دى.

۶ - لە بىرى ئەمبەتى و پالدانەوە و حەوانەوە، خىرالى و چوست و چالاکى لە مرؤفدا داده‌نین بزو كارى خزمەت بەو قورئانى ئەم سەعاتىكى ھاوتاى پۇزىڭ خواپەرسىتى يە.

ھەروەھا ئەم پەيامان بە جۈرۈڭ چاومان دەكەنەوە كە رېزى شايىان لە "كات" بىگرىن و بە تونلى ھۇڭرى كارى "خزمەت بە قورئان" يىن، پىش ئەمە ئەم كارە خاۋىنەمان لەدەست دەرىچىت. ھاودەم لە گەل چاوه كەردىمەوە و بىندارى بزو ئىگەيشىن لە كاروبار و رووداوه كان. واتە: زانىنى نرخى "زىان" پىش ئەمە "مردن" لە پېرەخەمان بىن بىگرىت.

ئىز بەم جۈرۈ، ئەم مامۇستاي بەتوانما ئىيە بە: دەلالەت و، ھىما و، ئامازە و، راشكاوى، خەلکى بزو لاي "باوه بە دواپۇز" پىنمابى دەكەن.

خواى گۈورە ليتان پازى يېت و، نەتمەھى پىغەمبەريش ﷺ لە گۈمپايى دەرى باز بىكتە، لە ھەولۇ و جىيەادە بىنگەرە كەتانا، كە بزو بانگەھىشتى خەلکى بزو لاي قورئان ئەنجامى دەدەن، سەرتان بىختات.

آمين.. آمين.. بحرمة سيد المرسلين وبحرمة القرآن المبين.

بهشی حهونه‌می مه کتوویی بیست و نوه‌همم بزو به پریز عه‌بدوله‌جیدی بر اتان
تارد. له وه‌لامیدا وتنی:

(جگه له خلuousی و عه‌بدوله‌جید بزو که‌سی تر دروست نی‌یه سه‌یری ئه‌و
کیژوله جوانه‌ی زاده‌ی بیری کاکم بکات! ته‌نانه‌ت مه‌حره‌مه کانیش لمه‌دا وه‌ک
یانی وان. پیم باشه نامه‌یه‌ک بزو کاکم بنووستیت که: چونه ده‌ره‌وهی ئه‌م کیژوله
جوانه هیچ سوودینکی تیذانی‌یه، بەلکو له‌وانه‌یه گەلئی زیانی گهوره‌شی لئی
بیستووه. توپرهی و زوو هەلچوونی "سەعیدی کۆن" له "سەعیدی نوئی" شداهەر
ماوه. بەپی خواستی رېیاز و مەشره‌بە کەی دەبئی سەعیدی نوئی کاتی له گەل
خملکیدا به زایه ندادت. بەهەرحال، پاریزگار هەر خوای گهوره‌یه).

منیش له لایه‌نی خۆمەوە به‌مەی خواره‌وه وه‌لام دایه‌وه:

بەلئ، ئه‌م پایه‌ت سه‌باره‌ت به ئىمەوە راسته، بەلام پیم وانی‌یه سه‌باره‌ت به
مامۆستای بەرنیشمانه‌وه، کە پشتی له دنبا هەلکردووه و به راستی و دروستی
ئەركە کەی سەرشانی راپەراندووه، راست بیت! چونکە ئه‌و کەسەی کە لەم کاره
معزندادا خستوویتیه کار، بى هیچ گومانیکیش دەپاریزیت.

قەناعەتینکی تەواوم بەوه‌هەیه کە مامۆستا پشت له ئىمەش هەلەدەکات گەر
پیوه‌ندی‌یه کاغان بە پیامد کانی نووره‌وه پېچرین.

بەلئ، نیگەرانی و دله‌تەپنی برای نازیزمان راسته و له‌جىنى خزیدايە ئەگەر
پوالەتى شستان پەچاو بکرین. بەلام بى بەش کردنی ئه‌و کەسە کەمانەی کە
پیوه‌ندی‌یان بە پیامد کانی نووره‌وه ھەمیه لەم راستی‌یانه و شاردنەوەی ئه‌م ئاسەوارە
بەرزانه لیيان، بە کارىنکى دروست نازاڭم، بەلکو پېچەوانەی بناغەی پیامد کانی
نووره. خۆ هەر تەنها خوای گەوره باشتىن پاریزەرە و له ھەموو خاوهن بەزەییەک
بەسۈزترە و هەر ئەویش پشتگىر و يارمەتىدەرمانە. ئەركى سەرشانى ئىمە تەنها:
رەواندەوەی گومانەکان و پوچەل کردنەوەی فۇرەفیلەکان و پابەند بۇونە بە
نیازى خاۋىن و ھەست و شعورى يېڭىرىد و شوقى گەرم و گوره‌وه لە ھەمول و

تیکز شانه کاغاندا بتو مه بهستی پشتگیری ئهو کارهی که مامۆستای بەریزمان تالاکەی هەلکردووه.

سلاو له ھەموو برايامان دەكەين، ھاوەم له گەل دوعاي سەركەوتى و راستى و دروستى له ھەلۋىستە كانياندا. ھەروەك تکام وايە له بەریزتان كە دوعام بتو بقۇرمۇن و چاولە كەنام پېۋشىن و قوتايىيە راستە كەتانا لە دوعاكانتاندا بى بش نەكەن.

الباقي الحب في الله

خلوصى

* * *

(ھۆى ناردەنۋەدى دىيارىيەك)

"نامەيە كە لە بارەي ناردەنۋەدى دىيارىي برايە كەوە نووسرا كە وەك "خلوصى" بەلامەوه ئازىزە و، لە سەر راي برايام خرایە ناوا بىرگە كانى خۆيانوھە".

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسْبِحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بۇ ھەردوو براي قيامەتى و ئازىز و بەوهفام: كاك حاجى نووح و مەلا حەميدا گەلىئى ھۆكاري زۇرەمن كە رېنى دىيارى وەرگرتىم پىنى نادەن، گۈرنگە كەياننان بۇ باس دەكەم كە بىرىتىيە لەمەوي: "وەرگرتى دىيارى" پەيوەنلىي يىنگەرد و گەرمۇ گورپى نىوان من و قوتايىانى نورور دەشىپەنلىي. سەرەپاي ئەنۋەي كە من، بەھۇي قەناعەت و بەرە كەت و لانەدانى لە دەست پۇھەگرتىن، تائەن و پادىيە دەستكىورت و موحتاج نىم كە وەرى بىگرم. بەلكو ھەر ناتوانىم دەستە كەنام بۇ مالى دنیا درىيىز بىكم و كارىيەك لە توانا و ويستى خۇزم بەدەرە.

والله نىوان ھۆكاري زۇرەكانى ئەمەدا يەك ھۆكاري ورد باس دەكەم:

هاورئیه کی دلسوز که بازرگان و کاسبکاره، ئەندازه یەك "چا" لە گەل خۆیدا بز هینابووم کە بائى سى قورش دەبۇو، بەلام من لېم وەرنە گرت.

وتنى:

مامۇستاي بەرپىزم! نائومىدمە كە و دەست بە پۇومۇھە مەنلى، چونكە لە ئەستەمبوللۇھ بۆم هیناۋىت!

منىش لېم وەرگرت، بەلام بە دووقات نرخە كەيم بىن دا!

وتنى:

مامۇستا! بۆچى ئەم جۈرە مامەلەيە دەكەيت و چ حىكمەتىنىڭى تىندايە؟

وتم:

تاکو نرخى ئەو دەرسەي کە تۆ لە منى وەردە گرىت و ھىنەدە ئەلماس بەنرخ و بەھادارە دانەبەزىنە ئاستى ورده شووشە بىن نرخە كان. واتە: من لەبەر سوودى تۆ واز لە سوودى تايەتىنى خۆم دەھىنما!

بەلىنى، ئەو دەرسى "پاستى" يەمى کە لە مامۇستايىدە وەرى بىگرىت بۆ بعدەستەھىنانى خاشاكى دنيا دانەبەزىت و، پىي بۆ تەماع و زەللىي نەترازىت و، لە بەرامبەر خزمەتكۈزارى يەكانى لە پىناوى حەق و پاستىدا داواى ھىچ شىتىك نەكەت و، ناچارى مەرايى كەمس نەبىت، بىن گومان ئەو دەرسە، بە وينەمى "ئەلماس" بەھادار و بەنرخ دەبىت.

بەلام ئەو دەرسەي کە لە مامۇستايىدە وەرگىرايىت ناچارى وەرگەتنى خېرى و صەدەقە و مەرايى بۇوبىت بۆ دەولەمەندان و، عىزىزەتى زانستىنى خۆى لە پىناوى سەرەنج پاکىشانى خەلتكىدا دانابىت و، لە بەردهم ئەوانەدا پىا و مەرايى بۇوبىت كە خېرى پى دەبەخشن و، بەم كارەشى بوارى بە خۆى دايىت بەرۋەپۇرمە كانى ئەودىنلەي لەم دنيا وەرگىزىت.. نرخى ئەو دەرسە، تا ئاستى ورده شووشە دادەبەزىتە خوارەوە.

(هدستی بیگهرد و خاویتی برایانه)

بۇ برای ئازىز و بەمەفا و راستىگۈچ و چالاكمۇ، ھاورىئىم لە خزمەتگۈزارىي
قورئاندا: بەرپىز كاك "پەتفەت"!

ئەو كارەي كە لە بوارى خزمەتى قورئاندا ئەنجامى دەدەيت، كارىنگى سەرتاپا
پىرۆزە. خواى گەورە لەمەولۇ و تەقالايدا پشتىوانغان بىت و شەوقى زىاتر تان بىز
كار و خزمەت بىن بېخشىت، بىن ئەوهى دووچارى سىتى و بىزارى بىن.
ئەم ئەركەي ئىستانان لە "نووسىنەوهى دەستىي پەيامە كان" گەلنى گۈنگۈزە،
بەلام واز لەويش مەھىئىن.

وا دەستورىنگىتان لە بارەي "برايەتى" يەوه بۇ رۇون دەكەمەوه، كە دەبى بە
گەرمى و لېپەرانمە رەفتارى بىن بىكەن..
زىيان ئەنجامى "يەكبوون" و "يەكىتى" يە. جاڭە گەر ئەو يە كېتى يەي كە لە ئاستى
تىكەلى و ئاۋىتەبۇوندايە لەدەست بچىت، ئەوازىيانى مەعنەویش دەروات و
نامىنیت.

ئايەتى پىرۆزى: ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشِلُوا وَتَذَهَّبَ رِيحُكُم﴾ (الأفال: ٤٦) ئاماژە بەوه
دەدات كە: هەركات پشتگىرى و ھاپەيەندىي نىوان برایان تىكچوو، ئەمۇ
"كۆمل" يىش چىزى خۆزى لەدەست دەدات.

ئىپە دەزانىن كە هەركات سى دانە ئەلف بە جىا جىا بىنۇسىرىن نرخيان ھەرسى
دانە دەبىت، بەلام گەر بە پشتگىرىي ژمارەيى كىز بىنەوه ئەوا نرخيان دەگاتە سەد و
يازده. بە ھەمان جۇر گەر چەند كەسىنگى وەك ئىپە لە خزمەتگۈزارانى حەقدا
ھەريە كەيان بە جىا جىا كارە كانى ئەنجام بىدات و بايەخ بە دابەشكەرنى كار لە
نىوان خۆياندا نەدەن، ئەوا هيىز و توانيابان ھەر تەنها ھى سى چوار كەس دەبىت،
بەلام گەر بە برايەتى پاستەقىنە و پشتگىرىي يەكتىرى تىكۈشىن و ھەريە كەيان
شانازى بە فەزلى ئەوانى ترەوه بکات تا بەھۆى نەھىيى "توانمەوه لە برايەتىدا" (الفنا
في الأئحة) وايان لىنى بىت كە ھەريە كەيان بىرىتى بىت لەوي ترىيان.. ئەوا نرخى
ئەوا چوار كەسە وەك ھى چوار سەد كەسى لىنى دىت!

برام! نیوه و هک دینه‌مۆ کانی کاره‌بایهک و ان که رووناکی نهک تنهها به "ئیسپارته" بەلکو به ولايىكى گەورە بىدات. خۇ چەرخە کانی مەكىنمش ناچارن ھاوکار و تماو اکەرى يەكتىز بن. چونكە هەريەك لەو چەرخانە نهک هەر دژايەتى و بىزارى يان بەرامبەر بەوانى تر تىدا نى يە، بەلکو حەوانوھشيان لەو ھېزە گەورە بەمۇھ بەدەست دەھىن كە هي چەرخە کانى ترن، چونكە ئەركى سەرشانى لەسەر سۈوك دەكەن. ئەم كەسانەي ئەركى خزمە تگۈزاري ئىمان و قورئان لەسەر شانىان ھەلەدە گىرن، كە وە كۆ گەنجىنەيە كى گەورە و بەرزى حق و راستى وايد، ھەركات چەند شان و بازوو يە كى بەھېز و ھاوکار بچىتە رېزيانمۇھ و گەنجىنە مەزىنە كەيان لە گەلدا ھەلبگىرت، دەيىت بە مايمەي شانازى يان، ھەروەك سوپاسى پەروەردگارىشى لەسەر دەكەن.

كمواته وریابن! ھەر گىز دەرگاي پەخنە لە نیوانشاندا نەخەنە سەرپشت. ئەم شانازى كە لە دەرھوھى رېزە كە تاندا شاياني پەخنەن، گەلى زۇرن. جا ھەروەك من شانازى بە تايىەتكارى يە كانى نیوه و دەكمەن، حەوانمۇھ و دەنمەۋايس لەو تايىەتكارى يانەي نیوهدا بەدەست دەھىنەم كە خۇم لېيان بىن بەشم و بە هي خۇمىان دادەنیم، دەبىن نیوهش بە ھەمان جۈز بەرۋانە تايىەتكارى يە كانى برايانشان و ھەرىيە كە تان فەزل و چاكەي تەوانى تر بىلەو بىكانمۇھ.

بە شاياني دەزانم كە نیوهش لەو ھەستە برايانە بىنگەردى براي بەرپىزمان "حافظ عمل" ئاگادار بىكمەمۇھ كە بەرامبەر برايە كمان دەرى بېرى لە نۇوسىنەوە دەستى پەيامە كاندا دەبووە پەھەرى..

والە خوارەوە دەيگىزەمۇھ بۇتان:

"حافظ عمل" هات بۇ لام و، پىم و ت:

خەتى "فلانە برا" لە خەتى تۆ خۇشتە و كار و چالاکىشى لە هي تۆ زىاتە!
بىنیم "حافظ عمل" لە ناخى دلەوە - بە ئىخلاس و بىنگەردى - شانازى
بە سەركەوتى ئەم برايەوە دەكات بەسەریدا، تەنانەت لەزەتىشى لەم ھەوالە

چهشت و دلی پنی کرایمه، چونکه ئەو برایه توانيویه تى خۇشەويستى و مەدح و سەنای مامۆستاکەی بەدەست بەھینېت!

كە بە وردى سەرېنجى دلى "حافظ عەملى" م دا و بۇم روانى، زانىم ئەم گوفتارەي هەرگىز دەستكىردى و مەرالىنى يە، بەلكو تىڭەيشتىم كە ھەستىكى يىڭەردە خاۋىنە! منىش پە به دل گەلنى شوڭرانە خواى گەورەم كرد لە سەر ئەمەي كە لەناو برایانماندا كەسەتىكى واھىيە ئەم ھەست و سۆزە بەرزە ئىدە بىت. پاشت بە خوا ئەم ھەستە گەلنى خزمەت ئەنجام دەدات. سوپاس بۇ خواى گەورە ورده ورده ئەم ھەست و سۆزە برایانىدە لەناو رېزى برایانى ئەم ناوچەيماندا بىلاو بۇوه ئەمە.

سەعىدى نۇورسى

* * *

(لە خۇيىندەنەوەي پەيامەكان تىز نام)

مامۆستاي بەرىزىم ا

ئەم "ھىما" يانە^(۱) چەند ئاسەوارىنکى ناوازە و نائاسايىن و، سەرسوورمانى مەرۆف دەورووزىنەن. چونكە چەندىن چىزى نەبراوه و ھەست و نەستى بەرز و ناسك بە خۇينەرانيان، لە شەيدايانى زانست، دەبەخشن. من بىش بە حالى خۇم سەرلەنۈ ئىيانم بەم ھەست و نەستە بەرزانە تازە بۇوه - گەر خواى گەورە لە سەر ئەم ئىيانە نوئى يە بە دامەزراوى بىانھىلىتىمە - بە رادىيەك كە ھىواي تەمنەن درىزى لە خواى گەورە دەخوازم! ئەمەشت بەلاوه سەير نەيت، چونكە لە خۇيىندەنەوەيان هەرگىز تىز نام و، تا بىانخۇينمە وەك ئەمە وايە پىشىز نەم خۇيىندەنەوە و، وە كەسىك وام كەھىنەكى تازە بىخۇينتىمە. بۇيە بە چىزىنکى معنەوى بىن سەنور و حەزىنکى رۇحىي بىن كۆتلىي دەيانخۇينمە.

(۱) ھەشت ھىما كان: پەيامىنکە تەواوفوقە ناسكە كانى ناوه جوانە كانى خواى گەورە لە قورئانى بەرۇزدا، نەھىئى پىت و وشە كانى باس دەكت. (وەرگىن)

نم دیاردهیمش ج له "وته کان" داوج له "مه کتوبات" داوج له "هیماکان" داوه کو یەک وايه و له همموویاندا یەکسانه. پیش وايه و هسفی ده راسایی ئەم پەیامانه سەخالە وردهدا کۆز دەبىتمۇ. له کاتىکدا كە مەرۆف گەر تەنها یەک جار كېنىي تر بخوینىتەوە ئىتەر حەزى خويىندەوە يەكى ترى تىدا ناورووژىت.

بىلەن، هەتا زىاتەر ئەم نۇورە قورئانى يانە بخوینىتەوە، ناتوانم دەست بە پروپەری حەمز و تامەززۇرى خويىندەوە يەكى ترىيانەوە بىشىم، بە تايىەت "هیماکان" چۈنكە مەيان نوقمى سەرسوپرمان و كەمەند كېشى خۆيان كەردووە. لە بەر ئەمە، يەكسەر ئە دواى خويىندەوە پەيامە كە دەستم بە نۇوسىنەوە كەردا!

رەنفەت

* * *

(تاقانە دلەوابى من)

مامۇستاي تازىز و مىھەربانى!

جهناباتان دەنانەويىت ئەم قوتايى يە كۆلەوارە خۆتان - كە لە پىناوى خودا ئىبۇھى خۆش دەويىت - بىدار بىكەنەوە و، بە هەممو شىۋەيەك و لە پىنى ھۆكاري جۇزرا جۆرەوە بۆز پىتىمايى كەردىنى تىدە كۆشىن و، چەندىن وانەي مەعنەوەيى يەك جار بىرزاى پىن دەلىنەوە. بەلام من ناتوانم لە پىزۇنى ئەم دەرسانە بەھەرمەند بىس وەك ئەمە كە ئەم بىرا تازىز و بەرپىزانەم لېيان سوودەمەند دەبن كە لە خزمەتىاندا دادەنىشىن و شەرەفمەندى ھاواھەلىتى و نزىك بۇونى ماددى و مەعنەوەين لېيانەوە ئەمانەي كە بە پشتىوانى بەدىھېتىرى گەورە و مەزن ھەنگارى راستيان لە خزمەتى قورئانى پىرۇزدا ناوه.

من ھۆكاري ئەمە دە گېپەمۇ بۆز گۇناھىارىم و، زىادبۇونى ھەلە و گۇناھە كام و، كارىگەرلى دەروروبەر و بۇوداوه كان لە سەرم، كە دەبن بە تەگەرە لە پىنى كارى نۇورانىدا.. هەر روەك گەلىنى جار دەيگەپەمۇ بۆز ھېزىشە كانى دەرورونى بەدەخواز و شەيتانە كانى جىتنى و ئىنس. ئا لېرەوە ھەست بە بەدەختى خۆم دە كەم.

بەلئى، من سەرەرای ئەمە، ھەست بەو نىعەتە لە ژمارە نەھاتۇۋانەش دەكەم كە بەدەستم ھىنناون و نەمتوانىيە - بە داخەوە - شو كرانەيان لە سەر پېشىكەش بىكەم. لە كاتىنگدا كە ھەموو رۆزىك و ھەموو كاتۇمىرىڭ تەنانەت ھەموو خولەك و چۈركەيدەك كە بە سەر دەچىت بىدارم دەكاتەوە و كۆتلىي ھاتنى ئەم ژيانە فانىيەم و كۆزچى دوايىم لەم دنيا تەمەن كورتە ياد دەخاتەوە. كەچى سەربارى ئەمەش ناتوانىم دەست لە داوىنى دنيا بەرىدەم! تاقانە دلنەوابى من تەنها پەيوەندىي تۇند و تۆلەم بە قورئانى پەرۋەزەوە و، ئىمانى دامەزراومە بە ئايىنى رووناك و پېغەمبەرى خۆشەويىست بەلەل و ئەم شەرىعەتە خاۋىنەي كە لە گەل خۆيىدا ھىنناويەتى و، پەيوەندىي بەھىزىشىمە بە مامۇستا خۆشەويىستە كەمەوە. ھىوا دارم ئەم نوقىم بۇوهى ناو تاوان و گوناھبارى لە دوعا خاۋىنە كاتان بىن بېش نەكەن.

خلۇوصى

* * *

(لە بارەي پەيوەندىيە كانى نیوان مامۇستا و قوتايىانى)

بۇ برايام: خەسەرەو، لوتفى، پوشىدە!

والە خوارەودا و بە جىزىك كە سوودى بۇ ئىۋە تىدا بىت، را و بۇچۇونى خۆمەنان سەبارەت بە پەيوەندىيە كانى نیوان "مامۇستا" و "قوتايان" و "ھاۋپىنيانى دەرس" بۇ باس دەكەم:

برايام! ئىۋە لە رۇويە كەمەوە و بە را دەيەك كە لە سەررووى سنۇرۇر و توانىي خۆمەوە بىت: قوتايىي منن و.. لە لا يەكى ترىشمەوە ھاۋپىمن لە دەرسدا.. ھەر وەك لە لا يەكى ترەوە يارىدەدەر و ھاۋپىنيانى شۇورا و پەرس و رايى منن.

بىر ئازىزە كامى! مامۇستا كەتان لە ھەلە پارىزراو (معصرم) نى يە. بەلكو ھەلە لە وەدایە كە لەو باوەرەدا بن تووشى ھەلە نايىت..

بەلام ھەر گىز سېزىتكى گەنۇ زىيان لە باخە كەى نادات و، دراوىتكى ساختە و قەلبىش لەناو گەنجىنەيە كەدا نرخى گەنجىنە كە ناشكىنەت.

جالله بهر ئوهى "خراپه" به يەك دانه و، "چاکه"ش به ده هيندهى خۆى دادهنىت، ئەوا ويژدان داخوازى ئوهى كە: ساف و خاوېنى دله کان هرگىز برايمېر كردهوه چاکه کان لىل نە كرىت و رەخنهيانلىنى نە گىرىت، گەر گۇناھىتكى يان ھەلمىھەك لە خاوهنى ئەو كردهوه چاکانوه بىنرا.

ئنجالله بهر ئوهى ئەو مەسەلانى كە تايىهتن بە "پاستىيەكانووه" ھەروەها "مەسەلە گشتىيەكان" و "درىزە پىدانىان" بە شىۋىيە كى گشتى، لە بابەتى "سانىحاتى ئىلھامى"ن، ئەوا بە چەند مەسەلەيە كى يەقىنى دادهنىن و هىچ رەخنهيە كىان ئاراستە ناكرىت.

سەبارەت بە را وھر گرتىن و پرس و پاشم پىتان لە بارەى ئەو مەسەلانە، ئەوالە پۇوي جۈرى وھر گرتىنى ئەو مەسەلانىيە لە لايەن تانووه، نەك لەو پۇوهە كە ئايا حدق و حدقىقەتن يان نا؟ چونكە هرگىز من دوودى نىم لەوەدا كە "حقيقەت"ن! جا ئەو ئاماڙانى كە تايىهتن بە پەيوەندىي نىوان تەوافقەكان - لەبەر ئوهى چەند سانىحاتىكى ئىلھامىن - ئەوا بە شىۋىيە كى رەها و پوخىت و ھەمە كى دېنە ناو دلەوە. كەچى ھەندى جار زەينى كەم و كۆتام دەشىۋىت و بە ھەلەدا دەچىت، لەمەشەوە درىزەپىدان و لقلىنى بۇونوھە كانى ئەم شىۋە رەها و پوخىت و ھەمە كى يە، بە ناتەواوى دەمېتتەوە. جا دووجار بۇنم بە ھەلە لەم چەشىنە درىزە پىدانە هەرگىز زيان بە بابەتە بناغەيە كە و ئەوش كە لە حوكىي موتلەقدايە، ناگەيدىت.

ئنجالله بهر ئوهى خۆم بە باشى ناتوانم بنووسىم، نۇوسەرەوەشم بە ھەميشە و بەردهوامى لە لاي خۆم بىز ناپەخسىت، ئەوا گوزارشت و دەرپىنە كان بە پوخىت و لە شىۋە تىپپىندا دەمېتتەوە و لىنىڭەيشتىيان قورس دەبىت.

ئەي برايان و ھاپىيەنلى دەرسى!

ئەوه بزانىن كە من گەللى دلخۇش دەم گەر ھەلەيەكانلىنى بىنیم بە پاشكاۋى ئاگادارم بىكەنەوە. تەنانەت گەر بە توند و تىۋىيەوە ئەو ھەلەيەشم پى بلىن، دەلىم: خواتانلى پازى بىت. چونكە نايى لە ئاستى "حدق" دا بایخ بە هىچ

شئینکی تر بدریت. من بۇ قبۇول كىردىنى هەر راستى يەك ئامادەم كە "حق" بە پۇيىستى دابىنیت. خۆ ئەگەر ئەو راستى يە نەزانم و شارەزاي نەم هەر كە پىم و ترا - با پىچەوانەي دەروونى بەدخوازىشىم بىت - به بى مۇناقەشە، لەسەر چا و سەرمى دادەنیم.

باش بىزانن كار كىردن بۇ "ئىمان"، به تايىهت لەم كاتەدا، گەللى مەزن و گىرنگە. بۇ يە نايىت ئىۋە ئەم كۆلە قورسە بىخەنە ئەستۈزى كەسىنکى لاوازى وەك من كە بىرى دووچارى شېرزى و پەرتەوازەبى بۇوه. بەلكو دەبىت بەپى توانا ئىۋەش يارمەتى بىلەن.

بەلىن راستە، كاتى حەقىقەتە پۇخت و پەھاكان دىن و دەردە كەمەن ئىمە دەبىن بە هۆكاري پۇالتىيان، بەلام پىنكىخستن و وينە كىشانىيان ئەركى سەرشانى برا بەتواناكافىن. هەندى جارىش من لە بىرى ئەوان خۆم لەو درېزە پىدان و پىنكىخستانەدا هەلدە قورتىشم و لە ئەنجامى ئەمەشدا ناتەواو دەردەچن.

دەزانن كە "بى ئاگايى" زىاتار لە وەرزى هاۋىندا زال دەبىت و خۇزى دەسىپتىت، چونكە زۇر كەسى هاۋپىمان لە وانە كان سارد دەبنوھ و ناچار دەبن كارەكانىيان را بۇوه ستىن و، ناتوانن بە لىپەران و گەرمۇ گۇرى يەوه خۆيان بە راستى يە كانوھ سەرقال بىلەن.

برايانما ئىمە لەم كاتەدا و لە بەردىم "گومرايى" و "بى ئاگايى" دا گەللى پۇيىستان بە "ھېزى مەعنەوى" ھەيە. بە داخوھ من لە ٻووى كەسىي خۆمەوھ لاواز و هەزارم و كەرامەتىكى دەراسام نى يە كە ئەم راستى يانەيان بىن بچەسپىنم و، خاوهنى ھىممەتىكى قودسىي ئەتۇش نىم كە دلە كانى پى رابكىشىم و، زىرە كى يە كى بلندىش شىڭ نابىم كە زىرى يە كانى پى ملکەچ بىكم. بەلكو وەك خزمەتكارىتىكى دەرواژە گەپ وام لە بەردىم ديوانى قورئانى پىرۇزدا.

براتان

سەعىدى نۇورسى

(پرسیاریک لەبارەی رۆحەو)

بۇ کاڭ خلۇو صى نۇو سراوە

باسمە سېحانە

پرسیار: بۇچى ئیمامى غەزالى فەرمۇۋەتى:

"بەدیھىنائى يە كەم جار بە تەواوى جىاوازە لە بەدیھىنائى دووهەم"^۹

وەلام:

قىسە كەم "حو جە تولىشىسلام ئیمامى غەزالى" كە و تۇرۇۋەتى: بەدیھىنائى يە كەم جار تەواو جىاوازە لە هى دووهەم، لە پۇروي شىۋە و چۈنىتى يەوهىد، نەك لە پۇروي ماهىيەت و پەگەزەوە. چونكە گەر وانەيىت ئەواوە تەكەى پىچەوانەي واتاي راشكارى گەلىنى ئايىتى پەرۇز دەردىچىت وەك:

﴿يَخِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذِلِكَ تُخْرِجُونَ﴾ (الروم: ۱۹) ..

﴿وَهُوَ الَّذِي يَنْدَوُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ (الروم: ۲۷).

پاشان ئەم و تەيە ئامازىيە بىز ئەوهى كە شستانى سەر بە دواپۇز لە پۇروي پلەوپايدىانەوە گەلىنى بەرز و بىلندن.. پاشان ئامازىيە كە لە لاين ئیمامى غەزالى يەوهى بىز ئەوهى كە حەشرى جىسمانى لە گەل حەشرى رۆحانىدا بە يە كەمە دەيىت، وەك چاولىتكەرى و موسايىرە كەرنىكە بىز ھەندى لە "باتىنى" يە كان.

پرسیار: سەعدى تەفتازانى^(۱) دواي ئەوهى كە "رۆح"ى كەر دوو بەشمەوە

(۱) تەفتازانى: ناوى "مەسعودى كورپى عومىرى كورپى عەبىوللە" يە. سالى ۷۱۲ ك (بىان ۷۲۷) لە تەفتازانى سەر بە خۆراسان لە دايىك بۇوه و، لە سەممەرقەنلىش سالى (۷۹۳ ك) كۆچى دوابىسى كەر دوو. لە زانستە كانى زمانى عمرەبى و مەنتىق و كەلام و بىلاغىدا پىشماوى زانباقانى بۇزگارى خۆى بۇوه. دواي ئاوابۇونى خۆرى زانستە ئىسلامى يە كان لە ئەنجامى هېزىش و پەلامارە كانى مەغۇزدا ئەم زانباقە ھەمو زانستانە زېنلىو بىكانەوە و گەلىنى كەپىنى سەرچاومى گۈنگىشى بىز ئەم مەبەستە دانا. تەنانەت بە سنورى نېران زانباقانى پىشىن و دواين دادەزىت. ئەمەش ناوى ھەنلىكە لە كەپىنە كانى: (تسەھىب المتنق، شرح المقاصد، شرح العقائد النسفية، المطول، مختصر المعان، التلوبىح في كشف حقائق التتفىبح). تائىستاش ھەندى لەم كەپىانە لە قوتاچانە كانى كوردىستان و زانكۆ كانى چەشنى زانكۆزى ئەزەرىپىشدا بە درس دەخويتىرىن. (وەرگىن)

یه کینکیان: پُرْحی ناده‌میزادانه و ئەموی تریان پُرْحی نازه‌لأنه، وتورویه‌تی: (نهنها پُرْحه نازه‌لأنه کەیه کە دوچاری مىردن دەییت. بەلام پُرْحه ناده‌میزادانه کە "بەدیهاتوو" نى يە و هېچ پەیوه‌ندى و هۆکارىڭ لە نیوان خوا و ئەودا نى يە، چونكە لە خۆيدا سەربەخۆيە و بە جەستەوە بەند نى يە).

بۇچى واى وتووھ و پۇونكىرىدىنەوە ئەم قىسىم چى يە؟
وەلام:

سەعدى تەفتازانى كە دەلىت: (پُرْحه ناده‌میزادانه کە بەدیهاتوو نى يە) مەبەستى ئەوهىيە كە "ماھىيەتى پُرْح" بىرىتى يە لە ياسايىھ كى "ئەمرى" زىنندۇو، ئاوينىيە كى خاوهەن ھەست و نەست بۇ ناوى جوانى "الخى" ئى خوايى گەورە، جىلوھىيە كى خاوهەن جەوهەر لە درەۋاشانەوە كانى زيانى سەرمەدى. كە ئەمەش ناوهەرۈزكى ئەم ئايەتە پېرۈزەيە كە دەفرمۇيت: ﴿فَلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ (الإسراء: ۸۵). لەبر ئەوه، پُرْح "مەجعۇول" و، لەو پۇوهە بىنى ناوترىت: "مەخلۇوق".

سەعدلە "مەقاصلید" و شەرەدە كەيدا، وە كۆھەمۇ زانا لىنگۈلەرە كانى ترى ئىسلام پاستورا سەرەت لە گەل دەقى ئايەت و فەرمۇودە پېرۈزە كاندا وتوویه‌تى: "ئەم ياساي ئەمرە بۇنىكى دەرە كىيى لەبر كراوه، كەواتە وەك ھەمۇ بەدیهاتوویە كى تر بەدیهاتوو و تازە پەيدابوو". ھەروەھا ھەمۇ ئاسەوارە كانى ترى شایەتن لەسەر ئەوهى كە باوهەرى بە "ئەزەلەيەتى پُرْح" نەبوبو.

سەبارەت بەوهش كە وتوویه‌تى: "پُرْح هېچ پەیوه‌ندى يە كى لە نیوان خۆى و خوادا نى يە" ئەوا ئامازەيە بۇ بەرپەرچدانەوەي پېرەونىكى ھەلە و ناپەۋاى وەك "حلىوول". چونكە پُرْحى نازه‌لە كانىش بە ھەمان جۆز باقى يە و لە پۇزى قىامەتدا تەنها جەستە كانىيان فانى دەيىت و لەناو دەچىت. لە كاتىڭدا كە "مەردن" فەنا و نەمان نى يە، بەلكو پەچرەنەي پەیوه‌ندى يە.

ئەوهش كە وتوویه‌تى: "ھېچ هۆكارىڭ لە نیوان خۆى و خوادا نى يە" ئامازەيە بۇ بەدیهەنانى پاستەو خۆى "پُرْح" لە لايەن خواوەندەوە، بىن ئەوهى ناوهەنە هۆكارە كان لە كايەدا بۇوبىن، وەك لە موناجاتە كەى حەزرەتى عىزرايىلدا

- دروودی له سمر بیت - دهرده کهونیت که له باره‌ی گیان کیشانه و له گمل خوای گهورهدا کردوویه‌تی.

سه باره‌ت بهوش که وتوویه‌تی: "رُوح لَه خَرْيَا سَرِّبَخْوَيَه" ئموا مه بهسته که‌ی لهوه‌دایه که "جهسته" پالی به "رُوح" ووه داوه و به رُوحه وه راگیر بوروه، که‌چی رُوح پالی به جهسته نهداوه و سرِّبَخْوَيَه، وهک له "چه سپاندنی مانهوه‌ی رُوح" دا باس کراوه. جا هم‌کات که "جهسته" تینکده‌چیت "رُوح" پتر سرِّبَخَه است ده بیت و وهک مهلایکه‌ت به ئاسماندا ده فریت. ئەمش ئامازه‌یه بىز بەرپەر چدانه‌وهی پېرەوینکی هەلە و نارهوا.

سەعیدی نورسی

* * *

(ئەو پەیوه‌ندی‌یهی کە کات و شوین ناتوانن سنورى بۇ دابىتىن)

گوفتارىنکە ئاراسته‌ی کاك خلuousى كراوه

بە ناوی ئەو كىسى كە:

٤٤: ﴿تَسْبِحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبَعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ
بِحَمْدِهِ﴾ (الإسراء: ٤٤).

وعلیکم السلام ورحمة الله وبركاته بعد عاشرات دقائق عمركم، عمركم الله بالسلامة والعافية.

براي ئازىزم ا نامە كەتان ئازارى دام. بەلام بىرم له راستى يەك كرده‌وه و يەكسىر ئازاره كەم نەما. راستى يەكش ئەمە خواره‌وه يە:

پشت به خوا ئەو پەیوه‌ندى‌یهی کە بەيە كەوه دەمانبەستىتەوه و برایتى يە كەى نیوانغان خاوينه و له پىناوى خوادايە. لەبەر ئەوه، کات و شوین ناتوانن سنورىان بۇ دابىتىن. كەواته ھەموو شاره کە و سەرانسەر ولات و تەنانەت سەرتاسەرى گۈزى زەۋى و بەلكو ھەموو دنيا و تەنانەت ھەموو جىهانى وجۇودىش سەباره‌ت بە دوو

برای پاسته‌قینمه وه کو یه ک کۆر و مەجلیس وايە و، لىنکىپان و جودايى لەم چەشىھ هاورىيەتى و برايەتى يەدا نى يە، بەلكو سەرتاپا ويصال و بە يەك شادبۇونە. ئىمە كارمان بەسەر ئەو كەسانمه نى يە كە هاورىيەتىي فانى و مەجازىي دىنيا يە كى خستۇون، بائۇان خۇيان بىر لە جودايى خۇيان بکەنمه، ئىمە جودايى لە رېيازماندا نى يە. تۈلە هەر جىڭگايە كەدا بىيىت دەتوانىت لە پىسى "و تەكان"ى بەردىستەوە گفتۇرگۇز لە گەل ئەم برايەتدا بكمىت، منىش هەركات بەمۇيىت دەتوانىم لە تەنىشتى خۆمەوە بتىبىن كە پىنكىمەوە دەستمان رووه و خواي گەمورەي مىھەرەبان بەرز كردووه تەوە.

ئەگەر "قەدەر"ى خواي گەمورە بۇ جىڭگايە كى ترى ناردىت، ئەوا بە كەمالى رەزامەندىيەوە جلمۇرى كارى خۇتى پى بىسپىزە، چونكە خىزىلەودا يە كە خوا ھەلى بىزىرىت! لەوانەيە جىڭگاكانى تر پىوستيان بە خاوهەن دلىكى ساغ و خاوهەن ژىرىيە كى رېتك و رەوانى وەك ئىۋە يېت كە وانەي ئىمانى تەحقىقى بە خەللىكى بلىتىمە. سوپاس بۇ خوالە "ئەگرىدىر" دا خزمەتىكى گەورەت بۇ ئىمان پىشكىش كرد.

براى ئازىزم!

يىن گومان سەرقالىيە كانى بەھار و هاوين و كورتىي شەوگار و بەسەرچۈونى سىن مانگە كە، جىگە لەمۇش كە زۇرىنەي برايسان بەشى كارە كانى خۇيان وەرگەرتووه و، چەندىن ھۆكاري تر، ھەندى سىتى دەخەنە دەرسە كانى زستانەوە. بەلام ئەو سىتى و كەمەرخەمىيە كە لەو ھۆكaranەوە پەيدا دەبن نايىت ئىۋەش بىگرىتىمە، چونكە ئەو دەرسانە چەند زانستىكى ئىمانىن و ھېنڈە بەس نى يە كە مەرۆف تەنها خۆى گۇنى لىيان بىيىت. ئەمە سەرەپاي ئەوهى كە ئىۋە ھەمېشە يەك دوو براى پاستەقىنە بۇ خوتان دەدۇز نەوە. پاشان بىشزان كە ئەوانەي گۇئى يېتى ئەو دەرسانە دەبن تەنها مەرۆف نىن، بەلكو خواي گەمورە گەلىي بەدېھاتووی خاوهەن ھەست و شعورى ھەيە كە لەزمەتىكى زۇر لە يېستى پاستى ئەمان ئىمان دەچىزىن. كەواتە ئىۋە گەلىي هاورىي و گۇئى يېستى زۇرتان لەم جۇرە ھەيە.

هروهها کوپ و هاو مجلیسی نیمانی و هک ئهمانه - که بیر کردنوهی تىدايە -
ئارايشت و گەشى و مايدى شانازى يە بۇ گۆزى زھوى، ئەوهتا يە كىڭ ئاممازەسى بۇ
ئەمە كردووه و وتوویەتى:

آسمان رشك برد بەر زمين كە دارد
يڭ دو كىس يڭ دو نفس بەر خدا بىنىتتىد
بەو واتايەى:

ئاسمانە كان خۆزگە به زھوى دەخوازن، لەبر ئەوهى يەك دوو كەسى ئەوتۇرى
تىدايە كە به خاونىنى و يېڭىمدى لەبر خواى گەورە يەك دوو خولەك به زىكىر و
تېڭىرىنەوە پىنكەوە دادەنىشىن و، هەر يە كەيان ئاسەوارە جوانە كانى مىھەربانى
پەروەردگارە مەزىنە كەى و سەنعتە پازاوه پېلە دانستە كەى بۇ ئەوي تر پۈون
دەكتەمە و، بەم جۈزە پەروەردگارى خۆزى خوش دەۋىت و، لای ھاۋپىنگەشى
خۆشەويىستى دەكت. هەروهها بىر لە ئاسەوارە كانى دەكتەمە و ھاۋپىنگەشى
دەختاتە ئەو بير کردنوهى.

پاشان زانست دوو بەشە:

جۈرنىكىيان: يەك دوو جار سەرۇزىيادە كە بىزانىت و لىيى تىن بىتكەرىت..
ئەمۇى ترييان: وەك نان و ئاوا وايە، مەرۆف لە ھەموو كاتىكدا پىويسىتى پىنى
دەپىت و بىرىلىنى دەكتەمە. كەواتە ناتوانىت بلىت: لىيى تىنگەيشتىم و
سەرۇزىيادە. جا "زانستە كانى ئىمان" لەم بەشەن و، زۇرىبەى "وته كان" ئى
بەردىستىشتىت - پشت بە خوا - بەر ئەم بەشە دەكەون.

سەعىدى نۇورسى

چهند مسهله و با بهتیکی همه‌رنگ

□ مسهله‌ی یه کم:

پرسیار:

حیکمه‌تی زوری "سلام‌دان" له سه‌ر پیغه‌مبه‌ر بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ چی به و، ج نهینی به کلهو شدا همه که هاودم له گهـل سلام‌دان "سلام" یشی ئاراسته ده کریت؟

وهـلام:

سلام‌دانی تنهـا - به بـن سلام - له سه‌ر پیغه‌مبهـر بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ پـنگـای گـهـیـشـتـهـ به "حـقـیـقـتـ".

خـزـ هـرـ چـهـ نـدـهـ پـیـغـهـ مـبـهـرـ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ بـهـ هـرـ مـهـ نـدـیـ ئـهـ پـهـ بـرـیـ مـیـهـ رـهـ بـانـیـ خـواـهـ نـدـ بـوـهـ،
لهـ گـهـلـ ئـهـوـهـ شـداـ پـیـوـیـسـتـیـ خـزـیـ بـزـ ئـهـ پـهـ بـرـیـ سـلاـوـاتـ لهـ سـمـرـدانـیـ لـهـ لـایـهـنـ
نـهـتـوـهـ کـهـیـهـوـهـ، دـهـرـ بـرـیـوـهـ. چـونـکـهـ پـیـغـهـ مـبـهـرـیـ خـزـهـوـیـسـتـ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ پـهـیـوـهـ نـدـیـ بـهـ
ئـازـارـهـ کـانـیـ سـمـرـجـهـمـیـ نـهـتـوـهـ کـهـیـ وـ بـهـشـیـکـیـشـیـ لـهـ بـهـخـتـهـوـهـرـیـیـ کـانـیـ ئـهـوـانـداـ
هـهـیـهـ. جـاـ لـهـ بـهـرـ ئـهـوـهـیـ پـهـیـوـهـ نـدـیـ بـهـ بـهـخـتـهـوـهـرـیـیـ هـمـموـوـ کـهـسـانـیـ نـهـتـوـهـ کـهـیـهـوـهـ هـهـیـهـ
کـهـ لـهـ ئـایـنـدـهـیـهـ کـیـ بـنـ سـنـوـرـیـ تـاـ ئـهـ بـدـ خـایـهـنـداـ گـرـفـتـارـیـ چـهـنـدـنـیـ بـارـوـدـؤـخـیـ يـهـکـ لـهـ
دوـایـ یـهـکـ وـ نـهـپـرـ اوـهـ دـهـبـنـ، ئـهـوـاـ پـیـوـیـسـتـیـ خـزـیـ بـهـ پـهـ بـرـیـ سـلاـوـاتـدانـیـ ئـهـوـانـ
دـهـرـخـستـوـهـ.

پـاشـانـ پـیـغـهـ مـبـهـرـیـ ئـازـیـزـ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ هـرـوـهـکـ "بـهـنـدـهـ" يـهـ، لـهـ هـمـمانـ کـاتـدانـ "پـیـغـهـ مـبـهـرـ" يـشـهـ.
بـرـیـهـ لـهـ رـوـوـیـ "بـهـنـدـایـهـتـیـ" يـهـ کـهـیـهـوـهـ پـیـوـیـسـتـیـ بـهـ سـلاـوـاتـ دـهـبـیـتـ، لـهـ رـوـوـیـ
"پـیـغـهـ مـبـهـرـایـهـتـیـ" يـهـ کـهـشـیـهـوـهـ پـیـوـیـسـتـیـ بـهـ سـلامـ لـئـیـ کـرـدـنـ دـهـبـیـتـ. چـونـکـهـ
"بـهـنـدـایـهـتـیـ" لـهـ مـخـلـوـقـهـوـهـ رـوـوـیـ لـهـ خـالـیـقـهـ، هـتـاـ پـلـهـیـ مـحـبـوـبـیـهـتـ وـ

میهره‌بانی به دست دهیتی، جا "سلاواتدان" ئم و اتایه ده گئیت. به‌لام "پنگه‌مبهراشدی" ناردنی که‌سینکه له لایه‌ن خالیقه‌وه بز لای مه‌خلووق، بزیه داخوازی سلامه‌تی نیرراوه‌که‌یه و ملکه‌ج بوونی خملکی‌یه بزی و قبول کردنی کاره‌که‌ی ئه‌ستزیه‌تی و سه‌رکه‌وتیه‌تی له رایی کردنی ئرکه‌که‌ی سه‌رشانیدا. وشه‌ی "سده‌لام" يش ههموو ئم و اتایانه ده گه‌یدنیت.

پاشان ئیمه که ده‌لیین: "سیدنا" مه‌بستمان پی ئوه‌یه که:

ئه‌ی په‌روه‌ردگار! میهر و سوز و بده‌ییت به سه‌رۆکه‌که‌ماندا بیت‌وه که پنگه‌مبهراشی تؤیه بز لای ئیمه و نیرراوی ئیمه‌شە بز دیوانی حوزووری شکۆمندان، تاکو ئو میهره‌بانی يه ئیممش بگریته‌وه.

الله‌م صلّ و سلّم علی سیدنا محمد عدک ورسولک وعلی آله وصحبہ أجمعین.

* * *

□ مه‌سله‌ی دووه‌م:

وەلامنکی کورتە بز پرسیارنکی دور و دریزی يه کیلک له برايانمان.

ئه‌گدر ده‌لییت:

ئم "سروشت" چی يه که گومرایان و بى ئاگایانی بز خلیسکاوه و له رئیمه‌وه دووچاری کوفر و پشدازانی بوون و برهو "أسفل ساقلين" بربوونت‌وه، دوای نهوهی که لوه‌وپیش له پله‌ی "أحسن تقویم" دا بوون؟
لەلامدا ده‌لیین:

ئو شته‌ی ئهوان پی ده‌لیین: "سروشت" له راستیدا شه‌ریعه‌ته فیطري يه گدوره‌که‌ی خواوه‌نده، که بريتی يه له "کۆزی ياساکانی عاده‌تی خوای گهوره" که بنسا و پنکوپنکی کاره خوایي کان ده‌رده‌خهن.

ئاشکرايي که "ياساکان" چه‌ند شتىنکی "يتعبارى" ن و تنه‌ها خواه‌نى "بوونی زانستى" ن، نهک "بوونی ده‌ره‌کى".

بلام "بن تاگایی" و "گومرایی" نهوانی گهیاندووه ته نهوهی که هیچ شتیک له بارهی نووسه و نه خشکیشه نه زهله به کهی نهوا یاسا فیطربیانمه نه زان! بؤیه پیمان وايه که نهوا کتیبه و نووسینه کهی نهوا کتیبهش خودی نووسه کهیه و.. نه خشکه کهش خودی نه خش ریزه کهیه و.. یاسا کهش توanstه و.. راسته کهش سه رچاویه و.. ریسا کهش پنکخه ریسایه و.. سنه ته کهش سنه تکاره!

هدروهها ائه گهر مرؤفتیکی نه زان، که لمه و پیش ژیانی کوزمه لایه تی نه دیست، برواته ناو سهرباز گهیه کی مهزن و جموجوله پیلک و برد و امه کانی سوپا بینیت، که بپی چهند ریسایه کی معنه وی نه خامی ددهدن، پی و اده بیست نهوا سهربازانه به چهند پهتیکی ماددی یوه به سراونه تهوه.. یان گهر نهوا کهسه برواته ناو مز گه و پتیکی گهوره و هلسو کهوته جوان و پنکه کانی مسلمانان له نویزی "جه ماعه ت" یان "جه زن" دا بینیت، له نهندیشه خویدا پی و اده بیست که نویز خوینانی مز گهوت به چهند پهتیکی ماددی یوه په یوه سان..

به همان جزر گومرایانیش - که لدم نه زانه گه لمن نه زانه - کاتی دینه ناو ئه گه درونه که سهرباز گهیه کی مهزنی نهوا پادشاهی نه زهله و نه بده که خاوه نه سهربازه کانی ناسانه کان و زهولیه.. یان کاتی دینه ناو ئه چه جیهانوه که خزی له خویدا مز گه و پتیکی گهوره په رستاروی نه زهله به.. ده چن یاسا و ریسا کانی نهوا پادشاهی به "سرشت" ناو ده بدهن و، له نهندیشه یدان که شهريعه ته مه زنه په له حیکمه ته نه بر اوه کانی نهوا پادشاهی وه که "هیز" یان "مادده" یه کی که و کاس و، کویز و، نیکه ل و پنکه ل و اینیت!

بن گومان هر گیز بهم جزره کهسه ناو تریت: "مرؤف" ته ناههت پیشی ناو تریت: "ئازه لینکی وه حشی"! چونکه نهوا شته له نهندیشه خویدا به "سرشت" ی داناوه، ناچاری ده کات که "زانستیکی گشتگی" و "توانا" و "هیز" یکی نهوق به هممو "هؤکار" و "گه دیله" یه ک بې خشیت که هممو يه کینکیان بتوانن سه رجهمی بونه و هران بهدی بھین، ته ناههت ده بیست هممو

سیفه‌ته کانی خواوه‌ندی "واجب الوجود" به هم‌مو "گه‌ردیله" و "هزکار" یک به‌خشیت و پنی رهوا بیینیت!

خزئه‌مش مه‌حالیکی له‌وپه‌ری گوم‌ایدایه، بدلكو و پنه‌یه که له گه‌لخوی و گوم‌ایمه‌وه سری هله‌داوه.

"وته کان" و چه‌ند په‌یامنیکی تر له سه‌دو به‌ک شویندا چه‌مکی سروشیان به تم‌واه‌تی کوشتووه و له‌ناویان داوه. هروه‌ها و تهی بیست و دووه‌میش لدم مسه‌له‌میه‌ی به چه‌شنیکی بین گومان چه‌سپاندووه.

به پوختی:

"وته کان" به جوزینیکی گومان بر چه‌سپاندوویانه که نهود که‌سی "سروشت" به "خوا" داده‌نیت، ده‌بین به ناچاری و له ئەنجامی ئینکاری بونی خوای تاک و تم‌نیا باوه‌ر به چه‌ندین خوای ده‌ست هله‌ستی ئەندیشی و له‌زماره به‌دهر بھینیت! ئەم‌ه سره‌رای نهودی که ده‌بین بو مه‌بستی پىكخستى کاروباری گه‌ردوون هریه‌ک لمو خوایانه توانای بسمر هم‌مو شتیکدا بشکیت و، دزی هم‌مو خواکانی تر بیت و له همان کاتدا له‌وانیش بچیت! له کاتیکدا که تناناهت به ئەندازه‌ی باله میشیکیش جیئی "هاوبمش" له هیچ شتیکی ئەم گه‌ردوونه‌دا نایتموه، هر له باله میشیکمه‌وه تا ده گاته کۆمەله‌ی خور، ج جای نهودی بتوانیت خزی له کاروباری خوای گوره‌دا هله‌لبقورتینیت!

بەلئى، ئایه‌تى پىرۇزى: ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعِرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ (الأنياء: ۲۲) به چه‌نده‌ها بەلگه‌ی بەھیز و گومان بر، بناغه‌ی شیرك و هاو به‌شایه‌تى هله‌لده‌تە كېنیت.

* * *

□ مەسەله‌ی سىھەم:

"کوفر" تزوی دۆزه‌خیکی مەعنەوی‌یه و، بەره‌کەشى - وەك له و تهی دووه‌هم و هەشتم و وته‌کانی تردا چەسپاوه - دۆزه‌خیکی ماددى‌یه.

جا هروه کوفر هزی چوونه دوزه خی کافرانه، هزی بونی دوزه خیشه.
 چونکه هروه که گهر فرمانزه‌وایه کی بچووک که خاوه‌نی عیززه‌تیکی کم و
 غیره‌تیکی بچووک و شکزیه کی ئاسابی بیت و، که سینکی خراپکاریش سنگی لئی
 ده‌ریپه‌رینیت و پئی بلیت: تز هرگیز ناتوانیت من سزا بدھیت. ئهوا بئی هیج
 گومانیک ئهو فرمانزه‌وایه گهر پیشتر بندیخانه‌شی نه بوبیت، همر به تاییه‌تکاری
 بندیخانه‌یه ک بز ئهو خراپکاره دروست ده کات و دەبهاویته ناوی!

بابای کافریش به ئینکاری کردنی بونی دوزه خ، پادشاپه که درو دخاته‌وه
 که خاوه‌نی ئهوبه‌ری عیززه‌ت و غیره‌ت و شکزمه‌ندیه و، تومه‌تی "درۆزنی" و
 "کۆلەواری" ده‌داته پال که سینک که توانای ره‌های همیه. کمواته همر به
 کافر بونه که‌ی به توندی خزی له قدره‌ی عیززه‌تی ئهو ده‌دادات و، تانمش ئاراسته‌ی
 شکزمه‌ندیی ئهو ده کات.

بىن گومان ئه گهر هزکاریکی تر بز بونی دوزه خ له کایه‌دا نه بیت - که
 ئەمەش گریمانیکی مەحالە - ئهوا خوای گهوره دوزه خ بز ئهو کافره دروست
 ده کات و دەبهاویته ناوی، لەبر ئوهه کوفره که‌ی تا ئەم پادھیه بەدرۆ خسته‌وهی
 خوای گهوره‌ی تیدایه و، کۆلەواری و بىن دەسته‌لاتی ده‌داته پالی.

* * *

□ مەسەله‌ی چواره:

ئەگەر دەلتیت:

بۇچى کافر و گومر ایان لم دنیاپەدا بەسەر ئەھلى ھيدايدتا سەرددە كەمون؟
 لە وەلامدا دەلتین:

چونکه ئهو لايەنە ناسك (لطائف) و توانا و ليھاتنانه مەرۆف کە بز كېپىنى
 ئەلماسى ئەبەدى پئى بەخشراون، گەلخۆيى كوفر و مەستىي گومرلىي و سەرسامىي

بین ئاگالىي دەيانگۇرن بە چەند ورده شووشىيە كى بىن نىرخ و چەند كولۇويە كى بىغىر كە خىرا لەناو دەچن. بىن گومان ئەم شووشە شاكاوه بىن گىيانانە، لە بەر ئەمەي بە نىرخى ئەلماس كېرداون، بەلايى كېيارە كەيانەوە وەك باشتىز شووشە و جوانقىزىن بىن گىيانان لىنى دىت! دەگىپەنەوە كە:

جارىنکىيان دەولەمەندىنلىكى بازىرگانى گەوھەر زېرىلى خۆزى لەدەست داوه. ئىجا كە پۇشتووە بۇ بازار ھەر پارچە شووشىيە كى بىن نىرخى بەرچاۋ كەوتۇوە پېنج لىرىە زېپەن داوه! كە خەللىكى ئەمەيان لىنى بىنى، ھەرچى ورده شووشەيان لەلابۇ پېيان فرۇشت و بەسمەر ئەمودا ساغىيان كىردىوھا! تەنانەت منالە كانىش دەرۇشىن كولۇوى بەفرىيان لە بەرامبەر لىرىە زېپەن دەفرۇشت.

ھەروەها جارىنکىيان پادشاھىك لە حالتى "مەستى" دا پۇشتبۇوە ناو كۆزمەلتىكى منالانەوە و بىنى وا بوبۇو كە ئەمەنلەنە وەزىر و فەرماندە كانى ئەمۇن، بۆزىھە فەرمانە پادشاھىك كانى خۆزى بۇ دەركەردن. منالە كانىش گەللى كەمە دلخۇش بۇون و ئەدۋىش بە گۈزىرايەتلىي يەكەمى ئەوان خۇشحالىي بەدەست ھينا!

ھەر بەم جۇرهەش: "كوفر" گەلخۇيىھە و.. "گومپاىي" مەستى يە و.. "بىن ئاگالىي" شەرسامى يەما بە رادەيدەك ئەم كەسەي كە پېيانەوە گىرۇزى دەبىت، لە بىرىشىشىنى "باقى" شەمە كى "فانى" دەكېرىت. ھەر ئەمەش نەھىيى ھەست تىزىسى گومپايانە، ئەۋەتا دەبىتىت: سەرسەختى و ھەلپە و حەسۋەدى و ھەست و نەستى لەم چەشىمەيان تىدا بەھىز دەبىت، بە رادەيدەك كە ھى وايان تىدايە سالىنلىكى پەبەق سەرسەختى لە شتىكىدا دەنۋىتىت كە شاياني بايەخ پىدانى يەك خولە كېش نى يەما بەلىنى، بەھىزى گەلخۇيى كوفر و مەستى گومپاىي و سەرسامىي بىن ئاگالىيەوە: ئەمەن ناسكەي مەرۇف، كە بە سرۇشت بۇ ئەبەد و ھەتاكەتلىي بەدى ھاتۇوە، لە ئاستى بەرزى خۆزى بەردەبىتەوە و لە بىرىشىنى "باقى" دەست بە شتى "فانى" يەمە دەگەرتىت و نىرخىنىكى گرمان و زۇرىشىيان لە بەرامبەر ھەددات.

ئیمانداریش هەندى جار دووچارى نەخۆشى يەكى دەمار يان نەخۆشى يەكى دەن دەبىت و، ئەويش وە كۆمۈر ايان بايەخ بە شتائىك دەدات كە شاياني بايەخ پىدان نىن. بەلام زوو بە ھەلەي خۆى دەزانىت و لەسەرى بەردهوام نايىت، بەلكو دەگەرنىتهوه و داواى ليپوردن لە پەروەردگارى دەكەت.

* * *

□ مەسەلەي شەشم (كە مەسەلەيە كى بچوو كە):

"پېامەكان" كە بىرىتىن لە سى و سى "و تە" و سى و سى "مەكتۇوب" و سى و يەك "پېيسىكە" و سيازدە "تېشكە"، لە بەرئەمۇه ناونراون بە "پېامەكانى نور" چونكە وشەي "نور" لە ھەممۇ شوينىكدا و بە درېۋازىي ژيانم پۇپۇپۇوم بۇوهتەوه، كە ئەمانە ھەندىكىيان:

گۇندا كەم ناوى "نورس" ..

دایكى خوالىخۇشبووم ناوى "نورىيە" يە..

مامۇستاكەم لە تەريقەتى نەقشبەندىدا ناوى "سەيد نور مەممەد" ..

يەكىڭىك لە مامۇستاكەنام لە تەريقەتى قادرىدا ناوى "نورەدىن" ..

يەكىڭىك لە مامۇستاكەنام لە قورئاندا ناوى "نورى" يە..

زۇربەي ئەقوتابيانە لە گەلەمدا دەمېتتەوه ناوى "نور" يان پىوه يە..

زۇربەي ئەمو شتەي كېنە كامىم پۇون و پۇونساك دەكاتەوه، غۇونەھېتاناوه نوروارانى يە كانن..

لۇويە كەم ئايەتمەي قورئانى پىرۇز كە "ئىرى" و "دل" م پۇونساك دەكاتەوه و "بىر" يش بەخۆيەوه سەرقاڭ دەكەت، بىرىتى يە لە ئايەتى:

﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورٍ كَمِشْكُورٍ﴾ (النور: ۳۵) ..

زۇربەي جار گىرو گرفته كامىم لە بارەي حەقىقەتە خوايىيە كانەوه ناوى جوانى "النور" ئىخوابى گەورە بۆم شى دەكاتەوه..

ئنجا له بىر ئوهى زۇر موشتاقى قورئانم و خزمەتە كەشم تەنها بۇ قورئانە، ئۇما
پىشەواى تايىھەتىم حەزىزەتى "عثمان ذوالنورين"^٥، خواى لىنى رازى بىت!

اللهم يا نور النور، ويَا مِنْ نُورِ النُّورِ، وَيَا مَصْوِرِ النُّورِ، وَيَا مَدْبُرِ
النُّورِ، وَيَا خَالِقِ النُّورِ، وَيَا نُورًا قَبْلَ كُلِّ نُورٍ، وَيَا نُورًا بَعْدَ كُلِّ نُورٍ، وَيَا نُورًا فَوْقَ كُلِّ
نُورٍ، وَيَا نُورًا لَيْسَ مِثْلَهُ نُورٌ. سَبَحَنَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَمَانُ الْأَمَانُ أَجْرِنَا (وَأَجْرِ عَلَيْنَا)
مِنَ النَّارِ.. وَادْعُونَا (وَادْعِنَا عَلَيْنَا) الْجَنَّةَ مَعَ الْأَبْرَارِ.. وَنُورٌ قُلُوبُنَا وَقُلُوبُهُ، وَقُبُورُنَا وَقُبُورُهُ
بِأَنوارِ الإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ.. يَا رَحِيمٌ يَا غَفَارٌ! وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ الْمُخْتَارِ وَآلِهِ الْأَطْهَارِ وَصَاحِبِهِ
الأخيار. آمين.. آمين.. آمين.

سەعيىدى نورسى

* * *

(وەلامى پرسىاريڭ لە بارەى بەرگ تېڭىرىتى ددانەوە)

وەلامى پرسىاريڭى "خلووصى بەگ" ئە

بە پۇختى يەڭ دوو مەسەلەى شەرعىت بۇ باس دە كەم:

ئاو لە دەم وەرداڭ (المضمضة) لە دەستتۈزۈدا سوننەتە نەك فەرز، بەلام لە غۇسلدا
فرزە و نابىت ناودەم - با كەمبىكىشى بىت - نەشۇرلىت. بۇ يە زانابىان پېكىشىسى
دەركىرىدىنى فەتوایەكى ئەوتۇيان نە كەردووھ كە بەرگ تېڭىرىتى ددان (دانى ئالاتۇون)
بە كارىنگى دروست دابىتىت.

ئىمامى ئەبۇ حەنيفە و مۇھەممەد - خوايان لىنى رازى بىت - فەتوایان داوه كە
دروستە دان لە ئالاتۇون و زىيو دروست بىكىتىت بە مەرجى بەرگ تېڭىرىنىڭى
بەردهوام نەبىت. بەلام ئەم مەسەلەى بەرگ تېڭىرنە هيىنلە بىلاۋە كە شىۋەرى
بەلائىكى گىشتى (البلوى العامه) ئى گىرتۇرۇتە خۇ و ناتوانىرىت لا بىرىت.
وا من ئەم خالىە خوارەوەم كتوپىر بە دىلدا هات:

ھەرگىز لە توانا و سنورى مندا نى يە دەست لە كار و ئەركى موجىتەھىدە كان

وهر بدhem، بهلام همرچه‌ندهش پیم خوش نی‌یه "گشتی‌بوونی بهلا" به "زهروورهت" دابنریت، له گهله نمه‌شدا ده‌لیم:

گهر پزیشکیکی شارهزا و ئاییندار و هسیمت و ئاموزگاری نەخۆشیک بکات که بدرگ له دانه کانی بگریت، ئموا دان لمهوه ده‌ردەچیت که به "پواله‌تی" دهم دابنریت و وەك "ناوهوه" ئى دەمی لئى دېت. ئەو کاتەش نەشۇردەنی دان غوسلە کە بەتال ناکاتەوه، چونکە بدرگە کەی دەشۇریت کە جىنگەی دانه کەی گرتۇوه‌تمەوه. جا هەرۋەك بەپى شەرع دەکریت بدرگى سەر بىرىن و زام له بىرى خودى زامە کە و لە بەر تۇوش نەبۇونى ئەو زامە بە ھېچ زيانىك، بشۇرریت.. بە ھەمان جۆر شۇرۇنى دانه کە دەگریتەوه و غوسلە کە بەتال نايتەوه. والعلم عند الله.

جاله بەر ئەوهى ئەم پوخسەت و بواردانه لە سەر بناغانەي "پیویستى" دراوە، ئەوا بىن گومان كە سېلک بۇ جوانى دانه کانى پې بکاتەوه يان بەرگىيان تى بگریت سوود لەم پوخسەتە وەرنا گریت! چونکە گەر بىت و بە ئىختىارى ھەلە خۆى ئەم كارەی كەردىت ئەوالە حالتى زەرۇورەتىشدا ئەم كارەی بۇ دروست نى‌یه، بهلام گەر بەين زانىنى خۆى ئەو ناچارى يەمى بۇ پەيدا بولۇپ، ئەوالە بەر زەرۇورەت دروستە.

سەعیدى نۇورسى

* * *

(لە بارەي پەيامى حەشرەوھ)

سەرجنى سى ھەمى مەسىلەي ھەشتەمى مە كۈوبى
بىست و ھەشتەم

بسم الله الرحمن الرحيم

السلام عليكم وعلى والديكم وعلى إخوانكم وعلى رفقائكم في درس القرآن

براي تازىزم!

يە كم: را كەتام زۇر بىن خوش بولو كەي "عەبدولەجىد" تان بەلاوه پەسەند نى يە لەوەدا كە - لە سەر بنا گەي حەزەرىنى كى نابەجى - باسى سىھەمى مەكتۇوبى بىست و شەشم بە پىويست نازانىت!

دەبى بىزانىن كە ئىمە بەھرەمەندى نەھىنى ئايەتى پىرۇزى: ﴿مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفٌ هُنَّ كَاتٍ بَرْئُوهُ دَهْ كَاتٍ ئِيمَهُ شُونِينَ بَرْئُ ئَهُو حَمْزَرَهُ تَيْبَرَاهِيمَ مَانَ دَرْوُودَى لَهْ سَمَرَ بَىنَ - هَلْكَرْتُووهُ كَه سَهَنَا وَ سَتَىشى قورئانى لَمَ ئايەتە پىرۇزَهُ دَا بەدەست ھىتاواه:

﴿وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ﴾ (الأنعام: ۸۱).

دووھەم: "عەبدولەجىد" نۇو سىبىيەتى:

موقتى شارىڭ - كە خەلکى ئەو شارە بە گشتى دۆستايەتى يان لە گەل مندا ھەمە - بە روانىنىكى ساكار و پىيوارانە چەند پەخنەمە كى لاوازى ئاراستەلىق و بەشە كانى و تەى دەھەم كەرددوو.

وەلامە كانى "عەبدولەجىد" بۆ ئەمە موقتى يە - لە دوو شويندا نەمەن - سەرروز يادن. چونكە ئەويش سەبارەت بەو پرسىيارە ساكارەوە لە دوو شويندا وەلامىنىكى ساكار و سادەي داوهەتمەوا

يە كم: ئەو مەزۇھە بەپىزە وتۈۋىيەتى: "پاستى يە كانى و تەى دەھەم بۆ كەسانى سەرسەخت و ئىنكار دەست نادات، چونكە لە سەر بنا گەي سىفەتە كانى خواوهند و ناوە جوانە كانى دارپىزراون". عەبدولەجىدىش لە وەلامدا وتۈۋىيەتى: (لە چوار ئاماڙە كانى پىش پاستى يە كاندا مۇنكىرە كانى ھىتاوهە سەر دان نان بە ئىماندا، ئىنجا پاستى يە كانى ھىتاوه).

وەلامى پاستقىنە ئەمەي خوارەوەيە:

ھەموو يەكىك لەو پاستى يانى و تەى دەھەم لە يەك كاتدا سىنى شىت دەچەسپىيەت: بۇونى خواوهندى "واجب الوجود" و .. ناوە كانى و .. سىفەتە كانى. ئىنجا مەسەلەي حەشر لە سەر ئەو شىتە بىنەرەتى يانە بىيات دەنيت و دەيچەسپىيەت.

تیز هممو که سیک، هر له سه رسمه خستترین مونکیره وه تا دامهزرا او ترین ئیماندار، ده توانيت بهشی خۆی لە هممو يە كىنگى ئەو راستىيانه وەربگرىت. چونكە ئەو راستىيانه سەرنجە کان بۇ لای بۇونەوەران و ئاسەوارە کان رادە كىشىن و دەلىن: چەند كارنىكى پېتكۈپىڭ لەم بۇونەوەراندا بەدى دە كرىت.. كارى پېتكۈپىكىش هەرگىز بىن بىكەر نايىت، كەواتە بىكەر ئىكيان ھەيدە. مادەم ئەم بىكەرەش كارە کانى بە پېتكۈپىكى و پېسا ئەنجام دەدات، ئەوا دەبى "دانا" و "دادگەر" بىت. خۇ مادەم دانايە ئەوا كارى يېھوودە و ھەرەمە كى ناکات. ئىجا مادەم كارە کانى بە داد گەرى جى بەجنى دە كات ئەوا مافە کان بە زايە نادات.. كەواتە دەبى مەحشەر و داد گایە كى يە كچار گەورە بەرپا بىت.

راستى يە کانى و تەئى دەھم بەم چەشنە دەرپۇن و پۇشاكى ئەم شىۋە زنجىرى يە دەپۇشۇن و، ھەرسىن دەعواكە بە يە كەوه دەچەسپىن. بەلام لە بەر ئەوهى بە پۇختى ھېتراون، ئەوا پۇانىنى سەرىيىنى و ساكارانە ناتوانىت لە يە كىان جىا بىكاھوە. دەبىن يېشازانىن كە ھەريەك لەو راستىيانه لە چەند پەيامىكى ترولە و تە كاندا بە رۇونكىردنەوە يە كى تېر و تەسىل درېزەيان بىن دراوە.

دوورەم وەلامى ناتەواوسى عەبدولەجىد:

عەبدولەجىد بەھەلەدا چووه كە موسايىرەي ھەلە كەى ئەو بەرپىزەي كردووە و سەلاندۇويەتى. چونكە لە پەراوىزى و تەئى دەھەمدا نەوتراوه: ئىسىمى ئەعزەم تەنها بىرىتى يە لە پلەي ھەرە مەزنى ھەممۇ يە كىنگى ناوه کان" ووه لە "ئىسىمى ئەعزەم" و "پلەي ھەرە مەزنى ھەممۇ يە كىنگى ناوه کان" دەرە كەۋىت. جا ھەروەك پەيامە كە ئىسىمى ئەعزەم مەلەن دەرىشى خستووە كە ھەممۇ يە كىنگى ناوه جوانە كانىش پلەي كى ھەرە مەزنيان ھەيدە بە چەشىنېك كە پېغەمبەرى سەردار و مەزغان ئەلە بە ھەممۇ ئەم پلانە بەھەمەند بۇوه و، ھەشى ھەرە مەزنيش پۇوى لە ھەممۇ يانە.

بۇ نۇونە:

ناوی "الخالق" گهلى پلهی هدیه، هر لهو پلهیمه که خالیق و بهدیهینه‌ری منه تا ده گاته ئهو پله تمواو موزنه‌ی که خالیق و بهدیهینه‌ری هممو شتیکه.

ئهو بېرىزه‌ی که دووچاری گومان بورو، وتويه‌تی:

"بوونی پلهیه کی همره مەزن بۇ هەممۇ ناویك لە ناوە جوانە کان، لە قىسى فېيلە سووفە صۆفی يە کانە". مەبىستىشى لەم و تىيەدا بەرپەرچدانەوهى ئهو بۇچۇونىيە..

كەچى "ئىسمى ئەعزەم" لە لای ئىمامى ئەبۇ حەنife و ئىمامى غەزالى و جەلالەددىنى سىروتى و ئىمامى رەبىانى و شىئخى گەيلانى و لىتكۈلەرە صىدىقە کانى هاواچەشىيان، دە گۈزىت و ئەو ناوە‌ي بەلاي يە كىنگىيانمۇ ئىسمى ئەعزەم جىايم لەوە‌ي کە بەلاي ئەوانى ترەوە بە ئىسمى ئەعزەم دانراوە. ئەوەتا ئىمامى ئەعزەم - ئەبۇ حەنife - فەرمۇويه‌تى: بىرىتى يە لە "العدل، الحکم". ئەوانى ترىيش بە هەمان جۇر، بۇچۇونى جىاى خۇزىيان ھەيد.

بە هەرحال، ئەم ئەندازىيە سەرۇزىيادە بۇ ئەم مەسەلەمە.

رەخنە کانى ئهو بېرىزه لە گەل وىست و نىازى رەخنە گەرتىدا كەچى تىايىدا

بە كەمەيان: ئهو بېرىزه لە گەل وىست و نىازى رەخنە گەرتىدا كەچى تىايىدا دەستمۇسان ماوە. ئەمەش دەرى دەخات كە راستى يە کانى "و تەى دەھەم" خۇزىيان بۇ رەخنە نادەن بە دەستمۇ، مە گەر رەخنەمەك كە ئاراستى ھەندى دەستمۇاژە‌ي بابهە فەرعىي يە کانى بىكىت.

دۇوهەميان: لە خواى گەورە دەپارىنىمەوە كە ئهو رەخنە دەرپەيانە ھىممەتى عەبدولەجىدى وریا و بەغىرەت بەخۇولۇنىت، تاكو بىيىت بە ھاۋپىنى چالاڭ و وریاى خلۇوصى و شايابىنى ھاۋرىيەتىي ئهو.

سەنەميان: دىيارە ئهو بېرىزه حەزى لە پەيامە کانە بۇ يە رەخنە دە گەرتىت، چونكە گەر كەسىك حەز و رەغبەتى لە شىئىك نەيىت بايەخى بىن نادات. لە بەر ئەوە، پشت بە خوالە داھاتۇودا سوودى تەواو لە پەيامە کان وەردە گەرتىت.

دەتوانن ئەم سەرچە بە باشى كورت بىكەنمه و، هاودەم لە گەل سلاو و
مەمنۇنىمدا، بۇ ئەو بەرپىزەي بنىرن.

براتان

سەعىدى نۇورسى

* * *

(خزمەتگۈزارى كەسە چاوهپروان كراوه كە)
بۇ برای قيامەتى و ئازا و بەغىرەت و، هاوبىم لە خزمەتگۈزارى قورئاندا:
صەبرىي يە كەم و خلووصى دووهەم!
پەقۇزبايتانلىنى دە كەم لە سەر ئەمەي كە بە باشى و جوانى لە "مەكتۇوبى
بىستىم" تېڭەيشتۈون و بە خەتىكى جوانىش نۇوسىوتانەتەم.
لە نامە كەتاندا نۇوسىوتانە كە:
حەز دە كەن وانە زانستى كەلام لە لا بخۇين.
برام! ئىۋە ئىستا بە كىردار ئەو دەرسىم لەلا دەخۇين! چونكە ئەو ونانە كە
نۇوسىوتانەتەم، چەند وانىيە كى نۇورانى و درەخشانى زانستى كەلامى
پاستقىيەن.

چەند زانايە كى توپىزەرى وەك "ئىمامى رەبىانى" فەرمۇويانە:
لە ئاخىر زەماندا يە كېتكى دېت كە بە پۇونىكىردىنەوە يە كى ئاشكرا و بەرزىر لە
ھەمە نۇوسىراوه كانى ئەھلى كەشىف و تەرىيقەتە سۆفى يە كان، سەرچەمى مەسىلە
ئىمامى يە كانى زانستى كەلامى لەمەر "ئەھلى حەق" پۇون دە كاتەمە و، دەپىت
بەھزى بىلەپەنەمە ئەو نۇورانە.

تەنانەت ئىمامى رەبىانى پىنى واپۇوه كە خۇى ئەو كەسمىيە!
بەلام ئەم برا كۆلتۈار و ھەزارەت، كە بەھېچ شىتىك ناونابىرىت، ناتوانم لافى
ئەمە ئەمە كە من ئەو كەسە چاوهپروان كراوهەم، كە ئەمە ھەزار جار لە

سرووی سنوری منوهیه. چونکه له هیچ پروویه کمه شایانی ئمه نیم بیم بهو
کەسە..

بەلام دەتوانم بلىئيم:

پىم وايە من خزمەتگۈزاري ئەو كەسە چاوه بروان كراوەم و پىئى و شويىنى ھاتنى
بۇ ئامادە دە كەم و، سەر بازىكەم لە پىشەنگى سوپا كەيدا. هەر لە بەر ئەمە شە كە
ھەستان بەو "بۇن"ە خۆشە سەرسوپەھىنە لەو شتە نووسراوانە كەربابوو.

سەعىدى نۇورسى

* * *

(لە بارەئى تەوافقە كانى قورئانى بىرۋۆزەوە)

باشە سېحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بعدد حروف القرآن وأسرارها
ئەي ئەو كەسانە كە لەم خانە فانى يەدا مايەى دلىنەوايىمن و لەم لانەى
نامۇيىشدا بۇون بە ھاودەم و بە شەوق و حەز و تاسەمەندىي خۇتان ھاتم دەدەن
كە لە نەھىنى يەكانى قورئان بدويمى
ئەي برايانى زىرەك و خاوهەن فيراستەم كە پرووی گوفتارى خۇمتان ئاراستە
دە كەم!

وا "پېرىستى پىشە كانى قورئان"م بۇ ناردن كە بە خەتى خۇزم نووسىيۇمەتەوە و
ھەلە كانىشىم راست نە كردووەتەوە، تاڭو بۇ مَاوەي چەند خولە كىڭ سەپىرى
بىكەن و تېبىگەن كە ئەگەر من بەو خەتە ناخوش و ناتەواوەي خۇزم ھەر كارىئىك بىكەم
چەندە شېرز و ھەلبىزىر كاو دەردەچىت و، بۇ ئەمە ھەستىش بىكەن كە چەندە
قەلتەمە بەنرخە كانى ئىيۇم بىلاوه گۈرنگە!

بەلام ئىيۇھ نەك چەند خولە كىنگى كەم، بەلكو چەند سەعاتىنىكى دوور و درىز
سەر بختان لەو پېرىستە داوه و چەند رۇزىنىكىش سەرقالى نووسىنەوەي بۇون. لەممەو

بۇم دەرکەوت كە ئىۋە بايەخىنلى زۇر بەو پېرىستە دەدەن. لەبەر ئەمە خودى لىستە كە تان - دواى پاڭنووس كردى - بۇ دەنیزم و دەتوانى لەبەرى بىنۇسىنەوە. بەلام بىزان ئەم پېرىستە بە شىۋىيە كى "تەقريبي" نۇو سراوه، تاڭو بىت بە سەرچاوه يە كى "كاتى". چونكە من بەم خەتكە ناخۆشە خۆم و لە ماوهى نۇ سەعاتدا نۇو سىيۇمە و لە نۇو سىينى بەشىنى كىشىدا پاشتم بەو زانىارى يانە بەستۈوە كە زۇوتە لەبەرم كردوون و بەشە كەى تەيشىم لە سەر بناغانە دوو پۇھەر نۇو سىيۇمە. پاش ئەمە زانىم كە تەفسىرلەك لەم بارەيەوە هەيە^(۱). ئىستە ئەو تەفسىرەمان ھىتا و لە گەل لىستە كەى خۆماندا بەراور دمان كرد. بىنۇمان زۇرىنەي ھەر دوو لایان وھ كو يەك وان، مەگەر لە چەند كۆمەلتىكى كەم و لە نزىكە پازىدە شوينى جوزئىدا جياوازى يان بىت..

لە دواى لىنگولىنەوە بۇمان دەرکەوت كە ئەو جياوازى يان ئەنجامى ھەلە كانى چاپى لەمەر ئەو تەفسىرەن، يان ھەلە ئەن نۇو سەرمانى دەست نۇو سەرمان. بۇيە لە دوو سى شوينىدا دەست نۇو سەكەى خۆمان راست كرده و، كەچى دواى بۇمان دەرکەوت كە لەم راست كردنەيدا بە ھەلەدا چۈوپىن و، ئىستە ئەنجامى ئالۇ گۈزۈمان نەبرە دەست نەبرە كەى لاي خۆمان و، پىمان وابۇو تەفسىرە كە لە ئەنجامى ھەلە كانى چاپەوە پۇيىستى بە راست كردنەوە هەيە. بەلام پەكىشىم نە كرد راستى بىكەمەوە، چونكە خاوهەنە كەى ورده كارىنلى مەزنە و، چاپخانە كەمش لە مزگەوتى ئەزەرەوە نزىكە و، چەند كەسەتلىكىش لە زانىيانى ئەزەر سەرپەرشتىيارى چاپە كەى بۇون.

واخودى تەفسىرە كە تان لە گەل پېرىستە پاڭنو سەكەدا بۇ دەنیزم، تاڭو سەيريان بىكەن و يىانخۇيتنەوە. بەلام ھەولى رەختە لىنگىرنى مەدەن، چونكە لىستە كەى من "تەقريبي" يە نەك "تەحقىقىي" ، سەبارەت بە تەفسىرە كەمش ئەوا زۇر بەي جار پاشت بە

(۱) مەبەست بىنى كېنىي: (المقياس في تفسير ابن عباس) كە دائز اوى فەرروز ئابادى خاوهەنى (قاموس المحيط) ھ. (وەرگىز)

پیوایه‌ته کان ده به سنت. پاشان همندی سوروره‌تی مه ککی چهند نایه‌تیکی
مه‌ده‌نی یان تیدایه و لوهانیه نووسه‌ر ئو نایه‌تانه‌ی له‌گه‌لدا نه‌زماردن.

بۇ غونه و تورویه‌تی:

ژماره‌ی پیش‌کانی سوروره‌ی "العلق" سەد و ئەوهندە پیتە. مەبەستیشی نیوه‌ی
یە کەمی سوروره‌تە کەیه کەم جار نازل بۇوە، لەمەشدا پىڭاۋىھتى. بەلام من
پشتم بە شنانه بەست کە پىشىر لە بەرم كردىبوون و لە شويىندا كە ئەو تەفسىرە
پاستىي پىڭاۋە من بەھەلەدا چۈوم، چونكە ھەممو سوروره‌تە كەم بە تەواوی رەچاو
كردىبوو.

پاشان "نهینى تەوافوقة کان" بایەخ بە كۆمەلە گشتى و ھەمەكى يە کان دەدات،
كمواڭتە پىرستە تەقرييې يە كە سەرۈزىيادى ئىمەيدى. ئىنجا ئەم توافوقانەی كە لە سى
سەرئىجە كەى سەبارەت بە دوعاى "كىز العرش"^(۱) باس كراون، بە گۈزۈنى
كەرتە کان ئەوان ناگۈزۈرۈن، تەنانەت بە گۈزۈنى كۆمەلە گەمۈرە كانىش ئەم
توافوقانە تىڭ ناچىن.

بۇ غونونه: سوروره‌ی "الكاف" لە گەل سى و نۇ سوروره‌تى تردا لە ژماره‌ی
"ھزار" دا يەك دە گىرنوو. جا ئەگەر يەك دوو سوروره‌تىان ئەم ژماره‌ی ھەزارە
تىدا نەبىت، توافوقە كە تىڭ ناچىت.. ھەروەھا بەم جۈزە..

ھەرچەندە كەرتە کان چەندىن نەھىنى یان تیدايە، بەلام تائىستا بە ڕۇونى دەرگاي
ئەم نەھىنى یانەمانلىنى نە كراوەتەمە. لە خوايى گەمۈرە داوا اکارىن ئەم دەرگايەمان
لىنى بىكتەمە. ئەم كاتەش پىرستە كە شىۋەھى تەحقىقىي خۇزى وەردە گىرىت.

سەعىدى نۇرسى

* * *

(۱) "كىز العرش" دوعاىيەكى دوور و درىزە و لە پىشدا بە سەھلە و ئىنجا سەرەتاي يەك لە دواى يە كى
سوروره‌تە كانى قورئان دە كات بە تىكاڭا كارو، پاشان يەك بە يە كى پىش‌کانى قورئان، لە گەل ناوهەننائى
ژماره‌ی ئەم قورئانى بىرۇزىدا. (وەرگىزى)

(پیامه کان له زانسته ئیمانی يە کان)

يە كەم:

ئەم پیامه - وتهى دەھم - ھېشتا پله و پايەى شاياني خۇزى نەدراوهەتى. من ھەر خۆم نزىكەي پەنجا جار خۇيندوو مەتمەوە، لە ھەموو خۇيندنەوە يە كدا تامىنلىكى نۇنىم چەشتووە، ھەستم كردووە كە پۇيىstem بە خۇيندنەوە كى نۇنىي تر ھىبە! كەچى ھەندى كەمس پەمىي بەم گرنگى يە نەبردووە و بە چاوى پیامه زانستى يە كانى تر دەپۋانىتە ئەم چەشىنە پەيامانە و، تەنها يەڭ جار دەخۇينىتەوە و جارىنلىكى تر بەسەرى ناكاتەوە. لە راستىدا ئەم پیامە يە كىنکە لەو زانسته ئیمانى يانەى كە پۇيىستى مەرۆف پىيان وەڭ خواردى نان وايە، پۇيىستى يە كى پۇزىانىيە و ھەميشە نۇنى دوپات دەيىتەوە.

سەعىدى نۇورسى

* * *

(بەختەوەرىي من بەندە بە دوعا كانى نىۋەوە)

پەگىيە كىي نامۇي "مەسۇرۇد"ە

كانتى لەبەر پۇوناڭىي مانگەشەودا دااسم دەۋەشاند و دروپىنەي جۆم دەكىد و، كەش و ھەوا ھېئىنە كەش ھەست و نەستى مەرۇقىان دەبۈۋازاندەوە، بە نائومىدىيەوە بىرم لە حالتى خۆم كردووە كە وانۇقى ئەم پۇوناڭىي بە بۇوم، كەچى دروپىنە كۆزتايى بىن نايىت و، لە نۇرسىنەوەي "پیامە كانى نۇور" بىن بىش دەھم ايدى كى سەر ئەوەم بەدلدا ھات - ناشزانم لە بىن ئاڭا كەيە، يان لە جۈزى ئەو شستانەن كە لە ئاسۇي دلدا ھەلدىن - كە لەبەر خۆمەوە بلىيم:

ئەي خوايى پەروردىگارم امن ناوم "مەسۇرۇد"ە كەچى مەسۇرۇد(واڭ بەختەوەر) نىم، ئەوەتالە كاردا زۇر ماندوو بۇوم و كەچى ھەر بەختەوەريش نەبۇوم ئەممە وت و دەستم دايىمە درونىنە. پاش ماۋەيە كى كەم خەوملى كەوت و يە كېڭ لە خەوندا پېنى وتم:

"چمکی که واکه‌ی ماموزتا به مرمه‌ده، چونکه هر ئوه ده تکات به بخته‌ور!"
که بیندار بوومده، مانگ له ئاوابوندا بسو. يه کسر و تم: خوایه گیان!
مبوره. من داوای بخته‌وری دنیام نه کردووه.

جائی ماموزتا ببریزم!

وانه‌ورم به گویندا درا که بخته‌وری دوارپژم به دوعای جهناباتان دیته دی.
بزیه تکای دوعاتان لئی ده کم و، هاودم له گهله دهربیرینی پیزمدا، دهست و
قاچه کانیشت ماچ ده کم، ئی ماموزتا گهوره‌م!

مهسعود

* * *

(پیامه کان رابه‌رن)

نامه‌که‌ی "موزه‌ینه" يه که يه کنکه له خوشکانی دوارپژمان و
قوتایی يه کی پیامه کانی نوره

ماموزتا ببریزم!

چاوه‌کام که نوقى نازاری ئەم دنيا فانی يەن، لە ناخى دل و رۇحەو پەيوەستى
و تە "كارىگەر و "پیام" ە شىفابەخشە کانتان بۇون و، هەر جارىڭ دەيانخۇيىتمەو
تىنە گەم كە ئەو پیامانە چ راپەرنىكى! بە رادىيەك كە لە وەسفىاندا دەستەوسانم.
بەلىنى، "و تە كان" تان ئەو تارىكى و بىن ئاگاڭى و سەمانە دەرەوېنەوە و لەناواريان
دەبەن كە لەم زەمانەدا پەرەدە تارىكە کانى خۆيان بە سەر دنیادا داداوه‌تەوە.

ئاپا چ ئىرىيەك ھەيدى كە پاستى و درەخشانى نوره کان بىينىت، بەلام دوای
ئوه خۆى بەهاوېتە ناو تارىكايىمەوە و چاولو ۋە پاستى يە بنۇو قىيىت؟!

بە فەزلى خوا، من لەو پۇزەوە كە ئەم "بخته‌ورى" يەم بە دەست ھيناوه، خۆم
ناھاومە تارىكى و - پشت بە خوا - جارىنکى تر ناگەپىمەوە بۇ ناو "بەدەختى".

ماموزتا ببریزم ا من - وە كەممو خوشکانى تىرم - لە خويىندىسى
پاستو خۆى دەرس لە خزمەتى جهناباتاندا بىن بەشم. بەلام كە هەممۇ ھەفتەيەك يان

همسو مانگی جاریک - دوور له ئاماذه بیونی خوتان - گوئ لە و تە بەرزانه تان
رپاده گرم، وا هەست دە کم کە راسته و خۆ دەرسستان لە خزمە تدا دەخوینم.
لە پىشدا جەناباتان و ئىنجا ئىمەش لە پشتى سەرتانه وە، ھەميشە لە دەرگانه ی
خواوه‌ندى بە توانادا بۇ سەلامەتىي مۇسلمانان دەلاتىنىمە و، داواى لىنى دە كەين
كە حالتى من و حالتى ھەموومان لە "تاريکى" يەوه بگۈزىت بۇ "پۇناكى" و،
نیعمەتى فەزىل و چاکەي خۇماڭان بىن بېخشىت.

مامۇستاي بەپىزىم!

"زمان" و "كۆلتۈوارى" و "ناتەواوى" م بوارى ئەۋەم نادەن كە درىيە بە قىسە كام
بىدەم و لە سەرىيان بەردەوام بىم. بۇيە دان بە كەم كۈورى و قىسۇرى خۆمدا دەنیم.
لە خواتى گەورە دەپارىنىمە كە: بە كارىگەرىي پەيامە كان و پېتىمايى و تەكانتان
پۇزىكىمان بۇ بېھىنېتە پىش كە تىايىدا بتوانىن لەو ھەلسوكەوت و بارودۇخانە
پەزگارمان بېبىت كە بەپىن و يېست و ئىختىيارى خۇماڭان دووچارىيان بۇوين، وەك براى
موستەقىم و خاوەن تەقوامان كاك "لۇتفى" پەزگارى بولىيان.

و تەي حەقەھەم و مەكتۇوبىي ھەزىدەھەم و بىستم و پەيامى بە نۇور درەخشاوى
"پەنځەرە كان" مان لە لايمىن براى بەپىزىمان كاك "زەكائى" يەوه بەدەست گەيشت و،
دەستمان دايە خۇيىندەنەۋىان.

ھەميشە مامۇستا راستەقىنە كەمان - كە قورئانى پىرۇزە - بە دەستەوەيە و
دەپخۇيىنىمە و.

مۇزەيىنە

* * *

(خۇيىندەنەۋىدە كەمان پەرسەتلىكى فيكىرىيە)

براى ئازىزم كاك پەنځەرە ئەفتاد!

بە سوپاس و خۇشحالى يەوه نامە كە تانم لە گەل ئەو كېيىدە كە ناردبووتان،
بەدەست گەيشت. لە پىنى ئەو نامە يەوه "گىان" ئى يەكىن لە قوتايىمان كە
"خلۇوصى" يە و لە ناخوه خۇشم دەھوينت، لە ئىۋەشدا ھەست پىن كەرد. بۇيە بە

"قوتایی یه کی نور" قبولم کردیت، نه ک همر قوتایی یه کی تازه، به لکو
قوتایی یه کی دیزینی وه کو خلوصی ا
تاپیه تکاریی قوتایی بریتی یه لهوهی که:

کاری خزمەت بەم پەیامە دانراوانە بە چەشیتیک بخاتە ئەستۆی خۆی کە وەک
خۆی خاوه نیان بیت و داینایتىن و نۇرسىبېتى و، هەر بەم پىشەمەلى
گەرمۇگۇر بىدات بۇ بلاو كردنەوهەيان و گەياندىيان بە كەسانى شاييانى خۆيان.
خەته کەтан جوانە و دەست خۆشىستان لىنى دە كەم.

گەر بوارى كاتان لە بەرده مدايە ئەوا بەشىكى پەیامە كان بنۇسىرەوە و،
بەشىكى تريشيان چەند قوتایی یه کی ترى جىددى و لىپاراوى وەک خەسەرەو
دەيان نۇرسەنەوە. ئۇوه لەوانى وەرده گىرن و دەينۇرسەنەوە و ھاو بەشى كارە كانيان
دەبن.

چەند سالىكە چاوه بروانى ئۇوه بۇوم کە چەند قوتایی یه کی چوست و چالاك لە
"ئىسپارتە" دا سەر ھەلبەن.

سوپاس بۇ خواى گەورە كە لە گەل ئۇوهدا چەند كەسىكى تر پەيدا بۇون. يەك
"قوتایي" لە سەد "ھاپرئى" باشتە.

ئۇ نورە قورئانى يانەي کە پىيان دەوتىت: "و تەكان" لە جزىرى ئەو پەرستىشە
فيڭرىيەن کە بە گەورە ترین پەرستىش دادەنرىت.

ئەركى گەورە و گۈنگ لەم كاتەدا بریتى یە لە "خزمەتى ئىمان" چونكە ئەم
خزمەتە كلىلى بەختەورىي ھەمىشەيە.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نۇرسى

(له باره‌ی ئىسىمى ئەعزەمەوە)

باشىمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

برای تازیز و بعوهفام: کاک رهئفتا

وەك من ئومىدم دە كردىتىان، ئىۋە بە دواى پىامە كاندا دەگەرىن و دەياننو سەنەوە. دەسا خواپىت و بەرە كەت بە كار و كۆشىستان بېخشتىت ا هەولىنىكى كەمى كەسانى وەك ئىۋە بە زۇر دادەنرىت، چونكە لە بەر ئەوهى خەلکى متىماندەيان پىتانە، ئەوا دەبنە پىشەنگى كەسانىنىكى زۇر.

ئەم ولاتى غەربىي يەم لە بەرچاودا وە كو نىشتمانى ئەسلەن خۆملىنى هاتوو، چونكە چەند برايە كى چوست و چالاکى گەرمۇگۈرى وەك ئىۋەم تىدا دۆزىيەتەوە. تەنانەت نىشتمانى ئەسلەن يە كەى خۆمى لە بىر بىر دۇرمەتەوە.

لە دواى قورئانى پىرۇز، كان و سەرچاوهى بەرزاپى هەر كىتىپنىڭ لە وەدايە كە گۇفتارى ئەو كىتىپ ئاراستەى كەسانىنىڭ كراپىت بە تەواوهتى لېنى تى بىگەن و، بە گەرمۇگۈرى و لېپرانەوە موشناق و تاسەمەندى بن. خۆ ئە گەر ئىۋە لە سەر ئەوهى كە مەتنان دۆزىيەتەوە يەك جار سوپاسى خوا بىكەن، من هەزار جار سوپاسى دە كەم لە سەر ئەوهى كە ئىۋەم دۆزىيەتەوە!

لە نامە كانداندا پەرسىيارغان لە بارەي ئىسىمى ئەعزەمەوە كەرىدبوو.

ھەروەك "ئەجەل" لە تەممەنداو "شەوى قەدر" لە مانڭى پەمىزاندا شارراوە و پەنھانان، "ئىسىمى ئەعزەم" يىش لە نىوان ناوه جوانە كاندا پەنھانە و، گەلىنى حىكىمەتىش لەم پەنھانى يەيدا ھەيدە.

من پىم وايە ئىسىمى ئەعزەمى راستەقىنە پەنھانە و تەنھا كەسانى "خەواص" تاگادار دە كرپىن لە بارەيەوە. بەلام ھەموو يەكىن لە ناوه جوانە كانى خواي گەورە پەلەيە كى ھەرە مەزنى ھەيدە كە وەك ئىسىمى ئەعزەم وايە.

جیاوازی ئەولیا کانیش لە دۆزینمۇ و دەستىشان كردى ئىسمى ئەعزەمدا لم
نەھىنى يە وردهو سەرچاوهى گرتۇوە. ئۇهتا ئىسمى ئەعزەم بە لای ئىمامى عملى يەوە
- خواى لىنى رازى بىت - شەش ناوه، وەك لەم پارچە شىعرە رەجمەزىدا هاتۇوە
كە لە كىتىبى "مجموعە الأحزاب" دا^(۱) بىلە كراوهەمۇ.

تايىەتكارىيە كانى ئەو ئىسمى ئەعزەمەي كە ئىمامى عملى باسى كردووە و ئەم
شەش ناوهش كە دەورەي ئىسمى ئەعزەميان داوه، ئىمامى غەزالى لە كىتىبى "جتنە
الأسماء" دالىنکى داونەمۇ. ئەم شەش ناوهش بىرىتىن لە:
"فرد، حى، قىوم، حكم، عدل، قدس".

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نۇورسى

* * *

(من زانستم لە رۆحى خۆمدا دەنۈرسى يەوە)

سىھەم:

داواى نامەيە كەن بە خەتى خۆم لى كرددۇوم!

دەگىپنەوە: جاريتكىيان بە كەسيتىكى بىن لىج و لىتىيان و تى:

فوو لە چراكە بىكە و يېكۈزۈنەرەوە

وتى:

داواى شتىكى يە كەجار قورستان لىنى كرددۇوم كە لە توانامدا نى يە!

بەلىنى، خواى گەورە خەت خۆشىي بىن نەبەخشىيۇم، بە رادىيەك كە لە نۇوسىنى

تەنها يەك دىپرىش بىزار دەنم و وەك كارىنكى قورس و اىه بەلامەوە.

(۱) "مجموعە الأحزاب" كەپىنەكە "شىخ ئەحمد ضىالمددىن گەوشخانىمى" دوعا مەلسۇورە كانى
پېشىۋايان و قوتىھە كان و ئەولىا مەزىنە كانى بە سىن بەرگ تىدا كۆز كرددۇوه تەمۇ و سالى ۱۳۱۱ بە
خەتى دەست لە ئەستەمبۇرۇچاپ كراوه و لە پەرأويزە كەشىدا ھەندى لە دوعايانە لىك دراونەتەمۇ.
(وەرگىز)

جاران له بدر خۆمەوە بۆ بیر کردنوه - نەك سکالا - دەم وەت:
 ئەی خوای پەروەرد گارم! هەرچەندە پیویستم بە خەت ھەمیە و حەزىشەم لە
 شیعر و ھۆنراوەیە، كەچى ئەم دوو نیعەمەتەت بین نەبەخشیوم!
 پاشان لە دوايیدا بە تەواوەتى بۆم دەركەوت كە خوای گەورە خەت و شیعرى
 پى نەبەخشیوم چاکەيە كى يە كجار گەورەيە. چونكە يارمەتى و ھاوکارى
 "پالەوانانى نووسین"ى وەك ئىيە پیویستىي من بە خەت و نووسین ناھىلئەو. خۆ
 لە گەر بەتوانىيە بە جوانى بنووسەم و خەتم خۆش بوايە، ئەم مەسەلانە لە دلما
 جىنگىر نەدەبۈون. چونكە پىشىز من دەستم بە خۇيندىنى ھەر زانستىك كەرىپەت،
 لە بەر ئەوهى لە خەتى خۆش بىن بەش بۇوم، لەپىشدا لەناو رۆحىدا دەمنووسى يەوه،
 كەۋاتە ئەم توانا و قايىلىيەت سەبارەت بە من نیعەمەتىكى گەورە بۇو.

ھەرچى شیعرىشە ئەوا ھەرچەندە ھۆيە كى گەرنگى گۈزارشت و دەربېنە، بەلام
 "ئەنلىشە" حۆكمى خۆى تىدا راپى دەكەت و ئاپىتەي "راستى" دەبىت تىايىدا و
 شىۋە كەي دەشىۋىتىت و، ھەندى جارىش راستى يە كانى تىدا تىكەل و پىكەل دەبن.
 جا قەدەری خوای گەورە، بە فەزل و چاودىرىي خۆى، دەرگای شیعرى لە
 بەر دەم ئىمەدا نەكىر دەوە، چونكە ئەوهمان بۆ تەقدىر كەرابۇو لە داھاتوودا خزمەتى
 ئەو قورئانە پىرۇزە بىكەين كە "حق"ى يىنگەردى و "حقىقەت"ى پۇخت و بىن
 گومانە. ئايەتى پىرۇزى: ﴿وَمَا عَلِمْنَاهُ الشَّفَر﴾ (بىن: ٦٩) رووى لەم واتايىمە.

پشت بە خوا چەند دېرىيەك لە بەر ئىيە دەنۇوسەم.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نوورسى

(هزی دهسپلک)

ئەی برای ئازیز و ورده کار و قیامتیم و، ھاوپیم لە خزمەتى قورئاندا!

يە كەم:

لە نامە كەتاندا پرسیو تانە:

بۇچى نامە كام بە ئايەتى پېرۇزى: ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

(الاسراء: ۴۴) دەست بىن دە كەم؟

وەلام:

جىكىمەتى ئەممە بىرىتى يە لەوهى كە:

يە كەم دەرگای گەنجىنە خاۋىنە كانى قورئانى پېرۇز كە لېم كرانوھ، ھى ئەم ئايەتە پېرۇزە بۇو. واتە حەقىقەتى ئەم ئايەتە يە كەم دانەى حەقىقەتە بەمرزە كانى قورئانى پېرۇز بۇو كە لېم دەر كەم وتن. هەر ئەم حەقىقەتەش زۇربەى پەيامە كانى گىرتەوە.

جىكىمەتىنىكى تر بىرىتى يە لەوهى:

ئەو مامۇستا بەپىزىانەم كە جىنى مەمانە و بېرامن، نامە كانىيان بەو ئايەتە دەست بىن كەردووھ.

ھەروەھا لە نامە كەتاندا لە بارەي حەوت گوناھە گەورە كانەوە پرسىيار تان كەردووھ. دەلىم:

گوناھە گەورە كان گەلىنى زۇرن، بەلام لە ھەموويان گەورەتە ئەو گوناھە و تاوانانەن كە پېيان دەوترىت: "الموبقات السبع" كە ئەمانەن: قەتل، زينا، عەرق خواردنەوە، سەرىپچى كەردن لە دايىك و باوڭ - واتە بېرىنى سىلەرى رەحم - قومار، شايەتى درۇ، پشتىگىرى كەردن لەو بىلەعەتانە كە زيان بە ئايىن دە گەيمەن.

الياقى هو الباقي

براتان

سەعىدى نۇورسى

(پیامه کان قووت و خزرآکن)

۱۴ / شوال / ۱۳۵۲

کانونی دووهم / ۱۹۳۴^(۱)

با اسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بۇ برای قیامه‌تى و ئازىز و ورده‌کارم كاك رەئفت!

ئى هاپىنى بېرىار و عمودالى حقيقة تم!

يە كەم:

لە نامە كە تاندا دەلىن: هەتا زىاتر پىوه و تەرازووه کانى پەيامه کانى نور
بەخوبىتىنەوە، پۇ سوودىيان لىنى ورده گۈرىن.

بەلى برام! ئەو پەيامانه قووت و خزرآکن، چونكە لە قورئانى پىرۇزه وە
ھەلگۈزراون. جا هەروەك مەرۆف پۇزانە ھەست دەكەت پۇيىسى تى بە خزرآكە، بە
ھەمان جۈز ھەستىش بە پۇيىسى ناخى خۇزى دەكەت بۇ ئەم خزرآكە پۇجانى يە.
بۇيە كەسىنگى وەك ئىيە كە گىانى لە سەر پەيامه کان و الائىت و دلى پىيان گوشاد
بۇيىتى، لە خۇينىنەوە ئەو پەيامانه بىزار نايىت. چونكە ئەم پەيامانه وەك
نامىلکەي تر لە جۈرى "مۇھە" نىن تا مەرۆف لىيان بىن تاقەت بىيت، بەلكو قووت و
خزرآکن و، ھەمىشە پۇيىسان.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نورسى

* * *

(۱) مىزۇوى گىيىشتى نامە كەمە به دەستى كاك رەئفت.

(له باره‌ی تاقمی "زهیدی"مهوه)

۱۹۳۴/۵ شوبات

با اسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسْبَحُ بِحَمْدِهِ﴾
السلام عليکم ورحمة الله وبرکاته

براای ئازىز و بعوهفا و ورده کار و موشناقم کاك رەئفتا!

دووهەم: پرسیارە كەتان له بارهی "ئیمام زهید"مهوه^(۱)، كە ئیمامی ئەھلى يەممەن، گرنگى و يومنى تىدايە. بەلام له كاتىكى بىي يومن و بەره كەتدا گېشتا! چونكە بارودۇخ بوار نادات و زەينم له کار وەستاوه و... و... هتد. لە گەل ئەۋەشدا دەلتىم:

"ئیمام زهید" يەكتىكە له ساداتە مەزىنە كان و پىشەوايانى ئالى بەيت و، هەر ئەويش بۇو كە شىعە زۆر رۇچۇوه كان (غلاة)ى دەركەد و پىنى وتن:

بېرىن ئىپو "رافزى"نَا ھەروەك بە خۇ بەرى كەردن له حەزرەتى ئەبوبەكر و عومەر - خوايانلى پازى يېت - قايىل نى يە، بەلكو دان بە خەلاقەتە كەياندا دەنېت و رېزىيانلى دەگرىنت. ئىنجا شوينكە تووانىشى رېنگىزىنى تاقمە كانى شىعەن و نزىكىرېنيانن له ئەھلى سوننەتمەوھ و، سىفەتى ئىنصال و زۇو قبۇول كەردىنى حەقىيان تىدايە.

پشت بە خوا زهيدى يەكان له ئايىندهدا خۈيان له ئەھلى سوننەت و جەماعەت جىا ناكەنمەوھ و دەپۋەنە ناويان و تېڭىليان دەبن.

(۱) ناوى: زهيدى كورى عەلبى كورى حەزرەتى حسىبىنى كورى حەزرەتى عەلبى يە ولە نېوان سالە كانى (۷۹-۱۲۲)دا زىاوه. پىنى دەوتىرىت: "زهيدى شەھيد". ئیمامى ئەبوبەھىنە كە بارەبەھە فەرمۇۋېتى: "لە زەمان و رۇزگارى ئەمۇدا كەسم نەديۋە له حازر وەلەيدا المۇ چاپور كەپىت و گۇفتارىشى لە هي ئەپەنلىقى يېت و ئەويش شارەزاتر يېت لە فيقەدا". چىل ھەزار كەسى خەلکى كۈوفە لە سەر بانگۇوازى كېتاب و سوننەت بېيەتىان بىن دا، پاشان پېشىيان بەر دا و چەند جەنگىك ھەرپەپرووی ھەلگىرسا كە بە شەھىد بۇونى ئەم كۆتايىان بىن هات. بە پۇختى لە "الأعلام" مەھە. ھەرپەھە بېۋانە: "البداية والنهاية" لابن كثیر ۹/۲۹۰. (وەرگىزى)

ئەم زەمانەی دوايى گەلى پشىوی بە خۆيەوە دەيىنەت و، فيتنە ئاخىر زەمانىش سەرەتلەنى چەندىن شتى سەير و سەرسوورەينەر بە گۈنىي ھەستى مەۋەدا دەدات. سلاؤ لە ھەموو ئەوانە دەكەم كە پەيوەندىيان بە پەيامەكانى نۇورەوە ھەيدە.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نۇورسى

* * *

(دەتوانن لە كۆرى سەعىددا دابىشىن)

باىمە سېحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

دۇوھەم:....

پىشىز پىم وتن:

"كمس"ى من (سەعىد) خاوهنى هيچ گرنگى يەك نى يە، تا پىتان خوش بىت لە گەلى دابىشىن و گفتۇگۇزى لە گەلدا بىكەن.

بەلام ئەم سەعىدە كە "مامۇستا" تانە دەتوانن بە كردنەوەي ھەركام لە پەيامەكان، لە گەلیدا دابىشىن و بەشدارى گفتۇگۇزى لە گەللىدا.

خۇئىدو سەعىدەش كە "براي قىامەتى" تانە، بەيانى و ئىوارە لە دوعا و پارانوھە كانى لە دەرگانە خواي گەورەدا لە گەلتاندایە.

كاك "سزاىى" ھەركاتى بىمۇيت دەتوانىت سەعىدى مامۇستا و براي خۇى بىيىنەت.

به لام "کمس" ی سه عید، هر کمس بیینیت په شیمان دهیته واه بینی ئه و پنهنده
بەناو باڭگەی کە دەلتىت:

"تسمع بالمعيد ي خير من أن تراه"^(۱)!

چونكە لە بەر خۆيەوە دەلتىت: خۇزگا چاوم بىنى نە كەوتايە و، وە كۆ تەپل وايە،
ھەر تەنھا لە دوورەوە دەنگى خۇشە!

الباقي هو الباقي

براتان

سه عیدی نوروسى

* * *

(لە بارەي "ئالى عەباء" ۋوه)

٤/نيسان/١٩٣٤ چوار شەمە

باشە سېحانە

﴿فَوَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسْبَحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

براي ئازىز و بموهفا و ورده کار و بايە خەدرم كاك رەئفتا!

پرسىارە كەي ئەم جارەتان دوو رووى تىدايە ..

يە كەمييان:

پرووى "ئالى عەباء" يە كە نەھىنى يە كە و، من شاياني ئه و نەھىنى يە نىم تاۋەلامى ئه و
پرسىارەتان بىدەمەوە. يان ھەمەو نەھىنى يە كە ناكرىت بە نۇوسىن دەرىپىرىت. چونكە
يە كېڭىلە درەوشانووە كانى "حەقىقەتى حەممەدى" لە "ئالى عەباء" دا دەردە كەوتىت.

(۱) پەنلىكى نوعىمانى كۈرىي مۇنزىرە كە لەم سەرچاوانىدا ھاتۇرۇ: بىجمۇن الأمثال للميدانى (٦٥٥)
/١٧٨، جەھەرە الأمثال للعسکري ٢٦٦، المتنقسى للزمخشري ١، ١٤٨/١، لسان العرب لابن
منظور مادة (معد). (وەرگىزى)

پووی دووه‌همی پواله‌تی پرسیاره که ئاشکرايە و له كىتىبە كانى فەرمۇودەدا وەك صەھىھى موسلىم^(۱) بە گېرانه‌وهى حەزىزەتى عائىشە - خواي لى رازى يىت - بەم جۆرهى خوارەوە پىۋايمەت كراوە:

بەيانى يەكىان پىغەمبەر ﷺ لە مال رۇشتە دەرەوە و عەبايە كى خورىي پەشى چنراوى دابوو بە شانيدا و، ئىنجا حەسەنى كورى عملى هات و پىغەمبەر ﷺ خستىي ئىزىر عەباكەوە، ئىنجا حوسەين هات و ئەويشى خستە ئىزىر عەباكەوە، ئىنجا فاتىمە هات و ھەر خستىي ئىزىر عەباكەوە، پاشان عملى هات و ئەويشى خستە ئىزىر عەباكەوە، ئىنجا فەرمۇوى:

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَهِّبَ عَنْكُمُ الرُّجُسَ أَهْلُ الْبَيْتِ وَيَطْهَرَكُمْ نَطْهَرًا﴾
(الأحزاب: ۳۲).

چەند حەدیسینىكى ترى وەك ئەمە لە بارەي "ئالى عەباء" وە^(۲) بە چەند پىۋايمەتىكى جىاجىالە شەش كىتىبە صەھىھى كانى حەدیسدا پىۋايمەت كراون. زاتىك بىز مەبەستى چاكبوونەوە لە نەخۆشى و بەدەستەتىنانى شەفاعەت فەرمۇويەتى:

لى خمسة أطفى بها نار الوباء الحاطمة المصطفى والمرتضى وابنها والفاتمة

(۱) صحيح مسلم (۲۴۲۴)، فضائل الصحابة ۶۱. لە دەقى فەرمۇودە كەدما دەفەرمۇيت: "وعليه مرط مرحل، له پىۋايمەتىكى تردا: "مرحل". گەر "مرحىل" يىت واتە پۇشاڭە كەي بىرى وىنەي بارى حوشىرى لە سەر نەخشابىو. گەر "مرجل" يىش يىت، واتە وىنەي قازان و مەغمۇلى لە سەر نەخشىنراپوو، بىروانە: "مسلم بشرح النبوي" ۱۹۴/۸. (وەرگىزى)

(۲) وللحاديث طرق كثيرة. انتظر المستند ۴۸، ۱۰۷، ۲۹۲/۶، ۲۹۸، ۲۹۶، ۲۹۴، ۹۸۷ والبخاري في التاريخ الكبير ۶۹/۲/۱ والحاكم ۱۴۷/۳ والترمذى وأحمد في فضائل الصحابة برقم ۱۱۴۹، ۹۸۷، ۱۱۷۰، ۱۴۰۴، ۱۳۹۲ ذكر الهىشمى فى الجمجم ۱۶۶/۹ والسيوطى فى الدر المشور ۱۹۸/۵ لە طرق كثيرة مع مخرجىها عن عدد من الصحابة رضى الله عنهم. أخرج الطبرانى فى الأوسط عن علي أنه دخل على النبي ﷺ وقد بسط شملة فجلس عليها هو وعلى وفاطمة والحسن والحسين، ثم أخذ النبي مجتمعه فعقد عليهم ثم قال: "اللهم ارض عنهم كما أنا عنهم راض". قال الهىشمى (۱۶۹/۹): رجاله رجال الصحيح غير عبيد بن طفيل وهو ثقة، كىتىبە أبو سيدان اھـ. عن حياة الصحابة ۱۰۵/۴.

نیستا هر ئەم ئەندازەيەم لە وەلأەمە كەت نۇوسى، دلگۈران مەبە.
سلام لە يەك بە يە كى ئەوانە دەكەم كە لە نامە كە تاندا ناوت هيتابۇون و دوعاى
خېرىيان بۆ دەكەم.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نۇورسى

* * *

(پىرۇزبىايى بە بۆنەي لەدایك بۇونى كىژۇلەيدەك)

چوارشەمە/ ۹ مايس/ ۱۹۳۴

باىمە سېحانە

لَهُو أَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسْبَحُ بِحَمْدِهِ
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

براي ئازىز و بەوهفا و وردە كارم كاك رەئفەت ا

يەكەم:

لەدایك بۇونى منالە كە تانلىنى پىرۇز بىيىت و خوايىكەت بە مايىھى خېرى. پشت بە خواپىزىنەيە كى نۇورە كانى ئەم ئايەتە پىرۇزە بە دەست دەھىنېت كە دەفرمۇئى:
لَا وَلَيْسَ الدُّكْرُ كَالْأَنْثى (آل عمران: ۳۶).

چونكە ئەم دوو كىژۇلەيمى كە خوايى گەورە بە ئىتە و كاك عاصمى بەخىسى زىاتە دە تانكەت بە شاياني پىرۇزبىايى لىنى كردن، لە بەر ئەوهى گەنگەزىن بناغە كانى مە شەرەبى ئىيمە بىيىتى يە لە "شەفتەت" خۇكچانىش، كە دروستكراوەتىكى خۇشەويىسن، پالەوانى سۆز و شەفتەقىتن. من لە باوهەدام كە لەم رپۇزگارەدا مەترىسى منالى نىرىنە زىاتە لە هى مېيىنە.

له خوای گهوره ده پاریمهوه که ئەم كىزۇلەيە بکات به مايەی ھاودەمى و دلىنوايتان و، وەك مەلاتىكەتىكى بچوو كى لىنى بکات كە بە ناو مالە كە تاندا بىگەرىت! پىم باشتە له بىرىي: "رەنگى گول" ناوى بنىن "زەينەب".

دۇوھەم:

ئەوهى كە تزو كاڭ شەريف لە بارەي پەيامى (حىكمەتى: أَعُوذُ بِاللَّهِ وَ
نَهْيَنِ يَهْ كَانِي: بِسْمِ اللَّهِ وَهُنُو سِيَوْتَانَهُ، زُورُ كُورَتُ وَپُوكْتَهُ وَ، نَازَ ازْرِيْتُ ئَايَا
تَهْقِيلِيرُ وَرِيْزِلِيْتَانَهُ يَانَ رِهْخَنَهُ گُرْتَنَهُ إِلَهُ كَاتِنِكَدَا مَنْ چَهَنْدِيْنَ جَارِ دُوْپَاتَمْ
كَرْدُو وَهَتَوْهَ كَهْمُو كَسِيلُ كِيْپُوسْتِي بَهْ تِيْكَەيْشَتِي هَمُو مَهْسَلَهِ بَهْ كَى هَمُو
پَەيَامِيْكَ نَى يَهْ، بَلْكُو چَهَنْدِي لَىنى تِيْكَەيْشَت سَهْرُوزِيادِيْتِي.

سىھەم:

"جيھانى ميسال" ناوەندىكە لە نىوان "جيھانى پۇچ" و "جيھانى بىنراو" دا و لە
ھەر دوو كىيان دەچىت، ھەرىمەك لە پۇويە كەوە. چونكە پۇويە كى دەپروانىتە
ئەۋيان و پۇوه كەدى تىريشى دەپروانىتە ئەميان. بۇ غۇونە: وىنە ميسالى يە كەت لەناو
ئاۋىندا لە جەستەت دەچىت و لە ھەمان كاتىشدا وەك پۇخت نىيان و ناسكە.

ئەو جيھانە - جيھانى ميسال - بە وىنەي بىن گومانى جيھانى بىنراو و جيھانى
گىانە كان^(۱) چەسپاوه و، شۇئى ناودەر كەردى شىتاني نامۇ و سېبر و
سەرسوپەتىندر و جىنگاى گەشتۈرگۈزارى ئەھلى و يىلايدەتە.

جا ھەروەك ھىزى "ئەندىشە" لەم مەرۇفدا ھەيدە، كە جيھانىكى بچوو كە،
"جيھانى ميسال" يىش لەم جيھانەدا ھەيدە، كە مەرۇقىنىكى گەورەيە و، ئەر كە كە ئەمۇ
ئەندىشەيە لەم مەرۇفە گەورەيدا رادەپەرىنىت و، جيھانىكە بە حەقىقەت و جوودى
ھەيدە. چونكە ھەروەك ھىزى "بىر كەرنەوه" ئى مەرۇف ھەموالى "لەوحى

(۱) بۇونى "جيھانى ميسال" سەبارەت بە من شىتىكى بىنراوه و بە وىنەي بەلگەنەپۈستىي "جيھانى
بىنراو" بىن گومانە. تەنانەت: خەنونى پاست و، كەشقى پامىتى بىن گومان و، وىنە دەر كەوتە كان لە
شەپۇونە كاندا، سى پەنچەرەن كە لەم جيھانەوه بەسەر ئەو جيھانەدا دەپروان، بە چەشىنەك كە چەند
لايدىنەكى ئەو جيھانە پىشانى كەسانى عەوام و ھەمۇ خەلگى دەدەن. (دانەر)

مهحفوظ"ی جیهانی گهوره پاده گهینیت، به همان جوز هیزی "نهندیشه" شن
هوالی جیهانی میسال پاده گهینیت.

الباقي هو الباقي

براتان

سعیدی نورسی

* * *

(هر ده لهتائیفه که)

چوارشمه ۲۰ / حزیران ۱۹۳۶

باشه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

برای ظازیز و بهوهفا و بایم خدهرم کاک پرهتفت!

له نامه که تانداله بارهی ده دانه لهتائیفه کانهوه پرسیارتان گردووه. من یستا
خمریکی وانه وتنوهی تهیقه‌تی سوّفی نیم. زانایانی لینکولمری تهیقه‌تی
نقشبه‌ندی چهند کتیب و ئاسهوارنیکیان له بارهی ئمو ده دانه لهتائیفه‌وه همه.
ئه کی یستای سەرشامان دەرھینانی نھینی یە کانی قورئانی پەرۇزه، نەك نەقل
کردنی ئمو مەسلە و بابه‌تanhی کە لەناو کتیبە کاندا هەن. دلگران مەبن لهوهی کە
ناتوانم بابه‌تە کەت بە دریزی بۇ باس بکم. لەگەل ئوهشدا دەلیم:

ده دانه لهتائیفه کان بەلای ئیمامی رېبیانی یوه - خوای لى رازی بیت - بریتىن
لە: "قەلب، پۇچ، سىپر، خەفى و ئەخفا" ھەروەك ھەممو یە کېڭىل لە چوار
توخىمە کە ئا توخۇملىقىش لهتىفەیە کيان ھەمە كە لەگەل ئمو توخىمدا شىاوبىن. ھەروەك
بە پوخى سەبارەت بەرزبۇنەوهى يەك بە يە كى ئمو لهتىفانە و حالىان لە ھەممو
پلە کانى سەير و سلووکدا، دواوه.

من پشم و ایه ما هیمه‌تی گشتی مروف و، توانا و لیهاته کانی لم‌مپ زیان لهدوا
گدلی لایه‌نی ناسکیان تیدایه، به‌لام ده دانه‌یان ناوبانگی دهر کردووه.

دانایان و زانایانی روالدت بینیش ئمو ده له‌تائیفه‌یان - به شیوه‌یه کی تر -
کردووه به بناغه‌یه ک بز دانسته که‌یان، وەک پنج هسته ئاشکرا و پنج هسته
پنهانه کان، به وینه‌ی چند په‌نخه‌ر و نمونه‌یه کی ئهو ده له تائیفانه.

وەک لای عامه‌ی خدلکی باوه: ده له‌تائیفه کانی مروف په‌یوه‌ندی‌یان بەو ده
دانه‌یه لای ئەھلی تەسمه‌ووفوه همیه. بز غونه: گهر و بجدان و، ده‌ماره کان و،
هست و، ژیری و، ئاره‌زورو و، هیزی شەھوی و، هیزی تووره‌بی و، له‌تائیفه کانی
هاوچه‌شنبان بخربن سەر: قەلب و، روح و، سپر، ئەوا ده له‌تائیفه کان لە
شیوه‌یه کی تردا دهر ده کەون.

جگه لەماندی که باس کران گدلی له‌تائیفی تر هەن، وەک: سائیقه و شائیقه و
هستی پىش پروودان. خۆ گور راستی ئەم مەسالەیه بنووسم، درېزه ده کىشىت.
بزیه لەبر کەمیی کاتە کەمان ناچار بوم له كورتیدا بېرمۇه.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نۇرسى

* * *

(واتای حەرفی و واتای ئىسمى)

بەلام پرسیارى دووهەمتان:

گهر سەیرى ئاوینەت کرد، يە کەم جار مادده شووشە کەی دەبینىت، پاشان
وینه‌کەی ناوی لە پله‌ی دووهەمدا دىت بەلام ئەگەر مەبەست لە سەیر کردنى
ئاوینەکە: بىنىنى وینه‌کەی ناوی بىت، ئەوا يەكسەر ئەو وینه‌يەت بە روونى بز
دەر دە کەۋىت ھەتا وات لىنى دەكەت بلېتىت: "فَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ" بىز بىنىنى
شووشە ئاوینەکە دە کەۋىنە پله‌ی دووهەم.

سهیر کردنی یه کم به واتای "ئیسمی" یه. و اته شووشی ئاوینه که مه بهسته و، وینه‌ی ئه و که سمش که تیايدا دهرده که وینت واتایه کی "حمرفی" یه و مه بهست نی یه. به لام سهیر کردنی دووهدم پاسته و خو بینینی که سه که دی مه بهسته، که واته بینینی ئه و واتای "ئیسمی" یه و، هی شووش که بیش "واتای حمرفی" یه.

بهم بین یه، له کتیبه کانی "نه حورو" دا پنناسه‌ی "ئیسم" به: (واتای سهربه خو بخ خوی به دهسته و ده دات) و، هی "حمرف" بیش به: (واتای غهیری خوی ده گمهینیت) کراوه.

سهیر کردنی قورئان بخ بونه و هران وایه، که همه مویان به "حمرف" تماسا ده کات که واتای غهیری خزیان ده گمین، بهم واتایه‌ی که: دره و شانه و هی ناوه جوانه کان و سیفه ته مهزنه کانی به دیهینه ری مهزنه به سهربونه و هرانه ده ده بمن. به لام زور بهی روانینه کانی فلسفه‌ی مردوی ماددی بخ بونه و هران سهیر کردنی "ئیسمی" یه. ئیتر بهم بخ چوونه، پسی فلسفه‌ی ماددی بخ ناو زونگاوی سروشت ده خلیسکیت.

الباقي هو الباقي

براتان

سه عیدی نوروسی

* * *

(موسلمانی بین ئیمان و ئیمانداری ناموسلمان)

چوارشمه ۲۷ / حوزه‌ی ایران / ۱۹۳۴

با سمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَيَّرُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بخ برای ئازیز و پرسیار که ر و پر چوو له باس و لینکولن به و هدا: کاک ره تفتا

زیره کی یه له راده بهده که ت و تیبینی یه وردہ کانت هام ددهن که زوربهی پرسیاره کانتان به کورتی وهلام بدنه مهوه..
که واته دلگران مهبن.

خز هرچه نده حمز ده کم له گه لئاندا بدؤیم، بهلام که می کات بوارمان نادات.

واتای: موسلمانی بی ئیمان و ئیمانداری ناموسلمان ئهمهی خواره وه یه:
له سهره تای سه رده می سهربهستیدا^(۱) چند که سینکی مولحیدم له ناوه ندی
ئیتیحادی یه کاندا ده بینی که دهیان وت:
ئاینی ئیسلام و شەریعتی مەممەدی چەندین یاسا و دەستورى يە كجارت
بەنرخ و گشتى و سوودبەخشيان تىدايە كە شاياني جى بە جى كردن لە كۆزمەلگای
ئادەمیزاد بە تايیهت لە سیاستى عوسمانىدا.

واته: بە ھەممو ھىزىكىانوھ لايھنى شەریعتى مەممەدی يان ده گرت.
جا ئەوان لەم خالەدا موسلمان. واته: هرچەند بی ئیمان، بهلام لايھنى
حەقىان گرتۇوه و جى بە جى دە كەن. بە واتابى كە شايىستە ئەوھن پىيان
بوترىت: موسلمانى بىن ئیمان!
بەلام ئىستا كەسى واھىيە لە خۈيىدا خۆى بە ئیماندار دەزانىت و باوھرى بە
خوا و پىغەمبەر ﷺ و پۇزى دوايى ھېيد، كەچى بە ناوى "مەدەنیيەت" وە دەچىت
پشتگىرى لە توۋىzmanە دەكەت كە دىزى شەریعتىن و لە گەل بىانى يە کاندا پىڭ و
هاوبىروران ا جا لە بەر ئەوهى ياسا كانى شەریعتى ئەممەدی جى بە جى ناكات
- كە حەق و حەقىقتەن - و، بە چەشىنگى راستەقىنە لايھنى ئەو ياسايانە ناگىرت،
ئۇ دە بىت بە ئیماندارىنى كى ناموسلمان!
دەتوانرى بوترىت:

(۱) واته: سەردهم دووھم جارى راگىياندى دەستور كە بىنی دەوەرنىت "مەشروعىيەتى دووھم"
كە سالى ۱۹۰۸ لە لايھنى سولتان عەبدۇلھەمیدى دووھمەو راگىيەنرا. (وەرگىن)

ھەروەك ئىسلامى بىن ئىمان نايىت بە مايەى پزگاربۇون، بە ھەمان جۇز ئىمانى بىن ئىسلامىش - كە لە سەر بناگەي زانىن بىت - خۆزى پاناگىرىت و پزگارىش بۇ مرۆف بەدەست ناھىيىت.

پرسىارى دووهەمتان:

ئەجەلى مۇبىرەم و موعەللەق، بە تەعېرىنىڭى تر بىرىتىن لەو ئەجەلەي كە كاتى بۇ دىيارى كراوه و ئەۋەش كە كاتى بۇ دىيارى نەكراوه، وەك خۆزان دەزان و ئاگادارن.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نورسى

* * *

(فيقهى نەكەر و مەسىلە فەرعىي يەكان)

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَيَّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

براى ئازىز و بەوهقا و ورده كارم كاك رەئفتا

باشتىن و ئاسانلىقىن وەلام كە پۇخسەتى شەرعىي تىدا پەچاوا كرايىت وەلەمە كە ئىۋەيدە. چونكە "شەرەقى" ئى "داماد" و "مرقاھەن الفلاح" دەلىن: يەك كەفارەت سەرۇزىيادى دوو مانگى پەمدىزانە. كەواتە كەفارەتىك بۇ چەند پۇوداۋىنىڭى جىاجىيا بەسە، چونكە پۇوداوه كان تىپەلکىشى يەكتىن. ئەم دوو كەتىپە و تۈويانە: ئەم بۇ چۈرونە صەھىخە. لە گۈشە ئۇانىنى حەقىقەتىشەوە:

ئەم مەسەلە يە عەزىمەت و پۇخسەتى تىدايە. عەزىمەتە كە بىرىتى يە لەوەى كە هەموو رەمەزانىڭ كەفارەتى سەرىيەخۆى بىت، گەر ئەو كەسە لە توانايىدا بىت. هەرچى پۇوى رەخسەتە كەشە ئەوا بەپىنى خواتىتى "تىيەللىكىش بۇونە كە": يەك كەفارەت فەرزە بۇ چەند مانگىنلىكى رەمەزان و ئىز كەفارەتە پەرش و بلاۋە كانى تر لە پلەي "موستەحەب" دان، هەروەھا لەبەر ئەوەش كە هەر دوو واتايى "سزادان" و "بەندايەتى" لەم كەفارەتەدا رەچاو كراون. كەواتە جىگە لە ھۆكاري تىيەللىكىش بۇون، لەبەر كۆپۈونوھى ئەم دوو واتايىش لە كەفارەتە كەدا بۇ ھى رەمەزانە كانى تر زۇرى لىنى ناكىرىت.

ئىمە سەرقالى بىناغە كانى ئىمانىن كە پېيان دەوتىت: "فيقەي ئەكىم". بۇ يە ئىستا زەينم بە شىۋىيە كى جىددى رۇو ناكاتە نەقل كەردىنى ورده كارىي مەسەلە فەرعىيە كان و گەرانەوە بۇ سەرچاوه كانى موجتەھيدان. جىگە لەوەى كە دەشزانى من كىيىھە سەرچاوه يە كام لە لا دەست ناكەھویت و كاتىنلىكى ئەوتوشىم بۇ سەرلىدان و خويىندەنەوە يان بە دەستەوە ئىيە. سەربارى هەموو ئەمانمىش زانىيائى ئىسلام بە چەندىن ورده كارىي راست و دروست ئەم مەسەلە و بابەتائى يان خستووهتە بەر باس و لىنکۈزلىنەوە، بە رادەيە كى ئەوتۇ كە ھىچ پۇيىستى يە كىان بۇ وردىكەنەوە و قۇول بۇونەوە تر لە بابەتە فەرعىيە كاندا نەھىشتۇوهتەوە. خۇ ئەگەر لەم رۇوەوە ھەستىم بە پۇيىستىي راستەقىنە بىكىرىدایە، ئەوا بۇ ئەم چەشىنە مەسەلە و بابەتائى سەردىانى سەرچاوه بەنرخە كانى موجتەھيدانم دەكىد و بىزم رۇون دەكەدىتەوە. لەوانىيە ھېشتا كاتى سەرقال بۇون بەم چەشىنە راستى يانە نەھاتىتىت.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نۇورسى

(مسئله‌یه که تایه‌ته به "دهست پیوه گرتن" ووه)

ئەی ئادەمیزاد و ئەی نەفسى خۆیشما!

بە دلنيايمەوه بىزانە كە:

جهستە و ئەندامە كانت و "بوون" و سەرۇھت و سامان و ئازەلە كانت كە
نیعمەتن و خواي گەورە بە تۈزى بەخشىون، ھەرگىز بىز ئەوه نەيەخشىون كە بە
مولىكى خۆتىان بىزانىت، بىلكو بىز ئەوه كە مالىتكى موباح بن لە بەردەستدا. واتە
بىزىه مولىكى خۆى خستووه تە ژىز دەستەلاتى تۈزە و بۆزى موباح كردوویت تاكو
سووديانلى بىينىت، نەك بىز ئەوه بىتكات بە مولىدار و خاوهنىان.. چونكە
كەسىكى وەك تۈز كە لە بەرىۋەبردنى "گەدە" يىدا دەستەوسان يېت - كە
ئاسانلىق و ئاشكرا تىرىن كارى بەرىۋەبردنە و لە ناوهندى ئىختىار و ھەست و
شعورىدايە - چۈن دەتوانىت بېت بە خاوهنى "چاۋ" و "گۈئى" و ھەستىيارە كانى
هاوچەشنىان كە خوازىيار و داواكاري بەرىۋەبردىكىن لە دەرەوهى بازنىمى
ئىختىار و ھەست و شعورى مەرۇۋەدا!

جا مادەم ژيان و داخوازىيە كانى بىز "ئىباحە" بە مەرۇف بەخسراين نەك بىز
"مولىدارى" نەوا تەنها دەپىي بەپىي دەستوورى "ئىباحە" رەفتار بىكەيت. واتە بە
وېنەي خانەخوى كە بوارى سوود وەرگرتن بە میوانە كانى دەدات لەو شتانەي كە
لە بەردەمياندا دايىاوه، بى ئەوهى ييانکات بە مولىكىان. چونكە دەستوورى
"ئىباحە" و "میواندارى" رەفتار و ھەلسوكەوتە بەو كىدارانەي كە لە چوارچىوهى
رەزامەندىي خانەخويىدان.

كەواتە نايىت ئىسراپ لەو شتانەدا بىكت كە بە ئىباحە خراونەتە بەردەستى،
يان لىيان بىهەخشىت بە كەسىكى تىرو، رەفتارى سەرەبەخۆ و گالتەجارتى يان تىدا
بىكت، يان بە زايەيان بىدات! چونكە گەر بىكرا نايە بە مولىكى، ئەم كاتە دەيتوانى
بەپىي حەز و ئارەزووە كانى خۆى ھەلسوكەوتى تىدا بىكىرنايە!

ھەر بە هەمان جۇر، دروست نى يە مەرۇف خۆى بىكۈزىت و كۆتۈپ بەو ژيانەي
بەھىپىت كە خواي گەورە بە "ئىباحە" پىي بەخشىوھ. ھەر وەك بوارى ئەھەت

ندر او هتنی که "چاو"ی خوت به جوزینکی معنوی دهربهینیت، و آنه به روانيين بو
نهو شته حرامانه‌ی که خاوه‌نی چاوه که پسی پرازی نی‌یه، به کاري بهینیت. به
همان جوز بوار نه دراوه "گوئ" و "زمان" و "لووت" و همـست و کـوزندامـه کـانـی
هاوچه‌شـنـیـانـ لـهـ وـاتـاـ وـ نـاـوـهـرـوـ کـداـ بـکـوـزـرـینـ. بهـوـ وـاتـایـهـیـ لـهـ حـرـامـدـاـ بـخـرـیـنـهـ کـارـ.
کـهـ اوـاهـ دـهـبـینـ بـهـپـیـ شـهـرـیـعـتـیـ خـانـهـخـوـیـ وـ مـیـوـانـدـارـیـ خـاـوـهـنـ کـهـرـمـ وـ بـهـخـشـنـدـهـ
هـلـتسـوـکـوـتـ وـ رـهـفـتـارـ لـهـ هـمـموـ نـیـعـمـهـتـهـ کـانـیـ دـیـادـاـ بـکـرـیـتـ.

سعیدی نورسی

* * *

(دوا ئاگادار کردنوه (إنذار) بۆ موفى ئەگرىدر)

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

لە بـمـرـ ئـمـوـهـ بـهـرـيـزـتـانـ هـاـوـرـىـيـهـ کـيـ کـرـزـنـ وـ هـاـوـهـلـمـنـ لـهـ زـانـسـتـداـ، وـاـ
گـفـتوـ گـزـيـهـ کـتـانـ لـهـ گـهـلـدـاـ دـهـ کـمـ:

من هـوـاـلـىـ گـرـفـتـ وـ مـوـسـيـهـتـيـكـيـ ئـايـنـيـ گـهـورـهـتـ بـيـ رـاـدـهـ گـيـهـنـ کـهـ پـهـيـوـهـنـلىـيـ
بـهـ هـمـدوـوـ كـهـانـوـهـ هـمـيـهـ. دـهـساـ باـپـيـكـهـوـ بـۆـ لـاـبـرـدـنـ وـ نـهـيـشـتـنـيـ تـيـكـوـشـينـ، کـهـ
بـرـيـتـيـ يـهـ لـهـمـهـيـ خـوـارـهـوـهـ:

لـمـوـ کـاتـداـ کـهـ دـهـبـوـ بـهـرـيـزـتـانـ لـهـ هـمـموـ کـهـسـيـكـ زـيـاتـرـ بـايـخـ وـ پـشـتـگـيرـتـانـ بـۆـ
ئـمـوـ کـارـيـ "خـزمـهـتـ بـهـ قـورـئـانـ وـ ئـيـمانـ"ـهـيـ ئـيمـهـ دـهـرـيـرـيـاـيـهـ وـ، لـهـ پـيـشـ هـمـموـ
کـهـسـيـكـهـوـ بـهـرـگـرـيـتـانـ لـنـيـ بـكـرـدـيـنـاـيـهـ، کـهـچـيـ - بـهـ دـاخـمـوـ - دـهـيـنـيـنـ بـهـ روـانـيـنـيـکـيـ
هـيـنـدـهـ سـارـدـهـوـهـ بـۆـمـانـ دـهـپـوـانـ کـهـ گـيـانـيـ مـونـافـيـسـيـ لـهـ خـۆـداـ هـەـلـگـرـتـوـوـهـ، تـەـنـانـهـتـ
لـهـ بـهـ چـەـنـدـ ھـۆـيـهـ کـيـ نـەـزاـنـاـوـ هـەـلـوـيـسـتـيـ نـەـيـارـ وـ لـايـهـنـيـ بـهـرـامـبـهـرـتـانـ لـنـيـ گـرـتـوـوـيـنـ،
بـەـلـكـوـ هـەـولـيـشـتـانـ دـاـوـهـ کـوـرـهـ کـهـتـانـ بـهـ بـهـرـيـوـهـ بـهـرـىـ (۱) دـلـكـهـزـرـيـنـ وـ پـاشـانـ

(۱) مـدـبـهـسـتـ لـهـ "کـوـرـهـ کـهـيـ مـوـفـقـيـ": ئـمـوـ کـهـسـيـهـ کـهـ مـامـزـسـتـاـ نـورـسـيـ لـهـ مـهـ کـتـوـوـيـ بـيـسـتـ وـ
شـەـشـمـداـ (مـهـ کـتـوـوـيـاتـ لـاـپـهـرـهـ ۵۶۵) بـهـ نـاوـيـ "کـسـىـ دـوـوـهـمـ" نـاوـيـ دـهـبـاتـ. (وـرـگـىـرـ)

پشتگیر و هاورپنی بز بدوزنوه، هتا کار گهیشته پادهیه کی نمودن که هر کات برم له ماهییه ته کهی ده کرده و، له بریی ئیوه ته زوو به جهسته مدآ دههات! چونکه ئیوه به پئی دهستوری: "السبب کالفاعل" هۆکار و بەرپرسی ئمو گوناھ و توانانه که لەم حالەتمو سرهەلدەدەن.

جا هەروەك "زەھر" تەنها بە ناویلان ناگۇرپىت بە "دەرمان" .. بە ھەمان جۆر، دۆزىنەوەی ھەر ناوینىكىش بز بارودۇخە کانى ئەو دەستەيەي کە گیانى زەندەقەيان لە خۇدا حەشار داوه و رى بز ئىلحاد خۇش دەكەن، ھىچ لە کارە کە ناگۇرپىت و، ھەر ناوینىكى وەك: "نىشمانى لاو" يان "نىشمانان پەرۋەرە پېرۈزە کان" ئى لىنى بىنن واتاكەي ھەرىيە كسانە و ناگۇرپىت. چونکە ئەو دەستە و تاقمانەي کە لە شوينە کانى تردا ھەن و بە چەند ناوینىكى وەك: "رىنکىخراوە کانى لاوان" و "لەنجۇومەنی توركە نەتەوەيە کان" و "يانەي نويخوازى" و ناوە کانى ترى ھاواچەشىيان ناونزاون، دە گۈنجى لە چەند شىكىل و شىۋەيە کى تردا دەربىكمۇن و ھىچ زيانىكىشىيان نەبىت.

بەلام ھەولى سەرومەرى ئەم دەستەيەي کە لەم گوندەدان لە دژى ئىمە، تەنها ھەر لە پىناوى زەندەقە و ئىلحاددايە، چونکە ئىمە بە بەردەوامى و ماوهى ھەشت سالە تەنها لە خزمەتى ئىمان و راستىيە کانى ئايىندايىن.

بى گومان كىردارە کانى ئەم دەستەيەي کە لە دژى ئىمە تىنە كۆشىت و بە پىچەوانەي ئوسوولى ئايىنەوە كار دەكەت، ھەر لە پىناوى "ئىلحاد" دا دەبىت. تەنانەت سەرى ئەم كارانە لە خزمەتى "كوفر" و "زەندەقە" و دەردەچىت.

ئەمەيە ئەنجامى كار و تىكۈشانە کانىيان! ئىز تۆج پىنى بىزانىت و ج پىنى نەزانىت ا چونکە بز ھەموو لايەك بۇون بۇوهتمو كە من ھىچ پەيمۇندىيە كەم بە تەۋەزە سىاسىيە كانەوە نى يە و، ئىمە تەنها بە "راستىيە کانى ئىمان" وە سەرقالىن.

ھەركەسىئىك ئىستالە دژى ئىمە رەفتار دەكەت، باوانە زانىت كارە کەي "لە پىناوى حکومەت" دايە، چونکە پىيازى ئىمە پىيازىكى سىاسى نى يە.. ھەروەك ئەو رەفتارە لە پىناوى "يىدۇتە تازە پەيدابۇوە کان" يىشدا نى يە، چونکە ئەم

کارهی که ئىمەی بە راستى بەخۇيەوە سەرقاڭ كردووە: بناگە كانى ئىمان و قورئان.. هەروەھالە پىتىاوى "فەرمانە رەسمى بە كانى فەرماندەي كاروبارى تايىنى" شدا نى يە، چونكە خۇخەرىك كردن بە رەختە گرتىن لە فەرمانە كانى ئەو فەرمانگەيدە و نەيارى كردى، كارى ئىمە نى يە. چونكە گەر پىيەوە خەرىك بىين هېچ بوارىكىمان بۆ راپەراندى كارە خاۋىنە كەمان بۆ نامىنېتەوە. بۇيە ئىمە بەم كارەوە خۇمەن سەرقاڭ ناكەين و بۆ كەسانى ترى بەجى دەھىلىن، تەنانەت بەپىنى توانا ھەولۇ دەدەين كە خۇمەن لە قەرهى ئەو فەرمانانە نەدەين.

لەبەر ئەمە، هەر كەسىك رېيازى دژايەتىمان لە بەرامبەرەوە بگۈزىت و دەستدرې ئىمان بىكانە سەر، ئەوا ئەم دەستدرېزى يە - هەر ناوېنگىشىلىنى نرايىت - بە خزمەتى زەندەقە و ئىلحاد دادەنرېت. چونكە بە درېزايى ھەشت سال ئەم گۈنە بۇو بە خولگەي تەۋۇزىنگى ئىمانى.

ئالىبەرەوە پىويستە كە بىزانىن ئەم بارودۇخە دروست كراوه گەلىنى گەنگە و پەيوەندىبى بە ھەر دوو لامانەوە ھەيدە، لە بۇوي كار و پلهى كۆمەللايەتىنان و مەنسەبە كە تانۇوە (كە مەنسەبىي فەتوايىھە) و دەستەلاتان لەم ناوجانەداو، يارمەتىدانى كورپە كە تان كە هي سۆزى زىياد لە پىويستانە بۆ منالە كاتان.

مانەوەي من لىزە ھەميشهمىنى يە بەلكو كاتى يە و، منىش لە چاڭكەردى ئەم بارودۇخە بەرپىس نىم، بەلكو دەكىن تا را دەيەك خۇم لەو بەرپىسى يە قوتار بىكم، بەلام لەبەر ئەمە جەناباتان ھۆكار و خالى سەرە كىي ئەم كېشىمەن، ئەوا چاڭكەردى ئەم ئەنجامە ترسا كانە كە لەم بارودۇخەوە سەر ھەلەدەدەن پىش ھەموو كەسىك لە ئەستىزى ئۇيەدایە، تاڭو ئەم بارودۇخە لە تۆمارى كردهوە كانى سەر بە دواپۇرتاندا تۆمار نە كرېت. يان ھەول بىدەن كورپە كە تان لەم گۈنە بىكشىتىنەوە.

سەعىدى نۇورسى

پا شبه ندی

دسته تموی

(هاوه‌لیتی نه‌هلی حقیقت)

به ناوی ئه و کمه‌سی کە:

﴿تَسْبِحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ
بِحَمْدِهِ﴾ (الاسراء: ٤٤).

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بعدد حروف رسائل النور المكتوبة والمقرؤة
والمحتملة في الهواء إلى يوم القيمة. آمين.

ئەی برايانى ئازىز و بەمۇھا و پەرۋۇزم و، ھاوارپىشانى بەھىز و دلىزۇزم لە خزمەتكىردىن بە ئىمان و قورئان!

سوپاس و ستايىشى بىن پايان بۇ خواى گەورە كە ئاواتە كەى منى لە "پەيامى بىران" و لىدىدعا كەمى لە "پەيامى بەرگرى يە كان" دا بە ئېۋە هىنبايە دى.

بەلىنى، بە ئەندازە ژمارە گەردىلە كان لە ئەزەلمەوە تا ئەبد سوپاس بۇ خواى گەورە كە (سى) كەسى، بەلكو (سد و سى) كەسى، ئەنانەت (ھەزار و سەد و سى) ھاوارپىشى "عەبدۇرپەھمان"ى لە ئېۋە بە پەيامە كانى نۇور بەخىسى، كە هەرىكە كەيان لە بەرامبەر ھەزار كەسۋەيدا

ھەرچەندە بۇ ئە برايانم دەپروانم كە بەردوام بۇ خزمەت لە گەلمدان و لە خەپالىم دەرنناچىن، دەيانىبىنم وە كۆ ئېۋە بەپەرى چوست و چالاکىيەوە بۇ كارى پەيامە كانى نۇور تىدە كۆشىن و دەيانگىر نە ئەستز و، پارىز گاريان لىنى دە كەن و، يەك لە دواى يەك بە يە كەزىيە دەسپىرن و، بە شوينى حەقىقەتدا دە گەپىن و، پىزى شايان لە ھەممۇ شىتىك دە گىرن.. كە لە شوينى خۆمەوە دەبىنەم بە جۈزە ئىخلاسيان لە هى من زىاتە و لە منىش زىاتەر گەرمۇ گۇر و چوست و چالاکىتن لە خزمەت بە ئىمان و قورئان.. ئەوا بە شادمانى و خۇشحالى يە كى تەواوهتى و كەمالى دلىياسىوە چاوه پۇانى ئەجەل و مىرىن و گۈزە كەى خۆم دە كەم.

برايانما من لە پىنى نامە كانتانەوە و لە ناوەندى خزمەتە بەنرخە كانتانەوە - كە هەرگىز لە يادم دەرنناچىن - هەرچى پۇزە چەندىن جار دەتانيبىنم و، بەم كارانەشتان

شهوq و تاسمه‌ندیم تیز دهیست و دلتبایی بهدهست دههیشم. ئیوهش به ههمان جنور دهتوانن له رینی پدیامه کانموده گفتوجوگزو و دانیشنن له گهمل ئم برا لاوازه‌تانا زا ز بکمن. چونکه کات و شوین رئی له گفتوجوگزو نیوان ئمه‌لی حمقیقت ناگرن، تهنانهت گهر يه کینکیان له خوزره‌لات و ئه‌وی تریان له خوزئاوا و يه کینکیان له دنیا و ئه‌وی تریشیان له بهرزه‌خدا بیست. چونکه پهیوه‌ندی ئیمانی و قورئانی نیوانیان وەک رادیویه کی معنی‌وی وايیه، دهتوانن لهو رئیمه‌و گفتوجوگزو له گهمل يه کتریدا بکمن.

له لایهن خاوون قەلمە ئەلماسی يه کانموده پرسیارینکم ئاراسته کراوه. من ئیستا وەلامە کەیم لەلانی يه. خۆ ھر کات ئەو وەلامەم شىڭ بىرد، پشت به خوا دەگاتە دەستان.

تکام وايیه پوشىدى و پەنفەت و سولەمان و ئەو برا بەپىزانەتى تريشىم كە ناگونجى ناویان بەھىتم، لەو دلگران نەبن كە ناتوام بە تايىھتى و لە رینی نامموده لە گەليان بدويم.

ئىمە بە رېزەتى مەزنى و گرنگى خزمەتە كەمان و، بە ئەندازەتى هېز و فۇرفىلە شەيتانى يه کانى نەيارانى ئەم خزمەتە، ناچارىن حەزەر و خۇپارىزى بکەين. ئومىدەوارى دوعا کانان

سەعىدى نورسى

* * *

(کات و سەرددەمى كۆمەل)

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بعدد عشرات دقائق أيام الفراق.

برا ئازىزە بەوفا كافم و هاوارى بەھېز و ورياكافم لە خزمەتى قورئان و ئیماندا! ئەم سەرددەمە كاتى كاري بەكۆمەلە. نرخ و بايەخ بەپى كەسىتىي معنەوىي كۆمەل دەبن.. دەبىت ماھىيەتى ماددى و فانىي تاڭ بايدىخى بىن نەدرىت، بە تايىھتى

که سینگی بینچاره و لاوازی و هک من که خاوه‌نی هیچ توانا و هیز و دهسته‌لاینک نی به. چونکه ئه گر هزار ئوهوندی خزی زیاتر بایه‌خی پئی بدریت، هزاران "رهتل"^(۱) بخربته سه‌رشانی - که تنهها یه کره‌تیشی بین هەلناگیریت - ئهوا بین هیچ گومانیت له ئىز ئەم كۆزله قورسەدا دەپلىشىتەو.

سوپاس بۇ خوا "پەيامە کانى نوور" بە چەندىن تاقىكىردىمه‌وھى زۇر و پرووداوى جوزراوجزر تەنانەت بۇ مرؤفە نايينا كانيشيان دەرخستووھ كە موعجىزە يە كى قورئانى ئەوتۈن ئەم چەرخە و تەنانەت چەرخە كەدى دواى ئەمشىپۇوناك دە كەنەوە. كەواتە چەندە مەدح و سەنائى لە رادە بەدەرى ئەم پەيامانە بىكەن شايابىنى خزىيانە. بەلام من خۆم بە شايستەي يەك لە هزارى ئەو بېش و بایه‌خە نازانم كە ئىۋە بۇ منى دادەنیئىن، بەلكو من بە ناوى پەيامە کانى نوورەوە، كە نىعمەتىكى مەزنى خواوەندى بەخشىندهن، هەتا هەتايە شانازى بە هەولۇن تېكىزشانى ئىۋە ئازىزەوە دە كەم لە كارە مەزىنە كانتان و بەشدارىي گەرمۇ گۈرتان لە گەل قوتايى يە نەجبىبە کانى ئەو پەيامانەدا.

شىخى گەيلانى و ئىمامى غەزالى و ئىمامى پەيامى و مەردانى گەورەى هاوجەشىيان، بە كەسايەتى يە بەھىز و خزمەتگۈزارى يە مەزن و پېشمايمە راست و دروست و بەرھەمە بەنرخە كانى خزىيان، تەسىقى ئەو فەرمۇودە پېرۇزەيان كەردووھ كە دەفرمۇى: "علماء أمتى كأنىياء بىنى إسرائىل"^(۲). جالى بەر ئەمە ئەو سەرەمانەي پېشىو - لە پۇويە كەوە - چەرخى ھەلکەوتۇوانى شارەزا بۇوە، ئەوا پەرورەدگارى دانا كەسانى وەك ئەو مرؤفە ھەلکەوتۇوه ناوازە و زىرە كە پايە بلندانەي بۇ فرياغۇزارىي نەتمەوە ئىسلام ناردووھ.

بەلام ئىستا لەم چەرخەدا و لە پېناوى ئەنجامدانى ئەو ئەركە مەزنەدا خوابى گەورە "پەيامە کانى نوور"ى - كە لە حوكىمى كەسى معنەيدان - و

(۱) رەتل ورپىل: بىرىتى يە لە ۲۵۶۴ گم. (وەرگىزى)

(۲) قال السخاوى فى المقاصد: قال شيخنا يعني ابن حجر: لا أصل له، قال: وقال النجم: ومن نقله جاز ما بانه حديث مرفوع الفخر الرازي وموفق الدين بن قدامة وأشار إلى الأخذ بمعناه الفتزارى والسيوطى في الخصائص. (باختصار عن كشف المغفاء ٦٤/٢) (وانظر تذكرة الموضوعات ص ٢٠). (وەرگىزى)

قوتایی به کانیشی - که بمهزی نهیتی هاوپه‌بیوندی و پشتگیری نیوانیان له حومکی تاقانمیه کی نوازه‌دان - بُنَّهُم چرخه ناردووه که "چمرخی کزمه‌ل" و، به چهندین بارودخی ئالوز و حالاتی سامانک گهارو دراوه.

جاله‌سمر بناغه‌ی ئەم نهیتی به وردە: ئەرکی سەرشانی سەربازیکی وەک من تەنها له وەدایه کە له مەقامی موشیریتی پېلە کارى قورسدا، پۇلی پىشەنگ بىيىم. سلاو له ھەموو برايانم دەکەم، بە تايىەت لە يەك بە يەك کی تايىەتىنده کان. ھەر لە بەر ئەوانى ئازىز و پىرۈزە کە ھاودەم لە گەل دوعا کاندا بُنَّهُم سوکار و خەلکى گوندە دەکەم، ھەميشە دوعا بُنَّهُم سوکار و خەلکى گوندە کانى ئەوانىش دەکەم و، لە گەل خۆمدا دەيانکەمە بە شدارى دەسکەوتە مەعنەوی يەکانم.

* * *

(چاره‌سمر و حىكمەتى وەسوھە کان)

برايانى ئازىز و گيانفیدا و بەوهفام!

لە بەر ئەوهى گوشارىنى توند و چاودىرىيە کى بەر دەوام لە سمر دانراوه و بە تەواوهتى لە خەلکى دايىان بېرىم، نەمتوانى نامەتان بۇ بىنۈرم.

سوپاسى بىن كۆتسلىي بُنَّهُم بە دەيھىنەرى مىھەرەبانم کە نىعەتى صەبر و ئارامىنى گەورەي بىن بەخشىم، بە رادەيدەك کە نيازە چەپەلە كەيان سەرى نەگرت و شكسىتى هىننا.

ھەموو مانگىنى کى ئىزىم کە بە داپران و دوورى لە ئىۋە لىئىم دە گۈزەرنىت، وە كو سالىنىكى زىيندانى تەنھاىي وايە. بەلام بە چاودىرىي خوايى گەورە، بەرە كەتى دوعا خاونىنە كاتان ھەموو پۇزىنىكى زىيانى وە كو يەك مانگى تەمنى بەختەورى بۇ گۈزپىم.

كەواتە خەمى حال و حموانەوەي مەتنان نەيت، سۆز و بىزەيە کانى مىھەرەبانى خواوەند ھەر بەر دەوام.

برام صەبرى! بە صەبر و ئارام بە و، بايەخ بەو نەخۆشى يەت مەدە كە لە دەمار گۈزى و وەھەمەوە پەيدا بۇوه. باش بزانە کە هيچ زيان و مەترسى يەكى بە

دواوه نی‌یه، له گهـل ئوهـشـدا من هـر دـوـعـای شـیـفـاتـان بـنـوـدـهـکـمـ. چـونـکـهـ گـمـ خـمـیـالـ وـ خـتـوـورـهـ کـانـ بـنـ کـمـلـکـ وـ خـرـاـپـ بـنـ، هـیـچـ زـیـانـیـکـیـانـ نـایـیـتـ. ئـوهـتـاـ هـمـروـهـکـ وـینـهـیـ شـتـیـ پـیـسـ لـهـنـاـوـ ئـاوـینـهـدـاـ پـیـسـ نـیـیـهـ وـ وـینـهـیـ مـارـ بـهـ کـمـسـهـ نـادـاتـ وـ وـینـهـیـ ئـاـگـرـیـشـ هـیـچـ شـتـیـکـ نـاسـوـوـتـیـنـیـتـ، بـهـ هـمـمـانـ جـوـزـ ئـهـوـ خـمـیـالـ وـ خـتـوـورـهـ چـمـپـهـلـ وـ نـاـشـیـرـیـنـ وـ کـوـفـرـیـ یـانـمـ کـهـ بـهـ بـنـ رـهـامـهـنـدـیـ مـرـؤـفـ بـهـ ئـهـنـدـیـشـیدـاـ دـیـنـ وـ بـهـ بـنـ وـیـسـتـ وـ ئـیـخـتـیـارـیـ خـوـیـشـیـ لـهـسـمـ ئـاوـینـهـیـ دـلـ وـ ئـهـنـدـیـشـیدـاـ دـهـرـدـهـکـمـونـ، هـیـچـ زـیـانـیـکـیـانـ نـیـیـهـ. چـونـکـهـ لـهـ زـانـسـتـیـ ئـوـسـوـولـدـاـ بـرـپـیـارـ درـاوـهـ کـهـ: "ئـهـسـوـورـ کـرـدنـیـ کـوـفـرـ" بـهـ "کـوـفـرـ" دـانـانـرـیـتـ وـ "جوـینـدانـ" يـشـ لـهـ ئـهـنـدـیـشـیدـاـ بـهـ "جوـینـ" لـهـ قـدـلـمـ نـادـرـیـتـ.

بـهـلـامـ خـمـیـالـ وـ خـتـوـورـهـ باـشـهـ کـانـ - لـهـبـهـرـ ئـوهـیـ نـوـرـانـیـنـ - ئـهـواـتـهـسـوـورـ وـ یـادـکـرـدـنـهـوـیـانـ لـهـ ئـهـنـدـیـشـیدـاـ بـهـ کـرـدـارـیـ چـاـکـ دـادـهـنـیـتـ، چـونـکـهـ وـینـهـیـ شـتـیـ نـوـرـانـیـ لـهـنـاـوـ ئـاوـینـهـدـاـ نـوـورـ وـ ړـوـونـاـکـیـ دـهـبـهـخـشـیـتـ، کـهـوـاتـهـ وـینـهـیـ شـتـهـ نـوـرـانـیـ یـهـ کـهـ لـهـنـاـوـ ئـاوـینـهـدـاـ هـمـمـانـ تـایـیـهـتـکـارـیـ نـوـرـانـیـ خـوـدـیـ ئـهـوـ شـتـهـیـ هـمـیـهـ. کـهـچـیـ وـینـهـیـ شـتـیـ چـېـ، لـهـبـهـرـ ئـوهـیـ مـرـدوـیـهـ کـیـ بـنـ ژـیـانـهـ، ئـهـواـکـارـیـگـرـیـیـ نـیـیـهـ سـهـبـارـهـتـ بـهـ ئـیـشـ وـ ئـاـزارـهـ پـرـخـوـیـ یـهـ کـانـیـشـ، ئـهـواـچـهـنـدـقـامـچـیـ وـ شـوـوـلـیـتـکـیـ پـهـرـوـدـگـارـیـنـ کـهـ مـرـؤـفـ لـهـسـمـ ئـارـامـگـرـتنـ رـاـدـهـهـبـیـنـ وـ، بـنـ مـوـجـاـهـدـهـمـ هـانـیـ دـهـدهـنـ. چـونـکـهـ "دانـانـیـ" دـاخـواـزـیـ ئـوهـیـهـ کـهـ مـرـؤـفـ دـوـوـچـارـیـ "نـائـومـیـدـیـ" نـهـبـیـتـ وـ لـهـ هـمـمـانـ کـاتـیـشـداـ هـرـ لـهـ نـاوـهـنـدـیـ "دلـنـیـابـیـ" وـ ئـهـمـینـدـاـ نـهـمـیـتـهـوـهـ. بـهـلـکـوـ هـاـوـدـهـمـ لـهـ گـهـلـ شـوـکـرـ وـ خـوـزـاـگـرـیدـاـ، هـمـیـشـهـ هـاـوـسـهـنـگـیـ نـیـوانـ تـرسـ وـ ئـوـمـیـدـ(الـخـوـفـ وـ الـرـجـاءـ) پـاـبـگـرـیـتـ.

هـرـ لـهـبـهـرـ ئـوهـهـ، دـهـسـتـوـرـنـیـکـیـ بـهـنـاـوـبـانـگـ لـایـ ئـهـهـلـیـ حـدـقـیـقـتـ هـمـیـهـ کـهـ دـهـلـیـتـ:

(خـوـلـگـهـیـ بـهـرـزـبـوـنـهـوـ وـ پـیـشـکـهـوـنـ سـهـبـارـهـتـ بـهـ کـهـسـانـیـ بـیـنـدارـهـوـ: سـرـهـمـلـدـانـیـ حـالـهـتـیـ دـلـتـهـنـگـیـ وـ دـلـکـرـانـهـوـ(الـقـبـضـ وـ الـبـسـطـ) یـهـ لـهـ پـنـیـ درـهـوـشـانـهـوـهـیـ هـرـدـوـوـ نـاوـیـ "الـجـلـالـ" وـ "الـجـمـالـ"یـ خـوـایـ گـهـوـرـهـوـ).

برام صه برى!

له نېنچامى جى بەجى كردنى ئەركى ئىمامەت لە مزگۇتە كەدا هىچ زىيانىك لە پەيامە كانى نوور ناکەۋىت، لم كاتەدا بە نىيەتى پۇخسەت يىكە و سلى لىنى مە كەرەوە.

برايانما

ورىبا بن! مونافيقان گەلنى زۇرن. لە زارتان دەرنەچىت كە لىزەوە پەيامە كانتان بۆ دىت، بۆ ئەوهى خزمەتى پەيامە كانى نوور دووچارى هىچ زىيانىك نەبىت.

گەلنى حقيقەتى گۈرنگ بە دلدا هاتن، بەلام نەمانتوانى بىان نووسىن و بەداخموه لە دەستمان دەرچۈن. من لىزەدا تەنيام و بە تەواوەتى لە خەلتكى دابراوم.

* * *

(كام پەيام باشزە؟)

برايانى ئازىز و بەمەفا و خوبەختكارم! ئەي ھاورييىانى چوست و چالاك و دامىزراو و خۇرۇڭرم لە خزمەتى قورئان و ئىماندا!

لم دنیايدا ھەر ئىۋە مايەى دلنىوابىي و خەمپەويىنى منن. بە راستى ھەرجى ھىوا و ئاواتى گەورەم پىستان ھەبوو ھەموو ياتنان ھېتىايدى. دەسا خواى گەورە ھەتاھەتايە ليغان رازى بىت. ئامين.

ئۇ پەيامانەي كە بۇتان ناردىن - بە تايىەت و تەي دەھم - گەلنى سوودى زۇريان بۆ ئىرە تىندا بۇو. خۇ ئە گەر لە تو اناما بىوايە لە بەرامبەر ھەموو پەرەيە كى ئۇ پەيامەوە دىيارىيە كى بەنرخىم بىن دەبەخشىن!

جا لە بەر ئەوهى لە مىزە ئەم پەيامانەم نەدېرە، ئۇوا ھەر كاميان دەخوينىمەوە لە بەر خۇمەوە دەلىم: ئەممەيان باشزە. پاشان كە يە كىنگى تريان دەخوينىمەوە دەلىم: ئەممەيان جوانزە! بەم جۈرە پەيام لە دواي پەيام ھەر يە كەميان لەوانى تر بىن باشزە! تا لە ناوهندى ئەم سەرسامى يەمدا قەناعەتى تەواوم بۆ پەيدا بۇو كە بەشە كانى

پهیامه کانی نور فزلیان به سریه کتردا نادریت، چونکه هر یه که بیان له شوین و پنی خزیدا رؤلی سهرو کایه‌تی ده بینیت. گمه‌شنان به لاؤه سهیر نهیت، چونکه ئم پهیامانه موعجیزه‌یه کی قورئانی نهوتون که ئم چمرخه رووناک ده کنه‌وه.

کزمله‌ی کاملی سه‌جهه‌ی پهیامه کانی نور - که رابه‌رینکی زانستی معنده‌بی گرنگی ئم چمرخه‌ن - به وینه‌ی که سایه‌تیه هملکه‌وتوه مه‌زنه کان دارای کرامه‌تن. ئم کرامه‌تامش به چه‌شینیکن که ج له گه‌ل ئه و پهیامانه و ج له گه‌ل راستی زانستیدا ده گونجین و شباویان. نهودتا به چه‌ند جوزینکی زور ئم کرامه‌تانه دهرده که‌ون، به تایبیت له ده‌رسن و بلاوبونه‌وه‌ی راستیه کانی ئیماندا. وهک سئ کرامه‌ته ئاشکراکه‌ی پهیامی موعجیزاتی ئه‌حمدی و کرامه‌تی وته‌ی ده‌هم و وته‌ی بیست و نو‌هم و پهیامی "الآیة الکبری" (۱) و کرامه‌ته زوره کانی پهیامه کانی تر. چونکه هر یه که بیان کرامه‌تی تایبیت به خزیان هه‌به و به چه‌ند نیشانه و رووداوینکی زور دهرده که‌ون. ته‌ناهه چه‌ند رووداوینکی زور و زه‌نه‌ده قه‌ناعه‌تیکی ته‌واوی دوره‌له گومانیان پنی به‌خشیم که سه‌جهه‌ی ته‌واوه‌تی پهیامه کانی نور وهک مورشیدینکی معنده‌وی وان بز دهرباز کردنسی ئیمانی قوتاییه کانی له سه‌ره‌هدر گدا.

من به چاوی خرم بینیم و قه‌ناعه‌تم کرد که "الحزب الأکبر النوري" (۲) ته‌ناها نهونه‌یه که بز ئه و اتایه‌ی که لم فرموده په‌رۆزه‌دایه: "تفکر ساعه خیر من عباده سنة" (۳). بؤیه بپیارم دا هاوده‌م له گه‌ل "الحزب الأعظم القرآني" (۴) بینیرم بوتان.

(۱) تیشكی حوتنه‌ی کزمله‌ی پهیامه کانی (تیشكه کان). جگه له‌وهش، به سه‌ره‌خزیی به ناوی (بینیه کانی گمشتاریک) بالومن کردوه‌ته‌وه. (وهر گنگ)

(۲) چه‌ند بز کردنوه و تیپ‌امانیکی فیکریه که مامۆستا نورسی به زمانی عره‌بی له شیوه‌ی موناجاتدا نووسیویتی. (وهر گنگ)

(۳) قال الحافظ العراقي في تخريج الإحياء ۱/ ۵۸: حدیث: تفکر ساعه خیر من عبادة سنة: ابن حبان كتاب العظمة من حدیث أبي هريرة بلفظ سین سنة باساد ضعیف ومن طریقه ابن الجوزی في الموضوعات ورواه أبو المصور الدیلمی في مسند الفردوس من حدیث أنس بلفظ ثانین سنة وإسناده ضعیف جداً، ورواه أبو سرو الشيخ من قول ابن عباس بلفظ: خیر من قیام لبلة. إهـ. وانظر كشف الخفاء ۱/ ۳۱۰ والأحادیث المشكّلة ص ۱۱۳.

(۴) کزمله‌ی تایه‌تیکی هەلبزاردەی قورئانی په‌رۆزن که له پنی بز کردنوه و تیپ‌امانوه له دهروون و ئاسزکان، بز کردنوه‌ی ئیمانی له مرز فدا قول ده کنه‌وه. (وهر گنگ)

بەلام ئەمە دواييان لەبەر ئەوهى دوور و درېئە، ئەوانەمتوانى داوالە كەسيتىك بىكم بۆم بنوسىتەوە. كاتىكىش كە ويستم "الحزب الأكير" وەربىگىز، بىرم لە برايانى وەك ئىتەوە كە پىزىستان بە وەرگىپانى نى يە، بۇيە هەر بە شىۋە عەرەبى يە كەى بۇتان دەنيرم.

پوختهى مەقامى يە كەمى "الآية الكرى" كە زووتىر بۆم ناردن، بنااغە ئەم "الحزب الأكير" يە. چونكە كاتى بەين ئىختىيارى خۆم ھەندى بېرىگە و پىستە بچۈوك خرانە سەر ئەم پوختهى، يە كىسر شىۋە يە كى ترى لەخۇز گرت و فراوان بسوو، ئىجا وە كو ئايە تولكوبىراش بەلگە كانى تەوحىد لە ناویدا درەخشانى يان بەدەست ھينا و واتاي زياتريان لەخۇز گرت و خۇشحالى يە كى گەورە يان بە رۇح و دل و فيكىم بەخشى، بە رادەيەك كە هەركات لە دەمى بىزازى و ماندوو يىدا بە تىپامان و بىلىنگەرنەوە "الحزب الأكير" دەخويىنمەوە ھەست بە چىزىنىكى ناسك و شەوقىنىكى گەورە دە كەم.

* * *

(زىرى و دل پىتكەوەن لە پەيامە كانى نوروردا)

ئەم بېرىگەيەم لە وەلامى پرسىيارىكىدا نۇوسىيە، لەوانەيە باسکەرنى سوودى بۆ ئىۋەش تىدا بىت.

چەند كەسيت لەوانەي كە بە زۇرى كىتبە كانى ئەوليا و زانىيائىان خويىندبووھو، ئەم پرسىارە يانلى كىرم:

بۇچى خويىندرى پەيامە كانى نور زۇر زىاتىر لە خويىندرى ئەم كىتبانە ئىمان و ملکەچى لە دلى خويىدا دەبىنيت و ھەست بە شەوقىنىكى بەرددەوام و چىزىنىكى نوى دە كات؟

وەلام:

بەشىنىكى كىتبە دانزاوه كانى زانىيائى پىشىن و زۇربەي كىتبە كۆزە كانى ئەوليا پياوچا كە كان، لە "بەروبوم" و "ئەنجامە كانى ئىمان" و رېزىنە و بەرە كەتى "ناسىنى خوا" دەدۋىن. چونكە لە چەرخە كانى ئەواندا لەبەر ئەوهى بنااغە كانى ئىمان قايم و

دامه‌زراو بون، ئوا بەربرە کانىي تاشكراو هېرىشى بى پەردەي وانەكراوه كە رەگ و پېشەي ئىمان دەربەھىنېت.

بەلام ئىستا هېرىشىكى بە كۆمەللى پىنكۈيەك و سەختى ئەوتۇز كراوه تە سەرپايد و بناغەكاني ئىمان كە زۇربەي ئەو كىنېپ و پېيامە پېشۇوانەي كە تەنھا له گەل كەسانى ئىماندار و مەرۋە تايىھەنەدەكەندا دەدوان، ناتوانى بەرپەستى ئەم تەۋەزە بەھىز و ساماناكەي ئەم رۈزگارە بکەن و بەرنگارى بىنەوە.

"پېيامە کانى نور" لەبەر ئەوهى موعجىزە يە كى مەعنەوي قورئانى پىرۇزىن، پايد و بناغەكاني ئىمان رۈزگار دەكەن. ئەممەش نەك هەر تەنها بە سوودوھرگەتن لە ئىمانى رەگداكوتاوى دامه‌زراو كە زووتە لەناو دىلدا بۇوه، بەلكو بە چەسپاندىن و دامه‌زراندىن و پارىزگارى لېكىرىنى ئەو ئىمانە لەناو دلانتدا و رۈزگار كەدنى لە دەستى شوبەھ و گومانەكان، بە چەندىن بەلگەي درەخشان و زۇر. ئەم كارەي پېيامە کانى نور لە رادەيە كەدایە كە هەر كەسىك بە وردى سەرنجيان لىنى بىدات، بېيار دەدات كە بە وينەي "پۇيىستى نان و دەرمان" ئەم پېيامانىش بۇ ئەم چەرخە پۇيىستان.

كىتىبە دانراوه کانى پېشۇو بە مەرۋە دەلىن:
بىھ بە وەلى و... بە پلە و مەقامە کاندا سەربىكەوە و... بىيە و... رۇوناکىي پېشىنەي
پىت و بەرە كەتەكان بەدەست بەھىنە.

بەلام پېيامە کانى نور دەلىن:
ھەر كەسىك ھەيت بىھ.. بەلام چاوا بکەرەوە و بېۋانە و بېاستى بىنە و
ئىمانە كەت رۈزگار بکە، كە كەلىلى "بەختەوەر بىيە ھەمىشەيى" يە!
پېيامە کانى نور لە پېشىدا ھەولى ئەوه دەدەن قەناعەت بە دەرروونى داندرە كەيان بېخشن، ئىجالە گەل كەسانى تردا دەدۋىن. لەبەر ئەوه، ئەو وانەيەي كە بە تەواوى قەناعەتى بە دەرروونى بەدخوازى داندرىان بېخشى و توانىي وەسوھسە كانى بە يەكجارى نەھېلىت، بىن ھېچ گومانىك وانەيە كى هيىنە بەھىز و يېڭەرە كە بە

تهنها خزوی ده توانیت بیست به برهه‌ست له پرووی ته‌وزمی گومراپی سرده‌مدا، که بهزی پنکه‌اته و پنکخراوه به کزمله کانیمه شیوه‌ی "کدستی" به کی معنوی "ی" و هر گرتواوه، تهنانه‌ت ئم پیامانه ده توانن بهره‌نگاری ئم گومراپیه بینه‌وه و به سه‌ریشیدا سه‌ربکهون.

پاشان پیامه‌کان و هک دائزراوانی زانایانی تر نین؛ تهنها به پی هنگاونان و بدلگه و بوروانینه کانی "ژیری" پنی خزویان بېن.. و هک ئهولیا سوْفی يه کانیش ناکەن؛ تهنها به چیز و کشفه کانی "دل" بھولین. بدلکو به يه کگرتن و تىکەنل کردنی هنگاوه کانی "دل و ژیری" و يارمه‌تیدانی "گیان" و "لايدن" ناسکه کانی "ی" تری مروف، هنگاو ده نین. بهمش ده گەنه چلەپۇپەی سەربەرزى و پله‌یه کی هېنده بلند کە روانینی فلسەفەی هېرشکاری بین ناگات، ج جای ئەوهی بە هنگاونان پی بگات! ئىز لەم پىیوه نوروره کانی پاستی يه کانی ئیمان، تهنانه‌ت بە چاوه کوئرە دابۇشراوه کانی ئەو فلسەفە هېرش بەرهش ده گەدیه‌ن.

* * *

(حىكمەتى دووپات بۇوندوه‌گان)

برا ئازىز و وەفادارە پاستقىنە کانم!
ئىوه مايەی "دىنداۋىي" و "خۇشحالى" ئى من لەم دنیايدا. گەر ئىوه نەبۇنایە نەمدەتوانى بە درېۋايى چوار سال ئەم ئەشكەنجه و ئازارە ھەلبگرم. كەواتە دامەزراوى و خۇرماگرىي ئىوه، ئارام و خۇرماگرىي يە کى زۇريان لە بەرامبەر ئەم ئازارەوە بىن بەخشىم.

ئەم خالانە خوارەوەم پىكەوە و بە شىوه‌یه کى كتوپ بە دلدا هاتن:

يە كەميان:

برايام! من پىم وايە ئەم بۇومله رزەيە موعجىزە يە کى قورئانىي وە كولەت بۇنى مانگ وايە، سەرسەخت ترین كەسى ملنەدەرى ھىنایە ناو حالەتى تەسلىقىوە!

دوروه‌میان:

هر له کۆنمه تا ئىستا هىچ كۆمەلتىكى ترى وەك "قوتاييانى نور" نەبۇوه كە بە گەرمى و چوست و چالاڭى تىكۈزشايىن و چەندىن خزمەتى گەورەيان لە پىنى راستى و حەقىقەتدا پېشكەش كەردىت و، لە گەل ئەمە شدا بە چەند ماندو بۇونىكى كەم لە گىرو گرفتە كان رېزگاريان بۇويت. لە كاتىكدا ئامۇ كەسانەتى كە هيىنەتى يەك لە دەرى خزمەتە ئىمانى و قورئانى يە كانى ئىمەيان پېشكەش كەردىو، چەندىن ئەمەندەتى گىرو گرفت و ئازارە كانى ئىمەيان هاتۇوهتە رېت! واتە لە حالەتىكى ئەوتۇداين كە ھەمىشە بۇ شوکر و سوپاسى خواى گەورە ھانغان دەدات.

سى‌ھەميان:

ئەو پەيامانەم خويىنده وە كە بۇمان نىېرابۇن، بىنیم بەپىي خواتى جى و شوينە كان ھەندى "پاستى" دووبات بۇونەتەوە و، ئەم دووبات بۇونەتەمەش لەم مەسەلانەدا ويست و ئىختىارى منيان تىدا نەبۇوه، تەنانەت حەزىشىم بىن نەكەر دوون. بەم "لەبىرچۈونەوە" يەش كە تۈوشى بۇوم ھەندىلەك دلتەنگ بۇوم، بەلام كەپپە ئەم بىدار كەرنەوە يە ئاراستەتى دەلم كرا، كە پىي وتم: "سەيرى كۆتلىي و تەئى نۆزدەھەم بىكە".

منىش كە سەيرم كەرد، بىنیم لە حىكىمەتە جوانە كانى دووبات بۇونەتە كەنە قورئانى پىرۇز دەدۇيت.

جا ھەر خودى ئەم حىكىمەتانە لە تەفسىرە راستەقىنە كە ئەقىقەتى قورئانى پىرۇزىشدا - كە "پەيامە كانى نور" - دەر كەه توونەتەوە و، بىنیم ئەو دووبات بۇونەوانە بە تەواوى لە گەل ئەو دانايىانەدا دەگۈنجىن و يە كاۋىيەك دەر دەچن، تەنانەت گەلىنى پېپىستىشىن.

پاشان يەك بە يەكى: "لۇتفى" و "عەبدۇررەھمان" و "عەلەي بە بچىكولە" بە ناوى ھەمۆرتانەوە داوايانلىنى كەردىو، كە بىرسكەي عەرەبىي بىست و نۆھەم لېك بىدەمەوە و وەرى بىگىز بۇ زمانى توركى. بەلام من كاتىكى هيىنە فراوانم بۇ ئەم كارە بە دەستەوە نى يە و بارودۇخى ئىستاشم بوارى ئەمە نادات. پشت بە خوالە داھاتۇدا قوتايى يەكى تر لە قوتاييانى نور ئەو ئەركە ئەنجام دەدات.

پر سیار:

بزچی بومده رزه‌ی زهوی "پروسیا" ناگریته‌وه، به لکو، تنهها... دو و چاری
ده بن؟

وہلّم:

لبه رئوهی کافربون و سوکایهتی به ئایینیکی هەلۋەشاوهی دەستکارى كراو، جيابه له سوکایهتی كردن به ئایينىكى حەقى هەتاھەتايى. چونكە ئەمەيان تۈورەبىي زەوي دەورووزىنىت و لەرزەي بىن دەخات.

* * *

(په پامه کان به خویان بلاو ده بنه و ۵)

یاسمه سلحانه

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بی ایاز بیه دامنه او خو به ختکاره بهو هفا کانم!

بِهِ كَمْ:

پرورزی جهانی داهاتوتان لئی ده کم و، له میهره بانی و سوزی خوای گورهی میهره بان ده پاریمهوه که نزاو لالانوهی برا خاوین و پرورزه کامن له نیوه و بهره بمهانی ثمو شمهوه پرورزانهدا که به سوینندی: ﴿وَالْفَجْرِ ۚ وَلَيَالٍ عَشْرٍ﴾ نرخ و بهایان چه سپاوه، بز منیش و هممو تهلى ئیمان، به تایبەت ثوانەی دوعاکانیان کردووه، بکات به مايەی بهره کەت و خىز و رووناکى.

• • • • •

سے

هست ده کم "خلوصی" دلتهنگی و نیگرانی یه کی همه.. با نیگهران نهیت. چونکه قوتایانی پیامه کانی نوروله زیر پارینزگاری میهرا بانی و چاودنیبی خواب گهوره دان. خوادم گیرو گرفته کانی دنیا پاداشتی دواروز

دهستی مرؤف دنهن و خویشیان فانی و پیوار و لمناوجوون، ئموا دهبنی له برامبهر ئهو گیو گرفتانوه مرؤف خزراگر و دامزراو بیت و، له ناوەندی شوکرانهدا صهبر و ئارامی بیت و دان به خزدا بگرنیت.
ئیوه همووتان و هرووهها "خلوصى" ش لمنا دوعا کاندان و، له دهستکوته مەعنەوی يە کاندا بەشدارن.

چوارم:

"پیامه کانی نور" هەر بەخویان و له ژیر چاودېرىي قورئانی پىرۇز و پارىزگارىي پەرۇرەدگاردا بلاو دەبىھەو، پىز لە نەھىنى و پەنھانىدا پىزىنە و پۇوناکى يان زىاد دەكەت.
برايانم ا هيوم وايە كە تا ئىستا چۈن بۇون، لەمەولاش هەر بە هەمان جۆر بەربەستى ئهو رۇوداوانە بىكەن كە لەرزە بە رۇزگار دەخەن.
با هەميشە دەستورمان بىرىتى بىت لە: "من آمنَ بالقدرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ".

* * *

(دەرمانى موقەددەس)

برا ئازىزە كانم!

منىش لە لايەنى خۆمەوە و له برامبەر پىرۇز بايە كە تانوهە پىرۇز بايە جەزنانلىنى دەكەم.

ھوالى تەندرۆستى و حەوانەوەي مەتنان پرسى بۇو..
سوپاسى بى پایان بۆ بەديھىنەرى بەخشىنەم. چونكە "ئىمان"ى ھینا بە هانامەوە، كە دەرمانىكى خاۋىن و موقىددەسى ھەمەو دەردىنگە و.. چارەسەرى و دەرمانى "پازى بۇون بە قەزا"شى فرياخىستم، كە لە ئىمان بە قەدەرەوە سەرچاوهى گرتۇوە..

ئەممىش ھانى دام كە له ناوەندى "صەبر و ئارامگەرن"دا "شوکرانه بىزىرى" پىشىكەش بىكەم، هەرچەندە زستانى ئىرە زۆر سارىدە، بە تايىھەت ژۇورە كەى من و، جىگە لەھەوە كە لە سى پۇوهە بىزازىي غەرېبى دەورەي داوم و، هەر سى

نه خوشی به عهده بی به کانیش دنیا بان لئن هینا مهته و به کو، به ته نیایی و له خملکدابرانیکی ته او و تیدا دانراوم و، گیرزدهی چهندین گیر و گرفت و تمنگ و چهلمهی له تو انبده ریشم.

(نهوانهی پیامه کان بلاو ده کنهوه)

برا تازیز و بهوهفا و بینگردہ کامنا!

من سوپاسی بی کوتایی پیشکشی پهروه ردگاری میهه ره بانم ده کم که له مهردانی وه ک ئیوه چهندین که سی ئه و تزی به دی هینا وه پیامه کان بلاو ده کنهوه و دهیان پاریز ن و ده بن به خاوه نیان و، کوزلی قورسی که سینکی لاواز و بی تو انای وه ک منی سووک کرد.

(قبول نه کردنی زیاده ره وی)

.....

هر گیز ناکریت ئه و گومان باشی به له راده به ده رهی بهرام بره به من ده ره بپریت و ئه و پایه و گرنگی بیش که هزار جار له سه رووی پلهی خۆمه ویه و بئه من داده نریت، قبول بکریت. مه گهر به ناوی "پیامه کانی سور" و خزمه تگوزاری به کانیان وه بیت و، لعو رووه و که بانگهیشت و رینما بی خملکی بولای گوهه ره کانی قورئانی پیروز ده کهن.

به لئی، من هر گیز مافی ئوهه نی به له رووی "کمس" بی بایه خی خۆمه وه ئه م چەشنە گومان باشی یانه قبول بکم.

(صەدەقە بهلا ده گیریتە دواوه)

برایانی تازیز و راست و به پیز و دامه زراوم!

کارنیکی زور جوان تان ئەنجام داوه که له شیوهی دابه شکردنی کار له نیوان تاندا نوو سینه وهی پېسته که تان خستو وه ته سنتزی که سی معنە وی خوتان. بهم

کاره‌شنان ماموزتا یاه کی راسته‌قینه و همیشه‌بی تان بتو خوتان دوزی‌یمهوه. جائمه ماموزتا مهعنوه‌ییه، زور لرم برا کوله‌واره‌تان باشته و، تهنانه‌ت هیج پیویستی‌یه کی ترتان بهم نامینت.

برایاهم!

کاتنی که ئیوه بتو سمر بازی بران و، خەمم بتو خواردن و، سەیریکی پرووداوه کانی رۆژگارم کرد، ئەمەی خواره‌وهم به دلداهات: شارستانیتیئی ئوروروپا که له سەر چەند بناغەیه کی گەندەل دامەزراوه و به وىنەی قاروون کە وتى: ﴿إِنَّمَا أُوتِيَةُ عَلَى عِلْمٍ عَنِيَّةٍ﴾ (القصص: ۷۸) ئەویش پىنی وايه کە هەرجى چاکىيە کى بىن بەخشراؤه له لايدەن خۆيەوه بە دەستى هيٺاوه و، سوپاسى ئەو پەروەردگارەی له سەر ناکات کە بە فەزلى و كەرەمى خۆى ئەو چاکە کارى يانەی پىن بەخشىوھ و.. تاي تەرازازووی خراپە کانی لە چاوتاي چاکە کانىدا بە رادەيەك قورس بۇوه کە بەھۆى بىرى چەپەلى ماددىيەوه بتو ناو چال و چۈلپى "شىرك" بەربووه تەوه..

ئەم شارستانیتییە، زللەيە کى ئاسمانى هيٺىدە بەھېزى لىنى درا، کە داهاتى پىشكەوتىن و بەرزبۇونوھى سەدان سالى لەناو بىردو كردى بە سووتەمنى! چونكە لە بەر ئەوھى ئەم حکومەتە ئوروروپايسە سەتمەكaranه سوو كاپەتىيان بە جىهانى ئىسلامى و مەلبەندى خەلافەت كردو پەيمانى سىفرىيان^(۱) بە سەردا سەپاند، ئەوا ئەو زللە ئاسمانى يە زيانىتكى سەخت و تىكشىكانىتكى ھەممە كىي ئەوتقى بە سەرياندا هينا کە ناتوانن لەو سزا سەختە دۆزەخ ئاسايىھى ئەم دنبايە دەرچەن، بەلكو هەر تىايىدا ھەلەدقەرقچىن و ھاوارى داد و فرياديان لى بەرز دەيتىوه! بەلنى، ئەم تىكشىكانه يان تۆلەي ئەو سوو كاپەتى بىن كردىيە!

(۱) پەيمانىكە بە زيانى دولەتى عوسجانى كە سالى ۱۹۲۰ از دولەتە ھاپەيمانە كان سەپاندیان بە سەرىداو، وەك تەسلیم بۇونىتكى دولەتى عوسجانى وايە بتو ئەوان، چونكە بەپىن ئەو پەيمان نامىيە ھەمرو گەرروھ ئاوىيە کانى دولەتى عوسجانى خزانە زېر چاودىزىلى يېزىنە كى نىزدە دولەتى و لايدەن ئابورىيە كانىشى بە ھاپەيمانە كان سپېررا كە بەپىوهى بىدنا جىگە لەمانش لەو بەندانە تر كە مافى عوسجانى يە کانى بە زورە ملنى تىدا بىن شىل كرابۇوا (وھر گىز - لە چاپە عدرەبىيە كەوه).

چند که سینکی بەریزی ئىرە بەو پەری دلىايسىمە و پىيان وايە كە هەر دوو پارىز گای ئىسپارە و قەستەمۇنى - كە دوو مەلەندى بالا بۇونەھى پەيامە كانى نۇورن - لە چاو پارىز گا كانى تردا لە كارە ساتە ئاسمانى يە كان پارىز راون.

ھۆكاري ئەمش ئەيمانە تەحقىقى و ھىزى باوەر و ئايىنە يە كە "پەيامە كانى نۇور" بە خۇينەر انيانى دەبەخشن. چونكە ئەم چەشىھ بەلا و كارە ساتە ئاسمانى يانە لە ئەنجامى چەند گۇناھىنە كە دادە بارىن كە بەھزى لاوازى ئىمانەھى پۇو دەدەن.

ئۇوهتا بە فەرمۇودەي پىرۇز چەسپاوه كە: "صەدقە بەلا دەگىزىتە دواوه"^(۱). ئەم ھىزى ئىمانى يەش بەپىي پلەي خۆى، ئەم كارە ساتانە دوور دەخاتەھو و بەرهە دوا دەيانگىزىتەھە.

* * *

(سەعىدى صەعىد !)

ئەى سەعىدا! "صەعىد" (واتە: خاك) بە، لە خۇنە ويستى يە كى رەھا و فەنایە كى تەواودا بە.. بە يە كجارتە كى دەست لە خۇنە ويستى خۇت ھەلبگەر، بۇ ئۇھى پۇونىي "پەيامە كانى نۇور" لېل نەيىت و كارىگەر ئىيان لە دەرروونە كاندا كەم نە كەپتەھە!

* * *

(دوو مەسەلە)

برايام! لەم رۈزانەدا دوو مەسەلەم بە دلداھات، يە كىكىان تايىەتە بە "قوتايانى نۇور" و ئەوي ترىشيان تايىەتە بە "ئەھلى دنيا" وە. والەبەر گرنگى يان هەر دوو كيان دەنۇو سەم بۇتان:

(۱) "صدقة السر تطفئ غضب الرب". رواه الطبراني في الصغرى، وروى الترمذى عن أنس مرفوعاً: أن الصدقة تطفئ غضب الرب وتدفع ميتة السوء. وقال الترمذى: حسن غريب وصححه ابن جبان. وعند الطبراني: الصدقة تسد سبعين بابا من السوء. رواه الخطيب بلفظ: الصدقة تمنع سبعين نوعاً من أنواع البلاء أمهما الجذام والبرص (كشف الخفاء، ١٥٩٣ باختصار). (وهرگىر)

□ مهسهله‌ی به‌کم: (دوو نیشانه بتو عاقیبهت خیری)

چهند ئامازه‌یه کی بەرز و بەھیز لە "تیشکی به‌کم" دا هدیه لە بارهی ئەوهی کە قوتایی بە راسته بەوه‌فاکانی نور بە عاقیبهت خیری دەرۈن ناو گۇزىھە کانیان و لە ئەھلى بەھەشت دەبن.

ماوهیدك بwoo چاوه‌پوانی بەلگەمیه کی بەھیزی وا بوم کە پشتی ئەم مەسەلە بە كجارت گەورە و مزدە هەرە مەزنە بگرىت. وا سوپاس بتو خوا دوو نیشانه - پىكىدۇھ - بتو ئەمە هاتنە دەلمۇھ:

نيشانەی به‌کم:

لېتكۈلەران و ئەھلى كەشىف دەلىن: هەتا ئیمانى تەحقىقى لە "علم اليقين" ووه بتو "حق اليقين" سەر بکەۋىت، دووچارى "سەلب بۇون" نايىت. ھەروەها وتۇريانە: لە دەمى سەرەمەرگى مەزۇقدا شەيتان ھەر ھىننەدە بىن دەكىنىت كە تەنھا گۆمان و وەسوھسە كانى خۇزى بەهاوىتە ناو "زىرى" ئى مەزۇفوھ. بەلام خۇ ئەم جۇزە ئیمانە تەحقىقى بە تەنھا بە سنورى "زىرى" يەوه را ناوه ستىت و، دەپوات بتو: دل و پۇچ و سېپر و لەتائىفە كانى ترو، بە رادەيدى كى ھىننەدە بەھیز لەو لايدەنە ناسكەندا جىنگىر دەبىت كە ھەرگىز دەستى شەيتانى پى ناگات. كەواتە ئیمانى ئەو جۇزە كەسانە - پشت بە خوا - لە تىاچۇن و فەوتان پارىزراوە.

يە كىئىك لە زىنگاكانى گەيشەن بەم ئیمانە تەحقىقى بە بىرىتى يە لەوهى كە مەزۇف بە ويلالەتى تەواوهتى و كەشىف و شەھوود بگات بە "حەقىقت". كە ئەمشىز پىنى ئیمانى شەھوودى بە، تايىبەتە بە كەسانى ھەرە "خەواص" ووه.

بەلام پىنى دووھەم بىرىتى يە لەوهى مەزۇف بە "زانستىكى يەقىنى" ئى ئەوتۇ كە گەيشتىتە پلەي "بەلگەنەويىستى" و ھىزى پلەي "حق اليقين" تەسلىقى راستى يە كانى ئیمان بکات. ئەمشىز بەھۇى پىژۇنەدە بەرە كەتى يە كىئىك لە نەھىنى يە كانى سروشى خواي گەورە لە پووى "ئیمان بە غەیب" ووه و، بە بەلگە ھىننانەوهى شىوازى قورئان كە "دل" و "زىرى" ئى پىكەوه تىدا تېكەمل دەبن..

جا ئم پزیه‌ی دووه‌هم، بناغه و هموین و گیان و کاکله‌ی "پیامه کانی نور"ه. بدلی، قوتایی به تایه‌غه‌نده کانی پیامه کانی نور ئم راستی به دهینن. تنانه‌ت گهر که سانی تریش به چاوی ویژدانه‌وه بروانن دهینن که پیامه کانی نور مه‌حالی پینگا پنچه‌وانه کانی راستی به کانی ئیمانیان ده‌خستووه و، به بدلگه پروانیان کرد و ده‌تدوه که ئه و پینگایانه هینله به‌تال و مه‌حالن که هرگیز ناکریت بگیرینه بدر.

نیشانه‌ی دووه‌هم:

گملی دوعای بینگه‌رد و گیرا به برد و امی بز ئمه ده کرین که قوتایی به راسته کانی پیامه کانی نور عاقبیت خیری بیان پی به‌خشربت و ئیمانی کامل بدهه‌ست بهینن. ئم دوعایانه‌ش هینله زورن که "زیری" هیچ بواریک بز قبول نه‌بوونی هیچ کام لهو دوعایانه شک نابات.

بز نمونه:

یه کیک له خزم‌تگوزاران و قوتاییانی نور له ماوهی بیست و چوار سه‌عاتدا سه‌د جار دعوا بز عاقبیت خیری قوتاییانی نور و بدهه‌سته‌نائی به‌خته‌وری هه‌میشمه‌یان ده کات و، له نیوان ئه و دوعایانه‌شیدا هم‌چی رؤژه به لای که‌مه‌وه سی جار دوعایان بز ده کات که ئیمانیان سه‌لامه‌ت بیت و، زیانیان به خیر کوتایی بین بیت و، به ئیمانه‌وه بز نه ناو گزپه کانیان. ئم دوعایانه‌شی له ناوه‌ندی زور بهی همل و مرجه کانی قبول و گیرابونی دوعادایه.

پاشان کزوی ئه دوعایانه‌ی که له‌لایهن خودی ئه و قوتاییانه‌وه به‌رز ده کریته‌وه که لم زه‌مانه‌دا و له هم‌مو لایه کمه‌وه له‌سهر ئیمانه که‌یان هیرشی زوریان ده کریته سه‌ر، که هم‌ریه که‌یان به زمانه بینگه‌رد و خاوینه کانیان بز سه‌لامه‌تیي ئیمانی خزیان و برایانیان ده‌یکهن، هینله به‌هیزن که می‌هره‌بانی فراوانی خواوه‌ندی می‌هره‌بان و دانسته ره‌ها که‌ی ده‌ست به برویانه‌وه نانین و نایانگیرنه دواوه. تنانه‌ت گهر وا گرمان بکریت که هم‌مو ئه و دوعایانه ده‌ستیان به برووه‌وه بزیت و

تنهایه که دانه‌یان قبولی بیست، نهوا سه روزیادی ئوهیه که هم‌مو و به کیک له قوتاییانی نور به ئیمانی سلامه‌تهوه برواته ناو گزره‌وه، چونکه همر دو عایه که له لاین ئوهانهوه ده کریت بروی له هم‌مو و یانه.

□ مدهله‌ی دووه‌هم: (جیکمه‌تی شکست هینانی دولته‌تی عوسمانی)

لهم کاته‌ی ئیستادا به شیک له و هلامه‌که‌ی سه عیدی کون دهر که‌وت که به ناوی ئدم چمرخمه‌وه و هلامی پرسیارینکی ئەنجومه‌نه می‌سالی بې رۇحانی بې که‌ی بىن دایدوه، که له نیوان خۆیاندا پرس و را و گفتۇگزیان له سەر چاره‌نووسى جیهانی ئیسلامی ده گزرىي‌دهوه، له باسى "گفتۇگزىدك لە خەونىكىدا" بلاو كراوه‌تهوه و، به‌شىك له كىنلى "سنوحات" كه بىست سال پىش ئیستا لە چاپ دراوه.

ئەو ئەنجومه‌نه مەعنده‌ی بە لەو کاته‌دا لېيان پرسىم:

جیکمه‌تی شکستی دولته‌تی عوسمانی لەم جەنگەدا چى بې کە بە شکست هینانی ئەلمان كۆتايى بىن هات؟

سەعیدى کون لە وەلامدا و تى:

گەر لەم جەنگەدا سەربکەو تىنایه ئەوا - وەك دواى حمودت سال دھر که‌وت - لە پىناوى شارستانىتىي ئەوروپادا گەلنی موقىددە ساتى ئايىنیمان لە دەست دەدا و .. ئەو رېزىمە کە لە ئەنادۇلدا جى بەجى دە كریت، بە زۇرە ملىنى و بە كارهینانى هېز و بە پەپەرى ئاسانى و بە ناوی شارستانىتىي ئەوروپاوه بە سەر جیهانى ئىسلامىشدا بە تايىهت هەردەو حەرەمی شەريفدا دەسەپىنرا! بۇ يە قەدرى خواي گەورە بە فەزلى چاودىرىي خزى و بۇ پارىزگارىي ئەو شوينە بىرۇزانە بوارى دا كە ئىمە لەم جەنگەدا شکست بەھىن!

دواى تېپەپۈونى بىست سالى تەواو بە سەر ئەم وەلامدا، بە شەو پرسیارینکى وەك ئەو گفتۇگز ناو براوه‌يان ئاراسته كردم و، و تىان:

لە كاتىكىدا كە سەر چاوه‌يە كى گەورە بۇ سەر كەوتىنکى سىاسى لە ناوەندە جیهانى بې كاندا لە بەر دەستدا بۇو، كە بىرەتىي بې لە سىبا سەتى "مانوه لە بىن

لایه‌نیدا" و ده توانرا لم رئیمهوه مولکی له دهستجوو بکیرینمهوه و میسر و هیند پزگار بکهین و بزویه کگرتن له گهمل خۆماندا رایان بکیشین. که چی ئەم سەرچاوەیەمان له دهست دا..

جا ئایا چ حیکمه تېڭ لەوەدا ھەمیه کە ئەم سەرچاوە مەزنە نەکەوتە بەرچاوى ئەو کەسە زیرەك و مەرۆفە بلىمەتانە، رېنگایەکی زیان بەخشیان گرتەبەر و، پشتى دۇزمىنکى گومان لىنکراوى بى سەروبى بىرپاپى نەکراوى بى سوودى وەك ئىنگلىزیان گرت^(۱)؟

ئەم پرسیارەم لى كراو، وەلامە كەشى - کە لە لایه‌نېتىكى معنەوی يەوهاتە دلەمەوه - بەم جۈزەرە خوارەوه بۇو: ئەو وەلامەي کە بىست سال پىش ئىستا بۇ پرسیارەتكى معنەوی دامەوه، كىتومت وەلامى ئەم پرسیارەشە. واتە:

گەر پشتى لایەنە سەركەوتۈرۈك بىگىرىت، ئەۋائەمۇ ۋېزىمەئى کە لىرەدا پىادە دەكرىت، بەسەر جىهانى ئىسلامى و شوينە پىرۇزە كانىشدا و بە ناوى مەدەننېتى دەنلى و لە ناوەندى مەستى سەركەوتىدا و بىن ھىچ بەرگرىيەكى ئەوقۇ، جى بەجى دەكراو دەسەپىنرا!

كمواتە لەبر سەلامەتىي سى سەد و پەنجا مىليون موسىلمان، ئەم ھەلە ئاشكراو پۇونىيان نەيىنى و، بە وىتەي كۈنۈر پەفتاريان كرد.

* * *

(چەند نەنجامىيەكى دنیايى لە كارى خزمەتگۈزارىي پەيامى نۇوردا)
برا ئازىز و پاستە كامى!

پىرۇزىيائى جەزنتان لى دە كەم و... خزمەتە مەزنە كانتام لەبرچاوە. لە خوا دەپارىنمەوه كە سەرتان بىخات تىايادا. هەروەك سوپاسى بىن گۆتنىي بۇ بەدىھىنەرى

(۱) ئۇ كاتە حىڪومەتى توركىا لە زېر پەردەي بىن لایەنیدا لایەنلىنگلىزى گرت و، ماوەيەكى كەمېش پىش كۆتنىي هاتنى جەنگ بە كردهو ئەم لایەنگرىيە دەرخست و جەنگى لە دىزى ئەلمان را گەياند. (وەرگىر)

میهربانم له سر ئوهی که برايانی دامه زراوی خۆبەختکاری وەك ئیوهی کرد ووه
بە خاوهن و بڵاو کەرهەی "پەيامە کانی نور". هەر کاتىك ئیوه دېنه و يادم،
"گیان" م خۇشحال و "دل" يشم شادمان دەبىت و، خەم بۇ لە دنیا دەرچۈنم ناخزم،
بەلكو وەك ھاوارىيەك دەپوانە "مردن". چونکە بە مانە وەی ئیوه زیانى من
بەردهوام دەبىت. لە بەر ئوه، بەنی ھىچ نىگەرانىيەك، چاوه پى ئەجەلى خۇم
دە كەم!

دەسا خواى گۇرە بۇ ھە تاهە تايى لىتىان رازى بىت. ئامىن. ئامىن.

ھەر وەك زۇرىبەي قوتايى يە كار گۇزارە کانى "پەيامە کانی نور" ھەست بە جۈزە
كەرامەت و ئىكرا مىكى خوالى دەكەن، ئەم برا كۆلەوارەشتان لە بەر ئوهى زۇر
پىويسىتى بەو كەرامەت و ئىكرا مانە يە، ھەست بە زۇرىبەي جۈزە کانىان دەكەت.

قوتايانى نورى ئەم ناوجانە بە سوينىلخوار دەنەوە دەلىن:

ھەركات بە خزمە تگۇزارىي نورەوە سەرقالى بىن: رۆزىمان فراوان و دلماں
گوشاد دەبىت و خۇشى و شادمانى ھەممۇ گىغانان دەگرىتەوە. مەيش بە تەواوەتى
لە خۇمدا ھەست بەمە دەكەم، بە ۋادىيە كى ئەوتىز كە دەررونى بە دەخواز و
شەيتانە كەشم بە سەرسامى يەوە لە بەر دەم ئەم راستى يە بەلكەن دەنەوە دەنگ
دەبن!

* * *

(دوعاى گشتى)

بىزانن كە من وا ماوهى سالىكە خىزان و منال و دايىك و باو كى ئەو قوتاييانەي
نور دەخەمە ناو دوعا كائەنەوە كە بە پەيامە کانى نورەوە سەرقالىن. چونكە
ھەندىك لەوانە بە خۇيان و خىزان و منال و گشت پەيوهندىيە كانىانەوە هاتۇونەتە
ناو باز نەي خزمە تگۇزارىي نورەوە!

* * *

(به سوودترین کار لهم کاته‌ی نیستادا)

مده‌نیه‌تی ده‌نی - که سووکایه‌تی به نیسلام ده‌کرد - دادگه‌ری خواوه‌ند
ئازاریکی معنوه‌بی هیندله سه‌ختی هینایه رپی که خستیه پله‌ی نزمی درنده
نزاوه‌کانه‌ها چونکه ئهو ترس و لهرزه بردەوامه‌ی که تیایدا ژیان، هموو چیز و
لەزه‌تیکی سەد سالى شارستانیتی ئەوروپا و ئینگلیزی لەناو دا، مەستی
پېشکەوت و خۆسەپاندنی ئهوانی بەسەر خەلکیدا، لى زپاندن! ئەوهبوو دادگه‌ری
خواوه‌ند ئهو ترسه سامناکەی دەرخوارد دان و بۇمباکانی ترس و سام و دلته‌بى و
نیگرانی بەسەردا تەقاندنه‌و^(۱)!

پیویست‌ترین و به سوودترین و شایانترین کار و ئەرك لەم کاته‌دا: "رزگار
کردنی ئیمان" ...

بەلئى، ئیمانی هەرتاکە كەسىك بىگرىت لە راستىدا كلىيل و پۇوناڭى يە بۇ
جىهانىكى ھەمىشەبى فراوانى لەم دىنایە. لەبر ئهو، هەر كەسىك ئیمانە كەى
كەوتىتە مەترسىي تىاچوونووه، پەيامەكانى نور دەرۈن بە هانايىوه و مولىكىنى لە
گۆزى زەوي مەزنىرى دەست دەخەن و دەستەلاتى بەسۇودتىر و دەسکەوت و
فتورخاتى گەورەتى بىن دەبەخشن.

* * *

(ئەركى سەرشانى ئهو كەسەى پەيوەندى بە پەيامەكانى نوروھوھ گردووھ)
ئەمەى خواروھو كەرامەتىكى "پەيامەكانى نور" دەرەخات كە لە دەمى
نۇوسيئەۋىيان، لە دەروروبەرى خۇماندا رپووی داوه:

قوتابى يەكى نورى پىرى بە ويقار و چوست و چالاڭ لە كارە كەيدا، خەرىكى
نۇوسيئەۋى "پەيامى پىران" بۇو. كاتىن گېشىتە كۆتايى ئومىنى يازدەھەم و لە
شۇينى باسکەرنى وەفاتى "عەبدۇررەھمان" ئى خوايىخۇشبوودا، قەلمە كەى "لا إله

(۱) مەبەست بۇوداوه ترساکە كانى جەنگى جىهانى دووهەم. (وەرگىز)

إِلَّا هُوَ أَنْوَسُ وَ، خَيْرِي بِهِ زَمَانٌ وَتِي: "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" وَ، تَيْزَ لَابْرَهِي ژیانی خَوْیِ بِهِ چَاكِی وَ عَاقِبَيْتَ خَيْرِی کَوْتَابِی بَنْ هَبْنَا وَ گَیانِی سَپَارْدَا بِهِ مَمَشْ تَهْسِيْقِی ثَوْ مَزْ گَیْتِی بِهِ ئَامَازْهِيَّهِ قُورْتَابِی پَرْزُوزِی کَرْدَ کَه: "قُوتَابِيَّانِي نُورُ" ژیانِيَّانَ بِهِ عَاقِبَيْتَ خَيْرِی کَوْتَابِی بَنْ دَبْتَ وَ بِهِ ئِيمَانُوهِ دَهْرُونَهِ نَاوْ گَزْرَهِ كَانِيَّانَ. دَهْ سَا رَهْ حَمَهْتِي فَرَاؤَنِي خَوَائِي لَمِي بَيْتَ.

بَيْدَارْ کَرْدَنَوَهِ يَهِ كَيْ گَرْنَگْ بَزْ بَرَايَانِي قِيَامَهْ تِيْمِ!

لَهْمَ بَيْدَارْ کَرْدَنَوَهِ يَهِ دَوْ مَادَدَهِ لَهْخَوْ گَرْتَوَهِ:

يَهِ كَهْ مِيَانَ:

گَرْنَگَتِينَ ئَهْرَكِي سَهْرَشَانِي ئَهْ وَ كَهْسَهِي پَهْيَوْنَدِي بِهِ پَهْيَامَهِ كَانِي نُورُوهِ كَرْدَوَهِ بَرِيَّتِي يَهِ لَهِ: نُورُسِينَهِوَهِيَانَ وَ، هَانَدانَ وَ بَانَگَهِيَّشْتِي خَهْلَكِيَّشْ بَزْ ئَهْ نُورُسِينَهِوَهِيَهِ وَ، پَشْتَ گَرْتَنِي بَلَأَوْ بَوْنَهِوَهِيَانَ. چَونَكَهِ ئَهْ وَ كَهْسَهِي كَهِ دَهِيَانَ نُورُسِيَّتَوَهِ يَانَ دَاوَالَهِ يَهِ كَيْنَكِي تَرْ دَهْ كَاتَ بِيَانُو سِيَّتَوَهِ وَ دَهِيَانَگَمَهِيَّتَهِ دَهْسَتِيَّ، نَاوَنِيشَانِي "قُوتَابِيَّيِي پَهْيَامَهِ كَانِي نُورُ" بَهْ دَهْسَتَ دَهْهِيَّتِيَّ وَ، لَهْمَ رَيْيَهِوَهِ بَهْشِيَّكَ لَهِ دَهْسَتَكَوْتَهِ مَعْنَهِوَيِي بِهِ كَامَ وَ ئَهْ وَ دَوْعَا وَ لَالَّانَهِوَهِ باشَانَهِمِي دَهْسَتَ دَهْ كَهْوَيْتَ كَهِ لَهِ ماَوَهِي بِيَسْتَ وَ چَوارَ سَهْعَاتِدا سَهْدَ جَارَ بِهِلَكُو زِيَارَتِيشِ پَشْكَهِشِي خَوَائِي گَهْرَهِيَانَ دَهْ كَمَ. جَگَهِ لَهْمَشْ بَهْشِيَّكَ لَهِ دَهْسَتَكَوْتَهِ مَعْنَهِوَيِي بِهِ كَانِي هَهْزَارَانَ بَرَايِ دَلَسْوَزَمَ وَ دَوْعَا خَاوَيَّيِهِ كَانِيَانَ بَهْ دَهْسَتَ دَهْهِيَّتِيَّ.

سَهْرَبارِي ئَهْمانِشِ، ئَهْ وَ كَهْسَهِ، بِهِ نُورُسِينَهِوَهِيَ پَهْيَامَهِ كَانَ، لَهِ چَوارَ پَروْهَوَهِ چَوارَ جَوْرِي عِيَادَهِتِي گَيْرَايِ دَهْسَتَ دَهْ كَهْوَيْتَ. چَونَكَهِ: ئِيمَانَهِ كَهِي خَوَيِ بَهْهِيَّ دَهْ كَاتَ وَ.. تَيْدَهِ كَوْشِيَّتَ ئِيمَانِي كَهْسَانِي تَرِيشَ لَهِ تِيَاجَوْونَ بَپَارِيزِيَّتِي وَ.. ئَهْ وَ بَرْ كَرْدَنَوَهِ ئِيمَانِي يَهِي دَهْسَتَكَيْرَ دَهْ بَيْتَ كَهِ هَهْنَدِي جَارَ سَهْعَاتِيَّكَيِ وَهَكَ سَالِيَّكَيِ عِيَادَهِتَ وَايِهِ - وَهَكَ لَهِ فَمَرْمَوْدَهِ دَهْهَاتِوَهِ - وَ خَهْلَكِي تَرِيشَ بَزْ ئَهْمَ بَيرَ وَ تَيْرَ اَمَانَهِ هَانَ دَهْدَاتَ وَ.. بَهِ يَارَمَهِ تَيْدَانِي مَامَؤْسَتَاهِي هَاوَبَهِشِيَّ كَرْدَارَهِ چَاكَهِ كَانِي ئَهْ وَ مَامَؤْسَتَاهِي دَهْ بَيْتَ كَهِ خَهْتِي نَاخْوَشَهِ وَ گَيْرَوْدَهِي بَارَوْ دَوْخَهِ سَهْخَتَ وَ دَزْوَارَهِ كَانَ بَوروْهِ.

بهلی، ده‌توانیت ئەم چەشته سووده مەزنانە بەدەست بھیتیت.
 سویند بە خوا! هەر كەسيك پەيامنگى بچۈرك بە تىڭگىشتىوه بۇ خۆى
 بنووسىتىوه، وە كەنۋە دىارىيە كى گەورەي پىشكەش كەرىدىتىم. تەنانەت
 هەمو لەپەرەيە كى ئەم نووسىنەوە يەھىنلە منه تبارم دەكەت وەك ئەمەيى كە
 ھۆقەيەك^(۱) شەكرم بە دىاري بۇ ھاتىتى
 ماددهى دووهەم:

بەداخموه دوژمنانى لە رې ترازاوى "پەيامە كانى نوور" لە جىتنى و ئىنس، كە نە
 ئىمان دەھىتن و نە جىنى بېروا و مەتمانەشن، لەبەر ئەمەيى نەيان توانى بەرهەنگارى قەلا
 پۇلائىنە قايمە كەنلى "پەيامە كانى نوور" و بەلگە بەھىزە كانىان - كە وەك شەمشىزى
 ئەلماس وان - بىنمەوە، دەيانەويت ئىستا بە چەندىن فۇرفىلى يەكجار پەنھان و
 ھۆكاري شارراوە دەستە چەپەلە شەيتان ئاساكانى خۆيان لە پەيامە كانى نوور
 بۇوەشىتن. ئەممىش لە رېنى نامەوەي ساردوسپى و خاو كەردنەوەي ھىممەتى
 نووسەرەوە كان و ھاندانىان بۇوازھىنان لە نووسىنەوەي پەيامە كان، بى ئەمەيى بە
 خۆيان بىزانن! لە كاتىنگىدا كە نووسەرەوە كان - بە تايىەت لىزە - ژمارەيان يەكجار
 كەمە و گەلنى پۇيىستىشىن بۇ پەيامە كان و، لەم دەمدە كە چاودىزىلى ئەم دوژمنانى
 خۆيان مەلاس داوه لە توندى و زىادبۇوندىا يەسەرمانەوە. جا لەبەر ئەمەيى بەشىك
 لە قوتايىان توانى خۆر اگر تىيان نى يە، ئەوا تا رادەيەك ئەم شارە لەم نوورانە بى بش
 دەكەن.

ھەر كەسيك - لە مەشرەبى حەقىقەتدا - حەزى لە چاوبىنگەوتون و
 گفتۇرگۈزىرەن و دانىشتىنە لە گەل مندا، ھەر پەيامنگى بکاتىوھ و بىخۇينىتىھ ئەوا
 نەك كەسى من، بەلکو چاوبىنگەوتىنە لە گەل مامۇستا كەيدا ساز كەردووھ كە
 خزمەتگۈزارى قورئانى پىرۇزە و، دەتوانىت بە چىزىنگى بىنگەرد وانەيە كى لە
 "پاستىيە كەنلى ئىمان" لەلا بخۇينىت.

* * *

(۱) ھۆقە يان ھۆقە: كېنىشىكە سى يان چوار كېلىز. بروانە فەرەنگى ھەنبانە بۇرىنە. (وھر گېز)

(دۇو مەسەلەى ورد)

وا دۇو مەسەلەى وردتان بۇ دەنۋوسم كە لە بىدار كىردىۋە يە كى معەندۇي يە و
لىيان ئاگادار كراومەتەوە:

□ مەسەلەى يە كەم: (ئېنجامى ساوېلىكەمى مۇسلمانان)

لەو بىدار كىردىۋە دا دۇو هوئى تايىھەتى بۇ گۈرا نەبۇونى ئەم دۇعا زۇرانە
دەستىشان كراوه كە رەمەزانى پابور دۇو بۇ بىزگار بۇون و سەلامەتى ئەملى
سوونەت و جمماعت دە كران:

ەنرەكارى يە كەم:

تايىھەتكارىي ئەم چەرخە سەيرە: ساوېلىكەمى و خۇش باوهەرى لەپادەبەدەرى
مۇسلمانان و، چاپۇزى يانە لە چەندەها تاوانى گەورەى چەندىن تاوانبارى
سامانىڭ ئەمە تاگەر يە كېنگىيان كىردىۋە يە كى چاك بە خراپىكارىنکەو بىنىت كە
ھەزاران كىردارى خراپى ئېنجام دايىت و دەستدرېشى بۇ سەر ماھى ماددى و
معەندۇي يە كانى ھەزاران كەمس كىرىدىت، دەچىت - لەبەر ئەم تاکە چاڭىيە -
لايەنى ئەم سەتمەكارە دەگۈرنىت!

ئىت بەم شىوه يە، گۆمۈر ايان و سەتمەكاران، هەرچەندە ژمارە خۇزيان يە كىجار
كەمە، كەچى بەھۇي پشتىگىرىي كەسانى ساوېلىكەمە لىيان زۇرىنە خەللىكى بۇ
خۇزيان پىنكىدەھىتىن!

لەبەر ئەمە، قەدەرە خواتى گەورە ئەم موسىبەتە گشتى يە دەبارىتىت كە لە سەر
بناغەي ھەلەمە زۇرىنە بىيات نراوه و دابارىيە. تەنانەت ئەم كارەيان يارمەتى
درېزەپىدان و بەرده وامى و توندۇتىزى ئەم موسىبەتەمە دەدات، تا وايان لىنى دېت
كە خۇشىان بە دەمى خۇزيان بلىن:

(ئىمە شاييانى ئەم موسىبەتەين)!

بلىن، ئەم كەسەي كە نرخى ئەلماسى وەك "ئىمان" و "ئاخىرەت" بىزائىت و،
پاشان فەزلى ورده شۇوشەي وەك "دەنبا" و "سامان" يان بەسەردا بىدات، گەر لەبەر
زەروورەتىكى يىن گومان و قەتعى بىت، ئەمدا پۇخشەتى شەرعىي بە دەستەۋەيە.

به‌لام گهر ئەم فەزىلدانە لەبەر "پیویستى يە كى سادە" يان "ترسىكى جوزئى" يان بۇ "ھوا و ئارەزوو" يان لەبەر "تەماع" يېڭىيەت، ئەوا بە نەزانى و گەلمۇرى زىيانىكى ئەوتۇرى بۇ خۆى ھەلبۈزۈر دەدەنە كە شايابىنى ئەوهە يە زىللەئى تەمىنى كەردىنى لەن بىرىت. پاشان ليپوردن و چاۋپۇشى مىزىقى لە تاوانە كان كاتىئىك دەيىت كە ئەم چاۋپۇشى يە لە مافە كانى خۆى يېت. واتە گەر دەستدرېزى كرايە سەر مافە كانى دەتوانىت لە دەستدرېزى كار خۇش بېت و چاۋپۇشى لە بىكەت. به‌لام مافى ئەوهە ئى يە چاولەم تاوانبار و سەتمەكارانە پۇشىت كە مافى كەسانى تۈريان پىشىل و زەھوت كەردووە. چونكە بەم رەفتارە دەيىت بە ھاو كارىيان لە سەتمە كائىاندا!

ھۆكاري دووهەم: رېنگى نۇرسىنى نەدرا.

□ مەسەلەئى دووهەم: (تەئۈلىي مۇزدەيەك)

برايام!

ھەرچەند راستى و دروستى ئەم لىنگىدانە و تەئۈلانە دەركەمەتن كە لە بەندىخانە ئەسکى شەھەر" لەسەر رېوايەتە كانى سەبارەت بە رۇوداوه كانى قيامەت نۇوسىران، به‌لام لەبەر ئەوهە زانىيان و ئىمانداران لەم تەئۈلانە بى ئاگا بۇون و نەيانبىنى بۇو، ئەوا بە پیویستىم زانى دەست بە نۇرسىنى رۇونكەرنەوهە كە بىكم لە بارەئى خۆيان و حىكىمەتە كەيانوھە، نزىكى دوو لەپەرەشم لەسەر نۇوسى. به‌لام دواي ئەوهە پەردهم لە بەردهمدا دادرايەوە و باسە كە دواكەمەت!

لە ماوهە ئەم پىنج سالەدا شەش جار وىستۇرمە يىنۇوسىم، ھەر جارىنکىش كە ھەولى نۇرسىنىم داوه سەرنە كەوتۇرم تىايىدا! به‌لام ئەوهەم بە دىلداھات كە رۇوداونىكى تايىھەت بە خۆم باس بىكم، كە بە يە كېڭىلە لەقە كانى ئەم مەسەلەئى دادەنرېت. ئەويش بىرىتى يە لەمەئى خوارەوە:

جاران بە هيوايە كى توند و تۆل و باوهېنىكى بەھېزەوە مۇزدەم بە خەلتكى دەدا كە نۇور و رۇوناكى يەك لە ئايىنە و رۇزانى داھاتوودا دەيىنەم! ئەم مۇزدەيەشم بۆيە دەدانى تاڭو ئەم ناثۇمىدى يە لەسەر ئەھلى ئىمان لابىم كە لە سەرەتاي سەردەمى "سەربەستى" و ماوهە كى زۇرىش پىش سەرەتەنەنەن "پەيامە كانى نۇور" خەلتكى

گیرودهی بوروون. تهناهت پیش "سەردەمی سەربەستى" شئم مژدهيم به قوتايى يەكامى دەدا.

ئنجا وەك لە "سەنۋەت" دانۇو سراوه و، وەك ئەوهش كە "عەبدۇرپەھمان" لە مېزۇوي ژياندا نۇو سىيويتى، تەنها بەھۇرى بىرىشكانەوە ئەو مژدهيي بۇ كە خۆزم لە بەرددەم رۇوداوه ساماناكە كاندا بىن پادەگىرا. ئەو كاتە منىش - وەك خەلکى تر - پىم وابو ئەو نۇورە لە بازنىيەكى گەورە و فراوانى جىهانى سىاست و ژيانى كۆزمەلايەتىي ئىسلامىدا دەرددە كەويت. كەچى رۇوداوه كانى جىهان ئەم بىزچۈونە ئەم بىن ئەھىنەيەدى و، لە هىوا و مژدە خۇشە ئايىدەش نائۇمىدىان دە كردم! كۈپە ختۇرەيدەك بە دلىمدا هات كە دلىيابى و قەناعەتى تەواويان بە جۇزىيەكى بىن گومان بىن بەخشىم، چۈنكە لە ختۇرەيدە پىم و ترا:

تەئوپىلى ئەو مژدە و هەوالانە كە لە مېزە لە بارەي يىننىي رۇوناڭى يەكەوە بە خەلکىت پادەگەياند و خۇيىشت پەيوەندى يەكى گەرمۇ گۇرت لە گەلدا بەستبۇو، تەنناهت ھەميشە دووپاتت دە كرددەوە.. ھەر وەها لىنگدانەوە ئەو مژدەيە سەبارەت بە ئىۋە و سەبارەت بە جىهانى ئىسلامىيىش لە رۇوي ئىمانەوە، بىرىتى يە لە: "پەيامە كانى نۇور"! چۈنكە رۇوناڭى يەكى ئەوتۇن كە بەشى زۇرى بایەخى تۈيان گىرنووە، رۇوناڭى و پىشە كى و مژدەشنى بۇ ئەو حالتە پېلە بەختە وەرى و ئايىندارىيەنە كە لە ئەندىشە خۇتىدا پىت وابو لە بازنىيەكى فراوان و لە جىهانى سىاستدا دېنە دى. تو ئەو كاتە ئەم نۇورە ئىستات بەم بەختە وەرى يە ئايىندا تەسەور دە كردى، بۇيە لە دەرگاى سىاستدا بۇيە دە گەرایت!

بەلى، تو بە "ھەستى پىش رۇودان" و سى سال پىش ئىستا ھەستت بەمە كردى، بەلام وەك كەسىك وا بۇويت كە لە پىشى پەرددە كى سوورە وە سەيرى شوينىكى پەش بىكەت و تۈش رەنگە كەت بە سوور دەيىنى. كەواتە ئەو نۇورە كە يىنىت راست و دروستە، بەلام بە ھەلە لىنگە دايەوە و، فيتنە ئىساست بە ھەلەيدا بىردىت!

(ئەركى پەيامە كانى نور)

پەيامە كانى نور سەرگەرمى تەعمىرى رۇوخانكارى يەھەندە كى يەكان نىن و، خانوو يەكى بچۈرۈكى رۇوخا ئاوه دان ناكەن نوھە، بەلكو لە گەل ئەۋەشدا چەندىن كاولكارىي گشتى و ھەممە كى بىيات دەنیئەنە و، قەلايە كى مەزنى ئەوتۇش تەعمىر دەكەن كە ئەۋەندە مەزىنە ھەر تەنها بەردە كانى بە قەبارەي چىا كانى و، قەلايە كە لە ھەممو لايە كەمە دەورانلىدورى ئىسلامى داوه و لە ئامىزى گرتۇوە. ئەم پەيامانە تەنها بۇ چاكسازىي دل و دەرروونىكى تايىەت تىناكۇشىن، بەلكو لە گەل ئەۋەشدا ئىعجازى قورئانىيان بەدەستەوە گرتۇوە و (دل و دەرروونى گشتى) و (بىرى گشتى) تىمار و سارپىز دەكەن، كە بەو ھۆكاري تىڭىدەرانە زامدار كراون ماوهى هەزار سالە كەلە كە و ئامادە دەكىن.. ھەر وەھا ئەم پەيامانە بۇ چارەسەرىي (ۋېژدان و ھەناوى گشتى) لى دەپىزىن كە لە ئەنجامى تىڭىشكانى بىناغە و پىزەر و درووشە كانى ئىسلاممۇھ - كە پالپىشىكى مەزنى ھەموانى بە تايىەت ھى عمۇمى ئىمانداران - رۇوى لە خراپىكارى كردووە..

بەلتى، ئەم پەيامانە بۇ ئەۋە تىنە كۆشىن كە ئەۋە زامە قۇوۇل و فراوانانە، بە دەرمانە كانى ئىعجازى قورئان و ئىمان تىمار بىكەن.

جا لە بەردمەم ئەم ھەممو كاولكارى يە گشتى و سامانىك و، درز و كەلىنە فراوان و، زامە بەسىز و قۇولانەدا، پۇيىستە چەندىن بەلگەي بەھىزى گومان بېر و، چەك و كەرەسەي ئامادە كراوى بەتوانا تا پلەي: "حق اليقين" و بەھىز بە ئەندازەي ھىز و داسەزراوىي چىا كان بىن و، چەندىن دەرمانى تاقىكراوهى ئەوتۇش ئامادە كرا ابن كە لە ھەزار و يەك دەرمانى دژە ژەھرە كان پۇ تايىەتكارىيان بېت و وەك چەندىن چارەسەرى لە ژمارەنەھاتتو وابن.

ئەمە يە ئەركى سەرشانى پەيامە كانى نور.. ئەو پەيامانە كە لە ئىعجازى مەعنەوىي قورئانى پىرۇزە و ھەلقولاون. جا لەو كاتەدا كە "پەيامە كانى نور" ئەم ئەركەي سەرشانىيان بە تەواوى جى بەجى دەكەن، لە ھەمان كاتدا بەھەنەندى

ئوهیشن که چەندین پله‌ی له سنور بەدری ئیمان ئاشکرا دەکەن و، سەرچاوه‌ی بەرز بۇنەوە و سەرکەوتىن بە پله بىلند و بەرزە بىن كۆتايىھە كانى ئیماندا.

بەم جۆره، گەفتۇر گۆيە کى دوور و درېزىم لە سەر ئەم شىۋىيە بە تەواوى يىست كە بۇم كورت كەردىنەوە و، بۇ ئەمەش زۇر سوپاسى خوام كەرد.

بە بۇنە ئەم پۇوداوه، بە سەرھاتىكىان بۇ دە گىزىمەوە كە ئەم بۇزىانە بە دلماھات:

كاتىن كە لە كۆتايى زېكىرە كانى دواى نويزدا سى و سىن جار وشەي تەوحيد (لا إله إلا الله)م دووپيات دە كەردىوە، ئەم خاتىرىيەم بە دلداھات:

ئەو بىر كەردىنەوەيە كە لە فەرمۇودەي پېرۇزى: "تفکىر ساعە خىر مىن عبادە سەنە"دا باس كراوه، لە پەيامە كانى نۇوردا ھەمە. كەواتە ھەمول بىدۇزىتەوە و دەست خۇتى بىخىيت.

* * *

(ئەنجامى بايدىخان بە دەنگ و باسە سیاسىيە كان)

(وەلامىنىكى مامۇستايىھ بۇ پرسىيارىنىكى ئەمین و فەمۇزى)

پرسىيار:

جەناباتان لە وەلامە كە تاندا باسى ئەمەتان كەردىوە كە هەركەسىك بە گۈنگىيەوە بە دواى ھەواتى ئەو پۇوداوانەدا بىگەپىت كە لە ناوهندە سیاسىيە زۇر و زەبەندە كاندا رۇو دەدەن، لە رۇوى ئەركە كانى سەرشانىمەوە لە بازىنە بچىوو كە تايىھەتىيە كاندا، تووشى زيان دەبىت.

تاكایە ئەمەمان بۇ رۇون بىنهنەوە.

مامۇستامان دەلىت:

وەلام:

(بەلىنى، هەركىس لەم كاتىدا بايدىخ بەم مىلملانىيەنە گۆزى زەھى بىدات و، لە پۇنى پادىزۇوە بە گەرمۇ گۇپى بە دواى ھەوالە كانىاندا بىگەپىت، تووشى گەلىنى

زیانی ماددی و معننوی دهیست. چونکه "عقل"ی خوزی پرته واژه دهکات و له گیان و ناوه روز کدا دهیست به که سینکی "گیز و گهلو" .. یان "دل"ی پرته واژه دهیست و له گیان و ناوه روز کدا دهیست به "مولحیدنکی کافر" .. یان "بیر"ی پرته واژه دهیست و له گیان و ناوه روز کدا دهیست به که سینکی "یانی"!

به لئن، پیاوینکی عوامی خواوه تهقاو او ثایینم بینی - هروهها يه کینکی تریش که خوزی به ئەھلی زانست له قىلم دەدا - له ئەنجامی بايە خدانی زۇرىمەوە بهو شستانى کە پەيوەندىي پىيانەوە نى يە، خەفەتى زۇرى تا راھەي گریانى بۇ شىكستى كافرینکى دوژمنى دېرىنهى ئىسلام خوارد و، له هەمان كاتىشدا له راھە بەدەر دلىخۆش بۇو به پاشە كشىنى كۆزمەلتىكى سەيدى ئالى بەيت له بەردەم كافرینکى سەرسەختدا! اىيا ئەمە سەير ترین غۇونەي شىتى و پرته واژه بۇونى "ژىرى" نى يە كە مەۋەقىنى عوام عەقلى خوزى پابەندى بازنهى فراوانى سیاسەت بکات و، له ئەنجامدا فەزلى كافرینکى دوژمنى سەرسەختى ئىسلام بىسىر سەيدىنکى موجاهىدى ئالى بەيدا بدات؟!

به لئن، مەسەلە سیاسى يە كان تا راھە يەك پەيوەندىي یان بە كارى كارمەندانى فەرمانگە كانى: كاروبارى دەرەوە و ئەركانى جەنگ لەناو سوپادا و سەرکرەد و بەرپرسە كانەوە هەمە.

بەلام سەرقان كردن و وروۋۇزاندى عوامىنىكى ساويلكە بەم مەسەلانە و، دوور خستەمەوە لە ئەركە پىويستە كانى سەبارەت بە كاروبارە بۇھى و ئايىنى يە كانى، تەنانەت كاروبارە كەسى يە كانى خۇيىشى و، پىداویستى يە كانى مال و خىزان و گوندە كەى .. پاشان تۈوش كردنى ئەم مەۋەقە - له ئەنجامى ئەم حەز و خۇ تېھەللىقتانەوە - بە دەرە كانى: "بەرەلائى گیان" و "چەنە بازىي ژىرى" و "بى چىزى و بى ھىزى دل" لە بەرامبەر راستى يە كانى ئىمان و ئىسلامەوە ..

ھروهها وروۋۇزاندى ئەو جۆرە كەسانە بەو بايە خېدانە نزمانەي كە لە ناوه روز کدا - وەك پىنگا خۇش كردىك بۇ ئىلحاد - دلانيان دەمرېنىت و، هانيان

دهدات بۇ گوئ راگرتن لە پادىز لە بوارى چەند كاروبارىنىكى سياسيي ئهوتۇدا كە هېچ پەيوەندىيە كىان بەوانوھ نى يە..

ھەممو ئەمانە، زيانىكى لە راھەبەدەرى ئهوتۇلە زيانى كۆملەلایەتىي ئىسلامى دەدەن كە مەرۆف ھەركات بىر لە ئەنجامە ترسناكە كانيان دەكتەمە تەزۈۋى پىدا دىت و مۇوه كانى جەستەشى پاست دەبنەوا

بەلىق، ھەممو مەرۆفيڭ پەيوەندىي بە نىشتمان و نەتهوھ و حکومەتە كەى خۇزىمەتە ھەمە. بەلام كارىنىكى گەلنى ھەلەيە كە - بە چاولىنگىدرىي چەند تەۋۇزىمەنلىكى كاتى - سوودە كانى نەتهوھ و بەرژەوەندىي نىشتمان و حکومەت بىكىن بە شوينىكەوتى سياسەتىكى كاتىي ھەندى كەنەن، ياخود وا بىزانزىت ئە سوود و بەرژەوەندىي بانە لە شوينىكەوتىدا بىت.. ئەمە جىگە لەھەي كە ئەگەر بەشى ھەممو كەسىك لە گىانە نىشتمانى و نەتهوھىدا و، ئەركە كانى سەرشانى سەبارەت بەم دوانە (يەك) بىش بىت، ئەوالە بەرامبەر "ئەركە كانى دل" و "كارە گرنگە كانى "گىان" و "پىداويسىيە كانى سەرشانى" لە پۇوى كەسى و ئايىنى و مال و خىزان و پۇوه كانى ترەھە، (بىست) بەلكو (سد) بەشە..

كەواتە بەختىرىدى ئەم پەيوەندىيە گرنگ و يەكجار پۇويستانە لە پىناوى ئە "يەك" بەشە پېرىست نەبۇوهى لەمەر تەۋۇزىمە سياسىيە كان، كە هېچ پەيوەندىيە كىان بەمەوھ نى يە.. دەلىم: لە گەر ئەمە شىتى نەبىت، دەپىن چى بىت؟!

* * *

ئەمە وەلامە كەى مامۇستامان بۇو، كە بە پەلە بۇى و تىن و، ئىمەش زۇر بە خىراپى نووسىمانوھ. تكايە چاولە قسۇورمان بېۋشن.

بەلىق، ئىمەش لە لايدى خۆمانوھ پشتى ئەم و تانەي مامۇستا دە گىرين. چونكە ئەقسانەي مامۇستامان بە بەرچەستەبىي لە خۆمان و ھاۋىي يانماندا بىنیوھ. تەنانەت ھەندىكىان نويىزى جەمعاھەتى - لەوانەيە ھەر لە بناغەدا نويىزىشى - لەبەر گوئى راگرتن لە پادىز وازلىن ھىناواھ، كە پەخشى ھەوالە كانى لە كاتى نويىزدايە. بە

پاده‌یه که ئهو كەسە لە ئەنجامى بايدەخانى زۇر و خۇھەلىقۇرتاندىنى لە پاده‌بەدەرى لە هەوالى زانىنى ئەم جەنگەدا (كە زىللىيە كى توندى بەك لە دواى يە كە لە سەرو گۈيلاڭى شارستانىتىي ئىستا و ھەرزەبى و نەفامى و گومرايىھە كەى و، سزايى سوو كايىتى كەردىيەتى بە ئايىنى ئىسلام) ھەروەھالە ئەنجامى حەز و ھەلپەمى لە پاده‌بەدەرى ئەو كەسە بەو كاروبارە سىاسىيانە كە لە ناوەندە زۇرە كانىدا پۇو دەدەن و، رەفتار كەردى لە كاروبارە كانىدا بەو پېنماييانە كە لە پادىزۇو لە لايەن كەسانىكەوە بىلە دەكىنەوە كە دەرۇونىان ژەھراوى و ژىرىشىان سەرگەردان بۇوە ..

بىن گومان ئەم رەفتارە، زيانىكى گورە لە كارە خاۋىنە پېرۇزە كەى ئەم كەسە دەدات.

لە قوتاييانى نۇور	لە قوتاييانى نۇور
فەيزى	ئەمين

* * *

(تىكچۈن و پىس بۇونى كەمش و ھەواى مەعنەوى)
 دواى تەواوبۇنى مانگە مۇحەپپەمەكان، ج لە خۇزم و ج لە قوتاييانى نۇورى نزىكى ئىزەدا، ماندۇو بۇون و سىستىم لە شەوق و خزمەتدا دەبىنى. بە پۇونىش ھۆى ئەممە نەدەزانى. وا ئىستا دەزانىم ئەۋەى كە من بە گومانى خۇزم بەھۆى ئەممە داناپۇو، دەركەوت گومان نى يە، بەلكو ھۆى راستەقىنەيە. كە ئەمەى خوارەوەيە: ھەروەك ھەوا ئەگەر پىس بىت، كارىگەرىي خراپى دەيىت، بە ھەمان جۇز ئەگەر ھەواى مەعنەوىش، بە جۇزىكى مەعنەوى چەپەل بىت، ئەوا كارىگەرىي خراپى خۆى لە ھەموو كەسىكداو ھەركەسەش بەپى لىپەتەن و ئامادەبى خۆى، بەجى دەھىلىت.

تىكزىشان و لېپەرانى ئىمانداران بە گىشتى لەم سى مانگەدا بۆ دەستخسىن و قازانچى بازىرگانى دواپۇز، ھەواى مەعنەوىي جىهانى ئىسلامى جوان و پاڭىز

ده کات، به راده‌یه که ده تو از نیت برآمده بـه ده در دو به لـا و گـیچـه لـا و کـوزـه پـه سـامـنـاـکـانـهـی بـهـرـهـو روـوـی جـیـهـانـی نـیـسـلـامـدـهـ بـهـنـهـو مـوـسـلـمـانـانـ خـوـیـانـ رـابـگـرـنـ و بـهـرـگـرـیـ بـکـهـنـ، به چـهـشـنـیـکـ کـهـ هـمـمـوـ ئـیـمـانـدارـیـکـ بـهـبـیـ پـلـهـیـ ئـیـمـانـیـ خـوـیـ لـهـ و هـوـاـخـاوـینـ و بـیـگـهـرـدـ و جـوـانـهـ، سـوـوـدـمـهـنـدـ دـهـبـیـتـ.

به لـامـ لـهـ دـوـایـ بـهـسـرـچـوـونـیـ مـانـگـهـ پـیـرـۆـزـهـ کـانـ، بـارـوـدـخـیـ باـزـاـرـیـ قـیـامـهـتـیـ تـالـوـگـوـرـیـ بـهـسـرـداـ دـیـتـ وـ، دـهـ گـاـکـانـیـ باـزـاـرـیـ دـنـیـاـیـ دـهـ کـرـیـنـهـوـهـ. ئـیـزـ هـیـمـمـهـ وـ تـقـالـاـ وـ هـدـولـهـ کـانـیـشـ هـنـدـیـ گـوـرـانـکـارـیـ یـانـ بـهـسـرـداـ دـیـتـ. چـونـکـهـ هـهـلـمـهـ کـانـ کـهـ لـهـ کـارـوـبـارـهـ نـزـمـهـ کـانـهـوـهـ بـهـرـزـ دـهـبـنـهـوـهـ ئـهـ وـ هـمـوـایـهـ ژـهـراـوـیـ دـهـ کـهـنـ وـ، جـوـانـیـ وـ خـاوـینـیـ یـهـ کـهـیـ تـیـکـ دـهـدـهـنـ، ئـیـزـ هـمـمـوـ ئـیـمـانـدارـیـکـ لـهـ شـوـیـتـیـ خـوـیـدـاـ - هـرـکـهـ سـهـوـ بـهـبـیـ پـلـهـیـ خـوـیـ - زـیـانـیـ بـیـ دـهـ گـاتـ.

چـارـهـسـرـیـ ئـمـ دـهـرـدـهـ وـ بـزـگـارـبـوـونـ لـبـیـ لـهـوـدـاـیـهـ کـهـ:

بـهـ پـوـانـگـهـیـ "پـیـامـهـ کـانـیـ نـوـورـ" بـزـ هـمـمـوـ شـتـیـکـ بـپـوـاـزـنـیـتـ. وـاتـهـ هـتـاـ گـیـروـ گـرفـتـ زـیـاتـرـ بـیـتـ، بـهـ لـیـبـرـانـیـکـیـ بـزـ وـ شـهـوـقـیـکـیـ گـهـوـرـهـ تـرـهـوـهـ هـمـوـلـ وـ کـوـشـشـ لـهـ زـیـادـبـوـونـدـاـ بـیـتـ. چـونـکـهـ سـارـدـبـوـونـهـوـهـ کـهـسـانـیـ تـرـ وـ دـهـسـتـ هـهـلـگـرـتـیـانـ لـهـ خـزـمـهـتـگـوـزـارـیـ، هـوـیـهـ کـهـ بـزـ بـزـوـانـدـنـیـ هـیـمـمـهـ وـ غـیرـهـتـیـ غـیرـهـ گـهـنـدانـ وـ جـوـوـلـانـدـنـیـ شـهـوـقـیـانـ. چـونـکـهـ نـاـچـارـ دـهـبـیـتـ هـنـدـیـ ئـهـرـکـیـ سـرـشـانـیـ ئـهـوـانـیـ تـرـیـشـ هـهـلـبـگـرـیـتـ، بـهـلـکـوـ هـبـیـجـ چـارـیـکـیـ تـرـ نـیـ یـهـ وـ دـهـبـیـتـ ئـهـوـ ئـهـرـکـهـ بـخـاتـهـ ئـهـسـتـزـیـ خـوـیـ.

* * *

(گـوـنـاهـهـ کـانـ لـهـ نـاـخـرـ زـهـمانـداـ)

ئـمـمـهـیـ خـوـارـهـوـ مـهـسـلـمـیـهـ کـهـ کـتـوـپـیـ هـیـنـرـایـهـ دـلـمـدـوـهـ:

هـنـدـیـ رـیـوـایـتـ هـهـنـ لـهـ بـارـهـیـ گـهـوـرـهـیـ وـ سـامـنـاـکـیـیـ گـوـنـاهـیـ مـرـؤـفـ لـهـ نـاـخـرـ زـهـمانـداـ.. کـهـ بـیـرـمـ لـبـیـ دـهـ کـرـدـنـهـوـهـ، دـهـمـوـتـ: ئـایـاـ دـهـ گـوـنـجـنـیـ مـرـؤـقـیـکـ هـمـزـارـانـ ئـهـوـهـنـدـهـیـ یـهـ کـمـ گـوـنـاهـ وـ تـاـوـانـیـ لـبـیـ بوـوـهـشـتـمـوـهـ! دـهـبـیـنـ ئـمـ گـوـنـاهـ نـهـزـانـرـاـوـانـهـ

چی بن تا خویان له قمره‌ی بونه‌وهران بدنه و تووره‌بی گهردون بورووژین،
تنهانه‌ت بین بهزی به رپابونی قیامت و پووخانی دنيا به سرهاندا؟
که چی وا به چاوی خومان لم پرژگاره‌ی ئیستادا هزکاره زور و زهنه‌نده کانی
ئمه‌مان بینی ا
بتر نمونه:

بم ئامیری رادیویه‌ی بردده‌ستم هندئ له رووه زوره کانی تېگمېشتن. چونکه
"يەك كمس" به تنهها "يەك و شە" كه "يەك جار" له رادیزو له زارى ده‌رده‌چىت،
دووچارى "يەك ملىيۇن گوناھ" ده‌بىت و، ملىيۇن‌لار گۈرى يېستىش بەو گوناھانه‌و
دەگلىنىت!

بەلتى، ئامیری رادیو بە يەك زمان قسە دەكات، بەلام بە يەك جار سەدان ھەزار
وشە دەخانە ناو شەپۇلە کانى ھواوه. جالە كاتىكىدا كە دەبۇو ئەم ئاميرى - كە
نیعمەتىكى گەورە‌ی خوايى - سەرجەم گەردىلە کانى ھواى بە حەمد و سەنا و
شوکرى خوايى گەورە پەتكەدا، كە چى ھەرزىي ئەنجامى گومرايى مەرۆف بە
پىچدوانى شوکر و حەمدەوە ئەم ئاميرى بەكار دەھىنتى. گومان لەۋەشىدا ئىيە كە
لەسر ئەم كاره‌ی سزا دەدرىت.

بەلتى، مەدەنیيەتى دەنلى و سەتكار لە ئەنجامى پى نەزانىنى چاكە كارىيە كانى
خواوه‌ند بە سەرىيەوە و ناشكورى كەدنى لە بەرامبەر نیعمەتى كاره دەراسا
شارستانىيە كانه‌و، سزا درا. ئەوه بۇ ئەو كاره دەراسايانى بە رادەيەك لە
كاولىكارى و پووخانىدندابەكاره ئىنا كە بە تەواوته‌تى بەختووه‌رېي ژيانى
نەھىشت و، كەسانى سەر چەپۈپەي شارستانىتىي هيئايە پلەيە كى نىمزىلە ھى
دېنلە گومپاکان و، ئازارى دۆزەخى - پىش ئەوه‌ي بېزئە ناوى - ھەر لە دىنادا
دەرخواردى خەلکى دا.

بەلتى، لە پووه‌و كە ئاميرى "راديو" نیعمەتىكى ھەمە كىي خوايى گەورە‌ي،
داخوازى شوکرانىيە كى ھەمە كىي يە. ئەم شوکرە ھەمە كىي يېش تەنها بەعو دەبىت كە

بهردهوام خویندنی قورئانی پدرؤزی بین بلاو بکریتمهوه، تاکو به يهك جار بدریت به گوبنی ئهو خەلکانه‌ی ئىستادا كه گوفتارى ئەزەلىي بەديھىنەرى ئاسماهه کان و زەويييان ئاراسته كراوه. ئەو كاتمش ڇاديۋەك قورئان خوينىكى ئەوتوى لىنى دېت كە هەزاران هەزار زمانى بىيٽا! بەم كارەش ئەركى شوكر و سوپاس بۇ خواي گەورە جىي بەجى دەكات و لە هەمان كاتدا "بەردهوامى"ش بەو نىعەتە بەخشرابو دەدات.

(ئايا لەبەر كردنى قورئان باشىزه يان نۇو سىنەوەي پەيامە كان؟!)

برا ئازىزە بەوهفاكانم!

چالاکى و ماندووبونە كانتان، كە زۇر لە هيوا و چاوهپۇانىي من زياترن، تا كۆتايى ژيانم دەختەنە شوكر و سوپاسىتكى بىن كۆتايىمە بۇ خواي گەورە.
لە نامە كە ئەم جارەتاندا پرسىيارىك ھەيدە دەلىت:

كام لەم دوانە باشىزه: لەبەر كردنى قورئان، يان نۇو سىنەوەي پەيامە كانى نۇور؟!
وەلامى ئەم پرسىيارەتان زۇر ئاشكرايە. چونكە گەورەترين پلە و پايە لە گەردونندا و لە هەموو سەردەمىكدا ھەرھى قورئانى پىرۇزە و، خويندنەوە و لەبەر كردىشى لە هەموو كارىتكى تر باشتۇر لە پىشىزه. ئەوهتا هەموو پىتىكى قورئان لە (دە) پاداشتەوە تا (ھەزاران) پاداشتى ھەيدە.

جالىلەمە ئەوهى "پەيامە كانى نۇور" يش بىرىتىن لە بەلگەي راستى يە ئىمانى يە كانى قورئانى پىرۇز و، ھۆكاران بۇ لەبەر كردن و خويندنەوەي و، تەفسىر و لىكىدەرهەوەي راستى يە كانى ئەو قورئانە پىرۇزەن، ئەوا دەبى شان بە شانى لەبەر كردنى قورئانى پىرۇز ھەولىش بۇ خزمەتى ئەو پەيامانە بدریت.

(راستکردنوهی شهقه‌تیکی زیاد له پتویست)

ئەمەی خواروهی حەقىقەتىكە هۆش و زىرى دەھىنېتەو بە بەرئەو كەسانەي كە لە بەر سۆزى لەرادەبەدەريان شۇين رېيازەكانى يىدەعت و گومرايى كەوتۇندا لە بەر ئەوهى شەفقەتى مەرۆف يەكىنەكە لە درەشانەوە كانى مىھەرەبانى پەروەردگار، ئەوا نايىت مەرۆف پلەي مىھەرەبانى خواوەند بشكىنېت و يېھویت لە مىھەرەبانىي پىغەمبەرى "رحمة للعالمين" زىاتر ھەنگاۋ بىت! چونكە گەر لەم ھەست و سۆزەدا زىادەرەوي بکات، ئەوا ھەرگىز بە شەفقەت دانانزىت، بەلكو نەخۆشى يە كە "گىان" و "دل" دووچارى دەبن و، سەرى لە گومرايى و ئىلحادەوە دەرەدەچىت!

بۇ غۇونە:

تەئۈيل كەردىنى سزاى كافر و مونافيقان لە دۆزەخداو، ئەنجامەكانى جىهاد، رۇوداوه كانى ھاوجەشىيان، كە بەھزى تەسکىي شەفقەتى مەرۆف و جىن نەبوونەوە ئەم شتانە تىايىدا، تەئۈيل دەكرىن.. لە راستىدا ئىنكارى كەردن و بەدرۆخىستەوە يە بۇ بەشىكى زۇرى دەقەكانى قورئانى بىرۇز و ئايىنە ئاسمانى يە كان. ھەروەك لە ھەمان كاتدا سىتم و بىن سۆزى يە كى لەپەرى نارەوايدا يە. چونكە پاراسن و بەزەمىي ھاتنەوە بەو ئازەلە دېنداھى كە گىانوھەرە بەرى و داماوه كان لەت و پەت دەكەن، سەمەتىكى گەورەيە لە مافى ئەو ئازەلە بەستەزمانانە، ھەروەك خۆى لە خۆيىدا كارىنکى دېنداھى ئەنجامى بىن و يېڈانى يە.

كەواتە پشتىگەرى و بەزەمىي ھاتنەوە بەو سەمەكارانە كە ژىيانى ھەتاھەتايى ھەزاران موسىلمانان لەناو دەدهەن و، بە ھاندانى خەلکىيىش بۇ گوناھ و تاوان، سەدان ئىماندار بەرەو بەدەنجامى و عاقىبەت شەرى دەبەن.. ھەروەها دوعاي سۆز و بەزەمىي كەردن بۇ ئەو كافر و مونافيقانە تاكولە سزاى سەخت رېگاريان بىت.. بىن گومان ئەم رەفتارە، سەمەتىكى گەورە و غەدرىتكى نابەجى يە بەرامبەر بەو ئىماندارە سىتم لىنکراوانە!

"پیامه کانی نور" بە چەشینیکی بىن گومان چەسپاندوويانه كە:

"کوفر و گومړانی" سوو کایه‌تى كردنیکى گەورە و سەتمىكى لە پارادە به دەره لە بوونەوران و، هۆکارىكە بۇ ھەلگرتنى مىھەرە بانى و دابارىنى بەلا و موسىبە تەكان.

تەنانەت ھەندى رپوایەت ھەن لە سەر ئەۋەرى كە ماسى يە كانى بىنكى دەرياش لە تاواستەمى خراپکاران كە حموانەوە يانلى زېراندوون، سکالا بۇ لاي خوا دەبەن!

لە بەر ئەۋە، سۆز و بەزەبى نواندىن بۇ "کافر" كە لە دۈزە خدا چەندىن جۇز ئازار و ئەشكەنە دەدرىت، بەزەبى نەھاتەۋە دە گەيەنیت بەم و بىن تاوانە لە ژمارە بەدەرەنە كە شايانتى مىھەر و سۆز و بەزەبىن! تەنانەت ئەم كەسى كە بەزەبى بە گافرە كەدا دېتەۋە، بەزەبى بەواندا نايەتەۋە و سەتمىكى ئاشكرايان لىنى دەكەت!

جڭگە لەمە، شىنىكى تريش ھەيدە.. كە بىرتىيە لەۋە:

كاتىن بەلا دىت بۇ كەسانى شاييان، بەرى و بىن تاوانە كانىشى پۇھ گېرۇدە دەبن.

لەو كاتانە شدا ناگۇنخى جىا بىكىرىتەۋە و بىن سۆزى لە گەمل ئەواندا نە كەرىت. بەلام لە گەمل ئەۋە شدا مىھەرە بانى يە كى پەنھان بە تايىەت بۇ ئە و بىن تاوانە سەتم لىنکراوانە ھەيدە كە لە ئەنجامى ئە و بەلايەت بۇ تاوانكaran نازىل بۇوه ئەوانىش زيانيان لىنى كەوتۇرۇ.

لە يە كەم جەنگى جىهانىدا ماۋىيەك خەم و ئازارى زۇرم بۇ ئە و سەتم و كوششاران دەخوارد كە دۈزمنان دەيانھينا بە سەر مۇسلمانان، بە تايىەت منال و خىزىانە كانىاندا و، لە بەر ئە و سۆز و شەفقەتە لە پارادە بەدەر و بەزەبىيە زىادەش كە لە سروشتى مندا ھەيدە گەلى زىياتىر لە تواناي خۇزم ئازارم دەچەشت و خەمم بۇ دەخواردىن.

ھەر ئە و كاتە ئەم واتايىدە خوارەوە بۇ دىلمەتات:

ئەم كۈزراوه بەرى و بىن تاوانانە: "شەھيد"ن و دەچنە پلىي ئەموليا و پاچاكانەوە. ھەروەك ڙيانە فانى يە كەيان بۇ دە گۇرپىت بە ڙيانىكى باقى و، مال و

سامانه تیاچووه کانیشیان حوكمی "صدهقهه" یان دهیست و دهبن به چهند مال و سامانیکی نه براوه و همه‌یشه‌بی. تهناهت گهر ئه و ستم لینکراوانه کافریش بن، ئوا له گهنجینه‌ی میهره‌بانی خواوه‌نده‌وه سه‌باره‌ت بهوان و له برامبه‌ره ئه و گیرو گرفتanhه‌ی که له دنیادا دووچاری بون، گهلى پاداشت ده‌دریشه‌وه، به را‌دیه‌ک که: گهر په‌ردەی غهیب لا بدریست، ئهوا ده‌ردە که‌هونت که ئه و "میهره‌بانی" یهی ده‌ستیان ده که‌هونت له را‌دیه‌ک دایه که شوکر و سوپاس بز خواه گدوره ده‌برپن.

ئیز که ئه‌مم زانی، قه‌ناعه‌تیکی ته‌واوم پن کردو، به فهزلی خوال‌مو ئازاره توندوتیزه ده‌رباز بوم که ئه‌نعامی شه‌فقه‌تی له‌را‌ده به‌دهرم بوم.

* * *

(پو اینیتک به په‌یامی "مونازه‌رات" دا)
 دواي تیپه‌ربونی سی و پینچ سال به‌سمر دانانی په‌یامی "مونازه‌رات" دا،
 چاویکم پندا خشانده‌وه. بینیم ئه‌م په‌یامه و دانزاوه کانی ترى "سمعیدی کون"
 هه‌ندی شتی نادر و سوت و هله‌ی سوو که‌لە‌یان تی‌نایه. چونکه ئه‌و برمهمانه له
 حاله‌تیکی رؤحیی ئه‌وتزدا نووسرابون که ئالو گزره سیاسی يه که^(۱) و چهند
 کاریگه‌رینکی ده‌ره کی و هه‌ندی هز کاری له‌مېر ده‌ورو به‌پنکیان هینابو.
 وا من ئیستا به هه‌مو تو ایه کم دواي لیبوردن له خواه گهوره ده کم له‌سمر
 ئه‌ق سور و ناته‌واوی بانم و، له میهره‌بانی يه که‌شی ئومیده‌وارم چاو له‌و هه‌لأنم
 پوشیت که به مه‌بست و نیازیکی جوان و، بز ره‌واندنه‌وه نائومیدی
 ئیمانداران، دووچاریان بوم.

(۱) مه‌بست را گهیاندنی "مه‌شروع‌تیبیتی دووه‌هم" له ده‌ولعه‌تی عوسمانیدا، که بريتی يه له بز نووه‌بردنی ولاط له لایدنه ئه‌نخومه‌ننکی بولله‌مانی و ده‌ستوره‌وه، که وه‌زاره‌ت له بمردهم ئه‌و ئه‌نخومه‌نندا بدرپرس ده‌بست، له‌سمر شواری رژیمه کانی خوزرئاوا. (وهر گنگ)

بەرھەمە کانى "سەعىدى كۈن" - وەڭ ئەم پەيامە - دوو بناگەی گرنگ بەسرىياندا زالىن. ئەو دوو بناگە يەش حەقىقتەن. بەلام ھەروەك كەشقى ئەولىا كان پۇيىستان بە تەلۋىلە و خەونە راستە كانىش پۇيىستان بە تەعبىرە، ئەو حەقىقتەم ش كە "سەعىدى كۈن" لە پىنى ھەستى پىش پۇودانەوە ھەستى بىن كرد، ئەمۇيش بە ھەمان جۈز پۇيىستان بە لىنگدانەوە و تەعبىرە، بەلام تەعبىرىنىڭى ورد. كەچى لە بەر ئەۋەسى بىن ھېچ لىنگدانەوە و تەعبىرىنىڭى ھەموالى ئەو پۇودادە ئەگەياندۇ، ئەو دوو حەقىقتەي دەخستە رۇو، ئەواھەندى ناتەواوى و شتى پىچەوانەى واقىع لە ھەوالە كەيدا دەر كەوت. (دوو بناگە كەمش ئەمانەن):

بناگەى يە كەم:

برىتى يە لە مەزدە خۇشەى كە ئەو دەمە دەيدا بە ئىمانداران سەبارەت بە سەرھەلتانى نۇورىيەك لە ئايىنەدا، تاكو نائۇمىدىان لە سەرھەلبىرىت و بىن ھیوانى لە دلىاندا لاپىات..

چۈنكە بە ھەستىنىكى پىش پۇودان پەمى بەوە بىردىبوو كە "پەيامە کانى نۇور" ئىمانى زۇر كىس لە ئىمانداران دەپارىزىن و لە پۇزگارىنىكى سەخت و گىزەلتوو كاویدا پشتىان دەگىن. بەلام لە ناوهندى ئەو پۇودادە سىاسىيائىنى كە لە گەل ئەو ئالىر گۇرەدا پەيدا بۇوبۇون بۇ ئەو نۇورە ئەنلىكى و، ويسىتى بىن ھېچ تەعبىر و لىنگدانەوە يەك بە سەر واقىعى حالتا يېشكىنەتى و، پىنى واپسو ئەو نۇورە لە جىهانى سىاست و بوارى ھىز و مەيدانىكى فراواندا دەرددە كەۋىت! كەواتە ھەستە كەى راست بۇو، بەلام بە تەواوهتى لە لىنگدانەوە و تەعبىرى ئەو مەزدەيدا سەر كەوتى بە دەست نەھىئا!

بناگەى دووھەم:

"سەعىدى كۈن" بە وىنەى چەند كەسىك لە سىاسەتمەدارانى بلىمەت و ئەدىياني وريا و زىرەك، زۇوتر ھەستى كەرىدبوو كە "ئىستېتىدە" يېكى ساماناك بۇ ئەم نەتەۋە يە بەرىيە، بۇيە ھەممۇيان بەرەنگارى بۇونەوە. بەلام ئەم ھەستە پىش وەختە پۇيىستانى

به لیکدانهوه بwoo. چونکه ئوان هیرشیان بزو سر سینه‌رنگی لاوازی شتیک برد كه بینبیویان و له "ئیستبداد" دا همر تنهها ناوه كهی پئی برا بwoo، بهلام هی چەندنین ئیستبدادی تر بwoo كه دواي ماوهیه کی درېخایمن هاته گۇرئ و، همر ئەو کاتە ترس و سامى ھاویشتبووه دلى ئەمانهوه.

كواته ئاماڭە كەيان راست بwoo، بهلام نىشانە كەيان نەپنکابووا

سەعیدى كۆن" يش - به هەمان جزور - كاتى خۆى ھەستى بەم ئیستبدادە ترسناكە كردىبوو، هەروەك لە ھەندى بەرهەمى ئەو كاتەيدا بە روونى هیرشى بىدووهتە سەر و، پى واپووه كە تەنها "مەشروعتىپەتى شەرعى" ھۆزى بىزگار بۇونە لەو ئیستبدادە ساماناكانە. بۆيە تىلە كۆشا كە بە "سەربەستى شەرعى" و "شۇورا" و لە چوارچىوهى "ئەحکامە كانى قورئان" دا پاشتى ئەم مەشروعتىپەتە شەرعى يە بىگرىت، بەو ھیوايەي کە ئەم گرفت و موسىيەتەيان بىن بىگىزىتە دواوه.

بەلىنى، بۇزگار دەرى خىست كە دەولەتىك بە ھەلگرى باڭگەوازى "ئازادى" ناو دەبرىت، ماوهى سى سەد سال بە سىن سەد كەسى كارمەندى سەتمكار و خۆسەپنى خۆى، سىن سەد ملىزىن كەسى لە ھەندى يە كان بە كۆز و زېخىرەوە چەوساندەوە و، ھىچ بوارىنىكى نەدان كە بەجۈلىتەوە و، بە سەخت ترین شىوهى سەتمى دېندا نەياسى خۆى بە سەردا سەپاندن و، لە سەرتاوانى يەك كەسى تاوانبار ھەزاران بى تاوانىيان تىۋە دەتلاند. ئىنجا ناوى "دادگەرى" و "سەقامگىر كەنلىنى ياسا" يان لەم سەتمەيان نا و، بەم كارەشیان ھەمو جىهانيان خەلەتاند و بە ئاگرى ئەم سەتمە ئەوانىشىان سووتاندا جائىم دەولەتە، ئىستا بۇوه بە پىشەنگىكى چاولىنگەراو بزو ئەم ئیستبدادە كە لە ئايىندا دا هاتا

پەيامى "مونازەرات" چەند تېبىنى و كورتە پەراوىزنىكى تىدايە كە لە شىوهى نوكتە و قىسەي نەستەقدا لە گەل قوتايى يە وریا و قىسەخۆش و زىرە كە كانى ئەم كاتەيدا كراون، چونكە كاروبار و رۇوداوه كانى بە شىۋازى دەرس و رېنمایى بزو پۇون كەردوونەتەوە.

پاشان پوخته و گیان و بناغه‌ی ئەم پەيامى مۇنازه‌راتە بىرىتى يە لە راستى دامەزراندى "قوتابخانە زەھراء" كە لە كۆتايىھە كەيدا باسى هاتووه. كە ئەمېش - لە راستىدا - بىرىتى يە لەو لانكەي لە ئايىندهدا سەرەتلەدانى "پەيامە كانى نور" دەبىنىت. ئەوهبوو بە بىن وىستى خۆزى بەرهە دامەزراندى ئەمۇ قوتاچخانەيە دەدرایە بەر و، بە هەستىكى پىش پەودان لە شىۋەيە كى ماددىدا بە دواى ئەو راستى يە نورانى يەدا دەگەر، تەنانەت پۇوه ماددى يە كەشى دەركەوت، چونكە سۇلتان پەشاد نۆزدە هەزار لىرەي زېپىنى بۇ دامەزراندى ئەمۇ قوتاچخانەيە بەخشى و، بناغە كانى ئەمۇ قوتاچخانەيە دامەزران و بەرز كرانمۇ، بەلام ھەلگىرسانى جەنگى يە كەمى جىهانى پىنى لە تەواو كەردنى ئەمۇ پەرۈزەيە گىرت.

پاشان دواى نزىكەي شەش سال پۇشتىم بۇ ئەنقرە و لە پىناواي جى بەجى كەردنى ئەمۇ راستى يەدا ھولەكاني خۆزم خستەوە گەر. ئەوهبوو لە كۆزى دووسەد ئەندامى پەرلەماندا سەد و شەست و سى ئەندام رەزامەندى يىان لەسەر ئەمۇ نواند كە پازدە هەزار لىرەي وەرەقى بۇ بىياتانى قوتاچخانە كەمان تايىھەت بىكىت. بەلام هەزار هەزار داخ و ئەسەف بۇ ئەمەي كە ھەممۇ قوتاچخانە ئايىنى يە كان داخرا، و، منىش ئىستەرتە متوانى لە گەل ئەواندا خۆز بىگۇنجىنیم و، دىسانمۇ پەرۈزە كە دوا كەوتەوە.

بەلام مىھەربانىي فراوانى خواي گەورەي بەتوانا تايىھەتكارى يە مەعەدوى يە كان و كاكلە و جەھەرى ئەمۇ قوتاچخانەيە لە "ئىسپارتە" دا دامەزرا، و، "پەيامە كانى نور" ئى هيئا يە وجود. پاشت بە خوا "قوتابيانى نور" پۇوه ماددى يە كە ئەمۇ راستى يەش دەھىنتىدى و دايىدەمەزرينىن.

ھەرچەند ئەمۇ كاتە "سەعىدى كۈن" زۇر بە توندوتىزى لە دۈزى پىنکىخراوى "ئىتىحاد و تەرەقى" راوه ستا، بەلام لايەنى حکۈرمەتە كەى، بە تايىھەت سوپاكە، گىتن. ئەوهبوو ھەلۋىستى رېز و سەرسوورمان و گۈپۈرەلىي لە بەرامبەرەوە نواند. ئەمشىھى ئەوهبوو كە بە هەستى پىش پەودان پەمى بەھە بىردىبوو كە ئەمۇ

دهسته و تاقمه سهربازی و کۆمەلە میللی یانه، دواى حەوت سال، يەك ملىون شەھيدیان لە نیواندا پەيدا دەبىت، كە لە پلەی ئەولىادان. بۇيە بە بىن وىست و ئىختیارى خۆى، دواى چوار سال لایەنى گرتىن، كە ئەمەش پېچەوانەی مەشرەبى خۆى بۇو. بەلام ھەر كە جەنگى يەكەمىي جىھانى بەریا بۇو، ھەموو ئەوانى راتە كاند و، پۇن و كەرەپەز و بەنرخى لەو ماستە جىا كەردهو، پاشماوه كەمىي كەنگى بۇيە كى بىن نرخ. ئىتر "سەعىدى نوى" دەستى دايە جىھادە كەى خۆى و بە پېچەوانەی سەعىدى كۆنۈوه رەفتارى نواند.

* * *

(لە بارەي گىتىبەكانى ترەوه)

بۇ برا "تايىەتمەندە كان" لە قوتابيانى پەيامەكانى نور، كە خاوهەن و میراتگرى ئەو پەيامانەن!

بۇ برايانى "ئەركان" كە بناغەي پەيامەكانى نورىن و كەسانى تايىەتى نیوان تايىەتمەندە كان!

بە بۇنەي بەسەرەتىكەوە كە لم پۇزانەدا رۇوى داوه، ئەمە خوارەۋەتان بۇ دە گىزەمۇوه:

ئەو پۇيىسىتى يەى كە خەتكى بە "راستى يەكانى ئىسلام" ھەيانە، پەيامەكانى نور بە تەواوى پېرى دەكەنۇوه و ھېچ پۇيىسىتى يەك بە سەرلىدانى گىتىبى تر ناھىلەمۇوه.

بە چەندىن ئەزمۇونى زۇر و بىن گومان دەركەوتۇوه كە كورتلىرىن و ئاسانلىرىن پىچىپەتىكىرىنى ھىزى ئىمان و رېزگار كەردنى و گۆپىنى بە "ئىمانى تەحقىقى" لە پەيامەكانى نوردايە.. چونكە پەيامەكانى نور لە بىرى پازىدە سال، بە پازىدە حەفتە ئەو پىنگايدە بېن و، مەرۆف لە ماۋەيدا دە گىيەنە ئىمانى راستەقىنە.

بەلى، لە كاتىكدا كە ئەم برا ھەزارەتان بىست سال پىش ئىستا لە رادەبەدەر حەزى لە خويىندەمەرى كەتىب دەكەد و تەنانەت جارى واھبۇ لە تەنها يەك رۇزدا يەك بەرگ گىتىبى دەخويىندەمەرى كەتىب دەكەد، كەچى و انزىكەي بىست

ساله قورئانی پرژو ز و پهیامه کانی نور - که پیزنه‌ی قورئان - پیویستی نهادیان تهناهت به یه ک دانه کتیبی تریش نه هیشتوده‌تهوه و هیچ کتیبیکم لای خزم گل نهداوه‌تهوه.

سهره‌ای نهاده‌ش که باسه کانی پهیامه کانی نور له باره‌ی گلن حقیقه‌تی جوز او جوزه‌وه دهدوین، که چی وا ماوه‌ی بیست ساله له کاتی دانانیاندا پیویستم به سه‌رلیدان و سه‌یر کردنی هیچ کتیبیک نهبووه!

بن گومان نیوه‌ش به همان جوز پیویستان به هیچ کتیبیکی ترنی‌یه و، بیست نهاده‌نده من زیاتر پهیامه کانی نوره‌تان لئی سه‌روزیاده.

پاشان له بدر نهاده من هه‌تا ئیستاش پشتم به نیوه به‌ستوه، نهوا ئاول له غهیری نیوه ناده‌مهوه و خزم به که‌سانی تره‌وه سه‌رقان ناکم. دهین نیوه‌ش برو او متمانه‌تان به پهیامه کانی نور بیست. تهناهت لام کاته‌دا نهاده له همه‌مو شتیکی تر پیویست تره.

پاشان له برامبر جیاوازی پیاز و مهشره‌ی کتیبه کانی هه‌ندی له نووسه‌ره تازه کانی ئام روزگاره و خزگو بخاندیان له گلن بیدعده‌ه کاندا، يه کیک له نهار که گرنگه کانی "پهیامه کانی نور" پاراستنی پست و خه‌تی قورئانی پرژوه، جگه له پاریزگاری کردنی "پاستی‌یه کانی ئیمان" يش له برامبر زه‌نده‌قه و ئیلحاده‌وه.

يه کیک له قوتایی‌یه تاییه‌نده کام، هرچه‌نده خزم و انه‌ی پسته کانی قورئان ده‌لیته‌وه، که چی له بدر ئاره‌زوویه کی نهز ازاو، چه‌ند کتیبیکی لهوانه کرپیوو که هه‌ندی له زانیابان - له ژیز پمرده‌ی زانسته تایینی‌یه کاندا - بتوه‌شاندنی زلل‌هی به‌هیز له پست و خه‌تی قورئان به کاری ده‌هینن. يه کسر بن نهاده بدم کاره بزانم و لهو کاته‌دا که له سر چیا که بروم هه‌ستم به دلگرانی و تووره‌بیون کرد برامبر بدرو قوتایی‌یه تاییه‌نده‌نام!

پاشان ئاگادارم کردنوه، نهادیش به فهزلی خوای گهوره بیدار بونه‌وه. له خوا ده‌پاریته‌وه که به ته‌واوی لهو کاره همله‌یه رزگاریان برویست.

برايانم

رېيازى ئىمە: بىر گرىيە، نەك دەستدرېزى.. ئاودان كردنوهى، نەك كاولكاري. خۇشان: مەحكومىن، نەك حاكم. جاڭماھى كە دەستدرېزىمان دەكەن سەرھىنە زۇرن لە ژمارە نايەن. بىن گومان چەند حقيقەتىكى گىرنگ لە پېيازە كانى ئەواندا ھەمە كە - لە راستىدا - كالا و تفاقى ئىمەن. ئەوان بىز بلاو بۇونۇھى ئەو راستى يانە پۇيىستىان بە ئىمە نى يە، چونكە هەزاران كەسيان ھەمە كە دەيانخۇينىنە و بلاويان دەكەنەوە. جا گەر ئىمە ھەولى يارمەتىدانىان بەدەين ئەوا ئەركە كانى سەرشانى خۆمان پە كى دە كەمۈت و، دەبىن بەھۇى لە دەستدانى ئەو بناغە و راستى يە بەرزانەي كە دەبىن پارىز گارى بىكىن و ھى يەك بە يەكى دەستە و تاقىمە جىاجىاكانن.

بۇ نۇونە:

لە ژىپ پەردەي ھەندى رو خسەتى شەرعىدا و بە بىانووى پۇوداوه كانى رۇز گار، چەند كېيىك دانراون كە پېنگا بىز جۇرە دۈزمنايمەتى كردىنىكى پىاواچا كان خۇش دەكەن. كەچى ئەركى بىنەرەتى پەيامە كانى نۇور پاراستى بناغە كانى ئەو وىلايەتىدە كە لە ناوەندى راستى يە كانى ئىسلامدا ھەنگاۋ دەنیت و لە سەر بناغەتى تەقۋا بىنیات نراوه. ھەروەھا بىرىتى يە لە دەستگەتن بە عزمەت و بناغە كانى سونەتى خاۋىتى پىغەمبەر ﷺ و، بناغە گىرنگ و ورده كانى ترى ھاواچەشىيان. كەواتە ناكىرى بە بىانووى "زەرورەت" و "پۇوداوه كانى رۇز گار" واز لەو بناغانە بەيىنرەت.

(لیکدانه‌وهی فهرموده‌یه کی موتاهشایه)

له بر ئوهی و اتا راسته‌قینه‌کانی چهند فرموده‌یه کی صه‌حیج که تایبه‌تن به هاتنه خواره‌وهی حهزره‌تی عیسا - دروودی خوای له سمر بیت - له ئاخر زه‌ماندا و کوشتنی ده جال بـد دهستی ئو، روون نـن، ئـوا به شـیک لـه زـانا پـوالـت بـینـهـ کـانـ روـوـیـ روـالـهـتـیـ ئـوـ فـرـمـوـدـهـ وـ رـیـاـیـهـ تـانـهـیـانـ وـرـگـرـتـوـوـهـ وـ،ـ لـهـ ئـبـنـخـامـیـ ئـمـهـدـاـ يـانـ کـهـوـتـوـوـنـتـهـ نـاوـ گـوـمـانـهـوـهـ،ـ يـانـ ئـنـکـارـیـ صـهـحـیـجـ بـوـونـیـ ئـوـ فـرـمـوـدـانـهـ بـیـانـ رـاـگـهـیـانـدوـوـهـ،ـ يـاخـودـ وـاتـایـهـ کـیـ خـورـافـیـ وـهـ چـاـوـهـپـوانـ کـرـدنـیـ شـیـوـهـیـ کـیـ مـهـحـالـیـانـ بـهـ بـهـرـداـ پـوـشـیـوـاـ دـیـارـهـ بـمـ کـارـهـشـیـانـ زـیـانـ بـهـ عـمـوـامـیـ موـسـلـمـانـانـ دـهـ گـیـهـنـ.ـ هـمـروـهـکـ مـولـحـیدـانـیـشـ بـرـهـوـ بـهـ بـلـاـوـبـوـونـهـوـهـیـ ئـمـ چـهـشـنـهـ فـرـمـوـدـانـهـ دـهـدـنـ کـهـ بـهـ روـالـهـتـ لـهـ ژـیرـیـهـوـهـ دـوـورـنـ.ـ لـهـمـشـهـوـهـ هـیـرـشـ دـهـ بـهـنـ سـمـرـ رـاستـیـیـهـ کـانـیـ ئـیـسـلـامـ وـ گـالـتـهـ وـ سـوـوـکـایـهـتـیـ بـیـانـ بـیـنـ دـهـ کـهـنـ.

بـهـلـامـ پـهـیـامـهـ کـانـیـ نـوـورـ -ـ بـهـ رـیـزـنـهـیـ بـهـرـهـ کـهـتـیـ قـورـئـانـیـ پـیـرـوـزـ -ـ لـیـکـدانـهـوـهـ وـ تـهـئـوـیـلـهـ رـاستـهـقـینـهـ کـانـیـ ئـوـ فـرـمـوـدـهـ مـوـتـاهـشـایـهـانـهـیـانـ پـیـشـ چـاـوـ خـسـتوـوـهـ.

وـائـیـسـتـاـ بـهـمـیـ خـوارـهـوـهـ یـهـکـ غـمـوـونـهـ دـهـهـیـنـیـهـوـهـ:

رـیـاـیـهـتـیـکـ هـمـیـهـ ئـوـهـ دـهـ گـیـهـنـیـتـ کـهـ حـهزـرـهـتـیـ عـیـساـ -ـ درـوـودـیـ خـواـیـ لـهـ سـمـرـ بـیـتـ -ـ کـهـ دـهـچـنـ بـهـ گـزـ دـهـ جـالـدـاـوـ،ـ لـهـ کـاتـیـ کـوـشـتـنـیـداـ بـهـ یـهـکـ تـهـ کـانـ دـهـ گـهـزـ بـهـرـزـ دـهـیـتـهـوـهـ تـاـکـوـ بـتـوـانـیـتـ بـهـ شـمـشـیـرـ لـهـ ئـهـڑـنـوـیـ دـهـ جـالـ بـدـاتـ!

بـهـ وـاتـایـهـیـ کـهـ جـهـسـتـهـیـ دـهـ جـالـ تـاـ ئـوـ رـادـهـیـ لـهـ جـهـسـتـهـیـ حـهزـرـهـتـیـ عـیـساـ -ـ درـوـودـیـ خـواـیـ لـهـ سـمـرـ بـیـتـ -ـ گـهـورـهـترـهـ.

بـهـ پـیـ ئـمـ وـاتـایـهـ،ـ دـهـبـیـنـ درـیـثـیـ دـهـ جـالـ دـهـ هـینـدـهـ،ـ بـهـلـکـوـ بـیـسـتـ هـینـدـهـیـ درـیـثـیـیـ حـهزـرـهـتـیـ عـیـساـ بـیـتـ!

وـاتـایـ رـوـالـهـتـیـ ئـمـ رـیـاـیـهـتـهـ بـهـ تـهـوـاوـیـ پـیـچـهـوـانـهـیـ حـیـکـمـهـتـیـ تـاقـیـکـرـدـنـهـوـهـ بـهـنـدـهـ کـانـ وـ تـهـ کـلـیـفـیـ خـواـهـنـدـهـ لـیـیـانـ،ـ هـمـروـهـکـ لـهـ گـهـلـ یـاسـایـ عـادـهـتـیـ خـواـیـ گـهـورـهـ لـهـ گـرـوـیـ مـرـؤـقـدـاـ،ـ یـهـکـ نـاـگـرـیـتـهـوـهـ.

که چی تهنانه‌ت لەم رۆزگاره‌شدا يەكىڭ لە واتا زۇرەكانى ئەم پىوایەت و فەرمۇدەيە بە چەشنىڭ دەركەوت كە ئەو زەندىقانە دەمكوت بىكەت كە - خوا پەنامان بىدات - بە خوراھەتىان دەزانى و، لە ھەمان كاتىدا ئەۋازاندا رۇوالەت يىنانىش بە خەبەر يېنى كە لەو باوھەدا بىوون واتا رۇوالەتى يەكە خۇدى حەقىقەتى پىوایەتەكىيە و، هەتا ئىستاش چاوه‌پوانى ھاتەدىي رۇوالەتى ئەو فەرمۇدەيەن! هەرچەندەش بەشىڭ لە راستى يەكانى ئەو فەرمۇدەيان بە چاوى خۇيان يېنى! بىلىنى، تەنانەت لەم رۆزگاره‌شدا يەكىڭ لەو واتا زۇرانەي ھاتەدى كە سەرتاپا حەقىقەتە و لە گەل واقىعاً بە تەواوى دەست لە ملان و گۈنجاخاوه، كە بىرىتى يە لەمە خوارەوە:

حەكۈومەتىڭ كە بىز بىلاو كەردنەوەي ئايىنى عيسىائى و پاراستىنى نەرىتە بەردەوامە كانى ئەو ئايىنە ھەولۇ دەدات، حەكۈومەتىكى تىشپىرى لە گەلدا دەكەت كە لەپەر سوود و بەرژەوەندى يە نزم و چەپەلە كانى خۆزى، بە شىپوھە كى پەسى يارمەتى و ھاوکارى يە كانى بىز ئىلخاد و بىلشەفيك^(۱) رادەگەيەنىت و تەنانەت پۇرپاگەندەشيان بىز دەكەت. ھەروەھا حەكۈومەتىكى تىش كە لەپەر بەرژەوەندى يە نزەم بىن كەلکە كانى، دەچىت لە ناوه‌ندى موسىلمانان و ئاسىادا بە گشتى تۆزۈ ئىلخاد دەچىتى و پەيمان لە گەل چەند حەكۈومەتىكى فيلىبازى گەورەدا دەبىستىت.. جا ئەگەر ھەرىيەك لە كەسى معنەوېي حەكۈومەتى يە كەم و كەسى معنەوېي حەكۈومەتە ھاوپەيمان و لايەنگەرە كانى ئىلخاد بەرچەستە بىن، لەوالە سى پۇوەوە يەكىڭ لە واتا زۇر و زەبەندە كانى ئەم فەرمۇدەيە لەم رۆزگاره‌دا دەرەدە كەمۇيت. خۇ ئەگەر لە ئەنجامى جەنگەوە حەكۈومەتە زالە كە سەركەمۇتنى بەدەست ھىنا، ئەوا ئەم واتا "ئاماژەمىي" يە بىز پلەي واتايى صەرىج بەرز دەبىتىوە. گەر بە تەواوه‌تىش سەركەمۇتن بەدەست نەھىيەت، ئەوا ئەم واتايى ھەر واتايە كى ئاماژەمىي گۈنجاخاوه دەبىت:

(۱) بىلشەفيك: ئايىلۇزىيائى شىوعىي يەكانى پروسيا بۇوه. (وەرگىن)

○ رووی یه کم:

بریتی یه لمو کۆمەلە رۆحانی یهی که دهستیان بە ئایینی راسته قىنەی عيسايیمه و گرتووه و، دهسته و کۆمەلە تیکيان لە بەرامبەر وەیه کە بەرەو بە ئىلخاد دەدەن. جا نەگەر ئەو دوو کۆمەلە هەر يە کەيان لە شىوھى مروۋېنىڭدا بەرجمەستە بىن، ئەوا کۆمەلە یە کەم ھېشتا ھېننەدى منالىڭ نابىن لە بەردىم كەسىنگىدا كە بالاى ھېننەدى منارەيەك بىت!

○ رووی دووھەم:

حکومەتىك کە دانىشتووانى سەد ملىون كەسەن، بە پەسى پایدە گەيدەنیت کە من ئىلخاد لەناو دەبەم و ئىسلام و مۇسلمانان دەپارىزم، لە گەل حکومەتىكىدا دەجەنگىت کە حۆكمى چوار سەد ملىون كەس دەكەت و لە گەل چىن و ئەمەرىكادا ھارپىمانە، واتە بە چوار سەد ملىون كەسەوە دەجەنگىت و بە ئاشكرا لە گەل بەلشەفى يە كاندا ھارپىمانە. جا ئە گەر جەنگا وەرانى حکومەتى یە کەم كە گورزى جەرگەر لەو ھارپىمانانە دەسرەۋىن، لە كەسىنگى مەعنەویدا دەربىکەون و، مولحىدان و ھارپىمانانە كائىشيان لە كەسىنگى مەعنەووبى تردا بەرجمەستە بىن، ئەوا شىوھى مروۋېنىڭ بىچۈركەن دەبىزىت لە بەرامبەر مروۋېنىڭ ترەوە كە بالاى ھېننەدى منارەيەك بەرز بىت.

لە پىوايەتىكىدا ئەوش ھاتووه کە دەجال حۆكمى دنيا دەكەت. جا ئەم پىوايەتە ئەوە دە گەيدەنیت کە زۆرىنە خەلکى لايەنی دەگرن، وەك ئىستا لە پىش چاودا يە.

○ رووی سىھەم:

حکومەتىك کە پۇوبەرى خاكە كەي ھېننەدى پۇوبەرى ئەوروپا نايىت - كە بىچۈر كەرىنى چوار كېشۈرە كانە - بە سەركەوتىدە لە گەل دەولەتىكىدا دەجەنگىت کە بەسەر زۆربەي شوينە كانى جىهان لە ئاسيا و ئەفريقا و ئەمەرىكا و ئۇستورالىيادا خۆزى سەپاندووه و، حکومەتى یە کەم لە بەرامبەر تەۋۇرمە ئىلخادى يە دىكەتلىرى يە كانەوە پالى بە ئايىنەوە داوه و ھارپىمانە لە گەل دەولەتىكىدا كە

نیدیعای وه کالهت و بريکاری حمزرهتی عيسا ده کات و، به پرهشوت به سمر نهو تموزمه ئيلحادى يەدا داده بەزن. جا ئەگەر هەردۇو لايابن به وينهی مروقىك شىوهيان بکىشىرىت، وە كو رۇژنامە کان وينهی كاريكتايىرى يان بۇ دەرخستى هېزى دەولەت و پلهى حکومەتە کان دە كىشا، ئەوا يە كېلەت و اتا زۇرە کانى ئەم فەرمۇودە پىرۇزە بە تەواوى لە سەر رۇژنامە زەھۆر و لاپەپە ئەم چەرخەدا دەر دە كەۋىت.

تەنانەت يە كېلەت و اتا ئاماژە يە کانى فەرمۇودە نازلى بۇونى كەسى حەززەتى عيسا - دروودى خواي لە سەر بىت - لە ئاسمانى كانه وە، ئۇوه يە:

تاقىيىك، كە نويئەرى حەززەتى عيسان و رېيازە كە ئەم دە گىرن، لە فۇزكە كانه وە بە پەرسەشوت وەك بىلايە كى ئاسمانى بە سەر دۈزمنانىاندا و لە پشتىانەوە و بە شىوه يەك كە تائىستا كەمس نەبىيستوو و نەيدىوە، دادە بارىن. ئەمشىش واتاي ماددىي نازلى بۇونى حەززەتى عيسا - دروودى خواي لە سەر بىت - دەر دە خات.

بەلىنى، واتاي دابەزىنى حەززەتى عيسا - دروودى خواي لە سەر بىت - كە لە فەرمۇودە پىرۇزە وەر دە گىرىن، بە جۈزىتكى بىن گومان چەسپاوه، بەلام واتاي ئاماژە يە كە ئەرۇوك بە ئىعجاز ئاماژە بۇ ئەم راستى يە دە کات، لە ھەمان كاتدا ئاماژە ئى بۇ گەللىنى واتاي تىريش تىدا يە.

كانتى لە بەر وەلامى پىرسىار و جەختى "فەيزى" و "ئەمين" و بۇ رېزگار كەزدىنى ئىمانى ھەندى لە عمومە لاوازە كان دە سەتم دايىھ نۇوسىنى چەند دېرىشكى لەم مەسىلەيە، بەيىن وىستى خۆم نۇوسىنى كە درېزە كېشىا و حىكمەتى ئەمە شەمان نەزانى. ئىنجا بىن دەستكارى و وەك خۆزى ھېشتمانەوە، نەبادا حىكمەتىكى تىدا بىت. داواي لىبۈردىنىشتانلىنى دە كەمەن كە ئاتىكى فراواغان بۇ پاكزو پىداچۈونەوە ئەم باسە بە دەستمۇ نەبۇو، بۇيە بە ئالقۇزى ما يەوە.

(هاوری‌یەتى پالەوانان)

با سمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بعدد حروف القرآن

برا ئازيز وهاورى راسته كامى!

له خواى گمۇرە دەپارىمەوە كە پىت و بىرە كەت بىخاتە ناو تانەوە و بەختە و هەريتان
بىن بېھىشىت.

ھەولى گەرمۇ گۈر و چالاکىي بەرده و امتان، شەوق و هيئىمەتە كان لىيە و لە
شۇينە كانى تىرىشىدا دەھورو وزىنن. سوپاسى بىن كۆتايى بۇ خواى گمۇرە، كە رۈز لە
دوای رۈز فتووحاتى پەيامە كانى نورى لە زىادبۇوندىا يە و، ئىمانداران پەى به زام و
بىرینە كانى خۇيان دەبەن و بە "پەيامە كانى نور" تىماريان دە كەن.

سوپاس بۇ خوا، لەم رۈزگارەدا ئەو قوتاييانەي ن سور كە لە ناوەندى سونتەتى
خاونىدا ئىممانى كاملىيان بەدەست ھىناوه، رېيازىنگى ئەوتۈيان گىرتۇۋەتە بەر كە
سەرېنجى ئەولىا و مورشىدە كان رادە كەپىشىت. بۇيە ئەو راپىر و مورشىدە
راستقىنانەي كە لە ھەمۇو سەردەمە كەدا پەيدا دەبن، بىن ھېچ گومانىڭ، ھەول
دەدەن قوتاييانى نورى راپىكىشىنە ناو رېزە كانى خۇيانەوە، چونكە گەر مورشىدىتىك
بتوانىت يەك قوتابىي نورى دەستى خۇى بىخات، ئىوالە جىنى يىست مورىددادا
دايدەنیت!

والە خوارەودا ئەو راستى يەتان بۇ دەنيرم كە لە بارەي گىرو گرفتە كانى
خزمەتى پەيامە كانى نورى و، ئەو موجاھەدە و خۆبەخشىتىمە كە لەم رېنگايدە ھەمە
لە بەرامبەر چىز و كىشە كانى ويلايەتمەوە و، بۇ "فېيزى" م پۇرون كەر دۇۋەتەوە. وا بۇ
لىيەشى دەنيرم، بەلكو سوودىنگى بۇ ئەو ناوچانىش تىدا بىت.
سلام بە يەك بە يەكى برايام بىگەيدەن.

برام "فیزی" ۱

ئەگدر دەتموینت لە پالەوانە کانى پارىزىگاي "تىسپارتە" بچىت، ئەوا دەبىت لە
ھەموو شىنکدا وەك ئەوان وايت..

لە بەندىخانەدا شىيخىكى مەزن و راپەرىتكى گەورە و كەسىتى يەكى خاوهەن
جازىيەغان لە ئەولياپانى تەرىقەتى نەقشبەندى - خوا لىنى خۇش يېت - لە گەلدا
بۇو. ئەم شىيخە بۇ ماوهە چوار مانگ لە گەل نزىكەسى شەست قوتابىي نۇوردا
دانىشت و تىكەليان بۇو، ھەرۋەك گەلن قىسە و وتوونىزى لىزانانەي بۇ كىردىن تاكو
ھانىان بىدات بىرۇنە ناو تەرىقەتەوە. بەلام تەنها يەكىكىان نەبىت - ئەمۇيش بە^١
شىووه يەكى كاتى - نەيتوانى كەسىان راپكىشىتە لای خۇزى!

ئەوان ھەرچەند دەيانزانى ئەو كەسە وەلى و پياوچاڭ، لە گەل ئەمۇشدا ھېچ
پۇيىستى يەكىان پىنى نەبۇو، چونكە ئەو خزمەتگۈزارى يە ئىمانى يەى كە پەيامە کانى
نۇور پىشكەشى كردىبۇون و ئاسوودەيان تىدا بە دەست ھېنابۇو، سەرۇزىيادىان
بۇو. ئەو پالەوانانە بە دلى يىدار و بەسىرەتى يىنەرى خۇيان لەم راپاستى يەى خوارەوە
تىنگىيەشتىپۇون:

خزمەتگۈزارىي پەيامە کانى نۇور بىرىتى يە لە: "پىزگار كەردىنى ئىمان". بەلام
تەرىقەت و مەشىھە خەدت "پله کانى ويلايەت" دەستى مەرۆف دەخەن..

ئاشكرابە كە پىزگار كەردىنى ئىمانى كەسىك گەلن گەنگەز و پاداشتە كەشى
يە كچار زۇرتىرە لە بەرز كەردىمەسى (دە ئىماندار) بۇ پلهى "ويلايەت". چونكە
ئىمان بەختە وەرىي ھەمىشەمى دەستى مەرۆف دەخات و مۇلتكىكى لە زەۋى
غراوانىزى بۇ بەدەست دەھىنېت، بەلام ويلايەت بەھەشتى ئىماندار فراوانىز و
گەشاوهەتر دەكت. جا ھەرۋەك بەخشىنى پلهى "پادشايى" بە مەرۇقىكى ئاسالى
گەورەتىرە لە بەرز كەردىمەسى (دە سەرباز) بۇ پلهى "فەرماندە"، پاداشتى پىزگار
كەردىنى ئىمانى مەرۇقىكىش بە ھەمان جۆرە؛ گەلن مەزىنە لەمەسى (دە كىس)
بىگەيەنرېنە پلهى ئەوليا و پياوچاڭان.

"دل" ئى برايانى "ئىسپارته" ت به گشتى ئەم نەھىنى يەيان بىنېبۈو، هەرچەندەش
"عەقل" ئى هەندىكىيان نەيدىبۈو..

لەبر ئەوه، ھاپرىيەتى كەسىكى لوازى گوناھبارى وەك مەنيان گەلنى پى
باشتى بۇو لە ھاپرىيەتى چەندەھا ئەولىايى گەورە، تەنانەت لە
ھاپرىيەتى موجتەھىدىنىش، گەر لەم سەردەمدە بىن.
جا لەم پوانگەيەوە و لەسر بىناغەي ئەم پاستى يە:
ئەگەر قوتىيەك لە ئەولىاكان، يان شىيخىكى گەورەي وە كو "گەيلانى" بىت بۇ
ئەم شارە و پىت بلەن: "لە ماۋەي (دە پۇزدا) دەتكەيەنە پلەي وىلايت" .. توپش
شويىنى بىکەويت و واز لە "پەيامە كانى نۇور" بەھىتىت، ئەوا ناتوانى بىت بە ھاۋەلى
پالماۋانە كانى "ئىسپارته"!

* * *

(تەرازوو يەكى ورد لەناو گفتۇرگۈيە كدا)

"ئەم گەنتۈرگۈبىم بە دلداھات و، بىز پاستىكى دەنەوەي ئەم زىادەمەرىيە
نووسىم كە ھەندى برايام لە قوتاييانى نۇور بىرامبەر من ھەيانە، تاڭو ئەو
گۇمان باشى (حسن الظن) يەلپادەبەدەرەيان بىنگىز بىرىتىمۇه".

نزيكەي پەنجا سال پىش ئىستا ئەم گفتۇرگۈيە خوارەوە لە نىّوان من و كاكە
مەلا عبدوللەلما - خوالىنى خۇش بىت - پۇوى دا. وا بۆز ئىۋەشى دەگىزىمۇه:
كاكى خوالىخۇش بىلەتلىك بۇو لە مۇرىيە تايىەتىنە كانى "شىيخى
ضيائەددىن - قىسىم سرە^(۱)" كە يەكىنەك لە ئەولىا و پىاواچا كە كان.

(۱) يەكىنەك لە ئەولىا و پىاواچا كان. ناوى: شىيخ "ضيائەددىن عەبدۇررەھمان تاغ" و، بە "سېيدا" بەناوبانگە و، خەلکى گونىدى "نۇورشىن" ئىزىدەن ئەلبەندى پارىزىڭىاي "مۇوش" ئى كوردىستانى زېرى
دەستەلەتلىق توركىيە. لە جىهادى جەنگى يەكمى جىهانيدا قولىتىكى لەدەست داوه و، سولتان رەشاد
مەدالىيەك و قۇزىتىكى دەستىكەرى بىن بەخشىروە. پاشان لە جىهادى جەنگە كانى سەربەخزىمى ولاتدا
(كە لە پىناوى وەدرەنانى داگىر كەران بەرپا كەرابۇو بەشدارىي كەردووە. (وھرىگىز)

وەك ئاشکرايە سۆفييانى تەريقەت خۇشەويىتى لە راھىدەر و زىادەرەوى لە گومان باشيدا بە مورشىدە كەيان بە شىنىكى ئاسايى دەزانن، بەلکو پېيىشى را زىن.

لەبىر ئەوه، رۈزىكىيان كاڭم بىيى وتم:

- شىنخى "ضيائەددىن" زانيارى يەكى يە كچار فراوانى ھەيە و، بە چەشنى "قوتىي ئەعزم" ئاگادارى ھەموو ئەو شتائىيە كە لە بۇونەوردا رۇودەدەن! ئىنجا گەلىنى نۇونەى لەسەر پايەبلندى و كارە لە عادەت بەدەرە كانى ئەبۇ بۇ گىپامدۇ، بۇ ئەوهى ھانم بىدات منىش پەيوەندىيە لە گەلدا بېستم!

بەلام من پىم وت:

- كاكى بەرىزم ا تۆ زىادەلە پىویست رۇدەچىت.. گەر رۇوبەرۇوى شىنخى "ضيائەددىن" خۇيىسى بىمدوھ لە زۇر مەسىلەدا بە بەلگە دەبىيەستمەوە. ئەمەش بىزانە تۆ - وەك من - بە خۇشەويىتى پاستەقىنە ئەوت خۇش ناوىت، چونكە تۆ ئەو "ضيائەددىن" ھەت خۇش دەۋىت كە لە زەينى خۇتىدا بە شىوهى قوتىيىكى ئەعزم و ئاگادار بە ھەموو شتىك لە بۇونەوردا ئەندىشەت پىشانتى دەدات! كەواتە تۆ بىم ناوىشان و سىفەتەوە پەيوەندىت لە گەل بەستوھ و خۇشت دەۋىت. خۇ ئە گەر پەرده لە رۇوى لاپىرىت و حەقىقەتى دەربكەۋىت، ئەو خۇشەويىتى يەت نامىنېت، هېچ نەئى كەم دەبىتەوا

بەلام من - ئەى كاكى بەرىزم! - ئەو مەرۆفە پىاوجچاڭ و وەلى يە موبارە كەم وەك تۆ خۇش دەۋىت، تەنانەت رىزى شايابانىشى لىنى دە گەرم، چونكە:

پابەرىنېكى مەزنى ئىماندارانە و، لەسەر پىنى حەقىقەتى شوينىكەوتەى سوننتى بىرۇزى پىغىمبەرە ﷺ. جا ئىت پلەي راستەقىنە ئەو ھەرچى يەك بىت با بىت، من ئامادەم گىانى خۇم بۇ ئەو خزمەتكۈزارى يە بىهخشم كە ئەو پىشكەشى ئىمانى دەكەت. خۇ ئە گەر پەرده لە رۇوى پلەي راستەقىنە لابدىرىت، من پشتى لىنى ھەلنا كەم و وازى لىنى ناھىئىم و پلەي خۇشەويىتى يە كەشم بۇ ئەنابەزىت، بەلکو پاز پەيوەندىيە لە گەلدا پەتو دە كەمەوە و زىاتر رىزى دە گەرم و خۇشم دەۋىت.

کهواهه - کاکی بەرپیزم - من "ضیائەددین" م خوش دهونیت بهو جوزه‌ی که همیده و لە سەر ئەو حەقیقتەی کە تىایدایە. بەلام تۆ ئەو "ضیائەددین" م خوش دهونیت کە لە ئەندىشە تدايە^(۱)!

جاله بەر ئەوهی کاکی خوالىخۇشبووم بە راستى زانايە کى "بەويىزدان" بۇو، پاکەی منى پەسەند كرد و پەزامەندىي لە بەرامبەرەوە دەربېرى و وەرى گرت و پېزى لىنى.

دەسا برايانم ائەي ئەو بەختە وەرانەي کە خۇتان لە پىناوارى خوادا بەخت دەكەن! هەرچەند زىادەرپەيتان لە گۈمانى باشدا بە من زياناتان پى ناگىيەنىت، بەلام كەسانى وەك ئىۋەي عەودالى راستى و حەقىقەتىن كاتىي بۇ ھەركەسىڭ دەپروان دەبىت لە گۆشەي خزمەتىوە بۇ قورئان و رادەي ئەنجامدانا ئەركى سەرشانىمۇ بەرامبەر قورئان، بۇي بپروان. خۇ ئەگەر پەرده لە ٻووی "راستى" يى منى سەرتاپا خلتانى ناو چىلکى قسۇور ھەلبىمالرى، ئەمە بىزەمەن تان بە حالمدا دەھاتەوە و خەمتان بۇ دەخواردم. بەلام لەو خۇشەويسىتى برايەتى يە كە يەكى خستۇرين دوورتان ناخەممەوە. ئىنجا بۇ ئەوهش لىيى پەشىمان نەبىشەوە، ئەمە خۇتان بەو پلەوپايانەوە مەبەستىن كە بە تەسەر وورى خۇتان بۇ منى دادەنلىن و لە توانا و سنۇورى من گەلى بەدەرن، چونكە من جىگە لە برايە کى ئىۋە هيچى تر نىم و، لافى پابەرى و پىئۇپىن و مامۇستايەتى لىنى نادەم. تەنها ھاۋىزىيە کى ئىۋەم لە وەرگەتن و خۇنىدىنى وانەي ئىماندا. كەواهه چاوبەپروانى ھىممەت و يارمەتى مەبن لە من، بىلەكى من موختاجى يارمەتى و ھىممەتى ئىۋەم و، تىكاكارم دوعاي پېز شەدقەفت بۇ تەقسىرە كامى بىكەن.

خواي گەورە بە چااكەكارى و فەزلى خۇرى نىعمەتىكى بە ھەمۈمىمان بەختىيە و، لە خاوىنلىرىن و پەرۇزلىرىن و مەزنلىرىن و سوودەنلىرىن خزمەتگۈزارىدا

(۱) چونكە لە بەرامبەر خۇشەويسىتى يە كەتمەوە نرخىكى زۇر گرانت دهونىت، ئەمە تالە بەرامبەر ئەو خۇشەويسىتى يەوە بىر لە شەتىكى سەدقاتى ئەو نىرخە دەكەتىمۇ، لە كاتىكىدا كە مەزنلىرىن خۇشەويسىتى لە بەرامبەر پلە و پايەي راستەقينەي ئەمۇ زاتمۇھە هيشتا ھەر بە كەم دادەنلىت. (دانەر)

بۆ ئیمانداران خستووینیه تەکار، کە خزمەتى قورئانى پەرۆزە و، بەنی کار دابەش
کردنی نیوانمان بۆ ئەو خزمەتە هانى داوین. کەواتە پىنمائى و مامۆستائى کەسى
مەعنەوی کە لە نەھىنى برايدەتى و يە كىتىما نەوە پەيدا بۇوه، سەروزىادمانە.
جا مادەم خزمەتى ئىمان و قورئان لە ھەموو خزمەتىكى ترى ئەم چەرخە
بەرزترە..

مادەم "چۈنۈتى" لە "چەندايەتى" باشتە..

مادەم تەۋەزىمە سىاسىيە ھەميشە بىگۈرە کان و، پۇوداوه كاتى و
لەناوچووه كانىش لە بەرددەم خزمەتە بەردهوا و دامەزراوه كانى ئىماندا بىچ
بايەخىكىيان نى يە، تەنانەت ھەر ناشىگەنە پلەيە كى ئەوتقە كە لە گەلىدە بەرداورد
بىكەن و، ناگۇنخىن بىن بە تەۋەرەتى ئەو خزمەتە..
ئەوا دەبىت:

بەو پلە نۇورانى يەى کە خواوهندى مەزن و پەروەرد گارمان لە نۇورى قورئانى
پەرۆزەوە پىنى بەخشىوين، رازى و دلىيَا بىن.
دەسا برا خۆشۈمىستە كام!

دامەزراوى.. دامەزراوى!! وەفادارى.. وەفادارى!!

دەبىن ئىمە تەنها لە پەيوهندى و پاشتىگىرىي بە كىز و ھەولۇداندا بۆ دەستخستى
بрайەتى و ئىخلاسى راستەقىنە رۇبچىن و، ئەم رۇچوونەش بىكەين بە رېيەك بۆ
بەرزى و بىلندىمان. لە بىرى ئەوهى زىادەرەوى بىنۇتىن لە گومانى باش بە يە كىز و
چاوجىڭان بۆ چەشىنە پلە و پايەيەك كە لە سىنورى خۆمان بەرزتر بىت.

* * *

(ھەندىتىك لە کار و ئەركە كانى حەزرەتى مەھەدى)

بрайانى ئازىزم!

بە مەبەستى تەواو كەردنى ئەو وەلامەي كە پىشىز بۆم نۇوسىن سەبارەت بە گومان
باشىي ئىۋە، كە ھەلقۇلاؤى وەفای خاوارىن و بىنگەردىتەن بەرامبەر بە من و، زۇر لە

سەررووی سنورى خۇممۇد دەرتان پېپىوو، دوو پۇز لەمۇ بەر ئەم دوو بېرىگەيە
خوارەوەم نووسى..

وەلامە كەى حەفتەي پېشۇو، كە تارادەيەك ئەو گومان باشى يە ئىسوھى زامدار
كىرد كە لە نامە كەتائدا دەبىنرا و ئەنجامى وەفای يېڭىمەد و ھىممەتى بەرزاتان بۇو،
حىكمەتە كەى ئەمە خوارەوەيە:

لەم چەرخەدا چەند تەۋۇمىنىكى ھىنەد بەھىز ھەن كە بەسەر ھەمۇ شىتىكدا
زالىن و، ھەر شىتىك بىتە بەردىستيان لە پىناۋى خۇيىاندا بە كارى دەھىنن، وەك
ئەمە مولىكى خۇيىان بىت.. جا ئە گەر بە راستى ئەو كەسە چاواھەر و انکراوه لەم
چەرخەدا بىت، ئەوا من پىم وايە ئاماڭىھە كەى دە گۈزىت و، خۇى لەم كەمش و
بارودۇخانەي جىهانى سىاسەت دادەمالىت، تاكو ھەول و كۆششە كانى
پارىزىت و نەھىلىت ئەو تەۋۇمانە بۇ خۇيىان زەوتى بىكەن!

پاشان سى مەسىلە لە گۈزىدا ھەيە:
زىيان.. شەريعەت.. ئىمان.

"مەسىلەي ئىمان" لە روانگەي حقىقەتەوە گرنگىزىن و گەورەتىنى ئەم سى
مەسىلەيە. كەچى لە بەرچاواي خەلکىدا بە گشتى و لە ناوەندى داخوازى يە كانى
بارودۇخى جىهاندا: "زىيان" و "شەريعەت" گرنگىزىنى ئەو مەسەلانەندا

جالە بەر ئەمە گۈزىنى بارودۇخە كانى ھەر سى مەسىلە كە پىكمۇو و بە يەك
جار لە سەرانسىرى زەویدا، ھەرگىز لە گەن ئەو ياسا و سوننەتەي خواتى گەورەدا
ناگۇنچىت كە لە پەھوتى زىيانى گرۇى مەرۇڭدا دەست بە كارە، ئەوا گەر ئەو كەسە
چاواھەر و انکراوه لە كاتى ئىستادا ھەيىت، گرنگىزىن و گەورەتىنى ئەو مەسەلانە
دەكەت بە بناغەي كارە كانى، نەك مەسىلە كانى تر، تاكو لە پىش چاواي زۇرىنى
خەلکىدا خاۋىنى و يېڭىمەتى خزمەتى "ئىمان" لە دەست نەچىت و لە ژىرىسى
عەوامە كاندا - كە لەواندەي بە ئاسانى لە خىشىت بېرىن - ئەو راستى يە جىڭىز بىكىت
كە: ئەم خزمەتە ھەرگىز ئامېراز و ھۆكاريڭى ئىي بۇ ھېج ئاماڭىنىكى تر.

پاشان وا ماوهی بیست ساله پاچی کاولکردن و پووخاندن که تووهه کار و،
توندو تیزترینی جوزه کانی ستم و خوسمه پاندن بزو تیکدانی خووبه وشت
به کارد هینیت. تنانه ت متمانه و وفاداری به راهه به ک نه ماوه و لمناوچووه که له
نیوان ده کمس بمالکو بیست که سدا باوهه و متمانه به یه ک کمس ناکریت!

جاله برامبه رئم حاله تانه که مرف سه رسام ده که ن، پنویست به:
دامزراوی یه کی گهوره و، توندو تولی و بهتینی یه کی تمواوه تی و، وفا یه کی
ینگه رد و، غیره تیک بزویسلام ده کات که له سه رووی همه مو شتیکوه بیست، دهنا
"خزمتی ئیمان" نهزوك و بنی ئنجام و تنانه زیانه خش دهرده چیت!

بدو واتایه که: خاوینتین و بدرزتین و گهرمتین و لە پیشترینی ئهو خزمتنه
که شایانی سه رکه وتن بیست، ئهو خزمته بدرزه یه که قوتاییانی پهیامه کانی نور
ئنجامی دهدن.

به هر حال.. ئهم ئندازه یه لەم کاته دا بزو ئهم مەسەلەیه سه رو زیاده.

* * *

(خەتمەی بە کۆمەل)

برا ئازیزه بە وفا کامن!

یە کم: پىرۆزبائی شموی "برات" و مانگی پەمەزانی داھاتو و تان لى ده کم و،
لە خواي گهوره دەپارىمەوە کە پاداشتى شموی "قدر" لە خېرى ھەزار مانگ زیاتر
بزو ئىمە و ئىۋە لە تۇمارى كرده وە كاغاندا بنوو سېت.

پەيارمان داوه کە هەتا جەزىن ئەم دوعا یە بلىيئەوە:

"اللَّهُمَّ اجْعِلْ لِيَةَ الْقَدْرِ فِي رَمَضَانِنَا هَذَا خَيْرًا مِّنْ أَلْفِ شَهِيرٍ لَنَا وَلَطَبِيَّ رَسَائِلِ النُّورِ
الصادقين".

جزمه کانی دوو خەتمەی بە کۆمەلی قورئانی پىرۆزمان دابىش كرد بە سەر
قوتاييانی نورى "خەواص" دا، تاکو هەريه کەيان هەموو رۈزىك جزمە تاييەتە كەى

خوی مخوینیت و، بهم جزره هممو پژوئنکی مانگی ره‌هزانی پژوژ له کژپنکی معنه‌ویی يه کجار فراواندا، که هردو پاریزگای "ئیسپارتە" و "قهسته‌مُونی" بگریته‌وه، دوو خدمتی قورئانی پژوژ بکریت که "قوتايانى پەيامە کانى نوور" له ناوە‌راستى ئەو دوو مەجلیسە‌دان و هەريه کەيان بھو نيازە دەخوینیت که هممو قوتايانى ترى لە گەلدايە. لە خواي گەورە داواکارين لمەدا سەرمان بخات.

* * *

(بەشدارى لە کارە کانى سەر بە دوارپۇدا)

باشە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بقدر حاصل ضرب عاشرات دقائق

ليلة القدر في حروف القرآن

برا ئازيز و بەوهفا كام!

بە كەم:

پې به گیان و هەناوى خۆم پژوژ بائى هاتنى مانگى ره‌هزانی پژوژ تانلى دە كەم و، لە خواوه‌ندى مىھەبان دەلاتىمەوە کە هممو دوعاکانى ئەم مانگە پژوژ تانلى وە بگریت.

دوروھم:

مانگى ره‌هزانى ئەمسال سەبارەت بە جىهانى ئىسلامى - بە گشتى - گرنگى يەكى زۇرى ھېيە، هەروەها سەبارەت بە قوتايانى نوورىش، بەپىنى ناوەرۇكى دەستورى "بەشدارى لە كىدارە کانى سەر بە دوارپۇدا" كە دەستورىنىكى بەپەتى يە لە نىوان قوتايانى پەيامە کانى نووردا. چونكە ج مىھەبانى خواي گەورە و ج ئەو دەستورەش خوازىيارى تۆمار كردنى سەرجەم

کردهوه چاکه کانی هممو یه کنکی قوتایان له ده فته‌ری کردهوه چاکه کانی برایانیدا. له بمر ئوه، همر که سیک به راستی و ئىخلاس‌هه برواته ناو بازنه‌ی پدیامه کانی نور، دهستکه‌وتی له رپوی چاکه کاری یمهوه گلنی گهوره و گشتنی ده بیت، چونکه همر یه کهيان هزاران بهشی له کردهوه چاکانه‌دا ههیه.

له خوای گهوره ده پارپینه‌وه که ئەم هاو بهشی یه مان له کردهوه چاکدا، به وینه‌ی هاو بهشی مال و سامانی دنيا - به لام به بى لهت بونون - لئى قبول بکات و، به تدو اوی و به وینه‌ی رپوشتی رپوناکی چرايدك بۇ ناو هزاران ئاوينه، چاکه‌ی همر برايدك برواته ناو ده فته‌ری چاکه کاری هممو یه کن له برایانی. بهو واتایه‌ی که ئە گەر يەك كەس له قوتایي يه راسته کانی "پدیامه کانی نور" حەقیقەتی شەوي "قدر" بە دەست بھېنیت و بتوانیت پلەی بەرزى مانگى رەمزانى دەست بكمویت، ئەوا ھیوا یە کى گهوره‌مان بە میھرەبانی فراوانی خوای گهوره ههیه کە ئەم دهستکه‌وتە بکات بە مولك و دهستکه‌وتی هممو قوتایي يه راسته کان.

* * *

(نافره‌تان لە رپى خزمەتگۈزارىي نوردا)

بۇ برایانى ئازىز و بەوهقا و قاره‌مان و پىرۇزم

يە كەم:

هممو یه کېك لە برا تايىتمەندە كانمان لەم مانگە پىرۇزەي رەمزاندا وەك ئەم مەلاتىكەتانه وايە كە چىل هزار زمانيان ههیه. واتە چىل هزار زمانى مەعنەویي بە ژمارەي برایانى ههیه! ئەمش بەپى دەستتۇرە بەنەرەتى يە كەمان كە دەستتۇرە بەشدارى كردنە لە كاره کانى سەر بە دوارۇزدا. له بمر ئوه، ئومىدىكى زۇرمان بە میھرەبانى خواي گهوره ههیه كە بە ژمارەي ئەم زمانانە سەرچەمى ئەم دوغايانە گىرا بکات كە لەم مانگە پىرۇزەدا كردو ويانه يان دەيکەن. دەسا ئەم مانگى رەمزانەتان لئى پىرۇز بىت كە ئەم دىيارى يە بەنرخەي لە گەل خۇدا هيئاوه.

دوسرا

دبهبو وهلامی نامه کانی ئەم جارەتان (کە زۇرۇ، كاريگەرۇ، دلخۇشكەرۇ، مژدهدهر بۇون) كىتىپىكى تۇواھەتى و گەورە بوايە! بەلام كەم وەختى پىيى ئەمەي لىنى گىرتىن... لە وەلامە كورتە كەپيان دلگۈران مەبن.

هزار هزار جار سوپاس بز خواهی گمورد که خوشکان و دایکانی پیروزی نمود
گوند - گوندی ساو - ^(۱) پیامه کانی نوریان ناسیوه و ریزی شایانیان لئی
گرتووه. فیداکاری نموده تافره ته ئازیز و خوشکه دلسوزانه ئاخیره تم لە
بلاو کردنوهی پیامه کانی نوردا، فرمیسکی دلخوشیی به چاوی من و هممو
بر ایانشدا هیندا!

ناشکرایه گرنگترین بناغه‌ی پیازی پیامه کانی نور بریتی به له "شهقهت".
جا له بر ئوهه تان سەرچاوه و کانگای شەفقەتن، ئەوا ماوهیه کە چاوه بروانم
جىهانى ئافره تان ناوه رۆكى "پیامه کانی نور" تېڭەن. سوپاس بۇ خوا خوشکانى
دەورو بەرمان لە پياوان زياتر بە شەوق و کارامەبى و گەرمۇ گورى بەوه لىزە کار
دە كەن و، بەمەش چەسپاندیان كە ئەمانە ئىزە خوشکانى پەرۈزى ئەوانە ئىگوندى
"ساو"ن. ئەم دوو دىياردە يە گەشىنى ئەمەم دەدەنلى كە پیامه کانی نور بە¹
درەخشانى دەرۋە ناو دلى ئەو ئافره تانە كە کانگای شەفقەتن.

پاشان شوانه ئازاکانى گوندى "ساو" يش كە پەيامەكانى نور لە هەگبە كانياندا
ھەملەدەگرن، تاڭو بە دەستى نۇو سەرەوە كانيان بگەيمەن، كىوتىت وەك خوشكانى
ئەۋى خۆبەختكارى و قارەمانىتى يەكى ئەوتۈيان نواندۇرە كە هيىمەت و شەھق
لەم ناواچانەشدا دەورۇرۇزىيەت.

پیمان خوش ناوی ندو شوان و خوشکه به ریزانه بزانین، تاکو به ناوه کانی
خوبیان برو نه ناوه ندی قوتای په تاییه تمدن نده کانه وه.

(۱) گوندی "ساو" نزیکه له "بارلا" که مامزستا نوروسی لهوئی نفی بورو. سرانسهری خه لکی تهم گوندنه به پیر و لاو، زن و پیاویانمهوه، له پیشی نووسینهوه و بلاو کردنمهوه پیامه کانی نورومه، سرگرمی خزمته تی پیمان بروون. (وهر گزیر)

(دوو رووداوی پر له پند)

برا ئازيز و بموهفا كام!

دوو رووداوی خوشتان بز ده گيپمهوه كه پند و مژدهيان تىدايه:

● يه كەميان: (پرووب روو بونهوهى گوناھه هىرش بەره کان)

بىندار كردنوهيد كى مژدهه يىنەرە و لە ئەندىشىدە كى نائومىدى بەخشەوه سەرى
ھەلداوه. چونكە لەم پۇزاندا ئەمە خوارەوەم بە دلداھات كە:

كەسيك تىكەلى زيانى كۆمەلايەتى بىيت، كاتنى توختى ھەر شتىك دە كەۋىت
زۇربەي جار ھەزاران گوناھ رۇوبەرپۇرى دەبنووه، چونكە گوناھه كان لە ھەممو
لايە كەوه دەوراندەورى مەرۋىشان داوه. جا ئايا چۈن پەرسىتش و تەقواي تايىھتى
مەرۋە دەتوانن لە بەرامبەر ئەم ھەممو گوناھانوھ رابووهستن؟

بە بىر كردنوهى نائومىدانە سەرېجم لەم مەسەلەيدا. چونكە بىرم لە حالى ئەو
قوتايانە "پەيامە كانى نور" كردهوه كە تىكەلى زيانى كۆمەلايەتى بۇون، لە
ھەمان كاتىشدا چەند ئامازەيدە كى قورئانى پىرۇز و مىزگىنى يە كانى ئىمامى عملى و
شىخى گەيلانىم ھاتھوھ ياد سەبارەت بۇوهى قوتايانى پەيامە كانى نور - پشت بە
خوا - پزگاريان دەبىت و لە بەختەورانى دواپۇز دەبن..
لە دلى خۆمەوه وتم:

چۈن قوتايبى پەيامە كانى نور دەتوانىت بە يەك زمان پرووبەرپۇرى هىرشى
چەندىن گوناھ بۇوهستىت كە لە ھەزار لاوه دەكريتە سەرى و، چۈن بتوانىت
بە سەرياندا سەربەكەۋىت و پزگارى بىيت لىيان؟
يە كەم جار ئەم تېرامانە دووچارى سەرسامىي كردم. بەلام دوايى بەرامبەر بەو
سەرسامى يە ئەمە خوارەوەم بە دلداھات:

بەپىي دەستورى بنهەتىي: "بەشدارى لە كارە كانى سەر بە دواپۇزدا" كە
قوتايانى بە راستەقىنه و راستەكانى پەيامە كانى نور لە نېوان خۆيياندا كارى پى
دە كەن و.. بەھۆى نەھىيى پشتگىرى و ھاپېھوندىي خاۋىنى نېوانيان، ھەممو
يە كېڭ لە قوتايانى بە يېڭىگەرد و راستەكان، نەك تەنها بە يەك زمان، بىلگۈ بە

ئەندازەی زمانی ھەممۇ برايانى، ئەركى خواپەرسى ئەنجام دەدات و بە ئەندازەی ئەو زمانانش داواى لىخۇشبوون لە خواى گەورە دەکات و، بە هەزاران ھەزار زمانى خواپەرسى و دەم بە "ئىستىغفار" پۇوبەرووی ئەو گۇناھانە دېيتمۇھە كە لە ھەزار شوينەوە ھېرشى بۇ دەبەن.

قوتايى بەكى پاستەقىنە و يىنگەرد و خاوهەن تەقاوا، كە بە وينەى ئەم مەلائىكە تانەي بە چل ھەزار زمان تەسپىحاتى خوا دەكەن، ئەويش بە چل ھەزار زمانى برايانى پەرسىتشى بۇ خواى گەورە دەردەپېيت، پشت بە خوا ئەم قوتايى بە، پزگارى دەبىت و، دەپۋاتە رېزى بەختەوەر انەوە و، بە وەفادارىي يىنگەرد و بەپىنى پلەي خۆى و بە ئەندازەي كىردارى خاونىن و گەرمۇ گۇرى لە بازنەي پەيامە كانى نۇوردا و، پابەند بۇونى بە تەقاوا و، دوورەپەرېزىي لە گۇناھە گەورە كان، دەبىت بە خاوهەنى پەرسىشىكى بەرزى گشتى!

جا بۇ ئەوهى ئەم قازانچە گەورە بە لە دەست نەدات، دەيى بەپەرى لېپرانەوە لە تەقاوا و ئىخلاص و وەفادا پۇبچىت و تېبکۈشىت.

● دوروھەمیان: (جوبيه كەي مەولانا خالىد)^(۱)

يە كەم:

كائى كە تەممەنم چواردە سالان بۇو چەند رېنگرېزكى بۇون بەھۇى ئەوهى كە هيچ مامۇستايىك مىزەرم بۇ نەپېچىتەوە و جوبيم لەبىر نەكات، وەك نىشانىيەك لەسەر

(۱) مەولانا خالىد كورپى ئەحمدى كورپى حسىبەنە و لە تىرىھى جافى مىكابىلىي بە و لە سالى ۱۱۹۳ك.لە شارز چىكە قەرەداخى سەر بە پارىز گای سلينمانى لە كوردىستانى باشۇر لە دايىك بۇوە و لە سالى ۱۲۴۲ك لە شام بە نەخۇشىي تاعۇون كۆزچى دوايى كەرددوو. لە زانىست و تەقاوا دەپەدايدە كەمىي چەرخ و بۇزگارى خۆى بۇوە، تەريقەتى نەقشبەندىشى لە شىپۇن بەدوللائى دېھلەوى وەرگەرتۇوە. مەولانا نۇينكار (جىدد) ئى سەردىمى خۆى بۇوە و چەندىن زانى گەورە لە خزمەتىدا بىرۋانامەي زانىتى يان وەرگەرتۇوە و چەندەھا ئەولىاش لەسەر دەستىدا يىنگەيشتۇون. ئەم جوبيمەش كە لېزەدا ناوى هاتۇوە لە قوتايى بەكى مەولانا وە بە مىراتى بۇ "ئاسىبا خاتم" ماوهەتموھە كە ئەويش لە پىتى بە كېڭىك لە قوتايىانى نۇورەوە ناردۇوپەتى بۇ مامۇستا نۇورىسى و، مامۇستاش تا كۆزتايى تەممەنى خۆى پارىز گارىيلى كەرددوو و، ئىستا لە لايەن قوتايىانىوە لە شارى نۇورەفەي كوردىستانى سەر بە تور كىيا پارىزراوە. (وەرگىن)

به لگه‌نامه‌ی زانستی، که جاران و هک نهادیتیک له تاهمه‌نگی و هر گرتني ئیجازه‌ی زانستیدا باو بسو. چونکه له برکردنی جوبیه، که پوشاسکی زانایان و کهسانی تمدن گموده‌یه، له گەل تمدنی بچوو کی ئو کاته‌ی مندا نده گونجا.

دووهه‌م:

زانایانی ئو کات و سمرده‌مه، له برامبهر مندوه يان له هەلۋىستى مونافىسدا بسوون، يان به تمواوى تەسلیم بسوپوون. بۇيە نەيانتوانى وەك مامۆستا له برامبەرمەوە خۈپىان بتوینىن. پاشان له بەر ئوهى كە چەند ئوليايەكى مەزن كۆچى مالشاوايىان لەم دنیايە كەدبوو ئەوا كەمس ئو شايىستەيەي لە خۈپىدا نەدەبىنى جوبىيم له بەر بکات و مىزەرم بىز بېتچىتمو. چونكە پەنجا سال پىش ئىستا من مافى ئەمە بسوو كە ئەم نىشانە رۇوالەتىيە بەلگەنامە و ئىجازە و هر گرتىن بەدەست بېتىم، كە برىتىيە له وەي جوبىيە پېۋشم و دەستى يە كېڭىل كە مامۆستايىان ماج بكم و بە مامۆستاي خۇزمى دابىتىم..

بەلام ئىستا پېشكىش كەردن و ناردى جوبىيە كەي "مولانا خالىدى نەقشبەندى" له گەل مىزەرە كەيدا له دوورىي سەد سالەوە و بە شىۋازىنلىكى تمواو نامۇ لەم سالىدا بۇ من، تاڭو بېۋشم.. ئەم كارە بە چەند نىشانە يەك قەناعەتىيان پى بەخشىم كە له بەر بكم. وا من ئەم جوبىيە بىرۇزەي مولانا خالىد - قۇس سىرە - له بەر دە كەم كە تمەنەي سەد سالە و، سەدان ھزار شوکر و سوپاس لە سەر ئەمە پېشكەشى پەروەردگارم دە كەم^(۱).

(دوو مەسىله كە هاتنە دلەمە)

لەم بۇزانەدا دوو مەسىله ورد هاتنە دلەمە و نەمتوانى ييان نووسىم، بەلام دواى ئوهى كە ئو دەرفەتم لە دەست چوو، واتەنها "ئاماژە" بىز ئو پاستى يە گۈنگانە دە كەم:

(۱) ئەم ئەمانەتە بىرۇزەم لە بېرىز خوشكە "ئاسىبا" و هر گرت كە قوتايى يە كى بېرىزى بىمامە كانى نورور، خوشكى ئاخىرەمانە. (دانەر)

♦ یه که میان: (بۇ ئەو كەسەئى كە تمبەلى لە زىكىرە كانى نويزدا دەكات) لە بەر ئوهەي يەكىن لە برايانغان تمبەلى و كەمەر خەمىلى لە تەسيحاتى دواي نويزدا دەكىد، پىم و ت: زىكىرە كانى دواي نويز سوننەتىكى خاۋىنى پېغەمبەر ﷺ و .. تەريقەتىكى پىرۇزى مەممەدى ﷺ و .. ويردى ويلايەتى ئەحمدە دين ﷺ. لە بەر ئەمە، ئەو ويردانە لەم گۆشەيمە گەلنى گىرنىڭ.

پاشان حەقىقەتى ئەم قىسىم بەممە خوارەوە رۈون كردەوە: هەروەك ويلايەتى ئەحمدە - كە بۇوە بە پىسالەت - لە سەررووى ھەممو ويلايەتە كانەوەيە، تەريقەتى ئەو ويلايەتە كوبرايە و ويردە كانىشى كە لە دواي نويزدا دەخوينىدىن - بە هەمان پلە - لە سەررووى گشت تەريقت و ويردە كانى ترەوەن.

پاشان ئەم نەھىنى يەم بەم جۇرەي خوارەوە لىنى ئاشكرا بۇو: هەروەك ھەممو يەكىك لە زىكىرخۇينانى ئەلقلەي زىكىر، يان خەتمەي زىكىرى ناو مزگۇوت، ھەست بە پەيوەندىيەكى بۆزجىي پەيوەستدەر دەكات لە نیوان خۆى و ھاۋەلە كانىدا و، تىكىرا ھەمموشىان پىكەمە پەيىدەن لە خۇياندا ..

بە هەمان جۇر، مەرۇنى دەلىدارىش كە ھەممو جارىك لە دواي نويزدا دەلى: "سبحان الله.. سبحان الله.. سبحان الله" لە ناخى رۇحى خۆيدا ھەست بە ھاوبەشايەتى دەكات لە ئەلقلەيەكى زىكىرى سەد ملىبۇن كەسىدا. وەك بلىتى پېغەمبەرى خۆشەويىست ﷺ سەرئەلەقەي ئەو كۆپى زىكىرە فراوانە يېت و، ئەمبىش لەرى دانىشتىت و ئەو زىكىرە لە خزمەتدا دوپات بکاتنە!

ئا بەم چەشىنە ھەست و نەستانەي كە پېن لە سۆزى مەزنى و سام و شەكتۇ و بەرزايەتى، مەرۇنى ئىماندار ھەممو جارى لە پاش خۇينى نويزە كانى "سبحان الله.. سبحان الله" شە دەلىتەوە.

پاشان که به فرمانیکی معنوی نو سرئالقه به پیزه بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ نیماندار - جار له دوای جار - "الحمد لله.. الحمد لله" دلیته و، بیر له مهذبی نه و شهی "الحمد لله" یه ده کاته و که له سنگ و زاری سه ملیون زیکر خوینی دووبات که رهه وی و شهی: "الحمد لله" ووه لهو ئله لقه فراوانه دا ده رهه چیت ایت که ئمه ده بینیت، پر به دل به شداری بیان ده کات و هاودهم له گهیاندا دلیت:
"الحمد لله.. الحمد لله"!

هر بهم جوزه له گهیل و شهی "الله اکبر" و "لا إِلَهَ إِلَّا اللّٰهُ شَدَّادُ" که ئهوانیش سی و سی جار دووبات ده بندوه.. تجرا زیکره که کوتایی بین دیت.
پاش ته او بونی ئم ویردانه، هر بهو هسته ناسک و، تیرامان و سه رنجدانه به پیزه وه له واتا کانیان، مرؤثی زیکر خوین و برایانی، گشت نه و اتایانه که لمو زیکر انده بون له گهیل خویاندا هملده گرن و روو له سرئالقهی نه و زیکره ده کهن (که پنځمه بری خوشه ویسته بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ) و پر به دل پنی دلین:
أَلْفُ أَلْفٍ صَلَاةٌ وَأَلْفُ أَلْفٍ سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ!
بهلی، ئاوا هستم کرد و تیگه بشتم و، تهنانهت به ئهندیشه ئاوا بینیم. له بهر ئهوده، دلیت:

زیکره کانی پاش نویز گرنگی یه کی گهیلی مهذبیان ههیه.

◆ مهسله‌ی دووههم: (بزچی فهزی دنیا به سر دوا پژو زدا ده دریت؟)
تایبه‌نکاریی ئم چرخه سهیره له ودایه که واله مرؤث ده کات به ئاگاداری و هست و زانینی خوی فهزی ژیانی فانی دنیا به سر ژیانی باقیی ئهون دنیادا بدات ا تهنانهت به زانینه وه فهزی شووشی قابیلی "شکان" به سه ئهلماسی قابیلی "مانهوه" دا به پاده‌یه ک ده دریت وه ک ئهوده که ئم کاره پاسا و ده ستوریکی گشتی بیت ا

پیشر ئم دیارده به زور سر سامی کرد بروم. بهلام لرم روزانه دا ئمه هی
خواره وهم به دلدا هینرا:

هەروەك ئەندامىنىكى جەستەي مەرۇف گەر تووشى ئازارىڭ بىيىت ھەموو ئەندامە كانى ترى جەستەي بەو ئازارەوە گىرۇدە دەبن و، واز لە ھەندى ئەركى سەرشانيان دەھىئىن.. بە ھەمان جۇر، ئامىرى ھەلپە و ھەناسەپر كى بۇ زىان و، پاراسەن و، لەزەت لىنى بىردىن و، خۇشويىستى ئەم ژيانىش، كە ئامىرىنىكە لە سروشى مەرۇفدا دانراوه، لم چەرخە خۇماندا زامدار كراوه و لاينە ناسكە كانى ترى مەرۇفى لەبىر چەند ھۆكارينىكى زۇر، بەخۇزىمۇ سەرقال كردووه و دەيمەنیت ئەملاينە ناسكانە ئەركە راستەقىنە كەى سەرشانيان - لەبىر ئەم - لە بىر بچىتەوە.

خۇ ئەگەر ئاھەنگىنىكى سەرنج را كېشى پر لە مەستى و ھەرزەبى ساز بىكىت، ئەوا جازىيىتى ئەم ئاھەنگە، ئافرەتە رەفتار پاكە داپۇشراوه كان و ئەوانىش كە بلىرى بەرزىيان ھەيدە - بە وېنەي مەلالان و كەسانى بىنى ئىشۈكەر - بۇ لایى خۇزى كېشى دەكەت و، ھەممووبىان دەپۇن و ئەركى راستەقىنە سەرشانيان واز لىنى دەھىئىن!

بە ھەمان جۇر، ژيانى مەرۇفايەتى ئەم چەرخەنى، بە تايىھەتى ژيانى كۆزمەلايدەتى، شىۋەيەكى ترسناكى لەخۇ گرتۇرۇ، كە جازىيىتىكى ئىندايدە و حالەتىكى ئازار بەخشى پۇھىيە، كەچى لە گەل ئەمەشدا حەز و سەرنبەكەن دەورۇۋۇزىنېت. ئەمشى لە رادەيە كە "زىرى" و "دىل" و لاينە ناسكە بەرزە كانى ترى مەرۇف دەكەت بە شۇنەكمەوتەي "دەرۇونى بەدخواز" و، بە وېنەي پەپولە بە دەوري ئاگىرى ئەم فىتىمەدا ھەلى دەسۈورىنېت، تا بە تەواوى دەنخاتە ناوى!

بەلى، لە حالەتى "ناچارى" دا شەرع "پوخسەت" دەدات كە بە شىۋەيەكى كاتى فەزلى پاراستى ژيانى دىنيا بەسەر ھەندى كاروبارى قىامەتىدا بىرىت. بەلام نابى ئەمە هەرگىز لەسەر بناغەي زيانىكى بىت كە بە دلىنايى مەرۇف لەناو نەبات، يان تەنها لەبىر پىنداوىستى يەك بىت. چونكە پوخسەتى شەرعى لەمانەدا نى يە. كەچى ئەم چەرخە بە رادەيەك خۇشويىستى ژيانى دىنياى لە دەمارە كانى مەرۇفدا جىنگىز كردووه كە ھەندى كەس واز لە چەند كاروبارىنىكى ئايىنى يە كەجار بەنرخى

و کو ئىلماس دەھىنېت، لەبەر پۇيىستى يەكى بچوو كى بىن نىخ، يان لەبەر ئەوهى زيانىكى ئاسايى دنياى لىنى نەكەۋىت!

بەلى، ئەم چەرخەى كە لە ئەنجامى ئىسرافى ھەميشە زىادبووى خەلکە كەمى، چاودىرى نەكىرىنى دەست پىۋە گرتىن و، پەرسەندىنى بىن قەناعەتى و ھەلپەمى لەرادەبەدەرەوە، بەرە كەتى لە سەر ھەلگىراوە و.. ھەزارى و مۇحتاجى و نەبۈونى و خەمى گۈزەرانى تىدا زىاد بۇوە و، ئەمانمىش چەندىن زامى قۇولىيان لە ناخى ئاواتە كانى مۇۋىدىدا بۇ گۈزەران و پاراستىنى ژيان دروست كەردووە و.. داخوازى يەكانى ئەم ژيانە سەختىش گەلنى لق و پەلى لىنى بۇوەتەوە و.. سەربارى ئەمانمىش، گۈمرۈيان ھەر بەردىوامن لە سەرنج راکىشانى خەلکى بۇ لای ژيانى دنيا..

ھەموو ئەمانە، زامەكەى مۇۋىقىان بە راپەيدەك قۇول كەردووە كە مۇۋە فەزلى نىز متىن پۇيىستى ژيانى دنيا بە سەر مەسىلە يەكى گەورەي ئىماندا دەدات! بەلى، لە بەرامبەر ئەم نەخۇشى يە ساماناك و سەرسوورەتىنە ئەم چەرخە سەيرەوە، ھەرتەنها "پەيامە كانى نۇور" تونانى خىزىراغى يان ھەيدە كە دەرمانە كانى قورئانى پىرۇز بىلەو دەكەنەوە، لەوانەي كە چارە سەرى كارىگەرن لە دىزى ژەھرە كانى ئۆزام و نەخۇشى يە.

ھەروەھا كەمس بەرنگارىي ئەم دەردى سەختەي پىن ناكرىت، مەگەر قوتايى يە بەھىز و دامەزراوە كانى پەيامە كانى نۇور كە لەرزەيان پىن ناكمەۋىت و، تابلىنى خاۋىن و، راست و، خۇبةختكارن.

لەبەر ئەوه، دەپىن خىزىرا بىكىرىت بۇ چۈونە ناو بازنهى نۇور و دەست پىۋە گىرتى بە كەمالى وەفا و دامەزراوى و ئىخلاص و گەرمۇ گۈپى و باوھەر و مەمانەوە، تاڭو مۇۋە لە ئاسەوارە كانى ئەو نەخۇشى يە سەرسوورەتىنە ساماناكە بىزگار بىكىرىت. ھاو كات لە گەل دوعاى خىزىدا، سلاو لە يەك بە يەك كى ھەممۇ برايان دەكەم.

برايانما!

چالاکی و کارامه‌بی و دامه‌زراویتان و هک زمه‌بله کی بزوینه‌ری بازنه‌ی پیامه‌کانی نور وایه، چونکه تنانه‌ت لیره‌ش و له گله‌نی شوینی تریشدا بزو کار و جموجول هانغان ده‌دات. ده‌سا هه‌تاهم‌تایه خوای گهوره لیتان رازی بیت. ثامین. ثامین. هزار هزار جار ثامین.

* * *

(ئازار لەناو چىزه روالتقى يە کاندا)

بە بۇنە ئەو نامەبى كە چەند رۇزىنىك پىش ئىستا لە بارەى زال بۇونى ژيانى دىنلىي بەسەر ژيانى ئايىندا بۇم نووسىن، واتايە كى هيىنده ورد لە دلىدا دەركەوت كە لەوانىدە دەربېرىنى لە تونانى قەلمىدا نەبىت، بەلام وا بەپەرى پۇختى ئاماڭەسى بۇ دەكەم:

بىنیم ئەو شتەى كە گومپايانى ئەم چەرخە سەيرە دەخەلەتىنىت و ورۇ مەستىان دەكەت: ئەو لەزەته روالتقى يە كە لە چەند بارودۇخىتكى "فانى" يەوه دەيچىزىن و لە راستى و ناوه‌رۇكدا لمۇپەرى ئازاردايە. لە هەمان كاتدا - بە رادەبەك كە ناتوانم دەرى بېرم - هەستىم بەوش كە ئىمانداران و ئەھلى ھيدايەت ھەر لە هەمان شوينى ئەو كاروبار و دۇخە فانى يانەدا، تام و لەزەتىكى بەرز و بىلند دەچىزىن! ئەوهەتا پەيامه‌کانى نور لە چەندىن شويندا سەلاندوويانە كە: جىگە لە حال و كاتى "ئىستا" هەموو شتىنلىكى تر سەبارەت بە گومپايان لە دۇخى "نەبوو" دايە. بۇيە هەموو شتىنلىك سەبارەت بەوان پەر لە ئازارى جودايى. بەلام "پابوردوو" و "داهاتوو" و ھەرچى يە كىان تىدايە سەبارەت بە ئىمانداران داراي و جوود و پۇوناگىن.

بە چاوى خزم بىنیم كە حال و بارودۇخە كاتى يە لەناوچووه كانى ئەھلى دنیا لە ناوه‌ندى تارىكستانى فەنای موتلەقدا نوقمى نەمان و "عەدەم" دەبن. كەچى سەبارەت بە ئىمانداران ئەو حال و بارودۇخانە خاوهنى "وجوود" ن. چونكە كاتى كە بە حەسرەت و پەزارەوە يادى ئەو بارودۇخە كاتى يانەم كردهوە كە بەسەرمدا

تیپه‌ریون و چیز و گرنگی یان له خۇدا ھەلگرتبۇو، ھەستم بە شەوق و تاسەمەندى دەکرد بۇيان..

بەلام ھەر ھېنده ئۇمۇم بە زەیندا ھات كە ئەو بارودۇخە خۇش و بەلمەزانە لە راپوردوودا گرفتارى فەنا و نەمان بۇون، يەكسەر نۇورى ئىمان يادى خىستمەوە كە ئەوانە ھەرچەندە فەنای پۇالتى یان بەسەردا ھاتۇوه، بەلام لە چەند پۇويە كەمە بەقا و مانەۋە یان بەدەست ھېنۋە. چۈنكە لە بەر ئەمە ئەو حالەت و بارودۇخانە چەند درەوشانەۋە كى ناوى جوانى "الباقى" ئى خواي گەورەن، ئۇمالە بازنىھى زانسى خواي گەورە و تابلو پارىزراوە كان و تابلو مىسالى يە كاندا ماونەتەوە. چۈنكە ئەو پەيوەندى یانە كە بەو حال و بارودۇخانەمان دەبەستتەوە، نۇورى ئىمان "مانەوە" و "بۇون" يەكىان پى دەبەخشىت كە لە سەررووى "كات" ۋەھى و، دەتوانىت لە چەند پۇويە كى زۇرەوە - كە دەلىتى چەند سىنەمايە كى مەعنەوى زۇر و زەبەندەن - ئەو بارودۇخانە بېنىت، تەنانەت دەشتۋانىت بېرىپە ناوپايانەوە.

ئىز لە بەر خۆمەوە و تم:

"مادەم خواي گەورە ھەيدە و مەوجوودە، ئۇواھەممو شىنىڭى تىريش ھەيدە."
جا ئەم و تەيەى سەرەوە كە وەك پەندىنە كى لىنى ھات، راستى و كاكلە ئەمە خوارەوە دەنۈنىتى:

"من كان اللە تعالى كان لە كەل شىء. ومن لم يكن له كان عليه كەل شىء، فكـل
شىء معدوم له".

بەو واتايەى كە:

ئەوانە فەزلى كىشى يەك درەم لەزەتى پېلە ئازار و حەسرەت و تارىكى،
بەسەر چەندىن قات لەزەتى بىن ئازار - لە ھەمان شويندا - دەدەن، بىن گومان ئەو
كەسانە - بە پىچىمۇانە خواتىت و نيازە كانىان - رۇوبەرۇي ئازار لە شوينى
لەزەتدا دەبنەوە!

(خزمه‌تگوزاری نیمان له سهرووی هممو شتیکوهه‌یه)

خزمه‌تی ئیمان، بەلای قوتایی بە راسته‌قینه کانی پەیامه کانی نوورهوه، له سهرووی هممو شتیکوهه‌یه. تنانهت گەرپله‌ی "قوتبییهت" يشیان پى بدریت ھیشتا ھەر خزمه‌تی ئیمانیان بىن باشترە، لەبەر پاریزگارى كردنی ئىخلاسە كەميان. كار و فرمانى ئىمەی قوتاییانى پەیامه کانی نوور، خزمەت كردنی قورئان و ئیمانە، خۆ ھەلنە قورتاندنه له كاروبارى خواى گەورەدا و، بىيات نەنانى خزمه‌تگوزارى بە كاغانە له سەرئەو شتانەي "تاقىكىرىنەوە" بىگەينەن. سەرەراي ئەمۇش كە ئىمە بايەخ بە "چۈنىتى" دەدەين نەك "چەندايەتى".

چەندىن ھۆكاري سامناك ھەن كە ھەر لە كۆنەوە بۇون بەھۆى تېكچۈن و دواكەوتى پەۋەشت و، پېشىخسىن و فەزلىدانى ژيانى دنيا بەسر قيامت له هممو شتىكىدا. جالە نىوان ئەم چەشىنە بارودۇخە دەوروبەردا، ئەو فتووحاتەي كە تا ئىنسىتا "پەیامه کانی نوور" بەدەستى ھېتاون و دەيانھېنیت و، شىكاندىنی ھېرىشى گومرەپىي و، رېڭار كردنى ئیمانى سەدان ھەزار كەسى كەنۇل و، پەرورەد كردنى سەدان بەلکو ھەزاران ئیساندارى راسته‌قینه، كە ھەرييە كەيان بەرامبەر بە سەد ھەزارى كەسانى ترن..

ھممو ئەمانە، تا ئىنسىتا - پشت بە خوالە ئائىنەشدا - بە چەشىنەكى بىن گومان و بە چەندىن پۇوداوى راسته‌قینه ھەوالى ھەوالىدەرى راستگۈزىان ﷺ چەسپاندۇ، بە كردهو تەسىقىيان كرد^(۱).

كە ئەمش بە رادەيەك لەناو دەمارە كاندا پىشكى داکوتاوه كە - پشت بە خوا - هيچ ھېزىنەك ناتوانىت لە سنگى ئەنادۇلدا دەرى بەھېنیت. تا - بە ئىزىنى خوا - له ئاخىزەماندا خاوهەنە راسته‌قینه کانى خۆيان لە بازنه بەرىنە كەدا، واتە: ھەزرەتى مەھدى و قوتاییانى، دىن و فراوانى بەو بازنبە دەدەن و، تۈوه چىنراوه كان گول دەگەن.

(۱) ئاماژە بۇ فرمۇودەي: "لا يزال طائفة من أمني ظاهرين على الحق". (وەرگىز)

ئەو کاتە ئىمەش لە گۇرە كاماندۇھ بۇ ئەو دىمەنە دەپۋانىن و سوپاسى
پەروەرد گارمان دە كەين!

* * *

(داوى ئايىنداران)

ئەم چەرخە سەيرە كە قورسايىھ كى زۇرى خستۇوھ تە ئەستۆزى مەرۆف بەھەى
كە داخوازى يە كانى زىيانى لە سەر زىاد كەردووھ و سەرچاوه كەشى لىنى ھيناواھ تەمۇھ
يەك و .. لە پىنى چاولىن كەربى يە كەزەھ شتانى ناپۇيىسى ھيناواھ تە ئاستى شتى
پۇيىست و .. ئەم خەلکەي واپاھيناواھ بە توندى دەست بەو خۇواندۇھ بېگرن كە
لەواندا پەگى داكوتاواھ، بە رادەيەك كە زىيان و گوزھرانى دنياى كەردووھ بەپەرى
ئامانچ و مەبەست و، ئاواتى هەرە بەرزاى مەرۆف لە ھەممۇ كاتىيىكدا..

ئەم چەرخە سەيرە .. بەم چەشىنە كارانەي كە باس كران، پەردى بە سەر رۈوۈ
زىيانى ئايىنى و قىامەتى و ھەمىشەيدا ھيناواھ، ھىچ نەن ئاستى ئەو زىيانەي ھيناواھ تە
پلەي دووهەم يان سىھەم لە بەرچاواھ مەرۆشدا. لە بەر ئەم و لە سزاي ئەم
ھەللىيەدا، زللەيە كى ئەوەندە توندوتىزى لە مەرۆف وەشاند كە دنيا كە بۇ گۇرە
بە دۆزەخىنەكى ئەوتقەر گىز ئارامى لە سەر نە گىرىن!

ئايىندارە كانىش - بە ھەمان جۇر - دووچارى ھەمان دەرد و داو دەبن و،
ھەيانە هەر بە خۇيشى نازانىت كە بۇوە بە تەلەۋە

بۇ نۇونە:

چەند كەسىكەم دى ئارەزوو مەندى ئايىن بۇون و حەزىيان دە كەرد فەرمانە كانى
جى بەجى بىكەن، تاڭو لە كاروبار و زىيانى دنياياندا سەركەوتتو بىن! تەنانەت ھى
و ايان تىدا بۇو كە لە بەر كەشف و كەرامەت تەرىقەتى سۆفيي دەۋىيىت! واتە
ئارەزوو دوار ئۆزى دە كەرد بە پلىكائە بۇ دەستخستى كاروبار و شەكى دنياىي!
ئەو كەسە بە خۇيشى نازانىت كە سوودە دنيا يىھ كانى سەر بە راستى يە كانى
ئايىن - ئەو راستى يانە كە بناغەي بەختەورىي ئەو دنيا - بۇ ئەوەن كە شەوق و

زهوق و ئارهزوومەندى بە مرۆڤ بېخشن و، ئەمۇدىيى لەچاۋ ئەم دىنالە لا خۆشەويىست بىكەن. دەنا ئەگەر ئەم سوودانە بىگەنە پلەي: "ھۇى سەرەكى" بۇ ئەنجامدانى كىردارى خىر، ئەوائەم كىردارە بەتال دەكتەمەمە، هىچ نەيىت ئىخلاسە كەي تىڭ دەشكىنېت و پاداشتە كەي لەدەست دەدات.

باشتىرين شىتىڭ كە بە تاقىكىردنەوە چەسپاپىت و مرۆڤ لە سەتمى ئەم چەرخە نەخۆشە غەددار و شووم و تارىكە رىزگار بىكەت، ئەم پۇوناكى يەيمە كە لە "پەيامە كانى ن سور" وە دەدرەو شىتەوە، بەم تورازوو كارىيە ورد و بەراوردە راستانەي كە تىيانىدايە. چل ھزار كەس شايەتى لە سەر راستىنى ئەمە دەدەن. واتە: ئەوانەي نزىكى بازنىي "پەيامە كانى ن سور"ن، گەر نەچنە ناويمەوە، ئىحىتىمالىتكى بەھىز ھەيمە كە تىابچىن!

بەلىنى، ئەم چەرخە موسىلمانە كانىشى هيىنلە گرفتار كىردوووه كە بە زانىن و ئارهزووی خۆيان ژيانى دىنيايان لە ھى قىامەت پى خۆشىرە و، بە سەر ئەمۇدىادا پىشى دەخەن! وەك ئەم ئايەتە بىرۇزە ئامازەي بۇ دەكتات كە دەفرمۇى:

﴿يَسْتَجِبُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ (ابراهيم: ۳).

* * *

(چارەنۇوسى كافرانى بىن تاوان لە بەلا و كارەساتە كاندا)

باىمە سېجانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

ئەو كارەسات و بىرىتى و قات و قىرىيەي كە لەم زستانە سەختەدا و لە ئەنجامى ئەم بەلا بە شهرىيەوە (جهنگى دووھەمى جىهانى) كەنەفتان و ھەزارانى بىن نەوابى پىوه گىرۈدە بىوون، كارىگەرىيە كى توندو تىزى لە ھەست و نەستە كاندا بەجى ھېشىت كە زىاد لە پىوېست پەرۋىشى و سۆز و بەزەيىان لەخىز گەرتۈوە. بەلام كەنۋەپ بۇ ئەمەي خوارەوە بىدار كرامەمە:

ئم گیرو گرفتاره و کاره ساته کانی هاوچه شنیان، جزوره بهزه‌بی و پاداشتیکیان تهنانهت بۇ کافرانیش تىدایه، بە را دیهەك کە ئەم موسیبەتە لە سەر شانیان سووك دەکات و سەبارەت بەوان ئاسان دەبیت.

ئم بىدار كردنەوە بۇ بە مەلھەمنىكى شىفابەخش بۇ ئازارى بەزهېيە کام سەبارەت بە منالان و خىزانە کانى ئەوروپا و روسيا، ھەرچەندەش چەند مانگىكە ھېچ شتىكىم سەبارەت بە دنيا و ھەواتى جەنگ لە كەمس وەرنە گرتۇوه.

بەلىنى، ئەوانەي کاره ساتى مەزنى ئم تاوانەي سەممكارانىان بە سەردا شىكايدوه، گەر منال بن ھەتا تەمنى پازدە سالى، ئەوالە حۆكمى "شەھىد" دان، سەر بە ھەر ئايىنېكىن بىن. دىبارە ئەم پاداشتە مەزنەي كە چاوه رېيانە و بۆيان دانرا وە، سەختى موسىبەتە كەيان لە سەرشاران سووك دەکات.

سەبارەت بەوانش كە لە تەمنى پازدە سالى بەرەو ژۇورن، گەر بىن تاوان و بەرى و سەمم لىنگراو بن، پاداشتىكى هىننە گۈورەيان ھەمە كە لەوانەيە لە دۆزەخ ېزگاريان بکات. چونكە ئايىن - بە تايىەت ئىسلام - لە ئاخىر زەماندا بە پەردەي گۈنى بىن نەدان دادەپۇشىت و، ئايىنى راستەقىنەي حەزرەتى عيساىش - دروودى خواى لە سەر بىت - لە ئاخىر زەماندا شان بە شانى ئىسلام فەرمانپەروا دەبىت. كەوانە دەتوانزىت بە بىن ھېچ گومانىكى بوتىت: ئەم نەصرانى يە سەمم لىنگراوانەي كە بۇ لای حەزرەتى عيسا - دروودى لە سەر بىت - نىسبەت دەدرىن و لە تارىكستانىكى وەك ھى تارىكىي قۇناغى "فەترەت" دا دەزىن، ھەرچى کاره سات و تىاچۇونىكى ئاوايان تۇوش دەبىت - سەبارەت بەوان - وەك جزوره شەھىدى يەك دەبىت. بە تايىەت كەسانى پىر و گرفتار و ھەزار و كەنەفتانى بىچارە و داماۋ، كە لە ژىز زولىم و زۇرى سەممكارە خۇسەپىنە كاندا گىرۇدەي کاره ساتە كان دەبن. لە لايەن حەقىقەتەوە پىم راڭمەنزا كە:

ئەم کاره ساتانە سەبارەت بەوان دەبىت بەھۇي سېپىنەوەي ئەم گۇناھانەي كە لە ئەنجامى ھەرزەبىي مەدەنېيەت و پىنھازانى و ناشكورىي نىعمەتە كان و گومرایى و

کافربوونی فلسه‌فهود دوچاری بعون. کهواته ئهو کاره‌ساتانه سەد ئەوهندهی
ژیان بۇ ئوان قازانجىزه.

لەمەشەوە دلداھووم لە بەرامبەر ئەۋەزارە سەختەوە دەست كەوت كە لە
بەزىمى و سۆزى زىياد لە پىويىت و لەرادە بەدەرمەوە سەرچاوهى گرتبوو. بۇ يە
شۈكىر و سوپاسى نېپراوەم پىشكەشى خواى گەورە كرد.

خۇ ئەستەمكارە نزم و بىن نرخانەي شەيتانە كانى "جيتنى" و "ئىنس" يىش كە بۇ
مەبەستى بەدەستەتەنائى سوودە كەسى يەكاني خۇيان ئاگرى ئەۋەشاپوب و
كاره‌ساتانه دادە گىرسىن، ئوان بە تەواوى شاياني ئەۋەزارە ئاپرووبەرن. كەواته
كاره‌ساتانه كان سەبارەت بەوان دادگەرى يەكى پۇون و بىن گومانى پەروەردگارە.
بەلام ئەگەر گىرۇدەبۇان بەو كاره‌ساتانه لەو جۆرە كەسانە بىن كە بە خىېرىلى بۇ
فرىاڭوزارىي سەتم لىنگراوان رادەپەرن و لە پىناواي هېتىنەدىي حەوانەوەي گىرۇي
مەرۆف و پاراستنى بىناغە كانى ئايىن و موقەددە ساتى ئاسمانى و مافە كانى مەرۆفايەتىدا
تىنە كۆشىن، ئەۋەنچامى معنەوى و قيامەتىي ئەو خۇبەخت كەرنەيان هېتىدە
گەورەيە كە ئەو كاره‌ساتانه سەبارەت بەوان مايەي شەرەف و شانازى دەبىت،
تەنانەت لە بەرچاۋياندا خۇشەويىتى دەكەت.

* * *

(كارگىردن بۇ بىناغە كانى ئىسلام لە ھەممۇ شىتىك لە پىشىرە)

برايام! لەم رۆزانەدا دوو نامەم بە قوتاپى يە ئازىزە كاندا سەبارەت بە "ھەشت
ھىماكان" بۇ شۇينىڭ نارد، بەلام رېنگا گىرا و رەوانەي ئەۋەنەي نەكaran. مەنيش بە
وردى جارىنىكى تر ئە دوو نامەيم خۇپىندهو.

لە بىرى خۇمۇم پىسى:

بۇچى پەرده بەسەر رپووی ئەم رېبازەدا درايەوە كە - بە حسالى ئەبىھەدى و
جمفر - تەوافق و چىز و جوانى و بايەخ و نەرمۇنیانىان تىدايە و، لە بىرى ئەمە
بەرەو گەتنە بەرى رېنگا يە كى تر ئاراستە كراين و خراينە كار؟

کوپر ئەمە خوارەوە هېنرايە دلەمەوە:

خۇ سەرقان كىردىن بەمۇ رېبازەوە كە دەرگاي ئەو نەھىتى يە غەبىي يە داخراوانە دەكاتەمە، زىيان بە كار و كۆشىشمان بۇ بناغە كانى ئىسلام دەگەيەنىت. چونكە ئەم "كار"ە گەلىن لە "رېباز"ە بەنرخ و بەھاتەرە و، تەمەرە ئىيانى گىشتى يە و، جىنى پىۋىستىي ھەموانىش بۇ كارى لەمپر بناغە كانى ئىسلام پە دەكاتەمە و، خزمەتىكە بە گەنجىنەي راستىي يە كانى ئىمان ئەنجام دەدرىت و سوودەند بۇونە لىنى. لەبەر ئەمە، بۇ گىرتەبەرى ئەم پىنەيە درايىنە بەر، چونكە واژەتىنان لەم پىنەيە و سەرقان بۇون بەمۇ رېبازەي تە مرۆز فەرەو ئەمە دەبات كە مەزنىزىن و گەورەتىرىن ئاماڭىچە كان - كە راستىي يە كانى ئىمانە - بىخاتە پلەيە كى ترى دووهەمەدە.

* * *

(راستىي يە كانى ئىمان يە كەم ئاماڭىن)

برا ئازىزە بەوهەفا كاڭما

بە بۇنەي ئەمە كە يە كېڭ لە برايانى راست و ورده كارمان لەم رۈزىانەدا - لەبەر گۈئى نەدانى خۇى بە حەزەر و وريائى - زىللەيەكى سوکەلەي تەمبىنى لىنى درا و... بە بۇنەي پرسىارە كەى ئەمین و فەيزىيەوە كە لەمە سەرسام ماپۇون من لە ماۋەي ئەم چوار مانگەدا، ھەرچەند بە ئەندازەي ھەزاران كىمس پەيۋەندىم بە ھەوالە كانى جىهانوھەمە، كەچى حەزم نەبۇوە لەمە ئىچ ھەوالىنگى جىهان و سیاست و جەنگ بىيىستم، تەنانەت ھەر بايدىخىشىم بىن نەداوە...

بە بۇنەي ھەموو ئەمانەوە، بە پىۋىستم زانى، با بە شىۋەيەكى جوزئىش يىت، لە راستىي يەك بدوئىم كە زۇر جارلىقى دواوم و پەرونم كەرددۇوەتەمە، كە ئەمەي خوارەوەيە:

لە كاتىكدا كە دەبۇو لەم سەردەم و رۈزگارەدا "راستىي يە كانى ئىمان" يە كەمین و لە پىشىزىن ئاماڭ بۇونايمە و، شتانى ترىيش لە پلەي دووهەم و سىھەم و

چواره‌مدا دابنارانایه.. لەو کاتەدا کە دەبۇ خزمەت كىرىنى پاستى يەكاني ئىمان بە "پەيامە كانى نور" گۈنگۈزىن كار و ئىرك و جىئى بايەخ و حەز و ئاماڭى سەرەمەخۇ بوايە.. كەچى حالەتە كانى جىهانى ئىستا، بە تايىھەت زىيانى دنيا، لەويشدا بە تايىھەت زىيانى كۆمەلایەتى و سیاسى و، بە تايىھەت تەنگۈباسى جەنگى جىهانى، كە درەۋاشانەوە يەكى غەزەمى خوايە و، وەك سزايدەك بىز گومرپايسى و ھەر زەمى شارستانىتى ئىستا ناردووېتى و، كە خەلکى بە لاي خۈيىدا كىش دەكەت و، رەگ و دەمارە كان بە پادەيەك دەرورۇزىنىت كە دەپرواتە ناو ناخى دلىدە و، لە بىرى پاستى يە بەرزە سوودبەخشە كانى ئىمان، حەز و ئارەززووھ بىز كەلک و زيانەبەخشە كانى تىدا جى دە كاتەوھ..

لەم چەرخە شۇومەدا كە هەتا ئىستاش خەلکى بەم شتانەوە دەخافلىنىت و بە بىرە كانى خۆى تا ئىستاش تەلقيحيان دەكەت، بە پادەيەك كە زانايانى دەرەوەي باز نەپەيامە كانى نور، تەنانەت ھەندى كەس لە ئەوليا كائىش بەھۆى پەيوەندى بۇونىان بەو زىيانە سیاسى و كۆمەلایەتى يەوه، لافاوى ئەو تەۋۇzmanە رايىتالىون و حۆكمى پاستى يەكانى ئىمانىان ھىتاۋەتە پىسى دووھەم و سىنەم و، ئەم مۇنافيقانەيان خۇش دەۋىت كە لە گەلەياندا ھەنگىرى ھەمان بىر و بۇچۇونىن و، دۇۋىمنايەتى ئەو كەسانە دەكەن كە لە ئەھلى حەقىقت و تەنانەت ئەھلى ويلايدىشن و پایان لە گەل ئەماندا جىاوازە، بەلكو رەخنەشيان لى دەگەن. ئەمەش لە پادەيە كەدايە كە ھەست و شعورە ئايىنى يەكانىان كەرددووھ بە شۇينكەوتە ئەم تەۋۇزە سیاسى يانە..

لەم چەرخەدا و لە بەرامبەر ئەم تىاچۇونە سەير و سەرسوورەتىنانە كە ئەم سەرەم و پۇزگارە لە گەل خۇيىدا ھىتاۋىنى، خزمەتى پەيامە كانى نور و، سەرقان بۇونم پىيانەوە بە پادەيەك ئەو تەۋۇزە سیاسى يانە ئىستاى لە پىش چاوش خستۇرم كە لە ماۋە ئەم چوار مانگەدا بايەخم بە دەنگۈباسى ئەم جەنگە نەداوه و، ھېچ ھەوالىكىش لە بارەيەوە نەپرسىوھا!

پاشان قوتایی به تایبه‌نمده کانی پدیامه کانی نور لمو کاته‌دا که سرگه‌رمی بلاو کردنوه‌ی راستی به بذرخه کانی تیمان، ناین به سهیر کردنی یاری شهتره‌نخی سته‌مکاران، له تهرکی موقع دده‌سی خویان سست بینوه و، خاوینی زهین و بیری خویانی بین لیتل بکه. چونکه خواه گمه نور و تهرکی نورانی به ئیمه به خشیوه و، چند گمه و گالتیه کی تاریک و زالمانه‌شی بهوان داوه.

جاله کاتینکدا که ئهوان بیز له ئیمه ده کنه‌وه و، دهستی یارمه‌تیمان بز راناکیش و، حمزیان له پووناکی به بزرگه کانی لای ئیمه نی یه، کارنیکی گملنی هەلمیه که ئیمه له سر حسابی ئەركه خاوین و پووناکه کەی سەرشامان دایبزینه ناستی سهیر کردنی یاریکه کانی ئهوان. کەواته چىزه مەعنەوی یه کان و نوره کانی ئیمان لەناو بازنه کەماندا سەروزیادی ئىمده.

سلاومان بز يەك به يەكى ھەموو برایان و، پىرۇزبائى جەئنیان لىنى دەکەين.

الباقي هو الباقي

سەعیدى نورسى

* * *

(پیویستی به پدیامه کانی نور)

دەست پىکردنی ئەپەر دلپاڭ و نەخويىندهوارانه به نووسىنوه‌ی پدیامه کان له دواى تەمنى چىل سالى^(۱) و، پىشخستى ئەم کارهیان بە سەر ھەموو شىنیکى تردا، لەپىناوى خزمەتى پدیامه کانی نوروردا.. ھەروهە دەرس خويىندى منالە پاڭ و بىن گوناھە کان لای پدیامه کانی نورور و، نووسىنوه‌ی پدیامه کان له لايەن ئەوانوه.. ئەم ھەولە گەرمۇگۈرە کە ئەوان لەم رۆزگارە و لەم پىناوهدا دەيدەن، بە پوونى دەرى دەخات كە پدیامه کانی نورور ھېنده چىزى مەعنەوی و پووناکى

(۱) لەوانىيە مەبەست ئەمە يېت كە لە تەمنىدا و بە نيازى نووسىنوه‌ی پدیامه کان فيئى نووسىن و خويىندىو برويىن، ھەروهە كەنلىكىشيان بە نەخويىندهواراي بە دەچۈون بە وىنە كېشانى نەخش و نىگار و لەبر گەرتەمە و ئەنە كان لەبر پدیامه کانيان دەگەرتەوا (وەرگىز)

پاکیش‌ریان تیدایه که سەرجەمی ئەو ھۆکارانەی لە قوتاپخانە کاندا بۇ ھاندانى قوتاپیان لە سەر خویندنه و نووسین بە کار دەھینزىن، لە بەرامبەر ئەو چىزو دلخۇشى و شادمانى يەوه دەستەوسان بىيىن كە پەيامە کانى نوور بە خوینەرانى خۆيانى دەبەخشن و، لە راھىدە كى ئەوتۇدایه كە ئەو پىر و منالانە بخاتە ئەم كارە گەرمۇگۇر و چالاکى يە سەرۇمپەرە!

ھەروەھا ئەم حالتە ئەوه دەردەخات كە:

پەيامە کانى نوور پەگ و پېشکى خۆيان بە جۈزۈك داکوتاوه كە - بە فەزلى خوا - ھىچ شىتىڭ نەتوانىت دەريان بەھىنىت و پشت بە خواتا نەوه کانى ئايىندىمەش ھەر دەمىننەوه.

ھەولىدانى ئەو پىرە نەخويىنده وارانە لە بازىھى پەيامە کانى نووردا بە وېنەى ھەولى ئەو قوتاپى يە منالە بەرى و يېڭىگەرداھ و بەشىك لە شوانە کان، بە تايىەت لەم پۇزگارە و لەم بارودۇخە سەختەدا و، پىشخستى ئەم كارەيان بە سەر ھەمو شىتىكى تردا، بۇمان دەردەخات كە:

پۇيىستى خەلکى ئەم زەمان و پۇزگارە بە "پەيامە کانى نوور" گەلنى زىاتە لە پۇيىستى يان بە "نان"! بە راھىدە كە جوتىار و شوانە کانىش پىيىان وايد: راستى يە کانى پەيامە کانى نوور لە پۇيىستى يە ناچارى يە کانى دنيا گەلنى پۇيىستىرن.

* * *

(بەخىشى پەيامە کانى نوور بە قوتاپيانى)

ئەمەى خوارەوە راستى يە كە بۇ براپيانى "قەستەمۆنی" م نووسرا. وا بۇ ئېۋەشى دەنيرىم بەلكو سوودى لىنى وەربىگەن:

ئەو نرخ و بەھايەى كە پەيامە کانى نوور لە بەرامبەر دەسکەوتە يە كچار مەزن و تەنجامە گەورە کانيانووه لە قوتاپى يە راست و دامەزراوه کانى دەخوازان، بىرىتى يە لە: وەفای يېڭىگەردى تەواوهتى و، دامەزراوېي توندۇتۇل و نەجۇلاؤى ھەميشەبى.

بهلئی، ئەو ئىمامانە تەحقىقىيەتى كە بە پازدە سال ئىجادە توانرى بەدەستت بېھىزىت، پەيامە كانى نور بە پازدە حەفتە و سەبارەت بە ھەندى كەسىش بە پازدە رۇز دەستى قوتايىانى دەخەن. بىست ھەزار كەس بە ئەزمۇونى تايىەتى ماوەتى بىست سالى خۆيان، شايىتى لە سەر ئەم راستى يە دەدەن..

ھەروەھا پەيامە كانى نور پاداشتى ھەزاران دوعاى خاۋىنىڭ كىرا بە ھەمۇ يەكىنى قوتايىانى دەبەخشىن، لە دوعايانە كە ھەمۇ ۋۇزىنەك بە سەر زمانى سەرجەمى قوتايىانى يەوهن..

ھەروەھا بەپى دەستورى "بەشدارى لە كارە قىامەتى يە كان"دا، پاداشتى ھەمۇ ئەو كرددوھ چاكانىيان پى دەبەخشىت كە ھەزاران پاواچاڭ و خاۋەن تەقۋا ئەنجامىان داون..

بەلگىش لە سەر ئەۋەتى كە ھەمۇ قوتايى يە كى راستەقىنەتى راست و دامەزراو لە ڕووی كارەوە، لە حوكىمى ھەزاران كەسىدایە، سىن ھەوالە كەرامەتدارە كانى ئىمامى عملى و كەرامەتە غەبىي يە كانىتى، خوالىسى راپىت.. ھەروەھا مىزدە و مىزگىنى يە كانى شىنخى گەيلانى يە (قدس سرە)^(۱) و پىزنانىتى لە كارگۈزاران.. ھەروەھا ئاماژە كانى قورئانى بىرۇزە كە ئاماژە دە كەن بۇ ئەۋەتى قوتايى يە خاۋىن و يېنگىردى كان ئەھلى بەھەشت و بەختە و فرى دەبن..

(۱) شىخ عەبدولقادرى گەيلانى لە سالى (۴۷۰) ئى كۆچى ھاتۇرۇتە دنياوه و لە ئەۋەتى حەززەتى حەسەنە. بۇ خوينىدىن پۇيىشتۇرۇ بۇ بەغدا سەرجەمى زانستە ئىسلامى يە كانى ئەو ۋۇزىگارە لای زانىيانى پايەبەرزى بەغدا، خوينىدىوو. يەكىنە كە گەورە خزمەتگۈزارانى ئايىپنى ئىسلام و، چەندەھا كەس لە گاوارو جوروھ كە كان لە خزمەتىدا مۇسلمان بۇون و ھەزاران مۇسلمانىش لە سەر دەستىدا تۈبەيان كردووھ و دەستەدارى كرددوھ خراپە كان بۇون. چەند كېنىڭكى لە دواى خۇزى بەجى ھېشتۇرۇ وەك (الغبة) و (فتح الغيبة) و (الفتح الربانى). لە سالى (۵۶۱) دا كۆچى دوائى كردووھ و لە قوتاپخانە كە خۇزى لە بەغدا نېزراوه. بۇ مەبەستى ناسىنى پايەبەرزى ئەم مەرددە معزىزە و ئاشنا بۇون بە ۋۇلى كارىگەرلى كە مېزۇرۇي ئىسلامدا، خوينىرى بەرىز رەوانى ئەو فەسلاڭدە كەمەن كە مامىز ستاي مېزۇرۇنوسى ھاۋچەرخ (أبو الحسن الندوى) - خوالىنى خۇوش بىتت - لە بىرگى يە كەمى: (رجال الفکر والدعـوة في الإسلام) دا تۆمارى كردوون. ھەروەھا كېنىي: (ھەكىدا ظەر جىل صلاح الدین وھەكىدا عـادـةـتـ الـقـدـسـ) نۇوسرابى: (د. ماجد عـرسـانـ الـكـلـانـيـ) بە تايىەت (الفصل الحادى عشر: مدارس الإصلاح والتـحـدـيدـ، المدرسة القـادـرىـ). (وھر گىزى)

جائمه مژده و ئاماژانه، بەلگەيەكى گەلىنى بەھىزىن. بەلتى، دەسکەوتىكى وەك ئىمە - بىن ھېج گومانىتىك - شاياني ئەو بەها و نرخە بەرزەيد.

مادەم حەقىقەت ئەمەيە، ئەوا دەبىن كەسانى تىزىكى بازنهى پەيامە كانى نۇور لە زانيان و تەرىقەتداران و خاوهەن مەشرەبە سۆزى يەكان، بىۋەنە ناو تەھۈزمى پەيامە كانى نۇورەوە، تاڭو بە سەرمایەكەي پېشۈرۈيان يارمەتى ئەم تەۋۇزە بىدەن، و بۇ فراوان كەدىنى بازنهكەي تىپكۈشىن و، شەموق و ھاندان بە دەرۈونى قوتابى يەكانى بېخشن و، خۇپەرسىتى يەكانيان كە وەك قالبە سەھۇل وايە، لەناو حەمۆزى ئاوى سەلسەبىلى كۆمەلتە بتۈينتەوە، تاڭو ھەممۇ حەۋەزە كەمەرەيە كە بېتتى بەھى خۇيان..

دەنا ھەركەسىتىك رېيازىتكى تازە و جياو، رېنگايەكى تر بىگىتە بەر - بىن ئەمەي بە خۇى بىزانىت - زيان لەم رېنگا قورئانى و پاستە شەقامە دەدات، ھەروەك زيان بە خۇيشى دەگەيەنېت. تەنانەت بىن ئەمەي بە خۇى بىزانىت كارەكەي جۇزە يارمەتى يەك دەبېت بۇ زەندەقە و ئىلحاد.

دەسا برايام!

وريابن.. وريابن. ئەم تەۋۇزە دنيايانە، بە تايىەت سىاسىيەكانيان، بە تايىەت تر ئەو تەۋۇzmanىيان كە سەرېنە كان بۇ دەرەوە رادە كىشىن، بەرەو پارچە پارچەيى و شېرەزەمىي راتان نەمالىن. چونكە رەفتارى لە جۇزە لە بەرددەم دەستە و تاقىمە گۆمۈرا كاندا لاواز و دەستە ساتان دەكتا..

وريابن حۆكمى ئەم دەستورەي شەيتان - خواپەنامان بىدات - كە دەلىت: "الحب في السياسة والبغض في السياسة" لە بىرىي دەستورى پەحمانىي: "الحب في الله والبغض في الله"^(۱) لە ئىپەدا پائى نەبېت. چونكە ئەو كاتە دەبنە دۆزمنى برايەكى خۇتان كە لە راستىدا وەك مەلايىكەت وايە و، خۇشەويىستىش بۇ ھاۋىيە كە كان

(۱) صحيح البخارى ۸/۱ و صحيح مسلم برقم ۳۷، ۳۸، ابوداود كتاب ۳۹ باب ۲؛ مسندا بن حببل ۲۳۷، ۲۹۲.

له سیاستدا دهنویتن که به وینه‌ی شهیتانه و، له سته‌مه‌که‌ی رازی دهبن و، له ناوه‌رزوکدا دهبن به بهشداری توانه‌که‌ی!

دهسا وریا بن.. وریا بن.. گرفتاری ئەم دەردە نەبن!

بەلئى، سیاستى ئىستا "دلان" تېڭ دەدات و "گیان" ھەستیارە کانیش دەخاته تەشكەنجە و ئازارەوە. كەواتە هەركەسیك "سەلامەتى دل" و "ەموانەوهى گیان" ئى دەویت با واز له سیاست بەھینەت!

ھەموو مەرۆقىلک لەم کاتەی ئىستا و له سەرتاسەرى گۆزى زەویدا يان بە "دل" يان بە "گیان" يان بە "زىرى" يان بە "جەستە" گرفتارى بەشىكى ئەم موسىبەتى ئىستايە و ئازارى پىوه دەچىزىت، بە تاييەت گومرا و بى ئاگایان. چونكە ئەوان له مىھەربانىي گشتى و دانستى کاملى خواي گەورە بى ئاگان..

جا ئەوان له پۇوى مەرۆقايەتى يان و پەيوەندىرىكەنيان بە ھاۋىرە گەزى خۆزىانەوه، سەربارى ئازارە کانى خۆزىان، بە سۆزى ئەمو ئازارە سەخت و سامانىا کانەشىوه دەتلەنەوه كە گەرۈزى مەرۆقى ئەم سەردەمە پىوهى گىرۈزە بۇوه. چونكە ئەوان وازيان له ئەركە راستەقىنە کانى سەرشانيان و كاروبارە پىويستە کانى خۆزىان ھېتىاوه و، بە حەمز و تاسەمەندىرىمۇ گۈزى يان لەم ململانى سیاسى و كاروبارە ئافاقى و پۇوداوه دەرە كى يانە گەرتۇوە كە لە دەرەوهى بازىنەتى تواناي ئەواندىا و خۆزىانى تىدا ھەلدە قورتىن. تالە ئەنچامدا "گیان" ھەنگانى خۆزىان سەرگەردا و "زىرى" يە کانىشىيان دووقشارى چەنە بازى كەردووه و، بەپىنى دەستورى "الراضى بالضرر لا ينظر له" خۆزىان خستۇوه تە دۆخىتكى ئەوتۇ كە ھېچ كەسىك بەزەبى پېياندا نەيەتتۇوە و خەميان بۇ نەخوات. چونكە ئەم دەستورە ئەمۇ دەگەيدىت كە هەركەسىك بە زيانى خۆزى رازى بىت، شايائى ئەمۇ نايىت كە بە چاوى سۆز و بەزەبىمۇ سەير بىكەت. ئەوانىش بە ھەمان جۇرن، چونكە هەر خۆزىان بۇون بەھۆزى دابارىنى ئەو بەلايە بە سەربىانەوه.

من پىم وايە له ناوەندى ئەم كارەساتە گەورە و ئاگەر سووتىنەرانە كە لە گۆزى زەویدا كەوتۇوه تەمۇ، ھېچ كەسىك ناتوانىت پارىزگارى لە "سەلامەتى

دل" و "حوانه‌ی گیان"ی خوی بکات، مه‌گهر که سانی ئیماندار و ئەملى تمهو كکول و پەزاي راسته‌قىنه. لەناو ئەوانىشدا ئەم كەسانەي كە به وفادارى يە كى تەواوه‌تى و راسته‌قىنه‌و پۇشتۇونتە ناو بازنىي خزمەتى پەيامە كانى نوورەوە. ئەوان لەو چەشىنە كارەساتانەدا زىاتر پارىزراو دەبن لەچاو كەسانى تر، ئەۋەتالەبەر ئەوهەي بە چاولىكەي نوورانىي و آنه كانى ئیمانى راسته‌قىنه - كە لە پەيامە كانى نوورەوە وەريان گرتۇوە - بۇ ھەمو شىئىك دەپوان، ئەوا ئاسوار و پوخته و پۇوي مېھرەبانىي خواي گەورە و كەمالى دانانىي و جوانانىي دادگەرى يە كەى لە ھەمو پۇوداۋىڭ و ھەمو شىئىكدا دەپىن!

لەبەر ئەوهە، بە رازى بۇونى ملکەچى و تەسلیم بۇونەوە بۇ فەرمانە كانى خواي گەورە پۇوبەپۇوي سەرجەمى ئەو گىرو گرفتانە دەبىنەوە كە بىرىتىن لە كاروبارە پەروردگارى يە كانى خواوهند لەناو گرۇيى مرۇقدا. ھەرۈەك سۆز و شەفقەتى خۇزىيان بەسەر مېھرەبانىي خواي گەورەدا پېش ناخەن و، ئىتىز سزايى سەخت و ئازار دەرخواردى خۇزىيان نادەن.

جالىسىر ئەم بناغەيە، ئەم كەسانەي كە دەيانەويت ھەر لەم ژيانەدا - چ جاي ژيانى ئەودنیا - تامى لەزەت و بەختمۇھەری بچىزىن، دەتوانى ئەم چىزەيان لە دەرسە ئیمانى و قورئانى يە كانى پەيامە كانى نووردا دەست بىكۈنت. ئەمانەي خوارەوش دوو بىئار كە دەنەوەن كە ئەم رۆزانە لە دوو بىرھىنەنەوەدا هاتنە دلەوە:

يە كەم:

ئەم خوشكانەم و بىرھاتەوە كە لەم شارەدا پەيوەندىيان بە پەيامە كانى نوورەوە كرددووە، بىنیم ئەوان لە ئافەتانى تر ناجىن و، ھىنده دامەزراون كە ھىچ شىئىك ناياب بزوئىت. كتپەر فرمۇدەي "عليكم بدين العجائز"^(۱) هاتە دلەمەوە. واتە لە ئاتىز زەماندا چاولە دىندارىي خاۋىن و بىرۇباوەری دامەزراوى پېرەزنان بىكەن.

(۱) روأة الديلمي من حديث ابن عمر بلفظ: "إذا كان آخر الزمان واختلفت الأهواء فعليكم بدين البدية والنساء" وسندہ واه. بپوانە: (الدرر المشرة للسيوطى).

بهلى، ڏنانى بهمهن له بهر ئوهى لاوازن و خاوهنى هستى ناسك و سوز و بمزهين، زور زياتر له كه سانى تر پيوسيتىان بهو دلدانهوه و نورانه هئي به كه له ئايىندا هدن و شەفەقەتىان لى دەچۈرىت و، بهو ئاپردا ناموه رەھمانى يېش كه مىھەربانى لى دەتكىت و به خالىكى پشت پى بەستن و يارمەتى لى وەرگرتن دادەنرۇت. كە هەممۇ ئەمانش لە "ئايىن" دا هەن.

جالىبەر ئوهى "دامەزرابىي تەواوهتى" يەكىن كە له داخوازى يەكانى سروشنى ئوان، ئەوا پەيامە كانى نور كە به تەواوهتى لمم پۇزگارەدا پىداویستى يەكانى ئەوان دابىن دەكەن، لە هەممۇ شىتىك زياتر له "دل" ئى ئەواندا جىنگىر دەبن و، حەوانوھە بە "پۇح" يان دەبەخشن.

بىدار كەرنەوھى دووھەم:

لم پۇزانەدا چەند كەسىكى جيا جيا هاتن بۇ لام. يەكم جار وام زانى به نيازى ئىشوكارى سەر بە ئاخىرهەت هاتوون. كەچى دوايى تىنگەشتم كە هاتنە كەيان بۇ پاۋىۋ و پرس و پاڭزۇپىشەو و دوعاى سەركوتىنە لە كاروبارى بازىرىنىدا.. يان بۇ لاپردى بى بەھۆپى كارو كەسابتىان و پزگاربۇونىان لە زەھرەر و زىان، سەرم لى دەدەن!

بىرم كەردەوە لەوھى كە ئايا چى لەمانە بکەم و چىان بىن بلېم؟
يەكسەر ئەمەي خواروھەم بە دىلدا هات:

تۈش بە هەمان جۈز گىز و دەبەنگ مەبەو، بە گەلخۇمىي مەدوئى و، لەو گىزى و ورپىيە خۇياندا مەيان ھېلىمەرەوە! چونكە ئەو كەسەي كە ئەركى ئامادە كەردنى دەرمانى دىز بە ژەھرى مارە كانى خرايىتە ئەستۇر، خەرىكى دوورخستەنەوە ئەو ژەھرانە يېت لە خەللىكى، گەر كار و ئەركى خۆى وازلى بەھىت و بچىت يارمەتىي كەسىك بىرات كە هەرچەند لەناو مارە كاندایە كەچى لە خەمى ھېرشى مېشە كاندایە لە سەرى و لەمەشدا يارمەتىدەر ئۆزى ھەيە.. بىن گومان مەرۇقىتى كەلخۇيە و، ئەو كەسەش بەو حالەوە پەنا بەم دەبات بە دەبەنگ دادەنرۇت و، هەر گفتۇر گۆزى كېش كە لە نیوانياندا رپو بىرات گىزى و ورپى دەگەيەنیت.

بهنی، زیانه کم و کاتی یه کانی ژیانی کورت و فانی دنیا، له چاو ژیانی همیشه بی تهودنیادا، وه کو گهستنی میش وايه له برامبهر زیانه کانی ژیانی ته دنیا که وه کو پیوه دانی مار وان!

* * *

(شمش مهله‌لی جیاجیا که هی شمش کمسن)

باشه سبحانه

﴿هُوَ إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليکم ورحمة الله وبرکاته بعدد کلمات القرآن وحرروفه

برايانی ثازیز و بهوفا و بدربیزم!

ئهی برايانی بمهیز و چالاک و دامهزراوم له خزمتی قورئاندا! شمش کمس - که یه کەمیان ئەحمدە دارتاش و دواھەمینیان منم - هر یه کەمیان به جیا و له سەر بناغەی بىدار كردنەوە یه کى معنەوی، بۇون به مايە و خولگەی سەرھەلتانى چەند مەله‌لەيدەك.

□ یەکەم:

ئەحمدە دارتاش، کە قوتايى یه کى کارامە و چالاکى پەيام و قوتابخانە نوورە، له نامە كەپىدا دەلىتى:

منايلىك تەمنى ده سالانە، له گوندىكىوھ کە دوو پۈزۈھ پى دوورە، هاتووە و وازى له گوند و مال و حالتى خىزى هيناوه و، بىن نووسىنمۇھى پەيامە کانى نوور لېپىراوه، هەرچەندەش لەمەھەپىش ھىچى نەنووسىۋە! جا هەروەك ئەمە كەرامەتىكى پەيامە کانى نوورە، له ھەمان كاتدا گولىكى دەراسای ناسكى قوتابخانە نوورانى یە كەيەتى.

ئىمەش دەلىن:

هەروەك پشکووتى چەند گولىنىكى جوان لە زستانىكى ماددىي سەختدا بە كارىتكى دەراساي توانسى خواوهند دادەنرىت.. بە هەمان جۇر پشکووتى ھزار گولى ناسك و جوان و بەرۋۇمى بەھەشت لە درەختى "ساو"دا - واتە گوندى ساو - لەم زستانە معنەوی يە سامانا كەي ئەم چەرخەدا، بىن گومان موعجىزە يە كى مىھەبانى و كەرامەتىكى چاودىرىي پەرورەدگارە بۆ ئەم شارە و، پىزلىتىنائىكى دەراساي خوايى بۆ قوتاييانى نورۇ!

بەلنى، ئىمە باوهەمان وايە و، بە نزا و لالاندۇھەشمە شوکرو سوپاسمان پىشكەشى خوايى گەورە دەكەين.

ھەروەھا ئەحمدەدى دارتاش لە نامە كەيدا دەلىت:

قوتايى يە چالاکە كانى گوندە كەمان، بە چالاکى و لېپانيان، قوتاييانى گىانفیداى قوتايخانە شەرعى يە كانى پىشۇواغان ياد دەخەنمەوە. كە ئەمشى دلخۇشى يە كى لە رادە بەدەرى بە ئىمە و قوتاييانى نورۇ بەخشىو.

خوشكان و كچە قوتاييانى قوتايخانە نورۇ كارىتكى گەلنى جوان دەكەن كە بە زىكىر و وېردىق قورئانى يە كانيان و دوعا كەردىيان بۆ نۇوسەرەوە خواوهن قەلەمە كان، يارمەتىي معنەوی يەيان دەدەن. كە ئەمشى دەلىت بە پىشمايمەك بۆ ئافەتانى ئەم ناوجانىش. دەسا خوايى گەورە ھەتاهەتايە لە نۇوسەرەوانە و، لە خوشكانە و، لە ھەموو قوتاييانى ئەو قوتايخانە يە و، لە مامۇستاكەشيان رازى بىت.

□ كەسى دووهەم و مەسەلە كەمى:

پۈزىنگىان يە كېڭىك لە قوتايى يە لاوه كانى نورۇ كە قورئانى پىرۇزىيان لە بەرە، پىنى و قم، وەڭ زۇر كەسى تريش كە دووچارى ھەمان حالت دەبن:

- پۇز لە دواي پۇز نەخۇشىي لە بېرچۈونەوەم پەرە دەسىنېت، چى بىكمۇ؟
و قم:

ھەتا دەتوانىت بە "نەزەرى حەرام" مەروانە. چونكە وەڭ لە ئىمامى شافعىيەمەوە - خوايى لىنى رازى بىت - دە گىپەرنەوە فەرمۇويەتى:

"پوانینی حرام له بیرچوونهوهی لئی ده کهونتهوه" ^(۱).

بهنئی، ههتا پوانینی حرام له ناو موسلماناندا له زیادبووندا بیت، ئموا تاره‌زوروه کانی ده رونیان پتر ههله‌چیت و، لهوهشهوه ئیسراپ و زیاده‌رهوی پهره ده سینیت، به را دهیه که مرؤف ناچار ده بیت له ماوهی یهک حفتهدا چهندین جار خزوی بشوات. دیاره ئەمش - وەک لە زانستى پېشىكىدا زانراوه - تواني تەبەر كردنی ئەم مرؤفه بەرهو لاوازى دەبات.

ئەم ھۆیش کە نەخۇشى لە بیرچوونهوهى بەم چەشىنە گشتى يە پەره پى داوه: زۇرى و پەرەسەندىنی ۋۇتىي ئافرەتانە لەم سەردەمەدا، بە تايىەت لە ناوجە گەرمىسىزە كاندا. چونكە ئەم كارە بۇوه بەھۇي زۇربۇنى پوانینی حرام، كە ئیسراپ و زیاده‌رهوی بەرھەم دەھىنیت. ئەمش لە را دەيە كى وەھادا يە كە ھەمۇ كەسىك و، ھەركەسەمش بە را دەيە گىرۈدە بۇونى بەم نەخۇشى يە، سکالاى لە بیرچوونهوهى لئی دە بىستىت كە دووجارى بۇوه.

لەوانىيە تەئویلى لايەنېكى ئەم فەرمۇدە پېرۈزە كە مەترىسى لابىدىنى قورئان لە سنگى خەلکى ئاخىر زەماندا را دەگەيەنیت، بە زیادبوونى ئەم نەخۇشى يە بىتىدە.

واتە: ئەم نەخۇشى يە پتر پەرە دە سینیت ههتا پى دەگەرتىت لەوهى قورئانى پېرۈز لە بەر بىكىت. ئەم كاتىش تەئویلى فەرمۇدە كە دىنەدە. ولا يعلم الغيب الا الله.

□ كەسى سىھەم و مەسەلە كەمى:

ئەممىيان كەسىكە پەيوەندىيە كى توندو تۆلى لە گەلماندا ھېيە و، زۇربەي جار سکالايدە كى تال دەرە بېرىت و، داواي يارمەتى دەكات و، دەلىت:

(۱) لەوانىيە مەبەست لەم شىعرە ئىمامى شافعىي يەت كە دە فەرمۇتىت:
شکوت إل وکيم سوء حفظى فارشدىن إل ترك العاصى
وآخرنىي بان العلم نور نور الله لا يُهدى العاصى
پروانە: ص ۴۵ دیوان الإمام الشافعی، جمع محمد عفیف الزعیم. نشر دار النور - بیروت. (وەرگىپ)

"لەتوانامدا نى يە بىم بە پىاوى راستقىنە.. بەلكو پۇز لە دواى پۇز بى كەلك و خراپ و پرسوا دەم و، ناتوانم ئەنجامى خزمەتە مەعنەوى يە كام بىيىم"!
ئىممش پىنى دەلىين:

ئەم دنیا يە خانەي كار و هەولدانە و، جىنى پاداشت ورگرتىن نى يە. كەواتە پاداشت و بەروبوم و نورورە كانى كىردارە چا كە كان لە بەرزەخ و ئاخىرە تىدا بە مەرۆف دەبەخشىرىن. دىيارە هەولى پاكىشان و بەدەستەتەنەنلى ئەم بەرپۈرمە نېپراوانە لەم دنیا فانى يەدا، ئەمە دەگىيەنەت كە مەرۆف دواپۇزى خۆزى بکات بە شوينكەوتەي ئەم دنیا يە! ئەم كاتىش ئىخلاسى كىردىوھ چا كە كانى زامدار دەبىت و روونا كى يە كەى لەدەست دەچىت.

بەلىنى، ويستنى ئەم بەروبومانە نابى تەنانەت بە نيازى دلىشدا يېن، بەلكو شو كەرانەيان لە سەر پىشكەمش دەكرىت، ئەگەر بىز ھاندان لە دنیادا بە مەرۆف بە خىزان.

بەلىنى، وەك لە چەند پەيامىكدا و تراوه:
ئەم سەرددەمە، خۆشەويىتىي زيانى دنیاى لە مەرۇڭدا بە توندى داڭوتاوه و بە ناو دەمارە كائىدا گىزپا يەتى و، مەرۇقى ھاوجەرخى بە چەندىن بىرىنى قۇول زامدار كەردووه، بە رادەيدەك كە دەبىنتىپىنىكى بەتەمن و مەرۇقىكى زانا و پاچا كىكى خاودەن تەقوا، لە يە ئەمە كە پىش ھەممۇ شەتىك فەرمانى چىزە كانى زيانى دنیا بە سەرياندا زالە، دەچن لەم دنیادا داواى چىزە كانى زيانى ئەم دنیابان دە كەن!

□ چوارم:

يە كىكىكە پەيوندىي لە گەلماندا ھەيدە، بە وىنەي زۇر كەسى تر، سكالا بىز نەمانى ئەم چىز و شەوقانەي دەرددەبىز كە زۇوتى لە وىردى كائىدا ھەستى پى كەردوون كاتى كە پابەندى تەرىقەتى سۆزى بۇوە، كەچى ئىستا "دلتەنگى" و "خەو"ى بە سەردا زال دەبن!

پىمان و ت:

هروههک "هوا" کاتنی که پس دهیت و تیک دهچیت هدناسهی مرؤفی بی هرنگ دهیت، به تایبیت نهو که سانهی که حساسیهت له سنگیاندا هدیه..

"هوای معنیوی" ش همندی جار که تیک دهچیت و پس دهیت به همان جوزه! به تایبیت له مرؤفی ئم سرده‌مدا که له کاروباره معنیوی‌یه کان دور ده توونه‌تهوه.. به تایبیت تر لهو ولاتانه‌دا که بېرهلا کردنی هوا و تاره‌زه‌وی ده رونیان تیدا بلاوه.. نه خوازه‌لا دوای سین مانگه موحه‌رم و سین مانگه پیروزه کان، که بەھزی بىداری جیهانی ئیسلام و پوکردنی خەلکی بەگشتی له خوای گوره هوای معنیوی بیان تیدا پاکز و پالفتە دهیت. بەلام به تمواوبونی نهو مانگه پیروزانه و وەستانی ئەو رووتىکردنە گشتی‌یهی خەلکی بۇ خواوند، گومپاییه کان دەرفەتیان بۇ دەرەخسیت که له ژیر پالەپەستز کانی زستان و شکستی خۆسەپاندنی ژیانی دنیا و تاره‌زه‌وو ده رونی‌یه کاندا، کار بکنه سەرتىکدان و پس کردنی هوای معنیوی. له ئەنجامی ئەمدشدا وەنوز و خمو، له بىرى شەوق و زەوق، بەسەر مرؤفدا زال دەبن له کاتنی خویندنی ويرده خاوینه کاندا و، له دەمى كز بۇنى شەوقى دواپۈز لای ئىماندارانى موسىلمان، به تایبیت به هاتنی بەھار و دەركەوتى ژیانی دنیا.

بەلام بەپى ناوه‌رۇكى: "خىير الأعمال أحزمها"^(۱) (واته: باشتىن کار بەھىز تېرىيانه) نهو كرده‌و چاك و کاروباره قيامەتى يانەی که له گەلن گىروگرفت و موسىبەتە کاندا ھاودەمن - هەرچەندەش ھەست بە چىزيان نە كرىت - پاداشيان گەلن بەر زەيتەر. كەواتە دەپى مرؤف لە بەر ھیواي زىاببۇونى پاداشتە كەى، له ناوه‌ندى ئەو تەنگانە و گىروگەرتانددا، بە شادمانى بەھو شو كرانە خۆى پىشكەش بە خوای گوره بکات و ھەميشە خۇراڭر و بەئارام بىت.

(۱) ذكر في الالائى عقبة أَن مُسْلِمًا رَوَى فِي صَحِيحِهِ قَوْلَ عَائِشَةَ: إِنَّمَا أَجْرُكَ عَلَى قَدْرِ نَصْبِكِ وَهُوَ فِي نَهَايَةِ أَبْنِ الْأَئْمَرِ مَرْوُى عَنْ أَبْنِ عَبَّاسٍ بِلِفْظِ سَيْلِ رَسُولِ اللَّهِ تَعَالَى: أَيُّ الْأَعْمَالْ أَفْضَل؟ قَالَ: أَحْزَمْهَا. (أَقْرَاهَا وَأَشْدَهَا) (باختصار عن كشف الخفاء ۴۵۹). (وھرگىز)

□ پیشهم:

یه کیک له قوتاییانی نور (زیاد بعونی خم و خهفتی زیان) دههینتهوه به بیانوو
بزو هموں ندانی له خزمته "پهیامه کانی نور" دا!
ئیممش پیمان وت:

له بهر ئوهی تز کار بز "پهیامه کانی نور" ناکهیت، ئهوا خم و خهفتی
گوزه رانت له سهر زیاد بوده! چونکه هممو قوتایی يه کی ئم ناوچانه - منیش وه ک
نوان - دان بدوهدا ده نین که:

هر کات هموں بزو پهیامه کانی نور بدهین و لمو پناوهدا تیکوژشن، ئاسانی له
زیان و گوزه راندا و خوشحالی و شادمانی له دلمندا ههست بین ده کهین!

□ ششم:

ئم سه عیده لاوازه يه. چونکه ئهوا پیز و خوشبویستی و هاودهمی يهی که
خملکی له دهرهوهی بازنهی پهیامه کانی نوردا حمزیان لیسنه و به دوايدا
ده گهربن، هینده بهلامده قورس و قده و ئازار بهخشن که به ته اوی لیيان بیزارم.
پیس وايە تایه تمهندی يه به رزه کانی پهیامه کانی نور و رهشته يه کجارت
پیشکوتووه کانی که سی معنه ویی قوتاییانی - که چهند و اتایه کی گهورهی
هیندهی چیا کانن - گهر بخزنه ئهستزی که سیکی لاوازی کولهواری وه کو من،
که له پراده بدھر پنی کولهواری گرتووه ته بدھ، له زیریدا ده پلیشیتهوه و لیيان
بیزار و دلتهنگ ده بیت.

بهلی، بهم جزره تیگمیشت.

برای ټومینهواری دعوا و
موشتقی بینیستان
سه عیدی نورسی

(ناکه چاره‌سهر پهیامه کانی نوره)

برا تازیز و بهوه‌فاکام!

هر گیز لم ده‌ستدریزی و پلاماره نوئی‌یهی که هینرا یه ریمان، دلگران مه بن.
چونکه پهیامه کانی نوره له ژیر چاودیری خواهی گهوره‌دان.

ئوهش بزانن که به چه‌نده‌ها تاقیکردن‌وه چه‌سپاوه و ده‌رکه‌وتوه که تائیستا
پروی نه‌داوه تاقیمیکی کارگوزار برویت‌ن و له چه‌نده‌ها خزمتی مه‌زندا
تیکوشابن، که‌چی و کوئیمه به چه‌نده گیرو گرفتیکی کم رزگاریان برویت!
ئیوهش و ئه‌وانیش باش بزانن که همروهک "صهدقه" به‌لا و گرفته کان ده‌باته
دواده، پهیامه کانی نوره‌یش - به همان جزر - هزوی دوورخسته‌وه و لا بردنی
به‌لا و گرفته ئاسمانی به کانن له‌سهر ئه‌نادول، به تایبەت ئیسپارتە و قهسته‌مُونی.

بەلئى، پهیامه کانی نوره به ویئه که‌شتی نووح - دروودی خواهی له‌سمر
بیت - وان، چونکه به کېنکن له ھۆکاره کانی رزگار برونى خەلکى سمر ئم
زه‌وی‌یه له سزا و به‌لا له‌ناودره کانی گزوی زه‌وی، به راده‌یهک که ئه‌نادولی و کو
چیاچ جوودی لى کردووه چونکه ئهو سنور شکاند و لەری لادانی که
ئەنجامی لاوازی ئیمانه، موسیبەت و گیرو گرفتى گشتى بەسمر زۇرینەی خەلکیدا
دەبارینیت.

جا پهیامه کانی نوره که ئیمان له‌ناو دلاندا به‌هیز ده کەن، بۇون به ھۆکاریتک له
خزمتی میھرەبانی خواه‌نندا کە ئەو موسیبەت و به‌لا گشتی‌یهی له دەرەوهی
بازنه کەيداچ، له‌سمر خەلکى ھەلبگرت.

کەواته دەبىن ئوانە (واته ئەھلى دنيا و خەلکى ئه‌نادول) به نيازى خراپ
توخنى "پهیامه کانی نوره" نەكمون، با خۆیشيان نەرۇشتىنە ناو بازنه کەيانوھە! دەنا
گەر خۆیان له قەره‌ی ئەو پهیامانه بدهن و ده‌ستدریزیيان بکەنە سەر، دەبىن بىر لەو
ئاگر و تۆفان و بلاو بۇون‌وهی تاعۇونىش بکەنەوه کە لەم نزىك‌کانه‌دا چاوه‌بران
دەکرین. دەبا بگەپنەوه بۇ لاي ھوش و ژیرى خۆیان!

جاله بر ئوهی که ئىمە دەست لە دنیا كەيان وەرنادىن، ئەوالە كاتى دەستدرېزى ئەواندا، كە تائىم رادەيە و بىن هېيج بەهانە و ھۆيەك دەيکەنە سەر ئاخىرىغان، گەمانىكى بەھىز بۇ دابارىنى بەلا و موسىبەتە كان لە ئارادايە. دەسا با ئەھلى سیاسەت - ھەر چەندە ئىمە هېيج پەيۋەندى يە كىان پىيانەوە نى يە - بەپەرى بىن گومانى يەوە بىزانن كە تاكە چارەسەرى ئازاواھ و تىرۇر و دارمان و دواكەوتى سامناك بۇ نەتهوھى ئەم ولاتە و لەم چەرخەدا تەنها بناغە كانى پەيامەكانى نۇورە.

با ئەو كەسە بەرى و بىن گوناھانە و مامۇستاڭە شىان كە لە ئەنجامى ئەم پۇوداوهدا دووچارى ئەشكەنجه و ئازار بۇون، باش بىزانن كە ھەركەسىنگ لە بارودۇزخىنلىكى سەخت و دۇواردا ئىشلەك(رباط) بىگىت، پاداشتى سالىتكى پەرسىتشى دەست دەكەويت و، سەعاتىكى بىر كەنەوە ئىمانىي پەستەقىنىش لە حۆكمى سالىتكى پەرسىش و گۈپۈرەيدىدaiە. لە خواي گەورە دەپارىتىنەوە كە ئازار و ئەشكەنجه كانى ئەوان، ئەم پاداشتەمان دەست بىخات.

لەبەر ئوهە، دەبىن ئەم بىرایانە لە بىرىي نىگەرانى و ئازار، بە خۆشحالى و شادمانى يەوە پۇوبەپروو ئەم چەشىھ رۇوداوانە بىنەوە.

* * *

(ئەم خزمەتەمان بۇ رېگارىي پىسا و ئاسايىش تىنە كۆشىت)
كارمەندىنكى بەرپرس كە پەيۋەندىي بە ئىمە و بە سیاسەتەوە ھەيە و، گەلنى سەرقانى چاودىرى كەنەيە، هات بۇ لام و منىش پىم وت:
ماوهى ھەزىدە سالە سەردىنى ئىيەم نە كەدووھ و تەنانەت يەك دانە رۇزنامەشم نەخۇيندۇوه تەوە. ئىجاوا ھەشت مانگە تەنها بۇ يەك جارىش لە بارەي پۇوداوه كانى جىهانەوە هېيج شىتىكەم لە كەمس نەپرسىبوھ و، گۈنىم لە پادىوش

نه گرتتووه که سى ساله لىزه و ده بىستىت و بىرگوئى ده كەۋىت. ھەموو ئەمانش، لە بەر ئەوهىدە كە هېچ زيانىكى معنەوى لە خزمەتە بەرزە كەمان نە كەۋىت. ھۇزكارى ئەممەش بىرىتى يەلمۇھى كە:

خزمەتى ئىمان و حەقىقەتە كانى لە ھەموو شىنىكى ناو گەردۇون گەورەتن و، نابىن بە ئامراز بۇ ھېچ شىتىك. لە بەر ئەوه، خزمەتى قورئانى پىرۇز بە ھېچ جۈزىك ۋىنمان بىن نادات خۇzman لە قەرەت سىاسەت بىدەين. چونكە:

بىن ئاگايىان و گومپارىانى ئەم رۇزگارە، كە لە پىناوى بەدەستەپەننەنى شەكى قەلىبى دىندا ئايىنە كە يان دەفرۇشىن و، ئەلماسى بەنرخ و بەھادار بە پارچە شۇوشە شكاو دەگۇرنەوه، ھەول دەدەن ئەو خزمەتە ئىمانى يە بەوه تومىتىار بىكەن كە ئامرازىكە بە دەست چەند تۈزۈنکى بەھىزى دەرەوهى ولاتەوه. تاكۇ لە شان و شىكۈزى بەرزى ئەو خزمەتە دابىگەن.

جا ئىۋەت ئەھلى سىاسەت و حڪومەت ھەرگىز لە سەر بناجەتى دوودلى و گومان خۇزان بە ئىۋەت سەرقال مەكەن، بەلكو دەبىن كۆسپە كامان لە پىدا نەھىلەن و رېڭامان لە بەردىدا بۇ ناسان بىكەن. چونكە خزمەتگۈزارى يە كە ئىمە ئاسايش و رېز و مىھەبانى دادەمەززىتىت و، بۇ رۇزگارى و پشتىگىرى پىسا و ئاسايش و دەرباز كەردى ئىيانى كۆملەلایەتى لە بەر بادى و تۆقانىن و تىرۇر تىنە كۆشىت. كەواتە ئەم خزمەتە ئىمە پايە كانى كارمندى يە پاستەقىنە كە ئىۋە جىنگىر و بەھىز دەكەت و پشتى دەگرىت.

* * *

(لە بارەت بەرھەمە كانى سەعىدى كۆن و نوى)

لەم رۇزانەدا پوانىمە ئەو پەيامانە كە "صەلاحە دىدىن" لە ئەستەمبوولمۇھ ھېنابۇنى و، بىرىتىن لە: "جە، قطە، شە، حباب" و، پەيامە عەرەبى يە كانى ترى ھاوا چەشىيان.

بینیم ئەو راستی بانهی کە سەعیدی نوئى لە گەشتە قەلبی يە كەيدا راستەو خۆ بینیونى، لە راستیدا وەك ناواك وان بۇ پەيامە کانى نور.

جا ئەم پەيامانە - "شعلە" و "زەرە" نېنى - هەموو يان چەند بەشىنىڭى عمرەبىي پەيامە کانى نورون، بەلام ئەمەندە هەمە راستى يە كانىان بە چەند دەستەوازە يە كى پۇخت و بە زمانى عمرەبىي تىدا باس كراوه، چونكە پۇوى گوفتاريان راستەو خۆ لە دەرروونى خۆمە و لە دەمى نووسىنياندا جىڭە لە خۆم ئاپەر لە كەسى تر نەدراوه تەوە. لە كاتى خۆيىشىدا يەك بە يە كى "شىخ الإسلام" و ئەندامانى "دار الحكمة الإسلامية" و گەورە زانىيانى ئەستەمبول بە پىز و سەرسوور مانەوە ئەو پەيامانەيەن ھەلسەنگاند.

جالە بەر ئەمە ئەم پەيامانە لە بەرھەمە کانى سەعیدى نوين، ئەوا بە چەند بەشىنىڭى پەيامە کانى نور دادەنرىن.

سەبارەت بە بەرھەمە کانى سەعیدى كۆزىشە و "إشارات الاعجاز" پلە و شوينىنىڭى گۈرنىڭى لە نىوانياندا گرتۇوه.

پەيامى "چەند بىرىسکانە وەك" يىش كە لە نىوان ھەردوو ھىلالى رەمەزاندا ھەردوو سەعید بەشدارى يان لە دانانىدا كرد و بە بىي وىستى خۆم شىۋىيە كى چەشنى ھۇنزراوهى لە خۆ گىرت، دەتوانزىت ئەويش بېۋاتە ناو پەيامە کانى نورووه. بەلام بە داخموه نەمتوانى تەنها يەك نوسخەشملى دەست بىكەۋىت، چونكە لە بەر ئەمە بىرەنلىكى زۇرى ھەبۇو، ھەممۇ نوسخە چاپكراوه کانى تەواو بۇون.

ھەروەھا سەعیدى كۆن نامىلەكەي "قىز إيجاز" يىشى لە زانستى مەنتىقدا ھەمە كە پالىوراوى نامىلەكەي چاپ نە كراوى "تعليقات" و، پەيامىنىڭى ھىنەن ناوازە يە لە زانستى مەنتىقدا كە زانىيانى گەورە و بە توانا سەرسامى و بايەخ و سەرسوور مانى خۆيان لە بارەوە دەرپى.

بە شاييانى ئەوھەم زانى كە سەربىجى زانىيانى ناو قوتايىانى نورى بۇ لا رابكىشىم و، مەوداي پەيوندىشى بە پەيامە کانى نوروھو دەرېخىم، بەلام گەلى

قووله و، له گهله نووه شدا لم رۆژانه‌دا چهند وانه‌یه کم لم و نامیلکمیه به "فهیزی" و تموه. لم وانه‌یه له رۆژانی داهاتوودا و بۇ سوود گیاندن به کهسانیکی تر "فهیزی" نمو وانه‌یه به زمانی تورکی بنوو سیته‌وه.

* * *

(رۆلی برسیتی له فیته‌ی ئاخىر زەماندا)

برایانى ئازىز و بەوهقا و دامەزراو و میراتگرانى پاستقىنەم ا
لەم رۆژانه‌دا و بە ناوى قوتاييانى پەيامە كانى نوورەوە پرسىيارىكى معنەوى
لەوپەرى گرنگى و شېرزىم بە دىلدا هيئرا، پاشان ھەستم كرد زمانى حالى زۇربەمى
قوتاييانى نوورىش ھەمان پرسىيار دەردەپېت.
كۈپەرەلامىكىم بۇ ئەم پرسىيار بە دىلدا ھات و، بە سەرزارە كى بۇ فەيزىم باس
كىرد. ئەويش وتى:

با بە پوخى بىنۇوسىن.

پرسىيارە كە ئەمە خوارەوە بۇو:

لە پیوايىتە كانووه وادەرە كەونىت كە "برسىتى" رۆلەتكى گرنگ لەم فیته‌ی
ئاخىر زەمانەدا دەبىنېت و، گومپایانىش ھەمۇ دەدەن لە پىسى برسى كردىنى
خەلتكى يەوه ئىماندارە لاۋاز و برسى يەكان بە رادەبەك لە داخوازى يەكانى خەم و
خەفتى ڑيان و گوزەراندا نوقم بىكەن كە ھەست و نەستە ئايىنى يەكانىان لە بىر
بىنهووه، يان دايىان بېزىتنە پلەى دووھەم و سىھەم ا

جا لەبەر ئەمە ئىمانداران و بىن تاوانان، له رۇوى قەدەرە خواوەندەوە لە
ھەمۇ شىنگىدا تەنانەت لە ئازار و سزاى قاتى و گرائىشدا، رۇوېيەكى مىھەبانى و
دادگەرىي خواوەند ئاوريانلى دەداتوه.. ئەوا دەبىن "مىھەبانى" و "دادگەرى"
لەم گەرو گرفتەي ئىستادا بە ج شىۋەيەك بىت و، له ج رۇوېيەكەوە ئىمانداران - بە
تايىھەت قوتاييانى نوور - سەبارەت بە ئىمان و دواپۇزەوە سوود لەم موسىبەتە
بىبنى و، بە ج رەفتار و مامەتەيەك رۇووبەرۇوى بىنەوه؟

و هلام:

گرنگترین هزکاری ئەم موسىبەتە برىتى يە لە سەرپىچى و ملندانەي كە ئەنجامى كوفرى نىعمەت و ناشكورى و پىزلىنى نەنانى شايىانى بەخشە كانى خواى گەورەيە. بۇ يە "دادگەرى دانا" بۇ ئەمەي چىزى راستەقىنەي نىعمەتە كانى خۆى بە تايىھەت خۇراكە كان و بە تايىھەت ئەوانەيان كە تايىھەتن بە ژيانەوه و نەخوازەلا نىعمەتى هەرە گەورەي "نان" پىشانى خەلکى بىدات و گرنگىي گەورە و پلهى بەرزى لە خانەي نىعمەتە كاندا پىشچاۋ بختات، ئەوالەبەر دانستى خۆى خەلکى بەرەو شوکرى راستەقىنە دەداتە بەر و، ئەم گرفته بۇ ئەو كەسانە دەنيرىت كە شوکرانەي پەروەردگاريان ناكەن و، بايدىخ بە وەرزشى ئايىنىي مانگى رەمەزان نادەن. كەواتە دادگەربى خواوهند سەرتاپا دانايىه.

ئەركى سەرشانى ئىمانداران و ئەھلى حەقىقەتىش بە تايىھەت قوتايىانى پەيامە كانى نۇور لەم كاتانەدا، لەۋەدايە كە ھەول بىدەن وەك هزكارينىكى پەنا بىردىن بۇ خواى گەورە و، پەشىمان بۇونەوه لە گوناھە كان و، ملکەج بۇون بۇ فرمانە كانى خواوهند بۇ ئەم بەلائى بىرسىتى يە بىوانن، بە وينەي ئەو بىرسىتى يە كە مەرۆف لە دەمى ئەنجامدانى وەرزشى ئايىنىي مانگى رەمەزاندا دووجارى دەبىت.. هەروەها دەبىت نەھىلەن بە يىانۇرى "زەرۈورەت" دەرگالە بەرددەم سوال و دىزى و بىن سەروبەرىي بىخېتى سەرپىشت و، ھەول بىدرىت "زەكتات" بەو ھەزارە بىرسىيانە بىدرىت كە ھەندى لە دەولەمەندان و مۇوچە خۇران بەزەيان بە حالىاندا نايەتەوه، ئىز گوئى لە پەيامە كانى نۇور را بىگرن و، بەھۆى ھەست كەردىيان بىم بىرسىتى يە ناچارى يە خۆيان بەزەيان بە حالى ئەوانىشدا بىتەوه..

ھەروەها لاوان ھەول بىدەن ئەو رووداوه لە سوود و بەرۈوهندىي خۆياندا - نەك وەك بەلائىك لە سەر خۆيان - بە كار بەھىن. ئەمەش بەوه دەبىت كە بە پىنملىي پەيامە كانى نۇور ھەنگاۋ بىن و، بە وينەي كەسانى بەغىرەت سوودىيان لىنى وەربىگرن. چونكە گرفت و موسىبەتە كان سەنۇورىڭ بۇ سەرکەشىي دەرۇونىان

داده‌نین و، ده بن به برهه‌ست له نیوان نهوان و چیز و ناره‌زووه بن نرخه کانی ده رونیاندا. تیتر ده پونه سایه‌ی گوپرایله و کرده‌وهی چاکه‌وه، تا راده‌یه کیش له گوناهه و رهفتاری ناپه‌سنه‌ند ده کشینه دواوه، دوای نهوهی که ماوه‌یه ک به خوزراکه خوش و به لذت‌هه کان ده رونی خزیان له پی ترازاند و، فام و ژیری‌یان لهده‌ست داو، برهه سه‌رینچی و هموا و ناره‌زووه نزمه کان دایانه بره..

هروه‌ها ده بی که‌سانی خاوه‌ن په‌ستش و کرده‌وهی چاک به وینه‌ی و هرزشیکی شدرعی بروانه ئم بدلایه‌ی که دووچاری بون، به تاییه‌ت لم کاته‌دا که زوره‌ی خدلکی به برستی په‌وه ده تلینه‌وه، به چه‌شنیکی هینده ئال‌توزیش مال و سامانی حمراوم و حلال‌تیکه‌ل به یه کتر بون که مه‌حاله له یه کتر جیا بکرینه‌وه، وه کو مالی شوبه‌هه لیکراویان لئی هاتووه و، بموئه‌ندازه پیویسته‌ی گوزه‌رانی گشتی خدلک - که له ناوه‌رۆ کدا هه‌مون تبایدا به‌شدارن - قهناعه‌ت بکه‌ن تاکو پینان حلال‌بیت و، بهم کاره‌شیان - له بربی سکالا ده‌پرین - به پازی بونه‌وه پیشوازی له قده‌ری خوای گه‌وره بکمن.

سلاو بز ههموو برایان ده‌نیزم، به تاییه‌ت خاوه‌ن بهلا و گیرزده بوران و، دوعای سلامتی‌یان لای خوای گه‌وره بز ده کم.

* * *

(بهیوه‌ندی کردن به پهیامه کانی نوره‌وه)

واعیزیکی بمناوبانگ له ئاسته‌مبولمه هاتبوو بز سمردانم، که‌چی نهیتوانی می‌بینیت و گه‌پایوه.

وانمه‌ی خواره‌وه وینه‌ی نامه‌یه که که بز یه کیکیان نیزراوه. لموانه‌یه که‌سانیک بین - وه ئم - پیویستیان بهم گوفتاره بیت:

ئهو قوتایانه‌ی نور که سمردانی ئاسته‌مبولیان کردبوو، هموالی هیممەت و چالاکی و ئامزه‌گاری‌یه کاریگه‌ره کانی ئیوه‌یان پی گه‌یاندین و، پر به دل

پیخو شحالن که سینکی بینگرد و دلسوزی دامد زراوی و هک تیوه لهناو بازنمی پهیامه کانی نوردا بینن. همروهک خویشم له ناخموه پس خوش جه نابتان له ناوه‌ندی بازنمی پهیامه کانی نوردا بینم.

دهزانن که دوو پستی ٹهلف گهر به جیا جیا بنووسرین، نرخیان تمنها دوو دهیست. بهلام گهر شان به شانی یهک و لهسر یهک هیل یهک بگرن، نرخیان دهیست به یازده. کهواهه ئهو خزمته ئیمانی یهی که به پیزتان به ئاموزگاری یه پاست و دروست و کاریگەره کانتان ئاماشه ده کهن، ئه گهر هر ئاوا به تهنيا بیتنهوه، گلنی دزوارة بتوانیست به ره نگاری هیرشه یه کگرتووه کانی ئیستا بکات. بهلام گهر پهیوه‌ندی به خزمته پهیامه کانی نورهوه بکات ئهوا - به وینه‌ی دوو ٹهلفه که - نرخه کهی دهیست به "یازده" به لکو "همزار و سهد و یازده" و، هیزیشی هر له ئهندازه‌یدا دهیست و، بدره نگاری گومپایه کانی بر امبه‌ری دهیتهوه که به کیان گرتووه.

* * *

(کسی مهعنیو)

ئم سه‌دهمه سه‌باره‌ت به شوینکو تووانی پینگای راستی، سه‌رده‌می کزمه‌له و، هر گیز هی که سیتی تاک و ده‌خستنی خزویستی و له‌خوبابی بون نی یه. چونکه تمنها ئهو که سیتی یه ممعنه‌وی یهی کزمه‌له که بدسر هدمو شتیکدا زال دهیست و، بر امبه‌ر گمرده‌لولو و زریانه کان راده‌هستیت. کهواهه بۇ ئوهی حموزنیکی مەزن دروست بکریت، دهیست "تاک" که سیتی و خزویستی و له‌خوبابی بونی خزوی، که وهک شەخته سەھولیکی رەق و تەق وايە، بەهاویتە ناو ئهو حموزه‌وه و لمۇيدا بیت‌وینتەوه. دەنا به دلىانى ئهو شەخته سەھوله دەتۆیتەوه و بەفېۋ دەروات و، لە هەمان کاتيشدا دەرفەت و سوود وەر گرتیشی لە حموزه لە کیس دەچىت! گلنی جىنى سەرسوور مان و مايەی خەفتە که شوینکو تووانی حەق و راستی بە هۇى جیاوازىي نیوانیان ئهو هىزە هەرە مەزنە لە کىسى خۇيان دەدەن کە لە

به کگر تنایه. کهچی گومپایان و دوورپوان له نیوان خزیاندا له سمر ئەو ھیزه
گرنگە يە کده گرن، هەرچەندەش ئەم کاره پنچەوانەی مەشرەبى ئەوانە. ئىز لەم
پىزىيەوە بەسەر رېزەتى لە سەدا نەوهەدى ئەھلى حەقىقتەدا سەردە كەمون. لە كاتىكدا
كە خۆيان لە سەدا دە زياتر نابن!

* * *

(ئازايەتى خۆبەختكاران)
برا ئازىز و وەفادارە كامى!

دە خولەڭ پىش ئىستا، دوو كەسى نەخويتىدەوار بە ئازايەتى و جوامىرىيەوە
هاتن بۇ لام، كە يە كىكىان ئەوى ترى هيئابۇوە ناو بازنهى پەيامەكانى نۇورەوە!
منىش پىم وتن:

ئەنچامە مەزنانەى كە ئەم بازنهى دەيانەخشىت لە بەرامبەرەوە داواى
"وەفایەكى نەجوقۇل" و "دامەزراوىيەكى نەگۈر" دەكەن. چونكە بناغەئى ئەو
خزمەتەي نۇور كە قارەمانانى ئىسپارتە پىش چاوى دەخەن: "وەفای دەراسا" و
"توندوتۇلى" و "دامەزراوى" ئى لەرەدەبەدرىانە. هەروەك "ھىزى ئىمان" و
"رەوشى ئىخلاص" يىش ھىزى ئەم توندوتۇلى و دامەزراوىيەئەوانە، ھۆكاري
دۇوھەميش "ئازايەتى سروشتى" يە!

ھەروەھا پىم وتن:

ئىۋە بە ئازايەتى و مەردايەتى ناسراون، تەنانەت ھەندى جار بۇ شتانى بىن نرخى
دىيائىش قارەمانانى و گىانفيدائى دەنويىن. بىن گومان لە خزمەتى بەرزى
پەيامەكانى نۇوردا و لە بەرامبەر ئەنچامە قىامەتى يە كانىيەوە كە بە ھىچ نرخىنىكى دىبا
بەھايان بۇ دانانزىت، ئىۋە ھەر بە ھەمان جۆر "وەفا" ئى خۇستان دەپارىزىن و
"توندوتۇلى" و "دامەزراوى" ئى مەردانى بەغىرەت و "ئازايەتى" ئى خۆبەختكارانى
گىانفيدائى تىدا دەنويىن.

ئەممى بىن وتن و، ئەوانىش پەسەندىيان كرد و پىزىي رازى بۇون.

* * *

(بۆچى وەك كەسيكى سياسەتمەدار بۆت دەروان؟)

"ئەمە خوارەوە وەلامى پرسىارىنىكى ئەو قوتاييانەي نۇورە كە بەردهوام لە خزمەت مامۇستادان و لە ئىش و كارە كانىدا يارمەتى دەدەن".

پرسىار:

ئىمە زۆر لە مىزە لە كاروبارە كانىناندا يارمەتىيان دەدەين و، لەم ماوهەشدا نەمان بىنيوھە كە بايدىخ بە دنيا بىدەن و بېوانە ئىبانى كۆمەلایەتى و پامىارى. چونكە ئەم كارەي كە بە تەواوى ئىبوھە بە خۇپەوە سەرقال كردووھە بىرىتى بە لە وانە كانى "ئىمان" و "ئاخىرەت". زانيوىشمانە كە ماوهەي ھەزەد سالە ئىبوھە سەر ئەم حالەن..

ئىز لەبر چى ئىبوھەن بەرە دادگا دايىبەر و.. بە بى هىچ پۇيىسى و داخوازىكىش خەلکىان لە ئىسپارتمدا و رووژاند و.. نەيانتوانى لە سەد كەسى ھاۋپىتىاندا هىچ پەيوەندىيەك بە دنيا و سياسەتمەوھە بىرۇزىنەوە، مەگەر بەھانىيەكى لاواز كە دوايى لىكۈزلىنەوە چوار مانگ دۆزىيانمەوە، ھەتاھەتايىشە خۇپان و دادگاكىميانى بىن شەرمەزار دەيىت و.. ئىجالە ئىوان سەد كەسدا تەنها حوكىمى چەند مانگىكىان بە سەر چەند كەسىنەكى كە مدا سەپاند.. پاشان واشەش سال زياتىشە ئىبوھە لە ئىز چاودىرىپى پۆلىسدان و، بەھۆزى پەنجەرە كانى ژۇورە كەتمەوھە بەردهوام ھەموو حالەتىكتە لە پېش چاوى پاسگادا دىيارە و.. تا دوو سى مانگ پېش ئىستاش بە ئاشكرا و پەنهانى چاودىرىيان لە سەر داناپۇويت و.. چەندىن جارىش ژۇورە كەتىان پشکىنيوھە، تاڭو ھاۋپىتلىق لى بىتە كېتىنمەوھە..

جا ئايا بۆچى تا ئەم رادەيە وەك سياسەتمەدارىنىكى بە توانايى گىرەشىپۇين بۆت دەروان؟ ئىمە ھەروەك ئازار بۆ ئەم حالت دەچىزىن لىيىشى سەرسامىن. خىز ھەر تەنها چەند مانگىكە دەتوانىت بە ئازادى سەرداتان بىرىت، چونكە پېشىز بە پەنهانى و ترس و لمىزەوە دەھاتىن بۆ لات؟

تکایه ئەم مەسەلە يە رپوون بىكەنەوە.

وەلام:

منىش وەك ئىيۇ، بەلكۈر زىاتىرىش، سەرسام ماوم و سەرم لەمە سوورپماوا! وەلامى پروونى ئەم پرسىيارەتان لە بىرىشكەي يىست و حەوتەمدايىھ كە بەرگىرى بەردىم دادگايد، هەروەك لە مەكتۇوبى شازدەھەمىشدا ئەم وەلامە دراوەتەوە.

وا ئىستا بە پۇختى دوو بناغە پروون دە كەممەوە:

■ بىناغەي يە كەم:

يە كېتكە لە داخوازى يە كانى ئەركى سەرشانى بەرپرسانى پىسا و بەپۇوه بىردىنى ولات و پۆلىسى ئاسايىش: پاراستى پىنازە كەي ئىممىيە و ھاندانى خەلکە بۇ ئەمەوە يېڭىنەبەر. نەك ئەمە بىكەنە وەم و گومان و دوودلى يەوە. چونكە بەردى بناغەي كارمەندى و ئەركى سەرشانيان بىرىتى يە لە: "رېز" و "بەزەھى" و "زانىنى حەلآل و حەرام" و "سەقامىگىر كەرنى پىسا و ئاسايىشى ژيانى كۆمەلایەتى" بە دەستوروە كانى: "گۈزپايمەلى" و "پابەندى" و "ملەكەچى".

خۇ پەيامە كانى نۇورىش كە دەپوانە ژيانى كۆمەلایەتى ھەموو ئەم بناغانە دەھىنتىدى. هەروەك لە راستىشدا ئەنجامى ئەم دەركەوتۇو.

جا لە بەر ئەمە گۈنگۈزىن مەلبەندە كانى پەيامە كانى نۇور ھەردوو پارىزگايى "ئىسپارتە" و "قهستەمۇنى" ن، ئەوا گەر ئەفسەرانى ئاسايىش بە وېزدانەوە ورد بىنەوە و لە چاۋ پارىزگا كانى تردا لە بارودۇخى ئاسايىشى ئەم دوو پارىزگايى بىكۇلتەوە، بىن ھىچ گومانىنىڭ يارمەتىي پەيامە كانى نۇور بۇ ئەوان و ئەركە كەمە سەرشانيان - كە راگىر كەرنى ئاسايىشە - بە ئاشكرا دەبىين.

پاشان سەربارى زۇرىيى قوتاييانى پەيامە كانى نۇور و سەرەپاى ئەمەش كە تا ئەم را دەيە ھىز و حەقىيان بە دەستەوەيە، كەچى بە ھىچ شىۋە يەك خۇيىان لە قەرەى تېكىدانى ئاسايىش و رېسائى دەولەت نەداوە، تەنانەت ھەزار كەمس لەوان ھىنەدە دە كەسى تىر دەستيان لە ژيانى كۆمەلایەتى وەرنەداوە. ئەمشى دەرەنجامىكە ھەركەسىك دلى نەشىۋايت بە ئاشكرا دەبىينىت.

حیکمەتی ئەم مەسەلە يەش بىرىتى يە لەمەمە خوارەوە:
"ئىمان" و "شەریعت" و "زىيان" سى مەسەلەي گەورەي جىهانى ئىسلامى و
مۇزقىايەتىن.

گەورە ترىنى ئەم سىانىش: راستى يە كانى ئىمانە.

جالىبەر ئەمە ئەو راستى يانە ئىمان و قورئان نەبن بە ئامپاز و داردەستى
تەۋەم و ھېزە كانى تىر.. ھەروەھا بۇ ئەمە بوار نەدرىت شان و شىكۈزى
راستى يە كانى قورئان - كە وەك ئەلماس بەنرخن - بەھىزىنە خوار بۇ ئاستى پارچە
شۇوشە ئىشكار.. ھەروەھا بۇ ئەمە خزمەتگۈزاري خاۋىتى "رېزگار كەردىنى
ئىمان" بە تەواوهتى بەجى بەھىزىتى.. لەبەر ھەموو ئەمانە، قوتايى يە تايىھەندو
پاستە كانى پەيامە كانى نور بە ھەموو ھېز و توانيە كىانوھە لە سىاسەت ھەلدىن و
دوورەپەریزى و نەفرىنىلى ئى دە كەن.

تەنانەت ئەم برايەتان - وەك خۆتان ئاگادارن - ھەزە سالە بۇ تەنها يەك
جارىش سەرم لە حکومەت نەداوه، تاڭىن خۇزم لە قدرە سىاسەت و زىيانى
كۆمەلائىتى نەدەم، ھەرچەندەش پۇيىستىم بىرىتى. لەم نۇز مانگەي ရابوردووشدا
تەنها بۇ يەك جارىش پرسىيارم لە بارەي پشىوی و ئاشۇوبە كانى گۈزى زەۋى لە
كمس نە كەردووه و، حازم لە زايىنى نەبووه و، نەم ويسىتووه قىسە و باسى لە بارەوە
بىكم. بە رادەيەك كە تائىستا نازام جەنگ تەواو بۇوه يان نا؟ لایەنە شەپە كەرە كان
جىگە لە ئىنگلىز و ئەلمان كىنى تىرن؟ ئىۋە خۆتان باشتى ئەمە دەزانىن.

ئنجا ئىۋە هاۋىرى و ھاوەلەم دەزانىن كە تەنها دوو جار نەبىت گۈنیم بۇ رادىز
نە گەرتۇوه و پرسىيارم لە بارەوە نە كەردووه، ھەرچەندەش سى سالە دەنگى دەگاتە
گۈنیمان و لە ژۇورە كەمەوە دەيىستىت، كە ئامىزىكە خەلکىي دووجارى
چەنە بازى و سەرسامى و بىن ئاگايى كەردووه.

جا ئەو كەسانە كە دەست دەھىننە پۇيى خزمەت و ۋېبازى ئەم پىاوەي كە تا
ئەم رادەيە پەيونلىي بەم بارودۇخانەوە نى يە و ھەر بۇيىشيان ناپوانىت، پاشان

ورووژاندنی گومان لینی و چاودیزی دانان لمسمری و تمنگ بین هەلچنینی، دەبى
چەندە لە ویژدانەوە دوور بىن؟ دوورترین كمس لە ویژدانەوە دان بەممدا دەنیت.

■ مەسەله‌ی دووهەم:

برایام!

دەزانن کە ئېمە - بەپى رېيازە كەمان - چۈن لە ڙەھرى كوشىنە خۇمان
دەپارىزىن، بە هەمان جۆر لە "خۇپەرسى" و "لەخۇبايى بۇون" و "خۇشويىستى
زات" و ھەولىدان بۇ ئەو "پلە و پايانە"ش كە لە ڙىز پەردهى ناوبانگدان، ھەلدىن و
بە تەواوى لەو شتانە دوورەپەريزى دەكەين كە ئەو حالە تانەيان لەخۇ گرتىتىت.

بۇ نۇونە: بە درېۋايى حەوت سال لىزە بە چاوى خۇتان بىنىتىان و بە
لىكۈلىنەوە كانيشтан لە ماوهى يىست سالدا بۇتان دەركەوتۈو كە من نامەۋىت
پىزى و پلەوپايدە بۇ كەسى خۇم بەدەست بەھىتم و، بە توندى پۇشتۇووم بە گۈتانداو،
يىزاز دەم لىتىان گەر پلەيدە كى زىاتار لە سنورى خۇم بۇ دابىنن. من جىگە لە
سېفەتى قوتاپىي پەيامە كانى نوور - كە موعجىزە مەعنەوەي قورئانى حەكىم لەم
پۇزگارەدا - هيچ سىقەتىكى ترقىوول ناكەم و، سوپاس بۇ خواي گورە بەپەرى
ملکەچى و سەلاندەنەوە پەيوەندىم تەنها بەو پەيامانەوەيە.

لەبەر ئىوه، دروست بۇنى گومان و دوودلى لە زەينى كاربەدەستانى
حڪومەت و كارگىرانى دەولەت و بەرپەسانى ئاسايىشدا سەبارەت بە كەسانىڭ
كە تا ئەم پادىيە خۆيان لە خۇپەرسى و لە خۇبايى بۇون و رېاكارىي ڙىز پەردهى
ناوبانگ پاراستۇوە و، ئەم دوورەپەريزى يىش دەستورى ڙيانيانە.. دروست بۇنى
ئەم جۆرە گومان و دوودلى يانە ھىنە كارىنکى نابەجى و بىن نرخە كە تەنانەت
كەسانى گىز و دەبنىگىش پادەيى بىن نرخى يەكەي دەزانن ا

سەعىدى نوورسى

(سهرکهونی پهیامه کانی نور)

برایانی ئازیز و بهوهف ا و دامهزراوم!

دەرچۈونى بېيارى بىن تاوانىي گىرۇدەبۇوان لە دادگاوه، كە بە سەركەوتىنىكى مەعنەوى دادەنرىت بۆيان، نەك ھەر تەنها ئىمە بەلکو سەرجمى ئىماندارانى ئەم ولاتەي دلخۇش و شادمان كرد. چونكە ئەم بېيارى بىن تاوانىي بە بوارى ياسابىي بۇ بلاۋبۇونەوهى "پەيامە کانى نور" رەخساند. ئىمە تائىستالە ترسى دەست بە سەراغىرنى پەيامە کان ناچار دەبۈپىن ھەميشە لە وريايى و حەمزەدا بىن و، لە ماوهى ئەم ھەڏدە سالەي راپوردوودا، بە تايىھەت ئەم شىش سالەي ئىزە، گەلىنى گىروگرفتى زۇرمان هاتە پى لە شاردەنەوهى پەيامە کاندا و، ھەمووشان ھەميشە لە دلەتەپىن و خەمى پەيامە کاندا بۇپىن.

دەسا بە ئەندازەي ژمارەي پىته کانى پەيامە کانى نور شوکر و سوپاس بۇ خواي گەورە، چونكە سەركەوتى مەعنەوى ئەم جارەي پەيامە کان و، دېاندىن و لادانى پەرده کانى سىتم و تارىكى لە لاين ئەم پەيامانەو بە ماندووبۇونىكى كەم، پىنگايى بۇ چەندىن فتووحاتى فراوان و پاداشتى گەورە كردهو. ئۇوهبۇر ماوهى ئەم دورو مانگى بەندبۇرغان بۇر بەھۇزى بلاۋبۇونەوهى پەيامە کانى نور بە شىۋىيەكى تىر و لە فراوانلىقىن بازىندا، وەك ئەمەي كە لە بەندىخانەدا رۇوي دا.

برايام!

پەرۈزبائى تانلى دە كەم، بە تايىھەت لە گىرۇدەبۇوان، لەناو ئەوانىشدا بە تايىھەت لە حافظ محمد و، پىيان دەلىئىن:

سوپاس بۇ خوالى سەر سلامەتىي ھەمۈوتان.

ئەو دادگايىھى كە سەد كەسى بۇ ماوهى سەد رۇز لە سەرىيەك پەيام كە پەيامى "پۇشتىنىي" يە خستە بەندىخانەو، ئەم جارە نەيتوانى تەنانەت يەك كەسىش بۇ ماوهى يەك رۇز بەند بىكەت كە سەدان پەيامى وەك ئەوهەيان پى بۇوا ئەمش ئەنجامى ئىخلاسى ناوازە و، توندو تۈلىي نەجوجول و، پەيوهندىي بەھىزى نېوانغان بۇ.

ئەمە شان ھېنده بە بىن گومانى بۇ چەسپاوه كە ھېچ شوبەھە دوودلىيە كمان تىايىدا نەماوه.

دەسا ھەتاھەتايە خواتان لى رازى بىت. ئامىن.

* * *

(خۇز تىكەل كەردىيان لە گەل قوتاپىانى نۇوردا)

براپىانى ئازىز و بەوهقام!

پەرۈزبائى ھاتنى سى مانگە پەرۈزە كە تان لى دە كەم كە زىاتر لە ھەشتا سالى تەمەنەيە دەست دەختات. بە تايىھەت شەوه تايىھەت كان.

تەبرىيە بۇ نىان لە دادگا و سەركەوتىيە مەعنەويتان بە سەرىياندا، سەتكارانى دووجارى سەرسامى كردا!

ئەم جارە لىرە پلانە كە خۇزىان گۇرپىوھ و واپىان لە ھېزشى دوژمنانە ھېنۋە. چونكە خەرىكىن بە ناوى ھاپىيەتىيە دەپۇنە ناو قوتاپىيە تايىھەنەنە كانى پەيامە كانى نۇورەوە، تاكۇ لە خزمەتى "پەيامە كانى نۇور" دوايان بىخەن و، دەچن سەرقالىي و ئەركى كارمەندىيەن بۇ دەدۇزىنەوە، يان مۇوچە كەيان بەرزا دەكەنەوە و، دەيان گوئىزىنەوە بۇ چەندىن كارمەندىيە تر، ياخود سەرقالىي تريان بۇ دەرە خىسىن!

گەلىنى پۇوداوى وەك ئەمانە لىرە پۇوى داوه. وا دىيارە ئەم دەست ھېنۋەنە پىيە - لە پۇوې كەوه - زيانى زىاتر بىت لە دوژمنايەتىي پاستەخۇزى پىشىوپان.

* * *

(پەيامە كان بە پىتى لاتىنى)

پەيامىنەكى كارىگەر لە پەيامە كانى نۇور لىرە پۇشتە ناو قوتاپىانە ئامادەيىمۇدا چونكە بەھزى ئىزىنەكىيە مەعنەوە پۇخسەتىان دا كە بە ئامىرى چاپكەر و بە پىتى لاتىنى بنووسرىنتەوە. پەيامە كەمش لەمانە خوارەوە پىشكەتىوو:

هه توئیستی به کمی و تهی سی و دو و هم.. دو و ناوی "العدل" و "الحكم" ای
بریسکدی سی هم.. پهیامی سروشت تا کوتاییه کهی.. مقامی به کمی پهیامی
"آلیه الکبیر" تا پلهی هم‌زدهم، جگه له دو و پلهی "وهی" و "ئیلهام".
جائیوهش ئەم چوار پارچه‌یهی پهیامه کان بکەن به يەك بەرگ و، به پىنه
نوئیه کان بینو و سندوه و، به وينهی بۇمایه کی مەزن به سەر و پروی ئەملى
ئىلحاددا بېتەقىنتدوه.

لەبەر ئەوهی ئەمسال لەپەری پە ككمۇتەبى و لاوازى و پېرىدام، ئەواتکالە برا
لاوه کام دەكەم كە بە دوعا کانیان لەم سى مانگە پەرۈزەدا يارمەتىي معنەويم بەن.
سلام بە هەموو يەكىكى برايان بىگىيەن و، منىش دوعاي سەلامەتىي هەر دوو
دنىابان بۆز دەكەم.

سەعیدى نورسى

* * *

(تەقوا و كردەوهى چاك)

برا ئازىز و بەوهەفا كام!

لەم رۈزانەدا بىرم لە: بناغە کانى "تەقوا" و "كردەوهى چاك" كردەوه، كە لە
روانگەی قورئانوھ دواى "ئىمان" بە دوو بناغەي يەكجار مەزن دادەنرین.
"تەقوا" بىتى يە لە: واژه‌ىان لە حەرام و دوورەپەرىزى لە گوناھ و تاوان.
"كردەوهى چاك" يش بىتى يە لە: جى بەجى كردىنى ئەو شتائى لە لايەنى خواى
گەورەوه فەرمان دراوه بەجى بەھىرەن، بە مەبەستى دەستكەوتى خىر و پاداشتى
باش.

جا لەم سەرددەمدا كە بە بۇنەي و رووژاندى حەز و خواستە کانى دەررۇنى
بەدخواز و پەت بچەنلى ئارەزۇو کانەو، كاولكاريي: "رەشتى و گىانى"
پەرهىان سەندۈوھ، "تەقوا" دەيىت بە بناغەيە کى گەلى مەزن، تەنانەت بە بەردى
ھەموو بناغەيەك و، لە ھەموو شتىك باشتۇر و مەزنۇر دادەنرېت. چونكە "تەقوا" - لە

خویدا - دوور خستنوهی خراپکاری به و از هینانه له توانه گهوره کان. ئمو دهستورهش که دهليت: "دوور خستنوهی خراپکاری له نزيل خستنوهی شتى سوودمه‌ند باشته" دهستور يك له هممو كاتيکدا رهفاتري بى ده كريت.

ئنجا له بهر ئوهى لەم كاتهدا ئمو تهۋىمە وىر انكارانه له پەرسەندىنان كە "گبان" و "پەوشتى مەرۆف" تېكىدەش كىتىن، ئەوا "تمقاوا" بۇوه بە بناغىبىه كى گەلىنى مەزن و بەربەستىنىكى يە كچار گهوره بۇ بەرھەلسەت كىردىن لەم كاولكاري به سامانا كە.

جا ئەو كەسەي كە فەرزە كانى بەجى دەھىنېت و ناروات بە لاي تاوانى گهورەدا، بە ئىزىنى خوا، رىزگارى دەيىت. چونكە بەجىھىنانى كردهوهى كى خاونىن و يېڭىردى، لە ناوەندى ئەم هممو توانه گهورانەي دەورو بەردا، يە كچار دەگەمنە.

"كردهوهى چاك" با كەمپىش بىت، لە نبوان ئەم مەرجه گران و بارودۇخە سەختەدا بە زۇر دادەنرىت. ئىنجا هەر لەناو "تمقاوا" دا "كردهوهى چاك" يش هيە! چونكە وازھينان لە حەرام واجبه، پاداشتى بەجىھىنانى واجبىش گەلىنى لە هى سوننەتە كان زياتره.

جا دوورەپەرىزى لە تەنها يەك دانە گۇناھ لە گەل بەجىھىنانى كردهوهى كى كەم، ئالەم چەشىنە كاتانەدا كە تاوان و گۇناھ لە هممو لايە كەمەن بۇ مەرۆف دەھىن، وەك وازھينان وايە لە سەدان گۇناھ (كە لەو تەنها گۇناھمەن پەيدا دەبۈون گەر بىكرايە) و، وەك جى بەجى كردنى سەدان واجب وايە.

ئەم خالە شاياني بايەخ پىدانە و، بە: "نييەتى خاونىن و، تمقاوا و، مەبەستى ھەلھاتن لە گۇناھبارى" نەيىت، بەدەست نايەت. مەرۆف لەم پەرووە دەتوانىت پاداشتى چەندىن كردهوهى چاكى دەست بکەويت كە تىياندا ماندۇو نەبۇوه. گەرنگىزىن ئەركى لەم كاتهدا دەكەويت ئەستىزى قوتايىانى سورۇ خزمەتگۈزارانى قورئانەوه، ئەوهى كە:

"تقوا" بکەن بە بناغەی ھەموو كرداره کانیان و، لە بەردەم تەۋۇزم و لىشاوى كاولكارىي سامناك و هيىشېر و، لە بەرامبەر ئەم گوناھ و تاوانانەي ئابلىقەيان داون، بەپىنى "تقوا" ھەنگار بىنۇن، چونكە مەرۆف لە ھەموو خولە كىنگى ئەم چەشىنە زيانە كۆمەلایەتى يانەي ئىستادا رۇوبەرۇوی سەدان گوناھ دەيتەوە. خۇز بىن ھېچ گومانىيڭ تەنها تەقاوايە لە پۇنى مەرۆفدا كە ھېنەدە پاداشتى بۇ دەستەبەر بىكەت وەك ئەوهى سەدان كردهوەي چاكى بەجى هىنايىت، چونكە بە بۇنەي "تقوا" وە لە سەدان حەرام و گوناھانە دوورەپەرىزى دەكەت.

شىنگى ئاشكرايە كە: بىست كەمس ناتوانىن لە بىست رۇزدا كۆشكىڭ بىيات بىنۇن، كەچى يەك كەمس دەتوانىت لە يەك رۇزدا بېرۇو خىنېت! لە بەر ئەوه، دەبىت لە بەرامبەر ئەم كەسەي كە سەرگەرمى كاولكارىيە "رەشتى و گىانى" يە كانە، بىست كەمس ھەبن ئەم لايەنانە بىيات بىنۇن و ئاوهدا نىان بکەنەوە.. كەچى ئېتىمە پىچەوانە ئەمە دەيىنەن؛ ئەوه تاھەزاران كاولكار تەنها يەك بىياتىر و ئاوهدا نىكەريان لە بەرامبەر وەيە، ئەويش "پەيامە كانى نۇور".

كەواتە بەرگرى كەردىنى خزمەتكۈزۈرەنلى قورئان، بە تەنها خۇيىان، لە بەرامبەر ئەم كاولكارىيە سامنا كانەوە، لە راستىدا، كارىنگى نائاسايىھە. خۇ ئەگەر ئەم دوو ھېزىز بەرامبەر لە يەك ئاستادا بۇونايدە، ئەمە شتى لە عادەت بە دەرى زىباتر و فتووحاتى گەللىي مەزنەرت لە بىياتىن و ئاوهدا نىكەردنەوەي "گىانى و پەشتى" دا دەبىتى.

با تەنها يەك نۇونە لە سەر ئەمە بەھېنەوە:

گەورەترين بەردى بناغەي ژيانى كۆمەلایەتى ئەوهى كە: "بچووك رېزى گەورە بېگرىت و، گەورەش بەزەمى بە بچووكدا بېتەوە". كەچى دەيىنەن ئەم بناغەيە لە زۇر لاوه درز و كەلىنى تى كەوتۇوە. تەنانەت ئىستالە ئەنجامى تېكچۈونى ئەم بناغەيە، چەندەھا ھەوالى يە كىجار دلتەزىن و رۇوداوى تەواو ناھەموار بەرامبەر باو كان و دايىكان، دەبىستىن.

به لام به فهزتی خوای گهوره، پیامه قورنایی به کان برونه همه جنگایه ک، بهرنگاری کاولکاری دهبنده و نایه‌لن ئم بناغه کۆمەلایه‌تی به برووخیت، به لکو هەلتی چاک‌کردنوه‌شی دەدەن.

ھەروهک به پووخانی بەربەسته کەی "زولقەرنەین" يەئجوج و مەئجوج دەست دەدەنە خراپکاری لە پووی زەویدا، بە ھەمان جۆر لە ئەنجامى جى لەق بۇنى بەربەستى مەزنى قورئانىشدا كە شەريعەتى خاوىن و يېڭىرىدى حەزرەتى مەممەدە ﷺ خراپکارىي گەلىنى زىاتىر لەمەسى يەئجوج و مەئجوج لە وشكايى و دەرياكانى سەر پووی زەویدا بلاو بۇوه‌تەوه، كە بە تارىكائىي تۈقادىن و ئازاوه چواردەورى جىهانى داگرتۇوه و، چەندەها سىتم و ئىلحادى لەرادەبەدەرىش سەرانسەرى ژيان و پەوشىتى مەۋھىيان داپۇشىو.

كەواتە جىهادى معنەتىي قوتابيانى نۇور كە بەرنگارىي لافاوى ئەم تەۋىزىمە رامالەر و سەختەي پىنى دەكەن، بە ئىزىنى خوا، بە جىهادىنىكى ئەوتۇز بېيان دەنۇوسىتەت كە پاداشتى گهوره و زۇريان دەست بخات، چونكە ترۇوسكايىهك لە جىهادى ھاولە بەپىزە كان، كە لە سەر كەردەوهى كەم پاداشتى زۇريان دەدرىتىوه، تىكەلتى جىهادى ئەمان بۇوه.

دەسا برا ئازىزە كام!

گەورەترين ھىزى ئىمە، لەم كاتە پېلە تەنگانە و لە بەردەم ئەم رۇوداوه مەزنانەدا، دواي ھىزى "ئىخلامس"، بىتىيە لە ھىزى: "بەشدارى كەردن لەو كەرداراندا كە بە نيازى پاداشتى دواپۇز ئەنجام دەدرىن!" چونكە بەم بەشدارىيە ھەموو يەكىنلىكى ئىبوھ چەندىن كەردەوهى چاک لە دەفھەرى چاکە كارىيە كانى برايانىدا دەنۇوسىتەت، ھەروهک بە زمانىشى ھىز و يارمەتى و پشتگىرى بۇقەلا و سەنگەر و سېپەرە كانى "تەقۋا" دەنېرىتەت، بە تايىەت ئەم براھەزارە خۇتان كە لە ھەموو لايەكەوه ھېرلىشى سەخت و نائامانى لەسەره، چونكە لەم سى مانگە پېرۇز و پۇزە بەدەرە كە تانەدا زۆر پۇيىستى بە يارمەتىي ئىبوھ.

ئەمەش لە ئىۋە بە دوور نازاڭم، چونكە ئىۋە شاياني ئەم ھەولەن و پالسوانى وەفادارن و بەزەيتان بە حاتى ئەم برايەتاندا دېتەوە.

وا من بە ھەممۇ جەستە و زمانم و لە قۇولابى و ناخى دەلمەوه داواي ئەم يارمەتىدانە مەعنەھەرى يەتان لىنى دەكەم و، لە لايدەنى خۆيىشىمەوه لە دوعا و چاکە كارى يە مەعنەھەرى يە كامىدا قوتاييان ھاوبەش دەكەم، تەنانەت ھەندىجىار لە ماوەي يەك رۈزىدا سەد جار زىاتر بە ناوى "قوتاييانى نوور" ناوتنان دەھىنسم و دوعاتان بۇ دەكەم، بە مرچى دەستبەردار نەبۇون لە "ئىمان" و "وەفا" كە دەستورى بەشدارى يە لە كردىوھ كانى سەر بە دوار رۈزىدا.

* * *

(بوار نەدان بە خۆھەللىقۇرتانلىنى دەررۇن)

برايانى ئازىز و بەوهقام!

بە بۇنەي هاتنى ھېزىكى سوپا دۇنىنى بۇ ئەم ناوچانە، ئەمین پىسى و تم: "پەيوەندىلىي پرووسيا بە قەفقاسسوھ پەچىرا". لە كاتىكىدا كە من نەمدەزانى و حەزىشىم نەدەكىد كە بىزامم پرووسەكان ھەر لە جەنگدا بەردەوامن. بۇيە قىسە كەم پى بېرىا بەلام "دل" م بايەخىكى بە باسە كە دا!

ئەمپۇش كە لە نويىزدا بۇوم و، لە ويردە كانى دوايشىدا، بە شىۋەيە كى مەعنەھەرى ئەمەي خوارەوە هاتە دەلمەوه:

لە ئەنجامدا يە كېڭ لە تەۋۇزىمە كانى جەنگ لەم مەملەتىنى يە ئېستىاي گۇزى زەویدا، جىيانھۇنت و جى نەيانھۇيىت، مەيلى بە لاي ئىسلام و قورئان و پەيامە كانى نوور و رېبازە كەي ئىمەدا دەيىت. كەواتە دەبى لەم گۇشەيمە سەيرى ئەم مەملەتى يە بىكىت..

خۇزەرچەندە ئەو ھۆكىارانە كە لە دوو نامە كەي پېشىودا بۇ سەير نە كردىنى ئەم مەملەتى يە نووسىم، سەرۇزىيادى "دل" و "زېرى" ن، كەچى حەزى "دەررۇن" بۇ زانىنى پۇوداوه كان تىئر ناكەن..

هر لە زىكرا نەدا ئەوەم بە دلداھات كە:

ھۇى گۈرنىگى ئەمە:

بىندار بۇونەوهى ھەستى پشت گىرتسى لايىنېكە كاتى سەيرى پۇوداوه كان دەكىت. چونكە پوانىنى كەسى "لايەنگەر" تاوانە كانى ئەو لايىنە نابىنېت كە مەيلى بە لايىدایە و، بە سەمە كەرى پازى دەبىت و، تەنانەت لە دلىشەوە پىنى خوش دەبىت! لە كاتىنگەدا كە هەروەك پازى بۇون بە كۆفر لە ناوه رۆكدا "كۆفر"، پازى بۇونىش بە سەم - بە ھەمان جۇز - سەمە و بە سەم دادەنرىت.

خۇپىن گومان ئەم ململانى يەئىستاي گۆزى زەۋى ھېنلە سەم و كاولكاري ئەوتقۇى لە خۇدا ھەلگەرتۇوە كە ئاسماňە كان لە تاۋ گەورەبى ئەو سەمانە فرمىسىك ھەلدىرپىژن! لەبىر ئەوەي مافى زۇر كەسى بەرى و بىن تاوان و سەم لىتكراو لەم ناوه نەدا تىيا دەچىت. چونكە دەستورى سەمكaranە مەدەننېتى دەنلى كە لەم بوارانەدا پىادە دەكىت بىرىتى يە لە بەختىرىن و قوربانى دان بە "تاڭ" لە پىناوى "كۆمەل"دا و، ئاۋپەدانوھە لە ماھە جوزئى يە كان لە پىناوى سەلامەتى نەتەوەدا! ئەم دەستورە، دەرگائى لە سەر چەنلىدىن سەمى چەپەل و ناشىرىنى ئەوتقۇ خەستووھە سەرىپشت كە سەدە كانى پىشۇو ھاو شىۋە سەمى و ايان بە خۇيانەوە نەديوھە. بەلام داد گەربى پاستەقىنە قورئانى پىرۇز ھەر گىز مافى "تاڭ" لەبىر پارىز گارى كەردى "كۆمەل" بەخت ناكات. بەلكو حەق ھەر حەق بە لايىھە، ج زۇر بىت و ج كەم.

ياساي ئاسمانى و داد گەربى پاستەقىنە ئەمە يە.

لەبىر ئەوە، ھەركە سېلىك وەك قوتايىانى پەيامە كانى ن سور بە خزمەتى پاستى يە كانى قورئانەوە سەرقال بىت، گەر ھىچ پۇيىستى يە كى ناچارە كىي بىز نەيدەتە پىش، ئەوا ھەر تەنها لەبىر تېركەرنى خولىما و حەزى خۇھەل قورتانىن و بىن ئەوەش ھىچ سوودىنگىان دەستگەر بىت، بىز ئەو كاروبارانە ناپروانن. تەنانەت ھەر خۇ سەرقال كەردى فيكىرى و بە دوا دا گەرانى ھەوالە كانى ئەو تۈزۈمىش، بە ھىباي ئەوەي لە ئەنجامدا خزمەتى ئىسلام و قورئان بکات، ھەر گىز شايىانى ئەوان

نی‌ید! چونکه ئەو ئەنجامە نەھاتووه تە دى. كەواتە هېيج پۇيىستى يەك بۇ پشتگىرى سىتمى کاولكارىي ئوانە شىڭ نابەن.

بەم جۆرە "دەررۇن" يش تىڭىيەشت و، شوين "دىل" و "زىرى" كەوت و دەستبەردارى خۆزەللىقورتاندن بورو!
بەلتى.. بەم جۆرە تىڭىيەشت.

مەسەلەي دووھەم:

سەر كەوتى پەيامە كانى نۇور لە ئىسپارەدا ھېنىدە ناكاو بۇو كە زەندىقە كانى سەرسام كەردى! لەبەر ئەمە، يەكىڭ لە زەندىقە سەرسەختانە كە گىانى چەپەل و بىر و بۇچۇونە كانى كەسە مەردووه لەناوچووه كەيان ھەلگرتۇو، بە مەبەستى شاردەنە شىكستە كەيان، بە پەنھانى و لە كىيىنەكدا كە بلالوى كەردووه تەمە،
ھېرىشى بەردووه تە سەر قورئانى پىرۇز و پىغەمبەرى ئىسلام گۈللىك.

ئەم كەسەش - كە بە مۇسلمان ناودەبرىت - لە كىيىنە كەيدا چەند و شەيە كىيىنلىكراوى نەشياوى بە كار ھيناۋە، وەك ئەمە لە مۇنازەرەيدا بە كار ھاتووه كە لە گەل شەيتان و دەستە و تاقىمە كەيدا ئەنجام درا. چونكە ھاوجەشىنە كانى خۆزى، لە جوولە كە و فەيلە سووف و زەندىقە مولحىد و سەرسەختە كانى ئەمۇرۇپا، لە دېر زەمانەوە تا ئىستا ھەرجى بۇختان و درۇز و دەلسەيە كىان سەبارەت بە قورئانى پىرۇز و پىغەمبەرى خۆشۈرۈستەوە گۈللىك رېنخىستووه، چووه ھەممۇ ئوانەي لە كىيىنە كەيدا كۆز كەردووه تەمە!

جا ئەم زەندىقە فيلىبازە، بە مەبەستى ئەمە كە ئەم قسانە بىدات بە گۈنى مۇسلمانانى ساولىكە و كەسانى بىن ئاگالە پەيامە كانى نۇور و يىاخاتە پىش چاوبىان، بە فيلى و ساختە كارى رېنگايى كى لە نۇوسىنە كەيدا گىرتۇو تەبەر كە زۇر بە وردى و شارەزايى و، بە شىۋىيەك كە گىرەوى لە شەيتانىش بەردووه تەمە، ئىلحاد و بىن بىرلەيە كە خۆزى شاردەوە تەمە!
گەللى ئازار و خەفەتم بۇ ئامە خوارد.

برای بەرپزمان کاک صەبرى لە نامە كەيدا دەلتىت:
 ئەو فىل و تەله كە و "داو" انەي كە مولحىدە سەرسەختە كان لە بەرامبەر تەۋۇزمى پەيامە كانى نۇورەوە سازيان دەكەن، گەلىنى لە تانۇپۇرى جالجالۇ كە لاوازىرن. چونكە ئەو پەرداھى شەيتان كە خۆيانى لە پشتەمە دەشارنەوە هيئىدە لاوازن كە هەرگىز تونانى بەرگرىيان نى يە و لە بەردهم پەيامە كانى نۇوردا شىپۇشىتال دەبن. نۇوسىنە كەى ئەو زەندىقە سەرسەخت و گىانە چەپلەي پىاوە مردووه كە، بە رۇالەت لە بەرژەوەندىي نەتەوايەتىي تور كە. كەچى لە راستىدا كەنې كەى بۇئەوە بىلاؤ كەردووه تەوه كە لە شان و شەكتۈزى گەورە و پلەي بەرزى قورئانى پىرۇز و پىغەمبەرى خۆشەويىست كەم بىكانەوە. بەلام بەم كارەي سەرى خۆزى لە بەرد داوه! هەرگىز ئەو نۇوسىنەي ھىشتا وەك تانۇپۇرى جالجالۇ كەش نايىت لە بەرامبەر موعجىزاتى قورئان و موعجىزاتى ئەحمدىيەوە، بەلكو يەكسەر دەتوبىتەوە و لەناو دەچىت.

بەلام هەزار داخ و مخابن كە زيانىكى زۇر بەو كەسانە دەگەيدەنېت "پەيامە كانى نۇور" يان نەديوە، هەرروك ئەوانىش كە ديويانە حەزى خۆزەلقرۇتاندىن دەيان بىزۇينېت و دەلىن: با بىزانىن چىي تىدایە؟ ئىز لەم رېيەوە خاوېتىي دلى خۆيان لىل دەكەن، يان بىلايى كەممەوە دەيىخەنە دوودلى و گومانەوە.

پۇيىستە قوتاييانى پەيامە كانى نۇور لە بەرامبەر ئەم جۇرە شستانەوە وريابن و، زىاتر چالاڭى بىتىن. چونكە خۆ خەرىك كىردىن بە شتى بىن كەلكەوە ئەمۇيىش كارىنېكى بىن كەللىك و بىنھۇوەدەيە. بۇيە ئەم مەسىلەيم بە پوختى بۇ كورت كەردىنەوە. كەواتە هەرگىز بایەخى پى مەدەن و، سەرخى حەزى خەلکىيىشى بۇلا مەورووژىن. با بىشزازىت كە جەڭ لە ناوه پىرۇزە كان و واتاي ھەندى ئايەتى پىرۇز، سەرتاپاي كەنې بىن نرخ و بەھايە. ئىنجا بۇ ئەمۇش كە بىزان ئەو كەسە تا ج پادەيەك سەنورى خۆى شەكاندۇوە، ئەوالە پوانگەي ئەم غۇونەيە خوارەوە بۇيى بېۋان:

گدر که سینکی گنیز و گملوز له دووره وه سهیری کوزپنکی به کجارت دور بکات
که گدلی زانای وردە کاری پسپور لموئی له کتیپیک ورد ببنمه و لیئی بکولنه وه و
له خزمەت مامۆستایە کى بەتوانادا دەرس بخوینىن. ئەم گەلۇیىمش له دووره وه
بېپارى خۆزى بە رەختە گرتەن له زانايانى ئاماھەبوى ئەو کۈرە دەربکات، ئەوا ئەم
رەختە و بېپارە لە "ورپىنە" زیاتر هىچ ناویکى ترى لىنى نازىرت.

اللهم احفظ أهل الإيمان وطلاب رسائل النور من أمثال هؤلاء. آمين.

سەعیدى نۇورسى

* * *

(بە دوغا و نزاکاتنان يارمەتىمان بدهەن)

براياني ئازىز و بەوهفام!

دواى ئەمەدی کە خۇردا گىرىي ناوازە و ئىخلاسى تەواوەتىي ئىۋە سەرکەوتىنى
بەدەست ھىنا و، موسىبەتە كەمش برايە دواوه و نەما، ئەھلى دنيا پلانى پۇوبەررو
بۇونەمەيان گۈرپىۋە. چونكە بە فۇوفىتلى زەندىقە كان ھىزە ماددى و
معنەمۇي يەكانى خۇيان لەم ناواچانەدا و بە پەنھانى بەرامبەر بە ئىمە كۆز
كەردووه تەمە، زۇر بە وردى دەجوولىن و، بە ساختە كارى و شەيتان ناسا ھەمۇن
دەدەن ھىزى راستەقىنە قوتايىانى پەيامە كانى نۇور تىڭ بەدەن كە بىرىتى يە لە
"پشتىگىرى" و "پەمپەندىي تۇندۇتۇل" ئىنیوانىان. كەواتە ھەر لەم و كاتەدا كە
پەيامە كانىيان دايىوه دەستى خۇتان، كەچى بە فيل و تەلە كە بازى، پىلانى پەنھان و
نوپتانا لە دەسازىن!

خۇ ھەرچەند ئىمە لە راستىدا لقىكىن لە ئىۋە، كەچى ئەوان بە بناغە و
مەلەندىمان لە قەلم دەدەن، بۇيە بە شىۋەيە كى چۈپەر فۇوفىلە كانىيان بەسەر ئىمەدا
جى بەجى دە كەن. بەلام پارىزەرە راستەقىنە ھەر تەنها خواوهندى پەروەردگارى
ھەمەو جىھانە كانە. پشت بە خواناتوانىن هىچ زيانىكىمان بىن بگەيمەن. دەبى

ئیوهش - برايام! - به دوعا خاونىن و يىنگىرده كاناتان لە پۇزۇ و شەوه كانى ئەم مانگە پەرۈزاندە، يارمه‌تىمان بىلەن.

لىرىھ شىتىك نى يە شاييانى باس بىت.. بەلام ئیوه وریا بن و، هەتا دەتوانن خۇتان پارىزىن.

* * *

(وتووپىزىك لە گەل كۆمەلتىك لاودا)

پۇزۇنىكىان كۆمەلتىك لاوى جوانخاس و وریا و زىرەك هاتن بۇ لام و، داواى چەند پېنمايى و يىدار كردنەوە يە كى بەھىز و باشى وايانلىنى كىرمە كە بىانپارىزىت لە پىسىكى شەپ و ئازاوهە داخوازى يە كانى ژيان و هەرتى لاوى و هەوا و تارەزووى دەوروبەر.

منىش بەو چەشىنە وەلامەي كە دامەوە بۇ ئەوانەي داواى يارمه‌تىيان لە پەيامە كانى نۇور كرد، وەلامى ئەم لَاۋانەشم وادايەوە و وتم:

باش بىزانن ئەم بەھارەي تەمنەن و جوانى يە زيانىن كە ئىستالەزەتىلىنى دەچىزىن، يىن ھېچ گومانىتىك دەپروات و نامىتىت. جا ئە گەر خۇتان لە چوارچىۋەسى سۇورە كانى شەرەدا نەھىلەنەوە و لەو سۇورانە دەربىچن، ئەوا لاوى يە كەتان زايى دەبىت و بە خۇرپابى لە كىستان دەچىت و، ج لە دنيا و ج لە گۇرپ و ج لە قىامەتدا ئەۋەنە گىرو گرفتان دەھىنېتە رى كە لەو تام و لەزەتەي لاوى و تەمنى دنياتان گەللى زۇر و زىاتر بىت.

بەلام ئە گەر بەھارى لاويتان لە: دەررۇن پاكى و پارىز گارى شەرەف و گۈزپايدىي خوادا بىردى سەر، بەوهى كە خۇتان بە پەرورىدە ئىسلام پىنگەياند و بەممىش شوکرانى ئەو نىعەمەتى لاوى و گەنجى يەتان دەربىرى كە خواوەند پىسى بەخشىيون، ئەوا كاكلە و ناواھرۇڭى ئەو سەرەمەي لاوى يەتان دەمېنېتەوە و بەرەۋام دەبىت و، دەبىن بە ھۆزىك بۇ دەستكەمەتى لاوى يە كى ھەمىشەمى لە بىھەشتى نەمرى و هەتاهەتايىدا.

"زیان" گمر له "ئیمان" بەتال بییت، يان بەھۆزی زۆری گوناه و سەرپیچی کردنوه له فەرمانە کانى خواي گەورە، کاریگەرىي ئیمانى تىدا نەمايت، ئەوالە گەل تام و لەزەتە روالەتى و كەم خايەن و كورتە كانىدا، چەندىن ئەوهندەي ئەو تام و لەزەتەنە خەم و خەفت و ئازار دەرخواردى مەرۆف دەدات. چونكە لەبەر ئەوهى مەرۆف بىر و ژىرىي دراوهەتى، ئەوا پېيوەندى يە كى سروشى ئەتىنى لە گەل پابوردوو و داھاتۇودا ھېيە، سەرەپاي كاتى ئىستاي. ئەم پېيوەندى يە ئەو لە گەل ئەو كاتانەدا ئەوهندە بەتىنە كە دەتوانىت تامى لەزەتە كانى ئەو سەردهمانە و ئازارە كانىيان بچۈزۈت، بە پىنچەوانە ئازەل كە خەم و پەزارە كانى پابوردوو و مەترسى يە چاواھەر وان كراوهە كانى داھاتۇوش، لەزەتە كانى كاتى ئىستاي لىنى ناشىپۇين و تېڭى نادەن، چونكە بىر كردنوهى نەدراباوهەتى.

لەبەر ئەوهى كە ئەو مەرۆفە كە توووهە شىبىي گومپايدى و، بى ئاگايىش بە تەواوى ھەر شەشەرلى لىنى گەرتۇوە، خەفتە كانى كاتى پابوردوو و دلەتەپى و نىگەرانى يە كانىشى بۇ داھاتۇوى، تامى لەزەتە كانى ئىستاي ناھىپەن و ژيانى بە خەم و ئازار و خەبىال لىنى دەشىپۇين، بە تايىت لەزەتە نارھەوا كان كە وەك هەنگۈينى ژەھراوى وان.

واتە لە پۇوى چەشتى تام و لەزەتە كانى ژيانى دنباوه، مەرۆف سەدپلە لە خوار ئازەلەوهى، تەنانەت "زیان" و "بۇون" و "جىهان" ئى گومپا و بى ئاگايىان تەنها ئەمپۇ و كاتى ئىستايانە. چونكە كاتە بەسەرچووه كان و ھەرجى يە كيان تىدايە، بە حۆكمى گومپايدى كەيان، "نەبۇو" و "مەردوو" ن. ئىزەلەويۇھەممو جۆرە تارىكى يە كىيان بۇ دىنت و تىايىدا دەتلىنەوە.. كاتە كانى داھاتۇويش سەبارەت بەوان، بە ھەمان جۆر "نەبۇون" و "بۇون" يان نى يە، چونكە ئەوان باوهەريان بە "غەيپ" نى يە، كەواتە ئەو جودايىھەميشەييانە كە تەواو نابن و لەبن نايەن، ژيانى ئەوانە بە چەندىن تارىكىي پەش پە دەكت، مادەم خاوهنى عەقل و ژىرىي بن و، لە گەل ئەوهەشدا ئىنكارىيى حەشر و زىندۇوبۇونەوە بکەن.

به‌لام نه گهر "ئیمان" بیت به "زیان" ای زیان و تیشکی خۆی بهاویتە ناو زیانەو، ئەوا هەممو کاتە کانى "رابوردوو" و "داهاتوو" پۇوناڭ دەبىمەو و "مانوھ" يان دەست دە كەھویت و، لە گۆشەی ئیمانەو چەندىن تام و چىزى مەعنەوی و بەرز و پۇوناڭى "بوون" و "مانوھ" بە "دل" و "گیان" ای مەۋھى ئیماندار دەبەخشىن. ئەم راستى يە، لە ئومىدى حەوتەمى "پەيامى پىران" دا بە تەواوى پۇون كراوهەتەوە، با سەير بىكىت.

زیان ئاوایە.. جا نه گهر دەتانەویت تامى زیان بچىزىن، ئەوا زیانتان بە "ئیمان" بزىەن و، بە ئەنجامدانى فەرزە کان بېرازىتەمەو و، بە دوورەپەرىزى كەردىشىستان لە بى فەرمانىي خواوهند بىپارىزىن.

پاستىي ئەو "مردنه" ش كە مردوان ھەرجى رۇزە لە ھەرجى شوينە ساماناكى و مەترسى يە كائىمان پىشان دەدەن، والە غۇونەيە كەدا پىش چاوى دەخەم، وەك بۇ چەند لاويىكى ترى وەك ئىيۇم پۇون كەردهوە: وادابىنلىرىدا چەندىن سىدارە دانراون و لە تەنىشتى ئەو سىدارانەشەمە فەرمانگىيەك ھەمە بە خىشى زۇر و گەمورە گەمورە تىدا دابىش دە كەنەت بىسەر بەختەوەر اندا..

ئىيمش كە دە كەسىن لىرەدا، بىمانویت و نەمانویت، بى ئەمەي بانگ دە كەنەن. به‌لام لە بىر ئەمەي كاتى بانگ كەردىغان نازاين، ئەوا هەممو خولە كېڭ چاوهپروانىن پىمان بلىيەن:

(وەرە بېپارى لە سىدارە دانت وەربىگە و بە سىدارە كەتدا سەربەكەوە)!
يان بلىيەن:

(وەرە بلىيەك وەربىگە كە بۇت دەرچووه و قازانجى ملىۋەنەلە لىرەي زېرىنى لى
بەدەست دەھىنەت)!

لەم كاتەدا كە ئىمە راوه ستاوىن و لە چاوهپروانىداين، لاي دەرگا كەوە دوو
كىس پەيدا بۇون:

به کنیکیان:

ئافره تیکی جوانی نیمچه رووتی گالتچی يه، پارچه يه ک شیرینی ب دهسته و
گرتوروه و دهیموی پیشکەشی ئیمهی بکات، ب روالت لموه دهچیت خوش و بهتام
بیت، بلام له راستیدا ژههراوی يه..

عهودی تریان:

پیاوینکی بهویقاری وریایه، نه فیلبازه و نه ئوهندەش بى ئۇزمۇونە كە بىخەلەتنى.
له دواى ئەو ئافره تەوهەتات و، واتى: من مەتلەتىكى سېير و واندېھەكى پېلە پەندىم بىز
ھیناون. نەگەر ئەم واندې بخويىن و لەو شیرینى يە نەخۇن، ئەوالەمۇ پەتى قەنارانە
پزگارتان دەبىت و، بەم مەتلەلە بلىتى ئەو بەخشىش و خەلاتە بەنرخەتان دەست
دەكمىت. ئەوهتا ئىپو بە چاوى خۆتان دەيىن كە هەر كەسىك لەو شیرینى يە
بىخوات تا سەردە كەۋىتە سەر قەنارە كەى بە سكىشەوە دەتلىتەوە.

ئەوانش كە بلىتە كەيان بۇ دورچووه، هەرچەند لە ئىمەوە دىيارىنى و بە روالت
وا دىارە بە قەنارە كاندا سەردە كەون، بلام زىاتر لە ملىيۇنەها شايىت ھەوالمان بى
دەدەن كە ئەوانە لە سىدارە نەدرابون، بىلکو دارى سىدارە كانيان بە وينەي پلىكانە
بە كارھيناوه و بە ئاسانى پایاندا سەركەوتۇون بىز ئەو فەرمانگەيە كە
بەخشىشە كانى تىدا دابىش دەكرىنت.

فەرمۇن لە پېنجەرە كانەوە بىروان، با بە چاوى خۆتان بىيىن كە چۈن گەورە
لىپرسراوان و سەرپەرشىيارانى دابىش كەدنى ئەو بەخششانە پې بە دەم دەلىن:
(خاوهنانى ئەو مەتلە سەير و سەرسوورھېنەرە، بلىتە كەيان بۇ دورچووه. ئەمە
بۇپەرى دلىيايمەوە بىزانن، هەرۋەڭ بە بىيىنى يەقىنى ئەوانەتان بىنى كە بە
سىدارە كاندا سەركەوتۇن و، هېچ گومانىكتان لەمەدا نەبىت، چونكە وەڭ خۇرى
نیوھەرۇ شتىكى ئاشكرا و بىرونە).

بەم جۆرە و بە چەشىنى ئەم ئەمۇونىيە:

تام و لەزەتە حەرام و نارەواكاني "لاوى" وەڭ ھەنگۈينى ژەهراوی وان..

مردنش لای ئەو كەسەي كە بلىتى ئىمانى ون كردووه - ئەو بلىتى كە بەختوهرى هەميشەبى بۇ خاوه نەكەي دەباتموه - وەك سىدارە وايە و، ئەو كەسە هەميشە چاوه‌پوانى جەللادى "مردن"، كە لەبر نەزانراوى كاتە كەي دەگۈنجى هەموو چاوتروو كاندىنىڭ ئامادە يېت، تاكو بىن جياوازى لە نىوان پىر و لاودا ملان پەپىتىت و ييانخاتە ناو چالى گۈزپەوە، ئەو گۈزپەي كە بە پوالت دەرگاى تارىكى هەميشەبى.

بەلام ئەگەر "لاو" پشتى لەو تام و لەزەتە حەرامە ھەلتكىد كە وەك ھەنگۈينى زەھراوى وايە و، ھەولى دا ئەو مەتلە قورئانى يەي دەست بكمۇيت كە برىتى يە لە (ئىمان و بەجيھەنانى فەرزە كان) ئەوا سەد و يىست و چوار ھەزار پىغەمبەرى راستگۇ - دروودىان لەسر يېت - و چەندىن ئەولىا و پىاوجاڭ و زاناي خواناسى لەئماھەدەر، ھەموويان بە يەك دەنگ و بە پىشاندانى شوينەوارى ھەوال و مۇدە كەيان، مىگىنېسى دەدەنلى كە: ئىماندار بلىتىكى واي بۇ دەرده چېت بەختوهرى هەميشەبى دەست دەخات.

پوخنە ئەم قسانە نەوهى كە:

بىن ھىچ گومانىك "لاوى" دەپروات و نامىنېت. جا ئەگەر لە پىناوى قۆزتىمۇسى تام و لەزەت و كەيف و شادىي ھەلەشمەي و لەخزبائى بۇوندا بەسرچۈوبىت، ئەوا ھەزاران بەلا و ئازارى پېئىش بۇ ئەو مەۋە بەجي دەھىلىت، ج لە دنيا و ج لە قىامەتدا.

ئەگەر دەتانمۇيت تېيگەن لەوهى كە ئەم حالەتەي ئەو چەشىن لارانەي تېدان، لەبر ھەلسوكەوتى ھەلەشە و زىادەپەوى و تووشبوونىان بە چەندىن نەخۆشى دەرروونى، زۇربەي جار دەيانگىمەنېتە خەستەخانە كان..

يان گەر دەتانمۇيت بىزانن ئەو حالەي ئەوان، بەھۆى لەخزبائى بۇون و ھەوا و ئارەزوويانوھ، دەيانگىمەنېتە بەندىخانە كان و ئەو مەلبەندانەي كە بە چاوى سووڭ سەيرى مەۋەقىان تېدا دەكرىت..

یان به هزی ئمو دلتنهنگی و دهروون ته سکی بەی کە لە ئەنجامی ئازار و نیگەرانی بە معنیوی و دهروونی بە کانهوه دووچاری دەبن، بۇ مەھا و مەنجانه کان دەیانبەن..

بەلى، ئەگەر دەتانھویت لەم ئەنجامانه دلىابن، ئەوا پرسیار لە خەستەخانە و بەندىخانە و گۆپستانە کان بکەن! بىن گومان ئەو کاتە لە سەر زمانى حالى خەستەخانە کانهوه گۆيتان لە ئاخ و داخى چەندىن نەخۆشى وەها دەبى کە نەخۆشى بە کانيان لە ئارەزووبازى و زىيادەرەۋى لاؤانوه پەيدا بۇون..

ھەروەھا لە بەندىخانە کانىشەوه ئاهونالەی خەم و دەنگى پەشىمانى و ھەنسكى حەسرەت دەيىستان كە لە زارى ئەو لاؤانوه دەردەچن دواى ھەلەشەمى و لەخۆبائى بۇونيان كە تېعون و، ئىستالە ئەنجامى پشتگۈئى خسەن و سۇور شکاندى فەرمانە کانى شەرع، زللەي تەمنى كە دەنلىان لى دراوە. ئەو کاتە ئەۋەش دەزانن كە زۆربەی ئەو شتانەي مایەي ئازارى گۆپن - ئەو گۆپەى كە جىهانىكى بەرزەخىي ئەوتويە لە بەر زۆريي ئەوانەي تېيى دەچن ھەميشه دەرگا کانى لە كە دەنھە و داخستىدان - ھەلسوكەوتە ھەلە و خراپە کانن كە ئەو مەرۇفە لە سالانى لاويدا دووچاريان بۇوه، وەك بە بىننى ئەوانەي گۆپيان بۇ كەشف دەيىت و بە شايەتىي ھەممو زانيان و ئەھلى حەقىقدەت چەسپاوه..

يان گەر حەز دەكەن لەو دلىابن، فەرمۇون پرسیار لە "پیران" و "بىماران" بکەن كە زۆرىنەي چىن و توپۇزە کانى ئادەمیزاد پىنكىدەھېنن. گەر پرسیاريان لى بکەن، ئەوالە زۆربەي ئەوانوه دەيىستان كە دەلىن:

(داخى بە جەرگم بۇ ئەو تەممەنەي لە دەستمان دەرچۈۋا بەھارى لاۋىمان لە چەندىن شتى بىن نرخدا بەزايە دا، تەنانەت لە چەندىن شتى زىيانە خىشدا لە دەستمان چۈۋ. نە كەن چاولە ئىئە بکەن و شوين پىمان ھەلبىگەن)!

چونكە ئەو كەسەي كە لە پىناوى ئەوهى پىنج يان دە سالى تەممەنلى لاۋىي بە چەندىن چىزى حەرام بىاتە سەر، سالىھاى سالى ژيانى دنياى بە خەم و خەفت

لئى بپرات و، پاشان لە دۆزەخىشدا سزا بچىزىت.. ئەو كەسە، شاياني بەزەمىي پىداھاتنەوە نى يە، هەرچەندەش لە حالىكى ئەمەندە سەختدایە كە لە ھەممۇ كەسىك زىاتر بەزەمىي مەرۆف دەبزۇينىت، چونكە ئەگەر كەسىك بە رەزامەندلىي خۆزى زيانى بۇ خۆزى ھەلبىزارد و بىنى خۆش بۇو، شايىتەي ئەمە نى يە مەرۆف بەزەمىي پىدا بىتمەوە و بە چاواي مىھەربانى يەمە بۇي بېرىپانىت، بەپىنى ئەمە دەستورە حەكىمەي كە دەلىت:

"الراضى بالضرر لا يُنظر له"!

لە خوا داوا كارم ئىمە و ئىومۇش لە فيتنە و ئاشۇوبى لە خىشتە بەرى ئەم كات و سەردەمە پارىزىت و، لە شەپ و خراپە كارى رېزگارمان بکات. ئامىن.

* * *

(رەستى يەك كە دەمكوتى رەخنە و ئىعترىازە كان دەكات)
براياني ئازىز و بەوهفا.. قوتاييانى پەيامە كانى نۇورم!
ناچار بۇم رەستى يەك بىخەمە ۋە تاكو ئەمە رەخنە و بىانووانە بەپېكەت كە زيان بە قوتايى يە لاوازە كانى پەيامە كانى نۇور دەگىيەن، وەك رەخنە چاوهپروان نە كراوه كە ئەمە زاتە.

جارىنلىكى تر ئەمە دووپات دە كەمەمە كە بە يەكىك لەوانەم و ت:
گەللىي جىنى داخ و سەرسوپرمان و سەرسامى يە كە ئەھلى حەقىقەت ئەمە هېزە دەراسايدا لە دەست خۆيان دەدەن كە لە ئىتتىفاق و يە كىگەرتىدا ھەيدە، لە ئەنجامدا شىكىت دەھىن... كەچى دووپرووان و گومپايان - بە پىچەوانە مەشرە بە كەيان - لە نىوان خۆياندا يە كەدە گىرن، تاكو ئەمە هېزە گەرنگەي كە لە يە كىگەرتىدا ھەيدە دەستى خۆيانى بىخەن!
خۆ هەرچەند ئەوان ژمارەيان لە سەدا (دە) زىاتر نابىت، كەچى بەم يە كىگەرتىمى نىوانيان بە سەر لە سەدا نەوهدى ئەھلى حەقىقەتدا زال دەبن!

له هممو شتیک زیاتر ئەمە خواره و سەرسامى و سەرسوورمانى مىزۇف
دەورووژىنیت:

له كاتىكدا كە ئىمە چاوه پوانى يارمەتى و هاندانى گەورە بۇوين له لايەن ئەم
كەسانەوە، چونكە له پۈرى ئىسلامتى و پېياز و جى بهجى كەدنى ئەركى
ئايىنى يەوە ئەم يارمەتىدا نەركىنە كە ئەستۇياندا يە.. كەچى دەستى يارمەتىمان
بۇ درېز ناکەن، تەنانەت ئەزو زاتە - لەسەر بناگە ئىنگىشىتىكى ھەلەئى خۆى -
پەخنەئى لە چەند پۈونكەرنەوە يەك گەرتۇوە كە تايەتن بە راستى يە كەوە و، لە
شىۋەيەكى وەهاشدا كە سارد و سېرى بخاتە نېوان قوتاييانى پەيامە كانى نۇورەوە و،
لەمەشدا پشتى بە پلەپايدە و پى و شۇينى كۆمەلايەتى گەرنگى خۆى بەستووە.
من نازانىم پەخنەئى لە ج مەسىلەيەك گەرتۇوە ئەم مەسىلەيمش تايەتە بە ج
تايەتىكەوە. لەواندەھى مەسىلەيەكى پەيامى "ئامازە كانى قورئان" بىت كە پىنى
دەوتىت: تىشكى يە كەم و، وەك پەيامىنىكى يە كەچار تايەتى و نەبىنى لەناو قوتايياندا
دەستاودەستى بىن دە كەين.

وائم برا كۆلەوارەتان ئەمە خوارەوە بۇ ئەمە ھاپىئى بەپىزە دېرىنە و، بۇ
زانىيان و، بۇ ئېوهش، دەخاتە پۇو:

ئەم بىلگە راستقىنە و مەنتىقى يە زۇرانەئى كە تايەتن بە راستى يە كانى ئىمان و،
سەعىدى نوى بە پىزەنە و بەرە كەتى قورئانى پېرۇز دەيانھىنېتىمە، نەك ھەر تەنها
زانىيان ئىسلام ناچارى تەسلام بۇون و سەلانىن دە كەن، بەلكو مل بە
سەرسەخت تەرين فەيلەسۈوفە ملنەدەرە كانى ئەورۇپاش دادەنەوېن.

كورئانى پېرۇز و، ئىعجازارە مەزنەكەي و، خواستى پەوانىبىزى يە دەراساكە ئەم
كورئانەئى كە بىرىتى يە لە زمانى غىب، داخوازى ئەمەن كە چەندىن ھىما و
ئامازەيان سەبارەت بە سەرنج را كىشانى خەلکى بۇلائى "پەيامە كانى نۇور" تىدا
بىت، كە موعجيزە مەعنەوبى قورئانن لەم سەرددەم و رۆزگارەدا. وەك
ھەوالدانە كانى ئىمامى عەملى - خواى لى رازى بىت - و شېخى گەيلانى - قىلسى

سره - که به شیوازی هینما و ظامازه له بارهی گرنگی و بمهای "پیامه کانی نوره" وه رایان گمیاندووه.

بملی، له بهندیخانه کهی نه سکی شهر و له کاتینکدا که ئیمه زور پیویستان به دلدانه‌ویه کی قودسی بورو، ئمه‌ی خواره‌وهم به دلداهات که له خۆم پرسی: تۆ چەند شایه‌تىكى نیوان قسە و گوفتاره کانی ئەولیا پىشىنە کان له سەر ئەحەققىيەت" و "قبوول بۇون" ئى پیامه کانی نور دەھىنېتىوه. كەچى بەپىنى ناوه‌رۇكى ئايەتى پىرۇزى: ﴿وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ (الأنعام: ۵۹)

خاوه‌نى گوفtar لەم مەسىلەيدا قورئانى پىرۇزه..

جا ئايا قورئانى پىرۇز له پیامه کانی نور رازى يە؟ ئايا چىز دەروانىتە ئەم پیامانە؟

پووبەپرووی ئەم پرسىاره سەيره بۇومدۇو و، پەنم بۇ قورئانى پىرۇز برد و، داواى يارمەتىم لى کرد. يە كىمر لە ماوهى يەك كاتىمىزدا ھەستم كرد كە: "پیامه کانی نور" تاكىكە لە ناوه‌ندى ئەو واتا ئامازه‌يە ھەمە كىيە كە نەويش يە كېڭ لە چىنە کانی ئەولق و پەلانه دەنۈنۈت كە لە واتاي راشكاوى سى و سى ئايەتى پىرۇزى قورئاندا ھەن. ھەروەك نىشانىيە كى بەھىزىشىم دەست كەوت لە سەر ئەوهى كە پیامه کانی نور ئەو واتايە دەيانگرىتىوه و تايەتە بەواندۇ. چونكە بەشىنەكى ئەم نىشانىيەم تا رادەيەك بە ۋۇنى و بەشە كە تىريشىم بە كورتى و پوختى بىنى. ئىز ھىچ شوبە و گومان و دوودلى و وەسوھ سەيە كم لەو قەناعەتەمدا نەما. بۆيە ئەو قەناعەتە بى گومانە ئەزمە خۆم نۇوسى و، دام بە برا تايەتەندە كاتم، بەو مەرجەي بە نەھىنى ھەلى بىگرىت. ئەمش بە نىازى پارىزگارى كەردىنى "ئىمان" ئىيمانداران بە پیامه کانی نور.

ئىمە لەو پیامەدا نەمان و تۈوه واتاي راشكاوى ئايەتە پىرۇزە كە ئەمەيە، هەتا زانايان بلىن: "نې نظر"! ھەروەها نەشان و تۈوه: ھەمە كى بۇونى واتا ئامازه‌يە كە بىرىتىيە لەمە. بەلكو دەلىن:

له ژیز و اتای راشکاوی ئایهته پېرۇزه كەدا چەند چىنیكى جىاجىيى "واتا" ھىيە.
يە كېڭ لەم چىنانە و اتاي ھىما و ئاماڙەيىھە. ئىنجا ئەم و اتا ئاماڙەيىمش خۆى لە خۆيدا
ھەممە كى (كلى) يە و، لە ھەموو چەركىدا چەند و اتايە كى ھەندە كى (جزئى) يى
ھىيە. جا پېيامە كانى نۇور لەم چەرخەدا يە كېڭ كە لە دانە دانە و تاك تاكە
جۈزئى يە كانى ھەممە كېنىچى چىنى ئەم و اتا ئاماڙەيىھە.

ننجا همراه کونهوده دستوری "حسابی ئەبەدەی و جەفر" لە نیوان زانایاندا بۆ دوزینەوەی نیشانە و بەلگە کان کارى پى کراوه. جائىم جۈرە حساب و لېكىدانووه بە هەرگىز ئايەتە پېرۋەزە كە و واتا راشقاوە كە زامدار ناکات. بەلتكو ھەندى جار ھۆيەك دەبىت بۆ دەرخستى ئىعجازى قورئان و مەزنىي رەوانبىزى يە كەى.

که اته له پوی راستی یوه هیچ رهخنه یه ک له سه رئم ئامازه غەبىي يانه له گۆرىدا نى يه. چونكە ئەو كەسەي كە نەتوانىت ئىنكارىي ئەو ورده كارى ولنى دەرھىنانە لەزمارە بەدەرانەي ئەھلى حەقىقەت بىكەت كە لە ئامازه نەپراوه و بى سۇورە كانى قورئان دەريان ھىنانون، دەپى ئىنكارىي ئەممەش نەكەت، بەلكو ھەر ناشئە ئىنت بىكەت.

ننجا به سهیر زانیبی ئەو رەخنه گەرەش کە به دوورى زانیوھ ئەم كتىبە بەنرخە
- پەيامە كانى نور - لە پىاويڭى ئاسابىي بىن بايەخموھ سەرھەلبىدات، جىنى سەرنجە!
چونكە ئەگەر بىرى لە گەورەبى توانستى خوا بىكىدا يەتەوە كە درەختىنگى گەورە و
بەرز لە تۈرىنگى بچۇو كى سەنوبەر بەدى دەھىنېت، ئەوا بىن گومان ناچار دەبۇو
قىبوولى ئەۋەش بىكەت كە دەر كەوتى ئەم بەرھەمە لەم كات و رۈزگارەدا و لەسەر
دەستى كەسىنگىدا كە لە دەستە و سانىي پەھا و هەزارىي پەھادايە و لەپادەبەدەر
موحتاجە، بەلگەيدە كە لەسەر مېھرە بانىي فراوانى خواي گەورە!
وامن چ ئىۋە و ج ئەو كەسانىش كە رەخنه لە تايەتكارى و شەرەفى بەرزى
پەيامە كانى نور دەگىن، دلىبا دەكەمەوە كە:

ئەم ئامازە و هموال و هینما ئامازه بیانەی ئەولیا کان، ھەر دەم بەرهە شوکرو و سوپاسى خواي گەورە و داواي لېخۇشبوون لە گوناھە كامن مەيان بىردووه و، هېچ كات و هېچ خولە كېنى زيانم ئاسەوارىنىڭ تەوتىيان لە مندا بەجى نەھىشتۇرۇ كە بىگۇنچى بىتت بە مايدى "شانازى" و "لەخۇ بالى بۇون" و "خۇپەرسىيى دەررونى بەدخواز" م. ئەمەشم بە هەموو لايدەن وردە كانى زيانى خۆم چەسپاندۇوە كە يىست سالە لە پىش چاوتاندایە.

جىگە لەم پاستى يەش، مەرۆف ھېچ كات لە "قسۇور" و "لەبىرچۈونەوە" و "سەھوو" بەدەرنى يە. كەواتە گەلن گوناھى زۇرمەن كە خۆم پىيان نازام و، لەوانىدە "بىر" م لە شىتىكدا خۆزى ھەلقرۇتاندىت و چەندە ھەلەيدە كى لە پەيامە كاندا دروست كەرىدىت..

بەلام ئايابۇچى ئەم پەخنە گەرە گوئى بە گۇزىنى پىته قورئانى يە پاك و پەرۇزە كان نادات كە بۇ چەند پىتىكى ناتھواو گۇزىراون و، تەرجمەمە كى دەستكىرىدى قەلمۇن بىراوى تەحرىف كراوى پە لە تەۋىيلى خراب و ناتھواوى گومپارىانى بۇ دانراوه كە واتا راشكَاوە كانى قورئانى پەرۇز دەپرووشىنىت؟؟

بۇچى گوئى بەمە نادات و دەچى پوانىنى خۆزى لەسەر كەسىنىكى لاوازى سىتمەن لېكراو چېرە كاتەوە كە سەرەنجىنەكى ئىعجازارى قورئانى پۇون كەرددۇوە تەۋە تاڭو ئىمانى برايانى خۆزى بىن بەھىز بىكەت؟ ئەوەتا بە جۈرىڭ ئەم پەخنە يەش دەگرىنتى كە ساردوسپى و سىستى لە خزمەتى ئىماندا بىتىھە. لە كاتىكدا كە خالى پەخنە كەشى بە جۈرىڭى وەھايە ھەرگىز ناگۇنچىت كەسىك كېشى گەردىلەيمەك و پېڈانى تىدا بىت بەجىپى رەخنەي بىزانىت!

ھەروەھا ئەمەش جىپى سەرسامى و مايدى سەرسووپەمانە كە:

ئەم پەخنە گەرە بەپىزە قوتاپىي "شىيخ فەھىم" كە يەكىنە كە مامۇستا بە توانا كامن لە زېنجىرە زانستىدا، كە ئەم مامۇستا يەكىنە كە قوتاپىي ئىمامى پەييانى - خواي لىپازى يىست - و، پەيوەندى يە كى توندو تۆزلى لە گەلدا ھەيدە. كەواتە

دهبوو ئو بەپىزە زىاتر لە هەممو كەسىكى تىرى بە هەممو ھېزىنەكىدە بۆ يارمەتىدام
تېكىزشايە و ئاپىرى لە گۇناھە كام و ۋىيانى تېھەلکىش و پەشىۋى رابوردووم و
ھەلچۈون و تۈورەيىم، نەدايەتەوە. كەچى - بە داخموه - ئەم رەخنىيە - وەك
يىستوومانە - ساردوسپى لاي ھەندى ھاپىنى لاوازماندا بەجى ھېشتۈرۈ و
شىنىكى شىۋە بەلگەشى داوه بە دەستى گومپايانووه.

ئىمە چاوه پروانى ئوهەين لە زاتە بەپىزە كە ئەم تىنگىيىشتىنە ھەلەيە خۆزى
چارە سەر بىكەت و، ھەولۇ بىدات سەرلەنۈنى بىياتى بىتىمە، ھەروەك ھيامان وايد
كە بە دوعا و ئامۇزگارىيە رەوان و كارىگەرە كانى يارمەتىمان بىدات. جىگە
لەوش، ئەمە خوارەوە پېش چاودەخەم:

ئو بانگەوازە حەق و يەكجار بەھېزىانە كە ملىۇنەها ئىمامدار لە ژىئر سايىھى
ئالا كەيدا كۆبۈونەتمە، لەوانە كە ھەرچەندە مەشرەب و مەزھەب و تەرىقەتىان لە
بە كەز جىاوازە، كەچى لە گەل ئوھشا باز ھەممو خۇبەخت كەردىنەك ئامادە و
لە سەرپىن.. لەم كاتىدا و ادەردە كەويىت كە ھەممو ئو بانگەوازانە بەرامبەر دەست
وەشاندى سەخت و توندۇتىزى گومپايانى بە پاشە كىشى بەرە دواوه گەپرابەمۇ و
پالىان دايىتەوە..

كەچى ھەر لەم كاتە دىوارەدا "پەيامە كانى ن سور" نەڭرانە دواوه، بەلكو
بەرەنگارى سەرچەمى ئو ھېر شانە بۇونوھە و، ھەممو ئەركىنگان خىستە ئەستۇزى
خۆيان و پىنى ئىمايان بېرى و پېش ھەموانىش كەوتەوە.

لەبەر ئەمە، ناكىيەت دانانى ئەم پەيامانە بدرىتە پال پىاوىنەكى كۆلەوارى نىمچە
خۇپىنەوار كە تەمەنلى لە نیوان رەھەنەتى و بەندىخانە و چاودىرېرى دەستەلاتدارىي
دەولەتدا بىردووهتە سەر و، بە چەندىن پەپەنگەنەي ژەراوى و نيازى چەپەن
خەلکىيلىنى دور خراوهتەوە..

ھەر گىز ناگۇنەن پىاوى وا خاوهنى ئىم پەيامانە بىت و، نايىت بۆ خۆزى
شانازىيان پىوه دەر بېرىت. چونكە لە زىرە كى و كارامەبى خۆزى دەلەن قولاون،

به لکو یه کیکن له موعجیزاتی قورئان و چاکه‌یه کن له چاکه کاری یه کانی میهره بانی خوای گهوره، تنهایه نهودنده همه به که ئام پاوه و هزاران له هاپری یانی دهستیان بزو و هر گرتئی ئمو دیاری یه بهترخه راکیشاوه، به لام ئمو بزو بلاو کردنوه یان هەلبزیر اووه.

باشتین به لگمش ئوهیه که: ئام پیامانه هی و ایان ههیه له شمش سه‌عاتدا و، هی تریان له دوو سه‌عاتدا و، هەندىنکیان له یەك سه‌عاتدا و، هەندىنکی تریشیان له (د) دهقیده دا نووسراون!

وا من سویندان بزو ده خزم که نه گھر ئېستا زیره کی و توانای یاد و بیری سه‌عیدی کۆنیشم بیوایه، نمده توانی به (ده سه‌عات) ئمو پیامه بنووسم که به (ده دهقیده) نووسراو، نمده توانی به (دوو بزو) ئوهشیان بنووسم که له (بەك سه‌عات) دا نووسرا.

ئوهتا نمو پیامه که له باره‌ی چیبەتی "من" (خودبى مرۆف)^(۱) دەدۇيت و له ماوهی (شمش سه‌عات) دا نووسراوه، هر گیز ناگونجى نه له لايمەن منمەو و نه له لايمەن فەيلەسۈوف و نووسره بلىمەتە کانىشەو بە (شمش بزو) بنووسرىت. كەواتە ئىمە هەرچەند خۆمان مولىسىن و داراي هيچ شىبكى نىين، به لام خزمەتگوزار و دەلائىن لە پىشانگاى بەنرخترین گەوھر و مرواريدا.

له خوای گهوره بەخشىنده دەپارىيئەو کە بە چاکه کاری و بەخشىنده بى خۆى ئىمە و هەموو قوتايانى پیامه کانى نور بە ئىخلاصى تەواوه‌تى يەوه لەم خزمەتەدا سەرچخات. ئامىن.

* * *

(۱) مەبەست (وقتى سىھەم) لە كىنېي (وقتە كان). (وەرگىز).

(کورته رونگردنوه‌یهک له باره‌ی ئىعجازى قورئان)^(۱)

له خەونىكدا كە لمەوبەر دىيومە، خۆم لە ژىز چىاى "ئارارات" دا بىنى. كتوپر لە خەونىدا چىا كە تەقىيەوە و بەردى گەورە گەورە بە ئەندازە شاخە كانى بىز هەموو جىي يەكى دنيا هەلدا و، جىهانى بە تەواوى پەشۇ كاند و خستىھ لەرزەوە.. كتوپر پىاوېك لە تەنىشتمەوە راوهستا و پىي وتم: چى لە باره‌ی جۈرە كانى ئىعجازى قورئانوھ دەزانىت بە پۇختى و كورتى رۇونىان بىڭىرەوە.

ھىشتالە خەونە كە مدا بۇوم بىرم لە تەعبىرە كەى كردهوە و، وتم:

تەقىنەوە ئەم چىا يە نۇونىدە كە بۇ ئەو ئالو گۆرپانە كە بەسەر گۈزى تادەمىزاددا دىن و، بىن ھىچ گومانىكىش پىنمائى قورئانى بىرۇز بە بەرزى و بلندى بالى بەسەر ئەو ئالو گۆرەدا راھە كىشىت و، رۈزىك دىنە پىش كە ئىعجازى قورئانى تىدا رۇون دە كرىتىوھ.

بۇيە وەلامى ئەو پىاوه دايەوە و وتم:

ئىعجازى قورئان لە حەوت سەرچاوه‌ى ھەممە كى بەوە دەرەدە كەۋىت و لە حەوت ماڭ(عنصر) پىكلىت.

(۱) تېبىنى وەرگىز:

مامۇستا نۇورسى لە ناواھەندى "پاشنه‌ندى قەستەمۇنى" دا سىن پارچەي پەيامى "چەند بىرىشكانوھەك" ئى داناوه كە بىرىتىن لە: (ھەموو ئازارىك لە گۈمپەيدىدە.. كورتە ياسىك لە باره‌ي ئىعجازى قورئانوھ.. دوو بەلگى ھەزنى تەوحىد). ئەمشى بېنى لە دەستوورە كە لە "مەستۇمى نۇورى" لە كۆتلىي پەيامى "دىلىپەك لە دەرياي تەوحىد" دا باسى كردوھ. ئۇھاتلۇرى دەلتىت: "... چونكە من قورئان بە سەرچاوه‌ى ھەموو رېزۇنە و بەرە كەتلىك دەيىنم. خىز ھەرچى جوانىبى حقىقتە كان لە بەرھەممە كاغدا ھىدە، تەنھا لە رېزۇنە قورئانى بىرۇزەوەبە. ھەر لە بەر ئەممىيە كە دلىم پارى ئايت ھىچ بەرھەمبىك پۇختىبە كى لە باره‌ي تايەتكارىيە كانى ئىعجازى قورئانوھ تىدا نەيت".

جالىبەر ئەوهى پەيامى "چەند بىرىشكانوھەك" لە كۆتلىي كۆمەلە پەيامى "بىرىشكە كان" دا بىلە كراوهە، ئەوالېرەدا ھەر تەنھا يە كېكىل لەو سىن پارچەي دەھىتىن، كە بىرىتى يە لە: "كورتە رۇونگردنوھەك لە باره‌ي ئىعجازى قورئان". خىز ھەركەسيك لە خۇيشەرانى بەرىز ئارەزۇوى لە خۇيندۇوه‌ى ھەمۈرىيەتى، با بەھەرمۇيەت ئە دوو پارچەيە تىر لە شۇنى ناوبر اودا سەير بىكتات. (وەرگىزى چاپە عەرەبى يە كە)

□ سەرچاوهی يەكەم:

پەوانىي زمانى قورئان لە پاراوى (فەصاحت)ى لەفزە كەيمەوە پەيدا دەبىت، چونكە بىرىسکەي بەيانى "لەفر" لە پەوانىي ھۆنин و، پەوانىيىنى مانا و، ناوازەبى واتاكان و، بەرزىي ناواھرۇڭ و، بىن ھاوتايى شىوازە كانەوە، سەرھەلدەدات.. ئىز لە تىكەل كەردىنى ھەموو ئەمانە و لە ناواھندي يەكىن لە جۈرىيکى ئىعجازى وادا كە مرۆف ھەرگىز لە دووبات كەردىنەوە بىزار نايىت نەخشونىگارىنى "بەيانى" يى سەرسوپەھىن و زمانپاراوى يەكى ناوازە پەيدا دەبىت.

□ ماڭى دووھەم:

برىتى يە لە ھەوالدانە ئاسمانى يەكان سەبارەت بە راستى يە پەنھانە كانى گەردۇون و نەھىنى يە غەبىي يە كانى لمەپ حەقىقەتە خوايى كان.

چونكە گەنجىنەي زانسى شتاني غەبىي و پەنھان لە: كاروبارە غەبىي يە كانى ناو دووتونى "راپوردوو" و، بارودۇخە شارراوە نەھاتووە كانى "داھاتوو" پېكىدىت. جا قورئانى پىرۇز لەم رووھو زمانى "جىهانى غەبى" كە بە ھېمالە بارەي پايدە كانى ئىمانەوە لە گەل "جىهانى بىنراو" دا دەدونىت و، مەبەستىشى لىرەدا رەگەزى مرۆفە. خۇز ئەمش جۈرىيتكە لە بىرىسکانەوە يەكى نۇورانى ئىعجازى قورئان.

□ سەرچاوهى سىھەم:

برىتى يە لەمەيى كە قورئانى پىرۇز لە پىنج لاوە، واتە لە: (لەفزو، واتا، ئەحکام و، زانست و، ئاماڭىھە كانى) دا جامىعىيەتىكى دەراساي تىدايە.

لەفزە كەمى:

گەلنى گۈمانى فراوان و رووى زۇر و زەبەندەي لەخۇز گەرتۈوە، بە جۈرىيتكە ھەموو يەكى لەپەروانە بەلايى رەوانىيىرىمە جوانە و، زانسى زمانى عەرەبىش بەلايەوە پەسەنده و، شايىستە ئەھىنى تەشرىعيشە.

سەبارەت بە واتا كەشى:

ئەم بەيانە خاوهە ئىعجازە قورئان سەرجمى مەشرە بە كانى ئەموليا و، چىزە كانى خواناسان و، پىپەوە كانى سالىكان و، پىنگاكانى زانابانى كەلام و،

ریبازه کانی دانایانی گرتووه تمه، تمنانه همموویانی لەخز گرتووه. ئوهنا دەلالته کانی دارای شمولییەن و واتاکانیشی تابلیی بەر بلاون.

ئای ئەم مەيدانە چەندە فراوانە، ئەگەر لەم پەنجھەرەیەو بۆی بروانیت! گشتگیریی لە حکامە کانی:

ئوهنا ئەم شەریعەتە خاوینە لە قورئانە پىرۇزە وەرگىراوە. چونكە شیوازى پۇونكىرىدەنەوە کانی: سەرجمە دەستورە کانی بەختە وەربى دنيا و قيامەت، ھۆکارە کانی ئاسايىش و دلىيائى و، وابەستە کانى ژيانى كۆملەلايەتى و، ھۆکارە کانى پەروردە و، حەقىقەتە کانى سەرجمە حالەتە کانى، لەخز گرتووه.

گشتگیریی زانستە كەسى:

زانستە گەردۇونى يە کان و زانستە خوايىە کان، بە چەند پلهېمك و لە رېنى چەند بەلگە و هيما و ئامازەيە كەدو، لەناو شۇورايى سوورەتە کانى قورئاندا دانزاون.

سەبارەت بە مەبەست و ئاماڭىچە کانىش:

ئوهنا بە: ھاوسمەنگى و، بەردهوامى و، يە كاوېمك بۇون و، يە كخستى ئامانج و مەبەستە کان، چاودىزى يە كى تەواوى دەستورە کانى سروشى كردووە. بەمىش ھاوسمەنگىي خۆى پاراستووه.

بەم جۈرە، قورئانى پىرۇز جامىعىيەتى ئاشكارى خىزى لە: ھەمەلەنگىرىي وشە و، فراوانىي واتا و، گشتگىرىي ئەحکام و، سەرتاسىرىي زانست و، ھاوسمەنگىي ئاماڭىچە کاندا.. دەرخستووه.

□ ماڭى چوارەم:

برىتى يە لەوهى كە: بە ئەندازە پلهى تىڭگىشتنى هەممۇ چەرخىتك و، ئاستى ئەدەبى گشت چىنېتك و، بە گوئىرە توانا و پلهى لېيھاتنى يەمك بە يە كبان، نۇورانىتىي خۆى پەخشاندۇوە.. ئوهنا دەرگاى قورئان بۆ سەرجمە چىنە کانى گشت چەرخىتك لە سەر پشتە، بە رادەيمك كە دەلىي ئەو گوفتارە پەھمانى يە بۆ ھەممۇ شوين و كاتىتك بە راستەخۆ و تايەتى نازل بۇوە!

خو تا پُرْزگاریش پیر بینت قورئانی پُرْوز زیاتر لاؤ دهیته‌وه و هیماکانی پتر ناشکرا دهبن، چونکه ئهو وتارخوینه ئلاھی يه - و اته قورئان - پەردەی سروشت و هۆکارە کان دەدرینیت و، هەموو کات لە هەموو ئایەتىكدا نۇورى يەكتابى دەتقىنیتەوه و، ئالائى شايەتىدانى "تموھيد" لەسەر "غەيىب" لەم "جيھانى يېزاو" دا.. هەلده کات.

"بەرزىي گوفتارى قورئان" سەربنجى مىرۇف پادەكىنىشىت و بۇ تىپامان و بىر كىردىمه بانگھېشىتى دەکات. چونکە قورئانى پەرۈز زمانى جيھانى غەيىبە كە راستەخۇلە گەل جيھانى يېزاودا دەدۋىت.

لەم ماكمەوه دە گەينە ئهو ئەنجامەى كە:

لاويتىيى دەراساي قورئان گشتى و هەملايەنە و، ھاواريازى و ھاودەمى يەكەشى كردووېتى بە خۇشويىستى جىينى و ئادەمیزاد. ئەمشى لە پىنى دابىز اندى شىوازى ئىنگەياندە كانىمەوه بۇ ئاستى ئىرىلى مىرۇف كە پېنى دەوتىت: "النَّزْلَاتُ الْإِلَهِيَّةُ إِلَى عَقُولِ الْأَنْسَابِ" كە شىوازە جۇراوجۇرە كانى قورئانە. بۇ ئەمەى زەينە كان راپەيىت و ھاودەمى و ھاواريازى يىان لە گەل ئەمە ئاستانەدا بۇ دەستە بەر بکات.

□ سەرجاوهى پىتجم:

ھوالدانە كانى قورئان لە شىوازىنەنى ناوازەئى توڭىمە و پېر واتادان و، خالە بنچىنەيە كانى ھوالە راستە كان وەك شايەتىنە يېنەرى ئامادەي ڕووداوه كان دە گېرىتەوه و، لەم پېيەوه مەرۋىيانلى ئاگادار دەكتەمەوه.

ئهو شستانىش كە دەيانگېرىتەوه بىرىتىن لە: ھوالە كانى پىشىنەن و، حالەتە كانى بەرە كانى ئايىنە و، نەھىنى يە كانى بەمەشت و دۆزەخ و، راستى يە كانى جيھانى غەيىب و نەھىنى يە كانى جيھانى يېزاو و، نەھىنى يە خوايىيە كان و، پەيوەندى يە گەردوونى يە كان. هەموو ئەم ھوالانىش قورئانى پەرۈز بە چاوش دەيانبىنیت ئىجا راياندە گەيدەنیت، بە رادەيمەك كە واقىع و مەنتىق ھەرگىز ناتوانىت بە درۈيان

بخته‌وه و پوچه‌لیان بکاتمه، با خوشی نه‌توانیت هستیان بین بکات و پهی بیات
پیان!

هر قورئانه که جئی بروای زانای شاره‌زای کئیه ئاسمانی يه کان بیت، چونکه
له شوینه کانی يه کگر تنه‌وه ئمو کتیبانه له گهان قورئانی پیروزدا، راستی قورئان
ده سملیتنی و.. لموانه‌شدا که يهك ناگرنوه، له پروی قورئانه‌وه هله کانی ئمو
كتیبانه راست ده کاتمه!

به راستی ئمه موعجیزه‌ی پژوگاره، که ئم کاروبار و شته نه‌قلی يانه له
"نخویندہ‌وار" تکدوه در بچیت!

□ ماکی شەشم:

قورئانی پیروز دامه‌زینه و له خوگری ئایینی ئیسلامه. ئه گهه هەمموو کات و
شوینیک پشکنیت، نه له "پابوردوو" نه له "داهاتوو" دا ئایینیکی وەك ئیسلام
نادۆزیتنه‌وه.

قورئانی پیروز ئمو راگیر کدره بهتین و بهیزه‌یه که خوای گموده گزوی زه‌ویی
پئی پاگیر کردووه، تاکوله تەوەرە دەرنەچیت و پژوانه و سالانه ھەلی
ده سوورپنیت و دەینولینتەوه و بەرپوھی دەبات. قورئانی پیروز قورسالی و ویقاری
خوی له سەر گوی زه‌ویدا داناده و جلموی زه‌ویی به دەسته‌وه گرتۇوه و بوارى
ملنەدان و سەرپیچی بۇ نەھیشتووه‌تەوه.

□ سەرچاوهی حەوتم:

ئەو شەمش نوورەی کە له رېزنه‌ی ئم شەمش سەرچاوه‌یەوه ھەلقولاون، تىكەلى
يەکتى دەبن و تىشكى جوانى يەکى ناوازه پەخش دەکەن و حەدىتىكى زىھنى يان
لىنى پەيدا دەبىت کە ھۆکارىنىکى نوورانى يە، لەمەشەوه چىزىك سەرھەلددات
کە بە ھۆيەوه پەی بە ئىعجاز دەبىت. ئەو چىزەی کە زماغان لە ئاستىدا ھېنده
كۈلەوارە ناتوانیت دەرى بېرىت و، بېرىش ھېنده كورتە کە ناتوانیت بە داونىنى
بگات. بەلتى، ئەو ئەستىرانە ئاسمان بە چاوج دەبىنرىن بەلام بە دەست ناگىرین!

قورئانی پیروز خُری له خُریدا به لگهی یتعجازه، چونکه وا سیازده سه‌دهی
په بمقه له لایه کمه دوژمنانی قورئان گیانی بمربره کانی و بمره نگاربوونه و هیان
بدرامبه ر به قورئان هملگرتووه و، له لایه کی تریشه‌وه دؤست و خُوشمویستانی
گیانی چاولیتکه‌ری و تاسمه‌مندی‌یان بُشونین پنی هملگرتنی قورئانی پدرُز تیندا
پهیدا بووه..

له ئەنجامی ئەم دوو ئاره‌زووه توند و به تینه‌شمەه ملیون‌ها کتىب به زمانی
عەرەبی نووسراون، جا ئە گەر ئەو ملیونان کتىبە له گەل قورئانی پیروزدا بدرارود
بکرین ئەوا هەر کەسیتک دەیانبىستىت يان دەیانبىستىت، تەنانەت عەوامتىن کەسیش،
ج جای مرۆڤى زیرە کی دانا، دەلىت:

ئەو کتىبانە بەشىرىن و ئەم قورئانىش ئاسمانى يە!

بىن ھىچ گومانىنىكىش پېيار دەدات كە ھىچ كام لەو کتىبانە له قورئان ناچن و
ھەر گىز ناگەنە ئاستى..

جا يان قورئان له خوار ھەممويانه و ھەيد، كە ئەمش بە ئاشكرا گەرمانىنىكى
مەحال و بەتالە، يان گەرمانە كە ئى تە كە بىرىتى يە لەوهى:

كورئان لە سەررووى ھەممۇيانه و ھەيد!

له درىزايى ئەم ماوه زۇرەدا قورئانى پیروز دەرگا كانى خُری بُش مىزۇف
خستووه تە سەرلا و ناوەرۇك و بايەتە كانى خُرېشى پىش چاو خستوون و، گیان و
زەينە كانى ئەوانىشى بُش لای خُری بانگ كردووه. كەچى لە گەل ئەمۇشدا گەرۈي
مۇزۇف نەيانتوانى بەرەنگارى قورئان بىنەوه و ھەر گىز ناشتوان، چونكە كاتى
تاقىكىردىنەوه دوايى هات!

كورئانى پیروز لە گەل كتىبە كانى تردا بەراورد ناکرېت و ھەر گىز لەوان
ناچىت.

چونكە - لەبىر حىكىمەتىكى پەروەردگارى - ئەم قورئانە پیروزە بىش بىش و
جار جار لە ماوهى يىست و ئەمەندە سالدا نازل بُووه و، ھەر جارە ئىچەند

هۆکارینکی جیاجیا بۆ نازل بونی هاتووهه کایمەوە، بۆ وەلامدانووهی چەند پرسیارینکی دووبات بموی جۆراوجۆر و، بۆ پوونکردنووهی بپیاری چەندین رپوداوی جیا جیا و، لە چەند کانینکی جیاواز و جۆراوجۆر و چەند حالەتىكى وەرگرتنى لمىك نەچۈرۈدە، بۆ تىنگيياندىنی چەند قسە بۆ كراوينكى جۆراوجۆر و لمىك كىز دوور و، بۆ چەندەها ئامانجى پىنمایى يەك لە دواى يەكى جیاجیا.. نازل بوبو.

ونپايى ئەم ھەممۇ بناغە جیاوازانە و يەك نەبۇونى كاتە كانى نازل بونى قورئان، كەچى لە پووى رەوانىيىزى و وەلام و گوفشارە كائىمەوە، كەممالى پەوانى و بىنكى و لە گەل يەك گۈنجان و پشتگىرىي يەكتىرى، لە خۈيدا دەرخستووه. ئەوهتا زانسى "بىيان" و "مەعاني" تەلە بەردىدايە، فەرمۇو لە چاوابىلکەي ئەم دوانەوە سەيرى ئەو لاينە ناوبر اوانە قورئان بکە.

ھەروەھا قورئانى پەرۋز "تايىەتكارى" يەكى تىندايە كە لە ھېچ قسە و گوفشارىنىكى تردا نى يە:

چونكە ھەر گوفشارىك لە ھەر كەسىك بىيىستىت ئەوالەناو ئەو قىسىمدا يان لە پشتيمۇ خاوهە كەي دەيىنەت، چونكە شىوازى گوفtar ئاوينە مەرۋە. دەسا ئەي مەرۋە پرسیار كەرە كەي جىهانى مىسالا

تۆ دواىي پوونکردنووهى ئىعجاز لىنى كردم، وا منىش ئامازەم بۆ كرد. خۇ ئەگەر دواىي درىزەپىدانى باسى ئىعجاز دەكىت، ئەوالە سنور و توانايى مندا نى يە، چونكە ئايا مىش دەتوانىت ھەممۇ ئاسمانە كان بىيىنەت! كىنېي (إشارات الإعجاز) لەناو چىل جۆردا تەنها پوونکردنووهى يەك جۆر ئىعجازى گەرتە ئەستۆ، كەچى هيىشىتا سەد لەپەرەي ئەو تەفسىرە مافى تەواوى بە پوونکردنووهى يەك جۆرى ئىعجاز نەداوه.

لەبر ئەوه، من دواىي درىزەپىزە رپونکردنووهى "ئىعجاز" تلىنى دەكەم، چونكە خواي گەمورە پىزى لىنى ناولىت و پىزۇنە كى ئىلھاماتى پۇحىي بىن بەخشۇويت!

کۆتاوە دەستى:

"ئەدەب"ى غربىي هموھسازى هەواکارى "دەھاء"دار

ناگاتە ناسقى:

"ئەدەب"ى ھەر ئەبەدى: قورئانى رۇوناکبارى شىفاكارى "ھودا"دار!^(۱)

چونكە ئەو حالەتەى كە چېزى بەرز و بلىنى "مرۆڤانى كامىل" تېرى و دلىبا دەكەت، دلى ئەو چەشىنە كەسانى بىن خۇش و شادمان نايىت كە پابەندى هەوا و تارەزووى منالانە و ھەلگىرى خwoo و رەفتارى هەرزە و نەفامان!

جالەسىر بناغاھى ئەم "دانلى" يە:

ھەر "چىزىنەك"ى نزم و هەرزە ئاسا، كە لەناو زەلکاوى هەواھسازى و هەوا و تارەزووى "دەرون" دا گەشە سەندىيەت، بە تامى چىزە كانى "گىان" ئاشنانى يە و بە كامى دل حەزىيان لىنى ناكات!

كەوانە ئەدەبى ئىستاكەمى مرۆۋايدەتى، كە داچۈراوى ئەدەبى ئەوروپا يە و، لە دەلاقەى ھەل و مەرجى "رۇمان" وە ئەدەب ھەلەسەنگىنەت، لە بەرامبەر يىنەنى ورده كارى يە نىان و بلىنە كانى قورئاندا كۆزىر و كۆزلەوارە و.. لە ئاستى چەشتى ئەو ورده كارى و چىزە بەرزانەشدا بىن توانا و دەستەوانە. لەبەر ئەوه، ھەرگىز ئەو ئەدەبە بىانى يە ناتوانىت پۇھەرە كانى خۆزى بکات بە سەنگى مەحەك بىز ھەلسەنگاندى قورئانى پىرۇزا

ئىنجا "ئەدەب" لە سىن مەيداندا ھەلەسەنگىنەت و لىيان لا نادات:

مەيدانى حەماست و جوامىرى..

مەيدانى عىشق و جوانى..

مەيدانى وينە كېشانى واقىع و راستى.

ھەرچى ئەدەبى بىانى يە:

(۱) بىز داپشىتمەھى كوردىي ئەم بېرىگىي ناونىشانى باسە كە، زىباتر دەقە توركى يە كە رەچاواركراوه تا وەرگىزراوه عەرەبى يە كە. (وەرگىز)

❖ له میدانی "حمداسهت" دا:

عهودالى "پاستى" نى يه.. بەلکو لە پىتى هەلتان و پىداھەلگۇنى سىتم و لە سنور دەرچۈونە كانى سىتمكارانەوە، ھەر دەم شىدما بۇونى بەدەستەپەنلىقى "ھىز" بە گۈنىي ھەستى مەۋەقىدا دەچرىپېنىت و، عەودالى "زال بۇون" و "بەھىز نازىنى" دەكەت..

❖ له میدانى "عىشق و جوانى" شدا:

ئاشناي عىشقى حەقىقى نى يه.. بەلکو جى بۇ چەشتىنى چىزى ھەوا و تارەزوو يە كى شەھوانىي بە تۈرۈم لە دەرروونە كاندا، دەكتەمە.

❖ له میدانى "ۋىنەكىشانى پاستى و واقعى" يشدا:

لە گۆشەيمەوە ناپروانىتە بۇونۇھەران كە دەرى بخات: ئەو بۇونۇھەرانە سەمعەتى خوايى گەورە و بەدىھاتۇرى مىھەربانىي ئەدون. بەلکو ھەمو توانا و بايەخىكى دەترىجىنەتە گۆشەي "سروشت" و ۋىنەكىشانى پاستى يە كان لەو چۈنگەيمەوە دەكىشىت، بىن ئەوهى بتوانىت خۆزى لەو گۆشە نىڭايىھە دەرباز بکات. لەبىر ئەمە، ھىنەدە عىشقى سروشت و بە خوادانانى ماددە بە گۈنىي مەۋەقىدا دەدات تالە ناخى دىدا جى يان دەكتەمە. ئەو كامىش مەۋەق بە ئاسانى لەو گىزلاۋە پىزگارى نايىت.

پاشان ئەو ئەدەبە بىيانى يە كە ئاوىتەي ھەرزەيىھە، ھېچ سوودىتک بەو نىڭەرانى و شەھزادىيەي "گىيان"ى مەۋەق نابەخشىت كە ئەنجام و بەرۇبۇمى گومرايىھە. بەلکو بە رۇالەت ھېمىنى دەكتەمە و بە پەنامە كىش پىز گەشەي پى دەسىتىت! پېشى وايىھە كە پىنگا چارەيە كى بۇ ئەو گىرۇ گەرفە دۇزىيەتەمە و لەو گومانەشدا يە كە تاكە چارەسەرىيەت. ئەويش بىرىتى يە لە داستان و پۇمانانەي پىشكەشيان دەكەت. خۆ ئەگەر سەرنج لەمانىش بىدەيت، دەسىتىت:

لە پىتى كىتىبەمە دەيالخاتە رۇو.. كە زىندۇويە كى مردووە!

يان لە پىتى سىنەماوە.. كە چەند مردوو يە كى بىزۇكىن..

ياخود شانق.. كە تارمايىھە كانى تىدا دەزىيەمە و بە پەلە و يەك لە دواي يەك لەو

گۇرستانە فراوانە دېنەدەر كە ناوى "رابوردوو"ى لىنى نراوه!

ئەمەيە جۆرە کانى رۇمانى ئەو ئەدەب..

ئىز مىدوو چۈن دەتوانىت ژيان بىھىشىت؟!

ئەو ئەدەب بىيانى يە، بىن ھېچ شەرم و پۇويەك، زمانىكى درۈزنى لە دەمى مەۋەقىدا جىنگىر كردووه و، چاونىكى فاسق و لە رى ترازاویشى لە پۇخساريدا داناوه و، كراسى ئافرەته سەماكەرىنگى بىن ئابرووشى بە بەرى دنيا پۇشىوه! ئايا ئەم ئەدەب لە كۈنى "جوانى پەتى (موجەپەد)" دەناسېت و چۈن پىنى ئاشنا دەيت؟

تەنانەت گەر بىھىت "خۆر" پىشانى خويندرە كەى بىدات، ئەوا ئافرەته ئەكتەرىنگى لەشولار جوانى سوورباوي قۇزەردى ياد دەخاتموه.

ئەو ئەدەب بىيانى يە بە پوالەت دەلىت:

(ھەرزەبى ئەنجامە كەى ناھەموارە و شايستە مەرۆف نى يە) جىڭە لەمە، ئەنجامە زيانەخشە كانىشى دەخاتە روو..

بەلام وىنە ئەو "ھەرزەبى" يە بە شىۋەيەك دەكىشىت كە ليك بە دەماندا دەھىنېتە خوارى و، جلمۇرى "زىرى" يە كان لە دەستى خاوهە كايان دەترازىنېت و، هىنەش ئاگر لە ھەوا و ھەوەس و ئارەزووھە كان بىرددات و دەيانورووژىنېت تا بە جارى پەتىان بىن دەبچىنەت و هانىان دەدات ملکەچى ھېچ شىنگى تر نەبن! بەلام ھەرجى ئەدەبى قورئانى پەرۋەز:

ھەوا و ئارەزووھەنگ و بى دەنگى مەرۆف ناشەقىنېت و ھەرگىز نايوروروژىنېت، بەلكو ھەستى خۆشۈستىنى "پاستى" و عەمۇدال بۇون بە دوای "حەقىقەت" دا بە مەرۆف دەبەخىشىت.. شەيداى جوانى پەتىي دەكەت.. تامى عىشقى "جوانى" و تاسەمدەندى خۆشۈستىنى "پاستى" يى بىن دەچىزىت.. ھەرگىز خويندرانى ناخەلەتىنېت.

ئەدەبى قورئان لە گۆشە سروشتموھ ناپوانىتە بۇونھەران. بەلكو بە سەنەتىنگى خوايى و جى دەستىنگى مىھەرە بانى خواوەندىيان دەبىنېت و دەيانخاتە پۇو، بىن ئەمە ئەدەبى ھېچ كەسىك گەرفتارى سەرگەردانى بکات.

له بهر ئوه، ئم ئده بەی قورئان:

نۇورى "ناسىنى بەدېھىنەر" بە گۈنى مۇۋەدىدا دەدات و .. نىشانە كانى ئمو
بەدېھىنەرەش لە ھەموو شىتىكدا ئاشكرا دەكەت.

ئنجا ھەردوو ئەدەبە كە "خەم" يىكى كارىگەر لە ناخى مۇۋەدى بەجى دەھىتىن،
بەلام ھىچ كام لە خەمانە لەيەك ناچىن؛ چونكە:

ئەو خەمەي ئەدەبى خۆزئاوا لە دلدا بەجى دەھىتىت، چەشىنى پەزارەي
كەسەنلىكى خەفەتبارە .. خەمەت لە: نەمانى خۆشەویستان و، لەدەستچوونى
خاوهەن و، نەبوونى پەنا و پشتىوانوھ سەرى ھەلداوھ.

ئەو ئەدەبە ھەرگىز ناتوانىت خەمەتلىكى بەرز و بىلند و شىاو بە مۇۋەقىت بەخشىت،
چونكە ئىلھام و ھەرگەرنى ھەست و نەستى ئەدېب لە "سروشت" يىكى كەپەكاس و
"ھىز" يىكى چەواشە و كەوكۇنۇر، ئازار و پەزارەيەكى وەھا دەھاوىتىھ ناو
ئەدەبە كەيمەوھ كە جىهانى لە بەرچاودادەكەت بە مانەمەنگايەكى سەرتاسەرى و،
مۇۋەقىش دەخاتە ناوەندى يېڭانە و كەسانىكى نامز، بىن ئەوھى پارىزگار و پشت و
پەنا و خاوهەنلىكى بۇ فەراھەم بەھىت!

بەم چەشىنە، مۇۋەقىت لە مانەمەنگايەكى بەردا واما دەھىتىت و، چىرأى
ناؤاتە كانى قۇولالىي ناخىشى - يەك لە دواى يەك - لىنى دەكۈزۈتىتىمەوا تالە
ئەنجامدا ئەم ھەستە ئازار بەخش و پەزارە بەسىزىي بەسەر مۇۋەدى زال دەبىت و،
ھەنگاۋ بەھەنگاۋ بەرھە گومرەيى و ئىلحاد و ئىنكارىي "بۇون" يى بەدېھىنەرەي
مەزنى دەبات. ھېندهش لە پى دەيتازىتىت كە گەپانوھى بۇ سەر راستەشەقام
گەللىي دەۋار و دەگەمن دەبىت و، لەوانەشە ھەمەلەتكە لەم پىتاوەدا بەرىت بىن
ئاكام دەرېچىت!

بەلام ئەدەبى قورئانى پەرۇز:

"خەم" يىكى بەرز و بىلند و ناسك بە مۇۋەقىت دەبەخشىت؛ خەمەي عاشقان نەك ھى
پەزارەي ھەتىوان.. خەمەت كە لە جودايى خۆشەویستانوھ ھەلقولاۋە، نەك لە
تىاچوون و نەمانيان..

له و گُزشیه‌وه ده‌روانیته بونه‌وران که هر هموویان سنه‌تی خوای گهوره‌ی بینه‌ر و میهه‌بانن، نهک له گُزشی "سروشت"ی کتوکوئره‌وه. تهنانه‌ت هینده سروشت فراموش ده‌کات که هر لیشی نادویت! بدلکو "توانستی خاوه‌ن دانست" و "چاودنیری گشتنی خواوه‌ند" پوون ده‌کاته‌وه، له بربی ئهو "هیز"ه کتوکوئره‌ی که ئده‌بی بیانی ئیله‌امی لئی و هرده گرنیت.

له گُزشیه نیگای ئده‌بی قورئان‌وه بونه‌وران شیوه‌ی ماته‌مینگایه کی سه‌رانسری و سامناک ناگرنه خزیان. بدلکو بونه‌وران له برقاوی ئهو ئده‌بده‌دا ده‌بن به کزپ و کزمه‌لینکی خوش‌ویستی يه‌کتری. چونکه هاوده‌نگی و به‌دم يه‌کمه‌ه چوونی به‌شه کانی بونه‌وران له هم‌مو گُزشیه کی گه‌ردووندا ده‌بینریت و له گشت لایه‌کشیدا هاوده‌می و خوش‌ویستی يه‌کتری تیدا برقاو ده‌که‌ونت و، لیلى و دلتنه‌نگی تیدا به‌دمی ناکریت.
خهم و پهزاره‌ی عاشقانه، ئاوايه..

مرؤف له ناوه‌ندی کزپنکی ئاوه‌هادا، ئیله‌امی هستینکی بدرز و بالا و هرده گرنیت، نهک پهزاره و خهمیک که پئر دلانی بین تهنگ و تار ده‌بن!
هردوو ئده‌به که "شهوق و شادی" به مرؤف ده‌به‌خشن..

بدلام ئهو شهوق و تاسه‌مه‌ندی‌بیهی ئده‌به بیانی يه که پئی ده‌دات، ههوا و ناره‌زووه کانی ده‌بزوینیت و، ده‌گای بؤهه‌وسازی "دھروون" لئی ده‌خاته سه‌پشت. بین ئوه‌ی هیچ چه‌شنه خوشی و شادمانی يه که به "گیان"ی بیده‌خشیت!
هرچی ئهو شهوق و تاسه‌مه‌ندی‌بیهش که قورئانی بدرؤز ده‌بیه‌خشیت، گشت گُزشی و که‌ناره کانی "گیان"ی مرؤف بزی ده‌لره‌یت‌مه و گیانی ئهو بمه‌رو بدرز‌ایه کان سه‌ده‌خاتا

هر له سه‌بر بناغه‌ی ئەم نهینی‌بیهش که:

شهریعت "نهی"ی له "لەھوو" (کاری گالته و گهپ) و هدر شتیک کردووه که مرؤف بمه‌رو لەھوو بیات. ئوه‌تا همندی ئامپازی "لەھوو"ی حدرام کردووه و، همندینکی تریشیانی به موباح داناوه..

به و اتایه‌ی که:

هر ئامېزىڭ كارىگەرىي خەم و شەوقىكى قورئانى يانەي بەجى دەھىشت، زيانى نى يە..

بەلام گەر كارىگەرىي خەم و پەزارەي ھەتيوانەي لە مۇۋەدىجا جى دەھىشت و، شەوقى ھەوا و ئارەزووى "دەرۈون" ئى لىمۇدا دەرۈزىاند، ئىمۇا بە كارھىنانى ئەمۇ ئامېزە بە "حەرام" دادەنرىت.

ئەم حالەتمىش لە يە كىنکەمۇ بىز يە كىنکى تر دە گۈزىت و.. ھەممو خەلکى، لەم ھەست و نەستەدا، يە كىسان نىن.

* * *

(دەستكەمۇتى مەعنه‌وبىي بە كۆمەل)

باشە سبحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

برا ئازىز و بەوهفاكانم!

بەلگەدى بىن گومان لە سەر ئەوهى كە ھەممو قوتايى يە كى راستى "پەيامە كانى نۇور" ئەو دەسکەمۇتە دەراسايد بەدەست دەھىنىت كە لە نەھىنىي "شەوى قەدر" ۋە سەرچاوهى گرتۇوە و، مەرۆف لەو پىيەمە ھەشتا و سىن سالى تەمەنیكى مەعنه‌وبى دەستىگىر دەبىت.. ھەروەها ئەوهەش كە لە نەھىنىي ئىخلاس و پشتىگىرىي بە كىز و بەشدارى لە كرددەوهە كانى سەر بە دواپۇزىدا سەرچاوهى گرتۇوە و لە نىوان قوتايىانى پەيامە كانى نۇوردا كارى بىن دە كرىت، ئەمە خوارەوهەيە:

گۈيمانىتكى بەھىز ھەمە بۇ ئەوهى كە نەك ھەر تەنها يەك دوانىڭ يان دە كەمس و بىست كەمس، بەلكو سەدان كەسى ناوابازنەي نۇور، كە چىل ھەزار تەنائىت سەد ھەزار ئىماندارى راستەقىنە و يېڭەردى لەخۇ گرتۇوە، ئەو دەستكەمۇتە دەراسا و مەزندىيان دەست بەكمويت.

جا ئىمە و ئىيۇمەش لە پىي نەھىنىي "ئىخلاس" و بەپىي دەستورى "بەشدارى كەردن لە كاروبارە كانى سەر بە دواپۇزى" دا، پىنكەمۇ رۇو دە كەينە حەقىقەتى "شەوى

قدر" و خومنان وا داده‌نین که له ناوه‌ندی هممو برايانگانداین و هر یه که مان به ناوی هممو اندوه و به شیوازی کوز(جمع) لم مانگه پیروزه‌دا بله‌نین:

"أَجِرْنَا .. إِرْحَنَا .. وَاغْفِرْلَا .. وَوَقْنَا .. وَاهْدَنَا .. وَاجْعَلْ لِيْلَةَ الْقَدْرِ فِي هَذَا الشَّهْرِ
- شهر رمضان - خیراً في حلقنا من ألف شهر" ..

له ناوه‌ندی راناوي "نا"ی هممو یه کیکی دوعا کانیشدا نیمه‌تی هممو برايانگانی لئی بهیتین. دهین ئیوه بهو نیاز و نیمه‌ته خاوینه‌تان یارمه‌تی تاییه‌تی ئم برا لاوازه‌تان بدهن له ئه رکه قورسە کەی سەرشانیدا.

* * *

(بۇچى هەر تەنها بە پەيامە کانى نۇورەوە خەرىك دەھىن)
برايانى ئازىز و بەوهقام!

لم مانگه پیروزه‌ی رەمزاندا کە زۆر پیویستم بەوه ھەیه دنیا لە بىرى خۆم بىمەوە و سەيرى کاروبارە ئافاقى يە دەرە کى يە کان نە كەم، كەچى بەداخەوە هەندى جار ناچاريان کردم بۇ ئەو کاروبارانه بېۋانم. لە خوايى گەورە داواکارم کە ئەم ڕوانىنەمان بە جۆرە پەرسىنىك بۇ بنووسىت، چۈنكە نيازمان خزمەتى ئىمانە.

بىلى، ھەروەك دەست دەھىننە پىنى ئیوه، بە هەمان جۆر و بە چەندىن شیوازى جىاجىاش كارىك دەكەن کە دەست بىكەن دەست دەھىننە پىنى ئىمەش. بەلام سوپاس بۇ خوا ئەنجامى دەستدرىزى يە كەيان پىچەوانە ئاماڭىچە كەيان دەردەچىت و يارمه‌تىي فتووحاتى پەيامە کانى نۇور دەداتا

كاك "نەزىف"، كە قوتايى يە كى قارەمانە، دەليت: رەختە و ئىعتىرازى مەلاكەي ئەستەمبول بۇ بەھۆيەك بۇ فتووحات و درەخشانىي زىاتى پەيامە کانى نۇورا ھەروەك لە ھەر شويىنەكدا کە دەستدرىزى دەكەنە سەر ئىشۇ كارە بچوو كە كانىشمان، ھەمان ئەنجامى دەبىت. بەلام ئىستا بۇ مەبەستى ترسانىدىنى ھەندى زاناي لاواز و ئەھلى تەسەوف و سارد كەرنوھەيان لە پەيامە کانى نۇور، ھۆيە كىان دۆزىيە تەوه كە بە خەيالدا نايىت و، دەلەن:

"سعید" هیچ کتیبیکی تر لای خوی گل نادانه‌وا و اته ئمو کتیبانه‌ی به دل نی‌یه و، تهنانه‌ت حمزیش له کتیبه کانی ئیمامی غهزالی^(۱) ناکات و کتیبه کانی ئمو لای خوی دانانیت!

بم قسه سیر و سرسو پهینه‌ر و نابه‌جی‌یانه، زهینی خەلکی لېل دەکەن. دەبىن بیشزانین کە هەر تەنها زەندىق و مولحىدە کانن بىرەو بەم چەشىھ پەپوپاگەندانە دەدەن، بەلام ھەندى زانای ساويلكە و ئەھلى تەسمەوف دەکەن بە داردەست و خوی بلاو كردنەوە يان.

ئیممش له بەرامبەر ئەممەوە دەلىيىن:

حاشا.. سەد جار حاشا.. ئەركى سەرشانى پەيماسە کانى نۇور و قوتايىانى بىرىتى يە لە پارىز گارى كەردى رېنیازى مامۇستا كەيان كە "حوججه تۈلەيسلام ئیمامى غهزالى" يە و، بەرگرى لېتكەن و دەرباز كەردىمەتى لە ھېرىشى گومرايان، تا ئەو ئەندازەيە کە لە توانىاياندا يە. ئىنجا ئیمامى غهزالى تاقانە مامۇستامە كە بە ئیمامى عملىيەوە - خوالىنى پازى بىست - پەيوه ستم دەكەت.

(۱) ئیمامى غهزالى (۴۰۰ - ۵۰۰م) يە كېنکە لە گەورە مەردانى يىسلام و، ناوى ئەبۇ حامىد عەممەدى كورپى مەممەدى كورپى مەممەدى غهزالى يە. كەلە زانای زانستە کانى فيقهى شافعى و كەلام بىرەو و، بە فەيلە سووف و زاهىد و چاكسازىتكى ئايىنى و كۆزملايەتى و خاوهەن پەيمانىكى پۇچى دادەنرېت كە جىن دەستى لە زىيانى ئىسلامىدا هەر لە سەردەمە كە خۇزىمۇھە تا ئىستا ئاشكارا و ئاپايانە. لە شارى "تۈرسى" يى سەر بە خۇزرا سان لە دايىك بۇوە، پاش تەواو كەردى خۇنىشىن لە زانستە کانى كەلام و فەلسەفە بە تايىيت هى ئىبن سينا و فارابى، ھەروھال لە زانستە کانى دەستەي بايتىنى كۆزلىپەتمە، بەلام ھىچ كام لەوانە ئىمانتوانىبە پېويسىتى ئېرىپى ئەو بە يەقىن و دلىيانى تىز بەكەن و پەزامەنلىقى حەز و خواتى دلىشى لە بەدەستەتەنلى بەختخۇرپىدا دەستەبەر بەكەن، ھەتا خوی بە پەيمازىتكى جىاواز لە ھەممو ئەوانە توانىبەتى يەو ئامابىخە بگات و، دوالىي ھەر خوی لە كېنىي (ال McConnell) دا ئەو گەشتە فيكىرى و پۇچىيە ئى تۇمار كەر دوو، مارۋەھەك لە قوتايانە ئىزامىيەي بەغدا (كە گەورە تۈرين زانكۆزى ئەم سەردەمە بۇوە) سەرگەرمى وانە وتنەوھ بۇوە، پاشان سەردانى زۇر شارى وەك دىھشق و بېتۈلمىقلەيس و قاهىرە و ئەسکەندرەيە و مەككە و مەدینەيى كەر دوو، گەللى بەرھەمى دوای خوی بەجى هيڭىتۈرە كە ئەمە ناوى ھەندىنلىكىانە: "إحياء علوم الدين" ، "تەھافت الفلاسفة" ، "المقد من الضلال" ، "الأربعين في أصول الدين". پىنم خۇشە خۇنىھە بەرپىز بۆز زىادە شارەزابون لە زىيان و پۇلى گرنگى ئەم مەردە ناوازىيە بەرگى يە كەمىي كەنېنى (رجال الفکر والدعوه ماجد الگیلانى) يە خوالىخۇشىوو (سەيد ئەبولخەسەنی نەدوى) و، (ھەكىذا ظەپر جىل صلاح الدين) يى (د. مەرىمچىز)

نهوه‌نده همه که هیرشی زهندیه کانی سردهمی نهوان هینده سامناک نهبوو که لهرزه به پایه کانی ئىسلام بخات، بؤیه نهوان چەکانه که زانا لېكۈلەرە مەزنه کان و موجته‌هیده گەورە کان بەپئىچە خەکانیان لە مۇنازەرە و توپىزە زانسى و تايىنى يە کانياندا بە کاريان دەھينا، هەروەك بە خىرايى لەم سەرددەمدا بەدەست ناھىئىن، لە هەمان كاتىشدا دۆزمنانى سەرسەختى ئەم پۇزگارە بە تەواوى سەركوت ناكەن..

بەلام پەيامە کانى نوور، بە ئىلھام وەرگرتىيان لە "قورئانى پىرۇز" وە، چەند چەكىنى نوي يان دۆزىوه تەوه کە دەتوانرىت بە خىرايى بەدەست بەھىئىن و، لە هەمان كاتىشدا هیندە بەھىز و كاريگەرن کە دۆزمن تەفروتوونا دەكەن. بؤیە سەر لە كارگەي چە كە کانى ئەم مەردە ھەلتکەم توووه بەرز و پىرۇزانە نادريت. چونكە قورئانى پىرۇز كە سەرچاوه و کانى و مەرجەع و مامۇستاي ئەم زانا بەرزانىيە، بۇوه بە مامۇستايىه كى تەواوه تېيش بۇ پەيامە کانى نوور.

جىڭلەمانىش، ئىمە هیندە كامان بە دەستمە نى يە و خۇشمان لاۋازىن و، بوارى نەوەمان بۇ نارەخسېت کە سوود لەو بەرھەمە نورانىيانە وەربىگەن. ئىجا سەدان هیندەي كەسانى وەك قوتاييانى پەيامە کانى نور خەلکانى تر ھەن کە بەو كىپيانەو سەرقالن و، ئىمە ئەم ئەركەمان بىز نەوان بە جىنى هيشتۇو. دەنا ئىمە هەرگىزاو هەرگىز بە شىوازە ناپوانىنە ئەو كىپيانە. بەلكو بە ئەندازەي خۇشۈستىنى گىانى خۇمان بەرھەمە خاوبىن و پىرۇزە کانى مامۇستا پايىدارە كاغان خۇش دۇنیت. بەلام ھەرىەك لە ئىمە يەك مېشك و يەك دەست و يەك زمانان ھېيە و، ھەزاران دەستدرېزى كەرىشمان لە بەرامبەرە وەيە و، كاتىكى يە كىجار كەم و تەسکىشمان لە بەرددەستدایە. خۇ مادەم دواھەمین چەكى ئۆتۈماتىكىمان لە بەرددەم خۇماندا دۆزىوه تەوه - كە بەلگە کانى پەيامە کانى نوورە - ئەوا ناچار بۇوين كە ئەم چەكە سەرۈزىادمان بىت و دەستى لى گىر بىكەين.

(هاندھری پیاکاری و پیگران لئی)

برایانی ئازیز و بینگرد و دلسوزم!

ئەی هاپریانی پاستھقینه و چوست و چالاکم له خزمەتی قورئاندا!

بەبۇنەي بلاوبۇونەوەی پەیامى "ئىخلاص" له دەورو بەری خۆمان و له پارىزگاي

ئىسپارتەشدا و، بەبۇنەي پۇودانى دوو سووکەلە پۇودا، خاتىرىيەكى بەھىز ھاتە

دلەمەوە. وا ئىستا سى خال دەنۇو سرین کە تايىھەن بە "پیا" وە:

● يەكمىان:

"پیا" ھەرگىز توخنى فەرز و واجب و شەعائىرە کانى ئىسلام و شوينكەوتى سوننەتى خاۋىيىنى پېغەمبەر ﷺ و دۇورەپەریزى لە حەرام، ناكەۋىت. چونكە ھەرگىز دەرخستى ئەم كارانە بە پیا دانانزىت. مەگەر كەسىك سروشتى لەسەر پیاکارى دامەزراپىت و ئىمانە كەشى زۇر لاواز بىت. تەنانەت ئاشكرا كەردنى ئەم پەرسەتىشانەي كە پەيوەندىيان بە شەعائىرە کانى ئىسلاممۇ ھەمە لە شاردەنەوەيان گەلنی پاداشتى زىاترى ھەمە، وەك "حوججەتلىقىسلام ئىمامى غەزالى، خوالىنى پازى بىت" رۇونى كەردووه تەمە.

خۇ ھەرچەندە شاردەنەوەي سوننەتە "نەواfile کان" گەلنی پاداشتى زۇرە، بەلام ئەم نەواfileنەي كە پەيوەندىيان بە شەعائىرە کانى ئىسلاممۇ ھەمە، بە تايىھەت لەم چەشىھ كاتانەي كە بىلدۈھەتە کان پەرەيان سەندۈوە، ئاشكرا كەردنى ئەم تەقۋايىمەش كە بىتىيە لە واژەنەن و دەستىمەدار بۇون لە حەرام لە ناوەندى ئەم ھەمۇ گۇناھە گەورە و زۇر و بلاوانەدا.. ھەمۇ ئەمانە، ئاشكرا كەردىيان زۇر لە شاردەنەوەيان پاداشتى زىاترى ھەمە، چ جاي ئەمەي بە "پیا" دابىزىن.

● خاتى دووهەم:

چەندە ھۆكارييکى زۇر ھەن كە مەرۆف بەرەو پیاکارى دەدەنە بەر. لەوانە:

❖ ھۆكاري يەكمە: لاوازىي ئىمانە..

ئەو كەسەي كە بىر لە خواي گەورە نەكتەمە، "ھۆكارە کان" دەپەرسەتىت و، بە حەزى خۇدەرخىتن لە پىش چاوى خەلکىدا، خۇزى دەخاتە دۆخى پیاکەردىنەوە.

"قوتاییانی پیامه کانی نور" له پروی بهنایه‌تی بهوه، نرخ و گرنگی نه بز هزکاره کان و نه بز خملکی دانانین، تاکو له پهسته کانیاندا نیازیان دهرخستی بیت له پیش‌چاوی خلکیدا و، لم پیوه گرفتاری ریانا بن. چونکه وانه‌یه کی ئیمانی و راستقینه‌ی بدهیز له پیامه کانی نوره‌وه و هرده‌گرن.

﴿ هزکاری دوههم: هله‌په و تماعکاری، له گوشی ههزاری و لاوازی بهوه، مروف‌هان دهدهن که سەربنجی خملکی بز لای خۆی رابکیشیت و بکهونش ناو چەند بارودخیئکی پر له تەکه‌للوفی ئەوتق که ریاکاری و خۆ دهرخستی پیوه دیار بیت. ﴾

جاله‌بر ئوهی قوتاییانی نور له ئەنجامی شوینکه‌وتى پىتمانی و دەرسه کانی پیامه کانی نور (چەشنى: دەست پیوه گرتن (ئېقتىصاد) و، قەناعت و، پشت به خوا بەستن و، پازى بۇون بمو بەشەی که خواي گەوره داوهتى) عىززەتى ئیمانی بەدەست دەھین، ئەوا پشت به خوا ئەم عىززەتە نايەلیت خەرىكى لەخۇرمازى بۇون و ریاکارى بىن و، له پىناوى بەرژه‌وه‌ندى يەکانی دنيا دەست له کارى خۆيان ھەلبگرن.

﴿ هزکاری سىھم: هله‌په و هەول بز ناوبانگ و، حەز کردن له پله‌وپايه و، سەركەوتى بەسەر ھاوه‌لأندا و، ھاواچەشنى ئەمانه لە جۈزە ھەست و نەستانە.. ھەروهە خۆپىشاندان لە شىۋىيە کى جوانى بەرزدا و، چۈونە سەر تەرزى كەسانى مەزن کە ئەم شايىستە نەبىت و، راکىشانى سەرنج و پوانىن و سەرسووبمانى خەلکى بە چەشنى کە له سەررووي توانا و له دەرھەوی سەنورى خۆيەوه بىن، ئەمانه و ھاواچەشىيان لە جۈزە کانى تەکه‌للوف له ھەلسو كەوتدا، تىكرا مروف دووقارى ریاکارى دەكەن. ﴾

بەلام له‌بر ئوهی قوتاییانی نور "من" يان نەھىشتۇوه و كردو ويانه بە "ئىمە" واتە: وازيان لە خۇويستى ھيناوه و چۈونەتە ناو بازنه‌ي كەسىتىي معنەوى كۆمەلەوە و، بە ناوى ئەو كەسىتىيەوه لە ھەموو كارىكىاندا تىنە كۆشن و، له بىرى ئوهى بلىن: "من" ، دەلىن: "ئىمە" و .. بە وينە ئوهى شوينكە‌وتورانى تەريقەت بە هزکاره کانى: كوشتنى "دەررونى بەدخواز" و جى بەجى كەدنى دەستوره کانى

"الفناء في الشیخ" و "الفناء في الرسول" لـ دهست ریاکاری خویان پزگار کرد، نهایه کینکی تریش لـ هـ کارانه: "الفناء في الاخوان". و اـ تواندنهـ وـ کـ سـیـتـیـ تـاـکـهـ لـهـ نـاـوـ حـمـوزـیـ کـهـ سـیـتـیـ مـعـنـهـ وـیـ بـرـایـانـیدـاـ وـ بـنـیـاتـانـیـ هـمـموـ وـیـشـ وـ کـارـیـکـیـهـ تـیـ لـهـ سـهـرـ ئـمـ بـنـاغـیـهـ.. جـاـ هـمـروـهـ کـهـ هـلـیـ حـقـیـقـهـتـ بـهـ هـوـ هـزـ کـارـهـ نـاوـراـوـانـهـ لـهـ گـوـبـهـنـدـیـ رـیـاـکـارـیـ بـوـ، پـشـتـ بـهـ خـواـقـوـتـایـانـیـ نـوـورـیـشـ بـمـ نـهـیـنـیـ بـهـ پـزـگـارـیـانـ دـهـیـتـ لـیـ.

● خـالـیـ سـیـ هـمـ:

ئـهـوـ تـهـرـزـ وـ بـارـوـدـخـ بـهـرـزـ وـ بـلـنـدـانـهـ کـهـ ئـهـنـجـامـدـانـیـ ئـهـرـکـیـ ئـایـنـیـ وـ شـیرـینـ کـرـدنـیـ ئـایـنـ لـهـ بـهـرـچـاوـیـ خـمـلـکـیدـاـ دـاخـواـزـیـانـ، هـرـ گـیـزـ بـهـ رـیـاـکـارـیـ وـ لـهـ خـزـ رـازـیـ بـوـونـ دـانـانـرـینـ، مـهـ گـمـرـ کـهـ سـیـلـ ئـهـنـجـامـدـانـیـ ئـهـوـ ئـهـرـکـهـ بـوـ خـوـوـیـسـتـیـ وـ مـهـ بـهـسـتـیـ "کـهـسـیـ"ـیـ خـوـیـ بـهـ کـارـبـهـیـنـیـتـ.

بـوـ ثـوـونـهـ:

پـیـشـنوـیـزـیـ مـزـگـهـوتـ بـهـ دـهـنـگـیـ بـهـرـزـ نـوـیـزـ وـ زـیـکـرـهـ کـانـ دـخـوـنـیـتـ، ئـمـمـشـ بـهـشـیـکـهـ لـهـ ئـهـرـکـیـ ئـایـنـیـ سـهـرـشـانـیـ وـ رـیـاـیـ تـیـنـداـنـیـ يـهـ. بـهـلـامـ گـمـرـ بـیـهـوـنـتـ ئـهـوـ زـیـکـرـانـهـ بـهـ گـوـنـیـ کـهـسـانـیـ تـرـدـاـ بـدـاتـ، ئـهـوـالـبـهـرـ ئـهـوـهـیـ ئـهـمـ کـارـهـ بـهـ کـیـکـ لـهـ ئـهـرـکـهـ کـانـیـ سـهـرـشـانـیـ دـانـانـرـیـتـ، لـهـوـانـیـهـ رـیـاـیـ تـیـکـهـلـ بـیـتـ. کـهـوـانـهـ گـمـرـ دـهـنـگـ بـهـ خـوـنـدـنـهـوـهـیـ ئـهـوـ زـیـکـرـانـهـ بـهـرـزـ نـهـ کـاتـهـوـهـ پـادـاشـتـیـ گـهـلـتـ زـیـاتـرـهـ لـهـوـهـیـ کـهـ بـهـ دـهـنـگـ بـهـرـزـ بـیـانـخـوـنـیـتـ.

لـهـبـهـرـ ئـهـمـهـیـ کـهـ باـسـ کـرـاـ، قـوـتـایـیـ بـهـ رـاـسـتـهـقـیـنـهـ کـانـیـ نـوـورـلـهـ کـاتـیـ ئـهـنـجـامـدـانـیـ ئـهـرـکـیـ بـلـاـوـکـرـدـنـهـوـهـیـ هـزـشـیـارـیـ ئـایـنـیـ وـ بـهـجـیـهـیـنـانـیـ پـهـرـسـتـشـهـ کـانـیـانـداـ بـهـیـنـیـ سـوـنـهـتـیـ بـیدـرـزـیـ پـیـغـمـبـرـ پـیـغمـبـرـ وـ دـهـستـ گـرـتـیـانـ بـهـ تـهـقـوـاـهـ کـهـ دـوـورـهـ پـهـرـیـزـیـ بـهـ لـهـ گـوـنـاهـهـ گـمـورـهـ کـانـ.. ئـاـ لـمـ کـاتـانـهـداـ، ئـهـوـانـ بـهـ "کـارـپـیـ سـپـیـرـرـاوـ"ـ دـادـهـنـرـیـنـ لـهـ پـیـناـوـیـ خـزـمـهـتـیـ قـوـرـئـانـداـ، ئـیـمـمـشـ لـهـ خـوـایـ گـمـورـهـ دـهـپـارـیـنـهـوـهـ کـهـ رـیـاـکـارـیـ ئـاوـیـهـیـ کـارـهـ کـانـیـانـ نـهـیـتـ. مـهـ گـمـرـ کـهـ سـیـلـ بـزـ ئـاـمـانـجـیـنـیـکـیـ تـرـیـ جـگـهـ لـهـ خـزـمـهـتـیـ قـوـرـئـانـ رـوـشـتـیـهـ باـزـنـهـیـ پـهـیـامـهـ کـانـیـ نـوـورـهـوـهـ.

* * *

(له باره‌ی ئەركە کانى حەزىزەتى مەھدى يەوه)

ئەو كەسى كە نەتمەدەي ئىسلام چاوه پوانەتى و لە ئاخىر زەماندا دىت، سىن
ئەركى گىرنگى لە ئەستۆدایە. گۈنكۈزىن و مەزنەتىنى ئەم سىن ئەركەش بىرىتى يە لە
"بلاو كەردنەوە ئىمانى تەحقىقى" و "پزگار كەردى ئىمان" لە دەست گومپالى..
ئەركى دووهەمىشى بىرىتى يە لە جى بهجى كەردى "شەرىعەتى خاۋىن و پىرۇزى
ئىسلام". جالە كاتىكدا كە ئەركى يە كەم پشت بە هيڭى ماددى نابەستىت، بەلكو
پالپىشە كەى تەنها هيڭىنىكى مەعنەوى يە كە لە "ئىخلاس" و "وفا" و "هيڭى باور"
پىنگەتىن، كەچى ئەم ئەركە دووهەم پىويسىتى بە هيڭىنىكى ماددىي هېننە مەزن
ھەيدە كە مايەي ترس بىت بۇ دوڑمنانى و دەستەلاتىكى بەتواناشى ھەيتى تا بتوانىت
ئەم شەرىعەتە خاۋىنە جى بهجى بىكەت.

ئەركى سىنەم بىرىتى يە لە خزمەتى ئىسلام لە پىنى "پاڭچىاندىن و دامەزراندىن
خەلافەتى ئىسلامى" يەوه. ئەمشى بە پشت بەسەن دەبىت بە يە كېتىنى مۇسلمانان و
پىنگەتىن لە گەل نەصرانى يە رۇحانى يە كاندا كە لە پىناوى خزمەتى ئىماندا پال بە
مۇسلمانانەوە دەدەن. ئەم كارمەندى و ئەركە بەھۆزى دەستەلاتىكى مەزن و
هيڭىنىكى گەورە و ملىيۇنەما گېانقىدای خۇبەختكەرەوە دەتوانىت جى بهجى
بىكەت.

ئەركى يە كەم بە چەندىن پلەي زۇر لە ھى دووهەم و سىنەم بەرز و بىلدەر،
بەلام ئەم دوانە تر، لەبىر ئە جازىيەيدى كە تىياندايە، لە پىشچاواي خەلکىدا، بە
تايىت چىنى عەوام، درەخشانىز و فراوانىز دەرددە كەمون!

پوختەي ئەم قسانە:

بە كارھىنانى ناوى "مەھدى" بۇ ھەركەسىك لەم سەرددەمەدا، يە كىسەر ھەر سىن
كارمەندى يە كە پىنگەوە بە زەينى مەرۆفدا دەھىنەت و، لەمەشمەوە ھەلە پروو
دەدات و، لەوانەشە ئىخلاسى مەرۆفلى بىن زامدار بىت و، تا را دەھىي كېش هيڭ و تىنى
"پاستى يە كان" بەلائى چىنى عەوامەوە لاواز دەبىت و، ئەو پاستى يە يەقىنىي يانش كە
لەسەر بىناغەي بەلگە دامەزراون لە بەرچاۋىاندا وەك "ظەننى غالىب" ئى كېشە

قبول کراوه کانی لئی دینت. ئهو کاتمیش ئیمانداره سرسامه کان ناتوانی به تمواوی سەركەوتن بەسر گومپایی و زەندەقەی سەركەشدا بەدەست بھینن و، ئەھلى سیاسەتیش ترس و گومان دەرروزبىن و، ھەندىكىش لە زانايابان دەست دەدەنە پەختە و ئىعتیراز گرتە.

* * *

(وەلامى نامەيدەك)

ئەمەي خوارەوە بۇ راستىكىردنەوەي گومان باشى يەكى زىاد لە پۇيىست نۇو سراوه، كە زانايەكى گەورە و بەرىز بەرامبەر مامۆستا دەرى بېرىۋە. وا دەينىزىن بۇنان، بەلكو سوودى بۇ ئىۋەش تىدا بىت.

باسمە سېبحانە

﴿لَوْلَا إِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بعد عشرات دقائق شهر رمضان.

بۇ برائى ئازىز و راستىگۇ و بەرىز مامۆستا حىشىمەت! بەرىز و سەرسوور مانوھ نامەكەي ئىۋە بەرىز مان لە بارەي "موجەددىد" وە خۇيىنەوە و، بۇ مامۆستايى بەرىزىشمان باس كرد. ئەويش فرمۇسى: (بەلىنى، ئەم چەرخە پۇيىستى بە موجەددىيەتكى ليھاتووى بەتوانما هەديە، تاكۇ نوى كردىنەوەي كاروبارى ئايىن و ئىمان و.. زىيانى كۆمەلایتى و شەريعت و.. مافە گشتى يەكانى سیاسەتى ئىسلامى بىگرىتە ئەستۇز.

بەلام گۈنگۈزىنى ئەر كانە بىرىتى يە لە نوى كردىنەوە لە بوارى پارىز گارىي راستى يە كانى ئىمان"دا. چونكە ئەم كارە گەورەتىنى ئەو سى ئەركەيمە. بۇيە باز نە كانى "شەريعت" و "زىيانى كۆمەلایتى و سیاسى" لە چاوا باز نە ئىمان"دا دە كەونە پلەي دووهەم و سىھەم و چوارەمەوە.

ئىنجا ئەو گۈنگۈ يە لەرادە بەدەرەش كە لە فەرمۇدەي بىرۇزدا بە نوى كردىنەوەي ئايىن دراوە، تەنها لە پۇوى نوى كردىنەوەي راستى يە كانى ئىمانەوەي. بەلام لە بەر ئەوەي بىرى زۇرىنەي خەلکى و ئەم كەسانىش كە بايەخى خۇيان تېجاندۇوەتە

ژیانی دنیا، یه کم شت پووی له ژیانی کۆمەلایه‌تی نیسلامی و سیاستی ئایینی يه، كه له بەر جازیه و سامى دەستەلات و فەرمانزەوانى، له بەرچاودا گرنگەر و فراوانز لە چاوشتى تردا دەردە كەمۇن، ئەوا بەو چاويلكەيە و لەمۇ گۆشەيمۇ دەپوانە كاروبارە كان و له پۇوناكىي ئەمە شدا لېكىان دەدەنەوە.

پاشان كۆبۈنەوە ئەم سى ئەركە پىنكەوه له تەنها كەسيك يان تەنها يەك كۆمەلی ئەم چەرخەدا و به شىۋىيە كى تەواو كامەل و بىن ئەوە ئەج كامىان پىنەوانى تر بىگرىت، كارىنىكى تەواو دوورە و تەنانەت مەحالىشە. بەلكو ئەم ئەركانە پىنكەوه تەنھا له "خودى حەزرەتى مەھدى" دا كۆز دەبنەوە كە نويىنەرى كۆمەلی نوورانى ئالى بەيت و كەسى مەعنەوبى كۆمەلە كەيانە له ئاخىر زەماندا.

سوپاسى بىن كۆتايى بۇ خواى گەورە كە پاستى و كەسى مەعنەوبى قوتاييانى پەيامە كانى نوورى لم چەرخەدا خستە كار بۇ راپەراندى ئەركى نويىكارى له پووی پاراستى "پاستى يە كانى ئىمامان" وە. وا ماوهى يىسەت سالە له پىنى بىلەو كراوه كارىگەرە كانىمۇ، كە دلآن فەتح دە كەن، ئەم ئەركە خاونىن و پىرۇزە پادەپېرىنن و، دەبن به بەرىبەستى هېرىش و پەلامارە كانى گومەنلى و زەندەقەمى بەھىز و سامناڭ و، ئىمامانى سەدان ھەزار كەسى ئىماندار دەپارىزىن. كە ئەمشىز زىاتر لە چىل ھەزار كەمس شايەتىي لەسەر دەدات).

ھەروەھا مامۇ ستامان دەفرمۇيىت:

(نايىت چاوش پېرنە كەسى لاواز و كۆزلەوارى خزم و، ئەم كۆزلە قورسەى كە ھەزاران پلە لە سەررووی تواناي خۆمۇوەيە، مەخەنە ئەستۇم).

ھەروەك بە تايىھەتى سەلامان بۇ دەتىرىت و، ئېمىش لە لايەنی خۆمانەوە سلاۋى تايىھەتىمان بۇ خۆتان و ھەموو ئەو كەسانە ئاراستە دە كەين كە لەمۇ پەيوەندى يان بە پەيامە كانى نوورەوە ھەيە.

لە قوتاييانى پەيامە كانى نوور:

ئەمين، فەيزى، كاميل

(دهستی قهدر و دهستی مرؤف له رووداوه کاندا)

یه کيک له دهستوره بنهره‌تی يه کانی "پديامه کانی نور" ئوهه‌يه که:
هممو رووداونيك "دهستی مرؤف" و "دهستی قهدر" اي پىكموه تىدايه. بەلام
مرؤف ستم ده کات، چونكه بۇ ھۆکاره رواله‌تی يه که دەروانىست. كەچى قهدر
داد گەره، چونكە ھۆکاره پەنھانه کەى ئەم موسىبەت دەبىنىت!
بە چەندەها تاقىكىردنەوە چەسپاوه کە دهستى چاودىزى و مىھەبانى خواى
گەورە لە هەممۇ ئەم موسىبەت و گۈرۈگۈفتانەدا ھەبۈوه کە تائىستا ھاتۇونەتە پىنى
پديامه کانى نور.

* * *

(فەتراى "أمين الفتوى"!)

بەپىز "عملى پەزا" كە گەورەترين زاناي ئەستەمبولە و لە هەممۇشىان زىاتەر لە¹
شت دەكۈزۈتىدە و زۆر كاتىش مەنسىبىي "مفتى الأئمما" ئى گەرتۇوەتە ئەستۇز، "أمين
الفتوى" ئى پىشىووه.. دواى ئەمەتىشىكى يە كەممى خۇيندەوە، كە چەند ناماڭزەيە كى
قورئانى لەخۇ گەرتۇوە و، ئايەتلىكوبىرا و چەند پەيامىنگى ترى وەك ئەمانەشى بىنى،
بە "حافظ ئەمین" ئى وەت، كە يە كىكە لە قوتايى يە بەتواناكانى پەيامه کانى نور:
(بەدىعوززەمان لەم رۈزگارەدا گەورەترين خزمەتى پىشكىمش بە ئايىنى ئىسلام
كىردووه و، كېيىھ كانيشى تابلتى راست و دروستن و، هيچ كەسىنگى تر لەم چەشە
رۈزگارە وشك و برنگەدا دانان و بلاو كەردنەوەي بەرھەمى واي لە توانادا نەبۈوه.
چونكە پشتى لە دنيا ھەلكردووه و وازى لىنى هيئاوه و، لە هەممۇ روويە كەمۇ
شىيانى پەرۈزبائى لىنى كەردنە و، پەيامه کانى نورىيىش نۇئى كەرەوهى ئايىن. لە خواى
گەورە دەپارىيەنەوە بۇ كارى خېز پشتىگەر و پشتىوانى بىت. ئامىن).
ھەروەك داڭزەكىي لە پىش نەھىيەتتەوەي ھەندىيەك كىردووه و، بەسەرھاتە كەى
"سلطان العلماء" ئى هيئاوهتەوە كە يە كىكە لە باپزانى جەلالەددىنی پۈمى. پاشان
توتۇويەتى:
(بىن گومان "بەدىعوززەمان" يش ئىجتىيەدەنگىي وەك ئەمەي ھەمە و، رەخنە گران
حەقىقان بە دەستەوە نى يە).

هروهه‌ها فرمانی دابو به ماموستا مسته‌فا و پنی و تبوو که به ناوی منوه ئەمەی
بز بنووسە:

(سلاو و پىزى تەواوه‌تى و تايىه‌تىم بز "بەدىعوززەمان" بىنېرن. من بەردەوام لە
نزاى خېرى ئەمە دام كە دانانى كىتىبە كاتنان تەواو بىكەن. لە رەختە ئەندى زاناي
خراپىكار(علماء السوء) دلىگران مەبە، چونكە: (بەردگرتە درەختە كان بز كەوتە
خواره‌وهى بەروبۇومە كانيان) پەندىكى بەناوبانگە!
لە سەر جىھادى خۆتان هەر بەردەوام بن. ئىمەش لە خوا دەپارىئىنەوە كە بە
زووپى لە ئاماڭە كە تدا سەرت بخات و هەر لە ئەمانەت و پارىزگارىي خواي
گەورەدا يىت).

"أمين الفترى"ى پىشىوو

على رەزا

بەم جۈرە زانايەكى مەزن و ورده كارىنکى بەپىز و خاوهەن قىسى ئەم زەمانە، لە
پۇوي شەريعدەت و قورئانى بىرۇزەوە، بېيارى وابۇوە. دەبىن قوتاپىانى پەيامە كانى
نۇورىش زمانيان پارىزىن و ناوى ئەم زانايە نەدر كىنن، بەلكولە ناوەندى
دوعا كانياندا دوعا بز ئەۋىش بىكەن.
سلاومان بە ھەممۇ برايان بگەيمەن.

* * *

(بناغە كانى مامەلە كەردن لە گەل رەختە گراندا)

باسمە سېحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسْبَحُ بِحَمْدِهِ﴾
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

لە بەر ئەوهى ئەولىيا پىاواچا كە كان ناتوانى ئاگادارى غەيىب بىن، گەر خوا بە
ئىلھام ئاگاداريان نەكەت، چونكە جىگە لە خواي گەورە كەس ئاگادار و شارەزاي
غەيىب نى يە.. لە بەر ئەوه، مەزنلىقىن وەلى و پىاواچاڭ ناتوانىت حەقىقەتى حالتى

وەلی بەکى تر بزايىت، لەوانەشە لەبەر ئەم نەزانىنىھى دوڑمنايەتى بىكەت. ئەوهى لە نىوان ھەندى ھاۋەلآنى عەشرەرى موبەشىھەدا - خوايان لى پازى بىت پۇوى دا، پۇونتىن بەلگەيە لەسەر ئەم دەرەنجامەى كە ئەگەر وەلی بەك رەخنەى لە وەلی بەکى تر گرت، ئەم كارە هيچيان لە پلەۋپايەى ويلايەت داناگرىتە خوارەوە، مەگەر كارىئىك پۇوبدات بە تەواوى پىچەوانەى پۇالتى شەرع بىت. جا مادەم وايد، ئەوا:

۱- لەبەر رەفتار كىردىن بە ئايەتى پېرۇزى:

﴿وَالْكَاظِمِينَ الْفَيْضَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ﴾ (آل عمران: ۱۳۴).

۲- بۇ مەبەستى پارىزگارى كىردىنى ئىمانى ئىمانداران نەبادا كەلىنى تى بىكمۇيت، ئەمەش بەوهى كە ئەم گومانە باشەى بە شىخ و گۇورە كابىان ھېبانە، ھەر بىتىنەت.

۳- بەپى ئەوهى كە پۇويستە قوتاييانى يېڭىردى و ئەركانى نۇور لە: "توندوتىزىنى زيانبەخشى تۈرپەبوون" پارىززىن - با لەسەر حەقىش بن - بەرامبەر بەم چەخنە نارەوابيانى ئاراستەيان دەكىرنى.

۴- بۇ مەبەستى دوورەپەرېزى لەوهى كە ئەھلى ئىلخاد لەوانەيە سوودو دەرفەت لە ناكىز كىيى نىوان دوو تاقمى ئەھلى ئىمان وەربىگەن، كە دەگۇنخى ھەر بە چە كى دەستى يەكىن كىيان ئەوى تر زامدار بىكەن و رەخنە لە بەكىز بىگەن و، ھەر كەسىيان بە بەلگە كانى خۆى بېقەى ئەوى تر بشارىتەوە و، ئەمەش بىت بە مايدى تىاچچۇنى ھەر دوو كىيان لە ئەنجامدا.

بەپى ئەم بناغانە پىشۇو، دەبىت قوتاييانى نۇور:

بە توندوتىزى پۇوبەرۇوی رەخنەگەن نەبەوهە و، رەفتارى "وەك يەك" يان لە گەلدا نەنۋىن. بەلكو دەبىت تەنها بەرگرى لە خۇيان بىكەن، لە گەل دەرخستى گىانى ئاشتەوابى و وەلامدانەوهى ئەم خالانە كە مايدى رەخنە بۇون. چونكە لەم چەرخە خۆماندا "خۇويستى مەرۇف" بە چەشىئىك بەرجەستە بۇوه و ملى

دَهْ كِيْشَاوَهْ كَهْ هِيْجْ مَرْؤُّقْبَيْكْ ئَامَادَهْ نَيْ يَهْ خَوْوِيْسْتَيْيِ خَوْيِيْ - كَهْ وَهْ كَ شَخْتَهْ سَهْهَزْلَيْكْ وَاهِهْ وَ بَهْ ئَهْنَدَازَهِيْ خَوْيِهَتِيْ - بَيْتَوْنِيْنِتَهُوْ وَ نَايْهُونِتَ بَيْگَوْرِنِتَ، بَهْلَكُو هَمَمِيشَهْ بَهْهَانَهْ وَ پَاسَاوَ بَوْ خَوْيِيْ دَهْهِنِيْتَهُوْ. لَهَمَهَشَهُوْ نَاكَوْكَيِيْ لَهْ نِيْوانَدا درَوْسَتَ دَهْبَيْتَ وَ، نَاحَمَقْرَهَوَانَ وَ گُومِرِاَيَانِيْشَ، لَهَسَهَرَ حَسَابِيْ حَمَقْرَهَوَانَ وَ ئِيمَانَدَارَانَ، بَوْ خَوْيِيَانَ كَهْلَكَ وَ سَوْودَ وَهَرَدَهْ گَرَنَ.

پَوَوَدَاوِيْ ئِيْتَعِيْرَازَهْ كَهْيِ ئَهْسَتَهْمَبَوْلَ ئَامَازَهْ بَوْ ئَهْوَهْ دَهْ كَاتَ كَهْ: هَهْنَدَى لَهُو زَانِيَايَانِهِيْ لَهْ مَهْشَرَهْ بَهْ كَانِيْ خَوْيِيَانَ رَازِينَ وَ خَوْبَهْرَسْتَانِيْ نَاوَ سَوْفِيْ يَهْ كَانَ وَ هَهْنَدَى لَهْ مَورَشِيدَانَ وَ ئَهْهَلِيْ حَمَقْ لَهَوَانِهِيْ كَهْ هِيْشَتَنَا نَهْفَسِيْ ئَهْمَارَهِيْ خَوْيِيَانَ نَهْ كَوْشَتَوَهْ وَ، لَهْ دَاوِيْ حَمَزَ لَهْ پَلَهْوَپَاهِهِ رَزْ گَارِيَانَ نَهْبَوَهْ، بَوْ مَهْبَهْسَتِيْ پَارِيزْ گَارِيَ كَرَدَنَ وَ بَرَهْوَدَانَ بَهْ مَهْشَرَهِبَ وَ رِيْبَاهِهِ كَانِيَانَ وَ، بَهْدَهْسَتَهِنَانِيْ پَوَوَتِيْكَرَدَنِيْ شَوِينَكَهْوَتَوَانِيَانَ، رَهْخَنَهْ لَهْ "پَهِيَامَهْ كَانِيْ نَوَورَ" دَهْ گَرَنَ، تَهْنَانَهْ گَرِيمَانِيَكِيْ زَوَرَ بَهْمِيزِشَهِيَهْ كَهْ بَهْ تَونَدَى پَوَوَبَهْرَوَوَيَانَ بَنَهَوَهْ.

جاَلَهْ كَاتِيْ پَوَوَدَانِيْ ئَهْمَ چَهْشَنَهْ پَوَوَدَاوَانَهَدا، دَهْبَنَيْ زَوَرَ لَهْسَمَرَخَوْ وَ ئَارَامَ وَ خَوْزَرَأَگَرَ بنَ وَ، بَسَهَرَ دَهْرَوَنَتَانَدا زَالَ بنَ وَ، دَانَ بَهْ خَوْتَانَدا بَگَرَنَ وَ، خَوْتَانَ دَوَوَچَارَيِيْ دَوَؤَمَنِيَهِتِيْ نَهْ كَهْنَ وَ، لَهْ شَانَ وَ شَكَزِيْ سَرَرَهِ كَانِيْ دَهْسَتَهْ وَ تَاقِمانِيْ رَهْخَنَهْ گَرَانَ نَهْشَكِيَنَ.

خَوْ ئَهْ گَهْرَ بَهْ فَهْرَزِيْ مَهْحَالَ لَهْ لَاهِنَ قَوْتَبِيْ ئَهْعَزَهِمَ وَ لَهْ مَهْ كَكَهِيْ پَيْرَؤُزِيْشَهُوْ رَهْخَنَهِيَهِكَ لَهْ پَهِيَامَهْ كَانِيْ نَوَورَ بَگِيرِنِتَ، ئَهْوا قَوْتَابِيَانِيْ پَهِيَامَهْ كَانِيْ نَوَورَ خَوْيِيَانَ رَادَهْ گَرَنَ وَ لَهْرَزِهِيَانَ بَيْنَ نَاكَهِويَتَ، بَهْلَكُو رَهْخَنَهِ كَهْيِ ئَهْوَهْ قَوْتَبِهِ ئَهْعَزَهِمَهِ وَهْ كَ تَاَوَرَ لَيْدَانَهِوَهِيَهِ كَيِيْ رِيْنِزَ وَ سَلاَوَ لِيْنِكَرَدَنَ وَهَرَدَهْ گَرَنَ وَ، هَمَولَ دَهَدَهَنَ پَوَوَتِيْكَرَدَنِيْ ئَهْوَهْ بَهْدَهْسَتَ بَهِيَنَنَ وَ، دَهْسَتَهْ كَانِيْ مَاجْ بَكَهَنَ وَ، مَايَهِيْ رَهْخَنَهِ كَمَشْ بَوْ ئَهْوَهْ مَامَزَسَتا مَهْزَنَهِيَانَ رَوَونَ بَكَهَنَهَوَهْ.

(نه خوشی ئەم چەرخە)

بەلئى برايانم!

لە ناوهندى ئەو تۈۋىزە سامناك و پۇوداوانەي كە لەرزەيان بە ژيان و جىهان خستووه، دەبىت مەرۆف لەرادەبەدەر دامەزراو بىت و، لە ئەندازەبەدەر خۇرماڭرىتىپ بىت و، ئامادەبۇونىتكى بىن كۆتايى تىندا بىت بۇ خۆبەخت كىردىن.

كە ئىمانداران فەزلى ژيانى دنيا بەسەر دواپۇردا دەدەن، لە كاتىكىدا كە دەشزانىن دواپۇر ھىيە و ئىمانيان بىن يېتى..

ھەروەها كە بە حەز و ئارەززووی خۆيان نرخ و بەها بۇ ورده شۇوشەي بىن بايدىخ دادەنин، كە دەشزانىن ئەلماس بەنرخىزه..

ھەروەها كە لەزەتىكى كاتى و كەمى ئىستايىان بىن باشتە لە چاو چەندىن لەزەتى يىنگىردى لەمەولادا..

ھۆى ھەموو ئەمانە: زال بۇونى ھاندەرى ھەستە كتو كۈنرە كانە، كە پاشەپۇز نابىن.

ئەمە نەخۇشى يەكى سامناكە دووجارى ئەم چەرخە بۇوە. بەلكو يەكىكە لە بەلا و گىرفتەكانى سەردەم و، ناوهرۇكى ئاماڙەي ئەم ئايەتە پىرۇزەيە كە دەفرمۇيت:

﴿يَسْتَحِيُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ (ابراهيم: ۳).

لە ئەنجامى ئەم گىرفتەشەو ئىماندارە راستەقىنە كان ھەندى جار دە كەونە ھەلەيەكى گەورەي وەك "پشتگىرى كىردىنى گومپايان!" لە خواى گەورە دەپارىنىمۇ كە ئەھلى ئىمان و قوتايىانى پەيامەكانى نۇور لە شەپ و زيانەكانى ئەم موسىبەتە پارىزىت. ئامىن.

سەعىدى نۇورسى

(پُوزبی زانستخواز)

دوای نزیکه‌ی هزار تا قیکردنمه قهناعه‌تی تواوم بُز دروست بُو که:
 هر رُوزنیک کار بُز خزمته‌ی پهیامه کانی نور نهنجام بدده، به ئەندازه‌ی پله‌ی
 ئەو خزمته، دل کراوه‌بی و خوشحالی و پست و بدره‌کەت، لە دل و جهسته و
 میشک و گوزه‌راندا دەبینم. تا ئىستا ئىبېنى همان حالتم لە برا زۆرە کانی ئىزه و
 ئەويشدا کردووه و، زۆریک لەوان دان بەمدا دەنئىن و دەلئىن: "ئىممش لە خۇماندا
 ئەم ھەسته شىك دەبىئىن". تەنانەت من لەو باوەرەدام كە - وەك سالى پار بۇم
 نۇوسىن - نەھىنى ژيانى كەفاف و مايەی بىزىوم لەو بدرە كەتەۋە يە.

پیوايدىلە ئىمامى شانىعى يەوه - خواى لىنى رازى يىت - دەگىزىنەوه كە
 فەرمۇوېتى:

"من زامنى پُوزبى قوتايى پاست و دلسۈزى زانستم، چونكە فراوانى و پست و
 بدرە كەت لە پُوزى يە كەياندا ھەمەه."

مادەم پاستى ئەمەيە و، قوتايىانى پەيامە کانى نورىش لەم رُوزگارەدا شايىستەمى
 تەواوه‌تى يان بُز ناوى "قوتايى زانست" بىنوه دەركەتوو، ئەوا نايىت لە بەرامبەر
 ئەم قاتى و برسىتى يە بلاۋەدا واز لە خزمەتى پەيامە کانى نور بەھېرىت. دەبىت
 بىشزازىت كە باشتىن چارە سەر بُز ئەم حالتە بىرىتى يە لە "شوڭر" و
 "قدناعەت" و، وابەستەمى بە سىفەتى "قوتايى پەيامە کانى نور" و، واز نەھىنان لە
 خزمەت و، ھەلپە نەكىدىن بە دواى داخوازى يە کانى ژيان و گوزه‌راندا، بە يىانووى
 "زەرورەت".

بەلى، خەم و خەفتەتى ژيان و گوزه‌ران لە ھەممو لايە كەمە دەورەي خەلکىان
 داوه و، گومرايانىش ئەم حالتى خەلکى دەقۇزىنەوه و، ئايىندا رانىش پىيان وايە
 عوزرىان بُز دروست بُووه و دەلئىن: "چى بىكەين، ناچارى يە!"

لە بدر ئەوه، دەبى قوتايىانى پەيامە کانى نور بەم پەيامانە رۇوبەرۇوی بەلائى
 "برسىتى" و "زەرورەت" بىنەوه اچونكە ئەركى سەرشانى ھەممو يە كىنگى ئەم
 قوتايىانە تەنها رىزگار كەردنى ئىمانە كەى خۆزى نى يە، بەلکو لە گەل ئەوه شدا دەبى

ئیمانی کەسانى ترى غەيرى خۆىشى پىارىزىت. ئەمەش تەنها بەمە دەبىت كە بە گەرمۇگۇرپى و چالاکى لە خزمەتدا بەردەۋام بىت.

زووتر بۇم نۇوسىن كە: بە "دۇزمىنابىتى" پۇوبەرپۇرى نەيارە كان مەبنوھ، بەلکو تا دەتوانن ھاۋىنى ئەھلى تەقوا و زانست بن. دەبىن ئەمەش بىگرنە گۈئى كە: هېچ جۇزە كەسىلەك مەخەنە ناو پىزە كاتنانەوە كە بىگۈنجىت زىيان بە پەيامە كانى نۇور بىگەيەنەت و خۆى لە قەرەدى توندو تۈلى قوتاييانى ئەم بازنىيەوە، لموانىيە جۇزە كەسانە گەر بە نيازىكى يىنگىردى و خاۋىن نەرۇنە ناو ئەم بازنىيەوە، لموانىيە سىستى و ساردو سېرى لە نىوان قوتايياندا بىنېنەوە. خۆ ئەگەر خۆپەرسى و خۆشۈستى زاتى خۆى تىدا بىت، ئەمَا توندو تۈلى قوتاييانى پەيامە كانى نۇور دەشكىنەت و سەرەنجىان بۇ دەرەوەدى بازنىيە پەيامە كانى نۇور پادەكىشىت و بىريان پەرتەوازە دەكەت. لم كاتى ئىستادا بىندارىي تەواوەتى و وریائىي كارىتكى گەلن پۇيىستە.

سەعىدى نۇورسى

* * *

(موعجىزە يەكى مەعنەوى)

"پەيامە كانى نۇور" تەرىقەتى سەزفى نىن، بەلکو "حقىقەت"ن. ھەروەھا نۇورىنەن لە ئايەتە كانى قورئانى بىرۇزەوە بەھەمەند بۇون و، ھەرگىز لە ھونەر و زانستە كانى خۆرەھلات و خۆرئاوا و ۋەرنە گىراون، بەلکو موعجىزە يەكى مەعنەوى قورئانى بىرۇزەن كە تايىەتە بەم زەمانەوە.

* * *

(گەران بە دواى ھەوالە كانى جەنگدا)

"وەلامى پىرسىيارىكە كە لە لايمەن قوتاييانى پەيامە كانى نۇورەوە ئاراستە كرابۇو".

پرسیار:

سالی پار له پرسیار ینکدا ونمان:

وا پەنجا رۆژ تېپەری، كەچى ئىنۋە هەر ھىشتا ئاپرىكتان نەدایەوە لەم تەۋۇzmanەي كە لە جىهاندا ھەتلەسسوورىن و پرسیار ینکتان لە بارەوە نەكىد. هەر ئەو كاتىش وەلامى ئەو پرسیارت دايىمەوە. خۇز ھەرچەندە ئەو وەلامە سەرتاپا راستى يە و سەرۇز يادىشە، بەلام ھەر دەبۇو ھېچ نەبىن لە گۈشەي كار و خزمەتى پەيامە كانى نۇور و بلاجىبوونەوەيان و سوود گەياندىن بە جىهانى ئىسلامى، ئاپرىكتان لىنى بىدایەتموە. جا ئايىلا ئەم گۈشەيەشەوە ھەر بايەخى بىن نادەيت و پرسیارى لە بارەوە ناكەيت؟

وەلام:

ئەو كەسەي كە ئەم جەنگە ٻوو خېنەرە دەنېتىوە و تىايىدا بەشدارە، زۇر بە راستى و جوانى ئەم ئايىتە پېرۇزە لە خۆيدا بەرچەستە دەكات كە دەفەرمۇيت: ﴿إِنَّمَا جَهَنَّمُ لَهُمْ﴾ (الأحزاب: ٧٢)

لەبر ئەوە، دروست نى يە مەرۆف بۇ ئەو سەتمە سەرسوورھىنرانە بپروانىت، ج جاي ئەوهى پشتى ئەو تەۋۇzmanە بگەرنىت و، بە دواى ھەوالە كانىاندا بگەرنىت و گۈئ لە پەروپاڭەندە درۇز و دەلسە خەلتەنېرە كانىان رابگەرنىت و، بە خەم و خەفەتىوە سەپىرى جەنگە كانى نىۋانىان بىكەت. چونكە رازى بۇون بە "ستم" ھەر سەتمە و، گەر حەزىشى لىنى بىت بە سەتمەكار دادەنرېت و، ئەگەر پشتىشى بگەرنىت ئەوا سەرزەنشتى ئەم ئايىتە پېرۇزە دەيگەرنىتەوە كە دەفەرمۇيت:

﴿فَوَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ (ھود: ۱۱۳)

بەلى، ئەم جەنگە ٻوو خېنەرە ھەر گىز بۇ جىنگىر كردنى "حق" و دامەزراندى "پاستى" و بەرز كردنەوە بايەخى "ئايىن" و سەقامگىر كردنى "دادگەرى" نى يە. بەلكو پالى بە سەرسەختى و دەمارگىرىنى نەتەوابىتى و، بەرژەوەندى بە گەزايەتى و، تېركەرنى خۇزپەرسىتى دەرروونەوە داوه. لە ئەنجامى ئەمەشدا سەتمە

هینده چهپهلو، کاره ساتی ئمه نده ئازار به خش ئەنجام دەدرىت كە لە جىهاندا
هاوونىئىان نەبىراوه.

بەلگىش لەسەر ئەمە:

لەناوېردىنى منال و خىزان و پىرو يىمارە بىن تاوانە كانە، بە بىانووى بۇونى تەنھا
يەك دوو سەربازى دوزىمن لە نىۋانىاندا و.. يە كىگرتى سەرسەخت تىرىن دىكتاتورە
بورۇوازى يە كانە لە گەل ئازاوهچى و تىرۈریستە كاندا، كە سۆشىالىست و
شىووعى يە توندېرەوە كانن و.. رېشتى خۇينى هەزاران بەلکو مىليونەها كەسى بىن
تاوانە و.. بەردەوام بۇونە لەم جەنگەدا كە زىيان بە سەرچەمى گىرۇي مىرۇف
دە گەيدىت و.. نەويىتن و پشتگۇئى خىستى رېنگىكەوتىن و ئاشتىيە.

لەبر ئەمە، ئايىنى ئىسلام و قورئانى پىرۇز - بىن ھىچ گومانىك - لەم چەشىنە
جەنگە رۇوخىتەرانە بەرین كە نە لە گەل ھىچ ياسايدى كى "دادپەروەرى" و نە لە گەل
"مۇۋاپايتى" و نە لە گەل ھىچ دەستورىتكى "پاستى" و "ياساى ماۋە كان" دا
ناڭونجىت و يەك ناڭرىتەمە..

ھەروەھا ئايىنى ئىسلام و قورئانى پىرۇز دانا بەزىنە ئاستى ئەمۇ زەللىي يەى كە
يارمەتى ئەوانە بىلەن، چونكە فىرعونىيەتى يە كى ساماناك و بەرژەوەندى
پەرسىتى يە كى سەير بەسەر ئەلا يەنە شەرخوازەدا زال بۇوه، بە چەشىنەك كە دەستى
يارمەتى بۇ قورئانى پىرۇز و ئايىنى ئىسلام درېئۇ ناكەن، بەلکو ھەولى ئەمە دەدەن
كە ئەم دوانە بە وىنەي دوو ئامېراز لە پىناؤى ئاما بىچە كانى خۇياندا بىخەنە كارا!

بىن گومان ئەحەققىيەتى قورئانى پىرۇز ھەر گىز مل بۇ ئەمە نادات كە پال بە
شىشىرى سەتمەكارانىكى وەك ئەوانە بىداتسوھ، بەلکو پىويسىتە لەسەر
شۇينكەوتۇوانى ئىسلام و قورئان، لە بىرىي پالدانەوەيان بە ھېزىنەكەوە كە بە خۇينى
ملىيونەها بىن تاوان ھەويە كە شىئراوه، پشت بە توانست و مىھەرەبانى
خواوەندى پەروردگارى ھەمۇ جىهانە كانەوە بىھىستىن!

ھەر چەند ئىلحاد بەھۆى پالدانەوەيەوە بە يە كېڭىلەم دوو ھېزە شەرخوازە
ئايىندا ران دەچەو سىنەتەوە دەيانھا پېتىت و، لايەن گىرتى تەۋۇزمە پېچەوانە كە

ئىلحاد و زەندهقىش وەك ھۆزكارىتك بۇ رېزگار بۇون لە سىتمى ئەوان لە پىشچاودا دەرده كەوىت، كەچى تاقىكىرىدۇوه كان چەسپاندىيان ئەو لايدەنگەرنىش - لەم كاتىدا - ھەروەك ھېچ سوودىنىكى نى يە، گەلىنى زيانى زۇرىشى لىنى دەبىتەوه! پاشان ئىلحاد بەھۆزى نىفاقەوه تەنها ھەر لە گەل بەرژەوەندىي خۆيىدایە، لە ھەر شۇنىڭكەوە بەدەستى بەھىنەت. تەنائىت ھاۋىنىكەت دەكەت بە ھاۋىپەمانى خۆزى و پاشان دەيىكەت بە گۈزى تۆزدا. ئەو كاتىش ئەو كۆتۈلى گۇناھەت لەسەر شان گەلىنى قورس دەبن كە لە پىنى لايىن گەرتەنەوه لە ئەستۆزى خۆتت ناون.. جا لە بەر ئەوهى ئەركى سەر شانى قوتايىانى پەيامە كانى نۇور تەنها ھەر "ئيمان"ە، ئەوا بايەخ بەو كاروبارانە نادەن كە لە "زيان"دا پۇو دەدەن و، خۆيىانى تىندا ھەلتاقورتىن و بە حەز و شەوقەوه بۇيان ناپراوان. جا لە سەر بىناغە ئەم پاستى يە، من مافى خۆمە كە نەك ھەر تەنها سيازىدە مانگ، بەلكو سيازىدە سالى پەيەقىش بۇ ئەو شستانە نەپروان! خۆ ئىيە بۇ ئەو شستانە تان پۇانى، ئايا جىگە لە گۇناھ چى تان دەست كەوت؟ منيش كە سەيرم نەكىر دوون چىم لە كېس چۈرۈھ؟ بىرسىارى دووهەم:

ھۆزى چى يە كە قوتايىانى تايىەتى پەيامە كانى نۇور بەوە تايىەتەندىن لە ناوەندى ئەو دەستە و تاقىمەدا بىن كە تايىەتى پېرۇزى: ﴿الَّذِينَ أَفْعَلْتُمْ عَلَيْهِمْ﴾ سوورەتى "فاتىحە" ناساندوونى و، لە پىزى ئەو دەستە موجاھىدە ئاخىر زەمانىشداڭ كە فەرمۇودە پېرۇزى "لا تزال طائفةٌ مِنْ أُمَّةٍ" ^(۱) پىناسەتى كەر دوون و، تاكىن لە دانە و تاكە كانى واتاي ئاماڙەنى تايىەتى پېرۇزى: ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَّثُوا﴾.. تا كۆز تايى سوورەتى "العصر" ^۹

(۱) فەرمۇودە كە صەھىحە و، بە چەند دەقىكى لە يە كەزىزلىك ھاتۇوە، كە ئەمە يە كېنىكىيانە: (لا تزال طائفةٌ مِنْ أُمَّةٍ ظاهرين على الحق لا يضرهم من خذلهم حتى يأتى أمرُ اللهِ وهم كذلك). رواه البخاري في كتاب الإعتصام، ومسلم في كتاب الإيمان برقم ۲۴۷ وكتاب الامارة برقم ۱۷۳، ۱۷۰ . (وەرگىزى)

و هلام:

هزی ئامه بريتى يه لهوهى كه: پيامه کاني نور نزيكهى سەددانه نهينى ئاين و مەتلۇ راستى يه کانى قورئانيان ئاشكرا و شى كردووه تەوه، به چەشنىك كه نەزانىنى يه كېتك لەو نهينى و مەتلانه كەسانىكى زۇر دووچارى شوبەھە و گومان دەكت و، لە دوودلى پزگاريان نايىت، تەنانەت لهوانشه ئىمانە كەيان لهەست بدهن. بهلام ئىستا و دواى دەرخستى ئەو نهينى يانە و كردنەوهى ئەمە تەلۇ و گۈرى كويىرانە مولحىدە کان ناتوانى سەركوتىن بەسىر ئىمانداراندا بەدهەست بەھىنەن، بالە نىوان خۇياندا پشتى يه كىرىش بىگرن.

لە مەكتوبى يىست و ھەشتم (واتە لە باسى حەوت چاودىرى يە كاندا) ئاماڭەمان بىز ھەندى لەو نهينى و مەتلانه كردووه. پشت بە خواالە كۆملە پيامىكى سەربەخۇدا كۆز دە كرىنەوهە.

* * *

(پيامه کاني نور چەند بىدار كردنەوهى كن لە دلدا دەركەوتۇون)
مەسەلە و بابەته کانى پيامه کانى نور لە "زانست" و بە گەرخستى "بىر" و بە كارھىنانى "نياز و ويست و مەبەست" وە سەرچاوميان نەگرتۇوه، بە تکو زۇرېھى رەھاى ئەو پيامانە چەند بىدار كردنەوهە ختۇرەوهە كن كە بە دلدا هيئراون و لەسىر دلدا دەركەوتۇون.

* * *

(چۈن لە ئازارى شەفەقەت رىزگارم بۇ؟)

برا ئازىز و بەوهەفا كام!

بە هاندەرى سۆز و بەزەمى مەرۋەتىمەوهەستم بە خەم و ئازارىكى گەلى زۇر كرد بىز گىرۈدە بۇونى گۈزى مەرۋە لەم زستانە سەختە ماددى و زستانە مەعنەوى يە سامنا كەدا كە مەرۋە ئەتى خلتانى خوپىن كردووه. يە كىسىر - وەك لە

زور شویندا به پرونی لبی دواوم - دانست و میهره‌بانی بدهیتنه‌ری بهخشنده، که "أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ" و "أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ"، یارمه‌تی دام و، ئەم واتایە‌ی هینایە دلمهوه:

ئەم ئازاره زورهت وە كورهخنەگرتىئىك وايە له دانست و میهره‌بانی خواوه‌ندى دانای میهره‌بانا!

خۇ - له پاستيدا - هيچ سۆز و بەزەيەك نى يە بتوانىت كە پىش بەزەيى و میهره‌بانی خواوه‌ند بدانىد و، هيچ دانستىئىكىش نى يە له دانسته پەروەردگارىيە كە ئەم تەواوتى بېت. كەواتە بىر بکەرە و بىزانە كە لەم بەلا و گرفته‌دا سەرسەخت و ملنەدەرە كان دووچارى سزاى خۆيان دەبن و، بى تاوان و سىتم لىتكراوانىش "دە" هىنەدەي گىرو گرفته كايانان پاداشت دەدرىنەوە.

كەواتە دەبىن لە گۈشەي "میهره‌بانى" و "دانست" و "دادگەرى" و "پەروەردگارىتى" ئى خواي گەمورەوە بپروانىتە ئەم پەرواداوانە كە لە دەرەوەي بازنىي توانستى خۆتدان.

بەم جۈزە و بە فەزلى خواي گەمورە، له ئازارى سەختى ھەتقۇلاؤى "شەقەت" پزگارم بۇو.

والە خوارەوەدا وەلامىتى سەعىدى كۆن دەھېنرىت كە هى پرسىيارىنەك و لە كىتىبىي "مونازەرات" دا هيناۋىيەتى، كە سى سال پىش ئىستا چاپ كراوه.

ئۇو بۇ سى سال پىش ئىستا لە كاتى گەرانى بە ناو تىرە و ھۆزە كاندا ئەم پرسىيارە لىنى كرا:

پرسىyar:

ئايىسا سکالاً كردن لە "زەمان" و پەخنە گرتىن لە "پۇزگار" بە پەخنە دانانزىت لە سەنعتە ناوازە كانى كردگارى مەزن؟

وەلام:

نەخىر.. نەخىر. بەلكو لەوانە يە سکالاً كردن ئەمەي خوارەوە بگەيەنەت:

که سی سکالاًکار و هک ئوه وايه که بليت:

ماهبيه‌تى جيھان، كه به دهستورى دانستى ئهزەلى پېشك خراوه، بۇ ئەنجامدانى ئو شتهى من دەمەويت و ئو حالەتى حەزم لېيەتى ئاماھە نى يە و.. ئو ياسايەى گەردوون که به دەستى چاودىرىنى ئهزەلى نەخشىنراوه، بوارى پى نادات و.. سروشى پۇزگار، كه لە چاپخانەي ويستى ئهزەلیدا چاپ كراوه، لە گەلیدا يەك ناكەويت و.. دانستى خواوهندىش، كه لەسر بناغەي بەرژەوەندىيە گشتى يە كان بنيات نراوه، پۇخسەتى نادات!

بۇيە، ئو بەرۇبوومانەي كه ئىمە لە جيھانى "مومكىنات"دا بە ئەندازىاريى مېشىكى خۆمان و حەزى ھەوا و ئارەزووە كامان داواي دە كەين، دەستى توانستى بەرۇردگار بە جيھانى مومكىناتى نابەخشىت. تەنانەت گەر "تونانتى خوابى" ش ئو بەرۇبوومانە بە مومكىنات بېخشىت، ئەوا مومكىنات ناتوانن وەرى بىگرن و پارىزگارىلى لى بىكەن. گەر بەرۇبوومەكان بۇ خۇيان دابىكۈنە خوارەوە، ئەوا ھەر مومكىنات ناتوانن ھەلىان بىگرن.

بەلى، ھەر گىز ناگۇنخىت لە بەر ئارەزووى كەسىك بازنىيە كى گەورە لە جوولە و بزۇوتى گىرنىگى خۆى راپۇوهستىت! ئىنجا پىامەكانى نور لە باسى بۇمەلەر زەشدا بەم جزورەي خوارەوە پەراوىزىك زىاد دەكەت:

لە كاتىكدا كە ھەموو يەكىك لە تو خەمە كان و يەك بە يە كى پۇوداوه ماددى و مەعنەوىيە كانى وەك "زستان" و "بۇومەلەر زە" سەدان ئەنجام و ئامانى باش و خېرىيان تىدایە، لە ھەمان كاتدا پاڭرتى و بەرگەتن لە پۇودانى (لە بەر پۇونەدانى شەپ و ئەنجامە زيانەخشە كان) لە پاستىدا بىرىتى دەيىت لە ئەنجامدان و بەدەستھىنانى سەدان شەپ زيان كە لە وازھىنان و دەست بەرداربۇون لەو سەدان ئەنجامە خېراندۇھە پەيدا دەبن. خۇ ئەمشى پىچەوانەي "دانست" و "پاستى" و "پەرۇردگارىتى" يە.

سه‌باره‌ت بهو کمس و تاک تاکانمش که له یاسا گشتی به کان و هرس و بیزار ده‌بن، ئهوا خواوه‌ندی می‌هره‌بان به چاودیزی و یارمه‌تی و چاکه‌کاری تایبه‌تی خۆزی یارمه‌تی هەموو یه کینکی لواز و دهسته‌وسانی ئهوان ده‌دات و، ده‌مانیشک به هانای ده‌رده کەیانه‌وه دەنیزیت. بەلام نەک بەپئی هەوا و ناره‌زووی ئەو کەسە، بەلکو بەپئی سووده راسته‌قینه‌کەی. لەوانه‌شە له بىرى ئەو وردە شووشانەی کە ئەو کەسە لوازه‌له دنیادا داوای کردوون، لەو دنیادا ئەلماسى بەنرخى بىن بدریت!

* * *

(خەم و خەفه‌تی قورسی ژیان)

زۇر دلتەنگ و نىگەرانى ئەوه بۇوم کە قوتايىانى پەيامە کانى نۇور - کە زۇربىيان هەزار و دەستكۈرتەن - له بىردهم ئەم حالەتە سامان‌کانەی خەمی ژیان و گوزھرەندى کە ئەستۆی هەزارانى قورس كردووه و، ئەم گرانى يېش کە - له گەل زۇرى بىزق و بۇزىشدا - خەلکى پىوه گىرۈزدە بۇون و لەم زستانە ماددى و معەندۇي يەدا گەيشتووه‌تە چەلپۇپە، پاشتگىرىي نىوانىان هەلبۇوه شىپىتىوه و لەرزەي بىن بىکمۈت..

چونكە ئىوه - ئى برايام! - له دەمی ئەم زىيانە سەختانە دالە هەموو کاتىشك زىاتر پۇيىست و ئەركى سەرشانتانە کە پەيوەندى و يەكىنىي نىواتنان پىارىزىن و، چاپۇشى لە كەموكۇرىي برايانسان بىكەن و، پەختنە لە دۈزى يەكتى بىلار نە كەنەوه.

ورىا بن.. ورىا بن! هەرگىز كەستان لەوي تر بىزار نەبىت و پەختنە لىنى نەگریت. دەنا دەرخستى لوازىسى خۇتان - با كەميش بىت - مونافيقان دەيقۇزنه‌وه و زيانى زۇرتان بىن دە گەيمەن.

دەبىن ئىوه لە بەرامبەر پۇيىستى يەكانى خەمی گوزھرەنەوه هەرگىز لە "قدناعەت" و "دەست پىوه گرتەن" لاندەن.

جاله‌بدر ئوهی بدرزه‌ندی يه کانی دنیا گلنی که سی ئه‌هلى حقیقت و تاریخه‌تی بهره‌و جوزینکی مونافسه‌ده دایه بدر، ئموالم لاینه‌وه ترسم بز قوتاییانی نوریش لئی نیشتوده که تا ئیستا - سوپاس بز خوا - لهرزه‌ی پن نه‌خستون. له خوای گوره ده‌پارینه‌وه که له ئاییندە‌شدا لهرزه‌یان بین نه‌خات.

به‌لام قوتاییان هم‌موویان له‌سر يه‌ک شیوه‌ره‌وشت و په‌فتار نین. جائه‌گمر هه‌ندیکیان له ناوه‌ندی بازنه‌ی شمرعیدا به دوای حموانه‌وه خوییدا گه‌را، په‌خنه‌ی لئی مه‌گرن. ئه‌و قوتایی‌یمش که گیروده‌ی باری ناچاری بوویست، ده‌توانیت "زه‌کات" و هربگریت..

هه‌روه‌ها جوزینکی خزمتی په‌یامه کانی نور یارمه‌تی زه‌کاتدانه به "ئه‌رکان"ی قوتاییانی نور که هم‌موو کاتینکی خویان بز خزمت ته‌خان کردوده و، به‌وانمش که له خزمت‌دا تیله‌کوشن. به‌لکو پیویسته یارمه‌تی بدرین. به‌لام نایت له پنی هله‌په و ته‌ماع و داوای زمانی حاله‌وه پیان بدرینت، ده‌نا ده‌رگا بز ده‌ستدریزی گوم‌پایان ده‌خریته سه‌رپشت که بلین: "ئوانه له پیاوی هله‌په و ته‌ماعدا ئایینه‌که‌ی خویان واز لئی هیناوه". چونکه له کاتینکی وادا ده‌چن له چاویلکه‌ی ده‌روونی به‌دخوازی خویانه‌وه بز ئیوه‌ش ده‌روانن و، بعوه توهمه‌تبارتان ده‌کهن که بلین: به‌شینکی قوتاییانی نور ئایینه‌که‌یان و هک ئام‌پازیک بز به‌ده‌سته‌ینانی دنیا‌کمیان به‌کار هیناوه‌ا

ده‌بین تاویلک په‌یامی "یخلالس" و "ئیقتصاد" و تاویلکی تر په‌یامی "شمش هیرشه‌کان" له نیوان خویاندا بخویننه‌وه.

خویراگری نوازه و، توندو‌تلیی مه‌حکم و، پشتگیری تواوه‌تی و، يه کگرتنی مه‌زنی نیوان‌تان، ده‌بیت به مایه‌ی شانازیی ئم ولاته. ته‌نانه‌ت ده‌شت‌وانیت دواپرۇزان پزگار بکات. وریابن ئم زریانه نوی‌یه‌ی که پرووبه‌پروومان دیت، براي‌تیي نیوان‌تان تیک نه‌دات.

(راستی‌بهک که پهیوه‌ندی به زانایانه و هدیه)

باشه سبحانه

برایانی ظازیزم!

پهیامی "الحزب النوري" که رامه‌تیکی مدعنه‌وی هدیه که پهیوه‌ندی به خزمه‌ویه.
وائیستا کاتی پرونکردنوهی هاتوروه:

بیست و سی سال پیش ظیستا که "سعیدی کون" گزرا به "سعیدی نوئ" و
ریازی "بیر کردنوه"ی هتلزارد، به دوای نهینی "تفکر ساعه خیر من عباده
سنه" دا گهرا. ئوه بلو همه‌ویه ک دوو سالیک ئوه نهینی به شیوه‌کهی خزوی
ده گزپری و، یان پهیامیکی عمره‌بی یان پهیامیکی تورکی برهم دهینا. ئم
پاستی یمش هر له پهیامی عهره‌بی "قطره" ووه ههتا پهیامی "آلية الکبری" له سمر
شیوه گزپنه جوز او جوزه کانی خزوی بهرد وام بلو، دوای ئوه شیوه
همیشه‌بیه کهی له "الحزب النوري" دا گرته خو.

اماوهی بیست ساله هر کاتیک دلتهنگ دهیم و، بیر و دلم ماندوو دهین و، له
تاوا پهنا بز خویندنوهی ورد و له سمر خزو و تیپامانی بهشیکی "الحزب النوري"
ده بدم، یه کسر دلتهنگی و بیزاری و ماندوو بلوونه کدم ده پهینته‌وه. وائمه هزار
جاریش دووپات بلووه و، خویندنوهی شمشیه کی ئوه حیزبه له پیش نویزی
بمیانیدا هیچ شوینمواریکی بیزاری و ماندوو بلوونی بهجئی نه هیشت که ده بلو له
نهنجامی خویندنوهی ماوهی پنج شمش سه‌عاتی شهودا بهجئی بهیشتایه. بهلئی، ئم
حالته تا ئیستاش هر بهرد وامه.

به بونه‌ی ئم پاستی‌بهوه، مهسله و حقیقتیکی گهوره‌تان بز پرون ده که مهوه
که لم کاتانه‌دا پهیوه‌ندی به زانایان و خله‌کانی قوتاچانه‌ی شرعی‌بهوه هدیه:
شوینکه و تواری قوتاچانه‌ی شرعی هر له میزه ملیان بز ته کیه و خانه‌قاکانی
سزوییان که ج کرد. واته بز دهستخستی بهرو بومی ویلایه‌ت و چیزه کانی
ئیمان و نوره کانی حقیقت شوینیان که وتن. به راده‌بهک که جاری واهه بلووه
زانایه کی مهزنی قوتاچانه‌ی شرعی دهستی وهلیه کی بچوو کی شیخی سزوییانی

ماج کردووه و شوینی که تووه. کهواهه ئهو زانیانه لهناو ته کیه و خانه‌قاکاندا به دواى ئهو سەرچاوه پې لە ئاوى ژيانه‌دا گەپاون.

بەلام پەيامه کانی نور - وەك لە بەرچاوتاندایه - بە موعجیزه‌ی معنەوی قورئانی پەرۆز سەلماندیان کە هەر لە هەمان قوتاپخانە شەرعىشدا پەیە کى كورت ھەيدە مەزۇف دەگەيەنیتە نورە کانی حەقىقت و، کانیاوىنکى بۇ زانستە کانی ئىمان تىدایە کە لە هەرجى سەرچاوه و کانىي تر ھەن خاوىنترە و، لە زانستى شەرعى و راستى يە کانی ئىمان و زانستى كەلامى ئەملى سوننتادا ئەوهەندە كار و خواپەرسى و پىنى ويلايەت ھەن كە گەلنى بەرزتر و شىرىپتەر و بەھىزىرن لەوهەي كە لە تەريقەتى سۆفيدا ھەيدە.

لە كاتىنکدا كە لە ھەموو شىتىك پەۋىستەر ھەولدانى زانىانى قوتاپخانە شەرعى يە كە بە شەوق و شانازى يەمە پشتى پەيامه کانی نور بىگرن، كەچى بە داخەوە زۆربەيان نازانى كە ئەم گەنجىنە مەزن و نەپراوه و سەرچاوه بەپىتە بەخۇرەم و ژيان بەخشە، مولىكى قوتاپخانە كەى خۆيانە و.. بە دوايدا ناگەپىن و.. ھەولى پارىزگارى لىنگىردى نادەن!

بەلام - سوپاس بۇ خوا - وائىستا خەرىكە نىشانە کانى ئەم پېزانىنە دەردە كەھىنەت، چونكە كۆملە پەيامى "وته كان" زانىانى ئايىن و مامۇستايانى قوتاپخانە نۇنىي پېنكەوە بەرهە نورە كان را كېشاوه.

* * *

(خەلتىكى گەلنى پەۋىستىان بە راستى يە کانى ئىمانە)

براياني ئازىز و بەوهفام!

شوڭر و سوپاسى نەپراوه بۇ خواي گەورە كە پارىزگاي ئىسپارتەي كرد بەو قوتاپخانە زەھرا و مزگەوتى ئەزەھرەي كە لە مىزە ئامانجى ئەندىشىم بۇوه. چونكە قەلەمە كانتان جىنى چاپخانەيان بۇ پەيامه کانى نور گەرتۈوه تەوه و، بلاۋبۇنەوهى ئەم ژمارە زۆرەي نوسخە بىن ھەلە و خاوهەن تەوافوقةھى كە بە رۇنىز و لە

ماوه‌یه کی که‌مدا بلاوتان کردن‌و، ده‌عواکه‌ی منی چه‌سپاند که ئەم بەیانی په رامگه‌یاند و پاشان "ئەمین" يش کەمیک پیش نیوهرۇ ئەم نوسخانه‌ی هینا کە بەروبوومی باخچه‌کانی بەھەشتەن. ده‌عواکه‌شە ئەوه‌بە کە:

پاستی‌یه کانی ئیمان - کە پەیامه‌کانی نور خزمەتیان دەکەن - لە ھەموو شتىك گوره‌ترن و لەم کاتەی ئىستادا لەر ادەبەدەر پۇيىسىن. بەلام مولحىدە کان لە بەر ئەوه‌ی دلآنی خۆيان مراندوووه و دەرروونە کانىشىيان بە ھەوا و ئارەزوووه کان لە پى ترازا اندوووه، ئىنكارىي ئەوه دەکەن کە مەرۆف پۇيىستى بە "پاستىي ئیمان" ھېبىت و، دەلىن:

ھەر تەنها پۇيىستى و ئاماچە‌کانی دنیا بە کە ئايىنداران و زانىيان دەبزۇنىتى! بەم جۈرە، تۆمەتباريان دەکەن و بەپى ئەم تۆمەتمىش سەتەمینىکى توندوتىزىيان دەدەنە پال.

جا دەمکوت كردنى تەواوه‌تى و پاستەقىنە ئەم مولحىدە بەدبەختانە، پۇيىستى بە كەسانىيکى گىانفیداى وەمادەبىت كە گەورەترين سەرقالى يە کانى دنیا پۇيىستى ئەوان بۇ پاستى يە کانى ئیمان تىز نەكەت، تەنانەت زيانە سەخت و گەورە‌کانى دنياش لەو خزمەت دوورىيان نەخاتموه.

ئایا ھىچ كەسىك ھەيدە ئاوا بىت؟

بەلىن ھەيدە، ئەوه تا پارىزگاى ئىسپارە و دەرروبەرى لە پىش چاوتاندا يە

* * *

(دەرروونىتىكى بەدخوازى تر)

(ئەمە خواره‌و مەسەلە‌يە کى وردە بۇ يىدار كردن‌وھى
يە كېڭ لە برايانغان نووسرا كە قسۇورى خۆى نەبىنى. وا دەينىزىم
بۇتان بەلكو سوودى بۇ نىوهش تىدا بىت)

جارىتكىيان سەرنجىم دا ھەندى لە ئەولىيا گەورە‌کان، لەوانە ئى كە لە چىڭ و چەپەلىي دەرروونى بەدخواز (نەفسى ئەمكارە) يان رىزگارىيان بۇوە، موجاھەدە

نهفسيان ده کهن و سکالايانه له دهستي ازور سرم لمه سوورما.. بهلام پاش ماوهيه کي زور بزم دهر كمود که جگه له "دوروونى بهدخواز" راسته قينه و هزكاره کاني، دوروونيکي ترى بهدخوازى معنوه‌ي ههيد، لموهی يه کم گهلى سرمهخت و بى گوي تره و، زيارتیش له گوپرايملي خواي گموره ههلىت، لهويش زياتر برهو به رهشته خراپه کان ده دات. ئم دوروونه دوروونيکي ترى دووهمه و، ئاويته‌ي که له ههوس و ههست و تهبيعه‌تە کان پىكها تووه و، له رهگ و ده ماره کاندا به قوولى رۇچووه و، دواهمىن قەلايە که "دوروونى بهدخواز" پەنای بى ده بات و، هەر ئويشه کە دواي پاكىزبۇونى دوروونى بهدخوازى پىشۇو، کار و فرمانه کانى ئەو دەگرىتە ئەستۇ و، کارېك دەكتات "موجاهەدە" ھەتا كۆتايى تەمن بەردەواام بىت.

كانتي ئەممەم دى، تىنگەيشتم کە ئەو پياوچاڭ و ئولىيا بەرز و پىرۇزانە سکالايان لە دوروونه بهدخوازه راسته قينه کە نەبووه، بەلكو سکالايان لە دهست دوروونيکي بهدخوازى مەجازى يە. پاشان بىنیم "ئىمامى پەبىانى" ش (ئەحمدى فاروقى سەرەندى، خوالىي پازى بىت)^(۱) لەم دوروونه مەجازى يە دواوه.

(۱) "ئىمامى پەبىانى" (۱۰۳۴-۹۷۱) ناوى (ئەحمدى كورى غەبلولەھەمدە) و خەلکى (سەرەندى) ئىھىندىستانە و نازناۋى بە "فاروقى" بىلەپەرەتەوە چۈنكە لە نەوهى حەزىزەتى عمومى كورى خەتابە، خوايلى پازى بىت. نوينكارى ئايىن (مدد) بۇوه لە سەرتايى ھەزارەت دووهەمى كۆچىدا و بە راستېش ئەركى تازە كەردنەوهى بەجىن ھىتاوه. لە زانسته کانى سەرەدمى خۇزىدا دەستىنگى تابلىقىي بالا بۇوه، جىڭە لموهى كە خاۋىنى دوروونىكى پاك و ئىخلاصبىكى كەم وىنە و پۈزىنگى پەروردە كراو بۇوه لە بەندىايەتىدا بۇ خواي گموره و، دلىكى ھەميشه يىدارى بۇوه. چەندىن جار پەمپايدى بەرزا دراوهتى ھېچيانى وەرنە گرتووه. ئەوشۇوبەي (ئەكىرشا) ئىھىن بىز لەناوبردىن ئىسلام ھەلى گىرساند، ئەم زانە توانىي بەرەنگارى بىشەوه و پۇوبەرۇوي پابۇوه ستىت و دەولەتى مەغۇز لە ھىندىستاندا لە "ئىلخاد" و "ئىپروايى" و "بەرەھمى" بۇوه بىگىزىتەوه بىز باوهشى ئىسلام لە بىنى بىلە كەردنەوهى پەيرەوى بەيەت و برايەتى و بىنمالى خەلکى يەوه و، توانىي (تەصەروف) لە شتانە ئىنگەلى بۇوبۇون و لېلىان كەربابو، پاك بىكانمۇه. بىم بىن يە ئىمامى پەبىانى بە خۆزى تىشكىدارى قوتايخانە ئەقشەندى دەزمىرىت لە تەصەروفدا. بانگماوازه كەي بە شىيەهە كى بەر بىلەو لە نىۋە دورگەي ھىندىدا بىلەو بۇوه و، يەكىن لە بەر بۇوه كانى (قۇرنىڭ زىب) شاي خواناس بۇو كە لە سەرەدمى فەرمانزەۋاپى ئەمدا سەرى ئىسلام و مۇسلمانان بەرز بۇوه و كافارانىش

جاله‌بهر ئوهه‌ی هستیاره کانی ئەم دەروونه بەدخوازه دووه‌مه کەپ و کوپىن و، خاوه‌نى هەست كردن نىن، ئەوالە و تەکانى "زىرى" و ئامۇزگارى يەکانى "دل" بىن ئاگان و گۈئىيان بۇ رانانگىن، تاكو ئەويش چاك بېت و هەست بە كەمو كۇورپى خۆزى بکات..

لەبەر ئوهه، واز لە خراپاکارى ناهىنیت، مەگەر بە زىللەئى تەمنى دان و، ئازار بىن چەشن، خۆبەخت كردى تەواوه‌تى، بە چەشىنېك كە لەبەر ئەو ئامانجە لە پىناويدا تىنە كۆشىت ھەممۇ ھەست و نەستىكى تەنانەت ھەممۇ شىتىكى بەخت بکات و، بە تەواوى واز لە خۇۋىستى خۆزى بېتىت، وەك قوتايى يەتايمىتى يەکانى نور و ازيانلىنى هىندا.

لەم سەردەمە سەيرەدا، ھەردوو دەروونه بەدخوازه كە (راستى و مەجازى) چەندىن دەرسى سامانڭ دادراون و، يەكىان گىرتۇو و، مەرۆڤ ھان دەدهن كە بە وېست و ئارەزۇرى خۆزى دووقارى گوناھ- و تاوانبارى بېت، گوناھى وا كە لەتاو گۇرەمىي تاوانە كەياندا ھەممۇ بۇونۇھەران تەزۇو بە جەستەياندا دېت.

تەنانەت من خۆم لە ماوهى يەك خولە كدا و، بە بۇنىي تەنگانىيە كى يەك جار كەمدوه، لە نىوان موجاھەدەيە كى معنەوېي مەزندا كە (دە) خولە كى خايائىد، چاکىيە كى گەلنى مەزمۇن لە كىسى خۆم دا. ئەوه بۇ يەكىك لەوانەي كە لە پىزى من و لە گەل مندا بۇو، پىزى دوژمنانى بە چەشىنېك بېدا بۇو كە شېرىزى كەربۇون و دەتكوت چەندىن گوللە تۈپىان تى دەگرېت. ئالەم كاتىدا، ھەردوو دەروونه بەدخوازه كە يەكىان گىرت و، پىنكەوە دەرفەتىان لەو بىن ئاگايىيە كاتى يەم هىندا و، ھەست بە بزووتنى دەمارىك كە بۇ چەپەلتىزىن پىا و حەسۋودى لىنى دەدا.

سەر شۇرۇ كران. تەرىقەتە كەي بەھۇي گەورە زانا و كەسايەتىي بەناوبانگى كورد: "مولانا خالىبدى نەقشەندى" يەموه (۱۱۹۲-۱۲۴۲) لە ھەمسو جىهانى ئىسلامىدا بلا بۇوەتەوە.. چەند بەرھەمەنگى دواى خۆزى بە جىي هيشتىرو، بەناوبانگە كەيان "مەكتوبات" كە "مەممەد موراد مەنزىلەمۇ" كەردووېتى بە عەرەبى. ھەروەك لەم سالانە دوايدا (سالى ۱۴۲۵ كۆچى) مامۇستا مەممەد ئەيپۇيى گەنچى لە سەنە لېنگۈزلىنەوە كى پىنكۈپىنگى لە دەقه فارسى بە كەي مەكتوباتدا بە ئەنخام گەپاندوو و، لە لاين ئىتتىشاراتى صەدقىي لە زاھيدان بە چاپىنگى قەشەنگ و بەرگىنگى جوان بلاو كراوهەتمو. خواپاداشتى خىرەيان بدانەمەو. (وەرگىز)

چونکه له بر خۆمه و قم: "بۆچى خۆم ئەو تۆپانم نەھاویشت"! ئەمە و
ھاچەشنى لهو جۆرە هەستە سەمکارانەيە، له بىرى ئەمە شوکرانە بىزىرىي ئەو
نیعەتم بىكردایه.

ھزار و يەك شوکر و سوپاس بۇ بەديھىئەرى بەخشىندەم كە "پەيامە کانى نور" بە تايىھەتى پەيامە کانى "ئىخلاس" بە تەواوى فۇفەلە کانى ئەو دوو دەرۈونەيان نەھىشت و ئەو زامانەشيان ساپىز كرد كە هيئابۇۋيانەوە سۆ، ئەو حالە تانەشيان بە تەواوى لاپىد كە لە ماوهى يەك خولەك و دە خولە كدا پروويان دا. ئىز - سوپاس بۇ خوا - بە قسۇورى خۆمم زانى، ئەو زانىنى كە ئىستىغفارىنىكى مەعنەوى يە و، بە فەزلى خواى گەورە لە ئازار پىزگارم بۇو، كە سزايدىكى خىراى ئەو ھەلەيمە.

* * *

(نيڭەرانى يەك كوتۈپ بە دىلدا ھات)

وا بۇنان باس دە كەم:

بۇم دەركەم تووه و ھەستم كردووه كە: "گومپايىان" لە بەر ئەمە نەيانتوانى بەربەستىك لە بەردىم شىشىزە ئەلماسى يەكەنی "پەيامە کانى نور" دا بىيات بىنن، ھەولۇ دەدەن لە رزە بە پەيوهندىي توندو تۆلى نېوان قوتايىانى ئەو پەيامانە بىخەن. بۇ ئەم مەبەستىمش تىيە كۆشىن كە سوود لە چەند دەمارىنىكى لاوازى لەمەر جياوازى مەشرەب و ھەست و شعورە كان و هەربىگەن و، پىداويسى يەكەنی گوزھران و بى ئاگالىي و هەزى بەھار بقۇزۇنوه..

دەسا وریابىن و ئاگاتان لە خۇزان يېت، "جياوازى" درز و كەلېن نەخاتە نېوان تانەوە. بىزانن كە مەرۆف ھېچ كاتىك لە ھەلە بەدەر نى يە و، دەرگائى توبە و پەشىمانىش ھەردىم كراوهەتەوە. ھەركاتىك "دەرۈونى بەدخواز" و "شەيتان" ھانى ئىۋەيان دا كە لە سەر ھەر حەقىكى رەخنە لە براكتان بىگەن، پېيان بلىن: "ئىمە دەبى لە پىناوى پشتىگەلىي نېوانىاندا - كە پەيوهندىي توندو تۆلى پەيامە کانى نورە - ژيان و پىز و بەختە و هەرى دەنیامان بېخشىن، چ جاي ئەمە

تاوپ لەم کاروبارە جوزئى يانە بىدەيەوە. ئەركى سەرشاغان وازلى هىننان و بەخت كردنى ھەموو ئەو شتانەيە كە پەيوەندى يان بە دنيا و خۈپەرسىنى مۇزقىدۇر بېيت، لەبر ئەو ئەنجامە مەزنانەي كە پەيامە كانى نۇور دەستى ئىمەيان دەخەن".

بەم جۇره "دەرروونى بەدخواز" دەمكوت و بىن دەنگ دەكەن.

خۇ ئەگەر گفتۇڭزو مشتومر لە سەر ھەر كىشىيەك ھاتە كايىدە، ئىۋە لە نېوان خۇتاندا پرس و را بە يە كىز بىكەن و، توندو تىزى مەنۋىن و، نەرمۇنیان بن. چونكە خەلکى لە رۇوي مەشرەبەوە ھەموو يان يە كسان نىن. كەواتە دەبى لەم كاتەي ئىستادا چاولە يە كىزى پېۋشن.

سلاومان بە يەك بە يە كى ھەموو برايان بىگەيەن.

* * *

(لە نېوان خۇتاندا بوار بە رەختە مەدەن)

برا ئازىز و بەوهەفا كام!

وريا بن.. وريا بن! لە نېوان خۇتاندا بوار بە رەختە مەدەن، تاڭو گومرایان جياوازىي مەشرەب و دەمارى لاۋاز و پىداويسىي يە كانى ڙيان و گۈزەراتان نەقۇزىنەوە. ھەولۇ بىدەن بە دامەزراڭدى "شۇوراي شەرعى" لە نېوان خۇتاندا كارېتكى بىكەن كە را و بۇچۇونە كاتنان جياواز نەبىت. ھەميشە دەستورە كانى "پەيامى ئىخلاص" لە پىش چاوى خۇتان دابىنن. دەنا ئىختىلافىكى كەم لەم كاتەدا دەتوانىت زيانىكى زۇر بە پەيامە كانى نۇور بىگەيەنەت.

* * *

(چى رېنى سىاسەتىان لىنى دەگرىت؟)

برا ئازىز و بەوهەفا كام!

ئەمۇز صەلاحەددىن ھات بۇ لام و، يە كېنگىش لە بەرپىسانى ئاسايش كەوتۇرۇ شوينى و، دواى ئەو خۇرى كرد بە ژۇورە كەمدا!

منیش بهو جاسوسه‌ی حکومه‌ت و ت:

"پهیامه کانی نور" که ئیمە دهرسی تمواوه‌تیی لەلا دەخوبنین، هەرگیز ناکەمین بە ئامرازیلەک بۆ دەستخستنی هەممو دنيا، چ جای سیاستەکەی. خۆ ئیمە دەست لە دنيای ئەھلى دنيا وەرنادەين، كەواتە مەترسیي سەرەتلەنانى زيان لە لايەن ئیمەو، گىزى و گەلخويە. چونكە:

يە كەم:

قورئانى پەرۈز پېنى سیاستى لە ئیمە گرتۇوه، تاكو ئەمۇ راستى يانەي كە هيىندهى ئەلماس بەنرخن، لە پىش چاواي ئەھلى دنيادا دانە بەزىنە ئاستى ورددە شۇوشە بى نرخە كان.

دۇوھەم:

شەفەقت و ويژدان و حەقىقەتىش پېنى سیاستەمانلى دەگرن. چونكە ئەگەر پېزەي ئەم مولحىد و مونافيقانى كە شابىانى سزا و تۆلەن، لە نیوان دە كەسدا تەنها دوو دانە بىت، ئەمَا حەوتەشت كەس لە خزم و كەمس و كارىيان بى تاوانى و، مئاڭ و خىزان و پىر و نەخۇشىان لە نیواندايە. جا ئەگەر بەلا و موسىبەت دابىارتى، ئەمَا هەشت كەس بەرى و بى تاوانە كەمش بە موسىبەتەوە گەرفتار دەبن و، لەواندە تەنها زيانىكى كەم بە يەڭ دوو مولحىد و مونافيقانە بگات. لە بەر ئەمە، باش بىانى كە ئەمۇ شەفەقت و مىھەربانى و حەق و راستى يەى لە ناوەرۇكى پەيامە کانى نورداران، بوارمان نادەن كە لە پېنى ھۆكاريە كانى شىۋاندىنى پىسا و تىكىدانى كارگىپىي و لاتەوە بېزىنە ناو سیاستەمە. جىڭ لەمەش، ئەم ئەنجامانەي كە لە سیاستەمە چاوه بروان دەكرىن جىنى گومانن يېنەدى و، هەرگىز بە چەند ئەنجامىكى يەقىنى دانانزىن.

سىھەم:

ئەم نىشتمان و نەتمە و حکومەتە، لە سەر ھەر شەكل و شىۋەيەك بىت، ھەر پۇيىتىي لەرادەبەدەريان بە "پەيامە کانى نور" دەبىت. كەواتە سەرسەخت تىرىن

مولحیدیشیان دهین لایه‌نی تەو دەستوورانەی پەیامە کانى نۇور بگىرت كە لە سەر حەق و ئايىن دامەزراون، جى جاي ئەوهى لىيىان بىرسىت و ھەلۋىستى دوڑمنايدىيان لىنى بگىرت. مەگەر - خوا نەخواستە - مەبەستى خيانەتىكى ئاشكرا بىت بەرامبەر نەتهوھە و نىشتمان و فەرمانزەوايەتى ئىسلام. چونكە رېڭار كەردىنى ئەم نەتهوھە و نىشتمانە لە ئازاوه و تىرۇر و مەترسى يە گەورە كان لە ژياني كۆمەلائىتى و سیاسى ياندا، پىنج بناغانەي پۇيىستە:

يە كەم: مىھەربانى.

دووھەم: رېزگەرنى.

سەھەم: ئاسايىش و متمانە.

چوارەم: دوورەپەرېزى لەو شتانەي كە حەرامن و، لە يەك جيا كەردنەوەي حەرام و حەللان.

پىنچەم: گۈزپەيللى و وازھىنان لە بەربادى و بەرەلائى.

جا "پەيامە کانى نۇور" كاتى كە دەپروانە ژياني كۆمەلائىتى، ئەم پىنج بناغانەي دەھىننە دى و، ستوون و پايە کانى پىسای ولاتيان بىن جىنگىر دەكەن.

دەسا با ئەوانەي كە دەستدرېزى دەكەن سەر پەيامە کانى نۇور! باش بزانى كە ئەم ھەلۋىستەيان دوڑمنايدىيە لە گەلن نىشتمان و نەتهوھە و پىسای ولات لە پىناوى ئازاوه و تىرۇردا.

ئەمانم بە كورتى بەو جاسوسى حکومەت وەت.

ھەروەھا پىم وەت:

ھەموو ئەمانەي كە بۆم باس كەرىدىت بۇ ئەو كەسەيان بىگىزپەرەوە كە تۆى بۇ ئېرە نار دووھا

ھەروەھا پىيان بلىنى:

ئەو كەسەي كە بە درېزايى ھەڙدە سال بۇ مەبەستى دابىن كەردىنى حەواندۇھى خۆرى سەرى لە حکومەت نەداوه و... هېچ زانىارىيە كى لە بارەي ئەم جەنگەمەن ئىيە كە يازدە مانگە دنیاي سەرھۇزىز كەردووھ و... نايەونىت هېچ پەيوەندىيە كى

دؤستایه‌تی له گەل كەسانى پلهوپايده بەرزى دەولەتدا بېھستىت.. پساویك كە ئەمە حالتى يىت، گەر هەر كەسىك بە جىنى گومانى بىزانت و پىنى وايت دەست دەخاتە ناو دنباكەيان و، لەسر بناغەي ئەم مەترسى يەش گوشارى بىخىتىه سەر، ئەم رەفتارە كە له گەل پساوى وادا بىكىت، بە چى لىك دەدرىتىه و ج بەرژەوندى يە كى تىدايد و ج ياسايىك رى بەمە دەدات؟ خۇ تەنانەت كەسانى گىز و دەبەنگىش دەزانن دەستدرىزى كىردىن بۇ سەر پىاونىكى وا، ئۇپىدەرى شىتى و گەلخۇيە.

ئەممەمان بىن وەت و، ئىنجا رۆشتە دەرەوە!

* * *

(پىوهدانى مىشۇولە سەرقالىتان نەكەت)

برا ئازىزە كامى!

لەو باوەرەدام كە پىويستان بە دەرس و پىتمەلى تازە نىيە، چونكە ئەم جارە له نىوان پەيامە كانىناندا پەيامە كانى "ئىخلاس" م دى، كەواتە بۇ لای وانە كانى ئەم پەيامانەتان دەنيرم..

بەلام دەمەۋىت بۇ ئەمە خوارەوە ئاگادار و يىدارتان بىكمەمۇ:

مادەم پىيازى ئىمە پالى بە ئىخلاسەوە داوه و، لەسر بناغەي راستى يە كانى ئىمان دامەزراوه، ئەوا بەپىنى ئەم پىيازە بە پىويستى دەزانىن كە له ئىشوكارى زىانى كۆمەلایتى و دنیادا خۆمان ھەلئەقورتىن، گەر راپىچ نەكىتىن و ناچار نەين.. دەبىت بە تەواوى دەستبىردار و دوورەپەرنىز بىن لەو چەشىنە حالتانە كە ئەنجامە كەيان بەرېرە كانى و لايمەنى خۆگرتى بىت و قەرەوبەرى لىنى پەيدا بىت.

جا هزار جار ئاخ و داخ بۇ كەسانى لاوازى خاوهە تەقۋا وزانست كە لەم كاتەي ئىستادا دووچارى چەندىن ھېرىشى ساماناكى ھەزىدەها كان دەبن و ھېچ خەمبىكىشى بۇ ناخۇن، كەچى بە چەند ھەلمى بە كى ساكارى چەشىنى ئازارى

پیوه‌دانی میشوله خویان ده خلافین و ئاورىڭ به لای ئەو ھېرىشانەدا نادەنەوە كە دەكىنە سەريان و، بە رەخنه گرتىيان لە يەكىزى يارمەتىي ئەو مار و ھەزىدەها سەتمەكار و دەستدرېزىكەرانە و يىارىدەي مۇنافيقە زەندىقە كان دەدەن لە كاولكاري ياندا، تەنانەت ھاوکارى يان دەكەن بۇ لەناوبردى خۆيشيان بە دەستى ئەو چەپەلانە!

براي تەواو دلىزمان كاك "حەسەن عاطف" لە نامە كەيدا دەلىت:

مامۇستايەكى ئامۇزگار و زانا ھەللىنىستىنگى نواندوووه كە زىيان بە پەيامە كانى نور بىگەيدەنىت، چونكە ويستوو يەتى - لە پىنى سوو كايەتى كردنەوە بە كەسايەتىي لاوازى من - دەستدرېزى يكاتە سەر ئەو پەيامانە، گوایا بە بىانووى ئوهى كە من سوننەتىنگى پىرۇزم (واتە: رېش ھېشتەۋەم) وازلىنى هيئاواه. لە كاتىكدا كە جى بەجى نەكىرىنى ئەو سوننەتە لەبىر دوو عوزرى گرنگە:

يە كەم:

با ئەو (كەسە) بىانىت، ھەروەها ئىۋەش بىانى كە: من خزمەتگۈزارى پەيامە كانى نوروم و دەلالى ئەو دوو كانم. پەيامە كانى نورىيىش تەفسىرى راستەقىنە قورئانى پىرۇزىن و، پەيوەندىيە كى توندو تۆلىان بە قورئانوو ھەمە، كە ئەويش كېيىنگى بە عەرشى ھەرمەز نەوە پەيوەستە. كەواتە ھەلە و ناتەواوىيە كەسى يە كانى من ئاراستەي پەيامە كان نا كرپىن..

دۇوھەم

لە وەكيلىي منەوە سەلام بەو زانا ئامۇزگارە بىگەيدەن. من بەپەرى سىنگ فراوانىيەوە رەخنه كانى وەردە گرم كە ئاراستەي لايەنی (كەسى) منى كردوون. ئىۋەش لە لايەنی خۇتاپەنەو ئەو زانا بەپىزە و زانىيانى ترى ھاوجەشنى بەرە مۇناقەشە رامەپىچەن، خۇ ئە گەر دەستدرېزىمان بىكىنە سەر، ئىۋە تەنانەت بە دوغا لېكىرىدىش بەرپەرچىان مەدەنەوە، چونكە ئەو كەسەي دەستدرېزى دەكاتە سەرمان يان رەختەمان لىنى دەگرىت، ھەر كەس بىنت، مادەم ئىماندارە ئەوالە پۇوى

ئیمانووه برامانه. گر ئمو دوزمنایه قیمان بکات، ئیمە به پىچى رېیازى خۆمان ناتوانىن - وەك ئمو - ھەلۇیستى دوزمنایه تى لى بىگرین، چونكە چەندەھا دوزمنى دېنەدە و مارى گەزندە هەن (كە بۇ دەرفەت دە گەپىن).

ئیمە كوتەك ھەلگر و گورز وەشىن نىين، جىگە لە "نور" ھىچى تر شىڭ نابىين، خۆ نورىش ئازار بەخش نى يە، بەلكو لە بەر ئەوهى پۈوناڭى يە، ئەوا نەرمۇنىانە. بە تايىھەت بەرامبەر بە زانىيان، نە كەن غۇرۇرى زانستى يان بۇرۇۋىنىن، گەر ئەوانە داراي غۇرۇر و خۇويستى بن ا بەلكو ھەتا دەتوانن بەپىچى دەستوورى ئەم ئايەتە پېرۇزە رەفتار بىكەن كە دەفرەرمۇسى: ﴿إِذَا مَرَوَا بِالْغُرْبَةِ مَرَوَا كِرَامًا﴾ (الفرقان: ٧٢).

پاشان (ئمو كەسە بەرپىزە) كاتى خۆزى لە بازنىمى پەيامە كانى نوردا و لە دەستنووسىي پەيامە كاندا بەشدار بۇوە، كەواتە خۆپىشى لەو بازنىمەدا يە. لە بەر ئەوهە، با ئەو ھەلەيدە كى فيكىريشى ھەبىت، ئىيە ھەر لىنى خوش بىن.

دەبىت نەك تەنھا ئەم مەرۋە بەرپىزە و كەسانى ھاوجەشنى كە خاوهنى ئايىن و تەقوان و سەر بە تەرىيەتە سۆفى يە كانىن، بەلكو ئەو ئیماندارانىش كە سەر بە پىچ و تاقىمە گومپا كانىشىن، لەم سەرددەم سەيرەدا، دېايەتى و رېقە بەرایەتى يان نە كەن. تەنانەت لە گەل "گاواران" يىشدا، مادەم ئیمانيان بە خوا و دواپۇز ھەيە، نايىت لايەنە كانى جىاوازى و ناكۆكى بىكىن بە مایىي قىسە و ھەۋىنى مۇناقة شە كردىن. ئەم چەرخە سەيرە و.. ئەو رېيازە گرتۇرمانەتە بەر و.. خزمەتە بەر زە خاونىنە كەمان.. داخوازى ئەمنە!

جا بۇ ئەوهى بوار بە سەرھەلدىانى گىرو گرفتى كۆمەلایەتى و سىاسى نەدرىت لە بەرددەم بىلۇ بۇونووهى پەيامە كانى نور لە جىهانى ئىسلامىدا، ئەوا دەبى قوتايىانى پەيامە كانى نور رېيازى سولج و ئاشتى لە گەل ئەوانەدا بىگرنە بەر. ھەرگىز خۇتان لە نويزى جومعە و جەماعەتى زانىياندا^(۱) ھەلەم قورتىن و رەخنىش لەو كەسانە مەگىن كە تىياناندا بەشدارن.

(۱) چونكە بانگ و قامەت و خوتىبە بە زمانى توركى بۇون.

سه‌باره‌ت به قسه‌کهی ئیمامی په‌بیانیش که فرمومویه‌تی: (مه‌رۇنە ئەو شوینانه‌ی بىدۇھەتیان تىدا دەكىرت) مەبەستى ئەوهە کە پاداشتى تىدا نى يە. نەك بەم واتایەی کە نويز بەتال دەكتەوە. چونكە بەشىك لە پياوچا كانى پېشىن نويزىيان لە پشت سەرى يەزىد و وەلىدەوە خويندوووه.

بەلام گەر مرۆف لە دەمى رۇشتى بۇ مزگەوت و گەرانەوەيدا دووچارى گۇناھى كە بىرە دەببوو، باشىر وايە هەر لە شوینى مانەوە كەيدا يېت و نەرواتە دەرەوە.

ئەو برايمان لە نامە كەيدا باسى برايانى نوى و ئازا و دامەزراومان دەكتات.. ئىمە لە گبان و هەناوى خۆمانەوە بە براى خۆمانيان قبۇول دەكەين. بەلام ئەوانەي کە دېنە ناو بازنى پەيامە كانى نورەوە، بۇ ئەوهە پېزى راستەقىنە و شاييان لە ئازايەتىي كەسى خۆيان بىگرن، دەبىن بە دامەزراوى يەكى نەجۇول و توندوتۇلى يەكى مەحکەم و پەيۋەندى يەكى نەپەچراو لە گەل برايانىدا، ئازايەتى يەكى بخاتە كار. واتە دەبىن ئازايەتى يەكى سى يەكى خۆى، كە وەك چەند پارچە شۇوشەبە كى شكارا وايە، بىگزۈپت بە ئەلماسى خۆبەختكارىي صدىقانە كە بە دواى حەقىقتىدا عەودالە.

بەلتىن، گىرنگىزىن بناگەي رىبازە كەمان لە دواى "بىخلاسى تەواوەتى" بىرىتى يە لە: "دامەزراوى" و "توندوتۇلى". ئەم توندوتۇلى يەش لە چەند پۇوداونىكى زۇردا چەسپاندى كە هەموو يەكىنى ئەو جۇرە كەسانە ئىيانى خۆيان بۇ خزمەتى راستى يەكىنەي كانى پەيامە كانى نور بەخت كردووە، لە بەرامبەرى سەد كەسەوەيە. چونكە يەك كەسى ئاسابى ئەمان كە تەمنەنلى سى سال تىپەر ناكات، پېشى چەندىن ئەولىا كەوتنەوە كە تەمنىان لە شەست سال تىپەرلە.

پاشان كەسىك كە زۇر ئازا و جوامىز يېت، دواى ئەوهە كە رۇشتە ناو كۆمەلتىكى ھاپەيەندىي توندوتۇلمۇھ، لە بەر پارىزگارى كەدنى حەوانەوەي كۆمەلە كەى و لەرزە نەخسەن پېيان، ناتوانىت ئەو ئازايەتى يە كەسى يەي بەكار

بهینیت. که واته دهین بهینی فرموده‌ی پرورزی: "سیروا علی سیر اضعفکم"^(۱) رهفتار بکریت و، ئمو با بهتanhی که مایه‌ی ناکزکین قسمه‌یان تیدا نه کریت و، با بهتنه کانی: شه‌پقه و، بانگ و، به کارهینانی ناوینشانه کانی ده جال و سو فیانی له گەل که سانی نامزدا ناخربنله بهر باس و وتوویز، چونکه دهیت بهزی ئوهی که زانیان و ئهله‌ی سیاسه‌ت هەلتویستی دوزمنایتی و پرووبه‌پرو بونه‌وه بدرامبهر به "پیامه‌کانی نور" بنوینن. که واته وریانی و دان به خزدا گرتن له هەموو شتیك پیویست تره. تەنانهت حمزه‌ر نه کردن له شتاني جوزئی کار ده کاته سەر ئىرمش! "پیامه‌کانی نور" تەنها يەك بازنە نین، بەلكو چەند چینیکی وەك بازنە هاوچقە کانی هەيە. ئەوه تا چینه کانی ئەركان و، خاوەنە کان و، خەواص و، بلاوکەرەوان و، قوتابیان و، پشتگیران و، چینه کانی ترى هاوچەشنى ئەمانیان .. هەيە.

جا ئە گەر يە كېڭىشاييانى ئەوه نەبۇو كە پرواته ناو چىنى "ئەركان" وە، لە بازنە كە دەرناكریت، بە مەرجى پشتى تەۋۇزمىكى پىچەوانەی پیامه‌کانی نور نەگریت. هەروەھا كەسىك تايىه تكارى يە کانى "خەواص" ئى تیدا نەبیت، دەتوناپت بیت بە "قوتابى" بە مەرجىك دزه رېبازىك نەگریت بەر.. ئەو كەسەش كە رهفتار بە يىدەعت^(۲) دەكات دە گۈنچى بیت بە "ھاوارى" بە مەرجى لە دلىوھ پشتگىرى ئەو يىدەعەتە نەبیت.

لەبئر ئەمە، ھىچ كەسىك، لەبئر ھەلمىيە كى كەم، لە بازنە كە تان دەرمە كەن، تاڭو نەپرواته پىزى دوزمنانوھ. بەلام له گەل ئەوه شدا نابىت ئەو جۈرە كەسانە لەو تەگىر و راوردانەدا بەشدار بکرېن كە "ئەركان" و "خاوەنان" ئى پیامه‌کانی نور نەنجاميان دەدەن.

(۱) قال في المقاصد: لا أعرف بهذا اللفظ، ولكن معناه في قوله ﴿أَنْدِرِ الْقَوْمَ بِأَسْعَفِهِمْ فَإِنْ فِيهِمُ الْكَبِيرُ وَالسَّقِيمُ وَالْبَعِيدُ وَذَالْحَاجَةُ﴾: ورواه الشافعی في مسنده وكذا الترمذی وحسنه، وأiben ما جهه الحاکم وقال: على شرط مسلم، وأiben خزيمة وصححه. (كشف الخفاء ۱۵۱۸ باختصار) (وەرگىز)

(۲) مەبەست بانگ و قامەت و نويزە بە توركى (وەرگىز)

(قوتابیانی نوور "خزمەت" یان له "قوتبیهت" بین باشزه)

برا ئازىز و بەوهفاكام!

لەم دوو رۈزه‌ئى راپوردوودا دوو شت پۇويان دا و چەند مەسىلەبە كىيان هيئايە
دلىمە، كە ئەمانە هەندىيەكىان:
يەكمىان:

براى بەرپىزمان كاڭ "صەلاحىددىن" لە ئەنقرەرەوە نۇرسىيەتى كە دەستىان
داوهەتە دەستدرېزى كىردىن بۇ سەر شۇينكە و تۇوانى تەرىقەتە سۆزى يەكان. ھەروەك
لە ئەنقرەرە خۇرەھلەتىدا ھەلمەتىكى خەلک گىرتىن لە سەر ئەم مەسىلەبە دەستى پى
كىردووە. بەلام قوتاپىانى پەيامە كانى نوور، بە چاودىزىي پەروەردگار، لە ھەممو
لايە كەمە پارپىزراون. چونكە "ئىخلاسى پەتھەن" و "پەيوەنلىي توندو توپلى
نیوانىان" و "بەكارەتىنى حەزەر" ئەم چاودىزىيە پەروەردگاريان لە سەر
بەردهاام دەكتات.

دۇوهەمىان:

ھەممو خەلکى لەم رۈزانەدا سکالا لە دەست "دلتەنگى" دەكەن كە
دۇوچاريان دەيىت. وەك بىلەي "چەپەل بۇونى ھەواي معنۇمى" نەخۆشى يەكى
بىزازى و دلتەنگىي ماددىيىشى بە شىۋىيە كى گىشتى بلاو كىردووەتەوە، تەنانەت ئەم
نەخۆشى يە بۇ ماوهى يەك رۈز منىشى گىرتەوە. جا لە بەر ئەمە كەپامە كانى نوور
دەرمانى ھەممو ئەم نەخۆشى و گىدو گەفتانەن كە دىنە پەتەن، ئەمە كەسانى
كەپىانەو سەرقاڭ دەبن، بە پەشىۋانىي خواتۇوشى ئەم نەخۆشى يە نابىن، ياخود بە
سۇوكى بەريان دەكەۋىت.

.....

چوارەمىان:

لە ھەندىيەكى ئەم نامانەدا كە رەوانە كرابۇون، چەند وەسفىيەكى لە رادەبەدەر و
زىاد لە پۇيىستىم سەبارەت بە مامۇستا كەپان چاو پىتكەوت. كە رۇانىمە خۆم، يىنیم
شاپانى تەنانەت زەكاتى ئەم وەسفانىش نىم و، مافى ئەمەم نى يە بە ھى خۆميان

بزام. له خۆم پرسی: ئەو برايانم کە عمودالى حەق و راستین، ج سوود و بەرژەوندی يەك بەدهست دەھىن لە زيادەرەوی يە کە له گومان باشيدا هەيان، ئەوهەتا سەربارى يىدار كردنووه يەك له دواى يە كىشىم بۇيان، كەچى هەر لەسەرى بەردىوامن؟

يە كىسر ئەمەي خوارەوە هاتە دلەمەوە:

ئەو برايانه و شارە كەيان کە پارىزگاي ئىسپارته و دەوروبەريتى، پىت و بەرەكتى خوش باوهەرى و گومان باشىي زۇريان بىنيوھە، لەمەشدا شۇين پىنى تەولىيا كانى وەك: "عوسمانى خالىدى" و "شۈركى تۈپال" يان ھەلگرتۇوھە. كەواتىھە ئەوان كاتى لەم گۆشەيمەوە روانىييان، هيچ زيادەرەوی يە كەيان نە كەردووھە، چونكە "پاستى" يان بىنيوھە. بەلام ھەروەك كەشفي تەولىيا كان پۇيىستان بە تەئىيل و، خەونە كانىش پۇيىستان بە تەعېرە، بېيارە "تايىەتى" يە كانىش گەر بىكەن بە "گىشتى" ئەوالە پۇويە كەمەن ئەلەيان تىدا دەرەدە كەوتىت. ئەو براادەرانىش بە ھەمان جۈرن، چونكە ئەو سوودەيى کە لە لايەن كەسى مەعنەوىي پەيامە كانى نۇورەوە بەھوان و بە شارە كەيان دراوه، داويانەتە پال يە كېڭ لە تۈنەرە كانى ئەو كەسە مەعنەوى يە کە ئەم برايە خۇزانە و ناوى "مامۇستا" يان لىنى ناوە. ئىز رۇودادى سوودى ئەو شارەيان بە رۇودادىكى گىشتى بىنيوھە و لە گۆشەيمەوە بۇيان روانىوھە، لەمەشەوە زيادەرەوى لە گومان باشى يەدا دەر كەوتۇوھە.

شەشم:

دۇو سىن پۇز پىش ئىستا گوئىم لە وتهى بىست و دووھەم گىرت لە دەمى راستكەردنووه ھەلە كانىدا. بىنیم كە: زىكىنلىكى ھەمە كى و، بىنلىكى فراوان و، تەھلىلىكى زۇر و، وانھە كى ئىمانىي بەھىز و، دل ئامادەيە كى بىن غەفلەت و، دانستىكى بەرز و، پەرسەتلىكى فيكىرىي بلند و، نۇورە كانى ھاۋچەشنى ئەمانەي تىدایە. ھەروەك لە حىكمەتى ئەوش تېڭمەيشتىم كە بۇچى بەشىكى قوتاييان بە نىازى پەرسەتش پەيامە كان دەنۇو سەنەوە، يان دەيانخۇينتەوە، يان گۈرىان لىنى

پاده‌گرن. نیتر منیش پشتی ئمو کاره‌یانم گرت و، دوعای پیت و بدهه‌که‌ت و سدر که‌مۇتنم لەو ئەركەباندا بۇ کردن.

بە پوخشى:

پەرۋىز بالى و دەست خۆشى لە براياني وەك حافظ عملى و خەسەرەو دەكەين كە تەسىدىقى دەعواكەي مەنيان كرد، كە دەمۇت:

قوتابىي يە راستەقىنە كانى پەيامە كانى نۇور خزمەتى ئىمانيان بەلاوه لە سەررووى ھەمۇو شتىكەمەۋە. تەنانەت گەرپلەي قوتىبىيەتىشيان پىنى بىرىت، ھەر لە بەر پارىز گارى كەردى ئىخلاس، خزمەتى ئىمانيان بىنى باشترە.

* * *

(قوتابخانەيە كى مەعنەوى لە بەرزە خدا)

ئەو دەمەي قوتايى بۇوم، لە كەسانى باوھە پىنگراوم دەيىست كە لە چەند پېشدوايە كى مەزنۇو دەيانگىزىپايەوە و، دەيىان وەت:

(ئەو قوتايى يە چالاڭ و دلىسۈزانە حەزىيان لە زانستە و لە كاتى خوينىدى زانستە كاندا كۆچى دوايى دەكەن، لە بەرزە خىشدا لەناو قوتابخانەيە كى مەعنەوى چەشى خوينىدىنگە كە پېشىوپياندا دەبن و، خوايى گەورە حالىكىان پىنى دەبەخشىت كە بۇ ئەو جىهانە بگۈنچىت).

ئەم گۇفتارە لە سەر زمانى قوتايىانى زانستى ئەو كاتەدا بە زۇرى دەۋتارىمەوە. جا لە بەر ئەوەي قوتايىانى نۇور لەم كاتانەدا پوختمە قوتايىانى زانستە كان، ئەوا بىن ھېچ گومانىڭ ئەركى سەرشانى "محمد زوھدى" و "عاصىم" و "لوقى" و قوتايى يە كىزج كردووه كانى ھاۋچەشىيان - خوالىيان خۆش بىت - ھەر بىر دەۋامە، بۇ ئەوەي بە قەلمە مەعنەوى يە كانيان، كە پشت بە خوا ھەر لە كارى خۆياندا بەر دەۋامەن، كر دەۋەي چاڭى تى لە تۆمارى چاڭە كارى ياندا زىاد بىكەن.

* * *

(په‌رستشی فیکری ناماخجی دنیایی بین داوا ناکریت)

"په‌یامه کانی نور" هرگیز نابن به "هز"ی ده‌ستخستنی به‌رژه‌وندی دنیایی و ناگونجی بکرین بله‌لغان له پووی زیانه کانی دنیادا. چونکه ئم په‌یامانه په‌رستشیکی فیکری گرنگ و بایه‌خدارن. که‌واته ناییت راستو خوئامانج و مه‌بسته کانی ژیانی دنیایان بین داوا بکریت. دهنا ئیخلاص ده‌شیوه‌ت و شیوه‌ی په‌رستش مهزنه که‌یش ده گزوریت و، مرؤف - له حاله‌تیکی و‌هادا - و‌هک ئه‌و مناله نه‌فامانه‌ی لئی دیت که له کاتی شه‌ردا جزم‌ه کانی قورئان ده کمن به قله‌لغان که ده‌رسیان تیدا ده‌خوین، چونکه بین هیچ گومانیک ئه‌و زیانه‌ی بهر سمری ده‌که‌وت بهر جزم‌ه که‌ی ده‌که‌ونت! له‌بر ئه‌وه، ناییت له بهر ابهر ئه‌و دوژمنه نه‌یار و سه‌سخنانه‌و "په‌یامه کانی نور" بکرین بله‌لغان.

به‌لئی راسته، ئه‌وانه‌ی که ببوون به دوژمنی په‌یامه کانی نور و ده‌ستدریزی بیان کرد سه‌ر، چه‌نلین زلل‌هی تمی‌یان ئاراسته کرا. سه‌دان رووداو همن که ئمه ده‌چه‌سپتن. به‌لام ناییت په‌یامه کان بز زلل‌ه لیدان به کار‌بھینرین و، ئه‌و زلل‌انه‌شیان به نیازی زلل‌هه لئی نادریت، چونکه ئه‌وه کارنیکی دزی ئیخلاص و بندایه‌تی بینگرده بز خوای گموره.

که‌واته هر کمس سته‌مان لئی بکات، حمواله‌ی په‌روه‌ردگاری مهزمانی ده‌کمین که پاراستوینی و له خزم‌هتی په‌یامه کانی نوردا خستووینه‌تیه کار.

به‌لئی، گه‌لئی ئه‌نجامی نائاسایی سه‌ر به ژیانی دنیاله خزم‌هتی په‌یامه کانی نوره‌و په‌یدا ده‌بن، به چه‌شنی ئه‌وهی که له ویرده گرنگه کاندا هه‌یه. به‌لام ئه‌و ئه‌نجامانه به داوا‌کردن به ده‌ست نایه‌ن، به‌لکو ده‌به‌خشرين! که‌واته هزکار(عبلله‌ت) نین بز پاپه‌راندنی ئه‌و خزم‌ت، ئه‌وه‌نده نه‌بن که له‌وانه‌یه سوودیکیان بیت. خوئه‌گه‌ر به داوا‌کردن و به‌شوین گه‌راندا هاتنه‌دی، ئه‌وا ده‌بن به هزکار. دیاره ئه‌و کاتیش ئیخلاصه که تیکده‌دادت و به‌شیک لمو په‌رستش به‌تال ده‌کاته‌وه.

بهلئی، هۆی بەرەنگار بۇونوھى سەركەوتواھى پەيامەکانى نور بەرامبەر بۇ ھەموو ملنەدەر و سەرسەختە زۆر و زەبەندانە، تەنھا ھى نەھىنىي ئىخلاسە كە تىايىاندایە و، ھى ئەۋەشە كە "ھۆكار" نىن بۆ ھېچ ئامانج و مەبەستىك و، راستەوخۇ پۇويان لە بەختەورىي ھەمىشەيە و، جىگە لە خزمەتى ئىمان بە شۇين ھېچ مەبەستىكدا ناگەرپىن و، ئاپەر بە لاي كەشەف و كەرامەتى "كەسى" دا نادەنەوە، كە ھەندى لە شۇينكەوتوانى تەرىقەت بايەخى بىن دەدەن.. ھەروەھا ھى ئەۋەيە كە ئەم پەيامانە ھەموو كار و ئەركىكى خزىيان لە پەخشاندىنە نورەكانى ئىمان و پزگار كەردىنى ئىمانى باوهەرداراندا چىپ كەردووەتەوە. ئەمەشىان لە نەھىنىي مىراتگىرى پېغەمبەرەوە ﷺ بۆ ماۋەتەوە، بە چەشى خاوهە بەپىزەكان كە خاوهەن و ھەلگرى "وپلايەتى كوبىرا"ن.

بهلئى، ئەدو دوو ئەنجامى كە بە لىكۆلىنەوە چەسپاون و لەم كات و سەردەمە سامناكەدا پەيامەكانى نور بە قوتايىانى خزىيانى دەبەخشن، شاياني بايەخ پى دانى و، لە ھەموو شتىك گۈنگۈز و لە رادىيە كى ئەتوۋدان كە ھېچ پۇيىستى يەك ناھىلتەوە كە مەرۆف بۆ پەلەپاپايدى معنەوىيە كان و كاروبارى تر بېۋانىت و چاوابان بۆ بىگىزىت.

ئەنجامى يە كەميان ئەۋەيە كە:

ھەر كەسى بە وەفادارىيە كى راست و، قەناعەتىكى تەواوەتى دەپرواتە ناو بازنىي "پەيامەكانى نور"وە، ژيانى بە باشى كۆتايى پى دېت. واتە بە ئىمانمۇ دەپرواتە ناو گۈزە كەيمەوا گەلئى بەلگەدى بەھىز لە سەر ئەمە ھەن.

ئەنجامى دوو ھەمېشىان ئەۋەيە كە:

بەشدارىي معنەوى لە كاروبارى دواپۇزدا، كە بىن وىست و زانىنى خۇمان ئىمەي بۆ راپىچ كراوين و لە بازنىي خزمەت بە پەيامەكانى نوردا جىنگىر بۇوە و چەسپاوه، ئەم بەشدارىيە، ھەموو قوتايىيە كى راستىگۇ و راستەقىنە ھان دەدات كە بە ھەزاران دل و زمان پاپىتەوە و داواى لىپۇردن بىكتات و خواپەرسىتى بەجي بەھىنېت و، بە چىل ھەزار زمان - وەڭ ھەندى مەلائىكەت - تەسپىحاتى

خوای گوره بکات. همروه‌ها ئم به شداری کردنه هانی ده‌دات که به سدان هزار ده‌ستیش به دوای راستی يه به‌رز و بلنده کاندا بگه‌ریت، به چه‌شنبی ئوه‌ی که به دوای حقیقتی شهوی "قدر"ی ره‌هزاندا ده‌گه‌ریت.

لە بر ئم چه‌شنه ئەنجام‌هیه که "قوتابیانی نور" خزمتی پەیامه کانی نوریان گەلنی بى باشتره له پله‌ی "ویلایت" و، هرگیز چاوش "کەش و کەرامت" ناگیپن و، همول نادهن بەروبوومی قیامتیان لە دنیادا بچن! ئىنجا سەرکەوتیان لە بلاو کردن‌هه‌ی پەیامه کاندا و، پىشوازبى خەلکى لەم پەیامانه و، بەرەدانیان پىيان، پاشان دەستكەوتى ناوبانگ و چىزه کان و چاودىرىبى خوای گەوره، كە ئەمان شايسته‌يابان و، هەر شتىنکى ترى جىگە لەمانش كە لە دەره‌وهی بازنه‌ی ئەرك و فەرمانبەری سەرشانى ئەواندایه.. هەممو ئەوانه، دەدەنە دەستى خوای گەوره و، خۆیان لەو کاروباراندا هەلتاقورتىن و، همول و كۆششیان لە سەر بناگە‌ی ئەو شتانه بىيات نانىن. بەلكو بە ئىخلاسىنکى يېڭىردى و تەواوه‌تى يەوه کارى خۆیان ئەنجام دەدەن و، دەلىن: ئەوه‌نده‌مان سەرۇزىيادە کار و فرمانى خۆمان جى بەجى بکەين، كە ئەۋىش تەنها و تەنها خزمتى ئىمانه.

* * *

(ھەندى تايىەتىنىي پەیامه کانی نور)

* "پەیامه کانی نور" لەم چەرخەدا و بە تايىەت لەم كاتەدا، دەستاۋىزىنکى مەحكەمن. واتە: زېخىرىنىي ئەوه‌نده بەھىزىن كە هەرگىز ناچىرىن و، ئەو رېشىدى پەیمانىيە كە خوا دايىناوه لېنى لا نەدەن. كە واتە هەر كەسىك دەستى پۇوه‌بگەرتى رېزگارى بۇوه.

* "پەیامه کانی نور" بەلگەيە كى روونى بەھىز و، تەفسىرەنکى بەنرخ و، يەكىك لە بىرسكانه‌و بەشوقە کانى ئىعجازى مەعنەویي قورئانى بىرۇزىن و، غىنەكى ئەو دەريايە و، تېشكىنکى ئەو خۆرەن و، راستى يەكىن لە گەنجىنە زانستى

حهقيقه‌تهوه ئيلهاام كراون و، تدرجه‌مديه كى معنەوېي ئموتون كە لە پىژۇنەكانى ئەوهەهەلتقولاون.

* "پيامەكانى نور" وەك كىيىھ دانراوه كانى تر نىن، كە لە چەندەھا سەرچاوهى جۇراوجۇرى زانستى و هونەرىيەوه زانيارى وەربىگىن، نەخىزى.. جىگە لە قورئانى پىرۇز ھىچ سەرچاوه و مامۇستايەكىان نى يە، دانرىشيان لە كاتى دانانىاندا جىگە لە قورئان ھىچ كىيىكى ترى لەلا نەبۇوه، واتە راستەوخۇلە پىژۇنەقورئانى پىرۇزەوه ئەم پيامانە ئيلهاام كراون. كەواتە لە ئاسمانى قورئان و ئەستىرە ئايەتەكانىيەه نازىل بۇون.

* ئەوانەي كە وەلام و بەرپەرچى پەلىپ و بىانووى مولحىدان دەدەنەوه، كە هەزار سالى رەبەقە بۇ شىكاندى بەھا و شان و شىكتۈي قورئان ئامادە دەكرىن.. ئەوانەي دوودلى و گومانى فەيلەسۈوفە كافرەكان دەسېرنەوه كە زۇر لە مېزە كەلە كەيان كەردووه و ئىستا دەرفەتى بالا بۇونەيىان بۇ رەخساوه.. هەروەھا ئەوانەي كە دەبن بە بەرپەستىڭ لە بەردەم رق و كىنەي جوولە كە كان كە دوزمنايەتى و تۆلەسەندەنەوهيان لە نيازدايە بەرامبەر بەو قورئانە پىرۇزەي بە توندى سەرزمەنلىقى كەردوون.. ئەوانەي كە بەرامبەر ھېرىشى چەندىن دىيانى لەخۇبايى بۇ سەر قورئان رادەوەستن..

بەلىنى، ئەوانەي كە بەرەنگارى ھەموو ئەم ھېرىشانە دەبنەوه و دەيانگىزىنە دواوه، چەند پالەوانىنەكى ئازا و چەندىن قەلائى معنەوېي مەحكىمى قورئانى پىرۇزىن، كە لە ھەموو چەرخىكدا بەردهوام بۇون و ھەن. بەلام ئەم چەرخ و سەرددەمە ئەمپۇز گەلنى پۇيىتىي زىاتى بەو پالەوانانە ھەمە، چونكە ژمارەي ھېرىشەران لە يەك دوو كەسەوه گەيشتۈرەتە سەد و، ژمارەي بەرگى كارانىش لە قورئانى پىرۇز لە سەدەوە دابەزىۋەتە دوو سى كىمسا ئەمە سەرەپاي ئەوهى كە فېر بۇونى راستىيەكانى ئىمان لە پىرى زانستى كەلام و قوتاڭخانە شەرعىيەكانوھ - بە گۈزەي رېيازى زورو - كاتىكى درېزخایىنى دەۋىت كە بازىدۇخى ئەمپۇز بوارى بىن نادات. كەواتە ئەو دەرگايىمەش داخرا..

به‌لام "پیامه کانی نور" راستی‌یه هره قولله کانی ئیمان فیرى گشت خەلکى دەکەن، بە شىوازىك كە هەموو كەسىك، لە كورت ترین كاتىشدا، لېيان تىدەگەن و فېريان دەبن.

* يەكىك لە تايىەتمەندىيە رۇونكەرەوە كانى "پیامه کانی نور" ئەوه يە كە: لەم سەرەم و چەرخە سەيرەدا، ئیمان و كوفر لە زۇرانبازى نیوانىاندا پەنا بىز دواھەمین قەلائى خۆيان دەبەن و پشتى پى دەبەستن! "پیامه کانی نور" يىش ئەم دواھەمین بناغە و پالپىشتنە ئیمان بە شىوه يە كى گومانپۇ و بەھىز رۇون دەكەنۋە. ئەم تايىەتمەندىيە بە جوانلىق شىوه لە پەيامى "الآية الکبرى"^(۱) دا دەيىنرېت، چونكە ئەم پەيامه ململاتىنى نیوان ئیمان و كوفر لە ئاخىرىن پەنا و پالپىشتناندا دەخاتە رۇو.

با ئەمە بە غۇونئىك پۇون بىكەينەو:

لە مەيدانى جەنگىكى گەلنى مەزن و كاتى كۆبۈون نۇوهى سوپاى زۇرى هەردۇو لادا، دوژمن پەيتا چەك و پىداوىستىي جەنگ بۇ تىپە كە خۆى دەنېرىت، تاكو پشتى ورە و ھىزى معنەوى يىان پىز بىگرىت و، لەم پىناوهدا چىلى كە توناندا بىت درېغى ناڭات. يەكىك لەوانە: بە كەم پىشاندانى ھىزى معنەوى و ورە ئیماندارانە و، پەك خىتن و تەفروتوونا كەردى يەكىتى و پەيوهندىلى نیوانىانە. واتە هەر ھۆكارينىكى بىتە دەست بۇ نەھىشىتى ورە ئەمەن ئیمانداران - كە ھىزىنەكى يەدەك و پشتگىرى ئیمانداران - لەكىسى خۆى نادات و كەلکى لىنى وەرە گەرىت. بە رادەيەك كە ئەم دوژمنانە كۆمەلنىكى يەكىرىتۇرى پەيوهندىدار و خاوهەن گىيانى كارى بە كۆمەل و رېكخراوى تايىەتى بۇ سەر تىپە كان و يەك بە يەكى سوپاى مۇسلمانان لەو جەنگە ئیوانىاندا رەوانە دەکەن..

جا لەم كاتەدا كە دوژمن خەرىكە ورە و ھىزى معنەوى تىپى مۇسلمانان لەناو بىيات، يەكىكى وەك حەزرەتى خضرىان - دروودى لەسەر بىت - لى پەيدا دەبىت و دەلىت:

(۱) واتە پەيامى (بىنېتە كانى گەشىيارىك) كە تىشكى حەوتەمى كېنىي (تىشكە كان) و (ورگىز)

- (کاکی موسelman! نائومید مهبا! نهونده دالد و پالپشتی توندو تولت همه
که هرگیز جینان بین لیژ نایت و، چهندین سوپای هینده زور و هیزی یده کی
نهو توشت له پشته که تمواو نابن و له بن ناید و هیچ هیزیک ناتوانیت به سریاندا
زال بیت، به راده‌یدک که نه گهر هممو دنیا به گشتی له دزیان کوزینه‌وه، ئىجا
ناتوانن له گله‌یاندا بکمونه زورانوه، بەلکو هر ناشویز نینه میدانیانوه. مه گهر
یه کیک بتوانیت هممو گهردوون گروخینیت، دهنا کمس ناتوانیت تیکیان
 بشکینیت.. هۆزی تیکشکانی ئىستاشت نهونه یەك سرباز ناردووته
 میدان که برامبئر کۆمەلیکی پىکخراوی خاوهن کەسیتیی معنەوی و گیانی
 به کۆمەل بىھنگیت.. کاکی موسelman! همول بده "یەك بە یەکی" سربازه کانت له
 حوكى "کۆمەل" و "کەسیکی معنەوی" ئى نهو تودا بن که وره و هیزی معنەوی
 خۆزی له بازنه کانی دهورو بەریهوه و هربگرت).

بەم جۆره دلى ئە موسelman بەم و تەيەی حەزرەتى خضر - دروودى لەسەر
 بیت - له قەناعەت و دلىيائى و ئاسوودەمى پەر دەبیت.

هەروەك ئەمە وايە، پەيامى "آلەة الکبىرى" ش بە هەمان جۆره؛ چونکە ئەو
 گومپایانە کە پەلامار و هېرىشى كتوپى بۇ سەر ئىمانداران دەبەن، وەك گیانیکى
 چەپەلیان لىنى هاتووه لەناو نەتەوهدا و، كەسیتى يەكى معنەوین، داراي گیانى
 به کۆمەل و پىکخراوی تايىھتىن و، خەرىكى تىكدانى دل و دەرۈونى خەلکن - به
 گشتى - له جىهانى ئىسلامدا و، ئەو پەرده ئىسلامى يە بەرزە دەپىنسن كە
 بىرۇباوهپى تەقلىدىي موسelmanى عموم دەپارىزىت و، ئەو ھەست و شعورانەشيان
 دەسووتىن كە له باوک و باپىرانىانوه بۇيان ماونەتەوه، ئەو ھەست و نەستانەى كە
 ئەگەر بىئىن ژيانى ئىمانى ئەوان بە بەردهواسى دەھىلەوه.

جا له كاتىنکدا كە هەمو موسelmanىك هەولى نائوميدانه دەدات تاكو خۆزى لەم
 ئاگرە سامنا كە پىارىزىت كە هەمو جىهانى گەترووهتەوه، ئا لەم كاتىدا، پەيامە کانى
 نۇور وەك حەزرەتى خضر - دروودى لەسەر بیت - دېن و دەستى يارمەتى بۇ
 درىز دەكەن و، پەيامى: "آلەة الکبىرى" ش بە چەشنى سربازىنىكى گۈنپايەل و خاوهن

هیزی لەعادەت بەدەر، دەردەپەرتىھە مەيدان و، ئەو كۆمەك و يارىدە ماددى و مەعنەوی يەھى كە هەرگىز بەرنگارى ناكرىت، لە يەك بە يەكى سوپاكانى خۇزى وەردە گەرىت كە ھەموو گەردوونيان گەرتووه توه.

بۇ خۇتان خالە كانى ترى غۇونە كە لە گەل ئەمدا بەراورد بکەن، تاڭو پوختمى ئەم نېھىنى يەتان بۇ رۇون بېتىمە.

* ھەروەھا "پەيامە كانى نور" تفاق و رۇوناکى يەكى ئەوتۇنин كە لە زانستە كانى خۆرەلات و، فەلسەفە و ھونەرى خۆرئاوا وەرگىرابىن، نەخىر. بەلکو لە عەرشى بلند و ئاسمان ئاساي پلهى بەرزى قورئانى پىرۇزەھە وەرگىرالۇن كە لە سەررووى رۈزھەلات و رۈزئاوا وەھە.

* لىكۆلىنەوە و ئامادەسازى بۇ تىڭەيشىن لە پەيامە كانى نور - ئەو پەيامانەى كە رۇوناکىي مەعنەوين و، زانستىكەن لە يەك كاتدا لەپەرى بەرزى و قۇولىدان - پۇيىسى بە زۇر لەخۇزى كەن و ماندوو بۇون و ھىنانى مامۇستاي تر نى يە، چۈنكە ھەموو كەسىك بە گۈزەرى پلەي تىڭەيشتى خۇزى، لەو زانستە بەرزانە تىپەگات و بىن ئەوهى ئاگرى ماندووبۇون دابىگەرىنىت ရۇوناکىي مەعنەوىي ئەم زانستانى دەستگىر دەبىت و، سوود بە خۇزى دەگەيەنىت. تەنانەت لەوانەشە لە رېنى ئەم پەيامانەوە بېت بە زانايە كى لىكۆلە!

* پرسىار:

بۇچى لە نېوان كېنىيە بەنر خەكاندا ھەر پەيامە كانى نور تايىەتىنەن بە چەند ئامازە و ئاپەلىدەنەوە يەكى قورئانى پىرۇز و، رېز و تەقدىرىي ئىمامى عملى - خواى لىنى رازى بېت - و، مىزدە و بۇرۇانىنى شىنجى گەيلانى، قىلس سرە؟ ئاياج حىكىمەتىك لە بايەخ پىدانى و پىزلىنانى ئەم دوو مامۇستا بەپېزەدا ھەمە - تائىم را دەھىي - بە پەيامە كانى نور؟

وەلام:

ئاشكرايە ھەندىي جار تەنها يەك خولەك بە ئەندازەي سەعاتىڭى تەواو بايەخدار دەبىت و، بە قەدەر ئەو سەعاتە تەنانەت ئەۋەندەي بەرھەمى پۇزىنەكى تەواو، بەلکو

به ئەندازەی بەرھەمی چەندەھا سالیش بەپیت و بەرەکەت و بەرەمدار دەبیت.
ھەندى جارى ترىش تەنها يەك سەعات بە ئەندازەی سالىتكى تەمن، تەنانەت
ھەموو تەمنىش بەرھەم بەخش و بايەخدار دەبیت.

بۇ غۇونە:

ئەو كەسەى لە رېنى خوادا شەھيد دەبیت - كە يەك خولەك دەخایەنیت - پلەى
ئەولىيابانى دەست دەكەۋىت.. هەروەھا ئەو كەسەى بۇ ماوهى تەنها يەك سەعات
لەسەر سۇورىنلە سۇورە كانى ولاٽى ئىسلام و لە دەمى تۈندۈتىزىي سەرما و
سەختىي ھېرىشى ترسناكى دۆزمندا ئىشىك دەگۈزىت، لەوانەيە ئەمەندەھى سالىتكى
تەواوى خواپەرسىتى كارە كەى بايەخدار بىت و بەم ئەندازەيە پاداشتى بۇ
بنووسرىت..

پەيامە كانى نۇريش بە هەمان جۈرن.. چونكە ھۆزى ئەو گىرنگى و بايەخەى
بەدەستيان ھیناوا دەگەپتەمە بۇ: گىرنگىي ئەو كات و چەرخەى تىايىدان و..
سەختى و مەزنىي ئەو كاوللەكارىيابانى كە ئەم سەردەمە لە شەرىعەت و
دروشمە كانى ئايىنى پىغەمبەر ماندا ئەنجامى داون و.. ئەم فيتنە و ئاشۇوبەي
ئىستاي ئاخىر زەمان كە نەتهوھى ئىسلام ھەر لە مىزە لەتاو مەترسى يەكانى پەنایان بە^{ئەنجامى}
خوا گىرتۇوھ و.. لەو گۆشىدەشەوھ يە كە ئەم پەيامانە ئىمانى باوەرداران لە ھېرىش و
پەلاماردانى فيتنە و ئاشۇوبەكان رېگار دەكەن.

لەبىر ھەموو ئەم ھۆيانىيە كە "پەيامە كانى نۇر" گىرنگى يەكى يەكجار مەزنىيان
بەدەست ھیناوا. بە رادەيەك كە قورئانى پىرۇز ئامازەى بەھىزى بۇ كردوون و
ئاوارى بەنرخى لىنى داونەتمەوھ. هەروەك ئىمامى عەلىش - خوالىي پازى بىت - بە
سى كەرامەت موزدەي ھاتنى ئەو پەيامانە راڭەياندۇوھ و، شىيخى گەيلانىش
- خوالىي پازى بىت - ھەواتى خاوهەن كەرامەتى لەبارەيابانەوھ پاڭەياندۇوھ و
دانەرە كەيانى بۇ ئەو خزمەتە هان داوه.

بەلتىن، قەلا تەقلېدى يەكانى ئىمان لە ئەنجامى ھېرىشە ساماناكە كانى ئەم
چەرخەوھ، تىكىرالەرزەيان بىن كەوتۇوھ و، درز و كەلىنیان تىدا پەيدا بۇوھ و، لە

خه‌لکی دور خراونه‌تهوه و، چهندین پرده‌یان به سه رپودا دادر اووه‌تهوه. نه‌مش
داخوازی نه‌ویه که (هموو یه کیک) له باوه‌پداران خاوونی ئیمانیکی ته‌حقیقی
یه کجارت به‌هیز بیت تاکو بتوانیت (هر به تنهای خوی) برامبهر "هیزشی به کوملی
گومپایان" برم‌هستی بنویسیت و خوی بین راگیر بکریت.

جا پیامه‌کانی نور له تاریکترین و ساما‌کترین و پنیست‌ترین و تنه‌گانه‌ترین
کاندا ئدم فدرمانبه‌ری و ئئر که جئی‌به‌جی ده کمن و، به شیوازیک که هموو
که‌سیک لیپی تېیگات خزمتی ئیمانی خویان به جئی ده‌هین و، به چهندین بله‌گهی
به‌هیز، قوولترین و وردترین و پنهانترینی راستی یه کانی قورئان و ئیمانیان
چه‌سپاندووه، به راده‌یه که هر قوتای یه کی راست و وفاداری پیامه‌کانی نور
ئیمانی ته‌حقیقی له دلی خویدا هله‌گرتیت، له پووی خزمت‌گوزاری یه کانیه و بۇ
ئیمان وە کو "قوتب" یکی شارراوه‌ی ئولیا کان وايه لە شار و دیهاتانه‌ی تیاياندا
دەزین، ئوانه هرچه‌نده ئاشکرانن و نه‌ناسراون و هیچ که‌سیک ئاوریان لى
ناداته و بايەخیان پى نادات، بەلام هر يه کەیان بە عەقیده و بیروباوه‌رە
مەعنەوی یهی هەیتى، وەك ئەفسەرنیکی ئازاي ناو سوپا وان، هیز و پیز و ياریده‌ی
مەعنەوی بە دلی ئیمانداران دەبەخشىن و گیانى وره و ئازايەتى و حەمماسەتیان تىدا
دەبزوین.

* برا وفادار و راست و ئازىزه کانم! ئەی ئوانه‌ی مایه‌ی دلتەوايىمن لەم
دنىايەد! ئەو هاوه‌لائىم کە لە خزمەت كردنى حەقىقەتدا سستى ناكەن و
چوستى دەنوين!

کاتى کە لەم رۈزآندا پەزارە دايگرتبۇوم، له بەر ئەوه‌ی زەينم دووچارى هەندى
سەرقالىي بەرگرى كردن بۇو لە بەردهم دادگاکاندا، ئەمە خواره‌وەم - لەم
کاتىدا - بە دلدا هات:

(ئەو سەرقال بۇونەش هەر خەريلك بۇونە به زانستهوه، چونكە خزمەتىكە لە
پىناوى بلاوبۇونەوه‌ی راستى یه کانی ئیمان و هىنانەدىي سەربەستىيان و ئاشكرا
كردنىان. كەواتە لەم رۇوه‌وە ئەو بەرگرى يانىش بە جۈزىيکى پەرسىتش دادەنرین).

خویشم هر کاتن دلته‌نگی له خومدا شک بیسم، به په‌بری لهزه‌ت لئی
چه‌شته‌وه دهست دهدهمه خویندنه‌وهی په‌یامه کانی نور، هرچه‌نده سه‌د جاریش
خویند و مته‌وه، به راده‌یه که بزم ده‌که‌وت "به‌گری‌یه کانیش" و‌که په‌یامه
زانستی‌یه کانی نور و‌ان.

یه کیک له براي‌اهم پئی و‌نم:

(همیشه ههست به شهوق و پیویستی ده کم بز خویندنه‌وهی چه‌ندین جاره‌ی
"په‌یامی حه‌شر" هرچه‌نده‌ش سی جار خویند و مته‌وه)!
لهم و ته‌یه‌ی ئام براي‌هه بزم ده‌که‌وت که:

په‌یامه کانی نور ته‌فسیری به‌نرخ و په‌سنه و، ئاوینه‌ی تیشك ده‌ره‌وهی
راستی‌یه کانی قورئان و، تایبه‌تکاری‌یه کی بدرزی قورئانی په‌روزیان تیدایه، ئه‌وش
بیزارنه‌بوونه له خویندنه‌وهیان.

* عمومی ئیماندارانی ئام بروزگاره، زور پیویستیان به خالیکی پشت پئی
به‌سن‌هه‌یه که پالی پئوه بدهن. سوپاسی بئی کۆتائی بز خوای گهوره له‌سمر ئوه‌هی
که ئام خاله‌یان له په‌یامه کانی نوردا دۆزی‌یه‌وه. چونکه په‌یامه کانی نور نابن به
هۆکار و داردەستی هیچ شتیک، هەروهه که هیچ مەبەست و ئاماڭچىك تىكەتیان
ناپیت و، بواریش به هیچ شوبه و گومانیک نادهن که برواته ناویانه‌وه و، هیچ
دوژمنیکیش بەلگەی بز ازدار کردن و هەلتوه‌شاندنه‌وهیان دهست ناکەویت..
ئنجا ئهو كەسانش که بز بلاو کردنی ئام په‌یامانه لئی دەپریئن، تەنھا له پىناوى
راستی و حقیقتدا تىدە‌کۆشىن، بئی ئوه‌هی کە ئاماڭچە کانی دنيا تىكەتی هەول و
کۆششە کانیان بیت.

ئەمانمش له بەر ئوه دەخەینه بزو، تاكو كەسانى دوور لەم په‌یامانه له و راستی‌یه
دلیان بین و، باوھر و متمانه‌ی ته‌واوه‌تیشیان به كەسانى پاستگۆزی بلاو كەره‌وهی
ئەو په‌یامانه بیت، تاكو ئیمانی خویان بپاریزىن، له بەرامبەر ھېرىشى زەندىق و
مولحیدان و رەخته و ئىنكارىي فەيلە سووفە کانه‌وه کە دەيکەنە سەر ئايىن.

* بەلئى، ئەو ئیماندارانه، بە زمانى حاليان دەلئىن:

(چهندین دوژمنی درنده‌ی زور نهیانتوانی ئەم راستی یه پوچه‌ل بکنهوه و پهخنه‌ی لئی بگرن.. قوتاییانی ئەو راستی یهش له همول و تهقالایاندا هیج نیازیکی تری جگه له خزمتی حقیقان له دلدا نی یه. کمواته دهبنی ئەو راستی یه حق و حقیقتی رووت و بى گومان بیت).

بەم جۆره، به تنهها یەك بەلگه‌ی ئەوتۆ كە له هزار و یەك بەلگه بههیزتره، ئیمانه‌کەی خۆیان بههیز و پزگار دەکەن و، دواي ئەوه هیج گومانیک توخینان ناکەویت.

* لەبر دلنيا كردنی ئیماندارانی عوام و بۇ ئەوهى كە بى هیج دوودلى یەك راستی یه کانی ئیمان وەربگرن، لەم کاتەی ئیستادا پیویست بە بۇونى چەند مامۆستايە کى ئەوتۆ ھەيدە كە ھیندە خۆنەویست بن نەك ھەر تنهها بەرژەوندى و سوودە کانی دنیابان، بەلكو سوود و بەرژەوندى یەكانی ئەو دنیاشیان له پىناوى سوودى دوارۋۇزى ئەھلى ئیماندا بەخت بکەن. ئەو کاتىش دەرسە ئیمانى یە كە ھیندە خاونىن و يېڭىرد دەبیت كە ھەرگىز بىر لە سوودە كەسى یەكانی خۆیان نەكەنوه، ھەرچەندە و لە ھەر پادەيدە كىشىدا بیت. بەلكو ھەول دەدەن لە پىناوى بەدەستھېتىنى رەزامەندىي خواو، لەبر عىشقى حقیقت و، شەوق و تاسەمدەندى بۇ حق و، راست و دروستىي خزمەت بە راستی یەكان، خزمتى ئیمان بکەن. تاكو ھەركەسېك كە پیویستى یە ئیمانه بە تەواوى لېنى دلنيا بیت، بى ئەوهى پیویست بە ھینانوهى بەلگە كان بکات. ھەروهە بۇ ئەوهى نەلتىت: (ئەم كەسە دەمان خەلەتىنىت و بۇ لای خۆى پامان دەكىشىت). ھەروهە بۇ ئەوهش بزانىت كە "حقیقت" خۆى لە خۆيدا ھیندە بههیزە كە بە هیج حال و شىوه‌يەك لەرزەي بىن ناخرىت و ناشېيت بە ئامراز و داردەستى هیج شتىك..

ئەو کاتە ئیمانه‌کەی بههیز دەبیت و دەلتىت:

"راستە، ئەوانه ئیمانى یە عەينى حقیقتە".

بىز ھەموو وەسوھسە و گومانه کانى دەپۇن و دەپۇوكىنەوه.

پا شبه ندی

سہ پر داع

،

(نهو راپورته‌ی که خمهیره‌کانی ئەنقدرە بە يە كىدەنگى خىستيانە بەردىستى
بەرپرسە كان):

ئىمە ناواخنى پىنج سندوقى پېلە كىيىمان كىرىدەوە و خويىندماňەوە. ئىجا لەپەر
ئەمەش دەسەلەتمان پى دراوه كەلە ھەمۇو كىيىه کانى ناو ئەمۇ سندوقانە ورد
بىيەوە و لىيىان بىكۈزلىنەوە، ئەوالە ئەنجامى لىنكۈزلىنەوە و وردىبوونەمەندا لىيىان،
بۇمان دەركەمöt كە بىرىتىن لە:

چەند كىيىتكى چاپكراو كە سەعىدى نۇورسى دايىناون و.. چەند بەشىنلىكى
چاپ نەكراوى پەيامە کانى نۇور و.. ھەندى نامە زانستى و ئايىنى چەند كەسىتكى
لە قوتايىانى نۇورسى و.. چەند نامەيەكى ترى ئاسايى كە لە نىوان قوتايى بەكان
خۇيىاندا يان لە نىوان ئەمان و سەعىدى نۇورسىدا نۇوسراون و، كۆمەلە
كلىشىيەكىش.

جا بۇ ئەمە ناوارەزكى ھەمۇو ئەمانە ۋەن بىكەنەوە، دەبىي يىانكەمەن بە دوو
بەشەوە:

● نەو پەيامانە كە بۇ تەفسىرى ئايەتىك يان بۇ ۋەن بىكەنەوە فەرمۇودەيە كى
پېرۇز نۇوسراون، لەسەدا نەمەدى ناواخنى سندوقە كان پىتكە دەھىنن.

ئەم پەيامانە بە ۋەن بىز و باوەر انەيان لىنكىداۋەتەوە و ۋەن بىز نۇوسراون
كە تايىەتن بە ئايىن و ئىمان بە خوا و بە پىغەمبەر ﷺ و بە قورئان و بە رۈزى دوايى،
ھاودەم لە گەل ھىنانەوە نۇونە لە سەريان و، چەند تېۋانىنىكى وردى زانستى و،
ھەندى ئامۇرگارىي رەوشتى كە ئاراستەي پېران و لاوان كراون و، ھىنانى چەند
پۇداۋىنلىكى پېلە پەندە عېرەت كە لە ۋىياندا بە سەرى ھاتuron و، باسى چەند
شىنلىكى سوودەخش بۇ خەلکى و كاسېكاران..

ئىجا نۇوسەر لە ھەمۇو ئەم پەيامانەدا بە ھېچ جۈرىنلە "ئىخلاس" و "لېپەران" و
"زانست" لاي نەداوه و، هەرگىز شىنلىكى پىچەوانەي بىناغە کانى ئايىنى نەوتۇوە.

هەروەك زۆر رۇون و ئاشکرايە كە ئەم پەيامانە شىنىكى تەوتۈيان تىندا نى يە كە رېسای ولات بشىۋىنىت و، بە پىكھىنانى "كۆملە" كان ئايىن بەكار بىھىنىت و يېقۇزىتىوە.

● ئەو نامە ئاسايىانمش كە لە نىوان سەعىد نورسى و قوتاپىانىدا بۇ يەكتى نۇوسراون، ئەوانىش هەر لەم جۇرەن:

١ - سەعىدى نورسى دەلىت: ئەو ناوبانگەي كە لە ئەستەمبول بە دەستى ھىنالە راستىدا خەوىنگى قۇولۇ دىۋەزمىيە كى كاتى و بىن ئاڭايىھە كى پىيوارانە بۇو. هەروەھا لە ماۋەي دوو سالى مانەۋەدا لە ئەستەمبول لە پىنى "زىرى" يى خۆيەوە پۇشتۇوه تەناو سیاسەتەوە و، ئەمەشى لە شىۋەي مردىنى دىنادا باس كردووە. هەر بەم بىزىن يەشەوە دوو كەسايىتىي جىاوازى خۆى لە يەك جىا دەكتەوە كە ناويان دەنىت "سەعىدى كۆن" و "سەعىدى نوى". هەروەھا ئەۋەش دەلىت كە دابىزىن بۇ كاروبارى سیاست، ھەللىيە.

٢ - لە بەشى موناجاتى گۈنگۈزىن كىنې كانى سەعىدى نورسىدا كە ناوى "المحة بالغة" يە ئەمە خوارەوە ئىدىايدى:

ئەم دىنايە "بىراوە" يە و، گۈنگۈزىن خواستىش تىايىدا بەدەستەتىنانى جىهانى "نەپراوە" يە. خۆ ئەگەر باوەپى مەرۆف راست و دروست نەيىت ئەواكىشە و دەعواكەي دەدۇرپىنىت. بەلتى، خواستى راستەقىنە هەر ئەمەيە و، بايەخدانىش بە هەر شىنىكى دەرەوەي ئەم خواستە گەمە و كات بەزايە دانە. كەواتە ئەو كەسەي كە بە كاروبارى سیاسەتە سەرقال دەيىت، لە راپەراندى گەللى ئەركى گۈنگى سەرشانى دوا دەكەويت و، لە ئەنجامى شەوق و حەز كەرنىشى لە ململاتى سیاسى يە كان سەلامەتىي دلى خۆى لە دەست دەدات.

٣ - هەروەھا لە بىرسىكەي بىست و شەشمەيشىدا لە دوواوە كە: ئەركى راستەقىنە سەرشانى لەم دىندا پىر بۇوەدا، تەنها بلاڭ كەرنەوەي نەھىنى يە كانى قورئانە و، دەلىت: من لە پۇرى ھەست و نەستى غىرەتى

ئىسلامى يەوه پەيوهندىم بەم ولاتمۇھ ھەبە، دەنا خانەولانىيەك، تەنانەت مال و منالىشىم نى يە.

٤ - لە بىرىشكەي بىست و يەكم و دەستوورى يە كەمى ئەو ئامۇزگارى يانەدا كە ئاراستەي برايانى خۆزى كردووه، دەلىت:

ئەم دەستوورە بىرىتى يە لەمەسى كە لە كارە كاتاناندا تەنها رەزامەندىي خواي گەورەتان مەبەست يېت. چونكە نايىت ئەم كارانە سوودى ماددى يان پى بهدەست بەھىرتىت.

ھەروەھا دەلىت:

من سۆفي نىم و رېيازە كە شەمان تەرىقەتى سۆفي نى يە و، حەزىز كردىش لە پلەوپايدە و، سەرنج را كېشانى خەلکىيىش بىز لاي نەفس و زات نەخۇشى يە كى رۇھى يە و، ناوى دەنىت "شىركى پەنھان".

ھەروەھا دەلىت:

گەر رېيازە كەمان "شىخايەتى" بوايە ئەمما يەك مەقام لە گۈزىدا دەبۇو، پالىۋار اوانيش ژمارەيان زۇر دەبۇو. لە پاستىدا رېيازمان "برايەتى يە" و، ھىچ برايەك خۆزى ناخاتە پلەي باوڭ و سىفەتى مورشىدەوە سەبارەت بە برااكەي خۆزى.

* * *

(گەتو گۈزىيەك لە گەل دەررۇنى خۆمدا)

ئەم گەتو گۈزىيە كە لە گەل دەررۇنى خۆمدا كردوومە، دەيىخەمە بەر دىدى ئىيۇ، تاڭو - دواي راستكەرنەوە و هەلە گىرىي پۇيىست - بىدەن بە گۈزى بەرپىسانى ئەنقرەدا.

ئەگەر "حاكم" و "مودده عى" ھەرىيەك كىس بن، دەبىنى سكالا بۇ لاي كىنى بىرىت؟! زۇر لە مېۋە سەرم لەم كېشىيە سوور ماواھا

بەلتى، حالتى ئىستام كە لە بەندىخانە بەرداوەم و چاودىرىيم لە سەر دانراوە، زۇر بەلامەوە دۈوارتىرە لەو رۇزگارانە كە لە بەندىخانەدا بۇوما چونكە تەنها يەك

پُرْزی ئەم جۇزە ژيانە لە مانگىكى تەواوهتىي ئەو زىندانە تاکە كەسى يە زياتر ئازارم دەدات..

ئەوهەتا سەربارى پىرى و لاۋازىم، لەم زستانە سەختەدا ھەمو شىتىكەم لى قەدەغە كراوهە و، مەگەر منالىڭ يان كەسىكى نەخۇش دەنا چاوم بە هيچ كەسىك ناكەويت، جىڭە لەوهى كە واماوهى يىست سالىشە بە بەندى و زىندانى تاکە كەسى دووقار و گىرۈدە كراوم.

تەنگ پىن ھەلچىن و چاودىرى دانانى زياتريان لەسەرم و دابىر كردىم لە خەللىكى، زىاد لەم رادەيە، غېرەتى خواتى گەورە دەوروو ۋېنىت و، ئەنجامە كەشى ترسناڭ دەبىت!

من دەلىم:

گۈنگۈزىن ئەركى ئەم حکومەتە - بە كاربەدەستانى داد و بەرپرسانى ئاسايىشىمە - كە رەفتارىنىكى مەرۇۋانە و بەۋىزدانىم لە گەل دەنۋىن، بىرىتى يە لەوهى بە تەواوى پارىزگارىم لى بىكەت. چونكە حکومەت و سى "دادگای عەدلى" دواى لىنکۈزىنە و وردىبوونە يان بۇ ماوهى نۆ مانگ لە سەر ئەو كىنېپ و نامانم كە لە ماوهى يىست سالىدا نۇوسىيۇمن و دامناون، بېيارى بىن تاوانى و ئازادى يان بۇ دەركىدىن..

بەلام ئەو رېتكەراوه نەيىنى يەى كە بە دزى و پەنامەكى ھەولۇ و تەقلا بۇ خزمەتى يىانى يەكان دەدات، دوودلى و گومانى خستووته دلى ھەندى لە كارمەندان و دەننكە گەغىنەكى لە بەرچاۋياندا ھېنەدەي گومەزىك بە گەورە پىشان داوه، بۇ ئەوهى ئازادىبوونە كەمان لى تېڭ بىدەن. ئاماچىشىان لە مەدا ئەۋەيە كە ئارامم لى بېرىت و بلىم: "بەسە.. بەسە!"

ھۆكارى رېق و تۈورەمى ئىستايىان لە من: بىن دەنگىم و خۆھەلەقور تاندغە لە كاروبارى دنبا! وەك بلىنى دەيانەويت خۆم لەو كاروبارانەدا ھەلبقور تېنىم، تاکو ئاماچە كەيان بۇ بېتىدى!

واهندى لە فیلانەی ئەوانان بۇ پروون دەکەمەوە كە بە مەبەستى ورووژاندى شىك و گومان لە دلى ھەندى کارمەندى حکومەتدا بە کارى دەھىن. چونكە پىيان دەلىم:

(سەعىد لە ناوهندە گشتى يە كاندا قىسى دەپرات و، كىتىپە كاپىشى زۇرن و، كارىگەرىي لەرادە بەدەريان لە دل و دەررونى خەلکىدا هەيە. ئەمە تا هەركەسىن كەلىنىزىك دەپتەوە، دەپت بە ھاپىنى. كەوانە دەپى ئەم توانا و دەستە لامەي بشكىنن و، لەم پىناوارەدا لە ھەمو شىتىك دايىپىن و، سوو كاپەتى پى بکەين و، باپەخى بىن نەدەين و، خەلکى لى دۆر بەخەينوھە و، خۇشەویستانىشى بېرىسىن!) بەم جۈرە، حکومەت لەمەدا سەرسام ماوە و، لە تاوازىاتر گوشارم دەختەسەرا

منىش دەلىم:

ئەي ئە برايانەي كە ئەم ولات و نەتمەيدەتان خۇش دەۋىت! بەلىنى راستە، قىسى رۈيىتن و كارىگەرىيەك لە ئارادا هەيە، وەك ئەمە كە مۇنافيقان لىنى دەدونىن. بەلام دلىبا بن كە هي من نى يە، بەلكو هي پەيامە كانى نورۇغا چونكە پەيامە كانى نورۇپۇنانكى يەكىن ھەرگىز ناكۈزىتەوە و، ھەر شىتىك توخىيان كەوتېت و ھەركاتىن دەست درېزىيان كراپىتە سەرھىزى پەيامە كانى پۇپى زىياد بۇوا ھەرۋەك جىڭ لە بەرژەوەندى يە كانى ولات و نەتەوە بۇھىج شىبىكى تر بە كار نەھىنراون و بە كارىش ناھىنرىن.

وردبوونەوە و لىتكۈلىنەوە دە سالى رەبەقى دوو دادگای عەدل لە سەر ئەو پەيامانەي كە لە ماوەي بىست سالدا نۇوسىومن، نەيتۈرانى ھىچ بىانوویە كى راستەقىنه بۇ تاوانبار كەردىغان بە دەستەوە بىدات. ئەمش بەلگىمە كى بى خەوش و شايدىنلىكى راستە لە سەر دەعوا كەمان.

بەلىنى، ئەو كىتىبانە كارىگەرىيە كى لەرادە بەدەريان هەيە، بەلام بۇ بەرژەوەندى و سوودى ولات و نەتەوە. ئەمش لەۋەدا دەپىزىت كە رېنمایى سەدھەزار كەسیان بېز ئىمانى تەحقيقى كەردووھە، بىن ئەمەي ھىچ خراپەيە كىان بەرامبەر بە ھىچ كەسىن كە

لئی و هشایتمووه. کواته کاریگه ربی ئەم پەیامانه لە ھەمول و تەقلاياندایه بز
ھینانه دىبى بەخته وەربى دنيا و زيانى ھەتاھەتايى ئەودنیای ئەم خەملەكە.

سەدان بەندىرى اوی حۆكم لە سەردراؤ لە بەندىخانەي "دەنیزلى"دا - كە
ھەندىيکيان بېرىارى سزاى سەختيان لە سەر دەرچۈوبۇو - دواى ئەمەي كە ھەر
تەنها پەيامى "بەرى درەختى ئىمان" يان خويىندەوه، بۇون بە ئايىتدار و خاۋەن
رەوشى بەرز. تەنانەت ئەمانىش كە قاتىل بۇون و سىنى كەسىان كوشتبۇو، دواى
خويىندەوهى ئەمە پەيامە، دەستيان لە كوشتنى مىشۇولەي ناو جىنگە كە ئىخۇيان
دەگىزىيە! ئەم دىياردەيمش بەرىيە بەرى بەندىخانەي ناچار كەرد دان بەوهەدا بىت كە
بەندىخانە كە وەڭ قوتابخانەيە كى پەروەردەبى لىنى ھاتووه! ھەموو ئەمانىش
بەلگەيە كى بەھىزىن لە سەر راستى دەعوا كەمان.

بەلىنى، دواى رۇون بۇون بۇونەوهى ھەموو ئەمانە، ئىز داماالىن و بىن بىش كەردىم لە
ھەموو ماھە مەرۆيە كامى لە راستىدا سىتم و سزايدە كى دووچەندانەيە، لە ھەمان
كاتدا غەدر و خيانەتىكىشە لەم نەتەوهەي كە ھەرچەند نزىكەي چىل سال لە¹
ناوياندا مامەوه بەلام كەسىان ھىچ زيانىكىيان لە منەوه تووش نەبۇو. چونكە
بەلگەي گومان بې لە سەر ئەمە كە ئەم نەتەوه ئايىندا رەپۇيىستى بە ھېزىنلىكى
مەعنەوى و دىلدانەوهە كى مەزن ھەيدە، ئەمە كە ئاپۇر لە پەپەپاڭەندە چەپەل و
رۇقاوىيەنادەنەوه كە لە دىزى من دەخريئە ناوەندە كانەوه. بەلکو ئەم نەتەوهەي لە
ھەموو شويىنىكىدا بە حەز و تاسە و شەوقەوه رۇو دەكەنە پەيامە كانى نورۇ،
تەنانەت ھېنەنە دەگەن كە لە شايىستەمى خۆم سەددە جار زىاتە و خۆم بە²
شاييانى ئەو رېزەيان نازام.

يىستوومە كە بەرپەسانى دەولەت پائى كەردىنى زيان و گۈزەرانى دىنابىي منيان بە³
حکۈومەتى ئەم ناوچەيە سپاردووه. من ھاوكات لە گەل دەرپېنى سوپاسىدا بۆ
ئەوان لە سەر ئەم ھەلۋىستەيان، ئەوهشىيان بىن پادە گەيدەنم كە:
سەر بهست كەردىم لە ئەنجامدانى ئەركى سەرشامى، لە ھەموو شىئىك بەلامەوه
گەرنگىزە. چونكە يە كەم پايىھە دەستورى زيانىم "سەر بهستى" يە. بەلام

لى سەندنەوهى ئازادىم بە پۇيىانووى گومانى درۆينه، يان بەستەوهى بە كۆت و زنجىرە كانى ستم و نارەوانى، هام دەدات كە بە تەواوى ژيانم لە بەرچاودا بېزىرىت، بە رادەيدەك كە نەك ھەر تەنها زىندان و بەندى، بەلكو گۈزپىش لەم حالە گەلنى بىن باشتىرىت. ئەو شتە كە ورەم بىن دەبەخشىت و بۇ ئارامى و خۇراڭىرنەم دەدات تەنها ئەو پاداشتىمى كە بە ئەندازە ئەدەي ماندووبۇن لە پىناوى خزمەتى ئىماندا، بە مەرۆف دەبەخشىرىت.

ئەوانە كە نايانەويت ستمملى بىكەن، دەپىن لە پىش ھەممۇ شىتىكدا ئازادى و سەربەستىي خۆم بۇ بىگىپەنەوە و، بە هيچ نيازىنىكى خراب دەستى بۇ نەبەن. چونكە من دەتوانم بىن "خواردن" بىزىم، بەلام ناتوانم بىن "ئازادى" ژيان بە سەر بەرمى بەلىنى، ئەو كەسى كە بە درىزايى نۆزىدە سال بە بېرى دوو سەدىرىە توركى - نەك زىاتر - ژياوه و، ئەۋەپەرى دەست پىنە گەرتەن و وەرزشى پۇچىي توندو تېزى ئەنچام داوه، تاكو سەربەستى و عىزىزەتى زانستىي خۆى پارىزىت، بىن ئەوهى خۆى لە قەرهى زەليللى سوال و وەرگەتنى سەدەقە و زەكەت و مۇوچە و دىيارى يەكان بەدات.. بىن گومان ئەو كەسى، ئەمپۇ زىاتر پىويسىتى بە ئازادى ھەيدە لە چوارچىوهى دادگەريدا، تا ژياندەن و بەرىنى كەردىنى گۈزەرانى!

والە بىرى تەنها "دە" كە رېمانلى دە گىرىت يە كۆت بىيىن، دەيان ھەزار بەلكو سەدان ھەزار مۇسلمان ھەن، كە بىن ئەوهى بايەخ بە هيچ جۈرە بەربەست و تەگەرىيەك بىدەن، بۇ لېتكۈزۈنەوە و لېتكەنەوهى پەيامە كانى نۇورلىنى دەپىن! ھەممۇ يە كېتى كە ھەزاران نوسخانەي پەيامە كانى نۇورىش كە لە سەرانسەرى ولات و جىهانى ئىسلاميدا بىلەپەنەوە، جىنى من - بەلكو لە من باشتىرىش - دە گەرنەوە لە قسە و گوفتار و رۇونكىردنەوەدا، لەبەر ئەو راستى يە توندىتۇل و سوودە زۇرانە كە تىياندایە. كەواتە بىن دەنگ بۇونى من ھەر گىز پەيامە كان بىن دەنگ نابىن، تەنانەت هيچ ھېزىت ئاتۇانىت لە دەنگ و گوفتاريان بىخات!

(گفتگویه کله گهل وزیری داد و نهاد دادوهرانه دا که په یوه‌ندی یان به په یامه کانی نوره‌وه همه) په یامه کانی نوره‌وه همه
بهریزان!

بوجی بهین هیچ پیوستی و هزیمه خوتان به ئیمه و په یامه کانی نوره‌وه سمرقال ده که ن؟

وا من بهو پری دلنيایمه و ئمه خواره وه تان بین را ده گهیدم:
نه من و نه په یامه کانی نور هیچ کامان مملانیتان له گهلا ناکهین، بملکو هر بیریستان لئی ناکهینه وه. تهناههت ئمه به کارنکی به دهه له ته رکی سه رشانی خزمانی داده نئین. چونکه په یامه کانی نور و قوتایی به راسته قینه کانی خزمه تیکی مه زن پیشکمش به نهودی داهاتوو ده که ن که له دواى پهنجا سال دینا همروهها باز پاراستنی ئموان له گیرو گرفتیکی گهوره و، دهرباز کردنی ولات و نه موش له مه ترسی يه کی سامناک هموان دهدن..

کهواهه ئه و که سهی ئیستا خوی به ئیمه وه سمرقال ده کات، ئه و کاته لمناو گزپره کهیدا پژیوه و جهسته بوهه وه به خاکا! تهناههت گهرا دابزنت ئم کارهی ئیمه - که بوزهینانه دی بخته وه ری و ئارامی يه - زوران و مملانی یشت له گهله ئیوه‌دا، ئهوا ناین ئه و که سانه بگریندوه که ئه و کاته گلی ناو گزپر ده بن! ئه و با یه خ پیشداده کمهی که ئهندامانی ئیتیحاد و تمره قی له بهرامبه ریانی کزمه لا یه تی و ئایین و ره و شته نه ته و بیه کانه وه نواندیان، دواى نزیکه سی سال ببو به هزی سه رهله لدانی ئم بارودخانه ئیستای لەمەر ئایین و ره و شت و شده ف و داوین پاکی. بیه گومان ئەنجامی ئم بارودخانه ئیستاش دواى پهنجا سال بسهر نهودی داهاتووی ئم نه ته وه قاره مانه ئایینداره به شده ف و غیره ته وه ده ده کهون! خو ئه و ره و شت و ره فتاره ئایینی و ره و شتی و کزمه لا یه تی يه هم رگیز لای ئیوه شارراوه نی يه که دواى پهنجا سال لمناو ئم نه ته و بیه دا سه رهله ده ده! چونکه به شیلک له نهودی داهاتوو به چهند پهله يه کی ترسناک رابور دووی زیپینی

هزار ساله‌ی ئم نتهوه گیانفیدایه چه پهلو ده کات و، لوانه‌شە هەر بە تمواوی
- دواى پەنجا سال - ئەر باوردووه بسپىتەوه!

لەبر ئەوه، باشزین خزمەت بەم نتهوه و نىشتمانە پاراستى بەشىكى نەوهى
داھاتووه لە نوشۇستى يە ترسناڭ و چاواھەروان كراوه، ئەۋىش لە پىسى ئەو
پاستى يانەي كە پەيامە كانى نۇور رۇونىان كردوونەتهوه. كەواتە ئىمە پرووى
گۇفتارمان لە مەرۆڤى ئەم زەمان و رۈزگارە نى يە، بەلكو لە مەرۆڤى ئەر پۈزگارەيدا
بەلتى بەرپىزان! هەرچەند "پەيامە كانى نۇور" تەنها دەپروانە ئەودنیا و، ئاپر لە
شىتى تر نادەنەوه و، جىگە لە رەزامەندىي خواى گەورە و رىزگار كردنى ئىمان ھىچ
ئامانچىكى تريان نى يە و، قوتاييانىشى تەنها بۇ پاراستى خۇزىان و ھاولۇتىيانىان لە^١
ئىعدامى ھەمىشەنى و بەندىخانەي تاكە كەسىي ھەتاھەتايى تىدە كۆشىن.. كەچى لە
ھەمان كاتىشىدا خزمەتە كەيان ھېننە مەزنە كە سوودە كەدى دەگەپىتەوه بۇ ئەم
دىيابىه و، ولات و نەتهووش لە ئازاوه كان و نەوهى داھاتووش لە كەلبە و چېنۇوكى
گومپايى رەھا رىزگار دەكەن. چونكە مۇسلمان لە كەسىي تر ناچىت! ئەمە تاڭمۇر
ئايىن لە ئەستزى خۇزى داعالىتىت، جىگە لە گومپايىسە كى رەھا ھېچى تر لە بەرددەم
خۆيىدا نايىنېتەوه و، دەبىت بە كەشىكى تۆقىنەرى ئازاوهچى و، هەرگىز بە رىسا و
بەرپۇه بەردىن بەرە گۈپىراهلى و ملکەچى نادىنېتەبرا

بەلتى، لە كاتىكىدا كە دەبىنلىن لە سەدا پەنجاى ئەوانەي لە سەر پەروردەي كۆن
پىنگەيشتۇون، بایخ بە نەرىتە مىللەي و ئىسلامى يە كان نادەن.. بە دلىبايمە پەنجا
سال دواى ئىستا لە سەدا نەوهەدىان، بە ھاندەرە دەرروونى بەدخوازى خۇزىان، ئەم
نىشتمان و نەتهوەيە بەرە بەربادى و ئازاوهچى كى ھەمەلايدە دەدەنە بەر. بىن گومان
ھەرتەنها بىر كەرنەوەم لەم بەلا و گىرو گرفتە مەزنە و دۆزىنەوە ھۆكاريە كانى
بەرە دەۋاپىردىن و چارە سەر كەردىيان، بىست سال پىش ئىستا دەستى منيان بە تمواوی
لە سىاسەت داتە كاند و، ھانيان دام خۇم بە خەلکى ئەم كات و رۈزگارەوە
سەرقال نەكەم! ھەرۋەك لەبر ئەم ھۆكاريە بۇ كە پەيامە كانى نۇور و قوتاييانىشى

په‌یوه‌ندی‌یان به کیش و مملاتیکانی ئەم پۇزگاره‌و پچىرى و، مملاتیان لە گەلدا ناکەن و پیانه‌و سەرقال نابن.

مادەم راستى ئامەيە، ئەوا يە كەم ئەركى سەرشانى "دەزگاي دادگەرى" تاوانبار كردنى من و قوتاياني نورنى يە، بەلكو پاراستى پەيامەكانى نور و قوتايانيتى لە هەموو دەستدرېزى يەك. لە بەر ئەوهى پەيام و قوتاياني نور پارىزگارى گەورەترين مافى ولات و نەته‌وهيان لە ئەستۇ گرتۇوه.

لە راستيدا هەر دوژمنە راستقىنه كانى ئەم ولات و نەته‌وهين كە هيىش بۇ سەر پەيامە كانى نور دەبەن و، دواى ئەوهى كە دەزگاي دادگەرى دەخەلەتىن، هانىشيان دەدهن تاكو ناشىرىنتىن سەتم و تاوانيان بىن ئەنجام بدهن. وا دوو غۇونەي بچوو كان دەخەم بەر چاو:

يە كەم:

نامەي هاوري يە كە لە بەندىخانەدا كە ھەوال پرسىنى تىدايە و، دە "بەنكەنۇوت" يىشى^(۱) لە گەلدايە كە نىرخى نامىلکە يە كى عەرەبىي منه تاكو بىرىت بۇ كەسەي ئەركى چاپەكەي لە ئىسپارتە لە ئەستۇ گرتۇوه. كەچى حکومەت و فەرمانگە كانى داد لە ئەنجامى ئەم نامەيەوە تەنگىيان بىن ھەلچىم و مالى ئەم كەسەشيان پىشكى كە بۇ بەھزى چاپ كەردنى ئەو پەيامە ..

جا بە گەورە گەرتى مەسەلەي ئەم نامەيە و بايەخ پىدانى - كە لە راستيدا شاياني ئەندازەي بالە مېشىڭ بايەخ پىدانى يە - كە تاقە نامەيە كە لە ماوهى شەش مانگدا نىزراوه و، بە ھەند ورگەرتى .. بىن گومان ئەم كارە، شاياني شەرهەف و كەرامەتى "دەزگاي داد" نى يە.

غۇونەي دووهەم:

ترساندىنى خەلکى لە كەسى منى مىوان و لاواز و پىر و نامۇ كە هەموو دادگاكان بېيارى بىن تاوانى يان بۇ دەركەدووم، تەنانەت ترساندىنى ئەو كەسانش

(۱) بەنكەنۇوت: لە تۈركىبا بە پارەي وەرقى دەلىن. (وەرگىزى)

کە لە کاروبارە تایبەتى يە كاغدا يارمەتىم دەدەن، بە پروپاگەندەي چەپەل و بە شىۋەيە كى پەسى. پاشان دووجار كردىم بە حالەتىكى ئازار بەخش، هەرگىز ئەم چەشىھەفتارە شاياني غېرىتى نەتەوايەتىي حکومەتى ئەم پارىز گايەنى يە.

بەلىنى، بلاو كردنەوهى پروپاگەندەي رقاوى و چەپەل و، ترس ھاوېشتە دلى خەلکى و، پىشاندانى زيانىكى وەھمىي ھىچ و پۈرچ لە شىۋەي زيانىكى راستەقىنەي گەورەدا و، پرسىنى بەردەۋامى ئەدەھى كە ئايا چاوى بە كى دە كەۋىت؟ كى سەرى لىنى دەدات؟ ھەروەها پرسىيارە كانى ترى ھاوشىۋە ئەمانە.. بىن گومان دەبىت دانايى و فەرمانزەوايەتىي حکومەت دانەبەزىتە ئاستى ئەم حالتە سەيرەوە.

بە هەرحال.. زۇر بابەت ھەن - وەك ئەم دوو نۇونىيە - كەسانى ئاگادار لېيان دەخەنە سەرسامىيەوە.

بەپىزان ا

گۆمۈرىي و فەساد گەر لە نەزانىيەوە سەريان ھەلدايىت لەناوبرىن و چارەسەر كەردىيان ئاسانە، بلام زۇر دژوارە چارەسەر بىكىن ئەگەر لەسەر بىناغى زانىنەوە ھاتىن و دامەزراين ا

جا "گۆمۈرىي" ئەم رۈزگارە لە "زانىن" مۇھىي. بۇيە ھەر كەسيكى نۇدەي داھاتۇر پىوهى گىرۈدە بىت، مە گەر بە نۇوسراوينىكى پې بايەخى وەك "پەيامە كانى نور" دەنا ئەو گۆمۈرىي لا نابىرىت و ئەو كەسمىش لە دەستى پىزگارى نابىت.

بىلگىش لەسەر ئۇدەي كە پەيامە كانى نور خاوهنى ئەم نىخ و بەھايەن، ئەمۇيە كە:

ماوهى بىست سالە ھېچ كام لە نەيارە سەرسەختە زۇرە كام و ھىچ كەسيكىش لە فەيلەسووفە ملنەدەر و ئىنكارە كان نەيانتوانىوە و ناشتوانى بەرەنگارى پەيامە كانى نور بىنەوە، يان زامداريان بىكەن.. ھەروەها سى فەرمانگەي داد و كارشناسه كانى مەلبەندى حکومەت دواي نۇ مانگى رەبەقى پېشكىن و گەران بە

ناو سعد کتیبدا، مادده‌یه کیان نه‌دوزی بهوه پی تاو انبار بین.. همراه‌ها ئەم پەیامانه قەناعەتى تەواو بە هەزاران قوتايى ورده کارى خۇيان سەبارەت بە راستى يە كانيان دەبەخشن.

بەلىنى.. دوو دادگاو، مەلېنەدى حکومەت و، ئەفسەرانى ئاسايىشى چەند پارىزگايىك و، دادگاى دەنیزلى، لە ماوهى دە سالدا هىچ مادده‌یه کیان لە پەيامە تايىھەتى و گشتى يە كاندا نه‌دوزى بهوه كە سزامان بە سەردا بسەپتىت و زيان بە نەتەوه و نىشتمان بىگىھەنەت. ئەمشى دەيسەلمىنەت كە پەيامە كانى نۇور چەند "ماف" يىكى گەورە و گشتى و ھەممە كى يان لەم نىشتمانەدا ھەيد.

جالىبەر ئەوهى ئەركى سەرشانى فەرمانگە كانى "داد" بىرىتى يە لە پارىزگارىي "مافە كان" و بوارنەدان بە دەستدرىزى و سنور شەكاندن، ئەمما پشتگۈنى خستنى ئەم مافە گەرنگانە و دەست بە سەردا گرتى پەيامە كان بە وىنەمى كاغەزى ئاسايى و زەھۆت كەردى مافى نەتەوه و ئەم كەسانىش كە پىويستيان بە رېڭارىي ئىمانە، ھاودەم لە گەل گەرنگى و بايەخدان بە مافى كەسى ئاسايى.. دواى ئەوهى كە خزمەتى پەيامە كانى نۇور لە پىناوى بەختەوەرىي سەد هەزار كەمس لە ماوهى بىست سالدا، سەلا..

ئەوا من يادتان دەخەمەوه كە ئەم كارە بە هىچ شىۋەيەك لە گەل ناوەرۇكى دەزگاى داد و راستىي دادگەريدا ناگۇنەت.

ئىمە دەترسین لەوهى كە دەستدرىزى بۇ سەر پەيامە كانى نۇور و، گۈنى نەدان بە كېيە زۇرە كانى زەندىقانى وەك دكتور "دوزى" بىت بە ھۆيەك بۇ دابارىنى غەزەبى خواى گەورە!

لە خواى گەورە دەپارىنەوه كە وىزدان و مىھەربانى بە ئىسوھ و، ئارامى و خۇراڭرىش بە ئىمە بىهخىت.

سەعىدى نۇورسى
بەندىكراو بە شىۋەيەكى ناپەسى
لە زىندانى تاکە كە سىدا

(پرس و رايەك)

باىمه سبحانه

بە مەبەستى شوينىكەوتنى ئەم فەرمانە خوايىەي كە دەفرمۇيت: **﴿وَشَاوِرُهُمْ فِي الْأَمْرِ﴾** (آل عمران) بە پۇيىستى دەزانم پرس و را بە برايانم بكم.
براڭازىز و بەوهەفا كامى!

من ئىستا لە بەردمەن واقعىيەكى دۈواردام. چونكە كاربەدەستان فەرمانىيان داوه بېرى دوو بەنكەنۇوت و نيو پارە بۇ خەرجىي ژيانى رۆزانەم تەرخان بىرىت، لە گەل خانوویە كىدا بە كەل و پەل و ناومالى پۇيىستەوە بەو شىۋىيەيە كە خۇم بىدۇيت.. كە چى ئەم دەستورەي ژيانم، كە نزىكەي شەست سالە لەسەرى رۇشتۇرم، داخوازى ئەۋەيە شتى واقبۇل نەكەم. چونكە نزىكەي دوو سال نەيىت كە لە "دار الحکمة الإسلامية" دا ئەندام بۇوم، دەنا هىچ مۇوچەيە كم وەرنە گرتۇوە، كە ئەويشىم بۇ لە چاپدانى كىيە كامى و پاشان دابىش كردىيان بەسەر خەلکىدا - بە خۇرپاىي - خەرج كردووە و، لەم پىيەوە داومەتەوە بە خۇيان.

بەلام گەر ئىستا ئەم بېرە پارەيە بە ناچارى وەرىگەرم، لەبەر ئەويشە كە ئىۋە و پەيامە كانى نۇور زىانتان بىن نەگات، بە مەرجى لە ئايىنەدا ئەم بەرەيە بىدەمەوە بە خەلتكى و، مەگەر كەمىتى كەندازەي "زەرۇورەت" ئى ناچارى و بىن گومان، دەنا هىچى لى خەرج نەكەم.

بىستۇوشە كە ئەگەر دەست بە رووى ئەمەوە بنىم، ئەوائەو كەسانە دلىگەران دەبن كە لە بەرۈزەندىي ئىمە بە تايىەت بۇ زيان و گۈزەرانى من ھەول دەدەن و تىدە كۆشىن، لە ھەمان كاتدا نەيارە كانىش دەلىن: كەواتە گۈزەرانى ئەم كەسە لە شوينىكى تەرەوە دايىن دەيىت! دەسا بىان كە چەندە ئەوانە لە بەرە كەتى گەورەي "دەستپۇنە گەرتىن" بىن ئاگا و نەشارەزان! چونكە نەيان بىنيوھ كە كولىزەيە كى پىنج قورشى بەشى دوو رۆزىم دەكتا!

به لام گهر قبولیشی بکم نهوا حفتا سالی تهمنی را بوردووم لیم بیزار ده بن، سهرباری دلگران بونی ئیمامی عەلیش - خوای لئی رازی بیت - که رای گەياندووه: زانا خراپکاره کانی ئەم رۇزگاره ئەوانەن لە پىناھى تىر كىرىنى تارەزووه کانىاندا و لەبەر تەماعى مۇوچە ورگەرن، خۆيان دووچارى گۇناھبارى دەكەن و بە بىدۇھە كانەوە دەگلىن و چەپەن دەبن!

جىڭە لەمە، لا يەنېكى تىريش ھەيد، كە بىرىتى يە لەوەي ئىخلاسى پاستەقىنە و خاوېنى "پىامە کانى نۇور" تاوانى بىن ئىخلاسى دەداتە پالىم.
لەبەر ئەمانە، من ئىستا لەمەدا سەرسام ماوم.

ھەروەھا بىستۇوشە كە ئەگەر وەرى نەگرم، گوشارم لە سەر زىاد دەكەن و، لەوانەشە رى لە بلاۋ بۇونەوەي پىامە کان بىگرن و، بە تەواوى ھىچ سەر بەستى يەكى بۇ نەھىيەنەوە. تەنانەت بۇم دەركەوتۇوھ كە ھەموو ئازار و گوشارىنىكى ئەوان بەرامبەر بە من بۇ ئەۋەيە كە ناچارى قبولىكىرىنى ئەم بىنۇيىم بکەن.

جا مادەم ئەمە وايە و، لە ولاشەوە قاعىدەي شەرعىي "الضرورات تبيح المظورات" بوارم بىن دەدات لە کانى ناچارىدا وەرى بىگرم، ئەوالە خوای گەورە دەپارپىنەوە كە ھىچ زيانىكىمان بىن نەگات گەر كار گەيشتە پادەي "زەرۇورەت".
لە گەن ئەۋەشدا، قبولىم نەكىد.. وائەم كارە بە شۇورا و پرس و پاي ئىۋە دەسپۇرم.

برا ئازىزە كانما!

ھىچ خەمى مىتىن نەبىت. چۈنكە لە ھەموو كارىنىكى سەختىدا ئاسەوارىنىكى مىھەرەبانى و بىرسكەيەكى چاودىرىي خواوهند بە ئاشكرا دەبىنەم. كەواتە دلتەنگ مەبن، چۈنكە كۆشش و ھىممەت و يارمەتىي ئىۋە بۇ من ھەموو تەنگانىيەك لادەبات و ھەمىشە خۆشى و شادمانى بلاۋ دەكاتەوە.

(ئىمە لە ژىر چاودىرىي پەروەردگارداين)

برايانما!

ھەرگىز نىگەران مەبن. چونكە قەناعەتى تەواوم بۇ پەيدا بۇوه كە ئىمە لە ژىر چاودىرىي پەروەردگارداين و، بە ويستىكى غەبىسى سەرروى ويست و ئىختىار و تواناي خۆمان لە كارىنىكى مەزنى تابلىنى گەورە و بايەخداردا دەخىنинە كار و، گەللى جار نەھىنى ئەم ئايەتە بىرۇزەمان دەست دە كەويت كە دەفرمۇنت:

﴿وَعَسَىٰ أَنْ تُكَرِّهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ (البقرة: ۲۱۶).

بەلتىن، ھەرچەند كارە كەمان ماندووبۇونىكى كەمى تىدايە، كەچى پاداشتە كەى يە كىجار زۇرە.

* * *

(ھەرچى يەكتان لە دەست دېت درېقى لىنى مە كەن!)

كاتى كە بەرۇبۇومە فىردىھوسى و يۈوسفى يەكتانى قارەمانانم پاكىز و بىزار دە كەد، پەيامى "بەرى، درەختى ئىمان" لە ناوياندا سەرخى را كېشام. چونكە لەو كاتىدا گەنگى يەكيم لىنى دەركەوت. ئىز بە دەنگى بەرز و قىم:

(گىرو گرفت و ماندووبۇونە كانى بەندىخانە گەر سەد ھىندهش زىاد بىن، ھەر ئەم پەيامە لەوان زىياتر كارى خۆى ئەنجام داوه. چونكە ئەم پەيامە بۇو بە ھۆزى ئەمە كە لە ناوەندە گەشتى يەكاندا بىخويتنەوە، تەنانەت سەرسەختە كانىش بەرە ئىمان بىداتە بەر.)

دەسا ئەى ئەم بەدېختانەي كە ھەمبىشە گوشار دەخەنە سەرم!

ھەرچىتان لە دەست دېت و جەفتار ئىكتان لىنى دەۋەشىتەوە درېقى لىنى مە كەن، چونكە ھەر ھولىك بەدن ھىشتا هىچ نرخىنلىكى نى يە و، ھەرچى گەپنىكىش يېتە پىنمان بە شىتىكى سووڭ و ئاسانى دەزانىن، تەنانەت بە چاودىرىي و مىھەبانى يەكى يېڭىردى خواي گەورەي دادەنلىن).

ئەممە و ت و، دلەنوايى تەواوم تىدا بەدەست ھىنا.
سلاوامان بە ھەموو قوتاييانى نور بگەيدەن و، دوعاى سەلامەتى يان بۇ دەكەين.
سەعىدى نورسى

* * *

(ئىمە بەربەستىكى قورئانى دادەمەزرىئىن)
شۈكۈرى لەرادەبەدەر و نەبپاوه بۇ خواى گەمورە لەسەر ئەمەھى حالەتىكى
پۇچىيى ئەوتۇرى پىن بەخشىم كە لە پېناوى حەوانەھە ئەلازە كان و لابردنى ئەرك و
گرفتى سەرشانىياندا، ھزاران شەرەف و كەرامەتى خۆم بەخت بىكم..
بۇيە بېيارم دا: گۈئى بە هيچ سوو كایەتى پىن كەردىكى ئەوان نەممە و، چاو لە
ھەموو نىازىنەكى چەپەلى دل و دەرروونىان بېۋىشم، لە پېناوى سەقامگىز بۇنى
ئاسايش و رېسالەم و لاتىدا، بە تايىھەت بۇ حەوانەھە ئەنالانى بىن تاوان و پىرانى
بەپىز و نەخۇش و ھەزارە لەوازە كان و لەپەر بەختەھەر بىن ھەردوو دنیايان.
ئىمە بە ھەموو ھېزىنەكمانەھە بۇ ئەھە تىنە كۆشىن كە لە بەرددەم لافاوى ئازاوه و
توقانىن و خراپىكارىدا بەربەستىكى قورئانىي وەك بەربەستە كەى "زولقەرنەين"
دالەمەزرىئىن..
كەواتە ئەو كەسانە دەستدرېئىمان دەكەنە سەر - لە پاستىدا - پى بىز
ئازاوه و شىويعىيەت خۇش دەكەن.
بەلىنى، گەر وەك داب و رەفتارى پېشىووم - بە مەبەستى پاراستى عىيززەتى
زانست - بەپەرجى ھەموو سوو كایەتى يە كەم بىدایتەوە..
گەر ئەركى پاستەقىنە سەرشانىم تەنها بەند نەبوايە بە كاروبارى دوار ئۆزەوە و،
بە مەبەستى رېزگار كەردى مۇسلمانان نەبوايە لە ئىعدامى ھەمىشەنى مردن..
گەر بۇ بەدەستھەنەنى شەكى قەلتى دنيا ھەولەم بىدایە و، بە دواى كاروبارە
سەلىنى يە كانى سىاسەتدا رام بىكىدايە.. ئەوا:

ئەو مونافيقانى كە لە پىناوى ئاژاوه و تىزۇردا ھەولى دەدەن، دەبۇون بەھۆى سەرھەلدىنى دەيان رۇوداوه وەك رۇوداوه كەى "مەغەن"^(۱) و بەسەرھاتى "شىخ سەعىد"^(۲).

بەلام كەسىنگى وەك من - سوپاسى بى پايىن بۇ خواى گەورە - ئىستا لەسەر لىوارى گۈزە كەيدا راوه ستاوه و، پەيوەندىلى بە هېچ شىتىكى دنياوه نى بە و تەنانەت دوور كەوتۇوه تەوه لېيى و، لە رۇوتىنكردن و رېزى خەلکى ھەلھاتووه و، هېچ حەزىنگى لە بەدەستھىنانى ناوبانگ و لە خۇرمازى بۇون و پىاكانى ھاۋچەشىيان، نەماوه..

ئىز لەم حالەدا هېچ يايەخ و گرنگى بەك بۇ ئەو سوو كايدەتى يە ناياسايە نەماوه تەوه كە بەرامبەر "كەمس"ى من دەينىپەن.

بۇيە من ئەم رەفتارە ئەوان بە خواى گەورە بە توانا دەسپېرم و، تەنها بىر لەوانە دە كەممەوە كە لەسەر بناگە دوودلى و گومان ئازارىيان دام و، بە راستى بەزەيم بە حالىاندا دېتەوه و، دەلىم:

ئەي پەروەردگار! ئىمانى ئەوان بەھۆى پىامەكانى نۇورەوە رېزگار بىكە و، بە نەھىنى قورئانىش مەدەنە كەيان لە "ئىعدامى ھەمىشەبى" يەوە بۇ بگۈزە بە "كارتى رايى بۇون" يان لە زىيان!

(۱) ئەم رۇوداوه زىاتلۇمۇ دەچىت رۇوداونىكى دەست ھەلبەست و ئامادە كراو بۇويىت كە لە لايەن حكىومەتى مستەفا كەمالووه ساز كرائىت. چونكە واپاگىبەنرا كە سەرىيچى بە كى ئىسلامى لە مزگۇتىكى ناوجە ئەمەن "مەغەن"دا بە سەرۇ كايدەتى مۇزقىنى شىتىز كە سەرى ھەلداوه. ئىز ئەمە كرا بە يانورىيەك و بەپەرى تۇنلۇتىزى دەست لە خەلکى شارە كە وەشىنراو، رۇوداوه كە بۇ لىدانى ھەست و شعورى ئىسلامى قۇزرايەوە. (وەرگىز)

(۲) مەبەست شىخ سەعىدى پىرانە كە شىخىنگى كوردى تەرىقەتى نەقشەندى بە و باپىريشى خەليفە مۇلانا خالىد بۇوه. لە سەردىمى "مستەفا كەمال"دا بە ھاندەرى ئايىن سەركەدايەتى شۇزىشنىكى لە كوردىستانى باكۈردا لە دۈزى رېتىمى فەرمانزېرەوا گىرتە ئەستىز بەرامبەر بە سياسەتى دۈرمنايدەتى كردنى ئايىن و ماف خواردن و چەپساندۇنۇھى مىللەتە كەى. لە ۱۹۲۵/۲/۱ دا شۇزىش ھەلگىرىسا و لە ۱۹۲۵/۴/۱ دا سەركوت كرا و شىخ سەعىد و چىل و ھەمەت كەسى ھاپرى و كەسو كارى لە ۱۹۲۵/۶/۲۹ دا لە دىياربە كە بېپارى دادگائى شۇزىشى مستەفا كەمال شەھىد كران. (وەرگىز)

ئو کاته منيش لە لايەنی خۆمەوە چاويانلى دەپۈشىم و دەست لە مافى خۆم
ھەلەدە گرم.

سەعىدى نۇورسى

* * *

(بۆجى دوعا گىرا نەبوو)؟

وەلامى پرسىارىكە - بە ناوى زۇر كەسمەوە - بە كېڭىلە و قوتابى يە بچوو كانەي
نوور ئاراستەي كىردىم كە لە كاروبارە كەسى يە كاندا يارمەتىم دەدات.

پرسىار:

مامۆستاي بەرىزم! بۆجى ئو نويزى و دوعايە گىرا نەبوون كە بۆ بارانبارىن
كىران، ئوهەبۇو چەند جارىك ھەورە كان كۆبۈرنەوە، كەچى پاشان - بى ئوهى
باران بارىت - رەموينەوە!

وەلام:

نەبارىنى باران "كات"ى ئەم جۆرە دوعا و نويزەيە و، ھەرگىز "عىليلەت" و
"حىكىمت" يان نى يە اچونكە ھەروەك نويزى بۇز گىران و مانگ گىران لە كاتى
گىرانى بۇز و مانگدا ئەنجام دەدرىن و، نويزى مەغribىيەش لە كاتى ئاوابۇنى خۆردا
دەكىنەت، بە ھەمان جۆر بىن بارانىش "كات"ى خويىندى نويزى و دوعايى
"ئىستىسقا" يە.

ئاشكرايە كە "ھۆ"ى پەرستىش و پارانەوە: فەرمانى خواي گەورەيە بە كردىان.
ھەروەك "ئەنجام" كەشىان: رەزامەندىي خوايە و، سوودە كانىشىان لە دواپۇزىدايە..
جا ئە گەر نويزى و عىيادەت تەنها بە نيازى چەند ئامانجىكى دنiali ئەنجام بدرىن،
ئوا نويزى و پەرستىش كە گىرا نابن و قبۇول ناکرىن. چونكە ھەروەك نويزى شىوان
لە بەرخۆ ئاوابۇن و، نويزى مانگ گىرانىش بۇ دەركەوتى مانگ ناکرىن، بە
ھەمان جۆر نويزە بارانىش گەر بۇ مەبەستى باران بارىن بىكىنەت كارىنلىكى ھەلە
دەبىت، چونكە ئو بارىنە بە فەرمانى خواي گەورەيە و، واجبى ئىمە لە بەرامبەر

خواوه‌ندوه ته‌نها بەندایه‌تى و پاپانه‌وه و دوعايىه، بى ئوهى خۆمان لە كارىكدا
ھەلبۇرۇتىنин كە جىلەوه كەى بە دەست خواى گەورە خۆيەوه بىت.

خۆ ھەرچەند ئەنجامى ۋالەتى نويزە بارانى بىرىتى يە لە باران بارىن، كەچى
ئەنجامە ئەسلى و راستەقىنە و سوودبەخش و بەرۇبوومە خۇش و جوانە كانى،
بىرىتى يە لوهى كە:

ھەموان ھەست بىكەن: نە دايىك و باوکىان و، نە دوکان و كەسابەتە كەيان،
پەروەردەيان ناكات و خۇراكىان بىن تابەخشىت، بەلكو ئەو كەسە دەيان ژىينىت و
پۈزى يان دەدات كە ھەورە قورسە كان بە كۆلتى ئاوى زۇرەوه دەنيرىت. تەنانەت
منالى بچوو كىش بە ژىرى يە بچوو كە كەى خۆى لەم واتا فراوانە دەگات. چونكە
پاھاتووه لەسەر ئوهى كە ھەركات بىسىي دەبىت، دەگرى و دەپارىتەوه!

كەواتە ئەو واتايى لە نويزە بارانىدا ھەيد، ئوهى دە گەيمەنەت كە: ئەو كەسە بە
وېنە بەرپۇوه بىردى خانووبە كى بچووڭ ئەم دنيا گەورەيەمش بەرپۇوه دەبات و،
خۇراك بۇ منىش و ھەموو منالە كان و سەرچەمى خاو و خىزان دابىن دەكات و،
پۈزى بۇ يەك بە يە كەمان دەنيرىت، تەنها ھەر خواى گەورەيە. كەواتە گەر
خواوه‌ند پۈزى نەدات، ھىچ كەسىك ناتوانىت بىدات و سوود بگەيمەنەت. لەبەر
ئوهى، دەبىن تەنها لەو پاپىنەوه. بەم جۇرە مەرۆف ئىمانە كەى بەھىز دەبىت.

وا بەم بۇنەيەوه بە پۇختى شەمش خال پۇون دەكىنەوه:

● خالىي يە كەم:

نرخى نىعمەت و مىھەربانىي خواى گەورە تەنها "شوكرانە بىزىرى" يە. بەلام ئىمە
مافى پەوانان بەم شوكرانە بىزىرى يە نەدا.. ئىنجا ھەروەك نرخ و بەھاى شوكرانەي
ئەم مىھەربانى يە خواى گەورەمان نەدا، بە سىتم و سەرپىچىشمان، تۈورە بۇونى
خواى گەورەمان ھىنايە خرۇشان و، گەرۈي مەرۆف بەو سىتم و كاولكاري و
كۇفر و سەرپىچى يە بە ئاشكرا دەرى دەپىت خۆى شاياني سزا كردو، لە
ئەنجامى ئەمانەشدا بە چەند جۈرنىكى سزا و ئازارى توندو تۈز سزا درا. بىن گومان
ئىمەش بەشمان لەو تۆلە و سزا يەدا دەبىت.

● خالی دووهم:

له واتای فرموده يه کی پرۆزدا ئمه هاتووه که:
تەنانەت ماسى يە کانى ناو دەرياش لاي خواي گھورە سکالا لە دەست ياخى و
ستەمكاران دەكەن، كە بەھۇي سەتمى ئەوانەو باران نابارىت و رۈزى يان كەم
دەبىتەوە!

بەلى، سەتم و گوناھە كانى ئەم زەمان و رۈزگارە لە رادەيە كدان كە هيچ
بوارىكىان بۇ داوا كىرىدى مىھەرە بانى لە خواي گھورە نەھىشتۇوه تەوهە تەنانەت
ئازەلە بى تاوانە كانيش بەھۇيانەو دووقارى ئازار دەبن.

● خالى سىھەم:

قورئانى پرۆز دەفرمۇيت:

(وَأَثْقَلُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً) (الأنفال: ۲۵).

چونكە ئەگەر بە شىۋىيە كى دەراسا "بى تاوانە كان" لە موسىيەتى گشىدا
رۈزگارىان بىوايە، ئەوا حىكىمەتى ئايىن كە بىتى يە لە "تاقىكىرىنىمۇ" لە دەست
دەچووا ئەو كاتىش كەسانى بى كەتك و خرابى وەك ئەبو جەھل بە وينەي
حەزىزەتى ئەبو بە كىرى صىدىق - خواي لىپازى بىت - راستى يە كانى ئايىنى
دەسەلاندا لە بىر ئەمە، بى تاوانە كانيش بە گىروگرفت و بەلائى موسىيەتە
گشىتى يە كانەو گىرۇدە دەكىزىن و پىوهى دەتلېنەوە.

● خالى چوارم:

لە ئەنجامى پەرسەندى بەرتىل و فۇرفىلەوە، بە زۇرى حەرام تىكەلى رۈزى و
مال و سامانە كان بۇوه و، جىڭە لەمىش سەتم و ناشكۈرى پەرەي سەندۈوە، كە
ھەمو ئەمانىش بۇون بەھۇي ئەمە خەلکى مافى بەزەبى پىداھاتەوە لە دەست
بىدەن.

● خالى پىتجەم:

"پەيامە كانى نور" ھۆكارينىكى گەنگەن بۇ دورخىستەوە بەلا و موسىيەتە كان
لە سەر ئەنادۇل! چونكە ھەروەك "سدەقە" بەلا دەگىزىتە دواوه، بىلەو كىرىنىمۇ و

خویندنه وەی پەيامە کانى نورىش سەدەقەيە كى "ھەمە كى" ن و ھۆكاري يكى بىز دوور خستتە وەی بەلا کانى ئاسمان و زەۋى. كە ئەمەش بە چەند نىشانە و پۇوداۋىنگى زۇر دەركەم توووه. تەنانەت بە چەند ئاماژە يە كى قورئانى پىرۇز ھاتورەتە دى و بەرجەستە بۇوه.

● خالقى شەشم:

"بىن بارانى" بەلا و موسىيەت و سزاى كارىنگە. كەواتە دەبىن لە بەرامبەر ئەم موسىيەت و سزايدە مرۆف بە: گریان و خەم و دلشکاوى و لالانە وەی بە كول و پەشىمانىي راستى و تۆبە و داواى ليخۇشبوونى گوناھ و بە دوعا و بەندايەتى هانا بۇ خواى گەمۈرە بىيات و، ھەممو ئەمانىش لە بازنه ئى سوننەتى نەبەويىدا ئەنجام بىدات و، لە سەر ئەم شىيەيە كە شەرىعەت دەستىشانى كىردووه، بىن ئەمەي بىدەختە كان خۇزىانى تىدا ھەلبۇر تىنن.

جا لە بەر ئەمەي ئەم چەشىنە موسىيەتە گىشتى يانە ئەنجامى گۇناھى زۇرېنىي خەللىكىن، ئەوا تەنها بەوه دەرىتىنە دواوه كە زۇرېنى خەللىكى بە تۆبە و پەشىمانى داواى ليخۇشبوون لە خواى گەمۈرە بىكەن.

* * *

(ئايىن ناكەين بە ھۆكار بۇ دەستكەمەتە كانى دنيا)

باسمە سبحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

برا صدديق و ئازيزە كامى!

(ئەمە وەلامى پەرسىيارىنگى ماددى و مەعنەوىيە كە لە چەند

لایەكەدە لېيم كرا، ناچار بۇوم بىنۇوسم)

پرسيا:

بۇچى پەيوهندى لە گەل لایەنە كانى ناوه و دەره وەي ولاتدا نابەستىت، بە تايىەتى لە گەل ئەم كۆمەلآنە كە بايەخ بە سياسەت دەدەن، بەلكو تا دەتوانىت

دهست به رُووی ئەمەو دەنییت و، نایەلیت قوتاپیانی نوریش بە هیچ جۆریک توخنى ئەو لایەنانە بکونۇ! خۆ ئەگەر پەیوهندى يان لە گەلدا بېستىت، ھزاران كمس بە كۆمەل و تاك تاك دىنە ناو بازنهى "پەيامەكانى نور" و بۇ بلاو كردنەوەي راستى يە پەشنگدارە كانى ئەم پەيامانە تىنە كۆشىن. سەرەپاي ئەوش، تا ئەم پادەيە دووچارى گىرو گرفت و تەنگ بىن ھەلچىنى ناپەوا نابىت؟

وەلام:

گۈنگۈزىن ھۆى دوورەپەرىزى و بایەخ نەدالغان بەو لایەنانە: "ئىخلاص"ە، كە بناغەي رېيازمانە. واتە ئىخلاص رىنى ئەوهمانلىنى دەگرىت. چونكە مەرۆف لەم سەردەمى بىن ئاگايىدە، بە تايىەت ئەو كەسەي ھەلگرى چەند بىرورايەكى ئەوتقى سەر بە لایەنېتكى دىيارى كراوه، ھەول دەدات ھەمو شىتىك بکات بە داردەستى ئەو بىرە خۆى، تەنانەت ئايىن و كردارە كانىشى كە بۇ دوارپۇز دەيانكەت، ھەموو يان دەكەت بە پلىكانە و "ھۆ" بۇ ئەو رېيازە دىيابىيە.

بەلام راستى يە كانى ئىمان و خزمەتگوزارىي خاۋىتى "نور" ھەرگىز خۇيان نادەن بە دەستمۇ تا بىكىن بە "ھۆكار" بۇ هېچ شىتىك لە ھەموو گەردوندا و ناگونبىت جىڭە لە رەزامەندىي خواى گەورە هېچ ئاماڭىنى ترىيان بىت.

لە راستىشدا پارىز گارى كردىنى نەھىنى "ئىخلاص" لە ناوهندى مەملاتنى و كېشىمە كېشى نىوان لايەنە كانى ئىستادا كارىنەكى گەلنى دژوارە. ھەر وەھا ئەوش كارىنەكى يە كچار سەخت و ئەستەمە كە ئايىن نە كىرىت بە "ھۆكار" بۇ دەستخستى دەستكەمۆتە كانى دنيا! لە بەر ئەوه، باشتىز چارە سەر بۇ ئەممە بىرىتى يە لە پشت بە سەن بە چاودىرىي خواى گەورە و سپاردنى ئەم كارە بە تەوفىقدانى پەروردگارى عالەميان، لە بىرىي پالىدانەو بە هىزى دەستە و لايەنە كانى ئىستاي دنيا.

يە كېنەكى تر لە ھۆكارە كانى ئەم دوورەپەرىزى يەمان: "شەفەقت"ە، كە يە كېنەكى لە چوار بناغە كانى پەيامەكانى نور و، بىرىتى يە لەھە ئەۋە خۇمان لە سەتم و زىيانى كەسانى ترەوە نە گەلىنەن و بە رەفتارى لە جۆرە لە كەدار نەبىن. چونكە مادەم

مرۆف گەلنى سىتمكار و نزاانه، وەك خواى گەورە دەفرمۇيت: ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلَّومٌ كَفَّارٌ﴾ (ابراهىم: ۳۴) ئەوا دەيىينىن لەم سەردىمەدا بى هېچ بەزەيىھەك و بە سىتمىكى يە كىجار پەق و توندو تىز بەرپەرچى ھەلسو كەوتى بەرامبەرە كەمى دەداتەوه و، بە پىچەوانە ئايەتى پىرۇزى: ﴿وَلَا تَزَرُّ وَازْرَةً وَزَرَ أُخْرَى﴾ (الأنعام: ۱۶۴) كە دەستورى ويستى خواى گەورەيە، پەفتار دەكەت. چۈنكە زۇربەي جار سۆز و لايەنگىرىي بۇ لايەنلىك بە سەرىدا زال دەيىت، ئەو كاتىش تەنها بە دوزىمنايدى كىردىنى تاوانبارە كەوه را ناوه ستى، تەنناهت بە تىۋە گلاندىنى ھەممو خزم و كەسو كارىشى پازى نايىت، بەلكو دەيمۇيت ھەر كەسى كە پەيوەندىيەكى دوور يان نزىكى بە تاوانبارە كەوه بىيىت، ھەممو يان سزا بىدات، بە رادەيەك ئەگەر دەستەلات و فەرمانىشى بە دەست بىت ئەوالەبر تاوانى يەك دانە كىس گۈنلىكى تەمواو بە "بۇمبا" و يەران دەكەت! لە كاتىكدا و يېدان داخوازى ئەوه يە كە لەبر سەد تاوانبارىش - نەك يەككىڭ - نايىت يەك كەسى بى تاوان لەناو بىرىت و بەھزى ئەواندۇھ سەتمى لى بىرىت. ئەم بارودۇخە ئىستا پىچەوانە ئەم ئايەتە پىرۇزەيە؟ سەد كەسى بى تاوان لە چەندىن بىلا و زياندۇھ دە گلىنىت، بەھزى چەند كەسىكى كەمى تاوانبارەوە!

بۇ ثۇونە:

لەناوبرىنى دايىك و باوکى بە تەمن و، دەربەدەر كەدنى منالانى وردۇ، زەليل و هەزار كەدنى ھەممو يان بە يانۇرى لايەنگىرىي لايەنلىك، تەنھا لەبر ئەوهى خزمىكىان ھەلەيەكى لى پۇدايىت.. ئەم كارە، بە تەماوى دىرى بىناغەي "شەقەقت" بەرامبەر بە دېيەنلىراوانى خواى گەورە.

كەواتە بە لايەنگىرىي ئەم پىز و دەستە و لايەنانە ئەم ئىستا ھەن، مۇسلمانە بى تاوانە كان لە سىتم پىز گارىيان نايىت، بەلكو بەم لايەنگىرنە سىتم - بە جۈرىيتكى گشتى - بىلاو دەيىتمەوه، بە تايەت لە پىنى ئەو ھۆيانە ئەندرى شەلمىزان و بەرپابۇنى شۇرپشە كانن.

خۆ ئەگەر ئىستا جىهادى ئىسلامى لە گەل كافراندا لە گۇزپىدا بوايە، ئەمۇ حۆكمى منالى كافران، كە لەو جىهادەدا دەكەوتە دەستى مۇسلمانان، وەڭ خۆى دەمايمەوە و، لەوانەيە بە دەستكەوتى جەنگ دابىرانايە و، مۇسلمانان دەيانتوانى يىانخەنە ژىز سەرپەرشتىي خۆيان، ياخود يىانكەن بە غولاميان. بەلام ئەگەر مۇسلمانىكى ولاتى ئىسلام كافر بىيىت، ئەمۇ بە هېيج جۈرىيىك خاۋەنى منالە كانى خۆى نايىت و، نايىت دەستدرىزى بۇ سەر مافى ئەمۇ منالانە بىرىت. چونكە ئەمۇ منالانە بە بۇنە پەيوەندىي ئىسلامەتى يەوه، بە ئايىنى ئىسلام و كۆزمەتلى مۇسلمانانەوە پەيوەسەن، ئەمۇ پەيوەندىيە كە لە گەل باو كىاندا بچىرالە گەل ئەواندا هەر ماوە. ھەرجى منالى كافرانىشىن، ھەرچەندەملى نەجاتىن، بەلام لە ماف و ژيانياندا شوينكەوتە باو كىان. لەبىر ئەمۇ، يان دىيل دەبن يان لە كاتى جىهاددا بە بەندە دادەنرىن.

* * *

(کورتە وەلامىك لە بارەي تەوافقەوە)

گەر "تەوافق" لە ھەر شىئىكدا ھەبو، ئەمۇ بە "نىشانە" يەكى بچۈوك دادەنرىت. بە واتايەي كە ويست و ئامانجىك لە شىئىدا ھەيە و بە "پىكەوت" پۇوى نەداوە.

خۆ ئەگەر تەوافقە كە لە چەند لايەكىدە بۇو، ئەمۇ نىشانە كە بەھىز دەيىت، بە تايىيت گەر لە نىوان دوو شتى تايىەتىدا بۇو كە سەد بىحىمالى ترى جىگە لەو تەوافقە لە ئارادا بىيىت و ئەمۇ دوو شتىش پەيوەندىيە كى پەنۋىان لە نىواندا بىيىت. چونكە ئەمۇ كاتە ئاماژە كەى ئەمۇ تەوافقە لە حۆكمى "بەلگەي راشقاو" دا دەيىت و، دەردە كەويىت كە بە ويست و ئامانجىك و، لەبىر مەبەستىنى دىيارى كراو رۇوى داوە. كەواتە ھەر گىز گەمانى "پىكەوت" ئى تىدا نى يە.

* * *

(پیویستی فیطرەت)

برا ئازىزە بە وەفا كام!

"منالە خاۋىن و بى تاوانە كان" لە پىشە كىي ھەمو ئەوانەوەن كە دەبن بە قوتايى پاستەقىنەي پەيامە كانى نۇور، بەپى داخوازى سروشىيان و، پۇوداوه كانى سەردهم. چونكە ئەم ئەنالە ئەگەر هەر لە كاتى منالىدا واندە كى ئىمانىي بەھىز وەرنە گرىت، گەلىنى دژوارە دوايى پايە كانى ئىمان و ئىسلام لە رۆحىدا جىڭىز بېيت، تەنانەت كارىتكى يە كجارتۇرس و پېر گىرو گرفت دەبىت، بە چەشنى ئەوهى داوا لە نامو سلمانىك بىكىت ئىسلام وەربىگرىت ا بەلكۇ زىاتەر لە وەش بەلايمە نامۇ دەبىت ا بە تايىھەت ئەگەر دايىك و باو كى خۆى بە تەقۋا و ئايىندارى يەوه نەدىبىت و، مېشكىشى تەنها بە زانستە دىنابىيە كان ئاخنرا بىت و گۆش كرايىت..

لەم حالتەدا، ئەم ئەنالە لە بىرىي ئەوهى چاکە لە گەل دايىك و باو كىدا بىكەت، بە ئەركىتكى قورسیان دەزانىت و چاواھەر وانى مەردىيان دەبىت! لە قىامەتىشدا شەفاعة تىكارىيان نابىت، بەلكۇ سکالايان لە دەست دەكەت و دەلىت:

(بۇچى ئىماندان نەپاراستم و لە سەر ئىسلامەتى پەر وەردەتان نە كەردم)!؟!

جا لە سەر بىناغەي ئەم راستى يە:

بەختە وەرتىين منال ئەوانەن كە رۇشتۇونەتە ناو بازنىي پەيامە كانى نۇورەوە. چونكە ئەوان بەرامبەر باو كان و دايىكانيان باش و خزمەتگۈزاري بىن وەي و ئەمين دەبن بۇيان و، رېزى شايانيان دەگىرن و، دوايى مەردىني باو كان و دايىكانىشيان، بە كرددەوە چاکە كانى خۆيان، چاکە لە دەفتەرى كرددەوە كانى ئە دايىك و باو كانەدا تۇمار دەكەن و، لە قىامەتىشدا - هەر كەمس بەپى پلەي خۆى - شەفاعة تىيان بۇ دەكەن.

بەشى دو وەمى قوتاييانى نۇور: ئەم ئافەتاتەن كە لە سروشى خۆياندا ھەست بە پىویستى دەكەن بۇ پەيامە كانى نۇور. بە تايىھەت ئەوانەي كە كەمەك لە دىندا دوورە پەر زىن. تەنانەت ئەوانەي دەستيانلى داتە كاندۇوە، چونكە گەيشتۇونەتە پلەيە كى بەرزى تەمەن.

پدیامه کانی نور بتوانه خوارکتکی معنده‌یه، چونکه به کتک له بناغه کانی پدیامه کانی نور "شهقهت"ه، که به کتک له جیلوه کانی ناوی: "الرحیم"ی خوای گهوره و، له همان کاتیشدا هموین و کاکله و گوهمری تایه‌تی په گداکوتاوی ناو سروشتنی ثافره‌ته و، تایه‌تمهندی سره کی یانه.

بهشی سئ هم: ئو ناخوش و پیرانه که به وینه‌ی پیویستی یان به نان و دهرمان، پیویستان به پدیامه کانی نوره، با به شیوه‌یه کی ناسروشیش بیست. چونکه پدیامه کانی نور ب وینه‌ی پووناکی خوری ناوجرگه‌ی ئاسغان ژیانی همه‌میشه‌یان بزرپون ده کاته‌وه و ماهیه‌تی ژیانی فانی دنیايان پیش چاو ده خات. جائمو که‌سانه‌ی که به‌هؤی "نخوشی" یا "پیری" یه‌وه ئازار به ژیانیان گهیشتووه و ئوانش که مردن به ئیدامی همه‌میشه‌ی داده‌نین، به‌هؤی بئی ئاگایی و گومپایی دهورو بەریان، هممو ئوانه پیویستان بەو دلنه‌وابی و دلدانه‌وه و نوری ئومینه‌هه‌یه که له پدیامه کانی نوردا یه که "نخوشی" و "پیری" یان هینده‌لەلا شیرین ده کات که فەزلى بەسەر "تەندروستى" و "لاوى" دا بدهن!

سەعیدی نورسى

* * *

(بە نورى قورئان تىنە كۆشىن)

برا ئازىز و پاستە كام!

لەم وەرزى هاوين و، کاتى بئی ئاگایی و، ماوهى سەرقاتى بۇوندا بە خەمى گۈزەران و، بەدەستھېتىنى پاداشتى زۇرى خواپەرسى کە لەم سئ مانگەدا بەجى دەھىنرىن و، لەم ململانى رامىارى یە زىيان ئاسايىھى کە گشت سەرزەوبى گرتۇوه‌تموه، سەرەپاى ئەم ململانى يەش کە بە چەڭ ئەنجام دەدرىت.. ئالەم كاتىدا، گەر ئەپەپری ھىز و توندو تولى و دامەزراوى لە بەجىھەتىنى خزمەتگوزارىي نوردا بە کار نەھىنرىت، ئەوا سىتى و لە کاروھەستان پوودەدات، کە لە بەرژەوەندىي "پدیامه کانی نور" دا نى يە.

برا ئازىزە كامى

بۇ پېرى بىن گومانى و دلىيابىوه بىزانن كە ئەو كار و فرمانەى قوتاييانى نور سەرگەرمن پىوهى (واتە: پەيامە كانى نور) مەزنۇرىنى كېشە كانى تىكىرى اى گۆزى زەۋىيە.

كەواتە لەم ئەر كە نەپراوه و نەفەوتاوه تاندا هەرگىز سىتى مەكەن و ئاپر بەلاى كېشە سەرنج را كېشە كانى دنيادا مەدەنەوە.

مەسىلەى چوارەمى پەيامى "بەرى درەختى ئىمام" بە زۇرى بخۇينتەوە، تاكو ھىز و ورەى مەعنەويتان سىست و لاواز نەيت.

بەلتى، هەموو ئەم مەسىلە و كېشە گەورانەى كە "ئەھلى دنيا" پېيانەوە سەرقالىن، هەرھەمۇيان بەپى دەستتۈرۈ ستەمكار و بىن بەزەيىانەى "مشتومپ و ململانى"ن و، لە چوارچىوهى ژيانى فانىي دنيادان، بە شىوه يەك كە لە پىناوى دەستكەوتى شەمك و تىقانى بىن نىرخ و بەھاى دنيادا موقىددە ساتى ئايىنى بەخت دە كرپىن..

لەبىر ئەوه، هەر لە نىوان ئەو تاوانانەى كە ئەوانە ئەنجامىان دەدەن، قەدورى خواى گۈورە دووچارى ئەشكەنجهى دۆزەخىنگى مەعنەوىييان دەكات.

بەلام ئەوهى كە پەيام و قوتاييانى نور بۇي تىنە كۆشىن و ئەو ئەركانى خراوەتە ئەستۈيان بۇ ژيانىكى نەپراوهى هەمېشىيەن لە بىرى ئەم ژيانە فانىيەي دنيا. ئەوپىش دەرخسەن و ئاشكرا كەردىنى راستىي "مردن" بەوهى كە دەرى دەخەن ئەم مەردىنى دنياپەرستان تابلىقىلىي دەترسن و بە جەللەلادى دەزانن، لە راستىدا پەردەيە كە بەسەر پۇوي ژيانىكى هەمېشىي دادراوەتەوە. ئىنجا چەسپاندىنى ئەم راستىي بەش بە دلىيابى كى بىن گومانى وەك ئەوهى كە يەكىك يىسەلىنىت دوو جار (دوو) دەكتە (چوار)

پەيامە كانى نور تا ئىستا ئەم راستىي يەيان چەسپاندۇوه كە مردن و ئەجەل تەنها پەرده و هۇن بۇ ئەوهى ئەھلى ئىمام بە بەختەوەرلىي هەمېشىي بىگەن.

پوخته‌ی قسه:

گومرایان له پیناوی ژیانیکی کاتی دنیادا تیده کوزش، به لام ئیمه به نوری
قورئان موجاهده‌ی مردن ده کمین.. لبدر ئوه، گهوره‌ترین کیشه‌ی خهباتی ئوان
- لبدر ئوه‌ی شتیکی کاتی يه - هیشتا برامبه‌ر بچوو کترین کیشه‌ی ئیمه
دەرناجیت، چونکه کیشه‌کانی ئیمه روویان له ژیانی ھەمیشەبی و نەمرى يه.
مادەم ئوان - به نەفامى و گیلیبی خزیان - له کەلی شەیتان نایەنە خوارو، واز
له خۆھەلقورتاندن ناهیین لە کاروبارە مەزنە کاغاندا، ئىز بزچى ئیمه به تاسە و
گرنگى پىدانووه به دواى ھەوالى کیشه بچووک و نزمە کانی ئەواندا بگەپىن
لەسەر حسابى فەرمابەرى يە خاوېن و بەرزە کانی خۆمان؟!

بىر لەم ئايەتە پىرۇزە بکەننوه كە دەفرمۇئى:

﴿لا يضرُكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ (المائدە: ۱۰۵).

واتە: گومرایى خەلکى زيان لە ھيدايەتى ئىۋە نادات، كەواتە پىيانمۇه
سەرگەرم و خەريلك مەبن. ھەروەها بىر لەم دەستوورە گرنگە ئوسوولى
شەريعەت بکەننوه كە دەلتىت: "الراضى بالضرر لا يُنظر له". واتە: نايىت بە چاوى
بەزەبى و شەفقەتەوە بز ئەو كەسە بپوازىت كە به زيانى خزى پازى يېت.

جا مادەم ئام ئايەتە پىرۇزە و، ئام دەستوورە بەنرخە پىمان نادەن بەزەيىمان
بەواندا بىتەوە كە ھەرچەند دەشزانن زيان دەكەن كەچى به زيانى خزیان پازى
دەبن، ئەوا دەبىت ھەموو كات و ھىز و بايەخىكمان بز ئەر كە پىرۇز و خاوېنە كەى
خۆمان بەكار بھىنن و، ھەرچى يەك لە چوارچىو و بازىنە ئەو كارە ئۆزمان
بەدەر بىت، به كارى خۆمانى نەزانىن و به مەبەستمانى دانەنن و كاتە كانيشمانى
تىدا بەزايە نەدەين. چونكە ئیمه تەنها "نور" مان ھەيد، نەك گورز و گۈپال. بالە
لايەن ئیمەوە به ھېچ جۈزى دەستدرىزى نەكىتى سەر مافى ھېچ كەسىك. خۇ
ئەگەر دەست درىشىمان بىكىتى سەر، ئەوا "نور" پىشان دەدەين و روونى
دەكەينەوە. كەواتە ئیمه لە دۆخى جۈزە بەرگى يە كى نۇورانىداين.

(پاستی بە کانی قورئان لە پەیامە کاندا)

بەشە کانی پەیامە کانی نور زیاتر لە سەد نھینى ئایین و شەریعت و قورئانى پەزیان پوون کردووه تەوە و، سەرسەخت ترین کەسى ملنەدەر و مولحیدیشیان بۆر داوه و لمغاویان لە دەم ناون و، بە چەشنى خۇرى پوونساکى ناوجەرگەی ئاسمانىش ئەو راستى بانەيان چەسپاندووه كە پىشتىرا گومان دەبرا لە ژىرىيەمە دوورن، وەك: راستى بە کانی قورئان و، مىعراجى پىغەمبەر ﷺ و، حەشري جىسمانى. ھەموو ئەمانەيان بۇ سەرسەخت ترین و سەرکەشلىك فىلەسەوف و زەندىقە کان چەسپاندووه، بە رادەيدىك كە ھەندىلەك لەوانەشىان ھىناوەتە ناو بازىھى ئىماندۇھ..

جا پەيام گەلەتكى ئەمە كاريان بىست، بىن ھېچ گومانىلەك، ھەر ھەموو جىهان و دەورو بەرى جىهانىش بە گشتى پەيوەندىيان لە گەلەدا دەبىست و، گومانىش لەوەدا نى يە كە ئەو پەيامانە راستى بە كى قورئانى ئەوتۇن كە ئەم چەرخە و ئايىندەش بە خۇيانەوە سەرقال دەكەن و، سەرچىيان بە تەواوى بۇ لائى خۇيان پادە كېشىن و، بىن ھېچ گومانىلەك شىشىرىنىكى ئەلماس ئاساي بەپىشىن بەدەست ئەھلى ئىماندۇھ.

* * *

(پۆزش لە دوو مەسەلەدا)

براياني ئازىزم!

بۇ مەبەستى پزگار كەرنى كەسانى لاوازى ناو قوتاييانى نور، يان ئەوانەي كە تازە كى بەو پەيامانە ئاشنا بۇون، لە داوى شوبەھ و گومانە کان، ئەمە خوارەوە پوون دە كەممەوە:

بە پىنمابى ئەو پىلانە زۇرانەي كە چەند پىكىخر اوينىكى نھىنى دايىان پەستۈۋە، هەندى زاناي ساويلكە و ھەندى كەسىش لە نەيارانى پەيامە کانى نور و لايەنگىرى بىدەھەتە کان، دەچىن گەلەن ھەلە و ناتەواوى كەسى من - كە دانىان پىدا دەنەم - بىلاؤ دە كەنەوە و لە شان و بايەخەم دادەشكىن، تاكو لەم پىيەمە مىستە كۆزلىكى

توند له "پیامه کانی نور" بسره وینن و پی له راستی به زامدار نه کراوه کانی ئەو پیامانه بگرن! چونکه له ماوهی ئەم بیست سالهدا بیست رووداوی گرنگ پروی داوه که پشتی ئەم ده گرت، به راده یه که بون به هزی ئەوهی دووجار بمانخنه بەندیخانه و.

وائمه‌ی خواره و بۇ ھەموو برادرانم و سەرجمى قوتاپیانی پیامه کانی نور را دەگەيەم:

سوپاسی زۇرم بۇ پەروردگارم لە سەر ئەوهی کە واى لى نە كردووم لە خۇم پازىم، ج جاي پاھەلدان و خۇ مەدح كردن. ھەروەك ناتەواوى و گوناھە کانى خۇمى بىن ناساندۇم. بۆيە بە شەرمەزارى يەوه داواى لېخۇشبوونى ئەو ناتەواوى و گوناھەنەم لە خواى پەروردگارم دە كەم. ھىۋادارم ئىخلاس و لېپرانى قوتاپى يە پىرۇزە کانى پیامه کانى نور و شەفاعتە معنەوی يە کانیان بۇ من بە كەفارەتى گوناھە کانم.

جا ئەوانەی کە رەخنم لى دە گرن، لە راستىدا ئاگایان لە عەبىيە پەنھان و نادىارە کانم نى يە و، تەنها ھەندى ھەلەی پوالەتىم وەك بەھانە و بىانوو بە دەستمە دە گرن و، پىيان وايە کە "پیامه کانی نور" مولىكى من بن، بۆيە ھەول دەدەن پەرددە بە سەر پرووي ئەو نوراندا بىگىن و تەگەرە و كۆسپ لە بىردىم بلاوبۇونەۋەياندا دابىنن و، دەلىن:

سەعىد نايەت بۇ نويزى جومعە و، پىش ناهىلىتە و .. رەخنە کانى ترى ھاۋچەشنى ئەمانە.

وەلام:

من لە گەل دان نانغا بە زۇرىسى تەقسىر و گوناھى خۇمدا، كەچى چەند عوزرىيكم لەم دوو مەسىلەيدا ھەيە.
يە كەم:

من شافىعى مەزھەم و، يە كېڭىڭ لە مەرجە کانى نويزى جومعەش - بەپى ئەم مەزھەبە - ئەوهى كە چىل كەسى مەئۇمۇم سوورەتى فاتىحە بخۇينن، لە گەل چەند

مدرجینکی تردا. له بر توهه، من لیزه جومعهم له سهر فهرز نی يه. له گهله توهه شدا به تهقلیدی مهزه‌بی حمنه‌فی هدر به سوننهت جومعه کامن جی به جنی ده کم.

دروهم:

ماوهی بیست ساله پئی تینکمل بونیان له گهل خملکیدالی گرتووم. تهنانه
وا چوار مانگیشه فدرمان به کار یهدهسته بدرپرسه کانی ئیره دراوه که هیچ که سینکم
لی نزیک نه بیتهودا سه رهپای ئوهی که بیست و پنچ سالیشه به گوشہ گیری و
دوری له خملک ده زیم. له بدر ئوه، من همرگیز له شوینه پر له خملک و
جمبجالة کاندا ناحه و یمهوه و، به پئی مهزه به که شم ناتوانم له پشت سه ری هه ممو
پیش نویزیکوه به شداری نویزی جه ماعههت ھم، چونکه فریای خویندنی "فاتیحه"
ناکهوم و، هیشتا ناگمه نیوهی ئو سووره ته پیشنویزه که دهروانه پکوو عمده. له
کاتیکدا که خویندنی فاتیحه - لەم مهزه بددا - یه کینکه له روکنه کانی نویز.

سه بارهت به ریش هیشتنهوهش، ئەوا: ریش هیشتنهوه سوننه تىكى پىرۇزى يېغىمبهره ئەللىك، هەر تەنها تايىهت نى يە به زانايانهوه.

منیش هەر لە سەرەتاوە ریشم نەھیشتۇرۇتەوە و، لەناو ژینگە و كۆمەلتىكدا گۇرە بۇوم كە لەسەدا نۇوردىيان رېش ناھىلتەوە.

له لایه کی تریشهو دوژمنانگان هدمیشه هیرشان ده کنه سهرو، له پاستیشا
پیشی هندئ له خوشهویستانی منیان تاشی. ئیتر لم چه شنې رووداوانهوه له
حیکمەتی پیش نه ھیشتنهو هم تىڭمیشتەم، زانیم کە سەبارەت به من
چاودىزى يەکى پەروردگارە. چونكە گەر من ریشم بھیشتايەتەوە و پاشان ئەوان
بیانتاشیبایە، ئەوا "پەيامە کانى نورۇ" زيانىكى گەورەيان بىن دەگەيشت، چونكە ئەم
رەفتارەم بىن قبول نەدە كرا و دەمردا!

هەندىك لە زاناييان وتووپيانە: دروست نى يە رېش بتاشرىت. مەبەستىان لە تاشىنى رېشە لە دواى ھىشتىنەوەي. چونكە تاشىنى دواى ھىشتىنەوەي حەرامە. بەلام گەر كەسىك ھەر لە سەرتاۋە نەھىيەشىتىنەوە، ئەوا سوننەتىكى جى بەجى نە كەر دوووه.

ئىمە والەبەر خۇپاراستمان لە گەلنى گۇناھى كەبىرە، ماوەى بىست سالمان
بە ژىيانىكى سەختى وەك بەندىخانە ئاکە كەسى بىردى سەر. لە خواي گەورە
داواكاري ئەمەش بە ئاشكرا و راشكاري و بىن گومانى پادە گەيمەن كە:
ھەروەھا ئەمەش بە ئاشكرا و راشكاري و بىن گومانى پادە گەيمەن كە:
پەيامە كانى نۇور مۇتكى قورئانى پىرۇزىن، من جورئەتم لە كۈئى بسو لافى
خاۋەندارىتىانلى بىدم!

لەبەر ئەو، هەرگىز ھەلە و ناتەواوى يە كامىن نابىن بە هي ئەو پەيامانە، چونكە من
جىگە لە خزمەتگوزارىكى گۇناھبارى ئەو نۇورە و باڭمۇازكار و دەلالى ئەو
گەورە و ئەلماسانە، ھېچى ترىنىم. كەواتە حالتە پەشىواوه كانى من هەرگىز كار
ناكەنە سەر ئەو پەيامانە، تەنانەت هەر نزىكىشىان نابىنەو.

لە راستىدا ئەو وانىيە كە لە پەيامە كانى نۇورە و فېرى بۇوين بىرىتى يە لە:
دەستىرىتن بە ئىخلاسە و، وازھىنان لە خۇويىتى و، زانىنى ئەوهى كە
"نەفس" تەقسىر بارە و، خۇپاراستنى زۇرىش لەوهى كە لە خۆمان رازى بىيىن..
ئىمە هەرگىز خۆمان دەرناخىم، بىلکو كەسىتىي معنەولىي "پەيامە كانى نۇور"
دەردەخەمەن و پۇونى دەكەنەو.

ئىمە سوپاسى هەر كەسىك دە كەمەن كە ناتەواوى يە كانى خۆمانغان پىشان
دەدات، بە مەرجىڭ ناتەواوبىي راستقىنە بىت و، پى دەلىن: خواي گەورە لېت
رازى بىت. چونكە هەروەك سوپاسگوزارى ئەو كەسە دەبىن كە دووپىشىكىمان
پىوه دەبىنېت و فېنى دەدات پىش ئەوهى پىمانەوە بىدات، بە پىشاندانى ناتەواوى و
كەمۇ كۆپى يە كائىشىمان بە هەمان جۆر رازى دەبىن و، سوپاسى ئەو كەسە دە كەمەن
كە ئاگادارمان بىكانەوە لېيان، بە مەرجى ئامانى كەسى و سەرسەختىي تىنگەل
نەبىت و، نەكىنەت بە هۇزكارىن بىز يارمەتىدانى گومپايان و ئەھلى بىدەعت.

(خواسته کانی خزمەت بە ئىمان)

ئەی براياني ئازيز و بعوهفاو خزپاگر و دامزراو و گيانفیداول لەق نەبۇوما دەزانن كە خەبىرە كانى ئەنقرە نەباتوانى ئىنكارىي كەرامەتە كانى پەيامە كانى نۇور و ئەو تامازە غېبىي يانش بىكەن كە پەنجيابان بۇ ئەم پەيامانە را كېشاوه. بەلام - بە هەلە - رەختەيان لەو گرتبوو كە گوایا من بەشم لەو كەرامەتاناھدا بىت، و، تېبۈريان: دەنى ئەم جۆرە شتانە لە كىنيدا بلاو نەكىتىو، چونكە كەرامەت نايىت ئاشكرا بىكىت!

منىش لە بەرگرىيە كانداول لە بەرامبەر ئەم رەخنە سەرىيىمهوه، وەلام مانوه و، وتم:

ئەو كەرامەتاناھى من نىن و من مافى ئەوهەم نىيە كە خۆم بە خاوهنىان دابىش. بەلكو كەرامەتى ئەو پەيامانەي نۇورن كە چەند بىرسىكە و ئىتكىي موعجىزەي مەعنەوبىي قورئان و تەفسىرى راستقىنهى ئەو قورئانە پىرۇزەن كە شىوهى كەرامەتىان لە خۇ گرتۇوه، تاكو ورهى قوتايىانى نۇور بەرز بىتەوه، لە جۆرى ئىكراام و رېزلىتاناھ خوايىە كانى كە دەرخستىيان بە شو كەنەبىزىرى دادەنرىت، كارىتكىي راست و دروستە.

وا ئىستا لەسەر بناغەي ھۆيەكى گرنگ، وەلام كە تا پادەيەك پۇون دەكمەوه. لەبەر ئەوهەم ئەم پرسىارە خوارەوه سەرىيەلدا:

بۇچى ئەو ئىكراام و رېزلىتاناھ خوايىە دەرەخەم و، لەبەرجى ئەم ھەممو قسى و گوفتارەيان لە بارەوه دەكم، تەنانەت زۇربەي نامە كانىش روويان لەو ئىكراامانىدە؟ وەلام: ئەو خزمەتكۈزۈرىيە ئىمان كە لەم كاتىدا "پەيامە كانى نۇور" ئەنجامى دەدەن و لە لايەن ھەزاران كاولكارەوە بەرھەلسەت دەكرىن، پۇيىستى بە سەدان ھەزار ئاۋەدانكار و بىياتەر ھەديە كە بە مەبەستى پشتىگىرى لە رېزى ئەم پەيامانەدا بن و.. دەيىت - بە لاي كەمەوه - سەدان كەمس يارمەتىدەر و نۇو سەرەمەم لە گەلدا بىت و.. لە نەتهوھ و كاربەدەستانىش داخوازى ئەوهەي كە بە رېزلىتاناھە دەستى يارمەتىي بۇ درىۋىكەن و، بۇ خزمەتى ئىمان ھانمان بەدەن و، گرنگىي پى

بدهن و، پهیوه‌ندی تو ندو تول له گهله ئم خزمەتما دا گەززىن، نەك دووره پەر زىز
بن و له مەيدان دوور بکەوندۇ. بەلكو دەبى ئىمانداران ئم پەيامانەيان لە
سەرقالى و سوودە كانى ژيانى دنيا گەلنى يى باشتى بىت، چونكە خزمەتكۈزارى
ئىمان راستەخۆ رووى له ژيانى دواپۇزە.

جالە كاتىكدا كە دەبوو كارە كان بەم جۈرە بېۋەشتىا، كەچى بە
پىچەوانە وەيد!

با خۆم بە غۇونە بەھىنەمەوە:

قەدەغە كردىم لە هەموو شىتىك و، نەھىشىتى پهیوه‌ندى له گەلمدا و، بېنى
پېنگەي هەموو يارمەتى يەك لىيم، سەربارى كىز كردى ورەي ھاۋىي يام لە پىنى
ھەلبەستى پەروپاڭەندەي چەپەل بە هەموو ھىز و توانا يەكىانەوە و، بەكارھىتىانى
ھەموو ئەو ھۆ كارانەي لە دەستە لاتىاندایە بۆ دوورخستتەوەي خەلکى لە من و لە
"پەيامە كانى نور" ..

دەلىم: دانانى ئەركى كە ھەزاران كىس لە ژىرىدا دەنالىتىن لە سەر شانى
كەسىكى ئاوا دەستە سانى لاوازى نەخۇش و پىر و ئاوارەي وەك منى دوور لە
خزم و كەسو كار، لەم بارودۇخانە و لە ناوەندى ئەم ھەل و مەرجانە خزانە روو،
سەربارى دوور خستتەوەي خەلکى لىيم وەك بلىيى دووقشارى نەخۇشى يەكى
گوازراوه (درم) بۇ يېتىم، بۆ ئەمەي ناچار بىلەن دوور بکەممەوە و تىكەليان
نەم و.. زىاد لەمانش؛ بلاو كەرنەوەي سام و دوودلى و گومان خستتە ناو دلى
خەلکى لە بارەي خزمەتكەرنى ئىمانەوە، بۆ ئەمەي ورە و ھىزى مەعنەمەي يان كەم
بىكەنەوە..

لە بەرامبەر گىشت ئەم پېنگەنەي باس كران، كە ھەر ھەموو يان لە دەرەوەي
ويستى ئىمەدان.. بەرامبەر بەمانە، پىويستە چەندىن ھىزى مەعنەمەي لە دەوري
پەيامە كانى نور" كۆبکەرنەوە. ئەمش بەوه دەبىت كە ھەموو ئەو رېزنانە خوايانە
باس بىكەنەن كە مايەي ھىز و پىزى مەعنەمەي قوتاييانى نورون و.. پاشان بەمەو
دەبىت ھىزى پەيامە كانى نورىش بىخىتىه روو كە وەك سوپا يەكى مەزنى ئەوتۈزىيە

هیچ پنويستی يه کی به يارمه تىي هیچ كەسيك لە خەلکى نى يە، تەنانەت ھەر تەنیا
ئەو پەيامانەن كە لە دوژمن پاپەرىون و بەرهەنگاريان بۇونەتەوە.
بەلتى، لە بەر ئەم حىكىمەتە ناوبر او انهىد، كە ئەو رېزلىنانە خوايانە و
هاوچەشىيان نۇو سران.

دەنا ئىمە پەروپاگەنە بۇ خۆمان ناكەين و، بە دواى رېز و سەرنج را كىشانى
خەلکىدا ناگەرىن و، ھانيان نادەين مەدح و ستايىشمان بىكەن، بۇ ئەمەي
ئىخلاصە كەمان پارىزىن كە بناغە يە كى گۈرنگە لە بناغە كانى پەيامە كانى نۇور.

* * *

(ھەستى پىش وەخت بە پەيامە كانى نۇور)
برا ئازىزە كانم!

قەناعەتىكى تەواوم بەمە هيٺاوه كە چىل سال پىش سەرھەلدانى پەيامە كانى
نۇور، ئەو پەيامانە بە ھەستىكى فراوانى پىش وەخت و بە شىۋازىكى
سەرسوور ھېنەر لە خۆم و گۈنەدە كەمان (نۇورس) و شارە كەمان (خىزان) دا خۆيان
دەرخستبو!

كاتى خۆزى حەزم دە كرد ئەم نەتىنى يە لاي برايان و قوتايىانى پىشىروم وەك
"شەفيق" و "عەبدولەجىد" بىدركىنەم. بەلام وائىستا بۇ ئىسوھى باس دە كەم، چونكە
خواى گەورە گەلتى كەسى وەك "عەبدولەجىد" و "عەبدورپەرە حىمان" ئى بە ئىسوھى
بەخشىبو.

كاتى كە لە تەمەنی دە سالىدا بىorum حالەتىكى بەخۇنازىن و شانازىم لە
"رۇح" ئى خۆمدا دەيىنى، تەنانەت ھەندى جار لە شىۋەي بىن خوش بۇنى مەدح و
سەنادا ئەو حالەتە دەرده كەوت ا ئەمە بىو - بە پىچەوانەي حەز و تارەزووی خۆم -
وەك پالتوانىكى گەورە و پىشىوايە كى مەزن و خاوهەن كارىنەكى گۈرنگ خۆم پىشان
دەددا! ھەر بۇ خۆيىشىم لە خۆم دەپرسى:

ئەم خۆدەرخستن و فىز و دەمارەت لە بەر چى يە، بە تايىەت لە بوارى ئازايىھىدا، لە كاتىكدا كە خۇزۇت پېشچارە ناھىيەت^(۱)? ئىز بە سەرسامى دەمامەوە و وەلامى ئەم پرسىيارەم نەدەزانى.

بەلام دوو مانگ پېش ئىستا بەمەى خوارەوە وەلامى ئەم سەرسامى بەم درايەوە: "پەيامە كانى نۇور" بە "ھەستى پېش وەخت" هاتنى خۇزىيان بە گۈنىھەستى تۇدا چۈپاند.

تۇ بۇ خۇزۇت هەر تەنها دەنكە تۇرىنگى بچوو كى بىن بايدىختىت، بەلام لە بەر ئەمەي پېش هاتن و سەرھەلدىانى ئەم پەيامانە ھەستت بە هاتنیان كىردوو، ئەمەنھەشىۋوو بەمەشتى يەكانت (پەيامە كانى نۇور) بە ھى خۇزۇت زانىسو و شاناژىت پىشانەوە نواندوو.

سەبارەت بە گوندە كەشمان (نوورس) ئەوا خەلکى ئىمۇي و قوتايى بە دېرىنە كاينىشىم ئاگادارن كە خەلکى ئەم گوندە مەدح و ستابىشىان گەلىنى پىن خوش بۇو، تاكى دەرى بىخەن كە هەر ئەوان يە كەم كەس و پىشەنگى ھەلمەت و ئازايىتىن! بۇيە پىشان خۇش بۇو لە شىوهى قارەماناندا خۇزىيان دەر بىخەن، وەك بلىنى ولاتىكى گەورەيان فەتح كەرىدىت!

ئىز زۇر سەرم لە خىزم و گوندە كەم سوور دەما. و اىستالە پىنى ئاگادار كەردنەوە يە كى حەقىقى يەوە لەو نەھىنى يە تېڭەيىشىم كە: ئەم خەلکانى گوندى نۇورس بۇيە شاناژىيان دەنواند چۈنكە گوندە كەيىان لە دوايىدا بەھۆى پەيامە كانى نۇورەوە شاناژى يە كى مەزن بەدەست دەھىيەت. تەنانەت ئەم كەسانە كە زۇوتى ناوى پارىز گا و ناوچە كەشيان نەيىستوو، دوايىدا لە پىنى پەيامە كانوو و بە گەرنىگى پىدانەوە بە گوندە كەش ئاشنا دەبن. كەواڭە ئەم نۇورسى يانە لە پىنى ھەستىكى پېش وەختەوە و لە شىوهى فەخر و شاناژىدا، شو كرانە بىزىرىي خۇزىيان بەرامبەر بەم نىعەمەتە دەردەپن.

(۱) چىل "پارە" دە كاتە يەك "قورش" دە قورشىش دە كاتە يەك لىرە ئوركى (وەرگۈز).

بەلئى، لە کاتىنگدا كە هەموو خەلتكى كوردستان شانازى يىان بە زۇرىسى قوتايىان و زانايانووه دەكىردى، كە بەھۆزى هييمەت و تىكۈشانى مامۇستا مەلا "عەبدۇررەحمان" ئى تاغىيەمۇ - كە لە ناواچە كەمان (ئىسپارىت) و قەزا كەمان (ھيزان) بە "سەيدا" بەناوبانگە - پىنگەپېشتىبون و كۆتايىان بە خۇينىدىن ھىنابۇو.. منىش لە نېوان ئەواندا و لە ناواھەندى ئەم مۇنازەرە بەرزو و هييمەته بىلندى و باز نە فراوانە زانستى و سۆفى يانەدا، واھەستم دەكىردى كە ئەم زانايانە سەرانسەرى گۇزى زەھۆرى فەتح بىكەن!

ئەم كاتىن كە من ھېشتى لە دەھەم سالى تەمەغدا بۇوم، كاتىن مەناقىبى زانايانى بەناوبانگى پېشىن و ئەولىيا مەزىنە كان و قوبىھە گەمورە كامىم دەبىست، وام بە دىلدا دەھات كە ئەم قوتايى و زانايانىش گەللى ئاسۇزى فراوانى زانست و ئايىن فەتح دەكەن. چونكە گەر ھەر كامىنگىيان نەختى زىرىھە كىي زىاترى تىدا بېت، ئەم سەرنجى بايەخ پىدانى ئاراستە دەكىرت و، گەر ھەر كامىنگىشىيان لە مۇنازەرە بە كىي زانستىدا سەركەوتىن لە ھەر مەسىھە كەدا بەدەست بەھېتىت، گەللى شانازى بەم سەر كەوتىنە بە دەردەبېت.

جا من سەرم لەم سوور دەما! چونكە ئەم ھەستانە لە خۇيىشىدا ھەبۇون!
تەنانەت لە نېوان شىئخانى تەرىقەت و باز نەمەن تەسىرووفى ناواچە و قەزا و پارىز گاكەشىاندا پېشىپكىي يە كى سەرسوورەھىن و سەرنج پاکىش ھەبۇو كە لە هېچ شارىنگى تردا بەم رادەيە نەم بىنۇوا
وا ئىستا قەناعەتم ھېباوه بەھەي كە:

رۇچيانەتى ھاوارىياني قوتايىم و مامۇستايىانى زانا و شىيخ و راپەرانىشىم لە ئەولىاكان - بە "ھەستى پېش وەخت" و دوور لە پېزائىنى "زىرى" - ھەستىان كەدبۇو كە لە نېوان قوتايىان و مورىداني ئەم مامۇستا و راپەرانەدا نۇورىنگى درەخشان - لە كاتى پۇيىستىدا - سەر ھەلتەدادت، بە چەشىنگى كە ئەم نۇورو رووناڭى يە فرييائى ئىمانداران دەكەويت!

جا ئه و نیعمه‌ته خواهی که ئه و کاته هست ده کرا له ئایینده‌دا و، له ناوه‌ندی چهند بارودوخیکی لەراده‌بدهر قورس و نامزدا بیه‌خشریت و، له برامبه‌ر چهند نهیاریکی لەزماره‌بدهری سەرسەخت و پرووبه‌پووی گومپاچیک که هەزار ساله پدره دەسینیت و له نیوان دوژمنانیکدا که ئه‌پەپری چەپەلی و ساخته و فەوفیلان لە ئىز سەردایه، سەرەملبدات..

ئه و نیعمه‌ته، تەنها هەر "پەيامه کانی نور" کە دواى چەند لېكۈزلىنەوهەکى بەردەوامى دوو دادگای عەدلی و بە شىۋەھەکى دەراسا بەسەر دوژمناندا سەركەوتىن و، رۇوناکى يەکانيان بە پەنهانى دەدەرەشىتەوە و، بە كۆپۈرىپى چاوى دوژمن و ملدانى ناچارى يان سەربەستىي بلاۋبۇونەھىان بەدەست ھىنا..
لە هەمۇ ئەمانەوە دەرە دەرىت كە:

پەيامه کانی نور شاياني ئه و پله‌پایه بەرزەن، بە رادەيەك کە خەلکى گوند و ناوجە و پارىزگا كە شىم - پىش وەخت - ھەستىان پى كىردى، دلخۇشى و شادمانى يان بۇ دەرىپى!

بۇيە ئەم نەھىنى يەشم لە لا در کاندن، چونكە ئىۋە بە وىنەى قوتايىانى پىشىنىم و، برايام و، عەبدولەجىد و، عەبدۇپەرە حمان دادەتىم.

بەلتىن، هەروەك من، لە بەرھىزى شعور و ھەستى دەمارە كامى بە شىنى و تەپى، بىست و چوار سەعات پىش ئەوهى باران بىاريٽ ھەست بە هاتنى باران دەكەم، بە ھەمان جۈز خەلکى گوند و ناوجە كەم و تەنانەت خۆيىش، بە ھەستىكى پىش وەخت و، چىل و چوار سال پىش سەرەتلەدانى "پەيامه کانی نور" ھەستىمان بە بارانى رەحىمەتى ئه و پەيامانە كەردىبوو!

سلاومان بە هەمۇ برايام و ھاولاتىغانان بگەيەن و، دوعاى خىرىيان بۇ دەكەين و، ئومىدەوارىن ئەوانىش دوعاى خىرىمان بۇ بکەن.

(پاشباوهی باسی هەستە پىش وەختە كە)

برا ئازىز و بەوهفا كام!

ئەم "پاشباوه" يە بە بۇنەي باسی هەستە هەممە كى يە پىش وەختە كە سەرھەلدىنى پەيامە كانى نۇورەوە نۇوسرا. چونكە لە چۈنىتى و جۇرى ژيانى بەشىنگى قوتاپى يە تايىەتەندە كانى پەيامە كانى نۇورەوە دەردە كەۋىت و، هەندىكىشىان بۇ خۇيان دانى پىدا دەنин كە ژيانىان بۇ ئەنجامدانى ئەم خزمەتە مەزنە ساز و ئامادە كراوه، بە وينەي ئامادە كردنى "پەيامە كانى نۇور" بۇ ئەم خزمەت!

"ھەستى پىش وەخت" ج بە شىۋەيدى كى هەممە كى و ج بە شىۋەيدى كى هەندە كى لە ھەممو كەسىكىدا، تەنانەت لە ئاڑەلە كانىشىدا ھېيە. بەشىنگى گرنگى خەونە راستە كان (الرؤيا الصادقة) جۇرىيەن لەم ھەستە پىش وەختە. ھەرەوەك هيىزى ئەم ھەستە لە لای ھەندىك دەگاتە پلهى كەرامەت..

ھەستىكىرىنى منىش بە هاتنى باران لە پىش بىست و چوار سەعاتدا، بەھۆزى ئەم ھەستەي كە لە دەمارە كانىدا ھەيدى بەرامبەر شى و تەرى، دە گۈنچىت لە لايە كەوە بە "ھەستى پىش وەخت" دابىرىت و، لە لايە كى ترىشىمە بەم ھەستە دانەنرىت!

كاتى سەرېجى جۇرى ژيانى ئەم برايانەشم دا كە شوينيان لە خزمەتى پەيامە كانى نۇوردا ھەيدى، بىتىم رەوتى ژيانى ئەوانىش - وەك ھى من - بە جۇرىيەك ئامادە كراوه و بەرى خراوه كە ئەنجامىنگى گەورەي وەك خزمەتى پەيامە كانى نۇور بەرھەم بەھىنەت.

بەلى، شىوازى ژيانى پىشىووى برايانم: "خەسرەو، فەيزى، حافظ عملى، نەزىف" چەند بارودۇخىتكى وايان بۇ رېنگىخراوه كە ئەم خزمەتە نۇورىيە بەرھەم بەھىنەت. خۇيىشىان ھەست بەمە دەكەن!

ھەرەوەك دەيىن برا يە كىجار تايىەتە كانى ئېرەشم ژيانىان - وەك ھى من - بە چەشىنگى رېنگى خراوه كە ئەم بەرۋەوومە نۇورانى يانە بىگرىت. خۇ ئەوانەشىيان كە ھەست بەمە ناكەن، گەر بە وردى سەرنج بىدەن، ئەوانىش لە خۇيىاندا ھەستى پى دەكەن.

جاران بهشیکی ئەو دیارده ده راسایانه کە لە سەردهمی پىشىووی ژياغىدا دەرده كەوتۇن بە هي زنجىرە كەرامەتە كانى شىخى گەيلانىم - قىس سىرە - دەزانى، بەلام وا ئىستا دەر كەوت كە هي زنجىرە كەرامەتە كانى "پەيامە كانى نور" نا

○ بۇ غۇونە: كاتى - پىش سەردهمی سەربەستى - هاتىم بۇ ئەستەمبوول، ھەندىئى كىتىپ تايىەت بە "زانستى كەلام" مەكپى و بە وردى خۇينىدەنەوە. ئىجاحا كە هاتىم بۇ ئەستەمبوول زانايابىن و مامۇستايىانى قوتا بخانە ئايىنى يە كامىم بۇ مۇناقەشە و وتوونىز باڭگەيىشتى كەردى، رامگەيىاند كە: "وەلامى ھەموو پرسىيارىتكان دەدرىتتەوە". بەلام لەوەدا سەرسام بۇوم كە ئەو كەسانەتى دەھاتىن بۇ ئەستەمبوول وەلامە كانىانم شتائندۇھۇ ئاراستە دە كەردى كە لە پېنى سەفرى ھاتىمدا بۇ ئەستەمبوول وەلامە كانىانم خۇينىدەبۈرۈھە، يان ئەوانە بۇون كە لە يادم مابۇون! چونكە ھەموو ئەم مەسىلەنەتى كە فەيىلە سووفە كان بەرچاوبىان خىستبۇون لە زەينىمدا مابۇونەوە و، پرسىيارە كانى ئەوانىش ھەر لەو بايدەناندا بۇون!

وا ئىستا نەھىنېي ئەممەم بۇ رۇون بۇوهتەوە و، تىنە گەم كە ئەو سەر كەوتە ئاشكرا و راڭگەيىاندە سەيرەم و، دەرىپېنى پېز و سەرسوورمانى خەلکىيىش، كە زۇر لە سەررووی سەنورى خۆمەوە بۇون، تەنھا لە بەر ئەوه بۇو كە ناوەندىنېكى گۇنخاو بۇ وەرگەرنى "پەيامە كانى نور" لە ئەستەمبوول و لاي زانايابىن ئەۋى ساز و ئامادە بىكىتى و، رادەي گەنگىي ئەو پەيامانە لەمۇي بىزانزىت.

○ نۇونەيەكى تر:

ھەر لە منالىيمەوە پارە و پۇول و دىيارىي خەلکىم بە ھىچ جۈرىيڭ لە ھىچ كەسيتىك وەرنە گەرتۈوه و، ھەرچەندەش ھەڙار بۇوم و گەللىي پۇيىستىم بە پارە بۇو، كەچى ھەرگىز بە خۆمەم پەوانەبىنیو پۇيىستى يە كامىم لە لاي خەلکى بىدرىتىم، لە گەل ئەوه شدا زاهىد و، سۆفى و، وەرزشكارى پۇحى و، خانەدان و خاوهەن نەسەب و داراي ناوابانگىش نەبۇوم!

بەرامبەر بەمە، خۆم و ئەو بىرادەرانىش كە دەيانناسىم سەريان سوور دەما و ئەم حالە تەمان بەلاوه سەير بۇو. پاش چەند سالىيەك لە حىكىمەتى ئەمە تىيگەيىشتىم.

ئەمە بۇ بۆم دەركەمەت كە ئەمە حالتە پۇچى يە ناوبراوهى خواي گەمۇرە پىسى بەخشىبۈوم، لەبىر ئەمە بۇوه سەر بۇ پارە و تەماع دانەنەوىنەم و، پاشانىش ھېچ پەختنەيەك ئاراستەي "پەيامە كانى نور" نەكىرىت لە موجاھەدانەي كە ئەم پەيامانە خستۇويانەتە ئەستىزىان. دەنا دۈرۈمنە سامانناكە كامىم لەو رووھە مىشتە كۆلىنىكى جەرگىريان تىنى دەسرەواندەم.

○ غوونہ یہ کی تر:

هرچهند "سه عیدی کون" روز له کاروباری سیاست‌تدا پژوهوبو، تجا
سه عیدی نوئی "ش گهانی پیویستی به که سانیک ههبو و که به زوری پشت و لایه‌نی
بگرن، که چی زریان و گیزه‌لورو کهی "سیاست" هرگیز به خویانه‌وه سه‌رقالیان
نه کرد و، نهیانتوانی سه‌رخجی رابکیشن و، به سه‌ریدا زال بین و، ناچار بیت بایه‌خ به
زانینی هموالی ئم توغانه راماله‌ره مرؤییه بدادات که پینچ سال زیاتره سه‌رجه‌می
گرفزی مرؤزی به خویه‌وه سه‌رقال کردوه^(۱).

من لهم حالتی خۆم زۆر سەرسام بۇوم ھەروهك ئاشنا و ناسراوه کانىشىم لەمەدا
سەريان سوور مابۇوا! تەنانەت لەبەر خۆمەوە بە خۆم دەوت: ئایا من شىئىت بۇوم وَا
بايەخ بەم حالە نادەم كە لەرزەي بە ھەموو دىنيا خستووه؟ يان خەلکى ھەموو يان
شىئىت بۇون؟ ئەممە دەوت و، ھەر لە سەرسامى يەشدا دەمامەوە! بەلام وائىستا بە
ئاگادار كەرنەوە يەكى مەعنەوى و بەو ھەستە پېش وختەي كە باسکرا و بەھۆزى
سەركەوتىن و بەدەستەپەنلىنى سەربەستى بۇ پەيامە كانى نۇور، دەركەوت كە ئەم
حالەتە رۆحى يە سەيرەم بۇيە پى دراتا كو بۇ ھەموو خەلکى بچەسېپت كە ئەم
پاستى ئىخلاصە لە پەيامە كانى نۇوردايە جىڭە لە "رەزامەندىي خواتى گۈورە"
ھەر گىز ناگۇنچىت شۇنىڭەوتەي ھېچ شىئىكى ترىيەت و، جىڭە لە قورئانى پىرۇزىش
ھېچ پالپىشىنىكى ترى ئىيە

سہ عیدی نوورسی

* * *

(۱) مهہست دو وہم جانگی جیہانی یہ۔ (وہر گیر)

(نهو شته‌ی که شایانی بایه خ پستانه)

برایانی ئازیز و بهوهفام!

له مسه‌له‌ی چواره‌می پهیامی "بهری دره‌ختی ئیمان" دا باسیک ههیه که ئمه‌ی خواره‌وه پوخته کهیدتی:

هۆزی خۆهەلتە قورتاندلم لە کاروباره سیاسی يە کانی گۆزی زه‌ویدا ئەوهیه کە ئەرکى سەرشانى مرۆف لەو بازنە فراوانهدا يە کچار كەم و بچوو كە، بەلام سەرنجى ئەو كەسانە بەلاي خۆياندا رادە كېشىت كە بایه‌خى بىن دەدهن و حەزىيان لە زانىنى ھەوالى پرووداوه کانه، بە رادەيەك كە بایه‌خدانيان بەو ئەرکانه - كە لە پلەي دووه‌مدا دىن - گارمەندى و ئەركە مەزن و راستقىنە کانى خۆيان لە بىر دەباتۇوه، يان بە ناتتو اوی پىيان بەجى دەھىلىت. ئەمە جگە لەوهى كە ئەو بازنە فراوانانە مرۆف رادەپىنجىن كە لايمىنگىرى لايمىنگىلى كە دىلدا دروست بىت و مەيلى بەلايدا بېچىت، ئەو كاتمش گۆزى بە سەتمى سەتكارانى ئەو لايمەنە نادات كە مەيلى بە لاياندايە، بەلكو لەوانەيە لە دىلەو ئەو سەمانەشى بىن خۇش بىت! دىارە ئەو كاتمش دەبىتى بەشدارى تاوانە کانيان.

دەسا ئەي ئەو بەدبەختانەي کە لە ئەنجامى خۆهەلتۇر تاندىن و بایه‌خدانەوه بەو بازنە دورانە لەزەت لەو بىن ئاگايىھە مستكەرە دەچىزىن كە لە ھەوال زانىنى پرووداوه دەرهە كىي يە کاندا ههیه!

گەر خۆهەلتۇر تاندىن و بایه‌خدان و حەزى شت زانىنى ناو سروشى مرۆف، لە "پووی مرۆۋاچىيەتى" يەوه و لە سەر حسابى گارمەندى يە مەزن و پۇيىستە کانى سەرشانان، بۇ ئەم بایه خ پىدان و بە دواى ھەوال گەرانەدا ھاتسان دەدات و، دەلىن: ئەمشىن هەر پىداويىتى يە كى معنەوېسى سروشىي مرۆفە، ئەوا منىش دەلىم: ھەروەك خەلکى بایه خ و حەزى شت زانىن و ئاگادارى يىان تىدا دەھەزىت كاتنى كە مرۆفييکى دوو سەريان سى قاچ بىين، كەچى مرۆفى كاملى بى عەيىي پەلە موعجيزاد سەرنجيان ناورو وۇزىنىت و بایه‌خى بىن نادەن..

بە هەمان جۆر، ئەم رووداوانەش کە بە سەر گرۇی مەرۆفدا تىدەپەن، سەرنجى مەرۆف بە لای خۆياندا پادە كېشىن. چونكە پرووبەرينكى فراوانى دەنگ و باس و هموالە كان دە گىن. لە كاتىكىدا كە هەممو ئەم رووداوانە: كاتى و فانى و تەنانەت لەم چەرخەدا رووخىنەرىشىن! كەچى لە هەمان كاتىدا سەدەزار نەتمەھى بەدىيەتووانى وەك رەگەزى مەرۆف لە سەر پۇوى زەۋى لە گەل مەرۆفدا دەزىن كە هەر هەممويان شاياني سەرنج لىدان و بايەخ پىدان، خۇ ئەگەر - بۇ غۇونە - لە وەرزى بەهاردا تەنها سەيرى يە كېڭ لەو نەتمەوانە - با بلىئىن "ھەنگ" يان "ترى" - بىكمىن ئەوا خۆمان لە بەردهم گەلنى موعجيزاد و كارى دەراساى ھېنىدە مەزندا دەيىنەنەو كە زۇر زىياتر و بە چەندىن قات لە رووداوه كانى ناو گرۇی مەرۆف شايانلىق بۇ سەرنج را كېشان و بايەخ پىدان! تەنانەت كاتى كە بە وردى سەرنجيان دەدرىست، بايەخى مەرۆف بە تەواوى دەجوولىئىن و، گەلنى چىز و لەزەتى پۇحى و مەعنەوی دەرخوارد دەدەن.

كەواتە بايەخ بىنەدان و واژەتىن لەو چىز و لەزەتە مەعنەوی و راستەقىنانە و، ئاپردا نەوە لە چەند رووداونىكى زيانەخشى خراپى رېپارى ناپەسەنى ناو گرۇي مەرۆف، پاشان پابەندىرىدىنى "پۇح" و "ژىرى" پېيانەوە، بايەخ پىدانى لە پادە بەهاريان، هەرگىز كارىكى راست و دروست نى يە.

بىلىنى، ئەگەر دىني ھەميشەيى بوايە و، ئەم رووداوانەش بە بەردهوامى بىانايەتىوە و، سوود و زيان لەوانەو بەھاتىيە و، كەسانى ھەلسۈرپەنەرىشيان تواناي بەدىيەتىنيان ببوايە..

ئەوا ئەم كاتە بايەخ پىدانىان بە كارىكى راست و دروست دادەنرا! كەچى ئەم حالەتانە - بە وىنەي ھەللىكىدىنى با - كەپپەر و بىن بار و رېپاران و، كارىگەرلى ھۆكاريە كانىشيان كارىگەرلى يە كى لاوه كېنى ناپاستەقىنەيە و، خۆيىشيان "جوزئى" ن و، سوود و زيان كانىشيان نە لە خۆرەھەلات و نە خۆرئاوا و نە لە زەرييا كانەوە نايەت، بەلكو لە لايەن ئەم پەروەردگارە مەزنەوە دىت كە لە رەگى

لاملی خوت نزیکتره و، دلی مرؤف له نیوان پهنجه کانیدایه و، پهروهردهت ده کات و، کاروباره کانت ریکدەخات و دهیانسازینیت.

جا تایا بایه خ نه دانست به "پهروهردگاری" و "دانست" که هی ئمو خواوه‌نده، به شیتی و نه فامی دانانزیت؟

خو ئه گهر له گۆشەی ئیمان و حەقیقەتموھ بپروانینه مەسەلمه کە، ئموا دەبینین ئەم چەشته بایه خ پىدانانه گەلئی زیانی گەورەیان لى دەبىتەوە، چونكە مرؤف دەخدەنە ناو گۇزېرەپانیکى فراوانى بىن ياسا و دەستوورى ئەوتۇ كە تەنانەت مرؤف دووچارى "بىن ئاگالىي" و نو قمى کاروبارى دنيا دەکەن و، کار و ئەركە پەستەقىنە کانى سەبارەت بە دواپۇزۇھە، لە بىر دەبەندوھ.

بىن گومان فرا او انتىرىنى ئەو بازنە بەرینانه باز نەی سپاسەت و پووداوه کانىھىتى. بە تايىەت پووداوه گشتى يەکانى وەك جەنگ، كە "دل" ئى مرؤف نو قمى بىن ئاگالىي دەکەن تەنانەت دەپىشى خنكىن! بە پادەيدەك كە مەگەر بە ئیمانیکى درەخشانى وەك خۇر كە جى دەستى قەدەری خواوه‌نەد و توانسىتى پەروهردگار لە ھەممۇشت و بارو دۇخ و وەستان و جەمچۈرىنىڭدا بىبىنیت، بتوانزىت ئەو دلە لەو گىزلاوه پزگار بىكىت، تاكو لە ناوەندى تارىكىستانە چۈپەرە کاندا ئەو دلە نو قەم نەبىت و نوورى درەخشانى ئیمانە كەی نە كۆزىتەوە و "زېرى" ش پى بۇ چەممکى "سروشت" و "پىنكۈوت" نە خلىسەكتى.

ئا لېزەوە يە كە دەبینین "ئەھلى حەقىقت" بۇ ئەوهى بگەن بە پاستى و پىنى ناسىنى خواي گەورە بىلۇزىنەوە، ھەول دەدەن باز نەی زۇرى (الكثرة) لە بىر خۇزىيان بىنهنەوە، تاكو "دل" و "بايدەخان" و "چىز" و "شەوق" يان بەم لا و ئەولادا پەرتەوازە نەبىت و ھەممۇيان لە شتانى پىويستدا بە کار بېھىن، نەك شتانى فانى كە ھەر گىز سەبارەت بە مرۇقەوە پىويست نىن.

ھەر لەم نەھىنى يە ورده و يە كە دەبىنرېت زۇربەي مرۇقە سپاسى يە کان تەقوای كاملىان تىدا نى يە و، ئەوانش كە تەقوا و صەلاحىتى تەواويان تىدا يە سپاسى نىن ا جىگە لە ھاۋەلە بەرپىزە کان و موجاھىدە کانى ھاۋچەشنىان لە پىاواچا کانى پىشىن.

بۇ واتايىدی كە: ئەو كەسانەي سياسەتىان كردووه بە ئامانجى خۆيان، ئايىن بە لايانوه لە پلەي دووه‌مدا دېت و حوكى شوينكەوتەي دەيىت. كەچى ئايىندا راستەقىنه، بەندايەتى كردنى بۆ خواى گەورە بە مەزنلىق ئامانجى خۆي دەزانىت لە گەردووندا، بە چاوى عاشقى شەيداوه بۆ سياسەت ناپروانىت، بىلکو بەپىنى قۇناغى ئەو سياسەتە لە پلەي دووه‌م يان سىھەمدا دايدەنیت و، دەتوانىت بە وىنە ئامپازىنگى خزمەتگۈزار بۆ ئايىن و حەقىقت بە كارى بەھىت. دەنا - بە پىچەوانە ئەمەوه - لە نرخ و بەھا ئەلماسى بەنرخ دادەشكىنیت و دەبەھىتىت ئاستى ورده شۇوشە ئىن نرخوهدا

پوخته‌ي قىسە:

ھەروەك حالەتى "مەستى" لەزەتىنگى شۇومى كاتى بۆ مەرۋىي مەست فەراھم دەھىتىت و، ئەو ئازارانە لە بىر دەباتەوە كە لە دەمى ئەنجامدانى ئەركە راستەقىنه و پىداويسىتى يەكانى سەرشانىدا دېنە پىنى.. بە هەمان جۆر، بایەخدانىش بىم جەنگە پۇوخىنەر و پۇوداوه فانى يانمش جۆرە "مەستى" يەكى ئەوتۈيە كە بە چەشىنگى كاتى پىداويسىتى يەكانى مەرۋى بۆ ئەركە گەنگە كانى سەرشانى و ئازارە كانى ماندو بۇونىشى بە ئەنجامدانى ئەو ئەركانەوە لە بىر دەباتەوە، لەزەتىنگى شۇومى دەدانى، يان دووجارى ناتومىدى يەكى پۇوخىنەرى دەكت. كە ئەمش پىچەوانە ئەو فەرمانە خواى گەورە يە كە دەفرمۇيت:

﴿لَا تَقْنُطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ (الزمر: ۵۳).

ديارە ئەو كاتىش شاياني تەمنى كردن و تۆلە ئەو سەرزەنشتە توندو تىزە خوايى دەبىت كە دەفرمۇيت:

﴿وَلَا تُرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ﴾ (ھود: ۱۱۳).

چونكە بە ويستى خۆى و بە شىۋىيە كى ناوه كى لە سەتمى سەتكاراندا بەشدارىي كردووه، ئىز سزا ئاشيانى خۆى لە ھەردوو دنيادا ورده گرىت.

(رژگارکردنی ئیمان مهزنتین چاکه‌یه لەم سەرددەمدا)
 باشتین کرده‌وهی چاک و مهزنتین فەرمانبەری بەلاموه - لەم سەرددەمدا -
 رژگارکردنی ئیمانە و هەولدانە بۆ بهمیز کردنی ئیمانی کەسانی تر.
 كەواتە - براکەم! - وریابە! نزىكى خۇويستى و لەخۇبایى بۇون مەبەرەوە،
 توختى هېيچ شتىك مەكەوه كە لەمانە نزىكىت بخاتەوە. بەلکو دەبىت "ئەھلى
 حەقىقتى ئەم سەرددەم" بە تەواوى خۆيان لە بەشى دەرەونى خۆيان دلماڭان و واز
 لە خۇويستى و لەخۇبایى بۇون بەھىن، بەلکو ئەمە لە ھەموو شتىك پۇيىستىرە
 جى بەجىنى بکەن. چۈنكە مهزنتین مەترسى كە لەم سەرددەمدا رۇو دەكەتە مەرۋەف
 لە پىنى خۇويستى و لەخۇزىزى بۇونەوە دېن. كەواتە با ھەموو يەكىك لە ئەھلى
 حەقىقتە ھەميشە بۆ ناتەواوى و كەمەتەر خەمىيە كانى خۆى بېۋائىت و، بە تەواوى
 خۆنەویستى بەنۋېت.

پارىزگارىي ئیمانە كەتان و بەندايەتىنان بۆ خواى گەورە، بە پالەوانىتى يەكى بىن
 وينە لەم بارودۇخە دۇوارەدا، پلەيە كى گەلنى بەرزە.
 بەلنى، پەيامە كانى نۇور لە بەرامبەر ھەموو ھېرىشە دېنداڭە كانى ئەم چەرخەمە
 ھەرگىز شىكتىيان نەھىناوە، بەلکو سەرسەخت تىرىن ملنەدەر و كەسانى نەياريان بە
 پەسى ناچار كرد كە بە بلاۋ بۇونەوەيان رازى بىن. تەنانەت و ماوهى دوو سالە و
 دواى وردى بۇونەوە و لىتكۈزۈنەوە لە سەرپەيامە كان، بەرپرسە گەورە كان و خاوهەن
 پلە و پايە بەرزە كانى وزارەتى داد رېيان بە سەرىبەستىي بلاۋ بۇونەوە پەيامە كانى
 نۇور داو، پەيامە گشتى و نامە تايىەتى يە كانيان بە خاوهەن كانيان دايەوە.

يەكىك لەو شتانە كە دەيچە سېنن پەيامە كانى نۇور مۇعجىزە يە كى معنەوىي
 قورئانى پىرۇزىن لەم چەرخەدا، شىكست نەھىنانى رېبازى پەيامە كانى نۇورە، وەك
 ئەو شىكستە كە بە سەرپەياز و تەرىقەتە سۆفي يە كاندا ھات، بەلکو
 سەركەوتىيەتى بە سەرنەيارانىدا و ھىنانى زۇر كەسى ملنەدەر و سەرسەختە لە
 لايدەن ئەو پەيامانەوە بۇ ناو بازنهى ئىسلام، كە ئەمشى گەلنى پۇوداوى زۇر شايەتن

لەسەری. ئەو ڕووداوانش قەناعەتىان بىن دايىن كە خزمەتكىرىدىنى ئايىن - بە زۇرى لەم ولاٽەدا - لە دەرەوهى بازنهى پەيامە كانى نۇوردا هەرگىز خزمەتىكى كامىل دەرنაچىت، چونكە ھەولىتىكى تايىھتى و جوزئى و تاكە كەسى.. يان كارىتىكى شىكست پىھاتۇرى پشتى پەردە دەبىت.. يان لە ناوهندى چەند تەحرىف و تەئۈلىتىكى نابەجىدا چاپۇشى و نەرمۇنیانى لە بەرامبەر يىدۇعەتە كانەوە دەنۋېتىت! بىرام! مادەم تۆ ھىممەتىكى بەرز و ئىمانىتىكى بەھىزى دامەزراوت ھەيدە، ئەوا بىه بە قوتايى پەيامە كانى نۇور و، بە ئىخلاس و دامەزراوى و تەوازوعى تەواوهتىپەوە دەستيان لىنى گىر بىكە، تاكو بىيت بە ھاوبەشى دەسکەمەتە قىامەتى يە كانى ھەزاران بەلكو سەدان ھەزار قوتايى نۇور، بەپى دەستورى ھاوبەشى مەعنەوە و قىامەتى يانەي گىر دارەكان. بىم كارەشت خىز و چاکە كانت لە كردهوهى چاڭى "جوزئى" و "تاكە كەسى" يەوه دەگۈزۈت بە خىز و چاڭى "ھەمەكى" و "بەكۆمەل" و، قازانچى بازرگانى يەكى سوودبەخشىت لە دىيادا دەست دەخات.

* * *

(چى هانى خەلتكى دەدات بۇ نۇوسىنەوە و لەبەر گەرتەنەوە پەيامە كان?)؟

بىرا ئازىز و صىدىقە كامى!

ئەمپۇز كۆمەلە پەيامىكىم بىنى لەوانەي كە منالانى بىن گۇناھ و پېرىھ كامىلە كان نۇوسىبو رويانەوە و لە ناوهندى ئەو كۆمەلە پەيامانەدا بۇون كە دواى دوو سالى وردىبۇونەوە و لېكۈلەنەوە، لە لايمەن داد گاواھ درانەوە بە من.

بە بىننى ئەم كۆمەلە پەيامە خاونىن و بىنگەرداھە، قەناعەتمەن بىنابەوهى كە لەبەر گەرتەنەيەن لە لايمەن نەخويىندا وارە بىن گۇناھە كانەوە بۇ بەربەست دانان لە بەردىم گومانە كانى فەيلەسسووف و گۆمۈر اياندا^(۱)، گەورەتىن ھۆكىارن بۇ

(۱) مەبەست ھەۋەيە كە ھەوانە ھەرچەندە خۇينىدەوار بۇون، بەلام وە كۆ كېشانى نەخش و نىگار لەبەر پەيامە نۇوسراوە كانيان گەرتۇوه تەمە، تاكو بەشدارى خىزى نۇوسىنەوە و بلاو كەرنەوە پەيامە كان بىن، دەنا خۇينىدەنەيەن ئەستىم بۇوا (وەرگىز)

سەرکەوتىن بە سەرنەيارە سەرسەختە كاندا و.. بۇ ناچار كردنى كەسانى بىن وىزدانىش تاڭو وىزدان بەكار بېتىن.

جا ئەم بىش بىش و كۆمەلە پەيامانەي كە لە لايمەن نەخويىندەوارە كانمۇھ نووسراونەتهو، لە سى بەرگەدا كۆمان كردىھو.

"پەيامە كانى نوور" هيىنلە چىزى مەعنەھەوی و پروونا كىيى سەرنج را كىش و دلخۇشى لە رادە بەدەرىان تىدايە كە هانى گەورە و بچووك دەدەن بۇ نووسىنەۋىيانلىنى بېرىن، بە رادە يەك كە هيچ كام لە داهىنانە تازە و ھۆكارە نوى يە كانى ھاندانى منال بۇ خويىندەنەوە و نووسىن، ناگەنە ئاستىان.

ئەممەش دەرىي دەخات كە پەيامە كانى نوور لە كارى خۇيىاندا ھەر بەردەۋام دەبن و، رەگە كانىيان بە ناخى دل و دەرروونە كاندا بلاۋ دەكەنەوە و، ھەتا سەرددەمى نەوە كانى داھاتۇوش دەمېنەوە و - پشت بە خوا - هيچ ھىزىئىك ناتوانىت پېشە كەنیان بىكەت.

ئىنجا ھەروەك دەستنۇو سەكانى ئەم مەنالە بەرى و بىن گۇناھانە لە چەند بەرگىنکدا كۆز كرانەوە، بە ھەمان جۇر دەستنۇو سەكانى ئەم پىر و بەتمەن انامش كە ھاتۇنەتە ناو بازنى پەيامە كانى نوورەوە و لە دواى تەمەنى چىل سالى يەوە دەستىان داوهە خويىندەنەوە و نووسىن، خزانە چەند بەرگىنکى ترەوە.

ئەم پىرە نەخويىندەوارانەي كە ھەندىنگىيان شوان و پەرەندە دەشتە كىن، لەم بارودۇخە سەختەدا و سەربارى ھەمو و تەنگ و چەلمەيەك، كار و كۆششىيان بۇ پەيامە كانى نوور و خزمەتى ئىمان لە ھەمو شىتىك بە لاوه لە پېشىز و پى باشىزه. ئەممەش بە ئاشكرا دەرىي دەخات كە پۇيىستىي خەلکى بە "پەيامە كانى نوور" لە پۇيىستىي يان بە "نان" زۇر زىياتە، تەنانەت شوانە كان و جۇوتىاران و ئەوانەي خەرىپىكى دروينەن، بىگە دەشتە كىيە كانىش، خزمە تىكىنە كەسانى لە پىداوېستىي يە كانى خۇيان بە لاوه پۇيىستى ترە.

كاتىن خەرىپىكى پىداچۈونەوە و ھەلە گىرىپى ئەم پەيامانە بىووم كە مەنالان و پېران نووسىبىيانەوە و، بە دەست كەم و خىتىيەوە دەمنالاند، ئەم خاتىرەيم بە دىلدا هات:

پیویست بە دلتهنگى و بىزاري ناکات، چونكە ئەو كەسانەي كە لە سەر خويىندنەوهى پەلە راھاتوون، بە خويىندنەوهى نوسخە دەستتۇرسە كانى ئەمان ناچار دەبن لە سەر خۆ ياخوخىنتەوهە! ئەم لە سەر خۆيىمش دەيىتە هۆزى ئەوهى كە هەرىمەك لە "ژىرى" و "دل" و "گىان" و "نەفس" و يەمك بە يەكى ھەموو ھەستە كان راستى يە كانى ئەم پەيامانە بچىزۈن كە بىز ئەوان وەك خۇراكە وان. دەنا بە خويىندنەوهى پەلە تەنها "ژىرى" بەشى خۆزى وەردە گىرىت و، ئەوانى تر بى خۇراكە دەمېنەوهە!

لە بەر ئەوه، نايىت پەيامە كانى نۇور بە چەشنى خويىندنەوهى زانست و كىنې كانى تر بخويىرنىتەوهە، چونكە ئەو ئىمانە تەحقيقىيە كە لەم پەيامانەدان، لە زانيارىيە كانى تر ناچىن. كەواتە - جىڭە لە ژىرى - نۇور و ھىزىتكى يارمەتىدەرى گەلىنى "لتائىفى" ترى مەرۇۋەن.

پۇختەي ئەم قىسانە:

نۇرسىنەوهە ناتەواوه كانى ئەو منالە بى گۇناھ - و پىرە نەخويىندەوارانە، دوو سوودىيان تىدايە:

يە كەميان: خويىنەر راھەھىنەن كە بە وردى و لە سەر خۆ ياخوخىنتەوهە!
دووھەميان: مەرۇۋەن دەدەن كە بە رېز و سەرسوور مانەوهە وانەي مەسىلە ورد و ناسك و بىلەزەتە كانى پەيامە كانى نۇور بخويىنەت و، لە زمانە پاك و بەرى و خاۋىنەنەيان بىبىستىت.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعىدى نۇورسى

* * *

(دەرسى حەقىقەتم لای كى خويىندووه؟)

گۇمان باشىي زىاد لە پیویستان بەرامبەر بە من ھىنلە زۇر و لە سەررووى سنۇورى خۆمەوهى كە ناتوانم قبۇولى بىكمەم، مەگەر بە ناوى كەسى مەعنەوى

پهیامه کانی نوره و بیست. دنه هرگیز له توانا و سنوری مندانی يه که تایبەتكاری يه کانی ئو پله بەرزانه دەرېخەم
پاشان ریبازى پهیامه کانی نور ریبازى تەرىقەتى سۆفی نی يه، بەلکو هى
حەقىقەتە و، لە نورى ریبازى ھاوەلە بەرپىزە کانەوە - خوايان لى پازى بیست -
وەرگیراوه!

ئەم رۆزگار و زەمانە ھى تەرىقەتى سۆفی نی يه، بەلکو زەمانى پزگار كردنى
ئىمانە.

سوپاس بۇ خوا پهیامه کانی نور تاکو ئىستا و لە دژوارلىرىن بارودۇ خدا ئەم
ئەركەى سەرشانى خزيان راپەراندۇوه.

بازنە پهیامه کانی نور لەم رۆزگارەدا بىرىتى يه لە بازنە قوتاييانى ئىمامى
عەلەي و حەزرەتى حەسەن و حسەين و شىيخى گەيلانى، خوالە ھەموويان پازى
بیست. چونكە لە سەر شىۋازى وەيسى قەرەنی^(۱)، وانەي حەقىقەتم راستەو خۇ لاي
ئىمامى عەلەي - خواي لى پازى بیست - و بەھۇ شىيخى گەيلانى و ئىمام
زەينولعايدىن و حەزرەتى حەسەن و حسەينوھ - خوايان لى پازى بیست -
خويىندۇوه! لە بەر ئەوھ، بازنە كار و خزمەتە کانى ئىمە بازنە كەى ئەوانە.

پاشان من دان بەمەدا دەنیم كە بە هيچ جۈزىڭ شاييانى ئو پله بەرزە نىم تا ئەم
بەرھەمە بەنرخە لاي خوا وەرگیراوه بە هى خۆم دابىتىم. بەلام بەدىھىنانى درەختىكى
گەورە و بەرز لە تزوينىكى يەكجار بچۈوك كارىنکە لە توانستى خواي گەورە بەدەر
نى يە و، بەپى ياساى كاراي خواوهند لە گەردووندا ھەميشە رايى دەكرىت و،
بەلگەي مەزنىي ئو ياسايدى خوايە.

(۱) يەكىنکە لە گەورە مەردانى تايىعنىن و خەلکى يەمنە. لە سەرداھى پەغەمبەردا گەلەزىياوه و
مۇسلمان بۇوه، بەلام لە بەر خزمەتكىرىدى دايىكە بېرە كەى نېتىوانىيە لە مەدینە سەردانى بىگات و بە
خزمەتى بىگات. لە سەرداھى حەزرەتى عومردا - خوالىنى پازى بیست - ھاتۇوه بۇ مەدینە و پاشان لە
كۈوفە نىشەجى بۇوه. لە جەنگى "صېفىن" لە گەل حەزرەتى عەلەدا بۇوه - خوالىنى پازى بیست -
لەمۇش دەچى كە هەر لەو جەنگە و لە سالى ۳۷ کۆچى داشەيد بۇويت. خوالىنى پازى بیست.
پروانە: "أسد الغابة ۱۷۹/۱ حلية الأولياء ۷۹/۲ الأعلام ۳۲/۲". (وەرگىن)

و امن سویندтан بز ده خۇم و دلىياتان ده كەم كە مە به ستم لە ستايىشى پەيامە كانى نۇور: پشتگىرى يە كانى قورئان و چەسپاندن و بلاۋ كردنەوهى پايە كانى ئىمانە.

لهم چه شنه زیانانه بمان پاریزه. ثامین.
دوعا و سلامان به یه کی هممو برایان بگمیه نون و، تکای دوعای
خیز پان لی، ده کمه بن.

* * *

پاستی "همیشه‌ی" له سه‌ر شانی که سانی "فانی" بنیات نانریت)
... ئەجقاره‌یان پرسیاری له باره‌ی پاستی يه کى هیندە مەزنه‌وه كردووه كە هەزار
جار له سەررووی پله و سنورى خۆمەوه يه و، لەم پرسیارەشیدا پالى به خوش
باوەری يه زیاد لە پۇيىستە كە يەوه داوە. دەيەويت لە گۆشەی كارمەندىي بەرز و
مەزنى كەسى مەعنەویي پەيامە كانى نوور و لە گۆشەی يە كېڭ لە كارمەندىي يە
بەرزە كانى خەلافەتى نبوروەتمەوه بۇ من بِروانىت اچونكە لەو پروووه كە من
مامۇستاي ئوم تىشكىنکى ئەو كارمەندىي يە ناوبر اوانەي لە مندا بىنیوه و، ھەولۇن
دەدات لە گۆشەی ئەو كارمەندىي يە موقىددە سەوه بۇ كەسى ئاسلىي من
بروانىت و، دەيەويت من بە مەزھەرىنکى ئەو خەلافەتە مەعنەویي يە بىنیت!

یه کەم:

"راستی نەمر و هەمیشەبى" هەرگىز لە سەر شانى كەسانى لەناوچووى "فانى" بىنیات نازىت، دەنا سەتمىكى زۇر سەرھەلەدەت. چونكە ئەر كە گىرنگەي كە لە ھەموو لايەكەمە سىفەتى بەردهوامى و كەمالى تىدا بىت، نابى بىھەستىت بە كەسانىكەمە كە دووچارى نەمان و گرفتارى سووکايمەتى دەبن. خۇ ئەگەر بىھەستىت پىيانەوە ئەوا خودى ئەر كە گىرنگە تووشى زيانىكى زۇر دەبىت.

دوروهم:

پەيامەكانى نۇور زادەي بىرى دانەر نىن كە بە رېئنەي قورئانى بىرۇز ياخود زمانى پىداويىتى يە رۇحى يە كانى دانەرە كەيان ھەلقۇلایتن. واتە چەند رېئنە و بەرە كەتىنلىكى ئەوتۇز نىن كە تەنها رۇويان لە مۇحتاجى و توانا و لىيەاتە كانى خودى دانەر بىت. بەلكو لە داواكاريي گۈي بىستان و ھاۋىي بەرپىز و يىنگىردو راست و توندو تۆلە كانى دانەرەوە لە دەرسى قورئاندا، سەرچاوهيان گىرتۇو، كە بە "رۇح" داواكاري ئەر پېئنە و بەرە كەتانە بىوون و پېر بە دل سەلاندۇويانە و قبۇل و جى بەجىيان كەردىوو. كەواتە چەند رېئنە يە كە زۇر لە سەررووى توانا و لىيەاتە كانى دانەر يانەون.

جا ھەروەك ئەر ھاۋىي و گۈي بىستانە بىوون بەھۆى سەرھەلەنەي پەيامەكانى نۇور، ھەر ئەوانىشنى كە قوتايىان و حقيقەتى كەسى معنەوبى پەيامەكانى نۇور پىشكەدەھىن. بەلام دانەر تەنها بەشىكى لەر راستى يەدا ھەيدە كە لەوانە يە بىرىتى بىت لە شەرەفى رېچەشکاندىن و پىشكەوتىن، گەر بە بىن ئىخلاسى پۇچەلتى نە كاتەوە.

سىھەم:

ئەم زەمانە رۇزگار و زەمانى كۆمەلە. چونكە ئەگەر زىرەكى و بلىمەتى يەك بە يە كى تاكە كەسە كان بىگاتە رادەي "كارى نائاسايى" شەيىشتا ھەر لەوانە يە لە بەرامبەر زىرەكىي كەسى معنەوبى كۆمەلەوە شىكىست بىخوات. بۆيە وەك ئەر برا بەرپىزەي كە نۇوسىويەتى، منىش دەلىم: ئەركىكى ئىمامىي گىرنگ و مەزنى ئەوتۇ كە لە پۇويە كەمە جىبهانى ئىسلام رۇوناڭ بىكاتەمە و لە پۇوناڭ كى يە كانى

زىرە كى يەك قودسى بەوه سەرى هەلدايىت، هەرگىز ناخرىتە ئەستۇى يەك كەسى لوازى بە روالەت شىكست پىھاتوو، كە چەندىن دوژمنى لە ژمارەبەدەر و ېقىبەرى سەرسەخت لە مەلسادان بۆزى و، دەيانەوەت بە سوو كايەتى پىنكىرىدى لە شان و شكۈزى دابشكىن. خۇ ئەگەر ئەر كە مەزىنە بىخرىتە ئەستۇى ئەم كەسە لوازەوه و، ئەويش لە ئىزىز لىدانى توندو تىزى ئەم ھەولەمى دوژمنانىدا ھەرزەمى بىكەوەت، ئەوا كىلى سەرشانى لى دە كەوەتە خوارەوه و ورد و پەراش دەبىت.

* * *

(ئىمانداران پۇيىستىان بە راستى يەك كى خاۋىتە)

برا ئازىز و صىدىق و دامەزراو و دلىسۇز و يىنگەرە كام!

ئەوانەپەيۋەندى يان پىمانەوه ھەمە، پرسىيارىنىكى گرنگى ماددى و مەعنەويم لى دەكەن و، ھەمان پرسىyar بە دەرروونى خىشىمدا دىت، كە ئەمە:

بۇچى رەفتارىنىڭ دەنۋىتىت كە تا ئىستا ھېيج كەسىك لە جۇزە رەفتارەلىنى نەبىنراوه؟ بۇ ئاپارىنىك بە لاي ئەم ھېزانەدا نادەيتەوە كە گەلىنى گرنگى و دەتوانى لە كاروبارە كانتدا يارمەتىت بىدەن؟ بۇچى لەم بايدىمدا ھەللىۋىست پىچەوانەمى خەللىكى يە؟ ئەوهتا بە ئاشكرا رايدە گەمەنىت كە ھېيج پۇيىستى يەك كەت بەوانەنى يە؟

پاشان بۇچى بە توندى دەست بە رۇوي ھەموو پلە و پايەيە كى بەرزەوه دەنۋىت كە قوتاپى يە تايىەتى يە كانى نور - بە يەكدهنگى - تو بە شايانيان دەزانىن، ئەوهتا بە ھەموو توانىيە كەتەوە لەم پلە پايانە دوور دە كەوەتەوە، لە كاتىكىدا كە خەللىكى ئاپانيان بۇ دەخوازن و بە دوايانىدا دە گەرپىن! ئەمە سەرەرای ئەوهى كە دەتوانى چەندىن سوود و خزمەتى زۇر بە بلازى كەنەنە كەنەنەن و، رىنى بۇ فتوو حاتى ئەم پەيامانە ئاسان بکەن؟

وەلام:

ئەھلى ئىمان، لەم كاتەي ئىستادا، تابلىقى پۇيىستىان بە راستى يەك كى گەلىنى خاۋىن و يىنگەرە كە ھەرگىز نە گۈنچىت بىيىت بەھۆزى دەستخىستى ھېيج

ده سکوتیک و، شوینکه و تهی هیچ شتیک نهیت و، پلیکانه نهیت بز ئاماڭچىكى ترو، هیچ مەبەستیک نەتوانیت چلکن و چەپەلى بکات و، فەلسەفە و گومانە كانىش نەتوان خۇيىانى لە قەرە بدەن و زەھەرى بىن يېن.. ئىمانداران پۇيىستيان بە راستى يەكى ئاوا خاۋىن و يىنگەردە كە بەرەو راستى يەكى ئىمان رېتىمايان بکات. تاڭو لەم سەرددەمە ئىستادا، كە ھېرىشى گومەپايىتىدا سەخت بۇوه و گومان و دوودلىي ھەزار سالى پەھقى تىدا كۆبۈرەتتەوە، ئىمانى ئىمانداران پارىزىت.

جا لە روانگەمى ئەم خالموه كە باس كرا، بازىنى خزمەتى پەيامە كانى نورۇ ئاور لەو كەسانە ناداتەوە كە دەستى يارمەتى بز درىز دەكەن، ج لە ناوەوهى ولاٽدا بن ج لە دەرەوهى! ھەر دەرەوهى گۈئى بەو ھېزە بايە خدارەشيان نادات كە ھەيانە، تەنانەت ھەر بە شوينىشياندا ناڭھەرىت، تاڭو لە بەرچاوى مۇسلماناندا نهیت بە ھۆكاريڭ بز دەستخستى ئاماڭچە دىنيايسە كان. چونكە ئەم پەيامانە ھۆزى ژيانىكى نەبرأوهى ھەميشەين و، جىڭە لەمە هیچ مەبەستىكى تريان نى يە.

مادەم ئەمە وايد، ئەوا پەيامە كانى نورۇ، بە بۇنە لىكۆلىنەوە لە عادەت بە دەر و ھېزە ناوازە و بىن وىنە كانىانەوە، دەتوان ئەمە ھەممۇ گومان و دوودلى يانە لا يەن كە ھېرىش بز سەر ئىمان دەھىن و، بە يەكجارى رايان بىمالن.

* * *

پلەپايە نورانى يەكى دواپۇز چەند پلەپايە كى مەعنەوین و لە لاي تىڭپەرى ئەھلى حەقىقەت بە رەوا دادەنرىن، تەنانەت ھەمۇويان ئارەزۇو مەندى ئەم پلەپايانەن، كە هیچ زيانىكىان نى يە. برا دلىزۆزە كانىشمان، لە بەر باوھەرى باشيان بەرامبەرت پىيان رەوا بىنۇيىت، كەواتە ئەگەر پىيان رازى يىت ئەوا نە زيان لە ئىخلاست دەكەۋىت و نە ئەمە برايانەشت بىن يان ناخوش دەيىت، چونكە بەلگەدى زۇريان لايە كە تۆ شاييانى ئەمە پلەپايانەيت ا كەچى لە گەل ئەمە شدا تۆ پىيان رازى نايىت و، بە تۈورپەنى و تۈنلۈتىزى يەك دەست بە رۇوى ئەمە پلەپايانەوە دەنېيىت

کە هەرگىز بە توازوج دانازىت. زىاد لەمانەش، دەچىت ھەستى ئەو برايانەشت زامدار دەكىت كە ئەو مەقامانەت بىن رەوا دەبىتن..
جا ئايا بۆچى تا ئەم راھىدە و بەم شىۋە توندو تىزە دوورپەرىزى لەو پلەوپايانە دەنويىت؟
وەلام:

ھەروەك مەردىنىكى بەغىرت لە پىناوى رىزگار كەردىنى ژيانى ھاۋى ئەنيدا خۇى بەخت دەكەت، بە ھەمان جۇز، لەبر پاراستى ژيانى ھەمىشەبى ئىمانداران لە بەرامبەر ھېرىشى چەندىن دوژمنى ترسناكەوه، گەر پىويسىت بىت (كە ئىستا ئەو پىويسىتى يەھىدە) نەك تەنها ئەو پلەوپايانە شايابيان نىم، بەلگۇ چەندىن پلەوپايانە پاستەقىنە ئىيانى ھەمىشەبىش لەو پىناوهدا بەخت دەكەم. ئەمە لە پەيامە كانى نۇورەوە فير بۇوم كە بىرىتى يە لە "شەفقەت" بەرامبەر بە خەلکى ا بەلىنى، دەبىت لە ھەموو كاتىكدا ئەمە وا بىت. بە تايىهت لەم سەردەمدەدا و، بە تايىدەتلىش لە دەمى پەرەسەندىنى ئەو بىن ئاگايىدە كە "گۈرمىلى" لە ناوهندى زال بۇونى تەۋزە سىاسى و بىرۇرًا فەلسەفى يە كاندا، بۇ خەلکى فەراھەمىي ھىناوه.. لە چەرخىتكى وەك ئەم چەرخە ئىمەدا كە لەخۇبايى بۇون و لەخۇرپازى بۇونى تىندا ورۇۋۇزاوه، پلەوپايانە بەرزە كان دەيانەۋىت ھەموو شىتىك بىكەن بە ئامپارازىتكى گۈنۈرىپەلى بەردهستى خۇيان و، ھەرچى شت ھېيدە لە پىناوى ئامانج و مەبەستە كانياندا بە كاربەھىنن. تەنانەت موقىددە ساتىشىيان دەكەن بە ھۆز كارى گەيشتىيان بەو پلەوپايانە ئى دنيا!

خۇ ئە گەر پلەوپايانە مەعنەوى لە ئارادا ھەبىت، ئەوا پىز دەرفەتى لىنى وەرده گىرىت و، زىاتلە ھەموو شىتىك دەتوانزىت بىكىت بە ھۆزە كى كارىگەر بۇ گەيشتىن بە مەبەستە كانيان!

لەبر ئەو، ھەر كەسىك ئەو پلەوپايانە مەعنەوى بىيە بىت ھەمىشە بە تۆمەتبار تەماشا دەكىت و خەلکى دەلىن:

ئەمە بۇ ئەوهى لە بەرچاوى خەلکىدا پارىزگارى خۆى بکات و، واپشان بىدات كە شايابانى ئەو پلهوپايانىيە، دەچىت چەندىن خزمەتى پەرۈز و خاونىن و راستىي بەرز ئەنجام دەدات، بەلام دەيانكەت بە چەند ھۆكار و پلىكانىيەك تاڭو بە ئاماڭە كانى خۆى بگات!

بەم چەشىنە، دەرده كەمەيت كە ئەگەر پلهوپايه مەعنەوىيە كان تەنها يەك پاداشتىان بۇ مەرۆف و پله كەي تىدا بىت، هەزار و يەك زيانيان تىدايە بۇ خەلکى و بۇ خۇودى راستىيە كانىش، بەھۆى ئەو بىن رەواجىيە كە لە گومان و دوودلىيە كانىوە پەيدا دەبن و دېنەرنى ئەو راستىيەنە! پوختەي ئەم قسانە:

"راستىي ئىخلاس" نايەلىت توختى هەر شىتىك بىكۈم كە لەوانە بىت بقۇزرىتەوە بۇ دەستخىستى ناوبانگ و گەيشان بە پلهوپايه ماددى و مەعنەوىيە كان.

بەلىنى، هەرچەند ئەمە زيانىكى زۇر بە خزمەتگۈزازىي نۇور دەگەيەنىت! بەلام ئەگەر مەرۆف لە رېنمائىي يېڭىردى و راستەقينەي (دە كەس) دا پلهى خزمەتگۈرۈزىي هەبىت و راستىيە كانى ئىمانيان تىبىگەيەنىت كە لە سەررووى ھەموو شىتىكمەون، ئەمەن گەلنى پى باشترە لەوهى كە مەرۆف لە پلهى "قوتىكى مەزن" دا بىت و رېنمائىي (ھەزار كەس) بکات. چونكە "چۈنىتى" لە "چەندايەتى" باشترە و، ئەو دە كەسىش حەقىقەتە كانىان لە ھەموو شىتىك بەلاوه بەرزا و باشتى دەبىت و، ھەمىشە خۇراڭ دەبن و، دەگۈنچىت دلانى ئەوان - كە لە حۆكمى "تۇۋ" دان - درەختىكى مەزنى زەبلاھى لى سەوز بىت. بەلام ھەزار كەسە كە لەوانەيە لەتاو ئەو ھېرىش و گومانانەي كە لە لايەنى ئەھلى دنيا و فەلسەفوھ رۇو بە روويان دەبنەوە، دەورى ئەو قوتە مەزىنە چۈزۈن بىكەن و بەم لا و ئەو لادا پەرتەوازە بىن، چونكە لايىان وايە ئەو قوتە لە گۈزە نىگاى خۆى و پلهوپايه و ھەستە تايىەتە كانىيەوە دەدويت!

لەبەر ئەوه، خزمەتكارىم بىن باشترە لەوهى خاۋەن پلهوپايه ئەم! تەنانەت من گەلنى دىلگەران بۇوم و لە خواى گەورە پارامەوە كە ئەم جارەيان ئەو مەرۆفە دووچارى ھېچ شىتىك نەكەت كە بۇ ئەنجامدانى پىلانى دوڑمنام و، بىن

ھېچ پى و شوينىكى ياسايى و بې پىنج شىوه و لە پۇزانى جەئىندا سوو كايمىتى بىنى كردم. چونكە باسە كە لەناو خەلکىدا بلاوبۇوه تەوه و، ترسام گەر خواي گەورە دووجارى گرفتىكى بىكەت، خەلکى پلەپايمە بۇ دابىئىن و، بلىئىن: ئەمە دووجارى ئەو كەسە بۇ ئەنجامى كەرامەتىكى لەعادەت بەدەره. لەبەر ئەوه، وتم: "ئى پەروەردگارم! ئىسلامى حالى بىكە، يان تۆلەيە كى واى لىنى بىسىنەرەوە كە شاياني يېت، بى ئەوهى ئەو تۆلەسەندەنەوە يە بە شىوه يەك يېت كەرامەتىكى مەعنەوي بىگەيەنت"!

* * *

(بۇ بەرپىز بەرپىوه بەرى ناسايىشى گشتى لە ئەنۋەرە)

ئەگەر دەتمۇنۇت چاپىنكەوتىن لە گەل كەسىنەكى لاوازدا ساز بىكەيت كە بە شىوه يەكى نارپەسى ماوهى يېست سالى پەھقى لە زىندانى تاكە كەسى و داپەر كەرنى تەواوهتى لە خەلکى بىرىدىتە سەر و، تەنگ و چەلمە و گىرو گرفتى بىنى وينەئى تووش بۇ يېت و، لە گەل ھەممۇ ئەوانەشدا بە بى دەنگى دانىشتنىت.. گەر دەتمۇنۇت چاپىنكەوتىنەكى جىددى و راستەقىنەئى نارپەسى كە گەل ئەو كەسە دا ئەنجام بىدەيت، ئەوا فەرمۇو و امن كەمەتك بۇ ئەم مەبەستە لە گەلتىدا دەدوئىم. يە كەم: دواى وردىبووندۇوە و لېكۈزلىنىدۇوە كانى دوو دادگا بۇ ماوهى دوو سان لە سەر ئەو كەنېپ و نۇرسىنائىم كە لە ماوهى يېست سالى زىانىدا دامنانو، نەيانتوانى هېچ مادده يە كيان تىندا بىلۇزىنەوە كە خۆزى لە قەرەئى كارى بەرپىوه بىردىن و پېنىيى ولات دايىت، چونكە شتى و ايان ھەرگىز تىندا نى يە. بىلگەي بىنى گومانىش لە سەر ئەم دەعوايە ئەوه يە كە ھەممۇ پەيامە گشتى و نامە تايىەتى يە كانىان بۇ گىزپاينەوە دايانەوە بە خۆمان.

سەبارەت بە زىانى را بۇردووى پىش ئەم يېست سالەشم، ئەموا بە خۆبەختكارى و گىانفیدايى لە پىناوى ئەم ولات و نەتمۇھ يەدا بە سەر چۈرۈم.

باشتین به لگمش له سهر ئەمە، ریزلىنانە له لاين سەرکردهی گشتي يەوه كە له جەنگى يەكمى جىهانىدا و له ژىر چاودىرىي ئەودا سەركار دايەتى تېپە كانى يارىدە دەراني خۆبەختكارم دەكەرد.. هەروهە پىز و ستايىشى سەرۇ كە كانى ئەنقدر يە بەرامبەر بە خزمەتكۈزارى يە كانم لە دەمى جەنگى سەربەخۈيدا.. هەروهە پىشوازى و ریزلىنانە له لاين ئەندامانى ئەنجۇومنى پەرلەمانمۇھ كاتنى كە پۇشتم بۇ لايىان..

واتە ئەو ئەشكەنجه و ئازارەى كە بە درىئاپى ئەم بىست سالە تۈوشى بۇوم، مامەلە يەكى ناياسايى و هەرەمە كى بۇوە. واچىل جەۋىنى پېرۇزم لە ماوهى بىست سالىدا بە تەنبايى و دوور لە خەلکى بىردووته سەر! بەلام وائىستا ئەم مامەلە ناياسايىه گەيشتۈرۈتە رادەيەك كە خەرىكە ئارامم لا ھەلبگىنەت. ناچارم مە كەن بەم پىرىيە و لە سەرلىيوارى گۈزە كەمەوه ئاپەر لە دنيا بىدەمەوه!

پاشان ئىيە لەو رووھوھ كە پايەى بەرپۇھ بەرى گشتي ئاسايىشان ھەيە، دەبى سۈزىك بۇ خزمەتكۈزارى يە كانم بۇينىن. چونكە وەك بۇ دادگا كان سەلما: كاتىكى وانەي پەيامە كانى نۇور دەپروانىتە دنيا ئەو رىيە پىشانى قوتايانى دەدات كە هەتا دەتوانى پارىزگارىي پىسای ولات بىكەن و بوار بە سەرەتلەدانى گەندەلىي شۇپىش و ئازاوه كان نەدەن..

ھەروهە ئەفسەرانى ئاسايىشى سى پارىزگا ھەستىيان بەوه كە دەردووھ كە قوتايانى پەيامە كانى نۇور لە حوكىي ئەفسەرى مەعنەوبى ئاسايىشدان.

لەم ماوانەي دوايدا تېڭەيىشتم لەوهى كە بۆچى كارمەندە كان بە زۇرى لە چاپىنكوتى من دەترسىرنى؟ تاكو ئەو پىز و پۇوتىكىردى خەلکى لە من - كە لە سەرورىتكىدا يە لە سەررووئى توانامەوهە و پلەيە كە من شاييانى نىم - كەم بىكەندەوه و لە نرخى دابگەن..

وا بەپەرى پۇونى و بىن گومانى و، وەك لە چەند نامەيە كى تايەتىدا بۇ برا تايەتەندە كانم نۇوسىيە بۇ ئىيەشى پۇون دەكەمەوه كە: ھەرگىزاو ھەرگىز پۇونىكىردى خەلکى بەرامبەر بە كەم و زاتى خۇم قبۇول ناكەم و بە تونىدى

دست به پویه و دنیم و دیگرمه دواوه، چونکه دژ و پیچوانه‌ی ریاز و
یخلاس‌مانه. تنانه‌ت هستی گلی برای تایه‌تمهندم لام پووه زامدار کردوه.
به لام من له کتیبه کاندا هموالدانی ئو مرده مهزن و بپیزانم نوسیوه که
پیشتر له مهپ گرنگی و نرخ و بههای پیامه کانی نووره و - که تفسیری
پاسته‌قینه‌ی قورئانی حه کیمن - رایان گهیاندووه و، چه سپاندوومه که من تنهها
خرزم‌تگوزاریکی ساده و ئاسابی قورئانی پدرؤزم..

خوئه گهر به فهرزی مهحالیش و ادبیت که من حمزه لوه بیت خملکی
پرورم تیکهن، ئما ئام رووتیکردن له خزمەتی سەقامگیر بونى ریسادايه و،
سەودە كەھى چئیوه و چ بەرپرسە كانى ترى هاۋوينەتان دەگرېتىمۇه.

مادهم "مردن" لمناو نابریت و همه مورو که سیک پرووبه پرووی ده بیتهوه، ئەوا به مەسەلەیە کى گەلنی مەزنتە لە "زیان" دادەنریت. جا لە کاتىكدا کە لە سەدا نەوهەدى خەلکى بۇ سەلامەتىي ئەم "زیانە" تىدە كۆشىن، كەچى ئىمەھى قوتاپىيانى پەيامە كانى نۇور جىهادى ئەو ھېر شە بەھىزەي "مردن" دە كەمین کە هەمورو کەسیک دە گرىتەوهە. كەواتە سوپاس بۇ خواي گەورە كە پەيامە كانى نۇور تا ئىستا توانيوبىانە ئىعدامى ھەتاھەتايى "مردن" سەبارەت بە سەدان ھەزار كىس بىگۈرۈن بە پسۇولەي تەواو كەر دىن، كار. دەشتىوانىن سەدان ھەزار شاپەت لە سەر ئەمە بىخەپىنه يېش، چاو.

جاله کاتیکدا که دهبوو ئیوه و کەسانى هاۋوينەتان لهوانەی کە نىشتمان و نەتەوەیان خۆش دەھویت، لە گۆشەی ئەم پاستى يەوه، ھانى ئېمەيان بۇ ئەم خزمەتە بدایە و پشتگیرىمان بۇنایە، كەچى تاوانبار كردىغان لە ئەنجامى چەند شوبەھە و گومانىڭ و، پاشان يېزار كردىغان بە چاودىرى و موراقبەی بەردەوام، كارىنگى گەلى دوورە لە غىرەت و وىزدانەوە. چارەسەرى ئەم دىاردەيمش بە وىزدانى بەریز تان دەسىپىرىن.

بهندگراو به شیوه کی ناره سی
له بهندیخانه تاکه کسی
سه عیدی نوروسی

(بۇ بەرپىوه بەرى ئاسايىشى پارىزگاى نافيوون)

لەبەر ئەوهى مەمانم بە ويژدان و مەۋھەتتىان ھەيە، ئەوا كاروبارە يەكجار تايىھتى يە كانم بۇ ئىسو پەرون دە كەمەوە. چونكە بە حوكىمى كارمەندى و ئەركى سەرشانتان لە چەند رەپوو يە كى زۆرەوە پەيوەندىتىان بە ئىمەوە ھەيە. ئەوهەتا لە ماوهى بىست سالدا و لە لايدەن سەدان ھەزار كەسى قوتايىانى پەيامە كانى نۇورەوە، تەنانەت يەك دانە رەپوداوش كە رېسای ولات بشىۋىنىت، رەپوو نەداوە. بەلگىمش لە سەر ئەمە: دان پىدانانى گەلى ئەفسەرى ئاسايىشە و، تۆمار نە كەردى هېچ شىنکە لە دۈzmanان لە لايدەنى ئەوانەوە.

لە مىرد مندالىتكىم بىست كە بەرپىوه بەرى ئاسايىشى گشتى هاتووە بۇ ئىرە. وغىن گومان ھەوالى حالتى منىش دەپرسىت. بۇيە لە بىلى قىسە كەردىم لە گەلتى شىنكم بۇ نۇوسى، چونكە بەدەست چەند نەخۇشى يە كەمە گىرۈدەم. كەچى كەپپە بىستىم شارى بە جىنى هيشتۈرۈم!

لەبەر ئەوهە ھاودەم لە گەل ئەم نامەيدا ئەو نۇوسىنەمان بۇ دەنیزم كە بۇ بەرپىوه بەرى گشتىم نۇوسىپىوو، ئەگەر پاتان لە سەرى بۇو، وەك زانىارى يەك، بۇيى بىنېرن.

لەبەر ئەوهە چاوم بە كەس ناكەنۇت و تىكىلى خەلتكى نام، هېچ ئاڭا يە كەم لە كاروبارى دنیا نى يە و، لېرەش جىگە لە تو كەسى ترم نى يە پاوايىزى بىن بىكم. ئەو مەسىلەيدى كە تايىھتە بە كەس و زاتى خۆمەوە، شىنگى جوزئى يە و بەلامەوە گەرنگ نى يە. بەلام ئەو مەسىلەيدى كە پەيوەندىلى بە پەيامە كانى نۇورەوە ھەيدى، سەبارەت بەم نەتەوە و نىشتمانوھ گەلى گەرنگە.

بە قەناعەتى يەقىنى و دوور لە گومانى خۆم، كە لە چەند نىشانەيدى كى زۆرەوە ھەستم پى كەردووە، پىشان رادە گەيمەن كە ئەم حكىومەت و ولات و نەتەوە يە لە نزىكىزىن كاتدا پىويستى يە كى زۆريان بە چەند كېتىنىكى وەك پەيامە كانى نۇور دەبىست بۇ جىهانى ئىسلامى و ھەموو دنیا بە گشتى. ھەروەها "بۇون" و "پىز" و

"حورمەت" و "شانازى يەكانى مىزۇوى خۆيىان" بە دەرخسەن و پىشاندانى ئەم نۇو سینانە پىشچاۋ دەخەن.

سەعىدى نۇورسى

* * *

(لە بارەئى نويىزى جەننازەھە)

مەبەست لە ئايەتى بىرۇزى: ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبْدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ﴾ (التوبە: ۸۴) ئەم مونافيقانە يە كە لەو سەرەدەمدا بە بىن گومانى نيفاقە كەيان دەر كەوتىوو.

كەواتە نايىت لە سەر بناگەي "گومان كىردىن لە نيفاق" ئى كەسىك نويىزى جەننازەھى لە سەر نەخونىزىت. چونكە مادەم بە زمان دەلىت: "لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" ئەوا بە تەھلى قىيلە دادەنرىت و نويىزى لە سەر دەكرىت، گەر توبە لە كەدارى خراپى كەردىت و، كۆفرى ئاشكرا و راشكاۋى لە زار دەرنەچۈوپىت.

جالىبەر ئەمەمى عەلمۇرى يە كان بە زۇرى لەو گوندەدا (عەلى كۆزى) هەن و، هەندىكىشىان رۇشتۇنەتە ناو راڭرىيە كانەوە، ئەوا نايىت ھېچ كامىان بىخىتە پىزى حەقىقەتى مونافيقە كانەوە. چونكە مونافيق ئەم كەسىيە كە ئىمانى نى يە و دلى بە "ئىمان" لىنى نادات و، وىزدانى تىپىدا نى يە تا بىزۇپىت و، دوزمنايەتىي پىغەمبەر ﷺ دەكەت. بە وىنە زەندىقە كانى كانى ئىستا.

بەلام عەلمۇى و شىعە زىادرۇچۇوه كان دوزمنايەتىي پىغەمبەريان ﷺ لە دىلدا نى يە، بەلكو خۇشەويىتى يە كى زىاد لە پىويسىيان بىز "ئالى بەيت" لە دىلدا يە! كەواتە ئەوان لە بەرامبەر گۆئى بىن نەدان و قىسۇورى "مونافيقان" وە سەبارەت بە خۇشىستى ئالى بەيت، دەچن زىاد لە پىويسىت خۇشىيان دەونا خۇ كاتى كە سنۇورى شەريعەت دەبەزىن، ئەوا بە مونافيق دانانزىن، بەلكو بە فاسق و ئەھلى بىدۇھەت دەزمىرىن و، نارۇنە ناو كۆمەللى زەندىقەنەوە، گەرقىسە بە سىنى خەلifie راشىدە كان (حدىزەتى ئەبووبەكر و عومەر و عوسمان) نەلىن! كە خودى حەزرەتى

عملی لینیان پرازی بووه و پارمه‌تی داون، خواله همموویان پرازی بیت. هینده به سه که هروهه که حمزره‌تی عملی خوشی ده‌ویستن، ئەمانیش خوشیان بوین و نویزه فرزه کانیان جنی به‌جنی بکهن.

گهوره‌ترین مامۆستای قوتاییانی پەیامه کانی نوور، لە دواى پىغەمبەر ﷺ حمزره‌تی عملی يه، خواى لى پرازی بیت. كەواته گەر ئە شیعە و عەلەوی يانە کە خەلکى بۇ خوشویستى حمزره‌تی عملی بانگ دەكەن، لە ئەھلى سوننت زیاتر گوئى بۇ پەیامه کانی نوور رانەگرن، ئەوالاف و دەعواى خوشویستى يان بۇ ئەھلى بەيت لە شوېنى خۈيىدا نى يە!

دwoo سان پىش ئىستا بىستم کە منالانى بى گۇناھى ئەو گوندە، بە هيىمەتى گەرمۇگۇر و شەوقى مەزنى سى براکەي ئەويمان، پەیامه کانی نوورىان نووسىبەته‌و. ئىز لەو كاتمۇھەممو خەلکى گوندە كەم خستووه تە ناو دوعا كانە‌و. پشت بە خواو، پاشان بە فەزلى ھەولۇ و كۆششى ئەو برايانەمان، دوعا كانم بۇ ئەو گوندە، بە خۇرپايى نارپۇن و بى ئامانچ نابن و، ئەھلى سوننت و عملەوی يه کانی ئەوي لە داهاتوودا يە كەدەگرن!

* * *

(ژنهپنانى برايانى خەواص)

كاك صەلاحدىنى براامان لە بارەي مەسىلەيە كى تايىەتىي خۈبىوھ دەپرسى، كە دەيمەن ئۇن بەھىنى و بپراتە ناو ژيانى دنياىي و كۆمەلائىتىيەو. جا مادەم ئەم برايە يە كېنکە لە "قوتايى يە تايىەتمەندە كان" ئى پەیامه کانی نوور، ئىمۇ نايىت ئۇن بەھىنەت گەر ئۇن هېننانە كە زيان بە كارى پەیامه کانی نوور بىگىيەنەت!

بەلام گەر دەزانىت لە توانيادا يە خىزانە كە بىكات بە يارىدەدەرى خۇى لەم كار و خزمەتەدا - وەك حالتى ئىستاى هەندى لە برا تايىەتەندە كاغان - ئىمۇ دەتوانىت ئۇن بەھىنەت. چونكە ژيانى قوتايى يە خەواصە كان تايىەتە بە پەیامه کانى

نوورهوه و، به رای که سی معنوی قوتایانی نوورهوه بهستراوه اخزو ته گدر ره زامهندی دایک و باو کیشی له گلدا بیت، ئهوا باشته و، پشت به خوازیانی نایت.

* * *

(رئ و شویتی کرامه له پهیامه کاندا)

با سمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

برا تازیز و صدیقه کام!

تموهم به دلدا هینترا که چوار مسنه تان بز پرون بکمده:

یه کمیان:

و لامی پرسیار نکه به زمانی حال و گوفدار و چهند حالمت و پواله تیکی جزر او جزر، ده کریت و ده تو تیت:

ماده م پهیامه کانی نوور کرامه تیان همیه و، زیاتر له تدریقه ته سو فی یه کان پیشکهون و بزر برونه وله دهر که وتنی پاستی یه کانی ئیماندا به خوینه رانیان ده بخشش، ته نانهت هندی له قوتایی یه پاسته کانی ئم پهیامانه - له پروویه کمه و - ئولیا و پیاو چاکن.. ئیتر بز جی چهند پواله ت و چیز نکی بز جی و که شفی م معنوه و کرامه تی ماددی برجه ستی و هک هی ئولیا کانیان پیوه ناینریت، جگه لوهش همراه به دوای ئم جزره شستاندا ناگه پین و با یه خی پی نادهنه؟ ئایا حیکمه ت لمدها چی یه؟

و لام:

یه کم:

هؤی ئمه نهیتی "یخلاس" ا چونکه ئه و که سانه هی که نهیان توانيه به سر ده رونی بد خوازی خواندا زال بین، چیز و کرامه ته فانی و کاتی یه کانی دنیايان

بلاوه دهیت به ئامانجى سەرە کى و، بە ھاندەرى ئەو چىزانە کارە کانى سەر بە دوارقۇزان پادەپەرىنن! ديارە ئەمەش "ئىخلاس" پۇچەل دەكتەوە. چونكە نايىت مەرۆف لە کارە کانى سەر بە دوارقۇزدا بە دواى ئامانجە کانى دنيا و چىزە کانىدا بىگەرىت. خۇ گەر داوايان بکات و بە دواياندا بىگەرىت ئىخلاسە كەي تېك دەچىت و دەشىۋىت.

دوروھىم:

كەشىف و كەرامەتە کان بۇ ئەوهەن كە دلىيابى و مەتمانە بە دەررونى رېيوارانى عەوامى تەرىقەت بىه خشن، لەوانەى كە ئىمانىتكى تەقلیدى يان لە دلدايە، نە گەيشتوونەتە پلهى ئىمانى تەحقيقى. هەروەك ھەندى جارىش بۇ بەھىز كەدنى ئىمانى ئەو كەسە لاوازانەن كە دووقارى شوبەھە و گومان دەبن... كە چى ئەو بەلگانە كە پەيامە کانى نور بۇ پاستى يە کانى ئىمان دەيانھىنەوە، ھېنەدە بەھىز و دامەزراون كە لە هيچ لايە كەدەن هيچ بوارىك بۇ سەرەتلىنى شوبەھە و گومانە کان ناھىلەنەوە. هەروەك لەم حالەدا هيچ پۈيىسى و داخوازىك بۇ ئەو كەشىف و كەرامەتەنە نامىنېتەوە كە لە بەر دلىيا كەردىن و قەناعەت بەخشىن پېشانى مەرۆف دەدرىن. چونكە ئەو ئىمانە تەحقيقىيە كە پەيامە کانى نور دەبىھە خشن زۇر زىاتر لە كەشىف و كەرامەت و چىزە کان بەرزترن. بۇ يە قوتايىيە پاستقىبىنە کانى پەيامە کانى نور بە دواى ئەو چەشىنە كەرامەتەنەدا ناگەپىن.

سىھەم:

يە كېڭىك لە بناغە کانى پەيامە کانى نور بىرىتى يە لەوهى كە مەرۆف لە ناخى دەررونىدا شارەزاي ناتەواوى يە کانى خۇيى بىت و، بە لەخۇبوردەنى و خۇبەخت كەردىن و تەنھا لە پىناوى پەزامەندىي خواى گەورەدا بۇ خزمەتى ئىمان لىنى بىپىت، بىن ئەوهى ئاوبر لە هيچ كەسىنە كەشىف تىرى غەميرى خواى گەورە بەدانەوە.

كە چى ئەو ئىختىلافە كە لە نىوان خاوهەن كەشىف و كەرامەتە کانى ئەمەلى تەرىقەتدا ھەيدە، حەسسوودى و مۇناۋەسە ئىوانىيان، بە تايىەت لەم چەرخەدا كە

"خزویستی" و "له خزبایی بعون" تیایدا پهرهی سنهندووه، واى له گومپایان کردووه گومانی بهد بمو مهرده پاک و پیروزانه بیمن و، به "خزویست" ناوزده و تومه تباریان بکمن..

ئالیزه و تینده گەین کە بۇچى قوتاییانی نوور داواى كەشىف و كەرامەت بۇ كەس و خودى خزیان ناكەن و، بۇمان دەرده كەمۆيت كە بۇچى ھەلپە و هەناسەپەر كىيان بە دواى ئەم جۈزە شىنانە تىدا نى يە و، دەزانزىت كە ئەم رەفتارە لە ھەموو شىتىك بۇ ئەوان پېۋىست ترە.

پاشان لە پەيامە كانى نووردا بايەخ و گۈنگى بە "كەس"ى مرۆز ف نادريت. چونكە ھەموان لە رۇوي ھاو بەشىيى مەعنەوېي كەرده و كان و توانەوەي ھەرىيە كەيان لە براڭانىاندا، ئەو ھەزاران كەرامەتە زانستى يەيانلىنى سەرۇزىيادە كە پەيامە كانى نوور بەدەستىيان ھىناوه لە رۇوي "ئاسانىي بىلاڭ بۇونەوەي پاستىيە كانى ئىمان" و، لەو رۇوه شەوه كە ئەو قوتاييانە "پەرە كەت لە ژيان و گۈزەرانى خزىياندا دەيىن.."

بەلىن، ئەمانە و پىزلىتىانە خوايسە كانى ترى ھاۋچەشىنى ئەمانەيان بەلاوه سەرۇزىيادە، بۇيە بە دواى كەمآلەت و كەرامەتى كەسىدا ناگەرپىن. چوارەم:

ئاشكرايە كە ھەزاران باخى دنيا تەنها تاقە درەختىنە كەنەشت ناهىن، چونكە يە كەميان فانى و دووھەميشيان نەپراوه و ھەميشەيە ئاخزى ھەست و نەستە ماددىيە كانى مرۆز ھىنلە كول و كويىرن كە چىز و لەزەتى خىزىاي دنيايان پى خۇشە و، فەزلى "بەر" يىكى ئامادەي ئىستا بەسەر "باخ" يىكى نەپراوه بەھەشتى ئەو دنيادا دەدەن! لەبەر ئەوه يە كە قوتاييانى نوور لەم دنيايەدا داواى چىزە رۇحانى و كەشىف و كەرامەتە مەعنەوېيە كان ناكەن. ئىز "دەرەونى بەدەخواز" ئەم حالتە سروشتى يە ئاوا ناخى مرۆز ف بۇ ئامانجە تايىەتى يە كانى خۇزى ناقۇزىتە وە

پروداویک همیه زور لم حالتی قوتایانی نور ده چیست.. ئوهاتا ده گیزنهوه
کە:

سەختی ژیان و قورسی گوزه ران زوری بۇ يە كېلک لە ولی يە پیاوچا كە کان و
هاوسەرە خاوهن ورۇغۇ تەقا كەی ھینا، كە هەر دووكپان پلەوپایەمان لای خواى
گەورە ھەبۇو. بەلام موحتاجى و ناچارى لەرا دەبەدەر واي لەهاوسەرە
تايىندارە كەی ئەو پیاوچا كە كەرد كە بە مىرددە كەی بلىت:

- ئىمە زور موحتاجىن!

يە كىسر خشىتكى زېرى خالىسىيان خرايە بىردىم!

پیاوە كە بە خىزانە كەی وت:

- ئەم خشته لە كۆشكە كەی بەھەشتىمانەوه بۇمان نېرراوه!

ئەنە خواناسە كەی كە ئەمەي بىست، يە كىسر وتى:

- هەرچەند "ھەزارى" ماندووى كردووين و زورى بۇھينا و تائىم
پادەيەي كە لە پىش چاوتدا يە دەست كورت و بىن گوزه رانىن و، لە ولاشمە گەلنى
خشتنى زېرى وەك ئەمەمان لە بەھەشتىدا ھەيدە. ئەوا دەترىم ئەم خشتنى بەھەشت
لەم دنيا فانى يەدا بەزايە بەھەشتىدا ھەيدە. بۇ يە - ئەنە خاوسەرە ئازىزە كەم! - تکات لىنى
دە كەم كە لە خواى گەورە بەخشنىدە بىارىتىمەو ئەم خشته بىرىتىمەو بۇ شونىنە كەي
خۆزى لە بەھەشت و، لېرەدا نامانەويت! ئەمەي وت و، يە كىسر لە پىنى كەشىفەوە
بىنیيان خشته كە رۇشتەوە بۇ شونىنە كەي ناو بەھەشتى.

پروداوە كە بەم جۈرە دە گىزنهوه.

جا ئەم دوو پىشەوهى ئەھلى حەقىقتە، نۇونىدە كى باش و پىشەنگىكى چاكن
بۇ قوتایانى نور، لەۋەدا كە ئەوانىش لەم دنيا يەدا بە دواي چىز و كەرامەتە كاندا
نە گەپىن.

(خواستى باوک و فرزەندايەتى)

گەلنى دلخۇش بۇوم بەو نامە جوانە يېڭىردىنە كە لە براياني شارى "ئەينەبۇلى" و دەوروبەرييەنەن، كە ماۋەيەك ناونىشانى "ئىسپارتە بچۈزۈلە" ئى لەخۇز گرتبوو. هەروەك لە هەموو شارىنىكى تىرى زىاتىر لە كېشەكىي پىشۇوماندا دوچارى گرفتى بەندىخانە بۇون.

بەلام پىشكەنە كەمۇتنى تەمواوهتى ئەو كورپ و باوکە، لەبەر جياوازى مەشرەبە كانىيان - لە كاتىكىدا كە هەر دوو كىان دوو پالماوانى نىوان پالماوانە كانى نۇورىن - نىڭەرانى كردىم. چونكە كورپ دەيىت رەزامەندىي باوکى بەدەست بەھىنەت، تەنانەت گەر باوکى لە سەر حەقىش نەيىت.. هەروەها باوکىش نايىت كورپەكەي لە مىھەر و سۆزى خۇزى بىن بىش بىكەت، تەنانەت گەر خراپىش نىت بەرامبەرى. بىگەر ئەگەر جياوازى نىوان هەر دوو كىان زۇر دوورىش نىت و گەيشتىتە رادەي دۈزمنىيەتى.

جالە پىناوى پەيامە كانى نۇورو... ئەو "خۇنۇويستى" يەى كە لە نىوان قوتاييانى نۇوردايە و... نەگرتنى رەخنە لە يەكتىر و... چاپۇشى يان لە كەمۇكۈپى يەكتىر و... دەستورە كانى ترى پەيامە كانى نۇور، قوتاييان ناچارىن كە لە نىوان خۇياندا بىسازىن و ئاشت بىنمۇه. نەخوازەلە ئەم باوک و كورپەي كە گەلنى رەوشتى جوان و رەفتارى بەرزىيان تىدايە و، لە پىزى پىشىكەمۇتۇوانى قوتاييانى پەيامە كانى نۇوردان.

دەيىن ئەم دوو برايم چەند شىتىكى سەر بە ھەست و سۆزى جوزئىي دىبا نەكەن بە مايەي قىسە و باسى نىوان خۇيان و، ئەو پىزى و مىھەرەبانى يەى كە كورپ و باوکايەتى داخوازىيەتى لە خۇياندا بەھىنەدى، سەرەپاى ئەو چاپۇشى و لە ھەلە خۇشبوونەي كە سىفەتى قوتايى بۇون بۇ پەيامە كانى نۇور داخوازى دەيىت. دەبا ئەو دوو برايم - كە زۇرم خۇش دەۋىن - لەبەر خاترى من دەستبەردارى رەخنە لە يەكگەرتىن بىن و وازى لى بەھىن.

(تهرازووی قهناعهت و هلهکردن)

برا بهوهفا و پاسته کام!

پرسیار:

تۇ ناتەويىت لە دەرەوەی بازنهى "نۇور"دا پەيۋەندى لە گەل ئەو كەسانەدا بىھستىت كە گەلى باوهەرى باشىان پىت ھەيدە و پلەيەكى مەزنەت بىز دادەنىن، ھەرچەندە ئەوان پەيۋەندى يەكى پەيۋەيان بە "پېيامە كانى نۇور" وە ھەيدە، تۈش خۆشەويىتى يان لە گەلدا دە گۈزپەتەوە، بەلكو پىت خۆشە زىاتر لە گەل ئەو كەسانە دابىشىت و گەتوگۇز بىكەيت كە - وەك ئەوان - باوهەرى باشى لە پارادە بەدەريان بەرامبەرت نى يە. ئەوتا بىز ئەمانە زىاتر دە كەرىيەتەوە و پىز پىزىيانلىقى دە گەرت..

ھۇزى ئەمە چى يە؟

وەلام:

لە مەكتۇبىي دووهەمى و تەسى سى و سى ھەمدائەنەمان باس كەردووە كە: خەلکى ئەم سەردەمە چاكە خۆزىيان بە نرخىكى گران بە مۇحتاجان دەفرۇشىن. بۇ نۇونە: كولىزىيە كى نام دەداتى بۇ ئەمە دوعايىە كى گۈرايان بىز بىكم، گومانىيان وايە كە گوایا من پساوېتى سالىحەم چاكە كارىيەك بەم چەشىن و بەم نرخە گرانە بىت، ھەرگىز نامەويىت! وەك پۇونم كەردووەتەوە ئەمە يە كىنکە لە ھۆكاريە كانى وەرنە گرتى ئە دىيارىيەنى پىشكەشم دە كەرىن.. كەواتە كەسانى غەيرى قوتايىانى نۇور وادەزانى من داراي پلەيەكى مەزن و بەرزم و، ئىجا پەيۋەندى يەكى بەھىز و ئامادە بۇونىان بۇ خزمەت دەرددەپىن. بەرامبەر بەمەش، ھەر لەم دنیايدا، داواي ئەنجامى نۇورانىي وەك ھى ئەولىا كام لىقى دە كەن. كەواتە ئەوان ئەمەيان دەھوينىت بەرامبەر بەو چاكە معنەوىيە كە بە پەيۋەندى و خزمەتە كەيان بەرامبەرم دەيتنىن!

جا لە بەر ئەمە من ھېچ كام لە جۈرە شتانە لە خۇمدا شىڭ نابەم كە ئەوان بەرامبەر بە چاكە كارىيە مەعنەوىيە كانىيان لە منيان دەھوينىت، ئەوالە پۇوياندا

شەرمەزار دەم. ئەوانىش كە دەيىن من داراي ئەو تايىه تىكارى يانە نىم كە گومانىان دەبرد، نائومىد دەبن و لەوانىيە لە خزمەتگۈزاري سىست و سارد بىنۇوه.

ھەرچەندەش ھەلپە و ھەولىدانى زۇر و بىن و چان بۆ كاروبارى دواپۇز - لە پۇويە كەمۇھ - كارىتكى خراپ نى يە.. بەلام لەم رېباز و خزمەتە ئىمەدالەوانىيە، لەبىر چەند لەپەر و تەگەرەيەك، ھۆزى ناشكورى و نائومىدى بىت، نەك شوكرانە بىزىرى ا چونكە مەرۋىھەلپە كار گەر ئەنجامى كردەوە كانى نەبىنەت، لەوانىيە نائومىدى سەرى تىبکات و، دوورىش نى يە واز لە خزمەتگۈزاري ئىمان بەھىنەت. لەبىر ئەمە، ئىمە بەپىنى رېباز و خزمەتگۈزاريغان و لە بازنىھى "ئىخلاس" دا "قەناعەت" مان خراوەتە ئەستۆ و، نايىت ھەلپە بۆ ئەنجام و بەرھەمى خزمەتگۈزاري يە كانان بىكمىن، ھەرچەندەش گەرمۇگۇرى و لېپان و ھەولىدانى زۇرمان لەم خزمەتەدا پىوه دىيارە، چونكە "قەناعەت بۇون بە ئەنجام" ھەميشە بەرھەمە كەي "شوكرانە بىزىرى" و "دامەزراوى" دەبىت لەسەر ئەو پىيە.

بۆ غۇونە:

ئەنجامى خزمەت و ھەولىغانان بۆ سەقامگىرى و دامەزراىدىنى ئىمان لە دل و دەرروونى ھەزاران ئىماندارى پارىزگاي "ئىسپارتە" دا، سەرۈزىيادە بۆ ئەمەسى قەناعەتىكى تەواومان سەبارەت بە خزمەتە كەمان بىن بېخشىت، بە رادەيەكى ئەوتۇز كە ئەگەر يەكىن بىت و پلەي دە "قوتب" ئىھولىيا سۆفى يە كانىشى بىت و بتوانىت ھەزاران كەمس بىگىدەن بىتە پلەي "وپلایەت" ئەم كارە ئەو ھېج شەتىك لە گىرنىگى و بايەخ و بەرۇبوومە كانى كارە كەي ئىمە كەم ناكاتۇوا!

لەبىر ئەمە، قوتاييانى نۇور لەپەرى مەمانە و دلىيىدان لەم چەشىنە بەرۇبووم و ئەنجامانە. چونكە ئەو قەناعەتى كە لە "دل" ئى مورىدە كانى ئەو قوتە مەزنەدایە لەو پلە و پايە بەرزەوە سەرى ھەلەداوە كە مامۇستا و پابەرە كەيان ھەيەتى و ھى ئەو بېيارانەيەتى كە لە كېشە و پۇوداواه كاندا دەرى دەكتا! بەلام "پەيامە كانى نۇور" قەناعەتىكى ئەوتۇلاي قوتاييان دروست دەكەن كە گەلنى لە قەناعەتى

موریدانی ئەو قوتىه مەزىنە زىاتر بىست، بەھۇي ئەو "بەلگە" گومان بىانەي كە تىايىندايە و، لە قوتايانىمە دەماودەم دەرۈن و بە دلى كەسانى تر دەگەن و، سوود بەوانىش دەبەخشىن و تەنها لە دل و دەرروونى قوتايانى پەيامە كاندا نامىنتەمە..

كەچى ئەو قەناعەتى لە دل و دەرروونى ئەو موريداندە ھەمە قەناعەتىكى تايىبەت بە خۇيانە و، بە چەشنى ئەو "بەلگانە" يى پەيامە كان نى يە هەتا بېراتە ناو دل و دەرروونى كەسانى تر. چونكە وەك لە زانستى "مەنتىق" دا رۇون بۇوهتەمە: وەرگرتىنى وتهى پىاوانى مەزن، گەر بەلگە لە گەلدا نەبىت، دلىيائى و بىن گومانى بە دلى مەرۆف نابەخشىت، مەگەر لەم كېشىمەدا مەرۆف خۇش باوهرى و گومان باشى يە كانى زال بىن و، لەم پىرىيەمە قەناعەت و مەتمانە بىز دروست بىست..

بەلام قەناعەتى راستەقىنەي پشت بەستو بە بەلگە - وەك لە زانستى مەنتىقدا رۇون كراوهتەمە - بۇ پلە و پايەي ئەو كەسە ناپروانىت كە قىسە كەى لە زار دەرده چىت، بەلکو بۇ ئەو بەلگە يە دەرۋانىت كە ئەوەندە بەھىزە زامدار ناكىزى! جا ھەمو بەلگە كانى "پەيامە كانى نور" لەم بەشەن، واتە "بەلگە يەقىنى" ن. چونكە ئەو حەقىقتانەي كە رېيوارانى پىنى ويلايەتى سۆزىقى لە ئەنجامى كىردار و پەرسەن و سلۇوك و وەرزشى رۇحى پىيان دەگەن، ھەروەھا ئەو راستى يانە ئىمان كە ئەوان لە پشت پەرده دەيابىنىن، پەيامە كانى نورىيىش وەك ئەوان دەيابىن و پىيان دەگەن. بەلام ئەم پەيامانە پىرىيە كى تريان بۇ ئەمە گىرتووهتەبەر..

ئەوەتالە شويىنى "پەرسەن" دا پىرىيە كىان لە ناوهندى "زانست" وە بۇ گەيشتن بە حەقىقت دۆزىيەتەمە و گەرتۈپيانەتەبەر.. لە شويىنى "سلۇوك و ويردەكان" دا پىرىيە كىان لە ناوهندى "بەلگە مەنتىقى" و زانستى "يە كانمەوە لىنداوە كە راستەخۇز مەرۆف دەگەيەنەتە راستىي ھەمو راستىي يە كان..

لە جىنى "تەسەرەوف و تەرىيقت" دا پىرىيە كى راستەخۇزيان بۇ ويلايەتى كوبىرا لە بازنه ئى زانستى كەلام و عەقىدە و ئۆسۈولى دىن" وە دۆزىيەتەمە، كە بە ھۆيەمە

توانیان بەسەر گومپاییە کانی فلسفەدا سەربکەون (ئەو فلسفەیە کە لەم سەردەمدە بەسەرتەۋىمى حەقىقەت و تەرىقەتدا سەركەوت). كە واقىع شايىتە لەسەر ئەمە!

جاھەروەك "پاستىي قورئان" كە ئەوبەرى ھېزى لەخۇ گىرتووە و گوفارى پاست و رەواى خوايم، ئايىنە کانى تىرىشى لە ھېرىش و زالبۇنى فلسفەى سروشتى پزگار كەردووە و، لەم پۇوهە قورئان بۇوە بە مايمە ھېز و ورە و پشت بىن بەستى ئەو ئايىنانە تىرىش، كە تا پادەيدەك توانىيان - بە بۇنى قورئانوھ - ئەم چەشىنە بناغە و ئوسۇولانە خۇيان بىارىزىن كە تەنانەت لە عەقللىشەوە دوورىن..

"پىامە کانى نۇور" يش بە ھەمان جۈرن، چونكە يەكىن لە موعجيىزە کانى قورئانى پىرۇز و، نۇورىكىن لە قورئانى پىرۇزەوە پۇوهە ئەم سەردەدە درەوشاندەوە و ئاراستە كراون..

ئەم پىامانە لە بەرامبەر ھېرىشى ئەو گومپاییە ساماناکە زانستى يە كە لە فلسفەى ماددى يەوە پەيدا بۇوە، ئىمانى تەقلیدى باوەردارانى ھەۋامىان پاراست و، بۇون بە خالى پشت بىن بەستىن و مايمە ھېز و ورە ھەمۇ ئىماندارىڭ و، بە وىنە قەلايىھە كى مەحكەمى سەخت وان كە دەستى بەسەردا ناگىرى بۇ سەرجەمى ئىمانداران بە گىشتى، چ دوور بىن چ نزىك! بە چەشىنەك كە لە ناوهندى ئەم گشت گومپاییە ساماناکە بىن وىنائىدا، باوەرپى ئىماندارە ھەۋامە کانى لەوەش پاراستوو كە گومان پۇو بىكانە "ئىمان" كەيان و، پېۋپاڭندە بەتال و نارەواكانيش دە كۆزىننەوە كە ئاراستە "ئىسلامەتى" يە كەيان دە كرىت.

بەلتىن، ھەر ئىماندارىڭ لە ھەر شۇينىكى جىهاندا، تەنانەت لە چىن و ھىندستانىش، گەر لە ئەنجامى پەرەسەندىن و زال بۇونى گومپايى سەير و سەمەرە و ساماناکى ئەم سەردەمەوە ھەر چەشىنە دوودلى و گومانىڭ بە دلىدا بىت، لە خۇى دەپرسىت:

ئايا هىچ نارەوايىھە كە ئايىنى ئىسلامدا ھەمە تا ئاواى لىنى ھاتتووە؟

کاتنی ئهو لهو سەرسوور مانهدا دەبىت، يەكسەر دەبىستى كە پەيامىك ھەمە بە چەشىنىكى گومان بې ھەموو راستى يە كانى ئىمان دەچەسپىنېت و، پشتى فەلسەفە دەشكىنېت و، زمانى كوفر و ئىلحاديش لال دەكەت.. ھەر كە ئەمە دەبىستىت، بە يە كچارە كى گومان و دوودلى يە كەى دەرھوتىھە و، ئىمانە كەى لە چنگى ئە گومانە دەرباز دەكەت و پەز زىاد و بەھىز دەبىت.

* * *

(ئەم ھەموو بەلگەھىنانەۋە يە لەبەر چى؟)

....

دووهەم:

براي بەرپىزمان "عەلى يە بچۈزۈلەر رۇح بەرز" كە يە كىنگە كە قارەمانە كان و، لە جىنى (عەبدۇرپە حەمان و لوتفى و حافظ عەلى) دايىه، پرسىيارىنىكى ئاراستە كرددۇم كە لە سەدان شوينى پەيامە كانى نۇوردا وەلامى دراوەتەوە.

ئەمىش پرسىيارە كە يەتى:

بۇچى لە پەيامە كانى نۇوردا ئەم ھەموو كۆمەلە بەلگانە لە سەر پايدە كانى ئىمان دەھىرىتىدۇ؟ خۇ وەك لە زانا پىشىنە كاغمان بېستوو: ئىمانى كەسىنە كە ئىماندارى عەوام وەك ھى وەلى يە كى گەمورە وايد!

وەلام:

باسە كانى پلە كانى ئىمان لە پەيامى "الآية الکبیرى" دا و .. فەرمائىشت و بېيارە كەى ئىمامى رەبىانى نوبىكارى هەزارە دووهەمېش كە دەفرمۇيت:

"گەنگەزىن ئەنجامى تىكىرای تەرىقەتە سۆزى يە كان بىتى يە لە دەركەمۇن و ئاشكرا بۇونى راستى يە كانى ئىمان"

ھەروەھا ئەمۇش كە فەرمۇويەتى:

"بۇونبۇونى مەسەلە يە كى ئىمام لە هەزار كەرامەت بىن باشىزه" ..

ھەروەھا ئەم باسەی کە لە كۆتايى پەيامى "آلەة الکرى" دا ھاتووە و .. مەسەلەي دەھەمى پەيامى "بىرى درەختى ئىمان" يش کە لە پاشىھەنەدە كانمۇھە وەرگىراوە، لە بارەي حىكىمەتى دووپات بۇونمۇھە كانى قورئان و ھۆزى بەلگەھىناتەھەي زۇرى قورئانمۇھە دەدويت سەبارەت بە "پايەكانى ئىمان" بە تايىھەت پايەي "تەوحىد" .. ھەممۇ ئەم حىكىمەتانە، لە تەفسىرە راستەقىنە كەي قورئانىشدا ھېيە كە "پەيامە كانى نۇور" ؟! ئەمە وەلامى پرسىيارە كەيە.

پاشان پەيامە كانى نۇور ھەممۇ بەشە كانى ئىمانى (تەحقىقى و ، تەقلیدى و ، تىجمالى و ، تەفصىلى) و .. خۇرپاڭرىي ئىمانىشيان لە بەرامبەر ھەممۇ دوودلى و گومان و ھېرىشە دېنداھە كانى كوفرەھە، بە ۋۇنى پىش چاۋ خستووھە. جا ئەم ٻۇونكىردىنەوانەي پەيامە كانى نۇور ھېيج پۇيىسىتى يە كىيان بۇ زىيادە وەلامداھەمەي براى ئازىزمان نەھېشتۈرەتەوە.

رۇرى دووھەمى مەسەلە كە:

"ئىمان" تەنها پۇختە باوھەر و تەسىقىيەتى چاولىنەر انەن يە، بەلکو گەلنى پلەي يە كىجار زۇرى چەشنى پلە كانى نېوان "تۇرى گەشە كردوو" تا دەگاتە "درەختى بەردار" ئى تىدايە.. يان ئەم پلانە وەك پلە كانى دانمۇھە ٻۇونناكىي خۇر وان لە تاۋىنە بچوو كە كەي ناو دەستمەندا هەتا دەگاتە دانمۇھە ئەم ٻۇونناكىي يە لە تەختانى دەرياكاندا و ، تەنانەت لە خۇدۇ خۇرپىشدا.

"ئىمان" راستىي يە كىجار زۇر و زەبەندەي ھەيە. چونكە گەلنى حەقىقەت لە حەقىقەتە كانى ھەزار و يەك ناوى جوانى خسواى گەمورە و .. چەندىن راستىي پايەكانى ترى ئىمانىش، پەيوەندىي يان بە راستىي يە كانى گەردوونمۇھە ھەيە. بە رادەيەك كە ھەممۇ ئەھلى حەقىقەت لە سەر ئەمە يە كىيان گەرتۈوھە كە بەنرخىزىنى سەرجەمى زانستە كان و لوتكەي زانىن و كەمالى مەرڙف لە "ئىمان" و ئەم "خواناسى" يە بەرزا و قودسى يەدايە كە بە بەلگە كانى "ئىمانى تەحقىقى" ٻۇون كراوهەتەوە.

به لئی، "ئیمانی تەقلیدی" دووجاری هیرشی و هم و دوودلی و گومانه کان دەبیت، بەلام "ئیمانی تەحقیقی" زۆر لە فراوانىز و بەھیز و قایمەرە، پلەی زۆريشی ھەيە..

يە كىك لەوانە پلەی "علم اليقين"، كە بەھیز و تواناي بەلگە كانى خۇزى بەرەنگارى شوبىھە و گومانه هیرش بەرە كان دەبیتەوە. كەچى ئیمانی تەقلیدی لە بەردم تەنها يەك گومانىشدا تواناي بەرگرىي نامىتىت!

پلەيەكى ترى بىرىتى يە لە پلەی "عين اليقين" كە ئەدويش چەندىن پلەي يە كجار زۆرى لەخۇ گرتۇوه و، لە چەندىن ئاۋىنەي بە ئەندازەي ژمارەي ناوە جوانە كانى خواى گەورەدا دەردە كەمۆيت. تەنانەت بە وىنەي خوينىدەنەوەي ئايەتە كانى قورئانى بىرۇز "گەردوون" دەخاتە خوينىدەنەوەي ئايەتە كانى خواى گەورە.

پلەيەكى ترى بىرىتى يە لە پلەی "حق اليقين". ئەميش گەلنى پلەي ترى لەخۇ گرتۇوه و، گەر سوپاى ھەموو گومانه کان هیرش بىنه سەر خاوهنى ئەم ئیمانە، ناتوانن زەفرى ھېچ شىئىكى بىن بىهن.

زانايانى زانستى "كەلام" لە هەزاران بەرگى كىيە كانى خۇياندا، كە تىاياندا پالىان بە ژىرى و مەنتىقدوھ داوه، لە رېنى ھىننانەوە بەلگەي عەقللىيەوە ئەو ناسىنە ئیمانى يەيان رۇون كەردووه تەوە.

ئەملى "حەقىقت" و "تەسەروف" يش لە رۇويە كى ترهوھ و بە شىئوھ يەكى تر و لە سەدان كىيەياندا - كە پالىان بە كەشف و چىزى خۇيانانە داوه - ئەو ناسىنە ئیمانى يەيان راھە كەردووه.

بەلام رېيازى ئىعجاز بە خشى "قورئان" كە لە ھەموو يان بەرز و بەھیز تە، بە شىئوھ يەكى زۆر بلند و بەھیز تە لە چاو رۇونكەرنەوە كانى ئەو زانا و ئەولىايانە راستى يە كانى "ئیمان" و "ناسىنى خواى گەورە" يان خستووه تە پىش چاو.

جا "پەيامە كانى نور" تەنها ئەم رېيازە بەھیز و بەرز و گشتى يەي قورئانى بىرۇز دەگەن بەر و پايدە كانى ئیمانى بىن پاھە دە كەن، هەر بەر و رېيازەش پرووبەپرووی ئەو تەۋۈزمە گەندهل و پرووخىنەر و لە رېنى لادەرانە دەبنەوە كە ئاراستە قورئانى پىرۇز

دەكىن و، ماوهى هزار ساله لە پىناوى جىهانە كانى عىددەمدا دەيانەوىت زيان بە ئىسلام و مروۋاپىتى بىگىيەن!

بىن گومان پىيامە كانى نور لە بەرامبەر ئۇ دوڑمنە لمۇمارە بەدەرانەوە پىويستىان بە هيئانەوە و كەلە كە كەرنى چەندىن بەلگەي بىن سنورە، تاكو بەم بەلگانەي كە لە پېزىنەي قورئانەوە سەرچاۋەيان گىرتۇو، بىن بەھۆى پارىزگارى كەرنى ئىمانى باوھەداران.

چونكە لە فەرمۇودەي بىرۈزدا ھاتۇوە كە:

"فَوَاللهِ لَا إِنْ يَهْدِي اللَّهُ بَلْ رَجُلٌ وَاحِدًا خَيْرٌ مَنْ أَنْ يَكُونَ لِكَ حُمْرَ النَّعْمٍ"^(۱).

ھەروەھا:

"تَفْكِيرٌ سَاعَةٌ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سَنَةٍ".

جا بۇ گەيشەن بەم جۇزە بىر كەرنەوەيە، نەقشەندىيە كان بايەخىنى زۇر گەورە بە "زېكىرى خەفى" (واتە يادى خوا بە پەنهانى) دەدەن.
سلاۋمان بە يەڭ بە يەڭ كى ھەموو برا خۇشەویستە كائغان بىگىيەن و، دوعاي خىزى بۇ ھەموويان دەكەين.

الباقي هو الباقي
سەعىدى نۇورسى

* * *

(رې گىتن لە ھاتوچۇى مزگەوت)

برايانى ئازىز و بەھەقاما

چەند مانگىنە فېۋېلى لە دۇم ساز دەكىنەت، وائىستائۇ فېۋېلىانە ئاشكرا بۇون و دەركەوتىن. بەلام بە فەزلى چاودىرىي خواي گەورە ھەموويان بە سووک و ئاسانى پۇشىن و بەسەرچوون.

(۱) جزء من حديث صحيح، أخرجه البخاري في المغازي: باب غزوة خير، وفي الجihad: باب دعاء النبي ﷺ في الإسلام والنبوة، وباب فضل من أسلم على يديه رجل، وفي فضائل أصحاب النبي ﷺ: باب مناقب علي بن أبي طالب، رضي الله عنه. وأخرجه أحمد: ۵/ ۳۲۳، ومسلم برقم: ۲۰۶. (وەرگىزىـ لە چاپە عەرەبى يەكەوە).

له کاته چوله کاندا جار به جار ده چووم بز مزگهوت و، قوتایانیش - به بنی
ئاگاداری خوم - ژورینکی بچوو کیان له تخته له شوبنی قورئان خوینه کاندا بز
دروست کردبووم، تاکو له سه رما بچاریزیت، برپاریشم دابوو که ئیز نه روم بز
مزگهوت. به لام ئفسره ناسراوه کەی ئاسایش ئو ژورره بچوو کە تخته یەی لا برد

و، به پەسمى پەیان راگەیاندم کە سەردانی مزگهوت نە كەم!
ئنجا بەوه شەوه نەوهستان.. بەلكو هەرا و ھوريابە کيان لەناو خەلکیدا نايەوه و
پووداوە كەيان بە شتىكى گەمورە خستە پىش چاوى خەلکى و دەنكە گەنېكىانلىنى
كردن بە گومەزىكى گەورە.

پووداوە كە هيچ گرنگى و بايدخېكى نى يە. ئىۋە نىگەران مەبن. پىم وايە بۆيە
بەم پروپەيانووه پروپووچانە سوو كایەتىم پى دەكەن تاکو - لە لايەكەوه -
سۇورىڭ بۆ پروپېتكىرىدى خەلکى لە من دابىن كە لە پادىيە كدایە زۇر لە
شاپىستەمى و تواناي خوم زياتە.

ئەوان بۆ ژيانى راپوردووم دەپروانن و، چاوهپروانى ئەمەن كە به وينەي ژيانى
پىشۇوم سوو كایەتى پېتكىرىدى ئەوان قبۇل نە كەم. كەچى من ئىستا گەرەمەمۇ
پۈزۈك ھەزار و يەك جار سوو كایەتى بەھىزىتە پىم (بە مەرجى زيان بە سەلامەتى
بلاپۇونەوهى پەيامە كان نە گەنەنېت) ھەروەھا لە گەرپىز لەمەش گوشارم لە سەر
دابىن، ھەر ھېشتا شوکرانە زیاتر پىشكەشى خواي گەمورە دە كەم.

جا برایام!

ھەروەك من بايە خىم بەم مەسەلەيە نەدا، قوتایانى ئىزەش لەرزەيان پى
نە كەوت و، ئەم پووداوەش - كە چاوهپروان بۇين پۇو بىدات - سوپاس بۆ خوا بە
سەلامەتى تېپەپ بۇو.

دوعا و سلائومان ھەيە بۆ ھەمەو يە كېڭ لە برایامان.

(سارد کردنەوەی برايانى كارگوزار)

برايانى بەوهفا و راست و تازىزم!

ئاگادار كردنەوەيە كى معنەوى و بەھىز ئاراستەي دلىم كراوه بۇ ئەمەدە كە مەسىلەيە كى يە كىجار گرنگىغان بۇ دوپات بكمەمەد، هەرچەندەش زووتر بە پۇختى بۇم باس كردوون. ئەم مەسىلەيەش برىتى يە لەمەدى خوارەوە:

دۇزمەنە مۇنافيقە كانى پشتى پەرده، وەك پىشەي ھەممۇ جارىنىكى ترىيان، فەرمانىگە كانى داد و سياست و كارگىزىي دەولەتىان وەك ئامېرازىكى لەبار بۇ ئىلخادى ئاشكرا بە كار ھىتاواه و، لمۇيۇھەيرىشە كانى خۆيىان كردووەتە سەرمان.

بەلام بە فەزلى خواى گەورە ھەممۇ پلان و فۇرفىلە كانىان شىكتىيان ھىنا و نەزۆك دەرچۈون. لەبەر ئەمەد، وازيان لەم نەخسانەي پىشۇو ھىنا كە بۇون بە مايمەي فتووحاتى پەيامە كانى نۇورو، ئەم جارە چەند پلانىكى فيلبازانە تر و زۇر چەپەلتىيان لەوانەي پىشۇو دارشتۇرۇ، بە چەشىنېك كە تەنانەت شەيتانىش سەرى لېيان سوور دەمیتىت و، ھەندى لە نىشانە كانى ئەم فرت و فيلە تازانە شىيان لېرە دەركەتونو.

گەنگىزىن بناگە كانى ئەم فيلە ساماناكانە: سارد كردنەوەي برا تايىھەندە دامەزراوه كامانە لە خزمەت، بۇ ئەمەدە - گەر بۇيان سەربىگىنەت - وازيان لە پەيامە كانى نۇورىي بەھىنەن..

ئەمەدە تارىخ دەلەسەدەن ھەلبەستۇرۇ و پىلان و فۇرفىلى ئەوتۇشىيان پېكىخستۇرۇ كە مەزۇف سەرسام دەبىت لېيان. دىارە رووبەرپۇو بۇونەوەي ئەمشى "دامەزراوى" و "توندو تۈلى" و "وهفا" يە كى راست و يىڭىرددو پەتمەدە كە ئاسنى دەۋىت، بە وىنەق قارەمانە كانى ئىسپارە..

ھەندى جارىش لە پۇشاکى ھاپىئىيەتى و ئامۇز گارىدا بە ناو پېزە كانتاندا بلاو دەبنەوە. ياخود ترس و وەھمە كان بلاو دە كەنەوە، گەر بىزانن جىيان بۇ دەگرىت و كاريان بۇ ئاسان دەكەت. دەيىنېت بىن نەختىن و بچوو كەتىن شتى وەك دەنگە

گهنم هینده‌ی گومه‌زیک به گهوره پیشان دهدن و، ثاموز گاری لوازه کان بهوه ده کهن که پیشان ده‌لین: (توخنی سه عید مه کهون.. چاودیزی لمه‌در دانراوه.. چواردهوری به جاسوسه کانی حکومه‌ت گمز اوه)! تاکو بزو واژه‌هینان له پیامه کانی نور هانیان بدهن. تهناهه‌ت چهند کیزینکی تازه پنگیشتو به سمر قوتایه لاوه کاندا زال ده کهن، تاکو همها و ئارهزووی ده رونیان بورووژین..

ههروه‌ها ده چن لوازی و ناته‌واوی به کسی‌یه کانی من بزو قوتایی به تهر کانه کانی نور باس ده کهن، هاودم له گهله باسی چهند دینداریکی بهناوبانگی تمهلی بیدعه‌تدا و پیشان ده‌لین: "کهوه‌تا ئیممش مولمانین و، ئایین تهناها بهندنی به ریازه کهی سه عیده‌وه"!!

ههروه‌ها زانا و ئایینداره ساویلکه و خوش باوه‌ره کانیش ده خلافین و، وک ئامرازیک بزو ئیلحاد و بلاو کردن‌وهی ئازاوه و توقاندنی خەلکی هەلیان ده سورپین..

به پشتیوانی خواهوانه له هموله کانیاندا نائومید ده بن و، هممو نه خش و پلانه کانیان پووچەل ده بیتهوه.

دەسا برايانما

ئیوه بدو چەشنه کەسە نزمانه بلىن:

ئیمە قوتایی پیامه کانی نورین و، سه عیدیش يه کېكە له ئیمە.. ههروه‌ها سەرچاوه و گەنجىنه و بناگەی پیامه کانی نور هەر قورئانى پىرۆزه.. نرخ و بەها و سەركەوتى ئەم پیامانش بە سەرقىن له دلترين دوئمندا سەلاوه و دەركەوتۇوه، سەربارى ئەوهى كە ماوهى بىست سال دوئمنان لەو پیامانهيان كۈلىيەوه و شەربىان پى فرۇشىن و بە دوايانه‌وه بىوون.. ئىجا سەعیدى دانەر و خزمەتگوزارىشيان تهناهه‌ت گەر - پەنا به خوا - بپوا تە بەرەيە كى دىز بەو پیامانش هيشتا متمانه و وەفامان بزو "پیامه کانی نور" لەرزەی پى ناكەھويت و پەبەندىنى توندۇ تۈلىشمان بەو پیامانه‌وه ناپچىرىت.

بەم جۆرە گۇفارانە، دەرگایان لەسەر دادەخەن.
ھەروەھا دەبىت تا دەتوانن بە نۇو سىنەوە و خویندەوە ئىپيامە کانى نۇورەوە
خەرىك بىن و، بايەخ بە پېۋاڭەندە گەورە كراوه كان نەدەن و، ھەروە كو جارانى
پېشىوتان حەزەرى تەواوەتى ئەنجام بىدەن.
سلاۇمان بە يە كە ئەكەي برايانغان بىگەيەن.

سەعىدى نۇورسى

* * *

(مۇناقەشە لە گەل زاناياندا مەكتەن)

برايانى ئازىز و بەوهقام!

ئەمىزاتىگەر بەرپىز و بېرىكارە ئەمەنە كامى!

بە كەم:

بەپەرى دەنبايەوە پىتان راھە گەيمىن كە چاودىرىي پەرورە دگار و پشتىگىرى يە
صەممەدانى يە كە ئەبارەت بە ئىمە و خزمەتى پېيامە کانى نۇور ھەر بەردهۋامە.
چۈنكە لە ژىز پەرده بە روالت ناشىرىيە كانەوە ھەندى ئەنجامى لەپەپى جوانىدا
ھەمە. لە بەرامبەر يەك زيانەوە كە پىمان دە گەيدىزىت، سەد و يەك سوودمان لە¹
لايەن خواى گەورەوە پى دەبەخىرىت. كەوانە گۈئ بە گىرو گرفتە رېسوار و
بۇومەلەر زە كاتى يە كان مەدەن.

سىھەم:

ھەرچەند من لىزە گەلىنى بىزارم و دلم تەنگە، بەلام كە بىر لە ھەول و كۈشى
بىن و چان و بەردهۋامى ئىۋە دە كەمەوە و، نامە دلتەرەوە كانىڭ بەدەست دەگات،
ھەمە دلتەنگى و بىزارى يە كە لەسەر دەپەويىتەوە. تەنانەت دەبن بە دلخۇشى و
شادمانى.

پیجهم:

برایام! ده بیت ئو پەری حەزەر و خۇپاراستن بە کار بھىن. بە هىچ جۈرىنىڭ دەرگائى موناقەشە لە گەل زانىياندا مە كەنەوه. بەلكو دەبىن تالە توانادا يە مامەلەي جوان و رەفتارى باشىان لە گەلدا بىكىت و، هەرگىز خۇتان لە قەرەي غەروورە زانستى يە كەيان مەدەن، تەنانەت گەر ئەمە كەسە مەپلىيىشى بەلاي بىدۇھەت و شتە تازە پەيدابۇوه كائىدا بىيت^(۱). چونكە زەندقە و ئىلحادى سامنا كمان لە بەرامبەرەوە يە و، نايىت ئەمۇ زانا بىدۇھەتكارانە بۇ ناو رېزى مولحىدان پال پىسوھ بىرپىن.

خۇ ئەگەر "زانىيانى رەسى" يان بە تايىھتى نارد بۇ لاتان، ئىۋە هەرگىز دەرگائى قەرە و مشتومپىان لە گەلدا مە كەنەوه، چونكە پەخنە ئەوان بە ناوى زانستۇھە دەبىت بە بىانوو بەدەست مونافيقانەوه.

ئىۋە ئاگادارى ئەمۇ زيانەن كە ئەملا زانىيە ئەستەمبۇول نايەوه. هەتا دەتوانن لە بەرژەوەندىيى پەيامە كانى نۇوردا ھەلى بىگىرنەوه.
سلاومان بە هەموو يە كىنگى برايانغان بىگەيمەن.

* * *

(مېھرەبانى خواي گەورە لە ژىز پەردەي موسىبەتە كاندا)

برایام!

يارمەتىدانى ئىۋە بۇ من - لە دوو پۇوهە - زۇر گەورە و ئاشكارا يە..

يە كەميان:

ھەولى بەردەوام و بىن و چانتان لە خزمەتى پەيامە كانى نۇوردا، ھەموو تەنگانە و گىرو گەفتىكم لە سەر لادەبات و دەيگۈرپىت بە خۇشى و شادمانى.

(۱) مەدەست ئەم دوزمنا يەتى كەردىنەي پېنىمى كەمالىستە بەرامبەر بە ئايىنى ئىسلام لە قۇناغەدا، چەشنى سەپانلىنى بانگ و نويۇز و قورقان خۇنىشىن بە زمانى توركى و .. هەندى، كە بە داخموھەندى زانى ئايىنى ساويلكەيان لە پىناوهدا كەردىبووه داردەستى خۇيان. (وھرگىز)

دۇوھەمیان:

بە یەقىن و دلىنايىمە بىزانن كە دوعا كانى ئىبوھ سىتمە ئازار بەخشە كانى ئەوان دەگۈرن بە چەند سۆز و مىھەرە بانى يە كى پەلە چاودىرىي و بەرژەوندى. من ھېج گومانىتىكىم لەمدا نەماوه.

بۇ غۇونە: ترساندىنى خەلتى لە من و مەترىسى خىستنە دلى كارمەنە كانەوە تاڭو تو خىنم نە كەون، منيان لە گەلتى ھەلە و مەرالى چەندىن حالتى پىچەوانەي ئىخلاس و كات بەزايىدەن، رېگار كىرد! ئەوهبوو "قەدەر" لە ناوەندى سىتمى مرۆفدا دادگەرىي خواي گەورەي سەبارەت بە من دەرخىست.

جا بە وينە ئەمە، هەرجى موسىبەت و گىرو گرفتىم دېنە پى، هەمەموۋيان مىھەر و سۆزى خواوەندىيان لە پشتەوەيە. بۇ غۇونە: سەرقال بۇونيان تەنيا بە منهۋە، بازىيانىكىشى بۇ من تىندا بىت، كەچى سەدان پەيامى نۇور رېگار دە كات.

لە بەر ئەو، هەر گىز ئىبوھ - برايانى بەپىزم! - خەمى مەتنان نەبىت. تەنانەت لەو كاتانەدا كە سووكایەتى لەرا دەھەرم بىن دەكەن و، زامى قۇول دەكەنە ھەست و نەستە كامى و، لە تاوا دەھەۋىت دوعايان لىنى بىكم، يەكسىر ئەمە مەرنەي كە ئەوان ئىعدام دە كات و، دووقار بۇونيان بە سزاي گۇزە كانىيان كە بەندىخانە تاکە كەسى يە و، ئىنجا ئەم سوود و بەرژەوندىيابانىش كە لە ئەنجامى سووكایەتى بىن كەردنە كە ئەوان بەم خزمەتەمان دەگات..

ھەمەو ئەمانە، پىنى ئەوەم لىنى دەگەن كە دوعايان لىنى بىكم، بۇيە واز لە دوعايد دەھېنما

* * *

(لە كاتى بىستى ھەوالى ناخۆشدا)

با ئەم برايە هەركاتىك ھەوالى ناخۆش دەبىستىت، وە كو باو كى خوا لېخۇشبووم (مېزىا) بىكات، نەك وە كو (نۇوريە) دايىكم!

چونکه هر کاتی هموالی ناخوش بُ دایک و باوکم بیرایه، و هک نهودی یه کیک
پسی بوتایه: (کوره که تان کوزراوه.. یان لیسی دراوه.. یان بهند کراوه) باوکم به
بیستنی ئم چه شنه هموالانه دلخوش دهبوو.. به پیکنه نینه و دهیوت:
- ماشاء الله! که واته کوره کم هیندە گهوره بوروه که قاره مانیتی بتوینیت و
کارنیکی و امزن نهنجام بدادت که خدالکی باسی بکدن!
که چی دایکم له بر امبهر ئم خوشحالی یهی باوکمهوه، به کول ده گریا!
دوایی روزگار دهri خست که زور جار باوکم لهو هدوئیسته یدا له سر حق
بوروه!

* * *

(تهنیلی فرموده یه کی پرورز)

برا ثازیز و صدیقه کام!

پاستی یه کی ئیمانی دهینم که سد هیندە زیاتر بهلاموه گرنگه.
جاله بدر نهودی ماوهی دانانی پیامه کان تهواو بوروه، ئهوا هرچنده همولم دا
نهو پاستی یه دهستگیر بکم، سه رکه و قتم به دهست نههینا. ناچار چاوه پروانی نهودم
کرد که به ههست و شعور پهی پی بیم، ئشجا به رونوی دهri بیم. که چی
لهوه شدا سه رکه و توو نهبووم! و آئیستا بهوپری پوختی و به ئاماژه یه کی یه کجارت
کورت لهو پاستی یه تهواو فراوانه دهدویم:
فرموده ی پرورزی: "إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَةِ الرَّحْمَنِ" ^(۱) یه کیکه له "جوامع
الكلم" ^(۲) و حمدیسه موته شایه کان ^(۳).

(۱) "خلق الله عز وجل آدم على صورته..." حدیث صحيح أخرجه البخاري برقم ۶۲۲۷ ومسلم
برقم ۲۸۴۱ وأحمد ۲ / ۳۱۵ وابن خزيمة في التوحيد ص ۲۹ . أما حدیث "إن الله خلق آدم على
صورة الرحمن" فقد عزاه الحافظ في الفتح ۵ / ۱۸۳ لابن أبي عاصم في السنة والطبراني من حدیث
ابن عمر رضي الله عنهم، وقال الحافظ باسناد رجاله ثقات.

(۲) "جوامع الكلم" بفوهرمودانه پیغمه بر گلله دهتریت که وشهی کمیان نیندا به کارهاتووه،
به لام گدلی و اتای زوریان له خز گرتووه. (وهر گنیز)

(۳) واته: نهو حمدیسانه که و هک ئایه تی موته شایه وان، یان دهی بین چهند و چون و لیکدانه
باوه ریان بین بکریت بهو شیوه یهی پیغمه بر گلله مهستیه تی، یان دهین بهو دهستوره زانستی یانه که
زانایان پابهندی برون لیکبدرنیوه. (وهر گنیز)

له ده می خویندنی "خلاصة الخلاصة" و "الجوشن الكبير" (۱) سه رنجه گشتی و مهزله که هم ئەم فەرمودەدە لە پۇوى دەم دەر كەمەت و، منىش بە وىنەی پەرلە (شفرە) و لە نېوان پلەی حەقەدەھەم (شاپەتى زمانى قورئان) و پلەی ھەزەدەھەم (شاپەتى گەردۇون) ئى "خلاصة الخلاصة" دا چەند ئامازەھە كم بۇ داتا. ئەم ئاماژە شفرە ئاسيا نەش بەم جۆرە خوارەوەن:

لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْوَجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ بِلْسَانِ الْحَقِيقَةِ الْإِنْسَانِيَّةِ، بِكَلِمَاتِ حَيَاةِهَا وَحَسِيَّاتِهَا وَسَجِيَّاتِهَا وَمَقِيَّاتِهَا وَمَرَآتِيَّهَا.. وَبِكَلِمَاتِ صَفَاتِهَا وَأَخْلَاقِهَا وَفَهْرَسِيَّتِهَا وَأَنَانِيَّهَا.. وَبِكَلِمَاتِ مَخْلُوقَيَّتِهَا الْجَامِعَةِ وَعَبُودِيَّتِهَا الْمُتَوْعِدَةِ وَاحْتِياجَاتِهَا الْكَثِيرَةِ وَفَقْرَهَا وَعَجَزَهَا وَنَقْصَهَا الْغَيْرِ الْمَحْدُودَةِ وَاسْتِعْدَادَاتِهَا الْغَيْرِ الْمَحْصُورَةِ.

لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُحِيطُ لِسَانَ الْكَائِنَاتِ الْكَبِيرِ الْجَسَمَانِيِّ الْمُعْظَمِ، بِكَلِمَاتِ وَارِدَاتِهَا وَصَرْفِيَّاتِهَا وَسَكِنَتِهَا وَمَشْتَمِلَاتِهَا وَتَجْدِيدَاتِهَا وَتَبْدِيلَاتِهَا بِالْإِنْتِظَامِ وَالْمِيزَانِ.. وَبِكَلِمَاتِ الْحَدَوْثِ وَالْإِمْكَانِ وَالتَّغْيِيرِ فِي سَكِنَتِهَا وَالتَّغْيِيرِ وَالْتَّصْوِيرِ وَالْتَّدِبِيرِ بِالْإِنْتِظَامِ فِي جَمِيعِ مَشْتَمِلَاتِهَا وَالْتَّعَاوِنِ وَالْتَّسَانِدِ وَالْتَّنَاسُبِ بِالْمِيزَانِ فِي عُمُومِ أَجْزَائِهَا.

وازۇر بە پۇختى و اتاي ئەم شفرە كورتە پۇون دە كەمەوە، ئىۋوش يىكەن بە پەراوىزى: "خلاصة الخلاصة".

بەلىنى، له ده می خویندنی "خلاصة الخلاصة" دا گەردۇونى مەزن لە بەرچاومدا وەك ئەلقىيە كى گەورە زىكىرى لىنى دىيت، بەلام لە بەر ئەمەوە زمانى ھەمەو يە كېڭ لە جۆرە كانى بۇ نەوەرانى گەردۇون گەللى فراوانان، ئەوا "زىرى" لە پىنى "بىر" وە ھەولىنىكى زۇر دەدات و تىدە كۆشىت تاكو بە "علم اليقين" مل بۇ "ناو" و

(۱) "خلاصة الخلاصة" چەند زىكىر و تەھلىل و تېفكىرىنىكى ئىمامىيە، مامۇستا نۇرسى بەرددەوام خۇنىشلۇرۇيەتى و، پۇختەي پەيامى (آلية الكبير) و وېردى (الحرب الأكبر النوري) يە. بەلام (الجوشن الكبير) نزا و پارانەوەمە كە به ناوه جوانە كانى خواي گەورە، لە پىشماواز ھېنۇلعايدىنەوە رېوابىھەت كراوه و، ھەندىنىكىشى لە (المستدرك) ئىمامى حاكمدا ھېيە. (وھر گېز)

"سیفه ته کان"ی خواهند که چ بکات، نجات دوای تمه ده توانیت به رونی ته راستی به بینیت.

به لام که "زیری" له ناوهندی ته پنوره گشتی و نه خشہ بچووک و غونه راست و ترازووه بچکولمه و، له هستکردندا به "مینیتی" سهیری حقيقه تی مرؤف ده کات، نموا به پهپاری ئیمان و دلنيابی و ويژدانی ملکه چ و بینه رو، به پهپاری ئاسانی و، له پئی ئاوینه ئاماذه و نزیکه که خویده، بئی ئوهه ناچاری گهشتی فیکری بیت، ته راستی به ده سه ملینیت و، لم پئیمه و ئیمانی ته حقيقی به دهست ده هینیت و، له ناوه روز کی ئم فرموده و تیله گات که ده فرمومیت: "إنَّ اللَّهَ خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَةِ الرَّحْمَنِ". چونکه مه به است به "صورة" لیزهدا: "سیره" و، سیفه ت و، ره و شته کان^(۱)، له بهر ئوهه مه حاله خوای گهوره "صورة" و اته: (وینه)ی بیت.

به لی، هروهه که پیروهه ای پیازی ته سه ووف بئز ناسینی خوای گهوره دوو پینگایان گرتوهه ته بدر، يه کینکیان: ئافقی و، ئوی تریان: ئه نفوسي يه و، بؤیشیان ده رکه و توهه که: کورتقرین و ئاسانترین و بهیزترین و دلنياترین پئی، پئی گهشتی "ئه نفوسي" يه، و اته ته گهشت و گهانه و که به "دل" و له پئی زیکری پنهانه وه لە بخام بدريت..

به همان جزر، پایه بدر زانی ئه هلی حقيقه تیش دوو پینگایان گرتوهه ته بدر، به لام نه که به: "معرفة" و "تصویر"، بـلکو به "ئیمان" و "تـهـسـدـیـق"^(۲) که گلنی لـهـوـانـ بـهـرـزـتـرـ وـ شـایـانـتـرـ.

يه کـهـمـیـانـ: تـهـماـشـاـکـرـدـنـیـ ئـاسـوـکـانـ(ئـاقـافـ)ـهـ لـهـ پـئـیـ خـوـینـدـنـهـوـهـیـ کـهـبـیـ گـهـرـدوـونـ. وـهـ کـهـ ئـوهـهـیـ لـهـ "الـآـيـةـ الـكـبـرـیـ"^(۳) وـ "الـحـزـبـ الـأـكـبـرـ الـنـورـیـ" وـ "الـخـلاـصـةـ" وـ "هـاـوـوـيـنـیـانـلـاـ" دـهـ دـهـ کـهـمـیـتـ.

(۱) بـزـ زـانـیـ وـاتـایـ لـهـمـ زـارـاـوـانـهـ بـپـرـاـوـانـهـ پـهـراـوـیـزـیـ لـ(۶۳۷)ـیـ کـهـبـیـ (مـهـ کـوـوبـاتـ). (وـهـ گـنـیـ)

(۲) کـهـ بـرـیـتـیـ يـهـ لـهـ تـیـشـکـیـ حـوـنـمـیـ کـهـبـیـ (تـیـشـکـهـ کـانـ)ـ وـ،ـ بـهـ سـرـبـهـ خـزـیـشـ بـهـ نـاوـیـ (بـینـنـهـ کـانـ)ـ گـهـشـتـیـارـیـکـ)ـ بـلـاـوـمـانـ کـرـدـوـوـهـ تـهـوـهـ. (وـهـ گـنـیـ)

ئەوی تریان: بەرزبۇنۇھىيە بىز پلەي ئەو ئىمانەي كە هيچ چەشىنە دوودلى و گۆمانىنىكى ئاۋىتە نەبووپىت. ئەمش لە پىنى خويندنەوهى نەخشە(خريطە)ى حىقىقەتى مەرۆف و پېرىستى "منىتى" و ماهىيەتى ئادەمیزادەوهى. كە ئەمش - تا رەدەيەك - بەھىزتىن پلەي و يىجانى و شعورى و شەھوودىيە، چونكە تا پلەي "حق اليقين" دلىيانى دەبەخشىت، بە رەدەيەك كە پۇوى لە نەھىنى: "ئەقرەبىيەتى ئىلاھى" و "میراتڭىزى پېغەمبەر ايدەتى" يە.

لە باسى "من" ئى وتهى سى ھەم و، پېنجەرەي "زىيان" و پېنجەرەي "مەرۆف" لە مەكتۇوبى سى و سى ھەم و، گەلنى شوينى ترى پەيامە كاندا، شىئىكمان لە راستى "بىر كەردىنەوهى ئەنفوسى" رۇون كەردووەتمەوهى.

* * *

(پەيامە كان نەركى سەرشانىان رەدەپەرتىن)

برا بەوهقا و راستە كامى!

هيچ خەمەنگىكان نەبىت.. من كە باسى ئەو نەخۇشى يە سەختەي خۇمتان بىز دەكەم، كە ئەنچامى ئەۋەھەرە بۇو بە پىلان دەرخواردم درا، تەنها لەبەر ئەوھىي دوعا و نزاتانم دەست بىکەۋىت. كەواتە هيچ پىۋىست بە خەم و نىڭەرانى ناڭات، چونكە سوپاس بىز خواي گەورە ئەو نەخۇشى يە پىنى خويندى ويردە كامى و واجىي راستكەردىنەوهى ھەلەي دەستتۇرسى پەيامە كانى لىنى نەگىرمى.

لە خواي گەورە داواكارم پاداشتى ئەو نەخۇشى يەم بىز بىنۇسىت. خۆم - لە پۇويە كەوه - بىم نەخۇشى يەم رازىم، كەواتە ئىۋەش خەمى مەتنان نەبىت. وا ئەركى سەرشام لە زىياندا رۇولە تموابۇونە و، ھەر نوسخەيە كى پەيامە كانى نۇورىش (بە تايىەتى كۆزمەلە كانىيان) زۇر لە باوهەرە باشەي بە (سەعىد) ھەتانە باشتى دەتوانى ئەرك و فرمانىم بەپىنۋە بىهەن، بەلكو لە راستىشدا و بە كەردار وا خەرىكىن بەپىنۋە دەبەن. ھەر قوتابى يە كى فىداكارى تايىەتىي نۇورىش دەتوانىت بە تەواوى كار و فرمانى ئەو (سەعىد) جى بەجى بىكەت.

که واته ئه گهر تنهها يدك (سعید) له ئیوه کم بىتهوه، سهدان سه عبدي معنوي
و اته په يامه کان) و هزاران سه عبدي ماددي (و اته قوتاييانى نور) همن كه
ده توان زور به باشى و پيکوپىكى ئهو ئهر كه بخنه ئه ستزيان و ئېنجامى بدهن.
هەروهك ئىستا له راستى و واقىعىدا ئېنجامى دەدەن.

جالىسىر بناگەي ئەم راستى يە، بايە خىڭى ئەوتۇز بە "كىس" ئى من و ئەم
پۈرۈداوانى دىنە پىيم مەدەن، بەلكو ھەمىشە بە دوعا و نزاڭە خواي گەورە
پارپىنهوه كە لە سەر ئىخلاص راڭىرمان بىكەت و، بەم دوعايانە شستان - كە گومان لە¹
گىرا بۇ نىاندا نى يە! - يارمەتىي منىش بدهن لە بەر ئەم پىرى و ئازارە زورانى دىنە
پىيم.

* * *

(ئەم فەلسەفەيەي کە پەيامە کان ھېرىش دە كەنە سەرى)

باىمە سېحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

براياني ئازىز و صىدىقىما!

لە بەر ئەمە پەيامە کانى نور خەرىكىن بە ئامىرى "رۇنىز" بلاودە بنەمە و، زور
كىس لەم قوتاييان و مامۇستايانىش كە لە قوتايچانە کاندا فەلسەفە ئۆزى دەخوينىن،
پۈريان لە خوينىنەمە پەيامە کانى نور كردووه، ئەوا بە پىويسىتى دەزانىم كە ئەم
پاستى يە خوارەوە پۈرون بىكەمەوه:

ئەم فەلسەفەيەي کە پەيامە کانى نور ھېرىشيان دە كەنە سەر و زللەي توند و
بەھېزىيان تى دە سەرە و ئىن، تەنها فەلسەفە زيانىھە خە كەيە و تىنگەيە فەلسەفە نى يە.
چونكە بدشى "حىكىمەت" لە فەلسەفەدا، كە خزمەتى زيانى كۆمەلائىتى مەرۆف
دە كات و يارمەتى ئاكار و پەوشىتە بەرزە كان دەدەت و پى بىز پىشكەوتى
پىشكەوتى خۇش دە كات، پەيوەندىي باشى لە گەل قورئاندا ھەيە و سازە لە گەلى،

بىلکو خزمەتكارى حىكىمەتى قورئانى پىرۆزە و لە دۇرى راياناوهستىت، تەنانەت ھەر ناشتوانىت لە دۇرى رايبوھستىت. لەبەر ئەوه، پەيامەكانى نۇور بەر لەم بەشى فەلسەفە ناگىن.

بەلام بەشى دووھەمى فەلسەفە، ھەروەك لە لايەكەھوھ بۇوە بەھۆى بەر بۇونەھەسى خەلکى بۇ ناو گومەپايى و ئىلخاد و لىتايى بۇگەنى فەلسەفە سروشى، لە ھەمان كاتدا و لە لايەكى تىرىشەو بە ھەرزەمى و گەمە و گالىتەو مەرۇف بەرەو بىن ئاگانى و گومەپايى دەداتە بەر. ئىجا لە بەر ئەوهى بەو كارە دەراسيايانە خۆزى كە وە كەو سېحر وان، سىنگ لە راستى يە كانى موعجىزە قورئانى پىرۆز دەردەپەرنىت، ئۇوا پەيامەكانى نۇور لە زۇربەى بەشە كانىاندا و بە دامەزرااندى چەندىن تەرازووى ورد و دەستورى توندوتۇل و، لە پىنى سازدانى چەندەھا بەراوردى پشت بەستو بە بەلگەى بەھىز، پۇوبەرۇو ئەم بەشە گومەپايەمى فەلسەفە دەبنەوە و زىللە توندوتىزى تى دەسرەۋىن، لە كاتىيەكدا كە كاريان بەسەر بەشە راست و سوودبەخشە كەى فەلسەفە نى يە.

لەم پوانگەيدەوە يە كە قوتاييانى قوتابخانە نۇنى يە كان پەخنە لە پەيامەكانى نۇور ناگىن، بىلکو بەين ھېچ دوودلى و دلەپاوا كىيەك دەپۇنە ئىز ئالاکەى، پۇيىستىشە كە بېرىن.

بەلام ئەم مۇنافيقانە كە لە پشتى پەردهو چەند زانايە كى ئايىنى يان لە خشته بىردى و لەبەر چەند ھۆكارينىكى تا بلىنى پۇرپۇرچ و بىن نىرخ ئۇوانيان كىرد بە دۈزمنى پەيامەكانى نۇور، لە كاتىيەكدا كە پەيامەكان كاالا و تفاقى قوتابخانە شەرعى يە كان و ئەم زانيانىش خاوهنى راستەقىنەيانن.. دوور نى يە ھەر ئەم مۇنافيقانە پشتى پەرده بە ھەمان جۇز، ھەندىيەك لە كەسانى خاوهن فەلسەفە لە خشته بېھن و، غۇرۇردى زانىتى يان لە لا بۇرۇۋىن و، بىانكەن بە گۈزى پەيامەكانى نۇوردا.

لەبەر ئەوه، نۇرسىنەوە ئەم راستى يە لە پىشەكىي ھەر دوو كۆملە پەيامى "عەصاي موسا" و "ذوقىقار" دا بە كارىنگى زۇر پۇيىست و گونجاو دەزانم.

سەعىدى نۇورسى

(نامه‌یه ک بز زانایانی نه‌زهه‌ر)

له لایه‌نی خۆمده پنداچوونه و هەله گىرىم له دوو نوسخه‌یدا نەکردووه كە دەنیرىن بز زانایانی نه‌زهه‌ر. كەواته بىن گومان ھەندى و رده هەله و سەھوويان تىدا دەبىت، ج لە پرووي سەروبزى و شەكان و ج لە پرووي دارپشنى دەسته‌وازه عەرەبىيە كانه‌وه، بە تايىهت له "خلاصە الخلاصە" دا كە دەكەۋىتە كۆتايى. چونكە چەند ورده هەلەمە كى لم جۈرمە لە چەند نوسخىدە كى تردا بىنى..

لەبر ئوه، هەركاتى بىن گونجاوتان زانى و، دواىي پنداچوونه و هەله گىرى لە لایه‌ن زانایانی زمانى عەرەبىيەوه، سەرو نوسخە لە كۆمەلە پەيامى "عەسای مۇوسا" و "زولفەقار" يان بۇ بنىرن و، ئەمە خوارەوهشى لە گەلتىدا بىكەن بە ھاوپىچ:

(قوتابخانەي زەھرایي "پەيامە كانى نور" گەلىنى پۇيىستى بىن مزگەوتى نه‌زهه‌ر
ھەيد، بە وينەي پۇيىستىي منالى بچۈرۈك بز دايىكە مىھەبانە كەي. بۇيە ھەميشه
داواي ئوهى لىتى دەكات كە لە سۆز و شەفقەتى خۆزى بىن بېخشىت، چونكە
يەكىنکە لە قوتايىانى و، وانەي لىن ورگەرتۈوه و، بۇوه بە نىشانەي تىرى گەلىنى
دۇزمى درېنلە..

جا ئەم قوتايىانەي زەھرایي لقىنگى بچۈرۈك كەراوه بە لە لقە كانى ئەم مزگەوتە
مەزنەي كە سەرۇڭايەتىي سەرچەم قوتايىانە ئايىنەي كەنلى لە ئەستزدىي و، جىهانى
ئىسلامى بىن پۇوناك دەبىتەوه..

لەبر ئوهى كە ئەم قوتايى بە بچۈرۈك چاوه روانى يارمەتىي ئەم مامۇستا بەپىز و
باو كە مىھەبان و رايمە مەزنەيەتى و، تىكاي وايە دەستى يارمەتىي بز درېز بىكەت).

(دەسکەوته کانى كار كىردن بۆ پەيامه کانى نور)

(بوزن مداد العلماء بدماء الشهداء)^(١).

(من تمسك ببنيتى عند فساد أمتي فله أجر مئة شهيد)^(٢).

بە ئىلھام وەر گىرتىن لەم دوو فەرمۇودە بىرۇزە، والە نىوان سوودە زۇرە دنياىي و
قىامەتى يەكاني نووسىنەوهى پەيامە کانى نوردا، كە لە بەشە کانى ئەمۇ پەيامانەدا
باش كراون و بە تەسىلىق و ئەزمۇونى قوتايى يەكانيان چەسپاوه، چەند دانەيدك پىش
چاودە خەين:

پىنج جۇر عبادەت:

- ١ - نووسىنەوهى پەيامە کان جىھادى هەر گۈنگى معنەوین لە بەرامبەر گۈرمىياندا.
- ٢ - ئەم سەھى كە دەيان نووسىتمە، خزمەتىك پىشىكىش بە ماڭۋىستاكەى دەكەت و لە بلاو كىردىنەوهى "حەقىقتى" يىشدا يارمەتىي دەدات.
- ٣ - لە پۈرى ئىمانەوه خزمەتىكە بە ھەمۇ مۇسلمانان.
- ٤ - بەدەستەنائى زانستە لە پۇنى نووسىنەوهىانەوه.
- ٥ - عبادەتىكى فيكىرىي ئەوتۈيە كە لەوانمە ماوهى يەك سەعاتى وەك يەك سال پەرسىش پاداشنى بىز بنووسرىت.

(١) نص الحديث: (بوزن يوم القيمة مداد العلماء ودم الشهداء، فرجح مداد العلماء على دم الشهداء) رواه الشيرازي في كتاب الألقاب عن أنس والوهبي في فضل العلم عن عمران بن حصين وابن الجوزي في كتاب العلل عن النعمان بن بشير. قال المناوي في فيض القدير (٦ / ٤٦٦) أسانیده ضعيفة لكن يقوى بعضها بذكرة العجلوني في كشف الخفاء (٢ / ٥٦١) وأورده الفرزالي في الإحياء في كتاب العلم قال العراقي: سنده ضعيف. وانظر السيوطي في الجامع الصفري (٢٦ / ١٠٠٢٦) و Mizîz al-îbâb ٢٠١ وضعيف الجامع الصغير برقم ٦٤٦٤.

(٢) رواه ابن عدي في الكامل وابن بشران في الأمالى (٢ / ١٩٣ و ١٤١) وعزاه المنذري في الترغيب والترهيب للبيهقي، والثابت في الحديث الصحيح قوله عليه السلام: "إن من ورائكم زمان صبر، للتمسك فيه أجر حسین شهيدا منكم" أخرجه الطبراني في الكبير (٣٩٤) والبزار (٣٧٨) وقال المیشی في المجمع (٧ / ٢٨٢): ورجال البزار رجال الصحيح غير سهل بن عامر البحدل وثقة ابن حبان. ا.هـ. وفي الصحاح (٤٩٤) قال عن إسناد الطبراني: وهذا إسناد صحيح رجاله كلهم ثقات رجال مسلم.

پنج سوودی دنیاییشی تیادیه:

- ۱ - بهره کهت له روزیدا.
 - ۲ - دلخوشی و شادمانی له دلدا.
 - ۳ - ئاسانی له ژیان و گوزه راندا.
 - ۴ - سەرکەوتن له کاروباردا.
 - ۵ - بەشداربۇون له دوعا تاييەتە کانى ھەممو قوتاييانى نووردا، بەھۇى
بەدەستەھىنانى ناوئىشانى "قوتايى زانست".
- دوو ئەنجامى گەرنگى کار كردن بۇ پەيامە کانى نوور ج به قەلم و ج بەعوهى کە
مروف بىت بە قوتايى يان:

بەکەم: عاقىبەت خىرى، وەك ئايەتە کانى قورئانى بىرۇز ئامازەيان بۇ دەكەن!

دۇرەم: بەشداربۇون له دەسکەوتە مەعنەوی يە کانى ھەممو قوتاييانى نووردا،
بەپىنى خواستى ھاو بەشى مەعنەوى لە بازنى پەيامە کانى نووردا و، بەدەستەھىنانى
بەشى خۆى لە كردارە چاکە کانى ھەممو ياندا.. ھەروھە رۇشتە ناو بازنى
"قوتاييانى زانست"ە لەم زەمانەدا كە قوتايى زانستە کانى تىدا نەماوه.. ھەروھە
بەدەستەھىنانى پىزى شايانە لە لايمەن مەلايىكەتە کانەوە^(۱)! تەنانەت بەدەستەھىنانى
زىيانى شەھيدانىشە لە جىهانى بەرزە خدا - گەر بۇ ئەمە يارمەتى بىرىت و بەختىكى
باشى ھەبىت - بە وينە ئەوهى "حافظ عملى"ى قوتايى بەناوبانگى پەيامە کانى
نوور بەدەستى هيتنا، كە لە پەيامى بەرى درەختى ئىماندا باس كردا

* * *

(خزمەتكۈزارى ئىمان و دەخوازىت)

بەکەم:

ئەگەر لە مەككەي بىرۇزىشدا م پىويستە و دەبىت بىس بۇ ئېرە، لەبەر پىزگار
كىردى ئىمان و خزمەتكىردى قورئان. چونكە ئېرە زۇر پىويستى بەم كارە ھەمە. جا

(۱) كە بە يىنېنى ھەندى ئەولىاي ئەھلى كەشف بە يى گومانى چەسپاوه. (دانەر)

ئەگەر هزار و يەك گیانیشم بیت و، دووچاری هزار و يەك نەخۇشى بىم و، هزاران جۇرى ئازار و دەردى سەریم بىتەپى، ئەوا پېيارى خۆم و پېيارى ھموشمان: مانەوەمانە لىزە بۇ خزمەتكىدىنى ئىمانى ئەم نەتمەيە و، ھولدان بىز ئەوهى بەختە وەرىي ھەمىشەيان دەست بخىت.

ئەم ئەو دەرسەيە كە لە قورئانى پىرۇزەوە فيرى بۇوين.

دۇوهەم:

براي بەپىزما لە بارەي ئەو سووكايدى پىتكىرىنى كە لە بىرىپىز و ئىختىرام دەھىنرىتە پىز، نامەت بۇ نووسىبۈوم، تىايىدا دەلىت:

"ئەگەر لە (ميسىر) يان لە (ئەمرىيەكى) بۇويتايە، بە شانا زى و پىزەوە لە مىزۇودا ناوت دەھىنرا".

براي ئازىز و ئىنگىيەشتووم!

ئىمە بەپىزى داخوازى پىيازە كەمان تا دەتونانىن لە دەست پىز و ئىختىرام و باوهەباشىي خەلکى و ئىعجايان پىمان، ھەلدىن اچونكە پاڭردن بە دواى ناوبانگدا، كە پىيايە كى سەيرە و... چۈونە ناو مىزۇو بە شانا زى يەوه، كە لە خۇرمازى بۇونىتىكى فيتنە ئەنگىزە و... حەز لە خۇزدەرخسەن و بە دەستەتەناني ئىعجايان خەلکى.. ھەمو ئەمانە، دژ و پىچەوانەي "ئىخلاس" ن كە يە كېكە لە بناغە و پىيازە كانى پەيمامە كانى نور. كەواتە ئىمە (سەبارەت بە خۆمان) لەم شتانە را دەچلە كىيىن و، بە ترسەوە لە دەستييان ھەلدىن، چ جاي ئەوهى حەزىيان لىنى بىكەين.

بەلام (سەبارەت بە پەيمامە كانى نور) كە لە رىزىنەي قورئانى پىرۇزەوە ھەلقولاون و، بىرىسکانەوهى ئىعجازارى معنەوى و، تەفسىر و دەرخەرى راستى و نەتىنىيە كانى ئەو قورئانەن.. سەبارەت بىم پەيمامانە، ئىمە لە مىھەربانىي خواي گەورە ئومىنەوار و تىكاراين كە پەھواج و بىرەوبىان پى بىدات و، بە خەلکىي بىسەلىنىت كە پىويستيان پىيانە و، بىها و نرخى ھەرە بەرزى ئەم پەيمامانە لاي ھەمووان ئاشكرا بىكات و، سەرنجىي پىز و قەدرزانى يان بۇ لا رابكىيەشىت و،

که رامه‌ته معنوه‌ی و به کجارتونه کانیان و سه‌رکه‌تیان به سه‌ر هم‌مو جزوره کانی کوفرو تیل‌حدادا - به هزوئیمانو - بزو هم‌مو که‌سین ده‌بخات. نیمه‌ده‌مانه‌نیت ئەم شتانه رابگه‌بین و، خەلکیان لىنى تیبگه‌بین و، ئەم تایبه‌تکاری یانه ئاشکرا بکه‌بین.. بەلئى، ئومىدەوارى هاتىدېيى هم‌مو ئەمانه‌بین لە میهربانی خواى گمۇره.

* * *

(باد و پەندىتىك)

ئالم کاتىدا كە گىرو گرفت و تەنگانه دهورەي داوىن، "دەرۈون"ى شەھزادى بىن ئارامى بىزارى كردم.. بەلام ئەم بېرىگەبىخى خوارەوە دەمكوت و بىن دەنگى كرد و، خستىيە دۆخى شو كرانەبىزىرى يەوه.

وا ئەم بېرىگەبىخى، كە لە پاشتى سەرمەوە دانراوه، لە گەل ئەم نامەبىدا دەنيرىم بۇتان، بەلكو سوودى بۇ ئىيۇش تىدا بىيىت:

۱ - نەفسە كەم! لەو چىزىانەي كە بە دواياندا دەگەرایت، تۆ بەشى خۆتت بە زىادەوە وەرگرتۇوه لە چاۋ ئەوهى كە لە سەدا نەوهەدى خەلکى وەريان گرت. كەوانە هېيج بەشىكى تۇيان تىدا نەماوه.

۲ - لە کاتىنگىدا "چىزە کان" هەمۇيىان كاتى و لەناوچوون، كەچى تۆ دەتەنیت هەر بىتتەوە و لەناو نەچن! لە بەر ئەوهەشە كە لە ئەنجامى پىنكەننېنگىدا بەك خولەكى خاياندىت، دە سەعاتى پەبەق فەرىسىك دەپېزىت!

۳ - ئەو سەتم و بەلا و گەرفتەنەي هاتىر پىت و بەسەرتا دابارىن، دادگەربى قەدەری خوایان تىدا يە. ئەوان لە سەرتاوانىڭ سەھمتلىنى دە كەن كە ئەنجامت نەداوه، بەلام قەدەری خوالسەر "ھەلە و گۇناھە نادىيارەكانت" بە دەستى بەلا و موسىبەتەكانت تەمىت دەكانت و، لەم پىتىيەوه ئەو گەرفتەت بزو دەكانت بە كەفارەتى ھەلەكانت.

۴ - ئەي نەفسە بىن ئارامە كەم! بەھزوئى سەدان تاقىكىر دەنەوهى ژيانى خۆت، دلىغا بۇويت لەوهى كە هەمەو بەلا و گەرفتەرەتىيەكانت و ئەنجامەكانیان، لە پاشاندا

سەريان لە چەندىن بەروبومى تابلىتى بەتمام و لىزەتى چاودىرىي خواوهندەوە دەردهجىت. چونكە ئايەتى پىرۇزى: ﴿لَوْ عَسِيَ أَنْ تَكْرُهُوا شَبَّاً وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ﴾ (البقرة: ۲۱۶) وانەرى پاستى يەك دەلىتەوە كە لەپەپرى بىن گومانى و دلىيادىايم. كەواتە با ھەميشە ئەم وانىھە ئورئانى پىرۇزىت لە ياددا يېت. ئەوهش بىزانە كە ئەم ياسا خوايىھە ئەم دەرى گەردوون بەپىوه دەبات - كە ياسا يەكى فراوان و مەزنى قەدەرى خواوهندە - هەرگىز لەبىر خاتىرى تو ناگۇرۇت!

۵ - دەستورى: "مَنْ آمَنَ بِالْقَدْرِ أَمِنَ مِنَ الْكَذَرِ" بکە بە راپەرى خۇزۇت و... وەك مەنالى نەقام بە دواى تام و چىزى بىن نىخى كاتىدا ھەلپە مەكە و... ھەميشە بىر بکەرەوە لەمەھى كە چىزە لەناوچووە كان چەندىن خەم و پەۋارە و ئازارى مەعنەوەت بۆ بەجى دەھىلەن، بەلام ئازار و دەردىسەرلى يە كان چەندىن تام و چىزى مەعنەوەت و پاداشتى دواپۇزىت بۆ ھەلەدە گەرن. جائە گەرورىا يېت و گېلى نەيىت، ئەواتا دەتوانىت تەنھا لەبىر "شۈركەن بېزىرىي خواوهند" تام و چىزە كاتى يە كانت بۇيىت، چونكە تەنھا لەبىر شۈركەن بېزىرىي خوايى گەورە يە كە چىز و تامە كاتى يە كانى دنيا بە مرۇف بەخىراون.

* * *

(گەفتۇر گۈزى يەك لە گەل نەفسدا)

برا بەوهەفا و پاست و ئازىزە كامى!

يەكەم: ئەوەم بە دىلدا ھات كە نامەتان بۆ بنووسىم، تاكولەم و گەفتۇر گۈز تايىھەتى يە ئىپوان خۆم و "دەرروون" م ئاگادار تان بىكەمەوە، كە ئەمە ئەمە خوارەوە يە: ئەو تابلىزىھە كە دەيىزان و لە پشت سەرمەوە دانراوە، بە تەواوى "دەرروونى بەدخواز" م بىن دەنگ دەكەت و ورتەى لىنى دەپىزىت. بەلام ئەمشەو ھېزىشىكەم لە لايەن ھاندەرانى ھەست و نەستە كۆنۈرە كانەوە كرايە سەر كە زۇر سوورن لە سەر بە كارھېنلىنى چە كى دەرروونى بەدخواز. ئەم ھېزىشە كارىيگەرلى يە كى زۇرى لە پەگ و دەمارە كاغدا بەجى ھېشىت.. لە كاتىنگەدا كە خۆم لە حالتەنلىكى گەلىنى سەيردا بۇوم، حالتەنلىك كە زادە ئازارە كانى نەخۇشى و ۋەھراوى بۇون و

هست ناسکی به، جگه له کاریگری چو په چربه کانی شهستان به گونی
دوروونداو، خوشیستی ژیانیش که له سروشی مرؤقدا جینگر بسووه و
چه سپاوه.. له ناوه‌ندی ئەم حالتدا بتو کە ئەو هست و ناسته کوپرانه هیرشیان
کرده سەر "دل" و "پۇح" مۇ، ئەوهیان بە گوئىمدا چرپاند کە له واندې عمرم و دنيا
بەجى بەھىلما!

بەم چەشىن، نائومىدىيە كى پەش و ئازارىكى قۇولىيان بەسەر "دل" و "پۇح" مدا
ھيناو، ھانيان دام كە پەز لە سەر ژيان سورىم و حمزى بىن بىكمى
ئەو "دوروون" بە دخوازە دووهەمە لە گەل "شەستان" دا تىيان:
بۇچى بۇ حەوانەوهى ژيانى خۆت ھەول نادىيت؟ بەلكو دەچىت دەست بە
پۇرى ئىسراحت و حەوانەوهى خۆتەوە دەنىيەت؟ بۇچى بە دواى ژيانىكى خوش و
خاۋىندا ناگەرىيەت كە له بازىنەي نوردا ھەموو تەمەنتى تىدا بە سەر بەرىت، بەلكو
بە مردن ٻازى دەبىت و داوايشى دەكەيت؟
كۈپەر دوو راستىي توندوتىرۇ و بەھىز پەيدا بۇون، دوروونى بە دخوازى
دووهەم و شەستانىان دەمكوت كەرد. ئەو دوو راستىيەش ئەمانەي خوارەوەن:
راستىي يە كەم:

مادەم بەھۇي مردنى منهوه كار و فرمانى پاك و پىرۇزى ئىمانىي "پەيامە كانى
نور" بە ئىخلاسىكى زياترهوە دەرەدە كەھۆيت و پۇون دەيىشەوە، چونكە له ھېچ
لایە كەھۆ بەوه تاوانبار ناکرىت كە ئامپازىڭ بىت بۇ دەستخستى دنيا و ھۆيدەك
بىت بۇ خۇويستى و لە خۇرمازى بۇون و.. لە دواى مردەنم فەرمانبەرى و
خزمەتگۈزارىي ئىمان بە ئىخلاسىكى زياتر و نزىكىز لە كەمالەوە بەرددوام دەيىت،
چونكە شتېڭ نامىنەت كە پەيوەندىي بە ژيانى كە سىمەوه بىت و، حەسۋودىي
حەسۋودكاران بىزۋىنەت.

خۇ ھەرچەندەش مانەوەم لە ژياندا له واندې جۆرە يارمەتىدانىكى تىدا بىت بۇ
پەھۆتى خزمەتگۈزارىي يە كە، بەلام كە سىتىي بە سادە كە شەم حەسۋودكار و
پەختە گىرى گەلى زۇرى ھەمە كە دەتوانن چەندىن تۆمدەت بۇ ئەو كە سىتىي يەم پېڭ

بىخەن و، بە بۇنىھى بىن ئىخلاسى يان ھىرىش بىكەنە سەر پەيامە كانى نۇور تاڭو بۇ خۇزىان سوودى لىنى وەرنە گىرن و، كەسانى تريشيان لىنى دور بىخەنۈھە.

ئىنجا مادەم پاسەوانى فەرمانگە يەك گەر وەندۈز بىباتەوە و خەوى لىنى بىكەۋىت،

ئەوا غىرە ئەندانى ئەو فەرمانگە نۇورانى يە بە ورىيابى پادەپەرن و، لە بىرى ئەو يەك دانە پاسەوانە ئاسايىھە، هەزاران پاسەوان و ئىشىكىر لە مەيداندا دەرددە كەون..

لە بىر ئەمە و لە پىناوى ھەممو ئەماندا، دەبىت بەو مەدەنەي كە لەمەولا دېت،

بوترىت: "بەخىر بىت.. سەرچاوان!"

پاشان بۆچى - ئەى دەروونە كەم! - دەتەۋىت لە پەروى بەخىستە بىھەوە لە كەسانىتكى زۇرى قوتايىانى نۇور دوابىكەۋىت؟ ئايا ھەر ئەوان نەبۇون كە سامان و حەوانەوە و ھەممو خۇشى يە كى دنیايان، تەنانەت گەر پۇيىست بۇويىت ژيانىشيان لە پىناوى خزمەتگۈزاري نۇوردا بەخت كەرد؟

بەپەرى بىن گومانى بىھەو بىزانە ئەى نەفسە كەم! پازى بۇون بە مالشاواىى كىردىن لە ژيانى فانى و ماندووېي پەرى - گەر پۇيىست بىت، يان كاتى يېتە پېشەوە - لە پىناوى دەستخستى ژيانى ھەمىشەيىدا بۆ گەلنى كەسى بەدېخت و كلىزلى بەھزى پەيامە كانى نۇورەوە، پازى بۇون بەمە لە بىرى ئەوهى بەرھو "نەمان" و "نەبۇون" بېرىت، شەرفەندى يە كى گەلنى مۇزىنە و، لەپەرى لەزەت و خۇشىدا يە.

راستى دووهەم:

ئەگەر كۆزلىتكى (دە) باقمانى بىخىتە سەرشارانى يە كىتكى لاواز كە لە ھەنگەرنى يەك باقماندا دەستە و سان بىت، ئىنجا ھارەلە كانىشى لە بىرى ئەوهى يارمەتىي بىدەن داواى يارمەتى يان لىنى كەردى، چونكە لە بىر ئەوهى لاوازى يە كەى ئەوييان لىنى پەنھان بۇو، وايان دەزانى مەرۇنىكى بەھېزە و توانايى كۆز ھەنگەرنى ھەيمە.. ئەم كەسە لاواز لە حالەتىكى وادا ھەول دەدات يە كىجار بەھېز خۇزى دەرىخات تاڭو لە بەرچاوى ھاۋىياني نە كەۋىت و، گومانە كەشيان بە درۇ نەخاتەوە و، لىنى نائۇمىد نەبن. دىيارە ئەمەش دەيگەن بىتە ئەوهى كە دووچارى "تەكەللوف" بىت و خۇزى بە

خاوه‌نی هیزینکی وا پیشان بدادات که له راستیدالیّی بنی بهشه. ئەمانمش چەند شتینکی قورس و بیزلىتكراوی بنی تام و چیزون.

جا همروهه کحالی ئەم مرۆفه وايە، تۆش - ئەی دەرۇونى بەدخوازى دووهەم و پۇچۇوی ناو قوولایی ھەست و نەستە كۆپىرە کان! - باش بزاھ كە:

ئەم كەسيتى يە ئاسابى و سادەبىي من و توانا و لىپهاتنم كە داراي هېيج بايەخىڭ نى يە، وەك "تزو" وايە.. خۇ كەسىتىك كە بەو جۇرە بىت ھەرگىزاو ھەرگىز سەرچاوه و کانگا و خولگەي ئەو راستى يانەي "پەيامە کانى نۇور" نايىت كە له دەرمانخانەي پاك و پەرۇزى قورئانوھە مەلقولاون و، بە چاکە و سۆز و چاودىرىسى خواوەندى مىھەربان لەم سەرددەمە تارىك و پېلە دەرد و ئازارەدا بە دەستى ئىمە سېپىراون.

لە كاتىيىكدا كە من تەنها ھەزار و لاواز و دەستەوسان و سوالكەرىنكم لە دەرگاي قورئانى پىرۇزداو، ھۆكارينىكم بۇ گەياندى بە مۇحتاجان، قوتايى يە دلسۆز و يىنگەرد و بەوهقا و راست و پاك و فيداكارە کانى پەيامى نۇور، لە پۇواباشى ياندا بەرامبەرم، سەدھېنەدە ئەوهى لە تواناي مەندايىھ زىادەرەوی دەنۋىتىن.

جا بۇ ئەوهى لەو گومانىياندا ناتۇمىدىيان نە كەم و ھەستە کانيان ئازار نەدهم و، لەو شەوقەدا كە بۇ خزمەتى "نۇور" ھەيانە ساردىيان نە كەمەوه و، ئاستى نزمى ئەو كەسە دەرنەخەم كە نازناوى "مامۇستا" يانلىنى ناوه و.. لە ھەمان كاتىشدا دووچارى چەندەها جۇرى تەصەننۇعى بىزلىتكراوی ئازار اوی نەم، ئەوا واز لە چاپىكەمەتنى خەلکى دەھىنەم، تەنانەت بە گىان ناچار دەم وازى لىنى بەھىنەم، چۈنكە ھەست دە كەم حەزم لە تىكەل بۇونى خەلکى نى يە. ئەمش لەو ژيانى تاکە كەسى يەوه پەيدا بۇوه كە لە ماوهى بىست سالى رەبەقدا بىردمە سەر. بەلكو واز لە بىنинى بىرادەرانىش دەھىنەم، مەگەر پەيوهندى بە خزمەتگۈزارىي نۇورەوە بىست. بەم كارەش لە تە كەللەوف رېزگارم دەبىت و خۆم بە چەشىنېك پىشان نادەم

كە لە سەررووی نرخ و بەھاى خۇمۇھە بېت و، لە بەرچاۋى ئەو كەسانەي كە لە بپواي باشياندا بەرامبەرم گەلىنى رۈچۈون، خۇم بە كەسىنگى خاوهەن پلە و پايە پىشان نادەم و، لە "خۇ بە گەورە زانىن" دوورەپەرىز دەم كە بە يە كىجارى دۈزى ئىخلاسە و، بىز لە تام و چىزى خۇويىستى و لەخۇبائى بۇون دە كەمەوە كە لە ژىر پەردىھى "ويقار" دا داپۇز شراون.

دەسا ئەي نەفسە كەم! ئەي شەيداى ئەو تام و چىزانە!
ئاپا ئەم حالتانەي پىشۇو سەرجەمى ئەو چىزانە لەناو نابات?
ئەي نەفسە كەم!

ئەي داخوازى يەكانىي هەستى بەدبەختى نايىتا و گرفتارى تام و چىزى دنيا!
ئەگەر هەزاران جۈز تام و لەزەتى خۇشى چەشنى لەزەتى دنيا - بەم حالت و
بارەي باس كرا - بچىزىت، ئەوا بىزانە كە هەر ھەموو يان رۇو لە نەمانن و تىادەچىن،
تەنانەت ئەو چىزانە خۇيىشىان دەبن بە ئازارا!

مادەم لە سەدانەمەدى ئەم خۇشەويىستانە رۇشتۇون و كەوتۇونتە
رەبور دووهەوە، وەك بلىتى - لە راستىدا - منىش بۇ جىهانى بەرزەخ بانگ دەكەن،
ئەوا ناچارم لەو "دە" ھاپرىيەي ئىستام - كە لىزە ماون - ھەلبىم. خۇ گومانىش
لەمەدا نى يە زىيانى مەعنەوى بەرزەخ لەم زىيانى بىرى و تەننەيەي ئىزە ھەزاران جار
باشتە.

بەم جۈرە، ئەم دوو راستى يە، بە تەواوى دەررۇونى دووهەمى بەدەخوازىيان بى
دەنگ كەردى. كەواتە سوپاس و شوڭرەنەي بىن كۆتايى بۇ خواي گەورە، چونكە ئىز
"نەفس" بەو چىزە راپى بۇو كە لە "دل" ھۆ دېتى و دەچىتە ناو "رۇح" ھۆ،
"شەيتان" يىش قىسى نەما و دەمكۈت بۇو، تەنانەت ئەو نەخۇشى يە ماددى يەمش كە
لەناو دەمارە كاندا جىنگىر بۇوە، ئەويش گەلىنى كز و كەم بۇوەوە!

پۇختەي قىسە:

گەورەن بىرم، ئەوا خزمەتكۈزارىي نۇور پىز زىياد دەبېت و، بە ئىخلاسىنگى
تەواوتىرەوە رۇون دەبېتىمە، چونكە ئەو كاتە نە كەس حەسۋەدىي پى دەبات و نە

تۆمەتىشى بۇ بېلک دەخرىت. سەرەپاي رېزگار بۇنىش لە ئازارى قورس و يېزلىكراوى تەكەللوف و، رېزگار بۇن لە كۆلى قورسى "لە خۇرمازى بۇن" و زيانە كانى "پياكارى" .. بەلنى، لە هەممۇ ئەمانە رېزگارم دەبىت لە بىرى لەزەتىكى هەندەكى و كاتى - كە لم زەمانەدا - من بە دوايدا ناگەرپىم و، لە بىرى ئەمە لەزەتمەش - كە بە گۈزىرە پۇانىنى دىنابىي - لە فتووحاتى نۇورەوە بە دەست دېت و ھەستى بىن دەكرىت.

پاشان - ئەى نەفسە كەم! - لم سالىدا بەناو ھەممۇ لاكانى پابوردوودا، تۆپىش و پۇح و دل - با بۇ جارىكىش بۇويت - گەشتى راستقىنه و ئەندىشەيتان بەو شارانەدا كەزىيانى بەتام و چىزى پېشۈوم تىدا بەسەر بىردىبۇن، بۇ يېنىنى ئەوانەي لە تاسەدا بۇون بۇيان و چاو پىكەوتى ئەو خۇشمۇيستانەي كە مايەي دەشادىي ماوەيە كى ژيانم بۇون، ئەو برايانەي كە گەلنى خەفتى پېلە ئازارم بۇ جودايان چەشت..

ئىۋە لەو گەشتىدا كە بەناو ئەو نىشتمانە خۇشمۇيستانەدا گەران، يەك دواينىك نەبىت، كەستان لەو خۇشمۇيستانە نېيىنى، چونكە ئەوانى تر كۆچيان بۇ جىهانى بەرزەخ كەدبۇو! تابلۇكاني ئەو ژيانىش كە سەرانسەر لەزەت و خۇشى بۇون، ھەمۇويان گۇرپابۇن بە چەند تابلۇيە كى ئازاربەخشى ئەوتۇ كە خەم و پەزارەيانلىنى دەچۈرە. كەواتە ئەو نىشتمانانەي كە لەو خۇشمۇيستانە چۈل بۇوبن، جىنى نىاز و شايانى سەرلىيەن نىن!

جا لەبەر ئەم راستىيە، پېش ئەوهى ئەم ژيان و دىنابىي ئىمە بەدەرنىت و پىمان بلىت: بېرۇن چۈلى بىكەن.. دەبىت ئىمە بە سەربەرزىي تەواوەتى بەو بلىيەن: خواحافىز.. خوات لە گەل.

بەلنى، دەبىت عىززەت و سەربەرزىي خۇمان رابگەرين و بىپارىزىن و، واز لەو چىزىه فانىيانە بېھىنەن.

ھەزار ھەزار دوعا و سلاو بۇ گشت برايانغان، لم برا ناخوشە دلخۇشەتاناوه. سەعىدى نۇورسى

(جیاوازى نیوان نیمان و ئىنكارى نەکردن)!

برا تازىز و پاست و بهوهفا كام!

قارەمانە ئازاكانى پەيامە كانى نوررا!

ئوان بلاويان كردووتهوه كە گوايا:

"خەتكى خوا دەناسن.. ھەموو كەسيتى ئاسابى بە وىنهى وەلى يە كى خواناس،

ئىمانى بە خواي گەورە هەيدى!"

ئەممەشيان بۇيە بلاو كردووتهوه تاڭولە نرخ و مەزنيي پەيامە كانى نور - با بە

ئەندازەبە كى كەم و بچوو كېش بىت - كەم بكەنهوه و، وا پىشان بدهن كە پۇيىست

بەم ھەموو بەلگە بەھىز و بەرخانە ناڭات كە پەيامە كانى نور بە زۇرى

دەيانەپەنەتەوه. وەك بلىتى - بە لاي ئوانەوه - ئەم بەلگە ھەنانەوانە كارىنەكى زىاد

بن!

ئەۋەتا لە ئەستەمبۇولدا دەستەبەك لەو مونافقانە كە دووچارى كوفرى

مۇتلەقى ئاوىتە ئاشۇوب و كارى تۆقانىن و ئىرھاب بۇون، بە جۈزىنەكى

ساماناك، بىرە بە وتەيە كى لەو جۇرە دەدەن و دەلىن:

"ئىمان پۇيىستى بە دەرسى زۇرنى يە، چونكە ھەموو نەتەوەبەك، تەنانەت ھەموو

خەلکى بە گىشتى، خوا دەناسن".

ئەممەش ھەولىنەك ئەوانە دەيدەن بۇ مەبەستى بەر بەستى كردن لە (پەيامە كانى

نور) و بىن بىش كردىنى خەلکى لەو راستى يانە ئىمان كە لەو پەيامانەدا ھەن، ئەم

راستى يانە كە خەلکى بە ئەندازە ئەپۇيىستى يان بە "نان" و تىنۇتى يان بۇ "ئاو"

پۇيىستان پىيانە و تىنۇون بۇيان.

لە كاتىكدا "ناسىنى خواي گەورە" و، ئىمان ھەنەن بە راستى يە كانى: "لا إله

إلا الله" داخوازى تەسدىق كردىنى دل و ئىمانى رەھا و بىن گومانە بە:

پەروەردگارىتىي گىشتى و گىشتگىرى خواي گەورە لە گەردووندا و، بەمەي كە:

كاروبارى ھەموو شتىك - هەر لە گەردىلە كانەوه تا دەگانە گەلەستىرە كان - بە

همه کی و هندنه کی یانوه، تینکراله چنگی دهسته لاتی نه و خواوه نده مزنه دان و،
تهنها به توanst و ویستی نه و بریو ده برین، چونکه هیج هاو به شیک له مولکی
نهودا نی يه.

به لام و تی سه رازه کیي: "خواهید" .. ئنجا سپاردنی کاروباری مولکی ئم
خوايي - به كردوه - به دهستي "هزکاره" لەزماره به دهره کان و "سروشت" و،
بپارданی چهندين هاو بمش بۇ خواي گموره و، ئنجا تىنەگىشىن لە زانستى رەها و
ویستى جى بەجى كراوى نه و خوايى و ملکەچىي هەممۇ شىتىك بۇ نه، پاشان بايەخ
نەدان به ئەمر و نەھىي يە كانى و، نەزانىنى سيفەتە مەزنە كانى و، نەناسىنى ئەو
پېغەمبەرانەي كە نه و ناردوونى ..

بىن گومان هەممۇ ئەمانە، هیج فېنکيان بەسىر ئىمانوه نى يه!
خۆ نه و كەسى كە به كردار ئەمە حاليەتى و به گوفتاريش ئەوه و تەمى
سەر زارىيەتى، دەبەۋىت دلى خۆى بەو چەشىنە ھەلۋىستانە بىداتمۇ و خۆزى لمۇ
ئەشكەنچە و ئازارە رۇحى يە دىنا پىزگار بکات كە كوفرى موتلەق - ھەر لە
دىنادا پېش قىامت - دەرخواردى شۇينكەم تووانى خۆزى دەدات!

بەلىنى، "ئىنكارى نە كردن" شىتىكە و، "ئىمان" يش شتىكى ترى تەواو جىاوازە
لەوا چونكە هیج خاوهن ھەست و شعورىنىڭ ناتوانىت "ئىنكارى" يى بەدىھىنەرەي
شىكتۈمىند بکات كە هەممۇ بەشە كانى بۇونەوەران شايەتى لەسىر پەروەردگارى و
مەزنى و دانايى و جوانى نه دەدەن. خۆ نە گەر يېمەۋىت ئىنكارى ئەو بەدىھىنەرە
بکات، ئەواھەممۇ بۇونەوەران پىنى لىنى دەگرن و، ئەمۇش ناچار لال و بىن دەنگ
دەبىت و، لە گەردووندا بە تەنبايى و ئاوارەيى و بىن پشتگىرى دەمېنىتەوە.

ھەرچى "ئىمان" يشە، ئەوا قورئانى پىرۇز تىنی گەياندوونىن كە برىتى يە لە:
سەلانىن و تەسلېق كەردىنى "دل" سەبارەت بە بۇونى بەدىھىنەرەي مەزن، بە هەممۇ
سيفەتە خاۋىن و پىرۇز و ناوه جوانە كانىمۇ، كە ئەمەش سەلاندىنەك شايەتى
ھەممۇ گەردوونى لە پشتەوەيە ..

ھەروەھا "ئیمان" جى بەجى كردنى ئەمەر و نەھىيانە كە پىغەمبەرە بەرپىزە كان - دروود ديان لەسەر بىت - لە لايدەن خواي گەورە وەھەنداۋىيان. خۇ ئە گەر "دەرروونى بەدخواز" مەۋھىتكى دووقارى كردى وەھەنداۋىيان. خۇ دەرگاى تۆبە و پەشىمانى و گەرانەھەميشە لەسەر پشتە. بەلام ئە گەر كەسىتكە بىن پەروانى و بىن هېچ بايەخ و گۈنى دانىتكە فەرمانە كانى خواي گەورە و بىن پەشىمانى و گەرانەھەميشە، تاوان و كردى وەھەنداۋى خراپ ئەنجام بىدات، ئەم كارە بىن هېچ گۇمانىتكە، بەلگەدى بىن ئیمانى ئەمەر مەۋھىتكە!

* * *

(لە بارە خۆشويستى ئالى بەيتەو)

براي ئازىز و بەرپىزم!

بە گرنگى و بايەخ پىدانەو نامە پې لە تېبىنى يە ورد و گەرمۇگۇرە كە تاغى خۇيندەوە كە بە ئەندازە تۈزۈنەوە كى چۈپۈز زانىارىلى خۇ گرتبوو.
پىشە كى دەلىم: ئیمامى عەلى - خواي لىن رازى بىت - مامۇستاي پەيامە كانى نۇورە و، هەر ئەويشە كە بە چەندەھىما و ئامازەھەك لە قەسىدەي "البدىعە" دا بايەخىنكى گىرنگ و زۇرى بە پەيامە كانى نۇور داوه و، مامۇستاي تايەتىمە لە راستى يە كانى ئىساندا!

خۆشويستى ئالى بەيت لە قورئانى پىرۇزدا بە دەقى ئەم ئايەتە پىرۇزە داوا كراوه:
﴿فَلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةُ فِي الْقُرْبَى﴾ (الشورى: ٢٣).

ئەم خۆشويستە كە قورئان داواى كردووه، بناگەي پەيامە كانى نۇور و پىيازى ئىمەيە. دەبى قوتايى يە راستەقىنە كانى پەيامە كانى نۇور هېچ مەيلىكىان بەلاى دۈرۈنایەتى كردنى ئالى بەيتدا نەبىت. چونكە گومپاىى و ئىللەحادەمەشە ئىختىلافە كانى ئەم چەرخە بۆ ئامانجە كانى خۆپىان دەقۇزىنەوە. تەنانەت چەند تەۋۇزمىكى بەھىزى ئەوتۇ لەم چەرخەدا بىرەويان ھەيە كە ئىسانداران لە ئاستىاندا

سمرسام ده مین! ئوهتا به ناشکرا همولى ئالوگۇر لە شەعائىرە کانى ئىسلامدا دەدرىت و، ھېرىشىنىكى دژوارىش دە كىرىتە سەر قورئان و ئىمان. لە بەر ئوه، نايىت دەرگاى و تۈۋىز لەو كاروبارە جوزئى يانە بخىتە سەر پشت كە لە بەرامبەر ئەم دوڑمنە سەرسەختە جىاوازى و شېرىزى لە نىوان مۇسلماناندا دەنپىنەوە.

ھەروەھا زەمى ئەو كەسانەش كە لە دنيا دەرچوون و كۆچىجان بۆ ئەو دنيا و خانەسى سزا و پاداشتىدانەوە كە دووه، ھەرگىز پۇيىستى نى يە. چونكە خۇشويىستى ئالى بەيت - كە داوا كراوه لىمان - ھىچ كاتى داخوازى ئەو نى يە كە قسۇرۇ ناتەواوى يە كانى ئەوانى تەپش چاوشىت و، كارى لەو جۆرە ھىچ سوودىتىكى تىدا نى يە، بەلكو زيانىشى لى دە كەۋىتەوە.. لە بەر ھەموو ئەمانەيە كە "ئەھلى سوننەت و جەماعەت" رىيان بە لىدوان و مۇناقەشمە ئەو فىتنە و ئاشوبانە نەداوه كە لە سەردەمى ھاۋەلە بەرپىزە كاندا - خوايانلىنى پازى بىت - پرويان داوه.

ھەروەھا لە بەر بەشدارىي كەسانى وەك حەزرەتى زوبەير و تەملە كە مژدەي بەھەشتىان دراوەتى و، حەزرەتى عائىشە دايىكىشمان - خوايانلىنى پازى بىت - لە جەنگى "جەممەل"دا، ئەوا ئەھلى سوننەت و جەماعەت ئەو جەنگە يان بە ئەنجامى ئىجتیهاد داناوه و، پىيان وا بۇوه كە حەزرەتى عملى - خواى لى پازى بىت - لەم ئىجتیهادەيدا پىنكاوېتى و لە سەر حەق بۇوه و، ئەوانى تەپش حەقىان نەپىنكاوه بەلام لە بەر ئەوھى رووداوه كە ئەنجامى ئىجتیهاد بۇوه، چاوابانلىنى دەپۇشىت.

پاشان ئەھلى سوننەت و جەماعەت پىيان وا يە كە باس و لىدوان لە كارى "باغى" يە كانى جەنگى "صەفەين" زيانى ھېيە، چونكە ئەو مۇناقەشمە يە دوو دژە لايەنگى دەورو وۇزىنىتىت: يە كىنگىان دىزى خۇشويىستى ئالى بەيت و، ئەرى تەپشيان - بە وىنە را فزى يە كان - لە خۇشويىستىياندا زىاد لە پۇيىست پۇز دەچىت! دىيارە ئىسلامىش لە ئەنجامى ئەمەدا زيانى بىن دەگات.

سەعدى تەفتازانى، كە پىشەواى زانستى كەلامە، و تۈۋىھەتى: (دروستە لە عنەت لە يەزىد و سەتمەكارە كانى ھاۋچەشنى وەك حەججاج و وەلید بىكىت).

بەلام نەیتووە: لەعنەت لىنى كەردىيان واجبە.. يان خىز و چاكىدە.. يان پاداشتى تىدايە! چونكە ئەوانەى كە ئىنكارىي قورئانى پىرۇز و پېغەمبەر ﷺ دەكەن و، دان بە ھاوەلەتىي ھاواھە بەرىزە كانى پېغەمبەردا ﷺ نانىن، ھىنلە زۇرن كە لە ژمارە نايەن و، لە بەردهماندا دىن و دەرۈن.

به پیش از شروع هر مرحله که سانه ندویت که شایانی لامعنه تن و هرگز
لامعنه تیان لئی نه کات، هیچ زیانیکی بین ناگات، چونکه "زم" و "لامعنه ت" وه کو
"مدح" و "خوشیستن" نین و، نارونه ریزی کردده و چاکه کانمهوه. به لام گهر
زیانیان تیدا بیت ئموا زیانیکی گلنی گموره ده بیت!

لهم کاتمه ئىستاماندا مونافيقه کان ھەندى زانايان لە خشته بردۇوھە،
ھەستىنگى دېزى ئالى بېيتىان تىدا وروۋاڙاندۇون. لە کاتىكدا كە ئەركى ئەستۆزى
زانايابان پارىزگارى كىردى ئىسلام و پاستى يەکانى ئىمانە. جا ئەو زانايانەى كە لە
خشته براون ھېنده لەم لايەنەدا پۇچجۇون كە ھېرىش بۇ سەر "ئەھلى حقيقةت"
دەبەن و بە شوينىكەوتەي "شىعە" تۈزمەتباريان دەكەن! تا ئەو رادەيەى كە دۈزمنايدىتى
لە نیوانياندا سەرى ھەلتداوه و، گەيشتۇرۇتە ئەمەي مونافيقە کان گورزى خۇيان لە
ھەردوو كىان وەشاندۇوه و ھەردوو لايان لە بەرامبەرى يەكمەوھ راڭرىتۇوھە،
ھەرىپە كەشىانى لە دېزى ئەمۇي تىر بەكار ھېتىاوا!

جا همه موئهوانهی که موسلمانایان بهم دهرده بردووه و، دهیانهونیت گورزی
جهرگیر و لهناوبه له یسلاام بووهشین، له بمرچاوماندا دین و دهرون. تو بز
خوپشت بهشینک، تهمهت له نامه که تدا نووسیوه.

برام! تو خوت باش دهزانیت که ئەو مونافیقانە چەپەلتزین ھۆکارى کارىگەریان
لە دۈرى پەيامەكانى نورۇ و خودى من، كە تا ئىستاش بەكارى دەھىن، لە لايەنى
زاڭاندۇھ دەھست كەوت!

نهندی لهو زانیانه‌ی که خویان له چه پهلي بیدعه‌ته کانه‌وه گلاندووه، ده توانن به پیانوری ئیجتیهاده که تانه‌وه، که ئەنجامی خوشویستنی ئالی بهیته و لەم کاته‌دا

پیویست به ده‌رخستنی نی‌یه، ده‌ستت لئی بووه‌شینن. چونکه ئوانه له پشتی ئو ووهابیه‌تەوە خۆیان حەشار داوه کە حۆكمى ھەردوو حەرمى پیروزى له دەستدایه! ئوهتا ماویه کە له ئەستەمبوول چەند کتىبىنىكى سەرنج راکېشى "ابن تيمية" کە يە كىنکە له بلىمەتە ناودارە کان و قوتايى يە كەشى "ابن قيام الجوزية" له نیوانىاندا دەستاودەستى بىن دەكىرت، بە تايىەت دواى ئوهى كە وا بلاو كرايمەوە گوایا پووکارى نۇو سىنە کانىان لە دىزى ئەولىايە و، مەشرە بە كەشيان ھەندى چاپۇشى لە بىدۇھەتە کان تىدايە!

جا مادەم هېچ فەرمانىتكى شەرع له بارەى "زەم نە كردن" و "تە كفیر نە كردن" له كايەدا نى يە، بەلام "تە كفیر" و "زەم" حۆكمى شەرعى يان له بارەوە ھەيم، ئەۋائەم تە كفیر و زەمە گەلنى زيانە كەيان گەورە دەبىت گەر بە تاحق بىت. بەلام هېچ پاداشتىكىان تىدا نى يە گەر مەرۆف تىياناندا لە سەر حەق بىت! چونکە گەلنى كەسى لەزمارە بەدەر ھەن كە شاياني زەم و تە كفیرن.

واتە تە كفیر نە كردن و زەم نە كردن هېچ حۆكمىنىكى شەرعى يان له بارەوە نى يە. ھەروەك مەرۆف هېچ زيانىتكى بىن ناگات گەر تو خىيان نە كەۋىت.

لە بەر ئەم راستى يە، ئەھلى حەقىقەت و سوننت، له پىشە كىيى ھەممۇيانووھە مر چوار پىشماواکان و دوازدە ئىمامە كانى ئالى بەيت، دەستورىنىكى بەرز و گۈنگۈان بۆ خۆيان داناوه و، لەمەشدا پالىيان بەو راستى يەوە داوه و، و تۇويانە: (باسكردى ئەو فيتنە و ئاشۇوبانە كە له نیوان مۇسلماناندا پۇوى دا، دروست نى يە و كارىتكى بىن سوودە، تەنانەت زيانىشى تىدايە).

پاشان ھەرجى چۈن بىت چەند ھاوهلىتكى بەرپىز له ھەردوو لادا ھەن. خۇ باسکردى ئەو فيتنە و ئاشۇوبانىش ھەندى لايەنگىرىي لايەنېتكى بە دىلدا دەھىنېت. ئەمەش دەبىت بەھۆى ئوهى كە رەخنە لەو ھاوهلى مەزنانە چەشنى تەلخە و زوبەير - خوايان لىنى رازى بىت - كە له "عەشەرەي موبەششەرە"ن، يان نەويىستان، له دلى مەرۇفدا سەرھەلبىداتا

خۆ ئەگدر ئەوان دووچارى هەلەبىدە كىش بۇويىتىن مايدى پەخە بىت، ئەوا
گرىمانى بەھىزىش ھەمە كە تۈبەيانلى كىرىدىت.

ھەرگىز شابانى ئىماندارى ژىر و بەسەلېقە و ئەركە خاۋىنە كەى سەرشانى نى يە
كە - بە تايىەتى لەم كاتەدا - واز لەو كەسانە بەھىتى بە كىردار و پەفتاريان
گۇرزى بەھىز لە ئىسلام دەۋەشىتىن و، ھەزاران جار شايىستە زەم و لەعنەت
لىپكىرىدىن و، بېرات بۇ سەرددەمانىتىكى دېرىن و، بە دواى چەند حالەتىكى ئەوتۇدا
بىگەپىت كە ھەرگىز شەرع فەرمانى بەو گەران و پشکىتىنە داداوه و، لە راستىدا
كارىنەكى بىن سوودە، بەلکو زيانىشى تىدايە!

برام! نامەۋىت ئەوهەتلىنى بشارمەوه كە موناقەشە سووكەلە و بچوو كە كەى
نیوان تزو و "صەبرى" زيانىتىكى زۇر بە پەيامە كانى ن سور و بلاۋبۇونەوهى
راستى يە كانى ئىمان دەگەيەنەت. من لېرەو ھەستم بەو زيانە كىردووھ و ئازارم بىن
گەيشتىووه. چونكە لەو كاتەدا كە ئىمە بە ھاتنى "صەبرى" بۇ لاتان چاوهپىنى ئەوه
بۇين ھەردوو كەنان خزمەتىكى ئىمانىي مەزن ئەنجام بدهن و ھۆكاريتكى كارىگەر
بىن بۇ بلاۋبۇونەوهى پەيامە كانى نورلەمۇئى. كەچى تۈزى زانى لىكىزلىرى بە
پىچەوانە ئەمە و لە سى رووھەوھەستت بە زيانىتىكى گەورە كىرىد، بەلکو ئەمۇ
زيانەشت بە چاوى خۆت بىنى.

لەبىر خۆمەوھ پرسىم: ئایا دەبىن چى بۇويىت بەھۆى ئەم زيانە؟ دواى سى پۇز
ھەوالى بىن گەيشت كە صەبرى موناقەشەيە كى بىن جى و بىن سوودى لەگەلدا
كىردووبىت و، توپىش تا پادەبىك توورەلى بەسەرتا زال بۇوە.

لە لايدىنى خۆمەوھ زۇر خەفتەم بەمە خوارد و، وتم: ئاخ..

ئىنجالە خواپارامەوھ و، وتم: خوايىه گىان موناقەشە ئىوان ئەم دوو برايە
مەھىلە كە لە ئەرزۇمەوھ ھاتۇون، تاكولە خزمەتى ئىماندا يارمەتىم بدهن.

ھەروەك لە پەيامى ئىخلاسدا ھاتۇوھ:

"ئەملى حەقىقت و ئىمان" ئى ئەم سەرددەمە نەك تەنها لە نیوان خۆيىاندا، بەلکو
دەبىن لە گەل گاورە راستەقىنە كانىشدا يەك بىگرن و، بە شىۋەيە كى كاتى واز لەو

شنانه بهینن که دووبره کی و موناقه شهیان له نیواندا ببزوئیت، بو ئوهی پال به دوزمنی هاو به شیانه و بنین که ده ستلریزی کرد دووه ته سه ریان. چونکه کوفری رهه هیرشیکی سه خت ده کاته سه ریمان.

جاله غیره تی ئایینیتان و ئزمونه کانت له بواری زانستدا و له پەیوه‌ندی يه بەھیزه کاتانه و به پەیامه کانی نور، ئومىدەوارم که ئوهی له نیوان تزو صەبریدا پروی داله بیری خوتى بېيته و چاوا لى پۈشىت. چونکه صەبرى به ژىرىي خۇزى بیرى نە كردووه تەوه، بەلکو بە موناقه شە بى جى و پىيانه کە له نیوان هەندى زانای پېشىندا پروی داوه.

تزو بۇ خوت باش دەزانىت کە "چاکە گەورە" زۆر كرده وەي "خراب" دەسپېتەوە.

بەلنى، صەبرىي برامان خزمەتىكى گەورە و راستەقىنه ي پېشىكەش بە پەیامه کانی نور كردووه و، لم پىيەشەو خزمەتىكى هيئە مەزنى بو ئیمان ئەنجام داوه کە هزار هەله ئەو دەسپېتەوە.

ئومىدەوارم له روانگەي نەجا بهتى خوتان و له گۇشە خزمەتە مەزنە کانى نەويشەو بۇ "نور" بروانە مەسەلە کە و، بە برایه کى هاوارىي خزمەتى نورى دابىنن.

لە ئەنجامى شوينكەوتى "دادگەربىي نىسى" و پىادە كردنى "پوخسەتى شەرعى" يەوە هەندى كەسى هاوه لە بېزە کان لم و فىتە و ئاشۇوباندا رۇشتۇونە ناول پىزى پىچەوانە ئىمامى عەلى يەوە، كە ئەو له رېيازە كە ئەنۋەدا شوينكەوتى "دادگەربىي راستەقىنه" و جى بەجى كردنى "عەزىزەتى شەرعى" ئى خستبۇوه ئەستۇزى خۇزى، هاودم له گەل پىادە كردنى رېيازى زوھد و ئىستېغا يە كى لە رادە بدەر و زىيانىكى سەختى زىاد لە پۇيىستدا. جائەو هاوه لە بېزەانە لە ئەنجامى ئەم ئىجتىها دەوه بۇو كە رېيازە كە ئىمامى عەلى يان واز لىنی هىنا و رۇشتە ناول پىزە كە بەرامبەريەوە. تەنانەت "عەقىل" ئى برای ئىمامى عەلى و "ئىبن عەبیاس" ئى ئامۇزاشى كە پى دەو تېرىت زاناي نەتەوه ئىسلام، تا ماوه يەك لەناو پىزە كە ئى بەرامبەريدا بۇون.

لەبرەممو ئەمانە، ئەھلى سوننت و جەماعەت لەم بوارەدا شوين دەستورىنىكى بنچىنەبى شەرعى كەوتۇون كە بىرىتى يەلەوەرى پېيان بە باسى ئەفېتە و ئاشۇوبانە نەداوه، و تۈۋىيانە: "مەن مخاسن الشريعة سدّ أبواب الفتنة" هەروەها: "طھر اللھ ایدینا فلنطھر الستنا"^(۱) چونكە هەرچەندە كەسانىكىش هەبن شاياني رەخنە ليڭرتىن بن، بەلام حەز و ھەستى لايدەنگىرى لايەك ئەنجامە كەى رەخنە گرتىن دەبىت لە چەند ھاوەتىكى بەپىزى لاكەى تر لەوانەى كە مۇزەدى بەھەشتىان دراوەتنى، وەك حەزرەتى تەلحە و زوبىير - خوايانلىنى راىزى بىت - و لە چەند كەسەنلىكى ئالى بەيىتىش كە لە پىزى نەيارە كاندا بۇون. لە ئەنجامى ئەمەشادەمارى دوڑمنايەتى و زەم كەردىيان لاي كەسى رەخنە گر دەجولىت. بۇ يەھلى سوننت داخستى دەرگای باسى فيتە و ئاشۇوبەكانيان لە كەردىنەوەرى بىن باشتە.

تەنانەت سەعدى تەفتازانى كە يەكىنکە لە پىشەوايانى زانستى كەلامى ئەھلى سوننت و، بەلايەوە دروستە يەزىد و وەليد لەعنەت بىكىن و بە گومپا دابىزىن، سەيىد شەريفى جورجانى - كە يەكىنکە لە زانا مەزىنەكانى ئەھلى سوننت - پۇوبەرپۇرى بۇوهته و، و تۈۋىيەتى:

(ھەرچەندە يەزىد و وەليد لە رى لادەر ر و سەمكار و بىن وەfan، بەلام زانىنى ئەوهى كە بىن ئىمانى كۆچىيان بۇ ئەمۇدىا كەردىت، شتىكى پەنھانە. جا لەبر ئەوهى هىچ كەسىك بە دلىانى نازانىت كە بىن ئىمانى دنيايان بەجىن ھىشتىت و بەلگەى بىن گومان و دەقى پۇون و پاستەخۆمان بۇ ئەمە بەدەستەوە نى يە و، گىمانى توبە و پەشىمانى و كۆچ كەردىيان لە دىبا بە ئىمانەوە لە ئارادايە.. ئەمە لەبرەممو ئەمانە، دروست نى يە بەم چەشىنە تايىت و لەعنەتە شەخسى يە نەفرەتىان لىنى بىكىت، بەلكو كاتى "لەعنەت" دروستە كە بە شىۋەيە كى گشتى بىت، وەك ئەوهى بلىتىت: "لەعنەتى خوالە سەمكاران و مونافيقان". دەنا هىچ پۇيىتى يەك بەم جۈرە لەعنەتە نى يە و زيانىشى تىدايە).

(۱) "طھر اللھ ایدینا فلنطھر الستنا" و تەي خەليلە عومەرى كۆپى عەبلۇلەزىزە. بۇوانە "الباقىت والجواهر"ى شەعرانى ۶۹/۲ هەروەها "شرح جوھە التوحيد" للباجوري ص ۳۳۴. (وھرگىز)

بم جوزه، برهچی سعده دینی تفتازانی داوه توه.
بعزی نخوشی زور و، کار و ئار که گرنگه کانمهوه نه متوانی و لامیکی
دورو و دریزی نامه زانستی يه ورده کانت بدنه موه و، هر تنه ائم ئهندازه
سەربىيەم بۇ نووسرا.

الباقي هو الباقي
سەعیدى نورسى

(خوا دەستى ئىمەى لەو خويىن پاراست دەبا ئىمەش زمانغان پاك رابگرين)
براي ئازىز و بېرىزم!

لىدوان و تەنانەت بىر كردنەوهش لە زامە قوولەى كە هەزار و سى سەد سال
پىش ئىستا جىهانى ئىسلامى خستە گريان و، ئەھلى حەقىقەتى دووجارى
حەسرەت و فرمىسىك رېشىن كرد، گەلنى ئازارم دەدات و، مەشرەبى تايىھەتىم ئەم
كارەى لا پەسەندى يىدە، بە تايىھەت وا يىست سالە خزمەتى پەستەقىنە و بە ئىخلاسى
ئىمان بە تەواوهتى منى لە مەيدانى ھەممۇ جوزە كانى سياست كىشاوهتە دواوه و،
بە درىزايى ئەم ماوهى بۇ خوبىندەوهى يەك دانە رۈزىنامەش ھانى نەداوم. لە بەر ئەوه،
من حالەتىكى رۈزىيى ئەوتۇم تىدايە كە ناچارم دەكەت ئاپەر لە ژيانى سياسى
نەدەمەوه و، ژيانى دىلىمى سەرتاپا ئەشكەنجە و ئازار لە ماوهى يىست سالى
پابور دوودا ھەللىزىرم و، جىگە لە بەرگرىيە كامى لە بەردىم دادگادا، بە هىچ جۈزىك
سەردانى حکومەت نەكەم. بۇ ئەوهى هىچ ناتەواوى يەك لە خزمەتى ئىماندا پەيدا
نەيەت و، ئىخلاسىش پارىزىم تاکو درز و كەلىنى تى نەكەۋىت. تەنانەت بە درىزايى
دە سال بايەخىم بە دەنگوباسى جەنگى جىهانى نەدا و يادى كەسيش نەخستەوه،
تاکو چىلەك و چەپەلىي سياسەتم بەر نەكەۋىت. پۇيىتىي ئىستا تەنها پىزگار كردى
ئىماندارانە لە پۇوهدانى چەندىن ھەڏدىها و مارى سەرسەخت كە ھېزىشى دېندا
بۇ سەر راستى يەكانى ئىمان دەھىتىن و، لە پىشچاوى خۇماندا ژەھرە كانىان
دەرۈزىتنە ناو بىر و ھۆشى زور كەسى ئەم خەلتكەوه!

جا ماده‌م بارودۇخى ئەمپۇز بەم جۇرەيە، ئەوا بەجى ھېشتنى ئەم كات و پۇزگارەي ئىستا و، گەراندۇر بۇ چەند چەرخىنگى دىرىن و، سەير كىرىنى ئەو سەتمە ساماناكەي كە لەو سەردەماندا ئالى بەيتى پىسو گىرۈزە بۇون، زىاتر پۇز حم دەھارپىت و ورم دادەبەزىنېت و، ئازارىيکىش دەدات كە لە باس كىردىن نايەت.

دەستورى غەددارانەي سىاسىي يە سەتكارە كان برىتى يە لەوهى كە: "تاڭ و يە كە يە كە خەللىكى لە پىناوى كۆمەلدا بەخت دە كرىن"! ئەم دەستورە لە ژىنر ناوى ھەلپۇزدارنى "أهون الشرىن"دا، كە ھەندى كاربەدەست وەك جۇرە داد گەرى يە كى نىسى و لە بەرۈزەندىي مانوهى حوكىمە كە ياندا بە كاريان ھىندا، گەلنى رووداوى بىن بەزەمى و سەتكارانەي لە مىزۇودا ھىندا وەتەنەنەنەت لەم چەرخە خۇشماندا و بە خواستى ئەم دەستورە، هى وايان ھەمە تەنها لە بەرەتلىكى لە گۈندىنگىدا سەرتاپاي گۈنە كە تىا دەبات و، ھەزاران كەسىش قەلاچۇز دەكەت لە بەر گومانى پەيدا بۇونى زيانىك لە ئەنجامى نەيارىي تەنها دە كەسەوە!

جا لە بەر ئەوهى ئەم دەستورە غەددارەي سىاسەت تا رادەيەك لە چەرخە ئىسلامى يە دىرىنە كاندا رۇشتۇرۇتە ناو موسلمانانەوە، ئەوا پېشىنانى پياوچاڭ لە بەردىم ئەم چەشىنە دەستورە ساماناكاندا ناچارى بىن دەنگى بۇون و، ئەھلى سوننەت و جەمماعەتىش ئەو چەشىنە دەرگايانەيان بەوه داخستۇرە كە وتووپىانە: "طھر اللہ ایدینا فلسطھرُ الستنا".

مادەم ئوانەي كە سەتمىان لە ئالى بەيت كردووه، ئىستا لەو دنیادا ئازارىيکى ھېننە سەخت دەدرىن كە هيچ پىۋىستى يەك بە يارمەتىدانى ئىمە نامىنېتىمە تا ھېرىشيان بۇ يېمەن و... ئالى بەيتى سەتم لېتكراوېش لە پاداشتى ئازارىيکى كاتى دنیادا، پلەيە كى ھېننە بەرزو و فراوانىان بەدەست ھىندا وەتەنەنەت كە ژىرىي ئىمەي پىنى ناگات..

ئەوا باشتۇر وایە، لە بىرىي بەزەمى پىدا ھاتنەمەيان، ھەزاران پىرۇز بايان لە سەر بەدەستھىنانى ئەو مىھەرە بانى يە فراوانە ئاراستە بىكەن! چۈنكە ھەروەك ئەوان لە

بهرامبر چهند سالیکی سخت و نازار به خشدا ملیونه ها پله و به خته و ری بی نه پراوهی نهودنیایان به دهست هینا، به همان جوز، همرو ب کینکیشیان له جیهانی حقیقتاً برو به گوره و پیشهوا و پادشاهی معنوی، له بری دهسته‌لاتیکی فانی دنیا و فرمانزه و ایهتی به کی کاتی و سیاسه‌تیکی شلمژاوی بنی بایهخ، له ماوهی زیانی دنیادا همروهها له بری نهوهی بن به والی ویلاجه‌تکانی دنیا، بروون به پیشه‌وای ئهولیا و ئهقتابه کان. خز ئدم ده‌سکمو تهیان به ملیونه ها جار له پله و پایه کانی دنیا گوره‌تر و مزنتره.

لبه‌ر ئم نهینی به ورده، ئه و راستی بهی پیشوم له مامۆستایانی سەعیدی نوئ و هر گرت، که بريتین له: ئیمامی په‌بیانی و شیخی گهیلانی و ئیمامی غمزالی و ئیمام زهین‌لعا بیدین - خوايان لئی رازی بیت - که موناجاتی "الجوشن الکبیر" م به تایه‌تی لەم دوو پیشه‌وایه و هر گرت‌تووه‌ا همروه‌ها حەزرەتی حسەین و ئیمامی عمل، خوايان لئی رازی بیت. جائەم و وانیهی که له دەمی په‌بیوندی معنویم له گەلیاندا و بەھۆی "الجوشن الکبیر" وە لەوانم و هر گرت‌تووه، بريتی به لەم راستی به. کەواته مەشرەبی ئىستانم - که له پەيامە کانی نۇورەوە ھاتووه - بريتی به لەو مەشرەبەی که له سەرچاوه کەی ئەو زاتانو و نوشیومە. بۆیە سەیر کردنی غەدری سەتمکاران و تەنانەت بىر لېکردنەوەشى لە گەل مەشرەماندا ناگوچىت. چونکە سەتمکاران دووچارى سزاي خۆيان بروون و، ستم لېکراو انىش پاداشتىكىان بەدهست هینا که له سەررووی تواناي ژيرمانو وە. کەواته سەرقاڭ بروون و کات بەزايىدان له جۈره مەسەلانەدا زيان بەو كارمەندى و ئەركە قورئانى يە دەگەيدىت كە خراوه‌تە ئەستۇمان، بە تایبەت لەم پۇزىگارە ئىستاندا كە گىرو گرفتە کان يەك لە دواى يەك بەسەر ئايىندا دەبارىن.

زانىيانى كەلام و، پیشه‌وایانى ئوسوولى دين و، لېكۆلەرانى بەرزى ئەھلى سوننت و جەماعەت، دواى گەلى ورده کارى و لېكۆلەنەوە سەبارەت بە بىر و باوهپى ئىسلام و، بە كارھینانى داوهربى ژىرى و دامەزراىدى تەرازوو کارى لە پۇوناکىي ئايەت و فەرمۇودە پەرۋەزە کاندا، چەند دەستوورىنى پەسەندىيان لە

زانستی ئوسوولى دىندا بېيار داوه، ئەو دەستورانەش داخوازى پاراستى ئەم مەشرەبەي ئىستاي پەيامە كانى نوورۇن و زىاتر ھىز و پىزى پى دەدەن! بۇيە ھىچ كەسىك لە ھىچ شونىكىدا - با له ئەھلى يىدۇھەتىش بىت - ناتوانىت رەخنە لە مەشرەبە كەمان بىگرىت.

جا لەبەر ئەوهى "كاكلەي ئىخلاس" بە تەواوهتى لەم مەشرەبەدا پارىزراوه، ئەوا هەموو جۈرە كانى ئەھلى ئىسلام دەتوانى بېۋەنە ناو بازنهى پەيامە كانى نوورەوە. ئەوهەتا شىعەي دەمارگىر لە شىعەيەتىدا و، وەھايى زىادەرەو لە وەھايەتدا و فەيلە سووفى ماددىي تەواو بۇچۇو لە مادىيەت و زانستدا، زاناي توندگىرى زۇر خۇويست، ھەممۇويان، واپىكمۇھ خەرىكىن دېنە ناو بازنهى پەيامى نوورو، ئىستا بەشىكىيان لەناو ئەو بازنىيەدا بە بىرايەتى و خۇشەويستى دەزىن. تەنانەت ھەندى نىشانە ھەيدە لە سەر ئەوهى كە چەند موبەشىرىنىكى نەصرانىش لە بۇجانى يە راستقىيە كان دېنە ناو ئەو بازنىيەدا چونكە ھەست بە پىۋىستىي ھاپىيەندى و گۇنجان دەكەن و، بابەتە كانى دەمقاتى و مشتومرى نیوان ھەردوولا دەخەنە لاوه. واتە: پەيامە كانى نوور كە ئىمامى عەلى - خواىلى پازى يىت - بە نزىكەي چىل ئاماژە - كە ھەندىنەكىيان لە پلەي صەراحتدان - ھەوالى لە بارەوە داون، تىمارى زامە كانى ئەم سەردەمە دەكەن! بۇيە لە بازنىيە سەرۇزىادمانە و لېنى نارۇيىنە دەرەوە.

باس كەردنى كەسى حەزرەتى عەلى - كەرم الله وجە - ھەروەھا رەخنە گىرتى لە ژيان و سياسەتە كە كە لە سەر بىناغەي دادگەربى راستقىيە و بىنگەرد بەپىنى دەكەد، شىئىكە و... باسى كەسايەتىي مەعنەویشى و رەخنە گىرتى لە كەمالى زانست و پلەي وىلايەت و مىزاتڭىرىي پېغەمبەر ايەتىش لەودا، كە ھەزاران جار لە كەسايەتى يە بۇ واللهتى يە كەى و ژيانى دنيابى و سياسەتى كۆمەلائەتىي ئەو بەرزترە، شىئىكى ترى تەواو جىاوازە.. كىن دەتوانىت توختى ئەمەيان بىكمۇيت؟ يان رەخنە لى بىگرىت؟ تەنانەت شتى واھەر نەوتراوه و ناشوترىت.

ئالىزه‌وە مەترسىي گوره‌ى کارى ئەوانە دەرده کەۋىت كە دەيانەۋىت ھەردوو
پۇوه كە بە كەوه يېستن و ھېرىش بىكەنە سەر حەزرەتى عەلى اچونكە ئەم کارە
ھېنە سەرسامى و سەرسوورمان لە پىزە كانى ئەھلى ئىماندا دەھروۋۇزىنىت كە
بلىن: ئايادە گۈنېت فېتىھى لەم جۆرە لە نىوان ئىمانداراندا پۇو بىدات؟!
خۇ جىڭە لە چەند كەسيكى بىن نۇخى چەپەلى وەك يەزىد و وەلید، دەنا بەشى
زۇرى ئەوانە كە لە بارەي ئىمامى عەلى يەوه دواون، تەنها پەختەيان لە كارگىپى
تاپىھتى و زىيانە كۆمەلایتى يە مرۇۋانە كەى گىرتۇو، كە لەم پەختەيەشىاندا بە
ھەلەدا چۈون، نەك لە كەمالات و كەرامات و مىراتگىرى ئەركى پېغەمبەر ايدى.
لە كاتى ھېرىشى دۇزمەنە دەرە كى يە گوره كاندا پۇويىتە واز لە سووكەلە
دۇزمەنەتى يە بچۇو كە كانى ناوخۇ بەپېنېت، دەنا ھەر كارىنىكى پېچەوانە ئەمە
وە كۈ يارمەتىدا يې دەپەت بۇ دۇزمەنە گوره دەرە كى يە كە.
بۇ يە دەپىن ئەو مۇسلمانانە كە لە بازنه ئىسلامدا يە كېڭ لە لايمەنە كانىان
گىرتۇو، بەپىنى خواتى بەرژە وەندىي ئىسلام، جارى دۇزمەنەتى يە ناوخۇيە كەيان
لە بىر بېنه‌وە.

* * *

(نامەيەك بۇ سەكىتىرى پارتى گەللى كۆمارى)
بۇ بەپىز حىلىمى ئۆرانا
وەزىرى پېشىۋى ناوخۇ سەكىتىرى ئىستاپارتى گەللى كۆمارى^(۱).

(۱) پارتى گەللى كۆمارى: لە سالى ۱۹۲۳ دادىستەندا كەمال دايىزراڭلۇوو، پاش ئەم "عىصىمەت
ئىنۇز" سەرکەردەتى لە ئەستز گىرتۇو، وەك تاكە حىزب و بىن نەيار بە زەبر و زەنگۇوە ھەتا سالى
۱۹۵۰ از حۆكمى ولاتى كردوو. بەلام لە ھەلپۇاردنە كانى ئەم سالەدا تەنها شەست و نۆ كورسىي لە
كىزى چوارسىد و ھەشتا و حەمۇت كورسىي پەرلەماندا بەدەستت هىنا. يە كېڭ لە بىمما
سەرە كى يە كانى ئەم پارتە بېرىتى يە لە عملانىيەت بە واتاي دۇزمەنەتى كەردى ئايىن ھەروەھا بانگىشە بۇ
نەتەوە گەرىي تۈرك. لە ماوهى حۆكمەنلى ئەم حىزبەدا سەتمى نەتەوەي لە كورد گەپىشە لۇتكە و
پاگۇزىانى لە خاڭى خۇزى دەستى پېكىردى، قوتاچانە و پەمانگاڭ ئەننە كان يېنى دامەزراڭ بۇ
پېنگەياندىنى مامۇستايانىڭ كە وانەي لېلخاد بلىنەوا (وەرگىز)

يە كەم:

لە ماوهى بىست سالدا و لەو كاتىدا كە ئىئوھ وەزىرى ناوخۇ بۇون، تەنها يەك عەرزو حالت بۇ ئوهەى لەو دەستورەى ژيانم لاندەم كە بەفتارى پى دە كەم، عەرز و حالە كەم بۇ نەناردن. ئەگەر پىتان باشە ئىستا بۇتان دەخويىنەوە و، بە سيفەتى ئوهەى كە وەزىرىنىكى پىشۇوی ناوخۇ و سكرتىرى گىشتى حىزبىن لە گەلتان دەدونيم. تاكايدى يەك دوو سەعات بوارى قىسم پى بىدەن، چۈنكە كەسىك كە ماوهى بىست سال لە گەل حکومەتدا نەدوايىت، گەر دە سەعاتىش و تەنها يەك جار لە گەل يەكىن لە پايەكانى حکومەتدا و بە سيفەتى نوپەنرايەتى حکومەت بدویت، هيشتا هەر كەم.

دۇوھەم:

لە بەر ئوهەى بەرپىزان سكرتىرى ئىستاى حىزبىن، خۆم بە ناچار دەزانم كە ئەم پاستى يە خوارەوەتان بۇ بۇون بىكمەمەوە: ئەم پارتىسى كە سكرتارىتى بە ئىئوھ سېپىرراوه، لە بەردەم گەلدائەر كىنلىكى گۈنگى لە ئەستۇدايە، كە ئەمە خوارەوەيە:

ئەم نەتهوھى توركە و بىرايانى ئايىنىي ھاۋپىشى، ماوهى ھەزار سالە ئالاى ئىسلاميان ھەلگەرتۇوە و، بە پالىوانىتى خۆيان سەرجمى نەتهوھى ئىسلاميان منهتبار و سوپاسگۈزارى خۆيان كەردووه و، يەكىتىي ئىسلامىيان پاراستووه و، بە قورئانى بىرۇز و پاستى يە كانى ئىمان گۈزى مەرقۇقىان لە كۆفرى رەھا و گومپاىي ترسىنەر و سامناك بىزگار كەردووه..

جا ئە گەر ئىستا ئەم نەتوانە - بە وىنەي مېژۇوی پىشۇويان - بە لېپارانىكى قارەمانانە ئەركى پاراستن و بىلاؤ كەردنەوەي پاستى يە كانى ئىمان و قورئان نەخەنە ئەستۇرى خۆيان و، ئىئوھى غىرە ئەندىش پاستەخۇ كەسانى ئەم نەتهوھى بۇ پاستى يە كانى قورئان و ئىمان ھان نەدەن، لە بىرى ھەلەي سەرددەمى پىشۇو كە باڭگەشەي بۇ شارستانىتىي خۆرئاوا تىدا دەكرا و گىانى ئايىنىش بەرهە لاوازى

دبراء، نوا من مهترسی و همه‌شەی بىن گومانى دوا پۇزىنىكى ساماناكتان پىش چاو دەخەم و، ئەمەش بە چەندىن بەلگەي گومان بېرۇون دەكمەمە. چۈنكە ئەو كات، جىهانى ئىسلامى، لە بىرىي خۆشويىستى ئەم نەتمەۋەيە، نەفرەتى لىنى دەكات، تەنانەت دەبىت بە دوژمنى برای پالەوانى نەتمەۋەي توركى و، ئېۋەش لە بەردەم ئەم ئازاوه و تۇقاندىنى كە لە ئىنر پەردەي ئەو كوفەرەھايىدا خۆزى مەلاس داوه كە بىز لەناوبىرىنى جىهانى ئىسلامى تىنە كۆشىت، شىكست دەھىنن و دەبن بەھۆزى لەت لەت بۇون و شېرىزى نەتمەۋەي تۈرك كە قەلائى جىهانى ئىسلامى يە و سوپا پالەوانە كەشى، ھەروەك رېنگا بۇ خۆسەپاندىنى دېبى دېنەدى شىوعىيەتىش بەسىر ئەم ولاتەدا خۆش دەكەن.

بەلىنى، مەگەر تەنها بە هيڭى قورئانى پېرۇز، دەنا ئەم نەتمەۋە قارەمانە ھەرگىز ناتوانىت لە بەردەم لافاوه كانى ئەو دوو تەۋەزىمە ساماناکەي دەرەۋەدا خۆزى پابىگىت. كەواتە ئەم لافاوه پامالەرەي كوفەر و... ئىستىدادى رەھا و... بەرەدان بە ھەرزەمى و... موباح كردىنى مالى خەلکى، تەنها ئەم نەتمەۋەيە دەتوانىت بەرەستى بىكات كە گىيانى لە گەل راستى يە كانى ئىسلامدا ھىنەدە تەبا و تىكەل و ھەلسەتىراو بىت كە بۇويت بە بشىك لە قەوارە كەي و، نەتمەۋەيەك بىت لە بەر رېزنان لە مېزۇوى پابوردوسى خۆزى، شانازى بە ئىسلامەوە بىكات.

بە پاشتىوانى خوائەھلى غىرەت و مەردايەتى ئەم نەتمەۋەيە، لە پىسى بىلۇ كردىنەوەي گىيانى راستى يە كانى قورئانەو - كە بە ناو دەمارە كانى ئەم نەتمەۋەيدا پۇچۇوە - ئەو تەۋەزىمانە لە شوينى خۆيان رادەگەن و، لە بىرىي بەرەدان بە پەرەردەي شارستانىتى خۆرئاوا، قورئان دەكەن بە دەستورى ژيانى خۆيان. تەۋەزىمە دووھەم بىرىتى يە لەۋەي كە "دوژمن" ئەو شوينانە لە جىهانى ئىسلامىدا داڭگىرى كردوون، بەلائى خۆيىدا رادە كىشىت و، بە پەيوەندى يە كى توندوتول دەيانبەستىت بە خۆيەوە. تاڭو دواي ئەۋەي كە ناو و ناتورەي بىن دىنى و ئىلحادى خستە شوين ئەم ولاتە، بىتوانىت باوهەر و مەتمانەي جىهانى ئىسلامى بەم

ولاتە و بە پلە و پایە مەركىزى يە كەى لە جىهانى ئىسلامدا لەق بکات. كە ئەمەش دەبىت بەھۇى پەچراني پەيوەندىي مەعنەوبى نىوان ئەم ولاتە و جىهانى ئىسلامى. ئىجا ئەو گىانى برايەتى يەمش كە جىهانى ئىسلامى بەرامبەر بەم نەتەۋە يەھەلى گرتۇوه دە گۇرپىت بۇ دۇزمىنابىتى.. ئەمە و پىلانە ترسناكە كانى ترى هاوجەشنى، كە تا ئىستاھەندى سەر كەوتىيان تىدا بەدەست ھىناواه..

بەلام گەر ئەم تەۋۇزىمە ژىر بىت و پىلانە ترسناكە كەى بگۇرپىت و، وەك نەرمۇنیانى لە گەل جىهانى ئىسلاميدا دەنۋىتىت، لېرەش لە ناوخۇدا رەفتار و مامدەلى لە گەل ئايىنى ئىسلامدا جوان بىت، ئەوا دەسکەوتىنگى زۇر بەدەست دەھىنلى، پارىز گارى لە دەسکەوتە كانى پىشۇرى دەكت و، ئەم نەتەۋە و ولاتىش لە كارەساتىنگى روو خېتىر رز گارىيان دەبىت.

جا ئە گەر ئىۋە، كە پلەي سكىرتارىتىي ئەھلى غېرەت و نەتەوايەتى تان گرتۇوه تە ئەستۆ، ھەولى پاراستنى ئەو بناغە و بىنمايانە بەدەن كە موقەددەساتى ئايىنى ئەم نەتەۋە يە تىكىدەشكىن، بىرە بە شارستانىتىي خۇرئاوا دەدەن و، لايەنە چاكە كانى كاتى ئىستا و چاكە كارى يە كانى ئەم كودەتايە بە ھى چەند كەسىنگى كەم دابىن كە بە ناوى كودەتا كەوه ھەلساون و، لە ھەمان كاتدا ناتەواوى و كەمۇ كورى يە ترسناك و تاوانە گەورە كائىش بخەنە ئەستزى ئەستزى ئەستزى ئەستزى كەم نەتەۋە وە.. ئەوا كىردارە خراپە كانى چەند كەسىنگى كەم دەخەنە ئەستزى ھەموان و دەيانگەيەنە ملىيونەها كەدەوهى خراپ ا دىيارە ئەو كاتمش رەفتارىنگى دىۋ و پىچەوانە ئاواتە كانى ئەم نەتەۋە ئايىندار و قارەمانە ئەنجام دەدەن و، بىن وەفابى بۇ سوپاى ئىسلام دەنۋىن، بە رۇو كارىتىكى ترى غەيرى ئاراستىگە سەر جەمى نەتەۋەدا دەرۈن و، پشت لە ملىيونان پالەوانى مەردى ئەم نەتەۋە يە ھەلدە كەن كە شەرەفى شەھىدى يان بەدەست ھىناواه و، ئازارى رۇحە خاۋىنە كائىيان دەدەن و لە شان و شەرەفيان دادەشكىن.

ھەروەھا گەر ئەو چاكە كارى يانە كە بە ھىممەتى نەتەۋە و ھىزى سوپا بەدەست ھىنراون، بىرىنە پال ئەو چەند كەسە كەمە كودەتاجى يە، ئەوا ملىيونان

کردهوهی چاک ده ترنجینته چهند چاکمیه کی که مهوه، که بهوش ده پوو کینده و، له نهنجامدا نامین و، ناشبن به که فاره تی هله گدوره کانی را بوردوو.

سی هم:

بئ گومان ئیوه له چهند لایه نیکی ناو خزو و ده رمه ناحمز و نهياری زور تان ههید. خزو هه رچهند ئیستا به هزی با يه خ نه دام به ده نگوباسی دنيا و سياست له و کار و بارانه بئ ئاگام، به لام له بهر ئمهوه ئه مسال زور ته نگيان پئي هه لچينم، ناچار بروم که بئ هز کاري ئم سه خلدت کردن بگېرىم و، لممهوه زانيم که نهياری و موغاره زه يهك پهيدا بوروه.

جا ئه گهر ئم موغاره زه يه پىشموايه کي شايسته و ليهاتووی بئ بېرە خسيت و، به ناوي راستي يه کانی ئيمانه و برواته ميدانمهوه، ئهوا يه كسرى به سەرتاندا سەرده كەويت! چونكە وا ماوهی ههزار ساله له سەدا نمهودى ئم نەتموه يه به گيان و دل پابندى داب و نريته کانی ئىسلامن و، گهر به پوالەتىش ملکەچى بئ شتىكى پىچەوانە ئم سرو شتە خويان پيشان بدەن، ئهوا هەر گىز به دل پابندى نابن!!

پاشان "موسلىمان" جياوازه له کەسانى نەتموه کانى تر؛ چونكە ئەگەر موسلىانىك واز له ئايىنه کەي بھېيت ئهوا هېيج شتىك لە سنورى خزو رايىنا گرىت و، توقىنەرنىكى ئاژاوه چى لى دەردەچىت. تەنانەت به هېيج هز کارنىكى بېرۇرەدە و بېرۇرە بىرۇرە نابېرىت، مە گەر ئىستېدادى رەها و بەرتىلى گشتىي بئ به كار بھېنرىت. گەلنى بەلگە و غۇونە زور هەن کە ئم راستى يه دەسملىن الىزەدا به كورتى لىيان دوام، پۈونكى دەنە وەيان به ورىانى و زىزە كېيى خوتان دەسىپرم.

نایىت ئیوه له دەولەتە ئەسکەندەنافىيە کان دوا بكمون کە لەم چەرخەدا ھەستيان بېپۇيىتى يه کى زور بئ قورئانى پېرۇز كردووه، بەلکو دەبى ئیوه پىشەنگى ئەوانىش و دەولەتە کانى ترى ھاوجەشنىان بن.

خۇ ئەگەر گوناھ و تاوانە کانى ئەم كودەتايە كە تا ئىستا ئەنجام دراون بىخەنە ئەستۆي چەند كەسىكى كەمەوه و، ئىجا بۇ چاكىرىدەوهى ئەو كاولكارى يانە ھەول بىدەن كە بەھۇي بارودۇخى جەنگى جىهانى و چەند ئالو گۇپىكى ترەوه پەيدا بۇون، بە تايىھەت ئەوانەي كە سەبارەت بە داب و نەريتە ئايىنى يە كان ئەنجام دراون، ئەوالە ئايىندا ئەم ھەولەنان بە شەرەفمەندى يە كى گۇورە بۇ دادەنرىت و، كارە كەشتان دەبىت بە كەفارەتى گوناھە گۇورە كانتان. ئىجا لەبەر ئەو خزمەتى كە پىشكەشى نەتهوھ و نىشتەمانى دە كەن شاياني ئەوه دەبن كە سېفەتى "غۇرەقەندان" و "جوامىرانى نەتهوھ" تان بىن بدرىت.

چوارەم:

مادەم "مردن" لەناو نابىرىت و "دەرگائى گۇز" يش داناخرىت و.. ئىۋەش وەك ھەر مۇۋەقىكى تر دەبىن بە گۇرجى بەرە گۇزە كانتان بېۋەن.. ئىجا ئەم مەردىش كە دەبىت ھەموو كەسىك بېچۈنىت، بۇ گومپايان "ئىعادەمىكى ھەتاھەتايى" يە و، سەد ھەزار بانگەشەي نىشتەمان پەروھرى و خۇشويىتى دىنيا و دەسکەوتە سىاسىي يە كان ھەرگىز ناتوانى ئەو ئىعادەمە ھەمىشەيە بىگۇز، مەگەر قورئانى پېرۇز كە بۇ "ئەھلى ئىمان" دەيىكەت بە پسۇولەي پشۇودان و حەوانەوه. وەك ئەم پەيامانەي نۇور چەسپاندوپيانە كە لەبرە دەستاندايە و، ھىچ فەيلە سووف و مولىدىك نەيتۈانىوھ رەختەيانلىنى بىگرىت، بەلكو ھەركەسىك لەو فەيلە سووفانە بە وردى و سەرېجەوه ئەم پەيامانەي خۇينىدىتىوھ پەيامە كان ھىنلەپيانەتە ناو بازنى ئىمانوھ..

تەنانەت لە ماوهى ئەم چوار سالەدا ج فەيلە سووفە كان و ج زانا خەبىرە كان و تەنانەت ھەر چوار دادگاكانتان، جىگە لە سەملاندىن و سەرسوورمان و رېزلىنان، شىنىكى تريان بەرامبەر ئەم پەيامانە دەرنە بېرىوھ و، ھىچ رەختەيە كىان لەو بەلگە بەھىزانەي پاستى يە كانى ئىمان نەگرتۇوه، ج جاي ئەوهى زيانىكىان بۇ نەتهوھ و نىشتەمان تىدا يېت. بەلكو ئەم پەيامانە وەك و بەربەستىكى قورئانىي چەشنى بەربەستە كەي "زولقەرنەمین" وان لە بەردهم تەۋزە ساماناكە ھىر شەھەرە كاندا. سەد

هزار شایه‌تیشم لهم نتهوهی تور که، به تاییت له گهنجه رؤشنبیره کانی، له سر ئم
پاستی یه بدهسته‌وهیه..

له بر همه‌مو ئم هۆکارانهی که خرانه چوو، ئەرکی بنەرەتی سەرشاتان
بریتی یه لهوهی که بەپەری گرنگی و بایخ پىدانهوه بلاو کردنوه و پشتگیری ئم
بىر و بۆچۈونانەم بىگرنە ئەستۆی خۇزان.

خۇئیوھەمیشە گوئی بیستی زۆر کەسی سیاسی و دنیابی دەبن. دەبا ئەم جاره
- با بۆ ماوهیه کی کەمیش بىت - گوئی له کەسیکی لاوازی دەستەوسانی وەك من
رایگەن، کە له سەر لیوارى گۆرە كەيدا بۆ حالتى هاوللاتيانى دەگرى و، له پىناوى
دوارقۇزىشدا له گەلتان دەدویت.

* * *

(گومانی باش به خۆم نابىم)
برا بهەفا و پاستە کام!

(ئىمە وەلامىنکە بە دلدا ھات بۆ پرسىارىنى ماددى و معنەوی)

دەوتىت:

بۇچى بە پلەوپایه و چەند تاییتکارىيەك بۆ خۇت پازى نايىت، له کاتىكىدا
قوتايانى نور لەرادەبەدەر باوهەری باش و قەناعەتى تەواويان بەرامبەرت ھەيد. خۇ
گەر بەو پلەوپایانه پازى بىيت، ئەوا ئاشكرايە كە شەوق و لىپەرانى ئەوان بۆ
كارکردن لە خزمەتى ئىماندا زىياد دەبىت، كەچى ئەو پلەوپایه تایيەتانه له خۇت
دۇور دەخەتەوه و، بە "پەيامە کانى نور" يان دەبەخشىت و، خۇت بە^١
خزمەتگوزارىنى خاوهەن قسۇر و ناتەواوی پىشان دەدەبىت؟

وەلام:

هزاران شوکر و ستايىشى بىن كۆتايى بۆ خواي گەورە، "پەيامە کانى نور"
ئەوندە پالپىشتى بەھىزى نەبزاواوی زۆر و بەلگەي گومانپە ئاشكرا و روونيان

ھەيە كە هەرگىز ناکۈزىنەوە، بە چەشنىك ھىچ پۇيىستىكىان بەمۇ قابىلىيەت و تايىەتكارىيائىنەن يە كە وا گومان دەبرىت لە مندا ھەبن. "پەيامە كانى نور" وەك كىتىب و بەرھەمە كانى تر نىن تا گرنگى يان بە ليھاتى دانەرە كەيائىنەوە بەستۈرىت و باشى و هيىز و پېزىيان ھى ئەو يىت. نەخىر..

وا بىست سالە ئەم پەيامانە پېشىيان بەلگە بەھىزە كانى خۆيان بەستۈرە كە بە رادەيەكىن دۇزمەنە ماددى و مەعنۇمىيە كەييان ناچارى تەسلام بىون كردووە. ئەمەش لە بەرچاوى ھەمواندا پۇون و ئاشكرايد. جا ئەگەر كەسىتىي من خولگە و پالپشتى گرنگى ئەو پەيامانە بوايە، ئەوا دۇزمەنە مولحىد و ناحىزە سەمكارە كام، لە پۇنى دەست وەشاندىنەوە لە منى خاوهەن قسۇورى گۇناھبار دەياتوانى زەبرىتىكى توند ئاراستەي "پەيامە كانى نور" بىكەن. بەلام بەھۆى ھەلەشمەن و گىلىمى خۆيان، دەچن ھەرچى فرت و فيل و ھۆكەر و پىلانىان ھەيە بۇ نىرخ نەھىشىن و شەكاندىنى كەسىتىي من دايىدەرىتىن. جا لەو كاتىدا كە ئەوان تىنە كۆشىن كەس پۇوم تىنە كات و لىيم نزىك نېيتىمە، توانىاي ئەمەيان نى يە رىئى لە "فتۇوحاتى ئىمانىي پەيامە كانى نور" بىگەن و لە رېز و نىرخ و بايەخىان دابشكىن. تەنانەت ناشتوانى خزمەتگۈزارە نويكانى لەم خزمەتە ئىمانىي بە دور بىخەنەوە، ھەرچەندە يىنگەردىي دل و زەينى ھەندى لەوانيان لىلىن كردىبو.

جا لەبەر ئەم راستىي يە و، لەبەر پەرەسەندىن و زال بۇونى "خۇويىتى" بە چەشنىكى فراوان لەم سەرددەدا، ھەرگىزاو ھەرگىز بەم گومان باشى يە لەرادرەبەدرەي كە خەلکى بەرامبەر من ھەيائە و لە سەررووى توانا و وزەي خۆمەوەيە، رازى نام و دەست بە رووېيە دەنیم. چونكە من وە كە براڭاڭ وام، گومانى باش بە خۆم نابەم. سەرەپاي ئەۋەي كە ئەو پلەوپايائى دواپۇز كە براڭاڭ بەم ھەڙارەيان رەوا بىنیو، ئەگەر پلەي راستەقىنە ئايىنى يىت و، منىش - خوا نەخواستە - ئەگەر بېنى رازى بام، ئەوا بەلگەيە لە سەر نەبۇونى ئەو پلەوپايەيە! خۆ ئەگەر بىشزاخم پلەوپايەي وام نى يە، ئەوا دەبىن - بەپى ئەو دەستۈرەي كە لە

"مه کنوبی دووهم" دا خراوهه ته پرو - به خشش و دیاری نهوان و هرنه گرم. ئمه سدره رای نهودی که هر کسیک خزی به خاوهدن پله بزانیت نهواندیه خزویستی تینکه لی کاره کهی بیت.

* * *

(ریبازی پهیامه کانی نور ده سکه و ته کانی ته ریقه تیش ده هینیته دی)
برایانی نازیز و بهوه فاما
برای نازیز و پاله و انم کاک صه بری!

له خوای گهوره ده پارینه مو که چهند سه ریازیکی گیانفیدای و هک کاک "غالب" بوزو پایی تیسلام بنیریت. ئم به پیزه له خورناآوا و خوره لاتدا به وینهی خزمه تگوزاری يه کهی خلوقصی، خزمتی ئیمانی پیشکمش ده کات و، تینه کوشنی له رپی ته سه و و فوه ئیمانداران له ئیمانه کهیان نزیک بخاتمه و له گومرايی بیان پاریزیت..

ئم به پیزه پیش نهودی پهیامه کانی نور بینیت هولی دابوو له ریبازی نور دا تینکوشیت. خو هر کات پهیوه نلی بی پهیامه کانه و به هیز بکات، ئهوا ده توانيت کاری زیاتر ئهنجام بدمات. چونکه بناغهی ریبازی نور بریتی يه له: حقیقت و.. سونه تی خاوینی پیغمه مهر ﷺ و.. بایه خدان به فهرزه کان و خزپاراسن له گوناهه کان. ئىجاله پلهی دووهم و سئی همدا ده روانيت ته سه و وف.

به لام برای بپریزمان کاک "غالب" له ناو عمله وی يه کاندا خزمت کانی به ئهنجام ده گهیه نیت و، بیر له و ده کاته و که چهند واندیه کیان له ته ریقه تیکی سؤفی پی بلیت که پوخته ته کانی قادری و شازلی و رهفاعی يه و، له ناوه تدی سونه تی نه بمویدایه، به مه رجنی که به خراپه تو خنی خه لیفه راشیده کان و عه شمره موبه ششه ره نه کهونیت و، هوله کانیشی هر له بازنه خزویستی کالی بیندا بگینیته و.

ئم ریبازه به ناوی حقیقت و له پیناوی رزگار کردنی ئیمان و پاراستنی له بیدعه دت، زور سوودی گرنگی تیدایه:

يە كەميان:

سوودىنگى لەو رووهە تىدايە كە نايەلت تموزمە كانى تىر عملوئى يە كان بە لاي خۇياندا راپكىشىن و، لە زىادە پەھۋىي راڭزى يە كان و تموزمى سىاسىسى بە كەشاپىش دەيانپارىزىت.

دۇوهەميان:

ئەو عملوئى يانەى كە خۆشويستى ئالى بەيتىان داناوه بە پېيازى خۆيان، هەرچەندەش لەم خۆشويستىدا رۈبچىن و تەنانەت بىشىن بە راڭزى هيشتا هەر ناپۇنە ناو كوفرى پەھاوە، چونكە تا خۆشويستى ئالى بەيت زىاتر بە ناخى دلىاندا رۈبچىت نەوا پەز لەو كوفرە دووريان دەخاتەوە كە دوزمناية تىي پىغەمبەر ﷺ و ئالى بەيتى لەخۇز گرتۇوە. بەلكو بەھۆز ئەو خۆشەويستى يەوە پەز دەست لە ئىسلام گەر دەكەن. كەوانە هينانى ئەو جۈزە كەسانە لە پۇنى تەرىقەتى سۆزى يەوە بۇ ناو بازنهى سوننەتى نەبەوى بە سوودىنگى گەلنى گەورە دادەنرىت.

پاشان هينانى عملوئى يە كان بۇ ناو بازنهى نور بەرژەوندى يە كى گەورە تىدايە. بۇ ئەوهى چەند تەۋۇزىنىڭ سىاسى ئازايىتى يە سروشتى يە كەيان بە زيانى يە كېتى ئەھلى ئىمان نەقۇزىتىدۇ. جا مادەم مامۇستاي قوتاييانى پەيامە كانى نور ئىمامى عەلى يە - خواى لىنى را زى يېت - و خۆشويستى ئالى بەيتىش يە كېتىكە لە بناغە كانى پېيازى نور، ئەوا پۇيىستە عملوئى يە راستقىنە كان بە شەوق و شادمانى يە كى تەواوهتى بىنە ناو بازنهى نوروەوە.

ئەم زەمان و رۈزگارە زەمانى "رۈزگار كەرنى ئىمان" دە. جا لە بەر ئەوهى لەم سەرددەمى يىدۇھەدا گەلنى گېرۇگرفت لە پېيازى سەمير و سلۇوکى تەرىقەتى سۆفىدا ھېيە، ئەوا بازنهى نور پېيازى حقىقت دەگۈنچە بەر و بەمشى سوودە كانى "تەرىقەتى سۆزى" ش دەھېنېتىدە.

ئەمە سەرەوە بۇ ئەو برايمان بتووسن و، بەرۈزبائى و سلاۋى منىشى بە بۇنەى هاتنى مانگى رەمزانهوە بىن بىگەيەن. با ئەمېش دوعاى خىېر بۇ ئېمە بکات.

(هموو کەله بەریکى نەفسم گرتۇو)

برا بەوهقا و پاستە كام!

لەو كاتەدا كە ئازارى نەخۇشى بە تەواوى لە سەرم قورس بۇوبۇو، چەند بېشىكىڭ لە "ئەركانى قوتاييانى نۇور" هاتن بۇ لام، بەلام سەبارەت بە نەخۇشى يە سەختە كەمەوھە ئەچم لای ئەو قوتايى يە پاست و دلىسۈزانە نەدر كاند و چارە سەرم لىنى وەرنە گىرتىن، تەنانەت لە بارەي ئەو نەخۇشى يانەي گرفتارىيان بۇوم ھەرىچ پۇس و پايدە كەم بىن نە كىردىن، ھەرچەندەش لەو كاتەدا ئازارە كانى ئەو نەخۇشى يانە دەيانگۇوشىم و تابلىتى پۇيىستم بەوان ھەبۇوا!

كە بىنیيان بە ھېچ جۈزىيەك لە بارەي نەخۇشى يە كەمەوھە نادۇيم، دلىگەرانى و ماتەمىنى دايگىرتىن. لە بەر ئەو ناچار بۇوم پاستى يە كىان بۇ پۇون بەكەمەوھە كە حىكەمەتىنگى تىدا يە، وادەينىرم بۇ تان بەلكو سوودى بۇ ئىۋەش تىدا بىت:

پىم وتن:

دوزمنە پەنھانە كام و دەرۇونى بە دخوازم پىكەوھە و بە فيتى شەيتان، بە دواي سروشت و دەمارىنى كى لواز دە گەپىن لە مندا، تاكو يېگەن و لەو پەنھانە زيان بە خزمەتگوزارىي يېڭەرداھى ئىمام بىگىيەن و، كۆسپ بىخندە پىنى بلاپۇونەوھى پۇوناڭى يە كان.

بەلتى راستە، لاواز ترین لايەن لە مەرۇقىداو، پېر لە مەترسىتىن بىنگىرى كار "نەخۇشى" يە! چونكە ئەگەر "نەخۇش" بايەخى زۇر بە نەخۇشى يە كەي بىدات، ھەستە كانى لەشى زىاتە لە سەرى توند دەبن و پىز بە سەريدا زال دەبن، ھەتا واى لىتى دىت دەلىت: "ئەمە پۇيىستى و ناچارى يە! ئىز بەم بىن يە "پۇچ" و "دل" يە لە قىسە دەخات و، پېشىكە كەي بە وىنەي فەرمانە و ايدە كى خۆسەپىنەر ھېنەدە زال دەكەت كە ناچارى گۈپىرايەلىي ئامۇز گارى يە كانى بىت و، ئەو چارە سەرائەش بەجى بەھىنەت كە داياندەنەت بۇى. ئەمەش شتىكە زىيان بە خزمەتگوزارىي ئىمام دە گەيەنېت، كە داخوازى قوربانى و خۆبەختكارى و ئىخلاسى تەواوهتى يە.

دوژمنه پنهانه کامن ویستیان سوود لەم لاينه لوازەم بىيىن و، ئىستاش هەر
ھەول دەدەن.. جگە لەوهەش دەيانەويت دەرفەت لە سروشتى ترس و تەماع و
ناوبانگ وەربگرن. بەلام لەم لاينانەوە هيچ ئامانچىكىان بەدەست نەهينا و، بۇيان
سەلما كە ئىمە گۈئى بە هيچ شىتىك، تەنانەت بە ئىعدامىش، نادەين.

پاشان رەوشتىكى لواز و دەمارىتكى بىن ھىزى مەرۆف بايەخدانە بە تەماع و
خەم و خەفتى گۈزەران. لەم پۇوهشەو گەلىتى ھەولىيان دا سوودىتكى وەربىگرن.
بەلام بە فەزلى خواى گەورە لەو لاينە لوازەشەوە هيچ دەسکەمەتىكىان نەبوو.
تاڭو گەيشتنە ئەو ئەنجامەي كە شەرك و كەرەسە كانى دىنيا، لەوانەي كە خۇيان
موقىددەساتىان لە پىناودا بەخت دە كەن، لاي ئىمە ئەوهەنە بىن نرخن كە بەھاي
هيچ شىتىكىان نى يە. ئەمەشيان بە چەنلىن پۇوداوى زۇر و زەبەنە بۆ سەلما. بە
پادەيەك كە لە ماوهى ئەم دە سالەي رابوردوودا، سەد جار زىاتر بە شىۋەيەكى
پەسى لە بەرىۋە بەرايەتى يە ناوخۇيە كايان پرسىپوو: "بە چى دەزى؟"

گەران بە دواي دەركىدىنى ناوبانگداو، چاو گىزىان بۆ پلەپايدە، دەمار و
لايەنېتكى لوازە لە مرۇقىدا. كاربەدەستان فەرمانيان دابۇو دەرفەت لەو دەمارە
لوازەم وەربگىرىت. لەبر ئەوه، ھەمو جۈزىتكى زامدار كردىنى ھەست و
سووكايەتى و ئەشكەنجه و ئازاريان ھىنایە پىمَا

بەلام - بە فەزلى خواى گەورە - هيچ شىتىكىان بەدەست نەهينا و، بە تەواوى
تىنگەيشتن كە ئەو ناوبانگە دىنايىيە ئەوان تا رادەي پەرسەن شەيدا و عەمودالى
بۇون، ئىمە بە رىيا و لەخۇرپازى بۇونېتكى ئەوتۇرى دەزانىن كە زىانى بۆ مەرۆف
تىدایە و، حەز كردىش لە پلە و پايدە و ناوبانگى دىنيا - كە ئەوان بايەخى بىن
دەدەن - لاي ئىمە فلسېتكى قەلب ناهىنېت، تەنانەت ئىمە لەم پۇوهە ئەوان بە¹
گېل و شېت دادەنېن!

پاشان ئەو لاينەي كە لە رۇوي خزمەتگۈزارى يەوه بە لاين و دەمارىتكى لواز
لە ئىمەدا دادەنرېت، ھەرچەندە راستىدا بە لاي ھەمو خەلتىكى يەوه باش و

پهواي، به لکو له هناسه پرکن و هله دان بز دهستکه وتنی، که بریتی يه لهوهی مرؤف پله به کی معنه‌ويی به رزی هه بیت و به مقامه کانی "ویلايەت" دا سهربکه‌ويت..

ئم لاینه، هرچه نده هیچ زیانیکی تیدا نی يه و جگه له قازانچ هیچی ترى لى ناوەشیتەوە، بەلام لم زەمانەی ئىمدا کە خۇویستى و خۇپەرسى دەستەلاتى خۆى تیدا سەپاندووه و پووی له بەرژوهندى يه کەسى يه کانه، بە رادەيمك کە هەموو هەست و نەستىكى مرؤف لهو بۇتەيدا قال بورو کە بىر تەنها له رېگاربۇونى خۆى بکاتەوه..

خزمەت كىرىنى ئىمان ئا لم زەمانددا، کە خزمەتىكە پالى يه نەھىنى ئىخلاسەوە داوه و نايەويت له لايەن هیچ كەسىكەوە بز هېچ ئامانچ و مەبەستىك بە كار بەھىنەت.. ئم خزمەتە، داخوازى ئەۋەيە کە مرؤف بە دواى پله و پايەي معنه‌ويي كەسىدا نەگەرىت، به لکو هەلسو كەوتىشى هەرگىز ئەۋە نەگەيەنیت کە بە دواياندا عەودالە و حەزى لييانە، تەنانەت دەبىت هەر بىريشيان لى نەكەرىتەوە، بۇ ئەۋەي ئەو نەھىنى يەي لە ئىخلاسى راستەقىنەدا هەمە، تېڭ نەچىت و كەلىنى تى نەكەۋىت.

ئوانەي تىدە كۈشان دەرفەت لم لاینه لاوازم بىيىن، ئا لىرەوه بۇيان دەركەوت کە من لە دەرەوهى خزمەتگۈزارىي نۇوردا بە دواى ئەم كەشف و كەرامەت و پله و پايە و تايىھەتكارى يە رۇحى يانەشدا ناگەرنىم کە هەموو مرۇفيك بە دواياندا دەگەرىت.

سلاومان بە هەموو يەكىنلىكى برايانغان بگەيدەن و، لە خواي گەورە دەپارىيەنەو بە مىھەرەبانى فراوانى خۆى ئم "شەوى قەدر" دى كە لە پىماندايە بىخاتە بىرىي ھەشتا سال ئەمەنى خواپەرسى بز يەك بە يەكى قوتاييانى سورۇ، حەقىقەتى ئەم شەوهش دەكەين بە تکاكارمان له نزا و پارانەوهەماندا.

(لە بارەی روانىنى حەرامەوە)

برا ئازىز و بۇھفا كام!

كاتى ئەوه هاتووه كە رووداونىكى ناسك و ئازاربەخش و سەرسوورەتىنى زىيانى خۆستان بۇ بىگىرمهوه، لە هەمان كاتىشدا ئەو بوختانە دەمەلەستە چەپەلمىش بىخەمە رۇو كە دۈزمنان بىلاۋى دەكەنەوه و لە رادەيە كدایه كە تەنانەت شەيتان خۆيشى ناتوانىت ھېچ كەسىكى بىن تەفرە بىدات.

ئەممەش دەرى دەخات كە دۈزمنان ھېچ چەكىكىان لە بەرامبەر نۇورەوه بىن نەماوه.

بە سەرەتات و مىزۇوى زىيانم زۇر كەمس دەيزان:

♦ ئەوه بۇ دواى ئەوهى كە "عومەر پاشا" ھەولىتكى يەكجار زۇرى لە گەل دام بېرىمە مالىيان، چونكە پىزىتكى زۇرى لە زانىت و زاناييان دەگرت، دوو سال لە مالى خوالىخۇشبوو عومەر پاشاي ناوبراودالە "بەدلەس" مامەوه..

ئەم پياوه شەمش كچى ھەبۇو: سيانى بچۈوك و سيانى گەورە. جا ھەرچەندە من ماوهى دوو سال لە مالەدا زىيام، كچى كچە گەورە كانىم نەدەناسىن، چونكە بۇم نەدەپوانىن تا بىان ناسىم و لېكىيان جىا بىكەمەوه.

جارىنلىكىان زانايىك بۇو بە مىوانم و، لە ماوهى دوو پۇزىدا ئەو كچانەي ناسى و لە يەكى جىا كىردىمەوا

ئەوانى لە دەوروبەرمدا بۇون سەريان سوورەتەمەلەوهى كە چۈن من ناييان ناسى... پرسىييان:

بۇچى سەيريان ناكەيت؟

منىش پىم وتن:

"پارىزگارى كىردىنى عىززەت و سەربەرزىي زانىت نايەتىت سەير بىكم"!

♦ لە يەكى لەو فيستىقلاڭانە كە چىل سال پىش ئىستا لە ئەستەمبۇول ساز كرا، حەشاماتىكى زۇر ئامادە بۇون و، لەمبەر و ئەوبەرى ئەو كەنداوەى كە ئەستەمبۇول

دەکات بە دوو بەشەوە ئافرەتانى ئەستەمبوولۇ و ئافرەتە پۇرمۇن و ئەرمەنى يە پۇشتنە و پۇوتە کان رېزیان بەستبۇو.

منىش لە گەل کاڭ تاها و كاڭ ئىلىاسدا (كە ھەر دوو كىان ئەندامى پەرلەمان بۇون) سوارى بەلەمىيەك بۇون تاڭو. عانگىيەنىتە جىنى ئاھەنگ گىزىان لە كۆتايى كەنداوە كەدا.

بەلەمە كە بە بەر دەمى ئەمۇ ئافرەتانەدا دەرۈيىشت.. منىش ئاگادارى ئەمۇ نەبۇوم كە مەلا تاها و حاجى ئىلىاس زووتەر قىسىيان كەر دووه بە يەك كە بە نۇرە سەيرم بىكەن و تاقىم بىكەنەوە و بىزانن بۇ ئافرەتە كان دەرۋانم يان ناس؟ دواى سەعاتىكى تەواوى گەشتى ناوا ئاو بەو بەلەمە و بەناوا ئەمۇ ئافرەتانەدا، خۇيان دانىيان پىادا نا و و تىان:

سەرمان لە تۇ سوورماوه.. خۇ بە هيچ جۇرى سەيرت نە كردى!
و تىم:

"من ئەم تام و چىزە كاتى و بى نرخ و ئاونىتە ئازارانەم ناۋىت.. چونكە ئەنجامە كانىيان ئازار و حەسرەت!"

پاشان ھەممو ھاۋىيىانم و ئەم كەسانەش لە گەلما تېكەلن، بە باشى دەزانن كە من بە تەواوى توختى و ھەر گىرتى دىيارى يە كان نە كە و تۈوەم و، بە درېزايى ھەممو ژيانم نەرۇشتوومەتە ڑىزى منهتى هيچ كەسىنکى خىرە و مەندەوە.

جالىھەر پاراستىنى رېزى پەيامە كانى ن سور و خزمەتى قورئان و پاراستى سەلامەتى ئەم خزمەتە، وازم لەوە ھىنواھ كە گىرنىگى بە ھەر شىتىك بىدەم پەيوەندىنى بە چىزە ماددى و كۆمەلایەتى و سىاسى يە كانى دنياوه بىيىت و، بایەخىشىم بە ھەرەشە و تەنانەت ئىعدامە كانى كەسانى خاوهەن ئامانج و مەبەستى كەسى نەداوه. ئەمەش بە روونى لەو بىست سالەدا دەر دە كەمۈت كە بە ۋەھەندەيى و ئازارى ئاوارەيى و بەندىخانە ترسناڭ و لە دادگا كاندا بە سەرم بىر دووه.

لەو كاتەدا كە من بە درېزايى حەفتا و پىنج سال ئەم دەستوورە مەزىنم پىادە كەر دووه، كەچى كارمەندىكى خاوهەن مەنسەبى ناوا حەكىمەت تۆمەتىكى ھىندا

چەپەلی بە مەبەستى شکاندنى شان و شکۆى بەرزى پەيامە كانى نۇور پېڭ خستووه كە تەنانەت بە خەبىاتى شەيتانىشدا نايەت و، و تۈۋىيەتى: "بە شەودا ئافرەتانى فاحىشە و خۇشتىن و بەلەزەت ترىن خۇراكى بۇ دەچىت"! لە كاتىنگىدا كە من بە شەودا دەرگاڭىم لە ناواھوە و دەرھوە دادەخرىت و، كەسەنگىش ھەيدە كە بە فەرمانى ئەو كارمەنەدە بەدبەختە شەو تا بەيانى ناخەونىت و چاودىزىي ئەم دەرگاڭىم لە ئەستۆزدایە و، دراوسىنى و ھاۋپىنگانىش بە باشى ئاگادارن كە هەر لە بانگى عىشاوه ھەتا رۇز دەبىتىمۇ بوارى سەرلىيەدانى ھېچ كەسىتكەن نادەم!

بىن گومان ئەم كەسەمى كە ئەم تۆمەتە ھەلەدە بەستىت مەرۆقىيەتى ھەر زە و نەفامە و، ئەگەر يەكىن نەك ھەر بىنت بە كەر بەلکو يېشىت بە شەيتان ھېشتا گۈمانى واي بە ئەندىشەدا نايەت. جا ئەم كەسە بۇختان ھەلبەستە، دواى ئەمەدى ھەستى بە ھەلە كەى خۇزى كرد، وازى لەم چەشىنە فۇرفىلانە ھېنە و، ئەم شوينەمى بەجى ھېشىت و ملى شکاند، بىن ئەمەدى بىگەرىتىمۇ.

* * *

(ئەركەكانى حەزرەتى مەھەدى)

بىرا ئازىز و بەوهەفا كامى!

يەكىن لە قوتاييانە نۇور كە شان و شکۆ و بەرە كەتى ھەيدە - بە ناوى زۇر كەسەمە - ئەم پرسىيارە ئاراستە كەرمە:

بەشىك لە قوتاييانە نۇور كە شوينىيان دىيارە و داراي ئىخلاسن، پېيان وايدە و سوورىشن لەسەر ئەم بۇچۇونەيان كە تو ئەم بابەرە ھەرە مەزنە ئالى بەيىت كە لە ئاھىزەماندا دېت و، ھەرچەندە خۇت لەمە پىارىزىت ئەوان زىاتر لەسەر بۇچۇونە كەيان سوور دەبن.. تۆش لە لايەنى خۇزمەوە لەسەر نەويىستى بىر و

بزچونه کهی توان سوور دهیست و به زوری خوتی لئی ده پاریزیست. بنی گومان نه و برایانه حقیقه‌تیکیان پنیه و به لگه کی بی گومانیشیان بز ئم بزچونه‌یان بددهسته‌ویه! نیوهش به همان جوز له ورنه گرتی بزچونه کهی تواندا پالتان به راستی و حیکمه‌تیکه‌وه داوه. دیاره ئم دوو هملویسته‌ش پنجه‌وانه‌یه کترن.. بزیه داوای روونکردنوه‌یه ئم دوو دژه هملویسته له به پریزان ده کین.

له ولامی پرسیاره کهی ئم برا به پریزه‌دا، که گلنی مه‌سله‌ی لە خۆ گرتووه، ده لیم:

نهو قوتایی به خهواصانه‌ی نور بدلگه‌یه کیان بددهسته‌ویه، به لام له دوو رووه‌وه پیویستی به تعبیر و لینکدانه‌وه هه‌یه:

پروییه کهم:

چهندین جار له پدیامه کاندا ئاماژه‌م بهوه داوه که حمزره‌تی "مه‌هدی" نوینه‌ری که‌سی معنه‌ویی کۆمەلی مزنى ئالی محمده پەلەپ، سئی کارمه‌ندیی له ئەستزدایه. ئیمه له میهره‌بانی خوای گموره ئومیده‌وارین که کۆمەلە کهی حمزره‌تی مه‌هدی و دهسته‌ی سه‌یله به پریزه کان، نه اوئرک و کارمه‌ندی‌یانه جى به جى بکەن، ئەگدر کتوپ قیامه‌ت بەرپا نهیست و گرۇی مروقیش بە تواوه‌تی بىنی لئی ون نهیست.

سئی کارمه‌ندییه کەشی بريتین لەمانه‌ی خواره‌وه:

❖ کارمه‌ندیی يه کمم:

"رېگار کردنی ئیمان". ئەمش بە پوچەل کردنوه‌ی فلسەفه و بىرى ماددى دهیست له پىش هەموو شتىكدا. چونکە به وينه‌ی بلاوبوونه‌وه تاععون بىرى ماددى و سروشىتىيە کان لەناو گرۇی مروقىدا پەرهى سەندووه و زانست و فلسەفە مادديش بەسەر بىر و زەينه‌کاندا زال بۇوه.

جا پاراستنى ئىمانداران له شەپ و زيانه‌کانى "گومپایى" پیویستی به چەند لینکزلىنه‌وه کى فراوانى زانستى و باس و تویزىنه‌وه بەردەوام و يەك لە دواى يەك هەیه کە ئەمش داخوازى لېپرانىتىي يەکجاري و دهستەردار بۇونى تواوه‌تىي له

ئەرك و خەم و خەفتە کانى دنيا. خۇكات و بارودۇخە كانىش بوارى ئەوه نادەن كە خۇدى حەزرتى مەھدى بۇ خۇرى ئەم ئەركە جى بەجى بکات! چونكە كاروبارى حوكىمانىي خەلافتى ئىسلامى ھېنلە كاتى بۇ ناھىلەنەو كە بەو ئەركە خەرەيك بىبىت. كەواتە دەبى پىش خۇرى دەستە و تاقمىك لە شوينىكدا ئەو دەكات بە بەرنامەيە كى ئاماڭە كراوى خۇرى و، بەم جۈزە و بە شىۋەيە كى تەواوەتى ئەم ئەركە پادەپەرىنىت!

ھىزى پالپىشت و سوپايى معنەوی ئەنجامدانى ئەم ئەركە قوتاييانىكىن كە بە تەواوەتى سيفەتە كانى ئىخلاص و وەفا و پشتگىرى و پەيوەندىيان لە نىواندایە. جا ئەو قوتاييانە هەرچەندە بە ژمارەش كەم بن، بەلام لە ناوه رۆكدا ھىز و گرنگى سوپايەكىان ھەيدە.

❖ كارمانلى دووهەم:

برىتى يە لە زىندۇو كردنەوەي شەعائىرە كانى ئىسلام لە كۆمەلدا بە ناوى خەلافتى مەھمەدى و، رىزگار كردنى گرۇي مەرۇف لە كارەساتە لەناودەرە ماددى و معنەوی يە كان و لە غەزەبى خواي گەورە. ئەم كارەش بەوه ئەنجام دەدرىت كە پشت بە "يە كبوونى جىهانى ئىسلامى" بېھستىت.

ئەم كارمانلى يە بە چەند كارگوزارىك بەپىوه دەچىت كە چەند سوپايە كى وەها پىك بېھىن ژمارەيان بە ملىۋەنەها بىبىت.

❖ كارمانلى سىھەم:

حەزرتى مەھدى بۇ پىادە كردنى شەريعەتى ئىسلام و جى بەجى كردنى حوكىمانى قورئان تىنە كۆشىت، دواي ئەوهى كە لە ئەنجامى ئەو ئالو گۈزانەي پۇزگار ھىناييانە كايەوه، جى بەجى كردنى زۇر فەرمانى قورئان و ياساي شەرعى تا پادەيەك لە كار خران.

جا بۇ ئەنجامدانى ئەم ئەركە گىنگەي سەرشانى، پشتگىرى يە كى معنەوی لە لايەن ھەموو ئىمانداران و يە كېتىي ئىسلامى يەوه بەدەست دەھىنىت و، زاناييان و

ئەولیا کان بە تایبەت ملىۇنەما پالەوانى گیانفیداى ئالى بەيت كە بە زۇرى و هېزەوە لە ھەممو سەرددە مىكدا ھەن، شوپىنى دەكەون و، ھەر ھەمۈيان لە پىناوى ئەنجامدانى ئەم ئەر كە ھەرە مەزندە پشتى دەگرن.

جا مادەم حدقىقتى ئەم كارە بەم جۈزىرىدە! ئەوا رېگار كەدنى ئىمان و رېنمابى راستقىنە خەلکى - بەگشتى - بۇ لاي ئىمان، تەنانەت گۈزپىنى ئىمانى تەقلىدىي خەلکانى عەوام بۇ ئىمانى تەحقىقى، يە كەمىن ئەرك و بەرزىرىن پېيازى "حەزرەتى مەھدى" يە، ھەر ئەم ئەركەشە كە لە واتا و راستىدا ناوى "المەھدى" دەخوازىت.

جا لەبەر ئەوهى "قوتابىانى نور" ئەنجامدانى ئەم ئەر كە بە تەواوەتى لە "پىامەكانى نور" دا دەيىن! ئەوا دوو كارمەندى يە كە تىرىلە چاۋ ئەم كارمەندى يەدا بەلايانەوە دىنە پلەي دووھەم و سىھەم. ھەر لەبەر ئەوهەشە كە وەك جۈزە مەھدى يەك دەپروانتە كەسى مەعنەوىي پىامەكانى نور و، لەمەشدا حەقىان پىكاوا!

ئىجىالەبەر ئەوهى پىيان وايە كە ئەم لاوازە دانەرى پىامەكانى نور نويىرى ئەو كەسايەتى يە مەعنەوىي يە بىت - كە لە پشتگىرى و ھاپىيەنلىق قوتاپىانى نور پىكھاتوو - ئەوا ھەندى جار ئەو ناوه بۇ ئەويش بەكار دەھىن.

خۇ ھەرچەند ئەم كارە لى تېكچۈون و سەھونىكە ئەوان تېي كە توون، بەلام بەرپرس نىن لىيى! چونكە ھەر لە دىز زەمانەوە زىادەرەوى لە گومان باشىدا بۇوە و رەخنەى لىنى نەگىراوە. مىش لە لايەنى خۆمەوە، بە رۇانىنى دوعا و ئاواتەخوازى و نىشانەى كەمالى بىرۇباوەرى قوتاپىانى نور، دەپروانە گومان باشى يە لەپادە بدەرە كەيان و، زۇر رەخنەيان لىنى ناگرم!

بەم لېكۈلىپەوانەي پىشۇو، تەئىيلى بىنېنىي ھەندى لە ئەولىايانى پىشىن دەرددە كەۋىت كە لە كەشە كانىاندا پىامەكانى نورىيان بە مەھدى ئاخىزەمان بىنييە!

واڭ ئالۇزى لە دوو خالدا ھەمە و پۇيىستان بە لېكەدانەوەيە:

يە كەميان: دوو كارمندى يە كەى دواي ئەمە (واتە دووھەم و سىھەم) هەرچەند لە گۈشەرى روانىنى حەقىقەتەوە هيئەنەي كارمندى يە كەم گۈرنگ نىن! بەلام دامەزراىندى حوكىمى ئىسلامى لە سەر زەرييدا بە سوپاكانى خەلافەتى مەھمەدى و يە كېتىي ئىسلامى، لە بەرچاوى خەلکىدا ھەزار جار لە كارمندى يە كەم فراوانىزە، بە تايىھەت لای عەوامە كان و ئەھلى سياست، بە تايىھەت تر بە لای بىر و بۇچۇونە كانى ئەم چەرخەوە. بە رادىيەك كە هەر ئەمەندەي ناوى "مەھدى" لە كەسىلەنرا، يە كىسر ئەم دوو كارمندى يە بە زەيندا دىن، نەك يە كەم! كە ئەمەش والەم ناوە دە كات كە ئاماژە بىت بۇ واتايىكى سياسى و، دوورنى يە واتاي "لە خۇ رازى بۇون" بە زەيندا بەھىنەت و، حەز و ئارەزۇوە كانى بە دەستھەنەنەي نابانگ و چاوجىز بۇ پلەپايدە بەرزە كان، سەر ھەلبەن!

ئىنجا هەر لە دىز زەمانەوە و تائىستانش زۇر كەسى ساولىكە و ئەوانىش كە بە دواي پلەپايدە بەرزە كاندا دەگەپىن، لافى ئەۋەيان لىنى داوه كە دەپىن بە "مەھدى"! ا خۇ ھەرچەند گەلنى نويكار و رابەر لەوانەي كە خەلکى بۇ پىنى پاست پىنماعى دە كەن، هاتۇن و لەمەولاش دىن، بەلام ھېچ كاميان خۇى بەو ھەزرەتى مەھدى يە گەورەيە دانانىت كە لە ئاخىر زەماندا دىت، چونكە ئەمە كەسە ھەر تەنها يە كېكىلەم سى ئەركەى لە شۇيىنگىدا بىت ئەنجام دەدرىت!
پاشان خەبىرە كان لە دادگايى "دەنیزلى" دا، بەپى باوهەرى ھەندىنگىان، سەبارەت بە قوتايىنى نۇورەوە و تىيان:

گەر سەعىدى نۇورسى خۇى بە "مەھدى" لە قەلەم بىدات، ئەمەنەمەن
قوتاپى يە كانى بە سنگىكى فراوانەوە قىسە كەى دەسەلىن!
منىش لە دادگادا پىم و تىن:

من ناتوانم خۆم لە ئالى بەيت دابىئىم، چونكە نەسە بە كان لەم سەردەمەدا بە جۇرىنىكى واتىنگىلى يە كەن بۇون كە ناتوانىت لە يەك جىا بىكىنەوە، لە كاتىنگىدا كە مەھدىنى ئاخىر زەمان لە ئالى بەيت دەبىت.

خو هرچهند لهو پرووهه که من وه کو کورینکی معنی‌هی حمزه‌تی عهليم - خوالنی رازی بیت - و، وانهی حقيقة تم لهلا خویندووه، یه کیک له واتاکانی "ئالی حمه مهد ﷺ" قوتایی یه راسته قینه کانی نور دگرینته و، ده گونجی لم رپرووه له ئالی بهیت دابسزیم.. بهلام ئام زهمان و پژوگاره هی کسی معنی‌هی و، ریبازی پیامی نوریش به هیچ جزریک بوار به حمزی خزویستی و خوده رخستن نادات و، به دوای پلهو پایه دا ناگه ریت و، جینی بهده ستهینانی شره‌فهمه‌ندی و ناوبانگی تیدا نایته و. چونکه هممو ئمانه به ته اوی دڑی نهینی ئیخلاصن.

که واته شوکر و سوپاسی بئی سنور پیشکمش به پهروه ردگاری شکزمه‌ندم له سمر ئوهی که واى لئی کردوم له خۆم رازی نهم. بؤیه هرگیز ئاور لم چەشنه پلهو پایه کسی بانه ناده‌مهوه، که زور له سررووی توانا و پلهی خۆم‌مهون. تهنانهت گهر چەندین پلهی برزی سر به قیامدیشم بدریشی، هر هیشتا خۆم به ناچار دهزانم که واز له هممویان بھینم، تاکو ئهو ئیخلاصه زامدار نه کم که له ریبازی پیامه کانی نوردا همیه.

ئاوم به خهیره کانی دادگاوت و، ئهوانیش بئی دهنگ بیون.

* * *

(بۆچی وازم له سیاسەت ھینا)؟

برای ئازیز و بعوهفام کاک رەئفتا!

یه کم:

به بونهی چەند رووداویکی جوزئی یمه و، که هممومان پنکمه و ده گرنده و، به توندی ئوهوم به دلدا هینرا که ئام راستی یهی خواره وه تان بۆ ریوون بکمه‌مهوه: بئی گومان قوتایی یه کی نوری تاییه‌تی و ده گیز دهزانن که پیامه کانی نور هرگیزاو هرگیز نابن به ئام پازی دهستی هیچ شتیک و، جگه له په زامه‌ندی خوای گهوره هیچ ئامانجیکی تریان بئی ناهیئریتە دی و، راسته و خزو و پیش هممو

شىئىك بۇ رۇونكىردىنەوەي پاستى يە كانى ئىمان تىدە كۆشىن، تاڭو ئىمانى كەسانى لاؤاز و خاوهەن شىك و گومان رېزگار بىخەن.

دۇوھەم:

گەورە ترىن ھىزى پەيامە كانى نۇور لە بەرامبەر نەيارە زۇرە كەنابانەوە: "ئىخلاس". جا ھەروەك پەيامە كان ھەرگىز نابىن بە داردەست و ئامپارى ھىچ شىئىكى دنيا، بە ھەمان جۇر بايەخ بە توۋۇمانەي دىباش نادەن كە لەسەر بناغانەي ھەستى لايەنگىرتن و پشتىگىرى لايەنە كان بە تايىەت تەۋۈرمە سىاسىي يە كان، بىيات نرابىن. چونكە دەمارى لايەنگىرتن "ئىخلاس" دەشىۋىنىت و، رەنگى حەقىقەتىش دە گۆرىت..

تەنانەت ھۆزى واژهينام لە سىاست - سى سال پىش ئىستا - ئەمە بۇو كە زانايەكى پىاوچاك بە گەرمى ستايىشى مۇنافيقىنىكى كرد كە خاوهەنى بىرىنلىكى گونجاو بۇو لە گەل بىرە سىاسىي يە كەدى ئەمداو، لە ھەمان كاتىشدا پەختىيە كى ھىنە تۇندوتىزى لە زانايەكى پىاوچاك گرت كە بىرە كانى پىچەوانە بىرى ئەم بۇون تا تەۋ ۋادىيەي كە بە "فاسق" ناوى دەبردا

بە واتايەي كە دەمارى "مونافەسە" ئەگەر لايەنگىرى سىاسىشى ئىكەل بىتت،
لەوا گەللىي ھەلتى سەرسوورھەنئى وەك ئەمەي لىتى دەپيتىوە. بۆيە وتم: "أعوذ بالله
من الشيطان والسياسة" و، لەو كاتىمە وازم لە سىاست هينا!

لە ئەنجامى ئەو حالتىمە كە ئىتە باش شارەزا و ئاگادارن لىنى وا يىست سالە تەنها يەك رۈزىنامەشم نەخويىندۇوەتىمە و، بە درىزىايى دە سالىش بايەخىم بە رۇوداوه كەنەجىنگ نەدا و گۈنئىم بۇرپانە گرت و، بە دواى ھەوالىشىدا نەگەرم، تەنانەت ھەر ھەولى ئەمەشم نەدا كە شىئىكى لە بارەوه بىزانم. ھەروەھا بە درىزىايى يىست و دوو سالى پەبەقى ئەشكەنچە و دىلى تۇخنى لايەنگىرنى ھىچ لايەنلىك نە كەوتۇوم و نەرۈشتۈرمەتە ناو سىاستىمە، تاڭو زىيان بە ئىخلاسە نەگات كە لە پەيامە كانى نۇوردايە. ئەمە بۇو، مەگەر بۇ رۇونكىردىنەوەي بەرگرىي يە كانم لە بەردىم

داد گادا، دهنا هرگیز بز حموانه‌وهی خوم سه‌ردانی فرمانگه کانی ده‌لتم
نه کردووه.

سی‌هم:

دهزانن من سه‌دهقه و یارمه‌تی و هر ناگرم و، نام به‌هزی ئه و چه شنه
یارمه‌تی یانه‌ش. لبه‌ر ئه‌وه، برگ و پوشاسکی تاییه‌تی و شمه که پیویسته کانی خوم
ده‌فرؤشم، تاکو به پاره‌که‌یان ئه و کتیبان‌نم له براکانم بکرموه که ئه‌وان
نوو سیویانه‌ته‌وه. ئه‌مش لبه‌ر ئه‌وهی نه‌یه‌لام سوود و بهرژه‌وه‌ندی‌یه کانی دنیا
تیکه‌لن به "پیامه کانی نور" بین، تاکو زیان به‌و پیامانه نه‌گات و برا ایانی تریش
پهند لمه و هربگرن و، ئه‌وانیش پیامه کان نه‌کدن به "هزکار" بز هیچ شتیک.

چواره‌م:

"پیامه کانی نور" سه‌روزیادی قوتایانی راسته‌قینه‌ی نورون! ده‌با پی‌ی پازی
بن و لئی دل‌نیا بن.. با که‌سیان ئاور به لای پله‌وپایه‌ی بهرزی تردا نه‌داته‌وه و، به
دوای هیچ سوود و بهرژه‌وه‌ندی‌یه کی معنوه‌ی و ماددیدا نه‌گه‌رین.

* * *

(له باره‌ی مسته‌فا کمعالدوه)

(پاشکزی ئه عرزوزحاله‌ی که درا به
سرؤک کزمار، ناچار بوم بینووسم)

هزکاری بنه‌په‌تی هیزشی داخ له دلان له دزی من ئوه‌یه که به یانووی
خوش‌ویستی و پشتگیری‌یان بز مسته‌فا که‌مال ده‌مهارن و ئازارم ده‌دهن!
وامنیش بهو رقاوی و داخ له دلانه ده‌لیم:

من له باره‌ی که‌سینکه‌وه که مرد و کزتابی پی‌هات و په‌یوه‌ندی‌ی به
حکومه‌تموه نه‌ما، وتوجه: له ئاخز زه‌ماندا که‌سینک په‌یدا ده‌بیت زیان به قورئانی

پىرۇز دەگەيەنىت! ئەمەشم سى سال پىش پەيدا بۇنى وت و، كاتى خۆزى لە فرمۇودەيە كى پىرۇزەوە وەرمگەرتىبو. پاشان رۇزگار دەرى خىست كە ئەو كەسە: "مستەفا كەمال" !!

جا ئەو رق لە دلانتى كە لايمەن و پشتى مستەفا كەمال دەگىن، واماوهى يىست سالە، بە چەند بېرىيانوو يە كى پېپۈوج، ئەشكەنجە و ئازارم دەدەن، چونكە من ناچىم كارىتكى پىچەوانەي راستى بىكم و ھەممۇ سەربەرزى و شانازارى و سەركەوتە كانى ئەو سوپايەي پىتىج سەد سالە بە قارەمانىتى و خۇبەختكارى يەمەن لە پىناوى حەقدا تەحەددادى جىهانى كردوو، بىدەمە پال مستەفا كەمال!

بەلى، وەك لە دادگادا چەسپاندەم:

ھەممۇ شانازارى و دەسكەوت و كىردارە چاڭكە ماددى و مەعنەوى يە كان دەبىن بىرىنە پال كۆمىمەل و بەسەر ئەواندا دابىش بىرىن، بەلام تاوان و گۇناھە كان و ھەلسو كەوتە ھەلە كان دەبىن بىرىنە پال سەرۋە كەيان.

جالىبەر رۇوناکىي ئەم دەستورە راستەقىنەيەدا دەلىتىم: ئەو شەرەف و شانازارى يانەي كە سوپا لە رېنى سەركەوتە كانى خۆيەوە بەدەستى هينان، بە تايىت ھى ئەفسەرە قارەمانە كان كە سەركەدايەتى سوپايان لە ئەستىزدا بۇو، نابى بە ھى مستەفا كەمال دابىرىن، بەلکو تەنها ھەلە و ناتەواوى و گۇناھە كانى دەدرىنە پال! جا ئەو كەسانەي كە بە خۇش نەويىستى مستەفا كەمال تۆمەتبارم دەكەن، لە راستىدا سوو كایەتى بە شان و شەرەف و كەرامەتى سوپا دەكەن. بۆيە من بە خىيانەتكارانى نەتمەيەن دادەنئىم و بەو چاوه بۇ ئەو سەرسەختە لايەنگەرانەي مستەفا كەمال دەپروانم و، ئامادەشم ئەم راستى يەيان پى بىسەلىتىم، وەك لە بىردىم دادگادا چەسپاندەم:

(من مليئنەها سەرباز و ئەفسەری سوپايى كۆلنەدەرى ئەم نەتەوە خاۋىنەم خۇش دەھىيت و، ھەتا بىتوانم بۇ پاراستى عىززەت و كەرامەت و رېزىيان تىدە كۆشىم. كەچى ناخەزە رق لە دلە كانىم كە بەرامبەرم راوه ستاون، لە ناوه رۇكدا سوو كایەتى

به شان و شکتی ملیزنه‌ها که‌سی ئم سوپایه دهرده بېن و له پىناوى خۇشويستى تەنها يەك كەسدا دۈرمنايىتى يان دە كەن).

بەلتى، بە چەند نىشانى يەكى زۇر بىزمان دەركەوتۇوه كە: تەنها لە بەر ئەمەرى "مستەفا كەمال" م خۇش ناۋىت و نەيارى بۇوم، ئەو رق لە دلانە هېرىشىم دەكەنە سەر و، ھۆكاريڭىنى تەرمۇويان بۇيىانووی پېپۇچ و دەست ھەلبەستىن. بۇيە ناچار بۇوم كە بەو نەيارانم بلىيم:

مستەفا كەمال خۇرى بانگى كىردىم بۇ ئەنقرە تاكو رېزم لىنى بىگرىت و بىمکات بە واعىزى گشتىي ھەموو كوردستان (پارىز گاكانى خزرەلات). منىش رۇشتىم بۇ ئەنقرە، بەلام ئەم سى ماددانەى خوارەوە ھانىان دام واز لە خۇشويستى بەھىم و، لە ئەنجامى ئەم وازھىنانەشدا بىست سالى پەدقەم بە ئازارى ژيانى گۈشەگىرى و بېلە ئەشكەنخە و ئازار بىردى سەر و، توختى كاروبارە دنياپىيە كانى ئەوان نە كەوتم: ماددهى يەكەم:

بە كىردار و رەفتارە كانى خۇرى دەرى خىست كە (مستەفا كەمال) ئەو كەسەيە فەرمۇودەي پىرۇز رايىگەياندووه: لە ئاخىر زەماندا كەسىتكەپەيدا دەبىت ھەولى زيان گەياندن بە داب و نەريتە ئىسلامى يە كان دەدات! من سى و شەمش سال پىشىر ئەم فەرمۇودە پىرۇزەم لىنىڭدا بۇوه. پاشان بە تەواوى واتا كەلىم كەسەدا ھاتە دى! ئەمەشم لە ماددهى سى ھەمى بەرگرىيە كامى لە بەردىم دادگادا، ۋوون كەردووه تۇوه.

ماددهى دووهەم:

"بۇون" و "بىنا" و "زيان" ئى هەرشىتىك بەندە بە بۇونى ھەموو پايە و ھەمل و مەرجە كانى ئەو شەتمووه. بەلام "نېبۇون" و "رۇوخان" و "مردن" كەى بە ئىتكىچوون يان نەھاتەدىي تەنها يەك مەرج ۋو دەدات. ئەمەش دەستورىنىكى ھېنەدە راستەقىنەيە كە لە سەر زمانى خەلکىدا ئەم قىسىم وەك پەندى لىنى ھاتووه و دەلىن: "ۋىرانكارى لە ئاوەدان كەردنەوە ئاسانزە"!

جاله سر بناغه ئەم دەستوره بەھىز و توندو تولە:
ھەرچى ناتدواوى و عىيە و كاولكاري پوالەتى و سامناك ڦووپان داوە،
ھەمووپان ھى ھەلە كانى ئەو سەركىرىدەن! بەلام سەركەوتە درەخشانە كان ھى
قارەمانىتى سوپان.

جاله كاتىكدا كە دەبوو سەرجەمى خراپكارى يە كانى بدرىئە پال و، كرداره
چاكە كانىش بە ھى سوپا دابىزىن، كەچى ئەم پۇيىتى بە تەمواوى پىچەوانە
كراوهەتەوە، ئەوه تا كرداره چاكە كانى كۆمل دەدرىئە پال ئەو كەسەى كە خراوهەتە
پىشەوە و، خراپە كانى ئەويش دەدرىئە پال كۆمل! ديارە ئەمش سەمنىكى چەپل و
ئاپرووبەرە.

ماددهە ئىھەم:

گېز انوھى چاكە كارى يە كانى كۆمل و سەركەوتە كانى سوپا بۇ سەركىرىدە
فرماندە، هەروەھا گېز انوھى گوناھە كانى ئەو فرماندەيىش بۇ ھەموو كۆمل،
ئەوه دەگەيەنىت كە سوو كايەتى بە شان و شکۈزى هەزاران كردهوھى چاك
بىكىت و بەيىرىئە ئاستى يەك دانە كردهوھى چاك و، لە ھەمان كاتدا يەك كردارى
خراپىش بىكىت بە هەزاران ھەلە و كردهوھى خراپ..

چونكە هەروەك ئەگەر تىپنىكى سوپا دۈزمنىكى سەرسخت بکۈزن، ئەوا
ھەموو يەكىنلىكى سەربازە كانى ئەو تىپە پلهى موجاھيديان دەدرىئى، بەلام گەر ئەم
پلهىدە تەنها بە فرماندە كەيان بدرىئىت، ئەوا هەزار پلهى موجاھيد دادە بەزىزىرىئە تەنها
يەك دانە پله..

ھەروەھا گەر لە ئەنجامى ھەلەيە كى فەرماندە ئەم تىپەوە تاوانىكى قەتل پو
بدات و پاشان ئەم تاوانە بىخىتىتە ئەستۈزى ھەموو يەكىنلىكى ئەو تىپەوە، ئەوا يەك دانە
تاوانە كە زىاد دەكتات و لە حوكىمى هەزار تاواندا دەيىت. چونكە ئەو كاتە - بۇ
نمۇونە - هەزار سەرباز لەو تاوانە بەرپرس دەبن و شايىانى ئەوه دەبن كە سزا بدرىن
لەسەرى!

هروهک ئەمە لەم غۇونەيدا اوایه، ئەم مەسەلەيەش بە ھەمان جۇرە. چۈنکە ھەلە گھورە کان زۇر تاشكراولە بەرچاون. جائە گەر نەخىنە ئەستۆي ئەپاوه مەدۇوھى كە هەر خۇزى ئەنجامى داون و، بىرىنە پال ئە سوپا مەزىنە بېرىزە كە لە پىش چاوى ھەمو جىهاندا جىهادى لە پىناوى ھىنانەدىي حەقدا دەرخست و، بە خۇنىن و شىشىرە كانيشى شايەتىي سەرەرزى و بلند راگرتى ئالاي قورئانى لە ماۋەي پىنج سەد بەلكو ھەزار سالدا سەلاند، ئەوا ئە گۇناھانە دەبن بە ھەزاران گۇناھ و بە ئەندازە ژمارەي ئەركانە كانى ئە سوپايدى زىاد دەكەن و، بەمشى راپوردووی بەرزا و مايەي شاناژى ئە سوپايدى بە شىۋەيە كى ساماناك چەپەل دەبىت و دەشىۋىت و، مىزۇوە كەشى بە راپەيدەك رەش دەبىت كە سوپاى ئەم چەرخە بەرپىس و شەرمەزار دەكتات لە بەردهم سوپا پالەوانە كانى چەرخە كانى پىشىودا..

ھەروھا گەر سەركەوتىنە درەخشانە كانى سوپا و شاناژى و دەسكەوتە كانى ئىستاي بىرىنە پال تەنها يەك دانە كىس، ئەوا دەبن بە شىتكى جوزئى و، ئەم كەردهو چاڭ و جىهادانىش كە ھىنلىدە ژمارەي ئەركان و سەربازە كانى سوپا دەبن، دېنە خوار و دەچنە حوكىمى چاڭى يەك دانە كەسمەوە. دىارە لەو كاتەشدا ئەپۇوناڭى يە درەخشانە دە كۈزىتەوە و نايىت بە كەفارەتى تاوان و گۇناھە كان. لەبر ئەم ھۆكاريانىيە كە وازم لە خۆشويىستى ئەپاوه ھىنا و، خۆشويىستى ئە سوپايم دەسكەوت كە بە كەردهو و بە جۈرنىكى كارىگەر و لە كاتىكى ناسكى سەخلىەتىدا لە رېزە كانىدا خزمەتم كەردووە. ھەروھە كە پەيامە كانى نۇورىش ھەولى پارىز گارىي شەرەفى ئە سوپايم داوه كە ھەزار جار لە ھەرتاكە كەسىك بەرزا و بلند تە!!

سەعىدى نۇورىسى

لە ئەمېرداڭ

پا شہندی

سیدان

۲

(برو اقامه ک)

برایانی ئازیز و بموه فام!

پرۆزبائی جەئىستانلىنى دەكەم.. ئەوه شتان دەخەمەوه ياد كە زۇوتى
پىنم پاگە ياندېبۈن، كە لە پىنى پشت بەستىم بە خاتىرييە كى معنەوى
ھەرىيە كە تانم - بەپىنى پلەي خۇرى - بە "سەعىد" يىك و میراتىگەرنىكى
خۇزم و پارىزىڭ گارىنکى پەيامە كانى نۇور لە بىرى خۇزم، قبول كىردىووه.
وا ئىستا جىگە لەوه، ئەمە شتان بۇ رۇون دەكەمەوه كە:

مادەم ئىيە لە زانستە كانى ئىمان و خزمەتى قورئاندا و لە سەر
بناغەي گومان باشى يە لە رادە بەدەرە كە تان پلەيە كى ئەوتۇرى
مامۆستايىتان بە من بەخشىيە كە زۇر لە سەررووى توانا و سۇوروى
خۇزمەويە، ئەوا بە وينەي مامۆستايىتىنى پىشىن كە برو اقامەمى
زانستى يان بە قوتايى يە شايىستە كانى خۇيان دەبەخشى، مەنيش برو اقامە
بە هەموو يە كىنگى ئىيە دەبەخشىم و، بە وىزدان و رۇحى خۇزم و هەممۇ
متىمانەيە كەم، پرۆزبائىتانلىنى دەكەم.

بە راستى ئىيە تا ئىستا لە پىناواي "بلاو بۇونەوهى پەيامە كانى
نۇور" دا ھاودەم لە گەل پابەندىبۈونتان بە "وەفا و ئىخلاسى تەواوەتى"
ھەولىنىكى لە توانا بەدەرتان داوه و، لەمە ولاش بە جوانلىقىن و
درەخشانلىقىن شىيە ھەر لە سەرى بەر دەۋام دەبن و، پشت بە خوا دەبن
بە هەزاران "سەعىد" يى بە توانى بەھىز و گەرمۇ گۇپ لە ئەركى
سەرشانتاندا، لە بىرى ئەم سەعىدە دەستە و سانە لاوازە خانە نشىنە.

سەعىدى نۇورسى

نهو نامانه‌ی که دوای بندیخانه‌ی ئافیون لە "ئەمیرداغ" نووسران

با سمه سبحانه

(بۇ سەرۆكى کاروبارى ئايىنى)

برا ئازىز و بەوهفا كاڭم!

با يە كىكتان لە بىرىسى من بىروات بۇ سەرۆكایه‌تىي کاروبارى ئايىنى و، پىز و سلاؤم ئاراستەي بەرپىز "ئەممەد حەمدى"ي سەرۆك بکات و، ئەمەي خوارەوهشى بىن رابگەيدىت:

جەناباتان دوو سال پىش ئىستا داواي كۆزمەلتىكى تەواوه‌تىي "سەرجمى پەيامە كانى نور" تان كردىبو، منىش هەر ئەم كاتە بۇم ئامادە كردن. بەلام كتوپر خستىيانە بەندىخانەوه و، ئىز بوارم بۇ نەرەخسا كە بە كۆزمەلە پەيامەدا بېزمەوه و هەلە گىرى يان تىدا ئەنجام بىدم، بۆيە نەتوانى بۇ بەرپىز تانى بىنيرم. وا ئىستا سەرقالى راستكىردنوه و پىداچوونوهى ئەم كۆزمەلە پەيامەم، بەلام وا دىارە لە بەر تىكچۈرنى بارى تەندروستىم لە ئەنجامى زەھر پىداخىوه نەتوانم بەم خىرايىه تەواوى بىكم. پشت بە خوا هەر كە لە هەلە گىرى و پىداچوونوهى بۇمەوه، دەينىرم بۇ بەرپىز تان.

جالە بەر ئەوهى هەركەسيك دىيارى وەرنە گرىت دىيارىش نادات، ئەوا نرخى ئەم تەفسىرە مەعنۇوي يە بەھادارە نرخىنلىكى بەرزى مەعنەوهى دەيىت ئەمۇش ھەولدانى بەرپىز تان بۇ بەدەستھىنانى سەربەستىي بلاوبۇونوهى پەيامە كانى نور، بە سىفەتى ئەوهى كە بەرپىز تان سەرۆكى زانىيانى ئەم ولاتە ئىسلامى يەن. ھەروەها سى جزمى موصحەفى پىرۇزىشى لە گەلدا دەنلىرىن كە زووتر پىشانغان داون، تکامان وايە ھىممەت و تىكۈشانتان بۇ لە چاپدانى بىخەنە كار.

بە پۇونى بۇ خودى ئىوهى بەرپىزى ئاشكرا دە كەم كە:

تا ئىستا لە مىۋوودا ھىچ دەستدرپىزى يە كى غەددارانە و ئاشكرا بەرامبەر زانستى حەقىقت و راستى يە كانى ئىمان رپوئى نەداوه، بە وينە ئەوهى كە لەم كىشى يە

ئىمەدا پۇو دەدات. لەبەر ئەم، دیوانى زانستى و پلەپايەتى سەرۋەتلىكىيەتى بەپىزىتان
- پىش ھەموو شىئىك - داخوازى جى بەجى كىرىدى ئەم ئەركە ئايىنى و زانستى يە.
لە دەمى ژەھر پىدانى دوايمىدا بىرم لە ئەجەلى خۆم كىردىو، دلى خۆم بەو
دايەوە كە: دواى من "ئەحمد حەمدى" پەيامەكانى نۇور لە بىرى من دەگۈنچە
ئەستۇرى خۆزى.

ھەروەها نوسخىيە كى تەواوى بەرگرىيە كانى بەردەم دادگاڭىم دەنېرم بۇتان
كە عەينى حەقىقەتە و پىشتر چەند بەشىكمانلى ناردوون بۇ دیوانى بەپىزىتان، بەو
ھىوايەتى كە وەك مەرجەعىتى بە دەستى ئەو كەسەوە بىت كە لە ژىر سەرپەرشتى
ئىيەدا بۇ ئازادىي بلاوبۇونەوە پەيامەكانى نۇور تىدە كۆشىت.

* * *

(مژدهى بە چاپ گەياندىنى پەيامەكان)

"نامەكەي صونگۇرە لە ئەنقرەوە بۇ مامۇستا"

باسمە سېحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

بۇ مامۇستاي بەرپىز و تازىز و بەشەفقەت و پىرۇز و خۆشەويىستم!
نامە رەنگىنە كەتام لە گەل كۆملە پەيامىكدا بە دەستى مامۇستا "ئەحمد
حەمدى"ي سەرۋەتكى كاروبارى ئايىنى گەياندۇ، ئەمۇيش بە شادمانى يە كى
لەرادە بەدەرەوە خىستىيە كېيىخانە تايىيەتى يە كەي خۆيەوە و، و تى:
(پىش بە خوا ئەم كۆملە پەيامە دەدەم بە برا تايىيەتەندە كامى تاكو بىانخۇيىتمەو،
ھەولىش دەدەين، ورده ورده، لەسەر ئەم شىوەيە لە چاپىان بىدەين).

ھەروەها ئەمە مامۇستاي گەورە و خۆشەويىستم و تى: بەپىي ناوه بەرۋەتكى
نامە كەي بەرپىزتان بۇ ئەم بەستە تىدە كۆشم. چونكە چاپكىرىدى ئەم كۆملە
پەيامانە بە يەك جار و لە كاتى ئېستادا لە تونانادا نى يە. بەلام دەياندەم بە برا

تاییه‌نمەندە کام تاکو بیانخوینته و، بەپنی بایه خ پىدان و داواکاری خەلکیش پەخشیان دەکەین و، بە پشتیوانی خوای گەورە بە جوانترین شیوه ھەولی بلاوکردنەوەیان دەدەین.

صونگور

* * *

(ھەولى وەرگىرانى قورئانى پىرۆز)
 ئەم سەرنجەی خوارەوە، لە پىشەكىيى مەقامى دووهەمى مەكتوبىي يىست و نۇھەم و، راستەو خۇز لە دواى پرسىيار و وەلامەكەوە، بىنوسرىت:
 ھۆى دانانى ئەم پەيامە، جۈزە بەرپەرچىدانەوە يە كى ئەو پلانە ساماناكەيە كە دەبەويت تەرجمەئى قورئان لە بىرى خودى قورئانى پىرۆز لە مىزگەوتە كاندا بخۇيىتىت. بەلام چەند باس و درىزەپىدانىڭ هاتته ناو پەيامە كەوە كە پەيوەندىيان بە باپەتكە سەرە كى يە كەوە نى يە.. لە گەل ئەۋەشدا مەقامى يە كەمى مەكتوبىي يىست و نۇھەم ھاتەوە ياد و، وتم: ئەم مەقامە گەنگ و پۇيىست و درەخشان و دەراسايە، ناتەواوى و ئىسراەفە كانى ئەم مەقامى دووهەمە دەسپىتىتەوە.
 ئىت بەپەرى دلخۇشى يەوە سوپاسى پەروەردگارم كرد و ئەم ناتەواوى يىانم لە بىر چۈوهەوە.

* * *

(نامەيەكى كەسى و تايیەت بۆ سەرۆكى كاروبارى ئايىنى)

باشمە سېحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾
 السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

بۆ بەپىز جەنلى ئەحمدە حەمدى!
 والە خوارەوە پۇوداونىكى رۇھىتان بۆ باس دەكەم كە بەسەر خۇمدا ھاتۇوە:

ماوهىه كى زۇرى پىش ئىستا واژهيانان لە "عزمىت" و بىرى شوينىكوتىنى "پوخسەتى شەرعى" لە سەر بناگەي زەرۇورەت، وەك ئەمە جەناباتان و چەند زانايەكى تىلەتلىكىدا گىرتانە بەر، لە گەل بىرى مندا نەدەگۈنچا. بۆيە رقم لە ئىۋە لەوانىش ھەلەسەو، توپۇرە دەبۈوم لېتىان و، دەمۇت: بىزچى واز لە "عزمىت" دەھىتىن و شوين "پوخسەت" دەكەون؟ ھەر لە بەر ئەمەش بىو كە راستەخز پەيامە كانى نۇورم بۇ نەدەثاردىن.

بەلام پىش نزىكەي چوار سال، داخىتكى زۇرى پېلە پەخنمەتە دلەوە، يەكسەر ئەمە خوارەوەم بە دلداھات كە:

ئەم بەپىزانە لە پىش ھەموشىيانوھ جەنايى "ئەحمد حەمدى" دۆست و ھاۋپىنى خويىندى تۇن لە قوتاڭخانەي شەرعىدا و، توانييان ئەمە مەترىسى يەمى كە لە سەر ئىسلام بۇو تا پادەي چوارىيەك كەم بکەنەمە. ئەمە بۇو بەپى توانا بەشىكى ئەركە زانستى يەكەيان لە بەردمەن وىزىانكارىيە ساماناك و توند و تىزەكان و لە پىناوى پاراستى موقەددە ساتىدا بەخت كرد و، لەمەشدا شوين دەستورى شەرعىي "اختىار أھون الشرين" كەتون و، پشت بە خوائەم كارەيان دەبىت بە كەفارەتى ھەندى لەم قسۇور و ناتەواوى يانەيان كە بە ناچارى تۇوشى بۇون.

ئىز لەم كاتمۇھ بە چاوايى برايمەتىي پاستەقىنەي جارى جارانوھ دەپواڭمۇھ ئىۋە و زانىيانى ھاۋپىنەتان. چونكە ئىۋە برايانى قوتاڭخانەي شەرعى و ھاۋپىنى خويىندى منن.

جا لە بەر ئەمە دوايى ئەم ژەھرىپىدانە دوايىم چاواهپۇانى مردىنى خۆم بۇوم، ئەوا سىن سال پىش ئىستا بېيارم دا كۆملە پەيامىنلىكى تەواوەتىتان پىشىكەش بىكم، بەم ھىوايەي كە لە بىرىي من، ئىۋە بىن بە خاۋەنلىقىنە پاستەقىنە و پارىز گارى پەيامە كانى نۇور. كەچى ئەم كۆملە ئىستا ئامادە ئىيە و ھەلە كېرىي تەواودا بە تىدا ئەنجام نەدرابو. بەلام نەختى پاستەكەرنەمەم لە كۆملە پەيامىنلىكى تەواودا بە ئەنجام گەياند، كە زۇربەي بەشە كانى پازدە سال پىش ئىستا سىن قوتاپىي پایەدارى پەيامە كانى نۇور نۇوسىيۇيانەتەمە و، گەر بۇ جەناباتان نەبوايە ئەم كۆملە پەيامە

به نرخم به که سی تر نده‌دا، چونکه نووسینه‌وهيان له لایهن ئهو سى کەسە ئازىزه‌وه
نرخه‌كەي گەياندۇوه‌تە ئاستى دە كۆملە پەيامى تەواوه‌تى..

بەرامبەر بەمەش نرخى مەعنەوېي ئەم كۆملە پەيامە بىتى يە لە سى شت:

يە كەم:

لەبەر گەرتەوهى سى دانە لە هەرىمەك لەو پەيامانە لە سەر ئامىرى رۇنىز بە پىته
كۈنە كان - گەر بىگۇنجىت - دەنا بە پىته تازە كان و، پاشان دابىش كەردىيان بە سەر
لەقە كانى سەرۋەكايەتىي كاروبارى ئايىنى لە سەرتاسەرى ولاٽدا، بە مەرجىنڭ
يە كېڭ لە برا تايىەتەنە كائنان يارمەتىدەرلى كەلە گىرى و سەرپەرشىتىكارى ئەم
كارە بىت. چونكە بلاۋ كەردىوهى ئەم چەشىنە دانراوانە بەشىتكە لە ئەركى
سەرشانى سەرۋەكايەتىي كاروبارى ئايىنى.

دۇوھەم:

لەبەر ئەوهى پەيامە كانى نۇور مولىك و كەرسەئى قوتاپخانەئى شەرعىن و،
بەرپىشىستان بناغە و سەرۋەكى قوتاپيانى ئەو قوتاپخانە شەرعىيەن، ئەوا پەيامە كانى
نۇور مولىكى راستەقىنە ئۇوهە. كەواتە راتان لە سەر بلاۋ كەردىوهى هەر پەيامىڭ
بۇو پەخشى بىكەن و، دواخستى هەر پەيامىكىشىستان بە باش زانى بلاۋ كەردىوهى
دوا بىجەن.

سىھەم:

با بە وينەي فۇتۇر گرافى ئەو موصحەفە پېرۇزە چاپ بىكىت كە تەوافوقة كانى
لەمەر "لەفرى جەلالە" دەرددە خات، تاكو بىرسىكە ئىعجاز لەو تەوافوقا نەدا
بىيىزىت. تاكايە پىناسە توركى يە كان، كە لە سەرەتاي موصحەفە پېرۇزە كەدا لە
بارەئى تەوافوقة كاندۇ نۇوسراون، لە گەل موصحەفە كەدا چاپ نەكىن، بەلكو
باشت و ايد يان لە نامىلەكە كى سەربەخۇدا بە زمانى توركى لە چاپ بىدرىن، يان بە
وەرگىپانىكى ئەمەن بىكىن بە عەرەبى.

(نېتىي ئىخلاس و حەزەر كىرىن لەم تەمەنەدا)

براياني ئازىز و بەوهفام! ئەمەم بە دلداھات كە ھەندى مەسىلەتان بۇ پروون
بکەمەوە كە تايىەتن بە خودى خۆمەوە:
يەكەم:

نېتىي ئىخلاس بە تمواوى پىنى ئەمەملىنى دەگرىت كە پەيامە كانى نۇورو و
خۆمەتى ئىمان وەك ئامپارازىڭ بە كاربەيىنم بۇ دەسکەوتنى پلەپايدى دنيا و تەنانەت
مەقامە كانى ئەودنیاش بۇ خودى خۆم. ھەروەك بە هيچ جۈزىنىڭ نامەۋىت ئەم
خۆمەتە خاۋىتىن بکەم بە ھۆز كارىزىك بۇ حەوانەوهى تايىەتىي خۆم و بە سەربردى زيانى
دニام بە شادى و خۇشحالى. چونكە بە كارھىنانى كرددەوە چاڭە كانى
سەربەدارپۇز و بەرۇبوومە نەپراوه كانىان لە پىناوى بە دەستھىنانى چەند تام و
لەزەتىكى جوزئىي زيانىكى فانىدا، پىچەوانە و دىرى نېتىي ئىخلاسە. بۇيە بە
دلنیابى و بىن داگرتىنەو ئەمەي خوارەوهەتان بىن را دەگەيمەن:

ئەگەر چەند خۆمەتكۈزۈزىك لەو جىنى يە پۇحانى يانە كە گوشە گۈران و
كەسانى دەست لە دنيا ھەلگەرتو خۇشحال دەبن بە يىننیان، لە كاتى زامدارىدا
ئامادە بىن و باشتىن دەرمانم بۇ بەھىنەن، ھەر لە بەر ھىنانەدىي "ئىخلاسى پاستەقىنە"
خۆم بە ناچار دەزانم كە لييان وەرنە گرم! تەنانەت گەر بەشىك لەو ئەولىايانە كە
لە بەرزە خدان، بەرچەستە بىن و باشتىن جۇزى شىرىنیم بىن بەخشىن، ئەوا ھاودم
لە گەل ماچ كە دەستە كانىاندا ئەو دىيارى يەيانلىنى وەرنە گرم بۇ ئەمەوە
بەرۇبوومە باقى يە كانى ئەودنیاى ھەمىشىلى لە دنیابەكى فانىدا نەخۆم و لەناويان
نەدەم! لە راستىدا "دەرۇون" يىش بە وىنەي "دەل" م رەزامەندىي خۆى لەم وەرنە گەرتە
دەرىپرى!

بەلام بە "پۇح" ئى خۆم ئەو رېزلىيانە رەھمانى يانە وەردە گرم كە وەك بەرە كەت
وان و لە رۇوي چاودىرىلى خوارەندەوە بۇمان دىن، بىن ئەمەم بەستىمان بۇرىتىن و
لە نيازماندا بۇون. بە مەرجى دەرۇونى بە دخواز خۆى تىياناندا ھەلئەقۇرۇتىنىت.
چونكە ئەو جۇزە رېزلىيانە رەھمانى يانە نىشانە پەسەندى و لىنى را زى بۇنى
خۆمەتە كەمانە.

به هم رحال ئەم ئەندازه‌یه بۇ ئەم مەسەلە‌یه سەروزیادە.

دۇوھەم:

لە يە كەم جەنگى جىهانىدا لە گەل شەھىدى خوالىخۇشبوو "مەلا حەبىب" لە بەرەى "پاسىنلەر" پەلامار و ھېرىشمان بۇ سەرپۈسى كان دەبرد و، تۆپخانە كەى ئەوانىش بەردەۋام لە ماۋەى ھەمەو يەك دوو خولە كىنکدا سىنى گۈللە تۈپى تى دە گىرىتىن!

جارىيكتىيان سىنى دانە لەو گۈللە تۆپانە بە بەرزايى دوو مەتر لە ئاستى سەرماندىا تىپەرىن و يە كىنکىيان لە شىيە كەى پاشمانەوە تەقىمەوە و سەربازە كانى ناو سەنگەرە كانىش كىشانە دواوه. منىش - بۇ تاقىكىردنەوە - بە مەلا حەبىبم و تى: - تۆ چى دەلىيەت مەلا حەبىب؟ من خۆم لە گۈللە تۈپى ئەو كافرا ناشارمەوە!

و تى:

- منىش وەك تۆ دە كەم و لىت دوا ناكەم و جىا ناكەمەوە لىت.

لەم قسانەدا بۇوين كە گۈللە تۈپى دۇوھەم لە نزىكىمانەوە داكەوت. ھاودەم لە گەل مەتمانىيە كى زۇردا بە پارىزگارى خواى گەورە سەبارەت بە ئىمەوە، بە مەلا حەبىبم و تى:

با بەرە پىشەوە بىرۇين.. گۈللە تۈپى كافرا نامانكۈزىت و .. ھەرگىز ئىمەش دانا بىزىنە ئاستى ھەلتەن و دوا كەوتى!

ھەمان شت لە جەنگە كەى "بەدلەس" و بەرە پىشۇوى ئەو جەنگەشدا پۇوى دايىمە. چونكە سىنى گۈللە پۈرسە كان بەر سىنى شۇينى كوشىنەى من كەوتىن و يە كىتكىشيان شەرالە كەى كۈن كەرم و لە نىئان ھەر دوو پىشەوە دەرچۈو. من لەم كات و بارودۇخە پېر لە مەترسى يەدا حالەتىكى رۇحىسى ئەوتىم لە خۆمدا ھەنگىرتبۇو كە يىنم عار بۇو دايىزىمە ناو سەنگەرەوە. تەنانەت "گۈل عملى" ئى سەركەدە و "مەمدۇوح" ئى پارىزگار لە پىشەوە ھاوارىيانلى بەرز بۇوەوە:

با بىكشىتە دواوه.. يان خېرا بېراتە ناو سەنگەرە كەوە!

جا ھەرچەند ئەوان ئاوايان بىن دەۋىم، من ھەر دەمۇت:

گولله توپی دوژمنان نامانکوژیت و، بایه‌خم ندهدا به حمزه‌ر و خزپاراستن و، هموٽی پاراستنی ژیانه ره‌نگینه که‌ی رُوزگاری لاویم نهدا..
که‌چی ئیستا له تمەنی هەشتا سالیدا ئەوپەری حمزه‌ر و خزپاراستن بۇ مەبەستى پاریزگاری لیتکردنی ژیانم به‌کار دەھینم، تەنانەت به هەستیاری يەکی زوره‌وھ خزم لە مەترسی يەکان دەپاریزم!

جا هەر كەسيك سەرنج لەم دوو حالتەم دەدات، دوو دژه هەلتۈستى سەيريان تىندا دەبىنيت. چونكە كەسيك بىن هىچ دوودلى يەك رُوزگارانى ژیانى لاویي خزى بەخت بکات، كەچى بە حەساسىيەتىكى زوره‌وھ هموٽی پاراستنی چەند سالىكى بىن تام و چىزى ژیانى پىرى بىدات، بىن گومان ئەم كارهى لە جىكمەتىكىمۇھ سەرچاوه‌ي گرتووه و، دوو سىن مەبەستى بەرزى تىندايد:

□ مەبەستى يەكەم:

ژیانى پىرى و لاوازىم - تا رادەيەك - دەبىت بەھزى رزگار بۇونى قوتاييانى پەيامە كانى نوور لەو پىلان و فۇرفىلانەي كە سەتكاره رەسى و نارەسى يەكاني پشى پەرده دەيانگىزىن و، لەو ھېزشانەشدا كە بە تايىھەقى ئاراستى كەسى منى دەكەن. چونكە - لە نەزانىي خزپاندا - پىيان وايە من شان و شىكۈيە كم لەم كارهدا دەبىت.. ئىز لە بىرى قوتاييانى پەيامە كانى نوور، خزپان بە منمۇھ سەرقال دەكەن!

□ مەبەستى دووهەم:

ھەرچەندە ھەمۇ يەكىكى برا تايىھەندە كام خاوه‌نى پەيامە كانى نوورن و، هەريه كەيان "سەعىد" يەك بۇ خزى، بەلام لە گەل ئەۋەشدا پاریزگاری لیتکردنی ژیانه نەخۇشە لاوازه پىرە كەی خزم بە پىويست دەزانم، بە مەبەستى دامەزراندن و قولۇ كردنەوهى پشتگىرى و ھاوپەيوەندىي نۇوانىان كە لە دواي "ئىخلاس" بە مەزنىزىن ھېزى ئىمە دادەنرىت. تاكول له ئەنجامى جياوازىي مەشرەبەكان و بە وىنەي پرووداوه كەی بەندىخانە ئەو پشتگىرى و ھاوپەيوەندىي لېڭ نەترازىت، كە لەوانمەيە

لیکتر از اینیکی له و جو ره زیانی گهوره به خزمتی نور بگمیدنیست.. هروههاتاکو کۆمەله پەیامه کانی "وته کان" و "بریسکە کان" پشچاو بخزین و.. گرفتی ترساندنی زانایان له پەیامه کانی نور - کە هى ترس و کىبەر كىئى نیوانیانه - له گۆزىدا نەمینیت..

چونکە به دریزایی ئەم تاقیکردنەوە دوور و دریزانەی دادگاکان، دوزمنام له دۆزینەوە و بىنېنى ناتەواوی و كەمو كورىيە پەنھانە كانىدا دەستەوسان مان و، بەھۇى پارىزگارى و چاودىرىي خواى گهوره نەيانتوانى سوو كايەتى بەرامبەرم بتوين. جا هەروەك ئەمەيان نەتوانى، بە هەمان جوئر ناشتوانى بەسىر پەیامه کانى نوردا زال بىن. ئىستاش بۇيە ھەولى پاراستى زیانە بى بايەخە كەى خۆم دەدەم چونکە نىڭگەرانى ئەوەم كە دوزمناغان لەوانەيە بتوان لە پى سوو كايەتى بە شان و شکۈزى ھەندى لە سەعىدە لاوه میراتگە كام و ھەلبەستى بۇختان بۇزىيانى كۆمەلايەتى يان - لەبەر چەند ھۆزكارىيى نەزانراو - زيان بە پەیامه کانی نور بگەيەن. بە رادەيەك كە بە پۇيىstem زانى زىاد لە دەمانچە كەى خۆم، يە كىكى تريش ھەلبگرم!

بە پشتىوانى خواى گهوره و بەرە كەتى دوعاى برايانم و، بە وىنەي پووجەل بۇنەوەي كارىگەربى ژەھرە كە، ھەمو ئەو پىلانانمش پووجەل دەبنەوە كە دوزمنان سازيان دە كەن.

* * *

(نيشانه کانى سەرەتلىدىنى تەۋەزمىتى نوي)

براڭازىز و بەوهەفا كام!

سىھەم:

ھەرچەند من ماوهى سى سالە بايەخىم بە ٻووداوه سىاسىيە كان نەداوه و بە دواياندا نە گەپاوم، بەلام دەست بەسىردا گرتى ئەو موصحەفە پىرۇزەمان كە تەوافقە كانى لەمۇ "لەفزى جەلالە" دەردهخات و نەدانەوەي پىمان.. هەروههائۇ ئەشكەنچە و ئازارە نزەمى كە بە دەست دادگاى ئافيوونەوە چەشتمان و قەدەغە

کردنی کتىبە کاغان لە لايەن ئەو داد گایدە .. ھەممۇ ئەمانە، کارىگەرى يەكى زۇريان لە سەر بە جى ھېشتۈرمۇ و، لە ماۋە ئى پازىدە رۇزىدا دوو سى جار پوانىمە دنیاى سیاسەت و، شىئى سەيرم تىدا بىنى ..

بىنىم ئەو تەۋۇزمى ئىلخادەي كە بە ئىستىدادى رەھا و بەرتىلى گشتى حوكى گرتۇوه تە دەست، لە پىناوى رازى كردنى ماسۆنييەت و شىوعىيەت بىز ئازاردان و لەناوبىر دىغان تىدە كۆشىت، وەك ئەمەرى كە لە بەرگرى يە كاندا خستوومەتە رۇو. بەلام نىشانە و مژدەي سەرەھەلدىنى تەۋۇزمىكى ترم دى كە - پشت بە خوا - ھىزى تەۋۇزمى يە كەم دەشكىنېت. ئىت لەمە زىاتر نەمروانى يە ئەو دنیاىيە، چونكە لە پۇوي پىيازە كەمەمەر پىنى ئەمەم بىن نەدراوه.

الباقي هو الباقي

براي نەخۆشтан

سەعىدى نورسى

* * *

(بروسكەيەك بىز سەرۇڭ كۆمار)

بۇ سەرۇڭ كۆمار.. جەلال بايارا

پەزۇزبايتانلى دە كەين و، لە خواي گەورە دەپارىنىمەر كە بۇ خزمەتى ئىسلام و نىشىمان و نەتەوە يارمەتىيان بىدات^(۱).

بە ناوى قوتاييانى نورەرەوە

سەعىدى نورسى

* * *

(۱) شىيانى باسە "جەلال بايار" يىش ئەم بروسكە وەلامى خوارەوەي بىز مامۇستا نورمى نارد:

بەدىعوززەمان سەعىدى نورسى - ئەمیر داغ

پەزۇزبايە كەتان كە لە دلەوە ناردبووتان گەلنى خۇشحالى كردىن. زۇر سوپاست دە كەم.

جەلال بايار

(پەراوىزى وەرگىن)

(نامه‌یک بـ سـرـوـكـ کـۆـمـارـ)

بـو بـهـرـیـزـ سـهـرـوـكـ کـۆـمـارـ وـ ئـهـنـدـامـانـیـ ئـهـنـجـوـمـهـنـیـ وـهـزـیـرـانـ لـهـ ئـهـنـقـهـرـهـ! ئـیـمـهـیـ قـوـتـایـیـانـیـ نـوـورـ چـهـنـدـلـدـیـنـ جـوـرـیـ بـیـ وـینـهـیـ ئـهـشـکـهـنـجـهـ وـ سـوـوـکـایـهـتـیـمانـ بـهـ درـیـزـایـیـ بـیـسـتـ سـالـیـ رـهـبـقـ هـیـنـرـایـهـ بـیـ، هـمـرـ ئـیـمـشـ بـوـوـیـنـ کـهـ توـانـیـمانـ لـهـ بـهـراـمـبـرـیـهـوـهـ ئـارـامـ وـ خـوـرـاـگـرـیـ بـنـوـیـنـ، هـتـاـ خـوـایـ گـهـوـرـهـ ئـیـوـهـ بـوـ يـارـمـهـتـیـدانـیـ ئـیـمـهـ نـارـدـ.

دادـگـایـ تـهـمـیـزـ وـ دـادـگـایـ دـهـنـیـزـلـیـ هـهـرـدـوـکـیـانـ شـایـهـتـنـ لـهـ سـهـرـ ئـهـوـهـیـ کـهـ سـوـوـکـایـهـتـیـ کـرـدـنـ بـهـ ئـیـمـهـ لـهـ مـاوـهـیـ بـیـسـتـ وـ پـیـنـجـ سـالـیـ رـهـبـقـداـ، لـهـ سـهـرـ هـیـجـ بـنـاغـهـیـ کـیـ یـاسـانـیـ نـهـبـوـهـ. چـونـکـهـ دـوـایـ وـرـدـبـوـنـوـهـ وـ لـیـکـۆـلـیـنـهـوـهـ سـیـ دـادـگـاـلـهـ سـهـدـ وـ سـیـ کـتـیـبـ وـ هـدـزـارـانـ نـامـهـداـ، نـهـیـانـتوـانـیـ نـهـ لـهـ رـاـسـتـیدـاـ وـ نـهـ بـهـ شـیـوـهـیـ کـیـ ئـاسـانـیـ هـیـجـ هـؤـیـدـکـ بـوـ ئـهـمـ سـوـوـکـایـهـتـیـ وـ ئـهـشـکـهـنـجـهـ وـ ئـازـارـهـیـ مـاوـهـیـ بـیـسـتـ وـ پـیـنـجـ سـالـیـ رـابـورـدوـوـمـانـ بـدـوـزـنـهـوـهـ.

هـمـرـچـهـنـدـهـ منـ مـاوـهـیـ سـیـ سـالـهـ وـازـمـ لـهـ سـیـاسـتـ هـیـنـاـوـهـ، بـهـلـامـ لـهـ گـهـلـ ئـهـوـهـشـداـ بـهـرـؤـزـبـایـیـ خـوـمـ پـیـشـکـمـشـ بـهـ سـهـرـوـكـ کـۆـمـارـ وـ ئـهـنـجـوـمـهـنـیـ وـهـزـیـرـانـ دـهـ کـمـ کـهـ سـهـرـوـکـایـهـتـیـ ئـازـادـیـخـواـزـانـ وـ سـرـبـهـسـتـانـیـانـ گـرـتـهـ ئـهـسـتـوـ. هـاـوـدـهـمـ لـهـ گـهـلـ بـهـرـؤـزـبـایـهـ کـهـشـدـاـ ئـهـمـ رـاـسـتـیـیـهـ خـوـارـهـوـهـیـانـ بـوـ دـهـدـرـ کـیـنـمـ:

ئـهـوـانـهـیـ هـیـرـشـانـ دـهـ کـهـنـهـ سـهـرـ وـ لـهـ دـادـگـاـکـانـدـاـ ئـازـارـمـانـ دـهـدـهـنـ، بـیـانـوـیـانـ ئـهـوـهـبـوـ کـهـ دـهـیـانـوتـ: "لـهـوـانـهـیـ قـوـتـایـیـانـیـ نـوـورـ ئـایـنـ لـهـ پـیـنـاوـیـ چـهـنـدـ ئـاماـنـجـیـکـیـ سـیـاسـیـداـ بـهـ کـارـ بـهـیـنـ". ئـیـمـشـ لـهـ بـهـرـگـرـیـیـ کـانـمـانـداـ بـهـوـ سـتـهـمـکـارـانـهـمـانـ وـتـ وـ دـهـشـلـیـنـ وـ، پـشتـیـ ئـهـمـ وـتـهـشـمانـ بـهـ هـهـزـارـانـ بـهـلـگـهـ دـهـگـرـینـ کـهـ:

ئـیـمـهـ "ئـایـنـ" نـاـکـمـینـ بـهـ ئـامـپـازـیـ دـهـسـتـیـ "سـیـاسـتـ" وـ، جـگـهـ لـهـ رـهـزـامـهـنـدـیـ خـوـایـ گـوـرـهـ هـیـجـ ئـاماـنـجـیـکـیـ تـرـمـانـ نـیـیـهـ وـ، پـیـنـاـزـهـ کـهـمـانـ وـایـهـ کـهـ ئـایـنـ نـهـ کـهـنـ بـهـ دـارـدـهـسـتـیـ نـهـ سـیـاسـتـ وـ نـهـ دـهـسـلـاتـ وـ نـهـ هـمـمـوـ دـنـیـاـ بـهـ گـشـتـیـ.

دـوـزـمـنـانـیـشـمـانـ دـوـایـ لـیـکـۆـلـیـنـهـوـهـیـ رـقـ لـهـ دـلـانـهـیـ سـیـ سـالـیـانـ لـهـ سـیـ فـرـدـهـیـ پـرـ لـهـ کـتـیـبـ وـ نـامـهـداـ، بـوـیـانـ دـهـرـ کـهـوتـ کـهـ نـاتـوانـ ئـهـ وـ تـۆـمـتـهـمـانـ لـهـ سـهـرـ بـچـهـسـپـیـنـ.

تەنانەت هىچ بپويانوو يك بىز ئۇ فەرمانە ھەرمە كى يانە شىك نابەن كە ئىمەيان پىن حۆكم داوه. جا لە بەر ئەوهى هىچ بىلگىيە كىان لە دۈمان نەدۇزىيەوه، ئەوا "دادگاى ئەمیز" ئۇ حۆكمەي ھەلوھشاندەوه.

ئىمە ھەرگىز ئايىن ناكەين بە ئامپازىڭ بۇ سیاست، بىلکو سیاست دە كەين بە ئامپازىڭ لە خزمەت و بىرژەوەندىلى ئايىندا و، ئاشتى و تەبائى دە خەپەن نېۋائىانەوه. ئەمەش تەنها لە كاتىكدا كە ناچار دەيىن بپوانيتە سیاست لە بەرامبەر ئەوانەوه كە لە پىناوى زيان گەياندىنى زۇر و لەرادەبەدەر بەم ولاتە و بە خەلکى ئەم نىشتەمانە سیاستى خۆسەپىن وەك داردەستى ئىلحاد بە كاردهەپىن. كەواتە كارە كەمان پەيوەندى و پەيوەستىكى برايانە دەھىنېتە دى بىز سى سەد و پەنجا ملىزىن كىس لە گەل برايانىان لەم ولاتەدا.

پوختە ئەم قسانە:

لە بەرامبەر ئەوانەوه كە سیاستى خۆسەپىنیان كىردوووه بە ئامپازى دەستى ئىلحاد و ئازاريان داوىن، ئىمە سیاسەقان كىردوووه بە ئامپازىڭ بۇ خزمەت و تەبائى لە گەل ئايىندا و، بەم كارەشمان بىز بەختوھرىي ئەم ولات و نەتەوەيە تېكۈشلەپىن.

* * *

(مۇدەسى گىتەرانەوهى بانگى شەرعى)

باسمە سبحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

برايانى ئازىز و بهوهقاما

يە كەم:

پە به گىان و قەوارە ئۇ خۆمان بىرۇزىبائى هاتنى مانگى رەمىزانى بىرۇزىتەنلى دە كەين كە ھەشتا و ئەوهنە سالى تەممەنېتىكى نەبراؤھى پە لە عىبادەت بۇ مەرۆف دەھىنېتە دى. ھەروەھا لە خواي گەورە دەپارىنېتە كە ھەموو شەۋىنېتىكى ئەم مانگە بىرۇزەمان وەك شەموى قەدر بۇ بىكەت بە شەۋىنېتىكى بەرھەم بەخش.. ھەروەك بە مىھەرە بانى يە فراوانە كەشى لىيى دەپارىنېتە كە برايەتىي راستەقىنە و ئىخلاسى

کاملتان پن بیه خشیت، تاکو هممو قوتایی یه کی تاییه ندی نور - بهموزی
به شدار کردنی هول و تیکوشانه کانهوه - له ده سکوته مهعنیو یه کانی هممو
قوتايانی نوردا به شدار بکات، وهک ئمهوهی که به همزاران زمان په رستش و له
خوا پارانوه و ئیستیغفار و ته سیحاتی نهنجام داییت.

دروهم:

له گهٔل ئمه‌دا که پهیامه کانی نور به جوزئیکی معنی و ته‌واوه‌تی سه‌ر که‌وتیان به‌دهست هیناوه، که‌چی ماسونی به مولحیده کان و شیوعی به زندیقه کان همولی ئوه ده‌دهن که شتی بچووک له پیش چاودا گهوره بکمن و، ری له سه‌ر به‌ستی بلاو بونوه‌ی پهیامه کانی نور بگرن. ته‌نانه‌ت ئم جاره‌مش بعون به‌هزوی ئوه‌هی که داد‌گایی کردغان ماوه‌ی سی و پنج رۇز دوا بخمن و، قېقىر و غەلەبغەلیان له گهٔل پاریزه‌رە كەماندا نایمه، تاکو نەھیلەن موصحەفە پىرۇزە كەمان بدریت‌دوه. بەلام چاودىزى خواي گهوره هەموو نەخشە و پلانه کانی ئهوانى پۇچەل كرده‌وه. چونكە پهیامه کانی نور لە ئەستەمبول و ئەنقىرەدا خۆیان خستووه‌تە سه‌ر ده‌ستى لاوه کان کە بۇ رېنى پاست رېنمایيان دەكمن و، ئەوانىش بە تاسە و شەوقىكى ته‌واوه‌تى يەوه دەيانخويت‌دوه. بە رادەيەك كە ئم سه‌ر كەوتە مەعنەوی يە بۇ به‌هزوی ئوه‌هی لە لايەن سەدان لاوى رۇشنبىرە و بروسکەي يەرۇزبائى و سوپاسگۈزارى بۇ سەرۋەك وزیران رەوانە بکرىت كە هەولە کانى خۆى بۇ گىز ائنه‌وه بانگى محمدەدى ﷺ لە سەر شیوه‌ی شەرعى، خستبووه گەر.

* * *

(نیپارته سه باره ت به من شوینیکی پیر و زه)

برائازیز و بهوهفا کام!

پہ کھم:

به بُونهی گیرانوه و بِرزوونوهی دهندگی "بانگی محمد مدی صلی الله علیه و آله و سلم" له سمر دهیان ههزار مناره‌ی ئام ولاته، به پهري خوشحالی و شادمانی يهوه پهروز بايتان لئي

دەكم. هەروەك ئەمە مۇدەيە كە بىز پەيدا بۇنەوەي سەرلەنۇنى شەعائىرە كانى ئىسلام لەم ولاتەدا، لە هەمان كاتدا پىشە كى يە كىشە بىز چەندىن جەژنى گەورەي ئىيە و ئەم ولاته و سەرانسەرى جىهانى ئىسلامى.

ئىمە لە لايمەن خۆمانەوە سەبارەت بە پەرنىش و دوعا كاتنان دەلىيىن: "آمين. آمين. آمين. اللهم آمين" كە لەم مانگە پېرۈزەر پەمىزاندا پىشكەشى خواي گەورەتان كردوون، كە مانگىكە دەسایىي تەمەنېتىكى هەشتا و ئەمەنە سالىي پەلە عىيادەت دەستى مەرۆف دەخات. هەروەك لە مىھەربانى خواوهند دەپارپىنەوە كە پاداشتى "شەۋى قەدر" بە هەموو يەكىڭ لە شەۋە كانى ئەم مانگە پېرۈزەتان بېخشىت. تکام وايە لە ئىيەش كە دەستى يارمەتىي مەعنەويم بىز درىئىز بىكەن، چونكە لە بەر پەرسەندىنى نەخىزشى و زىدادبۇنى لوازىم ناتوانم لەم مانگەدا لەسەر پەرنىش و دوعا كىردىن بەردەۋام.

دۇوھەم:

ئاواتى گەورەم ئەۋەيە كە كۆتايى ژيانم لە "ئىسپارتە" و دەوروبەريدا بەسەر بىم. چونكە بە وىنەي پالماوانەكە نۇرورقى، منىش دەلىيىم:

(شارى ئىسپارتە، بە خاك و بەردو ئاو و ھەوا و ھەمو شىنگىكەوە، سەبارەت بە من پېرۈزە) ئەنانەت ھەركات لە ماۋەي ئەم بىست و پىنج سالەدالە ئەنجامى ئەم ئازار و سوو كايىتى پىنكىردنە كە لە لايمەن حكىومەتە كانى پىشىۋەوە دەھىنرايە پىزم، توورە دەبۈوم و ئارامم لا دەپر، ھەرگىز لە حكىومەت و بەرپرسە كانى ئىسپارتە توورە نەدەبۈوم، ئەنانەت لە بەرخاتى ئەم شويىنە خاۋىنە بەرپرسە كانى ترىشم لە بىر دەچۈوه و دوعاملىنى نەدە كردىن. بە تايىەت نىشتمان پەرورە راستەقىنە كان كە دەستياب داوهتە بىيانانەوەي ئەو لايمەنەي پىشىز دەرورۇ خېناران، لەم ئازادىخوازانە كە پىيان دەوترىت دەمۈكراسى يە كان. من لە لايمەنى خۆمەوە زۇر سوپاسى ئەو ئازادىخوازانە دەكم كە پىزى شايابان لە نۇرور و قوتايىنى نۇرور دەگەن و، بە زۇرى لە خواي پەرورە دەپارپىمەوە كە پشتىيان بىگرىت و سەريان بىخات. پشت بە خوا ئەو ئازادىخوازانە ئىستىبدادى رەھالە گۇر دەنلىن و، دەبن بە ھۆكارىنەكى سەرەتلەدانى سەربەستىي شەرعى.

سی هم:

مانعوه لیزه بُز ماوهی چهند رُوزیک له دوای جهُون - له بَر هَویمک - کاریکی پیوسته. به لام مانعوه له دوای یهک دوو مانگ، به دهست برپاری ته رکانی قوتاچانهی زهرا و ره زامه ندی سه عیده لاوه کانی زانکُزی ته ستهمبُول و ته نقهره به. گوان هر شوینیک بُز مانعوه من به گونجاو ده زان، من پنی رازیم. چونکه له بَر ته وهی ئیوه میراتگری راسته قینه ن بُز من و هزار جار له خُوم باشتر ته کی ئم دنیایم پاده پرین، گوا دوا مه نزلم لم ژیانه فانی یهدا به پای ئیوه ده سپِرم.

چوارم:

و هلامدانوهی پرورزبایی و نامه کان به ئیوه ده سپِرم، که له لایه نه و که سانوه هاترون پیوه ندی گرمو گوری خُوبیان به پیامه کانی نوره وه ده رده بُرن.

* * *

(قوتابیانی نور ژیاننامه مامۆستا کەيان دەنوسن)

برایانی ئازیز و بەوهقام!

یەکم:

له خواي گهورهی بە توانا و میهره بانی بە فراوانه کەی ده پارینه وه کە شموخونبى يەك بە يە كى ئیوه و گشت قوتايانى نور لە شەوي "قەدر" داقبۇل بکات، کە شموئىكە هەشتا و تەوهندە سالى پەرسىتش دەستى مەرۆف دەخات و، دە كەمۇيىتە نىوهى دووهەمى رەمەزاننامە، بە تايىەت دە شەوى دواھەمبىنى و، بە تايىەت تر شەوه تاكە کانى و، لەناو ئەوانىشدا شەوى بىسىت و حەوتىم. ئومىدەوارم ئەم برا لَاواز و تەقسىر بار و نەخۇشەتان بخەنە ناوهندى دوعا كاتنانوھ کە هەزاران "ئامىن" يان لە گەلدایە.

دووھم:

قوتابیانى نورى زانکُز نوینه رايەتىي چەند سەعیدىيکى لاو دە كەن و، بە راستى تەركى سەرشانى "قوتابخانەی زهراء" ج لە تەستمبوول و ج لە تەنقەرەدا پاده پرین و، هېچ تەركىك بُز ئام سەعیده لاوازه ناهىلئەنەو.

لە ھاوپىچى ئەم نامىدە بەيانىمە كەى قوتاپىانى زانكۇتان بىز دەنئىرىن كە ئاراستەي ئەندامانى پەرلەمانىان كىردوو و، نۇونەيدەك پىشان دەدات بىز رپونكىردىنەوەي ئەوهى كە پەيامە كانى نۇور سەرۈزىيادەن، لە گەل "مېزۇوى زىيان"دا كە ھەر ئۇان دايىان ناواھ و بەدەست نۇو سراوەتەوە، تاكو بىرىت بە حەفتائەندامى پەرلەمان.

جا ئەگەر راتان لەسىرى بىوو: ئەو بەيانىمە و، بەرگرىيە كەى مىستەفا صونگور كە پىشكەشى وەزارەتى پەرورەدى كىردوو و، عمرزو حالە كەى مىستەفا عوسمانىش كە پىشكەشى وەزارەتى دادى كىردوو، بىانكەن بە پاشكۆيەك بۇ كىتىپى "مېزۇوى زىيان" كە بە دەست نۇو سراوەتەوە، يان لە "ئەينە بولو" بە رۇنىز پاكيشراوە.

سىھەم:

ئەركانى "قوتابخانەي زەھراء" وە كىلىپ راستەقىنە خودى خۆمن، كەواتە با وەلامى ئەم نامانە بەدەنەوە كە ئاراستەي خودى كەسى من كراون.

* * *

(براياني موسىلمان و قوتاپىانى نۇور)

براڭازىز و بەوهەفا كامىما

يە كەم:

ھەزار ھەزار جار پەرۋىز بايتانلىيەت لە سەر ئەنجامدانى كۆمەلە پەيامى "وە كان" لە جوانلىقىن و رېتكەرن شىۋىدە. ھەر وەك سوپاسى زۇر پىشكەشى خواى گەورە لە سەر ئەوهى كە بەشىتكى كۆمەلە پەيامە كانشان لە زايىبۇون و دەست بەسەرا گىرتىن پەزگار كەرد.

دەۋوھەم:

سەبارەت بەو پەرۋىز بايىھى كە ئەندامىنىكى "براياني موسىلمان" لە "حەلب" وە بېرى نۇو سېپۈرم، ئېمەش لە بەرامبەر وە پەرۋىز بايلىلىي دە كەين و، لە ناخى دل و گىيانىشمانە وە پەرۋىز بايلى لە "براياني موسىلمان" دە كەين و، پېيان دەلىيىن:

هزار جار "بارک الله" ..

"قوتاییانی نور" که وەک جىڭەدارىكى "ئىتىحادى مەممەدى" ئىجاران، نوينەرى ئىتىحادى ئىسلامىي ناو ئەنادۇلۇن. بەلام لە ولاتە عەرەبى يە كاندا "براياني مۇسلمان" نوينەرى ئەو ئىتىحادە ئىسلامىيەن.

"قوتاییانی نور" و "براياني مۇسلمان" لە نېوان چەندىن دەستە و تاقمى تردا، دوو پىزى هاوشان و هاوتىپواينى يە كەر لە ناوهنى حىزىسى قورئان و بازنى خاۋىپى ئىتىحادى ئىسلامىدا، پىنكىدەھىنن. گەلى دلخۇش بۇوين بە بايە خىدانى گەرمۇ گۈرپىان بە "پەيامە كانى نور" و نيازىيان بۇ وەرگىزىانى ھەندىتكى لەو پەيامانە بۇ زمانى عەرەبى. ئىمە لە بەرامبەر ئەممە ھەستى پىزانىن و ئەممە كىدارىيان لە دلى خۆماندا بۇ ھەلتە گرىن. لە بىر ئەممە، وەلامىتكى بۇ ئەو كەسە بىنېرنەوە كە بە ناوى كۆمەلە ئى" براياني مۇسلمان" وە كارتى پەرۋىزبائى بۇ ناردبۇوم. تکام وايە ئەوانىش لمۇ ئاودىرىپى قوتایيان و پەيامە كانى نور بىكەن.

* * *

(سەعىدە لاوه کان)

براي ئازىز و بەۋەفام عوسمان نورى!

بەھۇي نىازى بەرز و ئىخلاسى تەواوهتى خۇتان، خواى گەورە چەند سەعىدىنىكى لاوى خاوهەن شان و شىكۈزى لە دەورت كۆز كەرددۇوه تەمە. جالە بىر ئەوهى ئېۋە مانھەوەي من لە ئەنقرە بە پۇيىست دەزانىن، ئەوا منىش لە لايمەنى خۆمەوە نوسخە تايىھتى يە كانى خۆم لە پەيامە كانى نور، كە لە سەر مەسرەفى خۆم ئامادەم كەرددۇن - لە بىرى خۆم - دەنیرم بۇ ئەو قوتابخانە نورى يە بچىڭىزلىيە، تاكۇ بە ژمارە ئەو نوسخانە ھاۋىرى و دراوشىت لە دەور كۆزبىنەوە ..

لە ھەمان كاتدا چەند سەعىدىنىكى لاوت لەلا دادەنیم كە بىرىتىن لە: صونگور، جەيلان، صالح، عەبدوللە، ئەممەد، ضياء. ئەمانە بە خزمەتگۈزارى يە كانى خۇيان تا ئىستا چەسپاندوويانە كە گىانفيدائى ئەم پىنگايدەن و، زىاد لە وەفای كورپانىش بۇ

باو کیان بزوئم خزمته و فایان تیدایه و، هر یه که میان له جینی ده "عه بد پره حمان" دایه. بزویه ده شیان نیزمه لات تاکو قوتایی و وه کیلی من بن و له بریی منیش ئه رکی سر په رشتی کردنی ئه و قوتا بخانه بچکوله یه بگرنه ئه ستزو، بیکه ن به قوتا بخانه یه کی بچوو کی نور. ئه مهش بزو پای ئیوه به جنی ده هیلم.

الباقي هو الباقي

براتان

سه عیدی نوروسی

* * *

(ره خنه گرتنه کانی نه هلی نیمان)

برایانی ئازیز و بعوهفا و پیروزما

.....

دو و هم: ئه و ره خنه گرتنه سوو که لانه که هندئ له سوییه کان ئار استه مان ده کهن - وەک له نامه کی برآکه کی قزنه دا هاتووه - هیچ گرنگی یه کی نی یه و، ده بی برایانیش پیان ناخوش نه بیت و، به هیچ جوزبیک، حمق به حمق، وەلامیان نه ده نه وه. چونکه من ئه و ره خنه گرتنانه کی ئوان به جوزنیکی ئاموزگاری و چه شنه ئاپردا نه وه و پیزلى بیانیک داده نیم که له لا یه نی ئوان نه وه ئار استه مان کرا ابن. جا لە بەر ئەوهی ئه و ره خنانه لە لا یه نی ئه هلی ئیمان نه وه، به تاییه ت لە لا یه ن شوننکه و تو وانی ته ریقه ته سوییه کانه و ن، به تاییه تر ئوانه یان که پاسته خو کەسی من ده گرنووه، ئوا من لییان خوش دەم و چاویان لى ده پوشم. چونکه لە بەرامبەر ئه و زیانه ساما نا کانه که ئیستا ئه هلی ئیلحاد ده یانه یتھ پیمان، ئه و سوو کەله ره خنانه کی برایانی ئه هلی ئیمان به تاییه ت ئوانه یان که خوم ده گرنووه، به وەسیتی ها و پیه کیان داده نیم که وەک ئاگاداری خزه کردن و ان.

الباقي هو الباقي

براتان

سه عیدی نوروسی

(نهندی له خزمه‌تگوزاری به کانی قوتایانی نور)

ئهو خزمه‌تگوزاری به ئیمانی يانه‌ی که "قوتايانى نور" به تاييەت "ئمر کانى قوتايانه‌ی زهرا" به تاييەت "خسروه" پيشكەشى ئەم نەتهوھ و نىشتىمانە و جىهانى ئىسلامىي دەكەن و، سىنورىڭ لە بىردهم فرتوفىلى مولحىدە پۇوخىنەرە كاندا دادەنин، بە چەند كرده‌وه يەكى چاکى ھېنلە مەزن دادەنرىن كە هەزاران كرده‌وه خراپىان دەسرېتەوھ، گەر بە فەرزى مەحال و دابىزىت كرده‌وه خراپىان بىيىت..

لەبر تەوھ، دەبىرىخنە لە ھەلسوكەوتى ئەو قوتايى به ئمر کانانە، بە تاييەت سەرسروھ، نەگىرىت. بەلكو دەبىيەت بە ئىخلاسى تەواوھتى پشتىيان بىگىرىت و بە وھاي خاۋىن و بىنگىردىش پەيوەندىي برايەتى يان لە گەلدا بەعىز بىرىت.

* * *

(لە بارەي پەيامى: چەند بىرىسکانه‌وه يەك "لوامع" ووھ)

برايانى ئازىز و بەوهقام!

ئەي "ئمر کانى قوتايانه‌ی زهرا" و بلاو كەرەوانى پەيامە کانى نورا

يەكىم:

مەسىلەيە كى گونجاومان بىنى و، وامان بە دلداھات كە ئاراستەي ئمر کانى قوتايانه‌ی زهراى بىكەين، تاڭو پاي خۆيانى لە بارەوە دەربېرىن. چونكە ئەوان خاوهنى پاو صەلاحىيەتن. ئەويش بىم جۈرەي خوارەوه يە:

لەبر ئەوهى سى كەس لەو برايانەي كە لە ئىشوكارمدا يارمەتىم دەدەن، حەزىيان دەكەد بىز ماوهى چەند رۈزىن دەرسىنگى كاتىم لەلا بخوين.. هەروەھا بە تاسەمەندىي زىندۇو كەرنەوهى خاتىرەوه يەكى بەترخ كە كاتى خۆى بە قوتايىانم و تبۇوهوه، ئەوا ھەرجى رۈزە يەك لەپەرم لە پەيامى "لوامع" يى چاپكراو پى دەوتىن و، بە رېز و سەرسوپرمانوھ پىشوازىمان لەم پەيامە دەكەد. چونكە ئەوهمان بە بىرداھات كە ھۆى تەواوبۇنى ئەم پەيامە چاپكراوه و پەيامە کانى ترى

هاوچه‌شنى: نرخه بەرزه كەيانه كە دۈزمنان پىيان زايىوه و نىيانھېشتووه بلاز بىيىتىدە و، دۆستانىش كە نايائىنۇيت دەرفەتى دەستخستن و كېپنى لە دەستى خۇيان بىدەن.

بىيىمان ئەم پەيامە وەك ناوك و تزویى بەشىكى گرنگى پەيامە كانى نورور وايد، چونكە گەلنى دانستى پۇخت و رەوانى لەخۇز گرتۇوە كە هەرىپە كەيان گەلنى راستىي گەورەي كۆمەلایەتى يان تىدايە و، بە شىۋازى "سەھلى مومتەنبع" دارپىزراوه كە لاسايى ناكىرىتىدە و، شىۋەي ھۇنراوينىكى لە پەخشان چۈرى لەخۇز گرتۇوە كە هيچ ئەدىب و بىرىيارىڭ لە نۇوسىنى ھاواچەشىدا سەركەوتى بەدەست نەھىناوه و، خويىنەر بەويەپى ئاسانى دەتوانىت بە "پەخشان" بىخۇيىتىدە و، بىنۇوهى "ھۇنین"ى بە خەيالدا بىت.

ئەم پەيامە سى و حەوت سال پىش ئىستا لە ماوهى بىست رۈزى مانگى رەمەزانى پەرۇز و بە يەك دوو سەعات كارتىدا كەردنى رۈزانە دانراوه و، لە رپۇرى ئەدەبىشەوە لە مەسەنەۋى پۇمى دەچىت. ئەم پەيامە ئەوهى راڭھىاندۇوە كە دواى سى سال ناوهرۇ كە كەي دىتە دى. لە سى شۇيندا ئاماڭەمان لە سەر ئەم چەشىنە ھەوالانە داوه. كە ئەممىش ئۇوه دە گەيەنىت: پەيامى "لۇامع" مۇزى سەرەتلەدان و ھاتنى پەيامە كانى نورى داوه و، پېرسىت و كېلىگە و غۇونەي ئەم پەيامانىمە.

* * *

(مۇزى دە بىتدار كەردىنەۋەيەك)

(نامىيە كە تايىەتە بە "ئەركان"ى ئىستا قوتا بىخانەي زەھراء)
 "مۇزى دە كى گرنگە بىز پېرەزنان و.. بىندارىيە كىشە بىز ئە و كېزانەي كە دەيانەوتى شۇو نە كەن"
 ناوهرۇ كى فەرمۇودەي: "عليكم بدين العجائز" مەرۆف مان دەدات چاولە پېرەزنان بىكات. بەو واتايىە كە لە ئاخىر زەماندا ئىمانى دامەزراو لاي پېرەزنان دەبىت.

له بهر ئوهی يه كيڭىك لە چوار بناگە كانى پەيامە كانى نوور "شەفەقەت" و .. ئافرەتانيش راپەر و پېشەواي شەفەقت و مىھەربانىن، بە چەشىنى كە ترسنۇك تزىن كەسىان لە پىناوى رىزگار كردىنى منالە كەيدا گىانى خۆى بەخت دەكتات و .. دايكان و خوشكاني بەپىزىش لەم چەشىنە كات و سىردىمەدا پرووبەرۇوي چەندىن پرووداوى گەورە گەورە دەبنەوە ..

له بهر ئوه، ئەم بىدارى يەخوارەوە بۇ دلىم ئىلھام كرا كە: پۇيىستە راستى يەكى سروشتىي تايىت بە كچان رۇون بىكىرىتەوە، هەرچەندەش نەدەببو باس بىكارىيە و بلاۋىبىكارىتەوە، چونكە تايىتە بەمۇ ئافرەتانەي دەيانەوتىت، ياخود ناچار بۇون، شۇونە كەن. له بەر ئوه، دەلىم: كچە كامى خوشكە كامى!

ئەم زەمان و سىردىمە ئىمە لە زەمان و سىردىمە كانى پېشىو ناچىت، چونكە وا ماوهى نىبۇ سەدەيە پەرورەدە ئۇنىي (ئوروپايى) لە بىرىي پەرورەدە ئىسلامى جىنى خۆى لە كۆملەدا كردووه ئوه. دەيىنەت ئەو كەسى كە دەببۇ - بەپىنى پەرورەدە ئىسلام - ئىنى بۇ ئەو بەپىنایە خۆى لە گۇناھبارى پىن پەبارىزىت و، يىكەن بە هاواھىل و هاوسىرى ھەمىشەمى خۆى و، خولگەي بەختەوەرىي ئەم دنبايى، كەچى دەيىنەت - بە كارىگەرىي پەرورەدە ئۇرۇپايى - ئەو هاوسىرە لاواز و بەدبەختە ئىيانى دەكتات بە ژىئە دەستە خۆسەپاندىن و زالبۇنى بەردىمە خۆى و، تەنھا لە تافى لاوى يەكىدا خۆشى دەۋىت، تەنانەت لەوانشە گەلى زىاتلىمە حەوانەوە يەرى بۇي ئامادە كردووه دووچارى ماندۇرىي و دەرىدىمىرى ئىيانى بىكتات. ئىت ئىيان لەم ئافرەتە بېچارەيە بە ئەشكەنخە و ئازار دەچىتە سەر، بە تايىت ئەگەر بەپىنى پۇرەرى شەرع ھاو كۈوفى يەك نەبن، چونكە لە چەشىنە كاتەدا ھېچ چاودىزى يەكى مافە شەرعى يەكان ناكىزىت. خۆ ئەگەر مونافەسە و غىرەت و چاولىتكەرىيىش تېكەن بەمۇ ئىيانە بىيىت، ئەوا گىرو گرفتە كە چەندىن جار زىاد دەبىت.

تەنها سى ھۆكەرەن ئافرەت بۇ ئەم شۇو كردنە هان دەدەن:

□ ھۆکارى يەكەم:

دانايى خواي گوره شەرق و ئارەززووى لە مۇرۇقدا بۇ وەچە خىستەوە داناوه و، پاداشتىكىشى بۇ ئەنجامداني ئەو فەرمانابەرى يە سروشتى يە پى داوه كە "لەزەت". پىاو لەوانەيە لە پىناوى ئەو لەزەتهى كە (دە) دەقىقە دەخایەنیت تەنھا ئازار و ماندووېي يەك سەعاتى يېتىرى - ئەگەر حەلائى يېت - بەلام ئافرهت بەرامبەر بەو تام و لەزەتهى كە (دە) دەقىقە دەخایەنیت. نزىكەي دەمانگ منال لە سكىدا ھەلتە گۈرنىت، سەرەپاي ئەوهى كە بە درىزايى دە سالىش ئەركى دەردىسەرى و ئازارى ژيانى منالە كەى دە كەۋىتە ئەستو. واتە: ئەو لەزەتە (دە) دەقىقە خايەنە گۈرنىگىي ئەو مەيىل و شەرق و ئارەززووە سروشتى يە دە سېرىتەوە، چونكە ئەم ماندووېي و گىدو گىرفتە يە كىجار زۇر و بەردىو امانەي لىنى دەيىتەوە. كەواتە نايىت ھەست و ئارەززووە كانى ئافرهت، ئەو مەيلە سروشتى يە بۇ شۇو كەردن بىزوين.

□ ھۆکارى دووھەم:

ئافرهت، هەر بە سروشت و لەبر ئەو لاوازىيەى لە بەدىھاتنىدا ھەيە، پۇيىسىتى بە يەكىكە لە كاروبارى ژياندا يارمەتىي بەرات. جا باشتۇر وايە - وەك ئافرهتاني لادىنىشىن - ھەولۇ بەرات بە دەستى خۆزى خەرجى و نەفەقەي خۆزى پەيدا بېكەت. ئەمەي دەيان جار باشتە لەوهى كە ئەم پۇيىسىتى يە ناچارى ملکەچ بۇونى بکات بۇ دەستەلات و زەبر و زالبۇونى مىزىدىك كە - وەك بارى ئىستامان - بە پەرورىدەيەكى جىڭە لە پەرورىدە ئىسلام پىنگەيىشتىت و، لە سەر زۇرلىكىردن و فەساد پاھاتىت. چونكە لەوانەيە ئەو ئافرهتە بە: "پىاكارى و تىنكەنلىنى پەرسىن و رەوشەتە كانى خۆزى" كە خولگەي ژيانى دنيا و قىامەتى ئەون، ھەولۇ بەرات رەزامەندىي ئەو مىزىدەي بەدەست بېتىت. ھەموو ئەمانمىش لە پىناوى ئەو گوزەرانە ساڭار و كەمەدا.

جا لەبر ئەوهى بەدىھەنەرى بەخشنىدە، بە چەشنى ئەو رۆزىيەى لە مەمكەندا بۇ بېچووانى دەنيرىت، ئاوا رۆزىي ئەو ئافرهتانىش دەدات، ئەوا چاوجىڭىزان بۇ مىردى

نویزنه کمری بهدره‌وشت و ملکه‌ج بعون بؤی له پیناوی رُوزیدا، کارینکه همرگیز له شان و شکری "ئافره‌تە قوتایی بە کانی نور" دانی بە.

□ ھۆکاری سىھم:

"خۇشويىسىن و گەمە و گالتە كردن لە گەل مatalدا" لە سروشتى ئافره‌تدا ھەيە. ئەم شەتمىش كە ئەم مەيلە سروشتى بەي ئافرهت بەھېز دەكەت و بۇ شۇو كردن ھانى دەدات ئەوهەيە كە: لە پاشاندا ئەم منالە لە دنيادا خزمەتى بىكەتەوە، لە قيامەتىشدا بىيىت بە شەفاعة تکارى و، دواى مردىنىشى چاكەي بۇ بىنرىت. بەلام ئەم پەروەردە ئورۇپايىھى كە ئىستا جىيى پەروەردە ئىسلامىي گرتۇوه‌تەوە، كارينکى راي كردووه مە گەر بە كىتك يان دوو لەناو (دە) كورڈالە گەل دايىكى خۇزىدا باش بىت و، بە دوعا و كرده‌وھى باش "چاكە" لە سەر لەپەرەي كرده‌وھە كانى دايىكىدا تومار بىكەت و، گەر پىاوچاڭ دەرچىت، لە قيامەتىشدا شەفاعة تکارى بىت و، بەو بىي بە پاداشتى شەفەقەتى دايىكى بدانەوە.. بەلام ھەشت دانە كەى تر، ھەمۇ ئەم شتانە پشتىگۈنى دەخەن.

كەوانە نايىت ئەم مەيلە سروشتى و تاسە دەرروونى بەي خۇشويىستىنى منال و گەمە و گالتە لە گەليان، لەم كات و سەرددەمدا، ئافرهت گىرۇدەي گىرو گرفته كانى ئەم ژيانە سەختە بىكەت، ئەگەر بە تەواوى و بە چەشىنگى تەواو بىن گومان ناچار نەبىت.

جا لە سەر بناغەي ئەم راستى بەي پىشۇو، روو دە كەمە كچانم لە قوتاييانى نور، لەوانەي شۇونە كردىيان بىن باشىزه، پىيان دەلىم:

دەيىن خۇيان رۇوت نە كەن و، جەستەيان دەرنەخەن و، بەو بىي بە خۇيان ھەرزان فرۇش نە كەن، تاڭو مىزدىنگى ئىماندارى پىاوچاڭى رەشت جوانيان دەست دە كەويىت كە بە تەواوى بۇ ئەوان بگۇنجىت. بىلگۈ دەيىن بە كچى بىنەوە، ئەگەر مىزدىنگى ھاوكۇوفيان دەست نە كەوت، وەك پىاوه پاللەوانە كانى قوتاييانى نور كە ژنيان نەھىتىاوه، ھەتا كە سېڭ داوايان دەكەت لە گەلەيدا بگۇنجىت لەوانەي بە پەروەردە ئىسلام پەروەردە بعون و خاوهنى و يۈزدانى زىندۇون. بۇ ئەوهى ئەم

جۇرە مىرددە بىتت بە هاۋپىنى ژيانىكى ھەمىشەنى كە شىاوى بىتت، تاكولە پىناوى لەزەتىكى سەرىپى دىنمايدا بەختە وەرى دواپۇزى نەدۇرىپىتت و لە خراپكارى يە كانى شارستانىتىدا نوچىم نەبىت.

سەعىدى نورسى

* * *

(بلاو كردنوهى نورە كان)

براياني ئازىز و بهوهقاما

يە كەم:

پېر بە دل و رۇحى خۆمان پەرۇزى بايى يادى لە دايىكبوونى پىغەمبەرى خۆشەويستان پەڭلەلىنى دە كەين.
دووهەم:

پشت بە خوا جىهانى ئىسلامى لەمەولا پەرۇزى بايى سەركەوتى پەنگىستان لە بلاو كردنوهى پۇوناڭى يە كانى پەيامە كانى نوردا ئاراستەدەكتات و، سەرتاتى ئەمەش ئىستا دەركەوتۈو. والە خوارەوەدا غۇونئىيە كېتىن بۇ باس دە كەم:
وەزىرى پەرورىدەي پاكسitan ھات بۇ لام بۇ وەرگىرنى بەشىڭى لە پەيامە كانى نورو، وتى: ھەول دەدەم ئەم پەيامە نورانى يانە لە نىوان نوھە ملىيۇن مۇسلماندا بلاو بىكمەدە..

ئىنجا ھەرچەندەش مۇنافيقە كان پۇپاڭەندەي چەپەل لە دەوروبەرماندا بلاو دە كەنۋە، كەچى لە چەند شوينىكى دوورى وەك ئەورۇپا و ئاسيا ئەم پۇوناڭى يانە بلاو دەبنەوە ئەنانەت دواي سەرھەلدانى كۆمەلتە پەيامى "زولفەقار" لېرە، يە كىمەر لە ئەلمانىياشدا سەرى ھەلدى..

ئىنجالە ناوخۇرى ولايىشدا خەلتكى بەپەرى حەز و شەوقەوە و بىن ئەمەيە خ بە قەدەغە كردنە بىدەن كە سەرۇڭ وەزىران و وەزىرى ناوخۇ بەسەر پەيامە كانى نوردا سەپاندۇرۇيانە، كۆمەلتە پەيامى "عەصاى مۇوسا" و "زولفەقار"
دەخويىتەوە و، زۇرىيە خۇينەرانيشيان خەلتكى ئەنقرەن..

به‌ریوه‌به‌ری به‌ندیخانه کانی گله‌نی پاریزگا و تبوویان: له پیناوی چاکسازی و راستکردنوه‌ی ره‌فتاری به‌ندکراوه کاندا، به‌ندیخانه کان ده‌که‌ین به قوتاچانه‌ی نور، وه‌ک نهوه‌ی له به‌ندیخانه‌ی "ده‌نیزی" و "تافیوون" دا ره‌فتاری به‌ندکراوان له‌و پیوه‌هه‌و گوزرا و به‌ره باشی پروشتا

سی‌هم:

برای به‌ریزمان کاک بورهان - خوالبی خوش بیت - به‌کیک بورو له بالموانه نه‌خوینده‌واره کانی په‌یامه کانی نور، به‌بزنه‌ی له دنیا ده‌رچوونیه‌وه سمه‌خوشی له خزمانی و له تیسپارت و له قوتاییانی "قوتاچانه‌ی زه‌راء" ده‌کم. نزیکه‌ی شمش پروز پیش تیستا ئم هموالم بیست و له ماوه‌ی ئم چه‌ند روزه‌دا هزار جار دواعم بتو کردوه، چونکه پیشتریش له دوعاکاندا و له ویردی "أَجْرَنَا مِنَ النَّارِ" دا نزیکه‌ی چوارسهد جار ناوم ده‌هینا و پاداشتی هدموویانم ده‌کرد به دیاری و به "بورهان" م ده‌به‌خشی!

چواره‌م:

به فهزلی خوای گموره په‌یامه کانی نور ده‌ستیان داوته رووناک‌کردنوه‌ی قوتاچانه نوئی‌یه کان، چونکه ئو قوتاییانه‌یان هیناوه‌ته ریزی قوتاییانی په‌یامه کانی نور و بلاو کمره‌وه‌ی ئو په‌یامانه زیاتر له قوتاییانی قوتاچانه شه‌رعی‌یه کان، که ئه‌وانیش - پشت به خوا و ورده ورده - ده‌بن به قوتایی په‌یامه کانی نور، چونکه "په‌یامه کانی نور" کدره‌سەی راسته‌قینه و داهاتی قوتاچانه کانی ئه‌وانه. وا ورده ورده خمریکه حمز و ئاره‌زووی گله‌نی موفتی و زانا بتو په‌یامه کانی نور ده‌رده که‌ویت. پیویسته ئه‌هلی ته‌کیه و خانه‌قاکانیش، که خاوه‌نی تعریقته سوْفی‌یه کان، ئو په‌یامانه رووناک بکنه‌وه.

پیشتر ده‌م و ت: ئم زه‌مان و پروزگاره‌هی تعریقت نی‌یه، چونکه بیدعه‌ته کان پی‌له‌وه ده‌گرن که مرۆف خمریکی تعریقت بیت. که ئەمەشم ده‌وت تەنها بىرم له "پاستی‌یه کانی ئیمان" ده‌کرده‌وه. کەچی پروزگار ده‌ری خست که ده‌بى و تەنانەت له هەموو شتیک پیویست ترە بتو هەموو خاوه‌ن تعریقه‌تیک که بپواته ناو

بازنە پەيامە کانى نۇورەوە، كە فراوانلىقىنى تەرىقەتە كانە و هەر دوازدە تەرىقەتە گۈنگە کانى ناو بازنە سوننەتى خاۋىنى لەخۇز گىرتۇوە. چونكە هەركەسىكى ئەھلى تەرىقەت گەر نوقمى گۇناھىش بۇۋىت ھەرگىز بە ئاسانى ناپرواتە ناو ئىلخادەوە و دلى لە ئاستىدا شىكست ناھىنەت، بۇيە ھەرگىز لەرزەيان پى ناكەوتىت. كەواتە دەتوانى بىن بە قوتابىي پاستەقىنە پەيامە کانى نۇور، بە مەرجىنەك - تا دەتوانن - نېرۇنە ناو بىدەتە كانووه و، ئەو گۇناھانەش ئېنجام نەدەن كە پى لە تەقۋا دەگەن و زامدارى دەكەن.

پىشىم:

ترسناكىزىن شت لم زەمان و پۇز گارەدا: ئىلخاد و زەندهقە و ئازاوه و كارى تۆقانىدە ..

خۇجىگە لە "دەستىگەتن بە راستى يە كانى قورئانوھە" ھېچ چارە سەرىنکى تىرىن يە بۇ مەرۆف لە بەرامبەر ئەم مەترىسى يانوھە كە ھەپەشەلى لى دەكەن. دەنا ھەرگىز ھېچ شىتىك ناتوانىت پۇوې پۇروى ئەم موسىيەتە مەرۆيە بېتىھە كە ولاتى چىنى لە ماوەيە كى كەمدا خىستە باوهشى شىيوعىيەتەوە. ھەروەك ناتوانىت بە ھىزە سیاسى و ماددىيە كانىش بى دەنگ بىكىنەت. كەواتە ھەر تەنھا "پاستى يە كانى قورئانى پېرۇز" ن كە دەتوانن ئەو گىرو گرفتە بىنه دواوه و دوورى بىخەنمەوە.

* * *

(ئەر كى سەرشامان كار كىردنە.. سەر كەوتىش تەنھا لە لايدەن خواروھى)

باسمە سبحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

برايانى ئازىز و بەوهقام!

ئەى لاوه پالەوانە كانى نۇور!

يە كەم:

پې به گىان و ھەنارمان پېرۇز بايى ئەو خزمەتە دەراسا و مەزنانەتان لى دەكەمەن كە لە ئەنقرە و شوينە كانى تردا ئېنجامىان دەدەن. بە راستى ئېۋە بۇون بەھۇى

بینداری و را بونیکی گرنگ و زیاد له ناواتی چاوه رو انکراوی ئیمەش سه بارهت به زور کمس، به تاییدت بۇ فېرخوازانى قوتا بخانه نوینکان.

ئەو خزمەتگوزارى يانەي كە تا ئىستا لە ئەنقرەدا ئەنجاماتان داون، مەگھر بە دە سال دەنا هەر گىز ناگۇنچى ئەنجام بىرىفت. كەواتە قەناعەت بەم خزمەتە گرنگانە بىكەن كە جى بەجى تان كەردوون، تا كولە ئەنجامى چەند روودا وىكى بى نرخموه ورە و هيزي مەعنە ويتان دووقچارى لاوازى نەيىت. تەنانەت دەبى ئەو خزمەتانە ھۆيەك بن بۇ گەيشەن بە چەند ھۆ كارىتكى تر كە ھەولۇ و چالا كىتان زىياد بىكەت.

لەو چەشىن شويىنانەدا كە زىياتىر لە يىست تەۋۇزىمى سىاسىي و كۆزمەلائىتى لە پىناوى بەرژە وەندىيە كەسى بە كاندا، ياخود لە بەر چەندىن ئاما بىجى جۈرۈمچۈر مىلىمانى دە كەن، كارى ئىۋە - لەم ناوه نەدەدا - لە پىناوى قورئان و ئىمامانداو، پىشوازى كەردىنى قوتاييانى زانكۆز لە پەيامە كانى نۇور بەپەپەرپى رېز و سەرسوور مانەوە ..

ئەم كارە، دلخۇشى بە ھەموو قوتاييانى نۇور بەخشى، تەنانەت دلى ھەموو جىهانى ئىسلامىيەت خوش دەكەت.

پاداشتى ئىۋە لەم خزمەتە گىشتى يە تاندا ھېنەدە مەزىنە كە بە وېنىتى پاداشتى ئىشىكىرى (الرابط) وايە لە بارودۇخى سەختى سەر سۇورىدا لە بەرامبەر دۈزمنانەوە. چۈنكە يەك سەعاتى ئەو ئىشىكىرى تەھا تاىيىتلىكى تەواوى پەرسىتىشە ..

جا ئىۋە - ھەروەھا قوتاييانى نۇورى زانكۆز ئەستىمبوول - وەك ئەم پاسوان و ئىشىكىرىانە لە ماوەيە كى كەمدا گەلىنى كارى گەورە تان راپەراندۇوە. خۇ ئە گەر بەرى ھەموو رەنچە كە تان نە چىبۈرە تەوە، ئەوا قەناعەت بە دەندازەيە بىكەن كە ھاتۇرەتە بەر.

بەلتى، ھەروەك كىشانمۇھى ھەندى ئەنلىكى كەسى لەواز لە كاتى جىھاددا، حەما سەرت و غىرەتى قارەمانانەي مەرۆفە ئازا و بەغىرەتە كان دەبزۇيىتىت، دەبى قوتايىيە گىانفیدا كانى پەيامە كانى نۇوريش، لە دەمى پاشە كىشىنى كەسانى دوودىلدا، زىياتى بەرەو غىرەت و دامەزراوى و كۆششى بەردهوام بېرۇن.

بەلنى، ئىوه لە سروشى خۇتاندا بە پىنمايى پاستى يەكى مەزنى نىوان پاستى يەكاني "پىامەكانى نور" ھەنگاوتان ناوه. دەبا ئەو پاستى يەھمىشە لە پىشچاوتاندا بىت كە بىرىتى يەلەمە خوارەوە:

ئەركى سەرشانى ئىمە تەنها كار كىردنە بە ئىخلاسەوە بۇ ئىمان و قورئان. بەلام بەدەستەپىنانى سەركەوتن لەم كارەداو.. قبۇل كىردى ئەم پاستى يانە لە لايمە خەلکى يەوه و.. دوور خىستەوە ئەبارە كانى ئەم خزمەتە.. ئەم كارانە، خواى گەورە خۆزى ئەنجامىان دەدات و لە ئەستۈزى ئىمە ئەنادىن. ئىمە خزمان لەم شتانەدا ھەلتاقورتىنин كە ئىشى خواى گەورەن. تەنادىت گەر شىكتىش بەپىن ئەر كار ناكاتە سەر ورە و ھىزى مەعەمۇى و خزمەتكۈزارى يە كاغان.

كاتى كە بە جەلالەددىن خوارەزم شاي سەركەردى مەزنىان وەت: "بەسەر جەنگىز خاندا سەر دە كەويت". و تى: "ئەركى سەرشانى ئىمە تەنها جىجاد كىردنە، بەلام سەركەوتىمان يان شىكتىت ھىنغانان كارى خواى گەورەيە و، من خۆمى ئىنەلتاقورتىنەم"^١

جا ئىومش - برايانى بەریزم! - چاوتان لەم پالەوانە كردووە. پشت بە خوا لەمەلاش ھەر بە ئىخلاسەوە لە كارى خۇتاندا بەرددوام دەبن، بى ئەۋە ئەوازى" كارتان تى بکات.

* * *

(ھېج ناوهندىك لە نىوان ئىمان و كوفردا ئىيە)

"ئىمان" و "كوفر" ھېج ناوهندىكىيان لە نىواندا ئىيە. ئەوهتا لە بەرامبەر شىوعىيەتەوە و بۇ قەلەچۈز كىردى لەم و لاتاندا جىگە لە ئىسلام ھېج شىتكى تر و ھېج پىنگايدى كى ناوهندى ئىيە. چونكە دابەشكەردى پىنگاكان بە "پاست" و "چەپ" و "ناوهپاست" داخوازى ئەۋەيە كە سى رېياز لە ئارادا بىن. دىبارە ئەمىش لای ئىنگلىز و فەرەنسى يە كان كارىنى كى پاست و دروست دەرددەچىت، چونكە ئەوان دەتوانىن بلىيەن: پاست ئىسلامە و چەپ شىوعىيە تە و ناوهپاستىش نەصرانىيەتە..

به لام لام و لاتانه‌ی خۆماندا جگه له ئىمان و ئىسلام هىچ ئايىن و مەزھەيىك
نى يە كە پووبەروو شىوعىيەت بىتەوه، مە گەر ھەلگەر انوه له ئايىن و پۇشتە ناو
شىوعىيەتەوا چونكە مۇسلمانى راستەقىنە نە دەيىت بە "گاور" نە دەشىبىت بە
"جوولە كە" ، بەلكو - گەر واز له ئايىنە كەى بەھىنەت - مۇلحىدىنىكى ئازاوهچى
تۈقىنەرى لى دەردەچىت.

جا ھەرۋەك وەزىرى پەرۋەرەدە و وەزىرى داد لام راستى يە تىڭەيشتن، پشت بە
خواھەممو پايە كانى ترى حکومەتلىنى تى دەگەن، لە بىرى "پاست" و
"چەپ" پال بە هيىزى: حق و حقىقت و قورئان و ئىمانەوه دەدەن، و، پشت بە
خوائەم نىشتمانە لە كۆفرى موتلەق و زەنلەقە و كاولكارىي ترسناكىيان رېزگار
دەكەن. ئىمەش لە لايمى خۆمانەوه پر بە ھەممۇ گىان و ھەناوى خۆمان لە خواى
گەورە دەپارىنەوه كە لام ھەمولەدا سەريان بىخات.

* * *

(برو سكەيەك لە فاتىكانەوه)

فاتىكان: ۲۲/شوبات ۱۹۵۱

مدقامتى بەرزى پاپا
سەرتىپرى تايىدەت

سەرۆ كایەتىي قەلمى تايىدەت ژمارە ۲۴۷۲۲۳۳

گەورەم! لە رېنى وە كالەتى مەقامى پاپاوه لە ئەستەمبۇول، كىتىبە دەستووسە
جوانە كەتان (زولفەقار) گىشىتە دەستمان و پىشكەشى جەنابى پاپا كرا. ئەوپىش
ئومىدى ئەوهى خواتىت كە پىخۇشحالىي خۆيتان پى رابىگەيەنин بەرامبەر بەم
ئاپلىدانەوه مېھرە بانانەى بەپىزتان، ھاودەم لە گەل پاپانەويدا لە خواى گەورە
كە بەر لوتى و فەزلى خۆيتان بىخات. ئىمەش ئەم ھەلە دەقۇزىنەوه كە پىزى
خۆمانان پىشكەش بىكەين.

ئىمزا

سەرۆ كایەتىي سەرتارىتىي فاتىكان

* * *

(له باره‌ی: **﴿وَلَدَانٌ مُخْلَدُون﴾**)

با سمه سبحانه

ئەو پۇونكىردىنۇھىي ئايىتى پىرۇزى: **﴿وَلَدَانٌ مُخْلَدُون﴾** كە لە پەيمامى: "پرسەى منالىك" دا باس كراوه جيايە لەھە ئەنلىك كە بەشىڭ لە تەفسىرە كۆنە كان دەلىن: لە بەھەشتدا ھەموو مەرۋەقىك ھەر لە بچۇو كەنلىك تا گەورەترين پىز، لە تەممەنى سى و سى سالىدا دەبن.

حەقىقەتى ئەمە - واللە أعلم - ئەمە خوارەوە يە:

ئەم ئايىتە پىرۇزە بە راشكارى دەستمۇاژە: **﴿وَلَدَان﴾** بە كارھيناوه، كە ئەممش وادە گەيدەنیت: ئەو منالە بچۇو كانە ئىش بالغ بۇونىان سردوون و، بۇز بەجىھىنانى فەرزە كانى شەرع زۇرىان لىنى نەكراوه و، خۇيىشيان لە پۇوى سوننەت و تەطەوو عەمە ئەو فەرزانەيان ئەنجام نەداوه.. ئەو منالانە، لە بەھەشتدا ھەر بە منالى و خۇشويىستراوى و بە ھەمىشەبى دەمېتىھە، بە چەشىنىك شىاۋى بەھەشت بىت.

بەلام ئەوانى گەيشتوونەتە تەممەنى حەوت سالى و، دايىك و باوکىان - لەبەر فېرىكىردىن و راھىنان - بۇ جىنى بەجىنى كەرنى فەرزە كان هانىيان داون و لە دە سالىدا زۇرىان لىنى كەردوون، وەك شەرع داواى كەردووه، ئەوانىش لە حەوت سالى يەوە تا بالغ بۇون فەرزە كانىيان - لەو پۇوەوە كە بۇ ئەوان سوننەتە، نەك فەرز - بەجىھىناوه و، وە كۆ گەورە كان بەپۇزۇو بۇون.. ئەوانە، بە چەشىنى مەرۋە گەورە ئايىندارە كان پاداشت دەرىنەوە و، لە بەھەشتدا - وەك ئەوان - لە تەممەنى سى و سى سالىدا دەبن.

ھەندى تەفسىر ئەمەيان كەردووه بە گىشتى بۇ ھەموو منالىك و، بىن پۇونكىردىنۇھىي ئەم پاستى يە، لەو گومانەدان كە حۆكمى ئەم ئايىتە گىشتى بىت، كەچى تايىھتى يە.

سەعىدى نۇورسى

(یادخستنوه‌ی پهله‌مانداره ئاییندار و بهغیره‌تەکان)

بەرژه‌وندی ئىسلام و ولات - پىش ھەممو شىتىك - داخوازى ئوهىه كە: ياساى ئازادىي ئايىنداران دلەمەززىت و يەكسىرى لە قوتاچخانە كاندا جى بەجى بىكىت. چونكە ئەم پشتگىرى يەھىزى مەعنه‌وبى چل ملىون مۇسلمانى پرووسيا و چوار سەد ملىون مۇسلمانى جىهان بە گشتى دەكات بەھىزىتكى مەزن و پشتگىر بۆ ئىمە. چونكە ھىچ گومانىك لەوەدا نى يە كە هەر تەنها پاستى يەكانى قورئان و ئىمان بۇون دەستدرېزى پرووسيايان لە دۈزى ئىمە گىپرايد دواوه كە هەزار سالە دوڑمنابەتيمان دەكات، پىش ئوهى دەستدرېزى بىكانە سەر ئەمرىكا و ئىنگلەيز..

لەبر ئوه، دەست گىتن بەو راستى يانە قورئان و ئىمانوه و، بەكارھىنائىان وەك بەرەستىكى قورئانى بەھىزى چەشنى بەرەستە بەھىزە كەى "زولقەرنەين" بۆ بەرەنگارىي تەۋزىمى دەستدرېزىكەرى ئىلحاد، لە ھەممو شىتىك پىويستتە بۆ بەرژه‌وندی ئەم ولاتە. چونكە ئەو ئىلحادە كە دەستى بەسەر ھەممو پرووسيا و نىوهى چىن - تا ئىستا - و نىوهى ئەوروپادا گرت، لە بەرامبەر ئىمەوه لە سنورى خۆيدا راوهستا و، هەر تەنها پاستى يەكانى ئىمان و قورئانىش بۇون كە لەو سنورەدا رايانگرت..

دەنا ئە داد گىيانە كە لە كۆزى هەزار پروخىنەردا مەگەر يەكىكىان پى سزا بىرىت، هەر گىز ناتوان و ئەو ھىزە پىويستەشيان نى يە كە ھىز و تواناي مەعنەوبى كاولكاري پرووسى لە سنورى خۆيدا راپىگرن..

چونكە ئەو كاولكاري يە مەعنەوبى يە كە دەرگاى مال و سامانى دەولەمەندان بۆ زەدارا و بەرەلایان دەختاتە سەرپشت و، شەرەف و ناموسى غۇرمەندان بۆ لاؤانى بەرپاد موباح دەكات و، بە ماوهىه كى كەم بەسەر نىوهى ئەوروپادا زال بۇو، مەگەر چەند بۆزمبايەكى مەعنەوبى راييەستىنېت كە بە تەواوى ھەملى بىتەكىنن و لە بنج و بىخدا دەرى بەھىن، كە چەند بۆزمبايەكى ئەتومىي مەعنەوبى و گەمورە پاستى يەكانى قورئان و ئىمان، ئەو لافاوه رامالەرە لە شوپىنى خۆيدا را دەگىرن.

دەنا کارى پىچموانە ئەمە و، بە سزادانى يەك لە هەزارانى ئەوانە لە لايەن داد گاکانەوە، ناتوانىت ئەو ھىزە كاولكارە مەزنە لە شويىنى خۆيىدا رابۇوه ستېرىت.

ئۇ بىندارى يەى لە ئەنجامى ھەردوو جەنگە جىهانى يەكدا چاوى گرۇي مەزۇمى كىرده وە، دەرى خىست كە ھىچ نەتەۋە يەك بىن ئايىن ژيانى بۇ ناپواڭ سەر. كەوانە پۇرسىا ناتوانىت بە "بىن ئايىن" بىننىتەوە. دىيارە ناشىگە پېتەو بۇ "نەصرانىيەت". لەوانە يان لە گەل قورئاندا ناشتەوابى بىكەت، يان بە تەواوى شۇين ئەو كىنبى پۇونە بىكەۋىت كە پشتى كوفرى رەها دەشكىتىت و پالى بە حەق و حەقىقت و بەلگەوە داوه و قەناعەت بە زىرى و دلى مەزۇف دەبەخشىت. ئىز ئەو كاتىش لە گەل چوار سەد ملىيون كەسى ئەملى قورئاندا ناكەۋىتە جەنگەوە.

سەعىدى نورسى

* * *

(ھەمۇو شىئىك نىشانە لە سەر بەدىھىتەر تىدايە)

براياني صىددىق و بىرىار و ئازىزم!

يە كەم:

لە سەر بىناغە ئەجەندى نىشانە كى زۇر قەناعەتى تەواوم پەيدا كەرد بەھۆى كە: مۇلھىدانى پشتى پەر دەھەندى لە كارمەندە رەسمى يە كان دەخەلەتىن و، لە نىوان چەندىن پەيامى گەورە ئۇرۇدا سوورن لە سەر پېش چاو خىستى پەيامى: "پابىرى لاۋان" و دەيکەن بە مايدى تۆمەتبار كەردىم! ئىز ئەوانىش وا ماۋە ئىسال و نىونىكە ئەشكەنچە و ئازارم دەرخوار دەدەن و تەنگىم بىن ھەلتەچن..

ئىستا بە دلىيلى بۇم دەركەتووە كە ھۇى سوور بۇونىان لە سەر ئەو پەيامە، باسىكە تىايىدا بە ناو نىشانى: (سەر بىنچىكى يەكتاناسى لە وشەي "ھۇ" دا). چونكە ئۇ باسە نەھىنى تەوحىدى دەرخستۇو و، ھىنده بە جوانى پۇونى كەر دۇوە تەوە كە بە تەواوى كوفرى رەها قەلأچۇ دەكەت و بوار بۇ ھىچ چەشىنە گومانىك لاي بەشىكى ئەوان ناھىلىتەوە.

جا دوای ئوهه‌ی که ئهو مولحیدانه‌ی پشتی په‌رده له برامبه‌ر ئهم باسه به‌نرم‌مهه
هیچ کاریکیان پئی نه‌کرا، ده‌ستیان دایه سازدانی فروفیل، تاکو نمه‌هیلن بلاو
بیت‌مهه و، به‌ره‌سمی له پیش‌چاودا لا ببریت.

دوینئی له باره‌ی هه‌ندی خالی ئهو باسه ناوبراوه ده‌رسیکم به ئهر کانی
"قوتابخانه‌ی زه‌هرااء" وـ، وـاتـهـنـهـاـ سـیـ دـانـهـیـانـ بـزـ ئـیـوهـشـ باـسـ دـهـ کـمـ:
● خالی يه‌کم:

یه‌کیک لـهـ کـارـمـهـنـدـیـ بـهـ بـدـرـزـ وـ مـدـنـهـ کـانـیـ "هـهـواـ" لـهـوـهـ دـایـهـ کـهـ دـهـیـتـ بـهـهـوـیـ
بـلـاـوـبـوـوـنـهـوـهـ وـ شـهـ خـاـوـینـهـ کـانـ وـ گـوـفـتـارـهـ پـرـ لـهـ حـقـيقـهـ وـ دـانـسـتـ بـهـ خـشـهـ کـانـیـ
ئـیـمانـ، وـهـ کـهـ ئـهـمـ ئـایـهـتـهـ بـپـرـزـهـ رـوـونـیـ کـرـدـوـهـتـهـوـهـ کـهـ دـهـفـرـمـوـیـتـ:
﴿إِلَيْهِ يَصْعُدُ الْكَلْمُ الطَّيْبُ...﴾ (فاطر: ۱۰) ..

به‌رـادـهـیـکـ کـهـ "هـهـواـ" دـهـیـتـ بـهـ لـاـپـرـهـیـهـ کـیـ ئـهـوـتـزـیـ توـانـسـتـیـ خـوـایـ گـهـورـهـ کـهـ
بـهـ تـیـدـانـوـوـسـینـیـ قـهـلـمـیـ قـهـدـهـرـ وـ بـلـاـوـبـوـوـنـهـوـهـ ئـهـوـهـ وـ شـانـهـ تـیـاـیدـاـ -ـ بـهـ ئـیـزـنـ وـ
فـهـرـمـانـیـ خـوـایـ گـهـورـهـ -ـ ئـالـوـگـزـرـیـ بـهـ سـهـرـدـاـ دـیـتـ، تـاـکـوـ بـدـرـیـنـ بـهـ گـوـیـیـ
مـهـلـایـیـکـتـ وـ رـوـحـانـیـیـ کـانـداـ، هـرـ لـهـنـاـوـ گـزـیـ هـمـوـاـهـ تـاـ بـرـزـ دـهـبـنـهـوـهـ بـزـ عـرـشـیـ
ئـهـعـزـهـمـ.

جا مـادـهـمـ ئـهـرـکـیـ گـرـنـگـ وـ بـهـرـزـ وـ حـیـکـمـهـتـیـ بـهـدـیـهـیـنـانـیـ "هـهـواـ" لـهـمـدـایـهـ..ـ لـهـ
هـهـمانـ کـاتـیـشـداـ بـهـهـوـیـ رـادـیـزـوـهـ، کـهـ نـیـعـمـهـتـیـکـیـ مـدـنـیـ خـوـاـوـهـنـدـهـ وـ پـیـشـکـمـشـ بـهـ
مـرـؤـفـ کـراـوـهـ، گـزـیـ زـهـوـیـ وـهـ کـوـیـهـ کـخـانـهـ وـ مـهـنـزـلـیـ لـیـهـاـتـوـوـهـ، ئـهـوـاـ بـیـ گـوـمـانـ
پـرـؤـیـکـ دـیـتـ کـهـ گـرـؤـیـ مـرـؤـفـ لـهـ بـهـرـامـبـهـرـ ئـهـوـ نـیـعـمـتـهـ مـهـنـهـوـهـ شـوـکـرـانـیـهـ کـیـ
گـشـتـیـ وـ هـمـهـلـایـدـهـ پـیـشـکـمـشـ بـهـ پـهـرـوـهـدـگـارـیـ خـوـیـ بـکـاتـ وـ، نـیـعـمـتـیـ رـادـیـزـ پـیـشـ
هـمـموـ شـتـیـکـ بـهـهـ کـارـیـکـیـ گـوـاسـتـهـوـهـیـ وـشـهـ جـوـانـهـ کـانـیـ وـهـ قـورـئـانـیـ پـیـرـزـ وـ
رـاستـیـیـ کـانـیـ ئـهـوـ قـورـئـانـهـ بـهـ کـارـبـهـنـیـ وـ، بـهـرـدـهـوـامـ وـانـهـ کـانـیـ ئـیـمانـ وـ رـهـوـشـتـیـ
جـوـانـ وـ گـوـفـتـارـیـ پـیـوـیـسـتـ وـ سـوـوـدـبـهـ خـشـیـ بـزـیـانـیـ مـرـؤـفـ بـیـ بـلـاـوـ بـکـاتـمـوـهـ.
چـونـکـهـ ئـهـ گـدـرـ شـوـکـرـانـیـهـ کـیـ وـهـ کـهـمـهـ لـهـسـرـ ئـهـوـ نـیـعـمـتـهـ پـیـشـکـمـشـ نـهـکـرـیـتـ،
ئـهـوـ دـهـیـتـ بـهـ مـایـهـیـ سـزاـ وـ نـهـهـاتـیـ بـزـ گـرـؤـیـ مـرـؤـفـ. ئـهـوـتـاـ هـمـرـوـهـ کـمـرـؤـفـ

پیویستی بە بىستى پاستى يەكانە، پیویستىشى بە هەندى گالتتو گەپ و لەھووە، بەلام دەبىن بەشى ئەم گالتتو گەپ و لەھووە پیویستە تەنها پىتچ يەكى ئۇ شتانە بىت كە "ھوا" دەيانگو ۋېزىتەوە. دەنا كارى پىچەوانەي ئەمە دۈزى نەھىئى حىكىمەتى "ھوا" دەبىت و، مىرۇف دەخاتە باوهشى تەمبەلى و حەزلە حەوانەوە و خاوبۇنۇوە و ھەرزەنى، ھەرۋەك دەشىبىت بەھۇى تەمواو نەكىرىدىنى كار و ئەركە پیویستە كانى سەرشانى و، وازلىھىتانايان بە كىرج و كالى و ناتەمواوى. دىيارە ئەم كاتەمش نىعەمەتە مەزىنە كە، لەبەر ئەوهى شەوقى مىرۇقى بىز كارى پیویست كىز كردووە، دەبىت بە مايەمى سزا و بەلايەكى گەورە.

بە وردى سەربىجم لەم پادىز بچوو كە بەردىم دا كە هيئايان بىز ژۇورە كەم، تاكۇ لە پىيەمە گۈنى لە قورئانى پىرۇز رابىگرم..

بىنیم ئەم پادىزىيە مەكىنەيە كى بچوو كى ناو سەندۇقىنى بچىكۈلەيە، لە نىوان دە بەشى گالتتو گەپ و لەھودا تەنها يەك بىش دازراوە بىز گوفتارى جوان و وشەي خاۋىن! ئىز زانىم كە ئەمە ھەلەمە كى مىرۇقە، پشت بە خوالە ئايىندا ئەم ھەلەمەي خۆى راست دە كاتەوە و، پادىز دە گۈزپىت بە قوتاڭخانەيە كى ئىمانى و، چوار لە سەرپىنجى ئەو بەشانە بىز گوفتارى جوان و باش دادەنیت و، بەم كارەشى شوڭرانەيە كى گشتى بەرامبەر بەم نىعەمەتەي پادىز دەرەدەپىت و، لە بەرژەونىنى ژيانى ھەميشەبى مىرۇقدا ئاراستەي دە كات.

● خالى دووهەم:

لە پىامە كانى نۇوردا و تراوە كە:

ھەر كەسىك نەتوانىت سەرچەمى گەردوون بەدى بەھىنەت، ھەر گىز ناتوانىت تەنها يەك دانە گەردىلەش بەدى بەھىنەت و، جىگە لە بەھىنەرى ئەم گەردوونە كەس ناتوانىت گەردىلەيەك لە شوپىنى گۇنخاوى خۆيىدا دابىنەت و، بە پىكۈينىكى بەرەو ئەنچامدانى ئەركى سەرشانى بىداتە بەر.

والە نىوان بەلگە ھەمە كى يەكانى ئەم رىستىيەدا، يەك بەلگەي جوزئى باس دە كەمەن.

ئەم پادیزیە نزىكەم ھەگبەيە كە بۇ چەندەھا جۈرى وشە.. ئامىرە كەى ناوىشى بەشىكى يە كجار كەمى ھەواي تىدايە. دەبا سەرنج لەم ھەوا يە كجار كەمە بىدىن.. تەوهتا لە دواي سەرنجدان ئەمە خوارەوەمان بۇ رۇون دە كاتەوه: بەپىلىستى ئىستىگاكان كە لە بەردەمەندايە: نزىكەى دووسەد مەلبەندى پەخشى ئىستىگا ھەيدە، ئەم مەلبەندانش لە دوورى و نزىكىدا جياوازن و، لەوانەيە سەعاتىك يان سالىك لىمانەوه دوور بن..

جا ئە گەر ھەموو گەردىلەيە كى ھەوا ھېزىكى بىن سەنور و ويسىتكى نەپراوه و زانستىكى تەواوى ھەمەلايدنگرى لە پشتەوه نەيت كە ئاگاى لە زمان و لەھجەي ھەموو قسە كەرانى ئەم مەلبەندانە سەر ۋۇي ھەموو زەھى بىت و.. گەر بىنىتىكى تىزى گشتىگىر نەيت كە ھەموو ئەوانە بىنىت و.. گەر بىستىنگىش نەبوايە كە لە يەك كاتدا و بىن ئەوهى شتىك پىنى شتىكى ترى لى بىگرىت، ھەموو شتىك بىسىتىت، ئەوا نەدەتوانرا يەك دانە و شەى قورئانى - بۇ غۇونە وەك "الحمد لله" - بە پىت و لەھجە و زمانى تەواوهتى خۆى و تەنانەت بە نەبرەي دەنگى قسە كەر، ھەر لە خولە كەدا بىگاتە گويمان كە لە مەلبەندە كەوە پەخش كراوه، بىن ئەوهى هىچ ئالو گۈزۈكى بەسەردا بىت. كە ھەموو ئەمانش بەھۆى ئەو گەردىلانەوەيە كە لە كەمەتك "ھەوا" ئى ناو ئامىرى بچوو كى پادىزوه ئەنجام دەدرىن.

واتە تەنها بمو "توانستەرە" و "سيفەتەرە" يانە خواي گەورەيە كە دەتوانىت: وشە جياجيا كانى قورئان بە زايىلە و دەنگە جياجيا كان و بىن هىچ ئالو گۈزۈك، بىگاتە بەر گويمان. خۆ ئە گەر ئە توانست و سيفەتەرە بەرەيانە نەبوونايە ئەم موعجيزە توانىتىش پەيدا نەدەبورو.

واتە گەردىلە كانى ھەواي ناو ئامىرى بچوو كە، تەنها بە توانست و ويسىتى خاوهەن توانستىكى رەھا و زانا و بىسمەر و بىنەرنىكى ھەمەلايدنگر، كە هىچ شتىكى بەلاوه گران نى يە و، گەورەتىرىن شت لە بەردهم توانستىدا وەك بچوو كەرىن شت وايە، دەتوانىت ئەو كارە پە لە موعجيزاتە ئەنجام بىدات و "موعجيزە توانست" پىش چاوجىخات.

دەنا گىپانەوە ئەم كارە دەراسايد بۇ "پىكىوت" ئى هەرەمە كى و، "ھىز" ئى كتو كوبىر و، "سروشت" ئى كەپولال - كە وا گومان دەبرىت لە شەپۇلە كانى ھەوا دا بىن - ئەمە دە گەيەنىت كە ھەموو يە كېڭ لە گەردىلە كانى ھەوا و ئەمە ھەوايمش كە دەواراندەورى گۆزى زەۋىي داوه، خاوهنى دانستىكى رەھاي ئەوتقىن بن كە ھەموو شىتىكى بىنىت و، ھىنلە زاناش بىت كە ھېچ شتىكى لىنى ون نەيت و، تو اناسى بەسر ھەموو شىتىكىدا بشكىت! دىارە ئەمەش خورافەتىكى بىزلىكراوه و، ھىنلە مەحالى تىدايە كە تابلىنى لە بىر كەردنەوە ئىزىرىيەمە دوورە!

دەسا با گومپايان بىن و بىين كە پىپەوە كەيان چەندە لە ئىزىرىيەمە دوورە!

● خالقى سىھەم:

ئەم "ھەوا" يە كجار كەمە ئاوا ئامىزى بچوو كى پادىز، پۇللى گۈلدانى گۈلى و شە مەعنەوىيە خاۋىنە كان دەبىنىت و، ھىنلە موعجىزاتى توانسى خواوهند دەرەخات كە دەرەدە كەھۆيت ھەموو گەردىلە كى ئەمە ھەوايە "بوون" ئى خواى گەورە دەچەسپىنىت و، زاتى پاك و سيفەتە خاۋىنە كانى خواوهند بە خاوهن ھەستان دەناسىنىت.

فەيلەسووفە دانا كان و زانا مەزنە كان بە ئەندىشە خۇپىان بەناو ھەموو سووج و قۇزىنىكى گەردووندا گەران و، ھەرچى يە كى تىدايە خىستيانە ئىزىرىتىشكى ئىزىرىيەوە، تاکو بە ھىنلەوە چەندىن بەلگە فراوان و مەزن "بوون" و "يەكتابى" خواوهند بەچەسپىن و، دواي ئەمە بە ناسىنى پاستەقىنە خواى گەورە بەھەمەند بىن!

كەچى حەقىقەتىك ھەيدى بىرىتى يە لەمە خوارەوە:

ھەر ھىنلە ئى "خۇر" ھەلتىت، تەنانەت ورده شۇوشەيدە كى بچوو كىش بە وىنە ئەختايى پووى دەريا، ئەم خۇرە دەرەخات و دەناسىنىت!

جا لە سەر بىناغە ئەم راستى يە، ھەموو گەردىلە كى ھەواي ئاوا ئەم پادىزىيە - خۇى لە خۇيدا - درەوشانەوە تەوحىد و كەممالى سيفەتە كانى خواى گەورە

دهرده‌خات. پیامه‌کانی نور - که یه کینکن له برسکانه‌وه کانی ئیعجازاری معنی‌وی قورئانی پرۆز - بموپه‌ری پروونی ئم راستی بهیان چه‌سپاندووه. له بر ئوه، هرگیز قوتایی ورده‌کاری نور خۆی به ناچار نازانیت که بله‌یت: "لا موجود إلا هو" هه‌تا حوزووری قەلبی بمرده‌وامی دهست بکەویت و هەمیشە ناسینی خوای له یاددا بیت.. هەروه‌ها وەک بەشینکی ئەھلى حەقیقەتیش پنؤیستی بە وتنی: "لا مشهود إلا هو" نی بە تاکو بە حوزووری قەلبی بمرده‌وام شاد بیت. بەلکو تەنها هیندەی بەسە کە یه کجارتە پەنجھەرەی ئم حەقیقەتە بەرزه‌وه بروانیت کە دەلیت:

و في كل شيء له آية تدل على أنه واحد!

پروونکردنووه ئم دەسته‌واژه‌یەمش بە پوختى بەم جۆره‌ی خواره‌وهیه: هەموو کەسینکی ناو ئام جىهان، جىهانىكى تايىهتى و گەردۇونىكى تايىهت بە خۆزى ھەيدە. واتە بە ئەندازەی ژمارەی خاوهن ھەستان، جىهان و گەردۇونى تېھەلکىش ھېبە و، ژیانى ھەموو کەسینکىش ستوونى راگىر كەرى دنيا تايىهتى يە كەى ئو كەسمەيە. بە وينە ئەنەدە كەى كەرە كەسە و ئاوینە كەى بە دەسته‌وه بیت و پرووی ئاوینە كەى كەرە كەسە كۆشكىنکى مەزن و، ھەريە كەيان - لەو پەیوه - بۇپىت بە خاوهنى ئەو كۆشكە لە ئاوینە كەيدا. بۇپە بەشینکی ئەھلى حەقیقت بە: "ئىنكارى كەردنى دنيا تايىهتى يە كەى خۆيان" و "وازەشان لە غەيرى خوا" و وتنی: "لا موجود إلا هو": حوزووری قەلبی بمرده‌واميان دەست دە كەویت و بە ناسینی خوا بەھەمدەند دەبن..

بەشینکی ترى ئەھلى حەقیقت، بۇ ئەنە بگەن بە ناسینی خوا و حوزووری قەلبی بمرده‌وام، دەلیت: "لا مشهود إلا هو" ئىز لەم پەیوه دنيا تايىهتى يە كەى خۆيان دەخنه ناو بەندىخانە لە بىرچۈونەوە و، پەرده‌ى "فەنا" بەسەردا دادەدەنەوە و، لەم پەیوه دلتامادەيان دەست دە كەویت و، تەمنى خۆيان دەخنه حۆكمى جۈزىنکى تايىهتىي عىبادەتەوە.

بەلام لەم سەردهەمەدا "پەيامە کانى نۇور" بەھۆى ئىعجازى مەعنەوبى قورئانى پىرۇزەوە، نەھىنى ئەم دەستەوازەيان پۇون كردووه تەوە كە دەلىت: وە كەل شىء لە آية تدلل علی آنه واحد!

واتە "پەيامە کانى نۇور" دەرى دەخەن كە هەر لە گەردىلە كانەوە تا گەلەستىرە كان ھېننەدە بەنچۈرەي كراوهەن كە ھەممو يە كىكىيان بەسەر تەوحىددادا دەپروانىت و، ھەرييە كەشىان چەندىن نىشانە و بەلگەي پاستەوخۇزى لەسەر زاتى تاك و تەنبا و سىفەتە جوانە كانى خواوهند تىدايە.

جا (سەرنجىتكى يەكتاناسى لە وشەمى "ھۇ" دا) چەند پۇختە ئاماژەيە كى بۆ ئەم پاستى يە مەزىنەي ئىمان و دىڭامادەمىي تىدايە، كە "پەيامە کانى نۇور" بە چەشىتكى پۇون و بىن گومان چەسپاندۇوپيانە، لە كاتىنگەدا كەسانى ئەھلى حەقىقەتى پىشىن بە كورتى و پۇختى، چەسپاندۇوپيانە و لىتى دواون.

واتە ئەم زەمان و پۇزىگارە ترسناكە، لە ھەممو كاتىتكى تر زىاتر پۇيىستى بەم پاستى يە ھەيدە، بە رادەيدەك كە خواى گۇورە، بەھۆى ئىعجازى قورئانى پىرۇزەوە، ئەم نىعمەتى بە خەلکى بەخشىيە و، "پەيامە کانى نۇور" يىش پۇونىان كردووه تەوە و، بۇون بە يەكىن لە بلازو كەرەوە كانى.

الباقي هو الباقي

سەعىدى نۇورسى

(ئىعجاز لە شتانى ئاسانى و لە گەمل راھاتۇرۇدا)
باشە سېحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

برايانى صىددىق و ئازىزم!
يە كەم:

پېر بە گىان و ھەناوى خۇمان پىرۇز بالى ھاتنى سى مانگە پىرۇزە كانتان لىنى دە كەين، كە ھەشتا سال تەمەنلى مەعنەوى و ھەمبىشەبى دەستى مەرۆف دەخەن.

هروهها شمه پیروزه کانی ره غایب و میعراج و بدرات و قم در تان لئی پیروز
بیست و، له میهره بانی خواوهند ده پارینه و که ده سکوته مهعنده و کانتان و
دوعا کانتان بتو برای انتان و هر بگریت. هروهها پیروز بای خزمه تگوزاری و
خاوینه کانتان و سه رکه و تنان له بلاو کردنده و نوردا ئار استه ده کهین.

دووهم:

موسیبه‌تی "له بیر چوونه و ته اووه‌تی" که له ئنجامی ژهه پنداش توشی بوم،
به فهزی خوای گهوره سه باره ت به من بوبه نیعمه و میهره بانی و کلیلیک بتو
کردنده و ده رکوتی گلی حقیقت. بزیه لممهش ئاگادار تان ده کمهوه تاکو
خدفه‌تی زورم بتو نه خون، هر چه ندهش به همه مو تو ایه کمهوه ئومیشه واری
دوعا کانتانم.

به لی، هر ئیستا پهیامی "موناجات" م خوینده و که له سره تای کزمه‌له پهیامی
"سراج النور" دایه. لم خویندنده ویده سه بخم دا که گلی حقیقت هن له ژیز
په رده خووپیوه گرتن و عاده ت و راهاتن و رابی بونی کاری ئاساییدا خویان
حه شار داوه!

جاله بدر ئوهی مولحیدانی بنی ئاگا و ئهله سروشت و فلسه فه به تایه‌تی،
زور لمو موعجیز اتanhی تو انسنی خواوهند نایین که له ژیز په ردهی یاسا
بدرپیوه چووه کانی خوای گهوره له گهه دووندا داپوشراون، ئهوا ده چن
"راستی یه کی مهزن" دهده نه پال هز کارینکی بین نرخی ئاسانی! بهم کاره شیان ئه و
پی یه له خەلکی ده گرن که له همه مو شتیکدا ههیه و مرؤف ده گدیه نیته ناسینی
خواوهندی به توانا. ته نانه ت چاوی خویشیان له ئاستی بینینی ئه و نیعمه تانه دا
ده نووقین و نایان بین که نیعمه به خش له همه مو شتیکدا دایناون. لم
پی یه شمه ده رگا کانی سویاس و شوکرانه بیزیری له خویان و خەلکی داده خەن!

بتو غوونه:

"تو انسن" ی مهزنی خوای گهوره هروهک تنهها یه کدانه و شه له یه ک کاتدا و
بەھزی ده رکوتی ئه و شهیه له سه لای پرده هه وادا یه ک ملیون جار بەلکو یه ک

مليار جار كۆبى دەكتاموه، بە هەمان جۇر و بە هيماى ئايەتى پەرۋىزى: **﴿إِنَّهُ يَصْنَعُ الْكَلِمُ الطِّيبُ﴾** (فاطر: ۱۰) ھەموو وشىھە كى خاونىن و پەرۋىزىش لەناو گۈزى ھەواي دەوراندەورى زەويىدا و بە قەلمى توانستى خواى گەورە لە يەڭ كاتىدا - كە هيىنە خېرىايە لە حوكىمى بىن زەمانىدا يە - كۆبى دەكتاموه. واتە ھەر لە زەمانى حەزىزتى نادەمەوه - دروودى لە سەرىيەت - تا ئىستاولە ژىر پەردهى ئولفەت و پراھاتىدا، موعجىزە يە كى سەرسوورھىنى توانستى خواى گەورە لەناو گۈزى ھەوادا - كە وەك تابلوۋىھە كى كۆزانەوه و تىانووسىنى راستى بە معەنۇرى يە قبۇل كراوه كان وایە - لە پېش چاوى بىن ئاڭكىياندا شارراوه تەمۇھا!

ئەم موعجىزە يېمش لەم سەردهمە ئىستادا بەھۇى ئامىزىنكمۇھ چەسپاوه كە ناواي "رەدىيۇ" يانلى ناوه، بە رەادىھەك كە دەرى دەخات تەنها يەڭ درەوشانەوهى "توانسى رەھا ئەزەلى" كە "زانست" و "دانست" و "ويستى رەھا" شى لەختى گرتۇوه، ئاماذه و تەماشاكارە لە ھەموو گەردىلە يە كى ھەوادا. چونكە وشە جۇر او جۇرە بىن سۇورە كان، بەنى ھېچ تىكەل بۇون ولۇن تىكچۈرون و ناتھاواي و سەرلىنى شىۋانىڭ، دەرۇنە ناو گۈنى بچوو كى گەردىلە و ئىجالە زمانە وردىلە كەيەوه دېنە دەرمۇھ.

بە واتايە كە ئەگەر ھەموو "ھۆكاري كان" كۆ بىنمۇھ، ھىشتا ھەر ناتواران دەركەوتى توانسى ئەزەلىي لەمەر ئەم كارمەندى يە سروشتى يە كە دانە گەردىلە، پېش چاوجىخەن.

جا لە بەر ئەمە ئەزىز كارە كان ھەر گىز او ھەر گىز ناتواران ئەم سەنەتە ناوازە ئىعجازار بەخشە دەرىجىخەن كە لە گۈنى و زمانە ورد و لەزمارە بەدەرە كانى گەردىلەدا ھەن، ئەوا گومر ايان و بىن ئاڭكىيان دەچن لە ژىر پەردهى: ئولفەت و پراھات و ئاسانى و ياسادا دايىدە پېشىن و، ئىجا ناۋىنىكى ئاسانى لىنى دەنین، تاكو بە جۈزىنىكى كاتى خۇيانى بىن بىخەلەتىن!

بۇ غۇونە، وەك لە پەراوىزى پاشكۆزى و تەى چواردەھەمدا و تراوه: گەر وەستايە كى كارامە سەد ھۆقە خواردەمەنلى جۇر او جۇر و سەد گەز كوتالى جىاجىاي لە پارچە تەختە يە كى بە قەدەر سەرى نېنۇز كېڭ دروست كردو،

پاشان یه کیک و تی: ئەم کارانه تەنها ئەو پارچە تەختە بى نرخە بە "پىكھوت" و بە چەند کاروبارىنى "سروشى" ئەنجامى داون، ئەمەش بۇ ئەوهى لە نرخى کارە دەراساکانى سەنعتى ئەو وەستا کارامىدە دابشىكىنیت.. ئايا ئەم قىسىمە بە ورىئە و خوراھەت و گومرایى دورلە ئىزى دانانزىت؟

درەختى سەھوبەر يان ھەنجىز و درەختە کانى ھاۋچەشىيان لەم ھەزاران سەنعتە ناوازانە خواى گەورە كە پېن لە موعجىزاتى توانسى ئەو، بە ھەمان جۆرن.. ئەوهەتا دەبىنیت ئەو گومرایانە دەچن دەنكە تۇرى دەرەختانە پىش چاودەخەن و دەلىن: ئەم درەختە گەورە و بەرزانە لەم تۇرانەنە پەيدا بۇون!

ھەر بە وىنە ئەمانە، ئەم ئامىرەش بە ھەمان جۆرە، كە ھەواي دەوراندەورى گۈزى زەۋىي گۈزىریو بە مەيدانى دەرس و وتاردان و، سەرپۇوي زەۋىشى كرددوو بە قوتاچخانە و فېرگەي وانە کانى خواناسىن و.. گەلنى نىعەتى بى سەنورى لەخۇ گرتسوو كە دەبى شوکارانە بى سەنورىان لە سەرپىشىكەش بىكەيىت و.. نۇونەيە كى خېرای چاکە كارىيە کانى خوايە كە لە دەنیاى ھەمىشەيىدا بە مەۋھىتى دەبەخشىت و.. بىلگىدە كى بىن گومان و دىيارىيە كى مېھرەبانى خواوهندىشە كە راستەخۆلە گەنجىنەي مېھرەبانىيە كەيدو بە مەۋھىتى دەبەخشىت..

جا ناونانى "رەديز" لەم دىيارىيە بە خىراوهى خواوهند، ھەرۋەھا ناولىناني "كارەبا" و "شەپۇلە کانى ھەوا" - لە راستىدا و بە وىنە ئۇونە كەي پىشۇو - بىرىتىيە لە دادانەوە پەردى كۆفرانە و ناشكۈرى بە سەر ئەم نىعەتە خوايانەدا كە لە سەدان ھەزار تىپەر دەبن. تەنانەت گەوجايەتىيە كى بى سەنورە ماددى و گومرایان تىپى كەوتۇن، بە رادىيەڭ كە لە ئەنجامدا دەيانگەيەنەتە تاوانىنى كى نەپراوهى ئەوتقە كە دووقار و شايىستە سزايدە كى نەپراوهەيان دەكتە.

بەلى بىرایام!

ئەمپۇ بە نىازى ھەلە گىزى و پىداچوونەوە، پەيامى "موناجات" ئى سەرەتاي كۆمەلە پەيامى "سراج النور" م خۇيندەوە. بەلام لەپەر ئەوهى ھېزى زەين و بىرم بە تەواوى لاواز بۇوە، ئەوالە بەرامبەر ئەو راستى يانە پەيامى موناجاتەوە خۆم وە كەو

کەسیک دەینى كە تازە ھاتىتە دنیاوه، ھەرچەندەش تەممۇ خۆى لە ھەشتا سال داوه. ئىزىز ئەو راھاتن و عادەتە زانزاوا انە سەبارەت بە من نەبوون بە پەردى لە بەردىم بىر و تېرىاماڭدا. بۆيە بە شەوقىكى تەواوەتىيەوە ئەو موناجاتەم خويندەوە و، بە فەزلى خواى گەورە سوودىتكى گەلنى زۆرمى لى وەرگرت و ھەستم كرد كە - بە راستى - پەيامىكى دەراسايد، زانيم كە دوڑمنە شارراواه كاغان دەچن لە پاشتى پەردىوە ھەندى كارمەندى رەسى دەخەلەتىن لە پىناوى دەست بە سەرداڭتنى كۆمەلە پەيامى "سراج النور" دا. بۇ ئەم كارەشيان ئەو باسى لەمەر دەجال دەكەن بە بيانوو كە لە كۆتاپىيە كەيدايە! بەلام من لەمۇ قەناعەتمەدام كە ھۆكەي "پەيامى موناجات" بىت كە لە سەرەتا كەيدايە! بە وينەي ھېرىشى مولحىدان بۇ سەر پەيامى "رابەرى لاوان" لەبەر باسى "سەرنجىتكى يەكتاناسى لە وشەي (مۇ) دا"!

سىھەم:

برايام! بە ھەموو گىان و قەوارەى خۆمان مۇدەتان دەدەينى كە: ئىخلاسى تەواوەتى و، وەفای راستقىنە و گەرمۇگۇر، پاشتىگىرىنى نەجۇولى نېوان قوتايىانى نۇور - پاشت بە خوا - ھەموو ئەم موسىبەتاناى كە لە پروپە خزمەتى ئىمانمۇ دىنە پېمان، دە گۆرن بە چەندىن نىعەتى گەورە..
بەلىنى، فتووحاتى نۇور بە پەنهانى و نادىyar بە شىۋەيەك گەشە دەكەت و فراوان دەبىت كە لە ئەندىشە و حسابى كەسدا نەبوو.

بۇ غۇونە:

ئۇان ناچار بۇون كە سەدلەرى وەرەقى بىدەن بە كىرىنى ئەو ئۆتۈمىلىھى لە ئىسپارتەوە منى ھىنبا بۇ ئەم داد گايدى كە لىزە (ئەستەمبۇل) ساز كراواھا باوھر بىكەن - برايام! - گەر دووسەدلەرى شەم لە گىرفانى خۆم تەنها بۇ ئەو ئەنجامانەي خزمەتى ئىمان خەرج بىكىدىيە كە لەم مەسىلەيەوە سەرەتلەدەن و تايىەتن بە "رابەرى لاوان" ھوھ، يان تايىەتن بە خودى خۆمەوە، ئۇوا ھېشتا ئەو بېرە پارە خەرج كراوەم لە بەرامبەر ئەو ئەنجامە مەزنانمۇ بە كەم دەزانى، ج جائى ئەو ئەنجامانەي كە

په یوه ندی بیان به سه رجهمی قوتاییان و، همه مه خه لکی و، گشت مه سله
همه کی یه کانه وه هه یه!

الباقي هو الباقي
برای نهخوش و نومیده واری دو عاکانتان
سه عیدی نوروسی

* * *

(روانین بو بدیهیتر اواني خوا)
"پراویزیکه بو پیامی کلیلی جیهانی نور."
رژنیکیان له گه ل دوو قوتایی نوری زانکوڈا به توتومبیل له سه فریکدا
بووین و له پی رادیوی توتومبیل که وه، که به هیچ په یوه ندی یه کی ته لی یمه
په یوه ست نی یه، گوینمان له ٹاهنه نگی یادی له دایکبوونی پیغمبهر ﷺ ده گرت که
له شوینیکی دور ساز کرابوو. بهو دوو قوتایی یه زانکزم وت:
به لگه له سه ده که وتنی بدیهی و بئی په ردهی "توانست"ی خواله
"رووناکی" دا، به وینهی ده که وتنی "ریان" و "وجود" ، ئمه می خواره و یه:
ئه و همو و رووناکی یه معنه وی یه کجارت که هیندهی سه ری نینز کیک
ده بیت و لەم ئامیره بچوو که دایه، تەنها و شە کانی ئەم مەولووده نەبھوی یه
و هرنا گریت و پاشان بیانلىتیه و، به لکو له گه ل ئەمە شدا گوئ لە هەزاران و شە
ده گریت و به وینهی بیستى ئەم مەولووده نەبھوی یه همه مه ئه و شانهی تریشمان
بە روونی بە گویندا ده دات کە هەزاران ئىستگای جیهان پەخشی ده کەن.
بە واتایهی کە بچوو کترين بونوهری "جوزئی" ده بیت بە گەورە ترین شتى
"کوللى".
واتە ئەم همو یه کجارت کەمە به ئەندازەی کارمەندی و ئەركە کانی هەواي
دەوراندەوری گۆزی زھوی ئەرك و کار پاده پەرنیت. واتە بچوو کترين شتى
"جوزئی" هیندەی گۆزی هەواي دەوراندەوری زھوی "گەورە" ده بیت.

جا ئەگەر ئەم کاره بە درەوشاھنەوەی "توانستى خواوهند" دانەنرىت، ئۇما خوراھەتىكى هيىنده سەمير سەرھەلەدەدات كە هيىنده شتانى دىز بە يەكى تىندا كۆزبۇونەتەوە جىيىان لە هىچ ئەندىشەيمەكدا نېتىھەوا چۈنكە گۈزان و ھەلگەرانەوە شتىك بۇ دۇزەكە خىزى كارىنلىكى مەحالە، ئى ئايا چۈن ئەم شتە جوزئىيەي كە بە ھەزاران پلە بچۈرۈكە، بە ھەزاران جار دەيىت بە شتىكى گەورە و كوللى؟

ھەروەھا چۈن ئەم بىن گىيانە دەستەۋسانەي كە ھەست بە هىچ شتىك ناکات، دەيىت بە خاوهەن توانا و ھەست و وىست و پەمى بىردى؟ دىيارە ئەمە خوراھەتىكە كە سەدان خوراھەت و شتانى دىز بە يەكى بىن وينەي لە خۆدا ھەلگەرتۇرۇوا

بە واتايىھى كە ئەم کاره - بە ئاشكرا و بەلگەنەمۇيىتى - لە پىنى تىادەر كەمۇتنى "توانستى خواوهند" وە ئەنجام دەدرىت. ئەو شتەش كە ئەم درەوشاھنە فراوانە لە ھەوادا بە گشتى دەنۋىتىت، واتايى ئەم فەرمۇودە پىرۇزە پۇونى دەكتەوە كە دەفرمۇيىت:

"إِنَّ اللَّهَ مَلَكًا لَهُ أَرْبَعُونَ أَلْفَ رَأْسٍ، فِي كُلِّ رَأْسٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ لِسَانٍ، يَسْبِحُ أَرْبَعِينَ أَلْفَ تَسْبِيحَةً بِكُلِّ لِسَانٍ" ..

بە واتايىھى كە لە يەڭ چىركەدا شەست و چوار ترلىيۇن تەسبىحات دەكتات. واتە ئەو ھەوايدى كە دەوراندەورى زەھىرى داوه، بە وينەي ئەم مەلايىكەتىدە. بە واتايىكى تر: بە ئەندازەزى ژمارەزى تەسبىحاتە كانى ئەم مەلايىكەتە و شەھى خاۋىن و جوان لەسەر لەپەرەي ھەوادا دەنوسىت.

ھەواى دەوراندەورى زەھى دەلىت: ئەم فەرمۇودە پىرۇزە ھەوالى من و ئەم مەلايىكەتە را دەگەيدىت كە سەرپەرسىنى كارەكانى لە ئەستۆدایە. چۈنكە لە نېوان ھەمۇ و شەكەنەي مەلائىكەتە كەنگە بىن سنورە كانى تردا، ئەم و شەخاۋىننا بە ھەمۇ پىتە كانىانەوە و بىن هىچ لىنى تىكچۈرونەتىك و بە نەبرە و دەنگى جىاوازى قىسە كەر، دەرۇنە ناو گۈنگەنەوە، ھەرچەندەش ئەو وشانە لە گەل ھەمۇ دەنگ و و شەكەنە

تردا تیکه‌لی یه کتری بعون. کمو اته هرگیز له توناندا نی یه ئەم کارهی که به هەست و نەستیکی کامل و هەممە کی ئەنجام دەدریت و ئەركى سەرشانی تەنها یەك دانه گەردیله‌ی منه، بدریتە پال من یان هر ھۆکارینکی ترا

واته تەنها درەوشاھەوەی "توانستی ئەزەلی خواوه‌ند" ئەم کاره ئەنجام دەدات، کە "ویست" و "زانست" یکی ھەملايەنگری لە خۆ گرتۇوە، درەوشاھەوەی کی گشتى یە ھەموو شتىڭ دەگرىتەوە، بەھۆزى درەوشاھەوەی "ئەحەدىيەت" ی خواوه‌ندىشەوە ئاماھە و بىنرە لە ھەموو شوينىڭكدا.

زیاتر لە ملىزىنە شایه‌تىدەرمان لە سەر ئەم راستى یە بە دەستەوەيد، کە یە كېڭ لەوانە "راديۆ" يە.

ناوەرۇز کى ئەو بەراوردەی "وتهى دوازدەھەم" کە لە نیوان حىكىمتى قورئان و فەلسەفەي مەرۆفدا ساز كراوه، ئەممە خوارەوەيد:

ئەو فەلسەفەيی کە مەرۆف بەدەستى ھىناوه، پەرددەي عادەت و پاھاتن بە سەر موعجىزاتى توانست و کاره دەراسا كانى مىھەربانى خواى گەورەدا دەداتەوە، بەلگە كانى "يەككايى" و ئەو نىعەمەتە مەزنانىش نايىنېت کە لە ژىر پەرددەي ئەو شتە عادەتى يانەدا شارراونتەوە و، دەريان ناخات و پىنمابى خەلکى يان بىز لا ناکات. لە كائىنەكدا كە ئەگەر ھەر شتىكى جۈزئى و تايىھتى لە دەرەوەي کاره عادەتى یە كاندا بىنېت، روو يان تىدەكەت و بايەخيان بىن دەدات..

بۇ نۇونە:

"فەلسەفە" موعجىزاتى توانستى خواى گەورە لە بەدېھىنانى مەرۆفى رېتكۈپىنەكدا نايىنېت و بايەخى بىن نادات، كەچى بە سەرسامى و سەرسوور مانەوە سەرېنجى خەلکى بۇ لای مەرۆفلىك کە دوو سەريان سى قاچى ھەبىن راھە كېشىت، كە لە دەرەوەي ياسا گشتى یە كەدان! واتە لە ژىر پەرددەي عادەتدا موعجىزاتى گشتى و ھەممە كېي خواى گەورە دەشارىتەوە و، لە ھەمان كاتدا ئەو ماددانەي کە جۈزئىن و لە ئەركى سەرشانىان لايىن داوه، دەكەت بە مايەي پەندلى وەرگىرن و تىپامان!

ھەروەھا - بۇ غۇونە - ئەم موعجىزاتانە نايىنېت كە لە "زىاندىن" ئى منالى مرۆف و يېچۈوی زىنده وەراندا ھەن، بەلکو بە كارىنگى ئاسايىان دادەنىت و بايەخيان بىن نادات. بەلام بايەخ بە باسى مىرۇوبەك دەدات كە لە بىنى دەرىادالە دەستە و تاقمه كە خۆى بەجى ماوه و "دەستى يارمەتى" ئى پۇزىدەر گەلايەكى سەوزى بە هاناوه ناردۇوه تا پىنى بىزى و، ئەم پۇوداوهش فرمىسکى بە چاوى پاوجى يانى ماسىدا هيتابە و بە سەرسوپرمانەوە لىنى دواون! تەنانەت لە كاتى خۈزىدا يەكىك لە پۇزىنامە كانى ئەمەرىكاش باسى كەردووه.

كەچى هەزاران هەزار موعجىزە ئى پۇزىدانى وەك ئەمە لە بچوو كەزىن زىنده وەردا ھەيمە، چونكە شلەمنىي ژيان لە مەمكى دايىكانەوە بۇ ئەم وردىلانە ھەلەقۇلىت. لە گەل ئەمە شەدا فەلسەفە ئەم موعجىزە چاكە كارى و مېھرە بانى يەئى خواوهند نايىنېت ھەتا شوڭرى لە سەرپىشىكىش بىكەت و باوھەر بە پەروەرد گارى مېھرە بابا بەھىنېت تا شو كەرەن بىزىرى بۇ دەربېرىت.

بەم جۇرە، حىكىمەتى قورئانى بىرۇز ئەو پەردى عادەت و راھاتنە دەدرېنېت كە بە سەرپۇوي بۇونەوەراندا دراوه و، گۈزى مرۆف بەرەو ئەم موعجىزاتە ھەمەكى و نىعمەتە گشتى يانە پىنمایى دەكەت كە خواى گەورە بە سەرجمەمى بۇونەوەرانى بەخشىيون. ئىز لەم پىيەو ئەم بۇونەوەرانە پەروەرد گارى خۇيان دەناسن و، "حىكىمەتى قورئان" يىش بەم كارە خۆى ھەموان بەرەو بەندايەتى كەردىنى ھاودەم لە گەل شو كەندا بۇ خواى گەورە، دەداتە بەر.

كەواتە سەيرتىن و نامۇتىن ھەلەي فەلسەفە ئەمە خوارەوەدا دەرەدە كەۋىت:

ئەم مرۆفە كە "وېست" و "جوزئى ئىختىيارى" يە كە خۆى بەشى كارىنگى يە كەجار روالتى و جوزئى وەك "ئاخاوتىن" ناکات و ناتوانىت ئەم كارە بۇ خۆى بەدى بەھىنېت، بەلکو ھەر ھېنەدە لە توانادايە كە ھەوا دەكاتە ژۈورەوە بۇ ناو شوينى دەرچۈونى پىته كان و، ئىز خواى گەورەش لە سەر بناگە ئەم كەسبە

جوزئی‌یه‌ی بهنده که‌ی و شه‌کان به‌دی ده‌هینیت و هزاران نوسخه‌یان له هموادا
له‌بهر ده گریته‌وه..

جا ئم مرؤفه‌ی که تا ئم را ده‌یه دهستی له "بديهیتان" دا کورت و کوتایه، به
ناولینانی "بديهیتانی مرؤف" له موعجزه‌یه کی همه‌کی توانستی خواوه‌ند، که
هموو هزوکاره کانی گهاردوون له ئاستیدا دهسته‌وسان ده‌مین، کاریکی هینده هله
ئەنجام ده‌دات که هر کەسیک به ئەندازه‌ی گەردیله‌یه که هست و شعوری بیت
پهی بهو هەلیه ده‌بات.

بۇ غۇونە:

مرؤفیکی دهسته‌وسان، بەھۆی ئىلھامیکی خوايی‌وه، واته به جزوره
گەراپونىكى دوعاى فیعلی و كردار، لە پىنى دۆزىنەوهی ئامىرى "راديۆ" و
پاسايدى کى خوابى - کە هزاران كارى دهراسای تىدايە - كردووه بەھۆى
سوودگەياندن بە گرۇپى مرؤف. جا بىزانه كارىكى چەندە ھەلەيە کە مرؤف بلىت:
(بەلنى، راديۆ فلان داهىنەر بەدىيى هيناوه.. فلان كەس ھىزى كاره‌بای دروست
كردووه.. كەسانى تريش هەن بۇ دروست كردنى مادده‌يەك ھەول دەدەن کە شانى
ناو مېشىكى مرؤف بخويتىتەوه!

بەلنى، خواى گەورە جىهانى وەك ميواخانىيەك بەدی هيناوه کە شاياني مرؤف
بىت و، هەموو پىداويسىيە كانىشى تىدا بۇ ئاماذه كردووه. ئىجا وەك جزوره
خواستىكى ئەم ميواندارىيە، لە ھەندى سەرددەم و پۇزگاردا و لە ئەنجامى دوعاى
فيعلی و كرده‌وهی مرؤفه‌وه کە برىتى يە لە: توپۇزىنەوه و گەرانى يەك لە دواى يە کى
بىرە كانى مرؤف بە دواى راستىيە كاندا، ھەندى نىعمەتى يى دەبەخشىت کە پىشتىز
سەبارەت بەو پەنھان بۇون.

جاله كاتىكدا کە پۇيىست بۇو مرؤف بەرامبەر بەم نىعمەتانە سوپاسى
پىشكىش بە پەروەردگارى خۆى بىكىدايە، كەچى خۆى دووچارى كوفران و
ناشكورىيە کى گەورە دەكات و لە بىرى دەچىت کە ئەم نىعمەتە لە لايەن

خواوهنهوه بین به خشراوه و، به جوزیک بزی دهروانیت که بدیهاتووی مرؤفیکی ناسایی و دهستهوسانی وله خزوی بیت و، دهیداته پال کارامهی ئمو کەسە! تەنانەت لە بىرى كەسانى تىريشيان دەباتمۇه كە ئمو نىعەتەنانە چەند كارىكى دەراسای چاکە كارىيەكى گشتىن و، به "زانست" و "ويست" و "مېھرەبانى" و "ھەست و شعور" وە بە مرۆف بە خشراون، چونكە تەنها ھۆكار و دىھەنىكى ئمو چاکە كارىيە دەبىنیت و، ئەو كارەش بە "پىكەوت" ئى هەرەمەكى و "سروشت" و "مادده بىن گىانە كان" دەسپېرىت!

دیارە ئەم كارەش دەرگای نەزانى و نەفامىي پەھايلىنى دەخاتە سەرپشت كە هەرگىز بۇ ئەم مرۇفە پىزلىنى گىراوه ناشىت كە لە جوانلىقىن نرخ و پىزدا بەدى هيئراوه.

لەبەر ئەوه، دەبىن بە روانىنى "حدرفى" نەك "ئىسمى" و بەپى دەستورى:

و في كل شيء له آية تدل على أنه واحد

سەيرى بۇ نەوەران بىكىت، تاڭو مرۇف بە جۈرنىكى پاستقىنە بەرەو پلە و ئاستى شايىستە ئادەمیزاد بەرز بىتەوه!

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾.

* * *

(شىگەرنەوهى مىزرووى ژيانى دانەر)

باسمە سبحانە

برايانى صىددىق و ئازىزم

يە كەم:

پىرۇزبائى يادى مەولۇودى نەبەوبىي پىرۇز و سەركەوتتىان لە كارەكانتاندا لى دەكەين و، مىزدەي بلاۋىوونەوهى پەيامەكانى نۇورتىان لە ناوەندە كاندا بە شىۋەيەكى كارىگەر و چاوهپوان نەكراو دەدەينى و، بىم بۇنەيەوە پىرۇزبائى ئاراستە ئەممو قوتايانى نۇور دەكەين.

دوسرا

لهم شوه پرۆزهدا خاتیره یه کی بمهیز هاته دلمهوه، که بدم جزورهی خواره و یه:
 به بونهی نووسینی نهود کاره ده راسا (خوارق) یانهی ژیانی سعیدی کون و نوی
 که قوتایانی زانکوی نهسته مبوقل له "میژووی ژیان" مدا نووسیو یانه، دوو دانه
 راو پیر و بیچوون له لای خوینه ران سمریان هەلداوه:

پہ کھمیان:

باوهرباشی یه کی و هک هی ویلایت و زور له سهرووی توانا و سنوری خومده
بز "هاوریتامان" دروست بوو.

دو و همیان:

گومان و دوودلی یه کیش، که هزار جار له توانای من بهدهره، له لای
نمهاران" و "نه هلهی فسلسه فه" پهیدا بیوو. چونکه پیان وابیو که زیره کی و
ده هائیکی یه کجارت ده راساله مندا بیت. ته نانهت هندیکیان که وتنه و همی ٹه وهی
که سخنک، به کجا، به هن له ئار ادا بست!

له گهلى شويinda چهند پرسياريکم بهم و اتايانه‌ی پيشوو ئاراسته کراو، داوايانلى كردم که به شيوه‌يه کي ماددى و معندي مدهله که روون بكمدهوه. و امنيش له لايەنى خۆمهوه ناچار بووم، له بئر ئەم خاتىره‌يهى کە ئەمشەو هاته دلمهوه، حەقىقەتىك روون بكمدهوه که گهلى پىشە كېيىھى.

پیشہ کی یہ کام:

تزوی درهختی سنهوبه، که قهباره کمی به ئەندازهی دەنکە گەنیکە، دەبىت بەھۆی پەيدا بۇونى درەختىنى گەورەي سنهوبه. واتە توانستى خواي گەورە ئەو درەختە سەرسوورھېنەرە لەو تزووه بەدى دەھىنېت..

لەوانەشە ئەو تزووه جگە لە رېزۋەي يەڭى لە ملىون ھىچ بەشىكى ترى لەو بەدىھىنانەدا نەبىت، چۈنكە قەلمەمى توانستى خوايى پېرىستىكى مەعنەوبى ئەو درەختەي لەو تزووهدا تەمار كە دووه.

جا ئەگەر ئەم کارە هى توانستى خواى گەورە نەيىت، دەبى پېر بە شارىنىكى گەورە کار گەى زۆر و زەبندە بۇ بەدەپەناني ئەو درەختە هەيىت، تاکو ئەو درەختە سەنەوبەرە بە لق و پەلە كانىھە دروست بىيىت!

بەم جۆرە، يەكىڭ لە بەلگە كانى مەزنى و توانستى خواى گەورە لە وەدایە كە لە شىتىكى يەكچار بچۈرۈكى وەك "تۇر" گەلنى شتى مەزنى بە ئەندازە چىاكان بەدى دەھىتىن.

جا بە وىتە ئەم نەونەيە، وامن بە نيازىكى خاوىن و قەناعەتىكى تەواوى ئەوتۇ كە هيچ خۆنۈسىتى و تەوازو عىنكى دەستكىرىدى تىدا نى يە، رايىدە گەيدەنم كە: خزمەتگۈزارى يەكامىن و پۇوداوه كانى ژيانم لە حوكى "تۇر" ئىكدا ئەندازە تا كو بىن بە سەرتا و بەنەماي خزمەتىكى ئىماننى مەزن. ئەوهتا چاودىرىنى خواى گەورە لەم سەردهم و پۇزگارەدا درەختىكى بەردارى بە "پىامە كانى نور" - كە لە قورئانى پېزىزە سەرچاۋەيان گىرتۇرە - لە تۇرۇ پىنگەماندۇرە و بەخشىویە.

جا بۇ ئەوهى دلىيا بىن، سوينىتانا بۇ دەخۇم و دەلىم:

ھەرگىز من هيچ توانا و تايىه تكارى يەكم لە خۇمدا شىك نەدەبرىد بۇ ئەو کارە دەراسايانە كە بەسەر ژيانغا هاتن. بۇ يەھەر كاتى بىرملىنى دەكردنەوە و، بۇ توانا و ليھاتنە كانى خۇمم دەپۋانى تۇوشى سەرسوورپمان دەببۇم، تەنانەت هيچ ليھاتنىكىشىم لە خۇمدا نەدەبىنى بۇ بەرىتكەرنى كاروبارە كانى ژيانى خۇم و پەيۋەندى يەكامى بە كۆمەلمۇھ، ج جاي ئەوهى خاۋەنى دەھاء و زىرە كى و ويلايەتى نائاسايى ھا!

بەلنى، چەند حالەتىك لە منەوە دەركەوتۇن كە سەرنجى خەللىكى يان بۇلا راکىشام، بەلام ھەرمۇويان لە دەرەوەي وىست و ئىختىيارى مندا بۇون، كەچى بە چەشىنېك پىش چاۋ دەكەوتۇن كە وەك بلىيى جۈزىنەك بن لە راکىشانى سەرنجى خەللىك بۇ لايى من. لە راستىشىدا لەو پۇوهە بۇون كە ئەو گومانە باشەي خەللىكى بەرامبەر بە من ھەيان بۇو، بە درۇ نەخرىتۇو.

جاله بر ئوهه‌ی حيكمه‌تى ئوهه نده زانى كه بۇچى من لە راستىدا بە جۆره نىم كە خەلتكى بە گومانى باشى خۈزىان بۇم دەپروان و، بۇچى من هيچ سوودىنىم بۇ دنیا نى يە و، كەچى خەلتكىش پۇويان تىكىردووم و هزار و يەك ئوهه‌ندەي پىلى خۆم بەرزتر بۇم دەپروان.. لە بەر ئوهه، ھەمېشە ئەم كارەم بە پىچەوانەي تەواوه‌تىي حقىقەتەوە دادەنا!

بەلام هەزار شوکر و سوپاس بۇ ئەخواوندە گەورەيەي كە بە چاكە و بەخشى خۆى لە رۈزگارانى كۆتايى ژيانم و دواى بەسرچۈونى نزىكەي ھەشتا سالى تەمدەنم، شىئىكى لە حيكمه‌تى ئەم كارە تىنگەياندما و ائامازە بۇ كەمېك لەو حيكمه‌تە دەكەم و، بەشىك لە غۇونە زۇرەكانى پۇون دە كەمەوه:

غۇونەي يە كەم:

بەپىي پىي و پەسى قوتاڭخانە ئايىنى يە كان، دەينى مەرۆف لانى كەم ماوهەي پازدە سال زانسته شەرعى يە كان بخۇيىت، تاڭو راستى يە كانى ئايىن و زانسته ئىسلامى يە كان بەدەست بەھىنەت و فېريان بېت.

جاله كاتانەدا، نەك هەر تەنها زىرە كى يە كى نائاسايى و هىزىنەكى معنەوى، بەلكو جىڭە لەو حالەتىنە سەرسوورەينەرىش لە سەعىدەوە دەركەوت و سەرى ھەلدا، كە لە دەرەوەي بازنه‌ي گشت توانا و لىپاتە كانىمۇ بۇو. چونكە تەنها دواى چاوجىرانى بە ناو بابەتە سەرەتايە كانى صەرف و نەحرو لە ماوهەي يەك دوو سالىنەدا، ئەخواوندە سەرسوورەينە سەرى ھەلدا، وەك بلىيى لە ماوهەي سى مانگدا نزىكەي پەنجا كەنەتلىي خۇيىنەيت ئەوه بۇ لەو ماوهەدا لە ھەمويان تىنگەيشت و ئىجازە و بەلگەنامەي تەواو كەردىناني بەدەست هينا!

جا ئەم حالەتە، دواى شەست سال لە رۇودانى، دەرى خىست كە: تەفسىرېك بۇ قورئانى پىرۇز پەيدا دەبىت و لە ماوهەي كى كەمى ئەوتۇدا كە لە چوار مانگ تىپەر ناکات ھەمو زانسته ئىمانى يە كان دەستى خۇيىنەرى دەخات و، ئەو "سەعىد" لە لەوازىش كارمانەند و خزمەتگۈزارى ئەو تەفسىرە دەبىت.

ھر لە دەماودەمى ئەو بارودۇخەدا چەند واتايىك بە دىلدا دەھاتن، وەك بلىيى
ئامازەى غەيىبى بن بۇ ئەوهى كە: رۆزگارىتكى دېتە پىشەوە قوتاڭخانە ئايىنى يە كانى
تىدا دەپوو كىنەوە و، ئىز ناتوانرىت نە لە پازدە سال و نە لە يەك سالىشدا زانستە
ئىسلامى يە كان دەست بخىزىن.

نمۇونەى دۇوھەم:

گەتوگۇ و مۇنازەرەى رۆزگارانى دېرىنى "سەعید" كە ھىشتا منال بۇ لەگەل
زانا بەپىز و پايەبەرزە كاندا.. ھەروەھا وەلامدانەوەي پاست و دروستى بۇ
پرسىارە كانيان، بى ئەوهى خۆزى ھېچ پرسىارىتكى ئاراستە ئەمان بکات،
ھەرچەندەش پرسىارە كانيان لە قورستىن بابهت و مەسىلەدا ھەلبىزىر ابۇن..

ئەم حالەتەي كە ئەوسا بە منهۋە بىنرا، پې به دەم دەلىم و دان بەوهدا دەنېم كە ھى
ئەوه نەبوو خاوهنى زىرە كى يە كى لەرادەبەدەر يان توانا و لىيھاتىنىكى نائاسايىم.
نەخىر ھى ئەوه نەبوو، چونكە من ئەو كاتە ھىشتا منالىكى بچۈرك و گىرۇدەي زۇر
دەردىسىرى بۇوم و، تازە دەستم دابۇوە خويىتىن و، بىرم پەرتەوازە و خۆيىشم مایەي
ورووزاندى مۇناقەشەي خەلکى بۇوم.

كەواتە من ھەرگىز ئەوه لە توانادا نەبوو كە وەلامى پرسىارى زانا پايە
بەرزە كان بەدەمەوە، چونكە من ھەر لەو كاتانەدا ھەندى جار لە مۇناقەشەي زانا
بچۈركە كان و قوتايىانى بچۈركى زانستىدا شىكىتىم دەھىندا و بەسىرمدا
سەرددە كەوتى!

لەبىر ئەوه، قەناعەتى تەواوم ھەيدە بەوهى كە وەلامە پاست و دروستە كانى ئەو
كاتەم ھى توانا و لىيھاتىم و، لە زىرە كىي خۆمەوە نەبوون..

خۆيىشم ماوهى حەفتا سالى رەبەق سەرم لەم دىاردەيدە سوور مابۇو. بەلام و
ئىستا - بە فەزلى و بەخشنەدى خواي گەورە - يەكىتكە كەنەتە كانى ئەو
دىاردەيدە تىنگەيشتم.

ئەويش بېرىتى يە لەمەي خوارەوە:

ئەو زانستانەی کە لەناو قوتاچخانە ئايىنى يە کاندا دەخويىندرىن - کە وەك تۈزۈ
ئەو زانستانەن - درەختىكى بەرداريان لىنى پىنى دەگات و، خزمەتگوزارى ئەو
درەختىش گەلنى حەسۋۇد و نېيارى دەبىت..

جا ھەر وەك لە سەردەمە کانى پىشۇودا "ئەھلى سوننت" و "موعەزىلە" لە دىرى
يە كۆر دەدوان و بىز ھەل توھ شاندىنەوهى را و بىز چوونە کانى يە كۆر و سەر كەوتىيان
بە سەر ئەمەن دادەنا.. دەبىو - بەم بىن يە - خاواهن مەشرەب و رېيازە
جىا جىا كانى موسىلمانانى ئەم سەردەمەش رەختەيان لە خزمەتگوزارى ئەو درەختە
- درەختى نۇور - بىگرتايد، بە تايىەت زانىيانى ئايىن، كە ج لە بەر مونافەسە و ج
بەھۇى جىاوازىي مەشرەب و ج لە بەر ئەمەن كە "پەيامە کانى نۇور" گەلنى جار
دەماريان دەورۇۋۇزىنىت، چاوهپۇان دەكراپەخنەيان ئاراستە بىكرايدا..

جالە كاتىكىدا كە دەبىو ئەمەن رۇوى بىدايد.. كە چى خواى گەورە ويسىتى
لە سەر ئەمەن بىو كە بە پىچەوانەي ئەم عادەتە دېرىنەيە ئەم كارە بەرى بىكات!
كەواتە هەزار و يەك جار شوکر و سوپاس بىز خواى گەورە لە سەر ئەم نىعەتە
مەزىنەي كە بە فەزلى خۆى بەخىسى.

ئىستا من باوهەرى تەواوم بەمەنە كە ھۆزى نەنۇسىنى ھېچ كېيىتىك لە لايمەنی
زانىيانە بۇ رەخنە گىرن لە "پەيامە کانى نۇور" ، وەلامدانەوه پاست و دروستە کانى
ئەوساي "سەعىدە بېچكۈلە" يە بۇ زانا مەزىنە کانى سەردەمى زۇو! چونكە وەلامە
پاست و تەواوه کانى ئەو كاتەي سەعىد غىرەت و ئازايەتىي زانىيانى ئىستايد بە
ئەندازە يەك خاوا كىرده و كە خۆيان لە قەرەى پەيامە کانى نۇور نەدا و پۇوبەرۇوى
نەبۇونۇوه! هەرچەندەش مەشرەبەيان لە گەللى ھى پەيامە کانى نۇوردا جىايە و، گىانى
مونافەسە و غىرەتى زانستىشىيان لە خۆدا ھەلگەرتۇوه!

لە بەر ئەمەن، من لەو قەناعەتە تەواوه دام كە ئەمەن يە كىنکە لە حىكىمەتە کانى ئەمەن
زانىيان رەخنەيان لە پەيامە کانى نۇور نە گىرت. چونكە ئەگەر رەخنەيان لىنى
بىگرتايد، ئەوا دۈزمنە پەنھانە كامان و مولحىدان و شوينىكەوتووانيان رەخنە كەي
ئوانيان دەقۇزتەمەن و، بە وىنەي بەلگە و بەھانەيە كى يە كىجار گىرنگ دەيانگرت

بەدەستەوە و، ئىنجا بۇ شەكەندى شان و شىكۈزى "پېيامەكان" و "زانىيان" يىش پىكىمەت
بەكارىيان دەھىئى!

كەواتە سوپاسى نەپراوه و بىن كۆتايى بۇ خواى گەمورە، كە تەنانەت لە لايمەن
ئو زانا پەسىي يانەشەوە كە پېيامە كان گەلىن جار قىسى بەجىي تى سرەواندىوون،
ھىچ بەرنەنگارى و رەختىمەك ئاراستەمى "پېيامە كانى نور" نە كران!

غۇونەتىسىم:

ھەرچەندە "سەعىدى كۆن" ھەر لە رۈزگارانى مىنالى يەوه فەقىر حال و
باوکىشى دەستكورت و ھەزار بۇو، كەچى لە گەل ئەۋەشدا سەدەقە و دىبارىي لە
خەلکى وەرنەدە گىرت. تەنانەت ھەر نەيدەتوانى وەرى بىگىنىت، مە گەر لە بەرامبەر
شىتىكەوە، ھەرچەندەش لەو كاتانەدا تابلىقى مۇحتاج بۇو.. ھەروەھا ھىچ كاتىڭ
"سەعىد" نەدەرۈشت بۇ وەرگىتنى "ئازۇوقە" يان - پىنى بىزانتىت - "زەكەت" لە
ھىچ كەسىتىك وەرنە گەرتۈوه، بە وىنەتى داب و عادەتى ئەوسای كوردستان كە
ئازۇوقە قوتايىان لە لايمەن خەلکە كەۋە دەدرا و خەرجىشيان لە زەكەتى ئەوان
دايىن دەكرىا..

جا ئىستا قەناعەتىكى تەواوم ھەيە بەوهى كە حىكىمەتى ئەم دىاردەيە ئىيانى
"سەعىدى كۆن" بىرىتى يەلەوهى كە:

لە دوا پۈزۈھە كانى تەممەندا "پېيامە كانى نور" - كە خزمەتىكى بەرز و بىندو
بىنگىردىن بۇ ئىمان و ئاخىرەت - نە كەم بە ھۆكىار و پلىكائەمەك بۇ دەستكەمەتە كانى
دنىا و يىانوپەك بۇ دەستخىستى بەرۈزۈندى يە كەسى يە كانا!

لە بەر ئەم حىكىمەتى يە كە ئەم حالتىم پى بەخىشرا، كە حالتى نەفەرەت و
دۇورەپەرىزىمە لەو رەفتارە بىن زيانە و دەست نە گەرتەوهى لە خەلکى. ئەۋەبۇ من بە
پۈزۈھە مایەي بىزىو و فەقىرى و ھەزارىي سەخت و گۈزەرانى كولەمەرگى رەزى
بۇوم، تاكو ئەو ئىخلاسە راستەقىنەيە نەشىۋىت كە ھېزى پاستەقىنەي پېيامە كانى
نورە!

ھەروەھا ھەست دە كەم كە ئەم كارە ئاماژەيە كى پېراتاي وەك ئەمەي
خوارەوهىشى تىدايە:

هر ئم موحتاجی بيهه که زانیان ناچار ده کات نو قمی خمی ژیان و گوزه‌ران
بین، تاله ئەنجامدا وايان لئی دىت دەستەلاتیان بەسەر خۆیاندا نامینیت و ژیزدەستى
ئەم و ئەو دەبن!

غۇونەی چوارم:

لەو کاتەدا کە "سەعیدى نوئى" لە رۈزگارانى پىرىي خۆيدا ھەولى ئەمە دەدات
بە تەواوی خۆى لە سیاسەت و کاروبارى دنيا دوورە پەريز بگەرتى، كەچى بە
پىچەوانەی ھەموو ياسا و نەريت و وېزدانىڭ و تەنانەت بە پىچەوانەي رەفتارى
مەرۆبىي شەمە، ئەھلى دنيا بە درىزايى بىست و ھەشت سالى رەبەق، توند و تىرۇرىن
جۈزە چەپەلە کانى سەمیان لە گەلدا نواند..

لە ئەنجامى ئەمەشدا ئەم سەعیدە لاوازەي کە پىشتەزارى مېشىتىكى پى
ھەلەنەدە گىرا، تالتىن ئازار و سەختتىن دەردىسەربىي ئەوانى بەو ئارامە مەزن و
خۇزپاڭرىيە بىن وينىيە قبۇل كرد كە خوايى گەورە لە بەرامبەر ئازارى
سوو كایتى يە نابەجى كانى ئەوان پىي بەخشىبۇو..

خۆ ھەرچەندە خاوهنى مىزاجىنەتىكى توورە و ھەستىنەتىكى ناسكە و، ھەر بە
سروشت ترسى تىدا نى يە و، ئىمانىشى بە حەقىقەتى ئەمە كە (ئەجەل ھەر
يەكىنە و ناگۇرپىت) جورئەتىنەتىكى لە پادەبەدەرى داوهتى.. كەچى ئارامى و بىن
دەنگىيە كى لە بەرامبەر ئەمەموو ئازارانەو نواند كە ئەپەپى مایەتى ترس و
بىمنا تەنانەت دواي چەشتى ئەمەمە جۈزە ئازار و سوو كایتى پى كەردىنە
خۆشحالى و شادمانى بە رۇحى بەخشران!

جا حىكىمەتىنەتىكى ئەم دىياردەيە وەك خۆم قەناعەتى تەواوم پى كەردووھ، بىتى يە
لەمە:

پەيامە کانى نور - كە تەفسىری راستى يە ئىمانى يە کانى قورئانى پەتۈزۈن - بۇ
ھېچ شەتىنەتىكى ترى جىگە لە رەزامەندىي خوايى گەورە بە كار نەھىتىن! چونكە
"ئەھلى سیاسەت" شوبەھى ئەمەھەن بىلەو كەردهو كە گوایا "سەعید" ئايىن لە
پىناوى سیاسەتدا بە كار دەھىنېت و، ئىز بۇ ئەمە ئايىن نە كەرتى بە ئامرازى

سیاست سەعید بەند کرا و ئازار درا بەلام "قەدەری خواى گەورە" لە زىز پەرەدەی ئەو فەرمانە سەمکارانىيە ئەھلى سیاستدا چەند زللەيە كى سۆز و مىھەرەبانىيە لە "سەعید" وەشاند، تاکو ئەو "ئىخلاس" ئېڭ نەدات كە لە پەيامە كانى نۇورەوە بەدەستى هىناوه و، پىنى وت:

"نە كەى پەيامە كانى نۇور - كە تەفسىرى راستى يە كانى ئىمان - بىكەيت بە هۆكاريڭ بۇ دەستخستى سوودە كەسى يە كانى خۆزت، تەنانەت بۇ كەممالاتە مەعنەوى يە كانىشت.. هەروەها ورىابە! ئەو پەيامانە نە كەيت بە يىانۇويەك بۇ خۆزدەر باز كەرن لە بەلا و ئازار و زيانە كان، تاکو ئەو ئىخلاسە راستەقىنەيە كە هېزى گەورەي پەيامە كانى نۇورە لە هەموو كەمۇ كۈورى و ناتەوارىيەك پارىزراو بېت".

جا ئىستا من قەناعەتى تەواوم بەوهەيە كە ئەو زىلانە چەند زللەيە كى مىھەرەبانى بۇون لە لايەن قەدەری خواوەندەوە ئاراستەم كران. بەلكو بە تەواوى دلنيا بۇوم لەوهەي كە هەركات بە تەنها بۇ كاروبارى دواپۇزى خۆم لى بېرىم و، تەنها سەرقالى پەرسىتە تايىھەتى يە كانى خۆم بىم و، واز لە خزمەتگۈزارى يە كام بۇ پەيامە كانى نۇور بېھىم، يە كىسىر - لەم كاتەدا - ئەھلى دلنيا خۆيانم بەسەردا زال دەكەن و ئازار و ئەشكەنچەم دەدەن!

پۇونكىرىدىنەي ئەم ئۇونەي چوارەم بە دوا نامەم دەسىپىرم كە بە ناوニشانى: (ھەر تەنها حەقىقتە كە دەدوېت) و تايىھەت بە پۇونكىرىدىنەي ھۆزى ئۇونەي كە ئەھلى سیاست لەبەر ئەو "سەعید" دەخەنە بەندىغانە كانەوە تاکو نەھىلەن ئايىن بۇ كاروبارى سیاست بقۇزىتۇو و، سەعىديش حىكىمەتى ئەم كارە تىنگەيشتۇو كە بىرىتى يە لە چەند زللەيە كى مىھەرەبانانەي "قەدەری خواى گەورە" و، ئىت دوای ئەو چاپۇشىي لەوان كردوو و، لە حىكىمەتى ئەو ئارامگىرن و خۇپاڭرىيە لەپادەبەدرەش تىنگەيشتۇو كە خواى گەورە پىنى بەخشىو.

ئۇونەي پېنچەم:

ئەم سەعىدە ھەزارە ھەرنەن پۇيىستى يە كى لەپادەبەدرى بە نۇوسىن و خەت خۇشى ھەبوو، چونكە واماوهەي حەفتا سالە بەو كارەوە سەرقالە و ھەندى جار

ناچاره روزانه دووسه دا لایه بخوبیسته و هله کانیان راست بکاتمه.. که چی
له گه لئوه شدا هینده شاره زای نووسین و خدمت نی به که منالیتکی زیره کی ده
سالی له ماوهی ده روزدا فیزی ده بیت!

ئم کاره - له راستیدا - جئی سرسوورمانه! چونکه سهعید به تهواوی له
توانا و لیهاتنه کان بئ بمهره نه بیو. جگه لهوهش، برآکانی ههموویان خه تیان
خوشه و به باشی و جوانی دهنوسن.

وائیستا قهناعه تیکی تهواوم پهیدا کردووه بهوهی که حیکمه تی مانهوم به
"نیمچه خویندهوار" - له بئر خدمت ناخوشیم - لم ماوه دور و دریزه ته مهنداد،
سهرباری ئه همو پیویستی يه شم به نووسین و خدمت خوشی، ئوهه به که:
روزگار و زهمانیک دینه پیش که هیز و توانا و بمهره کهسى و جوزئی يه کان
ناتوانن بمهنه نگاری هیرشی دوژمنه سامنا که کان بینهوه، له روزگارهدا "سهعید"
بمپهربی گهر موگوری به دواى که سانیتکدا ده گهریت که بمهرهی خدمت
خوشی بیان هه بیت، تاکو له گه لخ خدمتیکی گشتی و همه کی و به هیزدا
بشدادریان بکات و، پنکوه ههزاران پنوس پیک بهین که ئه خدمته کهسى و
جوزئی يه بگزرن به خزمتیکی همه کی و گشتی و به هیز. چونکه ههموویان - به
وینه کۆبوونهوهی هدوا و پرووناکی و ئاو - له دهوری ئه توو"ه کۆدە بنهوه و
پارمه تی ئه دره خته معنوهی يه ده ده.

ئنجا جگه لم حیکمه ته، حیکمه تیکی تر لم کارهدا ههیه و مرؤف بمهرو
خزمتی ئیمان ده داته بئر، ئوهیش بريتی يه له: تواندنوهی خزویستی يه که له ناو
حهوزی به پیت و پیروزی کۆمەلدا، به وینه تواندنوهی قالبی سهھول له ناو
تاودا. تاکو ئیخلاصی راسته قینه و بیگرد به دهست بهینیت.

ئەمش حیکمه تیکی تره و بئر خزمتی ئیمان ده مانداته بئر.

الباقي هو الباقي

سهعیدی نوروسی

(پەيامە کانى نور هىچ تاوان و گۇناھىتىكىان تىدا نى يە)

براڭازىز و پاستە كامى!

يە كەم:

لە ناخى گىان و قوولايى دىلمانهوه پىرۇزبائى ھاتنى جەزىتتىن لىنى دە كەين و، بە پشتىوانى خواى گەورە پۇزىك دېيت كە جەزىك دەيىن سەرجەمى جىهانى ئىسلامى دە گرىتىمە. چونكە گەلىنىشانە ھەن دەرى دەخەن كە ئەم و قورئانە پىرۇزەسى سەرچاوهى ھەممۇ ياسا بەرزە كانى جەماوهرى يە كىگرتووى ئىسلامە، لە ئايىندهدا زال و دەستە لەتدار دەيىت و، پشت بە خوائەو پۇزە دېتە پىشەو كە جەزىنى پاستەقىنە ئەممۇ مۇسلمانان و سەرجەمى مەرۇۋاپىتى يە.

دۇوھەم:

گومان لەوهدا نى يە كە پەيام و قوتاييانى نور لە ئىزىز چاودىرى و پارىز گارىي خواى گەورەدان. چونكە دوزمنان سەربارى بارودۇخى وردى ئەم قۇناغە و سەرەپاي ياسا ھەپەمە كى يە كانيان و سەرسەختى لە رادە بەدەريان و لە درېزىلى ئەم ماوه دوور و درېزىدا، مەگەر بە پىزە ئە سەدا يەك، دەنا نەيان توانيوھ زيان بە قوتاييانى نور بىگىيەن.

ئەوەتا سەرەپاي پلانە ترسناكە كانيان بۇ سەرقاڭىل كىردىنى شەش سەدقوتايىي چالاكى نور بە داد گا يەك لە دواي يە كە كانوهە، توانيان تەنها بە سەر شەش قوتايىدا شىكا! تەنانەت - وەك پالموانە كە ئە نور باسى كىردى - بە درېزايىي ماوهى لېكۈزىلەنەوە يەك لە دواي يە كە كانى يىست و پىنج داد گا هىچ شىنىكى ناياساييان لە هەزاران پەيامى نور و هەزاران قوتايىي نوردا نەدۇزىيەمۇدا بەلگەي بىن گومانىش لە سەر ئەم دەرەنخامە ئاشكرايە و تەزۇر لە "فەرمانگە كانى داد" كە تووپيانە: پەيامە كانى نور هىچ تاوانىكىان لە ئەستۆدا نى يە و شىنىكى بىن ياساييان تىدا شىك نابەين.

ئەمە جىڭە لەوهى كە من لە داد گا ئەستەمبۇل و ئافىيون و داد گا كانى ترى ھاۋچەشىياندا بە پىچەوانە ياسا كانيان - كە دە گۈنچىت بۇ ئامانىجى خراب بە كار بەپىزىن - قىسم كردو، نەشيان توانى تاوانبارم بىكەن.

سده‌های ائممانش، دادگاکان نهیانتوانی هیچ توان و گوناهیک له پیامه کانی نووردا بدوزنمه که هممو یاسا ستمکاره کانی شارستانیتی ټوروپایان هملوہ شاندوهه توه.

هموو ئىمانە بە ئاشكرا دەرى دەخەن كە: راستى يە كانى پەيامە كانى نۇور
بەھۆى سەر كەوتىيان بە سەر نەيارە كانىاندا فەرمانگە كانى دادىيان ھېتاۋەتە سەر
بە كارھېتىانى وېزدان. كەواتە چاودىرىپى خواي گەورە پەيامە كانى نۇورى لە ژىز
بالە كانى خۈيدا ھەلگەرتۇوه و پەنای داوه. ئەمەشت بەلاوه سەير نەبىت، چونكە
ئەم پەيامانە يە كېنگەن لە موعجىزاتى قورئانى پېرۇز. سەبارەت بە ھېرىشى نەيار و
كەسانى دەز بەو پەيامانىش لە سەر پەيامە كان، ئەوا پشت بە خوا دەبىت بەھۆيەك بۇ
پۇت تىشكەدانوھى پەيامە كان و بڵاو بۇونەوەيان!

* * *

مامو ستامان دهليت:

(له ماوهی بیست و هشت سالدا چاوم به همراه پرسنلی حکومت که موقتی نازاری داوم، جگه له "ئەفسەرانی ئاسایش" که همگیز تەنگیان پى هەمل نەچنیوم و دلگرانیان نەکردووم، سەرەپاى ئوهى کە ھەندىنکىشيان به وينەی "پارىزەر" رەفتاريان نواندۇوە و بەرگرىيابانلىنى كردووم. وائىستا حىكىمتى ئەو رەفتارە ئەوان رۈون دە كەممەد:

به دلیاییه و ده که موتوره و سملاؤه که پیام و قوتاییانی نور چهند گمفرادیکی
مهعنیه وی تاسایش و به بیرون باوه رهه پاریز گاری له تاسایش و پرنسای ولات
ده کهن و، له پنی پریتمایی و ئاموز گاری يه کانیانه و پاسه وانیکیان له دلی هممو
ئیمانداریکدا داناوه. ئفسه رانی تاسایش به چه شنینکی مهعنیه وی ههستیان بهمه
کردووه، بزیه له هممو کاتیکدا رپوی هاپری يه تیيان بؤ ئیمه ده رخستووه.
نهینی ئرم راستی يمش بریتی يه لمهه خواره وه:

يەكى لە ياسا بىنپەتى يەكانى قورئانى بىرۇز نەۋەيە كە دەفەرمويىت: «لَا ئَزِيرٌ وَأَزِيرَةٌ وَزِرْ أَخْرَى» (فاطر: ۱۸). قورئان بەپىنى ئەم ياسا يەرى لە ھەولى تىنگىداني پىسا و ئاسايىش دەگرىنت، تاكو لە دەمى لەناوبردى "دە" تاوانباردا زيان بە لە سەدا "نەودە" كە ئىرى ترى خەلتىكى نەگات..

جا لە سەر بناغەي ئەم نەپىنى يەوردە: ھەرچەند گەلىن ھېزى مەعنەوىي ترسناك ھەن ھەولى تىنگىداني پىسا و ئاسايىش دەدەن و لە ھەموو شوينىكى ولاتدا چالاکى دەنۋىن، تەنانەت چالاکى يەكانيان لىېرە زۆر زىياتەر لە ھى فەرنسا و مىسر و مەغريب و ئىران، كەچى لە گەل نەۋەشدا نەيانتوانى ئاسايىش لىېرە تىڭ بىدەن! ھۆكاري ئەمەش تەنها شەمش سەدھەزار نوسخەي پەيامە كانى نۇور و پىنج سەد ھەزار قوتايىي نۇورە كە ھېزىنگى مەعنەوىي پشتىگىر بۇ ھېزى ئاسايىش پىشكەھىن، تاكو بەرەنگارى ئەم ھېزە رۇوخىنەر و ترسناكانە بىنۋە.

جا ئەفسەرانى ئاسايىش ھەستىان بەمە كەردووھ، بۇيە چەند حالتىڭ دەنۋىن كە سۆز و ويژدان و مىھەرەبانى يان سەبارەت بە "پەيامە كانى نۇور" تىدايە. بە پىچەوانى كارمندە رەسمى يەكانى تر لە ماوهى ئەم بىست و ھەشت سالەدا).

ھەروەھا مامۇستامان دەلىت:

(دەبىن يەك بە يەكى كەسانى ئاسايىش لە زانايانى ئەھلى تەسەرووف زۆر زىياتەر خاوهنى تەقوا و ئايىن بن و، فەرزە كانيان جى بەجى بىكەن و، خۇيان لە گۇناھ و تاوان پىارىزىن. چونكە، لەبەر پۇيىستىي لە رادەبەدەر، ئەركە كە سەرشانيان ئەمەيان لىنى دەخوازىت، تاكو بىتوانن لە بەرامبەر ئەم كاولىكارى يە ساماناكەي كە رۇوخىنەرە مەعنەوىي يەكان ئەنجامى دەدەن و لە پىشاوى راڭىز كەردىنى پىسا و ئاسايىشدا، ئەركە كانى سەرشانيان بە تەواوەتى و پىنكۈپنگى راپەپىن).

ئەم قوتاييانى نۇور
كە لە گەل مامۇستادان

(هر تنهها حقیقته که دهدویت)

پیامه کانی نور چه سپاندویانه که له دووتویی "ستم" دا "دادگه‌ری"
سره‌هله‌دادات !

واهه هنه‌ندی جار مرؤفیک دووچاری ستم و ناحمقی و گیرو گرفیک دهیت،
یان بین هیچ توانیک برپیاری بهند کردنی له سمر دهرده کریت و ده خریته بهندیکانه‌وه.
بن گومان ئم چه شنه برپیاره سته‌مینکی پوون و ئاشکرايه. بهلام کاتی واهمیه که
هر ئم سته‌مه دهیت بهمی دهرکه‌تون و سره‌هله‌لدانی دادگه‌ری ! چونکه قده‌ری
خوای گموره هنه‌ندی جار سته‌مکار به کار دهیت بز ئاراسته کردنی سزا‌یاه
بهرامیه‌ر به که‌سینک که له بدر هزیه‌کی تر شایسته‌یی ئمو سزا‌یاهی بهده‌ست هیناوه‌ا
ئه‌مش یه کینکه له جوزه‌کانی دهرکه‌تونی "دادگه‌ری" ی خواوه‌ند.

جائیستا من لهم پوانگه‌یدوه بیر ده کمه‌وه لهوهی که :

ئایا بزچی به دریزابی بیست و ههشت سال له دادگایه کدوه بز دادگایه کی ترو
له پاریز گایه کدوه بز پاریز گایه کی دیکه و لهم شاره‌وه بز شاریکی تر ده دریمه بهر؟
چ تو مه‌تیکم ئاراسته کراوه له لایه‌ن ئمو که‌سانوه که رازین بدم جوزه سزا و
ئه‌شکه‌نجه سته‌مکارانه بده‌لهم له گه‌لدا بکه‌ن ؟ ئایا تو مه‌تی به کاره‌نیانی ئاییسه له
پیناوی سیاسه‌تدا ؟ ئهی ئایا بزچی ناتوانن بیچه‌سپینن ؟ دیاره له بدر ئمه‌وه ناتوانن
تومه‌ته که‌یان بچه‌سپینن که له راستی و واقیعا شتیکی لهم جوزه له ئارادا نی‌یه ..
ئمه‌تا دهیت دادگایه که چه‌ندین سال و مانگ له همولی دوزینه‌وهی
به‌لگدیه کدا کات به‌سمر ده‌بات که منی پن توانبار بکات، که‌چی ناتوانیت
به‌لگدیه کی له جوزه بدوزینه‌وه .. دوای ئمه‌وه یه کسمر دادگایه کی تر به هه‌مان
تومه‌ت بز لینکولینه‌وه و دادگایی کردن ده‌مداده بدر و ئمویش ماوه‌یه کی تر لرم
همولدا و بز گوشار خسته سرم کات به‌سمر ده‌بات و چه‌ندین جوزی ئازار و
ئه‌شکه‌نجه ده‌هینته رئی. ئیز کاتی که ناگاته هیچ ئه‌نجامیک بز تومه‌تبار کردنم،
وازم لئی ده‌هینت .. بهلام دوای ئمه دادگایه کی تری سئی هم به هه‌مان تومه‌ت
یه‌خم بین ده گرتنه‌وه !

بىست و هەشت سالى تەممۇم - بىم جۇزە - لە گىرفتىكەو بۇ يەكىنى ترو،
لە كېشىدە كەوه بۇ كېشىدە كى دى بەسەر بىردووھ. تالە كۆتايىدا دلىيا بۇون لەوەى
كە هيچ پاستى يەك لە چەشەن تۆمەتانەدا نى يە و ھەموو يان بە ناھق دراوەتە پالىم.
من سەبارەت بە خۆمەوە بە دلىياسىھە دەزانىم كە هيچ پەيوەندى يە كەم بىم
تۆمەتەوە نى يە، كە ج بە ئەنۋەست و ج بەھۆزى و ھەم و دوودلى يەوە دراوەتە پالىم.
ھەروەك ھەموو كەسانى خاواھن وىزدانىش دەزانىن كە من لەو جۇزە پىاوانە نىم
ئاين بۇ هيچ ئامابىنەكى سىاسى بقۇزمەوە. تەنانەت ئەو كەسانىش كە تۆمەتە كەيان
ئاراستە كردووم، لە ناخى دەرۈونى خۇياندا، ئەم پاستى يە دەزانىن ا

جا من دەپرسىم:

كەواتە ئايان ھۆزى سۇوربۇونىان چى يە لەسەر ئەم سەتمەى كە دەرەحەق بە من
دەيىكەن؟ بۇچى لە گەل ئەوهشدا كە من لەم مەسىلەيدا بى تاوانى كەچى ھەر
دۇوچارى ئەم سەتم و ئازارە بەردهوامە دەكەرىم؟ بۇچى نەمتوانى لەم موسىبەتانە
پزگارم بىت؟ ئايان ئەم حالتانە پىچەوانە دادگەربى خواوهندىن؟

بە درېزائى چارە كە سەدەيدەك بە دواى وەلامى ئەم پەرسىياراندا دەگەرم و، ئەم
گەرانەشم بى ئاكام مايەوە.. بەلام وائىستا ھۆزكارى راستەقىنە ئەمۇم بۇ
دەركەوتۇوھ كە بۇچى سەتمەم لىنى دەكەن و ئازارم دەدەن! بۇيە - بە داخەوە -

دەلىم:

گۇناھە كەم لەوەدایە كە خزمەتە قورئانى يە كام دە كەم بە ھۆزكارىڭ بۇ
بەرزبۇونەوەى معنەوى و "كەمالاتى پۇحى" م. وائىستا بە تەواوى ھەست بەمە
دە كەم و لىتى تىنە گەم. بۇيە ھەزاران جار شوڭر و سوپاسىم پىشكىش بە خواى
گەورە دە كەم لەسەر ئەمۇم كە لە ماوە ئەم سالە دور و درېزائەدا چەندىن
پىنگىرى بەھېزى معنەوى لە دەرەوەى ويسىتى خۆمدا ھىنايە پىس، تاڭو
خزمەتگۈزارى يە ئىمانى يە كام نە كەم بە ھۆزەك بۇ تەرەفقى و بەرزبۇونەوەى
ماددى و معنەوى، يان بۇ پزگاربۇون لە ئازار و ئاڭرى دۆزەخ، تەنانەت بۇ
بەدەستەپەنلىنى بەختەورىي ھەمېشەيىش يان لە پىتاوارى هيچ ئامابىنەكى تردا.

ئەم ھەستە قوولانەی ناخى خۇم و ئەم ختۇورە و ئەندىشە ئىلھامى يانە، مىيان دووچارى حەپەسان كرد. چونكە لە كاتىكدا ھەموو كەسىك مافى بەدەستەتەناني تەو پلە و پايانەي ھەمە كە حەز دە كات پىيان بگات و، بوارى دراوەتى لە پىنى كردهو چاكە كانەوە بەختەورى ھەمىشەبى بۇ خۆرى بەدەست بەھېنېت، جىگە لەھەش كە ئەم كارانە ھېچ زيانىكىان بۇ كەس تىدا نى يە.. كەچى لە گەل ئەوهشدا بىنیم "گیان" و "دىل" لەم چەشىنە حالتانە و لە گىرتەبەرى ئەم پىنگايدە قەدەغە دەكرين و، ئەوەم لە بەر چاودا دائز اوھ كە ھاودەم لە گەل بەدەستەتەناني "رەزانەندىسى خواوهند" دا، جىگە لە "خزمەتى ئىمان" بايەخ بە ھېچ شىتىكى تر نەدەم!

چونكە لەم زەمان و رۈزگارەي ئىستادا سەبارەت بەم كەسانەي كە لە پىنى سروشتى بەندايەتى ناو ناخى خۇزىانەوە نەگەيشتۇن بەم راستى يانەي ئىمان كە لە سەررووى ھەموو شتىكەوەن و، ئەم كەسانىش كە پۇيىستىان بە تىڭەيشتى ئەم راستى يانە ھەمە بە شىۋەيە كى كارىيگەر، وتنەوەي جۈرە دەرسىنېكى قورئانىي ئەوتۇ كە لە خزمەتى ھېچ ئامابىجىكى تردا نەبىت، كارىكى گەلنى پۇيىستە. بە جۈرىيک كە لەم چەشىنە دنیايەدا، كە ھەموو شتىكى تىدا ئىنگەل و ئالىز بۇوە، ئەم دەرسە قورئانىي بتوانىت ئىمانى خەللىكى رېزگار بگات و، قەناعەت بە سەرسەختانىش بېھەشىت و، دلىانىي لە دەروننىاندا بىۋۇزىنېتەوە. بەمەش ئەم دەرسە دەتوانىت پاشتى كۆفرى موتلەق و گومرايى سەرسەخت و ملتهدەر بشكىنېت و، قەناعەتى تەواوهتى بە ھەموان بېھەشىت.

خۇ لەم بارودۇخانەي ئىستادا ھەر گىز ئەم چەشىنە قەناعەتە پەيدا نایت، مە گەر لە كاتىكدا كە ھەول بدرىت "ئايىن" نە كرېت بە ھۆيەك بۇ ھېچ ئامابىجىكى ماددى يان معنەوى، ئىز ئەم ئامابىجە: كەسى، يان دنیانى، يان قىامەتى بىت!

خۇ ئەگەر ئەمە نەيدەتىدى، ئەوالە بەرامبەر ئەم تۈۋەزە ترسناكەى كە لە لايدەن كۆمەلە و رېنگىخراوە نەھىنى يە كانەوە سەرەتلىدەدەن، ھەموو كەسىك - لە ھەر پلەوپايدە كى معنەويشدا بىت - ھەر دەستەوسان دەمېنېت و ناتوانىت ھەموو شوبە و گومانەكان قەلاچۇ بگات. چونكە لە چەشىنە كاتەدا دەروننى

بەدخوازى ئەو كەسەي كە حمز دەكات بىتە ناو بازنەي ئىمانەوە بە خۆزى دەلىت: "ئەو كەسەي كە باسى ئايىمنان بۇ دەكات بەھۆزى زېرىڭى و ئاستى بەرزى خۆزىەوە لە بەرچاودا دەپەرازىنېتەوە و دەتوانىت قەناعەتمان پى بکات". ئەمە دەلىت و، ئىز شوبەھ و گومانە كانى هەر لە دلدا دەمېتەوە!

دەساھزاران هەزار جار شوڭر و سوپاس بۇ خواي گۈورە كە ماوهى يىست و هەشت سال و لە دووتونى تۆمەتى "بە كارھىنانى ئايىن لە پىناوى سياسەت" دا قەدەرى سەرتاپا داد گەرى خواوهند - بە بىن و يىست و پىزازىنى خۆم - نېھىشىت ئايىن بىكم بە ئامېرازىڭ بۇ ھىچ ئاماڭىنچىكى كەسى و ئايىھەتىي خۆم و، دەستە سەتمەكارە كانى مەرۇقى بۇ زللە لىدانم و ورىيائى و بىندار كردنەوەم بە كارھىنا، كە چەند زللەيەكى سەرتاپا داد گەرى بۇون و ھەرەشەيان لىنى كردىم كە: ھەرگىز "پاستى يە كانى ئىمان" نەكەيت بە ئامېرازىڭ بۇ كەسى و خودى خىزىت. تاكو ئەو كەسانەي پۇيىستىان بە پاستى يە كانە تېڭىن و بىزانن كە ھەر تەنها حەقىقت و پاستى يە كانن لە پەيامە كاندا دەدوين و قىسە دە كەن، نەڭ شتى تر. ھەروەھا بۇ ئەۋەھى ھىچ وەھم و گومانىكى نەفس و فەرۇقلىكى شەيتان لە گۈزپىدا نەمېت و ھەموويان بىن دەنگ بىن.

ئەمە نەھىنىي كارىگەرىي پەيامە كانى نۇور لە وروۋازاندى حەماسەتى ناو "دل" و "گىانە كان" دا بە وىنەي شەپۇل دەرييا فراوانە كان.

بەلتى، نەھىنىي ئەو كارىگەرىي ھەر تەنها ئەمەيە و ھېچى تىرىنى يە! ئەمە تا ھەرچەند هەزاران زانا ھەن كە ئەو راستى يانەي پەيامە كانى نۇورىيان لە سەدان هەزار كەپىدا تۆمار كردووه كە زۇر زىياتىر لە پەيامە كانى نۇور پەۋانېتىي يان تىدايە، كەچى نەيانتوانى بەر بەستى ئەو كوفرە ئاشكرايە بىكەن و لە شوپىنى خۆيدا پايدىگەن اجا كە لە كاتىپىكدا پەيامە كانى نۇور لە ژىېر سايەي ئەم بارودۇخە سەختانەدا و تا پادەيەك توانييېتىان پۇوبەپۇوى ئەم كوفرە ئاشكرايە بىنەوە، ئەوانەھىنى سەركەوتىيان لە وەدایە كە باسمان كرد. واتە نە "سەعید" و نە توانا و لېھاتن و

قابلییتی سه‌عید بز نهم کاره له گزپردازی به، به لکو همر تنهای "حقیقت" له باره‌ی خرویه و دهدویت.. بهلئی، تنهای حقیقتی ئیمانه کدو تووه‌ته گوفتاره‌وه.
 جا ماده‌م "پیامه کانی نور" کاریگه‌ری بیان له و جوزه دلانددا هدیه که تینووی "ئیمان" و "نوری حقیقته کان" ن، ئموا نهک همر تنهای يەك "سه‌عید" به لکو هزار و يەك سه‌عیدیش له و پشاوه‌دا بهخت ده کریت و، هەرجى ئەشكەنجه و ئازاریشم له ماوه‌ی ئەم بیست و هەشت سال‌دا تووش بووه گەردانیان ئازاد بیت و، ئەو کەسانمش سته‌میان لى کردم و لەم شاره‌وه بز ئەو شار دەیانگو استمه‌وه و، ئەوانمش کە دەیانویست جوزه‌ها تۆمەتم بدهنه پاڭ و چەندىن جۈرى سوو کایه‌تی بیان هینایه پىم و زىندانی تاکە كەسى بیان بز ئاماذه ده کردم.. واله هەموو بیان خۇش بۇوم و، وازم له هەموو مافیتکى خۆم هینا له ئەستقىياندا!
 بە "قەدرى داد گەر" يش دەلىم:

من شایانی زللە داد گەرە کانت بۇوم.. چونكە منیش وە كو خەلکى پېنگایە كم گرتەبەر کە خۆزى له خۇپدا رەوايە و هېيج زیانىتکى تىدا نى يە و، لەم پىرمەدا بىرم لە خودى خۆم کرده‌وه. خۆ ئەگەر لە دەمى ئەنجامدانى خزمەتكۈزۈرى يەكائىم لە پشاوی پاراستنى ئیماندا هەست و نەستە کانی خۆم سەبارەت بە پېژنە و بەرە كەتە ماددى و معنەوی يەكائەو بەخت نەکردايە، ئەوا ئەم هيپە مەعنەوی يە گەورەيدە دەست دەدا. بۆيە هەموو شىېكىم بەخت کرد و هەموو ئازارىتكىشەن ھەلگرت. هەر ئەممىش بۇو بە ھۆزکارى ئەمەی کە راستى يەكانى ئیمان لە هەموو شۇنىېكدا بىلەپ بۇونەوه و، سەدان هەزار تەنانەت لەوانەيە ملىۋەنەقا قوتايى لە قوتاخانە ئەنوردا پېنگىيەتن و لە سەرچاوه‌ى زانستە کانى نورىيان ھەلگۈزى و، هەر ئەوانىشىن کە لەم پېنگە خزمەتى ئیماندا هەر بەرده‌وا مەدبىن و، لە بەختىرىنى هەموو شىېكى ماددى و مەعنەيدا لەم پېنگە يە من لانادەن، چونكە ھەول و كۈششىيان تەنها بز "خواي گەورە" دەبىت، نەك بز هېيج شىېكى تر.

گەلىنى كەس لە قوتايىم دووچارى چەندىن جۈرى بەلا و موسىبەت بۇون و، گرفتارى چەندەها سەختى و ئازار و ئەشكەنجه كران و بە فەزلى خواي گەورەش

چەندىن تاقىكىردىنوهى سەختيان بېرى.. جا من داوايانلىنى دەكمى كە ئەوانىش بە وېنەى من چاپۇشى لەو كەسانە بىكەن كە ئەو سەمانەيانلىنى كردوون و مافيان خواردوون، چونكە ئەو سەتكارانە لە نەزانىي خۇياندا ئەو رەفتارانەيان نواندۇوه، ئەوانىش كە ئازار و ئەشكەنچەيان دايىن، بىن ئەوهى پەمى بە درەوشانوهى نەپېنى يەكانى "قەدەرى خواوهند" يېمن، يارمەتىي بلاۋبۇونوهى راستى يەكانى ئىمانيان داوه.. ئەركى سەرشامان بەرامبىر بەو جۆرە كەسانە ئەوهى كە ئۇمۇدەوارى هىدايەتدانىان بىن.

وەسيەتم بۇ قوتايىانم ئەوهى كە هيچ كاميان بە ئەندازەي تەنانەت گەردىلەيە كىش گىانى تۈلەسەندىنوه لە دلى خۆيداھەلنە گىرىت و، بە گەرمۇگۈرى و لىپەنوه بۇ بلاۋبۇونوهى "پىامە كانى ن سور" تېكۈشىن و پەيپەندى يەكى توندوتۇل و پەتو بۇ پەيامانوه بىهسەن.. من زۇر نەخۆشم، توانىي نووسىن و قىسىم نەماوه. لەوانەيە ئەمە دواھەمىن قىسىم بىت. دەسا با قوتايىانى سورى "قوتابخانەي زەھراء" ئەم وەسيەتەي مەيان لە بىر نەچىتەوە.

* * *

(نامەيەك بۇ سەرۆك وەزيران)
برايام!

راستى يەكى يەكجار گۈنگەم بە دلدا ھېتراوه، وا بۇ ئىۋەشى بۇون دەكمەوه و دەپچەمه بەرده ستان. جا ئەگەر راتان لە سەرى بۇو، ئەوا بە سەرۆك وەزيران (عەدنان مەندەرس) و ئەندامە ئايىندارە كانى پەرلەمانى بىگەيەن.

پىشە كى:

لەبەر ئەوهى من چىل سالە وازم لە گۈزەپانى سىاست ھىناوه و، زۇربەي پۈزگارانى ژىانىشىم بە گۆشە گىرى بىدووه تە سەر و، تىكەلى ژىانى كۆمەلایەتى و سىاستى نەبۇوم، ئەوا نەمتوانىيە مەترىسى يەھىزىش ھېتىرە كەيى ئىستا بىيىن. بەلام لەم پۈزگارانە دەستىم كە بارودۇخ ئامادەي دابارىنى ئەو مەترىسى و موسىيەتە يەكجار گۈزەپان بە سەر ئەتهوهى ئىسلام و ئەم ولات و حکومەتە ئىسلامى يەدا.

واسی خال - که به جزوئیکی معننوی هاته دلموه - بزئه و سیاسه‌نمه‌دارانه پروون ده کمهوه که له پناوی به رژه‌ندی نه تمهوه‌ی ئیسلام و فرمابن‌رداری نایین و دهسته‌بهر کردنی ئاسایش و سه‌لامه‌تی و لاتدا تىدە‌کۆشن و، هولی پاریزگاری کردنی کۆمەلگای مرۆف دهدهن:

■ خالتی يه كەم:

ھرچەند گۆئ لە رۇزنامە کان ناگرم، لە گەل ئەوه شدا دوو سال پىش ئىستا تۆمەتى "كۆنەپەرسى" بەرگۆئ كەوت. يە كىسر بە بىر كەنەوه و بۇچۇنى "سەعىدى كۆن" بىرم لەم دىاردەيە كەنەوه و، يىنىم:

ئەو دۇزمىنانە ئیسلام كە سیاست دەكەن بە ئامپازى دەستى ئىلحادو، بە گەرمۇگۈرى و لېپانەوه و لە زىر پەردهى بەرگرى لە نىشتمان و نەوه، بز گېزانەوهى گرۇي مرۆف بەرهە ياسايى ترسناكى جاھىلى ھەول دەدەن، دەچن مۇسلمانان و غىرەتەندان لە سەر ئايىن بە تۆمەتى ناپەواي "كۆنەپەرسى" تاوانبار دەكەن. لە كاتىكىدا كە مۇسلمانان تەنها ھاندەری ئیسلام و غىرەت لە سەر ئايىنە كەيان ھانىان دەدات كە سیاست بکەن بە ئامپازىكى لەبار و گۇنجاو لە خزمەتى ئايىندا، بىن ئەوهى ئیسلام بکەن بە ئامپازى دەستى سیاست. بۇيە ئەم ھەولىش دەدەن تاكو بە هيڭى مەعنويي ئیسلام پىشى ئەم حکومەتە بىگرن و هيىنەدە هيڭى بىن بىدەن كە لە رادەي هيڭى چوارسەد ملىيون برای راستەقىنە و پشتگىردا بىت، بز ئەوهى سیاسەتەدارانى ئىستا پزگار بکەن لە سوالتى بەرددەم دەرگائى سەمكارانى ئەوروپا.

ئەم تۆمەتە ناپەوايە، ناو و ناتۇرەي "كۆنەپەرسى" دەداتە پال ئەو غىرەتەندانە و، وەك زياندەر بە ولات و خەلکى پىش چاوبىان دەخات. بەلام ئەمە بوختانىكى گەورە و تۆمەتىكى يەكجار غەددارانە و ناپەوايە.

ئەوشەمەدە كە "كۆنەپەرسى" (پېجىيەت) دوو جۆرە و، هەريە كەشيان پالى بە ياسايەكى بىنەرەتى يەوه داوه:

يە كەم: كۆنەپەرسى پاستەقىنەيە. كە كۆنەپەرسى يە كى سىاسى و كۆمەلايەتى يە و، ياسا بىنەرەتى يە كەشى تموەرەي گەلنى سىتم و تاوانكارى يە.
دۇوھەم: بناغەي پىشكەوتىن و دادگەرىي پاستەقىنەيە، بەلام بە ناحق ناوى "كۆنەپەرسى" يى لى نراوه.

■ خالى دۇوھەم:

ئەو كەسانى كە هيىش دە كەنە سەر ئايىن، بە ناوى شارستانىتى و بەپىي ياسا و دەستورىنىكى نىوان خۇيان، دەيانەۋىت گۈزى مەرۆف بەرەو سەردەمە كانى نەزانى و ژيانى دەشتە كېتى بىگىز نەوە. ئەو ياسايدىشيان بەختەمەرە و حەوانەوە و دادگەرى و ئاسايشى گۈزى مەرۆف لەناو دەبات، ئەوانە دەيانەۋىت ئەم ياسايدى لە ولاتە گۈزى دە و كلىزە كەي ئىمەشدا پىادە بىكەن و، لە پىي حىز بايەتى يە و تۆزۈ دۇوبەرە كى و ئىختىلاف و بىر شېر زەبى بچىن، تاكو بىگەن بە مەرام و ئامانجە كەسى يە كانيان و، هەلپە و سەرسەختى و عىنادىي خۇيانى بىن تېر بىكەن.

ئەو ياسايدىشيان بىرىتى يە لەۋەي كە:

بە تاوانى يەك تاقە كىس، ھەممو يە كىڭ لە كەسانى دەستە و كۆمەل و ھۆزە كەى ئەو كەسە تۆمەتبار دە كرېن و، ھەممويان بە تاوانبار و بەرپىس لە قەلمەن دەدرېن اجا بەپىي ئەم ياسايدى تەنها يەك دانە گۇناھ دەيىت بە ھەزاران ھەزار گۇناھ و تاوان. دىيارە ئەمش ھەممو پايە و سەتونە كانى يە كېتى و يە كىرىتى كۆمەل (چەشنى برايمەتى و خۇشمەۋىستى و ھاونىشىتمانىتى) لەناو دەبات و دەيانکات بە تۆزى باپرده.

بەلىنى، هيىزە سەرسەخت و بە يەك ناخەزە كان كاتى كە رۇوبەرۇوى يە كىز دەبنەوە، ھەممو هيىزە كانيان لەو پىيەدا لە دەست دەدەن و لاواز دەبن و بە بىن هيىز دەمېتتەوە. خۇ كاتى كە لە ئەنجامى ئەم رۇوبەرۇو بۇونۇوه يەشدا دۇوچارى لاوازى و دارپمان دەبن، ناتوانن هيچ كارىتكە لە پىشاوى ولات و نەتمەدە بەپىي خواتى "دادگەرى" ئەنجام بدهن. بۇ يە ناچار دەبن كە بەرتىل بدهن تاكو مولحىدان

بۇ ناو پىزە کانى خۇيان راپكىشىن و، دەچن دەست لەو ياسا سىتمەكارە دېندانىيە گىر دە كەن كە باس كرا، لە بىرى ئەو ياسا حەق و دادگەر و دەستورە ئاسمانىيە خاونىئى خواوهند كە بىرىتى يە لە ئايەتى پىرۇزى: ﴿وَلَا تَرُّ وَازْرَةً وَزِرَّ أَخْرَى﴾ (الأنعام: ١٦٤) كە دەستورىكە خۆشەویستى و برايەتى راستەقىنە دەھىنەتى دى و، نەتهوەي ئىسلام و ئەم ولاتەش لە مەترسى يە كان رېڭار دەكەت و، لە ژىن سايىمى ئەم ياسايدا هېچ كەسىك بە ھاوبەشى تاوانى كەسى تر دانانزىت، با براى خۆزى يان لە تىرە و تاقم و حىزبە كەى خۆيشىدا بىت، مەگەر لە كاتىكىدا كە مەيلى بەلاي ئەو تاوانەدا چۈرۈپ و لايەنی گىرتىت، دىبارە لەم چەشىنە كاتانەدا تەنھا لە دوارپۇزدا - نەك لە دنیادا - بەرپرس دەبىت.

جا ئەگەر ئەم دەستورە قورئان نە كەرىت بە ياسايدە كى بىنەرەتى، ئەوا كۆمەلگەي مەرۇف لە پىرى "كۆنەپەرسى" يە كى دېنداぬوه بەرەو نزەتىنى پلە نزەدە كان بەر دەيىتىو، بە وىتە ئەو كاولكارييە چەپەل و ساماناكەي كە ھەر دوو جەنگە جىهانى يە كە بەرھەميان هىتا.

دەسا بىزانن ئەو كەسانە چەندە بەدبەخىن كە ناوى "كۆنەپەرسى" لەم ياسايدى قورئانى پىرۇز دەفىن و، كەچى بە ياسايدە كى دېندانىيە جاھىلى راپى دەبن و لە سياسەتە كانياندا پىادە و جىن بە جىن دە كەن و، وەك پايدە و ستوونى بەرپۇھەردى كارە كانيان دايىدەنин و، بەو بىن يە قوربانى بە "تاکە كەس" دەدەن لە پىناوى "كۆمەل" دا و، لە بىنى سەلامەتىي نىشتەماندا مافى كەسان و تاك تاكانى خەلکى پشتىگۈزى دەخرىت و، لە بەر سەلامەتىي سياسەتى دەولەتىش گۈزى بە سەتمە جوزئى يە كان نادىرىت! ئەمە تا لە سەر بىاغەي ئەم ياسايدە شارىنگى تەواوهتى بە سەدان ھەزار بىن تاوانى ناويمە كاول دە كەرىت، تەنھا لە بەر تاوانى يەك دانە كەس! ھەر ئەم ياسايدە بەلايەوە دروستە كە لە بەر تاوانى يەك دانە تاوانبار، ھەزار كەس لەناؤ بېرىت و، ھەزاران بىن تاوانىش دووقارى تەنگانە و سەختى و گىروگرفت دەكەت تەنھا لە بەر زامىك كە لە يەك كەسى بەرامبەردا كەرايىت ا

جا به پئى ئەم بەهانە و بېرىيانيووه، ھىچ گۈئىيەك بە كوشۇن و گوللەبارانى دووسد كەس نادىنەت، وەك ئەوهى لە جەنگى جىهانىي يە كەمدا لە بەر سياستى ھەلەئى سىن ھەزار كەس، سى ملىيون خەلک لەناو براا بۇ خۇت چاوجىزە، ھەزاران نۇونەتى ترى وەك ئەمە دەبىنت.

قوتايان و خزمەتكۈزارانى قورئانىش لە بەرامبەر سىتمەكارى يە چەپەلە كانى ئەم كۆنەپەرسىي يە درىنانەيەوه، سەدان ياسايى بىنەرتىي قورئانى پەرۇزىيان لايە لە چەشنى: ﴿وَلَا تَنْزِرْ وَأَزِرْ وِزْرَ أُخْرَى﴾ كە داد گەربىي پاستقىنە و يەكتىي و برايمەتى دەھىنېتە دى.

كەواتە تۆمەتىبار كەردن و ناولىتىنى ئەو ئىماندارانە كە داد گەربىي و برايمەتى دەھىنېتە دى بە "كۆنەپەرسى" وە كۆ ئەوه وايە كە فەزلى سىتمەي يەزىدى لەعنەتى بىرىت بەسەر داد گەربىي حەزرەتى عومەرى كۆپى خەتابىدا، خواى لىنى رازى بىنت، ھەروەها وەك فەزلىدانى "داد گاكانى پشكنىن" وايە بەسەر "داد گەربىي مەزنى قورئان" دا!

كەواتە ئەو سياسەتمەدارانە كە بۇ پاراستى ئاسايىشى ئەم ولاتە و حكۈومەتە ئىسلامى يە كەي ھەول دەدهن، پۇيىستە ئەم راستى يە بىخەنە پىش چاوى خۆيان و بايمەخى پى بىدەن. دەنا تەۋۇزە نەيارە كانى حكۈومەت و سووربۇونىان لەسەر موعارەزە كەردى ئەم حكۈومەتە ھەمو ھىزەكان لاواز و ماندوو دە كەن. دىيارە ئەم ھىزە لاوازەش بەشى دەستە بەركەرنى بەرژەوەندى يە كانى ولات و سەقامگىز كەردى پىسا ناکات و، تەنانەت بە ئىستىدادىش ناتوانىت قەوارە كەي رابگەرتىت. ئەمشىش - وەك ئاشكرايە - بوار بە چاندىنى تزووي شۇرۇشى فەرەنسا لەم ولاتەدا دەدات، كە كارپىكە شاياني ئەوه يە مرۇفى بىن نىڭگەران بىنت.

مادەم لە پىناوى جىنگىز كەردى سياسەتى بىيانى يە كاندا لە بەرامبەر ئەو يارمەتى يە كاتى و بىن نرخانە كە پىشكەشى دە كەن، بەرتىلى تەنازولى يەك لە دواى يە كى مەعنەوى پىشكەش دە كەرتىت، بەھۆى ئەملاوازى يە كە لە ئەنجامى جىاوازىي نىۋانغانەوە پەيدا بۇوه، بە رايدەك كە گۈئى بە برايمەتىي چوار سەد ملىيون

موسلمان و بایه خ به پیازی یهک ملیار پیشینانی مژن نادرست، تهناهت خزیان به ناچار زانیوه که، به وینه موقجه کارمندان، چهندین بره پاره‌ی زور بدهن له پیناوی زیان نهدان له به پیوه بردنی دولت و رئسای ولادا، بنی هیج تاوردانو یهک لمو دستکورتی و هزاری یهی که خهلكی گیزده بون..

ماده سیاسته دارانی ئیستای ئم ولاته بمرتیلی وا به خوزرئاو و بیانی یه کان دهدهن و، تهنازولی سیاسی و معنوه‌یان بزده کهن، ئهوا دهی و پیویستیشه له سه‌ریان که ده هینده‌ی ئهوا بدهن له پیناوی برایه‌تی چوار سه‌د ملیون موسلماندا که دوایی له شیوه‌ی چهند کۆمارتیکی ئیسلامی بە کگر توودا یه کده گرن. ئەممش له بەر سەلامتی ئم ولاته و پاریزگاری کردنی قەواره‌ی ئم نەتوهیه گلنی پیویسته و، ئم کاره بە دیاری و باجیکی بى زیان و پیویست داده‌نرست.

جائو بمرتیله واجب و دروست و يه کجار سوودبەخشە، تهناهت رهوا و پیویشم، بريتی بە لەوهی کە دەستوره خاونىن و پرۆزه کان بکرین بە پیازی کار. کە چهند دەستورنیکن بريتىن لە بناغە‌ی هاوکاربى ئیسلامى و، دیاربى ئاسانى قورئانى پرۆزن و، پیوه‌ندى نیوان موسلمانان بەھىز ده کەن و، تهناهت ياسای موقددەسى بەرەتى موسلمانانىش، کە بريتىن له:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ (الحجرات: ۱۰) ..

﴿وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ (آل عمران: ۳۰) ..

﴿وَلَا تَنَازُعُوا فَقَفْشُلُوا وَتَذَهَّبُ رِجْمُكُمْ﴾ (الأنفال: ۴۶).

* * *

تىينى:

لەم شوينە دەقه توركى يه کەدا "إِفَادَةُ الْمَرَام" و پىشە كىي تەفسىرى سوره‌تى "فاتيحة" كىيبي "ئاماژە کانى ئىعجاز" دانراوه. تکايىه بالە شوينى خۆى لە كىيبي ناوبر اودا سەير بکریت. (وھر گىپ)

(دواى ئەوهى كە رۇشتىتە ناو سىاسەتموھ بۇچى وازتلىقى هىتا؟)

باىمە سبحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

برايانى بەمەقا و ئازىز و پاستما

يە كەم:

پې به گىان و ويژدانى خۆمان پىرۇزبائى سەرجمەن جەزئە ماددى و معنەوى و،
پابوردوو و داھاتووه كان و، شەوه پىرۇزە خاۋىنە كانتانلىقى دەكەين و، لە
مېھرەبانى خواوهندى بەتواندا دەلاتىنەمە كە بەندايەتى و گۈپۈرىپەتلىقى و دوعا
يىنگىرەدە كانتانلىقى وەربىگەرت.

دۇوھەم:

ناچار بۇوم بە جۇرىنىكى تايىھەتى وەلامى دوو پرسىارە گۈنگە كەيان بىدەمەمە،
چونكە ئەم دوو پرسىارە لە زۇر لايەنەمە دەكەين.

پرسىارى يە كەميان:

پىشىر تۈلە سەرەتاي "سەرەتى سەرەتى سەرەتى" دا گەلىنى تىنكەلى سىاسەت
دەبۈويت و بە گەرمى خۇت پىنۋە سەرقال كىرىپىو، كەچى واچى سالە بە تەمەنەي
وازت لە سىاسەت هىناوه. ئايا ئەمە بۇچى؟

وەلام:

ياساى بىنەرەتىي سىاسەتى مەرۆف بىرىتى يە لەمەھى كە: "تاکە كەس" لە پىناوى
سەلامەتىي "نەتەمە" و پارىزىڭارى كىردى "كۆمەل" دا بەخت دەكەيت و، ھەمە
شىتىك لە پىناوى پاراستىي "نىشىمان" دا بە كەم دادەنرېت.

ھەرجى تاوانى چەپەل و ناپەواتا ئىستالە مېزۇۋى مەرۆفدا پرووى داوه،
ھەمەسى بەھۇزى بە كارھىتىنى خرائى ئەم ياسا و دەستورە بىنەرەتى يەم بۇوه و، بە
تەواوى لەمەش دلىنام. جا ئەم دەستورە بىنەرەتى يە مەرۆف، سەنورىنىكى تايىھەتى و
ياسايدە كى تايىھەتىي نى يە كە بىبەستىتەمە و لە سەنورەدا رايىگەرت، بۇ يە پىنى خۇش
كەرددووه بۇ ئەوهى كە لە بە كارھىتىنىدا بە زۇرى يارىي بىن بىكەرت.

هردوو جمنگه جیهانی یه که، که داهاتی پشکهوتی همزار سالی گرزوی مرؤفیان به تهواوی لهناوبرد، له تهنجامی به کارهینانی خراپی ئم یاسا بنهرهتی یمه مرؤفوه هەلگیرسان. هروهك ئم یاسایه بوار و فهتوا دهداش به لهناوبردنی نهوده کهسى بى تاوان لهبر تاوانى ده کهسى تاوانبار. هروهك لهبر تاوانى یهك كمس رې به کاول كردنی شارۇچكەيدك دهداش..

هممو ئمانش لهبر "چەند ئاماڭىنلىكى كەسى" كە لە ژىئر ناوى "بەرژەوەندىي گشتى" دا شارراونەتموھا!

جالهبر ئەمە "پەيامە کانى نور" لە زۇربەى بەشە کانياندا و لە "بەرگىرى يە کان" يىشدا ئەم راستى يەيان ڦوون كردووه تەمە، ئەمما پىمان خۆشە خويىندرى بەرپىز ئەو پەيامانە بخۇيىتەمە.

بەم جۈرە و لە بىرىي ئەم یاسا بنهرهتى يە غەددار و نارپەوايەى مەرۆف، ئەم یاسا بنهرهتى يە قورئانى بەرۈزم دۆزى يەوە كە لە عەرشى هەرمەزىنەوە ھاتۇوه و، لەم دوو ئايەتە بېرۈزەيدا رايگىياندۇوه:

ھوَلَا تَرِرُ وَأَزِرَةٌ وَزَرُّ أَخْرَى (الأعماں: ۱۶۴) ..

ھُمَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَانُوا قَتْلَ النَّاسَ جَمِيعًا (المائدة: ۳۲) .. ئەم دوو ئايەتە بېرۈزە قورئان مەرۆف فېرىي ئەم دەستوورە مەزنەی خوارەوە دە كەن:

ھىچ كەسىك بە تاوانى كەسى تر سزا نادرىت. هروهك ھىچ كەسىكى بى تاوان، بى پەزامەندىي خۆى، لە پىناوى تەنانەت ھەممۇ خەلکىشدا ناكىتى بە قوربانى.

بەلام گەر بە ويست و رەزامەندىي خۆى بچىت خۆى بەخت بکات، ئەمما كارە كەى بە پلهى "شەھىدى" دادەنرىت.

درېئەرى باسى ئەم دەستوورە مەزنەى كە دادگەرپى راستەقىنە لهناو گرزوی مەرۇفدا دادەمەزىتىت، بە "پەيامە کانى نور" دەسىزرم..

پرسپاری دو و همه میان:

وَهَلْمَ:

ئەم شارستانىتى يە خۇرئاوايىھى ئىستا، لە بەر ئەمەرى پەنچەوانەي
ياسا و دەستورە ئاسمانى يە كانى گىرتۇوهتەبەر و، بە رەفتارە كانى لە دىزى ئەم
ياسايانە رادەوهستى، ئەمَا تاي تەرازازوو خراپاھ كانى بەسەر چاکە كانى و
زىيانە كانى بەرامبەر سوودە كانىدا قورس و زال بۇوه! ئەمەتا بەمۇى ئەم
شارستانىتى يەمە، ئاسايىش و ئارامىي خەللىكى شەلەزارە و حەوانەھەيان شىۋاوه و
بەختە وەرىي راستەقىنه شىيان ھېنىدە گەنیوھ كە بۆگەمنى بلاڭ بۇوهتەوە، بەم بىن يە
ئامانجى راستەقىنه ئىزىانى شارستانىتى "تىكچۈوه و لە شوپىنى خۆيدا ترازاواه.
چۈنكە ھاندەرە كانى ھەلە خەرجى و ھەرزەمى، جىنى دەست پۇوه گىتنى و
قەناعەتىان گىرتۇوهتەوە، مەيىل و ئارەزىوو تەممەلى و پالدىانەھەش لە مەرۆقدا
كار و كۆشىشى لە بەرچاوا خىستۇوه.. ئەم شارستانىتى يە، پۇشاكى ھەزارىيە كى
سىدخت و بەرگىنگى ترسناكى تەممەلى و پال لىيەدانەھەى بە بەرى مەرۆف پۇشىۋە.
جالىبەر ئەمە "پەيامە كانى نۇور" ئەم دەستورە ئى قورئانى پەرۇزىيان پۇون
كىردووهتەوە كە رووى دەمى لە گەرۈزى مەرۇۋايەتى دەكتات و لە بانگمەوازىنەكى
پەرەز و بىلنددا بىنان دەلتىت:

﴿وَكُلُوا وَاشْرِبُوا وَلَا تُسْرُفُوا﴾ (الأعراف: ٣١).

ھەروەھا:

﴿وَأَنْ لَيْسَ لِلإِلَّا مَا سَعَى﴾ (النجم: ٣٩)..

ئەوا ئەو پەيامانە، لەبەر تىشكى رۇوناڭى و پىنمابى ئەو دوو ئايىتە پىرۇزەدا، ئاماڙەيان داوه بەھەى كە "بەختەوەر بىي ژيانى مەرۆفايەتى" بەندە بە: ◆ دەست پىۋە گىرتىن و ئىسراپ نەكىدىن..

◆ ھاندان و ورۇۋازاندى ھىممەتە كان بىز ھەولۇ و كار و تىكۈشان.

ھەروەھا پۇونىان كردووەتەوە كە تەنھا بەم دوو مەرجە دەتوانرىت "ھاو كارى" و "لەگەل يەك گۈنجان" بىخىتە نېوان ھەردۇو چىنى "خەواص و عەوام" ئى مەرۆفايەتى يەوە.

لەبەر ئەھەى پەيامە كان ئەمەيان رۇون كردووەتەوە، ئەوالىرەدا تەنھا دوو مەسىلە و سەرنجى وردۇ ناسىك دەخەمە رۇو:

يە كەميان:

مەرۆف لە قۇناغى دەشتە كېتى و خىلاڭىتىدا "سىنى" يان "چوار" دانە شىنى پىۋىست دەبۇو بىز گۈزەران و ژيانى. ئىنجالە دە كەسدا تەنھا دوو كەمس ھەبۇون نېياندە توانى هەر سىنى يان ھەر چوار شتە كان بەدەست بەھىن..

بەلام لەم سەرددەمدا و لە ژىز پالەپەستىزى خۆسەپتەرى شارستانىتىنى خۇرئاودا، كە شەقل و نىشانە جودا كەرەوە كانى بىرىتىن لە چەند سىغەتىكى وەك: ورۇۋازاندى لايىنى بە كارھىتىنى ھەلە و خىابى دەسکەوتە كانى ژيان و.. ھاندانى خەلکى بىز ھەلە خەرجى و.. ھەۋا ئاندى ھەوا و ئارەزووە كانى دەرۇون و.. لە قەلمىدانى شستانى ناپىۋىست بە چەند شىتىكى يە كەچار پىۋىست و ناچارە كى..

ئا لەم سەرددەمدا و بە پالەپەستىزى ئەو شارستانىتى يەى كە ئەم خالانە ھەندىتىكەن لە تايىەتكارى يە كانى، مەرۆف لە رۇوى: "چاولىنىكەرى" و "خۇپ پىۋە گىرتىن" وە، لە بىرى چوار دانە پىۋىستى، بىز بىست دانە ناچار كراواھا خۇ-

مه گهر لەناو بىست كە سدا تەنها دوانىان بتوانن لە سەرچاوه يە كى حەلآل و به شىوه يە كى موباح ئەو بىست دانە پىداويسى يانە بۇ خۆيان بەدەست بھىن، ھەزدە كە سەكەي تربىان ھەر بە ھەزارى و دەستكورتى دەمېننەوە!

كەواتە ئەم شارستانىتى يە ئىستا، بە تەواوى مرۆف گىرۋەدى ھەزارى و دەستكورتى بەردەوام دەكتات. ئەوه تالە پىيەنەندانى خەلتكى يەوه بۇ بەدەستھىنانى ئەو پىداويسى يە داسەپاوانە، ئەم شارستانىتى يە، گۈزى مرۆفى بەرەو، حەرام خۆرىي زياتر و جۈرەھا پىشىل كەردنى حەق و سەتم و ناپەۋايى دايەبەر و، چىنى ھەزارى عەوامى بۇ مەملەتنى و دەستەوەخە بۇونى بەردەوام ھان دالە گەل چىنى خەواصدا، بەھۆزى پشتگۈنى خىستنى ئەو ياسا بىنەرەتى يە كە قورئانى پىرۇز دايپەشتووه و بىرتى يە لە: واجب كەردنى زەكتات و حەرام كەردنى سوود(پىيا). كە ئەگەر ئەم ياسا يە لە ژياندا جى بەجى بىكرايە، ئەوا پىزى عامەمى خەلتكى بۇ خەواص و سۆز و مېھرەبانى خەواصىش بۇ عامەمى خەلتكى دايىن دەبورو..

بەلام بە پشتگۈنى خىستنى ئەو ياسا بىنەرەتى يە، شارستانىتىي نوئى بورۇوازى يە كانى ھان دا سەتم لە ھەزاران بىكەن و بە ناپەۋا ما فيان بىخۇن و زەوتى بىكەن، ھەروەھا ھەزارانىشى ناچار كەردى لە بورۇوازى يە كان ھەلبگەرپىشەوە و لە دۈيان را بۇوهستىن. ئىز لەم پىيەوه - ئەم شارستانىتى يە - حەوانەوه و بەختەوەرلى لە بەرى مرۆف دامالى و ئارامى و ئاسايشى لى تىكىدا و گىرفتارى ئەو بارە ئىستاى كەردى كە پىوهى دەتلىتەوە.

سەرنجى دووھەميان:

ئەو كارە دەراسايانە(خوارق)ى كە شارستانىتى نوئى لە بوارى زانستدا بەدەستى هيٺاون، لە راستىدا چەند نىعمەتىكى گەورەي پەرەوەردگارى بەخشىنەن و، داخوازى ئەوهەن كە مرۆف لە بەرامبەر يانەوە شوکرانە بېزىرسى خاۋىن و يېڭىرە پېشكەش بىكتات و، بە چەشىنېكى شايستە و گۈنجاو لە پىتاوى سوود و بەرژەوندىي مرۆفدا بە كاريان بەھىنەت..

بەلام ئەوهى كە ئىمە لەم پۇزگارەدا دەيىينىن پىچەوانەي ئەم داخوازى يە ناوبر اووه يە، دەيىينىن ئەو كارە دەراسىيانە كە سانىكى بايدى خدار و گرنگىان لە ژياندا بەرەو تەمبەلى و ھېر زەمى داوهەتە بەر، چونكە هەردەم ئاگرى ھەواي دەروون دادە گىرسىتن و ئارەززووھە كانى دەورو وۇزىن، بەمەش پەز مەرف لە ھەول و كۆشش دوور دەخەنەوه و لە شەوقى كار و تىكۈشانىش سارد و سىتى دەكەنەوه، لە پىنى بى قەناعەتى و دەست پۇوهنە گرتىشىمەوه بەرەو: ھەرزەمى و، ھەلەخەرجى و، سىتم و، حەرام خۇرىيى دەبەن.

والىرەدا غۇونەيەك بۇ ئەمە دەھىئىمەوه (وەك لە پەيامى: "كلىلى جىھانى نۇور" دا باسکراوه):

"رەدیز" نىعەتىكى مەزنى خوايى گەورەيە كە بە گۈزى مەرۇقى بەخشىوھ. جالە كاتىكىدا كە دەبۇو شوڭارانەي مەعنە ويماڭ لە سەر ئەو نىعەتە پېشىكەش بە خوا بىكىدايە، بەوهى كە لە بەرژە وەندىي سەرچەمى مەرۇقايەتىدا بە كارمان بەھىنایە، كەچى دەيىينىن چوار لە سەر پىنجى بە كارھىننانى ئەو نىعەتە لە ورۇۋازاندى ھەوا و ئارەززووھ دەرروونى يە كان و چەندىن شىتى بىن نىخدا - كە ھېچ سوودىكىان بۇ مەرۇف تىدا نى يە - بە كار دەھىنرەن! ئىنجا دەيىينى ئەم بە كارھىننانە ھەلتە و خراپەي پادىق، شۇق و حەزى مەرۇف بۇ كار و كۆشش لە بىنچ و رەگدا دەر دەھىنست و گرفتارى تەمبەلى و پالدىانەوهى دەكەت بە مەبىستى حەوانەوه و لەزەت بىردىن لەوهى گۇنى لىنى رابىگىنىت، بە رەدەيەك مەرۇف بە خۇزىيە سەرقالى دەكەت كە بچىت لەو پىناوهدا واز لە كارمەندى و ئەركى راستەقىنەي سەرشانى ژىانىشى بەھىنەت، تەنها لە بەر ئەوهى ئەو لەزەتەي لە كىس نەچىت!

واتە لە كاتىكىدا كە پۇيىست بۇو بەشىكى زۆرى ئەو ھۆكەر و بە دەستەتەتە دەراسىيانە لە پىناوى بەرژە وەندىي راستەقىنەي مەرۇف و لە پىرى ھەول و كار و كۆششدا بۇ خىر و قازانجى مەرۇقايەتى بە كار بەھىنرايە و، پىداوىستى يە كانى پىنى نەھىلرانا يە و گىرو گرفتە كانىشى لەو پىرىيەوە چارە سەر بىكىدايە.. كەچى ھەر بە

چاوى خۇم بىنیم كە: لە نیوان دەدانداتىنها يەك دوانىكىيان بۆ ھېتانىدى و دابىن كىرىنى خواست و پىداويسىيە كانى مۇزىف بەكار دەھىنرىن و، ھەشت بەشە كەى ترىيان لە: كارى گالتەوگەپ و پى راکىشان لە ورۇۋازاندى ھەوا و ئارەزووى دەرروون و، تەمبەلى و پال لىدانەوە و، كات كوشىتىدا بەسەر دەبىن! ھزاران غۇونەتىرى وەك ئەم دوو غۇونە بچوو كە ھەن.

پوختەئى نەم قسانە:

شارستانىتىنى ئىستاي خۇرئاوا، بە تەواوى گۈزى لە ئايىنە ئاسمانى يە كان پاناجرىت. لە بەر ئەوه، مۇزقايەتىي بە ھەۋارىيە كى گەلى سەختەوە تللاندووەتەوە و، داخوازى و پىداويسىيە كانىشى بە چەندىن قات لە سەر زىاد كردووه.. ئىجا پىز لە ورۇۋازاندى ئاگىرى ھەلەخەرجى و، ھەلپە كارى و، تەماعىشدا بىن رادە كىشىت، پاش ئەوهى كە بناغەي دەست پۇھەرتن و قەناعەتى ھەلتە كاند و، رېڭاكانى سەتم و حەرامكاري و حەرام خۇزىلى لە بەرددەمدا والا كردى..

زىاد لەمانىش - بەو ھۆكاراتى كە راپورىد - ئەم مۇزقە ھەزار و دەستكورتى هاوايىشته ناو باوهشى تەمبەلى و دەست بەتالى يە كى پۇخىنەر و بىن بەرھەمەو، دواى ئەوهى كە بەرھەو ھۆكارتە كانى "ھەرزەبى" ھانىدا و پالى پۇھە نا.

بەم چەشىنە، شەوق و حەزى كار كەنلى لە مۇزقىدا رەۋاندەوە.

مۇزقىش لەم رېيەوە تەمنە بەنرخە كەى خۇزى لە دەست دا و، بە مفتە لە شوينكەوتى ھەرزەبى و، گالتەوگەپ و، ھەوا و ئارەزووى شارستانىتى سەرددەمدا، لە ناوى بىد.

جىگە لەمانىش، شارستانىتى ئەم رۇزگارە، مۇزقى ھەزار و دەست بەتالى دووچارى چەندىن نەخۆشى و يىمارى كرد و، لە رېيى ئىسراپ و بە كارھەتىنى ھەلە و خراپى دەسکەوتە كانىيەوە، چەندەھا دەرد و پەتاي لەناو گەرۈي مۇزقى سەرانسەرە گۈزى زەويىدا بىلاؤ كرددەوە!

جگه لهم سی دهردهی که "شارستانیتی" بهره‌منی هیناون و بریتین له: پیویستی
لهراده بهدهر و، حمز کردن له همزه‌بی و، زوربوونی ئهو نهخوشی بانه‌ی که مردن
یاد دهخنه‌وه.. جگه لمهانه، به بلاوبونه‌وهی ئیلحاد و پهراه‌سنه‌ندنیشی لهم
شارستانیتی يهدا گروی مرؤف له خموی بین ئاگایی بیدار بووه و ههستی کرد که
ئم شارستانیتی به بدرده‌هام هدره‌شهی لئی ده‌کات و مردنی له به‌چاودا وک
لهاودان و ئیعدامیتکی همه‌یشه‌بی پیشان ده‌دات..
له ئەنجامی ئەمەشەو شارستانیتی نوئی جۆره سزا‌یه کی دۆزه‌خى هەر لەم
دنیايدا دەرخواردى گروی مرؤف دا.

جا بهرامبهر بەم موسیبیه‌ته ساماکەی که مرؤف دووچاری بووه، "قورئانی
پیروز" دیت و بەهزی رابوون و بیداربوونه‌وهی قوتایی‌یه کانی، که له چوار سەد
مليون قوتایی تېپەر دەبن و، له پىنى ياسا ئاسمانی‌یه موقع دده سەکانی‌بەوه، هەرسى
دەرد و زامە قوولەکان تىمار و چاره سەر دە‌کات. چونکە هەروهك هەزار و سى
سەد سال لەمەوپىش شىفا و چاره سەری بە نەخوشى‌یه کانی ئادەمیزاد بەخشى،
ئىستاش بە هەمان جۆر ئامادەيە کە له پىنى ياسا بەنەرتى‌یه بەرزە کانی‌بەوه ئەو زامە
قوولانەی ئەم رۇزگارەش سارپىش بکات. ئەمە سەرەرای ئەوهى کە ئەم قورئانە
پیروزه بەخته‌وھرىي هەر دوو دنيا بۇ مرؤف دەھىنېتى دى، بە مەرجىئىق قىامەتىكى
كتوپى بەرپا نەيت.

زىاد لەمانش، قورئانى پیروز مرؤف تىدە گەيدىت لەوهى کە "مردن" ئىعدامى
ھەميشەبى نى يە، بەلكو تەواو كردنى ئەركى سەرشان و پسۇولەي روخسەت
پىدانە، بۇ ئەوهى ئەو كەسە برواتە ناو جىهانى رۇوناکى بەوه. هەروهك تايى كرداره
چاکە کانى ئەو شارستانیتى‌یە کە له قورئانەو سەرچاوه دەگرىت، بىن هىچ
گومانىڭ و بەۋەپى دلىيابى، بەسەرتايى كردهو خراپەکانى شارستانیتى ئىستادا
زال دەبىت، تەنانەت شارستانیتىي نوئى دە‌کاتە شوينكەوته و خزمەتگوزار و
يارمەتىدەرى ئەو ياسا ئاسمانىيابانە، له بىرى ئەوهى کە بەشىڭى ئايىن بۇ بەشىڭى

شارستانىتى وازلى بھېنرىت و فەرمانەكانى ئايىن بدرىت بە بەرتىل لە پىناوى
شارستانىتىدا، بە وىنەي ئەوهى كە ئىستا پروو دەدات!

ھەموو ئەمانەي كە باس كران، لەھىما و ئامازەكانى قورئانى ئىعجاز بەخشىمە
وەردەگىرىت و، گۈزى مەرۇنى بەخەبەر ھاتووئى ئىستا بە تىكا و لالانەوهى بە كۈل
ئەو چارە سەرە قودسى يە لە مىھەربانى خواي گەورە داوا دەكتە.

الباقي هو الباقي

سەعىدى نۇورسى

* * *

(با مالەكان بىكىرىن بە قوتابخانەي نۇور)

١٩٥١/١١/١٨

باشە سېحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

براڭازىز و بەوهەفا كام!

ئەي قوتاييانى نۇور لە "قوتابخانەي مەعنەوبىي زەھراء" دا
كاتى هاتىم بىز "ئىسپارته" بىستىم كە قوتابخانەيە كى ئامۇزگارى و وتار و
پىشىنۋىزىي تىدا دە كىرىتەوه. يە كىسر ئەوهەم بە دلتادا هات كە قوتابخانەيە كى نۇوريش
لە شويىنەكانى نزىك و دەھوروبەرى ئەو قوتابخانەيەدا بىكىرىتەوه، تاكو ئەۋىش بىكىرىت
بە جۆرە قوتابخانەيە كى نۇور، چونكە زۇربەرى ئەو كەسانەي كە خۇزىيانى تىدا.
ناونۇوس دە كەن لە قوتاييانى نۇورن.

دوو پۇز دواي هاتىم بىز ئىسپارته و، سەردارنى دەستە دەستە و دانە دانەي
ئافرەتان و پىاوان بىز ئەم شارە و، دواي بلاۋىوونوهى ھەواڭە كە، وادەزانرا كە من
وانەيە كى گشتى بە خەلتكى دەلىمەوه. ئىنجا ھەستىم كە ئەگەر قوتابخانەيە كى
نۇورىي شىوه رەسمى و گشتىي لەو جۆرە دەلىمەزى، ئەوا قوتابخانەيە كى گەلنى پېر و

جهنگال دهرده چیست، و هک ئوههی که له ده می پوشتمان بى "دادگای ئافیون" رپووی دا و دهسته دهسته خەلکی دههاتن بى يىنیمان.. جاله بهر گریانی رپودانی ئەم چەشنه كزبۇونەوە و قەرەبالغى يە بى جى و بى رىيە، وازم لەو بېچۈونەم ھىئا. بەلام له گەل ئەوه شدا ئەم راستى يە خوارەوەم بە دلدا ھات: با ھەموو كەسيك مالە كە خۆى بکات بە قوتايانىيە كى نوررو، له گەل خىزان و منال و كەسو كارى خۆيىدا دەرسى پەيامە كانى نور لە نىوان خۆياندا بخويىتتەوە.

خۆ ئەگەر ئەو كەسە بە سەلتى دەزيا و منال و خىزانى نەبۇو، با له گەل چەند كەسيكى دراو سىدا مالىك بکەن بە قوتايانىيە كى نوررو، لە كاتانەدا كە له كار و ئەركە كانى سەرشانيانلىق دەبنەوە پەيامە كانى نورى تىدا بخويىتتەوە و گۈنى يانلىق رابگەن و يىان نور سەنەوە. چونكە خۆخەرىك كردى بەم پەيامانەوە، تەنانەت گەر بىز ماوهى دە خۇولە كىش يېت، پاداشتى "قوتابىي راستىقىيە زانست" دەستى ئەو كەسە دەخات، جىگە لەوهى كە پاداشتى پىنج رپۇناكىي ئەو چەشنه پەرستشانى دەست دەخەن كە له "پەيامى ئىخلاس" دا باس كراون و، بە وينەي پاداشتى قوتايانىي زانست ھەممۇ عادەت و مامەلە ئاسايىيە كانى خواتى ئىيان و گۈزەرانىشى بىز دەبن بە "پەرستش" و پاداشت دەرىتتەوە لە سەريان. ئەم خاتىرىيەم بەم جۈرهەاتە دەلمەوە، منىش لە لايەنى خۆمەوە دەيىخەمە پىش چاوى برايام.

الباقي هو الباقي

براي نەخۆشستان

سەعىدى نورسى

(دەرسە کان جىنگاى من دەگۈرۈم)

باسمە سبحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائماً

برا تازىز و بەوهەفا كاتم!

يەكەم:

سەدھەزار شوڭر و سوپاس بۆ پەروەردگارى مەزمۇن لە سەر ئەوهى كە بە ئىوهى "ئەركانى قوتابخانەي زەھراء" ئەو حەقىقەتە مەعنۇوي يەمى قوتابخانەي زەھراى ھىتايەدى كە ماوهى پەنجا و پېنج سال ئامانجى ئەندىشە و ژيانم بۇوه.

دۇوھەم:

لە ئەنجامى نەخۇشى و چەندەن ھۆكارييکى ترەوه، لە كۆر و گفتۇر گۈزى برايانى قوتابياني نوورم بىن بەش بۇوم. بۇيە لە بىرى خۇم ئەو دەرسانە دەكەم بە بىرىكارم كە "پەيامە كانى نوور" لە قوتابخانەي قورئاندا بە سەعىدى نوئىيان و تەوه و، ئەوانمش كە سەعىدى كۆن لە ژيانى كۆمەلایەتى وەرى گېتن، وەك وتارى شام و پاشكتۇركانى. جا ئەو دەرسانە دەكەم بە جىنگەدارى ئەم برا لاواز و موشتاقەتان لە بىرى قىسە و گۇفتارە كانى.

سىھەم:

پرسە و سەرەخۇشى پىشكەشى قوتايى تايىەتمەندو يېڭەرد و بلاۋ كەرەوهى پەيامە كانى نوور "تاھيرى" (۱) قارەمان دەكەم، كە مالە كەھى خۇى كردوو به قوتابخانىيە كى بچوو كى نوور، بە بۇنەي كۆچى دوايى ئەو باو كە بەرپىزەيەوه كە ئەمى بە بازنهى نوور بەخشى. هەروەك سەرەخۇشى ئاراستەي خزم و كەسانى و ئىسپارە و بازنىي پەيامە كانى نوور دەكەم و، لە خواي گەورەي بەتونا داوا كارم

(۱) تاھيرى مۇتلۇ: يەكىن كە لە قوتايى يە هەرە تىنکەل و تىزىكە كانى مامۇستا نوورسى و، لە گەلیدا بەندىكراوه و، دوايى وەفاتى مامۇستاش يەكىن كە لەوانەي كاروبارى پەيامە كانى نووريان لە ئەستۇدا بۇوه، ھەتالە سالى ۱۹۷۷ زولە تەمنى حەفتا و حەوت سالىدا كۆچى دوانى كردوو. (وەرگىزىن)

که به ئەندازەی ژمارەی پىتە کانى پەيامە کانى نور سۆز و مىھرە بانى خۆى بەسەر گىانى ئەو خوالىخۇشبووهدا بىارىتتى.

الباقى هو الباقي

براي نەخۇشتان

سەعىدى نورسى

* * *

(رەخنەى وەلىيەكى مەزن)

باشە سېحانە

برا ئازىزە كاڭم!

كىتىنىكى چاپكراوى سەعىدى كۆن دەست كەدەت كە ناوى "مونازەرات" و،
بەوردىيىنى و تاسەمنىدىيەو تىم پوانى. يەكىسىر ئەم بېرىجەيە خوارەوە ھاتە دلەمەوە:

يە كەم:

ئەم كىتىبى كە سالى ۱۳۲۹ لە چاپخانەي "أبو الضياء" چاپ كراوه، بىتى يە لەو دەرسە كە لە سالى سىھىمى سەردەمى سەربەستىدا و بۇ ئەوهى هۆز و خىلە كان بە راستى و دروستى لە شۇورايى شەرعى تىيىگەن و وەرى بىگرن، سەعىدى كۆن بە عەشرەتە كانى "ئەرتۇوش" بە تايىەت "گەۋەدان" و "مامە خۇوران" و تۈرۈتەوە. بەلام هەرچەندىسى سال بە دواى ئەم نۇوسراوەمدا دەگەرمى بە داخموھ دەستم نە كەدەت، تالەم نزىكىانەدا يەكىڭ نۇسخىيەكى دەست كەدەت و بۇ ئەناردم.

كىتىبە كەم بە وردى و بە عەقلى سەعىدى كۆن و بە سنووحاتى سەعىدى نوئى خويىندهوھ. تىيىگەيىشتم كە سەعىدى كۆن بە ھەستىكى سەير و سەرسوورھېتىرى پېش وەخت نزىكەي چىل سال پېش ئىستا ھەستى بەم ۋووداوه ماددى و مەعنەوىيانە كەردووھ كە ئىستا پۇ دەدەن. چونكە لە پشت پەردەھى هۆز و

عەشىرەتە كوردە كانه‌و ئەو خيانەتكارانەي بىنى كە ئەم پۇزگار و زەمانەيان
كىردىبوو بە پۇپۇشى خۆيان و، بىرىتىن لەو مولحىد و جاھيلە راستەقىنە و
كۆنەپەرسستانەي كە دەيانەويت لە ژىر پەردهي نىشتمان پەروەريدا ئەم نەتهۋەيە
بەرهو داب و نەريتە پېشىنە كانى پىش سەردەمى ئىسلام بۇونىان بىگىرنەوە،
سەعىدى كۆنیش بە توند و تىزى لە گەلەيان دواوه.

دووهەم:

ئەو لاپەرانم لەم كىتىبەدا خويندەوە كە تىاياندا دەرده كەمۈت وەلىيەكى گەورە
لەناو گۆئى يىستانى ئەو دەرسەمدا بىيىت، بى ئەوهى من پىيى بىزانم. چونكە لەو
مەقامەدا رەخنەيەكى توندى گىرت و تى:

- تو زىاد لە پىوپىست رۇ دەچىت و پىيى لىنى پادە كېشىت، چونكە "ئەنلىشە" بە
"حەقىقەت" پېشان دەدەيت و، لەو پۇوهە كە پىت وايد ئىمە "نەزان" بىن.
سوو كايدەتىمان بىن دەكەيت. خۇ ئىمە لە چەرخى ئا خەزەماندابىن و فەсад و
خراپاكارى پەرە دەسىنېت و لەمە ولاش لە خراپەوە بەرهو خراپىز سەردە كېشىت.
وەلامى ناو كىنې كەش بەم جۇرە بۇو كە:

بۇچى دەبىن دەنيا بۇز ھەموو كەسىك گۇزەپانى پېشكەوتىن بىت و، تەنها بۇ ئىمە
مەيدانى دواكەوتىن بىت؟! جائە گەر وايد، ئەوا سوينىن بىت لە گەل ئىوه نەدويم و
پشتستان لىنى ھەلبىكم و، رۇوي گوفتارم بىكەمە ئەوانەي كە لە ئايىنەدا دىن:
(ئەي ئەم كەسى والە پشت چەرخىنگى بلندى دواي سى سەدداللهو و بە
ئەسپانى و بىن دەنگى گۆئى لە وته كانى "نوور" پادە گەرىت و، بە تەماشا كەردىنگى
غەبىي و پەنھان بۇمان دەرۋانىت!

ئەي ئەوانەي ناوتان: "سەعىد و حەمزە و عومەر و عوسمان و تاھير و يووسف و
ئەحمد" و ئەم چەشىنە ئاوانەيە!

من لە گەل ئىوه دەدويم.. سەرتان بەرز بکەنەوە و تەسىدىقىم بىكەن و بلىن:
"راست و ت" با ئەم تەسىدىق كەردىنىش قەرز بىت لە ئەستۆتاندا!

با واژه‌لهم هاوچه‌رخانه‌م بینین که گوئی بزوته کامن راناگرن، من له گهله‌نیووه‌مه و، همر له شیوه قولله کانی رابوردووه‌وه - که ناوی میژووی لئی نراوه - تا ده گاته لوتکه بلنده کانی ئاینده‌ی ئیوه و، له پئی شهپوله کانی "ئه‌ثیره‌وه" له گهله‌نان ده‌دویم..

چى بکەم؟ ناچار بوم زوو بیم و به دەستى خۆم نەبۇو، ويستى قەدەر وا بۇو کە له زستانى ژياندا بیمە ناو ئەم ژيانه. بەلام خۆزگەم بە ئیوه، له بەھارىنىکى خۆشى بەھەشت ئاسادا دىنە مەيدان و، ئەو تۇوانەی "نوور" كە ئىستادەچىتىن، له زەوبى ئیوه‌دا بە چەندىن گولى گەمش دەميان دەپشىكىت.

ئىمە بەرامبەر بە خزمەتگۈزارىيە كامان تەنها داواى ئەۋەتان لئى دەكەين کە هەر كات هاتن و بە قەدىپالى رابوردوودا گۈزەرتان كرد، سەرىك لە گۈزە كامان بىدەن و دىيارىيە كانى ئەو بەھارەتان لەسىر لوتکەي قەلاكەدا بېرىپىن).

(واتە وەك ئەوهەى لە ئومىدى سيازدەھەمى "پىيامى پىران" دا باس كراوه كە: بە مردنى قوتاپخانەي خورخورى ژىر قەلا سەختە كەى وان، كە قوتاپخانەيە كى سەرەتايى قوتاپخانەي زەھرايە و، بە مردنى سەرچەمى قوتاپخانە شەرعىيە كانى ئەنادۇل، ھەمو قوتاپخانە كان مردن و گىيانيان لەدەست دا. وەك بلىتى قەلاكەي وان بۇو بە كىلىتىك بۇ گۈزە مەزنە كەيان. دەسا ئەي ئەوانەي كە دواى سى سەد سال دىن! گولى قوتاپخانەيە كى نوور لە گەل خۆتاندا بەھىن و لە سەر لوتکەي ئەم قەلايە بېرىپىن).

واتە جەستەي ئەو قوتاپخانەي زەھرايە بىنیات بىنین کە گىانە كەى لە ناوەندى دەستىيە كى فراواندا دەزى و ھىشتا جەستە كەى نەبۇۋۇۋاھتەمە. هەرچەند "سەعىدى كۆن" زۆربەي ژيانى لە پېتىاوي ھىنانەدبى ئەو قوتاپخانەيەدا بەسەر بىر دو، گەلنى پاستى گەرنگىشى - ج لە بارەي دامەز راندن و ج لە بارەي سوودە كانى ئەو قوتاپخانەيە - لە دانزاواهيدا تۆمار كەردووه.

جىنى خۆشحالى و مايەي گەشىبىنى يە كە دواى شىكست ھىنانى زەبر و زەنگى ئەو ئىستىبدادە ترسناكەي كە يىست و پىنج سالى خايىاند و كۆتسايى بە ژيانى

قوتابخانه شەرعى يە كان هىنا، "تۆفيق ئىلەرى" ئى وەزىرى پەروەردە بىيارى دامەزراىدىنى قوتايانە زەھرای داوه لە "وان" دا بە ناوى "زانكىزى خۇرەھەلات" و، "جەلال بايار" ئى سەرۋەك كۆمارىش - بى ئەوهى پىيى بىانىت - بىيارە كەى وەزىرى پەسەند كەردووھ و خستوويەتى لىستى مەسىلە گۈنگە كانوهە. خۇ ئەمەش ئەو شتەيە كە چىل سال پىش ئىستا "سەعىد" ئاوا تەخوازى بۇو. پشت بە خوا ئاوا تە كەى دېتە دى.

لىزەدا سى "پاستى" بۇ رۇونكىردىنەوە ئەو وەلامدى سەعىدى كۆن پىش چاۋ دەخەين كە چىل و پىنج سال پىش ئىستا داۋىتەوە:

پاستى يە كەم:

"سەعىدى كۆن" بە هەستى پىش وەخت هەستى بە دوو رۇودادى سەرسوورەتىنە كەردىبوو، بەلام بە وېتەي خەونە پاستە كان ئەو هەستەش پۇيىتى بە تەعبىر بۇو. چونكە هەرۋەك ئەگدر كەسىك لە پشت پەردىيەك سوورەوە سەبىرى شىئىكى سېيى بىكات بە سورەتىنەت، سەعىدى كۆنیش لە پشت پەردىي سىاسەتى ئىسلامى يەوە سەبىرى ئەو پاستى يەي كىردى، ئىز تارادىيەك شىۋەي پاستى يە كە لە بەرچاۋىدا گۇرپا. ئەو وەلى بە پىاوا چاڭىمە كە ئامادەي گۇرپە كە بۇو، بۇ ھەلتەيە سەعىدى كۆنی زانى و، لەو رۇوهەوە رەختى لىن گىرت.

ئەو پاستى يەش دوو بەشە:

بەشى يە كەم:

"نۇورىكى درەخشانى گەورە لە ولاتى دەولەتى عوسمانىدا سەرھەلەدەت". تەنانەت لە پىش سەردىمى سەربەستىدا سەعىد چەندىن جار ئەم مۇدەيە - وەك دلدىانەوەيەك - بە قوتايى يە كانى داوه..

ھەرۋەها: "سەرەرای ئەو كاولىكارى و فەصادەي لە پىش چاۋادىيە، ئەو نۇورە بەختەوەرى ئەم نىشتمانە دەھىنېتە دى". ئەو بۇو لە دواي چىل سال "پەيامە كانى نۇور" ئەم پاستى يە تەنانەت بۇ چاوه نايىنا كانىش دەرخىست.

سەعیدی کۆن ھەستى بە سوودە مەزن و فراوانە کان و جۆرە بەرز و بىلندە كەى ئەو نۇورە كىردىبو، بەلام لە ناواھەندى "سیاسەت" وە بۆي روانى و، بە چەشىنىك لىنى دايەوە كە وەك بلىيى لە ھەممۇ و لاتى عۆسمانىدا سەرھەلبىدات، بى ئەۋەي چەندىايەتى "يە كەمە كەى ئەو نۇورە و ئەندازە تەسکە كەى رەچاو بىكەت.

كەواتە سەعیدى کۆن تا پادەيەك حەقى پىنكاوه و، ئەو وەلىيەش ھەر لە سەر حەق بۇوە كە رەخنەيلىنى گرتۇوە لە وەدا كە باز نە تەسکە كەى بە فراوانى بىنىيە.. چونكە باز نە تەسکە كەى "پەيامە كانى نۇور" ، لە پۇوى پاراستى ئىمانەوە، گەللىنى فراوانە، چونكە زيانى ھەمىشىي پزگار دەكەت. ئەۋەتا يەك ملىيەن كەمس لە قوتايىانى لە حوكى مiliارىكدا. واتە ھەۋالى بەختمۇر كەردنى ئەۋەنیاى ھەزار كەمس زۇر چاڭتە و، لە ناواھەرۇ كەدا گەللىنى فراوانىزە لە وەي كە لە زيانى دنيا و شارستانىدا بەختمۇر بىكىن.

جا ئەمە ئەو پاستى يە بۇو كە "سەعیدى کۆن" بە ھەستى پىش وەختى چەشىنى خەمۇنە راستە كان بىنىيى. واتە ئەو نۇور و پۇوناڭكى يە كەم و تەسکە، دەوراندەورى سەرانسەرى و لاتى عۆسمانى دەدات.

جىنى ئومىدە كە خواى گەورە لە پىنى نەشۇنما كەردنى ئەو تزووە نۇورانى يانەي كە "پەيامە كانى نۇور" دەيانچىن، ئەو باز نە فراوانە پۇوناڭ بکاتەوە. ئەو كاتىمش پاستىي تەعېر و لىنىڭدانەوە ھەلە كەى سەعیدى کۆن دەردە كەۋىت.

پاستى دووھەم:

سەعیدى کۆن لە نۇو سراوە كۆنە كانى و لە "إفادة المرام" ئى "إشارات الإعجاز" دا ھەۋالى بە قوتايى يە كانى دەدا و بە دووپات كەردىنەوە يەك لە دواى يەك پىنى دەوتىن كە:

بۇو مەلەر زەيە كى ماددى و مەعنەوىي كۆمەلایەتىي يە كەجار گەورە لەناو گۈزى مەرۇقدا پۇو دەدات و، ئەو كاتىمش خەلتكى خۆزگە بە گۆشە گىرى و ژۇن نەھىئانىم دەخوازان.

تەنائەت لە يە كەم سالى سەرددەمى سەربەستىدا "شىخ بەخت" ئى موقتىي ميسىر لە "سەعىدى كۆن" ئى پرسى:
- سەبارەت بەم سەربەستى يە دەولەتى عوسمانى و، شارستانىتى ئەوروپا، رات چۈنە؟

سەعىدى كۆن وەلامى دايىوه:

- دەولەتى عوسمانى سكى بە دەولەتىكى ئەوروپايى پې بۇوه و پۇزىك دىت دەزىت.. ئەوروپاش سكى بە ئىسلامەتى پې بۇوه و پۇزىك دىت دەبىت!
شىخى بەرىزىش وتى:

- منىش تەسىقى قسە كەدى دە كەم.

پاشان بە زانايانى دەوروبىرى خۆى وت:

- من مونازەرە ئەم لاوه ناكەم و ناتوانم بە سەرىيدا زال بىم.

ئەوهبوو دوانى بە چاوى خۆمان لە دايىكبوونى يە كەمان بىنى، كە بىتى بۇو لەوهى دەولەتى عوسمانى لە دووركەوتەۋىدا لە ئايىن چارە كە سەدەيەك پىش ئەوروپا كەوتەۋە!

بەلام لە دايىكبوونى دووهەم - پشت بە خوا - دواى نزىكەى سى سالىك دېتە دى و، ج لە خۆرھەلات و ج لە خۆرئاوادا دەولەتىكى ئىسلامى پەيدا دەبىت.

راستى سىھەم:

سەعىدى كۆن و نوى، بە هەستىكى پىش وەخت و جەختىكى لە رادە بە دەر و دووپات كەرنەوە، ھەوالى رۇوداۋىنلىكى گەورەي ماددى و مەعنەوى و سەرھەلدىانى بۇ مەلەر زەيەكى مەزۇمى كۆمەلایەتىي تەرسناڭ و رۇوخىنەرى لە دەولەتى عوسمانىدا، رادە گەياند.. ھەر بۇ ھەستە پىش وەختەش ئەو رۇوداۋانە بىزىنە يە كىجار فراوانە كەدى لە بازنىيە كى بچوو كدا بىنى.

خۆ ھەرچەندە رۇزگار بە "جەنگى جىهانىي دووهەم" تەسىقىكى تەواوەتىي ئەو ھەوالەي كرد، لە گەل تەوهىدا ھەر "سەعىد" بۇ خۆى بىنىنى ئەو بازنى فراوانە لە ولاتى عوسمانىدا بىمەي خوارەوە لىيڭ دەدانەوە:

سەرەپای فراوانی لەرادەبەدرى ئەو کاولکارىيەى كە جەنگى جىهانى دووهەم بەرھەمى هىنا، كەچى هيستا بە كەم و بەرتەسلىك دادەنرىت لەچاو ئەو کاولکارىيەى كە لە دەولەتى عوسمانىدا رۇوى دا. چونكە کاولکارىيەكە لەمەر جەنگى جىهانى رۇوى لە زيانى دنيا و شارستانىتىي قەلب و ساختىيە، بەلام ئەوهەى لە دەولەتى عوسمانىدا رۇوى دا کاولکارىي زيانى نەپراوه و بەختەورىيى ھەميشەيە و، لە ناوهەرۆ كدا بۇوەلەرزەيە كى ئىسلامىي گەلىنى سەخت و ترسناكترە لە هي ئەو جەنگە!

بەم جۈرە "سەعىدى نوئى" سەھۇوە كەى "سەعىدى كۈن" راست دەكتەوە و، خەونە راستە كەى لىيڭ دەداتەوە و، ھەستە پىش وەختە كەى پىش چاودەخات و، لە ھەمان كاتېشدا بەرپەرچى رەختە كەى ئەو وەلىيە بەپىزەش دەداتەوە كە وا دەردە كەۋىت لەسەر حەق بىت. بەوهەى كە دەيچەسپىنیت: ھەستە پىش وەختە كەى سەعىدى كۈن لە چاودەختە كەى ئەو زىاتر لەسەر حەقە.

* * *

(قوربانىدانى صىدىقىانە)

ھەردوو رۇزىنامە: "بیوک جىھاد" (جىھادى گەورە) و "سبیل الرشاد" ئەو راگەياندەنەي مەيان بلاو كردهو كە:

من "ئىمان" و "ئايىن" و "پيامەكانى نوور" ناكەم بە ئامپارىيڭ بۇ سىاسەتى دىنلەيى، بە تايىھەت بۇ كەمالاتى مەعنەمە و پلەپايدە بەرزە كان، تەنانەت بۇ بەدەستەھىنەنەي بەختەورىي ھەميشەيى و رۇزگار بۇونىش لە دۆزەخ، كە ھەمەو كەسىك حەزى بىن دەكت. بەلكو تەنها خزمەتىكى خاونىن و يىنگەرە بۇ خواي گەورە و تەنھالە پىشاۋى رەزامەندىي ئەودايە و بۇ جى بەجى كردنى فەرمانە كائىيەتى. ئەو شىتمەش كە ناچارى ئەمەى كىردىم تەنها "ئىخلاسى ရاستەقىنە" يە كە ھىزى راستەقىنە پيامەكانى نوورە، بە ئومىدى ئەوهەى كە بەھەمنەندى

ھیندەی گەردىلەيەك لە خۆبەختکارى يە بەرزەي حەزىزەتى صىلىدىقى ئەكىر
- خواى لىنى راىزى يىت - بىم كە فەرمۇۋەتى:
(لە خواى گەورە دەپارىمەوە جەستەم ھیندە گەورە بىكەت كە ھەموو دۆزەخ پېر
بىكاتەوە، تاڭو جىنى ھىچ ئىماندارىنىكى تىڭدا نەمەنلىكتەوە، من لە بىرىي ئەوان سزا
بىرىمە!)

منىش بە ھەمان جۆر، را زىم بىرۇمە ناو دۆزەخەوە، تاڭو چەند كەسىكى خاوهەن
"ئىمان"ى لىنى دەرباز بىكمە!

ئاشكراشە كە نايىت بە تەماعى بەھەشت و لە ترسى دۆزەخ "پەرسىتش" ئەنجام
بىرىت، بەلكو لەبەر فەرمانى پەروەردگار و بە مەبەستى بەدەستەتەنەن ئەزامەندىنى
خواوهند، جى بەجى دەكرىت.

* * *

(لە بارەي "تەخضىر الأرواح" ھوھ)

باسمە سېحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

برايانى ئازىز و بەوهفام!

بە گەللىنىشانە و پۇوداوى زۇر و جۇراوجۇر سەاماواھ كە دۈزىمانى قوتايىانى
نۇور چەندىن بىلان پىلان رىتكەدەخەن تاڭو ھەندى لە قوتايى يە تايىەتمەندە كانى نۇور
ناچار بن واز لە خزمەتى نۇور بەھىن، ياخود لە كارە كەياندا سىستىان دەكەنەوە. بۇ
ئەم مەبەستەمش دەچىن دەمارە لاوازە كانىيان دەدۆزىنەوە و لەۋىۋە دەيانگىرن!
والە خوارەوەدا دوو غۇونە پىش چاۋ دەخىين، تاڭو بىن بە مايەي پەندلىنى
وەرگىتن:

غۇونەي يەكەم:

ئەم غۇونەي بىرىتى يە لەمەسى كە: دەچىن سەرېنجى ھەندىيەك لە قوتايى يە
تايىەتمەندە كانى نۇور، كە پەيوەندى يە كى بەھىز و پەتويان بە خزمەتى نۇورەوە ھەيدە،

بز لای شتیکی تری غیری خزمت پاده کیشون و، به چند ماهه بیکی پژوانی
پر له چیزه و سه رقالیان ده کمن. که ئمهش توندو تولی و پیوه ندی پتهوی نیوانیان
لاواز ده کات..

یان به هوال و هر گرتن له مردوانه و که پئی ده و تریت: "تحضیر الأرواح" و له
پاستیدا گفتور گز کردن له گهله جنزو کهدا، سه رقالیان ده کمن..

یان به هوالدان له رووداوه کانی ئاینده، به وینه‌ی هی کاهینه پیشووه کان،
دېيانخلاقیین، گوايا پیوه ندی يه کی چهشنى گفتور گزی تله فونی له گهله چهند
وەلی يه کی مەزن، تەنانهت له گهله پیغەمبەرانىشدا - درووديان له سەر بىت - ئەنجام
دەدەن!..

ھەروهەها فيله له خشته بەره کانی تری ھاوشەشنى ئەمانە.

لە بەر ئەوهی مەسەله‌ی "تحضیر الأرواح" و "ھەوالدان له غەیب" له لايهن
بیانی يه کانه وھاتووه و له فەلسەفەوە سەرى ھەلداوه، ئەوا له واندیه زیانی زۆر بە
ئیمانداران بگەيەنیت له رووه وھو کە دەتوانزیت بە شیوه يه کی خراب بە کار
بەھیزیت، چونکە ئەگەر بیدك دانه "پاست" ئى تىدا بىت ئەوا دە دانه "درۆ" شى
لە گەلدايە و، ھیچ مەحەك و تەرازو و بەکش بز لىك جيا كردنەوهی پاست و
درۆی ئەو بواره بەدەستەوە نی يە.

ھەر بەم ھۆکارە، ئەو جىتنى يانه‌ی کە يارمەتى پژوانانه تە چەپەلە کان دەدەن،
زیان بە دلى ئەو كەسى کە بەم مەسەلانوھ سەرقالە و، به ئائينى ئىسلامىش
پىكمەوە دە گەيەنن، چونکە ھەر چەند ئەم چەشنه ھەوال چەپەلەن دەدەن
كاروبارى پژھى و مەعنەوە يەوه ئەنجام دەدەن و خۇيان - کە لە پاستیدا پژوانى
چەپەلەن - بە پژھە خاۋىنە کان لە قەلم دەدەن، کەچى ھەوالە کانيان پېچەوانە
پاستى يە کانى ئىسلامە و دۈزى بىرۇباوەرە گشتى يە کانىھتى، تەنانهت ھەمول دەدەن
کە بناغە کانى ئىسلام تىڭ بەدەن، يان دەچن لاسايى ناوى چەند ئەولىايە کی مەزن
دە گەنەوە و ھەندى و شەيان بە ناوى ئەوانەوە لە زار دەردەچىت.

بەم جۆرە و لەم پىيەوە، دەتوانن "پاستى" لە پىشچاۋى مەرۋە ساولىكە كاندا بشىۋىن لەوانەئى كە دەبن بە قوربانىي فۇرفىلە كانى ئەوان.

خۇزئە گەر درەوشانەوەي "خۇزى" كە بەسەر پارچە شۇوشەيە كى بچوو كەوه دەيىنرىت، بە ناوى خۇزەرەوە بدويت و بلىت: رۇوناكى يە كەم سەرانسەرەي دنيا دەگۈرىتەوە و گەرمى يە كەشم ھەمو شىتىك گەرم دە كاتەوە و خۇيىش يەك ملىيون جار لە گۈزى زەوي گەورەتم.. دىيارە ئەم گوفشارەي گەلىي پىچەوانەئى حەقىقەت دەيىت ا

پىغەمبەريش ﷺ كە لە پلەي پاستەقينە و بەرزى خۇيدا وە كۆ خۇرى درەخشان وايە، هەرگىز ناكرىت لە دەمى ھەوالدان لە ئايىنە و "تحضير الأرواح" دا "درەوشانەوە" كەى لە بىرىي "خۇزى" بدويت. خۇزئە گەر بە ناوى پىغەمبەرەوە دوا، ئەوا گوفشارە كەى بە سەدانقات و بە جۇرىنىكى كوللىي پىچەوانەئى واقىع دەردەچىت. كەواتە هەرگىز ناكرىت دەركەوتى درەوشانەوە كى جۈزئىي ئەو لە دەمى "تحضير الأرواح" و ھەوالدان لە ئايىنە، بە ماھىيەتى بەرز و بلندى خاۋەنلى وەسى قىاس بىكىت كە بە وىنەئى "خۇرى مەعنەوى" وايە. كەواتە هەرگىز ناتوانىزىت ئەو حەقىقەتە مەزىن بېھىنرىت و ئامادە بىكىت، تەنانەت ھەولىيەن و ئامادە كەردىنى، جىڭە لە بىن ئەدەبى و سووكايدى و بىن پىزى، ھىچى تىرىنى يەدا راستىدا نزىك بۇونەوە لەو پلەوبايە بەرزە تەنها بە سەير و سلووڭ دەيىت و، ھەرتەنھا لەو پىيەوە مەرۋە دەتوانىت بەھەمنىدى كىزپ و گەفتۈرگۈزى ئەو خۇرە راستەقينەيە بىيىت، وەك ئەمە ئەمە كە بۇ "جەلالەددىنی سىيۇوتى" و چەند ئەولىايە كى تىرىپۇرى داوه.

ئىنجا دەپىن بىزانرىت كە تەنانەت ئەم بەرز بۇونەوەيمش - وەك پەيامە كانى نوور چەسپاندوويانە - تەنھا دانىشتن و گەفتۈرگۈزى كە لە گەل "وپلايدەت" ئى پىغەمبەردا ﷺ كە بەپىن توانا و ليھاتنە زاتى يە كانى ئەو كەسانە دېتەدى كە بەم سەير و سلووڭ دا بەرز دەبنەوە.

به لام "حقیقتی پیغمبر ایه‌تی" لبهر ئوهی گله‌ی بهرز و بلندتره له "ویلایت"، ئوا هر گفتو گزیه‌ک له گله‌لیدا که به‌هزی بمرز بیونه‌وهی روحی یان "تحضیر الأرواح" ووه به‌دهست بهیتریت و گوفتاری لئی و هربگیریت، هر گیز ناگاته ئاستی گفتو گزوله‌گه‌ن کردن و ورگرتني راسته‌قینه و راسته‌و خۆ له پیغام‌بهره‌وه
و، هر گیز نایت به مایه و توهه‌ری حوكمه شه‌رعی يه کان.

ئهو "تحضیر الأرواح" که له ئاینه‌وه و هرنه گیراوه، به‌لکو له رۆچونی مرۆفه‌وه له وردە‌کاریی فەلسەفە کاندا سەری هەلداوه، بزوو توهه‌یه کی پیچه‌وانه‌ی "حقیقت" و، دژی ئەدەب و پیزی پیویست و شایانه‌ا چونکه هینانی روحیانه‌تی ئدو کەسانه‌ی که له "أعلى عليين" و پله هەرە بەرزه خاوینه کاندان بۆ سەرمیزى "تحضیر الأرواح" که جىنى گالتەوگەپ و درۇ و دەلەسەیه و، له پله‌ی هەرە نزمى "أسفل سافلین" دايە، له راستیدا سوو کایه‌تی يه کی لە راده‌بەدەر و بى ئەدەبى و پیز نەزانى يه کی روون و ئاشکرايە.

حقیقتی راسته‌قینه و ئەدەبى بىگەرد و پیزی شایان لهو رووداوانه‌دایه که بۆ مەردە بەرزه کانی چەشنى: جەلالەددىنى سیووتى و جەلالەددىنى رۇمى و ئىمامى رەبیانى، له پىسى سەير و سلووکى روحی‌یه‌وه، به‌دهستیان هینا و، گەيشتنە پله‌ی "تزيکى" لهو كەسە بەرزانه و، لەوانوھ بەھەمەندى ریزنه و بەره كەته کان بۇون. شەيتان و گیانه چەپله کان هر گیز له خەونه راسته کاندا بەرجەسته نابن، كەچى له "تحضیر الأرواح" دا و به پیچه‌وانه‌ی فەرمانە کانی شەرع و سوننەتى نەبەوی پىرۆزه‌وه، دەگۈنچىت ئهو روحیانه‌تە چەپلائە به ناوی يه كېڭىك لە پیغام‌بەرانوھ - دروو ديان له سەر بىت - بدوين و لاسايى بىکەن‌وه!

جا ئە گەر ئهو قسە كەردا نە پیچه‌وانه‌ی فەرمانە کانی شەرع و سوننەتى نەبەوی بۇون، ئوا بەلگەيە کى بى گومانه له سەر ئوهی کە قسە كەرنە له گیانه خاوینه کانه و نە مۇسلمان و ئىماندارىشە، به‌لکو له گیانه چەپله کانه و، بەم شىۋەيە لاسايى گیانه خاوینه کان دە كاتەوه!

دۇوھەم:

ئىستا قوتاييانى نور لەم جۇرە شتانەدا پىويستان بە پىنمايى زياتر نى يە، چونكە "پەيامە كانى نور" راستىنى ھەموو شتىكىان لەم بارەوە يە كالاً كردووه تەمەو، پىويست بە رۇونكىرنەوە تى نەماوه. كەواتە پەيامە كانى نور سەرۈز يادىانە.

ئەوانەش كە لە دەرەوە ئىستا قوتاييانى پەيامە كانى نور دان، پىويستە گۈى لەم چەشىھە پۇپاگەندە و تەلقىنانە رانەگەن كە دىز و پىچەوانە ئىخەمانە كانى شەرع و سوننەتى پىغەمبەرن ﷺ، ئىزىج لە پىنى "تحضير الأرواح" وە بىت، يان لە ھەر پىرىكى تەرەوە. ئەمە لە ھەموو شتىكى پىويست تەرە بۆيان، دەنا ھەلەيە كى گەلى گەورە رۇو دەدات.

بىدار كىردىنەوە يەك:

ئەم پەختە توند و تىزە ئىستە كە لەم نامەيدا ئاراستە ئىفتۇ گۆكىردىن لە گەل گىانە كاندا كراوه، تەنها مەبەست لە بىزۇوتەنەوە يە كە لە فەلسەفە و زانستەوە سەرچاوهى گرتۇوە و ناوى: "تحضير الأرواح" و "خەواندى مۇگناتىسى" و "ھەوالدان لە ئايىدە" يى لىنى نراوه.

وااتە ئەم پەختە توند و تىزە ئاراستە تەسەرەوف و ئەھلى تەريقەت نە كراوه كە لە ئىسلامدۇ سەرچاوهى گرتۇوە و، كارە كەيان وەك بروسكە و تەلەفۇن وايە لە گەل گىانە كاندا و، بەھۆى خۇز تىيەل قورتائىنى كەسانى نائەھلەوە تا پادەيەك بە خراپى بە كار ھېنراوه. لە گەل ئەمەشدا لەوانەيە ئەم بروسكە و تەلەفۇنە - لە پۇويە كەوه - بۇ ھەندى كەمس زيانى تىدا بىت، بەلام مەرۇف بەھەلەدا نابات و مەبەست تىايىدا زيان گەياندىن نى يە بە ئىسلام.

جىگە لەمانەش، ئەم مەشرەبەي كە لە لايەنی بىانى يە كانەوە هاتۇوە پىچەوانە ئىخەمانە تەريقەتى سۆفي و خودى ئايىنى ئىسلامىشە، ھەروەك ھەولى ئەمە دەدات كە پىيازى تەسەرەوف بىرۇخىتىت و، لە شان و شىكۈزى دابىگىتىت و، وەك شتىكى ئاسانى پىشانى بىدات.

دەبا ئەو سۆفی يانە کە لمبەر لاوازى خۇيان ھېشتا بەھەمەندى شوينىكەوتى
تەواوه‌تى سوننتى نەبەوى نەبوون، ئاگايان لە خۇيان يېت و ھەولى لاسايى
کردنەوهى ئەوانە نەدەن!

سەعیدى نورسى

* * *

(راستى يەكى تايىهت بە ژيانى كۆملەلەيەتىمان بە دىلدا هيئا)
چوار حىزب لە سەر خاڭى ئەم نىشتمانەدا ھەن: حىزبى گەل كۆمارى^(۱)،
حىزبى دىمۇكراٽى^(۲)، حىزبى نەتەوە^(۳)، حىزبى يەكىتىي ئىسلامى.
حىزبى يەكىتىي ئىسلامى كاتىك دە توانىتت حوكىم بىگرىقە دەست كە لە سەدا
شەست تا لە سەدا حەفتاي ئەندامە كانى ئايىندارى تەواوه‌تى بن، تاڭو ئايىن نە كات
بە ئامرازى دەستى سياسەت، بەلكو سياسەت لە پىناوى ئايىندا بە كار بەھىنەت.
بەلام پۇيىستە كە ئەم حىزبە ئىستا حوكىم نە گرىقە دەست، چونكە لە پۇوبەرروو
بۇونەوهى تاوان و خراپە كارىيە كانى ئىستاي سياسەتدا ناچار دەبىت ئايىن لە ژىر

(۱) حىزبە كەمىستەفا كەمالە، كە رېچە شىكىن و پىشپەرى ھەمو ئەو تاوانانىيە بەرامبەر ئائىنى
ئىسلام و نەتەوهى كورد كراوه و دەكرى لە تۈركىپادا. (وەرگىپ)

(۲) لە سالى ۱۹۴۶ از دالە حىزبى گەل كۆمارى جىا بۇوه‌تەوە و سالى ۱۹۵۰ از يىش دەستەلەنى
گىرتۇوته دەست، دواي ئەوهى كە لە كۆزى ۴۵۰ ئەندامى پەرلەماندا ۴۰۸ ئەندام لەم حىزبە
ھەللىزىراو، "جەلال بىيار" بۇ بە سەرۋەتكى حىزب و سەرۋەتكى كۆمار و "عەدنان مەندەرس" يىش بۇ بە
سەرۋەتكى ئەنجۇرمەنى وەزىران. ھەندى لە دەسکەوتە كانى سەرەتەمى حوكىمەنى ئەم حىزبە بىرىتى يە
لە: گېپانەوهى بانگى شەرعى و، زىاد كردىنى وانە ئايىن لە قوتاڭىخانە كاندا و، پەخش كردىنى بەرنامى
ئايىنى و، بەخشىنى ھەندى سەرەتى و ئازادى لە بلازو كراوه كاندا. ئەم حىزبە دە سال لە حوكىمدا
مايەوە، تا سالى ۱۹۶۰ از بە كورەتايى كى سەربازى لابراو، عەدنان مەندەرس و ھاوريتىكانى لە سىدارە
دران. (وەرگىپ)

(۳) ئەم حىزبە سالى ۱۹۴۸ دامەزراوه و لە حىزبى دىمۇكراٽى جىابۇوه‌تەوە و، لە ھەللىزاردنە كاندا
تەنها يەك ئەندامى پەرلەمانى بە دەست ھىناوا! سالى ۱۹۵۴ بە يىانووى بە كارھەنانى ئايىن بىز ئاماڭە
سياسى يە كان داخراوه. پاشان لە ژىر چەند ناوىنلىكى جىاجىجادا دروست كراوه‌تەوە. تا دوابى لە سالى
۱۹۷۷ دا بە تەواوى خىزى ھەللىۋەشاندەوە. (وەرگىپ)

فەرمانى سياستدا بەكار بھينىت، لەو پۇوهە كە زۇر لە مىزە "پەروەردەي ئىسلامى" پۇوبەپۇرى لاوازى و ناتەواوى بۇوهتۇه^(۱).

بەلام "حىزىبى گەللى كۆمارى" ئەواھەرجى تاوانى لە ماوهى بىست و هەشت سالدا ئەنجام داوه و، تاوانە كانى غەيرى خۆى و، تەنانەت خراپكاري يە كانى "ئىتحاد و تەرەقى" ش، بە تايىھەت ھى ماسۇنى يە كانىيان، ھەموو ئەمانە خراوتەنە ئەستۈرەتە. سەربارى ئەم ھەمو خراپكاري يانەش لەم حىزبەدا، كەچى - لە پۇويەكەوه - لە حوكىمى زال و دەست پۇيىشتۇرۇدا يە بەسەر دىمۇكراٽى يە كاندا! ئەوهتا لە ئىزىز پەرەدەي ياسادا بەرتىلىكى سەير و بەلەزەت دەرخواردى ھەندى لە كارمەندان دەدات، چونكە بە كەم بۇونەوهى "خواپەرسى" ھەرددم "خۆپەرسى" ئى مەرۆف بەھېز دەبىت و بانگەواز كارانى فيرعەونايەتىي نەفس پەز زىاد دوبن.

جا لەم چەشىنە رۇزگار و زەمانەي كە "فيزعەونىتىي نەفس" ئى تىدا زىاد بۇوه و پەرەي سەندۇوه، "كارمەندىيى حکومەت" گىانى خۆسەپاندن و سەرگەردايەتى و فيزعەونايەتى دەخاتە دەررۇونەوه، لە كاتىكىدا كە ئەو كارمەندى يە لە ناوه رۇكدا تەنها بىرىتى يە لە خزمەتكىرىنى كەسانى تر.

لە شىوازى ئەو مامەلە و پەفتارەي كە لە گەل مندا دەيىكەن، ھەستم كەردىم ئەم حىزبە پەلەي "فەرمانپەوايەتى" ئى پې لە ھەست و نەستى سەرسوورھېنەر و بەتام و لەزەت - وەك بەرتىلىك - بە دەررۇونى بەشىك لە كارمەندە كان دەخشىت و، بەم جۆره و لە پۇويەكەوه ئەم حىزبە سەرگەوتىن بەسەر دىمۇكراٽى يە كاندا بەدەست

(۱) ئەم حىزبەي كە مامۇستا لىنى دەدۇنىت، دانەمەزراوه. مەبەستىيشى بىنى ئەو ھەستە گىشتى يە بۇوه كە لای ئەو گەلە موسىمانە و چەند كەسايىتى يە كى حىزبە پارىزگارە كاندا سەرى ھەلداوە، دواي ئەدەيى كە ھەندى ئازادى يان لە چالاکىدا بۇرۇخسا. ھەرچەنلە كەسانىكى غىرە ئەندە سەر ئىسلام ھەولى دامەزراىدىنى ئەم حىزبەيان دا، بەلام سەرگەوتىيان تىدا بەدەست نەھىنا. ئەو رېزە سەدىيەش كە مامۇستا باسى كەردى تايىھەتە بەوانەوه كە بەپۇوه بەرەنە كاروبارى دەولەت دەگۈنە ئەستىز. لەوانىيە مەبەستىيشى لە ئايىندارى تەواوەتى لەت لەت نە كەردى شۇولىيەتى ئىسلام بېت، تاكۇ نە كەرىنەت بە ئامرازى دەستى سياست. (وەرگىز)

ده‌هیئت، سهرپای ئهو تاوانه ترسناکانهش که ئەنجامی داون و، سەربارى دزه بلاو كراوه کانى ناو ئهو پۇزۇنامانهش کە سەر بھو نين.

لە راستىدا "كارمهندى" ئى دەولەت بىرىتى يە لە خزمەتكىرىدى خەلك، بەپى ئهو دەستورەي كە لە فەرمۇدەي پېرۇزدا هاتووه: "سېد القوم خادمەھم"^(۱). چونكە ئەگەر "ياسا" ھېزى تىدا نەيىت ئدوا ئەو ھېزە دە كەۋىتە دەستى كەسە كانوه، ئهو كاتىش دەيىت بە ئىستىدادىتىكى ھەپەمە كى، بە ھەممۇ واتايە كى ئەم وشەيدا كەوا تە چار نى يە دەيىت ھەرييەك لە "دىمو كراتىبەت" و "ئازادىي وىزدان" پال بەم دەستورە ئىسلامى يەوه بىدهەن.

ھەرجى "ھىزىي نەتهو" شە، ئدوا گەرمەبەست بە نەتهو، بىرى "نەتهوھى ئىسلام" بىت، كە بناغەي يەكىتىي ئىسلامى يە و نەتهوھى توركىشى تىدا ئاويتىيە، ئدوا ئەم واتايە لە واتا و ناوارۇڭ كى ھىزىي دىمو كراتىدا ھەيدە، كەسانى سەر بەم حىزبە لە ئەنجامدا ناچار دەبن كە بېۋەنە پېزى دىمو كراتى يە ئايىندارە كانوه.

بەلام ئهو "رەگەزپەرسى" يە كە ئىمە بە دەردى سىلى خۇرئاواي دادەنېيىن، ئدوا بە وينەي تاعۇون لە خۇرئاواوه هاتووهە ناومان و ئەوروپاي لە ئىمەدا موتربە كردووه، تاڭو بتوانىت جىهانى ئىسلامى لە توبەت بىكەت. ئەم دەرددە ترسناكە حالەتىكى پۇچىي خاوهەن جازىيېت پەرە بىن دەسىنېت، بە رادەيەك كە سەرپاى زيان و مەترسى يە رۇوخىنەر و ترسناكە كانى، كەچى ھەممۇ نەتهوھىيەك حەزو ئارەزوو يە كى كوللى يان جوزئى يان لە ئاستىدا ھەيدە

جا ئەگەر بەھۆزى زالبۇنى شارستانىتىي خۇرئاوا لەوازىبۇنى "پەروەردەي ئىسلامى" يەو ئەم حىزبە لەم پۇوهە سەركوتىنەك بەدەست بەھىنېت، ئدوا رەگەزە كانى ترى غەيرى تورك، كە لە سەدا حەفتاي نەتهوھى ئىسلام دەنۈن، ناچار دەبن بەرەيە كى دز بە تور كە راستەقىنە كان بىگرن كە لە سەدا سى تېپەر

(۱) رواه عبد الرحمن السلمي في آداب الصحبة، ورواہ الخطیب، واحرجه الدیلمی، ورواہ الطبرانی ما بمعناه.. فالحدیث ضعیف كما علمت. علی انه قد يقال انه حسن لغيره لعدد طرقه كما مرّ فتدبر (باختصار عن كشف الحفاء ۲ / ۴۶۳). (وھرگىز - لە چاپە عمرەي بە كەوه)

نَاكەن. دياره ئەمشىن پىچەوانەي سەروھرىي ئىسلامە. چونكە ئايەتى پەرۋىزى: ﴿و لا تِرْ وَازِرَةٌ وِزْرَ أَخْرَى﴾ (فاطر: ۱۸) بە يە كىڭ لە بناغە كانى ياساكانى ئىسلام دادەنرىت. واتە هيچ كەسىك تاوانى كەسى ترى لە ئەستۇدا نى يە. كەچى لە "پەگەزپەرسى" دا ھەموو كەسىك بە مافى خۆزى دەزانىت كە براى كەسى تاوانبار، يان خزمە كانى، تەنانەت كەسانى ھۆز و عەشرەتە كەشى بىكۈزىت! جا ھەروەك ئەمە هيچ دادگەرى يەك ناھىيەتتە دى، لە گەل ئەوهشدا پىنگا بۇ گەلن سىتمى چەپەل و ناشىرين خوش دەكت. بەلام بىيارى دەستورى ئىسلام وايە كە هيچ كەسىنلىكى يى تاوان، تەنانەت لەبەر سەد تاوانبارىش، سزا نادىرت و بەخت ناكرىت.

ئەمە مەسەلە يە كى گەرنگى ئەم ولاتىيە و، سەبارەت بە سەروھرىي ئىسلاممىشەو گەلن جىنى مەترسى يە.

جا مادەم حەقىقت ئەمەيە، ئەوا ئەي دىكۈر كراتى يە ئايىندارە كان و ئەم ئەم كەسانەش كە پىز لە ھەست و نەست و بەها ئايىنى يە كان دە گەرن!

ئىۋە - ج پىتان خوش بىت و ج پىتان خوش نەبىت - ناچارن كە پاستى يە كانى "ئىسلام" بىكەن بە پايە و پالپىشىنىكى خۇزان، چونكە لە رۇوى جازىيەتى ماددى و مەعنەوى يەوە زۇر بەھىزىرە لە چاوجازىيەت و ھاندانى پايە و پالپىشىتە كانى ئەم دوو حىزىبە. دەنا - بە پىچەوانەي ئەمە - ھەرجى تاوان لە كۆنەوە تائىستا بەرامبەر بىم نەتەوەيە كراون، با ئىۋەش نەتان كردىن، وەك دەخىنە ئەستۇرى حىزىبە كەى پىشۇو، دەخىنە ئەستۇرى ئىۋەش. دياره ئەمە كاتەش حىزىبى گەلى كۆمارى "پەگەزپەرسى" دەقۇزىتە و لەو پىز يەوە بە سەرتاندا سەردە كەون. ئەمش - وەك من ھەستىم بىن كردووھ - گەرمانىكى بەھىزە. بۇيە من بە ناوى ئىسلامەوە زۇر لەم بارودۇخە نىگەرەنم^(۱).

(۱) لە ئېنجامى دەركەدنى ياساھەرە كى يە كان و جى بەجى كردىن و پىادە كردىنى خراپى لەو ياسايانە لە سەردەمى حىزىبى پىشۇودا، مەسەلە ئىتجانى"(*) سەرى ھەلتدا، جىڭ لەوەي كە خەلتكىشيان

(چاوپیکه و تني ما موستا)

راسمہ سیحانہ

مامو ستامان دهليت:

(ئەمە خوارەوە بۇ ھەموو ئەو برا بەپىزانە پۇون دە كەمەوە كە حەزىيان لە چاۋىپىكەوتىن و سەرلىيىدانە:

ئەگەر زۇر پىویست نەکات، تواناى چاپىنگەوتى خەلکىم نەماوه. چونكە ئەم ژەھر پىدانەي ئىستانام و، لاوازىي جەستەشم، ھاوەدم لەگەل پىرى و نەخۇشىدا،

ورو وزاند و هایان دان. جا له بر ته وهی به پرسیاری ثم مه سله ده که میشه ته ستزی ده و کراتی به گایینداره کان و هموں بدربت له پیش چاوی جیهانی ییسلامیدا ریزیان نه شکیت، پیم وايد تا که پنگا له و دایره که:

هروده ک به گیپر انوهی بانگی شرعی ده هیندهی هیزه کهی خوزیان هیزی تریان بددهست هینا، ئهوا گیپر انوهی "ئیاصو فیا"ش بۆ دۆخی عیادهت تىدا کردنی پیشووی، کاریگەریه کی گەلئ باشی لە جیهانی یسلامیدا دەبیت و، بایه خدان و خۇشەویستىي جىهانی یسلامى بىز خەلتكى ئام ولاتە دەستە بەر دەکان. هەروهە پۇيىستە دەپو كراتىي يە ئايىندا رەكان ئازادىي بلاپورونوھى پەيامە كانى نۇرر بە پەسى پاپىگەيەن. ئەو پەيامانەي كە دادگاكان بە درېزىايى بىست و هەشت سال شىنگىان تىدا نەدۇزىيەوە زيانى بۇ ولات تىدا بىت و، پىنج دانە دادگاش بېرىارى بىن تاوانىيان بۇ دەركەردوون. ئۇرۇھ بەم كارەتان ئام زامە ساپىز دەكەن و، بايدىخ پىدانىي جىهانی یسلامى دەستى خۇزان دەخەن. سەرەرای ئەمانش سەتم و تاوانە كانى غەيرى خۇشتان ناخىرىتە ئەست.

لهمه رخاتری دعوی کراتی به ظایینداره کان، به تاییت به پریزانی و هک "عدنان مهندس" ماوهی یدک دوو
پروژیک روایمه کاروباره سیاسی یه کان، هر چندهش سی و پنج ساله وازم لئی هیناوه.
سه عیندی نور رسی

لیمه‌ی قوتایانی نور شایه‌تین و ته‌سدیقی نهم حجه‌ی قیمه‌تنه ده‌کهین:

جهپلان، خهلیل، عوسمان، حمزه و کهسانی، ترپیش:

(*) گو مه سله بیه بریتی به لهوهی که شوینکه و توروانی "تدریقه‌تی تیجانی" له نیوان ساله کانی ۱۹۵۰-۱۹۵۲ دا هلمه تیکیان له سرانسری تور کیدا کرد بز شکاندن پیکده ره کانی مستهفا کهمال و، له لهنجامی کمه شدا حوکم دران. يه کسهر دواي کمه ياسای "پاراستنی مستهفا کهمال و ئالو گزره کانی" ده کراو "محمد ده کهمال پلاو گولو" سرزو کیان - دواي ته او بونی ماوهی مه حکومی يه کهی - پرهنده‌ی دور گهی "بوزجا" کراو هتا کزچی دوایی له سالی ۱۹۷۷ دا لموی هر دهست به سه ر بیو! (وهر گنیز)

بېستى ئەوهيانلى بېرىم كە قىسى زۇر بىكم. بۇيە بە دلىايىھە و پىتان رادە گەيەنم
كە هەموو يەكىك لە كىنە كانى پەيامە كانى نور سەعىدىكە بۇ خۆى.
كەواتە هەر پەيامىك بخويتىنەوە دە هيئىدە چاپىكەم و تى من سوودى لىنى
وەردە گىرن..

تەنانەت بە جۈزىكى راستەقىنە من لەو پەيامەدا دەيىنن و دىدارم لە گەلدا
دە كەن..

ھەر لە بەر ئەوه، بېيارم داوه كە هەموو بەيانى يەك لە دەمى خوتىندى دعوا و
وېرده كاغدا دوعاي خىر بۇ ئەوانش بىكم كە لە بەر خواى گورە پىيان خۇشە يېنە
سەرلىيدان و دىدەنم. لە بىرى ئەوهى كە ناتوانى بىيىنن. پشت بە خوالى سەر ئەم
بېيارەشم هەر بەردەوام دەم).

وا ماوهى دوو مانگە مامۇستامان ناتوانىت تەنانەت لە گەل ئەو كەسەشدا
بىدوىت كە لە ئىش و كارە كانىدا يارمەتىي دەدات، چونكە هەر هيئىدە دە كەۋىتە
قسە يەكسەر پلەي گەرمى يەكەي بەرز دەيتەوە. خۇيىشى لە سەر بناگەي
"بىدار كەردنەوە يەكى قەلبى" دەلىت:

(حىكمەتى ئەمە بىرىتى يەلەوهى كە پەيامە كانى نور ھىچ پۇيىتى يەك بە من
ناھىتلەوە، كەواتە پۇيىت بە قىسە و گوفشار نەماوه. سەرپاى ئەوهى كە مەگەر
لە گەل بىست سى دانە كەس لە خۇشەویستانم دەنا لە گەل كەسدا نادويم. لەوانە يە
پى قىسە كەردىم لە گەل ئەوانىشدا لىنى بىگىرىت، تاكو ھەست و سۆزى ھەزاران
خۇشەویستانى ترمان زامدار نەيىت.

دەسا با بىرىايانم بىبورن لە بوارنەدام بە چاپىكەم و تە تايىھەتى يەكان).

(گرنگی قوتابخانه‌ی زهراء)

(چوار سال پیش ئیستا که ماموزتامان به‌هزار نه خوشی به که بهوه منی دانا به بربکاری خوی بز بهدوادا چوونهوهی کاروباری "پهیامه کانی نور" له دادگاکانی ئنهنگرهدا، ئم نامه هاوپیچه‌ی خوارهوهمان خسته بردەست پەرلەماتاره بەرپیزه کان.

وائیستاش به‌هزار نوی هەمان مەسەله، سەرلەنوی پېشکەشی ئیوه و ئەندامانی بەرپیزی پەرلەمانی دەکەینوه، به تایبەت دواى ئەو ھەولانەی کە لەم مانگانەی دوایدا بۆ دامەزراندنی زانکۆ تازە کەی پارپیزگاکانی خۆرەلات دراوه):

بلازوونهوهی فراوان و بەرپلاوی "پهیامه کانی نور" له ماوهی سی سالى را بوردووج له ناو خزووج له دەرەوهی ولاتدا و کاریگەربى باشیان لەسەر خەلکى.. ھەروەها ھەولانى بەردهومى پەنجا و پېنج سال پیش ئیستا بۆ دامەزراندنی زانکۆیەك له پارپیزگاکانی خۆرەلاتدا.. ئەمانه دوو مەسەله‌ی گرنگی يەك له دواى يەك و تەواوکەرى يەكتىن و، جىنى بايەخى جىهانى ئىسلامىن.

چونكە ئەم نەتمەوهى (بە تایبەت خەلکى پارپیزگاکانی خۆرەلات) و، چوار سەد ملىون كەسى نەتمەوهى ئىسلام و، جىهانى نەصرانىيەتى مۇحتاج بە ئاشتى لە سەرتاسەرى جىهاندا، بايەخ بەم دوو ئەنجامە مەزن و پۇوداوه گرنگە دەدەن. لە بەر ئەوهى کە دوو سەرچاوهى بەرفراوان بۆ راگەياندى ئىسلام و بلازوونهوهى پاستى يەكانى قورئان.

ماموزتاي بەرپیزمان پەنجا و پېنج سال پیش ئیستا بە هيئىمەتىكى يەكجار بەرز و لە پۇنى بەكارهينانى گەلىن ھۆكارەوه ھەولى دامەزراندنی زانکۆيەكى ئىسلامىي وەك زانکۆ ئەزەھەر و بە ناوى قوتابخانە‌ی زەھرائەوه لە خۆرەلاتى ئەنادۇلدا

داوه و، دەرى خستووه كە دامەزراىدى ئەم زانكۆيە گەللى پۇيىستە، وەك لە پىرۇزبایيە كەيدا بۇ سەرۋەك كۆمار و سەرۋەك وزىران لەم پۇوهە و تۈۋىيەتى: ئەم زانكۆيە خۆرھەلات بەھۆى ئەوهى لە شوينىتىكى ناوەندىي جىهانى ئىسلامىدایە، ئەوا پلەپايدىيە كى بەرزى لەناو مۇسلماناندا دەبىت. چونكە ھەموو ئەم خزمەتە ئايىنى يە مەزن و بەرزانەي پېشىن و گشت رەوشتە مەعنەوى يە نەمرە كانى ھەزاران باپىرى زانا و خواناس و شەھىد و لىنکۆلەران كە لە پارىز گایاندا ئەسپەر دە كراون، ھەمۇويان لەم زانكۆيەدا دەبۈۋەنەمە و بەرچەستە دەبنەوە و، لە فراواتىزىن بوار و مەيداندا ئەركە ئىمانى يە كانيان سەرلەنۈ ئادەپپىتن).

ئەوانە بناغەبىيمش كە شاييانى ئەوهى بەرnamە و پىرۇز گرامى ئەم زانكۆيە خۆرھەلات بىت، بىتى يە لە "پەيامە كانى نور" كە تەفسىرى راستى يە ئىمانى يە كانى قورئانى پىرۇزنى و، بەلگەي ژىرى و مەنتىقى و ئىمانى بۇ چەسپانلىنى مەسىلە و بابەتە گۈورە و گۈرنىگە كانى قورئان دەھىنەمە. كەوانە ئەم پەيامانە شاييانى ئۇھەن كە لە زانكۆ و قوتايخانە نوئى يە كاندا بابەتى خويىندن و لىنکۆلەنەمە بن.

"پەيامە كانى نور" بەھۆى يە كېڭى لە قوتايبانى مامۇستايىان و قوتايخانە ئايىنى يە زۇر و بلاوه كانى سەرانسىرە خۆرھەلاتەمە سەريان ھەلداوه و، ئەم سەرچاوه مەعنەوى يانەشيان تەقاندووه تەمە كە مايەي ژيان.

ئىمە بە ھەموو گىان و قەوارەيە كى خۆمان لە مىھەرەبانى خواوهند ئومىدەوارىن كە ئەم مامۇستا بەرپىزانە سەرلەنۈ ئەركە كانى سەرشانىيان بىگىنەمە ئەستۇر، لە پىتى بەرۇبوومە چۈوناكە كانى ئىستايى ھەول و كۆششە كانيانەمە بازنىي كارە فيكىرى و خزمەتگۈزارى يە قورئانى يە كانيان فراوان بىكەن و، لەم پىتى بەمە بارودۇخە كانى لەمەپ ژيان و كات و شوين و ئاشتى و ئاسايىشى گشتى، بۇ هاتنەدىي ئەم ئاواتانەمان، ئامادە بىن.

به لئی، "پهیامه کانی نور" که تنهایا يه ک بەرۇبۇوم و ئەنجامى گەورە و ھەمە کېيى
چالاکى يه زانستى يه کانى خۇزىھەلەتن، شاياني ئوهەن كە لە لايمەن كارگۈزارانى
ئىسلام و ئەم نەتەوە يە و جىهانى ئىسلامى يە و بايەخيان ئاراستە بىرىت.
بايەخدان بە پەيامە کان و قوتاييانى نور لە ئەمريكا و ئەوروپادا و
بلاۇبوونەۋەيان لەو شويئانەدا، گەرنگىي ئەم داوایەمان دەردەخات.
مستەفا صونگور

* * *

(وەسىھەتىك)

ھەر لە مىئە مامۇستامان لە سەر ئە و رەفتارەي دەپرات كە بىرىتى يە لەھەي بە¹
مەبەستى پاراستى پلهى بەرزى زانست ھېچ كاتى زەليلىي لە بەردىم گەورە تەرىن
سەرۇكدا نەنواندووھە، تەنانەت بە بىن بەرامبەر دىيارىي لە ھېچ كەسىك
وھەنە گەرتۇوھە. ئىستاش لە بەر ئە و نەخۇشى يە كە لە رادەبەدەر لازى گەردووھە
دىيارى لە كەس وھەنە گەرتىت - كە زانيان پىيان وايە زيان لە وھەنە گەرتىدا نى يە -
بىگەر لە ئىمەشى وھەنە گەرتىت كە خزمەتى دە كەين، بازۇر بچوو كىش بىت. چونكە
بە چاوى خۆمان دەبىنин كە ھەركات ئە و دىيارى يە بخوات پىشكەشى دە كەين پىنى
نەخۇش دە كەۋىت!

ئىت دەنلىا بۇين لەھەي كە ئىلھامى دلى كراوه نابى ئە و دەستۇورەي درېڭايى
ژيانى بشكىتىت، واتە نابى "پەيامە کانى نور" بىرىن بە ئامپاز بۇ ھېچ شتىك.
ئەھەش لە پىناوى پارىز گارى كەرن لە ئىخلاسى تەواوه تىدا.

ئىمە ئىستالە وھەزە جەزنى پەيامە کانى نوردايس، كە بلاۇبوونەھەي ئە و
پەيامانى يە لە ھەموو لايمە كەدا. كەچى هيشتادەبىنин مامۇستالە گەفتۈگۈز وھەرس
دەبىت و، بە سەير كەرن و تەوقە لە گەل كەرنىش تەنانەت لە لايمەن تايەنەندىرىن
قوتايى و براى خۆيەوە قەلس و بىزارە!
لەم بۇزە پەرۇزانە جەزىندا دەبىوت:

(با گۆرە كەم لە شوينىكى تەواو پەنھاندا بىت و، جىڭە لە يەكدوو كەسى قوتاپياڭ كەسى تر شوينە كەى نەزانى. ئەمە وەسيەغە بۇ تان. چونكە ئەمە راستى يەى كە لە دنيادا پىرى گفتۇرگۈزى لىنى گىرمى، بىن گومان دواى مردىشىم پېيملىنى دەگرىت).

ئىمەش لەلايەنى خۇمانەوه لە مامۇستامان پرسى: ئەمە كەسى دىنە سەر گۆرە كەت، فاتىحە دەخويىت و پاداشتى ئەمە قورئان خويىندەن دەست دەكەۋى.. ئىتاز حىكىمەتىك لەمەدا هەمە رى ئەدەن بەمەدى سەردانى گۆرە كەت بىكىت؟ وەلامى دايەوه:

(ئەمە "بىن ئاگايى" يەى كە لەم سەردەمدەلە "خۇويىتى" و "خۇشويىستى زات" وە سەرى ھەللىداوه، والە خەللىكى دەكات كە لە دەمى سەردانى گۆرە كاندا بايەخ بە پلەوپايە و ناوابانگى دنيابىي مردووه كە بىدەن، وەك ئەمە ئەمە زەماندا فيرۇعەونە كان دەچۈون تەرمى مردووه كانيان بە مۇمياكراوى ھەللىدە گىرت و، پەيىكەريان بۇ دادەننان و، وىتە كانيان بلاودە كەرنەمە، تاكو سەرېنچە كانيان بۇ راپكىشىن. لە ئەنجامى ئەمەشدا ئەمە سەرېنچانە ئاراستەي واتاي ئىسمى يە كە - واتە خودى كەسە كان - كران، نەك واتا حەرفى يە كەى، كە لە غەيرى خودى كەسە كەدايە.. بە ھەمان جۆر ئەھلى دنيابى ئەم كاتەشان پروى بايەخيان ئاراستەي خودى كەسە مردووه كە و پلەوپايە دنيابى دەكەن لە دەمى سەردانى گۆرە كەى، لە بىرى ئەمە - وە كە جاران - سەردانىكى شەرعىي رەوا و بە نيازى رەزامەندىنى خوا و پاداشتى دواپۇز بىت.

لە بەر ئەمە.. وەسيەتنان بۇ دەكەم كە شوينى گۆرە كەم ئاشكرا نە كەرىت، لە بەر پارىز گاربى نەھىيى ئىخلاسى تەواوهتى و، تاكو ئەم ئىخلاسەش زامدار نە كەم كە لە پەيامە كانى نووردا هەمە. ئىتاز كەسى كە فاتىحە بەخويىت لە ھەر شوينىكى خۇرەھەلات يان خۇرئاوا بىت و، ھەر كەسى بىت، پاداشتە كەى بەمە پۇزە دەگات).

(بوار نهادن به "پارتی گهل" که حکوم بگریتهوه دهست)
له ماموستامان پرسی: بزچی کار بزمانه‌وهی "پارتی دموکراتی" ده کهیت؟
ئویش بهمه‌ی خواره‌وه ولامی داینه‌وه:

(ئه گدر حکومه‌تی پارتی دموکراتی برووخیت ئهوا پارتی گهل کوماری، پان
پارتی نهاده جله‌وی فهرمانپه‌وانی ده گرنه دهست. له کاتیکدا که همچی تاوانی
خرابکارانی ئیتحاد و تهردقی همیه و بهشی همه‌گهوره ئهوا ئالو گوزرانه‌ش که
سەرۆك کوماری يه کەم بەپئی "پەمانی سیفەر" و ماوه‌ی پازدە سال لە ژیر گوشار و
پاله‌پەستودا و بە چەندین فەوفیلی سیاسى زۇر پىادە و جى بەجىيى كردن، هەموو ئەم
شنانه لە ئەستۆي "پارتی گهل" دا دانراون. لەبر ئەوه، نەتمەنی پەسەنی تۈرك
ھەرگىز - بە ويستى خۆى - بوار بەدەنادات کە پارتی گهل فەرمانپه‌وايمەتى
بگریتهوه دهست. چونكە ئه گدر ئەم پارتە دەستەلات بگرینە دەست ئهوا بە ناوى
ھەمان پارتە دەھىزى شىوعىيەت لە ولاتدا حوكم دەكت. ئاشكرايىشە کە هەرگىز
موسلىمان نايىت بە شىعووعى، بەلكو - گەر لە رې بىزازىت - دەپىت بە
تۈقىنەرىنىكى ئازاوه‌چى و، لەمەشدا موسلىمان لە گەل بىانى يە كاندا بەراورد
ناكىرت.

جا بز ئەوه بوار بە چۈونە سەر حوكمى پارتى گەل نەدرىت، کە
مەترسى يەكى گەورە بز ژيانى كۆملەيەتىمان و ئەم نىشتمانە پىنكەھەنېت، ئەوا بە
ناوى قورئان و نىشتمان و ئاشتى يەوه ھەول دەدم پارىز گارى لە پارتى دموکراتى
بىكىت).

* * *

(لەزەتى بەھەشت لە دنیادا)

باسمە سبحانە

"ئەم نامەيە تايىھەتە بەو لەزەتانەي بەھەشت کە تەنانەت لە¹
دىياشدا "ئىمان" بۆم دەھېنېتەدى"

لە تەمەنی نۇ سالى يەوه دايىكى مېھرە باڭم نەديۋە و بەھرەمەندى لە گەل
دانىشىن و گفتۇرگۈزى نەبووم، بۇيە لە خۆشە ويستى يە بەرز و بىلندە بىن بەش بۇوم.

ھروھاله تەمنى پازدە سالىشىمەوە نەمتوانىيە ھەر سى خوشكە كەم بىيىنەم، چونكە - به وىنەي دايىكم - كۆچيان بۇ جىهانى بەرزەخ كرد. بۇيە من لە زۇر لوتف و سۈزى رېز و مىھرى ئەمە چەشىن دانىشتن و به يەڭ شاد بۇوناھى "خوشك و برا" لە دنيادا بىن بەش بۇوم.

ھروھاوا پېنجا سالە دوانم لە سى براڭام نەدىيە، خوالىيىان خۆش بىت. بەم جۇرە، من لە شادمانى و دلخۆشى بىن بەش بۇوم كە ئەنجامى برايەتى پې سۈز و مىھەبانى يە و، لە تىككەلى و پىنكەوه ژيانى ئەمە ئازىزە زانا و خاوهەن تەقوایانوھە مەرۆف ھەستى بىن دەكەت.

ئەمپۇڭ كە لە گەل ئەمە چوار كەسەدا دەگەرمام كە لە كاروبارە كاغدا ھاو كارىم دەكەن، بە يەقىن و دلىنایيەوە بەشىكىم لە توۋەي بەھەشت بە دىلدا ھېنزا كە لە ئىماندا ھەيە، وەڭ ئەوهى "پەيامەكانى نۇور" بە پۇونى لىنى دواون و پىش چاوابان خستووه.

جا لە بەر ئەوهى من ژنم نەھېنباوه و بە بىن ھاوسەر ژيانىم بەسەر بىردووه، ئەمە مەنالىشىم نەبۇوه و، لە چىزى خاۋىن و بەرائەتى مەنال و خۆشحالى و شادمانىيىان بىن بەش بۇوم.

كەچى لە گەل ئەمە شدا ھەر گىز ھەستىم بىم نەبۇونى و كىمىيە نەكىردووه. ھەر ئەمپۇڭ خواي گەورە واتايەكى تابلىيەتىم بەتام و لەزەتى بىن بەخشىم و لە سى پۇوهەوە ھەر چوار زامە ناوبراؤھە كانى بۇ تىمار كەدم:

پۇوى يە كەم:

لە بىرى ئەمە سۈز و مىھەبانى يە تايەتى يە كە لە لايمەن دايىكمەوە ئاراستىم دەكرا، خواي گەورە مىھەبان، بە چاکە و بەخشنىدەنى خۆزى، ھەزاران دايىكى ئەوتۇرى پىن بەخشىم كە سوودى لەرادرە بەدەر لە پەيامەكانى نۇور وەرددە گەرن و چەندىن تام و لەزەتى رۇحىي خاۋىن و يېڭىمەردى لىنى دەچىزىن. وەڭ فەرمۇودەي:

"عليكم بدين العجائز" دەرى خستووه كە لە پەيامەكانى نۇوردا باس گراوه.

هروههاله بربی ئهو شادمانی و خوشحالی و سوژی خوشک و برایه‌تی بهی که دهبوو له تیکه‌لی و پنکه‌وه ژیان و له گهله دانیشتنی هر سی خوشکه کانمهوه - خوا لییان خوش بیت - بهدهستم بهینایه، خوای گهوره بخشنده هزاران خوشکی به‌ریز و لاوی پئی بخشمیم. منیش هزاران سوود و به‌روبوومی معنه‌وی و شادمانی پوحیم له دعوا و نزاکانی ئهوان و پهیوه‌ندی یان به پیامه کانی نوورهوه، دهست ده کهونیت. گهله نیشانه زور ههن له سه راستی ئهم بهشی دووههم که برآکانم دهیانزان و ئاگایان لی بهتی.

هروههاله بربی ئهو یارمه‌تی به مدادی و معنه‌وی بهی که چاوه‌روان ده کرا ئهو دوو برا خوالیخوشبووم له پووی سوژ و بهزه‌یی و میهره‌بانی‌یمهوه فریایان بخستمایه و به ده‌ممهوه بھاتنایه، خوای گهوره - به میهره‌بانی خۆی - سه‌دان هزار برای راسته‌قینه و فیداکاری له خزمته‌تی پهیامه کانی نووردا پئی بخشمیم که خاوونی سوژی خاوین و بیگردن و یارمه‌تیم ددهن و، نهک هر تنهها ژیانی دنیایان به‌تلکو سه‌رمایه‌ی ژیانی ئهو دنیاشیان لهو پناوه‌دا بهخت ده کهن.

هروههاله برامبهر بیت بش بورنم له چیزی ئهو سوژ و بهزه‌یی که مروف به‌رامبهر منالله کانی هستی بیت ده کات، چونکه له دنیادا ژنم نهیناوه و منالم نی به، خوای گهوره - له بربی ئهو - سه‌دان هزار منالی بی گوناه و خاوین و بربی بیت بخشمیم لهو پووهوه که له ئاینده‌دا سوود له "پهیامه کانی نوور" و هرده‌گرن. بهم جوزه خوای گهوره ئهم سی جوزه سوژ و شه‌فقة و میهر و بهزه‌یه جوزئی بهی بؤ گوپیم به سه‌دان هزار سوژ و شه‌فقة و میهره‌بانی.

گهله نیشانه سه‌باره‌ت بهم بهش ههن. تنانه‌ت ئهو برایانه که له ئیش و کاره کاندا یارمه‌تیم ددهن، ئاگاداری ئمهون که منالانی "ئه‌میرداغ" و "بولفادین"^(۱) زور هزگرم دهبن و پهیوه‌ندیم پیوه ده کهن و زیاد له ریزگرتی باوکیان ریز و پهیوه‌ندیم بؤ ده‌نویشن.

(۱) شارقچکمیه کی سه‌ر به پاریز گای "لافیون"ه. (وهرگیب)

غۇونەی ئەمە گەلنى زۇرە، كە خواى گەورە ئەم چىز و لەزەت و رېزە مىھەر بانانەي لەم سۆزە جۈزئى يە كەسى يەوە گۇرىيە بە هەزاران سۆزى ھەمە كى و مىھەر بانىي گشتى.

گىانى ئەو منالە بىن گۇناھانە بە ھەستىكى پىش وەختى وەك ھى ھەندى لە گىانلەبەر پېرۇزە كان، ھەستىان بەوە كە دوايى پەيامە كانى نۇور بە وىنەي دايىك و باوک لە دىنادا پەروھەدەيان دەكتات و لە بەلا و گىرو گرفتە كان دەيىپارىزىت، بۇيە زىياد لەو رېزە كە بۇ باوکانى خۇيانى دەنۋىتنىن رېز لە خزمەتگۇزارە كەى نۇور دەگرن. تەنانەت كىيۇلەيمەك كە تەمەنلى لە سى سال تىن نەپەرىيە بە راکىردىن بەناو درېك و دالداھات بۇ لام، ھەرچەندەش نەمەنەناسى! ئىنجا لە بەر زۇرىي منالە خۇشەويىت و بىن گۇناھە كانى "بولفادىن" تەنانەت ھى شوينە كانى تريش، بە ئاسانى نەماندەتowanى بە ئۆزتۆمىيل بەناو شاردا بېرىن، ھەرچەندەش نەيانبىنیوم و هيچيان لە بارەوە نەبىستۇم.

جا ئەم سۆز و خۇشەويىتى يە كە بۇ منى دەنۋىتنى و گەلنى زىاتەرە لەوەي كە بۇ باوکانى خۇيانى دەرده بېن، واى لىنى كىردم كە سەبارەت بە خۇم، تەنانەت لە رۇوى جەستە و ھەوا و ئارەزووشەوە، تۆۋى بەھەشت بە راستى لە "ئىمان" دا بىيىم!

* * *

(ئاماژە يەكى كورت بۇ راستى يەكى گىرنگ)

چەند فەرمۇودەيە كى پېرۇز ئاماژە دەكەن بۇ ئەمە كە: لە ئاخىزەماندا راستى يەكانى ئىمان لە لاي ئافەتان رۇونىز دەرده كەون، بە چەشىنى كە - تا پادەيمەك - دەتوانن خۇيان لەو شتانە پارىزىن كە گومپالى ئەو سەرەدەمە مەرۆقىيان پىن لەناودەبات. ھەروەها وەك لە فەرمۇودەي: "عليكم بدین العجائز" دەيىپىن، ھاندان ھەيە بۇ چاولىڭ كەرىپى پېرەننەن لە ئاخىزەماندا.

ئەمش ئەوه دەگەيەنیت كە "ئىخلاس" ئىھلىقۇلاؤى سۆز و شەفقەتى ئافرەتان - كە پالەوان و پىشەواى سۆز و شەفقەت و مىھەبانىن - نايەلىت دووچارى ئەو لەناوچوون و لەرى ترازانە بىن كە لەم سەردەمەدا "گۈرمىسى" گەوزاوى ناو رېياكارى توشى مىۋىتى دەكت. بەم چەشىھەوان دەست بە ئىسلامەتى خۇيانەمە دەگەن و وازى لىنى ناھىيەن.

فەرمۇودەيە كى تر ئەمە تىدایە كە دەفرمۇيىت: "إن أبا البناء مرزوق". واتە: لە ئاخىر زەماندا منالى كىچ زۇر دەبن و ئەوانىش يىڭەرد و خاوبىن دەرددەچىن و خواى گۈورەش بەرە كەت دەخاتە رۆزى يانەوە.

زووتر نەھىيى ئەم فەرمۇودەيە و ھاوجەشىنیم نەھەزانى. بەلام - سوپاس بۇ خوا - لەم دوايىيەدا شىتىك لە نەھىيى يە كانىيان تىڭەيشتىم. وابوپەرى كورتى ئامازەي بىز دەكەم:

منالى مىۋىتى دەنەنەن بىچىۋى زىنده وەران نىن، چونكە لە كاتىكىدا ئەو بىچىۋانە لە ماوەي دوو يان سى مانگىدا دەتوانى پشت بە خۇيان بېستىن، منالى مىۋىتى پىويسىتى بە پارىز گارى و چاودىرىيە كى بەسۆز و مىھەبانە كە (دە) سال يان زىاتر دەخايەنیت.

لەبىر ئەمە، دەبىي دايىكان بەپەرى لېپانەوە پارىز گارى و شەفقەتىان بۇ منالە كانىيان بەرددەوام بىت، كە ئەمش خwoo و رەۋشتىكە لە مىۋىتىدا - بە پىچەوانە زىنده وەرانى تر - پەتەگى داكوتاوه. بەلام دانانى خواى گەورە خwoo و رەۋشتى "غىرهەت و شەرفەندى" ئى لە سروشتى پىاواندا داناوه، تاکو بتوانى يارمەتىي دايىكانى لواز و منداانى دەستەپاچە و كۆلموار بىدەن.

لە ناوهندى ئەم خwoo و رەۋشتى غىرهەت و شەرفەندى يەدا پالەوانى يە كى بىن وېنە و يىڭەردەيە كە بىن ھىچ بەرامبەر و پاداشتىكە، بەلام ئېستا تا پادەيەك تىكچىۋوھ و گۆرانى بەسەردا ھاتووه. لە ئەنجامى ئەمەشدا ئەو پالەوانى يە لە زۇرىيە خەلکىدا لواز بىووه، كەچى ئەو خwoo و رەۋشتە سروشتى يە ئافرەتان (كە شەفقەت و مىھەبانى يە) هەر وەك خۇى ماوەتەوە و تىك نەچۈوه.

ئافرهقان - بەم خۇو و پەوشىتە سروشىتىيەيان - چەندىن خزمەتگۈزاري مەزن لە نىوان مۇسلمانانى ئاخىر زەماندا ئەنجام دەدەن. ئەو فەرمۇودە پېرۇزانمىش بەھىما ئاماڭە دەكەن بۇ گىرنىگى ئەم خۇو و پەوشىتە سروشىتىيە و كارىگەرىي لە كۆمەلداو، بۇ ئەوهى كە چۈن دەبن بە بناغە و پشتىوان بۇ مۇسلمانان لە چوارچىوهى ئىسلامدا.

* * *

(شويىكەوتى سوننت لە ڙن ھىناندا)

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾
السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

ئەمە وەلامى پرسىارىكە لە رۇژئىنامى ولاتە بىانىيە كاندا بلاو كراوه تىمەه^(۱).
ناوه رۇكى پرسىارە كە بەم جۇزەيە:
"بۇچى بە پىچەوانە سوننتى پېرۇزىتى كردووه و، تائىستا ژىنت نەھىتىاوه"^(۲)

(۱) والە خوارەوە دەقى ئەو نامىدە دەھىتىن كە كاتى خۇرى يەكىن بۇ مامۇستا نۇورىسى ناردۇوە: (چەندىن بىامىنلىكى نۇور و مىزۇوىي زىباتىم خۇنىتىدۇوە. لە سەرەتات ئىياتان بىنیم يەكىن لە كارە تايىھتىيە كاتان "ڙن نەھىنان" و پەيدا نە كەردىنى هىچچەپ بىۋەندىيە كە بە دىباوه. ئەمەش كارى لە قوتايىانى نۇوردا كردووا و لمۇانىشدا دەركەمتووه.. جا مادەم ئەمە لە گەل ئەو تائىتەي سوورەتى "النساء" كە دەفرىموى: ﴿فَإِنَّكُحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النَّسَاءِ﴾، فەرمۇودە پېغەمبەر ﷺ: "لا ترہب فی الإسلام" و "تاكحروا تکثروا فإن أباهى بكم الأئمَّةُ يوم القيمة" دا ناگۈنچىت، ئەوا وام بە باش زانى داواى روونىكەرنمەوە ئەمەت لىنى بىكم. لە باورەشىدام وەلامى ئەم پرسىارەم بەدە دەدرىتىمە گەر پۇونى بىكەنەوە كە قوتايىانى نۇور - ڙن و پىاوىيان - تائىتەنلىكى دىيارى كراو دەبىن ھاوسىر نەگىن، لەپەر لېپەران بۇ خزمەتگۈزارىي قورئان و ئىمان لە تەمنى ھەرزە كارىي و ھەرەتى لاویدا. بە پىويسى دەزانم ئەمە باس بىكەن لە گەل دەستىيشان كەردىنى ئەو تەمنى كە قوتايىانى نۇور تىايىدا دەتروان ڙن بەھىتىن.

بەھر حال، چاوه پوانى وەلامتان دەكەم، كە ئومىدەوارم - پشت بە خوا - وەلامىك بىت لە گەل حق و پاستىدا يە كاۋىيەك بىت).

ئەمە سەرەوە لە نامىلىكىيە كى بچۇوكەوە ھىنرا كە سالى ۱۹۵۳ زەنگىزىندا دەرچۈوه. (وەرگىن)

نامه که تمان بز ماموستامان خوینده و، که له سه خت ترین حاله تی نه خوشیدایه.

ئویش پئی و تین:

ئه گهر له نه خوشی يه کي ئاوا سه خندا نه بورو مايه، ولاميکى دورو و درېزم بز ئه و
برا بېرىز و خوشويستانم ده نووسى. بهلام باري ناهه مواري تهندرو ستيم بوارى
ئوه نادات. كه واته به پهپارى كورتى و، له چەند خالىكدا، بز ئه و برا باش و
دلسوزانه و، هاپرئيانم له خزمەتكۈزارى قورئاندا، بنووسن:

يە كەم:

لەو كاتەدا كە دەبى بز بەرهنگارى كردنى هىرسى ئەو ئىلحادە سامناكى
ماوهى چل سالە پەلامارى ئىمان دەدات، چەندىن فيداكارى واھەن
ھەرچى يە كيان ھەيە بەختى بکەن، بېيارم دا كە نەك تەنها بەختە وەرىي دنيام بەلكو
گەر پىويست بىت بەختە وەرىي دواپۇزىش لە پىناوى حەقىقەتى قورئانى پىرۇزدا
بەخت بىكم.

جا لە بەر ئوهى بتوانم بە تەواوى و بە ئىخلاسى راستەقينەو بز خزمەتى قورئان
لىنى بېرىم، ناچار بۇوم واز لە ژۇن ھىننائى كاتىيى دنيا بەھىنم - كە دەزانم سوننەتىكى
پىرۇزى پىغەمبەرە ﷺ - تەنانەت گەر لەم دنيايەدا (دە) دانە "حور العين" ئى
بەھەشىشىم بىدەنلى، ھەر خۆم بە ناچار دەزانم واز لە ھەموو يان بەھىنم، لە پىناوى ئەو
راستى يە (راستى قورئان) دا. چونكە ئەو رېكخراوه سامناكانى مولحىدان
چەندىن هىرسى سەرومە و توندو تىز بز سەر ئەو راستى يە دەبەن و چەندەھا پىلانى
چەپلىشى لە دىز ساز دەكەن. كە واته ئوپەرى خۆبەخت كردن و فيداكارى بز
بەربەستى ئەو ھەولە ئەوان پىويستە و، دەبىن ھەموو كارى كە بز بىلەو كردنەوە ئى
تايىن دەرىت خاۋىن و يېڭەرد و تەنها بز رەزامەندى خواى گەورە بىت، بىن
ئوهى ھۆيەك بىت بز ھېچ شتىكى تر.

چەندەھا زاناي نەگەت و كەسانى خواناس لە ئەنجامى خەمى زيان و گۈزەرانى
خېزان و منالىيان، فەتوایان بز بىدەعت دەركەرد، تەنانەت لە شىوهى پشتگىرىي
بىدەعت خوازانىشدا دەركەوت!

لەبەر ئەمە و لە بەرامبەر ئەو ھېرشە سامانىك و سەختەي دەكىتىنە سەر ئايىن، دەبى پۇيىست نەبوون بە خەلکى و بەلكو بە ھەموو شىئىك، ئەنجام بدرىت. بە تايىھەت دواى ماوه نەدان و نەھىشتنى و تنهوهى وانەي "ئايىن" لە قوتاڭانە كانداو، گۇرپىنى بانگى شەرعى.

لەبەر ئەوه، دەستم لە ژىن ھىستان ھەلگىرت، كە دەزانم "سوننەت" يېكى پىغەمبەرە صلوات اللہ علیہ و آله و سلم، بۇ ئەوهى تۈوشى "حەرام" نەم و، بىوانم زۆر "واجب" و "فەرز" ئىستۇرمى جى بەجى بىكم. چونكە ناكىرىت لەبەر بەجىھىستانى "سوننەت" يېك مەرۇف دووچارى چەندىن كىردارى "حەرام" بىيىت.

زانى زۆر ھەبوون كە لە ماوهى ئەم چىل سالەدا ئەم سوننەتىيان بەجى ھىنا، بەلام ناچارىش بۇون تۈوشى (دە) گۇناھى كەبىرە و حەرام بىن و، واز لە بەشىكى فەرز و سوننەتكە كان بەھىن!

دۇرەم:

ئايىتى پىرۇزى: ﴿فَالْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ...﴾ (النساء: ۳) و، فەرمۇودەي پىرۇزى: "تاكىحوا تكاثروا"^(۱)، ھەروەھا فەرمانە كانى ترى ھاۋچەشىيان، فەرمانى "واجب بۇون" و ھەميشەبى نىن، بەلكو فەرمانى "سوننەت" ن. جىگە لەۋەش كە بەندن بە چەند مەرجىكەوە دەبى بىندى. لەوانەيە ھەموو ئەم مەرجانە بۇ ھەموو كەسىئىك و لە ھەموو كاتىكىدا كۆزەبنەوە و نەيەنە دى.

(۱) تاكىحوا تناسلوا فإن أباهمي بكم الأمم يوم القيمة. رواه عبد الرزاق والبيهقي عن سعيد بن أبي هلال مرسلاً بلفظ: (تاكىحوا تكثروا فإن أباهمي بكم الأمم يوم القيمة). قال في المقاصد: جاء معناه عن جماعة من الصحابة، فأخرج أبو داود والنسائي والبيهقي وغيرهم عن معلم بن يسار مرفوعاً: تزوجوا الولود الودود فإن مكاثر بكم الأمم يوم القيمة، وأحمد وسعيد بن منصور والطبراني في الأوسط والبيهقي وآخرين عن أنس قال كان رسول الله صلوات اللہ علیہ و آله و سلم يأمر بالبأة وينهى عن التبل فهيا شديداً، ويقول: تزوجوا الولود الودود فإن مكاثر بكم الأمم يوم القيمة، وصححه ابن حبان والحاكم.. الخ (باختصار عن كشف الخفاء للجلوني ۱۰۲۱) والسيوطى في الجامع الصغير (۳۳۶۶). (وەرگىز - لە چاپى عەرەبىي "اللمعات" ھوھ).

پاشان فرموده پیروزی: "لا رهبانی فی الاسلام"^(۱) ئمه ناگمه‌نیت که ژن نهینان و گوشه‌گیری - وک ئوهی راهیبه کان - حمرامن و ناییت بین. به لکو ئم فرموده‌یه هاندانه بۇ خەلکی تاکوله ژیانی کۆزمەلایه‌تیدا بەشدار بىن، وک لە ناوەرۆکی ئم فرموده‌یهدا هەیه کە دەفرموئى: "خیر الناس أتفعهم للناس"^(۲)، دەنا هزاران کەس لە پياوچاکانى پىشىن، بە جۈرنىكى كاتى، لە خەلکى دور دەتوننەتهو و، تا ماوەیەك حەزىيان لە گوشە‌گیرى بۇوه و، دەستيان لە جوانىي دنیاي فانى داشۋىردووه و خۇيانلى دامالىيە، تاکو بتوانن بە تەواوى و راستى ژيانى دوارۋۇزى خۇيان بنيات بىن.

جا مادەم كەسانىتكى زۇرى پياوچاکانى پىشىن، لەمەر گەيشتن بە كەمالىتكى نەپراوه و "تايىهت بە خۇيان" واژيان لە دنيا و ھەممو پازاوه‌بى و جوانىيە كى هيپاوه، دەبى ئەو كەسى كە بۇ "بەختەورىي ھەميشەبى و نەپراوهى چەندەها لېقەوماوا" لىنى دەپرىت و نايەلتىت بکەونە ھەلدىرى گومپارىمۇ و، بۇ بەھىز كردنى ئىمانى ئەوان تىلە كۆشىت لە پىناوى خزمەت كردنى راستەقىنەي ئىمان و قورئاندا و، لە بەرامبەر ھىرىشە ناكامە كانى دەرهەو و شالاوه ئاشكاراكانى ناوخۇدا خۇى راوه گرىنت.. ئەو كەسى كارە گشتى يە ئەنجام دەدات - نەك كارى تايىھتى بۇ خۇى - رەفتارى پىچەوانى سوننەتى پىغەمبەر ﷺ ناکات، به لکو بەپىنى حقىقەتى سوننەتى پىغەمبەر ﷺ ھەنگاو دەنیت.

پاشان ئەپەپرى ئاواتەخوازم كە بە ئەندازەي يەك گەردىلم لە فەرمائىتە راستەي صىدىقى مەزن - خوالىي راizi بىت - دەست بکەمۈت كە دەفرموئى: "با جەستەم لە دۆزە خدا ئەوندە گەورە بىت كە ئىز جىي ھىچ ئىماندارىكى ترى تىلدا نەبىتەوە!"

(۱) قال ابن حجر: لم أره بهذا اللفظ، لكن حديث سعد بن أبي وقاص عند البيهقي: "إِنَّ اللَّهَ أَبْدَلَنَا بِالرَّهْبَانِيَّةِ الْحَنِيفَيَّةِ السَّمْحَةَ". كشف المغفاء: ۳۱۵۴

(۲) حديث حسن أخرجه القضاوي في مسنـد الشهـاب وابـن عـساـكـر في تـارـيخ دـمـشـق ٢/٤٢٠/٢ وانظر الصحيحـة ٤٢٦ وصحيح الجـامـع الصـغـير وزـيـادـتـه بـرـقـم ٦٥٣٨.

لەبەر ئۇھىيە كە ئەم سەعىدە لاوازە "ڙن نەھىئان" و پۇيىست نەبوونى بە خەلکى، لە درېۋالى ڦيانىدا، بۇ خۆى ھەلبۇاردووه.

سىھەم:

ئىمە بە قوتايىانى نوورمان نەتوووه: "ڙن مەھىئن و وازى لىنى بەھىئن بۇ خەلکى" و، نابىن پېشيان بوترى..

بەلام قوتايىان لەناو خۇبىاندا چەند پلە و چىنېكىن، ھى وايان ھەيە دەبى تا دەتوانىت، لە ماوهىيە كى تەمەنيدا، خۆى بە پىداويسى يە كانى دنياوه نەبەستىت، تاكو بىگات بە خۆبەخت كىردىن و دامەزراوېي تەواوهتى و ھەرە مەزن. خۆ ئەگەر ئافرهەتىكى وھەاي لىنى ھەلکەوت لە خزمەتگۈزارىي ئىمان و قورئاندا يارمەتىي بىدات، ئەمە خىرىيەكە خوا داوېتى. چونكە ئەم چەشىنە ڙن ھىئانە پىنى كار و خزمەتگۈزارىي قورئانى لىنى ناگرىت.

سوپاس بىز خوا، زۇر كەسى والىناو قوتايىانى سوردا ھەن و، ھاوسرە كانىشيان لە خزمەتگۈزارىي قورئان و ئىماندا ھىچيان لەوان كەمترى يە. تەنانەت كاتى واھىي بە بۇنەي ئەم شەفتەتە بىن بەرامبەر و بىن پاداشتەي لە سروشتىاندا ھەيە، پىش مىرددە كانىشيان دەكەون و، بەم پالىمۇانىتى يە پېيان بەخشراوە و بە ئىخلاسىنەكى تەواو كارە كانىان ئەنجام دەدەن.

ئىجاحا زۇربەي قوتايى بە پېشىنە كانى سور ڙىيان ھىناوه و، بە تەواوى و رېتكۈپىتىكى ئەم سوننەتىيان جى بەجى كردووه. پىامە كانى نوورىش ropyو دەكاتە ئەوانە و پېيان دەلىت:

"مالە كاتنان بىكەن بە قوتا بخانەيە كى بچوو كى نوور و جىنى وەرگرتى زانست و فير بۇونى خواناسى. تاكو ئەم منالانەي كە بەرھەمى ئەنجامدانى ئەم سوننەتەن، لە سەر ئىمان پەرورە بىن و، لە قىامەتىشدا شەفاعة تان بۇ بىكەن و، لە دنيا شىدا كور و منال و جىڭىر گۆشەي باشتان بن. ئەم كاتە بە تەواوى ئەم سوننەتە پىرۇزە تان تىدا جى بەجى دەبىت.

دهنا ئەگەر منالە کان لە سەر پەروەردەی ئەوروپايى گەشە بىكەن و بىن بىگەن
- وەك لە ماوەي سى ساتى راپور دوودا رووى دا - ئەوا زۇربەي ئەمەنلائە لە^{لە}
لايە كەمە سوودىيان بۆ دىياتان نايىت و، لەو لاشهوە لە قىامە تدا سکالاياتان لە دەست
دە كەن، چونكە لەھۆي پىتان دەلىن: "بۈچى ئىمان تان نەپاراستىن"؟ ئىوهش بىم
و تەيدەي ئەوان پەزارە و پەشىمانى داتان دەگرىت، كاتى كە پەشىمانى دادى مىزف
نادات و سوودى نايىت. ئەمەش پاشتكۈنى خىستى لەو حىكمەتەيە كە لە سوننەتى
پىرۇزى پىغەمبەر دايە ﷺ.

* * *

(سەرنجىتىكى يەكتاناسى لە وشەي "ھۇ" دا)

باشە سېحانە

﴿إِنَّمَا يُحِبُّ الَّذِينَ يَسْبِحُونَ بِنَامَةٍ
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا﴾

برا ئازىز و بەمۇھۇ فاكام!

بە جۈرىتىكى كىتوبىرى و لە گەشتىتىكى بىرە كى و ئەندىشىمى و، لە كاتى
مۇتالا كىردىنى لايپەرى "ھەوا" تەنھا لە لايەنە ماددىيە كەيدا، سەرنجىتىكى جوانى
"يەكتانى" م لە وشەي "ھۇ" دا: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ دا بىنى. لەم
سەرنجەوە بۆم دەركەوت كە: پىنى "ئىمان" رېيە كى ئەۋەندە ئاسانە كە پىرسىتە
بىگىرىتە بەر، بەلام پىنى "گومپاىي" و "ھاوهەل بېياردان" ھېتىنە مەحال و گىروگرفتى
تىدا يە كە هېچ كەسىك ناتوانىت بىگىرىتە بەر.

وا بە ئاماژەيە كى يەكجار كورت، ئەمە سەرنجە جوان و درىيىز و فراوانە روون

دە كەممۇھ:

بەلىنى، دەكىرى مشتىك "اگل" بىيىت بە جىنى سەوز بۇونى سەدان گۈل و پرووهك، گەرىيەك لە دواى يەك تىايادا بېرىنلىق. جائە گەر ئەم كاره بە "سروشت" و "ھۆكاره كان" بىسىپىرىت، ئەوا دەبىيت سەدان، تەنانەت بە ئەندازەي ژمارەي گولە كان، كار گەى بچۈركەن و مىشىتىن گلەدا بىن.. يان ھەرىيەك لە گەردىلە كانى ئەو مىشىتىن گلە بىنا و پىنكەاتن و تايىەتكارىي ئەو گولە جۇراوجۇرانە و ئەندام و كۆئەندامە زىننە كانىان بىزائىت. واتە خاۋەنى زانستىكى گشتىگىر و توانستىكى رەھاى چەشنى زانست و توانستى خواى گەورە بىيىت!

"ھەوا"ش، كە يەكىكە لە عەرسە كانى فەرمان و وىستى خواى گەورە، بە هەمان جۇرە. چونكە ھەموو بەشىك لە بەشە كانى "ھەوا" و "سرووه" و "با" تەنانەت ئەو ھەوايەي كە لە بەشىكى كەمىي ھەناسەي مۇزقىدايە كاتى و شەي: "ھۇ"لى زار دەرده چىت، چەندەها كار و فرمانى لە ژمارە بەدەرى لە ئەستۆزدایە و ھەموو يېشىيان ئەنجام دەدات.

جائە گەر ئەم كار و فرمانانە بە "سروشت" و "پىنكەوت" و "ھۆكاره كان" بىسىپىرىت، ئەوا دەبىن ئەو ھەوايە يان چەندەها مەلبەندى پەخش و وەرگەرنى بچۈركى تىڭدا بىيىت بىز ھەرجى دەنگ و گەفتۈرگۈزى بىرسكە و تەلەفۇن و پادىز و ھەرجى جۇرى دەنگى قىسە و ئاخاوتىنە لە ژمارە بەدەرە كانى دىيا ھەن، بىشتوانىت لە يەك كاتدا ھەموو ئەو كار و فرمانانە جى بەجى بکات..

يان ئەو ھەوا كەمەي كە لە وشەي "ھۇ" و گشت تەنۆلکە و بەشىك لە بەشە كانى و ھەموو يەكى لە گەردىلە كانىدا ھەيە، بە ئەندازەي ژمارەي ھەموو ئەوانى كە لە تەلەفۇندا قىسە دەكەن و بىرسكە جۇراوجۇرە كانلى دەدەن و بە پادىز كان و تە گوفتارىيان بىلاو دەكەنەوە، بەم ئەندازەي خاۋەنى كەسىتىي مەعنەوى و توانا و قابىلىيەت بن و، ئىنجا زمان و لەھەجەي يەك بە كىيان بىزانن و لە ھەمان كاتىشدا ئەوزمان و لەھەجانە فيرى گەردىلە كانى تىريش بىكەن تاڭر ئەم و تانە بىلاو بىكەنەوە و يانگەيەن! چونكە بەشىكى ئەم حالەمان لە بەرده مدایە و بە

چاو دهیبین و، هممو تمنولکه و بهش کانی همو ائو توانا و لیهان و قایلیه‌ته پیش چاو دهخنهن.

که واته نه ک تنهها یه ک دانه مهحال، به لکو به ئهندازه‌ی ژماره‌ی گردیله کانی "هوا" مهحال و گیرو گرفتی له ژماره بدهر له ریسی کوفری ماددی به سروشته یه کاندا ههیدا

به لام ئه گدر ئم کاره به دهستی به دیهینه‌ری مهزن بسپریت، ئدوا ئدو همو ایه و هممو گردیله کانی دهبن به سهربازی گویر ایه ل و چاوه‌پنی و هر گرتی فهرمان. ئیز ئو کاته هممو گردیله کانی هوا: به ئیز و هیزی به دیهینه‌ریان و، به بۆنەی نیسبه‌تیان بۇ لای و پشت به ستیان پىی و، به هۆی دره‌وشانه‌وهی کتوپری بروسکه ئاسا و یه ک له دوای یه کی توانستی ئو به دیهینه‌ریان و، بەپەری ئاسانی چەشنى ئەوهی که یه ک گردیله‌یان تنهها یه ک دانه له کاره کانی ئەنجام بدت و، وەک ئاسانی و تى و شەی: "هُوَ" و هاتوچۈزى همو المو و شەيدا.. ئو همو ایه و هممو گردیله کانی، بەو راده و ئهندازه‌یه، سەرجمم کار و فرمانه هەممە کی و جۇراوجۇرە لە ژماره بدهرە کانی خۆیان جى به جى دە کەن.

واته ئو کاته "هوا" دەبىت به لايپرەيە کى فراوان بۇ نووسىنە رېیک و ناوازه و لە ژماره بدهرە کانی قەلمى توانستى خواى گەورە و، گردیله کانىش دهبن به نووکى ئو قەلمە و، کار و فرمانى گردیله کانىش دهبن به نوختە نووسىنە کانى قەلمى توانستى خواهند. لە بەر ئەوه، ئەنجامدانى هممو کاره کانيان به ئهندازه‌ی ئەنجامدانى هەلسوكەوتى تنهها یه ک دانه گردیله‌یان ئاسان دەبىت.

ئەم پاستى يەم به تەواوى و پۇونى و به "عين اليقين" چاو پىكىمۇت، کاتى لە گەشتە فيکرى يە كەمدا سەير و موتالاى جىهان و لاپرەي هموام دەكەد و، بىرم لە: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ دەكەدەوە. هەروەھا به "علم اليقين" زانىم كە بەلگەيە کى پۇون لە سەر "يەكتابى" خواى گەورە هەيدە لەو نەختە هەوايەي كە تېكەلى و شەى "هُوَ" دەبىت، هەروەك لە واتا و ئاماژەي و شەى "هُوَ" دا

درەوشانوھيە كى "تەننالى" خواوهندلەپەرى پۇوناکىدا و، بەلگەيە كى "يەكتابى" لەپەرى بەھىزىداھىيە. چونكە نىشانەي: ئامازەي رەھا و نەزانراولە جىنناو(ضمير)ى "ھۇ" داھىيە. واتە: ئايائەو "ھۇ" يە بۆ كى دەگەپىشەو؟ ئىت ئەو كاتە تىڭەيشتم كە بۆچى قورئانى پىرۇز و زىكىرخويىنان لە مەقامى "يەكتاناسى" دا ئەم وشەيە دووبات دەكەنەوە.

بەلىنى، ئەگەر كەسىك يېھوپىت يەك "خال" لە شۇنىكى تاييدتىي پەپە كاغذىتكى سپىدا دابنىت، دەتوانىت بەپەرى ئاسانى ئەم كارەي ئەنجام بىدات. بەلام ئەگەر داوايلىنى بىكىرتىت: لە يەك كاتادا چەندىن "خال" لە چەند جىيە كى جىما جىادا دابنىت، ئەمدا كارەكە ئالىزى و گىروگىرقى تى دەكەۋىت و بۆي ئەنجام نادىرىت.. كەچى دەيىين زىنده وەرىنلىكى بچۈركە لە تەنها يەك كاتادا كۆزلى قورسى چەندىن كاروبارى جىاجىما ھەلەدەگرىت، كە دەبۇو بەمە رىساكەي تىكەل و پىكەل بىوايە و، لە گەل ھاتنە دەرەوەي چەندىن وشەي زۆر لە يەك كاتادا و پۇيىشتىيان بە يەكەوه بۆ ناو گۈئى كان، ئەم پىسايە پەرتەوازە و پەرش و بلاۋ بىوايە..

بەلام من بە "عين اليقين" و بەلگەي وشەي "ھۇ" كە بۇو بە كلىل و قىبلەغا يەك بۆم، بىنيم كە هەزاران خال و پىت و وشەي جۇراوجۇر لەسەر ھەممۇ بەشىك لە بەشە كانى ھەوا - كە بېر گەشتى تىپدا دەكەم - دادەنرىن، ياخود دەكىرىت تىياياندا دابنرىن. تەنانەت دەگۇنچى ھەممۇ ئەمانە لە ئەستۆي تەنها يەك گەردىلە دابنرىن، بىن ئەوهى ھىچ تىكەللى و تىھەلکىش بۇون و پىسا تىكچۈرنلىك پۇوبات.

دەبى ئەوهش بىزائىن كە جىگە لەم كارانە، ئەم گەردىلەيەي ھەوا چەندىن كار و ئەر كى زۆرى تىريش لە ھەمان كاتادا ئەنجام دەدات و ھىچ كارىكىيانى لىنى تىك ناچىت و، چەندەها كۆزلى قورسى لەسەر شان دادەنرىت بىن ئەوهى ھىچ جۇرە لاوازى و تەمبەلىيەك دەرىپىت. ئەوهتا ھەمىشە پىساي خۆى دەپارىزىت و ھەرگىز نايىين لە ئەنجامدانى كار و ئەر كە جۇراوجۇرە كانى سەرشانىدا

که مهر خمی بنوینیت، چونکه هزاران هزار و شه و دهنگی جیاجیا و جوز او جوز
ده رونه ناو ئهو گردیلان نوه و به همان جوزیش لییان ده چنه ده روه، بئی ئوهی
تیکه لی یه کتر بین و سره له یه کتر بشیوین. و هک بلنی ئهو گردیلانه خاونه
چهندین گونی بیسه ری بچوو کی بئهندازه خویان بن و گلنی زمانی وردی
بچوو کیان بیست که له گه ل خویاندا له بار و شیاو بن و، له پیوه ئهو
وشانه بچنه ناو ئهو گوئی یانه و له زمانه وردانه شه و ده بچن.

سهره رای ئهم هموو کارو باره سیرانهش، هموو گردیله يه ک و هموو بهشیک
له بهشه کانی "هوا" بدویه ری سریه ستی ده جوولین و به زمانی حال و له کاتی
کهیف و شادی (جهزبه و حال) دا زیکری به دیهینه ری خویان ده کمن و به زمان و
شاپه تیدانی ئهو راستی یهی ئیستا با سمان کرد و پر به دم: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُو﴾ و ﴿لَا
هُوَ أَحَد﴾ ده لینه و ..

خو کاتی که زریان و رهش بای سه خت همه لده کات و، همور نعره تهی لئی
ده بیته و، ئاسما نیش به روونا کیی ههوره برو سکه ده دره و شیته و.. ئاله و کاته دا
رهوتی ههوا ده گزرنیت و ده بین به چهنده ها شه پنلی تیکه ل و پنکه ل، که چی له گه ل
نه و شدا و به هیچ جوزیک ریسای گردیله کان له کاتی ئهنجامدانی
کارو باره کانیاندا تیکناچیت و هیچ کاریک پی جی به جی کردنی کاریکی تری
لئی ناگرت!! ئهم راستی یه م به "عین اليقین" چاو پنکه و.

که واته ده بین (گه ر کاری ههوا به سروشت و هؤکاره کان بسپیریت) هموو
گردیله يه ک و هموو بهشیک له بهشه کانی "هوا" خاونه زانست و دانست و
ویست و هیزی رههاییت و، توانا و ده سته لاتی ته اوی به سره گشت
گردیله کاندا بیست، تاکو بتوانیت ئهو هموو کار و فرمانه جوز او جوزانه به
ته اوی جی به جی بکات!! خو دیاره ئهمه ش به ئهندازه ژماره ی گردیله کان
به تال و مه حائل و نه گونجاوه، ته نانه ت هیچ شه بیانیکیش شتی وا له دم
ده رناچیت.

کەواتە شىتىكى ئەپەرى پۇون و ئاشكرا و بەلگەنەويسىتە، تەنانەت بە "حق اليقين" و "عين اليقين" و "علم اليقين" دەزانىرىت كە:
ئەم لەپەرەيە ئەملا "ەمەوا" لەپەرەيە كى بىگۈرە، بەدىھىنەر بەپىزى زانسى زەھا و بە قەلەمى توانست و قەدەرلى خۆى، چىسى بويىت تىايىدا دەنۇوسىت و بەپەرى دانايىسەوە قەلەمى خۆى تىدا تاو دەدات.. ەمەوا لەپەرەيە كە وەك تەختەيە كى كۈزانەوە و تيانووسىن وايە بۇ كاروبارە نۇوسراوە كانى لەمەپ "لوح المحفوظ" لەناو جىهانى پېر لە ئالو گۈرۈ دىنادا.

ھەروەك "ەمەوا" بەم كاروبارە سەرسوور ھېنەر انە باس كران بەلگەيە لەسەر درەوشانەوەي "يەكتابى" خواي گەورە لە كاتى ئەنجامدانى تەنها يەك دانە ئەركى سەرشانىدا كە گواستتەوەي دەنگە كانە و، ھەر لەم كاتەدا مەحالە لەئىمارە بەدەرە كانى "پىنى گومپانى" پۇون دەكائەوە.. لە ھەمان كاتدا چەندىن كاروبارى لەپەرەي گەرنىگى و پىتكۈپىنىكى و بىز ھىچ تىكەملۇ بۇون ولنى تىكچۈرۈنىكىش ئەنجام دەدات، وەك:

گواستتەوەي مادده ناسكە كانى چەشىنى كارەبا و بىكىش و پالىنەر(الجاذبة والدافعة) و پۇونا كى..

لە ھەمان كاتىشدا دەپرواتە تاو پۇوهك و گيandارە كانەوە لە پىنى ھەناسە دانيانەوە و، لەويىش بەپەرەي وردى و پىتكۈپىنىكى چەندىن كارى سەبارەت بە ژيانى ئەپۇوهك و زىنەدەورانە جىي بەجى دەكات..

ھەروەھا لە ھەمان كاتدا ئەركى پىستاندى رۇوهك دەخاتە ئەستۆيەوە و.. چەندەھا كار و فرمانى ترى بەنەرتى وەك ئەمانە ئەنجام دەدات.

ئەمانە بە دلىنايىيە كى تەواوەتى ئەۋە دەچەسپىن كە:

"ەمەوا" عەرسىتىكى مەزنى وەھايە كە بە فەرمان و وىستى مەزنى خواي گەورە دەجۇولىتەوە و، بە "عين اليقين" دەبىچەسپىن كە ھەرگىز او ھەرگىز ھىچ گەمانىك لە كايەدا نى بۇ ئەۋەي "پىتكەوتى كەتكۈزۈر" و "ھۆككارە بەرباد" و

"مادده کۆلەوار و بىن گيان و ژيانە کان" دەستيانت لە نووسىنە بىن وينەيە ئەملا پەرەيە "ھوا" و لە ئەنجامدانى کارە کانىدا بىتت..

بەمەي پىشىو، تا پادەي "عین اليقين" قەناعەتى تەواوم پەيدا كرد و زانىم كە: هەممو يە كىك لە گەردىلە کانى ھوا، بە زمانى حالتى خۇيان، ھەر دەم ﴿قىل ھو الله أَحَد﴾ و ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا ھُو﴾ دەلىنەوه.

ھەروەك بەم كليلە - واتە كليلى: "ھۇ" - ئەم ھەممو كاروبارە سەيرانەم تەنەها لە چۈچەن دەرىيە كەي ھەوا دا بىنى، تېكىر اى تو خىمى ھەوايش بە گشتى لە بەرچاو مادا وەك وشەي "ھۇ" ئى لىنى ھات و، بۇو بە كليلىك بۆ جىهانى معنا و ميسال. چونكە بۇم دەركەوت كە جىهانى ميسال^(۱) وەك كامىرا يە كى بە كىجار مەزن وايە، لە يەك كاتدا چەندەھا وينەي لەزمارە بەدەرى ھەرچى رۇوداۋى دنيا ھەيە دە گىرىت، بىن ئەوهى ئەم وينانە تېكەتلى يە كەز بىن يان تېك بچىن و بىالىزىن. بە پادەيەك كە ئەم جىهانى ميسالە چەندىن دىمەنلى مەزن و فراوانى دواپۇزى بە ئەندازەي ھەزاران ھەزار دنياى تېدا كۆبۈرەتەوە، كە چەندىن بارودۇخى فانىي چەند بۇونوھەرنىكى "فانى" و بەرھەمى ژيانى سەرپىنى ئەوان لە چەندىن دىمەن و تابلوى نەمر و بەر دەوام و لە بەر دەم ئەھلى بەھەشت و بەختوھەر بىن ھەمبىشەسى و لە چەندەھا پىشانگاى ھەتاھەتايىدا، پىشان دەدات. بەم كارەش رۇوداۋە کانى دنيا و يادداشتە جوانە کانى پاپور دۇويان ياد دەخاتەمە.

بەلگەي بىن گومانىش لە سەر بۇونى "لوح المحفوظ" و جىهانى ميسال و غۇونەمى بچۈو كى ئەم دوانە: ھىزى پارىزگارى ناو كەللە سەرە مىرۇف و توانى ئەندىشەيدتى. چونكە ھەرچەند ئەم دوانە ئەوهەندە بچۈو كەن جىنى تۇۋە خەرتەلەيە كىش ناگىن، كەچى كاروبارە کانىان بە تەواوى و بىن تېكەملە بۇون و لىنى تېكچۈون و بەپەرەي ورده كارى و پىتكى جى بەجى دەكەن، بە پادەيەك كە دەلىنى

(۱) لىزىدا بە كورتى باسکرا، چونكە بارودۇخى دەر دەرمان دەرفەتم نادات لە گەل بەلگە گومان بېرە کانىدا بۇونى بىكمەوە. (دانەر)

ھەر يە كەيان كىيىخانە يە كى پېر لە زانىارى و بەلگەنامە يەيان تىدا يە. ئەمەش بۇمان دەچەسپىئىت كە ئەم دوو ھىزەرى مەرۆف، دوو نۇونەى بچوو كى "لوح المحفوظ" و "جىهانى مىسال" ن.

بەم جۇرە و بە "علم اليقين" زانرا كە: "ھەوا" و "ئاوا" بە تايىھەت شلەرى "مەنى"، كە دوو تو خىمى ئەوتۇن گەلىنى زىاتىر لە خۆيان دەبن بە بەلگە لە سەر بۇونى خوابى گەورە (وەك لە سەرەتاي ئەم باھەتەوە باس كرا).. زانرا كە ئەم دووانە دوو لەپەرى دەنەنەن و، وىست و، قەلەمى قەدەر و، توانستى خواوهندىش تىياياندا دە گەپىن و دېن و دەرۇن و.. ئىتە دەست تىۋەردانى "رېيکەوت" و "ھىزى كتوکۈر" و "سروشت" ئى كەپ و "ھۆكىار" بەربادە بىن گىانە كان لەو نۇوسىنە پېر لە دانايىدە، كارىنەن كەپ لە سەد مەحال و نەشىاو و نە گۈنچاوه. (باشاوهە ئەم باسە لە كاتى ئىستادا نەنۇوسرا)!

ھزار ھەزار سلاؤ بۇ ھەموان

سەعىدى نۇورسى

(ھەندى لە واتاكانى "ته حيات")

باسە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائمًا

برا ئازىز و پاست و باشە كامى!

پىمان باش بۇو پۇختەمى ئەم دەرسەتان بۇ باس بىكەين كە بە "ئەركان" ئى قوتايانە ئى زەھرائىمان و تەوە لە سەر داخوازى خۆيان. كە بىرىتى يە لەم باسە خوارەوە:

پیغامبری خوشویست ﷺ که مایه‌ی شانازی بونه‌هرانه و بهروبوومی بدیهاتی جیهانه، له شهوى میعرا جدا به ناوی سرجمى گرۇی مرۇف و تەنانەت به ناوی ھممو زیندەهاران، بەلکو به ناوی سرانسەرى بونه‌هرانەوە له حوزوورى خوای گمۇرەدا، له بىرىي وشەی "السلام"، فەرمۇسى: "التحياتُ البارِكَاتُ الصلَواتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ!"

نەتوهی ئىسلامىش، له بىر ئە واتا ھەمە کىيەي کە لەم گوفتارە پىرۇزەداب، ھەرچى رۈژە چەندىن جار لە نويزە کانىاندا دوپاتى دەكەنەوە و، ھممو ئىماندارىڭ - له هەر پلهىيە کى ئىماندا بىت - بەشىنى لەو گوفتارەدا ھەمەي. زووتر لە پەراوىزى باسى: (سەرخېتكى يەكتاناسى لە وشەي "ھۇدا") لەو شويىندا كە رۇغان كردووه تەوه: "پادىز" نىعەمەتىنلىكى خوابىيە، باسى ئەو كارە دەراسىيانە توانستى خواوهندمان كردووه كە لەناو توخمى "ھەوا" دا ھەن. له بىر ئەوانە، واھات بە دىلما كە:

ئەو خواپەرسىيە ئىماندار لەم دنيا كەم و تەمنە كورتەدائەنجامى دەدات و، لە دنیاي بەختە وەرىي ھەمىشەيىدا بە مولىتكىي باقى و بەرىنى لە دنيا فراۋانىز پاداشتى دەدرىتەوە، پەستشىتكى هيپىنە ھەمە کىيە، دەلىي سرانسەرى دنيا تايىھتى يە كەشى ئەو پەستتە لە گەلدا ئەنجام دەدات اچونكە بە ئەندازە دنيا تايىھتى يە كەي پاداشت دەدرىتەوە.

مرۇف لە ئامازە کانى قورئانەوە لەمە دەگات. ھەروەك لە كاتى باس كردنى زانستى خوابى، لە مەقامى دووهەمى پەيامى "الحجۃ الزھراء" دا، باس كراوه. كاتى كە لە نويزىدا تەحیات دەخويند، واتا ھەمە کىيە كانى ئەو وشەي بۇرۇزم هاتن و لە رۇوى گىاندە كرائەوە، يەكسەر ھەر چوار توھمە کانى دنيا تايىھتى يە كەم: "گل و ئاو و ھەوا و رۇوناڭى" لە بەرچاۋى ئەندىشەمدا بۇون بە چوار زمانى ھەمە كىي زىكىر خوين كە ھەرييە كەيەن ملىۋەنەها، بەلکو بلىيۇنەها

مليون، تەنانەت بە ژمارەيەكى لە ئەندازەبەدەر زمانى حاليان تىدا بۇ كە ھەموو يان دەيانوت: "التحياتُ البارَكَاتُ الصلواتُ الطيباتُ اللَّهُ!"

لە ئەندىشەيەمدا بەم جۆرە خواروھە ئۇ چوار توچمەم بىنى: يەكىن لەم چوار توچمانە برىتى يە لە: "گل" كە لە بەرچاوى ئەندىشەمدا بۇ بە زمانىكى زىكىر گزو، ھەموو زىنلەوەر يېكىش بۇ بە وشەيەكى خاوهەن ۋىيانى ئەوتۇر كە زىكىر: "التحيات.. اللَّه" يان دەوتهوھ.. چونكە: دەكرىت ھەموو مشتە گلىتكى بىيىت بە شوئىتكى بۇ رواندى زۇربەي پۇوه كە كان..

جا (بە پۇانە و بەراوردىكى بچووك):

يان ئەوهەيە هيىنە كارگەيى معانەوىي يە كجارتى بچووك لەو گلەدا ھەيە كە ژمارەيان لەو كارگانە زيازىرە مەرۆف لەم جىهانەدا دايىھەزرا ندوون، تاكو بتوانىت ئەو پۇوه كانە بەرھەم بھېتىت، كە ئەمەش مەحالىتكى ئاشكرايە.. يان روان و سەوز بۇونى ئۇ پۇوه كانە بە توانىتى خاوهەن توانىيەكى پەھاولە رېنى زانستە گشتىگىر و ويسىتە گشتى و ھەممە لايەنە كەيەوە ئەنجام دەدرىت و دېتەدى.

كەواتە "گل" لەم پىيەوە بە ئەندازە ژمارەيى گەردىلە و بەشە كانى، بەلكە لەسەر خواي گەورە دەخاتە رۇو. لەبر ئەوه، بە بەردهوامى "التحيات اللَّه" دووبات دە كاتەوە.

واتە دەلىت:

(ئۇ ۋىيانەيى كە بە سەرجەمى زىنلەوەران بەخشرابە، ھەر لە ئەزەلەوە تا ئەبەد، تايىەتە بە زاتى خاوېتى خواي گەورەوە).

ھەرۋەها توچىنىكى ترى دنيا تايىتى يە كەم - كە ھى دنياى خەلکى ترىشە - برىتى يە لە: "ئاو" ..

ئەم ئاوهەم لە بەرچاودا بۇ بە زمانىكى ھەممە كېيى زىكىر خوين كە بە زمانى حالى بارودۇخە كانى و بە سەرجەمى گەردىلە كانى، وشەي پىرۇزى: "البارَكَاتُ" دەوتهوھ و، بە مليونەها، بەلكۇ بە مليونەها، تەنانەت بە ژمارەيەكى لە ئەندازەبەدەر

بهناو هممو لایه کی بونه و هراندا بلاوی ده کرده و، به تایبەت له بواری خزمەت
کردنداد بۆ ژیاندن و گەشە بىن کردنی زیندە و هران..

چونکە ئەو کار و ئەركانەی دلۋپە ئاوه کان ئەنجامیان دەدەن، به تایبەت له
گەشە بىن کردنی ئاوى مەنى و ناواك و تزووە کان و بىدار کردنە وەی ھەزىيەك لەمانە بۆ
ئەنجامدانى کارە سروشتى يە كانى سەرشانيان..

ھەروەها پاپەرەندىنى گەلىنى ئەركى مەزن لە لايەن ئەو بونە وەرە بچۈوك و
جوانكىلە و ناوازە و پىرۇزانە و بارودۇخە ناسىك و نىانە كانىيان و بەپەرى
وردى و پىتكۈپىكىي ئەوتۆ كە خاوهەن ھەست و شعورە کان لە سەرسوور ماندا
دەخاتە گۇفتار و ھانىان دەدات كە چەندىن جارى لە ژمارە بەدەر بلىتن: "بارك
الله.. ماشاء الله" ..

ئەنجامدانى ئەو هممو کار و ئەركانە بە شىۋە ورد و پىتكۈپىكە، داخوازى ئەو
دەبىت كە هممو گەردىلە كى "ئاو" بە ئەندازەي ھەزار ھەزار ئەفلاطۇن زانىارىي
بىتىت و، ھەزار ھەزار ئەۋەندەي دانايىي لوقمانى حەكىميش خاوهەنى دانايىي بىتىت
خۇ ئەمەش بە ژمارەي گەردىلە کانى "ئاو" كارىنگى مەحالە!
كەواتە ئەو كاروبارە پېلە ورده كارىيانە بە: (توانست و ويستى خاوهەن
توانايىي كى شىكۈمىندۇ، سۆز و دانايىي مىھەرە بىانىكى بە بەزەمىي نەبىت ئەنجام
نادرىن).

جا ئەو زيندە وەرە خنجىلە و پىرۇزانە كە ئەمە موعجىزە لە ژمارە بەدەرەنەيان
دەرخست، بە ژمارە خۇزىيان و بە زمانى حالتى ھەمۈويان، ئەم و شە ھەممە كى يەيى:
"المبارڪات.. اللە" دووپات دە كەنەوە.

ئا لىزە وەيە كە بەرھەمى بەديھاتنى جىھان، واتە پىغەمبەرى ئازىزمان بەللا، لە
شەمۇي مىعراجدا بە ئاوى ھەممو ئەو بەديھات و اۋانە و فەرمۇسى: "المبارڪات..
اللە" و، لە حوزۇورى خواي گەورەدا ھەممو ئەو شىتە پىرۇزانەي پىشكەمش كەرد كە
لە ژمارە نايەن.

بە واتایەی کە:

(سەرجمى ئەم بارودۇخە نىان و ناوازانە و، سەرانسىرى ئەم ورده كارى و داهىنانە بى وينانەي كە هەموو بىنرىڭ دەخەنە سەرسوورمانوھە و واى لى دەكەن لە تاوا بلىت: "بارك الله.. ما شاء الله..". هەموويان تەنها تايىەتن بە توانستى خواوهندى شىكۈمىنلەوە).

ھەروەھا "ھەوا"ش، كە سىھەم توخمى دنياي ھەموو كەسىنکە، بەھەمان جۆرە.. چونكە ھەموو گەردىلەيە كى ھەپىنگى كەم و بچوو كى ھەوا، با بە ئەندازەي دەپىنى و شەي "ھۇ"ش بىت، لە ناوەندى سەرقالى و ئەنجامدانى ئەركە زۆرە كانىدا، بە وينەي مەلبەندىنگى وەرگەرن و گواستتەوە ھەموو ئەم دعوا و سلاوات و لالانەوە و پەرستشانەش لە گەل خۇيىدا ھەلتە گەرت كە ھەر ھەموويان بە: "الصلوات" دەرده بېرىن. لەم بىئەمە "ھەوا" دەبىت بە زمانىگى حالتى ھەمەكى و، بە ئەندازەي گەردىلە لە ژمارە بەدەرە كانى خۆزى زىكىرى ئەم وشانە دەلىت و پىشكەشيان دەكات بە بەدېھىنەرى مەزنيان.

لەبر ئەمە، پىغەمبەرى ئازىز بەللىك بە ناوى ھەموو ئەم گەردىلانەوە و بۇ دەپىنى ئەم واتا ھەمەكى يە، و شەي "الصلوات لله"ى وەت و پىشكەشى خواوهندى مەزنى كەد. بە واتایەي کە:

(سەرجمى ئەم دعوا و نزايانەي كە گىرۇدەبۇوانى بىچارە پىيان دەلاتىنەوە، ئەم شوکر و سوپاسگۈزارى يانەش كە لە سەر نىعەمەتە كان پىشكەمش دەكرىن و، گشت پەرستش و سلاواتە كانىش كە ئەنجام دەدرىن، ھەرھەموويان تايىەتن بە خواى تاك و تەنبا كە بەدېھىنەرى ھەموو شىنگە).

چونكە ھەروەك لەو باسە ناوبر اوەدا و تراوە:

گەردىلە كانى ھەموو بېرىنگى ھەوا كە بە ئەندازەي دەپىنى و شەي "ھۇ" بىت، يان ئەۋەيە ھەموو زمانە كان بە باشى دەزانىت و.. شوينى ئەم كە سانەش دەبىنېت كە بە زمانانە دەدوين و.. ھەموو شىنگى نزىك و دوور دەبىستىت و.. دەتوانىت بە باشى بە ھەموو رېچىكە زمانىگى قىسە بکات و پىته كان وەك خۇيان دەر بەھىنەت،

له گهٔل ئەنجامدانی گەلىٽى كار و ئەركى تردا، بىن تىكەل بۇون ولەتىكچۈون. بەو واتايىھى كە هەموو يەكىڭ لە گەردىلە كانى ئەو ھەوايە خاوهنى توانست و ويستىكى رەھا بىت! كە ئەمەش بە ئەندازەي ژمارەي گەردىلە كانى ھەوا مەحالى ئەندەر مەحالە!

يان ھەموو يەكىڭ لە گەردىلانە، بە دلىيابى، دەبن بە بەلگە لەسەر بەديھېنەرى دانا و، بىن گومانىيىش شايەتى لەسەر ھەموو سيفەتە مەزىنە كانى دەدەن. تەنانەت دەلىيى بە پۇھەر يېكى بچۈوك جىڭگاي سەرجەم شايەتىدانە كانى جىھانى لەسەر بەديھېنەرى مەزن تىدا دەبىتەوە.

واتە ئەو سلاۋاتانە كە بە ژمارەي گەردىلە كان پىشكەش دەكىرىن و بە "الصلوات اللّه" دەرە بېرىن، پېغەمبەرى خۆشەویست ﷺ بەم واتا ھەمە كى بە لە شەوى مىعراجدا پىشكەشى خواي گەورەي كردوونا! ھەروەها كاتى و شەى شىرىن و پېرۈزى "الطیبات" دەوتريت، "ئاگر" و "پۇونا كى" واتە: تو خىمى ماددى و معنەوىي "پۇونا كى" - گەرمىي لە گەلدا بىت يان نەبىت - دەبىت بە زمانىكى ھەمە كىي زىكىرخۇنى ئەوتۇ كە بە چەندىن زمانى حالتى لە ژمارە بەدەر و شەى: "الطیبات اللّه" دوپات دە كاتەوە. بەو واتايىھى كە:

(ھەموو و شە پېرۈزە كان و واتا خاۋىنە كان و جوانى يە ناوازە كان و درەوشانەوە كانى ناوه جوانە ئەزەلى يە كان، كە بەسەر گۇنای بۇونەوەران و ئىمانى ئىماندارانەوە دەپىسکەنەوە، لە پىشە كىي ھەموو يانەوە پېغەمبەران - درووديان لەسەر بىت - و ئەوليا و پىاواچاڭ و ئەصفيا كان.. ھەروەها گشت بېسکەيە كى جوانى كە بەھزى ئىمانەوە بەسەر پۇخساري بەديھاتووان و بۇونەوەرانەوە دەپىنرېن.. ھەروەها سەرجەمى ئەو و شە خاۋىن و جوانانە كە ھەلقۇلاؤي ئىمان و حەممە و سەنا و شوڭرانە و تەھليل و تەسیح و تەكبيرى ئىماندارانن و بە بەلگە ئايەتى پېرۈزى: ﴿إِلَيْهِ يَصُعدُ الْكَلْمُ الطَّيْبُ﴾ (فاطر: ۱۰) بۇ عەرسى ئەعزەزم بەرزا دەبنەوە.. سەرجەمى ئەم و شە خاۋىنە كە پۇويان لە عەرسى ئەعزەزم و ھاودەم لە گەل ھەموو شىيۇھە سنور بەدەرە كانى "جوانى" و "خاۋىنى" و

"شىرىنى" كە لە جوانلىقى سى پۇوه كەى دنياوه سەريان ھەلداوه كە ئەو پۇوهەتى ئاوىنەتى ناوه جوانە كانى خوايە، لە گەل چەندىن "خىر" و "چاڭ" و "بەرۋەپۇمى مەعنەوى" ئەوتۇدا كە لە پۇوى دووهەمى دىيادا - كە كېلگەى دواپۇزە - چىنراون و سەوز كراون.. ئەم ھەموو "طىيات"^٥، بە تەواوى، تەنها تايىهتە بە خوابى تاك و تەننیاى خاوهەن توانتى رەھا و پادشای ئەزەل و ئەبەدەوە!

جا ئەم واتا ھەمەكى يە، كە بە زمانى بەندايەتىي ھەمەكى "ئاڭر" و "پۇوناڭى" دەردىپەرىن، سەردارى گەردوون كە پىغەمبەرى ئازىزمانە بەن بە ناوى ھەموو ئەو بەديھاتووا نەوە لە حۆزۈورى پەرسىراوى شىكۈمىندىدا بە وشەى پېرۇزى: "الطيبات اللە" پېشكەشى كرد.

چونكە "پۇوناڭى" ئى ماددى و مەعنەوى ھېنده بەلگە و شايەتىي ھەنده كى و ھەمەكى يان لە سەر خوابى گەورە لە گەل خۆدا ھەلگەرتۇوە كە لە ژمارە نايەن. بەلنى، پۇوناڭى و ئاڭر - وەك گەل و ھەوا و ئاو - بە چەشىنگى بىن گومان و بەلگەنە ويست و لە پىنى ئەو نۇونانەوە كە باس كران، بەلگەن لە سەر ئەوهى كە: سەرچەمى ھۆكارە كان تەنها چەند پەردىيە كن و، ھەموو كارىگەرى و بەديھىنائىك تەنها لە لايەن خوابى گەورەي بە تواناى شىكۈمىندەوەيە.

چونكە "پۇوناڭى" - كىتمەت وەك "زىيان" و "بۇون" - بە دەرچۈونى راستەوخۆلى لە دەستى توانتى خوابى گەورەوە "بۇون" ئى دەست دە كەۋىت و، لە بېج لايدە كەوهەنەز كارە پەرەتى يە كان نابىن بە پەردى لە نېوان "پۇوناڭى" و "توانتى خوابى گەورە" دا. كەواتە لەو پۇوهە "پۇوناڭى" لە نېوانى "واحىدىيەت" دا دەبىت بە بەلگە لە سەر "ئەحمدەيەت"!^٦ واتە بە كارىمندى يە كى ھەنده كىي يە كىجار بېچۈوك ئامائە بۇ بەلگەيە كى فراوان و ھەمەكىي ئەحمدەيەت دەكەت، وەك ئەوهى بە كورتى لە باسى (سەربىنجىكى يە كىناناسى لە وشەى "ھۇ" دا) چەسپىنراوه.

لېرەدا و لە نېوان ملىيۇن مەلیيۇن غۇونەدا، تەنها دوو دانە باس دە كەين:

○ نمونه‌ی یه کمه:

ئەم نمۇونەيە بىرىتى يە لە شەتەى كە لە بەشىكى كەمى بىرسكانەوەي نۇورىكى مەعنەوى و لە شىوه‌ى زانستىكە دەرددە كەۋىت كە بەھزى ئەو ھېزى پارىزكار(حافظة)ە بە ئەندازەي نىنۇكىكە دەبىت، دەتوانىت شت لە بىكەت.

ئەم مەرۆفە و شەكاني نەوەد كەنەپى لە مىشكى خۇيدا جەم كەردووە و، ھەممو پۇزىك سىن سەعات لە خۇنىندەوەي تەنها ئەم بەشەي حافىزەدا بەردەوام دەبى تا ماوهى سىن مانگ ئىججا تەواوى دەكەت!

ھەر ئەم مەرۆفە كاتى ھەر شىتىكى بۇيت، لەوانەي كە يىنيۇونى يان بىستۇونى، يان ھەر شىوه و واتايەك ھاتۇوەتە پىش چاوى، يان ھەر و شە و گوفتارىك كە پىسى جوان بۇوە ياخود سەرىلىي سوورپماوه، يان ھەر شىتىك حەزىلىي بۇوە، لە گەل سەرچەمى ئەو دەنگ و رەنگانەي كە ھاتۇونەتە پىنى ژيانى لە ماوهى تەممەنى خۇيدا كە خۇى لە ھەشتا سال داوه، دەتوانىت لەو حافىزەيە دەرى بەھىتىت!

ھەممو ئەو شتائەي ناويان براالە لاپەرەي ئەو حافىزەيەدا كۆكراونەتموھ. لە بەر ئەوە، پىنى وايد ئەو حافىزەيە بە وىنەي كەنەپى خەنەيە كى گەورەي ئەوتۇز وايد كە بە شىوه‌يە كى پىنكۈپىك زانىيارى يە كانى تىدا پىكخرا ابن.

كەواتە ئەم حافىزەيە كە جىنگاى قەبارەي تۇزوھ خەرتەلەيەك ناگرىت و ھەممو بارودۇخىنەكى تىدا دەپارىززىت و دەنۇو سرىت، دەبىت: بە ئەندازەي دەرييا فراوان بىنت و، نۇورىكى ھەمەكى و پۇوناكى يە كى مەعنەوېي ئەوتۇز بىت كە بە وىنەي پۇوناكىي گشتگىرى خۇر ھەممو لايەنېنەكى ئەو شتائە بىگرىتھوھ و، داراي چەندىن لەپەرەي گەورەي فراوانى بە ئەندازەي زەھى ئىت. دىارە ئەمەش مەحالى ئەندەر مەحالە، تەنانەت سەدان ھەزار مەحالى تىدا يە.

كەواتە بىن ھېچ گومانىك دەبى ئەم حافىزە يە كەجار بچوو كە خواي گەورەي خاوهەن زانستى پەها بە زانست و دانست و توanstى خۇى لە مىشكى مەرۇفدا

دایناییت و، بە وىئە ئەمۇنەيە کى بچۈوك بەدىي ھىنايىت تاڭو بىكەت بە ئامازە و شايەت لەسەر "لەوحى مەحفوظ" كە لاپەرەي قەدەر و قودرەتى خۆزىتى.

○ ئەمۇنەي دۇوهەم:

كە ئەمۇنەيە کى جۈزئى و يە كىجار بچۈوك كە، بىرىتى يە لە "كارەبا"!
چۈنكە دواى ئەوهەي يە كېڭ لە گلۇبىي كارەبائى كۆزلىيە و بە وردى سەرنجى دا، بىنىي ئەو گەردىلە و ماددانەي كە لەناو سەدان سوپق و وايمەر و مەلبەندى كارەبادان، ھەموويان بىن گىان و هيچ كامىنگىان خاوهنى ھەست و شعورو جوولەي خۆزىي نىن، لە گەل ئەوهەشدا لە ماوهەيە كى كەمەز لە نىبو چىركەدا و دواى كەمەز لە دەست لېدىانىكى ئاسانى، دەيان كىلۆمەتر تارىكايى دەرەوېنىتەوه و پۇوناكى يان لە جىنگەدا دادەنېت ا جا پۇشىن و نەمانى كەنۋېسى ئەم تارىكايى لە بەرچاوه و هاتنى پۇوناكى يە كى بىنراو لە بىرى و بە ئەندازەي ئەو تارىكى يە - بىن هيچ گومانېك - ئەندىشە نى يە و كارىكە لە بەرچاودا يە..

كەواتە "بەريي كەكتۇن" ئەو گەردىلە بىن گىان و ھەستانە، يان ئەوهەيە: ھىز و پۇوناكى يە كى ھىننە زۇر و نەپراوهى بىن يە كە ئەو گەردىلانە بتوانى دەست بۇ دوورىي سەدان كىلۆمەتر درېز بىكەن و تارىكايى تىدا لا بىمن و پىرى بىكەن لە پۇوناكى. خۇ ئەمەش ھىننە مەحالە كە تەنانەت "سۆفستائى" ش^(۱) قەناعەتى پى

(۱) سۆفستائى يە كان: دەستىمەك بۇون لە فېيلەسۇوفە كانى يۇنانى كۆز، كە دواى قوتاپخانەي "فېساڭزۇرس" و لە ئەنجامى ئالىزىي بارى پامىارى و قىيرانى ئابورى پەيدا بۇون. ئەم دەستىمە ئىنكارىي حقىقەتى شەنلەن كەردووه لايان وابۇوه كە هيچ شىتىك داراي حقىقەت نى يە. "گۇرگىپاس" و "بىرۇقاڭزۇرس" بەناوبانگزۇزىنى فېيلەسۇوفە سۆفستائى يە كانىن. ئەم تاقمىش لەناو خۆزياندا چەند بەشىكىن. كاتى خۇزى "سۇقرات" زۇر بە توندى بەريهەرچى داونەتمووه. بەلام ئەمۇنەنە ھەبىيە كە ئەم جۈزە كەس و بىر و رايانە لە ھەمو سەرددەمەنگىدا بە كالاى نۇئى و ناوى جۈزاوجۈزۈرەوە پەيدا دەبىھووه. بۇ زىيادە شارەزابۇون سەپىرى ئەم سەرچاوانە بىكە: "شرح العقائد النسفية" لىسىدالدىن التفتازانى ص ۲۳-۲۵ طبعة تركىا سنة ۱۳۲۶ هـ، "كشاف إصطلاحات الفنون" للشهانوى ج ۱ / ص ۶۶۵ طبعة كلكته فى الهند عام ۱۸۶۲م، "الموسوعة الفلسفية الميسرة" ج ۱ / ص ۱۰۳۴ طبعة دار نھضة لبنان - بيروت سنة ۱۹۶۵م. ھەروەها پىشە كىي (مەھدى توحیدى پور) بۇ (نفحات الأنس) ئى مولاناى جامى ص ۶۹-۷۰ تاشر: كابافروشى سعدى. (ورگىز)

ناکات، با هممو شهیتانه کان و سه رجهمی مولحید و ماددی یه کانیش همه ولی
له گه لدا بدنه^(۱)..

یان به: توانایی خوای گهوره‌ی خواوه‌ن تو انتی ره‌ها و زانای پنهانه کان و،
به پی دانایی ئه خواوه‌نده زانایه‌ی که له سه رانسمری گه ردووندا حوكم و
بر پاره کانی جی به جی ده کریت، کاری ئه کاره‌بایه به پیوه ده چیت و، هرچی
پووناکی همه له ناوی "النور"ی ئه به هره‌مه‌ندی پیونه‌ی پووناکی ده بیت.
که واته ئه خواوه‌نده: (نور النور، خالق النور، مدبر النور)!

چه‌نده‌ها وینه و نمودنی تری له زماره به‌دهری وه ک ئم دوو نمودنیه هدن.
جا هر وه ک بوونه‌وران: سه رجهمی پووناکی و، جوانی و، خواوینی و، وشهی
پاک و، چاکه و که مالاته کانی ناو خؤیان به زمانی حالی تو خمی "پووناکی" و به:
"الطیباتُ لله" پیشکه‌شی زاتی مه‌زنی خوای گهوره ده کمن..

(۱) تنهای بز مدهستی فیل لیکردن و خملک خله‌تاذنه که ده چن ناویک له ههندی راستی یه کجارت
گهوره و مه‌زن ده‌نین. وه ک بلتی به ناوی‌نان بز نه پاس‌یه مه‌زن، زانراوه و لبی تینگیشتوونا به‌مش
نه و راستی یه مه‌زن نا اساسایه له پیش چاودا ده کمن به شتیکی له گه ل راهاتووی ناسایی. بز غونه که
ده‌لین (ئم شته پی ده تریت هیزی کاره‌با) دهیانه‌ویت ئه و راستی یه مه‌زن و ورد وه ک کارنکی
له گه ل راهاتووی ناسایی ده‌رخمن. له کاتیکدا که چه‌نده‌ها لابه‌رهی زور هیشتا به‌شی
پوونکردن وهی حیکمه‌ته کانی ئه و موعجیزه نوازه‌ی تو انتی خوای گهوره ناکات. که واته تنهای به
ناولینان و ناوی‌شان دانان بز نه پاس‌یه، هممو حیکمه‌ته همه کی یه کانی داده بز شرین و ماهیه‌ت و
مه‌زنیکی یه که شی ده شاررنیه و، پاس‌یه که ده بیت به شتیکی ناسایی. یان ده چن له جینگای نه و
پاس‌یه مه‌زن‌دا یه کیلک له لایه‌نه روال‌تی یه ساکاره کانی داده‌نین و، ننجا ئه و ناسواره نوازه‌یه
ده‌ده نه پال "هیز" و "پنکه‌وت" یکی کوکویز و "سروشت" یکی و همی. به‌مش ده کهونه خواره‌وه بز
ناو که‌نده‌لانی نه زانی یه کی له‌وهی یه بزو جدهل نزمز.

جا یه کیلک له قانوونانه خوای گهوره که له گه ردووندا کار ده کمن و ناوی‌شانی باساکانی ویستی
خواین، مرزف له بدر ئه‌وهی نه‌یتوانیوه په‌ی به ماهیه‌ته که‌ی بیات ناوی "کاره‌با"ی لئی ناوه، بهم
ناولینانش موعجیزه‌ی ئه و تو انته ده راسایه پووناک که‌ره‌وه‌یه ئم هیزی کاره‌بایه‌یان کردووه به
شتیکی ساکار و ناسایی. وه ک بلتی بیت به ناوی‌نانه بروه به شتیکی زانراوه به لای هه‌موانه‌وا
بهم جوزه ده چن تنهای به ناوی‌نانکی وه ک ناوی "هیزی کاره‌با" ئم چه‌شنه موعجیزه نوازانه‌ی
تو انتی خوای گهوره ده کمن به چه‌نده کارنکی له گه ل راهاتووی ناسایی. (دانر)

بەرھەمی بەدیھاتنى بۇونەوران و ھۆزى دروست بۇونى گەردۇونىش، كە پىغەمبەرى خۆشەویستە ﷺ بە هەمان واتاي ھەمەكى و، بە ناوى سەرچەمى ئە و بۇونەورانە ئاواز گەردۇون كە ئەمەن بۆ رەوانە كراوه، لە شەھى مىعراج لە حوزۇورى خواي گەورەدا ئەمەي راگەياندۇ، فەرمۇسى: "الطبيات اللہ"

ئنجا پاش ئەوهى كە پىغەمبەرى مەزن ﷺ لە شەھى مىعراجدا لە بىرى "السلام" بە ئەندازە ئەندازە كەردىلە كانى بۇونەوران ئەمۇ چوار و شە جوانە لە حوزۇورى خواي گەورەدا فەرمۇو، پەروەردگارى مەزنيش لە بەرامبەر ئەمەوه - وەك لە پەيامە كانى نۇوردا پەروون كراوه تەوه - بە: "السلام عليك أیها النبي" وەلامى دايەوه، وەك بەلگەيدەك لە سەر رەزامەندىنى خۆزى و وەرگەتنى ئەوتەھيات و سلاۋەھى كە پىغەمبەر ﷺ پېشکەشى كردى، لە هەمان كاتدا وەك ئامازەيە كىش بۆ نەتەوه كەي كە وەك بلىيى بە فەرمانىتىكى مەعنەوى داوايانلى بىكەت ئەوانىش بە هەمان جۇر بلېن: "السلام عليك أیها النبي"!

ئنجا پىغەمبەريش ﷺ راستە و خۆ فەرمۇسى: "السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين". بەمش ئەمۇ سلاۋەھ خاۋىنە خواي گەورە كەرد بە سلاۋىتىكى گشتىنى ئەوتۇز كە خۆزى و نەتەوه كەي و پىغەمبەرانى ھاۋچەشنى - دروودى خوايان لە سەر بىت - و سەرچەمى بۇونەوران، كە بۆ ھەموويان نىرراوه، بىگرىتەوه.

كەواتە و تەي: "السلام عليك أیها النبي" كە نەتەوه كەي ئەم پىغەمبەرە ئازىزە ﷺ لە ھەموو نويزىتكىاندا دەيلىن، گۈنپۈرایەلى كىردىنى ئەم فەرمانىيە كە لە دوو توپى ئەم سەلامە خوايىيە خاۋىنەدايە و.. لە هەمان كاتدا پەيمان بەستىشە لە گەل پىغەمبەردا ﷺ و تازە كەرنەوهى رۈزانە ئەمۇ پەيمانىيە. واتە راپى بۇونە بە پىغەمبەر ايدەتى يە كەي و، گۈنپۈرایەلى و ملکەچ كەرنە بۆ ئەم ئايىنە ھىنارىيەتى و، پىرۇزبائى و سلاۋە كەرنە لە پىغەمبەر ايدەتى يە كەي.. لە هەمان كاتدا شوکرانە و سوپاسىكە سەرچەمى جىهانى ئىسلامى رۈزانە پېشکەشى پىغەمبەرى ﷺ دە كەن لە مزگىتى ئەم مژدهى "بەختەورىيە ھەميشەبىي" يەدا كە بۆي ھىناون.

به لئي، هممو مرؤفيك به نهمانى خۇرى و، ٻووخانى خانووه كەھى و، ڪاول بۇنى شاره كەھى ئازار دەچىيەت. تەنامەت بە: جودايى و كۆچى دوايى خۇشەويستانى، خەم و ئازارىنى زۇر بە گەرووى دلىدا دەچىتە خوار. بىگرە كاتى كە بىر لە نەمان و ڪاول بۇنى تەواوه تىي دوا ئەنجامى دنيا تايىھتى يە كەھى خۇرى دە كاتەوه - كە بە ئەندازەھى دنيا گەورە و فراوانە - پۇح و وېۋدانى لە تاوا ئاڭرىيان تىي بەردەبىت و بە خەم و ئازارەھە دەتلەنەوه..

كەواتە هممو مرؤفيكى زىير (واتە ئەو كەسەھى دل و گىيان و ژىربى لە دەست نەدابىت) بىن ھىچ گومانىكى مەوداي ئەو خۇشى و شادىيە دەزانىت كە لەو دىيارى يە بەنرخ و مۇدە مەزن و دلخۇشكەرەدا ھەن كە پىغەمبەر ﷺ بە چاوى خۇرى لە شەھى مىعراجدا بىنیونى، وەك:

بەختەوەربى ھەميشەبى و.. خۇش گۈزەرانىي ئەھلى ئىمان لە بەھەشتىنەكى ھەتاھەتايىدا و.. لەناونەچۈونى خۇشەويستە كانى مرۇف كە پەيوەندىي لە گەلياندا ھەيە و، بەيەك شاد بۇونەوهى بىن گومانى دواي كۆچى دواييان..

ھەروەھا هممو مرؤفيكى زىير تىنەگات كە خۇرى چى يە وا جىهانى ئىسلام بە وتنى: "السلام عليك أىيە النبي" بە پىشوازى يەوه بەرهە پېرىي ئەو دىيارى يە بەنرخە دەپۇن، ھەروەك ھەممو بۇنەوەرانىش، بە زمانى ئەم حدقىقە، لە واتا و ناوەرۇ كەدا ئەم سلاۋەھى لىنى دە كەن. چونكە بەھۇرى ئەو دىيارى يە مەعنۇوي يەھى كە ئەو ھېتىاي، لاپەرە كانى بۇنەوەران دەبن بە چەند نۇو سراوېنىكى صەممەدانى و، بە بۇنەي پىغەمبەر ايەتى يە كەشىھە نرخ و بەھاى راستەقىنە و كەمالاتى بۇنەوەران ئاشكرا دەبن. تەنامەت ئەو "سلاۋ لە يە كەن" دە كە وەك سوننەتىنەكى پىغەمبەر ﷺ و دروشىنەكى ئىسلامى، نەتەوهى ئىسلام لەناو خۇياندا بە "السلام عليكسم" ئاراستەي يە كەن، تىشكىنەكى ئەو راستى يە هېرە مەزىنەيە.

الباقي هو الباقي

سەعیدى نۇورسى

(نامه يەك بۆ سەرۆك کۆمار و سەرۆكى وەزيران)

پياویک لە ليوارى گۇردىيە، تەمنى لە هەشتا سال تىپەرىيە و، بە چەندىن نەخۆشىي جۇراو جۇرەوە گىرۇدەيە، پېرىتىكى غەرېب و لاوازە، دەلىت: دەمەويت دوو پاستىتان بۆ رۇون بىكمەوه: يە كەميان:

پە به گىان و ھەناوى خۇمان پىرۇز بايىتان ئاراستە دە كەين لە سەرھاوا كارىي توندۇ توڭستان لە گەل عىراق و پاكسستاندا. ئىۋە بەم ھاوا كارىيە تان خۇشحالى و شادمانىتان بە دلى ئەم نەته وەيە بەخشى^(۱) و، بە پاشىوانى خواى گەورە ئەم كارە تان پىشە كى يەك دەلىت بۆ سەقامىگىر بۇنى ئاشتى و ئاسايىش لە نىوان چوار سەد ملىون موسىلماندا، ھەروەك ئاشتى گشتى و سەرتاسەرىش بۆ سەرجەمى مەرۇقايدەتى دەستە بەر دەكەت.

ئەم پاستى يەشم لە گىيانى خۇمدا ھەست پى كرد و، بە پىويسىتىش زانى كە بىنۇسەم بۇتان، چونكە پاستى يەكە لە كاتى نويز و لە دەمى زىكىرە كانى دواي نويزدا ھاتە دلەمەوە.

وەك ھەموان ئاگادارن: وا زىاتر لە چىل سالە من وازم لە دنيا و لە سىاست ھىناوە. بەلام ئەو شتەي كە ھانى دام ئەم يىدار كردنەوە قەلبى و پەيوەندى يە توندۇ توڭله رۇون بىكمەوه كە ھەستى بىي كرد، بېرىتى يە لە:

"پېامە كانى نور" كە واماوهى پەنجا سالە كورت تىرين پەيان بۆ رېزگار كردىنى ئىمان دۆزىيەتەوە و موعجىزەي مەعنەوىي قورئانى پىرۇزىن لەم سەرددەمەدا.. ئەم پېيامانە، لە پاكسستان و ولاتە عمرەبى يە كاندا زىاتر كارىگەرى يان ھەمە تا ولاتانى تر. تەنانەت ھەموالىكمان پى گەيشتۇوە كە ژمارەي قوتايبىانى نۇور لەم شوينانەدا سى ھېتىدەي ئەو ژمارەبى كە دادگاكانى ئېرىھ تۆماريان كردووە. بۇ يە

(۱) بىن گۇمان ئەم پەيوەندى كردنەوەبى تور كىيا بە رۈوى ولاتە عمرەبى و ئىسلامى يە كاندا، لە دواي چارە كە سەددەبە كى داپېانى پەيوەندى يە كانى لە گەلياندا، بە مۇزۇدە كى مەزن دادەنرىت بۆ موسىلمانانى ئەو دەمەي ناو تور كىيا. (وەرگىز)

"گیان" م ناچار بوو ئەنم ئەنجامە مەزىنە بىيىت و پۇونى بىكالىمۇ، ھەرچەندەش بەسالاچۇوم و سەرم لە گۈنى گۈردى دەلەرىزىت.

دۇوهەميان:

ھەر لە سەردەمى ئەمەويى يە كانمۇ زىيانى بانگەشەى نەتەوايەتى و دەمارگىرى دەركەوتۇو، ھەروەك لە سەرەتاي سەردەمى "سەربەستى" و "پاڭەياندىنى دەستورور" يشدا خەلکىي شېرزاھ و پارچە پارچە كىرد. ئەمەبۇو "يانە" و "كۆملە" كان لە سەردەمدا دامەزلىقان. ھەروەك سەرلەنۈي بانگەشەى نەتەوايەتى بە كار هيئرايەوە بىز دووبەرە كى نانمۇ لە نىوان برااعەرەبە نەجىب و توركە موجاھىدە كاندا و، لەم پىيەوە پشىپى هەممۇ لايمە كى گىرتەوە و حەوانوھەش لە خەلکى سەنۋايەوە و زەھوت كرا.

خۇشاشكرايسە كە سروشتى "نەتەوايەتى" و "دەمارگىرى" بىيى يە زىاندان لە خەلکى لە پىي ئەنجامدانى كارى سەلەنى يەوە.

ئىنجا نەتەوەي "تورك" يش لە هەممۇ شۇنېنىكى جىهاندا مۇسلمان، واتە نەتەوايەتى يە كەيان بە چەشىنىك لە گەل "ئىسلام" دا ئاوېتە بۇوە كە ھەرگىز ناتوانزىت لىيڭ جىا بىكىنەوە. كەواتە كاتىن و ترا: تورك: ئەمە دەگىيدىت كە ئەم كەسە مۇسلمانە. تەنانەت ئەم توركانە كە مۇسلمان نىن بە تورك لە قەلمىن نادىرىن.

"عەرەب" يش بە هەمان جۆرن؛ چونكە ئەوانىش نەتەوايەتى يە كەيان ئاوېتەي ئىسلام بۇوە و نەتەوايەتىي راستەقىنەيان بىيى يە لە ئىسلام. واتە ئىسلام سەرۇزىدەيانە.

بەلام دەمارگىرى و بانگەشەى نەتەوايەتى مەترسى يە كى گەلنى مەزىنى تىدايە. لە خواي گەورە دەپارىنىنەوە كە ھاو كارىتان لە گەل عىراق و پاكسستاندا زيانە كانى ئەم بانگەشەيە بىاتە دواوه و، لە بىيى پىنج ملىيون كەسى دەمارگىر چوار سەد ملىيون براى مۇسلمان دەستى توركە كان بىخات و، لە هەمان كاتىشدا

هارپزیبەتی ھەشت سەد ملیون گاور و خاوەن ئایینە کانى تریشیان بۇ دەستە بەر بکات لەوانەی كە گەلن پیویستیان بە سەقامگىر كردنى "ئاشتى" ھەيە.

سېھەم:

شەست و پىنج سال لەمەۋىش يەكىڭ لە والى يە كان ھەوالى دامى كە: لە رۇژنامە يەكدا وتارىتكى وزىرى مۇستەعمەراتى بەريتايى خويىندۇوەتموھ كە لەمۇ وتارەيدا نوسخە يە كى قورئانى بىرۇزى بە دەستە گىرتۇوھ و تووپەتى:

(تا ئەم كىتىبە لەناو دەستى مۇسلماناندا بىنیت، ناتوانىن جلەوى حوكىمانى يان بىگرىنە دەست، كەواتە چار تەنھا ئەۋەيە كە ئەم قورئانە لە سەر پرووى زەویدا نەھىلەن، يان پەيوەندى مۇسلمانانى پۇوه بېچىرىن).

بەم جۆرە، پىنكىخراوە خر اپكارە ترسنا كە كان بە گەرمۇ گۈپىيە وەھولىان دا ئەم دوو پلانە لە زەمینەي واقىعدا بەھىنە دى: شىكاندىنى شان و شىكۆزى قورئانى بىرۇز لە بەرچاوى خەلتكىدا و، دوورخىستە و يان لىي. ئەوەبۇو زۇر بە چوست و چالاكى لەم بوارەدا ھەولە کانىان خستە كار تاڭو زىيان بەم نەتموھ خۆبەختكارە بەرى و كلىزە بىگىيەن.

منىش ھەر ئەو كاتە و شەست و پىنج سال پىش ئىستا پېيارم دا پرووبەپروو ئەم پىلانە ترسنا كانە بىمەوە و، بۇ ئەمەش پشت بە قورئانى بىرۇز بېستم و، ھىز و پىز و پشت و پەنا ھەر لە خۆزى وەرگرم.

ئەوەبۇو دىلم ئىلھام و پىنمائىي پىنكىايە كى كورتى بەرھو حەقىقتى كىردم و، بىرم لە دامەزراندى زانكۆيە كى مەزن كىرددوھ.

ئىز لەو كاتەوە ئىمە بۇ پىزگار كردنى دواپۇزمان تىلە كۆشىن. يەكىن لە بەرھەبۇمە کانى ئەم كارەش لە دنیادا بىرىتى يە لە پىزگاربۇونى خەلتكى لە "ئىستىيدادى رەھا" و، قوتار بۇونىان لە دەرده كوشىنە كانى "گومپايسى" و، پەرەپىدانى پەيوەندى يە كانى "برايەتى" لە نىوان نەتموھ مۇسلمانە كاندا.

بۇ ئەم مەبەستەش و لەم پىزگار كارمان گىرتە بەرچاۋ:

□ هۆکارى يەكەم:

"پيامه کانى نور" كە لە رېيى بەھىز كردنى ئىمانوھ پەيوەندىيە کانى برايەتىي ئىمانى نىوان ئىمانداران توندو تۆل دەكت.

بەلگەش لەسەر ئەمە: دانان و نۇوسىنى ئەو پيامانىيە لە دەمى سىتم و تەنگ و چەلەمە و گىرو گرفتى سەختداو، كاريگەربى لە پادەبەدەريانە لە ھەمو شۇتىيىكى جىهانى ئىسلامى و ئەوروپا و ئەمریكا - لەم كاتەدا - و، زالبۇنىيانە بەسەر تىكىدەر انى رېسا و فەلسەفە مولخىد و ئەم چەمكە ئىلخادى يانە شدا كە لە بلاً بۇنۇھ و پەرەسەندىندا، وەك: فەلسەفە سروشتى و ماددى، بى ئەوهى لە بىچ داد گايەك يان لىيۇنەيە كى خەبىرە كاندا زامدار بىكىن.

پشت بە خوا كەسانى وەك ئىۋە لەوانەي كە كلىلى "برايەتىي ئىسلامى" يان دۆزىۋەتەوە، ئەم پيامانە دەگرنە خۇيان كە نورىنگى نىوان رۇوناڭىيە کانى قورئانى پىرۇز دەنويىن و، لە سەرجەمى جىهانى ئىسلاميدا بلاويان دەكەنەوە.

□ هۆکارى دووھەم:

شەست و پىنج سال لەمەۋىش ويسىتم بىرۇم بۇ "مزگەوتى ئەزەھەر" تاكو زانستە کانى تىدا ھەلبۈزىم، لەو رۇوهە كە ئەزەھەر قوتايانەي جىهانى ئىسلامە. بەلام دەرفتى ئەم كارەم بۇ نەرەخساو، لە بىرى ئەوه خواي گەورە بۇ ھېتانەدىي بىرىك پىنمائى كە بىرىتىيە لەوهى:

مزگەوتى "ئەزەھەر" قوتايانەيە كى گشتىيە لە كىشۇرە ئەفرىقيادا. كەواتە كارىنگى گەلنى پىويستە كە لە كىشۇرە ئاسياشدا قوتايانەيە كى وەك ئەم بىيات بىرىت، تەنانەت بە رېزەي فراوانىي ئاسيا لەچاو ئەفرىقيادا ئەم قوتايانەيمەش لەچاو ئەزەھەردا فراوان بىت. تاكو بىرى "دەمارپەرسى" برايەتىي نىوان نەتەوە کانى ولاتە عەرەبىيە کان و ھېندستان و ئىرلان و قەفقاس و توركستان و كور دستان تىك نەدات و، "گىانى ئىسلامەتى" ش - كە نەتەوايەتىي پاستەقىنە و راست و دروست و بەرۇز و ھەملەلايەنەيە - لە نىوانىاندا بىووژىنرىتەوە و، شەرمەندى ئەم دەستورە قورئانى يە بن كە دەفرمۇيت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ (الحجـرات: ۱۰). ھەروەھا بىر

ئەوش کە ئەو زانستانە لە فەلسەفەوە سەریان ھەلداوه لە گەل ئايىندا دەست لە ملى يە كۆزى بىكەن و، شارستانىتىي ئەوروپا شە به تەواوهتى لە گەل راستى يە كانى ئىسلامدا بسازىن و، قوتاپخانە تازە كانىش لە گەل قوتاپخانە شەرعى يە كانى ئەنادۇلدا ھاو كار بن و رېتك بىكەن.

بۇيە ھەمو ھەول و توانايە كى خۆم بۇ دامەزراڭدى ئەم زانكۆيە لە مەلبەندى پارىز گاكانى خۆرھەلاتدا (كوردستان) خستە گەپ كە ناوەندىكە لە نىوان: ھيندستان و ولاتە عەرەبى يە كان و ئىران و قەفقاس و توركستاندا، ناوى "قوتاپخانە زەھراء" ملى نا، كە قوتاپخانە كى نوى و شەرعى يە لە ھەمان كاتدا. جا ھەروك ھەمو ھەول و تەقلايە كى خۆم لە پىناۋى دامەزراڭدى ئەم زانكۆيەدا خستە گەپ، بە ھەمان جۇر بۇ بلاو كەرنەوەي "پىامەكانى نۇر" يىش ئەو توانايە خۆم خستە كار.

دەپى ئەوش بىخىنە پۇو كە سولتان رەشاد - خوالىي خوش بىت - يە كەم كەس بۇ بایەخى بە دامەزراڭدى ئەم زانكۆيە دا و بىست ھەزار لىرىي زېرىنىشى بۇ تەرخان كرد. خۇ كاتىكىش كە لە جەنگى جىهانىي يە كەمدا لە دىلى گەرامەو، سەد و شەست و سى كەسى پەرلەمانتار لە نىوان دوو سەد پەرلەمانتاردا ئىمزايان لە سەر تەرخان كەدنى سەد و پەنجاھزار لىرى كرد - بۇ نىخە زۇرەي ئەو دەمىي لىرى - بۇ ھەمان مەبەست، كە خۇدى مەستەفا كەمال يە كېڭ بۇو لەوانە. ئەمەش تىمان دە گەيەنېت كە ئەوان لە ھەمو شىنگى تۈزۈتلىكى بایەخىان بە دامەزراڭدى ئەم زانكۆيە داوه. تەنانەت ئەو پەرلەمانتارانەش كە لاساپى خۆرئاوايان دە كەردهو و ھىچ بایەخىتىكىان لە دوور و نزىكەو بە ئايىن نەدەدا و پەيوەندىيان بە نەرىتە ئىسلامى يە كانەوە پىچرابۇو، ھەمو ئەوانىش - دوانيان نەبىت - بېيارە كەيان ئىمزا كرد. بەلام ئەدو دوو كەسىيان و تىيان: ئىمە زىاتىر پىويسىمان بە شارستانىتىي خۆرئاوايە تا ئەوهى پىويسىمان بە كۆز كەرنەو و پىكەوە گەرىدانى زانستە ئايىنى و زانستە نويكەن بىت.

منیش لە لایەنی خۆمەوە پێم وتن:

با بە فەرزى مەحال و اگریمان بکەین کە ئیوه پیویستان بەمە نییە، بەلام خۆ سەرھەلدانی زۆربەی پیغەمبەران - دروودیان لەسەر بیت - لە کیشەوری ئاسیا و خۆرھەلاتدا، ھەروھا پەيدا بونى زۆربەی حەکیم و فەیله سووفە کانیش لە خۆرئاوا دا، بەلگەی ئەوھە کە ئاسیا زیاتر ھەست و شعورى ئائینى بەرهە پیشکەوتى راستەقینەی دەبات تا فەلسەفە و زانستە کان.

جا ئە گەر ئیوه ئەم ياسا سروشتى يە وەرنە گرن و، بە بیانووی لاسایى كردنەوەي خۆرئاوا، نەريتە ئىسلامى يە کان پشتگۈزى بىخەن و دەولەتە كەتان لەسەر بناغەي ئىلحاد بىيات بىنن، ئەواھىشتا ھەر لە پىناوى بەرژەوندىي نىشتمان و نەتكەوەدا ناچارن کە لایەنی ئىسلام بگرن، تاکو بتوانن ئاشتى لە پارىز گاکانى خۆرھەلاتدا (کوردستان) سەقامگىز بکەن کە كەوتۇونەتە نىوان چوار پىنج دەولەتى مەزنەوە!

والە نىوان ھەزاران غۇونەدا يەك غۇونەتان پېش چاو دەخەم:
کاتى کە لە شارى "وان" بۇوم، بە يەكىك لە قوتايى يە كورده بەغىرەتە کانى خۆزم و ت:

توركە کان گەلى خزمەتىان بە ئىسلام كردووه، رات بەرامبەريان چى يە؟

و تى:

(من توركىنىڭ مۇسلمانىم پى باشىزە لە برايەكى فاسقى خۆم، تەنانەت لە بەر ئەوھى توركە كە خزمەتى ئىسلام دەكەت لە باوکم زیاتر پەيوەندىي لە گەلدا دەبەستم).

پاشان رۇزگار گۇرپا و سالان ھاتن و رۇشىن.. ھەر ئەو قوتايى يە - خوالىي خۆش بىت - لە سەردەمى دىلىمدا رۇشتىبووه ناو قوتاچانە نوئى يە كانەوە لە ئەستەمبوول. ئىجاحا پاش گەرانھەوەم لە دىلى چاوم پى كەوتەوە، هەستىم كردى لە ئەنجامى "دەمار گىرىي توركى" لە لایەن ھەندى كەمس لە مامۆستا كانىھە "دەمارى نەتكەۋەتىي كوردى" لاي ئەميش بزو اوھ و، دەبىوت:

(من ئىستا كوردىكى بە ئاشكرا فاسق، تەنانەت مولحىدىشىم لە توركىكى
پياوچاك بىن باشزە)!

پاشان چەند دانىشتىكم لە گەلدا ساز كرد و، بە ئىزنى خوالەو حالتە رېگارم
كرد و، قەناعەتى بۇ دروست بۇو كە: توركە كان سەربازى پالەوانى ئەم نەتهۋەين.
دەسا ئەي پەرلەمانثارە پرسىيار كەره كان!

نزيكەي پىنج ملىون كورد و سەد ملىون ئىرانى و هیندى و حەفتا ملىون
عەرەب و چىل ملىون قەفقاس لە خۇرھەلاتدان و، ھەموو يشيان پەيوەندىيەكانى:
برايەتى و دراوىسى يەتى و پىويستى يان بە يەكترى بە يەكتە گۈرى يان دەدات..
جا من پرسىيار لە ئىيە دەكەم:

ئەم دوانە كاميان زياتر پىويسىن: ئەو دەرس و وانەيەي كە قوتايى لە زانكۆكەي
"وان"دا دەيغۇنىت كە قوتابخانىيە كە گەلان و نەتهۋە كان لە خۇدا كۆزدە كاتمۇه..
يان ئەو وانەيەي كە نەفرەت دەخاتە نىوان ئەو گەلانەوە و، بىرى ئەو قوتايى يە تەنها
لە نەتهۋە كە خۇيدا دەبەستىتەوە و، ئىنكارىي برايەتىي ئىسلامەتى دەكەت و،
ھەموو توانايەكى بۇ فيرېبۇنى زانستە فەلسەفىيە كان دەخاتە كار و، ھېچ بایەخىڭىك
بۇ زانستە ئىسلامى يە كان دانانىت؟!

ئاپا حالتى ئەم يە كەيان وەك حالتى دووهەمى قوتايى يە كەم دەرناچىت؟
دواي ئەم پرسىيارە، ئەو پەرلەمانثارانىش كە شوين پىسى خۇرئاوايان
ھەلەدە گرت و دەستىان لە نەريتە ئىسلامى يە كان داشۋىر دبوو، ھەلسان و
پېيارە كەيان ئىمزا كەرد. پىويست ناکات ناويان بەھىنم، چونكە كۆچى دوايان
كەدووە. خوالىيان خوش بىت.

چوارەم:

"سەرۆك كۆمار" دامەزراىدى ئەو زانكۆيە لە خۇرھەلاتدا لە ناوەندى باھەتە
سياسى يە گرنگە كاندا دانا و، تەنانەت ويسىي ياسايەك دەركات بۇ تەرخان
كەدنى شەست ملىون لىرە، بۇ مەبەستى بىياتنانى ئەو زانكۆيە.

ئەم زانکۆیە بەردىنگى بناغەيە بۇ سەقامىگىر كەردىنى ئاشتى لە خۇزەھەلاتى ناوه‌پاستدا و، دەبى بە قەلائىھە كى قايىمى ئاشتى و ئاسايىش لەۋىدا، ھەروەك - بە پشتىوانى خواي گەورە - گەلنى سوودىش لە بەرژەنەندىي ئەم گەل و ولاتەدا بەرھەم دەھىتىت.

زانسته ئىسلامى يەكان لەم زانکۆيەدا بناغەيى دەبن، چونكە ھىزە دەرە كى يە رپووخىنەرە كان چەند ھىزىتكى ئىلخادىن و "معدنەوېيات" لەناو دەبەن. خۇمە گەر ھىزىتكى مەعنەوېي گەورەي وەك خۆزى، دەنا ھىچ ھىزىتك ناتوانىت لە رپوويدا بۇوەستىت، بەلكو تەنها ئەو ھىزەيە كە بە وىنەي بۆمبای ئەتومى بەسەر ئەو ھىزە ئىلخادى يەدا دەھەقىتىدە.

ئىيۇھ خۇتان بە ناچار دەزانىن لەم مەسىلەيەدا پاۋىز بە ئەمرىكَا و ئەوروپا بىكەن، بەلام منىش بە مافى خۇمى دەزانم كە پاى خۇمى تىڭدا دەرىپرم، چونكە پەنجا و پىنج سال تەمنەنی خۇمەن لە پىتاویدا بەخت كەردووھ. تەنانەت بە ناوى سەرجەمى نەتەوھوھ چاوه‌پروانى ھىنناندىي ئەم ئاواتەين لە لايدەن ئىيۇھوھ.

سەعىدى نۇورسى

* * *

(دواھەمين وانە سەبارەت بە ڪارى ئىجابىي بنىاتىنەر)

ئەم واندەيە دواھەمين وانە كانى مامۇستا نۇورسى يە كە پىش وەفاتى بە قوتايانى خۆزى و تۈۋەتھوھ.

برا ئازىزە كانم!

ئەركى سەرشانى ئىمە ڪارى ئىجابىي بنىاتىنەر، نەك تەقاالاى ڪارى سەلبىي رپووخىنەر. ھەروەھا خزمەتکەردى ئىمانە لە بازىنەي رەزامەندىي خواي گەورەدا،

بىن ئەوهى خۆمان لە كارىكدا بىسەپتىن كە خواى گەورە خۆزى ئەنجامى دەدات. ئېمە لە بەرامبەر هەر چەشىنە تەنگانە و گرفتىك بىتە پىمان ئەركى خۇرماڭرى و شوڭرا نەمان خراوەتە ئەستۇ، ئەويش بە ئەنجامدانى ئەو خزمەتە ئىمانى يە بىياتەرەي كە پارىزگارى لە ئاسايش و ئارامى دەكەت.

وا خۆم بە غۇونە دەھىئەمەو:

ھەر لە مىزە ھىچ كاتىك سەرم بۆ خۆسەپاندىنى ھىچ كەسىك نەوى نەكىدووە. ئەمەش چەندىن پۇوداوى زۆرى زىيان دەيسەلمىن.

بۇ غۇونە: ھەلتەسانم لە بەر سەركىرىدى گشتىي پووس، ھەروەھا وەك ئەوهى كە ھىچ بايدىخىكىم بە پرسىيارى پاشا (جنزال) كانى ديوانى دادگايى سەربازى نەدا كە ھەپەشەي سىدارە و كوشتنىانلىنى دەكەرم..

ئەم پەفتارەم بەرامبەر ھەر چوار سەركىرىدە كە بۇونى دەكاتەوە كە خۆسەپاندىنى ھىچ كەسىكىم بىن قبۇل نەكراوە.. كەچى و اماوهى سى سالە بە راىي بۇونەوە پۇوبەپۇوى ھەمۇ ئەو مامەلە نابەجى و ناپەوايانە بۇومەتەوە كە لەم ماوهىدە لە گەلەم كراوە، تاڭو ھەول و تەقلامان بۆ كارى ئىجايى بىت و، خۆمان دوور بىنەيدۇوە لە كارى سەلىنى، بۇ ئەوهى خۆم لە ئىشىكدا ھەلتەقورتىئىم كە هي خواى گەورە خۆيەتى. تەنانەت ھەمۇ مامەلە نابەجى و ناشىرىنە كانى ئەم ماوهىدەم بە راىي بۇون و ئارامىگەرنىكى جوانەوە پىشوازى كىردووە و، لەمەشدا "جەرجىس پىغەمبەر، دروودى خواى لە سەر بىت" و ھاۋەلە بەپىزە كام - خوابانلىرى پازى بىت - داناوه بە سەرمەشق و پىشەنگى خۆم. ئەوهبوو ھاۋەلان لە جەنگى بەدر و ئۇحوددا گەلنى سەختىي يان چەشت.

بۇ غۇونە: دوعام لە داوا كارە گشتىي يە نەكىد كە بېپارى سەممەكارانەي بۇ دەردىكىرىدىن، ھەر چەندەش من ھەشتا و يەك ھەلەم لىنى گىرت. لە بەر ئەوهى ئەرك و بايدى سەرەكىي ئەم پۇزىگارە بىرىتىيە لە جىهادى مەعنەوى و دانانى بەرەستى تۈندوتۇل لە بەر دەم و يېزىكارىيە مەعنەوى يە كان و، يارمەتىدانى ئاسايشى ناو خۆ بە ھەمۇ ھېزىكىمان.

بهلی، پیازی ئیمە هیزى تىدایه.. بەلام تەنها بۇ دەستەبەر كردنی ئاسايىشى ناوخۆ بە كارمان هىئىنا. بۇ يە بە درېزلىي ژيانم و بە مەبەستى شوينكەوتى دەستورى ئەم ئايەتە پىرۇزە: «ولَا تَرُرْ وَازِرَةً وَزْرَ أَخْرَى» (واتە نابى هىچ كەسى لە سەر تاوانى كەسى تر، تەنانەت براکەي يان خۆشەويستانى، سزا بىرىت) ئاسايىشى ناوخۆم هىنواهەتىدى.

ئەم هیزە لە دۈزى هېر شە دەرە كى يە كان نەبىن ناكرى بە كاربەيىرىت. ئەركى سەرشامان - بەپى ئەم ئايەتە پىرۇزە - يارمەتىدانى پاراستنى ئاسايىشى ناوخۆيە بە ھەممۇ توانييە كىمان. ھەر لە بەر ئەوهەشە كە لە سەرانسەرى جىهانى ئىسلامىدا مەگەر بە رېزەي لە سەدا يەك لە چاوشويىتى تىدا، دەنا ئاگرى شەپى ناوخۆپۇرى نەداوه كە ئاسايىش تىك بىدات. ئەو رېزە كەممىش ئەنجامى جىاوازى ئىجتىها دەپچۇونە كان بۇوه.

مەزنتىن مەرجى جىهادى مەعنەوى خۆھەلتە قورتالىدەن لە كار و فرمانى خواي گەورەدا. واتە لە كارنىڭدا كە هى خواي گەورە خۆيەتى و بە ئىمە نەسپىرراوه. بەو واتايەتى ئەركى سەرشامى ئىمە تەنها خزمەتە، نەك شتى تر. بەلام ھاتىدەن ئەنجامە كانى ئە خزمەتە بە دەست پەروەردگارى جىهانيانە و، دەبى ئىمە تەنها سەرقالى جى بەجى كردنى خزمەتە كەمان بىن.

منىش بە وينى "جهلالە دىن خوارەزم شا" دەلىم:

(ئەركى سەرشام خزمەتى ئىمانە.. سەركوتىن و شىكىت لە لايدەن خواي گەورەوەيە).

ھەروەها وانە خۆ تەيار كردن "ئىخلاسى تەواوهتى" م لە قورئانى پىرۇز وەرگرتۇوه.

بهلی، هېر شە دەرە كى يە كان دەبى بە "ھېز" بەرگرى بىرىن، چونكە مال و وەچەى دوڑمن لە هېرىشى لەو جۇرەدا وەك دەسكەوتىنى كى جەنگ مامەلەيان لە گەن دەكرى. بەلام لە ناوخۆدا بەو جۇرە نى يە، چونكە دەبى بە شىۋەيە كى ئىجايى و

بیناتنر، واته بە تىخلاسى تەواوھتى مىرۇف پۇوبەپرووى وېرانكارى يە مەعنەوى يە کان بىيىتەوە و، جىهادى دەرەوە جىايە لە ھى ناوهوھ. خواى گەورەش چەندىن ملىۆن قوتاپى راستەقىنە پىن بەخشىوم، بەلام ئىمە بە ھەمەو ھىزىكماڭ و لە پىناۋى دەستەبەر كىردىنى ئاسايىشى ناوخۇدا كارى ئىجايى و بىناتنر را دەپەرىپىن. كەواتە لە سەردىمى ئىستادا جىاوازى يە كى مەزن ھەيە لە نىوان جىهادى ناوخۇ و ھى درەودا.

بايەتىكى تر ھەيە لە را دەبەدەر گىرنگە و، بىرىتى يە لەھەي كە:

داخوازى يە کانى مەدنىيەنى دەنى (واتە نزم سەبارەت بە فەرمانە کانى قورئانى پىرۇز) لەم رۈزگارە ئىمەدا پىداويسى يە ناچارى يە کانى مەرۇفى لە "چوار" دانەوە زىياد كەردووه و گەياندوو يەتە "بىست" دانە پىداويسى! ئەوەتا بە (زىيادەپەرى و خۇو پىۋە گرتىن و لاسايى كەردىنەوە) شتە ناپىويسى كانى خستووەتە شوينى شتى پىوپىست و، ھەندى كەس دەيىنى كە هەرچەندەش ئىماندارە، بەلام لەبەر سەرقال بۇونى تەواوھتىي بە كارە کانى گوزھرانى دنيا، كە لەو گومانەدا يە پىوست بن، دەچى فەزلى ئىيانى دنيايد دەدات بەسەر ھى دواپۇزىدا!

چىل سال پىش ئىستا "سەركەدەيە كى گشتى" چەند ئەفسەر يەك و تەنانەت ھەندى زاناي پىشىواي نارد بۇ لام، بەو نيازەي كە - تا را دەيەك - بىكىر نەمە بۇ ناو كارە کانى سەر بە دنيا و، و تىان: "ئىمە ناچارىن". واتە: ناچارىن لاسايى ھەندى بەنمەي ئىيانى ئەوروپائى و خواستە كانى شارستانىتى بىكەيىنەوە، بەپىنى دەستوورى زانراوى: (الضرورات تبیح المخظورات).

پىم وتن:

ئىۋە تەواو خەلەتاون! چونكە ئەو "ناچارى" يەي كە لە ھەلبىزاردەنی ھەلەي مەرۇفەوە پەيدا بۇوېتىت ھەرگىز شتانى حەرام ناكات بە حەلآل. بەلام ئەگەر ھۆكەي ويسىت و ھەلبىزاردەنی ھەلەي مەرۇف نەيىت، واتە ناچارى يە كە لە رېنگايدە كى حەرامەوە نەھاتىت، ئەوا زيانى نى يە. بۇ نۇونە: ئەگەر كەسىك بە

کاری ویست و هملزاردنی هله‌ی خزی مهی بخواتمه و مهست بیست، پاشان بهو حالمه‌وه تاوانیک تهنجام بدادات، ئهوا برباری شهرعی لهسمر دهرده کریت و سزا دهدربیت و به بین تاوان دانا ناریت. بهلام ئه گهر منالیک ژیری له دهست داییت و له ده می تېنکچوونی ژیری و نه مانی ئاوزانیدا کەسیکی کوشت، ئهوا چاوی لئى دەپوشرى و سزا نادریت، چونكە به ویستى خزی تاوانه‌کەی تهنجام نەداوه.

ھر بەم جۆره.. بهو سەركىدە و پىشەوايانەم وەت:

ئايا جىگە لە خواردن و بىلۇ چى ھەيە ناچارى (زەرۇورەت) بىت؟ خز ھىچ كاتى ئەو كىردارانەي كە لە ئىختىيارى هله و لە حەز و مەيلە نارەواكانەوه پەيدا بۇوبىن نابىن بەھانە و پاساوىتكى شىاۋ كە حەرامىان پىن حەلآل بىكىت. بۇ غۇونە: ئە گەر مەرۆقىتكى بە زۆرى خۇوى گىرت بە شتىتكى وەك بەدوادا گەپانى فلىيمە كانى سينەما و سەردانى شانۇڭىرى و سەما، كە ھېچ كام لەوانە بە "ناچارى" دانا نازىن، بەلكو خۇو پىوھ گەتنىكى تەنجامىي هملزاردنی هله‌ی ئەو كەسەن، ئهوا بىانوو يەكى تەوتۇ نابىن كە دەست بدادات بۇ حەلآل كىردىنى شتى حەرام! تەنانەت ياساى مەرۆقىش ئەم شستانەي رەچاو كىردوووه و، "زەرۇورەت"ى بىن گومانى بەدەر لە ئىختىيارى مەرۆقى جىا كىردووه تەمە لەو بېپارانەي كە تەنجامىي هملزاردنی هله‌ی مەرۆقىن. بەلام ياساى خوابىي بە شىۋەيە كى بىدەتى و توندو تۈل و توکىمە و دامەزراو لە يەكى جىا كىردوونەتەوە.

برايامما ھېرىش مە كەنە سەر ئەو زانايانەي كە لەمۇ گۇمانەدا بۇون ھەندى ئەنچار كاربىي سەردهم بىرواتە ناوهندى "زەرۇورەت" وە و، لايدەنى بىدەتەيان گىرت. بەلتى، پۇوبەپۇوي ئەو ھەڙارانە مەبنەوە كە بە نەزانى لايىن وابۇوە ئەو كارانە "زەرۇورەت" بن و، هەر بەم پېيەش رەفتاريان كىرد. لەبەر ئەمەي ئىمەھىزمان لەناو خزدا ناخەينە كار. كەواتە يەخەيان پىن مەگىن و مەيان ھەڙىن، تەنانەت ئە گەر نەيارە كامان لە زانايانى پىشەواش بن.. من بە تەنها خۇم سەرجم بەرھەلتىت و رەخنە و تەگەرە كامن خستە ئەستۆمەوە و، ھېنەدەي گەردىلەيە كېش ساردوسپى و

کامته رخمه میم نه نواند و، به ئىزنى خواى گهوره لهو خزمەتە ئىمانى يەدا سەركەوتىم بەدەستت ھىتا. ئىستاش وىرىاي بۇنى ملىيۇنان قوتايىي تۈور، ھەر بە کارى يېجايىي بەوه خەرىكىم و، ھەموو سەتم و ھەۋاندىن و سوو كايدەتى يەكان ھەلەدەگرم.

ئىمە ئاپۇر لە دىنيا نادەينەوە. خۆ ئەگەر سەيرى دىشى بىكەين جىگە لە يارمە تىدانىان ھەولى ھىچ شىتىكى تىر نادەين. ئەوه تا بە شىۋەيە كى ئىجايى لە دەستە بەر كەردىنى ئاسايشىدا يارمەتىيان دەدەين. ھەر لە بەر ئەم چەشىنە پاستى ياندەيە كە ئىمە ھەر دەم چاۋىيان لىنى دەپۇشىن، تەنانەت گەر ئەوان بە سەتمىش مامەتەمان لە گەلدا بىكەن.

بلازوونەوهى پەيامە كان قەناعەتىكى تەمەواوهتىي پىي بەخشىيون كە "دەقۇراتى يەكان" پاشتى ئايىن دەگىن و لە دژى را ئاوهستىن. لە بەر ئەوه، دەستەتەنە پىي پەيامە كان لە دژى سوودى نىشتىمان و گەلدايە.

وانۇونەوهى كى بچۇو كىان لە سەر ئەو دەستوورە بۇ دەھىنەمەوە كە دەلىي: "زەروو رەتىك لە ھەلبۈزادىنى ھەلەوه پەيدا بۇوېت نابىتە مايەى حەلآل كەردىنى شتى حەرام":

پەيامىتىكى نەھىتى و تايىت ھەبوو كە رېس بە بلازوونەوهى نەدا و، وەسىتەم بۇ قوتايىانم بەجى ھىشت كە دواى لە دىنيا دەرچۈونم بلاوى بىكەندەوە. بەلام پشىكتىنى داد گاكان ئەو پەيامە دەرخىست و، بە وردى خوتىدىانەوە و، پاشان بېپارى بى تاوانىيى پەيامە كەيىان دەر كەردى، داد گاى تەمizىش پاشتى ئەو بېپارەي گىرت. ئىجا خواى ئەوه منىش لەپىناوى دەستە بەر كەردىنى ئاسايشى ناوخۇ و رى ئەدان بەوهى كە لە سەدا نەوەد و پىنجى بى تاوانە كان زيانىان بىن بگات، وەم: دواى راۋىئىز كەردى بە يەكتىرى ئىنجا دە كەرى بلاو بىكەنەوهە.

مەسەلەي سىھەم:

"كوفرى رەها" ئىستا تىلە كۆشىت كە دۆزە خېتكى مەعەنەوېي سامانىڭ پەرە پى بىدات و بلاوى بىكەنەوهە، كە دەپىي ھىچ مەۋۇئىك لە سەرتاسەرى جىهانداڭى زىك

نه بیتمو. به لام يه کنی له نهیتی يه کانی ئوهی که قورئانی پیروز "میهره بانی يه بزو همو جیهانیان" له و دایه که هروهه که میهره بانی يه بزو سه رجم موسلمانان، میهره بانی يه بزو کافران و گشت ئاده میز اده کانیش! چونکه گریمانی بونی قیامهت و بونی خوای گموره یان لەلا دەھەزینیت و، بەم گریمانه هەندى لە ئازاره کانی ئە دۆزەخە مەعنەمۇی یەيان لە سەر شان سووک دەکات کە هەر لەم دنیايدا بە ئاگرە كەدى داخ دەبنا ئەمش نهیتی يه کى و ردی ئەوه يه کە قورئان بۇوه بە: "میهره بانی بزو همو جیهانیان".

به لام بەشى "گومرایى" لەناو زانست و فەلسەفدا، ئەو فەلسەفە و زانستى کە ھاو بزو چۈونى قورئان نى يە و لە راستەشە قام لايىداوه، دەستى داوه تە بلاو كردنەوهى "کوفرى رەھا" لە سەر شىپوارى شىپۇوعى يە کان. ئەوه تالە پىزى زەندىق و سوناقىقان و بەھۆى ھەندى لە سياسەتمەدارە کافرە کانەوه خەرىيکن ئەو بزو چۈونىعى خۆيان لە زەينى خەلکىدا موتورى يە دەكەن کە ئازاروه و تۆقانىدە بەرھەم دەھېنیت. لە کانىكىدا كە شتىكى پۇون و زانراوه "زیان" ناگۇنچى بە بىن "ئايىن" بە سەرچىت و، ئەو بەنەمايمەش كە دەلتى: (ھىچ نەتەوه يەك بە بىن ئايىن زیانى نى يە) ئاماژە بزو ئەم خالە دەکات. چونكە - لە راستىدا - ناگۇنچى مەرۆف بە "کوفرى رەھا" بىزى.. لە بەر ئەوه، يە کنی لە موعجىزە مەعنەمۇی یە کانى قورئانى حەكىم لە وەدایه کە ئەم وانەيەمى بە قوتايىانى نورۇ بەخشىيە، تاکو لەم سەرددەم و پۈزۈگارەدا بىنە بەر بەستىكى توندو تۆل لە بەرددەم كوفرى رەھا و تىزۈر و تۆقانىدەندا.

بەلتى، بە راستى "پەيامە کان" رۆلتى خۆيان بىنى.

بەلتى.. هەر ئەم وانە قورئانى يە بۇو كە ئىمەدى لەم تەۋۇزەمە پامالەمە پاراست كە بە سەر هەمەو و لاتى چىن و نىوهى ئەوروپا و دەولەتە کانى بەلقاندا زال بۇو.. ئەم وانەيەش بۇو كە بەر بەستىكى لە بەرددەم ئەو ھىر شەدا بىنیات نا. بەم جۇرە چارە سەرنىكى باش و گۈنچەو پەيدا بۇو بزو وەستان لە بەرددەم ئەم مەترىسى يە كىتوپەدا.

کەواتە هەرگىز ناگۇنځى "موسٰىمان" واز لە ئايىنە كەى بەھىنېت و بىيىت بە گاور، يان جوولە كە، يان بەلشەفيك. چونكە ئەگەر گاوريئىك بىيىت بە موسٰىمان خۆشەويسىتى بۇ حەزرەتى عيسا - دروودى خواى لە سەر بىيىت - پۇز زىاد دەبىت. هەروەها جوولە كەش دواى موسٰىمان بۇونى زىاتر حەزرەتى موسٰى - دروودى خواى لە سەر بىيىت - خۆش دەبىت

بەلام ئەگەر موسٰىمان پاشگەز بىيىته و پەيوەندىلى ئەستۆى بە زېخىرى ئىپغەمبەرى خۆشەويسىتەوە بېچىرىت و واز لە ئايىنە كەى بەھىنېت، ناتوانى بپراتە ناو ئايىنېنىكى تەرەوە، بەلكو دەبىتە تىرۇرىستېنىكى توقىنەر و ئازاوهچى و، ھېچ كام لە ئاكارە بەرز و كاملە كان لە ناو گيانى ئەمدا نامىنېتە و، وىزدانىشى بە تەۋاوى دەپزېت و بە وىنە ئەھرىنىكى كوشىدەيلى دېت لە ئىيانى كۆمەلايەتىدا.

لە بەر ئەواه، شوڭر و ستايىش و سوپاسى خۆمان پېشىكەشى خوا گەورە دەكەين كە بە ناوى "پەيامە كانى نور" فە يە كەن لە وانە كانى قورئانى خاونە ئىعجاز بىر پزگار كەردىنى ئەم چەرخە لە ناو مىللەتى تۈرك و عمرەبىدا و بە هەردو زمانى تۈركى و عمرەبى بىلاؤ بۇونەوە.

ئەوەش بە دلىيابى سەلماوه كە هەروەك شازدە سال پىش ئىستا ئەم پەيامانە ئىمامانى شەش سەد هەزار كەسيان پزگار كەرد، ئىستاش ئەم زمارە يە لەوە تىپەر بۇوە و گەشتىروتە ملىئۇنە كەس.

جا هەروەك پەيامە كانى نور - تا پادەيەك - بۇون بەھۇزى پزگار كەردىنى مەۋھىتى لە تۆقانىن و تىرۇر، بە هەمان جۇز بۇون بەھۇزى برايدەتى و يەكىتى لە نىپوان هەردو بىر بەرپىزە كەى ئىسلامدا كە عمرەب و تۈركىن، تەنانەت بە تەسىدىقى دوزمنانىشى بۇون بەھۇزكارىكى پەخش بۇونى فەرمانە بناگە يە كانى قورئانى بېرۇز.

جا مادەم "كوفرى رەها" لەم سەرددەمەدا دەبىتە بەربەست لە بەرددەم قورئانى بېرۇزدا و، "كوفر" يېش بۇ خۆزى هەر لەم ژيانە دنيادا دۆزە خېتكى مەعنەوی زىاتر

نه دوزه‌خی راسته‌قینه له خویدا هله‌لده گریت، چونکه له توانادا نی به که "مردن" بکوژری و لهناوبیریت، بگره همه‌موو پژئی سی هزار ته‌رم شایه‌تی له سمر به‌ردوه‌امبوونی "مردن" ده‌دات..

ئموا ئەم مردن سەباره‌ت بهو کەسەی کە دووچاری "کوفری رەھا" بۇوه، ياخود پشتى ده گریت، دەبىتە دۆزه‌خىنگى مەعنەوېي ئەوتۆ كە دەيان جار لە دۆزه‌خى راسته‌قینه ئازارى زىاتر بىت. چونکه ئەو کەسە بەھۆى كوفرە پەھا كەيەوە "مردن" بە ئىعدام و لەناودانى هەميسىدىي دەزانىت، ج بۇ خۆى و ج بۇ هەموو خۆشەویستانى پىشىن و داھاتووى. ئەوەتا هەروەك مەرۆف بە خۆشى و بەختەوەرى خۆشەویستانى بەختەوەر و دلىشاد دەبىت، بە ئازار و ئەشكەنجه‌شىيان ئازار دەچىزىت. كەواتە ئەو کەسەي باوەر بە بۇونى خواى گەورە ناھىنیت، هەموو ئەو بەختەوەرييانە لە كىس دەچىت و ئازار دەچىتە جىيان.

لەبر ئەوە، تاقانە چارە سەر لەم سەرددەدا کە ئەم دۆزه‌خە مەعنەوېي لە سمر دلى مەرۆف هەلبگریت تەنها هەر "قورئانى پىرۆز" و، بەشە كانى پەيامە كانى نۇورە كە موعجىزە يە كى مەعنەوېي قورئانى پىرۆزىن و، بەپى ئاستى تىگەشتنى ئەم چەرخ و سەرددە نۇوسراون.

ئىستا ئىمە سوپاسى خواى گەورە دە كەين کە - تا رادەيەك - يە كىڭ لە پارتە سىاسي يە كان ھەستى بەمە كردووه و، پىنى لە بلاۋبوونەۋىان دانەناوه، ئەو پەيامە كانى نۇور نەگرتۈوه و، بەربەستى لە بەرددەم بلاۋبوونەۋىان دانەناوه، ئەو پەيامە كانى دەسىملىتىن: راستى يە كانى ئىمان هەر لەم دنیايدا تامى بەھەشتىڭى مەعنەوېي بە ئەھلى ئىمان دەچىزىن. بەلكو بوارى بلاۋبوونەۋەي پەيامە كانى دا و دەستى لەوە هەلگرت كە گوشار بخاتە سەر ئەوانەي پەخشى دەكەن.

برايانم! نەخۆشى يە كەم زۇر توند بۇوه لە سەرم و، لەوانەيە بەم نزىكىانە كۈزج بکەم. يان بە تەواوى پىنى قىسە كردىم لى بگىرىت، وەك ئەوهى ھەندى جار لىم دەگىرا. لەبر ئەوە، دەبىن برايانى ئاخىرەتم چاپۇشى بکەن لە ھىرېش بىردنە سەر

هەندى كەسى هەزار لەوانەى كەوتۇونەتە ھەلەوە و، بە "أهون الشرىن" (واتەسو كەلتەرىن زيان) يان دابىئىن و، ھەميشە كارى ئىجابى ئەنجام بىدەن، چونكە كارى سەلبى ئەركى سەرشانى ئىمەن نى يە و، لەبەر ئەۋەش كارى سەلبى لە ناوخۇدا تاوانىتكە ليخۆشبوون ھەلناڭرى. خۇ مادەم بەشىك لە سياسەتىمەدارە كان زيان بە پەيامە كانى نور ناگەيەن، بىگە كەمەتكىش چاپۇشى دەنويىن، ئەوا بە چاوى "أهون الشرىن" بۇيان بېۋان و، بە مەبەستى خۇ رېزگار كىردىن لە زيانى ھەر گەورە هيچ كاتى زيان بۇان مە گەيەن، بەلكو ھەول بىدەن سوودتانا ھەبىت بۇيان.

جيھادى مەعنەوبى ناوخۇ بىرىتى يە لە تەقلا و تېكۈشان لە دڑى و پېرانكاري و پۇوخاندە مەعنەوى يە كان و، ھەرگىز جيھادى ماددى نى يە. بەلكو داخوازى پېشىكەش كىردىن چەند خزمەتىكى مەعنەوى يە. لەبەر ئەۋە، ھەروەك ئىمە خۆمان لە ئىشۇ كارى ئەھلى سياسەتدا ھەلناقورتىپىن، ئەھلى سياسەتىش مافى ئەوهيان نى يە خۆيان بە ئىمەوە سەرقال بىكەن.

بۇ غۇونە: من چاپۇشىم لە ھەمو مافە خوراوه كانى خۆم كرد و لە يەكىنى پارتە سىاسىيەكان خۆش بۇوم، ھەرچەندەش بۇ ماوهى سى سال ھەزاران تەنگ و چەلمە و بەندىم لە لايەن ئەو پارتەوە ھاتە پى، ھەمو ئەو تەنگانە و گوشارانش بۇون بەھۆى رېزگار بۇونى لە سەدا نەوەد و پېنجى خەلکانى ھەزار لەوەى كە دووچارى گوشار و سىتم و رەخنە بىنەوە. چونكە گۇناھە كە درايە پال لەسەدا پېنجى ئەو پارتە، بەپى فەرمانى ئايەتى پېرۇزى: ﴿وَلَا ئَسْرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أَخْرِى﴾. كەوانە ئەو پارتە كە دڑایەتى كىردىن بە هيچ شىۋىيەك مافى ئەوهى نى يە سکالامان لە دەست بىكتا.

تەنانەت داواكاري گشتى بە كارىگەربى وەم و گومانى ھەلەى ھەندى لە جاسوس و ھەوالىگە كان، لە داد گایە كدا داواى سەپاندەنى بېيارىكى دەكىد لە سەر ئىمە كە حەفتاكىس بۇوين تۆمەتباريان كىردىبووين و، لەۋەشدا پشتى بە

تیگه‌بیشتنی نابهجه و هله‌ی خزی و ورد نهبوونه‌وهی له همواله کان بهستبوو.
هروهک واتایه کی هله‌ی دایه پاڭ بېشىكى پەيامه کانی نور. بەو هەلائىمەش، كە لە
ھەشتا هله زیاترن و ھەموو ياخان چەسپاند، تىدە كۆشا كە بېيارىڭىمان لە دۇز
دەربىرىت..

يەكىن لە براياندان كە لە ھەموو كەمس زیاتر ئەو ھېزشانە ئاراسته كراو
خرابووه بەندىخانە، رۈزى لە پەنجەرەي بەندىخانە كەيەوه كېۋۇلەيدە كى منالى يىنى،
ھەوالىي پرسى كە منالى كىن يە؟ كاتىي پىيان وەت: ھى داواكاري گشتىيە، ئەوا
لەبەر خاتىرى ئەو منالە يىن تاوانە تەنانەت دوعايى لەو داواكاري گشتىي يەش نە كردا!
ئومىد وايە كە ئەو گرفت و پشىريييانە داواكاري گشتىي ئىتمەي پىوه گىرۈدە كردى،
ھەموو يان بۇوبىن بە مايەي خىر و مىھرەبانى، چونكە بۇون بەھۆى پۇر بالا و بۇونه‌وهى
پەيامه کانى نور كە موعجىزە يە كى مەعنەوېي قورئانى پىرۇزە.

برايانم! لەوانىدە بەم نزىكىانە بىرم. بىانن كە ئەم چەرخ و سەرددەم نەخۆشى يە كى
ھېزىشلىرى تايىھەت بەخۆى ھەيدە، ئەويش خۇپەرسىي و خۆشويىستى زات و، حەزى
بردنەسرى زیاتىكى خۇش و جوانە لە سايىھى ئارايىشت و زرق و برقە سەرەنج
پاكىشە كانى شارستانىتى و، شستانى ترى ھاوشىۋەيان لە نەخۆشى يە
درېتىخايەنە كان. جا مادەم ئەو وانىدە پەيامه کانى نور كە لە قورئانى پىرۇزە
وەر گرتۇوە، دەست ھەلگىرته لە خۇپەرسىي و خۆشويىستى زات، تاڭولە بىنى
پابەند بۇون بە ئىخلاسى پاستەقىنەوە بتوانزىت "ئىمان" پزىگار بىرىت. سوپاس بۇ
خواي گەورە كە زۇر كەس ھاتنە مەيدانەوە لەوانىدە كە گەشتۈونە تە ئىخلاسى
ھەرە مەزنى تەواوهقى. ئەوهەتا كەسانىكى زۇر ھەن كە لە پىناوى بچۈر كەزىن يابەتى
ئىماندا خۆشويىستى و مەنسەب و پلە و پىنگەي خۇيان بەخت كرد. تەنانەت لەلایەن
مىھرەبانىي خواي گەورەوە دەنگى يە كېڭى لە قوتايانى لاواز و ھەزارى نور كەز
كرا كاتى كە دوزمنانىشى بۇون بە دۆستى و، گەفتۈرگۈزى زۇرى ئاراسته دەكرا،
ھەروهك ئازارى لە روانىنى ئەوانىدە پى دەگات كە بە چاوى پىزى و

سهر سوور مانه و بُزی ده پروان، و نیز ای ثمه وی که به هندازه نازاری "زلله" توقه
کرد نیش نازاری بین ده گمه نیت و لئنی بیزاره!

کاتنی که پرسیاری لئنی کرا: بُزچی وات به سه رهاتو و؟ خُز هینده ها پر نیت
هه بیه که ژماره بیان له ملیونه ها تپه ده بن، ئهی بُزچی پاریز گاریی ئه و پیز گرتنه بیان
ناکه بیت؟

وهلامی دانه وه: ماده م پیازمان ئیخلاصی ته او و تی بیه، ئهوا به بی خواستی ئه و
ئیخلاصه ده بین نه ک تنهها "خُز په رستی" به خت بکریت، بدلکو ئه گدر دهسته لاتی
همو و دنیاشم بدریتني هم ده بی فهزلى با بهتیکی ئیمانی "باقی" و همیشمه بی
پدریت به سه رهه و دهسته لاته دا. له هر ئه و هوش بیو که له ده می جه نگ و له
هیله کانی پیشه و دا و له نیوان بزمبارانی دوزمناندا روونکردن هه وهی سه رنجیکی
وردی يه ک ئایه تی قورئانی به سه ره هم و شتیکدا پیش خست و، فهرمانی دا به
"حدیب" ای قوتایی خُزی که: "ده قدره که ده بیه" و، يه کسمر به سواری
ئه سپه کهی ئه و سه رنجه قورئانی بیهی پی و تا کو ئه ویش بینو و سیتموه. و اته له
په رامبر بزمبارانی دوزمناندا تنه نه ده ته نه ده دانه پست و روونکردن هه وهی يه ک دانه
سه رنجی وردی قورئانی په روزی وا ز لئن نه هینا و، فهزلى ئه وهی دا به سه ره پاراستنی
ژیانی خُزیدا.

کاتنی له و برای همان پرسی:

ئهم ئیخلاصه بین وینه و سه رسوور هینه ره له کی فیز بیویت؟

وتی: له دو و خاله وه:

یه که میان: له غمزای بهدرا که مه زنرین غمزای کانی ئیسلامه، هندی له
مجاهیدان چه که کانیان له بهدرا خُزیاندا دانا و بُز نویزی جه ماعدهت پیزیان
به است، ئهوانی تریش به چه که وه له حالی ئاما ده باشیدا را و هستابون، پاشان
ئه مانیش فریای نویزی جه ماعدهت که وتن، تا کو پاداشتی نویزی به کو مه لیان ده است
بکه وی، وه ک ئه وهی که پیغمه بیهی نازیز صلی اللہ علیہ و آله و سلم فهرمانی پیدان.

جا ماده‌م له جه‌نگدا ئەم روخسەتە هەبىت و، ماده‌م فەزلى پاداشتى نويزى
جه‌ماعەت - كە سوننەتە - درا بەسر گەورەترين رووداوى دنيادا لە پىناواى
چاودىرى كردىنى ئەو سوننەتە يېغەمبەر ﷺ .. ئەوا ئىمەش وانەي ئەم سەرنجە
بچوو كە يېغەمبەرى مەزن ﷺ ورده‌گرین و، به خۆمان و گىانان شوينى
دەكەوين.

دووهەم: ئىمامى عملى - خواى لىپا زەيت - لە چەندىن شوينى زۇرى
قەسىدەي "البىدعة"دا ، بە تايىھەت لە كۆزتايىھە كەيدا داواى لە خواى گەورە كردووە
كە پارىز گارىيکى بۇ بىنرىت بىپارىزىت لە بىن ئاگايى، كاتى بە خشۇوعەدە لە نويزىدا
رەدەوهەستى. ئەوەتالە خواى گەورە پاپاوهتەوە كە عىفرىتىكى بۇ تەرخان بىكەت
بىپارىزىت لە هەر ئاللۇزى يەك دوژمنانى بتوانن زەفەرى بىن بىمەن كاتى بە دلىيابى و
خشۇوعەدە نويزى دەخويتتى.

ئەم برا هەزارەشتان كە پۇختە و كاكلەي ژيانى خۆى لە خۆپەرسىتىي ئەم
سەردەمەدا بەسر بىردووە، ئەم دوو سەرنجە ورده‌ى لە سەرۋەرى گەردوون و
ھۆكاري بەديهانى جىهان ﷺ، لە شىرى ئىسلام (ئىمامى عملى) - خواى لىپا
زەيت - ورگرت.

بەلتى، لە زەمانەدا ئەم هەزارە لاوازه گىنگىي بە نەھىنى يە كانى قورئان دا و، لە
جه‌نگدا بایەخى بە پاراستى خۆى نەدا، بەلکو تەنها سەرنجىكى يەك دانە پىتى
قورئانى پىرۆزى روون كردووە.

پرستی با بهتر کان

پیروستی بابه‌تہ کان

لایپزگ

بابه‌ت

پاشبنده کان چین؟

به پیشوایی: ماموزتا نیحسان قاسم صالحی ۰

پاشبنده کان بارلا

۱۷	پیش‌نی
۲۱	مه کتووی بیست و حموتهم
۲۲	ئەرکى سەرشانى بانگواز کار كۆتالىي بىن نايەت
۲۶	خواى گموره ويستى لە سەر هەر شىئىك بۇو، ئەنجامى دەدات
۲۷	داخوازى يەکانى رېزگار كەردىنى ئىمان
۲۸	دەبىن گوئى بیست بۇ و انهى پەيامە کان بىۋىزمۇوه
۳۰	لەنگەر گىرتن لە كەنارى ئارامى و ئاسايشدا
۳۱	گۈنگىي خويىندە وەرى پەيامى: موعجىزاتى ئەحىمەدى
۳۲	چەند رېابەرنىكى معنەوى
۳۲	پلە کانى خۆشۈستان لە پىناواي خواى گمورەدا
۳۳	نۇورە کان فەرامۇش ناڭرىن
۳۴	کانە پىرۇزە کان
۳۵	پەنجەدرە کانى نۇور
۳۵	پەيامە کان پىيوىستى يەکانى ئەم سەردەمە جىي بەجى دەكەن
۳۷	پلە کانى سەرسوورەمان و پىزنان لە پەيامە کان
۳۸	دوا نامە بۇ مامى بېرىز

چیزی کوتلهواری و هژاری	۴۱
له باره‌ی وته‌ی بیست و یه کدهمهوه پهیامه کان چzon ده خویندنوه؟	۴۳
کلیلی رووناکی یه کان	۴۴
هیوا و تاواتیک بؤتیگه‌یشن له پهیامه کان	۴۷
له باره‌ی پهیامی موعجیزاتی ئەحمدەدی یهوه	۴۷
نوری میراج	۴۸
پنگایه کی هاولپاز	۵۰
سی که سایه‌تی	۵۰
پهیامه کان دهبن به سروودی سهرزاره کان	۵۴
ماهیبیتی پاشکز کان	۵۵
من به دوای نورینکدا ده گهړام	۵۶
سیفعتی ده لال	۵۷
نامه‌یه ک بؤپزیشکیت	۵۸
پهیامه کان نوقمی دهربای نوریان کردين	۶۱
پهیامه کان بین ناگاییان رهواندووه‌تهوه	۶۲
پهیامه کان خویندرانیان له ههست و نهسته نزمه کان دوور دهخنه‌وه	۶۵
نهو ده رگایهم دوزی یهوه که بؤی ده گهړام	۶۷
نایا شتیکت له دلدا هله لکرتوروه؟	۶۹
پایه کانی ئیمان له پهیامه کاندا	۷۱
هوى ناردنوه‌ی دیاری‌یه ک	۷۴
ههستی بینگرد و خاوینی برایانه	۷۶
له خویندنوه‌ی پهیامه کان تیز نام	۷۸
تاقانه دلنه‌وابی من	۷۹
له باره‌ی پهیوه‌ندی‌یه کانی نیوان مامؤستا و قوتایانی	۸۰
پرسیاریک له باره‌ی رؤحدهو	۸۳
ئدو پهیوه‌ندی‌یه که کات و شوین ناتوانن سنوری بؤ دابنین	۸۵

چهند مساله و بابه‌تیکی همه‌رنگ ۸۸	
مساله‌ای یه کدم:	
(حیکم‌تی زوری "سلاواتدان" له سر پیغامبر ﷺ ۸۸	
مساله‌ای دوروهم:	
(نهم "سروشت"ه چی یه که پنی گومرايانی بین خلیسکاوه؟) ۸۹	
مساله‌ای سی هدم:	
("کوفر" تزوی دوزه‌خینکی معدنوی یه) ۹۱	
مساله‌ای چوارهم:	
(بزچی کافرو گومرايان لهم دنیايدا به سر ئهملی هیدايدتا سه رده کهون؟) ۹۲	
مساله‌ای شهشهم:	
(هزی ناونانی ئم پهیامانه به: پهیامه کانی نور) ۹۴	
ولامی پرسیاریک له باره‌ی بېرگ تېنگرتی ددانهوه ۹۵	
له باره‌ی پهیامی حەشرهوه ۹۶	
خزمەتگزاری كەسە چاوه‌پوان كراوه كە ۱۰۰	
له باره‌ی تەوافقە کانی قورئانی پېرۇزهوه ۱۰۱	
پهیامه کان له زانسته ئیمانی یه کانن ۱۰۴	
بخته‌وربى من بىنده به دوعا كردنی ئېرهوه ۱۰۴	
پهیامه کان را بهرن ۱۰۵	
خويىندنهوهی پهیامه کان پەرسىتىشىکى فيكىرى یه ۱۰۶	
له باره‌ی ئىسمى ئەعزەمهوه ۱۰۸	
من زانستم له رۆزى خۆمدا دەنورسى يەوه ۱۰۹	
ھۆى دەسپېك ۱۱۱	
پهیامه کان قووت و خزراكن ۱۱۲	
له باره‌ی تاقمى "زەيدى" يەوه ۱۱۳	
دەتوانن له كۆرى سەعىددا دابىشىن ۱۱۴	
له باره‌ی "ئالى عەباء" ووه ۱۱۵	
پېرۇزبالي به بۇنەي لەدایك بۇونى كېژۇلەيەك ۱۱۷	

۱۱۹	هر ده له تائیفه که
۱۲۰	واتای حرفی و واتای نیسمی
۱۲۱	موسلمانی بین نیمان و نیمانداری ناموسلمان
۱۲۳	فقهی ئه کبهر و مهسله فهرعی یه کان
۱۲۵	مهسله یه ک که تایله‌ته به "دهست پینوه گرتن" ووه
۱۲۶	دوا ئاگادار کردنوه (ئینزار) ئی موقتی ئه گریدر

پاشبه‌ندي قهسته‌مۇنى

۱۳۱	هاوەلیتىي ئەھلى حەقىقەت
۱۳۲	کات و سرددەمى گۆمەل
۱۳۴	چارەسەر و حېكىمەتى وەسوھەسە کان
۱۳۶	کام پەيام باشتىزه؟
۱۳۸	ژىرى و دل پېتىکەونەن لە پەيامە کانى نۇوردا
۱۴۰	حېكىمەتى دووپيات بۇونمۇھ کان
۱۴۲	پەيامە کان بە خۈزىان بلاو دەبنمۇھ
۱۴۳	دەرمانى موقىددەس
۱۴۴	ئۇوانەنی پەيامە کان بلاو دەکەنمۇھ
۱۴۴	قىبۇل نە كەردى زىادەرەسى
۱۴۴	صەدەقە بەلا دە گېزىتە دواوە
۱۴۶	سەعىدى صەعىد
۱۴۶	دۇو مەسلە
	مەسلەسى یە كەم:
۱۴۷	(دوو نىشانە بۇ عاقىبەت خېرى)
	مەسلەسى دۇرەم:
۱۴۹	(حېكىمەتى شىكىست ھىنانى دەولەتى عوسمانى) ...
۱۵۰	چەند ئەنجامىنىڭ دىنالى لە كارى خزمەتگۈزازىي پەيامى نۇوردا

۱۵۱	دوعای گشتی
۱۵۲	بسودترین کار لهم کاته‌ی ظیستادا
۱۵۲	ئدر کی سەرشارانی نەو کەسەی پەمیوه‌ندىلى بە پەيامە کانى نۇورەوە كردۇوه
۱۵۵	دۇو مەسلەھى ورد
	مەسلەھى يەكەم:
۱۵۵	(ئەنجامى ساويلكىمى مۇسلمانان)
	مەسلەھى دۇرەم:
۱۵۶	(تەئىيلى مىزدەھەك)
۱۵۸	ئدر کی سەرشارانی پەيامە کانى نۇور
۱۵۹	ئەنجامى بايە خدان بە دەنگ و باسە سیاسى يە كان
۱۶۲	تېكچۈون و پىس بۇونى كەمش و ھەواى معنەوى
۱۶۳	گوناھە کان لە ئاخىر زەماندا
۱۶۵	ئايالە بىر كىرىنى قورئان باشىرە يان نۇوسىنەوەي پەيامە کان؟!
۱۶۶	پاستكىرنوھى شەفقەتىكى زىاد لە پۇيىست
۱۶۸	پوانىنىڭ بە پەيامى "مونازەرات" دا
۱۷۲	لە بارەي كىتىبە كانى ترەوە
۱۷۵	لىنىڭدانوھى حەدىسىتىكى موتەشاپىھ
۱۷۹	هاورپىتى پالەوانان
۱۸۱	تەرازوھى كى ورد لەناو گفتۇرگۈزىھە كدا
۱۸۴	ھەندىيەك لە كار و ئەركە كانى حەزرەتى مەھدى
۱۸۶	خەتمەي بە كۆمەل
۱۸۷	بەشدارى لە كارە كانى سەر بە دواپۇزىدا
۱۸۸	ئافرەنان لە پىنى خزمەتگۈزارىي نۇوردا
۱۹۰	دۇر پۇوداۋى پېلە پەند
	يەكەميان:
۱۹۰	(پۇوبەرپۇ بۇونەوەي گوناھە ھېرىش بەرە کان)
	دۇرەميان:
۱۹۱	(جوپىيە كەي مولانا خالىد)

۱۹۲	دلو مهله که هاته دلموه
	یه که میان:
۱۹۳	(بزئو کسی که تمیلی له زیکره کانی نویژدا ده کات)
	مهله‌ی دوروهم:
۱۹۴	(بزچی فهزلی دنیا بسمر دوازدرا دهدربست?)
۱۹۷	ثازار لهناو چیزه رو اته‌تی یه کاندا
۱۹۹	خرمه‌گوزاری نیمان له سرروی هممو شینکه‌ویه
۲۰۰	داوی ناینداران
۲۰۱	چاره‌نووسی کافرانی بین توان له بلا و کاره‌ساته کاندا
۲۰۳	کار کردن بز بناغه‌کانی نیسلام نه هممو شتبیک له پیشتره
۲۰۴	پاستی یه کانی نیمان یه کم ئامانجىن
۲۰۶	پتویستی به پهیامه کانی نور
۲۰۷	به خششی پهیامه کانی نور به قوتایانی
۲۱۲	شەش مهله‌ی جیاججا کە ھی شەش دانه کەسەن
	یه کەم:
۲۱۳	(قوتابی یه چالاکه کانی گوندە کە)
	کەسی دوروهم و مهله کەمی:
۲۱۴	(نه خوشی لە بیرچوونه و)
	کەسی سئی هم و مهله کەمی:
۲۱۵	(ئەنجامی خرمەتە مەعنەوی یه کان)
	چوارم:
۲۱۶	(سکالائی نهانی چیز و شهوقة کان)
	پنجم:
۲۱۸	(کار نه کردن بز "پهیامه کانی نور به بیانووی خەم و خەفه‌تی ژیان)!
	شەشم:
	(ئەر بیز و خۇشەویستی یەی خەلکى حەزى لى دە کەن من ھېنەدە بلا دەوە
۲۱۸	قورس و قەبە و ئازار به خشن کە گرفتارى بىزاريم دە کەن)

۲۱۹	تاكه چاره‌سهر پهیامه کاني نوره
۲۲۰	تم خزمه‌ههان بوزگار کردنی پنسا و ئاسایش تىنده کوشیت
۲۲۱	له باره‌ی بەرهەمە کانی سەعیدی کۆن و نوئى
۲۲۲	پۇللى بىرىتى لە فېتنە ئاخى زەماندا
۲۲۵	پەيوەندى کردن بە پەيامه کانی نوره‌وه
۲۲۶	كەسى معنەوى
۲۲۷	ئازايەتى خۆبەختكاران
۲۲۸	بۇچى وەك كەسينىكى سياسەتەدار بۇت دەپوان؟
۲۳۲	سەركەوتى پەيامه کانی نور
۲۳۳	خۇز تىنكەل كەرنىان لە گەل قوتايانى نوردا
۲۳۴	پەيامه کان بە پىتى لاتىنى
۲۳۴	تەقاوا و كرده‌وهى چاڭ
۲۴۸	بور نەدان بە خۇھەلتۇرەنانى دەررۇن
۲۴۲	بە دوعا و نزاکاتنان يارمەتىمان بەدەن
۲۴۳	تووويىزىك لە گەل كۆمەلتىك لاودا
۲۴۹	پاستى يەك كە دەمكوتى رەخنه و ئىغىرازە كان دەكەت
۲۵۶	كۈرتە بۇونكىردنەوە يەك لە بارهە ئىجعازى قورئان
۲۶۲	بەراوردىيەك لە نىوان ئەدەبى قورئان و ئەدەبى خۇرئاوادا
۲۶۸	دەستكەوتى معنەوېي بە كۆمەل
۲۶۹	بۇچى هەر تەنها بە پەيامه کانی نوره‌وه خەرىيەك دەبىن
۲۷۲	ھۆكاري کانى پىاكاري و پىنگران لىنى
۲۷۵	لە بارهە ئەر كە کانى حەزەرتى مەھدى بەوه
۲۷۶	وەلامى نامەيدەك
۲۷۸	دەستى قەدر و دەستى مرۆڤ لە بىرۇداوه كاندا
۲۷۸	فەتواي "أمين الفتوى"!
۲۷۹	بناغە کانى مامەلە كەردن لە گەل رەخنه گرلاندا
۲۸۲	نەخۇشى ئەم چەرخە

پژوهی زanstخواز ۲۸۳
موعجزه‌یه کی معنوی ۲۸۴
گهران به دوای همواله کانی جهنگدا ۲۸۴
پیامه کانی نور چهند بیدار کردن و یه کن له دلدا ده رکه و توون ۲۸۸
چون له ئازاری شەفەقت رز گارم بولو؟ ۲۸۸
خەم و خەفتى قورسى ژيان ۲۹۱
پاستى يەك كە پەيوەندىيە به زانىانوھەمەيە ۲۹۳
خەلکى گەلن پۇيىستان به پاستى يەكانى ئىمانە ۲۹۴
دەروونىنىكى بەدخوازى تر ۲۹۵
نېگەرانى يەك كۆپر به دلداھات ۲۹۸
له نیوان خۇتاندا بوار به رەختە مەدەن ۲۹۹
چى رېنى سیاسەغانلى دەگرتىت؟ ۲۹۹
پىوه‌دانى مېشۇولە سەرقاتان نەكاد! ۳۰۲
قوتابيانى نور "خزمەت" يان له "قوتبىيەت" بىن باشتە ۳۰۷
قوتابخانىيە کی معنۇمۇی لە بەرۋە خەدا ۳۰۹
پەرسىشى فيکرى ئامانچى دىنلىي بىن داوا ناكىت ۳۱۰
ھەندى تايەتكاربى پیامه کانی نور ۳۱۲

پاشکۆى ئەمير داغ - ۱

ئەپاپورتى کە خەبىرە کانى ئەنقرە بە يە كەنگى خستىانە بەردەستى ۳۲۳
بەرىسىە کان ۳۲۳
گفتۇرگۈزىيەك لە گەل دەرۇونى خۇمدا ۳۲۵
گفتۇرگۈزىيەك لە گەل وەزىرى داد و ئەپاپورانەدا کە پەيوەندىيەن بە ۳۲۵
پیامه کانى نور وەھمەيە ۳۳۰
پرس و پايدەك ۳۳۵

نیمه له زیر چاودیزی پهروه دگار داین ۳۲۷
هر چی يه کنان له دهست دیت در یغی لئی مه کنه! ۳۲۷
نیمه به رهستنیکی قورئانی داده مهزرین ۳۲۸
بوجی دعوا گیرا نه بیو؟ ۳۴۰
ئاین ناکین به هز کار بز دهستکه و ته کانی دنیا ۳۴۳
کورته و لامینک له باره‌ی ته او فقهه ۳۴۶
پیوستی فیطره ۳۴۷
به نوری قورئان تیله کوشین ۳۴۸
راستی يه کانی قورئان له پیامه کاندا ۳۵۱
پوزش له دوو مسنه لدا ۲۵۱
خواسته کانی خزمه ت به ئیمان ۳۵۵
ههستی پیش وخت به پیامه کانی نور ۳۵۷
پاشاوه‌ی باسی ههسته پیش وخته که ۳۶۱
نهو شته‌ی که شایانی بایه خ پندانه ۳۶۴
رزگار کردنی ئیمان مهزنرین چاکمیه له سردنه مدا ۳۶۸
چی هانی خله لکی ده دات بز نوسینه و له بدر گرتنه وه پیامه کان؟ ۳۶۹
دھرسی حدقه تم لای کنی خویندووه؟ ۳۷۱
راستی "هه میشمی" له سر شانی که سانی "فانی" بنیات نازیت ۳۷۲
ئیمانداران پیوستیان به راستی يه کی خاوینه ۳۷۵
بز بېرپىز بېرپىوه بدری ئاسایشى گشتى له ئەنقره ۳۷۹
بز بېرپىوه بدری ئاسایشى پارپىزگای ئافیوون ۳۸۲
لە باره‌ی نویزی جهنازه وه ۳۸۲
ژنهینانی برایانی خمواص ۳۸۴
پى و شويتى كرامه ت له پیامه کاندا ۳۸۵
خواستی باوك و فرزه ندایتى ۳۸۹

۳۹۰	ترازووی قهناععت و هەلپە کردن
۳۹۴	ئەم ھەمو بەلگەھىنانوھى لە بەر چى؟
۳۹۷	پى گىرن لە ھاتوچۈزى مىزگەوت
۳۹۹	سارد كىردىنەوەي برايانى كارگۇزار
۴۰۱	موناقەشە لە گەل زاناياندا مەكەن
۴۰۲	مېھرە بانىي خواي گەورە لە ژىز پەرددەي موسىبە تەكاندا
۴۰۳	لە كاتى يىستى ھەوالى ناخۋىشدا!
۴۰۴	تەنويلى فەرمۇودەيە كى پىرۇز
۴۰۷	پەيامە كان ئەركى سەرشانيان راھەپەرىتن
۴۰۸	ئەو فەلسەفەيەي كە پەيامە كان ھېرىش دەكەنە سەرى
۴۱۰	نامەيەك بۇ زانايانى ئەزھەر
۴۱۱	دەسکەوتە كانى كار كىردىن بۇ پەيامە كانى نۇور
۴۱۲	خزمەتكۈزۈاريي ئىمان وادەخوازىت
۴۱۴	ياد و پەندىت
۴۱۵	گفتۇرگۈزى كەنەنە نەفسدا
۴۲۱	جىاوازى نىوان ئىمان و ئىنگارى نەكىردى!
۴۲۲	لە بارەي خۆشۈستى ئالى بەيەنۋە
۴۳۰	خوا دەستى ئىنمەي لەو خوينە پاراست دەبا ئىمەش زماڭان پاك رابگۈرين
۴۳۴	نامەيەك بۇ سەكرتىرى پارتى گەللى كۆمارى
۴۴۰	گۈمانى باش بە خزم نابەم
۴۴۲	پىيازى پەيامە كانى نۇور دەسکەوتە كانى تەرىقەتىش دەھىنېتە دى
۴۴۴	ھەموو كەله بەرىتى كەنەنە نەفسىم گەرتۈوه
۴۴۷	لە بارەي روانىنى حەرامەوە
۴۴۹	ئەر كە كانى حەزرەتى مەھدى
۴۵۴	بۇچى وازم لە سىاسەت ھىنما؟
۴۵۶	لە بارەي مىستەفا كەمالەوە

پاشكۆى ئەميرداغ - ٢

پروانامەيدەك	463
نامەيدەك بۇ سەرۋەتلىكى كاروبارى ئايىنى	464
مژدەي بەچاپ گەياندى پەيامە كان	465
ھەوتى وەرگىپانى قورئانى بىرۋۇز	466
نامەيدەكى كەسى و تايىھەت بۇ سەرۋەتلىكى كاروبارى ئايىنى	466
نەھىيەن ئىخلاس و حەزەر كەردن لەم تەمدەدا	469
نېشانە كانى سەرەتلىدانى تەۋەمىتىكى نۇئى	472
برو سکەيدەك بۇ سەرۋەتكۈزۈمەنە كۆمار	473
نامەيدەك بۇ سەرۋەتكۈزۈمەنە ئەندامانى ئەنجومەنى وەزىران	474
مژدەي گىپاندۇھى بانگى شەرعى	475
ئىسپارەت سەبارەت بە من شوينىنگى بىرۋۇزە	476
قوتايانى نورۇ ژياننامەي مامۇستاكەيىان دەنۋوسىن	478
برايانى موسىلمان و قوتايانى نورۇ	479
سەعىدە لاوه كان	480
رەختە گىرتە كانى ئەھلى ئىمان	481
ھەندى لە خزمەتكۈزارى يە كانى قوتايانى نورۇ	482
لە بارەي پەيامى: چەند بىرىسەكانەوەيەك (لواسىح) ھوھ	482
مژدە و بىتدار كەردىنەوەيەك	483
بىلە كەردىنەوەي نورورە كان	487
ئەركى سەرشامان كار كەردىنە، سەركەوتىش تەنھا لە لايەن خواوەيە	489
ھىچ ناوەندىيەك لە نىوان ئىمان و كۆفردا ئىيە!	490
برو سکەيدەك لە فاتىكانەوە	492
لە بارەي: ھولۇدان مەخلۇقەنھەوە	493
يادخىستەوەي پەرلەماتتارە ئايىندار و بەغىرەتە كان	494

۴۹۵	همو شتیک نیشانه‌ی له سر به دیهینه‌ر تیدایه
۵۰۱	ئیعجاز لە شتانی ئاسانی و له گەل راھاتوودا
۵۰۶	پوانین بۇ بەدیهینەراوانى خوای گەورە
۵۱۱	شیکردنوه‌ی میژووی ژیانی دانر
۵۲۱	پیامه‌کانی نور هیچ تاوان و گوناهیکیان تیدانی يە
۵۲۲	له گەل تەفسەرانی ئاسایشدا
۵۲۴	هر تنهها حەقىقتە كە دەدۋىت!
۵۲۹	نامەيەك بۇ سەرۋۆك وزیران
۵۳۰	دواى نۇوه‌ی كە پۇشىتە ناو سیاسەتەوە بۇچى وازتلىقى؟
۵۳۷	بۇچى خۇزۇت لە ژیانی شارستانىتى سەرددەم دوور گرتۇوە؟
۵۴۳	با مالە کان بىكىن بە قوتاچخانە‌ی نور
۵۴۵	دەرسە کان جىنگاى من دە گەرنەوە
۵۴۶	پەختنەی وەل يەكى مەزن
۵۵۲	قوربانىدانانى صىئىدىقانە
۵۵۳	لە بارەي "تەضىر الأرواح" وە
۵۵۸	پاستى يەكى تايىھەت بە ژیانى كۆملەلایەتىمان
۵۶۲	چاپىنكەوتى مامۇستا
۵۶۴	گرنگىي قوتاچخانە‌ی زەراء
۵۶۶	وەسىيەتى مامۇستا
۵۶۸	بوار نەدان بە "پارتى گەل" كە حۆكم بىگرىتەوە دەست
۵۶۸	لەزەتى بەھەشت لە دىنادا
۵۷۱	ئاماژىيەكى كورت بۇ پاستى يەكى گرنگ
۵۷۲	شويىنكەوتى سونەت لە ژۇن هيئاندا
۵۷۸	سەربىنېكى يەكتاناسى لە وشىي "ھۇ" دا
۵۸۵	ھەندى لە واتاکانى "تەحيات"
۵۹۷	نامەيەك بۇ سەرۋۆك كۆزمار و سەرۋۆكى وزیران
۶۰۴	دواھەمبىن وانە سەبارەت بە كارى ئىجابىي بىياتەر